

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૧૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ - ગિરણાચલ પંથની ખોલ

વિષય ૫૭૨૧૧ " ૬

† હિંદુ ધર્મને નામે ચાલતા, અર્ધદુગ્ધ, કપ્પસ્તાની-

પીરાણા-“સતપંથ” ની પોલ;

અને

સત્યનો પ્રકાશ.

ભાગ ૧ લો.

લેખક અને પ્રકાશક:

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ કોન્ડાકટર

ડે. વીરાણી. તા. નખત્રાણા (કચ્છ).

પ્રથમ પ્રા. ૪-૦-૦

મુદ્રણસ્થાન: આદિત્યમુદ્રણાલય, રાયખટ રોડ-અમદાવાદ
મુદ્રક: ચન્નન વિશ્વનાથ પાઠક.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઍપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૨૮૧૪

વિ. સંવત ૧૯૮૨.

આવૃત્તિ ૧ લી.

ખ. સ. ૧૯૨૬.

પ્રત ૩૦૦૦.

(સર્વ હક પ્રકાશકે સ્વાધિન રાખ્યા છે.)

मीरुत यंदुलल भण्डुलल देशध.

वीरभगलल.

સમર્પણ.

શ્રીયુત્ ભાઈશ્રી ચંદુલાલ મણિલાલ દેશાઈ

વિરમગામ.

આપ બધુંએ સ્વભળ અને સાહસિકતાથી તેમજ પરમાર્થ બુદ્ધિ અને મળતાવડા સ્વભાવ વડે જનપ્રિયતા મેળવી છે. તેમજ જન કલ્યાણનાં કામો કરી યશકીર્તિ પ્રાપ્ત કરી છે. અને એ યશકીર્તિ વડે સ્વજ્ઞાતિને શોભાવી છે, એટલુંજ નહિ પણ સ્વજ્ઞાતિની ઉન્નતિ પ્રત્યે આપનો પરીપૂર્ણ પ્રેમ છે, તેથીજ જ્ઞાતિમાં સંસારિક ધાર્મિક કેળવણીનો પ્રચાર કરવાની કોશીયો તન મન અને ધનથી કરો છો. એવા એવા અનેક સફળુષ્ણોથી આકર્ષાઈ અંતઃકરણની ઉડી લાગણીથી આ પુસ્તક આપને સંપ્રેમ અર્પણ કરે છું આશા છે કે આપ તેને સદ્ભાવ વૃત્તિથી સ્વિકારશે.

લી.

સ્નેહાધીન

નાગાયણજી રામજીભાઈ.

નિવેદન.

રાજકોટ નજીક દોલરા ગામના મૂળ વતની પરમકૃપાળુ પ્રાતઃસ્મરણીય વેદશાસ્ત્ર સંપન્ન પરમ પૂજ્ય સદગત શ્રી રામેશ્વર મોરારજીના સહવાસથી વેદિક સંસ્કારનો મને તેમજ મારા ઘણા જ્ઞાતિભાઈઓને ઉત્તમ લાભ પ્રાપ્ત થયો છે.

કન્ધ પ્રદેશમાં વસ્તી અમારી પાટીદર જ્ઞાતિ પીરાણા સતપંથને નામે જોળખાતા અર્ધદંઘ પંથને માને છે, અને પૂજ્ય રામેશ્વરજીને આ પંથના ગુપ્ત લેહ ભરમોની જાણ થતાં તેમણે અમારા જોળા જ્ઞાતિ ભાઈઓને એ પાખંડી પંથના સાકંઠામાંથી સત્વરે છોડાવવાને અમને વારંવાર કહેતા. એમના બોધથી અને જ્ઞાતિ ઉન્નતિ પ્રત્યેની ઊંડી લાગણીથી પ્રેરાઈને એ લેહી પંથના ગુપ્ત ઈર્ષ જાતીક લેહ ભરમો જ્ઞાતિ સુધારક યુવક મંડળો સ્થાપીને, તે દ્વારા અનેક જાહેર સભાઓ અને પરિષદો ભરીને, અમારા જ્ઞાતિભાઈઓ અને અન્ય બંધુઓ કે જેઓ એ પંથમાં સપડાયેલા છે, તેમને સમજાવવાના ચત્નો શરૂ કરવા માંડ્યા, જેથી કેટલાક સમજી ભાઈઓ તો એ પંથના કપટતંત્રને જાણી તેને તિલાંજલી આપી છુટા થઈ ગયા છે. પરંતુ એથી એ કામ પૂર્ણ થયું છે એમ નજ કહેવાય. હવે તો લાખો જોળા હિંદુભાઈઓ એ પંથમાં ફસાયેલા પડ્યા છે. અને નિત્ય તેમની સંખ્યામાં વધારો થતો જ જાય છે. તેમને એ ફાંસામાંથી છોડાવવાના હેતુથી સળંગ કાર્યકર્તાઓને અને સનાતન હિંદુધર્મના આચાર્યો અને સમર્થ વિદ્વાનોને પીરાણા સતપંથ એ શું છે? તેમાં અજ્ઞાન અને ભ્રાંતિ હિંદુભાઈઓને વટલાવી ધર્મ તથા કર્મથી ભટ્ટ કરી, હિંદુજાતિઓથી વિરુદ્ધ બનાવી વેદો અને શાસ્ત્રપુરાણોમાંથી વિશ્વાસ ઊઠાડી; ગાય, બ્રાહ્મણ જોગી સાધુ સન્યાસીઓને ન માનવા માટે એ પંથના ચલાવનારાઓ એ કરેલી અનેક યુક્તિઓ, અને તેમના રચેલાં અલેલટપુ શાસ્ત્ર અને એ પંથની ક્રિયાઓથી કેવા જકડી રાખ્યા છે, તે જણાવી શકાય તોજ કાર્ય સિદ્ધી થાય, એ પ્રમાણેની ઘણા મીત્રોની સલાહથી એ પંથના છુપાં હસ્તક્ષીપીત તેમજ છપેલાં સાહિત્યો પાણીની પેઠે પૈસા ખર્ચી એકઠાં કરી, તેના સારરૂપ આ પુસ્તક લખવાનો મારો છ વર્ષનો પ્રયત્ન આજે ફળીભૂત થાય છે, તેના માટે ત્રીજે જણાવેલા પુસ્તકોમાંથી કેટલાક આધારો લીધેલા હોવાથી તેના પ્રકટ કર્તાઓ, તથા શ્રીયુત છીમાભાઈ ભુલાભાઈ ભાટારવાળા અને બીજા એક મારા સુરબી બંધુએ પીરાણા સતપંથના હસ્ત ક્ષીપીત સેકડો પુસ્તકો મને મેળવી આપવાના માટે જે સહયોગ કરી છે, તેનાં મનિ હું તે પુસ્તકો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનું છું.

- (૧) હિંદુસ્તાનનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.
- (૨) ગૌતમ બુદ્ધનો ઇતિહાસ.
- (૩) ખોજા વૃતાંત
- (૪) ખોજા કેમની તવારીખ.
- (૫) સતપંથ શાસ્ત્ર.
- (૬) શુભ પંથકા સોજરા.
- (૭) હસનખિન સગળાહ.
- (૮) મજહરે આતે અલાહ.
- (૯) બાબારામ સુબોધ.

- (૧૦) દરે ખુદે બરી.
- (૧૧) તવારીખે ખીર.
- (૧૨) મુજબંધ.
- (૧૩) દશ અવતાર.
- (૧૪) દશતરી ગાવંત્રી.
- (૧૫) નકલંક ગીતા.
- (૧૬) મુજગાવંત્રી.
- (૧૭) દશ ગુગરીનું જ્ઞાન.
- (૧૮) કલ્પબી ક્ષત્રિય ઉત્પત્તિ.

7

પુસ્તક લખવાના કાર્ય માટે જેમ જેમ સાહિત્ય મળતું ગયું તેમ તેમ એકદું કરી લખવાનું કામ શરૂ કર્યું. અને તેની જાહેર ખબર પણ અમારી જ્ઞાતિની સભાઓના અને છુટક રીપોર્ટોમાં આપી દીધી હતી. પ્રથમ ધારવા પ્રમાણે ૪૦ થી ૫૦ ફરમાનું એ પુસ્તક થશે એમ બાણી તેની કિંમત ફક્ત રૂપિયા ત્રણથી સાઠત્રણ સુધીની જણાવી હતી. પરંતુ પુસ્તકનું કદ ધારવા કરતાં હોદું થઈ ગયું છે. કારણ કે બોળા અને અજ્ઞાન સતપંથી બાઈઓના હૃદયમાંથી એ પંથનું પાખંડ દુર કરાવવાના હેતુથી અજ્ઞ પંથના કેટલાંક શુભ હસ્તલીખીત શાસ્ત્રો અને કિયાઓ લખાવવામાં અને ખરિદ કરવામાં હમરો રૂપિયાનું વધુ ખર્ચ થઈ જવાથી, તેમજ એ પંથની વિરૂદ્ધ જુએસ ઉઠાવનારા વિર બંધુઓના ઠાટાઓ અને મહોર નબુવત આદિ ચિન્તા લીધો પ્રેસમાં છપાવવાથી ખર્ચ ધાર્યો કરતાં વિશેષ થઈ ગયું છે. જેથી તેની કિંમત રૂ. ૪) રાખવામાં આવી છે.

અનેક મુઝેલીઓ વચ્ચે બની શકે એટલાં સાહિત્યોના વિચારો લેગા કરી આજે તૈયાર કરેલ પુસ્તકે પોતાનો હેતુ કેટલે દરજ્જે સાધ્ય કર્યો છે, તે નક્કી કરવાનું કાર્ય કદરદાન હિંદુજનતાનું જ છે. પરંતુ મને શ્રદ્ધા છે કે, મારા આ અરૂપ પુરુષાર્થથી કરેલા પ્રયાસમાં વાચક બંધુઓને ઘણું જાણવાનું મળશે.

આ પુસ્તક બાણી અઢચણો વચ્ચે ઘણી ઉતાવળથી એકલા હાથે તૈયાર કરવામાં આવેલ હોવાથી સુસ વાચકને જ્યાં જ્યાં હોપો પ્રાંતત થાય ત્યાં ત્યાં હંસ માફક સારાહી દ્રષ્ટીથી જોઈ ક્રમા કરશે, અને ચોગ્ય સૂચનાઓ કરવામાં આવશે. તો તે પ્રતિ પૂર્ણ માનની લાગણીથી ધ્યાન આપી બીજા આવૃત્તિમાં સુધારો કરવા સુધીશ નહિ; કારણ કે પુસ્તક લખવાનો આ મારો પ્રથમ જ પ્રયાસ હોવાથી ભૂલો રહી જવા સંભવ છે.

આ મારા અરૂપ પુરુષાર્થથી અજ્ઞાન અને ભોળા હિંદુભાઈઓ કે જેઓ એ પીરાણા સતપંથમાં ફસાયા છે, તેઓ સમજીને એ પંથમાંથી સત્વર છુટા થાયે; એવી પરમ કૃપાળુ, પરમાત્મા પ્રભુ મારી નમ્ર પ્રાર્થના છે.

કર્તા.

❁ અનુક્રમણિકા. ❁

વિષય,	પૃષ્ઠ.	
મંગલાચરણ અને અન્ધારબની સ્તુતિ.	૧—૩.	
અવતરણિકા.	૩—૧૦.	
યુવક મંડળ નથા પરિપદની સંક્ષિપ્ત રૂપરેખા.	૧૧—૬૮.	
પ્રકરણ ૧ શ્રુ.		
ભારતનું પ્રાચીન ગૌરવ.	૬૯—૭૬.	
પ્રકરણ ૨ શ્રુ.		
વેદિક સનાતન ધર્મની શિથિલતા અને બૌદ્ધ ધર્મનો પ્રભાવ.	૭૬—૮૩.	
પ્રકરણ ૩ શ્રુ.		
ભારતનું સ્થિત્યન્તર અને હિંદમાં ઈસલામનો પ્રવેશ.	૮૪—૯૧.	
પ્રકરણ ૪ શ્રુ.		
ઈસલામી રાજ્ય સત્તાનો અંત....	૯૨—૯૬.	
પ્રકરણ ૫ મુ.		
સતપથીઓનું આદિમૂળ અને ઈસલામનો ટુંકો હેવાલ....	૯૭—૧૧૬.	
પ્રકરણ ૬ ઈ.		
હિંદુસ્તાનમાં આગાખાની સતપથની ઉત્તપત્તિ	૧૧૭—૧૩૫.	
નુર સતગોર, પીર સમસુદ્દીન, પીર નસીરુદ્દીન, પીર સફરુદ્દીન, પીર કબીરુદ્દીન વિગેરે મીશનરી પીરોનાં જીવન વૃત્તાંત.		
પ્રકરણ ૭ મુ.		
પીરાણા સતપથના સ્થાપક પીર ઇમામશાહની જીવનરેખા. ૧૩૬—૧૫૧.		
ખાલકશાહ, ખાકરશાહ, ખાલાશાહ અને નુર મહમ્મદશાહ; નાયો કાકો, ભાભારામ, કીકીબાઈ, હાજરખેન, શાણા કાકો વિગેરેની ટુંકી જીવનરેખા.		
પ્રકરણ ૮ મુ.		
પીર ઇમામશાહનાં રચેલાં શાસ્ત્રો....	૧૫૨—૭૭૨.	
પૃથ્વીનું મંડાળ, આઠલાખ કરણની ઉત્તપત્તિ, ધંધુકારની હકીકત, આઠ કળાસ અને ઘટથાપના, ચાર ખાણની હકીકત, ત્રણ દેવની ઉત્તપત્તિ, ધર્મની ઉત્તપત્તિ, ઘટપાટની સ્થાપના, પેલો બચલા કલપ, બીજો કાયલા કલપ, ત્રીજો અરબ કલપ, ચોથો ખલીફા કલપ, પેલો કરતા જુગ, બીજો ત્રેતાજુગ, ત્રીજો દુઆપર જુગ, ચોથો કલીજુગ, નકલંદી ગીતા, છ દરશનની હર હકીકત, પહેલો પ્રહર દરશન, બીજો નાયક દરશન, ત્રીજું જન દરશન, ચોથું જુદ દરશન પાંચમું શ્રીવ દરશન છઠું મીલંદ દરશન, મોટી દેશતરી ગોવંતી શ્રી		

મચ્છા અવતાર મોટો, શ્રી કુર્મ અવતાર. શ્રી વરાહ અવતાર
શ્રી નરસિંહ અવતાર, શ્રી વામન અવતાર, શ્રી કૃષ્ણ અવતાર,
શ્રી રામા અવતાર, શ્રી કૃષ્ણ અવતાર, શ્રી બુદ્ધ
અવતાર મોટો, શ્રી નકલંડી અવતાર.

પ્રકરણ ૯ મું.

પીરાણા સતપત્નીઓની રાત્રીના વખતે ખાતામાં

થતી પુજની કાયાઓ. ....

.... ૩૭૩-૪૬૩.

મુખીની ક્રિયા, દેવસ્થાપનના મંડાણની દોવા, મુખીને તોળા
પડવાની દોવા, મુખીને આસણ આગળ બજવાની દોવા,
આસણ ઉપર પેલો જમણો પગ મુકવાની દોવા, પાટ માંડવાની
દોવા, શરદો કરવાની દોવા, પાટ ઉપર આખા મુકવાની દોવા,
પાટને ચારે દીસે પેસા મુકવાની દોવા. પેસા મુકીને શરદાની દોવા,
કળસને ધુપ લોખાનની દોવા, દીવા ભેતને પ્રણામની દોવા,
કળસમાં જળ ભરવાની દોવા, કળસ માંડીને શરદાની દોવા,
કળસ ઉપર આખા મુકવાની દોવા, કળસમાં આખા તારી શરદો
કરવાની દોવા, ઘટપાટને ફુલ ચડાવવાની દોવા, ઘટપાટે
ચુવાચંદન અળીલ ચડાવવાની દોવા, ગોરનરની આલ ગાવંત્રી,
ચાળીસ ઈમામના કાંકણની દોવા, ગોરનરના આલ કાંકણની દોવા,
કળસને પ્રદક્ષણના દોવા, કળસને ઉત્તર પૂરવ દખલ અને
પછમ દસાએ ઉઠકની ભુદી ભુદી દોવાઓ. હશે દિશામાં
છાંટ નાખી સરદો કરવાની દોવા, ફુલ રખેસરને હેજંદાની
દોવા, વિસનુને થાળ જમાડવાની દોવા, બ્રહ્માને થાળ જમાડવાની
દોવા, માહેશ્વરને થાળ જમાડવાની દોવા, શક્તિને થાળ
જમાડવાની દોવા, સર્વે દેવ રખેસરને જમાડી દશેઠ લેવાની
દોવા, દોવા જીવના ગુના ઉતાર્યોની પેલી, બીજી, ત્રીજી,
ચોથી, પાંચમી, છઠ્ઠી, સાતમી આઠમી જીવને ઉઠાસણના,
પેલી રવેત ખાણની, બીજી ઇંડજ ખાણની, ત્રીજી ઉઠબીજ
ખાણની, ચોથી જરોજ ખાણની, જીવને સ્વીમંડળે પાંચાડવાની
જીવને ઉઠાસણની બાવન ઘાટીમાં બજવાની વિગેરે ભુદી ભુદી
દોવાઓ, જીવને આસણ વચની દોવા, ઉઠાસણે આસણની દોવા,
ઉઠાસણે વાસણને છાંટ નાંખવાની દોવા, ઉઠાસણે દેવ
થાળ નીશાનીની દોવા, બાળક તથા નવા ધર્મીને કાંકણ
બાંધવાની દોવા, વરકન્યાને કાંકણ બાંધવાની દોવા, કળસ
ઉપરથી આખા ઉતારવાની દોવા, મોટી છાંટ નાંખી શરદો
કરવાની દોવા, સ્ત્રીને લાઈ સુતક ઉતાર્યોની દોવા, પૂરવને
સુતક ઉતાર્યોની દોવા, રખેસરના મોઢે છાંટ નાંખવાની દોવા,
મુખીને પાવળ ખીધાની દોવા, કળસને ઉઠાડવાની દોવા,

પાટ ઉપરથી પૈસા ઉપાડવાની હોવા, થાળ અખેપાત્રની હોવા, થાળ અખેપાત્ર જમવાની હોવા, થાળ જમીને ભજુવાની હોવા, ગત જમાત પરવારી ઉઠ્યાની હોવા, બીજનો ચંદ્ર જોવાની હોવા, સુરજના સામે ભજુવાની હોવા, નાદે અડીની હોવા તથા ખાસીયત, દીવાજોતને પ્રજ્વાલ કરવાની હોવા, સતપંથીઓને બપોર સાંજ અને મધરાતે ભજુવાની હોવા, હેજ્ઢાની હોવા, મુઠ્ઠાને નવરાવવાની હોવા, મુઠ્ઠાને ઢાટવાની હોવા, મુઠ્ઠાને ઢાટયા પછી યોલાવાની હોવા, મુઠ્ઠાને ઢાટી આવ્યા પછી નાવાની હોવા, પીરાણા સતપંથની રબુવેદી, જુજરવેદી, સામવેદી, અધરવેદી અને મુગત મારગના જુદી જુદી ગાયત્રીઓ. પાંચે ગાયત્રીનું ગ્યાન, પાંચ કલમા. તેજબને કલમે અને કલમાઓનું જ્ઞાન. મહોર નળુવતની હોવા, નળુવત જ્ઞેયાનું ધર્મ અને મહોર નળુવતની ખાસીયત, ધંધુકારી તુરનામું, મોઢું તુરનામું, તુરનામાની ખાસીયત, બાજનામાની હોવા, અને તેની ખાસીયત. રતનામાની હોવા, અને તેની ખાસીયત, અલીની અરજ વિગેરે વિગેરે.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

જીજ્ઞતનામું. વીસટોલ, ગોરવાણી, દશગુગરીનું જ્ઞાન .... ૪૬૪-૪૯૯.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

કુર્મી ક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિ.

કણ્ણીઓના મૂળ પુરૂષ : મંડુષિની ઉત્તપત્તિ, કુર્મી શબ્દનો સમ્રમાણ અર્થ કુર્મી ક્ષત્રિય છે, કુર્મીની મહત્તા વિષે ઇંગ્રેજ ઇતિહાસકારોના અભિપ્રાય, પંબજપર સ્વારીઓ અને કુર્મીઓનું પ્રયાણ, ગુજરાતમાં વસતા બાવન સાખના કુર્મીઓની સાખો, પ્રાચીન ગુજરાતમાં કુર્મીઓનો પ્રવેશ,

પ્રકરણ ૧૨ મું.

કચ્છમાં કણ્ણીઓનો વિસ્તાર. .... ૫૨૧-૫૪૯.

૧૮૭૨ની સાલમાં કણ્ણી જ્ઞાતિએ કરેલો ઠરાવ. ગામ ડયાપરમાં પીરાણા સતપંથને તિલાંજલો આપી દેહ શુદ્ધિ લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. ઘાટકોપરમાં દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારનાં નામો. ગામ પાનેલીમાં દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો, તે ઉપરાંત સ્વામી માટુંગા વિગેરે જુદાં જુદાં ગામોએ પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. ઘાટકોપરમાં તા. ૨૨-૪-૧૯૨૩ના રોજ પરિષદના સભા-મંડપમાં પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. કરાંચી સુકામે પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો.

ઉપસંહાર.

.... ૫૫૦-૫૫૨.

હિંદુધર્મને નામે આલતા, અર્ધદગ્ધ, કબ્જસ્તાની- પીરાણા-“સતપંથ” ની પોલ; અને સત્યનો પ્રકાશ.

અથ મંગલાષ્ટરણમ્.

“શુક્લાં બ્રહ્મવિચારસારપરમામાયાં જગદ્વ્યાપિનીમ્ ।
વીણાપુસ્તકધારિणीમભયદાં જાઢયાન્ધકારાપહામ્ ॥
હસ્તે સ્ફાટિકમાલિકાં વિદધતી પદ્માસને સંસ્થિતાં ।
વન્દે તાં પરમેશ્વરીં ભગવતીં બુદ્ધિપદાં જ્ઞારદામ્ ॥” ॥૧॥

“યા કુન્દેન્દુતુષારહારધવલા, યા શ્વેતપદ્માસના ।
યા વીણાવરદંડધારણકરી, બુદ્ધિપદા જ્ઞારદા ॥
યા બ્રહ્માચ્યુતશંકરમ્ભૂતિમિદેવૈઃ સદા વન્દિતા ।
સા મામ્ પાતુ સરસ્વતી ભગવતી, નિઃશેષજાઢઘાપહા” ॥૨॥

મંગલ-વિભજ્ય શ્વેત વસ્ત્રોને પરિધાન કરનારી, પરમ તત્ત્વવિચારની સાર સ્વ-
રૂપિણી, અખિલ બ્રહ્માઢની આદિકારણી-સ્વરૂપા, સકળ વિશ્વમા બ્યાપી
રહેનારી, વેદવાણીની દિવ્ય વીણા, અને ઉત્તમ જ્ઞાન-મંથાને, હસ્તમા ધારણ
કરનારી, અભય વરને અર્પનારી, જડતા રૂપી બુદ્ધિના અધારપટને નિવારનારી,
પોતાના વરદ કરકમલમાં તેજસ્વી સ્ફાટિકમાલિકાને ધારણ કરનારી, ધવલ કમ-
લાસને વિરાજનારી, સહબુદ્ધિપ્રદાયિની, પરમ ઐશ્વર્યધારિણી, ભગવતી, શ્રી
સરસ્વતીને મંથારાને વિનીત ચિત્તે વંદન કરે છું.

સરતપુણિમાની શીતલ દિમાશુભાલપરિશોભિત, ધવલ કમલમાલિકાને ધારણ
કરનારી, શુભ-ઉજ્જ્વલ-પટકૂલને પગધાન કરનારી, વેદરૂપી અમ્રોષ શ્રુતિમન્ત્રોની
દિવ્ય વીણા, તેમજ વરપ્રદાયક શુભ મંદમંદિત કરકમલવાળી, ધવલ કમલના દિવ્ય
શુભાસન પર વિરાજનારી, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શંકરાદિ સર્વ દેવોનાં વન્દનને
ગ્રીભનારી, સકલ જડતા અને મતિની મંદતાને દરણ કરનારી, પવિત્ર સહબુદ્ધિને
પ્રેરનારી, અહ્યાઆશ્વા બીરસરસ્વતી ભગવતી, આરા આ રંડ પ્રધાસને સકલ
કરવામાં સર્વથા સહાયક તેમજ સંરક્ષક થાઓ.

— અન્ધારંભે, તહેની નિર્વિઘ્ને પરિસમાપ્તિ નિમિત્તે —

આદિદેવતા શ્રીનારાયણનું આહ્વાન—

(અર્ચ સ્વરૂપધ્યાનમ્ ।)

“ ૐ સત્યં જ્ઞાનમનન્તં યન્નિષ્કલં નિષ્ક્રીયં પરમ્ ॥
અદ્વિતીયં નિર્વિશેષં બ્રહ્મ તત્સમુપાસ્મહે ॥ ૧ ॥
યો બ્રહ્માણં વિદધાતિ પૂર્વં યો વૈ વેદાંશ્ચ પ્રહિણોતિ તસ્મૈ ॥
તં હ દેવમાત્મબુદ્ધિમકાશં મુમુક્ષુર્વે શરણમહં પ્રપદ્યે ॥ ૨ ॥ ”

શ્લેષાશ્લેષર ઉપનિષદ્—

ભાવ:—તથે કાલમાં એક રૂપજ રહેનારા, અનન્ત જ્ઞાનનિધિ, કલા તેમજ ક્રિયાથી રહિત હોવા છતાં, સકળસૃષ્ટિના એક માત્ર અધિકારી; અનુપમેય અને અદ્વિતીય, અખિલ બ્રહ્માંડને યોતાના પ્રભાવમાંજ સમાવી રાખનારા, પ્રભુવ પરમાત્મા શ્રીનારાયણની, પ્રારંભમાંજ આજ્ઞાવહરી ઉપાસના સહિત, આ અનન્ત વિશ્વમાં હમરી સત્યનો પ્રકાશ પાથરવાની, શ્રી પ્રભુ તરફે શુદ્ધ હૃદયથી પ્રાર્થના કરું છું, કેમકે,—

સૃષ્ટિના આદિ-ઉત્પત્તિ-કાલે, જે દિવ્ય ચેતનશક્તિએ, નારાયણ-રૂપે, યોતાનાં નાભિ-કમલમાંથી, જગત્ના પિતામહ બ્રહ્માને સૂચ્યા, અને એ ચતુર્ભુજ વિષ્ણુતાદારા અખિલ વિશ્વની તેમજ જ્ઞાનનિધિ શ્રી વેદમ-યોની પ્રેરણા કરી, એવા જીવમાત્રની આત્મબુદ્ધિને વિક-સાવનારા અને પ્રતિભાની પ્રભુતાને પ્રકાશનારા, અનન્ત દેવત તેમજ ઐશ્વર્યના સ્વામી, અન્ત-ર્યામી, અવનિના અધિરાજ, પાલક અને પરિપોષક, પરમકૃપાળુ શ્રી શેષશાસ્ત્રી, લક્ષ્મીપતિ નારાયણ ભગવાનનું, હું આ હસ્તપ્રાપ્ત કર્તવ્યની સરલતા સહિત પરિસમાપ્તિ અર્થે, આ-જન્મનાં રણમાંથી મુક્ત થવાની ઇચ્છવાણે રંકે મુમુક્ષુ, શ્રદ્ધાસહિત અનન્ય કારણ સ્વીકારું છું, અને શ્રી અરજે એજ સમયે યાતું છું કે, હે વિશ્વવિનાશક વિશ્વપતિ ! આપના સંકેત, આદેશ અને પ્રેરણાને ઝોળખી—અનુસરી, નિર્મલ સેવાભાવવડે, સામર્થ્ય ન હોવા છતાં પણ, હાથ ખરેલા આ વિરહસાહસમાં, આપની કૃપાનો સંચાર કરી, તેને નિર્વિઘ્ને પાર ઉતારશો; તેમજ આપના મદદના સત્યનો દેવી સદેશો, વ્હાલા હારતવાસીઓને આંગણે આંગણે ખેંચાડવાનું પણ પ્રેરો, મહારા પ્રવચનો હેતુ સફલ કરવાનો સુયોગ સમર્પણો, એ જ આરંભની ચાચનાં

અવતરણિકા.

નીતિ-શાસ્ત્રકાર કહે છે કે,—“કારણાદિના ન કાર્ય સંભવતિ ।” અર્થાત્

જે કારણ વગર કાર્યની ઉત્પત્તિ થતી નથી. હવે દેખાય, ત્યાં અમિ જરૂર હોવોજ નોંધજો; જે ન્યાયે આ ગ્રંથ પણ સકારણ છે. આજે જગતમાં સાહિત્યની શક્તિ વિશુદ્ધવેગે ચાલ રહી છે. અને જગતની સાથે, સાથે કે તેની પાછળ ખેંચાઇ રહેલું આ હિંદુ પણ સાહિત્ય-ક્ષેત્રમાં હિં પ્રતિ હિં પ્રગતિને પથે આગળ વધવા લાગ્યું છે; જગતની એ સાહિત્ય-પ્રગતિમાં અને મુખ્યત્વે હિંદની અન્ય ભાષાઓની સાહિત્યશક્તિમાં રસપૂર્વક ભાગ લેતું ગુજરાત પણ, પોતાની શક્તિ પ્રમાણે શારદાની સાત્વિક સેવાનો ફાળો, આજકાલ ઉત્સાહથી ભરી રહ્યું છે. વિવિધ ઉમતાં અવનવાં ખિલતાં કુલકાંઓની પેઠે, વિવિધ વિષયોનાં ન્દાનાં મ્દોટાં અનેક અવનવાં પુસ્તકો પ્રગટ થઇ રહ્યાં છે, અને પોતાની તેમજ વાચકવર્ગની માહકશક્તિની તુલનાએ આદરવા અનાદર પામી, ભારતના નવજીવનમાં યથાસાધ્ય ન્યૂનાધિક પ્રકાશ સીંચી રહ્યાં છે.

પચીસ-ત્રીસ વર્ષો અગાઉની અને આજની સાહિત્ય પરિસ્થિતિમાં આસમાન-જમીન જેતું વિશાળું અંતર પડી રહ્યું છે. આજે તો ઐદિક-પારલૌકિક સેંકડો વિષયો ઉપર, વિવિધ વિદ્યાનોના અનેક ગ્રંથો પ્રકાશમાં આવી રહ્યા છે. ધર્મ, સમાજ, રાજનીતિ, અર્થશાસ્ત્ર, દુન્નર, વ્યાપાર, કલા, વિજ્ઞાન, કાવ્ય, નાટક, નરલકથા, ઇતિહાસ તેમજ જ્યોતિષ, રસાગન, અને વૈદક જેવા શાસ્ત્રીય વિષયોના પણ સેંકડો ગ્રંથો સતત ધારાએ પ્રકાશમાં આવી, દેશ-કાલ-સ્થિતિને અનુસરતું આનવજીવન ધડવામાં, પોતાની શક્તિ પ્રમાણે, અનુપમ ભૂમિકા ભજવી રહ્યાં છે. આવી બહુદેશઆપી, સમર્થ સાક્ષરોવડે આવી રહેલી, સાહિત્ય-પ્રગતિમાં, મ્દારા જેવા એક સામાન્ય સંસ્કારી, અર્ધશિક્ષિત મનુષ્ય, એકાએક ફૂટી પડવાનું સાહસ કરે, એ વખતે મોઢને અજીગતું, અપ્રાસંગિક અથવા આશ્ચર્યજનક લાગે, એ સ્વાભાવિકજ છે. પરંતુ આ ગ્રંથના નિવેદન પ્રસંગે પ્રારંભમાંજ જણાવ્યા પ્રમાણે, આ પ્રયત્ન ખાસ સકારણજ છે. એટલુંજ નહિ, પણ એ કારણો ધણા મહત્વનાં અને આપણા દેશની તેમજ ધર્મની પરિસ્થિતિ સુધારવામાં મ્દારી રંકે માન્યતા પ્રમાણે અતિ ઉપયોગી પણ છે, જે વિચારવાન વાચક અનાયાસે પોતેજ સ્મરણને સ્વીકારી શકે તેવાં છે.

ઉદ્દેશ અને આરંભ.

પ્રથમ તો, આ ગ્રંથનો વિષય છેક જ નવીન છે. મ્દારા જણાવ્યા પ્રમાણે, આ ગ્રંથમાં અર્થેલા વિષય ઉપર ગુજરાતી ભાષામાં સવિસ્તર સુધાર સહકૃતવાળો, કોઇ પણ સ્વતંત્ર ગ્રંથ, લખાયો, છપાયો કે પ્રગટ થયો જ નથી. ન્દાનાં ભાણેજો કે કુંડો તોંધો જેવી એક બે ફરમાની સામાન્ય બે ચાઈ ચોપડીઓ છપાયેલી ને બહાર પડેલી મ્દારા જેવામાં આવી છે; પરંતુ તેમનાથી કંઈ અનેક જમાનાઓ થયાં અધારમાં સ્ત્રેલા, છતાં પણ જનતાના પ્રાણ સાથે, લાંબા સમયથી જીવનદોરીરૂપે જઠાયેલા, આવા મહત્વના વિષયને જોડેજો તેવો પુસ્તો ન્યાય આપી ન જ શકાય, એ સર્વથા સામાન્ય ખાતર છે.

વળી આજનાં ધણીખરા લેખકોની પેઠે, નવલકથા, નાટક, નિબંધ, વાર્તા, ઉપન્યાસ કે ઇતિહાસનાં પરબાપામાં પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકોના અનુવાદો અથવા અનુકરણો કરી, યુગરાતની મંથસમૃદ્ધિમાં ભરતી કરવાની, કે અવનવાં કલ્પિત રસીક પુસ્તકો રચી-છપાવી, પોતાને વિદ્વાનમાં ખપાવી, નામ કમાવાની, કે એવા કોઇ પણ પ્રકારે પ્રકાશમાં આવવાની, અને લેશમાત્ર પણ મહત્વાકાંક્ષા નથી; અથવા લોભશક્તિએ કરેલી પ્રેરણાને આધીન થઇ-કનક વા કાંતિની પ્રાપ્તિને, ધણી લેખક બંધુઓએ રચીકારેલો રસતો પણ મહેં પસંદ થયોં નથી; પરંતુ એક જુદી જ દિશામાં કોઇ જુદા જ ધર્મ-શાસ્ત્રનો સેવા-ધાળ લઇને, જૂની-નવી ભાવનાનાં વિચિત્ર સંમેલનવાળો આ પ્રભુનાં દેવમંદિરનો સાત્વિક પ્રસાદ, એક માત્ર નિઃસ્વાર્થ ધર્મ-સેવાભાવથી પ્રેરાઇનેજ, આપણી પતન પામતી હિંદીજનતાને જાગૃત કરવા માટે, તેની આંખો સામે, આ છૂપો અને ભેદી ઇતિહાસ, મદારા દેટલાક અનુભવના ઉદ્ગારા સહિત, એક માત્ર જનતાનાં શાશ્વત કલાધુની જ મુશળથી, હિંદી સાદર દાબર-કર્ણ-હું, એ ઇતિહાસ અને તેમાં વધુવેલા રોમાંચક પ્રસંગો, જે આજસુધી ધોળે દહાડે, વિશાળ જનતાની સગી આંખો સ્દામે, રૂઢ, વીર અને કશ્યપરસ સહિત બજવાઇ રહ્યા છે, તેમનું મદારી શક્તિ પ્રમાણે, તાદરશ ચિત્ર આંધી, પોતાનાં જૂનાં જર્જરિત સળગતાં ધરમાં, જગતી આંખે, પ્રસાદ અને દંભનિદા ભોમવતી પ્રાણાધિક જનતાને, સળગૃત કરવા, અને ધરને ખૂણે ખૂણે ઢાળેલી અધર્મની આમ ઉપર ધાર્મિક પ્રયાસોનાં પાણીનો મારો ચલાવી, આપણી ત્રિવિધ સંપત્તિનાં, આલોક અને પરલોકનાં, તેમ જ આશાભરી આપણી ભાવી પ્રજાનાં, એ દવાનકમાંથી સંરક્ષણ કરવા નિમિત્તજ, આ ઉકળતાં અંતરમાંથી ઉડેલાં મદારાં થોડાં જ્વલનેને ઢાલવી, જડ કાગળની સપાટી ઉપર એ પ્રસંગોનું હૃદયદ્રાવક ચિત્ર પ્રત્યક્ષ કરી બતાવ્યું છે. વળી હિંદની જાહેર જનતાનો, અને યુગ્મ્યત્વે મદારી વિશાળ ગાંતિનો, નિર્વિલંબે ઉદાર કરવામાં, આ મંથના વિવેકી વાચક અને વિચારવાનું વિદ્વાનબાઇએ પણ, પોતાની ફરજ સમજી મહેં ઉઠાવેલાં આ વિકટ કાર્યમાં યથાશક્તિ, યથામકિત, અને સદાયબૃત ઘામ, તેમજ આજનાં આ વિષમ વાતાવરણમાંથી-જે કોઇ સમર્થ તાર હોય-તે, અમને અધોગતિનાં મોજાંઓમાં ધસડાતા-ડુબતા, પ્રભુને ખાતર બચાવી લે, એવી કંઈક સ્વાર્થ-પરમાર્થ-સંમિશ્રિત ઉડી, અવનવી, આશા-અભિલાષાઓવડે ઉત્તેજિત થયેલું મારું હૃદય, આ પોતાના ગજ ઉપરાંતના બીજા સાહસમાં ઝીંજલાવે છે. સાહસ એટલા માટેજ કે, પ્રસ્તુત મહત્વના વિષયને પહેંચી વળવા કે ન્યાય આપવા જેટલું, આ રંક લેખકમાં નથી અભ્યાસભળ કે નથી જ્ઞાનભળ ! છતાં પણ મદારી જાણ પ્રમાણે લાંબા અનુભવપૂર્વક આ ગંભીર વિષયમાં રસ લઇને, તહેનો ઉંડો અભ્યાસ કરનારા અને એ બાબતનું જનતાની આંખો સ્દામે સાફ અજવાળું પાડી, ખ્યાન ખેંચવાની શક્તિવાળા, બીજા કોઇ આ વિષયના રસીક, અનુભવી સમર્થ વિદ્વાન બંધુના અભાવે, નિરૂપાયે મદારે માથે આવી પડેલી, આ એક પવિત્ર ફરજ સમજીને જ, આ જ્ઞેષ્ઠ-અને સાહસ બહુ કાર્ય, આજે વર્ષો થયાં મેં હાથ ધરેલું હતું, અને તે ધણી લાંબા સમય અમાઉ-કહો કે વર્ષો અમાઉ-જનતાને ચરણે ઢાળી રહવાની મદારી તીવ્ર ઉત્કંઠા પણ હતી; પરંતુ લખવનો આરંભ કરી, એ વિષયને ચોગ્ય ન્યાય આપવા-અપાવવા-માટે, જેમ જેમ હું તર્કબંધી જૂના, અપ્રતિક, ભેદી અને છૂપા હસ્તલિખિત સાહિત્ય-સાગરમાં ઉડો ઉતરતો ગયો, તેમતેજ એ વિશાળ સિંધુનાં અનેક અગળયમી બંદેલાં મોતીઓ, મદારે હાથે

મહત્તાં ગમાં, તેથી એ બધાનો સંચર કરી, માંખણ કઢાડી, થોડા પ્રયાસે તેનો બધો સાર, સંક્ષેપમાં જ જનતાને સ્વમજાજી બધ, એવી રીતે ઉક્ત વિષયનો સરલ સત્વરપ ઇતિહાસ, તેમ જ મદારા અભિપ્રાયો-અભિલાષોનો મદત્વનો ભાગ, પણ મુદ્દાસર લખવા અને યોજવા માટે, મદારે મહાભારત પરિગ્રમ ઉઠાવીને, સમય-ધન તેમજ શક્તિનો કેટ કેટલો ભોગ આપવો પડ્યો છે, તે હું મદારે હાથે અર્ધિ લખી બતાવું, તેના કરતાં રિવેકી વાચકની જ ન્યાય બુદ્ધિને એ કામ સોંપી, હવે હું મનના મુખ્ય વિષય સંબંધી અર્ધા જે આવરયક શબ્દો લખીને, આ લખાણ જતી પ્રવેશિકાને વિસ્તાર બધથી, અગ્રે દુઃકાવવા જ હજુ હું.

મન-યોજનાનું મુખ્ય કારણ-તેનો આ પ્રયાસ સાથે સંબંધ—

જે મદત્વનાં પ્રયોજન માટે આ મંથ લખાયો છે, તેનાં મૂળરૂપ-પીરાણા-સતપંથ સંબંધી કંઈક દુઃકા ખુલાસો, અને આ મંથ સાથે તેનો ખાસ સંબંધ, સંક્ષેપમાં અહીં વિચારી લેખએ, તો, તેનું પ્રયોજન કંઈક સ્પષ્ટ સ્વમજી સકારો.

જે મદત્વના વિષયને આ મનમાં પ્રાધાન્ય આપેલું છે, તે વિષય તો આ મંથના નામ ઉપરથી જ સૂચિત થઈ જાય છે. પીરાણા-સતપંથ એ શું છે ? તે આપણા દેશની, આપણી જાતની, અને જનતાની, ભૂત, વર્તમાન તેમજ ભાવી પરિસ્થિતિમાં કેવો મદત્વનો ભાગ ભજવી ગયું છે, ભજવશે, અને હાલ ભજવી રહ્યું છે ? તેમજ તેનો આજે છૂપો અને જાહેર પ્રચાર કેવી કેવી છુટકાનિથી, યુક્તિ-પ્રયુક્તિપેથી, હિંદમાં ચાલી રહ્યો છે, તેનું અહીં આપણું ચિત્ર આંટી, તેની પેઠો, અને તેના બેઠારસો, તેના કાવા-દાવા અને યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ સંબંધી, અર્ધિ સ્વેચ્છા પ્રકારે કરવાની મને આવરયકતા જણાય છે.

પીરાણા-સતપંથને નામે આજે અનેક સદાઓથી ઝોળખાતા, અને ગુપ્ત તેમ જ જાહેર રીતે હિંદના કેટલાક વિભાગોમાં પળાતા, એ ઇસમાઇલી-ઇમામી-પીરાણા-સતપંથના અનેક કાંટાઓને ઇતિહાસ આજસુધી અજાનનાં ધોર અધિકારમાં જ દટાયેલો છે, અને જે થોડો ધણો એ પંથના પ્રવર્તકો અને ઉપદેશકોએ, જાહેર કરેલો છે, તે ખોટો મદિમા વધારવાના હેતુથીજ, કલ્પિત ચમત્કારો, સદરાધાત બરેલાં અસંભવિત વર્ણનો, અને કામેકામ અસંગત, અસંબંધ હેવાલોથી ભરપૂર હોવાથી, તે જરાપણ વિશ્વાસપાત્ર નથી. હિંદુ-જાતિના લાખો મુરિદો-સેવકો-એ ધર્મને પાળે છે, અને ભારતમાં અનેક ઠેકાણે તેની શાખાઓ, તેનાં મંડળો, જમાતો અને ખાનાંઓ હાલ પ્રચલિત છે; છતાં તેનો સવિસ્તાર હેવાલ, તેમજ તેની ઉત્પત્તિના વિશ્વાસ-પાત્ર કોઇ પણ સત્ય ઇતિહાસ, આજસુધી જોઇએ તેવા મળી શકતો નથી-અને તે ન મળવાનાં અનેક ખાસ કારણો પણ છે. મુખ્ય કારણ તો એ છે કે, તેની શરૂઆતથી જ, એ પંથનો સપ્તમે વડીવટ, છૂપી રીતે જ ચલાવવામાં આવે છે. તેની બધી ક્રિયાઓ, રાત્રિની શાંતિમાં, ગાંઠ અધકાર નીચે, જગત જપારે નિદ્રાને ખેળે આરામ ભોગવી રહ્યું હોય, ત્યારે જ મુખ્યત્વે ચાલુ થાય અને ભજવાય છે; અને તે સપ્તમે પાખંડ-નાટક, આ જગતના પડા પાછળ, એકાન્ત ખાનાંઓના છૂપા ખૂણામાં, અન્યધર્મીઓને તેનો જરા ખાસ પણ ન થાય, એવી છૂપી રીતે જ ચલાવવામાં આવે છે. પોતાના ધર્મની કશી પણ હરીકત, પરંપરાઓને, કાને ન જરા દેવાની, એ પંથના સેવકો-મુરિદોને સખ્ત તાબીદ આપવામાં આવેલી હોય છે; માત્ર એટલું જ નહિ પણ, એ પંથનો પડો કે બેઠ ખોલે, તેને અપકર નરકપાતના ભોગવવી પડશે, અને તેની આખરે અપકર રીતે અધોગતિ થશે, એવો

મદાન બધ પશુ, સેવકોને બતાવવામાં આવેલો હોય છે. વળી એ ધર્મનું કષોગ કલ્પિત, બનાવડી સાહિત્ય બે બદારની દુનિયાના જીવા-નસુવામાં કદાચ આવી જાય, તે પોતાનો પ્રપંચ-પટ્ટો તરત જ ફેરી જાય, એવા આંતરિક બધી, તેના ઉપાદેશોએ પોતાના સર્વજ્ઞ હસ્તલિખિત અન્વેષેને પશુ, ખાનાના અધારમાં જ છુપાવી કે દારી રાખવાની, તેમ જ તે કોઈને પશુ ન બતાવવાની, સખ્ત બલામણી કરેલી છે. એથી પરિણામ સ્વાભાવિક રીતે એજ આનું છે કે, બદારની દુનિયા એ પંથની ઉત્પત્તિ અને પરિસ્થિતિથી તદ્દન જ અગાત રહેવા ઉપરાંત, ખાસ એજ પંથના સિંધો-સેવકો અને મુરીદો પશુ, એ પોતાના જ ધર્મની ઉત્પત્તિ કે, પરિસ્થિતિની સાચી દલીલોથી બહુમાને છેક જ્ઞાનશૂન્ય રહી ગયા છે, એમ કહીએ, તો પશુ તે કંઈ બોલું નથી. ગુપ્તી, શેખ, મુમના, આઠીયા, પાંચીયા વિગેરે નાગેથી એળખાતા, એ ધર્મના અનેક કાંડાઓ, હિંદના ગામેગામમાં હામેદામ, આને અનેક વરસોથી ચાલુ છે, અને એ બધા કાંડાઓ, મુખ્યત્વે, હિંદુ ધર્મ પાળનારી જાતિઓમાંથી જ ઉત્પન્ન થયેલા છે. એળ, શેખ, મુમના વિગેરે કેટલાક શિક્ષકો તો આને જાહેર મુસલમાન જાતિમાં ભળી ગયા છે, તેઓ પશુ પહેલાં તો બધા હિંદુ-ગુપ્તી જ હતા, અને પહેલાં તો તેઓ પોતાને જાહેરમાં ખાસ હિંદુ તરીકે અને ખાનગીમાં એ અર્ધદંડ મામદા-હિંદુ, ખીચડીયા સતપંથમાં મળેલા ગુફી રૂપે એળખાવતા હતા. પાછળથી જેમ જેમ તેમને સ્પષ્ટ જણાતું ગયું કે, આ વૈદિક સતપંથને નામે, તેમને મળે જે આ નવા ધર્મની કાંસા-દોરી બેસવવામાં આવેલી છે, એવો ખરી રીતે જોનાં એક મુસલમાની શીયા હકીમાદલી ધર્મનોજ કષોગકલ્પિત કોયો છે, અને તેમને સુક્તિથી જોળવીને, પોતાની જાળમાં ફસાવી લેવા માટેજ, એ ધર્મના ઇસ્લામી આદિપ્રચારકો અર્થાત્ દાદાઓ-ઉપદેશકોએ, તેને માત્ર ઉપર ઉપરથી બદારનો-ચક્ર દેખાડવાનો-હિંદુધર્મનો ગીચીટ-ટોળજ ચદ્યવેલો છે. ચક્ર તેનાં અવતારોનાં નામ અને કેટલીક ક્રિયાઓમાંજ માત્ર પુરાણા હિંદુધર્મની યોડી આછી આછી છાયાને કાચમ રાખીને, પાછળથી બાકીની બધી ઇસ્લામી વિધિઓ, માન્યતાઓ, અને કથ-પરસ્તી (કબર-પૂજા)ની કલ્પિત પદ્ધતિઓને જોડવી દીધેલી છે. વળી પોતાના પંથનો મહિમા વધારવા માટેજ, હિંદુમણિત અને જ્યોતિષમાં જજીવેલી, સૃષ્ટિ-ઉત્પત્તિની ગણના, તેમજ માન્યતા, હિંદુ અવતારવાન્તી યોજના, તેમજ સુઓની વર્ષ-ગણનાને સ્વીકારી લેઇ, છેલ્લા એટલે ચાલુ યુગમાં નકલંકી અવતાર તો મ્હેરોમાં થયો હોવાનું જજીવેલી, તેમાં ઇસ્લામીધર્મના સિદ્ધાંતો મુસાદીને, તેઓએ પોતાનાં કષોગકલ્પિત ખીચડીયા ધર્મ શાસ્ત્રોની રચના કરેલી છે. વળી લાલચ તેમજ બધ પશુ હામે દામ બતાવીને, શામ-દામ-દંડ-બેદથી, એ ધર્મ તરફ આકર્ષિત બળજી અને બોળા સેવકો-મુરીદોને, પોતાની ભોખડી સાંકળમાં સહાને માટે જડી રાખવા માટે, બનાવડી ચમત્કારોનાં એવાં તો અજળ ધર્મીગ-ચિત્રે આંક્યાં છે કે, તેની આગળ ‘અરેબિયન-નાઇટ્સ’ કે ‘હાતામતાઇ’ ના ચમત્કારિક કિસ્સાઓ પશુ પાછીજ બરે! ભૂતો અને પરીઓની વાતોના અજળ ચમત્કારો પશુ તેમના પરચાઓની તુલનામાં કંઈ પશુ હિસાબમાંજ નથી! અલ્લાહીદીનનું જાદુઇ કાંડસ પશુ તેમના પીરોના પરચા આગળ જાંખુંજ પડી જાય છે! અને બધંકર રાક્ષસોની કલ્પિત કથાઓ કરતાં પશુ વધારે નવાઇ જેવા, એ પીરાણાના પૂર્વજોએ પોતાનાં કલ્પિત પરાક્રમેની હામેદામ તોપો જોડવીને, એવી તો અજળજી રીતિએ શાસ્ત્રો ઉમાં કરેલાં છે કે, તેનો જગતમાં ક્યાંય જોટોજ ન મળે! હિંદુ-

એનાં અર્થગીરવવાળાં પૌરાણિક રૂપો અને દાર્શનિક કથાનકોના મર્મ સમજવા વિનાજ તેમનું ઉપહાસ કરનારા, અમારા ઇસલામીભાઈઓને આ ઇરાની દાઢ તેમજ ઇમામશાહી પીરોનાં ચમત્કારિક દાસ્તાનેની ગણેણ ક્યાઓ, અને તેમનાં ચમત્કારિક બનાવટી પરચા-ઓવાળાં ઘડઘડાટ ભર્યા ખત્તીઓ, એકવાર ખ્યાનપૂર્વક વાંચી જવાની, તેમજ પોતાને ઇસલામી તરીકે ગણાવનારા એ અર્થદગ્ધ પાખંડીઓને ઘટતો ન્યાય આપવાની, અને ખાસ બલામણુ કરીએ છીએ; તેમજ તેના આગલા સ્થાપકો-પ્રવર્તકોએ પોતાની ઉસ્તાદીથી કંઈપણ મોઢવી વાલેલાં એ પીરાણા-સતપંથનાં અનેક ગપાટક ધર્મશાસ્ત્રો, એકવાર ખ્યાનથી ઉચલાવી જોવાની અને સહુ સુઝ વાંચકોને પણ બલામણુ કરીએ છીએ. આજે તો એ બધાં શાસ્ત્રો છિન્ન વિચ્છિન્ન, હસ્તલિખિત અશુદ્ધ સ્વરૂપમાં જ, ઘણીખરી પીરાણાપંથી જમાતો, તેમનાં ખ્યાનાંઓ અને તેમના સેવકો-મુરિદો-પાસેથી છૂટાં છવાયાં શોધ કરતાં, મહા મુસ્લેલીએ મળી શકે છે, અને આજે વીસ વરસોના ચાલુ પરિશ્રમથી જે, તેમના એવા સેંકડો હસ્તલિખિત ગ્રંથો, પાણીની પેઠે પેસો વેરીને, એ પ્રશ્નનું પોગળ આપ સહને મરણે ધરવાના હેતુથી એકઠા કીધેલા છે.

પરંતુ એ બનાવટી વાતોના મદાસાગરમાં વારંવાર ડૂબીઓ મારવા છતાં, ઇતિહાસની સત્યતાનાં જેવાં જોઈએ તેવાં કિંમતી મોતી, તો હજુ સુધી જોઈતા પ્રમાણમાં તેમાંથી એકત્ર કરી શકાયાં નથી, એ ખરેખર મોઢી પેઢી વાત છે. એ પંચના મુખ્ય ઉપાદેશો કેણું હતા? કેવા સંજોગોમાં તેમની ઉત્પત્તિ થઈ? હિંદમાં કેણું અને કેવી રીતે તેનો મુખ્ય પ્રચાર કર્યો? પ્રથમ કહ કહ ધર્મ-ક્રિયાઓ તેમાં ચાલતી હતી? પાછળથી તેમાં કેવી વિકૃતિઓ અને ફેરફારો થતા ગયા? અને પોતાની મતલબ સાધવાને, આપસ્વાર્થ, તેમજ લોભથી પ્રેરાયેલા એ પંચના પ્રચારકોએ, કેવી કેવી રીતે પોતપોતાના જુદા વાડાઓની ડુગ-ડુગીઓ કામમ બળવી રાખવા માટે, કેવા કેવા છલબેટો તથા કાવાદાવાઓ કીધા છે? અરે! અમુક પ્રસંગોમાં તો કેવી નીચતા અને પશુરુતિને પણ અખત્યાર કરી, તેમણે કેવાં ન કરવાનાં ભર્ષંકર કારસ્થાનો કરેલાં છે? તેનો રસીલો, રોમાંચક અને હૃદયદ્રાવક ઇતિહાસ, સરખાતથી આજ સુધીની હકીકતો સહિત સીલસીલાબંધ યોજવા માટે, અમે જે કે, પ્રાચીનોટ પ્રયાસો કર્યા છે, અને અનેક ભાષાઓના અગણિત જૂના-નવા ગ્રંથોનું સમુદ્રમન્થન કરીને, ઘણી ઘણી રહસ્યખરી છૂપી હકીકતો, પ્રબલ સત્યોટ પ્રમાણો, તથા આધારો સહિત શોધી કઢાડીને અહિં રજુ કરેલી છે, કે જે વાંચતાથી સહૃદય વાંચકનું લોહી પણ જરૂર ઠંડુમારજ થઈ જશે, અને તેનું હૃદય, એ ભર્ષંકર પ્રપંચોના પોગળ વાંચીને, જરૂર કમકમી ઉઠશે; છતાં પણ અમારે આતિ સખેદપૂર્વક સ્વીકારવું પડે છે કે, પોતાનું સાહિત્ય અમારા ખૂણામાં છૂપાવી રાખવાની, એ પીરાણા સતપંથ-પ્રવર્તકોની કુદિલ છલનીત, અને ખોટી હંમે લીધેલ પૂરેપૂરા સંતોષકારક સપ્રમાણ ઇતિહાસને, વાચકોની સેવામાં હજુસુધી પણ હાજર કરવાનું સૌભાગ્ય અમને પ્રાપ્ત થયું નથી; પરંતુ અમને આશા છે કે, આ ગ્રંથ બહા પડ્યા પછી, અનેક ઇતિહાસરસીક સાક્ષરો અને દેશી તેમજ વિદેશી વિદ્વાનોના આશ્રયથી, અમે અનેક બાકી રહેલા ઐતિહાસિક પ્રમાણોનાં પરિશિષ્ટો સહિત આ પુરાણનો ઉત્તરપંક યોદાજ સમયમાં પ્રકાશમાં લાવવાને ભાગ્યશાળી થઈ શકીશું.

ખાસ એ પ્રયાસને માટે જ, અમે મુખ્ય, કમ્પેન્ડ, કાંઠિયાવાડ, સિંધ, ગુજરાતના અનેક સ્થળોમાં જારીક તપાસ કરી, જૂનાં-નવાં સર્વિત્તો મેળવી-સંગ્રહીને, હસ્તલિખિત માડાંબંધ

પુસ્તકો એકઠાં કીધાં છે. ખાસ પીરાણાના કેટલાંક મુખ્ય ખાનાંઓમાંથી અને આગેવાનો મારફતે પણ મહાન પ્રયાસે, એવાં ધણાં છૂપાં પ્રાચીન હસ્તલિખિત પુસ્તકોની નકલો ખાસ કિતરાવી લીધી છે, અને તેમના આદિકાલથી આજસુધીના ઇતિહાસનું, તથા તેમની બનાવટી ધર્મક્રિયાઓનું છૂપું સાહિત્ય, અનેક બાપાઓના ઐતિહાસિક મહત્વવાળા આધારભૂત મનોમાંથી મેળવી-સંચકીને, અદિ' સંકલિત કરેલું છે; એટલે આ પ્રયત્ન, જે જાણે અમારાં રંક-જીવનનું એક પરમ ધ્યેય જ હોય, એમ સદમજવાની, તથા પ્રજાની પ્રેરણાથી આજે પચીસ પચીસ વરસો થયાં, આ કાર્યની પાછળ પડી, અમારી અદ્ય-સ્વલ્પ બુદ્ધિશક્તિ અનુસાર, જેટલી બની તેટલી શોધ અને સંમંદશક્તિને કામે લગાડીને, અમારા એ પવિત્ર પ્રયાસનું ફળ, આજે સહૃદય વાચકોના ચરણમાં સાદર હાજર કરતી વખતે, આ મંથને અથેતિ લક્ષ-પૂર્વક વાંચી જવાની, તેમજ એ સંબંધી પોતાનો નિષ્પક્ષપાત અભિપ્રાય અમને લખી જણાવવાની, સર્વ સુત વાચકોને આયદત્તરી અરજ કરીએ છીએ. તથા પ્રસ્તુત પીરાણા-સતપંથના સંબંધમાં, જે તેમના જોવા-જાણવામાં કંઈ વધારે મહત્વનું સત્ય, કે નવું સાહિત્ય આવ્યું હોય, તો તે પણ જનહિતાર્થે અમને લખી મોકલવાની, આયદત્તહિત અહીં તેમને વિનંતી કરવામાં આવે છે, કે જેથી બવિખ્યતા બીજા મંથમાં, તેમજ આ પુસ્તકની પુનરાવૃત્તિમાં પણ, એ કિંમતી સાહિત્યનો સાબાર સદુપયોગ કરવાનું બની આવે.

જે જ અમારું પ્રાથમિક નિવેદન અને આ મંથ-લેખનનું બીજું મહત્વનું કારણ છે. તે વાચકો લક્ષમાં લઈ અવરય અમને આભારી કરશે, એવી આશા છે.

વિશેષ મહત્વવાળું બીજું ખાસ કારણ.

અમારી કમ્પ્લી કંટવા પાટીદાર જ્ઞાતિને કપાળે એ પીરાણા-સતપંથનું જમાનાઓથી ચોરેલું કાળું કલંક ધોવાની અગત્ય:—સખેદ હૃદયથી મ્હારે અદિ ખુલાસો કરવો પડે છે કે, આજથી લગભગ સાડા ત્રણસો—ચારસો વરસ પૂર્વે, શુજરાતમાં વસતી અમારી કૃષિ-પ્રધાન પવિત્ર વીર કુર્મી ક્ષત્રિયજાતિ, હુઈંવયોગે એ સતપંથની પાપી જાળમાં પહેલ વહેલો સુપડાઈ. બનાવટી ચમત્કારો અને પ્રપંચી પરચાઓના ભોગ થયેલા કેટલાક ભોળા જ્ઞાતિ બાહ્યો, અમહાવાદ સમીપ ગીરમધ્યાની બાજુમાં આવેલા ઇમામશાહી પીરાણાધામના પહેલા ઉપાસકો બન્યા. એ વખતના કેટલાક વિસ્તાદ સૈવદોએ, અમારી ભોળી અને ઉંચાર કંટવા-કણુખી જાતિને, પોતાનો શીકાર બનાવવાને પોતાની કાળી કુટિલ જાળ પાથરી! સિદ્ધસાધકની મુક્તિથી પોતાના સાગરીતો મારફતે, અમહાવાદની આસપાસ શુજરાતમાં વસતા એ કેટલાક ભોળા કણુખીભાઈઓમાં પોતાના બનાવટી મહિમા અને પ્રતાપનો તેમજે ઢોંગ ફેલાવ્યે. કાકતાલીય ન્યાયે, એકાદ બે આગળ પડતા કણુખીઓને કંઈક કારણસર એ સતપંથી સૈવદ ઇમામશાહની ચમત્કારિક શક્તિમાં અદા ચોંટી. એથી તેઓ સતપંથને માનતા અને પાળતા થયા. આ વાતની જાણ થતાં જ, શુજરાતના કેટલાક પવિત્ર વેદધર્મી કણુખીઓમાં તેમની વિરુદ્ધ બહુ ચર્ચા ઉભી થવા લાગી. એટલે પોતાના એ નવા ખીચટીયા પંથને જાહેર જગતથી છુપાવી રાખવાની તેમને ખાસ જરૂર પડી. એ માટે સૈવદ ઇમામશાહની સલાહથી શુજરાતનો રજદુપ વિજ્ઞાન પ્રદેશ છોડીને, તેમને માત્ર એ પ્રાચીન પંથને કારણે દુન્યા કદંશ અને હુંમરીયાળ શુદ્ધકમ્પ્રદેશમાં લાચારીએ વાસ રવીકરવો પડ્યો.

એ બે ચાર કુટુંબોની સાથે, પાછળથી વખત જતાં ગુજરાતના બીજા પક્ષ જે જે કણબીઓ એ કપરરતાની સેવકોની કુટિલ જાળમાં ફસાતા ગયા, તેઓ પક્ષ કચ્છ તરફ આવી, તેમની સાથે જોડાતા ગયા. આ પ્રમાણે આવેલાને પોતાનું સંવળણ વધારવા માટે, ૧૨૨૫રને બપવદાર નિભાવવા માટે, અને પોતાને એ છૂપો પાપી મામદાદિદુષ્કૃષ્ણ છૂપી રીતે પાળવા માટે, કચ્છમાં આવ્યા પછી અગાઉથી વસેલા બાઈઓની સાથે જોડાવું પડતું; દરવરસે એવા બીજા કણબી બાઈઓ પક્ષ ઉમેરાવા લાગ્યા. એ ખંતીલા, મહેનટ, ઊસાહી, વીર અને ખડતલ શરીરવાળા કુર્મીક્ષત્રિએ કૃષિકલાના સારા જાણકાર હતા. કચ્છ જેવી બર્બર જમીને, તેમને પ્રતાપે ધણે સંગીન લાભ મળ્યો, અને દરદર્શી તેમજ ગુણની સારી પીછાન કરવાવાળા, એ વખતના કચ્છનરેશ મહારાવ શ્રી બારમહોજીએ પોતાના દેશને રસાલ અને કિંમતી બનાવનારા એ બધા ગુજરાતી કણબી બાઈઓનો ધણે સારો સત્કાર કર્યો, અને સંગીન આશ્રય પક્ષ દીધો. આ પ્રમાણે રાજ્યનું પ્રોત્સાહન અને હરીફ વગરની કુમારી ધરતીના મણિ-કાંચન-યોગથી એ ગુજરાતી કણબી બાઈઓનું આર્થિક-જીવન, દિનપ્રતિદિન સુધરવા લાગ્યું. એથી રાજ્યના સંગીન લાભોની શીશ્વર સાથે, પીરાણા-સતપથની આવક પક્ષ એક રીતે દિવસે દિવસે વધવા લાગી. સમય જતાં, એ કણબી-સમુદાય વધતાં વધતાં, એક બે સૈકામાં તે એ અમારા કડવા કણબી બાઈઓની લગભગ પચીસેક હજારની જગ્યાએ સંગીપ કચ્છમાં એકઠી થઈ બેઠ, અને તેમનો વસવાટ પક્ષ કચ્છના જૂદા જૂદા અનેક ગામોમાં ફેલાવા લાગ્યો. હમામ-શાહી કપટવંતના સંગીન નિયમે અને ધારાધારણે અનુસાર, એવાં કણબીઓથી વસેલાં સંઘનાં મુખ્ય ગામોમાં આવેલાને અને મુખીઓ નીમાતા ગયા. અને દાંભિક ધર્મસ્થાનોને 'ખાનાં' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેમની પક્ષ હામેદામ સ્થાપના થવા લાગી. સતપથ-સેવકો તરીકે, એ કચ્છી કણબીબાઈઓ, શરૂઆતમાં તે કંઈ એવો મહત્વનો ભાગ ભજવતા નહોતા. માત્ર સુસહમાની સેવકોનું ગુરુદ અને પીરાણાના હમામશાહના રોજાનું જત્રા રચણ, એ બે મહત્વની માન્યતાઓ ઉપરાંત, તેમના બીજા ધણાખરા આચાર-વિચારો અને ધર્મ-કર્મની ક્રિયાઓમાં તેમનું હિન્દુપક્ષ સર્વાંશે જળત્રાઈ રહ્યું હતું. દરૌંદની જગત અને પીરાણાના લાગાની રકમે, તેઓ દર સાલ નિયમ તરીકે કચ્છથી પીરાણે મોકલાવતા હતા, અને સેવકો તેમજ કાકાઓ પક્ષ પોતાની સેવકોશ્થી મીઠકત સંભાળી જવાને, વારંવાર કચ્છ આવતા હતા; કેમકે તેમની કચ્છની જગીર તેમજ તેની આવકમાં, દિવસે દિવસે વજર મહેનતે જ ધણી સારી રૂઢિ થતી રહી હતી. પછી સંવત ૧૮૩૨ માં પીરાણાવાળો પ્રાગણ કાકો કચ્છ આવ્યો. તે બડો પાકો અને પ્રપંચી કાકો હતો. તેણે બ્રાહ્મણ, ગોર તેમજ ભાટ, ચારણો (વલીવંચા) નો વલીવટ કચ્છી કણબીઓમાંથી સદંતર બંધ કરાવી, મરણ અને લસ વિગેરેના બધા હિંદુ રીતિરિવાજો છોડાવી દીધે, કચ્છી કણબીઓને પાકો મુમના બનાવવાની જગ્યાએ ખટપટ ચલાવી. ધર્મગુરુ ઉપર અચ્ચ અદા રાખનારા કચ્છના ભોળા કણબીઓ, તેમના કપટજાળમાં અનાયાસે ફસાયા, અને ત્યારથી તેઓ પાકા સતપથી એટલે અર્ધદુષ્કૃષ્ણ ખીચડીઆપથી 'મુમના' બન્યા. ચોરીનાં લગ્ન, અગ્નિસંસ્કાર વિગેરે બધા હિંદુ-રીતિરિવાજો તેમનામાં એ વખતથીજ નાબૂદ થયા, અને પીરશાહનો જાપ જપતારો, તેમજ ખાનામાં કલશ પઢનારા એ કચ્છી કણબીઓનો પ્રભાવ પક્ષ, પીરાણા-સતપથમાં એજ વખતથી દિવસે દિવસે વધવા લાગ્યો. કાકાઓ પક્ષ એ વખતથી તેમનામાંથી જ ચૂંટાવા લાગ્યા, અને કચ્છની દરૌંદ-વીશંદની આવકમાં પક્ષ ત્યારથી દેશમાં લાખે ભેખાં લખાવા માંડ્યાં ! કમાનુસાર

જિંદગી પામીને એ જાતિના કુચ્છના લગભગ એકેડી ગામેમાં વસવાટ કરનારા, આશરે પચીસેક દળર માણસો, એ સતપથની શિકાર બની, પ્રપંચીઓની બળમાં સપડાઇ, દર સાલ લાખો રૂપિયાના ભોજી, ધન સાથે પોતાનો ધર્મ પણ ગુમાવી, હાથે કરીને, તેઓ મુશ્મલા એટલે આમદા-હિંદુ બની રહ્યા! અને પીરાણા-સંસ્થાના આગેવાનો, આ પ્રમાણે પોતાનો સ્વાર્થ જળવવા તેમજ વધારવા માટેજ, કાકાની મુંઢણી, આશરે છેલ્લાં બે સેકાઓ થયાં તો, કમ્પ્લી-કમ્પ્લીઓમાંથી જ કરવા લાગ્યા છે. એ કાકાએ નીમેલા કારબારી, મુખી, તેમજ પટેલોએ, પોતાની ખોટી મ્હોટાઇ બતાવવા માટે તથા આપખતલજ સાધવા માટે, પોતાના ભોળા જાતિબાદલો ઉપર શુદ્ધી અને અન્યાયી સરદારી ચલાવી, તેમને દરબદાને લૂટી-નીચોવીને છેડેજ પાવમાલ કરનારા રરતા ઉપર લાવી મૂક્યા છે. એ પાપી પટેલો, મુખી અને કાકાઓના શુદ્ધ તથા કાળાં કમોના ઇતિહાસ, મ્હારા જીવનના કેટલાક વિચિત્ર પ્રસંગોમાં, આ પુરતકની શરૂઆતમાંજ વિરતાથી વર્ણવેલો છે, અને આ મંથમાં બીજે સ્થાને પણ, આજળ ઉપર એ સંબંધી પ્રસંગોપાત મહત્વનું વિવેચન આપેલું છે. વળી “પ્રાસ્તાવિક નિબંધ” જેવાં કેટલાંક ન્હાનાં ન્હાનાં પુરતકોમાં પણ એ ગુમાની ગદેરા-અને મૂર્ખશિરા-મણી પટેલોનાં કમકમાટ ઉપજવનારાં કાવતરાં અને અસંભાસનો આજના આજ દિવસ સુધી, એવોને એવો ચાલી રહેલો દોર, જેરદાર બાપામાં સપ્રમાણ સ્પષ્ટ સમજાવેલો છે, એટલે અહીં તેની પુનરુક્તિ કે પીટ-પેપણને લેશ પણ અવકાશ ન આપતાં, અહિં હું એટલુંજ નિવેદન કરવાની જરૂર રહ્યું હતું કે, એ પ્રપંચીપંથ કેટલો પધી ઘેર અન્યાયી અને હાલક તેમજ અત્યાચારીઓના શુદ્ધનો પક્ષપાતી છે, અને તેને પાળનારા ભોળા સેવકો, એ જેર-શુદ્ધનો કેવા ભોમ બની રહેલા છે, તેનું યથાશક્તિ તાદરશ ચિત્ર આંકી, પીરાણા સતપથની પગલે પગલે જાગી ઉઠતી પોશોને પ્રકાશમાં લાવી, સ્પષ્ટ દર્શાવીને, મ્હોર જનતાની કળંગતી લાગણીને અધારી જાતિ જેવી એક ઉપહારી, ગરીબ અને ભોળી જાતિ પ્રત્યે પ્રકટ કરાવી, અથવા ઉદ્દેરીને, તેમની મોંઘી મદદથી, મ્હારી વિશાળ વીરજાતિના બાદલોમાં ગામેગામ અને હામેકામ ઘૂસી બેઠેલા એ પીરાણાનાં ચેપી પાપને, સહાને માટે તિલાંજલિ અપાવી, અધોગતિની અધારી ખીણમાં ગળડી પડેલા, એ મ્હારી ક્ષત્રિય જાતિના પ્રગતિરથને સન્માર્ગે મ્હકાવી, મ્હારાથી બનતી અવધ-સ્વધ જાતિસેવા અને સ્વધર્મ-સેવા સાધી લેવાનો ખાસ મારો નિર્મલ હેતુ છે.

દેશ અને જાતિમાં વ્યાપી રહેલું ધર્મનું અજ્ઞાન, મ્હારા માર્ગમાં એક મહાન વિઘ્નરૂપે પડેલું મને આડે આવે છે, માટે એ અજ્ઞાનનું અંધારું દૂર થાય, અને મ્હારા ભોળા જાતિબાદલો પોતાની તેમજ સ્વજાતિની વસ્તુરિશિત ખૂંટપૂરી રહમજતા થાય, એ ખાસ ત્રીજા હેતુને ગરાબર લક્ષમાં રાખીને ઓછી યોગ્યતા હોવા છતાં, આ મ્હોટી કામગિરીનો ભોળે માથે ઉઠાવી, આ મંથની ચોજનાનું મહાન સાહસકાર્ય મેં હાથ ધર્યું છે; પરમાત્મા એ સતકાર્યમાં સહાયશૂલ થઈને, મ્હારી મરીબડી, મદાણ, પવિત્ર અને ભોળી જાતિનું સર્વદા કર્યાણુ કરે, અને એ પ્રજુના પવિત્ર મંદિર જેવાં આ જગતમાંથી એ મહાન કલાખાજ કટિલ પીરાણા-સતપથના પાપ-પ્રપંચોનું કાણું કંઈક સત્વર સમજી પાડાઈ જાય, એવી આંતરિક શુદ્ધ ભાવના સહિત, આ અવતરણ અહિં પરિસમાપ્ત કરીને, હવેથી શરૂ થતા પુરતકના મહત્વના પ્રસંગો નરહ, મ્હારા વિવેકી અને સુઝ વાચકોનું હું સવિનય લક્ષ ખેંચું છું. હૃત્યોમ્.

“ મહારા જીવનના થોડા વિચિત્ર પ્રસંગો ”

(સ્વધર્મવર્ધક, અને જ્ઞાતિ હિતચિન્તક મંડળ, કચ્છી કડવા પાટીદાર
યુવકમંડળ, તથા પરિપક્વ સંક્ષિપ્ત રૂપરેખા.)

(એક સિંહાવલોકન)

એક સામાન્ય જીવનના અવનવા પ્રસંગો! મહારા જેવો એક સામાન્યશિક્ષિત અને સામાન્ય પરિસ્થિતિનો મનુષ્ય, પોતાના સામાન્ય જીવનના પ્રસંગો ચિતરે, વિચિત્ર વિશ્વનાટકમાં પ્રારબ્ધના થોડે પોતે ભજવેલા, થોડા સામાન્ય પાઠનું આત્મવૃત્તાન્ત, જનતા સમક્ષ બહાર કરે, ત્યેનો શો અર્થ, શો પ્રભાવ, કે શો હેતુ હોઈ શકે ? આપું કેઈ સાહસ કરવા જતાં, બે મહને સંકોચ અને આત્મશોભ થતા હોય, તો તે સ્વાભાવિક જ છે. પોતાના જીવનચરિત્ર જેવી કેઈ ધૃષ્ટતા કરવાની તિલમાત્ર પણ મહારી ઇચ્છા નથી; પરંતુ આ ગ્રંથનો અનુખન્ધ-વિષયસમખન્ધ-પરિસ્કૃત કરવામાં, એ પ્રસંગો ચિતરવાની, તેમજ પીરાણા-સતપથ વિરૂદ્ધની યજ્ઞવળ આલૂ કરતી વખતની વસ્તુસ્થિતિ અને આસપાસનાં વિષમ વાતાવરણની, બહાલા વાચકને થોડી ઘણી પિછાણ કરાવવાની ખાસ જરૂર જણાવાથી જ, ડરતાં ડરતાં આ થોડાંએક પાનાંઓ અહીં ચિતરેલાં છે; તેમાં આત્મશ્લાઘા કે આત્મપરિચય જેવી કેઈ સામાન્ય મહત્વાકાંક્ષાને પણ સ્થાન ન આપતાં, માત્ર આસપાસના સંગોનો સમજાવી, અમારી જ્ઞાતિની અતોષાદસ્તોભટ્ટઃ ઘડ્ય ગયેલી, પતિત દશા તરફ, બહાર જનસમાજનું લક્ષ ઝેંચવા, અને અમારા ઉદારના ધમકારમાં તેની સહાય-સહાનુભૂતિ-અને સદ્ભાવના ઉપજાવવાના હેતુને લક્ષમાં રાખીને જ, અહિં કેટલાક જરૂરના પ્રસંગો સંક્ષેપમાં આજેખેલા છે. તેની ન્યૂનતાને ઉદાર જનતા, ક્ષત્રિય ગણીને સ્વીકારી લેશે; તેમજ મહારા શુભદોષોનો નિષ્કર્ષ કરી, યોગ્ય સંસ્લાહ-સૂચના આપી, મહારી ધ્યેયરૂપ નોકાને, સફલતાને કિનારે પાર ઉતારવામાં આશ્રયભૂત થશે, એવી કેંઈક આશા સાથે આ હૃદયની વાચના છે. મહારી ત્રુટીઓ-ખામીઓ-અનેક હશે; પરંતુ તે અજાણતાં થવી હોવાથી ક્ષમાને પાત્ર છે.

પીરાણા-સતપંથના આવ ઉત્પાદકો તથા પ્રવર્તકોના પાખંડ અને છલબેદ, કાકા અને સૈયદોની સ્વાર્થબાજી, પાણી પટેલો અને અણુદીણ ગઢરાઓનાં કાળાં કંમોં, પાપી તેમજ ઉપદવ્યાપી કુકર્મી હરામખોરોની મોગલાઈ હમનનીનિ, તેમજ એ બધાની રૂથેલી વજથેલી પાખંડ-બળમાં ફસાયેલાં પાટીદારોનાં હરણુ-ટોળાંની હૃદયલેદક હાલતોને, એ કંઈ પણ કરૂણારસીક ચિતાર જનતા જોઈ શકશે, તો મ્હારો આ રંગ પ્રચત્ન, હું સર્વથા સફલ થયેલો સ્કંધભૂશ.

અમારી દુહાંગી જ્ઞાતિ પ્રત્યે દયાવૃત્તિને ઉત્તેજિત કરવા નિમિત્તે, મ્હારા અન્તરાત્માના અવાજને અનુસરીને, ઉરમાં ઉછળતા વિચારો વ્યક્ત કરી, મ્હાફે હૃદય સુર જનતા સમક્ષ ખાલી કરવા, તેમજ તેમની સ્તિગ્ધ લાગણી, અમારી જ્ઞાતિની દુર્દશા તરફ ખાસ આકર્ષવા માટે, સ્વાર્થરહિત સેવાના હેતુથીજ આ સાહસ હું હાથ ધરે છું.

મેં અત્રે આજેપેલા પ્રસંગો માત્ર પીરાણા-સતપંથને લગતાજ મ્હારા સામાન્ય જીવનના વિચિત્ર અનુભવોનાં ઘોડાં આછાં આછાં છાયાચિત્રો છે. માત્ર પીરાણા-સતપંથને લગતી બાબતો સિવાયના, મ્હારા બીજા કોઈપણ પ્રસંગ કે અનુભવને અહિં સ્થાન આપવામાં આવ્યું નથી. ‘સ્વધર્મર્થક મંડલ’ તથા ‘કચ્છી કંઠવા પાટીદાર યુવકમંડળ’ની ઉત્પત્તિ, તેમજ પ્રવૃત્તિનો ખાસ હેતુ એજ હતો. તેમજ અમારી “કચ્છી કંઠવા પાટીદાર પરિષદ-જે હજી તો ઉગતી બાક્યાવસ્થા જ લોગવી ગ્હી છે, તેની સ્થાપના પણ એજ મુખ્ય હેતુને લક્ષમાં રાખીને કરવામાં આવી છે કે, અમારી અજ્ઞાનતા અધિકારમાં વેશયેલી, લોખી તેમજ ઉદારચિત્ત ક્ષત્રિયજાતિનાં સાઠાં જીવનમંદિરમાં પ્રભુનો પવિત્ર પ્રકાશ પહોંચે, અજ્ઞાન અને અણુસમજનાં વાદળ વિખેરાઈ જાય, દુષ્ટ રૂઢિઓનાં અન્ધન તૂટે, પાપી અને દુરાચારી પટેલો-ગઢરાઓની મતલબી ઈ-દ્ર-બળના લેદકારમે ઉઘાડા પડે, તેમનાં ગોઠવેલાં દાવપેચભરેલાં પાપી પ્રપંચ-પાટીયાંઓ છિન્ન-વિચ્છિન્ન થઈ જાય, અને એ ગઢરાઓની શક્તિ છાયામાં પોપાતું અને જમાનાઓથી જામી રહેલું, પીરાણા-સતપંથ જેવા એક પાખંડી પંથનું, અમારી જ્ઞાતિને શરમાવનાર, તેમજ અધોગતિના અંધારા નરકપ્રાકારમાં ધસડી જનાર, જમાનાથી લાગેલું કાણું કલંક ધોવાઈ જાય, મ્હારા પ્રાણાધિક જાતિભાઈઓ પોતાના આત્મગૌરવને ઓળખે, આત્મપ્રતિક્ષા જાળવતાં શીખે, પોતાના પીર ક્ષત્રિયસ્વરૂપની ઝાંખી કરી શકે, અને વેદના બારાન્સ પોતાના પરાકર્મી પૂર્વજોનાં ઉન્નત સ્થિતિવાળાં પવિત્ર ચિત્રદર્શનથી ભગૃત થઈ, પોતાનાં પ્રાચીન ગૌરવને ખુનઃ પ્રાપ્ત કરી, જગતની આવળ વધેલી જાતિઓમાં, પોતાનું મોભાદાર અન્વસ્થાન પાછું મેળવીને, તે જાળવી રાખતાં શીખે;—માત્ર આ એકજ હેતુપૂર્વક ઉપર જણાવેલા કેટલાક મ્હારા પર વીતેલા પ્રસંગોનું, અહિં નિઃસ્વાર્થ સેવા-વૃત્તિથી

સિંહાવલોકન કરેલું છે, અને મ્હને સંપૂર્ણ આશા છે કે, મહારા વિશાળ હૃદયના ભતિભાઈઓ, તેમજ અન્ય જ્ઞાતિના હિન્દુભાઈઓ પણ, મહારા એ શુદ્ધ ઉદ્દેશ અને ધ્યેયના ઉપર ધ્યાન પહોંચાડી, જનતાને ચરણે ધરેલા, આ સેવા-ભાવનાના વિચારોમાં, જે કંઈ તુટીયો કે ન્યૂનતા જણાય, ત્હેની મોટાં દિલથી સ્થપા કરશે. આટલો અહિં ઉલ્લેખ કરીને, હું સુખ્ય પ્રસંગનો હવે આરંભ કરું છું.

નિર્દેશ:—સંક્ષેપમાં આ પ્રયાસનો ખાસ હેતુ તો એજ છે કે, હિંદમાં આજે સેંકડો વર્ષો થયાં, બહાર અને ઘૂપી રીતે ચાલતા, એ અર્ધદગ્ધ પીરાણા-સતપથની રહામે તીવ્ર ધાર્મિક ઝુલેશ ઉઠાવવાનો, તેમજ આ ગ્રંથ જેવા વિવિધ પ્રયાસોવડે મારા કંજુળી અને અન્ય હિન્દુભાઈઓનાં પવિત્ર હૃદયમાંથી એ પાપી પંથના, કેંક-કાળથી જડ થાલી ખેંઠલા સંસ્કારો સર્વથા નાબૂદ કરવાનો દૃઢ વિચાર, કેવા સંજોગો વચ્ચે, ક્યારથી ઉત્પન્ન થયો અને આજસુધી એ દિશામાં જે તેમજ મારી જ્ઞાતિના મારા મિત્રોએ શું શું કર્યું છે, અને તેની આજસુધી અમારી જ્ઞાતિપર શી અસર થઈ છે, તેની અહીં ટુંકી નોંધ આપવાથી આ ચાલુ વિષય ઉપર મારી માન્યતા પ્રમાણે ઘણું અજવાળું પડશે; માટે શરૂઆતની આ નોંધ, પ્રથમ લક્ષપૂર્વક વાંચી જવાની, હું સુસ વાચકને આગ્રહપૂર્વક વિનવતી કરું છું.

આરંભ:—ઉત્સાહ અને આશાભરી નવીન યુવાવસ્થાના નવરંગી મંદિરમાં પગ મુકતાંજ, અવનવા અભિલાષોના કેવા કેવા વિચિત્ર તરંગો એક નવયુવકની છાતીમાં ઉછળી રહે છે, તેના પોતાની પરિસ્થિતિ પ્રમાણે થોડો ઘણો અનુભવ તો સહુ કોઈને આ જગતમાં થયા વગર રહેતોજ નથી. મ્હોં પણ એવી અનેક ઉજળી આશાઓને હિંદોળે જૂલતાં, લોળાં અને શ્રદ્ધાળુ હૃદય સાથે, માત્ર એગણીસ વર્ષની કાચી ઉમરે, મોહમયી મુંબઈનગરીનાં રમણીય મેદાનમાં પહેલવહેલો મહારો અંચલતાવાળો પગ મૂક્યો.

જન્મ-શિશુવય:—મારો જન્મ, કચ્છપ ઋષિએ વસાવેલા સાહસિક કચ્છ-પ્રદેશના નખત્રાણા તાલુકામાં, કચ્છી વીરક્ષેત્ર, ગામ વીરાણી ખાતે, વિક્રમસંવત ૧૯૩૬ ના વૈશાખ શુદ્ધ પુનેમને મંગળવારે (તા. ૨૨-૫-૮૩) થયો હતો.

કચ્છનાં તેજહાર પાણીના પ્રભાવે, પૂર્વજોનાં પુન્યે મને કલાપ્રિય શોધક અને સાહસિક વૃત્તિનો વારસો મળેલો હતો. મારા પૂજ્ય પિતાશ્રી પટેલ રામજીભાઈ બોલભાઈ હાંખાણી, એમના વખતના એક પ્રસિદ્ધ શિક્ષણશાસ્ત્રી હતા. વીરાણી તેમજ નિવાસસ્થાન હતું, અને કચ્છ, તેમની જન્મભૂમિ તેમજ કર્મભૂમિ હતી. કચ્છરાજ્યના ઈજનેરી ખાતામાં, લાંબા સમય સુધી સન્માનપૂર્વક મોકરી કરીને, તેઓ ન્યાતબતમાં તેમજ કચ્છપ્રદેશમાં પણ, એક સારા શિક્ષી તરીકે બહુ પ્રખ્યાતિ પામેલા હતા. તેઓ મધ્યસ્થ જ્ઞાત સુધીરક વિચારના તેમજ વૈદ્યમર્મના પ્રબળ પક્ષપાતી હતા. છતાં પણ એ વખતે કચ્છના અમારા કંઈવા

પાટીદારોમાં જડ ઘાલી બેઠેલા અને ઘેરે ઘેર વ્યાપી રહેલા, પીરાણા-સતપંથની એ વખતની સાર્વભૌમ સત્તાની સામે મસ્તક ઉઠાવવાને તેઓ અચકાતા હતા.

કલા અને કેલવણીને તેમને બહુ પ્રેમ હતો; એટલે મારી આઠ વર્ષની વય પૂરી થતાંજ, નવમા વર્ષના આરંભથી મને વીરાણીની ગ્રામ્યશાળામાં શિક્ષણના આરંભ માટે, નિશાળે બેસાડ્યો. એ વખતે વીરાણીની એ ગ્રામ્યશાળામાં, શુજરાતી પાંચ ધોરણ સુધીજ શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું. મારી તેર વર્ષની વયે તો ત્યાં શુજરાતી પાંચે ધોરણનો અભ્યાસ મેં પરિપૂર્ણ કર્યો.

પ્રવૃત્તિ:—શાળાનો અભ્યાસ છોડીને, મારા પિતાજીની દેખરેખ નીચે, હું શિલ્પકામ શીખવા લાગ્યો. કેમકે દૂરનાં શહેરમાં કુમળી વયનાં નાદાન બાળકને એકલો મોકલી, મોંઘી કેળવણી આપવા બેટલી તેમને ઇચ્છા નહોતી, અને અનુકૂળતા પણ નહોતી. એથી શાળાના અભ્યાસની ઇતિશ્રી કરીને, હું પિતાની દેખરેખ નીચે, તેમની પ્રવૃત્તિના વ્યાવહારિક શિક્ષણને માટે, એક કારીગર તરીકે ખાત ધરીને કામ કરવા લાગ્યો. કુશળ શિલ્પીની લાગણીભરી દેખરેખ અને નજર નીચે, મ્હારે કલાનો શોખ, સુધરવા અને ખિલવા લાગ્યો. થોડાજ સમયમાં શિલ્પ-શાસ્ત્રનાં ઘણાં અંગો, હું સારી રીતે સિદ્ધ કરી ગયો, અને શિલ્પવિદ્યા માટેની મ્હારી તીવ્ર અભિરૂચિ બેઠને, એ કલાનો અભ્યાસ તેમજ અનુભવ સારી રીતે આગળ વધારવા માટે, અંખઈ તરફ જવાની, મ્હારી તીવ્ર ઉત્કંઠાને તેમણે તરતજ અનુમોદન આપ્યું; એટલે બનતી ઉતાવળે, હિન્દનાં એ અર્વાચીન પ્રભાવશાળી પાટનગર અને પ્રધાન-કલામંદિરમાં મ્હાં ભાગ્ય અજમાવવાને, તેમજ શિલ્પ-કલાનો વ્યાવહારિક અભ્યાસ આગળ વધારવાને, હું ઉત્સાહસહિત આવી પહોંચ્યો.

મુંઝવે—ઈન્દ્ર મ્હારાજનાં નન્દનવનને પણ શરમાવે, એવાં એ મોહમયી સુરખાપુરીનાં રાતકદાર અને ભગ્ય મહાલયો, વિવિધ કલા, અને કારિગિરીના અદ્ભુત નમુનાઓ, લલિત તેમજ અકલિત કલા વિધાનથી ઉભા થયેલા શિલ્પના ઉચ્ચ આદર્શો, વિગેરે ઠાઠ અવલોકીને, મ્હારાં એ દિવસ સૂધીનાં જ્ઞાન અને શુભાન તો અર્જગલિતજ બની રહ્યાં! બાંહે હું કોઈ દેવનગરની નવી સૃષ્ટિમાંજ આવી રહ્યો હોઉં, અથવા અરેબિયન નાઈટ્સમાં વજૂંવેલાં પ્રાચીન મીસર અને બગદાદ જેવાં કોઈ મહાન બાદશાહી નગરનાં દરયે નજરે નિહાળતો હોઉં, એમ થોડો સમય તો હું દિગ્મૂઢ બનીને એ ઠાઠ એકજ રહ્યો, અને એ મોહમૂઝઈ દર થયા પછી, મેં નિશ્ચય કર્યો કે, ભવિષ્યમાં મ્હારી કલ્પનાશક્તિ તેમજ અભ્યાસ આગળ વધારવાની ઉત્સાહવૃત્તિને પોષવાનું આના 'જેવું થોડ્ય ક્ષેત્ર, તો બીજું કોઈ નહીંજ મળી શકે. એવા નિશ્ચયથી બે-ત્રણ માસ પર્યંત અંખઈમાં ઠામ-ઠામ કરીને શિલ્પકલાનાં આદર્શોનું મ્હેં બારિફીથી અવલોકન કર્યું. પ્રબલ શક્તિમતી પ્રકૃતિદેવીએ પોતાને પહોળે ફાંચે, પોતાનું જે અદ્ભુત કલાચાતુર્ય, આ રમણીય ક્ષેત્રમાં]

ખર્ચું હતું, તેના ઉંડા અભ્યાસી બનીને, યથાશક્તિ પુરુષાર્થ કરી બતાવવાની મ્હારાં હૃદયમાં એ વખતે તીવ્ર જીજ્ઞાસા જાગૃત થઈ. મ્હારી નસોમાં જીવાનીનું ઉત્સાહ જર્થું નવું લોહી ઉછળતું હતું. મ્હારા હૃદયમાં અવનવા અભિલાષો ખેલતા હતા. મ્હારી આંખો સામે નવાં નવાં દ્રશ્યો મોજાઈ હતાં. પ્રતિભાશક્તિની પિછાણ કરી શકે, અને પ્રમાણિક મહેનતનો યોગ્ય બદલો આપી શકે, એવી કલ્પના સૃષ્ટિની વચ્ચે કુદરતે મ્હને લાવી મૂક્યો હતો; પરંતુ હું મુંબાઈનો છેકજ અપરિચિત હતો. યોગ્ય કે ઉત્તેજનના અભાવે, આ ભવ્ય નગરીમાં વાડ વગર વેલો મ્હડવાને નથી, અને કસોટીના પત્થર ઉપર ખીરજ અને હિમ્મતની પૂરી આંકણી કયાં વિના, ભાગ્યદેવી કહિ પણ પ્રસન્ન થવાની નથી, એ સત્ય, થોડાજ સમયમાં મ્હારા બરાબર સ્ફુજવામાં આવ્યું. એટલે મુંબાઈના એક પ્રસિદ્ધ કોન્ફેક્ટરને ત્યાં મોકરી નોંધાવી, કલાક્ષેત્રમાં સ્પર્ધાનાં યુદ્ધ માટે, મ્હેં હથિયારો ઉઠાવ્યાં. પણ અફસોસ ! લાંબો સમય એ હથિયારોને માટે મ્હારે જીવન નિર્મીણ થયુંજ નહોતું. પરંતુ પવિત્ર ધર્મક્ષેત્રમાં સેવાવૃત્તિના હથિયારો ગ્રહણ કરીને સતપંથના અન્યાયી દોર-મ્હારો ગૂંચળાનું મારું ભાગ્યમાં સજ્જું હતું ! જો કે એ વખતે તેનો મને સ્વપ્ને ખ્યાલ પણ નહોતો, પરંતુ જેમ જેમ સમય વહેતો ગયો, તેમ તેમ દિન પ્રતિદિન, એ હેતુ મ્હારા જીવનમાં વધારે વ્યક્ત અને સ્પષ્ટ થતો ગયો.

ધર્મ-સંસર્ગ—મ્હારા પિતાશ્રી સામાન્ય સુધારક વિચારના હતા, છતાં પણ પીરાણા-સતપંથ સામે, જાહેરમાં અવાજ ઉઠાવવાની હિમ્મત, તેઓ કરી શકતા નહોતા; કારણ કે અમારી જ્ઞાતિમાં એ વખતે પીરાણા-સતપંથ, સામાજિક-સત્તા લોગવતો હતો. જો અમારી જાતિનો કોઈ જન, એ ધર્મથી વિરુદ્ધ કોઈ અત્યુ પગલું ભરે, તો તેને તરતજ ન્યાતબદ્ધાર મૂકવામાં આવતો. અને તે ઉપરાંત એવા એવા ત્રાસો લોગવવાનો તેને વખત આવતો, કે છેવટે હતાશ થઈને, પટેલ કે મુખી માગે તેટલો ઠંડ બરીને, ફરી પાછું તેને જ્ઞાતિનુજ શરણ સ્વીકારવું પડતું; પરંતુ હું તો ધર્મની બાબતમાં હજી સુધી કંઈક તટસ્થ રહેતો હોવાથી, મ્હને એ વિષયનો ભય રાખવાનું કંઈ વિશેષ કારણ નહોતું.

મ્હારે એકમાર્ગી અને ધૂની લક્ષ, શીલ્પકળા તેમજ ધંધામાંજ બાળપણથી પ્રવેશાઈ જવાથી ધર્મની ઉંડી બાબતોમાં ખાસ વધારે ધ્યાન દેવાની, એ વખતે મને કંઈજ જરૂર જણાતી નહોતી, અને ફરકાર કે પુરસદ પણ નહોતી. છતાં પણ વારસામાં મળેલા સુધારક વિચારોની વીજળી તો, મ્હારી નસોમાં અલક્ષિત રીતે બાળપણથીજ ઝરી રહી હતી. ધર્મની બાબતોમાં બેફરકાર હોવા છતાં, એટલું તો મને લાગતું હતું કે, અમારી જ્ઞાતિએ સ્વીકારેલો એ વિચિત્ર પીરાણાનો સતપંથ, કંઈ વખાણવા લાયક ધર્મ નહોતો. તેની ક્રિયાઓ, તેના નિષ્ક્રમો, અને તેની વાતો, ઘણીખરી યુસલમાની જેવીજ લાગતી હતી. એટલુંજ નહીં

પણ, તેના અત્કારિક પરચાની સમ્બાઈ માટે મને શંકા રહેતી, અને એ ધર્મથી એક અંશ-માત્ર પણ, જાણે આપણુ હિંદુજીવનને બંધ બેસતો ન જ હોય, તેની છૂપી રીતે યજ્ઞાતી ધર્મક્રિયાઓમાં કંઈ સરમાવા જેવો છૂપો ભેદ સમાયેલો હોય, એવું તો મને છેક નાદાન વયથીજ મનમાં લાગ્યા કરતું હતું.

ધર્મ-જાગૃતિ—મુંબઈ આવ્યા પછી ઉમ્મર લાયક ધર્તાંજ, ધાર્મિક ભાવનાઓ મારાં હૃદયને બારણે દિવસે દિવસે વધારે નજીક આવીને અથડાવા લાગી. સુખારાના કૂંકાતા પવનવાળાં એ પાટનગરમાં, જ્યાં ચોમેર જાહેર જીવનની ચર્ચાઓ ચાલી રહેતી હોય, દેશ અને સાતિના ઉદયની અને ધર્મ-કર્મના તર્કોની જ્યાં દિનશત તડાભારી ચાલતી હોય, ત્યાં હૃદય સ્વભાવિકજ અતંત્રુષ થઇને, ધર્મની અને સાતિની સ્થિતિના વિચાર-તરંગોમાં ઝુલવા લાગે. વિવિધ જાતિ, વિવિધ ધર્મ અને વિવિધ વિચારના, દિન ઉગતાં નવા નવા અનેક માણસોના પરિચયમાં આવતાં, વિચારશક્તિ વિકાસ પામીને, આજસુધી ધર્મના જે વિષયને છેડવા પણ પામી નહોતી, તેના તરફ કુદરતીજ હૃદયપૂર્વક આકર્ષાય! પણ તે આકર્ષણ હજુસુધી સામાન્યજ હતું, જીવનનું તે મુખ્ય કેન્દ્ર બની રહે, એટલું તેનામાં હજુ ભ્રમ જાગ્યું નહોતું.

પરંતુ એવામાં અચાનક એક સામાન્ય પ્રસંગ એવો બન્યો કે, તેને લીધે એ ભેશ જાગૃત થવાનો, ખાસ અણુધાર્યો યોગ આવી પહોંચ્યો. એજ અરસામાં કચ્છી લોહાણા ગૃહસ્થ શેઠ કેશવજી દામજીને વડગાદી ઉપર એક મહાન બાંધવાનું હતું, અને શ્રીચુત ગોપાળજીભાઈ નામના એક મહારા બીજા કચ્છી સ્નેહીએ કેશવજી શેઠની સાથે મારી ઓળખાણ કરાવી દેવાનું તેમજ મહારી ભલામણ કરવાનું જણાવ્યું. તેમણે કેશવજી શેઠને મહારા માટે બહુ સારા શબ્દોમાં ભલામણ કરી, અને કામ પણ મહેનજ આપવામાં આવ્યું; પરંતુ એ વખતે શેઠની સાથે વાત કરતાં હસવામાંજ એમણે ટકોર કરી કે—“કામ ભલે એમનેજ આપો. કામમાં તો એ ભાઈ બહુ કુશળ અને પ્રમાણિક છે, અને તમને પણ એ પૂરેપૂરો સંતોષજ આપશે; પરંતુ એક વાતે આ લોકો બહુ ખોટા છે.” એમ કહીને અમારી જાતિની ટીકા કરતાં, તેમણે જે તીખા-કડવા શબ્દો સંભળાવ્યા હતા, તેનો અક્ષર-અક્ષર આજસુધી, મારી છાતીમાં ખટકી રહ્યો છે. તેમણે કચ્છી ભાષામાં કહ્યું કે, —“ ઈંડિસાજેતા હિંદુ જેઠા, પણ ધરમમેં તાં ઈં વડા કાફર અંધ—ન ઈં હિંદુ ને ન ઈં સુસલમાન. ઈંનીજેમેં મરે તડેં” દટજે, અને પછી તડેં ધુવા પેન ! ” ભાઈ ગોપાળજીએ તો આ પ્રમાણે કલેં માત્ર હસવામાંજ કહ્યું હશે, પણ મહેન તો એ તીર જેવા શબ્દોથી હાંડોહાંડ લાગી ગઇ. અમે કડવા પાટીદાર કણુબીઓ શ્રીરામચન્દ્રજીના પ્રતાપી વંશના ક્ષત્રિઓ છીએ. છતાં આ લોકો અમારી આંટલી બધી નિંદા તે શા માટે કરતા હશે ?

આ બાબતનો મહારા મનને બહુજ મ્હોટો વિચાર થઈ પડ્યો. એ દિવસથી મારા ચિત્તને સત્યની શોધ માટે બહુજ ચટપટી લાગી. પીરાણા-સતપંથમાં જે મહાપાપ સમાયેલાં હતાં, તે બાબતોને, તેનું સાહિત્ય ત્યારથીજ હું ખારિકીથી વાંચવા લાગ્યો, અને પુરસદ મેળવીને માધવભાગ, આર્યસમાજમંદિર તેમજ હીરાભાગ જેવાં મુંબઈનાં બહાર સભાસ્થળોમાં, જ્યાં જ્યાં ધાર્મિક વ્યાખ્યાનો થતાં હોય, અને પ્રખ્યાત વક્તાઓના ધર્મવિચારો બાજુવાનો જ્યાં જ્યાં પ્રસંગ મળે ત્યાં ત્યાં હું નિયમિત તેનો લાભ લેવાને જવા લાગ્યો; અને ધર્મચર્ચામાં બહુ રસથી હૃદયપૂર્વક ભાગ લેવા લાગ્યો; એટલે કેમેકમે મહારા હૃદયમાં સનાતન સ્ત્રોતનો ઉજ્જવલ પ્રકાશ ઉદિત થયો. વેદધર્મનો મહિમા, સંસ્કારો અને વૈદિક કર્મોનાં સ્વરૂપ, પુરાણોની રૂપક કથાઓના હેતુ, મહાત્મ ધર્મીઓ અને સત્પુરુષોનાં દ્રષ્ટાંતો, આર્યોના પ્રાચીન ધર્મગ્રંથોના અલંકારિક ભાષાવાળી ઉંડી ભાવનામાં ગૂંથાયેલાં પવિત્ર રૂપિણવનના ઉંચા વિમલ આદર્શો, પવિત્ર કર્મકાંડનાં વિવિધ વિધાનો, તેમજ શ્રુતિ-સ્મૃતિ-પુરાણ-ઇતિહાસના પવિત્ર અમૃત ઉપદેશોનું હું જેમ જેમ પાન કરતો ગયો, તેમ તેમ મહારા અત્યંત વિશેષ વિશેષ ઉઘડવા લાગી. અને વૈદિક ધર્મને નામે પીરાણા-સતપંથના પ્રવર્તકોએ જે જે પ્રપંચી અમરકારોની બનાવટી કપટબળ રચી હતી, તેની ભેદભરેલી ડગાઈ પણ મહારા અંતરની આંખો સ્ક્રામે ઉઘાડી પડતી ગઈ. થોડાજ સમયમાં હું સારી રીતે સ્વમજી શક્યો કે, અમારી જ્ઞાતિના હજારો લોગા લોકોને, તેમજ બીજા પણ લોગો હિંદુભાઈઓને, એ શીયા ઇસ્માઈલી પંથના ઉસ્તાદ મિશનરીઓ (દા.દ - ઉપદેશકો) એ અપૂર્વ ચાલાકી ચલાવીને, પોતાનાં રૂબરૂ લેખમાંથી અજબ યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ ઉપજાવી કહાડીને, પરધર્મીઓને પોતાના પાપી પક્ષમાં લેવાને, આગલા અજ્ઞાનમય જમાનામાં, એ સતપંથ નાસતી એક નવીન આદ્યુત ઇદ્રબળ રચી કહાડી હતી. તેમાં મ્હોટે ભાગે હજારો લોગા હિંદુઓનેજ ખોટી ખોટી લાલચો આપીને, સજ્જડ રીતે ફસાવવામાં આવતા હતા. પ્રાચીન ઇતિહાસોનો અભ્યાસ આગળ વધારવા, ધર્મશાસ્ત્રનું મંથન કરી, જેમ જેમ હું સત્યને શોધવાને લાગ્યો ઉતરતો ગયો, તેમ તેમ એ પીરાણા-સતપંથ તેમજ તેના કાંપીઆ-સાગતા વળગતા-પ્રપંચીઓ ઉપર મને અતઃકરણપૂર્વક તિરસ્કાર, ઘૂણા અને દયા ઉત્પન્ન થવા લાગી-અરે ! અમારા હિંદુભાઈઓ તો કેવા કેમનસીળ ? દર વર્ષે લોગા રૂપીઆનો લોગ આપી, હિંદુધર્મનો ઉચ્છેદ કરનારા, એ અધ્ધન્ધ, રહેઠેલ ધર્મમાં બંતે મળે છે. ધન ખરચીને ધર્મ વેચે છે, અને પોતાની બાત, પોતાનેજ પસંદ ગુમાવે છે ! ખાસ કરીને અમારી જ્ઞાતિની આવી શોચનાય પરિસ્થિતિ બેઠીને, મ્હાકે મગજ છેકજ મુંઝઈ ગયું. પીરાણાના પાપપ્રપંચમાંથી જ્યાંસુખી મહારા

બહાસા જાતિભાઈઓને હું છોડાવું નહિ, ત્યાંસુધી મહેને મ્હારે રંક જીવન પણ ભારરૂપ અને વ્યર્થજ સમજાવા લાગ્યું. મનની આવી વ્યાકુળ અવસ્થામાં અને ધાર્મિક અભ્યાસના પ્રયાસમાંજ, એમને એમ ચાર પાંચ વર્ષો તો નીકળી ગયાં.

વ્યાવહારિક પ્રગતિ. એ સમય દરમ્યાન ઇશ્વરકૃપાએ મહારી પ્રમાણિક મહેનત અને ખંતને પરિણામે મારા ધંધામાં પાંચ પૈસાની, તેમજ પ્રતિષ્ઠાની પણ સારી પ્રાપ્તિ થઇ. મુંબઈના શ્રીમંતો સાથે, પ્રસિદ્ધ એન્જનીયરો, અને કે-ન્ટ્રીકટરો સાથે, પણ મને સારો પરિચય થયો હતો. મ્યુનિસિપાલિટી તેમજ સરકારી ખાતાઓમાં પણ સારી જોગબાજી-પિછાજી થઇ, અને તેને પ્રતાપે ધંધારોજગાર-માં મહેને દરેક જાતની અનુકૂળતા મળવા લાગી. કેટલાક શ્રીમંતો તો મ્હારા ખાસ પક્ષપાતીજ બન્યા. તેઓ પોતાના, તેમજ પોતાના સગાસંબંધી અને પરિચિત જનોનાં બધાં કામ પણ, આગ્રહથી મનેજ આપવા લાગ્યા.

સત્સંગ અને સંસ્કાર.—સમય જતાં, હું કરી શકું, એથી પણ વિશેષ કામો મહેને મળવા લાગ્યાં; એટલે પ્રવૃત્તિને અંગે તો મહેને કંઈ ચિંતા-ફિકર કરવા જેવું રહ્યુંજ નહિ; પણ જ્ઞાતિની અવ્યવસ્થા અને હિંદની ધાર્મિક અધો-ગતિના ચિંતાત્મક વિચારોએ મ્હારાં હૃદયને ઘેરીને ખિન્ન બનાવી દીધું હતું.

એ અરસામાંજ રાજકોટ નજીક ઢોલરાના મૂળવતની વેદશાસ્ત્રસંપન્ન જ્યોતિષશાસ્ત્રી સદ્ગત શ્રી રામેશ્વર મોરારજીનો, પૂર્વના પુણ્યે અમને સત્સંગ અને સાત્ત્વિક સમાગમ પ્રાપ્ત થયો. એ નિરજિભાની, સદાચારી, સરલ છતાં પણ શરમાળ સ્વભાવના સજ્જનનો સમાગમ અમને બહુજ હિતકર થઈ પડ્યો. એક ઉત્તમ બ્રાહ્મણને છાજતા, સ્વાર્થરહિત, પ્રાચીન, ઋષિમુનીઓ જેવા, તેમનામાં અનેક ઉચ્ચ ગુણો હતા. એ બ્રાહ્મણે બીજા અમારી જ્ઞાતિ માટેજ જન્મ લીધો હોય, તેમ બીજી બધી પ્રવૃત્તિઓ છોડીને અમારી માથે રહી, મને, મારાં કુટુંબને, તેમજ કેટલાક મારા રમેલીઓને, હમેશાં નિયમિત ધર્મનો ઉપદેશ આપવા માંડ્યો. વેદધર્મની પવિત્ર ડ્રિયાઓ, તથા સંસ્કારોનો મહિમા સાંભળી, કર્મપ્રાંડ તેમજ સંસ્કારવિધિ ઉપર મને ઘણી અભિરૂચિ ઉત્પન્ન થઇ. પવિત્ર ધાર્મિક જીવનમાં આગળ વધવાની મહારી તીવ્ર ઉત્કંઠા જોઈને, તેમણે ખરી લાગણીથી મહેને સમજાવ્યું કે,—“ ઉપવિત વિગેરે વૈદિક સંસ્કારો છોડી દેવાથી, તમે માતૃય બની ગયા છો. ક્ષત્રિયજાતિ તરિકેનો અધિકાર પણ તમે હાલ શુભાવી બેડા છો, અને ઉપવિત ગ્રંથજી કરવામાં ન આવે, ત્યાંસુધી વેદશાસ્ત્રાદિનું પઠન-પાઠન અથવા કર્મકાંડનું કાંઈ પણ સાધન-પરિપાલન તમારાથી થઈ શકેજ નહિ. કદાચ કશે તો, તેનું ફળ મળે નહિ; માટે પ્રથમ અગત્ય તો માતૃયદોષ ટાળવા માટે, દેહ-શુદ્ધિ કરાવી, ઉપવેત ધારણ કરવાની છે. જોનાઈ લીધા પછીજ બીજા ઉચ્ચ અધિકારો તમે મેળવી શકશો. ” એમના આ ઉપદેશથી અમારે માતૃયપણાનું

કચ્છ દેશની કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિને
પીરાણા સતપંથથી છોડાવનાર

વેદશાસ્ત્ર સંપન્ન, સ્વ. રામેશ્વર મોદારજી

ઢોલરા તામે રાજકોટ (કાઠીયાવાડ)

કલંક ધોઈ નાખી, ઉપવિત લઈને પાવન થવાનો મેં નિશ્ચય કર્યો, અને ખુલાં હૃદયથી તે મેં રામેશ્વર મહારાજને પણ કહી જણાવ્યો. ત્યારે તેમણે જણાવ્યું કે, “આતું સાહસ માત્ર મારી એકનીજ સલાહથી કરવા કરતાં, ગુજરાતના કોઈ પ્રતિષ્ઠિત મહાન પુરૂષ અથવા, શાસ્ત્રવેત્તા, પ્રતિષ્ઠિત આચાર્યની સલાહ લઈ, તેમની મારફત જો એ સંસ્કાર કરવામાં આવે, તો વધારે સારું.” વધારામાં તેમણે પોતાનો અભિપ્રાય જણાવ્યો કે, “ગુજરાત-કાઠિયાવાડમાં હાલમાં ધર્મનો નિયમિત પ્રચાર કરનારા, જાણીતા મહાત્મા શ્રીમજનથુરામશર્મા, આવી પ્રવૃત્તિઓમાં ઉત્સાહથી ભાગ લે છે; એમને મળીને આપણે નિર્ણય કરીએ, તો સૌથી સારું.” એ ઉપરથી કાઠિયાવાડમાં જુનાગઢ પાસે ખિલખામાં મહારાજશ્રીનો આશ્રમ આવેલો છે, ત્યાં જમે જમને ગયા. અને મહારાજશ્રીને રૂબરૂમાં જ મળીને, અમારો પરિસ્થિતિનો સવિસ્તર વૃત્તાંત તેમને નિવેદન કરી, ઉપનયનસંસ્કારનો અધિકાર મેળવવા માટેની મારી ધ્રુવજા જણાવી. તેમજ શાસ્ત્રોક્ત રીતે જનોઈ લેવાનો અમને અધિકાર છે કે નહિ, એ જાણના તમાં પણ તેમનો અભિપ્રાય પૂછ્યો. કારણ કે, અમારી જ્ઞાતિ આજે ઘણાં વર્ષો થયાં સંસ્કાર રહિત શૂદ્રો જેવીજ બની ગઈ હતી. મહારી બધી હકીકત ધ્યાનથી સાંભળીને મહાત્માશ્રીએ મનુ, પરાશર, ચાત્રવલ્કય, યમ, આદિ અનેક સ્મૃતિકારીના આધારે દર્શાવી, ધર્મસિંધુ તેમજ ગૃહ્યસૂત્રના ગ્રંથોમાંથી અમારા અધિકારનાં પ્રમાણો બતાવ્યાં; અને વિધિસહિત દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત લીધા પછી જનોઈ પહેરવામાં કંઈ પણ વાંધો નથી, એવો અભિપ્રાય તેમણે બતાવ્યો. પરંતુ કચ્છી કણુગી જ્ઞાતિના દુરાચલ તેમજ તેના આગેવાનોના અત્યાચારોનો તેમને કંઈક ખ્યાલ હોવાથી, તેમણે એવી સલાહ આપી કે—“તમારા જેવા એક ઉમંગી અને ઉગના જીવાને દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત કરાવીને, જનોઈ લેવાતું સાહસ ખેડવામાં ઘણું જોખમ સમાવેલું છે. વળી તમે એકલાજ જનોઈ લો, એથી જ્ઞાતિને કંઈ વિશેષ લાભ પહોંચાડી ન શકો, માટે તમારે જો બની શકે તો, બીજા પાંચ જ્ઞાત સનેહીઓને તમારા પક્ષમાં લઈનેજ પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું.”

મહાત્માશ્રીનો આ પ્રમાણેનો ઉપદેશ સાંભળી જો પ્રમાણે ચલ કરવાના નિશ્ચય સહિત, હું અને રામેશ્વર મહારાજ મુંબઈ આવ્યા.

ઉપવિત—પાછા મુંબઈ આવ્યા પછી તરતજ મારા સંકલ્પને સિદ્ધ કરવાની ચળવળ મેં હાથ લીધી. મારા પરિચિત સ્નેહીવર્ગ અને જ્ઞાતિના સુવકવર્ગ સમક્ષ, હું મહારા વિચારો સ્પષ્ટ રીતે વ્યક્ત કરવા લાગ્યો. અને જ્યાં જ્યાં પ્રસંગ મળે, ત્યાં વેદધર્મનો મહિમા સમજાવી, પારાણાન્સતપંથનો હું બહાર રીતે વિશેષ કરવા લાગ્યો. મહારા એ પ્રયાસનું પ્રભુકૃપાએ ચોરાજ સમ-

યમાં સાફ પરિણામ આપ્યું. મહારી જ્ઞાતિના કેટલાક સ્નેહીઓ થોડી આનાકાની પછી, મહારા અભિપ્રાયને સંમત થયા. કેટલાક દિવસ ધાર્મિક અથવા ચલાવ્યા ગાઠ પીરાણા સતપંથના કલંકને હમેશને માટે ત્યાગ કરી, શુદ્ધિસંકિત વૈદિક સંસ્કારોના સ્વીકાર કરવાને અમે નિશ્ચય કર્યો. મહારા પરમસ્નેહી પટેલ રતનસિંહ કરસન રાજપુરવાળા, એ શુદ્ધિના સત્કાર્યમાં મહારા વિચારોને સમ્મત થનારા પહેલ વહેલા નિડર ધર્મવીર બન્યા: ત્યાર પછી કેમ્પ-દેશના કહેવાતા આગેવાનો-મહેરાઓના અધિર અમલથી કંટાળી ગયેલા અને 'પવિત્ર વેદધર્મ' તરફ વળેલા, મારા સ્નેહીઓમાંના પટેલ રામજીભાઈ જેઠાભાઈ મદરીસાવાળા, પટેલ વશ્રામભાઈ દેવજી, પટેલ કરસન ભાણુજી અને પટેલ નાયાભાઈ શિવજી વીરાણીવાળા, તેમજ પટેલ હરજીભાઈ લક્ષ્મી લોકવાવાળા મહારા વિચારો સાંભળીને ક્રમે ક્રમે શુદ્ધિના વૈદિક કાર્યો તરફ આકર્ષીયા તો ખરા, પરંતુ તેમણે કરેલી અનુભવી બુદ્ધિથી જણાવ્યું કે, "અનેક સંકાંથી ચાલી રહેલા પીરાણા-સતપંથનાં વળગમય બધારણ અને તેની હિમાલય જેવી અટગ સત્તા, આપણા આવાં સાહસમાં બહુ જ વિઘ્નરૂપ થઈ પડશે." -તળી તેઓ મને સમજાવીને કહેવા લાગ્યા કે, "ભાઈ ! તારે કહેવું તો અક્ષરે અક્ષર ખરું છે. આપણા શિરકપર એ ન સહી શકાય એવું કલંક છે. એ પાપી પંથને લઈનેજ આપણી આવી અધોગતિ થઈ છે, અને બુદ્ધિમી આગેવાનોની સત્તા નીચે ચળદાઈને, આપણા ગરીબ જાતિભાઈઓ આજેતો મરજીતુલ્ય દુર્લભા ભોગવી રહ્યા છે, માટે આપણે એ પાપી પંથનો ત્યાગ કરવો જ જોઈએ; પણ એ ખાઈ બહેલા દુરોનું કેવું અતુલ બળ છે, તેની તને કદાચ પૂરેપૂરી ખબર નહીં હોય ! આપણું આ સાહસિક પગલું તેમના જાણવામાં આવતાંજ, એ પાળડીઓ આપણને પીંછી નાંખશે. વરસોથી શયતાની સત્તા ભોગવતા, એ મહેરાઓ સામે હથિયાર ઉઠાવવામાં, તેમજ પ્રપંચી પીરાણા-સતપંથની વિરુદ્ધ એક ઉચ્ચાર સરળો કરવામાં પણ કેવા કેવા ભયંકર જોખમો સમાયેલાં છે ! અને આપણી સાથે આપણા સગાં-કુટુંબીઓની પણ એથી કેવી ખૂરી હાલત થશે, તેનો હજી તને પૂરો ખ્યાલ નથી. અમને પોતાને પણ એ દુષ્ટો તરફ, એ કે એટલોજ તિરસ્કાર છે, પરંતુ સંભવ છે કે, તેમને છેડવાથી એ પાપી પીરાણાપંથીઓ આપણાં મૂળીમાં ખેદી નાંખવામાં પણ પાછું વાળીને બુએ તેમ નથી. માટે તું ધીરો અને શાન્ત થા. આપણે આપણા વડીલોને દેશમાં પત્રો લખીને, સમજાવીએ. તેમની સંમતિ લઈએ, અને પછી ધીમે ધીમે તેમનાં મન આપણા તરફ વાળીને, શુદ્ધિ અને જનોઈ જેવાં સાહસિક પગલાં આપણે ભરીએ, તો વધારે સાફ." તેમની એ સલાહ દ્વરદષ્ટિવાળી અને અનુભવની હતી, પરંતુ હું તો ગમે તે ભોગે અને જોખમે, મારો નિશ્ચય અમલમાં મૂકવાની પ્રતિજ્ઞા લઈજ ચૂક્યો હતો.

સ્વધર્મ વર્ધક અને જ્ઞાતિહિતચિંતક મંડળના સંસ્થાપકો

(બેઠેલા) રતનશીમાર્ષ કરશન, નારાયણજી રામજીભાઈ, વિઆમભાઈ દેવજી.

(ઉભેલા) નાયાંભાઈ શીવજી, રામજીમાર્ષ જોડા.

ને મેં તેમને સ્પષ્ટ સમજાવ્યું કે, તેઓ સંમત નહિ થાય, તો પણ પરિણામનો કંઈ પણ વિચાર કર્યા વિના, દેહશુદ્ધિસહિત ઉપવિતસંસ્કાર બ્રહ્મ કર્મે જ મહારો છૂટકો છે; તેમને મારી સાથે રહેવામાં હૃદય કે બ્યવહાર અનુકૂળ જણાય, તોજ સાથે રહેવું, નહિ તો તેઓ બહો પોતાની જાત સંભાળે, તેમાં પણ મને કંઈ દુઃખ નહોતું. આગલા જમાનામાં ધર્મને માટે હજારો પુરુષોએ જીવન પણ અર્પણ કર્યો છે અને મહાન્ જ્ઞાની તેમજ સત્તાધીશ અનેક નરેશો પણ ધર્મની યજ્ઞવેદી ઉપર આનંદપૂર્વક ખપી ગયા છે. ત્યારે ધર્મનાં રક્ષણ આગળ મહારા જેવા એક સામાન્ય મનુષ્યનાં તુચ્છ જીવનની તે શી કિંમત? મહારે કરવાનું, તે તો હું કરીજ રહ્યા છું,” મારો આવો અડગ નિશ્ચય જોઈને, એ ભાઈઓ પ્રેમ અને લાગણીથી મારી સાથે જોડાયા. “જીવશું” તો સાતે ભાઈ સાથે, અને મરશું તો પણ સાતે ભાઈ સાથેજ. જ્ઞાતિ કે ગ-દેરાઓ, ગમેનેવો ત્રાસ આપશે, તે આપણે સાતે જણા સમરૂપિની પેઠે સહી લેશું, પણ જીવતાં સુધી કદિ જુદા તો નહિજ પડીએ.” આ પ્રમાણે સાતે કુટુંબો એકઠાં થવાથી દેહશુદ્ધિની અને ઉપવિત-સંસ્કારની ઉત્સાહભરી તૈયારીઓ ચાલવા લાગી. રામેશ્વર મહારાજ પણ અમારા સાતેનો આવો નિ-શ્ચય જોઈને ઘણો સંતોષ પામ્યા, અને તેમને સાથે લઈને, અમે સાતે જણાઓ પ્રસન્ન ચિત્તે સહકુટુંબ દેહશુદ્ધિ તેમજ ઉપવિત-સંસ્કારની સિદ્ધિ માટે ના-શિકે ગયા. ત્યાં પતિતપાવની શ્રી ગોદાવરીના પવિત્ર તીરે, શ્રી ત્ર્યંબકેશ્વર જેવાં તીર્થક્ષેત્રમાં, નાશિકના કેટલાક પ્રસિદ્ધ વેદવિત વિદ્વાન્ બ્રાહ્મણ દ્વારા વેદિક વિધિએ, દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત કરાવીને, ઉત્સાહપૂર્વક ઉપવિત (જનોઈ) લઈને, અમે પવિત્ર વેદધર્મના દીક્ષિત તેમજ અધિકારી થયા. આ પ્રસંગ વિક્રમ સંવત્ ૧૯૬૪ ના જેઠ શુદ્ધ પાંચમ ને ગુરુવારે બન્યો. અને નાશિકથી પાવન થઈને આવ્યા પછી, તરતજ અમે સ્વધર્મવધર્મ, અને જ્ઞાતિહિતચિંતા કે મંડળીની રથાપના કરી, તેના અમે સાત જણ પહેલા સભાસદો થયા.

“દેહશુદ્ધિનો પ્રત્યાવાત,”—હમારા મુંબઈ આવ્યા પછી, જાતિભાઈઓને આ અમારાં સાહસિક પગલાંની તરત જાણ થતાંજ, જ્ઞાતિમાં મોટી ચર્ચા અને ઉથલપાથલ ચાલી રહી! અમારાં એ સાહસના સમાચાર તરતજ તારની માફક દેશમાં (કચ્છમાં) ઠામેઠામ ફરી વળ્યા. કચ્છના આગેવાનોને સાંભળીને અંગેશજી અગ્નિની જવાળાઓ બગી. કચ્છના કણુગ્રીભાઈઓમાં ભારે ખળ-ભગાટ મચી રહ્યો. અમારાં આ સાહસનું શું પરિણામ આવે છે, તે જાણવાને અખિલ કચ્છી કડવા પાટીદાર ચાલમ, બહુજ આતુરબની રહી! અમારાં સાતે કુટુંબના સેંકડો સગાંસંબંધીઓને તો ભારી ચિંતા તેમજ બચનાં ગાદ વાદળોએ એ વખતે ઘેરી લીધાં!

પટેલોનો જુલમ:-છેડાયેલા ગઢેરાઓ તો ફર જનાવરોની પેઠે ગાણ ઉઠ્યા!

અમારાં એ મહાપાપ (!)નો સખત ગઢલો લેવાના તેમના તરફથી આકરા ઓડરો નીકળ્યા! ગઢેરા તેમજ તેમના લાગતા વળગતાઓએ જ્યાંજ્યાં અમારાં સગાંસબંધીઓ હતાં, ત્યાં ત્યાં ફરમાનો મોકલી, અમારા બધા આસ જનોને-કુટુંબીઓને-પિતૃપક્ષી, માતૃપક્ષી, બંધુવર્ગ, રનેહીવર્ગ અને અમારી સાથે કોઈ પણ પ્રકારનો સંબંધ-સંસર્ગ રાખનારાં સહુ કોઇને, એકે સપાટે ન્યાતબહાર કરી દેવાના, તેમણે નાદિરશાહી હુકમો બહાર પાડ્યા! અને પોતાના એ ભીમ પરાક્રમના સસાચાર, તેમણે દેશ પરદેશ વસતા અમારા સઘળાં જાતિભાઈઓને તરત મોકલી આપી, અમારી સાથે કોઈપણ જાતનો સંબંધ-વ્યવહાર નહિ રાખવાના, જહાંગીરી હુકમો લખી મોકલ્યા! આવી રીતે પાડાના વાંકે પખાલીને ડામ આપી, તેમણે પોતાના દિલની આગ બુઝાવી. પટેલોની આ પછડાટીઓની અમને તરતજ જાણ થઈ. પણ અમારાં સાતે કુટુંબીઓએ તો આવાં પરિણામની આગળથીજ આશા રાખી હતી; એટલે એ સાંભળીને અમને કંઈ ફોલ કે વિમાસણ થઈ નહિ; પરંતુ દેશમાં રહેતા અમારા વડીલો, સગાંઓ તેમજ લાગતાવળગતાંઓને શિર તો, એથી જાણે અજુધારી અફતોના મ્હોટા પકાડજ તૂટી પડ્યા! કુટિલ કુકર્મી પટેલીઆઓએ તેમને અસહ્ય ત્રાસ આપવામાં અને, સતાવવામાં કરી પણ બાકી રાખી નહીં. તેમની સાથેનો સઘળો સંબંધ વ્યવહાર તેમણે આખી જ્ઞાતિમાં બંધ કરાવ્યો. માંદે સાજો-મરણ પરણ્યામાં-કોઈપણ સારે માટે પ્રસંગે, કોઈ જાતિભાઈ અમારાં સગાં-કુટુંબીઓને ત્યાં આવી ન શકે, તેમને પોતાને ત્યાં બોલાવી કે લાવી ન શકે; તે એટલે સુધી કે, એક બીજનાં પાણીનો છોટો પણ બન્ને પક્ષને હરામ થઈ ગયો! એ વખતે જ્ઞાતિના અગ્રેસરો અને ગઢેરા ગણાતા એ મનસ્વી સત્તાધારી અહમદશાહ દુરાની જેવા જાલીમ પટેલોએ, અમારા દેશમાં રહેતા સઘળા કુટુંબીઓ ઉપર જે જે સખ વજ્રધાતો કરેલા છે, તે બધું ચાહ કરતાં, આજસુધી પણ અમારે લોહી ઉકળી આવે છે. તે જુલમના અનેક દાખલાઓ, નામદામ અને પ્રમાણો સહિત કચ્છ કડવા પાટીકાર પરિપટ્ટની એ આગલી એડકેમાં, બહાર કરવામાં આવ્યા છે. અને એવા નિર્દય પટેલોને માટે તિરસ્કાર તેમજ શરમના સખ હરાવો પણ પસાર કરવામાં આવ્યા છે. પરંતુ એ હહીલા અને હરામી ગઢેરાઓએ તો પડ્યા

૭ પડ્યા પણ ટંગડી ઉંચી રાખીને, પોતાના દાવપેચો-બેલવાનું હલસુધી ચાલુ જ રાખ્યું છે. કહે છે કે, નાગાથી નારાયણ પણ આધા! તો પછી એ શેમના

૮ નીશી જેવા ફર નરપશુઓને અમારા જેવા સીધા-સાદા સત્યપરાયણ પુરોષ કેવી રીતે પહોંચી શકે? અમારા દેશના સમાસંબંધી અને કુટુંબીઓ જ્યારે છેક જ ત્રાસીને લાચાર બની ગયા, ત્યારે અમારા દેશમાંના પૂજ્ય વડીલો ઉપર તેમણે હઠબહાર દબાવ્યું અલાવ્યું અને અમારા વડીલો પાછા અમને સમજાવવા લાગ્યા કે,-

કચ્છ દેશમાં શાંતીથી મહામયે પીરાણા સતપથના
પાખંડો ઉઘાડા પાડનાર સુસ બંધુ

શ્રી. પટેલ વાલજીભાઈ રામજીભાઈ

ગામ વીરાણીવાળા (કચ્છ)

“અમારી હયા ખાતર પણ તમે જનોઈઓ પાછી ઉતારી નાખીને, પીરાણા-સનપંથની જુલામી કબુલ કરી, જ્ઞાતિને શરણે આવીને અમારામાં પાછા મળી જાઓ, તો તમારી સાથે અમારી આકૃતનો પણ છેડો આવી જાય.” તેમણે આંખોમાં આંસુ લાવીને એવી હૃદયભેદક-હયાજનક રીતે કાલાવાલા કરવા માંડયા કે વજ્રમય પાપાણુહૃદય પણ જરૂર એથી પીગળી જ જાય. ત્યારે એ વખતે અમારાં લાગણીભર્યાં, નરમ, હયાબીનાં હૃદયની શી દશા થઈ હશે, તેના સુસંવાંચકે જ વિચાર કરી લેવો. પરંતુ એ વખતે ભક્ત પ્રહલાદ અને હરિશ્ચંદ્ર જેવાની અચળતા અમને યાદ આવી. પ્રાણુ જાય પણ ધર્મ તો ન જ તજાય, એવો અમારો અટલ નિશ્ચય હતો. સમજીને કરેલી પ્રતિજ્ઞા તોડવાની નબળાઈ, અમારા સાત કુટુંબોમાંથી કેઈ પણ કરે તેમ નહોતું. એથી અમે દંદનાથી અમારાં વડીલો તેમજ સગાંસંબંધીઓને જણાવ્યું કે, “જે તમને આ સ્થિતિ અસહ્ય લાગતી હોય, તો સુખે તમે અમારો ત્યાગ કરીને, એ ધર્મોગાત્ર નરગિમાત્ર સાથે સહકાર અને એકતા કરો. પરંતુ અમે તો પ્રાણાન્તે પણ એ પાપી પંથને પડછાયે પણ ઉભા રહેવાના નથી. ભલે માથે વળે તૂટી પડે, કે આખી દુનિયાં ઉલટી જાય, પણ ઇશ્વર, બાપ, અંનં ધર્મ, તો હવે નહીં જ બદલાય !

સગાંઓનો સહકાર:—અમારા આવા નિશ્ચયથી અમારાં સ્નેહાળ સગાં-એને પણ શરૂ થયું, અને દેશમાં બેઠાં બેઠાં, તેઓ, પીરાણા-સનપંથ વિરૂદ્ધ ધીમી પણ મક્કમ પ્રવૃત્તિ કરવા લાગ્યાં. ખાસ કરીને મારા પિતાશ્રી અને મહારા વડીલભાઈ એ પ્રવૃત્તિમાં તન-મન-ધનના ભોગે રસપૂર્વક ભાગ લઈ રહ્યા હતા. આ તરફથી અમારે સ્વધર્મ વર્ધક મંડળ પણ મુંબઈમાં રહીને એ કુટિલ પંથના ખળભળી ગયેલા જૂના કિલ્લા ઉપર સમાજ શસ્ત્રમહાત્મ્ય કરવા લાગ્યું હતું.

જાહેર ચળવળ:—અમારા અનુભવે અમને સારી રીતે શીખવ્યું હતું કે, અનેક દિશાઓપી જોરદાર ચળવળ ચલાવ્યા વિના અને બરાબર નિયમિત રચનાત્મક કાર્યક્રમ હાથ ધર્યા વિના, અમારી ક્ષતેહ અસહાયિત હતી. એથી ખાસ મુંબઈ તેમજ દેશાવરના પ્રદેશોમાં વસતા સર્વબાઈઓને બજૂત કરી, અમારો પક્ષ સળગાવવાના વા માટે, તેમજ બહેર જવાના પણ પીરાણા-સનપંથના પાપ અને વૃદ્ધમથી બાળકોને કરી અમારા તરફ સૌની લાગણી ખેંચવા માટે, એ પ્રપંચી પંથના પોગળ ખોલનારાં, તેમજ અમારી જ્ઞાતિની દુખી સ્થિતિને તાદસ્થ બતાવનારાં વિવિધ બહેર લેખો, મુંબઈના વર્તમાન પત્રોમાં છપાવીને તેમજ એ વિષયનાં છટકે હૈન્ડબીલો અને બહેર પત્રો વહેંચીને, તથા એ સંબંધી અનેક નાનાં મોટાં મુદ્દાસર પુસ્તકો છપાવી, મફત ફેલાવીને, એ ઈમામશાહી અધિસ્વામી ઈન્દ્રજીના દ્વારા ભેદભરેલાં અમે ધડોધક ઉઘાડા પાડવા માંડયા. ખેરિઆતના ખીચડાખાઉ સેવકો અને તેમના ફલાલોન

કામ કરવાનાં, - પેઠવહીઆ કુટિલ કાકાઓનાં, કાળાં કર્મો ભેરશોરથી બહાર રીતે અમે બહાર લાવવા લાગ્યા. એથી ઘણાં વર્ષોથી ગળાં સૂધી ભરાઈ રહેલા અને છલકાઈ જતો, તેમનાં પાપનો ઘડો, આખરે આપોઆપજ ફૂટી ગયો, અને બધાંબધાં અમારી ભતિના નરવીરો વસતા હતા, ત્યાં ત્યાં યુદ્ધ વૈદિક ધર્મની મહત્તા વ્યાપી રહી, અને જ્ઞાતિઉદ્ધારની પ્રચંડ વીરહાક ગાજી ઉઠી ! કરાંચી, કલકત્તા, સિંધ, હૈદરાબાદ, ગુજરાત, કાંઠિયાવાડ વિગેરે દૂર કે નજીકના અનેક પ્રદેશોમાં વસતા, અમારા સમજી જ્ઞાતિભાઈઓએ એ વીરહાકને આદરથી વધાવીને ઝીલી લીધી, અને અમારી પુણ્ય પ્રવૃત્તિ પ્રત્યે ઉત્સાહથી તેમણે હાર્દિક સહાનુભૂતિ દર્શાવવા માંડી.

અનુમોદન:—ગામેગામ અને ઠામેઠામથી અમારાં સંકાર્યને અનુમોદન તેમજ પ્રોત્સાહન આપનારા અનેક પત્રો આવવા લાગ્યા, અને અનેક જમાનાથી ભમેલાં પીરાણાનાં પાપોનાં પોપુડા સામે, અખિલ દેશવ્યાપી પોકાર ઉઠી રહ્યો ! એવા સતેજ સભેગો વચ્ચે સ્વધર્મવર્ધક મંડળના પ્રયાસને પ્રસંશનોય સહજતા મળતી બેઈબાણીનં, કચ્છમાં વસતા સતપથના કુટિલ કાંધીઆઓનાં તે દ્વંદ્વો છોકજ સળગી ઉઠ્યાં !

કચ્છમાં જાગૃતિ—એક તરફથી મુંબઈ-ઘાટકોપરતું સ્વધર્મ વર્ધકમંડળ, પીરાણા-સતપથ તેમજ શુભાની ગદરાઓના ગર્વ ગાંજીને તેમનાં કટાયેલાં હથિયારોને, આગળ જજાવ્યા પ્રમાણે ભાંગી તોડી છિન્ન-ભિન્ન કરવા લાગ્યું હતું; ત્યારે બીજી તરફ અમારા કચ્છમાં વસતા સગાં-કુટુંબીઓ વિગેરે, જે વાળંડીઓની બલીમ શાણીમાં પીલાવાં લાગ્યા હતા. તેમને પણ ભગૃત કરવાનો અને બને તેટલી મદદ આપવાનો, અમે નિશ્ચય કર્યો. આ પ્રમાણે મુંબઈની સાથે સાથે દેશમાં પણ ભગૃતિતું યુદ્ધ ચલાવવા અમે અહીં કટિબદ્ધ થયા. એ વખતની કચ્છની પરિસ્થિતિનો તો ઉપર ઇશારો કર્યો છે, એ સુજળ દેશના ગોઝારા ગદરાઓએ આરેમર ત્રાસ ત્રાસ વતાંવીને, અમારાં સગાં-સંબંધીઓમાં જે કેટલાક નબળા મનના હતા, તેમને દબાવી, નમાવી, હતાશ કરીને, પોતાને શરણે આવવાની ફરજ પાડી હતી. એ સમયે કુટુંબીઓને સહેવા પડતા આવા ત્રાસથી, સ્વધર્મવર્ધક મંડળના કેટલાક સભાસદભાઈઓને પણ એ દુષ્ટોને હાથે બહુ બહુ કપટો સમ્પરીતે સહન કરવાનો, અને ખરેખરી કસોટીનો ખારીક વખતજ આવી પહોંચ્યો હતો. માથાપ પોતાના સંતાનો સાથે કશેા સંબંધ રાખી ન શકે, અને સ્ત્રીઓ પોતાના સ્વામીને આંગણે પણ આવી ન શકે ! અને કાકા, મામા કે સાળા બનેલીઓને પણ પોતાના છેક નજીકના સંબંધીઓ સાથેનો પણ સઘળો સંબંધતોડી, તેમની સાથેનો બધી બાતનો વ્યવહાર છોડી દઈ, અલગ થવાનો વખત આવ્યો. કેટલાક સંબંધીઓને, સુધારકભાઈઓના નામનું

સ્નાન કરી નાખવાની ફરજ પડી; ત્યારે કેટલાકને સગપણ અને વિવાહ જેવા ગંભીર સંબંધો ફેાકે કરવા જેવો ભયંકર પ્રસંગ આવી પડયો. છતાંએ અમારા મંડળની વજ્રમય પ્રતિજ્ઞા પ્રભુની કૃપાએ અચળ હિમાચળની પેઠે અતુટ જ બની રહી.

સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાય સાથે મસલત:—એ સમય દરમ્યાન મેં મારા પૂજ્ય પિતાશ્રીને તથા બીજા આગળ પડતા હિન્મતવાન સંબંધીઓને પત્રો લખી એક જુદી જ દિશામાં નવી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવાની આજ્ઞા કરી. આશરે ઢોઢસો વર્ષો પૂર્વે પીરાણા સતપંથનાં પાપોથી કંટાળેલા અને ગદેરાઓની શુભાશીથી ત્રાસી ગયેલા, કચ્છી કંઠવા પાટીદારો એ પાખંડી પીરાણા સતપંથની બળ-માંથી છુટા પડીને સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સ્વીકાર કર્યો હતો. તેઓ ધર્મ, કર્મ અને આચાર વિચારમાં સતપંથીઓથી અલગ થયા હતા. લગ્ન પ્રસંગે અર્ધ સુસલમાની દુવાને બદલે ચોરીથી વેદધર્મ પ્રમાણે લગ્નો કરાવતા, અને મરણ પ્રસંગે મુઠદાને ઢાટવાને બદલે અગ્નિસંસ્કાર કરવા લાગ્યા હતા. ધાર્મિક ક્રિયાઓ અને ભક્તિ ભજનમાં સ્વામીનારાયણ મતના નિયમોને પાળતા હતા; પરંતુ જ્ઞાતિની ઓછી વસ્તીને લીધે, તેમજ કન્યાની અછતને લીધે તેમને પણ પાછી પીરાણા-સતપંથીઓ સાથે ખાવાપીવાની તેમજ કન્યાની આપણે કરવાની, ફરજ પડી હતી. એ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા આશરે બસો કુટુંબો સાથે અમારે સંઘબળ વધારવા માટે ભળી જવાની અમારી આંતરિક ઇચ્છા હતી; કેમકે માત્ર આઠ-દશ કુટુંબોમાં અમારો સંસાર-વ્યવહાર સહા-કાળ નિભી જાય એમ જણાતું ન હતું. તેમજ અમારે સંખ્યાબળ વધારવાની પણ એ વખતે ખાસ જરૂર હતી. મારા પિતાશ્રી મારફતે એ ભાઇઓ સાથે મળી જવાની મેં તજવીજ ચલાવી. પણ તે એવી શરતે કે ન્યારથી અમે તેમની સાથે જોડાઈએ, ત્યારથી તેમણે એ અર્ધદંઘ કળરસ્તાની ખીચડી આ પીરાણા સતપંથવાળાઓનો સંબંધ બીલકુલ છોડી દેવો, અને પાચક્ષિત લઈ પાવન થઈને, ત્યાર પછી પવિત્ર આર્યજીવન ભોજવવાની પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારવી કચ્છના એ સંપ્રદાયના ભાઇઓમાં પટેલ જીવરાજ ખેતસિંહ. પટેલ નારાયણ ધર્મસિંહ કચ્છ મકાણીવાળા, તથા કચ્છ રવાપુર અને નેત્રાના આગેવાન પટેલોએ અમારી એ માંગણી સહર્ષ સ્વીકારી લીધી, માત્ર એટલુંજ નહિ, પણ એ બાબતનો નિર્ણય કરવાને, તેમના ધર્મના આચાર્ય શ્રી સમક્ષ અમદાવાદના લેમના ધર્મ ધામમાં અમારી સાથે રૂબરૂ તે બાબતની વાટાઘાટ કરવા નિમિત્તે, બસે પહેલે મળવાની ગોઠવણ થઈ, મુંબઈ-ઘાટકેપરના અમારા મંડળ સમક્ષ આ વિષય ચર્ચાને અમે પણ અમદાવાદ

જાઇ, તેમની સાથે આ મહત્વના વિષયનો ત્વરાથી ઉકેલ કરવાના નિર્ણય ઉપર આવ્યા. સમય નક્કી કરી અમે સુ'ગમથી નીકળ્યા. અને ઉપર જણાવેલા ભાઇઓ કચ્છથી રવાના થઇને અમને અમદાવાદ આવી મળ્યા. એ વખતે અમદાવાદના સ્વામીનારાયણ સંસ્થાનમાં કેટલાક સંસ્કારી અને સાક્ષર સાધુઓ, તેમજ બ્રહ્મચારીઓ રહેતા હતા, તેમને અમારી બંને પક્ષની વસ્તુ સ્થિતિ સવિસ્તર સમજાવવામાં આવી.

ધર્મ બ્રહ્મ કરનારી અમી અને નૂરની ગોળીઓ ખાઇ, તેમજ સેયદોની એક યાત્રી, વટલીને બ્રહ્મ થયેલા; ખીચડીઆ પીરાણા સતપંથીઓની સાથે કોઇ પણ જાતનો ખાનપાન કે રોટીબેટી જેવો વ્યવહાર રાખવો એ તો જીવતે દેહને નક-યાતના ભોગવવા કરતાં પણ વધારે બચકર અને કષ્ટકર છે માટે પહેલવેલાં તો એ પાખંડી પંથવાળાઓ સાથેનો સઘળો વ્યવહાર-સંબંધ તદ્દન નાબુદ થવો જોઇએ. ત્યારપછી તેમની સાથે મળવાનો અમે વિચાર જણાવ્યો. એ વખતના અમદાવાદવાળા સઘળા સાધુસંતોએ પણ અમારી દલીલને બ્યાજળી જણાવી. પોતાના સેવકોને પીરાણા-સતપંથવાળાઓથી હંમેશના છેડા ફાડી નાંખવાની સખત તાકીત કરી. છેવટે બધા આવા નિર્ણય ઉપર આવ્યા કે, થોડા સમય પછી એ વખતના સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના આચાર્યશ્રી કચ્છદેશમાં પધારે, ત્યારે તેમની રૂબરૂ ચત્તવિધી શાઓકત પ્રાયશ્ચિત કરીને, કચ્છના એ ભાઇઓએ પાવન થઇ, પીરાણાવાળાઓનો સઘળો સંબંધ છોડી દેવે. આ પ્રમાણે ઠરાવ કરી, કચ્છમાં ફરી મળવાના નિશ્ચય સહિત અમે હેત પ્રીતથી છુટા પડ્યા.

સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા માફઓની દેહશુદ્ધિ.

ઉપરની ઠરાવ પ્રમાણે થોડાજ સમય પછી સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના આચાર્ય મહારાજશ્રી ગાસ ઉપરોક્ત કાર્ય નિમિત્તે કચ્છમાં પધાર્યા. તેમની સાથે એ સંપ્રદાયના કેટલાક સાધુ સંતો, બ્રહ્મચારીઓ, શાસ્ત્રીઓ, પંડિતો વિગેરે વિદ્વાન મંડળજી પણ કચ્છમાં શુભાગમન થયું. એમની સમક્ષ વિક્રમ સંવત ૧૯૬૭ના ફાગણ વડી પાંચમ ને શુભ દિવસે કચ્છમાં ગઢાણી મુકામે એક મ્હોટો યજ્ઞમહોત્સવ કરાવીને, સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા સર્વ કચ્છી કંઠવા કણખી ભાઈઓએ અને બહેનોએ પણ દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત કરાવી, પાખંડી પીરાણા-સતપંથના સંબંધ સહાને માટે છોડી દીધો !

ગઢરાઓની ગમરામણ:—સ્વધર્મવર્ધક અને જ્ઞાતિહિતચિંતક મંડળના પ્રયાસને, આ પ્રમાણે દૈવકૃપાએ સુચશ મળવાથી, અમારાં હૃદય જેટલાં પ્રાસાદિત થયાં, એટલાં જ બલકે એથી પણ સૌંજણું, પેલાં બચાંશ પીરાણા-સતપંથવાળાં

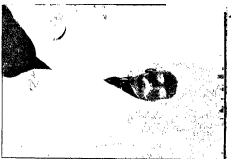
પાખંડી પટેલોનાં કાળજાં ઈર્ષીથી સળગી કૂંઠ્યાં ! હવે તેમનાં હથિયારો હેઠાં પડ્યાં. તેમની બલીમ સત્તાનાં પાણી પાછાં વળ્યાં. અમારાં માત્ર સાત-આઠ કુટુંબો સ્કામે ફૂદી ફૂદીને, તેઓ જે ધૂનરો ચલાવી રહ્યા હતા, તેમણે એ પાખંડી પોપલાઓને જરાયે નમતું તો નહોતું આપ્યું. પણ ઉલટું હજાર બારસો બીજા શાંતિભાઈઓનો તેમની સાથેના સંબંધ પણ સદાને માટે તોડાવી, છિન્નભિન્ન કરાવી નાખ્યો ! તેમની રાંધીબેટી-વ્યવહારના મોટા સંઘમાંથી બે ટૂકડા થયા ! તેમની સેંકડો બહેનો અને પુત્રીઓ સ્કામા પક્ષમાં હતી. સ્કામા પક્ષની ધણી બહેનો-દીકરીઓ તેમના ગૃહરાજ્યની સત્તાધારિણી બૃહિષ્ણીઓ હતી ! હવે તેઓ કેની અને કેટકેટલાની સાથે વિરોધ અને વેર કરશે ? હવે તેઓ પોતાનાં છૂટાં હથિયારોવડે કેની કેની સાથે ઝુગેશે ચલાવશે ? સુધારકો સ્કામે કે સ્વામીનારાયણ-સંપ્રદાયવાળાઓ સ્કામે ? આટલી ઉગળી પરિસ્થિતી મક્કમ થયા પછી, અમને દૃઢ આશા હતી કે, એ પાખંડી પ્રપંચીઓના કાથ જરૂર હવે તો હેઠાંજ પડશે, અને એ અધઃગમ્, પ્રપંચી, ખીચડીઆ સત્તપંથને માફી, હાંવી કુચ્છમાંથી દેશવર્તે આપવાનું કામ, હવે તો બહુ સહેલું થઈ પડશે; પરંતુ હજી અમારા નબળા બ્રહ્મા બાકી હતા. પ્રપંચીઓ કોટેહાડ હરીલા અને હરામી હતા. 'મેં મરૂં પણ તુજે રાંડે કડે' એવા અવળચડિલી ઉલટી મતિના એ આગેવાનો હવે તો બહારમાં જોર બતાવવાનું છોડી દઇ, ઉંદરની પેઠે ઉંઘતાને કાતરી ખાવાના છાના છાના છળ-પ્રપંચો ખેલવા લાગ્યા ! પીરણા-સતપંથનું બાણ તેમના સ્વાર્થ અને પાપાચારને પોપનાડું અધર્મ-અનીતિનું મજબુત ખાજર હતું. એ જો નષ્ટ થાય, તો તેમનાં કુટિલ કર્મોની બજાર સદાને માટે બંધજ થાય. તેમની સ્વચ્છંદી સત્તાનો દોર તૂટી બય. તેમનાં માન અને મહિમા ધોવાઈ બય. ગજવાં ભરવાનાં, હરામનું ચાટવાના પંકિ પોપચાના અને વિષયો મહાલવાના હરામી માર્ગને હંમેશાને માટે તાળાંજ દેવાઈ જાય ! એ તેમને કેમ પાલવે ? એટલે તેઓ તો પોતાની પાપીવૃત્તિને મહાંગાંઠ બાંધીને જળગીજ રહ્યા ! માત્ર એટલું જ નહિ પણ, અમારામાંના સુધારકભાઈઓને તેમજ તેમનાં સગાં-સંબંધીઓને, પણ જ્યાં જ્યાં લાગ હવે ત્યાં ત્યાં, ઢેકજ પાયમાલ કરીને, છેડાયેલા ઝેરી નાગની પેઠે પોતાના વેરનું ઝેર અમારા હરેક માર્ગમાં તેઓ ઠાલવવા લાગ્યા, પણ એથી અમે કાંઈ પાછા પરીએ કે હરીને હળી જઈએ તેવું જરાય નહોતું.

ગુજરાતો માફબોબો અમારી સાથે સહકાર. કુચ્છમાં સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા ભાઈઓ સાથેના અમારા સહકારની, ઉપર પ્રમાણે ભાંજગડ ચાલતી હતી, એજ અસ્થામાં ગુજરાતના અમ્હારી કંઠવા-પાટીદાર શાંતિના, ફેટલાક સંસ્કારી અને સુધારક વિચારના, આગળ પડતા પ્રતિષ્ઠિત ભાઈઓ સાથે

પ્રેમ-પ્રસંગમાં આવતાં, મ્હારે તેમની સાથે ગાઢ પ્રેમપરિચય થયો. તેમાંના કેટલાક નામાંકિત કર્મવીરોનાં નામોત્તો અહિં ટાંકવાની ખાસ અગત્ય છે; કેમકે મ્હારાં જીવનના જ્ઞાતિ તેમજ ધર્મને લગતા પવિત્ર હેતુઓ તથા પ્રયાસોમાં, તેમના પરિચય અને સહકારે ઘણો ઘણો મહત્વનો ભાગ ભજવેલો છે. મુખ્ય પરિચિત વર્ગમાં “ગુજરાત કંઠના પાટીદાર પંડિત” પવિત્ર બીજારોપણ કરનાર, ઉત્સાહી ધર્મવીર, અને કુર્મીક્ષત્રીય (પાટીદાર) જ્ઞાતિના ઇતિહાસના વિદ્વાન લેખક સાહિત્યરસિક સફળત બાઈશ્રી પુરૂષોત્તમદાસ લલ્લુભાઈ, જેવાજ સાહિત્ય-રસિક અને કેટલાંક સારાં સામાજિક નાટકો, અને આખ્યાનોના લેખક ધ્રાંગધ-રાના વકીલ, વીરમગામવાળા સ્વ. સમ્પૂર્ણભાઈ અમરસિંહ દેસાઈભાઈ, અમદાવાદના એન્જનીયર અને ઉત્કટ કર્મવીર વિદ્વાન મિત્ર સ્વ. ભાઈ મગનલાલ ગોવિંદલાલ, વીરમગામના સુપ્રસિદ્ધ વકીલ, અને જ્ઞાતિહિત-ચિન્તક વીર શ્રી. કેશવલાલ માધવલાલ અને વીરમગામવાળા સ્વધર્મો-ચ્છી, જ્ઞાતિસેવક, ઉદારચિત્ત દાનવીર, ધર્મસાહિત્યરસિક શ્રીયુત્ત બાઈશ્રી અનુલાલ મણીલાલ દેસાઈ જેવા મુખ્ય મુખ્ય સત્જનનમિત્રો ઉપરાંત પાટડી, વીરમગામ, અમદાવાદ, કડી, વડોદરા, મુરત, ભરૂચ, તેમજ ગુજરાત-કાકિઆવાડના જ્ઞાતિસેવાનો પ્રેમ ઉત્સાહ ધરાવનારા ઘણા સત્જન જ્ઞાતિ ભાઈઓનો અમને સહવાસ થયો. તેમણે ઉઠાવેલી તેમના પ્રદેશની જ્ઞાતિસેવાની પવિત્ર અળવણીમાં અમે ઉત્સાહથી ભાગ લેવા લાગ્યા. તેવીજ રીતે તે ભાઈઓ પણ અમારા કચ્છી ભાઈઓનાં હિતની અનુકંષા-સામાજિક હિલચાલોમાં સપ્રેમ સહકાર કરીને, રસભર્યો ભાગ લેવા લાગ્યા, અને જ્યારે જ્યારે જરૂર જણાય, ત્યારે ત્યારે પોતાની કિમ્મતી સલાહ અને સહાનુભૂતિ વડે અમારા કાર્યને સરળ કરવામાં મદદરૂપ થવા લાગ્યા. ખાસ કરીને તો અમ્હારા કચ્છી ભાઈઓને પીરાણા સંપત્તિની અણુછાજતી સત્તા અને લૂંટનો જ્યારે તેમણે સચિરતર વૃત્તાંત સાંભળ્યો, ત્યારે મ્હારાં રંક હૃદયમાં ઉઠતા ઉચ્ચ અભિલાષોને તેમણે ઉત્તેજિત કર્યાં, અને મ્હારાં હાથ ધરેલાં પવિત્ર કાર્યમાં મ્હને ઘણી કિમ્મતી સૂચનાઓ આપી; જેથી એ દિશામાં આગળ વધવાનો મ્હારો માર્ગ દિનપ્રતિદિન વિશેષ સરલ અને અનુકૂલ થતો ચાલ્યો, અને અમ્હારાં સ્વધર્મ-વર્ધકેમકંડળનાં નાહિમ્મત થતાં હૃદયને એ અમૂલ્ય મદદ, મક્કમ બનાવી ધીરતા અને વીરતા પ્રેરનારી નીવડી. જ્યારે કચ્છી કંઠવા ભાઈઓના ત્રીસહબ્બરના સમુદાયથી અમે છેક જ છૂટા પડી ગયા, અને માત્ર પાંચ સાત કુટુંબના એક ન્હાના સરખા ટુકડા જેવી વિખરાયેલી હાલત ભોગવતા હતા અને જ્ઞાતિના કૌટુંબિક સંબંધોને માટે ભારી ચિન્તામાં પડી ગયા હતા ત્યારે અમારી

સમસ્ત કડવા પાટાદાર જ્ઞાતિના મૂળ પ્રખર સુધારકો.

કચ્છની કડવા પાટાદાર જ્ઞાતિને પીરણા સતપથના પાખંડમાંથી છોડાવી સમસ્ત જ્ઞાતિ સાથે એક કરવાનો આજ્ઞિત ધુધી ભગીરથ પુરૂષાર્થ કરનારા કર્મવીર બંધુઓ.

૨૨. પ્રરેષાતભદ્રાસ ભટ્ટભાઈ

વીરમગામ

૨૨. દેશાઈ અમરસિંહજી દેશાઈભાઈ

વીરમગામ

૨૩. મગનભાઈ ગોવિંદલાલ જો-હનીયર

અમદાવાદ

ધાર્મિક દૃઢતા અને આત્મશુદ્ધિની પ્રશંસા કરી, એ સર્વ ઉદ્ધારચિત્ મહોટા મનના ગુજરાતી ભાઈઓએ, અમને સપ્રેમ પોતાના બનાવી લીધા. તન-મન-ધનના મહાન ભોગે અમને તેમણે ગુજરાતી ભાઈઓમાં પણ આગળ પડતા કરીને, નિકટના સમ્બન્ધોની સોનેરી સ્નેહસાંકળથી જડીને, ગુજરાત સાથે એકરૂપ-અભિન્ન બનાવી દીધા-આ તેમના ઉપકારો કંઈ નહાનાસૂના નથી. અને વિરોધી-ઓને અમારી આ દિશામાં અચાનક આવી મળેલી અપૂર્વ અનુકૂળતાની બાજુ થતાં, તેમની સળગતી છાતીમાં તો તેલ હોમાયું. એ સર્વ સન્મિત્રોએ આવી અપૂર્વ મદદો આપવા ઉપરાંત અમ્હારી સર્વ પવિત્ર ભાવનાઓને ઉત્સાહ સહિત જીવી ને વધાવી લીધી. અમ્હારાં મહાન વિકટ કાર્યોમાં સંગીત ઉત્તેજન આપી, તેને માટે જરૂર પડે ત્યારે, પોતાનાથી બનતું સઘળું કરી બતાવવાના પવિત્ર અભિવચનો આપ્યાં. માત્ર એટલું જ નહીં, પણ જે ભાઈઓ સ્વર્ગવાસી થયા, તેમણે, જીવનપર્યંત અને આજે જેઓ યશસ્વી જીવન ભોગવી રહ્યા છે, તેમણે સહુએ આ અન્ધ લગાથ છે, ત્યાં સુધી પોતાનાં એ વચનોને સર્વાંશે પાળી બતાવીને, અમ્હારાં મંડળને, અંગત કહું તો મહેને પોતાને-અને અમ્હારી જ્ઞાતિનાં કાર્યોને-જ્યારે જ્યારે ખાસ જરૂર જણાઈ, ત્યારે તેમણે પોતાનાથી બનતી બધી મદદ કરીને આજ સુધી અમારા ઉપર પોતાના પ્રેમસ્તિન્ન ઉપકારોનું અમૃત સીંચન ચાલુ જ રાખી અમે સહુને સદાના આભારી બનાવ્યા છે.

ગુજરાતની પ્રવૃત્તિઓમાં સહયોગ:—આ પ્રમાણે એ વખતે ગુજરાતની પરિપક્વ જેવી જ્ઞાતિહિતસાધક પ્રવૃત્તિયો ચાલી રહી હતી, તેમાં પણ હું રસ-પૂર્વક ભાગ લેઈ રહ્યો હતો, અને એ સેંકડો વર્ષથી કચ્છ-ગુજરાતના ભાઈઓ વચ્ચે જે આચાર-વિચાર તેમજ સંસાર-વ્યવહારનો વિશાળ અન્તરાય પડી ગયો હતો, તે પણ દૂર કરાવી, જમાનાઓથી એ વિખૂટા પડેલા એ સગા માડી વધાઓને, પાછા પરસ્પર પ્રેમસમ્બન્ધની સોનેરી કડીઓ વડે, જોડી દેવાની મ્હારી દુરસ્ત આશામાં પણ પ્રભુકૃપાએ હું કંઈક સફલ થવા લાગ્યો, -કચ્છી-ગુજરાતી કહેવા પાટીદાર ભાઈઓ વચ્ચે, આ પ્રકારે પાછો પ્રેમપરિચય નવેસરથી શરૂ થયો, અને તે દિનપ્રતિદિન વધવા લાગેલો જોઈને, હું તો હર્ષ-પ્રકુલ બન્યો. માત્ર એટલું જ નહિ પણ ગુજરાતી જ્ઞાતિભાઈઓમાં જાગેલો એ ઉત્સાહ ધીરે ધીરે, જ્ઞાતિસેવામાં સફલ થતાં. ગુજરાતના ભાઈઓમાં કેળવણી, બાળાશ્રમો, જ્ઞાતિસેવાનું સાહિત્ય, જ્ઞાતિનાં પારાધોરણોના આવશ્યક કેટલાક સુધારા તેમ જ જ્ઞાતિની પરિપક્વતાં વાર્ષિક બન્ધ સન્મેલનો મહોટા સમારંભથી ચાલુ થયાં. એ બધું ચે ખરું; પરંતુ મ્હારી કચ્છી કહેવા પાટીદાર જ્ઞાતિ માટેની લાગણી હજી કંઈ સંતોષકારક સફલ થઈ નહોતી. પીરાણા

સતપંથની કપટજાળમાંથી છૂટા થવાની બહાર વીરહાક હજી બાકી નહોતી. પ્રપંચી પટેલો અને આગેવાનોનો ત્રાસ પણ તિલમાત્ર હજી એણે થયો નહોતો. એ કષ્ટતાની મંથને દરવરસે અપાતી લાખોની ખંડણી કંઈ એણી થઈ નહોતી. અર્થાત જ્ઞાતિઉદ્ધારના મહારા ઉંચા વિચારોને, હું હજી સૂધી બરાબર અમલમાં મૂકી શક્યો નહોતો, એ મહારા મનને બહુ બહુ સાલતું હતું. એ પાપી પંથના મૃત્યુપંજમાંથી મહારા બહાલા ભાઈએને છોડાવવા માટે, મહારાથી કંઈ જીવ જીવું હજી બની શક્યું નહોતું; એથી એના એ જ વિચારો દિવસ ને રાત મહારા મનમાં ઘોળાયા કરતા હતા, એટલે મહારા કેટલાક સ્નેહીમિત્રો સાથે મસલત કરીને, એ વિષયની સતેજ ચળવળને વ્યાવાહારિક રૂપ આપવાની ઇચ્છાથી, મુંબઈમાં નવેસરથી, નવી સુજિતપુરઃસર સુધારેલી નવી યોજનાપૂર્વક જ્ઞાતિમાં એક સુવકમંડળની સ્થાપના કરી.

મુંબઈમાં સુવકમંડળની સ્થાપના.—ગુજરાતવાસી બહીતા આગેવાન કેડવા પાટીદાર બન્ધુઓનો આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે જ્યારથી અમારી સાથે સહભાવ અને સહકાર શરૂ થયો, ત્યારથીજ મુંબઈ તરફ વસતા જ્ઞાતિના સઘળા કેવળી ભાઈઓ, શુદ્ધિનું મહત્વ અને અમારા પ્રયાસનું મૂલ્ય સમજતા થયા. તેમને અમારે માટે માન અને પ્રેમતો હતાંજ, પણ ત્યારે ઉચ્ચ કોટીના ગુજરાતી ભાઈઓનો અમારા તરફ તેમણે અપૂર્વ ભાવ જોયો, ત્યારે સ્વાભાવિકજ તેમને અમારે માટે વિશેષ લાગણી અને પ્રેમ પ્રકટયાં—છતાંયે સ્વધર્મ વધુંક મંડળના સાત કુટુંબો સીવાય, બીજા કોઈ જાતિભાઈઓ શુદ્ધિનું સાહસ ખેડવાને તૈયાર નહોતા. એથી અમે વિચાર કર્યો કે, એ એ ભાઈઓની સાથે બે-સવા-ઉઠવા અને પ્રસંગોપાત અર્થાં વ્યલાવવાનો કોઈ ખાસ ઉપાય યોજવામાં આવે, તો તેમને ઇશ્વરી સત્ય તેમજ જ્ઞાતિ કલ્યાણના માર્ગ તરફ વિશેષ આકર્ષી, કમે કમે અમારા પક્ષમાં મેળવી શકાય—અને એ હેતુ સાધવા માટે ધાર્મિક મતભેદોને તરતતો બાજુએ મૂકીને જ્ઞાતિહિત અને સેવાભાવ કેળવવાના ઉદ્દેશવાળું, અમારી જ્ઞાતિનું, એક “સુવક મંડળ” સ્થાપવાની નવી હિલચાલ શરૂ કરી. અમારાં ‘સ્વધર્મ વધુંક-મંડળ’ નો સભાસદતો શુદ્ધિથી પાવન થયેલો જ્ઞાતિભાઈજ થઈ શકે; પરંતુ ‘સુવકમંડળ’ નો સભાસદ તો કોઈ પણ કેવળી કેડવા કણબી જાતિના ભાઈને પણ કરી શકાય એટલે પીરણા-સતપંથ કે સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના કેટલાક ભાઈઓ પણ એ મંડળમાં અમારીસાથે છુટથી ભાગ લેવા સામેલ થવા લાગ્યા; પરંતુ હું ધારતો હતો, એટલી સારી સભ્યોની સંખ્યા તો હજી પણ એકલી થતી નહોતી. એટલે એ સંખ્યા વધારવાના ખાસ હેતુથી, મહારા પરિચયનો અમારો એક ઉત્સાહી સુવક ખંડે, જે કેટલોક સમય થયાં શુદ્ધિને માટે મનથી તત્પર હોવા છતાં, પોતાનાં

ઘાટકોપરમાં સ્થપાયેલા જ્ઞાતિમુદારક યુવક મંડળના સેક્રેટરી

ભાગ્યશ્રી રતનશી ખીમણ ખેતાણી,

ગામ વીરાણીવાળા.

કન્ઠમાં રહેલાં કુટુંબની મહાન્ સુરહેલીઓને લીધે ખુલ્લું સાહસ કરીને બહાર પડી શકતો નહોતો, એ બાધને થોડો વધારે સમય પીરાણા-સતપથ-માંજ પડી રહેવાનું જણાવી તેની મારફતે એ પંથના બાધોને સમજાવી, સત્ય વસ્તુ સ્થિતિના બાબુકાર કરી, ધીમે ધીમે સુધારાના માર્ગ તરફ વાળવાની અમે યુક્તિ પ્રયુક્તિથી પેરવી કરવા માંડી. એ યુવક બાઈ રતનસી ખીમજી ખેતાણી વીરાણીવાળા એ 'યુવક મંડળ'ના આરંભકાલથીજ મંડળની ઘણી સંગીન સેવા બજાવવા માંડી હતી. જ્ઞાતિ સમસ્તના બાઈઓમાં ભેળાઈને, તેણે કન્ઠમાં ચાલી રહેલા ગંઢરાઓના જીવલેણ સીતમ તરફ તેમણું બહુ ધ્યાન ખેંચ્યું.

કાકાના કચ્છમાં પગલાં ?—એ વખતે કન્ઠમાં પણ ત્રણ વરસો થયાં ચાલુ દુકાળો પડતા હતા, ખેતી અને વરસાદ ઉપરજી જીવનનું અવલંબન હોવાથી દુકાળનાં દુઃખો અમારા કણખી બાઈઓ એટલાં તો ખીજી કોઈ પણ જાતિને ભોગવવાં પડતાં નહોતાં. તેઓ કરજમાં ડુબી ગયા હતા. તેમને પોતાને પણ પેટપૂરતું અનાજ લાગ્યેજ મળતું. તેમની આંખોમાં આંસૂ રાતદિવસ સૂકાતાંજ નહોતાં. આવી ભયંકર સ્થિતિમાં કોઈ રાક્ષસી હૃદયને પણ કણખીઓની દયા ઉપજ્યા વગર ન રહે, છતાંય કન્ઠના લોહીતરસ્યા આગેવાનો તો એ મરણ તુલ્ય સ્થિતિ ભોગવતા જ્ઞાતિના જીવોને પણ નીચોવવાની નવી વેતરણમાં પડયા. ચાલુ સીરસ્તા પ્રમાણે પીરાણાવાળો કાકો પોતાની જીંદગીમાં એકજ વખત કન્ઠમાં આવી શકે, અને આવે ત્યારે તેને દરોંદના લાગા ઉપરાંત શિરખંધીની તેમજ પધરામણીની ભેટને નામે વધારાની હરામની લૂટ મળતી હતી, તે વખત અગાઉ કાકો સાહેબ જાગે વખત તો પોતાનો મુખરક કદમ કન્ઠ ભૂમિમાં રાખી ગયો હતો, છતાંયે કન્ઠના એ દાંડ અને ભૂ-ખોડ મુખી-પટેલોની તેને ફરીથી ત્રીજવાર બેલાવવાની પ્રબળ ઇચ્છા ધઈ. કારણ કે કાકાને પ્લાને તેને અધી પ્રકારની આવકમાંથી મળતી કમીશનરૂપી દલાલી અને ચેરીમેરી તેમજ કાકાને અપાતાં મીઠાં જમણમાં ખેરીયાતનાં લાડુલાપસી ખાવાનો આવો સારો લાગ લૂટાઈ જાય, એ તેમનાથી કેમ સહન કરી શકાય ? એટલે તેમણે તો કણખીઓના ચાલુ કકળાટ તરફ જરાપણ ધ્યાન ન દેતાં અસાધારણ ધમાલ કરીને લાગેણા લખમજી કાકાને પીરાણેથી કન્ઠ દેશ બેલાવ્યા. અને પોતાનાં દયાહીણ નીચ ધોરણે, દમાણ ચલાવી, -બળબળ-રીથી એ પાપી પટેલોએ ગરીબ બાઈઓ અને રાંડીરાંડો પાસેથી પણ કોરીઓ એકાવવા માંડી. ઢોર, જમીન, માલ, મીઠકત, વેચીને, કરજ કરીને કે દર ઢાળીના વેચીને પણ શિરખંધી અને ભેટના નાણાં ભરવાની તેઓને ફરજ પાડવા લાગ્યા; નહારે તેને નાત બંધાર પણ મૂકવાની સજા ઠોકવા લાગ્યા.

યુવક મંદહત્તની કાર્યવાહી ?—કચ્છના આવા ત્રાસદાયક સમાચાર મુંબઈમાં સૌને મળી ચુક્યા હતા. અને ઘણા ભાઈઓનાં હૃદય એથી ઉકળી રહ્યાં હતાં. એ આળાં હૃદયને જાગૃત કરવાનો આ ઘણો સારો પ્રસંગ હતો. એથી આગેવાનોના એ ગેરકાયદેસર ઉધરાણાં અને જુલમને માટે જાહેર પોકાર ઉઠાવી, પીરાણા-સતપાંથીઓની મુંબઈમાં વસતી સઘળા ભાઈઓની એક જાહેર-સભા, ભાઈ રતનસિંહ ખીમજીની આગેવાની હેઠળ ભરવામાં આવી. એ સભામાં આગેવાનોના અન્યાયી જુલમનો હૃદયભેદક ચિતાર રજુ કરી, બધા ભાઈઓની તીવ્ર અને સારી લાગણી જોધને જ્ઞાતિની અહિં બની શકે તેવી સેવા માટે એક કચ્છ કહેવા પાટીદાર ભાઈઓનું સામાન્ય યુવક મંડળ સ્થાપ્યું. એજ વખતે તેમાં ઓગણત્રીસ ઉત્સાહી યુવકો કચ્છના જુદા જુદા ગામોના રહેવાસી તેમાં સભાસદો તરીકે દાખલ થયા. અને એ ‘યુવક મંડળ’ તરફથી ખાસ ઠરાવો કરીને કચ્છી આગેવાનોના જુલમનો વિરોધ કરવાના કાગળો પણ લખાયા. જે કાગળોએ પાછળથી જાણ થવા મુજબ, એ અન્યાયી આગેવાનોને ધર-ધરાવી મૂક્યા હતા. અને લાખમજી કાકાને અધવચ્ચેજ કચ્છદેશ છોડીને પાછા ન્હાશી આવવું પડ્યું હતું, આવાં શુભ પરિણામથી ઉત્તેજિત થયેલા ‘યુવક મંડળે’ દર અઠવાડીએ અમારાં “સ્વધર્મ વર્ધક મંડળ” ના ભાઈઓ સાથે મળીને, જ્ઞાતિ-સેવાના વ્યવહાર ને આવશ્યક વિષયો દર અઠવાડિયાની સભામાં એકવાર ચર્ચવાનો નિયમ કર્યો. આ ‘યુવક મંડળ’નું કાર્ય ઘણી સારી રીતે આગળ ચાલવા લાગ્યું-તેની કાર્યવાહીનાની ઘણી ઉપયોગી નોંધો તેના કામકાજના છપાયેલા રિપોર્ટોમાં મોજુદ છે. તે રિપોર્ટો ઘાટકોપરમાં થોડા હીરજી ગોવિંદજીની વાડીમાં સંવત ૧૯૭૫ ના પોપ સુદિ દસ-મને દિને મળેલી જાહેર સભાના છપાયેલા હેવાલમાં તેમજ વીરાણી ગામ સમસ્તની જાહેર સભા જે સંવત ૧૯૭૬ ના ચૈત્ર સુદ નોમને દિવસે વીરાણીમાં મળી હતી. તેના છપેલા હેવાલમાં પણ સુદાસર પ્રસિદ્ધ થયેલા છે. એટલે વિસ્તાર ભયથી અહિં તેનો વિશેષ નોંધ લેવાનું વાજબી નથી લાગ્યું.

યુવકમંદહત્તનાં શુભ પરિણામ:—એ મુંબઈ-ઘાટકોપરના ‘યુવક-મંડળ’ની પ્રેરણા તેમજ પ્રયાસથીજ કચ્છમાં પણ વીરાણી વિગેરે સ્થળે જ્ઞાતિભાઈઓનાં ‘યુવકમંડળો’ સ્થાપયાં. તેમજ કરાંચીમાં પણ એક ઉત્સાહી મંડળ હસ્તિમાં આગ્યું. કરાંચી શહેર સિંધનું મુખ્ય બંદર અને વ્યાપાર રાજગારનું મુંબઈ જેવુંજ મુખ્ય મથક છે. મુંબઈની પેઠેજ તે પણ ધર્મે-રાજગારે તેમજ પૈસે-ટકે પાયમાલ થયેલા તેમજ પીરાણા-સતપાંથ અને ગંદરાઓના અસહ્ય ત્રાસથી કંટાળેલા ઘણા કચ્છીભાઈઓનું, આશ્રયસ્થાન બની રહ્યું છે. તેઓ કરાંચીમાં સુખશાંતિથી રોટલો રળી ખાતા હતા અને આજ

ઘાટકોપરમાં શ્રી કર્ણ કડવા પાટીદાર યુવકમંડળના
કાર્યવાહકો પૈકીના બાધ્યો

(બેઠેલા) નાનલ દેસલ, રામલ રાણ, લધા વિશ્વામ.

(ઉભેલા) જીવરાજ વાલેલ, નાનલ બાજીલ.

સુખી રજે છે, તેમજ આગેવાનોના ચાલુ લોકતા સેવાઓમાંથી તેંટલો વખત તો છૂટીને, આચાર-વિચારની કંઈક સ્વતંત્રતા ભોગવી શકતા હતા. એ ભાઈઓમાંના કેટલાક ઉત્સાહી અને સુવાન બંધુઓએ, મુંબઈવાસીભાઈઓની પ્રેરણાથી, નખત્રાણવાળા પ્રતિષ્ઠિત અને લાગણીવાળા જ્ઞાતિબંધુ પટેલ નાનજી પચાણુ નાકરાણીનાં અધ્યક્ષપણાં નીચે, એક યુવકમંડળ સ્થાપીને, સ્વધર્મ અને સ્વજ્ઞાતિની પ્રગતિનો પુણ્ય-પુરુષાર્થ આરંભ્યો.—એ મંડળના કાર્યકર્તા ભાઈઓએ મુંબઈ અને કચ્છના ‘યુવકમંડળો’ સાથે શરૂઆતથીજ ગાઢો સ્નેહ-સંબંધ ચાલુ રાખી, પરસ્પર વિચારોની આપ લે, કરીને, એક ખીબતની સહાઈ-સૂચના અનુસાર, જ્ઞાતિસેવાનું કાર્ય આગળ ચલાવ્યું.

કરાંચીમાં યુવકમંડળનો સ્થાપના:—એ યુવકમંડળના બે ઉત્સાહી મંત્રીઓ, ભાઈ શિવજી કાનજી (નખત્રાણુ) તથા ભાઈ રતનશી શિવજી (સ્વાપુરવાળા) રસપૂર્વક ભાગ લઈ, એ મંડળનાં કાર્યને યશસ્વી બનાવવાને તન-મન-ધન-પૂર્વક મહેનત કરવા લાગ્યા. કરાંચીમાં અમારો જ્ઞાતિસમૂહ બહુ મોટો હતો. એટલે મુંબઈ કરતાં પણ આશરે ચારગણો વિશેષ કહીએ, તો પણ ચાલે; અને તેમાં પાંચ પૈસે સારી રીતે સુખી તથા આગળ પડતા, પાંચ સારા ભાઈઓ પણ હતા. એથી કરાંચીમાં ‘યુવકમંડળ’નાં કાર્યથી જ્ઞાતિને વિશેષ ભાઈઓની સંખ્યા અને સારા પ્રમાણમાં લાભ પહોંચી શકે તેમ હતું; પરંતુ ત્યાંના વેપારી અને કારીગર વર્ગના ભાઈઓને બહાર જીવનનો, તેમજ ‘મંડળ’ જેવી બહાર સંસ્થાનો ઘણો ઓછો પરિચય હોવાથી, તેના ધારા-ધોરણુ તેમજ નિયમિત બંધારણમાં યોગ્ય આવશ્યક સૂચનાઓ આપી, પોતાને મદદ કરવાને, કરાંચી-વાસી ભાઈઓએ મને પ્રેમથી ત્યાં બોલાવ્યો. હું તો એવા યોગને માટે આતુરજ હતો. એટલે ભાઈ રતનસિંહ ખીમજીને, મુંબઈ યુવકમંડળના પ્રતિનિધિ તરીકે મારી સાથે લઈને, તરત કરાંચી જઈ પહોંચ્યો. કરાંચીવાસી ઉત્સાહી ભાઈઓએ, આનંદના ઉમંગકાથી અમારો અપૂર્વ સત્કાર કરી, પોતાની જ્ઞાતિ-પ્રેમની ઉછળતી લાગણી સિદ્ધ કરી બતાવી. એ ભાઈઓ સાથે ઘણી ઘણી અગત્યની ચર્ચાને પરિણામે જ્ઞાતિનું સંગીન હિત સાધી શકાય, એવી કેટલીક ઉપયોગી તથા મુદ્દાસરની ચર્ચા કરીને, એ ‘યુવકમંડળ’ ના નિયમો, અને બંધારણ તૈયાર કર્યાં.

પરિવહનો પાલો:—એજ વખતે મેં મારો નિખાલસ અભિપ્રાય દર્શાવ્યો કે—“આવી છટી છવાઈ પ્રવૃત્તિઓથી આપણે સાફજ કામ કરી શકીશું, પરંતુ આપણી જીંદગીમાં જે મહત્વનો હેતુ આપણે સિદ્ધ કરી બતાવવાનો છે, અને જ્ઞાતિનો ભાવી માર્ગ, ખાસ સ્વચ્છ અને પ્રકાશિત બનાવવાનો છે, તેનો, સમજ

કચ્છી કઢવા પાટીદાર ભાઈઓની ‘ મહાસભા ’ બોલાવીને, બધા ભાઈઓની સાથે મળી, શાંતિહિતના અને સ્વધર્મના વિષયો ચર્ચાને સમસ્ત શાંતિની સંમતિ રૂપે મજબૂત કરાવે પસાર કર્યો વિના, કઠિપણ પાર પડે તેમ નથી. ” આ બાબતમાં બધા ભાઈઓ એકમત થયા. પરંતુ સવાલ માત્ર એજ બાકી રહ્યો કે, પરિષદ ક્યાં ભરવી, અને આપણી શાંતિની એવી પહેલવહેલી મહાન સભાને પ્રમુખ કોને નિમંત્રે? ઘણી ચર્ચા અને વાટાઘાટ થયા પછી, કરાંચીના જેટલી બહુશક્તિતા બીજા કોઈ સ્થાને નહિજ મળી શકે, તેમજ કરાંચીમાં શાંતિભાઈઓની જેટલી સંખ્યા એકઠી મળી શકશે, તેટલી બીજા કોઈ ઠેકાણે નહિ મળી શકે, એમ નિર્ણય થયો આ વાત યથાથ હોવાથી, કરાંચીમાં પરિષદ ભરવાનો ત્યાંના ભાઈઓએજ ઉત્સાહસહિત સ્વીકાર કરી, પહેલા પ્રશ્નને તો, તેમણેજ દ્રવ્યો કરી દીધો, અને બીજા પ્રશ્નના ઉકેલ માટે, મહેં સૂચવ્યું કે—“ કચ્છ-માનકવાવાળા આપણા પ્રતિષ્ઠિત શાંતિખંડુ કોન્ટ્રેક્ટર રાજભાઈ શામળ ધોળુ, આજની પરિસ્થિતિ જોતાં, મહાસભાનાં પ્રમુખસ્થાનને માટે ખરેખરા યોગ્ય પુરૂષ છે. તેમને કચ્છી પીરાણા-સતપથી આગેવાનોનાં કુટિલ કાર્યોના પૂર્ણ પરિચય છે, તેઓ પેસેટકે પણ સુખી છે, શાંતિસેવામાં મોખરે આવવાના ઉમંગી છે, એક ઉત્સાહી પ્રતિનિધિ તરિકે, યુવકમંડળના ઉદ્દેશને કચ્છમાં રહીને, બર લાવવાની તેઓ ઘણી ખટપટ અને પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યા છે, અને એ સેવા-ધર્મના યોગે, કચ્છના ગદરા-પટેલોનો વિશેષ પણ ખાસ યુવકમંડળને પ્રતાપેજ તેઓને હાલ સહન કરવો પડે છે; તેમની પ્રમુખ તરિકેની સેવા, મહાસભાનાં સત્કાર્યમાં આપણને બહુજ ઉપયોગી થઈ પડશે, એવી મારી માન્યતા છે. ” આ મારી સૂચનાને, કરાંચીવાસી સર્વ ભાઈઓએ હર્ષપૂર્વક વધાવી લીધી, અને ત્યારથીજ શાંતિની પરિષદનું બીજા એવાં સારાં યોગદ્રીએ રોપાયું હતું કે, યોગજ સમયમાં અમારી ધારેલી યોજના મુજબ પરિષદ ઉભી કરવાનું કામ સત્વર પાર પાડવાનો સુયોગ અમને આવી મળ્યો.

કચ્છી કઢવા પાટીદારપરિષદની પ્રથમ બેઠક:—ઉપરજણાવેલી યોજના પ્રમાણે, એક તરફથી દેશ-વિદેશમાં વસતા અમારા શાંતિભાઈઓને આમંત્રણો મોકલવામાં આવ્યાં. સભાસ્થાનની યોજનાઓ ઠાઠમાઠ સહિત ઉભી થઈ. નિર્મેલા પ્રમુખને તારથી આમંત્રણ કરી, બોલાવી લેવામાં આવ્યા તથા “સ્વધર્મવર્ધક અને શાંતિહિતચિંતક મંડળ” તેમજ સર્વ “યુવકમંડળ”ના સભ્યોને સહકુટુંબ એ મહાસભાનાં સત્કાર્યમાં ભાગ લેવાને બોલાવવામાં આવ્યા. ઈ. સ. ૧૯૨૦ના આગસ્ટ માસની તા. ૮ થી ૧૧ સુધી લાગત ચાર દિવસ સૂધી પરિષદ દેવીનું કાર્ય સંપૂર્ણ સલાહશાંતિ અને સ્નેહ-સહભાવપૂર્વક પૂર્વઠાડમાઠથી ઉજવાયું. આશરે બે હજાર શાંતિભાઈઓ, તેમજ શાંતિની આશરે ચારસોએક બહેનો, તથા અન્ય શાંતિના ઘણા

સંભાવિત સફળહસ્થોથી શોભી રહેલા, વિશાળ સભામંડપમાં ચાર ચાર દિવસ સુધી, પ્રભુસ્તુતિના સુમધુર સંગીતના ઘોષ વચ્ચે, અનેક છટાદાર વક્તાઓનાં રસીક વ્યાખ્યાનો થયાં, અને જ્ઞાતિહિતના ઘણા ઉપયોગી ઠરાવો, તેમાં બહાર કરવામાં આવ્યા. સ્થાગત-મંડળનાં તેમજ પરિષદના પ્રમુખના સારથાદી ભાષણોમાં, પીરાણાસતપંથના પાપનો અને આગેવાનોના ભુદમનો ભાર ઇધને ઉઠેલે ખ કરવામાં આવ્યો હતો, અને જ્ઞાતિના ઉદયને અવરોધી રહેલી, એ બે મોટા ડુંગર જેવી દૃઢ દિવાલોને જડમૂળથી ઉખેડી નાખ્યા વિના, અમારી જ્ઞાતિ કદી પણ આગળ વધી નહિ જ શકે, એ બન્ને મુખ્ય મહત્વની બાબતનો, એ મહાસભામાં ખાસ વિચાર કરવાની, બન્ને પ્રમુખ મહાશયોએ ભેરદધને, સૂચના તો કરી હતી, પરંતુ જ્ઞાતિના દુર્ભાગ્યે બેઠકને પહેલે જ દિવસે, રાત્રે મળેલી વિષયનિર્ણાયક સભામાં દ્વરના કચ્છ-પ્રદેશમાં ભગી રહેલો, ભુદમી આગેવાનોનો મહાન ભય, ત્યાંપણ આડે આવ્યો અને હેતુની સિદ્ધિમાં મુખ્ય વિઘ્નરૂપ થઈ પડ્યો.—છેવટે બહુમતે એમ નિર્ણય થયો કે, આ પરિષદની પહેલી જ બેઠક હોવાથી, સલાહશાંતિથી તેને રંગેચંગે પાર ઉતારવા માટે, એ બન્ને બાબતો સંબંધીના ઠરાવોને હાલ તો, રજુ ન જ કરવા. તેને બન્ને પ્રમુખોએ પણ મળતા ઘડને, આખરે બહાલી આપી. એથી લાચારીએ પરિષદ ઉપસ્થિત કરવાની એ બન્ને મહત્વની બાબતોને તો પડતી જ મૂકવી પડી.

પરિષદનું અસંતોષજનક પરિણામ:—આ પ્રમાણે જે બે મુખ્ય બાબતો માટે જ ખાસ પરિષદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવી હતી, તેમને છેવટે પડતી જ મૂકવામાં આવી, અને જ્ઞાતિ-સુધારાના કેટલાક સર્વસામાન્ય સાદા ઠરાવો માત્ર પસાર કરીને, ખુશાલીની તાળીઓ વગાડી, ચાર ઠહાઠા જ્ઞાતિ-તેડાંનો આનંદ-આછવ ઉઠવી, કચ્છી કણુળીભાઈઓ, છેવટે છૂટા પડીને, પોતપોતાને ઘેર ગયા. બહાર છાપાઓએ તો એ પગલાંની સારી પ્રશંસા કરી, અને આવેલા ભાઈઓ પણ મનમાં કંઈક સંતોષ પામ્યા; પરંતુ એ પાયા વગરની ઇમારત જેવી, ઉપરના હાવ-ભાવથી ભજવાયેલી, અમારી પ્રથમ પરિષદ જગતને ભલે ગમેતેવી સુંદર જણાતી હોય, છતાં ખરી રીતે, મારી માન્યતા પ્રમાણે તો, તે છેવટે તકલાલી જ નીવડી હતી. એ પ્રથમ પરિષદનું પરિણામ વિચારીએ, અને તેને માટે મારો નિષ્પક્ષપાત અભિપ્રાય આપું, તો મારે ખુદલાં હૃદયથી કબૂલ કરવું જ ભેદ્ય છે, અમે હજી તો મહાન ડુંગર ખોદીને માત્ર ઉંદર મારવા જેટલું જ કામ કર્યું હતું !

પરિષદ વહો:—અમારી પાટીદાર પરિષદની પ્રથમ બેઠકમાં, અમારા જ્ઞાતિના ક્ષત્રીય વીરોએ, આજી અધૂરું પરાક્રમ કરી બતાવ્યું હતું, પણ એથી મારા ઉકળતા આત્માને લવલેશ પણ શાંતિ શી રીતે મળે ? મ્હાં નિશાન તો બહુ જ ઉંચું હતું. અમારો સર્વનાશ કરનાર, વિધર્મી-વિદેવક, શત્રુ-પુરાણ અને જર્જરિત હોવા છતાં, જમાનાઓથી પોતાની સ્વચ્છાની જડ જમાવીને, અમારી

જ્ઞાતિરૂપી પોત્તી જમીનમાં, તે બહુ જ ઉંડાં મૂળીયાં ઘાલી બેઠું હતું. વળી તે આજ સૂધી અમારી જ્ઞાતિની અભણ અવસ્થાનો લાભ લઈને, ફૂલી-ફૂલીને-બહુજનવ્યાપી, બહુદેશવ્યાપી, અને બહુકાલવ્યાપી બની ગયું હતું. તેના સમૂળો વિનાશ કરી, પોતાની અમૃતસંજીવની શાખાઓને નવપલ્લવિત કરનાર, તેમ જ અમારી જ્ઞાતિને નવજીવન સમર્પનાર, પવિત્ર વેદધર્મનું આગ્રહ, અમારે હજી તો રાપવાનું બાકી જ રહ્યું હતું. શક્તિ બહુ જ અદ્ય, સાધનોની ખામી, સંયોગીઓની આગસ, ભીરૂતા અને માનસિક નબળાઈ, દેશ-કાલ-સ્થિતિના અવરોધો, સંજોગોના પ્રતિકૂળતા અને ટુંકામાં કહું તો, માત્ર ગળ્યા-ગાંઠયા બે પાંચ મિત્રો સિવાય, બાકીની અમારી આખી સાગરજ્ઞાતિનો એ બાળતમાં ગાઢ પ્રમાદ તેમ જ નિરૂત્સાહ તો હલબહાર હતો. અરે ! જે જે સુધારકભાઈ-ઓએ ઉપર જણાવેલા, પીરાણા-સતપંથના વિષવૃક્ષનાં મૂળમાં ખાસ પ્રખર પ્રકારે કરવા માટે તો, અમને આટઆટલું શ્રેતસાહન આપીને, એ મહાન પરિષદ દેવીની ખાસ પધરામણી કરાવવામાં પ્રેમપૂર્વક મહત્વનો ભાગ લીધો હતો, તેઓ-માંના જ ઘણાખરા અગ્રેસરો પણ, અહીંને વખતે એ મહત્વના મુખ્ય વિષયોને પહેલી પરિષદની બેઠક વચ્ચે બિલકુલ ન છેડવાનો દુરાગ્રહ લેઈ બેઠા, અને પીરાણા-સતપંથ તેમજ ગઢરાના કલ્પિત ભયથી, એટલે દૂર હોવા છતાં ઠરો જઈને ચાલુ પરિષદ વખતે ઘુલુ ઠંડ્યા-ડરી ગયા ! ત્યાં બિચારા બીજા ભોળા, ધર્મ-ભીરૂ, અભણ અને બંડીયુદ્ધિના ગરીબ તેમજ સામાન્ય ભતિભાઈઓની તો વાત જ શી કરવી ? ખરે કહેતાં, જગતમાં ભલેને અમારી પરિષદનાં યશગીતો ગાઈને, અમે ઉપર ઉપરથી મ્હોટી બઠાઈઓ હાંકીએ, પણ હું તો ખાસ કરીને, એ પરિષદના અસંતોષજનક પરિણામથી બહુ બાગે હતાશ બની રહ્યો હતો. અને એ નિરાશાનો અસહ્ય બોલે માથે ઉઠાવી રહતાં હૃદયથી ચાલુ વસ્તુસ્થિતિનો વિચાર કરતો અંતરમાં ઉંડા નિઃશ્વાસો નાંખવા લાગ્યો. મને હવેજ જણાયું કે મેં માથે ઉઠાવેલું કાર્ય કંઈ હું પ્રથમ સમજતો હતો, એટલું સહેલું નથી. અને તે થોડાજ પ્રયાસે-થોડા ભોગે, થોડા જ સમયમાં બની જાય, એવું સરલ પણ નથી પરંતુ ડાહ્યાઓ કહે છે કે, -અનિષ્ટમાંથી પણ ઇશ્વરકૃપાએ ઘણીવાર ઈષ્ટ પરિણામો આપે છે. દુઃખના પહાડમાંથી સુખનાં ઝાડ ઉગી નીકળે છે. તૃણનો મેરૂ અને મેરૂનો તૃણ થઈ જાય છે. પ્રભુની કૃપાવટે ઝેર પણ અમૃત બની જાય છે. અમારી પ્રવૃત્તિના પ્રસંગમાં પણ દેવકૃપાએ, એ અરસામાંજ અણધાર્યું કંઈક એવુંજ બની ગયું ! તે કેમ અને કેવા સંયોગો વચ્ચે બન્યું, એ અહિં આપણે જરા બોધને વિચારી લઈશું. તો પ્રસંગ ઠીક સમજાશે.

કચ્છનો કર્મકણ્ઠા:—પહેલી કંઠવા પાટીદાર પરિષદનું શુભ કાર્ય, તો ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે નિર્વિઘ્ને પરિપૂર્ણ થયું. પરંતુ મ્હારું ધારણું કાર્ય તો,

એજ હાલતમાં જ્યાંતું ત્યાંજ હવા ખાતું હજુસુધી પડી રહ્યું હતું, એટલે મને શાંતિ કે સંતોષ ક્યાંથીજ મળે ? ગઢેરા અને પીરાણા-સતપંથને જેવા પ્રબલ લોહીશોષક શત્રુઓનો દોર તોડવાનું કંઈપણ વ્યવહારિક પગલું એ પરિષદમાં લેવાયું નહોતું. એ પ્રબલ જવાલામુખીને જડમૂળમાંથી નાખૂંદ કરવાની મહારા અનંતરમાં આજે વરસોથી જે આગ ઉછળી રહી હતી, તેની હજુસુધી એક કાંકરી પછુ ખસેડી શકાય નહોતી, અરે ! પરિષદ વચ્ચે એમહા પાપોનો શાબ્દિક વિરોધ બહાર કરવા જેટલું પણ, અમારી જ્ઞાતિમાં અથવા અમારા વીર બંધુઓમાં ધર્મબલ અને હૃદયબલ હજુ બચ્યું નહોતું. આટ-આટલી મહેનત, આટ-આટલો ખર્ચ, અને આટલી-આટલી અમૂલ્ય સમયની ખર્ચાદી કરવા છતાં, પહેલી પરિષદની નરમ પદ્ધતિથી અમારી ધાર્મિક પ્રગતિનું ગરીબડું ગાડું તો, હજુ મુશ્કેલીના કાઢવમાંજ ખરડાતું ગબડાતું ઘસડાતું અધવચ્ચે પડી રહ્યું હતું. શું અમારાં જીવનના અંત સુધી, અમહારાં પરમ ધ્યેયને અમે સિદ્ધ નહિજ કરી શકીએ ? ધંધો-રોજગાર, સંસાર-વ્યવહાર, સગાં-સંબંધી, એ બધું છોડીને હખ-રોની હોળી કરીને, જે ધર્મશુદ્ધિ માટે વરસોથી અમે હચિયારો ઉઠાવ્યાં હતાં, તે બધાં હજુ સુધી અમહારા કાંધમાં, એવાંને એવાં કોરાંધાકેર જેવાં, કેટલાંજ પડી રહ્યાં હતાં. પ્રતિપક્ષીઓના એક પણ પ્રદેશ ઉપર અધિકાર જમાવવા જેટલો, ફક્ત નામનો વિજય પણ અમે મેળવી શક્યા નહોતા ! હુંફી જીંઘીનાં બહુ-મૂલ્ય વરસો, પાણીના રેલાની પેટે નિષ્ફળ વહી રહ્યાં હતાં. ઉજળી આશાથી ઠગાયેલાં હૃદયો, પોતાની જીવાનીનું તાણું-ગરમ-કિંમતી-લોહી વ્યર્થજ ખપાવી રહ્યાં હતાં. અરેરે ! ઇશ્વર અમહારા જેવા આસ્તિક અને સ્વાર્થરહિત જ્ઞાતિ સેવકોની પણ આવી કૂર કસોટી શા માટે કરતા હશે ? જે હાથ ધરેલું કાચ સિદ્ધ ન થયું, તો પછી જગતમાં જીવ્યુંજ શા કામનું છે ? આવા આંતરિક ચિંતાતુર વિચારોથી, હું અકળાઈને હતાશ બની રહ્યો હતો, અને આશ્ચર્ય પામતો હતો કે, દૂર બેઠેલા કમ્બળના ગઢેરા અને અમદાવાદ પાસેના પીરાણા-સતપંથને આંતે શું એછા પ્રભાવ ? જેમનાં નામ માત્રથી કરાંચી જેવા દૂર દૂરના પ્રદેશોમાં પણ ગરીબ કબુળીઓ, એ ઘરફેડા ઘાતકીઓના જીહ્મ સ્કામે, પોકાર ઉઠાવતાં પણ ધૂણ ઉઠે, અને સહન કરવા પડતા અસહ્ય જીહ્મોને માટે શબ્દોન્ન્યાર સરખો પણ ન કરી શકે, એ શું પાપી અને પાખંડીઓની અજબ જેવી બહીમ સત્તાને કંઈ એછા ખ્યાલ આપે છે ? પરિષદની ધમાલના સમાચાર, કમ્બળ-દેશમાં દૂરીવળતાંજ એ આગેવાનો અને ગઢેરાઓ પહેલ વહેલાં તો જરા ચમકી ગયા; પણ છેવટ સુધી પરિષદ તેમનાથી ધૂજતીજ રહી હતી, તેની તેમને બહુ થતાં, થોડીજ વારમાં પાછા સાવધ થઈને તેઓ પોતાના મિત્રોની કિલ્લોનો નવેસરથી પાકે બંદોબસ્ત કરવા લાગ્યા. કરાંચીની મહાસભામાં

ભાગ લેનારા એકે એક ભાઈ કે બહેનને, તેમણે ન્યાત બહાર ક્યા. તેમનાં સગાં-કુટુંબીઓ સાથેનો દરેક પ્રકારનો વ્યવહાર તેમણે કરી સત્તાથી બંધ કરાવી દીધો. માત્ર એટલું જ નહિ, પણ જ્ઞાતિ-સુધારાના કોઈ પણ કામમાં સંમતિ આપનારા કે ઉત્કત પરિપક્વની વચ્ચેમાં ભાગ લેનારા, દરેક બલિબાદને પણ તેમણે તડોતડ ન્યાતબહાર મૂકવા માંગ્યાં! સુધારકો અથવા પરિવર્તનથીના સગાં-કુટુંબીઓને પણ હરબહાને વિનાકારણે તેમણે સતાવવા માંગ્યાં, અને કોઈ પણ પ્રકારે તેમની મારફતે, સુધારકો ઉપર સજા દબાવવા આવી, તેમને પાછા ગદેશઓને શરણે ખેંચી લાવવા માટે આડકતરી ને ગ્રીધી અનેક યોજનાઓ રચાઈ તથા સૂચનાઓ આપાઈ! જે જ્ઞાતિબાદને માટે, સુધારક વિચારોના હોવાનો જરા પણ તેમને શકે ઉત્પન્ન થાય, એવું કંઈ કારણ મળ્યું, કે તરતજ ફટ કરતો તેને ન્યાતબહાર ઠોકી બેસાડવામાં આવતો! એવા જે જે ભાઈઓ પરદેશમાં વસતા હોય, તેમને પણ પોતાની વર્તણૂકનો ખુલાસો કરવા માટે, તેમજ તરત કચ્છમાં ગદેશઓને શરણે આવી, આઠ દિવસની અંદર પોતાના એ હિમાલય! જેવા મહાન ગુન્હાઓનો ફેંસલો મેળવી જવાના નાદિરશાહી ફરમાનો નીકળ્યાં! આવાં જ્ઞાતિ-સેવાનાં મહા પાપોને એ પીરાણાની ઈમામશાહી બાદશાહી, કોઈ પણ રીતે સહી શકે તેવું હતું જ નહિ! માટે ગદેશઓની આજ્ઞા મુજબ હંડ ભરી, અગ્ની અથવા નરની ગોળીના પ્રાશનથી પ્રાયશ્ચિત કરીને એગુ-હેગારોએ પોતાના જ્ઞાતિસેવાના મહાન ગુન્હા (!)ની માફી મેળવી જવી! આવા એવફૂદી ભરેલા નિર્લજ્જ હુકમો અને ફરમાનો બહાર પાડતાં, એ મૂર્ખશિરોમણીઓને કંઈ સંકેત કે શરમ પણ ન આવી! એસરમને વળી શરમ તે શાની આવે? તેમને લાજ-શરમ હતીજ ક્યાં? કારણ કે તેઓ તો ઈર્ષા, અભિમાન, અન્યાય, અધર્મ, તુંદભિ-જ્વજ, મૂર્ખાઈ અને અનીતિ-અનાચારની પ્રત્યક્ષ પ્રતિમારૂપ જ હતા! એ પાપમૂર્તિ પાખંડી પટેલો તો, હરકોઈ પ્રકારે પોતાના અજ્ઞાન પાટીહાર ભાદઓને સામાજિક તેમજ ધાર્મિક ખુલામગિરીની બેડીઓમાં હમ્મેશને માટે જડીજ રાખવા ઇચ્છતા હતા! કેમકે તેમનેજ પ્રતાપે એ પાખંડીઓ પોષાતા, અને સ્વદેશમાં પૂજતા હતા.

—અને એ કુકર્મીઓની બારરૂપ છાંદગીનો, તેમજ જોરબૂદમનો બોલો, અમારી બોળી પણ અભાગી જ્ઞાતિ, પોતાનાં પૂર્વનાં પાપ અને અજ્ઞાનનાં કળ રૂપે, હંડ તરીકે ભરીને, એ અસહ્ય ભાર વહન કરી રહી હતી; તોપણ હવે એ પાપીઓનાં પાપનો ઘટો છેક ગળાં સૂધી ભરાઈ રહ્યો હતો. પશુ પણ સહન ન કરી શકે, એવો અસહ્ય ત્રાસ વેડી વેડીને, અંતરથી ઉકળી રહેલી જ્ઞાતિના દુઃખનું શુભકું, હવે તો પાકી આવ્યું હતું. એ ભરનિર્ગળ ઉપર આપરેશનનું નસ્તર મૂકવાથી, અંદરનો બધો બગાડો થોડીજ મેહેનતે નીકળી જશે, એવી અમને આશા જણાતી

હતી.પણ એ ઓપરેશન તો,જ્યાં કદ જોશ પકડી રહ્યું હતું,એવી કચ્છ-ભૂમિમાં જ થવું જોઈએ. માટે પરિષદની બીજી બેઠક કચ્છદેશમાંજ ભરવાની ‘યુવકમંડળ’ ના સભ્યો સાથે મળીને યોજના કરવામાં આવી. વિક્રમ સંવત ૧૯૭૭ નું એ વર્ષ હતું. અમારી જ્ઞાતિમાં એ વરસે બાર વાર્ષિક મહોટો લાગ્યાગે હોતો. દેશ-વિદેશમાં વિખરાયેલા અનેક ભાઈઓ, લગ્નપ્રસંગના નિમિત્તે કચ્છમાં આવવાના હતા. એ તકનો લાભ લેઈને કરાંચી, હૈદરાબાદ, મુંબઈ, ઘાટકોપરના “યુવકમંડળો” પોતાનાં એકત્ર બળથી, કચ્છમાં કણબીજ્ઞાતિની અજ્ઞાનતાની ઘેર નિદ્રા ભાંગીને, જ્ઞાતિમાં જાગૃતિ લાવવાનો સબળ પ્રયાસ કરે, તો જરૂર અમારાં કાર્યને વિજય અને યશ મળશે, એવું અમને જણાવા લાગ્યું.

સ્વદેશમાં જાગૃતિ:—આ વિચાર નક્કી થતાં જ, ઉત્સાહી સુધારકે ભાઈ-ઓને, તેમ જ ‘યુવકમંડળ’ અને જ્ઞાતિના કિતકાર્યમાં રસ લેનારા સર્વ બંધુઓને, પત્રો લખીને અમારા પવિત્ર ઉદ્દેશમાં સહકાર કરવાની સૂચનાઓ આપાં. બધી દિશાઓમાંથી અનુમોદનોના અને ઉપયોગી મદદો આપવાની તત્પરતાના ઉત્સાહી જવાબો આવી મળ્યા; એટલે કચ્છમાં પરિષદ ભરવાના દિવસો નક્કી કરી, મજબૂત પાયે તૈયારીઓ ચલાવી. ધર્મ અને જ્ઞાનના પક્ષપાતી કચ્છનરેશ મહારાવ શ્રી ખેંગારજી બહાદુરને અમારા વિચારો નિવેદન કરી, રાજ્ય તેમ જ અધિકારીઓની પણ આ સત્કાર્યમાં સહાનુભૂતિ માંગી. એ અમારી નમ્ર પ્રાર્થનાને, ઉદારચિત્ર મહારાવશ્રીએ આનંદસહિત ઝીલી લીધી, અને રાજ્ય તથા અમલદારો તરફથી બનતી સહળી મદદ આપવાને તેઓશ્રી તરફથી ઉદાર અભિવ્યવન પણ અપાયાં. કેટલાક ઉત્સાહી ધર્મપ્રેમી અમલદારો, જેઓ અમારી પ્રવૃત્તિથી કેટલેક અંશે માહિતગાર હતા, તેઓ પણ અમારાં કાર્યને બની શકે તેટલી અનુકૂળતા કરી દેવાને તત્પર હતા. આહુ નિષ્કૂળતાઓ વચ્ચે, વરસો સુધી ટકી રહેલા સુધારકો પણ, પીરાણા-સત પંથીઓનું છેલ્લું ધ્રુવપ્રાપ્તિ માથે ઝીલી લેવાને તૈયાર જ હતા. આમત્રણો, કવિતાઓ, ખાસ નિર્ધારેલા વક્તાઓનાં વ્યાખ્યાનો અને સભામંડપનાં સ્થાન તેમ જ સાહિત્યો પણ, બહુભાગે તૈયાર થઈ ચૂક્યાં હતાં. એ બધી પાછે પાયે તૈયારીઓ કરવાને, ઘાટકોપર, કરાંચી વિગેરે સ્થળોનાં ‘યુવકમંડળો’ એ પોતાના સુયોગ્ય પ્રતિનિધિઓને પરિષદના દિવસોથી ઘણા વખત અગાઉથી જ દેશ તરફ મોકલી આપ્યા હતા. અને તેઓ પૂરજોશથી કચ્છમાં જાગૃતિનાં સતેજ યત્રો દેરવી રહ્યા હતા. આટલી આટલી અસાધારણ મહેનત કરવા છતાં, રોપવા ધારેલો પરિષદનો મહાન વિજયસ્થંભ, અમારી જ્ઞાતિનાં દુર્ભાગ્યે, અણધારી સંજોગો વચ્ચે, આખરે હવામાં જ ઉડી ગયો! કરાંચીના મુખ્ય સેન્ટ્રલ કાર્યાલયો, ઘણાં જરૂરી કામોના રોકાણ અને ફાળણથી, પરિષદના

દિવસ નહક આવી પહોંચ્યા ત્યાં સૂધીમાં પણ કચ્છ આવી શક્યા નહોતા. મધ્ય એટલું જ નહિ, પણ ચાલુ પરિશ્રમથી મ્હારી પોતાની પ્રકૃતિએકા એક છેક જ બગડી ને લથડી જવાથી, એ જ ટાંકણે કચ્છમાં હું પધારીવશ બની ગયો, અને એથી મારાં હૃદય જેવા મારા સહકારીઓ પણ, મારા એ અણધારી મંદ-વારને લીધે, છેક જ હિંમત હારી ગયા. બીજી તરફ પોતાનાં મૂળ ઉમેડી નાખનાર, આ સેવા-કાર્ય કચ્છની ભૂમિમાં જ પોતાનાં ઉંડાં મૂળ ધાલે, તે પહેલાં જ તેને અદ્ધર ઉઠાવી દેવાની, તનતોડ મહેનત કરનારા પીરાણા-સતપથીપ્રપંચીઓએ તેમજ ખાસ કરીને તેમના આગેવાન ખટપટી ખેલાડીઓએ, આ તક સાધીને સુધારકપક્ષના ઘણા ભાઈઓના સંબંધો અને લગ્નોમાં મોટા વાંધાઓ ઉઠાવવાના ઉંઠા પ્રપંચો રચ્યા; અને એ વાંધાઓનું તકાળ નિવારણ કરી અમારા પક્ષની પ્રતિષ્ઠા જાળવવાની વિશેષ-ખાસ-અગત્ય જણાતાં, જે જે મ્હારા ખાસ સહકારીઓ અને પરિવહના સુખ્ય કાર્યકર્તાઓ હતા, તેઓ પણ બહુ ભાગે આ નવી દખલને નાબૂદ કરવામાં છેક જ ધુંચવાઈ ગયા હતા. એવા સંજોગો વચ્ચે પરિવહ ભરવાથી, એવાં મહાનુ કાર્યને મનધારી સફળતા નહિ જ મળી શકે, એવું અમને જણાતાં એકાએક પરિવહ ભરવાનો વિચાર એ વખતે તો, નિરૂપાયે તદન મુલતવીજ રાખવો પડ્યો, અને અમારી કરેલી બધી તૈયારીઓ તથા ઢોલધામ નિષ્ફળ ગઈ.

ઉદવનો નવી દિશા:—આ પ્રમાણે ઇશ્વરી કડ્ડણની કચ્છાશને લીધે, પ્રતિજ્ઞા સંજોગો ઉભા થતાં, કચ્છમાં પરિવહ ભરવાનું કાર્ય ખોરબે પડવાથી, ઉત્સાહી સુધારકો, અને કાર્યકર્તાઓનાં હૃદય ઉકળી રહ્યાં. એ ઉકળાટની ધગશથી પ્રેરાઈને, એ કટિબદ્ધ થયેલા કર્મવીરોએ, ત્યાં હાથ ધરેલાં હથિયારો બીજી જ દિશામાં ચલાવ્યાં ! આજે મોંઝડો વર્ષથી પ્રાખ્યંડી પીરાણા-સતપંથનાં પાપે, અમારી જ્ઞાતિમાં લગ્ન જેવા મહાનુ ગંભીર વૈદિક સંસ્કારને પણ એક ક્ષરસરૂપે ભજવાતો બનાવી-સીધો છે ! ચોરીને બદલે ઉટપટાંગ અર્ધઈસ્લામી દુવાઓ પઢાય છે ! અને હસ્તમેળાપ કે સપ્તપદી જેવા વૈદિક પ્રતિજ્ઞાના ઉચ્ચ ભાવોને તથા ચોરી અને પ્રાહણ્યોને પણ અમારી જ્ઞાતિમાંથી છેકજ તિલાંજલિ અપાવી-સીધો છે ! આ પરિસ્થિતિમાં અમારી જ્ઞાતિનાં લગ્નો, તે ખરેખરા લગ્નો જ નહોતાં, તેમાં ધર્મ કે પ્રતિજ્ઞાનું પવિત્ર બંધન જ નહોતું. આવી ભયંકર પરિસ્થિતિ, ઉત્સાહી સુધારક મંડળોએ દેશમાં ફરીને સમસ્ત જ્ઞાતિને સચોટ સમજાવીને, તેમના હૃદયમાં એવી ઉંડી છાપ પાડી હતી, કે કચ્છનાં ચાર ગમ્મો તૈયાર થઈ ગયાં, ને ગમે તે ભોગે અને ભોખમે, ચાલુ દુષ્ટ રૂઢિનો ભંગ કરીને; આગેવાનોની દુષ્ટ સત્તા, રૂઢિને માથું ઉંચકી, પવિત્ર વૈદિક-વિધિથી પોતાને ત્યાંના લગ્નો તેમજ ચોરી, વેદવિધિ અને યજ્ઞ-હવનાદિ ક્રિયાઓ સહિત, પીરાણા-સતપંથના

સુખીઓને બદલે વિદ્વાન બ્રાહ્મણોની મારફતે કરાવવાને તેઓ પ્રતિજ્ઞાથી બંધાયા. એ પ્રમાણે વીરાણીમાં આશરે અઠીસો, કોટડામાં આશરે દોઢસો, નાખત્રાણામાં આશરે એકસો અને દેવીસર તેમજ બીજાં છૂટાંછવાયાં ગામોમાં બધાં મળીને આશરે પચાસેક લગ્નો શુદ્ધ વૈદિક વિધિપૂર્વક સનાતન સંસ્કાર સુજળ કરવામાં આવ્યાં. આ પ્રમાણે આશરે સાડાપાંચસો લગ્નો વૈદિક વિધિથી થયાં. તેમાં મહાન વિધો નાંખવાને, પાખંડી પટેલીઆઓએ બહુ બહુ પછાડા માર્યા, પણ ન ફાળ્યા ત્યારે અંદર અંદર આઘડી પડ્યા અને એક બીજા ઉપર ખોટા આક્ષેપો મૂકીને સુધારાવાળાને હંફાવી ન શકવા માટે, એક બીજાનો દોષ કાઢી, એ આંધળા આગેવાનો એક બીજા સાથે અથડાઈ પડ્યા. પેટની પીડાથી પછાડાતા તેઓ ફાગટનાં માર્યાં ફૂટવા લાગ્યા ! કચ્છના સમજી જ્ઞાતિભાઈઓ તો સત્યાસત્યને બહુ સારી રીતે સમજી શક્યા. અને એક સુઢીબર સુધારકો, શુદ્ધ અંતરની ધગસથી શું શું કામ કરી શકે છે, તે પ્રત્યક્ષ તેઓ જોઈ પણ શક્યા ! એથી પણ, જે તુલના કરીએ તો, પરિષદના જેટલું જે કે નહિ, તો પણ તેનાં બીજા નંબર જેટલું પણ શુભકાર્ય થયું. જેશ, સાહસ અને નિઠરતાનું જોર જ્ઞાતિને મળવા લાગ્યું. તેમજ પીંડોપો પટેલોનું પોત પણ તેમની આંખો સામે પરખાઈ ગયું. આ પ્રમાણે પરિષદના કાર્યમાં નિષ્ફળ થવા છતાં, એક શરમ ભરેલી દુષ્ટ રૂઢિને તોડવાનું મહાન પરાક્રમ સિદ્ધ કરી, કચ્છમાં પોતાનો વિજયકંઠો વગડાવીને, સુધારકભાઈઓ ખુશી થતા, પોતાની પ્રવૃત્તિ નિમિત્તે પાછા સુંબઈ, કરાંચી વિગેરે સ્થળો તરફ રવાના થઈ ગયા.

કરાંચીનો ઉત્સાહ:—પ્રતિફળ સંજોગોમાં પણ થોડા સરખા આ સુધારક ભાઈઓએ, જે અમર સફળતા મેળવી, તે જોઈ-જાણીને કરાંચીવાસીભાઈઓની આંખો ઉઘડી, અને પહેલી પરિષદ વખતની પોતાની ભૂલ તેઓ હવે બરાબર સમજી શક્યા. તેમને પ્રત્યક્ષ ખાત્રી થઈ કે, ગઢેરા અને પીરાણાનો દોર તોડ્યા સિવાય અનેક જમાનાથી કાઢવમાં ગુન્થવાયેલું જ્ઞાતિનું ગાડું કઢીપણ આગળ વધી શકશેજ નહીં. અમારા ઉત્તતિરથને ઉજવળ માર્ગે આગળ વધારવા માટે તો, પ્રથમ ખડક જેવી એ બન્ને મ્હોટી મુશ્કેલીઓને કોઈપણ પ્રયત્ને દૂર કર્ચેજ છૂટકો હતો. વળી ખાસ કચ્છમાંજ આટલી ન્હાની સરખી સંખ્યાના સુધારકો, પોતાનાં અડગ અત્મબળથી, હઠીલા, દૂર આગેવાનોને પાછા હઠાવી, જ્યારે પોતાનાં કાર્યમાં સફળતા પાર ઉતારી શક્યા છે, ત્યારે કરાંચી જેવાં સ્વતંત્ર વાતાવરણમાં એ પાખંડીઓનો વિરોધ, જે આપણે જોરશોરથી બહાર કરીને, સમસ્ત જ્ઞાતિ સમક્ષ એમનાં પાપ વિરૂદ્ધ પ્રબળ પોકાર ઉઠાવ્યો હોય, તો આપણી પ્રગતિને માર્ગ બહુજ સાફ બની બય, તેમાં જરાપણ શક નહોતો.

પહેલી પરિષદ, વખતે ભયથી એવું સાહસ ન થયું, તે મોટી ભૂલજ હતી. તેની હવે એ ભૂલ સુધારવાનો અને હૃદયની દુર્બળતાનું પ્રાયશ્ચિત કરવાનો તેમણે મક્કમ ઠરાવ કર્યો. પોતાની ટુટીઓ અને અપૂર્ણતાઓનો ભયોપુરે બહોલો વાળી આપવા માટે, તેમણે ફરીથી બીજીવાર મૈત્રમૂર્તિ પરિષદ્દેવીને પોતાને આંગણે પધરાવીને, પહેલી વખતે જતા કરેલા મહત્વના ઠરાવો અને વિષયોને, આ વખતે ખાસ ચર્ચાવાનો તેમણે નિર્ણય કર્યો. કરાંચીવાસીભાઈ-ઓમાં, યુવકમંડળના પ્રમુખ ભાઈ નાનજી પચાણુ, તેના મંત્રી ભાઈ શિવજી કાનજી અને ભાઈશ્રી રતનશી શીવજી તથા કરાંચીના એ વખતના ઉત્સાહી આગેવાન સફળત ભાઈશ્રી ખેતાભાઈ ડોસા પોકાર, ભાઈ શીવજી ખીમજી મંગવાણ્યાવાળા તથા ભાઈ વિશ્વામ પાંચા ગાંગાણી કચ્છ વીરાણીવાળા વિગેરે ભાઈઓનો ઉત્સાહ અપૂર્વ હતો. તેમણે મહોટા ઠાઠમાઠથી પરિષદનું બીજું અધિવેશન કરાંચીમાંજ ઉજવવા માટે તન, મન, ધનપૂર્વક પરિશ્રમ ઉઠાવીને એજ વખતથી તેની તૈયારીઓ માટે મહાન ચળવળ ચાલુ દીધી. જે ચળવળને પ્રતાપે પરિષદનાં કાર્યને પ્રભુકૃપાએ ઘણો સારો યશ અને સફળતા મેળવવાનું નિર્માણ થયું હતું.

કરાંચીમાં પાટીવાર પરિષદનું ચીજી, અધિવેશન:-જે પરિષદ સિંધની મહાસાગર જેવી સિંધુનદીને તીરે કુર્મા ક્ષત્રીય બાળુઓનાં હૃદયમાં, પહેલવહેલી અંકુશિત થઈ અને એ વખતે બાળકના જેવી કંઈક નિર્બળતાથી પોતાની પહેલી બેઠકમાં ડરતાં ડરતાં પોતાનાં નાભુક પગલાં ભરી રહી હતી, તે આ વખતે તેા જ્ઞાતિસેવાના પવિત્ર અંકુરો પૂરજોશથી પ્રકટ કરી રહી હતી. એજ બાહ્યપરિષદ આજે ભરસુવાવસ્થાના પૂર્ણ તેજથી પોતાના ખાસ જન્મ હેતુને દીપાવવા અને આજે પ્રકાશવાને તત્પર બની-રહી હતી. કરાંચી, હૈદરાબાદ, વિગેરે સિંધ-પ્રદેશમાં વસતા ઘણા જ્ઞાતિભાઈઓએ એકત્ર થઇને મહાન સમારોહપૂર્વક તૈયારીઓ કરવા માંડી. પરિષદનાં વિવિધ સાહિત્યો ત્વરાથી એકઠાં કરવા માંડયાં. કચ્છ, સુબઈ, ઘાટકોપરના યુવકમંડળોને આગ્રહ ભર્યાં આમ-ત્રણો પાઠ્યમાં, આ વખતની બેઠકનું કામ બરાબર દીપી નીકળે, તેને માટે સુબઈના મંડળની સલાહ અને મદદ માગી. સફળતાનો મુખ્ય આધાર પ્રમુખ-ની યોગ્યતા અને યોજસ્વિતા ઉપરજ રહે છે. માટે આ વખતે નિર્ભયતાથી સભામંડપને બરાબર ગજવી શકે, જ્ઞાતિભાઈઓની નસોમાં વીરતાનાં હીર સીંચી શકે, જ્ઞાન અને સત્યના દિવ્ય સંદેશ પરિષદ દેવીને આંગણે એકત્ર થયેલા સર્વભાઈઓને શુદ્ધ હૃદયથી સંભળાવી શકે, અને વિશાળ સભાસભને પોતાના માનભર્યા અંકુશમાં રાખી, સીધે માર્ગે દોરીને, નિર્વિઘ્ને સભાનું કામ પાર ઉતારી શકે, તેમજ બહાર સભામાં પાકો બંદોબસ્ત રાખી શકે, એવા કેઈ

શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર પરિષદ બીજી (કરાંચી)ના પ્રમુખ

પટેલ માવજીભાઈ પુનઃજન્મવાણી

ગામ નખત્રાજીવાળા (કચ્છ)

યોગ્ય તેમજ પ્રભાવશાળી પ્રમુખની ખાસ જરૂર હતી; ઘણી ચર્ચા અને ઘણા નામોની સૂચનાઓ થયા પછી, કચ્છ-નખત્રાણાના રહીશ અને હાલ સિંધ હૈદરાબાદમાં ઘણા લાંબા સમયથી મહોટે પાયે કોન્ટ્રેક્ટનું બીઝનેસ કરી, જ્ઞાતિમાં પોતાની સત્તા અને પ્રતિષ્ઠા જમાવનારા, જ્ઞાતિસેવાના પરમ ઉત્સાહી વીર-ખંડુ શ્રીયુત માવજીભાઈ પુંજભાઈ જળવાણીને પસંદ કરવામાં આવ્યા; અને સ્વાગતમંડળના પ્રમુખ પ્રતિનિધિ વિગેરેને પણ ટુંક સમયમાં જ નક્કી કરીને, ઝાંકટોબર તા. ૭-થી-૬ થી. સ. ૧૯૨૨ ના ત્રણ દિવસો સૂપી કરાંચી-પરિવહનનાં બીજાં અધિવેશનનું કાર્ય, ઘણાજ ઉત્સાહ, પ્રેમ, અને સફળાવપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યું હતું. સભાનું સુશોભિત વિશાળ સ્થાન, ઉતારાની સુંદર સગવડો, અને બહારના પ્રતિનિધિઓ, પ્રેક્ષકો વિગેરે મહેમાનોને માટે વાસણુ-પાથરણુ જેવાં અનેક ઉપયોગી સાધનો પૂરાં પાડવામાં કચ્છદેશના વતની, હુદાર-જ્ઞાતિના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થ, શેઠ ચનાભાઈ ઉમરસિંહના સુપુત્ર ભાઈશ્રી વાલજી ચનાભાઈએ, તથા તેમની પેઢીના વયોવૃદ્ધ ગૃહસ્થ શેઠ શ્રી ૦ કુંવરજી-ભાઈએ સંગીન મદદ આપીને, ઘણી ઘણી સગવડો પૂરી પાડી હતી; તેમનો આભાર, અમારી જ્ઞાતિ કદિપણ બૂઝી કે વાગી શકે તેમ નથી. મહાસભાનો કાર્યક્રમ હબરો ભાઈ બહેનોની હર્ષભરી હાજરી વચ્ચે, પ્રભુસ્તુતિના મધુર સંગીત ધ્વનિ સહિત શરૂ થયો, કે તરતજ સ્વાગત-મંડળ, તેમજ મહાસભાના કાર્યકુશળ વીર પ્રમુખોએ, પોતાની સિંહજર્જનાથી સભામંડપને ગળત્રી મૂક્યો પીરાણા-સતપથનું કાણું કલંક જેમ અને તેમ ઉતાવળથી ધોઈ નાંખવાનું માટે, તેમજ બુદ્ધિ ગદ્ગદાઓની એઅસી શુભાભિમાંથી સુકત થઈ, તેમન ઘોર મહાપાપોને લઈ ચલાવવા નેટલી, આપણી નબળાઈનું ત્વરાથી પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા માટે, તેમણે હૃદયભેદક ગગનથેરા ગંભીર ઘોષથી જ્ઞાતિભાઈઓને સજ્જ શબ્દોમાં બલામણી કરી, અને એ બાબતના મજબૂત ઠરાવો એ મહાસભામ મૂકવાની ખાસ ભાર દઈને અગત્ય દર્શાવી. વીરતાભર્યાં એ ભાષણો, પરિપૂર્ણ થયા પછી તરતજ મળેલી, સળંગેકટ કમીટીએ ઘણા ઘણા ઉપયોગી વિષયોનું સુયોગ્ય ચુંટણી કરી, અને તે તે વિષયના જાણકાર લાયક પુરૂષોને, એ ઠરાવે મૂકવાની પણ યોજના લાંબ કરવામાં આવી.

આ પ્રમાણે રચનાત્મક કાર્યક્રમ ગોઠવીને, ત્રણ દિવસ કરાંચીવાસીભાઈ ઓએ પૂર જોશ અને ઉત્સાહથી પરિવહનું કાર્ય સફળતા પૂર્વક પાર ઉતાર્યું. એ ત્રણ દિવસમાં ઉપરના એ મહત્વના ઠરાવો ઉપરાંત, જ્ઞાતિહિતના બીજા પણ ખાસ ઉપયોગી ઠરાવો મૂકવામાં આવ્યા હતા, તેમના ઉપર કેટલાંક ભેરદાર મુદ્દાસર ભાષણો થયાં હતાં, અને એ ઠરાવોને માત્ર કાગળો ઉપરજ ન રહેવા દેતાં, તેમને જવહારૂ સ્વરૂપ આપવા માટે, સર્વ જ્ઞાતિભાઈઓને આગ્રહભરી સૂચનાઓ

કરવામાં આવી હતી. કચ્છના ગઢેરાઓએ આજસુધી દુષ્તાભરી હમન-નીતિ ચાલુ રાખીને, ગેરકાયદેસર જે કાળાં કર્મો, કાવત્રાં, અને દાવપેચો ખેલવાની શરમભરેલી પદ્ધતિ ચાલુ રાખી હતી, તેમનાં બધાનાં નામ હામ અને પ્રમાણે સહિત તીવ્ર નિષેધ કરનારાં ભાવણો આપી, સભાજનોનાં હૃદયને વક્તાઓએ પીગળાવી દીધાં હતાં. એ પ્રસંગે કેટલાક પાપી પટેલોના અમાનુષી રાક્ષસી કૃત્યોનો કમકમાટ ઉપજવે તેવો ઇતિહાસ, સુંબઈ-ચુવકમંડળના મંત્રી વીરાણીવાળા વીર જ્ઞાતિસેવક બાઈ રતનસિંહ ખીમણે હૃદયની પૂરતી ધગશ સહિત ત્યાં રજૂ કર્યો હતો. જે સાંભળીને સભાજનોનાં હૃદય ખળભળી ઉઠ્યાં હતાં, અને ‘શરમ! શરમ!’ ના પોકારોથી સભામંડપને ગળાવી, એ અત્યાચારોએનો સખ વિરોધ પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યો હતો. તદુપરાંત શિક્ષણ અને સંસ્કારનો અભાવ, બાળલભ, કારજ અને ન્યાતવશ જેવા જેવે દુષ્ટ રિવાજોથી અધારાગારમાં ઘસડાઈ જતી હતી, તેમાંથી અમારી જ્ઞાતિને તારવા માટે ધર્મ, વિદ્યા, તેમજ વીરતાભર્યા વ્યવસ્થિત નિયમોનો સત્વર પ્રચાર થાય, એવા ઉપયોગી ઠરાવો પસાર કરીને, પ્રેમના જયઘોષ વચ્ચે, કુળદેવી ઉમીયા માતાજીની હજારો કંઠના એકત્ર સંયોગથી જય બોલાવીને, પ્રેમભર્યા પ્રચંડ કરતલકંબન અને આનંદના અવાજો વચ્ચે, અમારી મહાસભાનું કાર્ય પરિપૂર્ણ થયું હતું.

બીજી बैठकની सकलता:—આ પ્રમાણે પરિવહનું પવિત્ર નામ તથા કામને શોભે, એવી વીરતાભરી વ્યાવહારિક કાર્યવાહી અમલમાં મૂકી, લાંબા વખતથી મારા હૃદયમાં ધ્રુધવાતા, લાગણીઓના પ્રજ્વલિત અગ્નિમાં શાંતિમય આહૂતિઓ આપી, પરિષદ દેવીએ, એ દિવસે મહારા હૃદયને પહેલવહેલું ઠાંચું, -શાન્ત કર્યું. મહાસભાનો મહોત્સવ આનંદથી ઉજવી, સર્વ બાઈઓ પરસ્પર હેતુપ્રીતથી મળી ભેટીને, પસાર કરેલા ઠરાવો અમલમાં મૂકવાના નિશ્ચયસહિત તેના પવિત્ર ઉદ્દેશોને પોષતા, આનંદભરે છૂટા પડ્યા અને અમે “ચુવક મંડળ” ના કાર્યકર્તાઓ પણ સુંબઈ તરફ વિદાય થયા.

સંસ્કારો સેનામાં નવી भरती:—સુંબઈમાં અમને પાછા આવ્યાને થોડાજ દિવસો થયા હશે, એવામાં કચ્છ-દયાપુરના એ જ્ઞાતિબાઈઓ, જેઓ અગાઉ ચુસ્ત પીરાણા-સતપથી હતા, અને કરાંચીની ખીણ બેઠક ભરાઈ, તે અગાઉ આશરે ચારેક મહિના પહેલાં, ખાસ ધર્મથર્યા અને શંકા-સમાધાન માટે મને મળ્યા હતા. તેમાંના એક દયાપુરમાં સુખી તરિકે જોળખાતા, અને કેટલીક વખત સુખીની વતી કામ કરતા હતા. એટલે એવા માણસ કેવા ચુસ્ત અને હરેડ સતપથીના હિમાયતી હોય, એ સહેજ કદખી શકાય તેમ છે. એ બંને બાઈઓને મહારી શક્તિ અનુસાર પીરાણા સતપથીની પોલ તેમજ ધર્મનાં સત્યો સમ-

બલી, સતપંથપ્રવર્તકોના હૃદયમાં પ્રપંચો અને ઈશ્વરની બાજુ તેમના હૃદયમાં ઉતારી, તેઓ ભોળી અંધશ્રદ્ધાથી કેવી ભયંકર કપટ-બળમાં કસાઈ ગયા હતા, તેનો પહેપૂરો તેમને ખ્યાલ આપી, તેમની આંખો ઉઘાડી. એ ભાઈ-આમાંના મુખી બજાતા, ભાઈ કાનજી કેસરા હાલ થોડો સમય થયાં સ્વર્ગવાસી થયા છે, અને બીજા ભાઈ પટેલ નારાણુ રૈયા જે હાલ હૈયાત છે, એ બંને ભાઈ-ઓને મહારા શબ્દોની એટલી બધી ઉડી અસર થઈ કે, તેમણે આખી જીજ્ઞાસુધી જીવથી અધિક બજાલા અને પ્રેમથી પાળેલા, પીરાણા સતપંથના પાપનું, તેમજ એ પંથને માટે બીજા અનેક ભોળા જાતિભાઈઓ ઉપર પણ અંધશ્રદ્ધાથી ઇલાણુ ચલાવી, તેમને વટલાવવા અને ધર્મબ્રહ્મ કરવાનું, સખેદ ચિત્તે પ્રાયશ્ચિત કરવાની નિશ્ચયપૂર્વક તેમણે પ્રતિજ્ઞા લીધી, અને ત્યાર પછી એ નિશ્ચયને પરિપૂર્ણ પાળી, તેમણે દયાપુરના બીજા કેટલાક ભાઈઓને પણ સાથે લઈને પરિપદની બીજા બેઠકમાં રસભરી ભાગ લેવાને, કરાંચીમાં આવીને સાતિની સારી સેવા બજાવી હતી. તેમણે મને આ વખતે આવીને જણાવ્યું કે, “અમે બીજા ચાર-પાંચ અમારા દયાપુર-કચ્છવાળા સ્નેહીઓને અત્રે ખાસ બોલાવેલા છે, અને દયાપુરમાં સત-પંથનો ત્યાગ કરાવી, આપણા શુદ્ધ સનાતનધર્મનો સ્વીકાર કરાવવાની તીવ્ર હિલચાલ શરૂ કરી હીંધી છે. માટે તમે એ ભાઈઓ અત્રે આવે ત્યારે તેમનાં મનનું સમાધાન કરી, અમને જેમ પીરાણા-સતપંથની પ્રપંચ બળમાંથી છોડાવ્યા છે, તેમજ તેમને પણ સત્ય માર્ગ સમજાવીને એ પાળંડના પાશમાંથી છોડાવો.” તેમનાં આ વચ્ચેનાં મહેં તો ઉમંગથી વધાવી લીધાં, અને એ ભાઈઓ આવે કે તરતજ તેમને મહારી પાસે બોલાવી લાવવાની ભલામણ કરી. એ ચાર દિવસો પછી ઉપર જણાવેલાં દયાપુરનાં ભાઈઓવાળાં ડેપ્યુટેશન સહિત તેઓ મહારે ત્યાં પાછા આવ્યા, અને એ ભાઈઓ સાથે કેટલાક દિવસો સૂધી ધર્મ સંબંધી વાતચિત અને ચર્ચા કરીને, તેમનાં હૃદય હું સંપાદન કરી શક્યો. ત્યારે તેઓએ પણ મને જણાવ્યું કે, “દયાપુરના આશરે ત્રણસો સાડાત્રણસો માણસો અમારી સાથે છે, અને હવે સતપંથની પોલ, તેમ જ પ્રપંચબાજની અમને પૂરેપૂરી ખાતરી થઈ હોવાથી, અમે પણ બધા શુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત્ત લઈને, તમારા પક્ષ સ્વીકારવાને તૈયાર છીએ. માટે તમે એકવાર કચ્છ-દયાપુર અમારી સાથે ચાલો—” હું એજ અરસામાં અમારા વડીલ સ્નેહી શ્રી. રતનસિંહભાઈ કર-સન ગઢશીસાવાળાના પુત્રના શુભલગ્ન પ્રસંગે, અમારા મુવકે મંડળના બીજા કેટલાક ભાઈઓ સહિત કચ્છ જવાનો જ હતો; એટલે મહેં તરતજ હોમનું આમંત્રણ સહર્ષ સ્વીકારી, હોમને જણાવ્યું કે—“થોડાજ દિવસમાં અમે કચ્છ આવવાના છીએ, એ વખતે હું જરૂર તમારે ગામ આવી જઈશ, અને મારાથી બનતી તમારી સેવા ઉઠાવીશ.”

કચ્છમાં પ્રગલ્ભિ:—ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે અમે થોડાજ દિવસને અંતરે
 કચ્છ ગયા. લગ્ન પ્રસંગે ત્યાં જવાનું તો માત્ર બહારનુંજ નિમિત્ત હતું; પરંતુ
 મહારાજે આંતરિક હેતુ તો, ઘીલ પરિપક્વની કચ્છનાં વાતાવરણ ઉપર કેવી અને
 કેટલી અસર થઇ છે, તેમજ દેશની વસ્તુસ્થિતિ એ વખતે કેવી દેખાય છે, તે ખાસ
 જણવાનોજ હતો. અવકાશ મળતાં, દેશમાં જ્યાં જ્યાં જઇએ, ત્યાં એજ વિષય
 ચર્ચાતા, અને દેશકાળસ્થિતિની ખારીક રીતે તપાસ કર્યો પછી, પરિપક્વની ત્રીજી બેઠક
 કર્યાં ભરવી, તેનો વિચાર ત્યાંજ નક્કી કરી લેવાનો હતો. આગળ થયેલી યોજના
 પ્રમાણે, થોડાજ દિવસો પછી દયાપુરના કેટલાક સાતિભાઇઓનું ડેપ્યુટેશન
 અમને બોલાવવાને આવ્યું. એ સત્કાર્યને માટે અમારું હૃદય તો સ્વભાવિકજ
 ઉત્કંઠિત હોય, એટલે અમે યુવક મંડળના દેશ આવેલા સર્વ ભાઇઓ, તેમની સાથે
 દયાપુર ગયા. ત્યાં દયાપુરના સ્નેહી ભાઇઓએ, ઘણા પ્રેમથી અમારો સત્કાર
 કર્યો, અને અમારી સાતિહિતની વાતો, સલાહ, તેમજ સૂચનાઓને પ્રેમથી
 સાંભળવાની પોતાની ઇતેજની બતાવી. એ પરથી સતપથના સંસર્ગે, અમારી કેવી
 અધોગતિ થઇ હતી, તથા એ પથનું સ્વરૂપ કેવું બચકર ડગાઈ અને પ્રપંચોથી
 ભરેલું હતું, એ એમની સમક્ષ બહુ જ અસરકારક સાદા શબ્દોમાં મેં સવિસ્તર
 સમજાવ્યું. એથી આશરે વ્રજસોએક સાતિજનો, પ્રાયશ્ચિત્ત લઈને પાપધામ
 પીસણાની અમ્મવિત્ર છાયામાંથી મુક્ત થઈ, પવિત્ર બનીને, વિમળ વેદધર્મનો
 સ્વીકાર કરવાને તૈયાર અને આતુર બન્યા. એ પ્રસંગે મેં તેમને વિસ્તારથી
 સ્પષ્ટ સમજાવ્યું હતું કે, “પહેલાં તો તમે શાન્તિથી પરિણામનો દીર્ઘ વિચાર
 કરો; અહીં ભાષણો કે શબ્દોની અસરથી એકાએક ઉશ્કેરાઈને સાહસ કરવું, અને
 પાછળથી પસ્તાઈને પાછા હઠવું, એ સાફ નહિ. હાલ તો તમારા ભાઈઓથી કદાચ જૂઠા
 પડશે, પણ જ્યારે પાછળથી મહાન મુશ્કેલાઓ આવી પડશે, ત્યારે દહતા
 અને ધીરજથી દુઃખો વેઠવાને જો તમે શક્તિમાન નહીં હો, તો આવું ઉતાવળું
 પગલું તમે હાલ ભરતાજ નહિ. સગાં-કુટુંબીઓનો સંબંધ તમારે
 છોડવો પડશે, અન્યાયી આગેવાનોના સજ્જ જીવન તમારે સહન કરવા પડશે,
 જ્ઞાતિબહાર થવાથી વ્યવહારમાં પણ પગલે પગલે તમે અનેક આપત્તિઓથી
 ઘેરાઈ જશો. એ બધું દહતાથી-શાંતિથી-સહન કરવાનું જો તમારામાં ધૈર્ય
 અને બલ હોય, ધર્મની પવિત્રતાને, સંસારના તુચ્છ સુખો કરતાં પણ વધારે
 કિંમતી અને વહાલી ગણતા હો તો જ આ સાહસ કરજો. તેમજ હવે
 સ્વીકારવા આહો છો, તે ખરેખરે કલ્યાણનોજ માર્ગ સમજતો હોય, અને
 મરતાં સુધી તેને અદમ્યવૃત્તિથી પકડીને વળગી રહેવાનો દૃઢ નિશ્ચય હોય, તો જ
 આ ખરેખરી સજ્જ કસોટી કરનારાં સાહસમાં તમે આગળ પગલું ભરજો. મારી
 સલાહ મને તો હજી પણ તમે થોડા વધારે દિવસ શાંતિથી પુષ્પ વિચાર

કરીને, બ્યારે દહ નિશ્ચય ઉપર આવે, ત્યારે જ પાકા વિચારપૂર્વક આ કામ કરવામાં વધારે સલામતી અને નિર્ભયતા રહેલી છે. મ્હારી આવી ટાઢી ટાઢી સલાહ—સૂચનાથી સતેષ ન પામતાં તેમણે તો સ્પષ્ટ જણાવ્યું કે,—“અમે એ બધા વિચાર ક્યારનોએ કરી બેઠા છીએ તમે જે દુઃખો ભોગવ્યાં, અને હજી ભોગવી રહ્યા છો” તે બધું અમે જોઈએ બાણીએ છીએ. સાચું સમજાયા પછી હજીપણ એ પાપને વળગી રહેવા કરતાં ગમે તેવા વિકટ દુઃખો સહી લેવાને તૈયાર થવામાં જ સાર છે, અમે તો આજથી ચાર દિવસ પછી એટલે જેઠ સુદિ પાંચમને દિવસે, પ્રાયશ્ચિત લઈને એ પાપમૂર્તિ પીરાણા—સતપથનો સંબંધ હરમેશને માટે છોડી દેવાનો નિશ્ચય જ કરી ચૂક્યા છીએ. માટે હવે તમારે તો અમને કંઈ નબળી સલાહને બદલે એ કાર્યમાં બનતી મદદ કરીને સત્યને પથે દોરવાના છે. એ બાકી રહેલા ચાર દિવસોના સમયમાં જે તમારાથી અહિં ખોટી ન થવાય, તો તમે એ દિવસ સુખેથી ઘેર જઈ આવો. પણ પાંચમનું પ્રાયશ્ચિત કાર્ય તમારી રૂબરૂ અને તમારી મારફતેજ અમારે કરવાનું છે” એ પ્રસંગે ગુરૂવર્ગ કરતાં પણ દયાપુરની બહેનોએ ધર્મ તરફની પોતાની બક્ષિત અને દહતા બહુજ વિશેષ જોરથી બતાવી હતી.

આદર્શ સ્ત્રી શક્તિ:—એ બહેનોની હિંમત અને હૃદયશક્તિના પ્રભાવ આગળ ધીરતા અને સહનશીલતા માટેના વીર નરોનાં ગુમાન પણ ગળી બધ તેમ હતું. મ્હારા હૃદયને એ વચનોની બહુજ ઊંડી અસર થઈ. કેટલીક બહેનોએ દહ હિંમતથી એ વખતે કહ્યું કે;—“ભાઈ! તમારે ઠંડી સલાહ આપવાની કાંઈ જરૂર નથી. અમે તો સતપથ પાળનારા અમારાં માવિત્રો, કુંડુંબીઓ, સગાંસંબંધીઓ, સહુને છેલ્લી વારના મળી ભેટી આવ્યાં છીએ. હવે તો એમના મનથી અમે મરી ગયાં છીએ પાપી પંથ પાળનારાં (૧) સાથે હવે અમને કોણ સંબંધ રાખે છાએ. માટે અમને હવે તો એકજ આરે ઉતારો. આ ચાર દિવસો પણ અમે તો એટલા માટેજ રાખ્યા છે કે, જેઠ સુદિ પાંચમને દિવસે તમે પ્રાયશ્ચિત કરાવીને પાવન થયા હતા. અમને પણ એજ પવિત્ર દહાડે છાટો નાંખીને પાવન કરો. એવો સારો માંગલિક દિવસ ન જવા દેવો એટલા માટેજ આ ચાર દિવસની પણ અમે તો ઢીલ કરીએ છીએ. નહીં તો એક ઘડીએ ઢીલ કરવાનું અમને હવે ગમતું નથી. ભાઈ! તમે હવે અમને મજબૂત બનાવી, સીધે રસ્તે ચઢાવીને હિંમતથી સહન કરવાનુંજ શીખાવો, અને ક્ષત્રિને શોકો એવું પાણી ચઢાવી, તમારી લીધેલી ટેક પૂરી કરો. તમારે અમારી તો જરાયે ચિંતા ન કરવી અમે તો પીરાણા—સતપથનો છેડો ફાડીજ બેઠાં છીએ.” આવા ઉદાર, પ્રેમાળ, પવિત્ર છતાંએ દહતા ભર્યા ઉદ્દેશો તે પણ ભોળી અશિક્ષિત ક્ષત્રી બહેનોને સુખે

સાંભળીને મ્હાં હૃદય દ્રવી જાય, તેમાં નવાઈ શું ! કચ્છના કણ્ઠથી સિવાય બીજાં કોઈ હૃદયને એ સોનેરી શબ્દોની ખરી કિંમત સમજાય તેમ નથી; કારણ કે મ્હારા જેવા એક રંકભાઈની પ્રેરણાથી પવિત્ર વેદધર્મને માટે, એ મ્હોટાં મનની બહેનોએ એ દિવસે પોતાના માખાપનો, પોતાના સગાં ભાઈ-ભાડું, બહેન બનેલીઓનો અરે પોતાની પેટની સગીપુત્રીઓ કે માતાઓનો સદાને માટે ત્યાગ અને અસહકાર કરવા તત્પર થઈ હતી. એ એજ ક્ષત્રિયકુળની દેવીઓ હતી, જેમણે એક વખત આગલા જમાનામાં, સ્વધર્મરક્ષા માટે આકરાં જોહરજત સ્વીકારીને બડબડ બળતી ચિતાઓમાં પોતાના કનકની કાન્તિવાળા સુકોમળ દેહ હોંસથી હોમી દીધા હતા. તેઓ એજ કુળની દેવીઓ હતી, જેમણે આગલા જમાનામાં અનેક વખત ધર્મને માટે હલાહલ ઝેરનાં પણ પ્રેમથી પાન કર્યાં હતાં ! ખરેખર ધર્મની મ્હોટાઈ આગળ શુદ્ધ આર્યાની નજરમાં આ સ્વપ્ના જેવાં નાશવંત જગત કે તુલ્ય જીવનની કંઈપણ કિંમતજ નથી. જ્યાંસુધી આવી પ્રબળ હૃદયની પવિત્ર અબળાઓ આ હડહડતા જડવાદી કલિજીગમાં પણ અમારી જ્ઞાતિને બોળે પાકે છે, ત્યાં સુધી મહને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે કે મ્હારા પવિત્ર ઉદ્દેશને અવશ્ય સફલતાજ મળશે. અને મારી ખાત્રી છે કે એકં તો શું પણ એવાં હબારે પીરાણા સતપંથ જેવા પણ આપણા પવિત્ર હિંદુધર્મને કોઈ કાળે ડુખાવી શકશે નહિજ. માત્ર એટલુંજ નહીં પણ આવાં અમૂલ્ય રત્નો ઉત્પન્ન કરનારી ધર્મવીર ક્ષત્રીય જ્ઞાતિને પોતાની જાળમાં તેઓ સદાને માટે ફસાવી રાખી શકશે નહિજ. જ્યારે એ મ્હારા ભોળા જ્ઞાતિભાઈઓને અને પવિત્ર બહેનોને પોતાનાં શુદ્ધ સ્વરૂપની પૂરેપૂરી પિછાણ થશે, ત્યારે શુદ્ધ સનાતનધર્મની મહત્તા સહમજારે સત્યનો પ્રકાશ અને પીરાણા સતપંથનાં પાપોતું પોગળ જ્યારે તેમની પવિત્ર આંખો સામે પ્રત્યક્ષ થશે, ત્યારે પીરાણા સતપંથ તો શું પણ કોઈ દેવદાનવની પણ તાકાત નથી, કે તેમને ધર્મપ્રાણુથી એઓને કઢિયે ધર્મ-બ્રબટ કરી શકે ! એ બળવાન હૃદયની બહેનોનાં પવિત્ર વચનો સાંભળી, આંસુભીની આંખે મ્હેં તેમજ મારા મિત્રોએ તેમની ઈચ્છાને તરત માન આપ્યું. તેમના પવિત્ર વિચારોને મ્હાં મસ્તકે નમાવ્યું; અને જેઠ સુદિ પાંચમની પવિત્ર પ્રભાને દુર્ભાક્ષત્રિય જ્ઞાતિનાં આશરે બસેા વીર અને વિશુદ્ધ આત્માઓ પીરાણા સતપંથના એ લોખંડી પાપબંધનમાંથી સદાને માટે છૂટા પડી, શુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરીને પવિત્ર વેદધર્મનો દિવ્ય પ્રકાશ ઝીલતા થયા.

દયાપુરમાં વેદધર્મ સ્વીકારા:—વિક્રમ સંવત્ ૧૯૭૯ ના પ્રથમ જેઠશુદિ પાંચમના માંગલીક દિવસે અસાધારણ સમારોહ અને ઠાઠમાઠથી મ્હોટું સરથસ

કહાડી, ચક્ક-હોમ-દેવપૂજન પૂર્વક વેદવિધિએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવીને, એક જ મુહૂર્તે એકસોત્રેસક બાઈ બહેનોએ પરમપવિત્ર સનાતન વેદધર્મનો અંગીકાર કર્યો. એ પવિત્ર આનંદ ઉત્સવમાં ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લેવાને, અમારી સાતિના સ્ત્રામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા બંધુઓનો મહોટો સમુદાય, ડાયાપુરવાસી સુધારકવર્ગના આમંત્રણને માન આપી, સાથે જોડાયો હતો. કચ્છદેશના અનેક વિદ્વાન પંડિત બ્રાહ્મણો શુદ્ધિનાં પરિકાર્ય તેમ જ સંસ્કાર વિધિ કરાવવાને ત્યાં પધાયો હતા, તદુપરાંત લખપતબંદરથી વાડીચટદાર સાહેબ શ્રેજદાર વિગેરે પોતાના સ્ટાફ સહિત ત્યાં સલાહશાંતિ બળવવાના હેતુથી પધારેલા, તેમજ પણ એ શુભકાર્યમાં ઉત્સાહથી ભાગ લીધો. માતાજીના મઠથી સનાતન ધર્મગ્રંથો રા. રા. જટાશંકર કાલીદાસભાઈએ પોતાના સુપુત્ર સહિત પધારેલા હતા. અને આસપાસના ઘણાં ગામોમાંથી ઇતર હિન્દુ-જાતિના કેટલાક સંભાવિત ગૃહસ્થો પણ, ખાસ આમંત્રણથી પધારેલા હોવાથી, દેખાવ બહુજ અલૌકિક બની રહ્યો હતો. પીરાણા સતપંથી આગેવાનોએ આ કાર્યમાં વિધ્નો ઉભાં કરવા માટે, તનતોડ પરાક્રમે કર્યો હતાં. કેટલાક અમલદારોનાં મન મનાવી, તેમને અમારી વિરૂદ્ધ ઉશ્કેરી આ સત્કાર્યમાં ઢબલ ઉભી કરવાને તેમજે જોલાબ્યા હતા. ઉત્સવનાં ઉત્તમ દર્યને ઝાંખ લગાડવા તેમજ અમારી જાતિમાં અંદર અંદર ફૂટ પડાવવા માટે, આસપાસનાં આઠ ગામોના કણખી ભાઈઓને નોતરી, તેમને હજારોને ખર્ચે મિષ્ટાન્ન ભોજન આપી, પવિત્ર ધર્મકાર્ય વિરૂદ્ધ જળખર ઉશ્કેરણી કરવાની બહુબહુ વેતરણ કીધી. પરંતુ ઉદાર અધિકારી વર્ગની વિશાળ હાજરી તેમ જ મજબુત દેખરેખ આગળ એ અજ્ઞાન સતપંથીઓનું કંઈ ચાલ્યું નહીં. અને અપૂર્વ આનંદ તેમજ વેદભગવાનના જ્યોષ પવચે સંસ્કારનું પવિત્રકાર્ય સફલતાથી ઉજવી મિષ્ટાન્ન ભોજન, દાન, દક્ષણા વિગેરે વિધિઓ પરીસમાપ્ત કરીને નિર્વિધ્ને એ મંગલિક મહોત્સવને અમર કર્યો. એ શુભદિને વૈદિક સંસ્કારનો સ્વીકાર કરનારાં સઘળાં બાઈ બહેનોની મહારા લખેલા પ્રાસ્તાવિક નિબંધમાં સવિસ્તર ટીપ આપેલી હોવાથી, અહિં એમની નોંધ અથવા તત્સબંધી વધારે વિસ્તાર ન કરતાં, સંક્ષેપમાં મહારે એજ લખવાનું છે કે, જે પવિત્ર કાર્યમાં સાક્ષાત્ પરમાત્માનો મંગલ હસ્ત છૂપી રીતે કામ કરી રહ્યો છે, સ્વધર્મભિમાની વિશાળ હિન્દુજનતાની જેમાં સંપૂર્ણ સહાનુભૂતિમયી શુભાશિષ સંબાધેલી છે, અને તન-મન-ધન-જીવન સર્વસ્વનાં મોંઘેરા બલિદાનો આપવાને આતુર બનેલાં સેંકડો ભોળાં અને પવિત્ર હૃદયોની જે કાર્યમાં અડગ શ્રદ્ધા તેમ જ

ચીવટભરી કાળજી સમાયેલી છે, એવાં શુભકાર્યોને અનાયાસે સફળતા મળવીજ જોઈએ. આવી ધાર્યા કરતાં પણ વધારે યશસ્વી સફળતા મેળવીને વિજય-હાથથી પ્રકુલસચિત્તે અમે પાછા આનંદ સહિત મુંબઈ આવ્યા.

મુંબઈ શુદ્ધિ પ્રકરણ:—મુંબઈમાં પુનરાગમન કર્યો પછી મેં જોયું કે, કર્કશ કચ્છ પ્રદેશની કોરભૂમિમાં, જાલીમ ગઢરા મુખી અને આગેવાનોના અધમ અત્યાચારોની અખંડ વર્ષા વચ્ચે અનેક વિરોધીઓના કુટિલ કાવાઢાવા તેમ જ છલ્લેદોના ભયંકર નાગપાશને ભેટીને, દુષ્ટોના હોરને નાખૂદ કરી, પવિત્ર વૈદિક ધર્મની દીક્ષા સ્વીકારીને ડયાપુરના દેવતાઈ પક્ષવાળાં એ વીર કુટુંબોએ જે અપૂર્વ વિજય મેળવ્યો હતો, તેમની પવિત્ર જીતના પ્રયત્ન ડંકા છેક મુંબઈ, કરાંચી અને દેશાવરના ફરફરના પ્રદેશોમાં પણ પોતાના પડઘા પાડી રહ્યા હતા. પાખી પીરાણા સતપથ જેવા એક જમાનાથી જરૂર ઘાલી મેટેલા અર્ધદંધ ખીચડીઆ પથને સદાની તિલાંજલિ આપી, ખાસ કર્કશ દેશમાંજ પ્રપંચીઓના અસહ્ય ત્રાસ વચ્ચે પણ અજ્ઞાન ભોળી અબળાબલિઓ સુદાં, જે વીરતાભર્યાં પરાક્રમ કરી બતાવ્યાં હતાં, તેમના એ વીર વૃત્તાન્તો સાંભળી સાંભળીને મુંબઈ ઘાટકોપરનો સુર જ્ઞાતિસમુદાય તો ખરેખર હર્ષધેલો જ બની રહ્યો; અને તેઓ મુજાકંઠે ડયાપુરવાસીઓને ધન્યવાદ આપવા લાગ્યા. વિક્રમ સંવત ૧૯૭૯ ના આષાઢ શુદ્ધ એકમનેદિવસે એકત્ર થયેલી ‘યુવકમંડળ’ ની ભવ્યસભામાં ડયાપુરનાં શુદ્ધિપ્રકરણની રસભરી ચર્ચા ચાલી; અને મુંબઈ ઘાટકોપરવાસી વિવેકી ભાઈઓ હજીસુધી વિચારમાં જ વળત કહાડી, શુદ્ધિ સંસ્કારનાં આવશ્યક કાર્યમાં આગસ રાખી રહ્યા હતા, તેને માટે તેમને ઘણું લાગી આવ્યું. છેકજ અજ્ઞાન અને પરતંત્ર દશા ભોગવતા કચ્છનાં ભાંડુઓ શુભ સાહસમાં ઝીંપલાવે ત્યારે આ સ્વતંત્ર વાતાવરણમાં વિહાર કરતા સુધારક વિચારના ભાઈઓ હજી વાયઢાનાં પગથિયાં મૂક્યા કરે, એ તેમને પોતાને માટે ઘણું શરમભરેલું લાગ્યું. એટલે એ શુભદિવસે તો સભામાં હાજર રહેલા અમદાવાદવાસી સાક્ષર જ્ઞાતિખંધુ કર્મવીર ભાઈ મગનલાલ ગોવિંદલાલ એન્જનીયર તથા લાગણીવાળા ભાઈઓનાં પ્રોત્સાહનથી ઉત્તેજિત થઈને, તેમણે નિર્વિલંબે દેહશુદ્ધિ સંસ્કારનો નિશ્ચય કર્યો. બીજે જ દિવસે મુંબઈ ઘાટકોપરના બસો ભાઈઓના એક વિશાળ સમુદાયે વિદ્વાન બ્રાહ્મણ હસ્તક વૈદિક વિધિએ દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકારી, ઉપવિત સંસ્કાર અને વૈદિક જીવનને અપનાવી લીધાં. આ માંગલિક પ્રસંગને સારી રીતે ઉજવવા માટે સ્વ. ભાઈ મગનલાલે એ સમળા સંસ્કારપ્રમત સમુદાયને પોતાના તરફથી ઉત્સાહસેર એક મિહાજભોજનનું જમણ આપ્યું હતું. તેની સવિસ્તર નોંધ પણ મારા “પ્રાસ્તાવિક” નિબંધમાં આપેલી છે.

કચ્છ પાનેલીમાં શુદ્ધિ સંસ્કારનો સમારોહ:—ઉપરની નોંધ કરવા લાયક પ્રસંગ ઉપસ્થિત થયો, એજ અરથામાં કચ્છ-દયાપુરની ઉત્સાહી બહેનોના ભગીરથ પ્રયાસોથી પાનેલી રવાપુર વિગેરે કચ્છનાં અનેક ગામોમાં પીરાણા સતપંથ વિરૂદ્ધ અસાધારણ, ખળભળાટ શરૂ થયો. એ વીરાંગનાઓએ પોતાના સાસરીયાં તેમજ પીયરીયાંના પક્ષોમાં અર્પૂર્વ આંખ ચઢાવી શુદ્ધિની પવિત્ર ચળવળ પૂર જોશથી ચાલુ કરી દીધી વેદવાણીની વીરહાક કચ્છનાં અનેક ગામોમાં વાગી રહી, અને તેના પ્રથમ પડધા દયાપુર પાસેનાં પાનેલી ગામે ઝીલ્યા. દયાપુરવાસી ભાઈ બહેનોની હીલચાલથી પાનેલીનાં સોળ કુટુંબો પ્રાયશ્ચિત્ત પૂર્વક સંસ્કાર લેવાને તૈયાર થયાં. દયાપુરને શુદ્ધિ પ્રસંગે સુધારક વર્ગનો તેમજ અમારો ટેકો હતો. પણ પાનેલીના પ્રસંગે તો અમે સૌ સુખદ-કરાંચી વિગેરે દૂર દેશમાં ચાલ્યા ગયા હતા, અને પ્રબલ પટેલો તેમજ જુદમી ગઢરાઓના જુદમ સામે તેમને તો એકલે હાથેજ ઝુઝવાનું હતું. પટેલ મનજી તથા નથુ ખીમા જેવા હરેક સતપંથી વિરોધીઓના જીવલેણ-ઝપાટાઓ તેમને ઝીલવાના હતા. નાનજી હીરજી પારસીયા જેવા નવજીવાન અને આગેવાન બનવાના ઉત્સાહી ભાઈ સામે તેમને કામ લેવાનું હતું. અને તે બધાં ઉપરાંત દયાપુરના મહાન્ ખટપટીઆ જમાનાના આધેલ ખેલાડી ગઢરાઓનાખાં પટેલ ખેતાભાઈ સોમજી ભગત જેવાનાં ખાથોડીયામાંથી છટકી જવાનું હતું. એટલે એકલે હાથે આવા અનેક અત્યાચારીઓની દાવ-પેચ ભરેલી દુશ્મનાવટને પહોંચી વળવાનું મહાભારત જોખમ પાનેલીના મસ્તકપર ઝુઝી રહેલું હતું. છતાંએ સોળ ઘરનાં બધાં મળી સડસડ માણસોએ નિઠરતાથી પીરાણા સતપંથનો પારત્યાગ કરી પાખંડી પટેલો અને અધમ આગેવાનોના જુદમની ઝોંસરી હૃદયબલ પૂર્વક છિન્ન બિન્ન કરીને ફેંકી દીધી અને ખીચડીઆ પંથનો બહિષ્કાર કરી, પવિત્ર સનાતન હિંદુ ધર્મની તેમજ દીક્ષા લીધી. હજારો પીરાણા સતપંથીઓની આંખો સ્કામે તેમની દેખતી આંખોમાં ધૂળ નાંખીને, સુધારકોની જરા પણ મદદ વિના, આ સુઠીભર પાનેલી વાળાઓ આ પાવત્ર કાર્ય પાર ઉતારવાને બહાર પડ્યા; એ જોધને વિરોધી પક્ષના હૃદયમાં તો પ્રચંડ જવાલાઓ બળીઉઠી તેમાં પણ ખેતા સુખીનાં ખાનામાં તો એ બનાવથી મહાન જ્વાલાસુખીજ ખળભળી ઉઠ્યો.

ખાનાંની ખેરસક્કાહ. માટે ખેતાભાઈએ તો પૂજા ખટપટ ચલાવી ! પાનેલીના રહીશને શુદ્ધિ કાર્યના ઉત્સાહી એક ભાઈ જેવું નામ પટેલ રામજી રાજભાઈ નાથાણી છે, તેમનાં લમ, ખીજા એવાજ એક. હડીલા હરેકપંથી સુખી પટેલ ખેતા જીવરાજનાં વીરપુત્રી અ. સૌ. બહેન કંકુખાઈ સાથે

થયાં છે. એ જાહેન પણ અમારી જ્ઞાતિની એક ધર્માભિમાની સત્યાગ્રહી વીરાંગનાજ છે. એ શુદ્ધ ક્ષત્રાણી જે પણ પોતાના પતિસાથે સહમત થઈને પાખંડી પીગાણા સતપંથના સહેલા અને ખડખડી ગરેલા કુટિલ ત્રિહાને કમ્મર કસીને પ્રવિત્ત્યમ્ કર્યો. માતા-પિતાની ઘણી સમજવટ છતાં જાહેન કંકુબાઈએ હાથ ધરેલાં શુદ્ધિનાં પવિત્ર હથિયારો છોડ્યાં નહીં, પરંતુ એથી વિશેષ ઉરકેરાઈને બમણાં જોરથી પીગાણા સતપંથના કાંધીઆઓ સહામે અહિંસાત્મક નિવેધનું પ્રચંડ શુદ્ધ શરૂ કર્યું. પટેલ ખેતા સોમજી ભગતે જાહેન કંકુબાઈના પિતા ખેતા મુખીને ખૂબ રણશુર ચલાવ્યું. અને ખાનાના મુખીનીજ છોકરી! એ સુધારાવાળાઓ સાથે મળીને વંડી બન્ય, તો તેની એકવીસ પેઢીઓ દોજખમાંજ જશે, એમ જણાવીને બળ જળરીથી પણ એ ઘોર અન્યાય ભરેલા કાળાં કર્મ (!) ને એકદમ અચટકાવી દેવાની સલાહ આપી, અને એ કામમાં ખાનાની દોલત તેમજ સેના તેને પોતાનાથી બનતી મદદ કરશે, એમ કહીને પુરેપૂરો ચલાવ્યો. એ અડામણીથી મકંટને મહિરાપાનની જેવી અસર થાય, તેના કરતાં પણ ખેતા મુખીને વધારે જુસ્સાદાર ધર્મજનૂનનો નિશો ચ્હડી આવ્યો. તેણે તથા તેનાં કુટુંબ એકત્ર થઈને કંકુબાઈને દરેક રીતે સતાવી, ડરાવી, ત્રાસ આપ્યો પણ કંકુબાઈ જેતું નામ તે કોના ધાકથી અંજઈ બન્ય ? તેણે તો પોતાના સૌભાગ્ય કંકુ સ્વરૂપ પતિની સાથે સત્ય વેદનેજ વળગી રહેવાનો પોતાનો નિશ્ચય જણાવી એક પ્રતાપી સતીના જોરદાર વર્તનથી પીયરીઆમાંનાં ટોળાંને દમ બીડાવી છકજ કરી નાંખ્યાં. પોતાનાં માતા પિતાને એ દેવીએ સ્પષ્ટ જણાવ્યું કે, મારા કદાચ દુકડે દુકડા કરી નાખશે, તો પણ હું તમારા પંથની પાપી છાયામાં ઉભી રહેનારી નથી. અને મારા ઉપર જુદામ ગુજારશે, તો નહીં સમજજો કે, તમે આખરે જેલમાં જશે ને પાંચમાલજ થશે. આવી અડગ સત્યાગ્રહી આર્થ બાળાના પ્રતાપ આગળ પીગાણા સતપંથની પાપી શક્તિ કેટલો વખત ટકી શકે ? પીયરના પક્ષે લાચાર બનીને નિરૂપાયે જાહેન કંકુબાઈને જતી કરી. અને છેવટે ખેતામુખીએ પોતાની પુત્રી-જમાઈને મરેલાં જણાવી તેમની રૂબરૂ તેમના નામનું સ્નાન કરી નાંખ્યું અને પોતાના તરફથી કંકુબાઈને આપવામાં આવેલા સઘળાં દરદાગીના પાછા ઉતરાવી લીધા. એ દરદાગીના તેમજ પિતાના ઘરનાં કપડાં લત્તાં શુદ્ધાં જાહેન કંકુબાઈએ તરતજ ઉતારીને ફેંકી દીધાં; અને પોતાનો પીયરીયાં સાથેનો સઘળો સંબંધ આંખે વહેતાં આંસુઓ વચ્ચે, એક માત્ર પોતાના પવિત્ર ધર્મને ખાતર પૂરો કીધો. આ પવિત્ર બાઈએ એ કંજણજનક પ્રસંગે જે દૃઢતા અને વીરતા બતાવી, વેદધર્મના સ્વીકાર માટે જે મહાન બલિ લોગ આપ્યો છે, તેનું ચચાર્થ વર્ણન તો કોઈ કુશલ કવિની કલમજ

કરી શકે ! આવી વીરાંગનાઓનાં વૃત્તાન્ત તો ભારતના ઇતિહાસમાં અવશ્ય અમર અક્ષરે લખાવાં જોઇએ. જેથી વીરક્ષત્રાણીનાં હૃદયબલ અને ધર્મબલનો પ્રતાપ વાંચી, બહિર જનતા તેમજ અન્ય પ્રજાઓ પણ વીરતાનો પવિત્ર પાઠ શીખી શકે; અને પોતાના પ્રાણાધિક ધર્મદેવતાને માટે આ જગતનાં નાશવંત સુખોની નીડરતાથી આહુતિઓ આપતાં શીખે ! ધન્ય છે, એ દેવી સ્વરૂપ પહેન કંકુભાષને, જ્યારે એક કણુળી કન્યાની આ વીરતાની વાતો દેશવિદેશ પહોંચી, ત્યારે અમારી કણુળી જ્ઞાતિમાં અસાધારણ ઉત્સાહ ફેલાઈ રહ્યો.

આ વીરસની અલક ધારાએ પરદેશોમાં વસતા પટેલભાઇઓની નસોમાં પણ વીરતાનાં પાણી ચઢાડ્યાં અને ઘાટકોપર તેમજ માટુંગા ખાતે ઘણા ભાઇઓએ તરતજ આગસ અને પ્રમાદને તિલાંજલિ આપી બનતી ઉતાવળે સારા વિદ્વાન પંડિતોને યોલાવીને દેહ શુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી, વેદાધિકાર મેળવ્યો.

પરિવર્તની ત્રીજી બેઠકની તૈયારીઓ:-ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પ્રાપ્તિ વિધિ અને કચ્છ દેશના પ્રવાસનું અવલોકન કરતાં કાર્ય-કારણોનો કુદરતી સંબંધ મ્હારી આંખ આગળ પ્રત્યક્ષ થયો. કૃષ્ણ-ભગવાન કહે છે કે, કલ્યાણના હેતુથી કરેલું કોઈ કાર્ય નિષ્ફળ જતું નથી. એ સત્કાર્યનું ફળ મ્હોડું-બોહું મનુષ્યને અવશ્ય મળે છે. મુંબઈ-ઘાટકોપર, વીરાણી કરાંચીના ઉત્સાહી મુવકમંડળોએ ઉદાર આત્મભોગ આપી, અનેક મુશ્કેલીઓના મહાડ યોગ-ગીને પ્રગતિના માર્ગમાં જે મક્કમ મજલ કરેલી હતી, તેના પુણ્યપ્રતાપે જ સમસ્તજ્ઞાતિની પરિષદ ઉભી થઈ, બપોળે વખત કરાંચી જેવાં જ્ઞાતિભાઈઓનાં મુખ્ય મથકમાં ઠાઠમાઠથી ભવ્ય અધિવેશનો ભરવાને ભાવ્યશાળી નવડી હતી. તેમાંની ખીલ બેઠકે તો ખરેખર રંગ રાખ્યો હતો. હૃદયના મમો તોડી ફાડીને પ્રમુખ તેમ જ વક્તાઓએ નિર્ભયતાથી પાપીઓના પાપ અને લુલ્હમ સ્પષ્ટ ઉઘાડા પાડીને જનતામાં બળભળાટ મચાવી મૂક્યો હતો; અને અમારી અખિલ જ્ઞાતિમાં દેશપરદેશમાં જાગૃતિની ભરતી ચઢતી કરી હતી. એ જાગૃતિનાં પ્રચંડ મોજાંઓ કચ્છને કિનારે અથડાયાં હતાં, અને તેણે ચઢાવેલી જોશદાર વીજળી, ભોળી અને અજ્ઞાનકચ્છી કણુળીઓની ગરીબડી પ્રજાની નસનાડીઓમાં પણ તીવ્ર ધર્મોત્સાહનો તનમનાટ મચાવી રહી હતી. એ જાગૃતિથી ત્રયાપુર, વીરાણી, પાનેલી, રવાપુર વિગેરે વીરક્ષત્રોના ક્ષત્રીસિંહોને જાત્ર તોમ જ સચેત બનાવી તેમના ભૂલાર્યેલા જાતિસ્વભાવનું પુનઃ જ્ઞાન કરાવી, તેમનાં દીનબનેલાં હૃદયમાં વીરતાનાં જોરદાર નીર વહેવડાવી દીધાં ! જે, સ્વાર્થત્યાગ અને સ્વધર્મરક્ષણનાં મહાન કાર્યો આજે સેંકડો વર્ષથી અમારી જ્ઞાતિને આંગણે દેખાવા પામતાં નહોતાં, તેવાં દિવ્ય પરાક્રમો એકે સપાટ અફઘુત જાદુઈ બળથી

નવું જીવન બગતું હોય, એવો ભાસ કરાવતાં, અમારા ગરીબ દેખાતા જ્ઞાતિ-ભાઈઓએ કરી બતાવ્યાં, અને તેમાં અમારી સિંહજી જેવી શ્રી ક્ષત્રાણીઓએ તો ખરેખર હાથ કરી બતાવી હતી, એ બધા પ્રતાપ ખરે કહીએ તો યુવકમંડળો અને પરિવહના પ્રયાસોના જ હતો. અને એ પુણ્ય પ્રવૃત્તિઓને અમારી જ્ઞાતિએ સઘળી જ્ઞાતિકિતવર્ધક સંસ્થાઓની હંમેશા સુધી આભારી રહેશે કેમકે એ પ્રવૃત્તિઓથી અમારી પરિસ્થિતિ અચૂક બદલાવા લાગી હતી. નિઠરતા - બળવૃત્તિ - સત્વદર્શન - અને જ્ઞાતિસેવાના અંકુરો કુટી ચૂક્યા હતા. અને જો તેમનો દીર્ઘદૃષ્ટિ તેમજ સાવચેતીથી વિકાસ કરવામાં આવે, તો જરૂર સારાં ફળોના સત્વર પરિપાક થવાનો સંભવ હતો. આ બદલાતી પરિસ્થિતિથી અમને બેઘડી હિંમત આવી. અમારે જ્ઞાતિક્ષેત્ર ખેડાવા લાગ્યું હતું, - ઘણા ભાઈઓને અમારા કાર્યોના હેતુ ધ્યાનમાં ઉતરવા લાગ્યો હતો. તેઓ અમારાં કઠિન કામની કદર અને કિંમત સમજતા થયા હતા. ઠેટલાકને તો બહુ લાગણી તેમજ સહાનુભૂતિની ભાવના પણ બગી હતી; આવા સંજોગોમાં જો અત્રે મુંબઈ જેવાં યોર્થોસી બંદરના વાવટાથી શેભી રહેલાં હિંદનાં પાટનગરમાં પણ પરિવહ દેવીને નોતરીએ, તો હવે અમને ખાત્રી હતી કે અમારી લાજ નહીં જ બચ. પૂરતા પ્રમાણમાં પ્રતિનિધિઓ મળી રહેશે. સત્ય કહેવા તેમજ સાંભળવાની નિઠરતા ઝળકી ઉઠશે, બળે બેઠકોમાં કેળવાયેલા કાર્યકર્તા અને સ્વયંસેવકો નિયમિત બંધારણ પૂર્વક રચનાત્મક કાર્ય કરી શકશે. સારો સંસ્કારી શ્રોતાવર્ગ મળી શકશે, રિપોર્ટ લેનારાં વર્તમાનપત્રોના રિપોર્ટરો મળી શકશે. સતેજ વ્યાખ્યાનોથી શ્રોતાઓના હૃદયમાં કર્તાવ્ય અને લાગણીની વીજળી ચમકાવનારા વિદ્વાન વક્તાઓ પણ મળી શકશે અને એક વિશાળ જાતિની બાંધ્ય પરિવહને શોભે તેમજ શોભાવી શકે, એવાં સઘળાં સાધનો અને સાહિત્યો પણ આદિં તો મળીજ શકશે. વળી કચ્છ કાઠિયાવાડ - ગુજરાત સિંધમાં વસતા સઘળા કંઠવા પાટીદારભાઈઓને અહીં બાગ લેવા બોલાવીને અમારાં સત્કાર્યમાં તેમનો સપ્તેમ - સહકાર પણ મેળવી શકશે - આવી અનેક જાતની અનુકૂલતાઓ અહીં મળી શકે તેમ હતી. એટલે આગલી બે બેઠકો કરતાં આ વખતનું કાર્ય જો ઘટતી મહેનત લેવામાં આવશે તો જરૂર ઉગી નીકળશે - અને ભવ્ય ઠાઠમાઠ સહિત પરિવહનાં પવિત્ર નામને છાજે એવું ઉત્તમ કામ પણ કરી દેખાડી, જગતની નજરે અમારી જ્ઞાતિની કિંમત વધારી શકાશે. એ સિવાય મને ખાસ વધારે હિંમત એથીજ થતી હતી કે, અમે આજસુધી તો મંડલો ભરીને ભાષણો અને વાતો જ કરી હતી, અને પરિવહો મેળવીને સુંદર વ્યાખ્યાનો તેમ જ દર્શાવો ઘડ્યા હતા, પરંતુ, આંખો અને હૃદયને ઠારે એવાં કામો ક્યાં થતાં હતાં? અજ્ઞાન અને અન્યાયના અંધારપટમાં ઘેરાયેલી

કચ્છની છેક જ ગરીબ-મજૂર જેવી લોળી પ્રજા જાગી અને શુદ્ધિ સંસ્કારથી પાવન થઈ. ત્યાંનાં ઘણા ભાઈબહેનો પવિત્ર વેદધર્મનું શરણ લેવા લાગ્યાં. પરંતુ હજી સૂધી મંડળોના કાર્યકર્તા તેમ જ સભાસદોમાંના ઘણાખરા શુદ્ધિથી પાવન થયા નહોતા ત્યારે પરિષદમાં ભાગ લેનારાની તો વાત જ શી કરવી? પરંતુ હવે મુંબઈમાં પરિષદ બરાચ તો, દેશના અજ્ઞાન અને દીન ભાઈઓ, આગેવાનોના જીવનની ધગધગતી હોળી વચ્ચે આવા મહાન ભોગે કાર્ય કરી ગયા, ત્યારે મંડળના ભાઈઓને તેમ જ પરિષદમાં મહોટાભાઈ બની ભાગ લેનારા મારા જ્ઞાતિબંધુઓને શરમના માર્યા પણ શુદ્ધિ સંસ્કાર સ્વીકારી અમારા પક્ષમાં આવ્યા વગર છૂટકો નથી. એટલે આજસૂધીનાં કાર્યો તો પીરાણા સતપંથના ઝેરી ઝાડનું જીવંત સ્વરૂપ આંકી બતાવનારી વાતો કરવાનાં જ થયાં હતાં, પરંતુ એ વિષયવસ્તુના મૂળમાં તીવ્ર આઘાત કરનારો કુહાડો તો મુંબઈની પરિષદ જ ઉઠાવી શકશે. આવી રીતે આસપાસના બધા સંજોગો તપાસી, દશ-કાલ-સ્થિતિને ધ્યાનમાં લઈ માત્ર વાતો-શબ્દો કે ઠરાવોના ઉપર જ મહાર નહીં બાંધતાં, જનતાને પોતાનાં કર્તવ્યનો બરાબર જવાબ આપી શકે, એવાં પ્રત્યક્ષ કાર્યો બતાવવાને પરિષદદેવીને ત્હેનાં પૂર્ણવિકસિત સોળે કળાનાં સ્વરૂપમાં ખડી કરવાનો અમે નિશ્ચય કર્યો. એ હેતુ પૂરેપૂરો અચવાય, એવા નિયમો, ધારાધારણ અને પરિષદનું નિશ્ચિત બંધારણ નક્કી કર્યું. અને ખાસ ધ્યાન એનાં નહું તત્ત્વ એ ઉમેર્યું કે, એ પરિષદમાં પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લેવાનો કે બરસભામાં પોતાના વિચારો દર્શાવવાનો હક્ક તો એવા સભાસદોને જ રહે, કે જેઓએ પીરાણા સતપંથનો ત્યાગ કરનારાં પ્રતિજ્ઞાપત્રક ઉપર સહી કરીને કબજાત આપી હોય! એ આવી રીતે અમારી ધારણા ગુજબ સલાહશાંતિથી એ સત્કાર્ય પાર ઉતરે, તો અમે પૂર્ણ કરવા ધારેલાં મહાન કાર્યનો બરાબર અર્થો બોલે તો જરૂર એછો જ થઈ જાય. આ પ્રમાણે પ્રગતિ અને સુધારાનાં મહત્ત્વ પગલાં બરવાના નિશ્ચય સહિત પરિષદના ત્રીજાં સંમેલનની ધામધૂમથી તૈયારીઓ કરવા માંડી આમત્રણ પત્રો નીકળ્યા અને તે પરિષદનાના ઉદ્દેશ નિયમો, બંધારણ તેમજ પ્રતિજ્ઞા પત્રકની નકલો, સાથે કચ્છ કરાંચી કાઢિયાવાડ ગુજરાત વગેરે તમામ પ્રદેશમાં વસતા જ્ઞાતિભાઈઓને મોકલવામાં આવ્યાં. અને ત્રીજાં અધિવેશનનો સમારંભ જેમ નજીક આવતો ગયો, તેમ તેમ અમારી જ્ઞાતિમાં સર્વત્ર પરિષદ ઉજવવાનો અપાર ઉત્સાહ વ્યાપી રહ્યો. પરિષદનું કાર્ય પૂર્ણતાએ પહોંચ્યાડવામાં હવે તો પાયારૂપ પ્રથમ પગથીયું પ્રૌઢ પ્રવીણ તેમ જ પ્રતાપી પ્રમુખ સુટી કહાડવાનું હતું, ઘણાં પ્રયાસો બેઠેલા ગુજરાતી ભાઈઓના સંબંધને અતિ નિકટનો, અને ગાંઠો ખેંચાવવા માટે આ લખતે તો ખાસ કેળવાયેલા ગુજરાતી કડવા પાટીશરોમાંથી

યોગ્ય નરને ચુંટવાની વિશેષ અગત્ય જણાઈ. એ બાબતનું બહુ મનઘન કર્થો પછી અમારી જ્ઞાતિના નરરત્ન ઉચ્ચ દેશાઈ ખાનદાનના વંશધર, સાહિત્ય વિલાસી અને જ્ઞાતિહિતરસીક વીરમગામવાળા સુપ્રસિદ્ધ પુરૂષ, ભાઈશ્રી ચન્દુલાલ મણીલાલ દેશાઈને અધ્યક્ષ નીમવાનું નક્કી થયું. એ ભાઈ ગુજરાતના કડવા પાટીદારોમાં આગેવાનીઓમાં ભાગ લેતા હતા, અને અનેક સત્કાર્યોમાં ઉત્સાહથી સહકારી થતા હતા, માત્ર એટલું જ નહીં પણ અમારા મંડળ તરફ બહુ મમતાભરી લાગણી રાખી, અમારાં સેવાકાર્યમાં તથા પરિષદની સફલતાના સવાલમાં હૃદયપૂર્વક રસ લેઈ રહ્યા હતા. તેમને જ્ઞાતિના કચ્છી સમુદાય માટે કકળતા હૃદયની કાળજી હતી, અને પીરાણાસતપંથનાં પાપ તેમ જ આગેવાનોના અધર્મ અન્યાયમાંથી મુક્ત થઈ, ઉતાવળી ગતિએ એ સમુદાય પોતાના ઉજળા મુખ સાથે ક્ષત્રીય જાતિને શોભે એવું ઉચ્ચ સ્થાન પાછું શીઘ્રતાથી કેવી રીતે મેળવી શકે, તેની દિનરાત તેમને ખત રહેતી. માત્ર એટલું જ નહિ પણ એ કાર્યમાં નિરંતર તેઓ તન-મન-ધન પૂર્વક મ્હોટા ભોગો આપી રહ્યા હતા. આવા નરવીરને છોડીને અમે બીજે કયો યોગ્ય પ્રમુખ શોધવા કે મેળવવાના હતા? એટલે સઘળા સુધારકભાઈઓ તેમ જ કાર્યકર્તાઓએ એકમત થઈને ભાઈશ્રી ચન્દુલાલને અધ્યક્ષ પદની વરમાળ પહેરાવવાનું નક્કી કર્યું. સ્વાગત મંડળ, તથા સ્વયંસેવકનાં ઉત્સાહી દળ સજ્જ થઈને સેવાના માર્ગને સરલ બનાવવા તત્પર બની રહ્યાં. અને ઘાટકોપર ખાતે શેઠ વેલજીભાઈ શિવજીની વિશાળ વાડીમાં શુદ્ધ ખાદીનો અને સ્વદેશી કન્તાનનો ભવ્ય સભામંડપ ઉભો કરી ફુલદેવી ઉમીયામાતાના જયઘોષ સહિત પવિત્ર અસ્તિ પરિષદ દેવીને સન્નિવેશ પધરાવ્યાં.

કચ્છ-કઢવા પાટીદાર પરિષદનું ત્રીજું સંમેલન—ઘાટકોપરનાં સ્વચ્છ વાતાવરણમાં વેલજી શેઠની સુંદર વાડીની વિશાળ ખુલ્લી જગ્યામાં ઉભો કરેલો ભવ્ય અને ભવ્યતાદાર સભામંડપ, વિક્રમ સંવત્ ૧૯૮૦ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ (તા. ૧૪-૪-૨૪)થી આરંભી ચાલુ ચાર ચાર દિવસો સુધી પરિષદનાં મંગલ સ્તોત્રો અને અમલમાં મૂકાતાં સત્કાર્યોના જયઘોષોથી ગાજી રહ્યા હતા. મુંબઈ અને તેની આસપાસ વસતા જ્ઞાતિભાઈઓ તેમાં મ્હોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી રહ્યા હતા. અનેક ભાઈઓએ તેમાં હાજરી આપી હતી. એ ઉપરાંત ઇતર જ્ઞાતિના, બ્રાહ્મણ, ભાટીયા, લૂહાણા, વાણીયા, સુતાર, લૂહાર વિગેરે જાતિના અનેક પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થોની, મુંબઈના પ્રખ્યાત પંડિતો, સાક્ષરો અને રિપોર્ટરોની પણ મ્હોટી સંખ્યા, પરિષદનું કાર્ય જોવાને ઉત્સાહથી ત્યાં એકત્ર થઈ હતી. મંજલ સ્તવન અને ઉમીયામાતાજીની સ્તુતિના હૃદયદ્રાવક અંગીત સહિત ઝૂલના સંદેશા શરૂ થયા. સ્વાગત મંડળના પ્રમુખ, ભાઈશ્રી વિશ્વામ-

ભાઈ કેવળ પટેલ વીરાણીવાળાનું સારગ્રંથિત વ્યાખ્યાન ચાલ્યું. એ ભાઈએ મહારા હૃદયની ઉચ્ચ ઈચ્છાને માન આપી, પોતાનાં પહેલાં વ્યાખ્યાનમાં જ, પીરાણા સતપંથના પ્રબલ પાપી સંસર્ગનું કાળું કલંક ધોઈ નાખવાનો અને અંધર્મા આગેવાનોના અન્યાયી અક્રમની મુસરીમાંથી સત્વર છૂટા થવાનો ભાર મૂકીને આગ્રહ કર્યો હતો. એ સિવાય જ્ઞાતિમાં ચાલતી દુષ્ટ રૂઢિચોના બાંધીમ દોરને નાબૂદ કરી, પ્રગતિ અને પુનરુદ્ધારને પંથે અમારો ક્ષત્રીય જ્ઞાતિરથ આગળ વધે, એવા સરલ અને વ્યાવહારિક માગો રહમબબવા હતા. ત્યાર પછી જ્ઞાતિપ્રેમી અને સાહિત્ય-વિદ્યાસી પ્રમુખ શેઠ ચંદુલાલ મણીલાલ દેસાઈ વીરમગામવાળાનું પ્રૌઢ વિચારો અને લાગણીના ઉછળતાં પૂરથી ઉભરાતું મનનીય વ્યાખ્યાન ચાલ્યું. બન્ને પ્રમુખોનાં ભાષણો જ્ઞાતિજનોના અપૂર્વ આનંદ વચ્ચે પરિસમાપ્ત થયા પછી પાછું સુમધુર સંગીત ચાલ્યું, અને સળંગેકટ કમિટી નીમાઈ. એ કમિટીએ તે જ રાત્રે ત્યાર પછીના બે દિવસોના ઠરાવો અને પ્રોગ્રામ (કાર્યક્રમ) નક્કી કર્યો, એવા નિર્ણય પછી કુળદેવીના જયગોષ વચ્ચે સભા વિસર્જન થઈ.

કાર્યકારિણી કમિટી:—રાત્રે તેત્રીસ સંસ્કારી સભ્યોની સળંગેકટ કમિટી મળી. તેમાં પરિપક્વ નિયમો, ઉદ્દેશો, અને અંધારણ તથા ધારાધોરણ નક્કી થયા પછી રજુ કરવાના આવશ્યક ઠરાવો ચર્ચાયા. મેં સૂચના કરી કે આપણો મૂળ હેતુ પીરાણા સતપંથ અને આગેવાનોના અંધર્મ તેમજ જુદમનો તીવ્ર વિરોધ કરવાનો છે. એ મહા પાપો અને ત્રાસદાયક સ્વચ્છંદી સત્તાઓનો દોર આપણે જડમૂળથી નાબૂદ ન કરી શકીએ, તો આ હબરો ભાઇઓનો પ્રયાસ, તેમનો અમૂલ્ય સમય, પૈસા અને બુદ્ધિનો આપણે અપવ્યય કર્યો કહેવાય. એ પાપો અને જુદમોથી આપણે ઠરતા રહીએ ત્યાંસુધી જ્ઞાતિનું કંઈ પણ શાશ્વત કલ્યાણ આવી સેંકડો પરિપક્વો ભરવાથી પણ થવાનો નથી. માટે સતપંથ અને આગેવાનોના અંધર્મ-અન્યાય વિરૂદ્ધના ઠરાવો સરૂવાતમાં જ મૂકાવા જોઈએ, તેમજ પ્રતિજ્ઞા પત્રક પર સહી કરનારને જ આ પરિપક્વમાં બોલવાનો અધિકાર રહેવો જોઈએ, જેથી સમય ફોકટ ન જાય. અને પરિપક્વો હેતુ સર્વથા સફલ થાય, એ વિચાર સર્વાનુભવે નિશ્ચિત થયો. અને ત્યાર પછી વિષયવાર ઠરાવોની ચોખ્ખા કરીને સળંગેકટ કમિટી મોડી રાત્રે વિખેરાઈ;—પાછળથી મહારા બાણવામાં આવ્યું કે, મુખ્ય બન્ને ઠરાવોના સંબંધમાં આ પ્રકારની મુંઠર વ્યવસ્થા કરવા છતાં, કેટલાક બહાદુર બાઈઓ એજ રાત્રે એક બીજા બંગલામાં એક આગેવાન બાઈને ત્યાં છૂપા ભરાઈને પરસ્પર મસલાત કરીને એ બન્ને ઠરાવ સામે જમે તેટલું જોર પકડે, તે પછી પરિપક્વ વખતે શુદ્ધિનાં કાર્યમાં ભાગ નહિ જ લેવાનાં એક બીજાને વચ્ચે આપી અંધર્મ પીરાણા સતપંથની બળમાં પોતાની

નખળાઈને ચોગે હજી પણ જડાઈ રહેવાને તેઓ આતુર બન્યા ! આપણ ખરેખર કલિકાલનીજ બલિકારી ગણાય ! વધારે અફસોસનું કારણુ તો એ હતું, કે પરિવહના સ્તમ્ભ રૂપે આગળ મહત્વનું કામ કરી ગયેલા, તેમજ હાલ સુધી કરી રહેલા, ભાઇઓમાંના થોડા ભાઇઓ પણ આ બહાદુરીથી પાછા ષડ-ચંત્રમાં, પહીકણ વર્ગની સાથેજ મળી જઈને હૃદયની બીરૂતાનાં તંત્રો ચલાવી રહ્યા હતા; પરંતુ જ્યારે છેલ્લા બે દહાડામાં રસાકસીનો ખરો પ્રસંગ આવી પહોંચ્યો, અને સમયદેવતાએ જાગૃતિની નોખત વગાડવા માંડી, તેમજ શુજ-રાતની જ્ઞાની અને પ્રસિદ્ધ વક્તાઓની વીરહાક જાળી રહી અને અમારી જ્ઞા-તિના વીર સંતાનો ઉકળતાં લોહીનાં આંસુએ પોતાની અધોગતિનું તાદૃશ્ય શા-ખિદક ચિત્ર સાંભળતા ચીરાતે ચિત્તે અને બીની આંખે રડી રહ્યા હતા; ત્યારે એ ઉકળતા ઉન્હાં આંસુઓનાં પ્રબળ પૂરથી, પીરાણા સતપંથનું કાણું કલંક ધોઈ નાંખનારી કલાબાજ કુદરતે એ ખરી કસોટીને વખતેજ કુદકે ભારીને, ઉપર જણાવેલા ષડચંત્રના તંત્રીઓનાં વચનો તેમજ નિશ્ચયોની આંધેલી આડને ફેદાવી જઈ એ વચનો અર્પનારાં હૃદયોનેજ પાછાં બળવાન બનાવી દીધાં ! અને એ વચનો લેનારા-દેનારાં હૃદયોનેજ પીરાણાનાં પાપનો એકદમ પરિત્યાગ કરી, શુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત તરતજ સ્વીકારવાની નવી પ્રતિજ્ઞામાં યાહોંમ અંપલાવતા નર-વોર બનાવી દીધા ! એ વિચિત્ર પ્રસંગોનાં રમરણ માત્રથી મ્હારે હૃદય હંપધેલું બનીને આજ સુધી આનંદથી ઉછળી રહ્યું છે.

એ પ્રસંગ અચાનકે અણધાર્યો ઇશ્વરકૃપા વડેજ ઉપસ્થિત થયો હતો. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે આ વખતની બેઠક તો માત્ર શબ્દો વડે નહીં, પણ પ્રત્યક્ષ કાર્ય વડેજ જવાબ આપે, એવા મ્હારા ઉંડા ઉંડા અભિલાષ અને મનોરથ હતા, પરંતુ બીજા દિવસની બેઠકમાં કરેલી ચોજના સુજબ પીરાણા સતપંથ નિરોધનો ઠરાવ, અનેક વિદ્વાન્ વક્તાઓએ પોતાની વીર-કરુણરસથી છલકાતી, ભેરદાર છટાદાર વાણીમાં રજૂ કરી, અનેક સુક્તિ-પ્રસુક્તિથી જૂદી જૂદી દિશા પકડીને છલકાતા રસ તેમજ ભાવનાઓ સહિત આખો દિવસ એજ વિષય ખૂબ ચર્ચેો હતો, છતાં પણ પરિણામ મ્હારા ધાર્યો પ્રમાણેનું ન આવ્યું. મારા જ્ઞાતિભાઈઓ એ ભાષણો રસથી સાંભળી રહ્યા હતા, પણ તેનો કાર્યથી જવાબ આપવાને કોઈ તૈયાર થતો નહોતો-હું હતાશ થયો. મ્હારી આશા-અભિલાષાના મહેલ અદર હવામાંજ ઉડી ગયા. પાપી પીરાણાપંથનું કાણું કલંકે પરિવહ દેવીનાં પ્રેમ પાણીથી અને વિદ્વાનોની વિશુદ્ધ વાણીથી સહાને માટે ધોવાઈ બચ, એવી ઇચ્છા તેમજ ભાવનાને પોષનાર મ્હારે હૃદય, એક ધણુ પ્રતિજ્ઞા લેનારા વીરનરની વીરહાકને અંભારે, કેવી દુઃખરૂપ દશા લોગવતું હશે, તેની એક ધરમાત્રાનેજ ખબર છે. બીજો દિવસ તો એ ભાષણોની

ધડામારીમાંજ પસાર થયો અને રાત્રે મ્હારા અંગત મિત્રોએ પણ મહને આ-
 શ્વાસન આપ્યું, કે હજી ત્રીજો દિવસ બાકી છે. ત્યાંસુધી નિરાશ થવાનું કંઈ
 કારણ નથી. મેં પણ પ્રભુની ઇચ્છાને માન આપી, પોતાનું કર્તવ્ય શુદ્ધ
 હૃદયથી કરી બતાવતાં, પરિણામનો વિચાર પરમાત્માના ઇશ્વરી અગ્રમ્ય સંકેત
 ઉપરજ મૂકી દેવાનો ધર્મ, સ્વીકારીને મેં માફ મન વાળ્યું હતું. ત્રીજા દિવસે
 અન્યાયી આગેવાનોના જીવનનો વિરોધ દર્શાવનારો ઠરાવ રજુ થયો. તેના પર
 જોરદાર વાખ્યાનો થયાં અને તે સર્વાનુમતે પસાર થયો. એથી મારા ભોળા બાઇઓ-
 નાં મન મજબૂત અને નીડર બન્યાં. પરંતુ પીરાણાનું ઝેર ઓઠાવનારી પ્રાણ-
 વન્તી પ્રતિજ્ઞાઓ કયાં ! તેમનાં તો હજી દર્શન થતાંજ નહોતાં ! અને
 પીરાણાને માટે આકરી પ્રતિજ્ઞાઓ ન લેવાય ત્યાંસુધી બધો ખર્ચ અને પરિશ્રમ
 મ્હારી દૃષ્ટિએ તો વ્યર્થજ હતો. એ મહાપાપનો જ્યાંસુધી સર્વથા અમારા બાઇ-
 ઓમાંથી બહિષ્કાર ન થાય, ત્યાંસુધી બીજા બધા સામાજિક સુધારાઓ અને જ્ઞાતિ
 સેવાના સુપ્રયાસો, તે પાયા વગરની ઇમારત જેવા નિષ્ફલજ હતા. પરજ્ઞાતિના
 પંડિતો અને વિદ્વાનોને પણ મારો હેતુ સમજાવી મેં આગળથીજ અરજ કરી
 હતી કે, એ મુખ્ય સુદો પર ન પડે, ત્યાં સુધી, પરિવહન ખર્ચ અને અગત્યનું
 કામ થયેલું નહીંજ ગણાય, એથી પરિવહના વકતાઓ પોતાનાં ગમે તે ઠરાવ
 ઉપરનાં બાપબુમાં ખાસ મુખ્ય બાબત ઉપર બહુજ ભાર મૂકી, શ્રોતાઓનાં
 હૃદયમાં પીરાણા—સતપંથ વિરૂદ્ધ ઊંડી અસર થાય, એવાં છટાદાર વિવેચનો
 કરતા હતા. આગેવાનોના જીવનનો નિષેધ કયાં પછી, મૃત્યુભોજન નિષેધ,
 શ્રી કેળવણી જેવા સામાન્ય ઠરાવો ચર્ચાયા હતા, અને તેમાં પણ પ્રસંગોપાત
 પીરાણા—સતપંથને ભોગે એવી દુષ્ટ રૂઢિઓને મળતાં ઉત્તેજનની બારીક બાબતો
 ચર્ચાઈ રહી હતી, ત્યારબાદ બાળલગ્નના હાનીકારક રિવાજ ઉપર કેટલાક સમર્થ
 વકતાઓનાં છટાદાર વાખ્યાનો થયાં અને એજ ઠરાવ ચાલતો હતો, તેના
 પર ડૉ. ખેડકરનાં બ્રેચયુએટ પત્ની અ. સૌ. ગંગાબહેન ખેડકર પોતાનું રસમય
 વિવેચન કરી રહ્યા બાદ, મ્હારા સન્નિવૃત્ત લૂહાણા ગૃહસ્થ બાઇશ્રી “વસંત”
 (વસનજી હયાળજી ગણાત્રાએ) પોતાનાં હૃદયવેધક માર્મિક વ્યાખ્યાનમાં વૈદિક
 લગ્નનું બંધારણ અને તેના પવિત્ર નિયમો સ્કંધમળવી, પીરાણા સતપંથમાં
 વટલેલા સુમનાઓની દશા ભોગવનારાને વેદનો અધિકારજ નથી, તેમ વેદો
 માન્ય પણ નથી; એવા ધર્મકર્મ બદ બાઇઓ આગળ શુદ્ધ લગ્ન કે વૈદિક
 વિવાહ વિધિ માટે શું બોલતું ! એ સાંળવાનો અધિકાર પણ શુભાવી દેનારા,
 પતિત અનેલા ક્ષત્રિઓમાં એ લગ્નની પવિત્ર ભાવના ક્યાંથીજ સંભવે ! એ તથા આજે
 એ વૈદિક લગ્નની ઉચ્ચ ભાવનાં વડે અખિલ રાષ્ટ્ર સાથે પોતાની આત્માની
 ભેદતા સંધાવનારા પવિત્ર આયોના દેવભાવને તેમજ એવી સુંદર રસીક અને

ભરદ્વાર ભાષામાં ચિતરી બતાવ્યો, કે તેની શ્રોતાઓમાં બહુજ ઉંડી અસર થઈ. પછી એ લગ્નેની પવિત્રતા બળવવા માટે પીરણા સ્તંભથી બંને લોક બગાડનારો પાપી પંથ ફર કરવાની દાખલા દ્રષ્ટાંતો સહિત દલીલો રજૂ કરનારી તેમની શબ્દે શબ્દે હૃદયમાં જવાસા જગાડનારી વીરવાણી, સભાજનોનાં ચિતનને એવાં વિશુદ્ધ વાતાવરણમાં એવી ગઈ કે, અમારા સઘળા ભોળા જ્ઞાતિભાઈઓનાં ભવભર્યાં હૃદય એ સાંભળીને આખરે ઉથલીજ પડ્યાં. અને એજ વખતે ચાલતાં ભાષણની વચ્ચે, ભાઈ વાલજી વસ્તા વીથોજીવાળાએ આંસુભીની આંખે, સભામંડપમાં તરત ઉભા થઈને, પાઘડી ઉતારી પ્રતિજ્ઞા કરી કે,—“દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત્ત લઈ, મારી જાતને પાવન કરી, વેદધર્મનો અંગીકાર કર્યો પછીજ હું મારે માથે આ પાઘડી પહેરીશ.” એ શુદ્ધ હૃદયની મર્મભેદી પ્રતિજ્ઞાના સાદા પવિત્ર શબ્દોએ, જ્ઞાતિભાઈઓનાં હૃદયમંદિરનાં દ્વારો એકઠમ ખુલાં કરી દીધાં ! પ્રિય ભાઈશ્રી વસંત તથા પૂજ્ય પંડિત કાર્તીકે એજ વખતે પ્રતિજ્ઞાઓ કરી જણાવ્યું કે,—“એ પાપીપંથ છોડતાં તમને જે સુરકેલીઓ નડશે, અને અમારી સેવાની કંઈ તમને જરૂર જણાશે, તો સ્વધર્મની રક્ષા માટે, તમારી સેવામાં તન-મન-ધન પૂર્વક અમે અમારી જાત ખપાવી દેવાને પણ સર્વદા તૈયાર છીએ, અને એમાં જ અમારાં જીવનની અમે સફળતા સંભળીએ છીએ. ખરા ક્ષત્રીઓ તો ધર્મનાં રક્ષણમાં પ્રાણના ભોગે પણ કદિ ડગતા કે પાછા હઠતા નથી. ઠાકાઓ તમે ક્ષત્રીઓ પણ આ વખતે નિઠરતાથી પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારીને તમારે પાણી રાખો. ભય, શંકા અને સંકેત છોડી દો. સારાં અને મહાનુ કાર્યો, આ જગતમાં દહતા અને હિંમતથી જ થયાં છે. આટલા બધા ભાઈઓના સંપ આગળ પેલા પોકળ પીરણાની શી વિસાત છે ? જાગો, ઉઠો અને તમારી ઉન્નતિની આડે, કાળી દિવાલોની પેઠે ઉભેલા, એ પીરણાના પાપને નાખુદ કરો. પરમાત્મા તમારા પવિત્ર પક્ષમાં છે, જરૂર તમારે વિજયજ થશે.” આ પ્રમાણે પ્રેમભર્યા આશ્વહથી તરત જ પ્રતિજ્ઞાઓ લેવાને, અને નળગાઈ કે આનાકાની છોડી દઈ, સત્યના પવિત્ર માર્ગમાં સામેલ થવાને, પોતાની પ્રેમભીની ભરદ્વાર વાણીથી સોભાઈ-ઓને તેમણે ઉત્તેજીત કર્યો. સભાજનોનાં અંતઃકરણ એ વેધક વચ્ચેથી છેકજ પીગળી ગયાં, અને એજ વખતે તેમને વિશેષ ઉત્સાહથી પાણી ચઢાવવાને, પંડિત કાર્તીકે કે પાછા ઉભા થઈને સભામાં એકઠા મળેલા સઘળા પાટીદાર ક્ષત્રીવીરો પાસેથી, એક બ્રાહ્મણ તરીકે પોતાનો સ્વધર્મ સ્વીકારની શિક્ષા માંગી, અને એ પાપી પંથનો એક પળવારની પણ દીલ વગર, તરતજ પરિત્યાગ કરી દેવાની, આશ્વહસહિત ભલામણ કરી. વસંતભાઈના ભાષણમાં વીર વિચારો અને દ્રષ્ટાંતોનું જોશ પર જોશ ચઢતું જ રહ્યું. તેમ તેમ વક્તા અને શ્રોતા બંને પક્ષોનું લોહી ઉછળવા લાગ્યું, સભાનો આત્મા પવિત્ર ધર્મભાવનામાં ગળીને એકરૂપ થયો, અને સાગર જેવી અમારી ક્ષત્રિ-

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

સિંધ પ્રદેશમાં જ્ઞાતિહીતની ચળવળ કરનાર વીરજી

સ્વ. પોસ નાનજી વિશ્રામ નાકરાણી.

ગામ નેત્રાવાળા (કચ્છ)

યજ્ઞતિમાં હૃદયસ્પર્શી લાગણીઓનાં મોજાં ઉછળવાં લાગ્યાં ! આગળથી ધારી રાખેલો સમય આવી પહોંચ્યો. લાંબા સમયની આશાઓ સફલ થવા લાગી. અને મારા વીર બંધુઓ રહતી આંખોએ, એક પછી એક ઉભા થઈને, પાવન થવાની પ્રતિજ્ઞાઓ લેવા મંડ્યા. તેમનાં ભોળાં અને પોતાં હૃદયમાંથી જમાનાઓ થયાં ગુંથાઈ ગયેલી વિધર્મી પીરાણાની ગાંઠો તડોતડ તૂટી જવા લાગી. પૂર્વજોની પ્રતિભા એકાએક જાગી ઉઠી. પ્રતાપી રામચંદ્રનાં પવિત્ર વંશને, એ વીર વડીલોનાં પરાક્રમેને યાદ કરીને, ભય અને સંકેતને વીરતાથી તિલાંજલિ આપવા લાગ્યા, અને પવિત્ર વિચારોના પ્રવાહમાં ડૂબકાં ખાતું, પીરાણાતું પાપ એ વખતે વિનાશની રેલમાંજ તણાઈ જવા લાગ્યું.

યુવકમંડલ તથા આગેવાનોની પ્રતિજ્ઞાઓ:-એ જ અરસામાં ભાઈ ખીમજી શિવજી મંગવાણાવાળાએ, સહકર્તૃબ પ્રાયશ્ચિત લેવાની પ્રતિજ્ઞા કરી. ભાઈ વિશ્વામ પોતા ગાંગાણીએ એ જ પ્રમાણે પ્રતિજ્ઞા કરી. ભાઈ રતનસી શિવજી નાકરાણી, તે ‘પાટીદાર ઉદય’ના વિદ્વાન તંત્રીએ પણ એ જ વખતે પોતાના નિખાલસ હૃદયનો એ સભામાં ઉત્તમ પરિચય આપ્યો. તેમણે તેા સહકર્તૃબ દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિતની નિઠરતાથી પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી લીધી પણ શુદ્ધ અંતઃકરણથી એ જ વખતે જણાવ્યું કે “ ઘણા ભાઈઓને હું આજ સુધી રોકી રહ્યો છું, તેઓ સર્વને હું આજે સપ્રેમ વિનંતી કરૂં છું કે, -તેમણે પણ પ્રતિજ્ઞાઓ લઈને એ પાપી-પંથનો આજથી સર્વદા ત્યાગ કરવો. તેમને રોકવાનાં પાપનો ભાર મ્હારે પોતાને જ શિર છે. તેની ક્ષમા માગું છું.” એમ જણાવીને તેમણે ઉદાર દિલથી તે માટે માફી માંગી આવા શુદ્ધ હૃદયના પાટીદારો જે મનથી નિશ્ચય કરે તેા આ જગતમાં શું ન કરી શકે ? ત્યારબાદ ભાઈશ્રી લાલજી સોમજી રવાપર-વાળાએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે, -“ અમે બન્ને ભાઈઓ સહકર્તૃબ પ્રાયશ્ચિત કરાવી, પવિત્ર વેદધર્મનો સ્વીકાર કરીશું ”-એ સાથે ભાઈ રામજી સોમજી, લાલજી મેઘજી, હીરજી ખેમજી, વાલજી લખુ વિગેરે અનેક ભાઈઓ, એક પછી એક ઉભા થઈને પ્રતિજ્ઞાઓ લેઈ રહ્યા જ હતા, એટલામાં વચ્ચે જ પહેલી પરિવહના પ્રમુખ રામભાઈ શામજી થોળુ એકાએક ઉભા થયા. તેમણે જણાવ્યું કે-“ મારી સાથે ઘણા માસ સ્નેહીઓ છે, તેમની સાથે હું પ્રાયશ્ચિત ને શુદ્ધિ સ્વીકારી લેવાનો છું; પણ હાલ દેશના આગેવાનો સાથે મારે મસલત ચાલી રહી છે. તેમને પણ આ પવિત્ર કાર્યમાં મ્હારી સાથે જોડવાની મ્હારો ઇચ્છા છે.-જેથી હું છ મહિના જેટલી સુદૃઢ માગું છું.” આ બાબતની તેમણે પરિવહના વિદ્વાન વક્તાઓ તેમજ પંડિતોની ઇબર પ્રતિજ્ઞા લીધા પછી, બીજા પણ જે જે ભાઈઓ બાકી રહ્યા હતા, તેમણે એક પછી એક પ્રતિજ્ઞાઓ લેવા માંડી. એવા એક-સોથી વધારે બંધુઓએ ત્યાં જ પ્રતિજ્ઞાઓ લઈને, સભાજનોને અપૂર્વ આનંદ

ઉપજાવ્યો. તેમજ પરિવહનું સંચાલન, માત્ર ચોકળ શખ્તો વડે નહીં, પરંતુ પ્રત્યક્ષ દિવ્યકાર્ય વડે ઉજવી બતાવ્યું. આવી રીતે પરિવહના પવિત્ર હેતુને સફલ કરી, સાથે સાથે મહારી જીવંતીની સ્નેહની સેવાને પણ સફલતાને માગે આગળ વધારી, એ પવિત્ર હૃદયના જોખા પણ બહા બાઈઓએ, મહારાપર અનંત ઉપકારો કર્યો છે; જેનો બહલો મહારા આ રંગ જીવનમાં જ હું વાળી શકીશ કે કેમ તેની મારા હૃદયને તો શંકા છે. પણ પરમાત્મા જરૂર તેનો બહલો આપશે.

એ બધા બાઈઓનો ઉપકાર માની ત્રીજી બેઠકના પ્રેમભૂતિ ઉદારચિત્ પ્રમુખ બાઈશ્રી ચંદુલાલ દેશાઈનો તેમજ મહારા સહકારી સાક્ષરમિત્ર સ્વ. બાઈ મગનલાલનો ઉપકાર તો સર્વથી શ્રેષ્ઠ સ્થાને કનકકશનરૂપે દીપી રહ્યો છે. એ બંને બાઈઓએ અધાક પરિશ્રમ વેડીને, તેમજ મહોટા જોગો આપીને, મહારાં સેવા કાર્યને ઘણું સરલ કરી આપ્યું છે.

તેમનો હું જરૂર હૃદયથી આભાર માનું છું. એ ઉપરાંત અમારા પરમ સ્નેહી અને મહાન્ પરાંપકારી લેઉવા પાટીદાર જ્ઞાતિના ઉદાર ગૃહસ્થ, ધર્મવીર, દાનેશ્વરી બાઈશ્રી તુલસીદાસ વલ્લભદાસ ધરમજવાળા, અમારી સંસ્થાના એક તટસ્થ અને નિરપૃહી સંબંધી હોવા છતાં, તેમણે પણ મહોટી આર્થિક મદદ કરીને, અમારાં એ સત્કાર્યને સફલ કરવામાં જે મુંઝી મહાન્ સાત્વિક સહાય્ય કરેલી છે, તેમનો આભાર તો મહારે હીન હૃદય મુંઝી પ્રાર્થનાથીજ અત્યારે પણ માની રહ્યું છે. એ નિરભિમાની, કાનવીર હૃદયના અનંત ઉપકારો, મહારાં શરીરના રોમેરોમમાં વ્યાપી રહ્યા છે. પરમાત્મા તેમનું સર્વદા કલ્યાણ કરો અને દીધાંયુ જોગવી, એ બાઈ નિરંતર આવાં પરમાર્થનાં પવિત્ર કાર્યો કરતાજ રહો, એજ મારાં અંતરની ઉંડી ઇચ્છા અને યાચના છે.

છેવટે પરજ્ઞાતિના હોવા છતાં મહારા હિતચિન્તક પરમ સ્નેહી ધર્મવીર પંડિત શ્રીકૃષ્ણ મોહનજી કાર્તાતિક તેમજ મહારા હૃદયબંધુ ક્ષત્રિયવીર સાક્ષર બાઈવસંત, પોતાનાં શુદ્ધ હૃદયની સાત્વિક સેવા તેમજ હૃદયબોદક વીરવાણીથી મહારાં પરિવહના અને જ્ઞાતિહિતના કાર્યને જે કિંમતી મદદ કરી રહ્યા છે; તેમની પણ મહારે જરૂર અહિં સાભાર નોંધ લેવીજ જોઈએ. કેમકે જે જે શુચવાડાઓ અને મુશ્કેલીઓ, એ પરિવહના પવિત્ર કાર્ય પ્રસંગે. ઉપસ્થિત થયાં હતાં, એ બધી ધૂષિ ઉઠેલવામાં અને પરિવહ દેવીના સ્તંભિત થતા રથને સફલતાને માગે આગળ ધકેલી સંપૂર્ણ વિજય અપાવવામાં એ બંને વીર પુરોહોએ ખરેખર ઘણી ઉમદા સેવા બજાવી, મહારી પુણ્ય પ્રવૃત્તિને અનુપમ જોષ મહાદાવી દીધા છે, અને અમારી ક્ષત્રીય જાતિની વિજયપતાકા ફરકાવી તેમણે રંગ રાખ્યો છે. જેને માટે અમારી પાટીદાર જ્ઞાતિ હૃન્મેશને માટે તેમની રૂણી જ રહેશે.

આ પ્રમાણે અનેક સહાયકોના આશ્રયથી પરમકૃપાળુ પરમાત્માની દયા-
દ્રષ્ટિ વડે આશ્વરે સોએક શુદ્ધિની પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારનારા સ્વજનોનાં
અમૂલ્ય પ્રોત્સાહન વચ્ચે પોતાની સાત્વિક સફલતાથી પ્રસન્ન થયેલી
પવિત્ર પરિવ્રજાદેવી, પરમકૃપાળુ ઉત્તમામાતાજીની સહાયથી સ્વધર્મ-
સાફલ્યનાં તીર્થક્ષેત્રમાં હાસ્યવિલાસ કરતી, પૂર્ણપ્રેમાશ્વાસપૂર્વક પરિ-
સમાપ્ત થઈ. બહિર વર્તમાનપત્રોએ અમારાં જ્ઞાતિસેવાનાં રંકકાર્યની ઘણી
ઉદાર હૃદયથી સુક્રાંતકે પ્રસન્ના કરી, તેમાં પણ સુધારાના પક્ષપાતી સાંજ
વર્તમાને તો લાંબા કોલમના કોલમ લખી અમારી સાચા દિલની સેવાની ઘણી
સારી પિછાણ કરીને અમને આભારી બનાવ્યા.

પરિવ્રજ-ચણરેખા:—તૃતીય પરિવ્રજનું કાર્ય પરિપૂર્ણ થયા પછી, નીચમા-
નુસાર પ્રતિજ્ઞા કરનારા ભાઈઓએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિતથા પાવન થઇને પોતાનાં
પવિત્ર વચ્ચેના સપ્રેમ પાળી બતાવ્યાં છે, અને તેઓ સોને મહારા શુદ્ધહૃદયને
ધન્યવાદ ઘટે છે.

એ ઉપરાંત દેશદેશાન્તરમાં પરિવ્રજના કાર્યક્રમની યથાસ્થિત જેમ જેમ
જાણ થતી ગઈ, તેમ તેમ કચ્છ કરાંચી, સિંધ, મુંબઈ ઇલાકાના લિન્ન લિન્ન
પ્રદેશોમાં ધર્માર્થે વસતા મહારા જ્ઞાતિભાઈઓ પીરાણા સતપથની પ્રપચ્ચળ-
માંછી છૂટા થઇને, વેદધર્મના પતિતપાવન પંથે વળવા લાગ્યા છે, અને મને
આશા છે કે, બાવી પરિવ્રજનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય, ત્યાં સુધીમાં અમારી જ્ઞાતિને
કપાળે ચોંટાડું એ અટપથનું કલંક સમૂળું ધોવાઈ જશે. અને અમારી
આદિ-અનાદિ પવિત્રક્ષત્રિય જ્ઞાતિનાં વીરસતાનો, પોતાના આગલા પૂર્વજોને પગલે
ચાલી, પવિત્ર રૂપિમુનીઓએ સ્થાપેલા શુદ્ધ સનાતન વૈદિક ધર્મનાં કલ્પતરૂની
શીતળ છાયામાં, પોતાની આગલી બહોળલાલી અને સત્કીર્તિ સંપાદન કરી,
વીર ક્ષત્રિયોને છાજે એવાં આદર્શજીવનનો આ ભગવત પ્રિય ભારતભૂમિમાં
દિવ્યપ્રકાશ પાથરી, પોતાના ઉત્તમ જન્મને સફળ કરશે, અને મહારા જેવા
રંક સેવકની શુદ્ધ સેવાને પણ સવધા ચરિતાર્થ કરવામાં સાચા સહાયક થશે.
પરમકૃપાળુ પરમાત્માને પુનિત ચરણે મહારી એ જ ઇચ્છા અને એ જ યાચના
છે, તે ઇષ્ટકૃપાએ પરિપૂર્ણ થાઓ.

ઉપસંહાર:—ધાર્મિક ક્ષેત્રમાં, અને અમારી જ્ઞાતિના ઉદાર કાર્યમાં,
દેવચોગે પ્રાપ્ત થયેલી ફરજને સ્વીકારી પીરાણા-સતપથ સ્થાને હથિયારો ઉઠા-
વ્યાં, ત્યારથી આજસુધીમાં બનેલા મુખ્ય મુખ્ય પ્રસંગો અને મહારી કસોટી-
ઓની આ ટુંકી નોંધ મહારા ધાર્યા કરતાં વિશેષ લંબાઈ ગઈ છે, પણ તેમને
ટુંકાવી ટુંકાવી, માત્ર સુદાસર અગત્યની બાબતોનો જ ઉલ્લેખ કર્યો વિના આ
વિષયમાં પૂરતું અજ્ઞાણું નહીં જ પડે, એમ મારાં હૃદયને લાગવાથી અહીં

સુધી એમનુભવ ચિત્રને હું નિરૂપાયે એવી આવશે છું; તેમજ તેના તરફ ઉદારતા અને પિછાણની મીઠી નજરે નિહાળી, ધીરજ તથા શાંતિથી આ બધી હકીકતો ધ્યાનપૂર્વક વાંચી જવા માટે વાચકવર્ગનો આભાર બહોર કરી હું આ અંધના મૂળ વિષય તરફ વળું, તે પહેલાં ઉપસંહારના એ આવશ્યક શબ્દો આંકવાની ઇચ્છાને હું શેષી શકતો નથી.

આજથી આશરે વીશ વર્ષો અગાઉ જ્યારે મહેં આ પ્રવૃત્તિને આરંભ કર્યો, એ સમયની અને આજની પરિસ્થિતિમાં જમીન-આસમાનનું અંતર આવી રહ્યું છે. તે દહાડે બહોરમાં પીરાણા સતપંથનું નામ દેવાની પણ અમારો કોઈ બતિભાઈ હિમ્મત કરી શકતો નહોતો. શુભાની ગદરાઓની બલીમ છળનીતિ અને આપખુદ સત્તા સ્થાને કોઈ આંખ ઉંચી કરી અવજ ઉઠાવી શકતું નહોતું કે આંગળી પણ ચીંધી શકતું નહોતું. એવા ભય અને અંકુશની વજસેટી નીચે અમારી ત્રીસહજાર ક્ષત્રીઓની વીરબતિ છેક જ કચડાઇને શુભામ ખની રહી હતી અને આજે ? આજે તો દેશવિદેશમાં એ પાપીપંથનો પરિત્યાગ કરવાની અને ગદરાઓને કાન પકડી ફર કરવાની ધમધમાટ ભરી જોરદાર ચળવળ ચાલી રહી છે. પીરાણાને કિલ્લો એ ધમાલથી ખગભળી ઉઠ્યો છે. કાકા તેમ જ સેયદો સુધારકોની સાત્ત્વિક સત્તા અને સત્યનાં જોશને બરાબર સ્ક્રમણ ગયા છે—જુલો દહાડે પોતાનાં પોગળા કૂટી જશે અને આ ખીચડીયા અર્ધદંધ સતપંથનો, કદેશ્વારસિક છેલો જરૂર થોડા જ સમયમાં આવી જશે, એવું તેઓ સુદામ બાણી ચૂક્યા છે. છતાંય શું સેયદો કે શું કાકાઓ, શું મુખીઓ કે શું ગદરાઓ—અને તે બધાની સાથે તેમના આપ-મતલબની લાલચુ ખુશામતીયા ટોલ પીટનારાઓ, જે હજુ સુધી એ પાપના કિલ્લાને મઠાંગાંઠ વાળી વળગી રહ્યા હોય, તેા તેમાં તેમનો નહીં, પણ સમય અને સ્વાર્થનો જ દોષ છે. તેમની રજકરેટલી, તેમનો જીવન વ્યવહાર, તેમની આજીવિકા અને આશાઓનો આધાર એ કિલ્લાની કઠોર કાંકરીઓ સાથે જ શુંધાઈ રહેલો છે—સતપંથ વગર તેમનું જીવન નથી—સતપંથ વગર તેમને માટે ખીજો કોઈ આશ્રય કે માર્ગ નથી, એટલે તેઓ તેા પોતાનું સંપૂર્ણ બળ વાપરી, બનતા ઉપાયો લઇને, આ કિલ્લાના રક્ષણ માટે તનતોડ પરિશ્રમ ઉઠાવે તેમાં કંઈ નવાઈ નથી. પરંતુ સુધારાની પ્રબલ સેના સામે એ તૂટી કૂટીને ખડખડી ગયેલો પૂરાણો કિલ્લો કેટલો વખત ટકર ઝીલશે ?—અને મને જ્યારે જણાયું કે, એ કિલ્લાનાં જમાનાથી જડ થાલી ઝેડેલાં ઉંડાં મૂળીયાં ઉમેડી નાંખવાને ખાસ ઇતિહાસિક પ્રમાણેવાળાં મહાન ક્ષત્રાસની જ હવે ખરેખરી જરૂર છે, જનતા એ પંથના છૂપાએદો અને પાપ-પ્રપંચો બાણવાને આતુર બની રહી છે, સત્યના સૈનિકોને પોતાના ચળવળી રહેલા કાલમાં;

કોઇ એવું તીવ્ર હથિયાર જોઈ એ છીએ કે, જેનો પીરાણાનો પૃષ્ઠ પોપડો કંઈ જવાબ જ ન આપી શકે, તેમ જ એ પંથની અધશક્તિને ધતિરડીની પેઠે ચાંટી બેઠેલા લોળા લોકોની આંખોમાં પણ સત્યનાં તેજ આંજવાની હવે જ્યારે ખાસ જરૂર છે, ત્યારે એ બધા અર્થો એક સાથે સારે, એવો આ “ પીરાણા પોગળ પ્રકાશ ” નો ઘટ્ટાંડ-ભેદી ગોળો તૈયાર કરવામાં જ મહેં માફ સઘળું બળ ખપાવી દીધું છે, અને પૈસા, ભુદિ, પરિશ્રમ, ખાત અને અડગ હિમ્મત જેટલું જે કંઈ કરી શકે, તેટલું બધું કરી-સંઝડીને આ હબરો અન્યોનું તરવ માત્ર એક જ અંશરૂપે સર્વ કોઈની સેવામાં સાદર હાજર કરી મારી પવિત્ર અડગ ફરજમાંથી મુક્ત થાઉં છું.

આ વિચિત્ર પ્રસંગોની રૂપરેખા પૂરી કરતી વખતે મને એટલું તો જરૂર લાગી આવ્યું છેજ કે, જગતમાં આવજનો સંસ્કારી માનવ સમાજ, એક ટાંચણીથી એન્ટન સૂધીના બધા નહાના મહોટા વિષયોને બહુ બહુ ન્યાય દૃષ્ટિએ ચર્ચા ચૂક્યો છે, છતાં પણ અનેક સૈકાઓની ધૂળ-માટી નીચે દટાયેલા પીરાણા સતપંથના પોપડા ઉભેડી, સુસ્ત સતપંથીઓ, સુખીઓ કે તેમના ખાનાઓના અંધારા ખૂણામાં છુપાયેલા હબરો અંધોને સુધી, એ પંથના પ્રવર્તકોએ સત્ય ઇતિહાસ કે વૃત્તાન્તોને નામે ચીતરેલા હબરો કલ્પિત ચમત્કારો તેમજ પરચાવાળા, પીરો અને સ્થાપકોનાં બતાવતી જીવન ચિત્રોમાંથી હંસની પેઠે નીર-ક્ષીર ન્યાયે સત્યને તારવી, મુદાસર સચોટ પ્રમાણોનાં સાચાં મોતીઓ શોધી કહાડી, એ શુભવ્યાપી પીરાણા સતપંથનો ખરેખરો વૃત્તાન્ત ઇતિહાસ, કે તેના પ્રપંચ અને છલનીતિનો પૂરેપૂરો પ્રકાશ આજસૂધી કોઈપણ વ્યક્તિ કે સંસ્થા તરફથી બહાર આવેલો નથી. અને એ પૂણી સ્વરૂપમાં બહાર ન આવે, ત્યાં સુધી હિંદુમહાસભા કે આર્ય સમાજના બહાર કાર્ય કરતોએ, પ્રાસિક પ્રવૃત્તિના ઉત્સાહી ચળવળ કરીને, અમારી તેમજ એ પંથમાં રસાયેલી અન્ય ધણી બંધિયાના હિંતચિન્તક જ્ઞાતિ સેષ્ટોને, બહાર વિદ્વાનો, લેખકો અને પત્રકારોને, તેમજ એ બાબતમાં હમણા હમણા હૃદય પૂર્વક રસ લઈ રહેલી બહાર જનતાને આ વિષયનાં ઉજવણ સત્યો પૂરાં પાડવાની ખાસ જરૂર હતી. મારી પાસે એ સત્યો બહુવાની અનેક દિશામાંથી વારંવાર માંગણી થયા કરે છે, તેના લેહ ભરમોના કડ્ડુરસિક વૃત્તાન્તો મ્હારે મ્હોઠે સાંભળી તેની સવિસ્તાર હકીકત રજૂ કરવાની ઘણા રનેહી તેમજ પરિચિત વર્ગ તરફથી સૂચનાઓ થયાં કરે છે, એ સર્વની એક સામટી અનુરૂપતા માટે-આ વિષયનું મ્હારી બહુ પિછાણનું સઘળું સાહિત્ય નિખાલસ ફિલથી જનતાને ચરણે હાજર કરવા માટે બીજા શોગ્ય ન્યાય આપનારા ઉત્સાહી સંમર્થ સાથીરનાં અભાવે, આકર્ષે મ્હારે નબળે

સળળે હાથે મેંજ માથે ઉઠાવવાની ધૃષ્ટતા કરી છે, તેની પરિસ્થિતિ અને મહારી શક્તિનો વિચાર કરી ઉદાર જનતા મહારી આ શુદ્ધ હૃદયની સ્નેહની સેવા સ્વીકારી લેશે; અને હવે આ હથિયાર હાથમાં આવતાં તેના સદુપયોગ કરી, પવિત્ર હિન્દુજાતિનાં શ્રેયમાં મને સહાયક થશે એવી મહારી ઇચ્છા-આશાને પ્રાર્થના છે.

આમાર નિદર્શન:—હવે અહિં આ રેખા પૂરી કરતી વખતે મહારે એક પવિત્ર ફરજ બજાવવાની બાકી રહે છે. અને તે મહારાં પરિષદ ઉપસંતનાં બહાર સેવા કાર્યમાં સીધી ઠે આડકતરી અમૂલ્ય મદદ કરનારા સ્વધર્મોભિમાની સત્પુરુષો અને સ્વધર્મ સંસ્થાપક સંસ્થાઓનો આભાર માનવાની છે. એ સર્વેએ પણ શુદ્ધ હૃદયથી એજ દિશામાં સાત્વિક પ્રવૃત્તિ કરીને, સ્વધર્મ સેવા માટે, સત્પ્રયાસો હાથ ધરીને પવિત્ર હિન્દુધર્મના સરળમાર્ગમાં નડતા પીરાણા સતપથ જેવા કાંટાઓને દૂર કરવા માટે દેશ-કાલ-સ્થિતિને અનુસરતા યથા-શક્તિ, યથાભક્તિ પ્રશંસનીય પ્રયાસો આદરેલા છે. એ પાપી પંથની પ્રપંચ-બળમાં ફસાયેલા મારા જાતિભાઈઓના ઉદાર માટે મહે અમહારાં ઉત્સાહી સુવકમંડળ સાથે જેમ વરસોથી બીડું ઝડપું છે, તેવીજ રીતે પરમાત્માની પ્રબલ પ્રેરણાથી પ્રોત્સાહિત થઈને, પોતાના જાતિભાઈઓને-સ્વધર્મ બંધુઓને એ કુટિલ પંથના કેળખાનામાંથી છોડાવવા માટે, પોતાનાં તન-મન-ધનના મહાન્ ભોગે ગુજરાતમાં સુરત પાસે ભાઠા, ભાટપુરના રહીશ ધર્મોચ્છી વીર ભાઈઓ શ્રીયુત છીમાભાઈ ભૂલાભાઈ ભગત, મુની હરિભાઈ દેવાભાઈ ભગત અને ભાઈ નારણજી ગોપાળજી માસ્તરે પણ કેટલાંક વરસોથી મહાન્ પરિ-યત્નથી એવીજ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરેલી છે, અને એ સળવળમાં અનેક ભોગો આપોને તેઓ આજસુધી સારી પ્રગતિ કરી રહેલા છે, તેમને પણ આ પ્રસંગે ધન્યવાદ આપી, સંપૂર્ણ સફલતા મળે, ત્યાંસુધી પોતાના પવિત્ર ઉદ્દેશને વળગી રહેવાની સપ્રેમ ભલામણ કરે છું. તેમજ અમદાવાદવાળા શ્રીયુત રણછોડભાઈ દલસુખભાઈ ભગત પણ આજે વરસો થયાં એજ દિશામાં શુદ્ધ હૃદયથી પીરાણા-સતપથ વિરૂદ્ધ ધર્મસેવાનું પવિત્ર કામ કરી રહ્યા છે, તેમને પણ હું અંતરથી ધન્યવાદ આપી, પ્રભુપ્રીત્યર્થે દેશ અને પ્રજાના કલ્યાણ અર્થે પોતાના પુણ્ય પ્રયાસો આજુજ રાખવાની અરજ કરે છું. તેમજ મુંબઈ આર્યસભાએ અને તેના મુખ્ય વાજીર “આર્ય પ્રકાશ” નામક સપ્તાહિક પત્રે આ કાર્યમાં લાંબો સમય થયાં રસ લઈને સંગીન સેવા બજાવેલી છે, તેમજ અખિલ હિન્દની હિન્દુ ધર્મ મહા સભા સ્થપાયા પછી, આજે કેટલોક સમય થયાં તેના કાર્યવાહકો પણ આ દિશામાં ઘણી પ્રશંસાપાત્ર-પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યા છે. તેઓ સર્વનો આ સ્થળે શુદ્ધ અતઃકરણથી હું આભાર નિવેદન કરીને, અમારી

સુરત છાત્રામાં પીટાણા સતપથની વિરૂદ્ધ ઝુંબેસ ઉઠાવનાર વીર બંધુઓ.

શ્રી. હીમાચલ છાત્રાલય

૩૧/૪ ૧૯૮૫

શ્રી. સુખી હરીભાઈ

૩૧/૪ ૧૯૮૬

શ્રી. નારાયણ ભાસ્કર

૩૧/૪ ૧૯૮૬

પીનાળા સતપંથનો ત્યાગ કરનાર વીરબંધુ

શ્રીમત રજકોડભાઈ દલમુખભાઈ ભગત

કાઝીબા શાંતિના સુધારક અમદાવાદવાળા

જાતિ તેમજ અખિલ હિન્દુજાતિ તરફથી તેમને હાર્દિક ધન્યવાદ આપ્યું હતું. તેમજ હજુ પણ ઘણું બાકી રહેલું કાર્ય કેવું મુશ્કિલ છે, અને તેને માટે કેવા ભગીરથ પ્રયામોની જરૂર છે, તે મારા અનુભવના પ્રસંગોમાં સવિસ્તર આલેખેલું હોવાથી એ તરફ તેમનું ધ્યાન ખેંચી એ બધી ધર્મોત્સાહી વ્યક્તિઓ તેમજ સંસ્થાઓને, પોતાની આ દિશાની પૂણ્યપ્રવૃત્તિ વિશેષ જોર-શોરથી ચાલુ રાખવાની હું આગ્રહ સહિત પ્રાર્થના કરું છું. અને મને આશા છે કે, આ સર્વ ધર્મ સેવકોના એકત્ર સંઘબળથી સતત પ્રયાસ ચાલુ રહેશે. તો પીરાણા સતપથ જેવા જૂના, જર્જરીત થયેલા ખડખડી ગયેલા પોકળપ્રપંચ દુર્ગને જડમૂળથી નાખૂત કરવાનું કાર્ય બહુ જ સહેલું થઈ પડશે. તેમજ મુંબઈ ઘાટકોપરના લોકપ્રિય પ્રભુપ્રેમી અને યોગમાર્ગ પ્રવાસી પૂર્વાશ્રમના એક ખંતીલા ભાટીયા ક્ષત્રિય જાતિના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થ શેઠ તુલસીદાસ લક્ષ્મીદાસ સાંપ્રતમાં મસ્તખાવાળાં લાડકાં નામથી ઓળખાતા, સ્વધર્મોભિમાની, સ્વધર્મસાહિત્ય રસીક, સરલ રનેહમૂર્તિ ઉચ્ચત્યાગી, સ્વામીજી તુલસીદાસજીનો પણ મારે અહિં ખાસ આભાર નિવેદન કરવાનો છે. તેમણે મને પ્રેતસાહિત કરી, આ વિપરીત દેશકાળમાં પણ નિઃસંકોચે આ ગ્રંથપ્રકાશનું સત્કાર્ય ઉતાવળથી કરી લેવાની પ્રેમાગ્રહ ભરેલી ભલામણ કરીને મારા રંક પ્રયાસને વખાણી મારાં ઢીલાં પોચાં મનને બળવાન બનાવી દેવાની કૃપા કરી છે. એ મહાત્માનું જે મને પ્રેતસાહન ન મળ્યું હોત, તો આ ગ્રંથ પ્રકાશનનાં કાર્યમાં હજી પણ થોડો વધારે વખત નીકળી જાત; તે માટે એ સત્પુરૂષનાં ઉત્તેજન અને આશીર્વાદને શ્રદ્ધાસહિત સ્વીકારી, તેમનો હું અંતરથી અહિં આભાર માનું છું.

લી.

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ કોન્ડ્રાકટર

ડે. વીરાણી: તાલુકે નખત્રાણા (કચ્છ).

શેઠ તુલશીદાસ વલ્લભદાસ ધરમજવાળા

જે ઉદારચિત્ત પારીદાર બંધુને ફોટો આ સાથે મુકવામાં આવ્યો છે તે બાઇ શુભ સતમાં આવેલા ધરમજ મામતા વતની છે. એ બાઇશ્રીને જન્મ સંવત ૧૯૪૪ ની સાલમાં થયો હતો એટલે હાલમાં તેમની ઉંમર ૩૮ વર્ષની છે. ચરેતરના લેવા પારીદાર બાઇઓમાં તેમનું કુટુંબ જેટલું નામાંગિત છે તેટલુંજ જ્ઞાતિદિતના કાર્યો કરવા માટે કડવા પારીદાર જાતિના સુપ્રસિદ્ધ છે. ખાનદાનીના નસુના રૂપ સમરન પારીદાર જાતિમાં ધણું કુટુંબો છે છતાં જ્ઞાતિ ઉન્નતિ અર્થે પ્રયાસ કરનારાં તે માત્ર આંગણીના વેદા ઉપર મજ્બી શકાય એટલાં પણ બાઇજી દરે, સ્વકોમ પ્રત્યેની લાગણી, તે સાથે ઉદાત્તમાત્ર અને પારીદારના યુગ્મેની મદદના આ બાઇશ્રીના કુટુંબમાં જે દેખાઇ આવે છે તેવી બાઇજી બીજાં આમળ વધેલાં પારીદાર જાતિનાં કુટુંબોમાં પ્રદર્શિત થાય છે, ખાનદાની પેઢી ઉતાર ચાલી આવે છે એ વાતની પ્રતિની આ બાઇશ્રીના કુટુંબમાંથી મળી આવે છે.

તુલશીદાસબાઇના વિદ્યાભ્યાસ વધારે નહીં હોવા છતાં પોતાના ધંધાને સારી રીતે ખીલવી શક્યા તેનું કારણ પંદર વર્ષની નાની ઉંમરથી જ ધંધાએ પરદેશ ગમન સીકાણું. એટલી ન્દાની વયમાં આફ્રિકા જેવા દૂર દેશમાં પણ વર્ષ રહી આવ્યા. દેશમાં આવ્યા અને ફરીથી પાછા આફ્રિકા ગયા. પોતાના વડીલબંધુ (બાઇશ્રી પરભુદાસ) સાથે વિદ્યાપત રહ્યા અને ત્યાં રહીને કાપડના ધંધાને લમો અતુભવ મેળવ્યો. દેશમાં આવીને કાપડના ધંધા શરૂ કર્યો યુગંધમાં પેઢી ખોલી અને પરમાત્માએ તેમના ધંધામાં સારી મરફત મુકી. જેમ જેમ આર્થિક સ્થિતિ સુધરતી ગઇ તેમ તેમ પોતાની આવકમાં સ્નેહીઓ અને જ્ઞાતિનાં પણ કંઈક ભાગ છે એવી બાવના પણ સાથે સાથે વધતી જ આવી ! જ્યારે જ્યારે જ્ઞાતિના વિદ્યાર્થીઓ તેમની મદદ માગવા જાય ત્યારે આપેજ ! કોઇને નિરંજન નહિ કરવો, સ્થિતિ પ્રમાણે કંઈક આપવું જ એ તેમની ઉદારચિત્તિની વ્યાખ્યા ! વિદ્યાર્થીએ તે શિષ્ય-વૃત્તિઓ આપવામાં તે ના કહેવાયજ નહિ ! “જ્ઞાતિની સંમારિક સ્થિતિ સુધરે તે સાચું” એ વાતનો જન સ્નેહીઓમાં જવાનો હોય તેમાં પણ એટલીજ ઉત્કંઠા ! અને જ્યારે કચ્છ વિભાગના પીંગણાસતપંથી બાઇઓની વાત આવે તરત જ તેમને એ પંથની રાદે જતા અટકાવવાનો પ્રયત્ન કરવા સ્નેહીઓને આમદર્પક બલાપણુ કરે. પોતાથી જનની મદદ આપવાની કિલ્લુકતા તે એમના રૂપે રૂપે દેખાઇ આવતી હોય કચ્છ વિભાગની પારીદાર પરિવહની ત્રીજ એક જ્યારે સુખંધ ખાતે બરવાની નહીં થઇ ત્યારે-મેન્દેર પાણેથી શી લેવી નહિ-એ વાતની બલામણુ પણ એમણે જ કરેલી. અને પરિવહના ખર્ચનો એટલો ભાર પણ એ બાઇશ્રીએ જ ઉપાડી લીધો હતો ! કોઇ પણ વિભાગના જ્ઞાતિ બાઇની ઉન્નતિ પ્રત્યે લાગણી ધરાવનારો આ કરતાં બીજાં વિશેષ પુરાવો શું હોઇ શકે ? પીંગણાના અધર્મ-સુકત પંથને પારીદાર જ્ઞાતિમાંથી નિર્મૂળ કરવાના શુભ કાર્યમાં તેમની અપાર ઉત્કંઠા જોવામાં આવી અને જે પ્રકારે કચ્છ વિભાગની ઉન્નતિ અર્થે મદદ કરી શકાય તે પ્રકારે અમે જ્યારે જ્યારે મદદ માગી ત્યારે આપીને તે બાઇશ્રીએ અમારા કચ્છ વિભાગના બાઇઓને મોટા ઝાણી બતાવ્યા છે. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા એ બાઇશ્રીને અને એમના સહકુટુંબને ત્રીર્ધાસુખ્ય ખઠ્ઠો અને જ્ઞાતિદીતનાં અનેક કાર્યો તે બાઇશ્રીના કુટુંબ હરેતક થાઓ, એવું ધરમ કૃપાળુ પરમાત્મા પસંદ થાશે છું.

દાનવીર પાટીદાર જીવું

શ્રી ગુલસીદાસ વલ્લભદાસ પટેલ

ગામ ધર્મજવાળા

પીરાણા સતપંથની પોલ

અને

સત્યનો પ્રકાશ.

પ્રકરણ ૧ લું.

“ ભારતનું પ્રાચીન ગૌરવ. ”

(હિંદનાં ગત ધાર્મિક જીવનની દુઃકી રૂપરેખા.)

કલ સૃષ્ટિમાં શિરોમણી સ્થાને શોભી રહેલો, ભગવાનની અસીમ કૃષ્ણનો અધિકારી, દેવવંદિત, પુરાણપ્રસિદ્ધ, ભારત-વર્ષ જગતની તીર્થભૂમિ-દેવભૂમિ જ છે ! એ હિંદુસ્તાનનો ત્રિકાલાતિત મહિમા તો, વિશ્વવિખ્યાત જ છે ! આ પવિત્ર ભારતનાં મહિમો, જગતમાં કેણે નથી ગાયાં ? સુરેન્દ્રનાં નંદનવનને પણ લગ્ન પમાડે એવો સુંદર, દેવોને વસવા યોગ્ય, વિમલતીર્થ રૂપ, રૂપિ-સુની અને મહારાની મહર્ષિઓનાં ઉચ્ચ તપતેજથી ઉજ્જવલ, તેમજ પારમાર્થિક-ભાવનાવડે પુનિત, ઇતિહાસિક સકલ સુખોની પરાકાષ્ટાએ પહોંચેલો, ચારે વર્ણોરૂપી અભેદ, સુદૃઢ હિવાલોથી વિભૂષિત અને સુરક્ષિત, આ પ્રાચીન આર્યાવર્ત, હિમાલયનાં ગગનચુમિત શિખરોથી આરંભીને, દરશનની દિગંતકીર્તિને હીપાવતો, એક વખતના સુવર્ણસન્નિત સિંહલદ્વીપપર્યંત, કેવો શોભી રહ્યો છે !

આજે પડતીના સમયમાં પણ, જડજગતનું ઉપકાસ કરતો, આજસુધી લ'ચું મસ્તક કરીને, કેવો તે અચલ ઉભો રહ્યો છે ! શી તેની મહત્તા ! કાળ તેની કીર્તિને ભૂસી શકે તેમ નથી ! મનુષ્ય તેના મહિમાને કોઇ કાલાન્તરે પણ ભૂલી શકે તેમ નથી ! કુદરતની અલૌકિક સૌન્દર્યવાટિકા સમાન, કારમોરથી કોમારના પવિત્ર પ્રભાવને જાળવનારી કન્યાકુમારીના છેક છેલ્લાં ખિંદુ સુધી, ઉત્તર દક્ષિણમાં તે લંબાયેલો, સમુદ્રતીરે નિંદ્રાસમાધિ ભોગવી રહ્યો છે ! અને આતુર્વર્થના લેહને પણ અભેદમાં ગાળી નાંખનારી, પ્રબળ પ્રતાપી આર્યોની અઘાવધિ જાળવાઈ રહેલો, અશેષ અભેદ-સત્તાનું સ્મરણ કરાવનારી, પૂર્વમાં ઇશ્વરી ઐક્યરથને હાંકનારી પવિત્ર જગદીશપુરીથી લઈને, લલિતકલાનિધાન લક્ષ્મીપતિ શ્રીનારાયણનાં લીલાનિકેતન જેવા

કચ્છપ્રદેશમાં આવેલાં શ્રી નારાયણસર તીર્થક્ષેત્ર સુધી, તેમજ મહાભાર-
રતના સુખ્ય અધિનાયક સોળકલાનિધાન, નંદનંદન શ્રીકૃષ્ણસૂત્રની સુવર્ણ-
મંડિત દ્વારકાપુરી પર્યંત, હિંદની વિશાળી ચતુર્દિશાને વિંટળાઈ વળેલો, એ
દિવ્ય પ્રદેશ કેવો શોભી રહેલો છે ? એ પવિત્ર દેશ, એક વખતે, જગતના
સર્વ દેશોમાં શ્રેષ્ઠત્તમ સ્થાને વિરાજી, જ્ઞાનગૌરવથી ગાજી, સકલ
સૃષ્ટિમાં ઉત્તમ અલંકાર રૂપે રાજી રહ્યો હતો. તેમજ અચરાચરમાં સ્વાતં-
ત્ર્યગાન કરતો, સાંપ્રાપ્ત્ય-સુખના સ્વર્ગસમાં ઉચ્ચ શિખર ઉપર સદર્પે બિરાજી
રહ્યો હતો. જેમાં ધર્મ, શિક્ષણ, સમાજ, શાસન, વાણિજ્ય, હુન્નર, કલા, અને
વિશ્વસેવાદિ આદર્શરૂપ અનેક જીવનધર્મોની યથાયોગ્ય પ્રકારે વહેંચણી કરી,
ભારતવાસીઓ પોતાના દેવદુર્લભ માનવજન્મની સફળતા કરવાને, ચારે વહોંરૂપી
સુંદર અલેખ વ્યવસ્થા વિરચીને, બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શૂદ્ર, એવા ચતુ-
વિધવહોં પોતપોતાના ધર્મો જાળવી-પાળીને, સ્વદેશનું ગૌરવ સર્વે સંભાળી
રહ્યા હતા. બ્રાહ્મણો, વેદ-વેદાંગમાં પારંગત થઈને, સ્વધર્મનું પ્રેમથી પરિપાલન
કરતા હતા. ક્ષત્રિયો સર્વવહોંનું દુઃખ તથા ભયથી રક્ષણ કરવાને, સદાય
શૌર્ય સહિત શસ્ત્ર ધારણ કરીને, પોતાની ગૌ-બ્રાહ્મણપરિપાલક પદવીને દીપાવી
રહ્યા હતા; એટલુંજ નહિ, પરંતુ જરૂર પડે ત્યારે, સ્વદેશ અને સ્વધર્મનું
પ્રાણાન્ત પર્યંત સંરક્ષણ કરવાને તત્પર રહેતા. ખંતીલા, સાદા વૈશ્યો, અર્થ-
શાસ્ત્રના ઉંડેશ નિયમેને સાચવી, ખેતી અને વાણિજ્યની પ્રમાણિક પ્રવૃત્તિ
કરીને, તેમજ ઢોરોને ઉછેરીને, ધન કમાતા અને પ્રજાને પોષતા હતા. શૂદ્રો
પણ, પ્રેમથી એ ત્રણે વહોંને પોતાના પૂજ્ય સ્કંદમજી તેમના તરફથી મળતાં
રક્ષણ-પાલનમાં શંતોષી જીવનગાળીને, એ પૂજ્યોની નિઃસ્વાર્થ સેવા કરવામાં
પોતાની સાર્થકતા સમજી રહ્યા હતા. આ સર્વ ઉપરાંત વળી પવિત્ર ભારતદેશ-
ની સર્વોત્કૃષ્ટ મહત્તા તો એ હતી કે, સ્વધર્મનિધાની સન્નજડ સોનેરી સાંકળમાં
બંધાયેલું, ધર્મપરાયણતાના ગહન અન્ધમાં ગુંથાયેલું, અને વૈદિકજીવનના વિદ્યુત
તારોથી જડાયેલું, દરેક વહું પણ, પોતાના પવિત્ર વેદોની આજ્ઞાનાં પરિપાલન
માટે, તેમજ પોતાનાં નિષ્કલંક કુલાભિમાનને જાળવી રાખવા માટે, પોતાનાં
જીવન-સર્વસ્વનું આત્મબલિદાન આપવાને, પણ કહી ચૂકે તેવું નહોતું ! કારણ
કે:—“ સંભાવિતસ્ય વાકીર્તિ મરણાન્તિરિચ્ચતે ”—પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થને મન, અપહ્રીતિ
તો, મરણ કરતાં પણ વધારે દુઃખરૂપ હોય છે. એ તેમનો મુદ્રાલેખ-તેમનું
સુખ્ય જીવનસૂત્ર હતું. આજે એવા આદર્શરૂપ પ્રબલપ્રતાપી દિવ્યદેશને સર્વ
પ્રકારે ઘોર અધઃપાત થતો જોઈને, કયા હૃદયવાન ભારતપુત્રને આત્મા
જ્ઞાનિથી ઉકળી આગ્ના વિના રહેશે ? કયા માતૃભક્તે હિંદુની આંખોમાંથી
ઉનાં આંસૂઓ નહીં વહે ?

આપણા દિવ્યદેશની આવી અધઃસ્થિતિ કયારથી થઈ? એ પ્રશ્ન વિચારતાં જણાય છે કે, પ્રાચીન વેદકાળનો સ્વર્ગીય સત્યયુગ પરિસમાપ્ત થયો, અને દ્વાપર-ત્રેતાનાં પગલાં થતાંજ, માનવ જીવનની પશુવૃત્તિયો વિશુદ્ધ આર્થ-જીવનમાં પ્રવેશ કરવા લાગી, ત્યારથીજ તેનો આરંભ થયો; તે દિવસે દિવસે ખરાબ થતી, કુટિલ કલ્હીકાલના આરંભમાં મહાભારતનાં ઘોર મહાયુદ્ધ પછી તો, છેકજ પતનની પરિસીમાને જઈ પહોંચી. એ વિનાશક વિગ્રહ પછી તો, ભારતભૂમિ, દિન પ્રતિદિન સામાન્ય મ્યુતિનેજ પામતી જતી હોવા છતાં, આજથી ૮૦૦-૯૦૦ વર્ષ પહેલાં-એટલે કે ગિઝની ઘોરી, ગુલામ, મોગલ આદિકૃર યવન જાતિઓના પ્રવેશ તેમજ આક્રમણો શરૂ થયાં; ત્યાંસુધી તો, -જગતની બીજી બધી પ્રજાઓ કરતાં તે ઘણી ઘણી વાતે રક્ષીઆતી હતી. અને સાધારણ રીતે ઘણી સંતોષકારક રીતે, તેની આંતરિક સુખશાંતિ તેમજ યશ કીર્તિ જળવાઈ રહી હતી. લખવાનું તાત્પર્ય એજ કે, એ સમયે પણ દ્રવ્યલોભથી લલચાઈ આવેલાં, વિદેશી યવનોનાં ટોળાંઓને, પોતાનો પ્રતાપી હાથ બરાબર બતાવી શકે, એવા ભારતના અનેક જુદા જુદા પ્રદેશો ઉપર પોતાનો સુખરૂપ અધિકાર ચલાવનારા, અને પોતાના દિવ્ય ક્ષાત્રતેજને ધારણ કરી, જનનીની કૂખને દીપાવનારા, અનેક ક્ષત્રી નૃપવીરો, ગુફામાં રહેલા સિંહોની પેઠે, આ દેશમાં કામેઠામ શોભી રહ્યા હતા.

ભારતની પવિત્ર ભૂમિપર પહેલ વહેલો પગ મૂકનારા પરદેશીઓમાં, ઇ. સ. પૂર્વે ૩૦૦ ને આશરે મહારાજ્યપદે જઈ પહોંચેલા ગ્રીસદેશના મહાન સીકંદર પાદશાહે, મહાન એલેક્ઝાંડરે સમ્રાટપદના લોભથી, પૃથ્વીના અનેક દેશો ઉપર એ વખતે વિજય મેળવી લીધો હતો, અને છેવટે ભરતખંડની પણ તેણે સુલાકાત લીધી! પરન્તુ કુદરતથી સુદૃઢ રીતે રક્ષાયેલા, આ પવિત્ર દેશનાં, સિંહદ્વારોમાં પેસતાં જ, મહાત્મ પૌલસ્ત્ય વંશના શૂરવીર રાજાઓએ, કમ્ભર કસીને, તેને સમાન યુદ્ધથી યથોચિત આવકાર આપી, આર્યોનાં યોજ-સનો સારો પરિચય કરાવ્યો! એ ક્ષત્રીય વીરોની શૌર્ય-પ્રતિભાથી અંબાઈ ગયેલાં, મહાન સીકંદરનાં વિશાળ લશ્કરે, યુદ્ધમાં વિજય મેળવેલો હોવા છતાં, પોતાની જીંદગીનાં સંરક્ષણ માટે, જલદીથી સ્વદેશ પાછા ફરવાની હઠ કરી. એથી એલેક્ઝાંડરને તરત પાછા ફરવાની ફરજ પડી. તેના સૈનિકો બરાબર રક્તમળ ગયા હતા કે, આવા પ્રતાપી રાજાઓના દેશમાં આગળ વધવું, એ તો સિંહની ગુફામાં માથું ઘાલવા જેટલું જ ભયંકર અને દુર્ઘટ સાહસ હતું. એટલે "સીકંદરને નિરૂપાયે યંબળુને નાકેથીજ પાછા ફરવું પડ્યું હતું.

ત્યાર પછી ઇસુના છેક દશમા સેકા સુધી તો, બીજા કોઇ પણ પરદેશી, કે પરધર્મી રાજાએ, આ બળવાન હિંદુસ્તાન તરફ દૃષ્ટિ ફેંકવાની પણ હિંમત કરી નહોતી; પરંતુ ત્યાર પછી દુર્દેવ યોગે ભારતવર્ષના સૌભાગ્યસૂર્ય, અસ્તા-ચલની નીચી ટેકરી ઉપર ઉતરવા લાગ્યો; કેમકે તેના સહભાગ્યના પ્રતાપી દિવસો, એ વખતે પૂરા થયા હતા. તેના ગૌરવરવિ, સમીપ આવતી સંધ્યાને ચરણે શિર ઝુકાવીને, પોતાનો તેજસ્વી પ્રતાપ સંકેલી, પશ્ચિમના શીતલ દિગંત તરફ આગળ હગલાં ભરી રહ્યા હતા. ભારતનું દશાચક્ર એ વખતે અવનતિના વિનાશકારક ચીલા ઉપર ચઢી ચૂક્યું હતું.

એ વખતે વીર ક્ષત્રીયજાતિ રમેશુણુ પ્રધાન બની જવાથી, અને સર્વત્ર વિજયકેા વાગવાને લીધે વધી પડેલા ઐશ્વર્યમદથી છડી જઇને, છેક જ આગસ્ટ, વિલાસી અને ખેદરકારી બની ગઈ હતી. દેશ અને ઇર્ષાથી પરસ્પરના વિરોધોની કલહક્રવાલા ઠામેઠામ સળગી રહી હતી, એથી તેમનામાં અંદર અંદરની ફૂટ, મત્સર, કલેશ, દેષાદીક દુર્ગુણોથી, તેઓ બંને ધર્મોભિમાની હોવા છતાં, તેમનાં ત્રિવિધ બલસામર્થ્યમાં વિનાશકારક ઉધાઈઓ લાગવાથી, પડતીની શરૂઆત થઈ ચૂકી હતી.

પ્રથમ તો એ વખતે દાહિર નામના એક પરધર્મી રાજાએ સિંધુ નદી આગળીને પડોસમાંથીજ હિંદી-રાજાઓ ઉપર આક્રમણ શરૂ કર્યું. ત્યાર પછી થોડા જ સમયમાં ઈસ્લામી ધર્મજનૂનથી ઉશ્કેરાયેલા સબકતગીન, મહમ્મદ ગિજની, શહાબુદ્દીન આદિ ચવનોએ પણ વારંવાર હિંદુસ્તાન ઉપર ચાલુ ચઢાઈઓ કરવા માંડી ! તેમણે અનેક સપારીઓ કરીને નિર્દય લૂંટો ચલાવી ચોમરથી આ દેશનું અડળક ધન હરણ કરી લીધું. આવા સોના જેવા સમૃદ્ધ દેશની સઘળી સંપત્તિ લૂંટી લેવી, અને એક કોડી પણ હિંદુભૂમિમાં નરહેવા દેવી, એવી તેમની દુષ્ટદાનત સ્પષ્ટ દેખાઈ આવતી હતી. એટલું જ નહિ, પણ નાબુક અને સ્વરૂપવતી હિંદુ રમણીઓને પણ પોતાની હાસીઓ બનાવી, તેમની અમૂલ્ય શીયળસંપત્તિ લૂંટી લઈને, તેમના પવિત્ર પાતિવ્રત્ય ધર્મને ભંગ કરી, તેમને વટાળી, છેવટે બળભેરીથી હિંદુધર્મનાં બીજનો પણ સર્વથા ત્યાગ કરવાની તેમણે હિંમતભરી આશાઓ બાંધી હતી ! તેમની અતિ તામસિક પશુવૃત્તિ, ધર્મભ્રષ્ટકારક છલનીતિ, હિંસક વનપશુઓ જેવો ક્રૂર સ્વભાવ, ધર્મજનૂનથી છલોછલ ઉભરાઈ રહેલું તેમનું શારીરિક પશુબળ, અને તેમની નીચ વિષયલપટતા, જેવાં અનેક જનૂની કારણોથી આ પવિત્ર સાહિત્યવૃત્તિના દેશમાં હાહાકાર વ્યાપી રહ્યા ! હિંદુને એ અત્યાચારો વડે એકાએક પરિવર્તન થવાં લાગ્યું !

દિલ્હીના તખ્તપર એ વખતે અતિ સૂરવીર પૃથ્વીરાજ જેવો મહાન પ્રભાવશાળી રાજા રાજ્ય કરી રહ્યો હતો, અને ગુજરાતમાં ભોળા ભીમદેવ સમાન અનેક સૂરા ક્ષત્રિયવીરો શોભતા હતા; પરંતુ સંયુક્તા અને ઇન્દ્રજન કુમારી જેવી સુંદર રાજ્યકન્યાઓ માટે તેઓ પરસ્પર દલ્હીઝગડીને નખળા પડી રહ્યા હતા. એવામાં જ આ પરિસ્થિતિની ખાતમી મેળવી લેનારા કાબેલ મહમ્મદ ઘોરીએ કાળુલથી એકાએક હિંદુસ્તાન ઉપર ધસી આવીને, તેમના હિપ્પર એક પછી એક સ્ફટાકો કરવા માંડી, તેનું પરિણામ ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ અને સર્વવિદિત હોવાથી, અહિં તેનો ઉલ્લેખ કરવાની કશી જરૂર જણાતી નથી. સુસલાચક્રને એ પણ વિદિત જ છે કે, અનેકવાર વીર પૃથ્વીરાજના અસીચ બળથી હારીને પાછો નહાસી જવા છતાં, છેલ્લીવાર શાહપુટ્ટીન ઘોરીએ, ઉઠાર અને પરાક્રમી વીરપૃથુને કેદ કરી, દિલ્હીની ગાદી ચૂંટાની લીધી ત્યારથીજ વિદેશી, વિધર્મી, સુસલમાની કુટિલ રાજ્યની, આ પવિત્ર દેશમાં પહેલપહેલી શરૂઆત અને સ્થાપના થઈ. એ મહમ્મદઘોરીએ, પાછળથી પરાક્રમી ભીમદેવના પ્રબલ પ્રયત્નો છતાંય કુસંપથી નખળી પડી ગયેલી, ત્હોની સેનાને એક યુદ્ધમાં હરાવીને, પવિત્ર તીર્થક્ષેત્ર પ્રભાસપાટણ લૂંટી લઈ, સામનાથની પવિત્ર પ્રતિમાને તોડી, તેના ત્રણ કટકા કર્યા! અને મંદિરનાં સુંદર સુખઠનાં કમાડો સાથે તેમને કાળુલ મોકલાવી દીધા! ત્યાં તમને સુસલમાની મસજીદનાં પગથીયાંમાં જડી દેવામાં આવ્યા! હુસાંગી હિંદ અને હિંદુધર્મનું આથી વિશેષ દુર્ઘવ બીજું કયું હોઈ શકે ?

ઇતિહાસનાં નજરે વિચાર કરીએ, તો જણાય છે કે. સુપ્રસિદ્ધ જયચંદ્ર-કન્યા-સંયુક્તાનાં હરણના કલેશ જનક પ્રસંગથીજ કેનોજરાજ જયચંદ્રની મતિ વિક્કરી! તેને કુસંપ વધારીને અખિલ દેશને પરાધીન અને તારાજ બનાવવાની કુમતિ પેદા થઈ, અને તેના ગૃહવિરોધ તેમજ દેશદ્રોહથીજ, પૃથ્વીરાજનું પ્રબળ, તેમજ રાજપૂતોનાં નામનિશાન પણ આ દેશમાં કાયમ ન રહે, એવી શોકજનક પરિસ્થિતિ ઉત્પન્ન થઈ! ડામડામ આંતરિક વિગ્રહો અને ગૃહ-યુદ્ધો આલુ થયાં. એ ભાઈ ભાઈ વચ્ચે આલેલી, લાડાઈની મહા-મારીમાં દેશનું વીરત્વ, દેવત અને સત્ત્વ ચૂસાઈ ગયું. આ બધાંનું કારણ બારીક નજરે નિરીક્ષણ કરીએ તો, હિંદુઓનો ગૃહકલેશ, પરસ્પરનાં હાડવેર, એકબીજાની ઇર્ષા, દ્વેષ અને વિષય લપટતા, એજ મુખ્ય જળાય છે, અને એ તકનો લાભ લઈને, પરધર્મી સુસલમાનોએ પોતાની કપટપટ્ટતા, કૂરતા, અને છલનીતિને પ્રતાપે નખળા પડેલા, એ વખતના સઘળા પ્રસાક્રમી રાજપુતોને કપટયુધોમાં હરાવી, જેર કરી, પોતાની નીચિતા અને નર્હયતમી તેમને છેકજ છૂંદી નાખ્યા!

એ વખતેજ રાજપુતો સીવાય ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં—ગુજ્યત્વે કાશ્મીરની આસ-
પાસનાં પદેશોમાં એક અતિ શૂરવીર નવી પ્રજા પણ ધીમે ધીમે અસ્તિત્વમાં
આવતી જતી હતી. એ વીરજાતિ પાછળથી ભારતના ઇતિહાસમાં, શિખજાતિ
નાં નામથી ઘણી પ્રસિદ્ધિમાં આવી ચૂકેલી છે. એ વીરજાતિએ, પણ સ્વદેશ
અને સ્વધર્મનાં પવિત્ર ક્ષેત્રોમાં, રાજપૂતોની પેઠેજ, ઘણા મહત્વનો ભાગ ભજવીને
હિંદના રાજનૈતિક અને ધાર્મિક ઇતિહાસમાં 'પોતાનું' નામ અમર કરી લીધું છે.
એ જાતિના આદિ પુરૂષ ગુરૂનાનકે એક પ્રસિદ્ધ સંતપુરૂષ થઈ ગયા. જત,
રાજપૂત પંજાબી, અને પેશાવરી લડાયક જાતિયોમાં તેમણે પવિત્ર વીરધર્મનો
પ્રચાર કરીને, નવો શિખસંપ્રદાય સ્થાપ્યો હતો. મહાત્મા નાનકેની ગુરૂગાદીપર
ક્રમેક્રમે અનેક પ્રતાપી ધર્મગુરૂઓ થઈ ગયા. અને તેમણે સ્વદેશ તેમજ સ્વ-
ધર્મની રક્ષા માટે, ઘણાં ઘણાં ઇતિહાસ-પ્રસિદ્ધ પરાક્રમે કરી બતાવ્યાં છે.
અહિં તેમના ઉદ્દેશનું કંઈ વિશેષ પ્રયોજન નથી. માત્ર એટલુંજ અત્રે લખી
જણાવવું બસ થશે કે, પોતાના પ્રાણાધિક ધર્મની રક્ષાને માટે, તેમણે અનેક
પ્રખલ યવનબાદશાહો સ્કામે હથિયારો ઉઠાવી, પરાક્રમી ક્ષત્રીયોને છાત્રે એવો
વીર પ્રતાપ બતાવી આપ્યો છે. સરહાર તેગસિંહ અને બાદલસિંહ
જેવા શિખ નરવીરાને નિર્દય યવનશાહે રીબાવી રીબાવીને મારી નાંખ્યા;
છતાં પણ મરતાં સુધી તેમણે પોતાના પવિત્ર ધર્મનો કઠિપણ ત્યાગ કર્યો
નથી, અને પોતાની શાહજાદી તેમજ રાજગાદી આપવા જેવી મ્હેન્ટ શાહોની
પ્રળય લાલચોને પણ, તેમણે દૃઢતાથી ઠોકરે મારી, પોતાના શુદ્ધ હૃદયની
અને ધર્મપ્રાણુતાની મહત્તા સિદ્ધ કરી બતાવી છે. એ ગુરૂગાદીપર દશમા
મહાન પુરૂષ જગવિખ્યાત, વીરકેશરી, ગુરૂ ગોવિંદસિંહ થયા. તેમનાં સાહસ
અને પરાક્રમની તો કંઈ પરિસીમાજ નહોતી ! નહાની સરખી શિખસેના સાથે,
સાધનોના સંપૂર્ણ અભાવ વચ્ચે પણ તેણે દિલ્લીની મોગલાધીને ઘરથરાવી
નાંખી ! મોગલ શહેનશાહને એક ઉપર એક છઠ્ઠો લગાવી, શીકસ્ત પમાડી,
તેણે પોતાનાં બીમપરાક્રમેવડે, મોગલ શહેનશાહતના સાંધાજ લીલા કરી નાંખ્યા.
એ સમયે સફગુરૂ ગોવિંદસિંહના ક્ષાત્રતેજપોષક વીરઉપદેશથી અને સહાયથી
મહાન શૂરવીર શિખજાતિએ રાજપૂતોની પેઠેજ 'પોતાનું' ગૌરવ વધારીને, ઉત્તર-
હિંદમાં 'પોતાનું' ધર્મરાજ્ય સ્થાપ્યું. અને રાણા રણજીતસિંહના સમયથી તો
હિંદ,—સ્વરાજ્યની મજબુત જડ પંજાબમાં નંખાઈ ગઈ હતી. સ્વધર્મ અને
સ્વરાજ્યનાં રક્ષણને માટે, એ વખતે લાખો શિખ-બંધુઓએ, પોતાના અમૂલ્ય
પ્રાણોનાં મોંઘાં બલિદાન આપ્યાં છે. એમની વીરતાની વાત પણ, ઇતિહાસમાં
સુપ્રસિદ્ધજ છે. છેવટે તેના છેલ્લા વંશધર નર કેસરીવીર રણજીતસિંહને,
પિંદેશી-વિધર્મીઓએ ઠેવી છલનીતિ અને પ્રપંચબાણથી દાવપેચના આંટામાં

લઈને પાપમાલ કયો હતો, એ તો ઇતિહાસવિદિત બહુપ્રસિદ્ધ વાત જ છે. હજારો ધર્મચક્ષી શિષ્યોના તુચ્છ રાજ્યલોભનાં પાપવટે વિનાશ કરી, તેમને હરાવીને, કેવીરીતે તેમને તારાજ કીધા, એ પણ વિચારવાનું વાંચકોથી કંઈ અલ્પયુગ નથી. રણજીતસિંહનાં પતન પછી, તેની સાધ્વી સ્ત્રી, વીરાંગના રાણી ચંદાબાઈએ પણ પોતાની વીરહાકથી વિદેશીઓની વિપુલ સેનાને ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકરાવી હતી. તેના સ્મરણમાત્રથી આજસુધી ભારતની, એવી વિભૂષિત યજ્ઞેલી-અદૃશ્ય બનેલી-વીર રમણીઓને માટે, અનેક સ્વદેશહિતેષી હૃદયમાં સખેદ સન્માનના પવિત્ર ભાવો જગૃત થયા વિના રહેતાજ નથી. ખેદ એટલા માટેજ કે, એવી સૂરી ક્ષત્રાણી અને શિખસત્તારીઓના જેવી ધર્મપ્રાણ અશ્વિજવાલામય દિવ્ય-જ્યોતિષો, આજે ભારતના ધાર્મિક યશકુંડમાંથી જૂઝાઈને અદૃશ્ય થઈ ગઈ છે. તેજસિંહ, ગોવિંદસિંહ, રણજીતસિંહ, પ્રતાપ કે શિવાજી જેવા નર-વીરોને પ્રગટ કરનારી, એ સિંહણો આજે આ ભૂમિમાં ક્યાં છે ? ગુરૂગોવિંદ અને સમર્થ જેવાને અંકમાં ઉછેરનારી, એ અબળા કહેવાતી, પણ પ્રબળા સિદ્ધ થઈ ચૂકેલી, એ દેવીઓ આજે આ હીનભાગી દેશમાં ક્યાં છે ! દુર્ભાગી ભારતની ભૂમિ દૂષિત થઈ, બીજ દૂષિત થયાં; ક્ષેત્ર બગડયું; કૃષિ બગડી ! પછી પાકની પરિપક્વતા તે ક્યાંથી સંભવે ? ! છતાંય પ્રભુકૃપાએ, હિંદુજાતિ આજસુધી જીવન ટકાવી રહી છે, એ કેલું આશ્ચર્ય ?

મહાભારતનાં ઘોર-યુદ્ધથી આરંભાયેલો, હિંદનો આ અનેરો-ભયંકર-દુર્ઘવયોગ, કુરુક્ષેત્રના કારમા દિવસથી લઈને, છેક યવનોના રાજત્વકાળ સુધી-એટલે કે છેલ્લા મોગલખાદશાહ બહાદુરશાહ જફરના સમય સુધી-દિન પ્રતિદિન વધારેને વધારે ભયંકર સ્થિતિનાં દર્શન કરાવી રહ્યો છે ! છતાંય ત્યારથી આજસુધી હિંદ પોતાની દિવ્ય જીવન જ્યોતિને આછી આછી પણ ટકાવી શક્યો, એ માત્ર હિંદુધર્મનાં સુદૃઢ બંધારણ અને હિંદુજાતિનાં ધર્મ-ભિમાનનોજ પ્રભાવ હતો. આર્યોની વર્ષગણના અને તેમની ઐતિહાસિક નોંધો પ્રમાણે, કલિના આરંભથી આજસુધી લગભગ છ હજાર વર્ષના વિશાળ અત્ત-રાયમાં હિંદુજાતિ અને તેના સનાતન વૈદિકધર્મ ઉપર જૂદી જૂદી દિશાઓથી ચઢી આવેલી જૂદી જૂદી વિદેશી, વિધર્મી પ્રજાઓનાં અગણિત આક્રમણો થયાં છે. હિંદુઓના સનાતન ધર્મને સૃષ્ટિમાંથી નાબૂદ કરવાના નિશ્ચયથી એમાંના ઘણા આક્રમણકારોએ, સનાતન વૈદિક ધર્મનાં પવિત્ર કલ્પવૃક્ષ ઉપર સહસ્ર-વધિ વજ્રધાતો અને કુહાર-પ્રહારો કર્યા છે. તલવારથી, ત્રાસથી, જુદમ અને અન્યાયથી, હિંદુઓને બળભેરીથી વટાળવાના, તેમજ લોભ, લાલચ, લાંચ, અને સ્નેહભગપાણનાં શામભેદ પડે, તેમને ધર્મબ્રહ્મ કરી, પોતાનામાં મેળવી લેવાના, પણ એ વિદેશીઓએ હજારો પ્રયત્નો કર્યા છે. આજસુધી એવા કંઈ

કંઈ નરમ-ગરમ-અચત્નો ચાલુ છે; છતાં પણ હિંદુજાતિ અને હિંદુધર્મનો નાશ કારવામાં આજસૂધી કોઈ વિધર્મી પ્રજા કે રાજસત્તા ફાવી શકી નથી, તેનું કારણ હિંદુઓના સનાતન ધર્મની મહત્તા, તેની સુવ્યવસ્થા અને ઈશ્વરી સત્ત્વના મહાર ઉપર સ્થાયેહું, તેનું નિષ્પક્ષપાત-નિમગ્ન બંધારણ છે. રોમ, ગ્રીસ, મીસર, બેબીલોન, સીરીયા, અરબસ્તાન વિગેરે અનેક મહારાજ્યો એટલા આરસામાં તો ઉભાં થયાં, તેઓએ પોતાના દિવસોમાં પ્રબલ પ્રભાવ બતાવ્યો, અને આકાશમાંથી ખરી પડતા તારાઓની પેઠે, તેઓ કાલાન્તરે યોદાજ સમયમાં પાછાં લય પણ પામ્યાં ! પરંતુ હિંદુઓનું ધર્મરાજ્ય-તેમના સનાતનધર્મનું અમૃત વૃક્ષ તો વિરોધીઓના હનનરો જીવલેણ અપાટાઓ વચ્ચે, શત્રુઓ તેમજ કુદરતના પ્રચંડ અંજાવાતો અને તોફાનોને ઝીલતું આજસૂધીમાં એ પાંચ કરોડ ઉપાસકોને ગ્રામવવા છતાં, એવુંને એવુંજ ટકી રહ્યું છે, અને પચીસ-ત્રીસ કરોડ પવિત્ર આત્માઓ ઉપર, પોતાનું આધિપત્ય ચલાવી રહ્યું છે, એ પ્રતાપ હિંદુઓના મજબૂત, સુંદર પવિત્ર અને સાત્વિક ધર્મબંધારણનોજ છે. સનાતન હિંદુધર્મનાં એ ઉદાર અને સુંદર બંધારણનું સવિસ્તર સ્વરૂપ આગળના કેપી બીજા પ્રસંગે આંકી બતાવવાની અભિલાષા સહિત, હવે એ પુરાણ પ્રસિદ્ધ ભારતનું ધાર્મિક જીવન કેવી રીતે રૂપિત અને કલૂપિત થવા લાગ્યું, તેનો કંઈક વિચાર કરવામાં આવે છે.

પ્રકરણ ૨ જી.

“ ધૈદીક સનાતન ધર્મની શિથિલતા, અને ઐહધર્મનો પ્રભાવ. ”-

પ્રથમ પ્રકરણના ઉલ્લેખાનુસાર મહાભારતના દુર્ભાગી સમય પછી, હિંદુ જાતિની દશા પણ દિવસે દિવસે બગડતી અને નબળી થતી ચાલી. જે દેશ જગતનો આદિગુરુ હતો; તેને પોતાના ચેલાઓને સરજે બેસીને, ધર્મના પાઠો શિખવા અને સાંભળવાનો સમય આવ્યો. જે દેશ કળા અને વિજ્ઞાનમાં સર્વ દેશોના શિરોમણી હતો, તેને અણીથી પુણી સૂધી, અનેક ચીજોને માટે, પર-દેશોના મહાં સ્હામે દયામણી નજર કરીને બેસી રહેવાનો વખત આવ્યો. મોંઘરા સુક્રિતમંત્રી વડે જે પવિત્ર ભૂમિ, સર્વદા ગાજી રહી હતી, તેને વિષયોનું હાસત સ્વીકારી, વિદેશી ગુલામીની વજ્રશૃંગલામાં બંધાયે રહેવાના દોહલા દિવસો આવ્યા ! એ પણ ખરેખર કલિકાલની બલિહારી અને જગતમાં જડ-વાહની જીતનાં પ્રત્યક્ષ માયાવી ચિન્હો જ સમજાવાં ! હિંદુની એ શારીરિક-આનંદિક અને આર્થિક નબળાઈ ઉપરાંત દિવસો દિવસ વધતી જતી, તોની

ધાર્મિક નબળાઈથી હિંદની બહુ જ વિશેષ હાનિ થઈ છે. એ વખતે હિંદ જેવા ઐશીયાખંડના યીજ પણ અનેક દેશોમાં, ધર્મની શિથિલતા વધતી જતી હતી. વહેંચે અને કુટિલ રૂઢિઓએ પ્રબલ પગપેસારો કર્યો હતો, પશુ-વૃત્તિ અને વિલાસિતા વધી જવાથી, ઐશીયાની પ્રજાઓ, આગસ, પ્રમાદ અને એશઆરામમાંજ શિર ઝૂકાવીને ડૂબી રહી હતી; તેને લીધે ધર્મને નામે અનેક ધર્તીંગે તેમજ પાંખડો ચાલી રહ્યાં હતાં. અને એ પાંખડોથી પોષાતા અનીતિ અને અનાચારના અગણીત અખાડાઓ હિંદમાં ગામોગામ અને ઠામે-ઠામે ચાલી રહ્યા હતા. બરાબર એ વખતે હિંદની આંતરિક સ્થિતિ તપાસીએ તો, સામાન્ય ગૃહકલેશ ઉપરાંત અનેક ધર્મ-પંથોના ઝગડા અને મતભેદોએ, હિંદના રાજકુલોમાં, તેમજ પ્રજામાં પણ કલ્યા-ઝગડા, વાદવિવાદો અને મહાન વિખવાદો ફેલાવી દીધા હતા. હિંદુધર્મ અને બૌદ્ધધર્મમાં પણ પરસ્પર વિષમ કલહ જમી રહ્યો હતો. એથી એ વખતે હિંદને ખૂણેખૂણે આંતરિક કલહ ને વિઘ્નથી ત્રાસી રહ્યો હતો. કેટલાક આસ્તીક રાજાઓ, વૈદિક બ્રાહ્મણધર્મનો પક્ષ કરીને નવા સ્થપાયેલા નાસ્તિક બૌદ્ધમતને હિંદમાંથી દેશનિકાલ કરવાની અનેક પેરવી આદરી રહ્યા હતા; ત્યારે કેટલાક રાજાઓ એથી ઉલટા ચાલીને, દિવસે દિવસે આગળ વધતા બૌદ્ધધર્મનો અંગીકાર કરી, સનાતન ધર્મ એટલે હિંદુઓના વૈદિક બ્રાહ્મણધર્મને છેક જ દાબી દેવાનો નિશ્ચય કરી બેઠા હતા ! આ ધર્મઝડાથી કંટાળેલા કેટલાક રાજાઓ તો, ધર્મનો સર્વ પ્રકારનો અંકુશ સર્વથા દૂર ફેંકીને છેક જ સ્વચ્છંદી બની ગયા હતા ! ધર્મના ભય અથવા અંકુશ વિના, તેઓ અનીતિ અને અત્યાચારમાં હોરવાઈ છેકજ નરપશુ જેવા બની રહ્યા હતા. ત્યારે કેટલાક વળી એથી પણ આગળ વધીને, ચાર્વાક અને વામમાર્ગ જેવા દુરાચારી પંથોમાં ભળીને, છેકજ નાસ્તિક અને નીતિહીન બની બેઠા હતા. આવા અનેક વિધ વિરોધો અને દુરાચારોના કલહત્રિશૂળ વડે, આપસ આપસમાં કપાઈ મરતી, હિંદી રાજ્યશક્તિ અને હિંદુ પ્રજા, પોતાનાં સઘળાં બળને બપોવી દર્મ, છેક જ ફીણ બની ગઈ હોવાથી, હિંદ બહારના ડોંધ પણ હુમલા સ્કામે ટકી રહેવા પૂરતી તેનામાં તાકાત નહોતી. અધૂરામાં પૂરું બૌદ્ધ સંપ્રદાયે ફેલાવેલા અહિંસાવાદના બાયલા અને ટુંકી યુદ્ધિના વિચારોએ હિંદુ જાતિની વીરતાને બહુભાગે ધોઈ નાંખી હતી, અને હિંદુ પ્રજાના મોટા ભાગને હથિયારો છોડાવી, છેકજ ધર્મભીરૂ વાણીયા જેવો બનાવી દીધો હતો. એથી ધર્મ, દેશ કે આત્માના સંરક્ષણ માટે પણ નવીન સંપ્રદાયમાં મળેલી પ્રજા, છેક અસમર્થ બની ગઈ હતી. બૌદ્ધોના એકાકારથી વેદની વર્ણશ્રમ ધર્મ જેવી અલ્લેખ દીવાલો છિન્ન-બિન્ન થતી હતી. બ્રહ્મચર્યનો પ્રતાપ અને સંન્યાસનો ત્યાગ, એ તો વેદધર્મનો

વારસો જ હતો. ધર્મ અને જગતને માટે જ જીવવાના દિવ્ય મંત્રો, એ વર્ણ અને આશ્રમની વૈદિક વ્યવસ્થાએજ શીખવ્યા હતા. યૌદ્ધધર્મના પ્રતાપે, તેનો પણ ઘણી દિશામાં હોપ થતો આવ્યો. એથી બ્રાહ્મણનો જ્ઞાનમહિમા અને ક્ષત્રિયોનાં વીરત્વ પણ એ કાળે એસરી રહ્યાં હતાં. વ્યાવહારિક સામાન્ય જીવિમાં પણ ઉત્તરી શકે, એવા સરલ, સીધા, અને સહેલા જણાતા, યૌદ્ધ પંથના નિયમો. તેમજ આચાર-વિચારોએ સામાન્ય જનસમાજનાં હૃદયમાં પ્રવેશ કર્યો હતો, અને કેટલાક રાજ્યો તેમજ હિંદુ પ્રજાના મોટા ભાગના હૃદયક્ષેત્રમાં, એ વ્યાવહારિક વાણીયા જીવિવાળા યૌદ્ધધર્મે પોતાનો અધિકાર સંપૂર્ણ જમાવી ચારે તરફ વાયુવેગે પોતાની ધર્મજાળ પ્રસારી દીધી હતી. યૌદ્ધધર્મનો આ તાત્કાલિક પ્રચાર, વેદ વિરોધી હોવા છતાં તેણે સ્વીકારેલાં વેદનાં કેટલાંક સુંદર સત્યો તેમજ તેણે થોડા ફેરફારો સાથે જાળવી રાખેલા, હિંદુ સમાજના ઉદાર નૈતિક નિયમોને જ આભારી હતો. શીખણત, તપ, ત્યાગ, દાન, અને જ્ઞાનપ્રચાર જેવાં વૈદિક સત્યો તથા ધોરણોને કાયમ રાખી, કર્મનાં ભૌતિક સૂત્રો અને નિયમો ઉપર જીવે, પોતાના ધર્મની સ્થાપના કરી હતી. એ ઉપરથી વચલી સ્થિતિનો, તેમજ હલકી પાયરીનો જનસમુદાય, તેના તરફ સ્વાભાવિક રીતેજ વિશેષ આકર્ષાયો હતો. આવી સનાતન-ધર્મની કેટલીક સારી વાતો જાળવી રાખી, એથીજ તે ઉતાવળી ગતિએ આગળ વધતો હોવા છતાં, તેણે જાતિ અને વર્ણવ્યવસ્થાનો નાશ કર્યો. ઇશ્વરનું અસ્તિત્વ પણ ઉડાવી દીધું. વેદ પુરાણ, અને સ્મૃતિત્રયોને અમાન્ય ઠરાવ્યા. એ ગૌતમજીવિની અક્ષમ્ય ભૂલો ગણાય છે. યજ્ઞકાંડનું ઉંડું રહસ્ય સમજ્યા વિના તેનો પણ સર્વથા તેણે તીવ્ર નિષેધ કર્યો, અને એકમાત્ર કર્મના અચલ નિયમોનેજ આધારરૂપ માની, નવાં કર્મપ્રધાન સૂત્રો ઉપરજ તેણે પોતાના ધર્મની ભલ્લ ઈમારત બાંધી હોવાથી, હિંદુધર્મનાં પવિત્ર આધ્યાત્મિક રહસ્યો અને વેદ-મહિમાને ઘણો અન્યાય મળ્યો. જિવિમુનિઓએ બાંધેલી સુંદર વ્યવસ્થા એથી વિછિત્ર થઇ. રાજ-પ્રજાનો મહોટો ભાગ નાસ્તિક અને દુરાચારી બનવા લાગ્યો; કેમકે તેમને સખ્ત નિયમો-વાળા વેદમાર્ગ કરતાં, આ નવો સહેલો પંથ વધારે રૂચિકર થઇ પડ્યો. બ્રાહ્મણોને! અંકુશ, ઉંડું તત્ત્વમાન, ગહન કર્મકાંડ અને સાત્ત્વિક ભજિાની અંચ-વણીમાં પ્રવેશ ન કરી શકનારી, દુર્બલ જનતાના સામાન્ય વિભાગની કંટાળેલી જીવિ, યૌદ્ધ પંથના એકાકારમાં મહાલવા લાગી! એ વખતની કેટલીક જડ-વાદી અને અર્થહીન હિંદુ જાતિઓ તો, આ વગર એખમદારીના સરલ અને સાદા ધર્મમાર્ગમાં સહેલાઇથી ભળતી હતી. બ્રાહ્મણ શૂદ્રાદિ ઉંચા-નીચાને ભેદ દૂર થવાથી, શૂદ્ર અને અતિશૂદ્ર જેવી અનેક હલકી જાતોને વગર મહેનતે ઉંચે ચઢવાની સારી તક મળી, જાતિભેદ ન હોવાથી યૌદ્ધોને એકાકાર

કંઈક અંશે સંપન્ન અને ઐક્યના કારણરૂપ પણ થયો, અને એકતાના સૂત્રે પોતાના સઘળા સેવકોને સમાનભાવે બાંધતો, બૌદ્ધમત શરૂઆતમાં અખિલ હિંદમાં અપાટભરે ફેલાવા લાગ્યો. ઇસુની પૂર્વે સાતમા સૈકામાં પ્રકટ થયેલો એ બૌદ્ધધર્મ, ત્યારપછીના બેત્રણ સૈકામાં તો, હિંદનો એક બહુમાન્ય મુખ્યધર્મ થઈ પડ્યો ! બુદ્ધના અવસાન પછી પણ, તેના ઉત્સાહી શિષ્ય-શ્રમણો-સેવકોના પ્રબળ પ્રયાસો વડે, બુદ્ધધર્મ, સારી દુનિયામાં ફેલાવા પામ્યો, અને આજસૂધી માનવજાતિની ઐશ્વર્ય મહોટી સંખ્યા એ જ ધર્મને પાળી રહી છે. આજે જો કે બૌદ્ધધર્મ, પોતાની માતૃભૂમિ ભારતમાંથી છેકજ દેશ-નિકાલ થવા જેવી દશા ભોગવે છે, છતાં પણ બ્રહ્મદેશ, સિંહલદ્વીપ, તિબેટ, જપાન, મધ્યએશીયા અને ચીન જેવા અનેક વિશાળ દેશોના, એ સામાન્ય પ્રબળધર્મ તેમજ રાજ્યધર્મ બની રહ્યો છે.

આજે અહીં-ત્રણ હજાર વર્ષો વીતવા છતાં અનેક બળવાન ધર્મોની હરિ-કાંઈમાં પણ, જગજગ વિરોધીઓની રહામે ટક્કરો ઝીલતો, તે પોતાની હયાતી અને સત્તાને કાયમ રાખી, આજડા મહોટા જનસમુદાયમાં આજસૂધી ટકી રહ્યો છે, એ બધો પ્રતાપ, જોતમબુદ્ધે સ્વીકારેલા વૈદિક ઉંચા વિચારો, સનાતન દેવી સત્યના સાત્વિક સિદ્ધાંતો, તેમજ વિશ્વપ્રેમની ઉદાર ભાવનાઓનો જ છે. ઉચ્ચ ત્યાગ, અખંડ તપ, અને જ્ઞાનપ્રચાર જેવા પ્રકાશિત માર્ગે, બુદ્ધધર્મ વિકાસ પામે, અને લાંબો સમય ટકી રહે, એ સ્વાભાવિક જ છે, માત્ર બૌદ્ધધર્મ જો કંઈક પાછળ હટ્યો હોય, અને વિશ્વધર્મ તરીકે સર્વ-વ્યાપી બની, અખિલ જગતમાં આધિપત્ય ભોગવવાની તે પોતાની મહત્વાકાંક્ષાને પાર ન પાડી શક્યો હોય, તો તે માત્ર એ ધર્મના નિરશ્વરવાદ, અને વર્ણશ્રમ-ધર્મવ્યવસ્થાના અભાવનું જ ખાસ પરિણામ છે.

ઇસુના જન્મ પૂર્વે એ ત્રણ સદીઓ અગાઉ બૌદ્ધધર્મનો પ્રભાવ જ્યારે મધ્યાનંદમાંથી પશ્ચિમ તરફ ફળીને, પાછો હટવા લાગ્યો હતો, ત્યારે બૌદ્ધ-સત્તાના એ પ્રબલ પ્રતાપ રહામે દબાઈ ગયેલો, અને એ વખતસૂધી અનેક મુશ્કેલીઓ વચ્ચે, દુસ્તર ભવસાગરમાં ડુબકીઓ ખાતો, જે હિંદુધર્મ ડુબું ડુબું થઈ રહ્યો હોવા છતાં પણ, પોતાના ઇશ્વરી સત્યના પ્રભાવે, જગતમાં હજી સૂધી પોતાનું જીવન ટકાવી રહ્યો હતો, તેનો હવે પુનરુદ્ધાર થવા લાગ્યો. તેનો ઉદાર કરનારા સમર્થ સેવકો, તેને હાથ ચઢડવા લાગ્યા હતા, એથી સનાતન વૈદિકધર્મને પાછો પ્રગતિનો કિનારો હાથ લાગ્યો હતો. ઉદાર વિશ્વપ્રેમ, વેદમંત્રોનાં પવિત્ર ગાન, દર્શનશાસ્ત્રોનો તર્કપ્રભાવ, આધ્યાત્મિક જ્ઞાનની ઉદાર ભાવનાઓ, પુરાણોનો મધુર ભક્તિભાવ, અને યજ્ઞયાગદિક કર્મકાંડનો, આગેનો આશ નાંખે, એવો આજે, આવાં નવી સરાણપર

રહાયેલાં, સતેજ હથિયારો હાથ ધરી, તેણે પોતાનો માર્ગ સ્વચ્છ કરવા માંડ્યો. વિદ્વાન્ પ્રાદ્યલોની પ્રતિભાશક્તિને પ્રભાવે, આર્યપ્રજાનું હૃદય પાછું છતી લેવાને અનેક શાસ્ત્રીય યુક્તિપ્રયુક્તિઓ સહિત તે ભગીરથ ચત્ન કરવા લાગ્યો.

ભારતના પ્રજાજીવનને પણ એ વખતે જગતના નવા વિચારોની અહ્ભુત અસર પહોંચવા લાગી હતી. ઐશ્વર્યમંના સાદા, સીધા, દયા, કાન, જ્ઞાન, એકતા અહિંસા જેવા વિચારોની નવી મોહકતા, લાંબા સમયના સહવાસથી હવે ચોછી અને આછી થવા લાગી હતી. અર્થાત્ એ વખતે ઐશ્વર્યમંની ભરતીનો સમય પૂરો થઈ ચૂક્યો હતો, અને ચોટ થવાની આખરી નોખતો વાગી રહી હતી. એ વખતે અખિલ હિંદમાં વેદધર્મ અને ઐશ્વર્યમંની લગભગ એક સરખી જ સત્તા ચાલી રહી હતી; અને એ બન્ને પ્રબળ પ્રતિસ્પર્ધી ધર્મો, ભારતના મુખ્ય બે ધર્મો ગણાતા હતા. એ બેમાં રાજ્યાશ્રયને થોડો ઐશ્વર્યમં વધારે પ્રતાપી બન્યો હતો; પરંતુ મહારાજા શીલાદીત્યના સમય પછી, ઐશ્વર્ય-રાજ્યનો તો હિંદમાંથી અસ્ત થવા લાગ્યો, અને તેની સાથે ઐશ્વર્યમંની પણ હિંદમાં પડતી શરૂ થઈ. આશરે બસો એક વર્ષ પછી જોર પર રહડેલી, ઇસ્લામી પ્રજા જેવી વિધર્મી, વિદેશી અને ધર્મઝનૂની સત્તાના સખ્ત સપાટાઓ રહામે, ભારતના એ બન્ને મુખ્ય ધર્મોને આત્મરક્ષા માટે ઝુલવાનું હતું. એ ધર્મયુદ્ધો શરૂ થયા પછી, ઐશ્વર્યમંઓની પ્રતાપ-બળોત્ત પહેલપહેલી સપડાઈ ગઈ, અને શીઘ્રગતિએ ક્ષીણ થવા લાગી. સમર્થ રાજ્યાશ્રયના અભાવે, એક બાળુએ ઐશ્વર્યમંની જગ્યાએ ભારતવર્ષમાં પડતી થતી હતી, ત્યારે બીજા બાળુએ પુનરેજીવન પામેલા વૈદિક પ્રાદ્યલુ ધર્મનો પ્રતાપભાનુ, કમેકમે ભારતનાં ગગનમાં વિશેષ પ્રકાશ જમાવવા લાગ્યો. પ્રાદ્યલો, રાજપૂતો તેમજ દેશી રાજ્યોએ, પવિત્ર સનાતન ધર્મના ઉદ્ધારક, દિવ્યશક્તિશાળી, પ્રતાપી શંકરાચાર્ય ભગવાન જેવા નવા અવતારી નરને સહર્ષે વધાવી લીધા, અને પુનઃ રાજ્યનો આશ્રય મળવાથી, પવિત્ર પ્રાદ્યલોનો વૈદિકધર્મ પાછી પોતાની સત્તા જમાવીને, હિંદમાં પ્રકાશવા લાગ્યો. તેના નવાં તેજ આગળ ઐશ્વર્યમંનો પ્રતાપ ઝાંખો પડી ગયો !

કેટલાક ઇતિહાસકારોને એવો મત છે કે, બુદ્ધિશાળી, જ્ઞાની અને સત્તાધારી મુધારક પ્રાદ્યલોને, શંકરાચાર્ય જેવા સમર્થ સહાયક મળવા પછી, તેમની જ ઉશ્કેરણીથી ભારતમાં બુદ્ધધર્મની પડતી થઈ હતી; પરંતુ ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ એ આક્ષેપ સત્ય નથી. સત્ય વાત તો એ છે કે, તર્કશાસ્ત્ર અને ન્યાયનાં તીવ્ર બુદ્ધિબળવાળા પ્રાદ્યલોએ, ધર્મની ચર્ચા અને બાદવિવાદમાં એ વખતના ઐશ્વર્ય-મતવાદીઓને મહાત ક્યો, અને વેદધર્મનું વર્ચસ્વ સ્પષ્ટ રીતે, જનતાના

અંતરમાં ઉતારી દીધું. એથી વૈદિક તત્ત્વનાં તેજ આગળ, ઐદ્યોનાં સાદા અને સરળ સિદ્ધાંતો, લાંબો વખત ટકી શક્યા નહિ.

એ અરસામાંજ સમર્થ કુમારિલ સ્વામી અને તેમની પાછળ શ્રીમદ્ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય જેવા, મહા પ્રતાપી દિવ્યપુરુષોના આવિર્ભાવથી, સનાતન હિંદુધર્મને ઘણો પ્રોત્સાહન બયો પ્રભાવ પ્રાપ્ત થયો. શંકરાચાર્ય મહારાજે ઉચ્ચત્યાગ, સ્તિગ્ધ હૃદયબળ, અને અજીત જ્ઞાનબળ પ્રકાશી, પોતાના સમયની બધી ક્ષિત્સુષ્રીઓ, ન્યાય સંસ્થાઓ, તેમજ ધર્મ વિચારની શ્રેણીઓને મહાત કરી, કાફીરથી કન્યાકુમારી, અને કરાંચીથી કલકત્તા સુધી હિંદની દશેદિશામાં તેમણે વેદાંત અને વેદધર્મનો વિજય વર્તાવ્યો. અને સુધન્વા મહારાજ તેમજ કાશીરાજ જેવા સમર્થ રાજપુરુષોના શુભાશ્રયથી, વેદધર્મનો અખિલ હિંદમાં પુનઃ દિગ્વિજય કર્યો. શ્રી શંકરાચાર્યે તત્ત્વજ્ઞાન અને ધર્મશાસ્ત્રના એક અદ્વિતીય મહાન્ ક્રાંતિકાર તરીકે, અખિલ જગતમાં અમર નામના કરી છે. તેમના પ્રતાપેજ પ્રાયઃ બ્રાહ્મણધર્મ પાછો વિજય પ્રાપ્ત કરીને, અખિલ હિંદમાં નવે-સરથી કૃતિ ભગવતીની દિવ્યજ્યોતિ પ્રકાશવા લાગ્યો. એ રવિતેજ આગળ ગૌતમબુદ્ધનો શીતળ શશીપ્રભાવ, અંબોજ પડી જાય, એ સ્વાભાવિક જ હતું. મહાત્મા બુદ્ધને ન્યાય આપવા ખાતર, અને તેમના વિશ્વપ્રેમ તેમજ અહિંસાવાદને વખાણવા નિમિત્તે, તેના ઐતિહાસિક પ્રભાવનો અહિં સંક્ષેપ ઉલ્લેખ કરેલો છે, પરંતુ ગૌતમબુદ્ધના ધર્મપ્રચારવડે, હિંદને તો લાભ કરતાં વિશેષ હાની જ પહોંચી છે. ગૌતમબુદ્ધની હયાતીમાં તો, એ ધર્મનું નૈતિક ધોરણ કંઈક ઠીક ઠીક ચાલ્યું, પરંતુ તેમના અવસાન પછી, સંસર્ગદોષ, અને સત્તાના લોભે, ઐદ્યોમાં પણ અનેક અનાચારો વધી પડ્યા. તેના ઘણા ક્રાંતાઓ પડ્યા, અને જોટા ઠંભ આડંબરનો ઉદય થયો. અહિંસાવાદનો મૂળ મંત્ર સ્વીકારનારા, ઐદ્યધર્મે કંઈ હિન્દુસ્તાનમાં ઓછાં યુધ્ધો જેવાં નથી ! એ પંથના ત્યાગી ગણાતા સાધુશ્રમણો પણ, બુદ્ધના સમય પછી અણીનો પ્રસંગ આવ્યો ત્યારે અસ્પર્શ સજ્જ-રણેઝહીને, -પોતાના નિદોષ દેશખંડોનાં લોહી વહેવરાવવામાં જરાય પાછા હંઠ્યા નથી ! સર્વોપરીસત્તાના એ મધ્યાન્હ વખતે, ઐદ્યોના વધી પડેલા મદ, લોભ, જોટા આડંબર અને બહારના ઠાઠમાઠે, અનેક અનાચાર -અનીતિઓને અવકાશ આપ્યો હતો. તે ઉપરાંત બહુ ઉંડાં તત્ત્વજ્ઞાનનાં શાસ્ત્રો રચવાની મહત્વાકાંક્ષાએ, એ પંથના પંડિતોએ, અગણિત કલ્પિત અંથો વધારીને, ધાર્મિક સિદ્ધાંતો તથા વિચારોનો ખરેખર ખીચડોજ બનાવી દીધો હતો ! એ બધા શુંચવાડાથી જે સત્યો સાદી ભાષામાં બુદ્ધે સમજાવેલાં, તેમના ઉપર આડંબરનાં અનેક પડોજ ઝહી ગયાં હતાં; વળી જે સાદાઈ અને સરલતા, ભારતના

પ્રાચીન રૂપિ-મુનિઓમાં પ્રાધાન્ય ભોગવતી હતી, તેનો પણ યુદ્ધના મૃત્યુ પછી ઇતિહાસિક ઐતિહાસિક બહારનાં જ ઠાઠમાઠમાં બિલકુલ નાશ થયો, અને એ બૌદ્ધ ધર્મને પાછો હઠાવવા માટે જ્યારે સનાતન-હિંદુધર્મને, હરીફાઈમાં ઉતરવું પડ્યું, ત્યારે જાહેર જનસમાજને પોતાના તરફ આકર્ષવા માટે નિરૂપાયે યુદ્ધ-ધર્મના એ વખતના ઈશ, આડંબર, અને ઠાઠમાઠની થોડી ઘણી છાયા પણ ઉઠીતી લેવીજ પડી ! ભવ્ય દેવમંદિરો, અને સોનારૂપાંગી પ્રચંડ મૂર્તિઓ, તેમનાં અમૂલ્ય રત્નોના કિંમતી આભૂષણો, સેવાપૂજના આંગણે આજ દે એવા ઠાઠમાઠ, દીપમાલા અને મીઠા પ્રસાદના થાળ, જેવા અનેક આડંબરોનું તેમને અનુકરણ કરવું પડ્યું ! કૃષ્ણ સેવકો વધારી, સ્વાર્થ સાધવા માટે જ કેટલાક સનાતન મતોમાં અનેક યાત્રિક માંત્રિક સાધનો, તેમજ વિવિધ વિચિત્ર ક્રિયા-કાંડો, પહોરપહોરનાં દર્શનો અને ઝાંખીઓ, તેમજ સમય સમયના અનેક ઉત્સવો ઉજવવાની ધમાલ, અને એવા બીજા અનેક ઠાઠમાઠો વધારીને, હિંદુ-ધર્મને પણ ઐશ્વર્ય અને જોનોના આડંબરનું અનુકરણ કરી, સામાન્ય પ્રજાવર્ગને પોતાના તરફ વાળવાના અનેક પ્રશંસનીય તેમજ અનેક નિંદ્ય યત્નો કરવા પડ્યા. સાઠાં શિવમંદિરોનાં ભાવપૂર્ણ અને વિભૂતિનાં ભરમ-લેપનને સ્થાને, ભવ્ય અને સુશોભિત ધર્મમંદિરોમાં, અનેક વિચિત્ર ક્રિયા-પ્રક્રિયા અને પૂજા-વિધિઓના ઠાઠમાઠ ઢાળાયેલા થયા ! દેવ દર્શનની ભવ્યતા વધી પડી. સ્તવનોમાં ગીત-સંગીતનાં શુભને આલ્યાં ! એવાં અનેક મોઢક સાધનોથી, હિંદુજનતાનો મોટો ભાગ, પાછો પોતાના મૂળધર્મ તરફ આકર્ષાવા લાગ્યો, અને ભગવાન શંકરાચાર્ય પછી પરમ પૂજ્ય વિદ્યારણ્યસ્વામી જેવા સમર્થ સાક્ષર સં-રક્ષકો મળવાથી, હિંદુઓના સનાતન ધર્મની, પુનઃપ્રબળ વેગે પ્રગતિ થવા લાગી; પરંતુ ઐતિહાસિક અને વાસ્તવિકોના તેની સાથેના વિરોધ તો ચાલુજ હતો. રાજદારી ઝગડાઓ ઉપરાંત, એ ધાર્મિક વિરોધોનું જોર પણ હિંદમાં ખૂબ જામી રહ્યું હતું, અને બૌદ્ધોથી છૂટા પડેલા કેટલાક હિંદુઓને તો શુદ્ધ જણાતો શંકરાચાર્ય સ્થાપિત વેદધર્મ, લાંબો સમય સંતોષી શક્યો નહિ; એટલે તેઓ વામ, ચાર્વાક, જૈન અને કુલધર્મ જેવા અનેક અનીતિ વર્ધક છૂપા પંથોમાં ભળવા લાગ્યા ! શંકરાચાર્ય મહારાજ પછી સોએક વર્ષે, શક્તિપંથે બહુ જોર પકડ્યું, અને ખૂદ શંકરાચાર્ય મહારાજની પંચાયતન-પંથ દેવપૂજામાં, આદ્યશક્તિને મુખ્યસ્થાન આપેલું હોવાથી, શક્તિપૂજનો મહિમા, બીજા દેવોની ઉપાસના કરતાં પણ અધિક દર્શાવી, વિષયવાસનાની પરિતૃપ્તિ ઇચ્છનારા, કેટલાક પાખંડીઓએ, શક્તિપંથમાં વામમાર્ગ, કુલ-ધર્મ, કાંચળીઆપંથ અને કાપાલિકમાર્ગ જેવા કેટલાંએ ભયંકર, ભેદી અને દુરાચારી કાંડાંઓ ઉભા કરી દીધા !

આ પ્રમાણે ઇસૂની દશમી સદી સુધીમાં તો, ભારતનું ધાર્મિક-જીવન, વિવિધ મતસંપ્રદાયોના અગણિત તોફાની તરંગો વચ્ચે ઝોકાં ખાતું, આંદોલિત-અસ્થિર-અવસ્થા લોગવી રહ્યું હતું, વિદ્યારણ્ય સ્વામી પછી શંકરાચાર્ય મહારાજના પવિત્ર સંપ્રદાયમાં પણ, અનેક મતભેદો અને ફાંટાઓ ઉપસ્થિત થયા; એથી વૈદિકધર્મની એકછત્ર છાયાં નીચે, ભારતની અખિલ આર્યપ્રજા, હજુ એકત્ર થઇને, પવિત્ર વેદમાર્ગમાં આવી શકી નહોતી, એટલામાં તો, સના-તન-ધર્મમાં પણ અનેક ફાંટાઓ ઉભા થયા ! ઘેર ઘેર અને માણસે માણસે, નવાનવાધર્મની ઉત્પત્તિ થઇ ! જેટલા પથરા એટલા દેવ બન્યા ! અને વાચાળ-શક્તિથી મનમાની તોપો હાંકીને, ખીખનાં મન ઉપર ઉંડી અસર કરી શકે, એવા કુશળ પાંખડીઓ, અવનવા ધર્મના આચાર્યો બની બેઠા ! તેમણે કેટલાક કલ્પિત અને બિનપાયાદાર મત-મતાંતરો હિંદમાં ફેલાવી, ઘેર ઘેર વહેમ, કલહ-કુસંપ, અને અનાચારનો દાવાનળ પ્રકટ કીધો.

આ પ્રકારની ધાર્મિક અને સામાજિક અવ્યવસ્થાથી, હિંદુસ્તાનના દિવસો રૂઠ્યા ! તેના પ્રતાપી ધર્મભાતુને કુટિલ રાહુનું ગ્રહણ લાગ્યું ! વિશ્વ પ્રકાશિત પવિત્ર દેશઉપર અધર્મ અને અજ્ઞાનનાં અધારાં વાદળાં ઘેરાવા લાગ્યાં; અને એ તકનો બરાબર લાભ લઇને, પડોસમાં બજૂત થતી, ઈસ્લામની નવી શક્તિએ, હિંદમાં મુઝમ પગલે પગ પેસાડે કર્યો તેની ટુંકી રૂપરેખા, આ પછીનાં પ્રકરણોમાં આંકવાનો યત્ન કર્યો છે.

પ્રકરણ ૩ બું

“ ભારતનું સ્થિત્યન્તર ”

અને

હિંદમાં ઇસલામનો પ્રવેશ.

“ સુલ્હસ્યાનન્તરં દુર્લ્લ, દુઃસ્વસ્યાનન્તરં સુલ્હમ્ ।
 નીચૈર્ગણ્ઠયુપરિચ દશા વક્ત્રેમિકમેણ ॥ ” મહાભારત.

અર્થાત્—દિવસ પછી રાત્રિની પેઠે, સુખ પછી દુઃખ અને દુઃખ પછી સુખ, ઉદય પછી અસ્ત, અને અસ્ત પછી ઉદય, આવ્યાજ કરે છે. ગાડીના ચક્રનો આંટો ઉપર નીચે ફરતોજ રહે, એ પ્રમાણે પ્રાણી માત્રની દશાનું ચક્ર પણ દિનરાત ફરતુંજ રહે છે. ઉદયાસ્તના એ અથલ નિયમને કોઈ બદલાવી શકતું નથી. એ કુદરતી નિયમાધીન ભારતવર્ષ પણ, આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, પોતાના ઉજ્જવળ દિવસો પૂરા કરીને, અસ્તના સીમાડા ઉપર આવી ઉભો હતો. તેની ચારે દિશાઓમાં રાજ્ય, સમાજ તેમજ ધર્મનાં ક્ષેત્રમાં પણ કુસંપ અને અધર્મનો જવાલામુખી બગી ચૂક્યો હતો. રાજપૂત રાજ્યોના અંદરઅંદરના અનેક ઝગડાઓથી, હિંદમાં ન્હાનાં ન્હાનાં અનેક રાજ્યો ઉભાં થયાં હતાં, અને તેઓ નજીવા મતભેદને માટે એક બીજા સાથે લડી ઝગડીને, પોતાની શારીરિક, આર્થિક, તેમજ આદ્યમિક શક્તિઓને પણ ખપાવી રહ્યા હતા. ‘ જેવા રાજ તેવી પ્રજા ’—એ ન્યાયે એ વખતની આર્થપ્રજામાં પણ, ઘેર ઘેર મતભેદ અને કલહકુસંપના અનેક બખેડા બગ્યા હતા. એ ધાર્મિક વિરોધ અને અવદશાને યોગે એકજ વૈદિક સનાતનધર્મના, હબરો ફાંટા પડી, ચોમેર તે ફેલાઈ ગયા હતા, અને એ ધાર્મિક સંપ્રદાયો પણ અંદર અંદર—એક બીજાની સાથે લહડી લહડીને, હિંદુસમાજને ક્ષીણ અને સત્વહીન બનાવી રહ્યા હતા.

આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, હિંદના જેવીજ એ વખતે એશિયાખંડના બધા દેશોની દુર્દશા થઈ રહી હતી. જંગલી રીતરિવાજો, દુષ્ટ વહેમો અને કુટિલ રૂઢીઓનો પ્રતાપ, પોતાના પગ પસારી, અખિલ એશિયાખંડને, અનાચારના અખાડા જેવો બનાવી રહ્યાં હતાં. અધર્મને પ્રભાવે, તેના સબળા દેશોમાં, કુસંપ, કુકર્મ અને કળ્યા-ઝગડાની તડામારી ચાલી રહી હતી.

એશિયાના બીજા દેશોની પેઠે પહાડી ખમીરવાળી, સાહસિક અને ઝનૂની આરબજાતિથી વસેલા, અરબસ્તાનમાં પણ, એ વખતે અનેક પાંખડો અને કુટિલ મતપથો ચાલી રહ્યા હતા. વનનાં જંગલી પશુઓ, મગર અને નાગ જેવાં ભયંકર જાનવરોને દેવ સમજી, આરબો તેમની પૂજા કરતા, પત્થર ચોટલા પીર બનાવી, જીવતાં માણસોને તેમને બલિકાન આપવા જેવી ભયંકર ક્રિયાઓ ત્યાં ચાલી રહી હતી, અને ખાસ કરીને નારીજાતિ ઉપર તો અસહ્ય જુદમ થતો હતો. આરબોનાં જૂઠાં જૂઠાં કુટુંબો અને જથ્થાઓ, એક બીજાના લોહીના તરસ્યા બની, ખૂનખાર ઝગડા ચલાવી રહ્યા હતા. આવી ભયંકર પરિસ્થિતિમાં જ્યારે અરબસ્તાન ઘેરાયું હતું, ત્યારે પોતાની ટેક પ્રમાણે પાપનો ભાર ઉતારવા, પરમાત્માએ આરબજાતિમાં એ વખતે એક નવી શક્તિ ઉત્પન્ન કરી.

અરબસ્તાનનાં મુખ્ય શહેર મક્કામાં, કાબાનું ધર્મસ્થળ એ વખતે જુદી જુદી ત્રણસોસાઠ દેવમૂર્તિઓથી ભરેલું હતું, અને એ કાબાની રખેવાળી કુરેશી ખાનદાનના હાસમી વંશમાં હતી. એજ વંશમાં હજરત અબ્દુલ્લાને ઘેર મહાત્મ ઈસ્લામધર્મના સ્થાપક હજરતમહમ્મદનો જન્મ ઈ. સ. ૫૭૦ માં અગસ્ટ માસની ૨૯મી તારીખે થયો. કાબાની મૂર્તિઓનું ખંડન કરી, અનેક ભયંકર અને વિચિત્ર દેવતાઓની પૂજાનો નિષેધ કરી, તેમણે અરબસ્તાનમાં એકેશ્વરવાદ ફેલાવ્યો. પોતાના ધર્મના પ્રચાર અને રક્ષણ માટે તેમણે ઘણા સુંદર નિયમો ઘડ્યા, અને સત્ય તેમજ ન્યાયબુદ્ધિથી, ધર્મને માટે મ્હોટા ભોગો આપી, એમણે પોતાનાં જીવનમાંજ ઈસ્લામનો મજબૂત, પાયો નાંખ્યો. આસપાસના સઘળા સંજોગો તેમના નવા ધર્મના વિકાસ માટે એ વખતે ઘણા અનુકૂળ હોવાથી, ઈસ્લામનો વાવટો, દિવસે દિવસે ફેલાવા અને વિજયી થવા લાગ્યો.

એમનાં મૃત્યુ પછી, પણ શૂરવીર અને કાર્યકુશળ ખલીફોના પ્રયાસોથી, ઈસ્લામધર્મ, અરબસ્તાનને છોડીને આગળ વધવા લાગ્યો હતો; અને એક જ સૈકામાં તો મધ્ય એશિયા, ઈરાન, અફઘાનિસ્તાન, તાર્તાર, મંગોલીયા, જેવા ઘણા એશિયાઈ દેશોમાં તે વ્યાપી રહ્યો. હજરતમહમ્મદ પછીના બે ત્રણ સૈકામાં તો એ ઝનૂની પ્રયાસથી તે છેક યુરોપની સીમાને પણ અડકી ચૂક્યો હતો; આ તરફ અફઘાનિસ્તાન અને બલુચિસ્તાન સુધી તેની વિજયી સત્તા વ્યાપી રહી હતી. ઈસૂની આઠમી સદીની શરૂઆતમાં તો, ધર્મપ્રચાર અને રાજ્યપ્રચાર કરતી ઇસલામની હીની તલવાર, હિંદુસ્તાનને પોતાનું બનાવી લેવાનાં લેખથી, છેક હિંદુકુશની ગિરિચોટા સુધી આવી પહોંચી હતી.

એ વખતે આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે હિંદુસ્તાનની તો પૂરેપૂરી પાયમાલી થઈ રહી હોવા છતાં, હિંદુ રાજા પ્રજાનો પ્રભાવ કંઈક બાકી હતો. એથી સનાતની જોર ઉપર, ધર્મજનનુશી આગળ વધતી, ઇસ્લામની સેના, હિમાલય અને હિંદુકુશ જેવા અખંડ પહાડોની પ્રચંડ દિવાલો ભેદીને, બળવાન હિંદુ જાતિ ઉપર હાથ ઉઠાવવાની એકાએક હિમ્મત કે સાહસિકતા કરી શકે તેમ નહોતું. રાજપૂત-રાજ્યો કુચ્છપથી અને હિંદુજાતિ ધાર્મિક અવ્યવસ્થાથી, ક્ષોભ અને છિન્નચિન્ન બની રહી હોવા છતાં પણ, વીરતા અને ધર્મોક્ષિમાનની આછી આછી જ્યોતિ ત્યાં જાગૃત હતી. એટલે બાદુબલ કે તલવારથી આગળ વધતા ઇસ્લામીઓને એ વિશાળ હિંદુજાતિ ઉપર જીત મેળવવાની, કેટલાંક વર્ષોની હજુ વાર હતી. આરબજાતિ કેટલાંક વર્ષોથી હિંદુભૂમિરૂપી સુવર્ણમૃગના શિકાર માટે આંગેા ખેંચીને આતુર બની રહી હતી, અને હિંદમાં ઇસ્લામનો વિજય વાવટો ફરકાવવાની ખાસ તેની મુખ્ય મહત્વાકાંક્ષા હતી; પરંતુ એ આકાંક્ષાને એકાએક સફલ કરવાનું કાર્ય કંઈ સહેલું નહોતું; એથી હિંદુસ્તાન જેવા સમૃદ્ધિવાન અને રસાળ મુલક ઉપર અધિકાર જમાવવાની તેમની એ મહત્વાકાંક્ષાને ફળીભૂત કરવા માટે, તેમને બીજા ત્રણસો સાડા ત્રણસો વરસ સૂધી, પોતાનું બળ જમાવતાં, અને લશ્કર વધારતાં, યોગ્ય સમયની રાહ જોઈને બેસી રહેવું પડ્યું હતું.

ત્રણ બાબુએ સમુદ્રથી, અને એક બાબુએ અચલ હિમાચલની દુર્બંધ ગિરિમાલાથી કુદરતે જ હિંદુસ્તાનને સુરક્ષિત રાખ્યો હતો. એથી લગભગ ઇસ્લામ દશમા સતક સૂધી તો હિંદુસ્તાન, બીજા બહારના જગતથી બહુભાગે અલગ અને અલીપજ હતું. આરબજાતિના ઉદય પછી, હિંદની એ સુખરૂપ એકાંતની શાંતિ સમાધિમાં અણુધાર્યા એક પછી એક વિનો આવવાં લાગ્યાં ! સુવર્ણભૂમિ ભારતની અખૂટ ધનસંપત્તિ, અને રિદ્ધિસિદ્ધિનાં તેજસ્વી પૂરતાં પાણી અને પોષણ વગરના લૂખા-સૂકા રેતાળ પ્રદેશમાં વસનારી, આરબજાતિની આંગેા અંબાઈ રહી હતી, અને ઘણા લાંબા સમયથી, એ સુવર્ણમૃગ ઉપર તરાપ મારીને, હિંદને પોતાનો બનાવી લેવાની, તેમણે ધારણા રાખી હતી. એ લોક તેઓ લાંબો વખત દબાવી શક્યા નહિ. બળવાન આર્ય પ્રજા સ્કાંતે હથિયારો ઉઠાવી, તેને જીતીને પોતાના કાળુમાં લેવા જેટલું તેમનામાં પરિબળ નહોતું, છતાંય ઇસ્લામી સાતમી સદીમાં જ ભાગ્યદેવીનો ફાવ અજમાવી બેવાને, તેમણે પાસો ફેંક્યો.

મહમ્મદ પેગંબરના મૃત્યુ પછી, પંદર વર્ષે ઇ. સ. ૬૪૭માં આરબોના બળવાન સરદાર ઉસમાને એક મજબૂત ફરિયાઈ કાફલો તૈયાર કરીને, ફરિયાઈ માર્ગે, થાણા અને બરુચ બંદર ઉપર ચઢાઈ કરી; પરંતુ આર્ય

વીરોના ધન્યા ખાઈ, તેનાં લશ્કરને પરાજય પામી, ત્યાંથીજ પાછા ફરવાની ફરજ પડી !

ત્યારબાદ, ઇ. સ. ૧૬૨-૬૪ સુધી ઝનુની આરખો અને અફઘાનો એકત્ર થઈને, ભૂમિમાર્ગે હિંદનાં ધન અને ધર્મની અખૂટ સંપત્તિ લૂંટવા માટે, મહમ્મદી દીનના અર્ધચંદ્રાકાર વાવટા નીચે તૈયાર થઈ. ખેંબર ઘાટને રસ્તે, હિંદમાં ધૂસ્યા ! તેમણે પૂરજોશ અને ઝનૂત સહિત, હિંદના ઉત્તરપ્રદેશે ઉપર પ્રળય ધસાડે કર્યો; પરંતુ એ હુમલામાં પણ તેઓ છેવટ સળંગ હાર પામી, હતાશ થઈને, પાછા ફર્યા. બીજે કોઈ માર્ગ ન રહેવાથી, તેમણે છેવટે હિંદ સાથે સલાહ કરી, મળીસંધીને બાઈચારોના સંબંધ બળવી રાખવાની કબૂલાત આપી, હિંદવાસીઓ સાથે વેપારી સંબંધ બાંધ્યો, અને તેમની મારફતે ઇટાલીને માર્ગે, આખા યુરોપ સાથે હિંદના વ્યાપારની ત્યારથી પહેલી શરૂઆત થઈ. મહાત્મ સિકંદરના વખતથીજ બ્રીટલોકોની મારફતે હિંદની વિદ્યાકલા, ફિલસૂફી, તેમજ ધર્મભાવનાનાં બીજે, યુરોપમાં થોડાં ઘણાં વર્ષો ચૂક્યાં હતાં. પરંતુ યુરોપને ત્યાં સુધી હિંદનો બહુ ઝોછો જ પરિચય હતો. દુનિયાની કઈ દિશામાં એ દેશ આવેલો છે, તેની પ્રજા અને પરિસ્થિતિ કેવી છે, તેનો પણ યુરોપના ઘણાખરા દેશે કે લોકોને ખ્યાલ સુઢાં નહોતો. યુકેધના ધર્મપ્રચારકો, ઇટાલી સુધી પહોંચ્યા હતા, પરંતુ યુરોપ સાથેનો વ્યવહાર તો આરખજાતિની મારફતે જ પહેલ વહેલો શરૂ થયો. ભારતની ભવ્યકલા અને કારિગિરીનાં, તેમને લ્હાણાં મળવા લાગ્યાં; એ વખતે હિંદની જેવી બહોળલાલી, તેવીજ ઉત્તમ કારિગિરી હતી. હિંદની એ ભવ્યતાના મહિમાથી યુરોપની ડચ, ફ્રેંચ, ઈંગ્લેજ જેવી મુખ્ય પ્રજાઓ પણ, એકવાર એ રસાળ પ્રદેશ જોવાને આકર્ષાઈ. તેમણે એને માટે અનેક પ્રયાસો અને સાહસો કર્યા. પરંતુ ખરા માર્ગનો તેમને પત્તો ન લાગ્યો. સ્વાર્થી અને શાણા આરખો તેમને એ વિષે કશી દાદ દેતા નહોતા, તેમજ માર્ગ પણ બતાવતા નહોતા. પરંતુ સારી કમાણીના લોભે, હિંદ અને યુરોપના વ્યાપારી સંબંધને જોડનારી સાંકળરૂપે, તેઓ પોતે જ કામ કરી રહ્યા હતા. લગભગ બેએક સદી સુધી, આ પ્રમાણે તેમની મારફતે સીધો વ્યવહાર ચાલ્યા પછી, ઇ. સ. ૭૧૦ ના અરસામાં કેટલાક આરખ વ્યાપારીઓએ, હિંદુઓ સાથે હુમ્મ્યાઈ કરી. એથી એક હિંદી બંદર ઉપર આવેલાં એક અરખબી વહાણને, હિંદુઓએ કબજે કર્યું, હિંદુ વ્યાપારીઓનાં આ સાહસિક પગલાંથી છેકાર્પને, બહાદુર આરખ સરહાર કાસીમ, ઇ. સ. ૭૧૨ માં મહોટાં લશ્કર સાથે, પગ રસ્તે હિંદ ઉપર ચઢી આવ્યો. તેને પણ હિંદુ રાજાઓએ હરાવી, હિંદુ-વેપારીઓને થયેલી નુકશાની આરખો પાસેથી જ ભરી લીધી. એ દાઝ

મનમાં રાખી, આરખ, અફઘાન, અને પકાણુ જેવી ઝનૂની ઈસ્લામી જાતિઓએ એકઠી થઈને હિંદ ઉપર ચઢાઈ લાવવાની, મોઢાં પાથે તૈયારીઓ કરીધી. એ જાતિઓએ પહેલવહેલો એરદાર ધૂમલો, સખક્ટાગીનની સરદારી નીચે, ઈ. સ. ૯૬૭ માં કર્યો. સિંધ, પંજાબ, અને કાશ્મીર વિગેરે ઉત્તરના પ્રદેશો, એ વખતે અસ્તવ્યવસ્ત હાલતમાં હતા. ક્ષત્રિયોનું રણસૂર અને ધર્મબળ ઘટી ગયું હતું; છતાં પણ ક્ષત્રિય રાજાઓએ આક્રમણને વખતે, એકત્ર થઈને, પંજાબને નાકેથી જ એ ઈસલામી આક્રમણને પાછું હટાવ્યું. ગીઝની ગયા પછી સખક્ટાગીન તરત જ મરણ પામ્યો, અને તેના સાહસિક અને ધર્મઝનૂની પુત્ર મહમ્મદ ગિઝની ગાદીએ બેઠો. તેણે ૧૦૦૧ થી ૧૦૨૪ સુધી પચીસ ત્રણ દરમિયાન, હિંદુસ્તાન ઉપર સત્તર સવારીઓ કરી. રાજ્ય લોભ અને ધર્મ લોભનાં ઉંડાં બીજો, પહેલ વહેલાં એ પકાણી સરદારના પકાડી હૃદયમાંજ હિંદને કાબૂમાં લેવા માટે મજબૂત રીતે રેપાયાં. પહેલ વહેલી કેટલીક ચઢાઈઓ તો તેણે પ્રજાને લૂટી, હિંદની ધન હોલત ખેંચી જવા માટેજ કરી. પરંતુ જેમ જેમ છત મેળવીને તે વધારે કાવતો ગયો, તેમ તેમ તેના પગ વધારે મજબૂત થતો ગયો, અને સાતમી સવારીથી, ભારતનાં ગુજ બૂનાં સનાતન ધર્મના મજબૂત કિલ્લા ઉપર, તહેણે નિશાન તાક્યાં ! એ વખતે તેણે ગુજરાતમાં આવેલાં હિંદુઓનાં પવિત્ર તીર્થ, સોમનાથમહાદેવનું મંદિર ભાંગીને, શંકરના લિંગને તોડી નાખ્યું. પૂજારીઓએ મહાદેવનું લિંગ ન તોડવાને બહુ બહુ આશ્ચર્ય કરી, તેને માટે મોટી રકમો આપવાનું જણાવ્યું. તે પણ તેણે માન્યું નહિ. પરંતુ મોટી હોલત મેળવવા કરતાં પોતાને મૂર્તિનું ખંડન કરનારા તરિકે, જગત ઝોળખે, એવા પ્રકારની નામના મેળવવાને, પોતે વધુ ઇતેજાર છે, એમ તેણે જણાવ્યું. એ ધર્મ ઝનૂની મહમ્મદ, ત્યાર પછી એ મહાદેવના પવિત્ર મંદિરનાં કિંમતી સુખડનાં ખારણાં, તેમજ શંકરની મૂર્તિના ત્રણ કડકા કરીને પોતાની સાથે ગીજની લઈ ગયો અને ગીજનીની મસ્જીદના પગથીયામાં શંકરની પવિત્ર પ્રતિમાના એ કડકા તહેણે જડી દીધા.

સત્તર સવારીઓ પછી, તહેણે ઉત્તર હિંદમાં કેટલાંક ઈસ્લામી રાજ્યનાં થાણાંઓ સ્થાપ્યાં. ઈ. સ. ૧૦૩૦માં તેનાં અવસાન પછી, તેના જેવાજ ધર્મ ઝનૂની બીજા કાબૂલી શાહબુદ્દીન ઘોરી-મહમ્મદ ઘોરીએ, હિંદ ઉપર પોતાનાં ફૂર આક્રમણો શરૂ કર્યાં. સાતસાત વાર, વીર પૃથ્વીરાજ જેવા બહાદુર રાજપૂત રાજાની થપ્પડો ખાઈને એ ઉદાર હિંદુરાજાની દયાથીજ છુવ બચાવી, તેને ન્હાશી છૂટું પકડ્યું હતું; પરંતુ છેલ્લી વખતે, બ્યારે તહેણે દિલ્હી ઉપર ચઢાઈ કરી, ત્યારે પૃથ્વીરાજ પોતાના સસરા જયચંદ્ર સાથેના ચાહુ વિજ-

હોથી, અને શુજરાતના ભીમદેવ જેવા બળવાન રાજા સાથે મહાવિરોધ થવાથી, કંઈક નબળો પડી ગયો હતો. તેનું લશ્કરી બળ ગૃહવિગ્રહેથી ક્ષીણ થઈ ગયું હતું, ઈર્ષાળુ રાજપૂતો પણ એ વખતે તેની મદદે આવ્યા નહિ. એથી એકલે હાથે, નબળાં લશ્કરની સહાયથી, પૂરતી તૈયારી વિના એકાએક યુધ્ધમાં ઉતરતાં, ઝનૂની યંવન સેનાને તે પહોંચી શક્યો નહિ. અધૂરામાં પૂરું હાહુલીરાય જેવા દેશદ્રોહી એવકા સરદારે તેને ઢગો દીધો. એથી કુદ્દેશરના સમારાગિમાં તેનું પતન થયું, દિલ્હીની ગાદી એ અભાગી દિવસથી યવનોને હાથ ગઈ, અને એ કમભાગી દિવસથીજ ભારતના લલાટપટમાં, વિદેશી, વિધર્મી, રાજસત્તાનું કાળું કલંક ચોટ્યું. મહમ્મદઘોરી પછી, સુસલ્લામાની રાજસત્તામાં દિવસે દિવસે વધારો થતો ગયો. તેમજ તેના રાજવંશોમાં પણ ઘણા ફેરફારો થયા, અને દિલ્હીનું રાજ્યછત્ર જૂદા જૂદા યવન વંશોના ઈસ્લામી બાદશાહોએ ધારણ કર્યું. એ હંકીકા ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ અને સર્વ વિદિત હોવાથી, તેના વિસ્તારનું અહિં કંઈ પ્રયોજન નથી. અહિં તો માત્ર એટલુંજ લખવાની અમને આવશ્યકતા જણાય છે કે, તલવારનાં જોરથી, ધર્મ અને ધન લુટનારી યવન રાજસત્તાનો અમલ ઈસ્તિના અગિઆરમા શતકથી શરૂ થયો, તે છેક સોળમી સદીની મોગલ શહેનશાહત સુધી એક સરખો ચાલુજ રહ્યો. તેમાં કુતુબદિન જેવા કેટલાક સાદા અને નીતિમાન બાદશાહો પણ થયા હશે, પરંતુ બહુભાગે, હિંદનો એ ઇસલામી રાજ્યકારભાર, જોરબુલમ, મારફાટ અને દેશ તેમજ પ્રજાની પાયમાલી વચ્ચેજ ચાલી રહ્યો હતો, ખીલજી વંશના અલાઉદ્દીન ખુની જેવા અનેક કૂર બાદશાહો, પણ એજ અંતરાયમાં થઈ ગયા, જેણે હજારો હિંદુઓને વગર વાંકે રીખાવી રીખાવીને મારી નાંખ્યા, અને હિંસક વનપશુઓ જેવી કૂર અને ઘાતકી રાજનીતિ ચલાવીને હિંદના ઇતિહાસમાં એક ખુની બાદશાહ તરીકે પોતાનું નામ અમર કર્યું છે ! ગંગાતીરે, હજારો વર્ષથી વેદ-ધર્મનો વિજય વાવટો ફરકાવનારાં કાશી જેવાં પવિત્ર તીર્થક્ષેત્ર ઉપર પણ અત્યાચારી આક્રમણ કરીને, ત્યાંની સુપ્રસિદ્ધ કાશી વિશ્વનાથની, પવિત્ર દેવમૂર્તિનું ખંડન કરીને, નિર્દોષ હિંદુભાઈઓનાં હૃદયને તેણે મહાન્ આઘાત પહોંચાડ્યો હતો. એ ધનલોભી, રાજ્યલોભી, ધર્માંધ બાદશાહ, વિષયને શુભામ અને દયાહીન નરાધમજ હતો. મહારાણા ભીમસિંહની સતી નારી, ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ પદ્મિનીને હાથ કરવા માટે, તેણે શૂરવીર ક્ષત્રીયો સાથે પણ દુટ છલનીતિ વાપરી; પરંતુ કુશળ ક્ષત્રીઓએ, તેની એ કપટકળા બહી લઈને, એવી અજબ યુક્તિથી, તેને મહાત કર્યો, કે તેની વિશાળ સેના પણ અકિત બની ગઈ અને આખરે ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકારતી ક્ષત્રિઓના યમપાસમાંથી જીવના જોખમે નહાશી હતી ! છતાં પણ પોતાનો નીચ હવસ પૂરો કરવાને માટે, અલાઉદ્દીને પોતાની અધમતા ન છોડી. ફરીથી ભયંકર ઢગાફટકાથી, મહારાણા ભીમસિંહને કેદ કરી, ક્ષત્રિકુલજ્યોતિ સતી-શિરોમણી પદ્મિનીને પોતાની બાળમાં ફસાવવાને

તહેણે ભારી છળસેદો રચ્યા ! પરંતુ એ પતિપ્રાણી વીરાંગના પશ્ચિનીએ, તેર-હજાર સતી રાજપૂત રમણીઓ સહિત પોતાના પાતિવ્રત ધર્મ અને શીયળની રક્ષા માટે, જોહરવ્રત સ્વીકારી, બડબડ બળતી ચિતાની પ્રચંડ જ્વાલામાં પોતાનાં કુસુમ કળી જેવાં સુકુમાર શરીરો હોમી દીધાં ! અલ્પાઉદ્દીનની ઈચ્છા આ રીતે અધૂરી રહેવાથી, એ કર્મ ચંદાળે હિંદુજાતિ ઉપર કાળો કહેર વર્તાવવા માંડ્યો ! અને હજારો હિંદુઓને, ફરતા અને જુદમ ચલાવી તહેણે શિરજેરીથી વટલાવીને, ધર્મબ્રહ્મ કીધા ! છતાં પણ ક્ષત્રિઓનો અદમ્ય પ્રતાપ તહેની એ ફર સત્તાથી પણ ડગ્યો નહિ ! એ ફર અને જનૂની બાદશાહ, તેના પોતાના દગા-બાજ સરદાર કારંદે આપેલાં ઝેરની અસરથી કમોતે-માચેં ગયો, અને કારંદે જેવા હલકી કેમોના વર્ણશંકર મનુષ્યને હાથ જોખમકારી ભરેલી રાજ્યસત્તા આવવાથી, ખીલજીવંશનો થોડાજ વખતમાં અંત આવ્યો.

જેજ સમય દરમ્યાન એશિયામાધનોર અને તાર્તારના પ્રદેશો તરફ ઇસ્લામી સીતારો જોશપર ચઢ્યો હતો. બહાદુર તાર્તારીઓનાં ટોળાંએ, અફઘાનીસ્તાન અને બહુચિસ્તાનને માર્ગે, હિંદમાં પ્રવેશ કીધો, અને તેના આગેવાન બાબર બાદશાહે મોગલરાજ્યની હિંદમાં સ્થાપના કરી.

ગિઝની, થોરી કે ખીલજી કરતાં તાર્તારી લોકો કંઈક શાણા સમયસૂચક અને ચતુર હતા. બાબરે સમયસૂચકતા વાપરીને પોતાની રાજ્ય પદ્ધતિમાં ન્યાય અને નીતિને કંઈક વિશેષ સ્થાન આપ્યું હતું. તેને જ પગલે ચાલી તેના પુત્ર હુમાયુએ પણ, શાંતનીતિ બળવી; જો કે તેને ઘણાં હિંદુ રાજાઓ સાથે મહાન યુદ્ધો કરવાં પડ્યાં હતાં; પરંતુ શિરજેરીથી હિંદુઓને ધર્મબ્રહ્મ કરવાના, અને સતીઓના શીયળ નષ્ટ કરવાના જુદમી પ્રસંગો તેના વખતમાં બહુ થોડા બન્યા હતા. ત્યાર પછી ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ અકબર બાદશાહ થયો. તાર્તારી-મોગલો મૂળ શીયા ઈસમાયલી પંથના હતા. એટલે તેમના ઈસ્લામી વિચારો કંઈક ઉદાર અને કંઈક છલનીતિ ભરેલા હતા. અકબરે પોતાના વડીલો કરતાં પણ પોતાની રાજનીતિમાં વિશેષ સમય-સૂચકતા વાપરીને, ઘણા કુશળતાભરેલા ફેરફારો કર્યા. તેણે જોયું કે, -સુડીબાર મોગલો, ભારતના ત્રીસ કરોડ પ્રજાજનો ઉપર કરડી તલવારની ધાર કે ભાલાની અણીઓથી કઢી પણ સુખે રાજ્યસત્તા સાચવી શકે જ નહિ. હિંદુ-જાતિ સાથે, પ્રેમભર્યા સંબંધ વધારી, મીઠાસથી જ સ્વાર્થ શાધી શકાય તેમ છે. સત્યપ્રીય, સાચા અને ટેકીલા રાજપૂતો ઉપર વિશ્વાસ રાખવાથી પસ્તાવાનો સમય નહિજ આવે. ” આવો નિર્ણય કરી, તેણે પોતાની રાજ્યપદ્ધતિ બહુ બદલી દીધી. કુશળ રાજપૂત અને હિંદુ નરવીરોને, તેણે પોતાના રાજ્યકારભારમાં મોટા મોટા હોદ્દાઓ આપ્યા. સફરને સ્વેચ્છાઅનુસાર ધર્મ પાળવા દેવાનો બહાર દંડેશ પીટાવ્યો. કર, જકાત વિગેરેમાં હિંદુ-મુસલમાનમાં તે વખત સુધી જે પક્ષપાત ચાલતો હતો, તે તહેણે ફર કયો. અને એથી

પણ વધારે દુરદેશીવાળું એક કુનેડબારેલું સચોટ અને અસરકારક પગલું બધું. હેતુ-પ્રીતથી વીર રાજપૂત રાજા અને સરદારોનાં મન છતી લઈ, તહેજે હિંદુ-મુસલમાન વચ્ચે લગ્ન-સંબંધ શરૂ કરાવ્યો, એથી અણુધારી રીતે ઘણા રાજપૂત રાજાઓ, તેની આ છલનીતિ અને કુશળ રાજપદ્ધતિનો ભોગ બન્યા. વિદેશી મોગલસત્તાનો પાયો હિંદની સરભૂમિમાં મજબૂત નાખ્યો. અકબરના સમયમાં તેની આ છલનીતિને સારી રીતે સમજી શકેલા, શિશોદિદ્યા કુળના મેવાડના ટેકીલા મહારાણા પ્રતાપસિંહે અકબરની છલનીતિનો જાહેર રીતે વિરોધ કર્યો, અને મુસલમાન સાથેના કોઈપણ પ્રકારનો સંબંધ-સહકારનો તેણે તીવ્ર રીતે નિષેધ કર્યો. અકબરે પહેલાં તો ઘણા ઘણા દાવપેચો ચલાવ્યા, પણ પ્રતાપી પ્રતાપ તેની જાળમાં નજ આવ્યો. છેવટે પોતાની ધારણામાં છેકજ નિરાશ થયેલા, મોગલશાહે, મેવાડાધિરાજ પ્રતાપસિંહ સ્થાને સુદ જાહેર કર્યું; અને કાંટાથી કાંટો કાઢવાની કળા વાપરીને, જયસિંહ, માનાસિંહ, જસવંતસિંહ, અને ટોડરમલ જેવા અનેક યુવા રાજપૂત સરદારો, સામંતો ને પોતાના પુત્ર સહીમ સાથે સજ્જ કરીને મેવાડના રાજપૂતો સ્થાને રજી મહડાવ્યા ! હજારો કિમતી જાનોની એથી ખૂતારી થઈ. મેવાડ ઉજ્જડ વેરાન બન્યું. પ્રતાપને જંગલની ધીચ-ઝાડીઓમાં, પ્રાણથી વ્હાલા સ્વધર્મની રક્ષા માટે, સિંહની શુક્રાઓ શોધીને છુપાઈ રહેવું પડ્યું. છતાં પણ તહેજે જીવતા સૂધી પોતાની ટેક છોડી નહિ, અને છેવટે મહાન્ મોગલસેનાને પરાસ્ત કરી રજુ-મેદાનમાં જીત મેળવીને, કમલગીર અને ચીતોડના મજબૂત કિલ્લાઓમાં રાજપૂતોની પાછી રાજસત્તા સ્થાપી દીધી. અને વેદધર્મના પવિત્ર વાવટો, રાજ્યસ્થાન તેમજ મધ્યહિંદમાં ફરકાવી દીધો ! પ્રતાપસિંહ જેવા ધર્મોભિમાની અને ટેકીલા સત્રીયવીરની વીરતાની કહર પીછાણી, વૃદ્ધ અકબરે છેવટે નમતું મૂક્યું, અને મેવાડ સાથેનાં સુદનો એ રીતે સલાહ સમાધાન થતાં અંત આવ્યો.

અકબર પછી તેનો પુત્ર સહીમ, જહાંગીરનું ગૌરવશાળી નામ ધારણ કરીને દિલ્હીની ગાદીપર આવ્યો. જહાંગીર ધર્મઝનૂની અને નિશાબાજ હોવા છતાં, ઘણી બાબતોમાં તેના પિતાના સ્વભાવને મળતો હતો. તેના સમયમાં ધર્મભેદને લીધે, જાણવા જેવાં યુધ્ધો થયાં નથી; જો કે મસ્લામી-ધર્મ પ્રસારવાની ઇસમાઇલીઓની છલનીતિ તો, તેના વખતમાં પણ ચાલુ જ હતી ! તેનો પુત્ર શાહજહાન પણ એવીને એવીજ રીતે, મોગલ-રાજનીતિને જાળવી રહ્યો હતો. એ ભોળા અને નરમ ફિલના બાદશાહને કારાગારની કાળ કોટડીમાં પૂરી તેના કુટિલ, રાજ્યલોભી અને ઝનૂની પુત્ર ઐમરંગઝેએ દિલ્હીની શહેનશાહત શિરભેરીથી ઝુંટાવી, ગેરકાયદેસર રાજસત્તા, તેણે પોતાને હાથ લીધી, અને તેના એવી ફૂર અને સ્વચ્છંદી રીતે દુરૂપયોગ કર્યો કે, અકબર અને જહાંગીર જેવા ચતુર બાદશાહોએ મોગલ સમ્રાટના રોષેલા મજબૂત પાયાને જડમૂળથી ઉખેડી નાંખ્યો.

પ્રકરણ ૪ થું.

“ ઇસ્લામી રાજ્યસત્તાનો અંત. ”

આ જગતના સર્વ વ્યવહારો ઉપર અદૃશ્ય ઇશ્વરી શક્તિનો અંકુશ રહેલો છે. અખિલ પ્રક્રિયામાં પ્રભુએ પોતાનું પ્રેમરાજ્ય પાથરવા માટે, આ સ્વર્ગના બગીચા જેવી સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરીધી, અને તેની વ્યવસ્થાનો અધિકાર બુદ્ધિશાળી મનુષ્યને સોંપ્યો; છતાં પણ ભતિ દેખરેખ રાખવા માટે અંતર્યામી રૂપે તેમની અદૃશ્ય સત્તા જગતના વ્યવહારને, તેમજ મનુષ્યને હાથે ચાલી રહેલા, એ જગતના રાજ્યતંત્રને સર્વદા બરાબર નિહાળી રહી છે. પ્રભુનો સંકેત જગતમાં પ્રેમ અને ધર્મરાજ્ય ચલાવવાનો હોવાથી, મનુષ્ય જ્યાં સુધી એજ માર્ગે સીધો ચાલ્યો જાય, ત્યાં સુધીજ ઇશ્વરની છુપી સત્તા અને કુદરત તેને અનુકૂળ થાય છે. રાજકારભારના અટપટા પ્રસંગોમાં જરૂર જણાય ત્યાં મદદગાર પણ થાય છે. આ પ્રકારે વિશ્વરૂપી વિશાળ યંત્રાલયમાં, મનુષ્યો તો ઇશ્વરની સત્તાદોરીથી નાચતાં અને વિવિધ કાર્યો કરતાં, કર્મોધીન પૂતળાંઓની પેઠેજ બાક્યે અબાક્યે ઇશ્વરી સંકેતનેજ સફલ કરી રહ્યાં છે. એ મનુષ્યના મગજમાં જ્યારે શયતાન પેસે છે, અને શુભાનના ધુમાડાથી તેને બાંહેધારી, અનીતિ, અધર્મ તથા અત્યાચારને માર્ગે ખેંચી જાય છે, ત્યારે એ માર્ગ બુલેલા સુસાકરેને, ઠેકાણે લાવવા માટે, ઇશ્વરીસત્તાની વગર અવાજની અદૃશ્ય લાકડી, તેની બૂલોનો બરાબર જવાબ લે છે, એ ધોરણે ન્યાય અને ધર્મપુરઃસર અધિકાર ચલાવનારાનીજ પવિત્ર રાજસત્તા લાંબો વખત ટકી શકે છે, અને ઇશ્વરી-શક્તિ, તેનું સર્વદા રક્ષણ કરે છે; પરંતુ અધર્મ, અન્યાય અને બુલ્હમનો માર્ગ ચઢણ કરનારી કઠોર રાજનીતિ, ઇશ્વરીકોપના કારણરૂપ બની થોડાજ વખતમાં વિનાશને પામે છે, જગતની સઘળી પ્રજાઓના આજ સુધીના ઇતિહાસો તપાસતાં, સ્પષ્ટ દેખાય છે કે, પ્રેમ અને બંધુભાવથી, ધર્મ અને સદ્-ભાવથી સાત્વિક વૃત્તિ વડે સંચિલી રાજસત્તારૂપી કલ્પલતા, જગતમાં ચિરસ્થાયી અને યશસ્વી નીવડે છે; પરંતુ બુલ્હમ, બધ, કે તલવારની ધારથી જમાવેલી રાજસત્તા થોડાજ સમયમાં સૃષ્ટિની સપાટી ઉપરથી નાખૂત થઈને અદૃશ્ય બની જાય છે.

અકબર કે જહાંગીર જેવા ડાહ્યા બાહશાહોએ, કુદરતના આ અચલ નિયમને ઝાળખી, પક્ષપાતનો ત્યાગ કરી, પ્રેમ અને બંધુ ભાવથી, પોતાનો કારભાર ચલાવ્યો હતો અને અમલ કાયમ કરવાને, અને શહેનશાહતમાં મૂળ ભારતની નમ્ર સરલ ભૂમિમાં ઉંડાં નાખવાને સીધો રસ્તો પકડ્યો હતો. પરંતુ

ધર્મચરી ધર્યા આ રૂપિસુનિઓની પવિત્ર ભૂમિમાં ઇસ્લામી કુર રાજસત્તાને લાંબો સમય ટકાવી રાખવાની ન હતી. સનાતન હિંદુધર્મ અને હિંદુજાતિને પરમાત્મા પ્રેમ નજરથી જોતા હતા, અને તેની સત્તા કાયમ રાખવાનો ધર્મચરી સંકેત હતો, અકળકળામય કુદરતે શાહજહાંનને પેટે ઔરંગઝેબ જેવા અત્યાચારી અને ઝનૂની પુત્રને પેદા કીધો. તેણે પોતાના પૂજ્ય પિતા, અને સગા સહોદરને કારાગારની અધારી કાંટડીમાં કેદ પૂરી, રાજસત્તાના પ્રબળ લોભનો પ્રેરણાથી તેમને અસહ્ય દુઃખો આપી મોટા ભાઈઓનો હક ડુબાવી હિંદુની ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ ગાદી ઉપર ચઢી બેસવાનો અનેરો યોગ સાધી લીધો, ઔરંગઝેબે રાજ્યાધિકાર હાથમાં લઇને તરતજ પોતાની કુર રાજનીતિ શરૂ કરી. પૂર્વજેએ રાજપૂતો અને હિંદુઓ સાથે કરેલો સહકાર તેણે ઓછો કરવા માંડ્યો, અને તેમની જગ્યાએ ધર્મઝનૂની અક્કલહીન, અત્યાચારી મુસલમાનોને જોખમદારી બરેલા મોટા હોદ્દાઓ આપવા માંડ્યા, એ પક્ષપાતી અમલદારોની ઉરકેરણીથી તેણે હિંદુઓ ઉપર આગલા જમાનાનાં જંગલી અને દુરાચારી બાદશાહોના જેવી પક્ષપાતી રાજનીતિ ચલાવા માંડી, હિંદુઓનાં મંદિરો, ધર્મગ્રંથો અને બ્રાહ્મણ સાધુઓનું ઠામઠામ અપમાન થવા લાગ્યું. ધર્મસંસ્થાનો અને ધાર્મિક મીલકતો ઉપર તેના અત્યાચારી અમલદારો તરાપ મારવા લાગ્યા, માથાવેરો, જાણવાવેરો અને એવોજ સખત કર ફક્ત હિંદુઓનેજ માથે ઠોકી બેસાડી, તેણે પોતાની હિંદુ પ્રજાનાં મન ઉકળાવી નાંખ્યા, ઠામઠામ મંદિરોને રથાને મસ્જિદો થવા લાગી, અને હિંદુઓની દેવ પ્રતિમાના હળહળતાં અપમાન થવા લાગ્યાં. વિશાળ હિંદુજનતાએ અસહ્ય ત્રાસથી ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકારી રહી હતી. અને જુદમી મોગલસત્તા સામે આંતરિક વિરોધનો દાવાનળ શરૂ થવા લાગ્યો, જે રાજપૂત રાજ્યોએ મોગલ જાતિ સાથે સંઘર્ષ બાંધી, તેમનો પક્ષ સ્વિકાર્યો હતો, તેમને ઔરંગઝેબની આ કુટિલ છલનીતિથી ઘણું દુઃખ થયું, અને તેઓ પણ સ્વમાન જાળવવા માટે પોતાની મોગલ રાજ્યવ્યવસ્થાની પદ્ધતિ તેમજ નોકરીઓ હરખાંને છોડીને પોતાને વતન જઈ રાજ્ય વ્યવસ્થાની જોખમદારીમાંથી છુટા થઇને ઉંચે બેઠા આથી સારા સહાઈકારોના અભાવે ખુશામતીઆ કુટિલ કારભારીઓની સમજાવટ, અને ઉરકેરણીથી ઔરંગઝેબની રાજ્યનીતિ દિન પ્રતિદિન કરડી, પક્ષપાતી અને અસહ્ય ત્રાસરૂપ થવા લાગી. હિંદમાં ચારે ભેર એથી ખળભળાટ આવી રહ્યો, અને દુબંટવાળી એ દમનનીતિને દાખી દેવા માટે, કેટલાક રાજપૂત વીરો તૈયારી કરવા લાગ્યા. એ અરસામાંજ પોતાના પિતાના સમયમાં પ્રબલ રાજભક્ત અને નિમકહલાલ સેનાપતિ વીર જસવંતસિંહની વિધવા તથા તેના નાદાન બાળકોના ઉપર બિનાકારણે જુદમ કરવા માંડ્યો, આ અન્યાયથી જે વફાદાર રાજપૂતો પણ એ વખત સુધી મોગલ શહેનશાહતને વળગી રહ્યા હતા,

તેમણે પણ ઔરંગઝેબનો પક્ષ છોડી દીધો. જયપુર, જોધપુર અને ઉદેપુરના રાજપૂત સંસ્થાનોનું પવિત્ર લોહી ઉછળી આવ્યું, હિંદુબતિ અને હિંદુધર્મ ઉપર ધર્મોપ મોગલશાહે બેધારી કટાર ચલાવી, કામકામ મંદિરો તોડવાનાં અને શીરઝેરીથી હિંદુઓને વટાળવાના ધોર અત્યાચારથી અખિલ હિંદના પ્રજાજીવનને, ઉકળાવી નાંખ્યું. ઇસ્લામના બાલીમ ઇસમાઇલી સરદારોએ મોકલેલા બસૂસો અને હાઈઓ (ઉપદેશકો) મોગલબાદશાહ અને તેની રાજનીતિ ઉપર પોતાની બાલીમ અસર કરી રહ્યા હતા. ધર્મોપ ઔરંગઝેબને હિંદુઓ વિરૂદ્ધ ઉશ્કેરી ભેરગુસ્મ કે છળપ્રપંચથી પણ ઇસ્લામનો ફેલાવો કરવામાં જ ખરી ક્ષેત્ર અને જીંદગીની સફળતા છે, એવી ઝનૂની વાતો સમજાવી મધ્યહિંદમાં રાજપૂતો ઉપર, ઉત્તર અને પશ્ચિમ હિંદમાં શિખ અને જાટ લોકો ઉપર, તેમજ દક્ષિણમાં ધર્મોભિમાની મરાઠા હિંદુ ઉપર ધાર્મિક ઝનુનથી કાળોઠેર વર્તાવવા માંડ્યો, એથી પિતાને કેદખાનામાં પુરી રીબાવી મારનાર સગાભાઈઓના ખૂનો કરી, તેમના લોહીથી સંચાયેલી ગાદી પચાવી પાડનાર અને સગાપુત્રોને પણ અવિશ્વાસની નજરે ભેનાર કુર ઔરંગઝેબના પક્ષને સર્વ રાજપૂતોએ છોડી દીધો. ઇ. સ. ૧૬૭૬માં એક તરફથી ઉત્તર અને પશ્ચિમહિંદમાં સ્વધર્મ અને સ્વમાનની રક્ષા માટે ધર્મોપશૂરવીર શીખોએ હથિયારો ઉઠાવ્યાં. એજ વખતે ૧૬૭૭ માં તેના ધાર્મિક અત્યાચારથી ત્રાસી ગયેલાં સર્વ રાજપૂત સંસ્થાનોએ સંપ કરીને, મોગલશાહની સાથેના વિરોધ બાહેર કયો. બધા રાજપૂતો અને હિંદુઓ પોતાનો પક્ષ છોડી ગયા હોવાથી છોડાયેલો બાદશાહ મહોદી ઝનૂની મોગલ સેના સહિત રાજસ્થાન ઉપર ચડી આવ્યો, અને વીર ક્ષત્રીઓથી વસેલા પવિત્ર રાજ્યપ્રદેશને પાયમાલ કરી ઉજાડ અને વેરાન જંગલ જેવો બનાવી દીધો. જયપુર, જોધપુર, માળવા, ઉદેપુરના રાજપૂત સંસ્થાનોમાં તેણે ભયંકર લૂંટ અને કતલ ચલાવી જેથી હિંદુબતિના ઓળખાણની જીંદગી પણ ભ્રમમાં આવી પડી.

એ અસીમ અન્યાય અને અત્યાચારથી ઉશ્કેરાયેલા રાજપૂતો વિકાળ કેસરીસિંહની પેઠે મોગલસૈન્યનો ક્વંચ કરવાને છૂટયા, અને મંદિરો તેમજ મૂર્તિઓ તોડનારા મહાન્ધ મોગલોને તેણે વીણી વીણીને છૂંદી નાખ્યા, રાજકુળ કેસરી વીર રાજસિંહ અને શૂરવીરતાની સાક્ષાત મૂર્તિ બહાદુર ડુર્ગાદાસ રાઠોડ જેવા સમર્થ ક્ષત્રિય સિંહોએ મોટાઇખોરા મોગલોનો મઠ બરાબર ઉતારી નાંખ્યો; એ વખતે ઔરંગઝેબના અન્યાય અને ધર્મઝનૂનથી નારાજ થયેલો, તેના શાહબદો અકબર પોતાના બાપથી જુદો પડી પોતાની સેના સાથે રાજપૂતોને મળી ગયો. જેથી બેવડી સેનાના બળ પાસે લાચાર બનેલું ઔરંગઝેબનું લશ્કર માર ખાતું, અને રાજપૂતોની ઠોકરો ખાતું, મરતું મરતું નાશી

છૂટયું. ઉરકેરાચેલા રાજપૂતોએ તેમની પૂઠ પકડી, એ દૂર લશ્કરના લગભગ પોણા ભાગને કાપી વાળ્યું. અને પોતાના ધર્મના અપમાનનો બદલો લેવા માટે માળવાના મુસલમાની પ્રાંતોને વેસન બનાવી, સૈયદો તેમજ મુદલાઓને ત્રાસ પમાડી, પોતાનું થોડું ઘણું વેર વાળ્યું. આ પ્રકારે જે મોટા મનના રાજપૂતો, મોગલ શહેનશાહતના મિત્રો હતા, તેમને પણ પોતાની મૂખાંધ બરેલી છલનીતિવટે પોતાના દુશ્મન બનાવી ધાર્મિક ઝનૂનના આંધળા ઉપયોગવટે અખિલ હિંદુજનતા સાથે વેર બાંધી ઔરંગઝેબે પોતાને કાયેજ મોગલ શહેનશાહતની ભવ્ય ઇમારતનો પાયો ઉખેડવા માંડ્યો. એક તરફ હાથે ઉભાં કરેલા રાજપૂતો સાથેના વૈરનો જવાલામુખી, મધ્યહિંદમાં સળગી રહ્યો હતો, તેવામાંજ દક્ષિણમાં નવી ઉગતી સ્વધર્મરક્ષક વીરશક્તિ મરાઠા રાજ્યસત્તાની ચઢતી જોડને તેનું દુહય સળગી ઉઠ્યું. વીર શિવાજી એ વખતે ઇસ્લામીઓના ત્રાસમાંથી દક્ષિણ હિંદનું રક્ષણ કરવા માટે, બળવાન મરાઠી સેના ઉભી કરી એક ઉપર એક કિલ્લાઓ છૂટીને દક્ષિણના ડુંગરીઆળ પ્રદેશમાં પોતાનું રાજ્ય સ્થાપી રહ્યો હતો. તેની સાથે સલાહ કરવાને બદલે સરહાર જયસિંહની મારફત શિવાજી અને તેના પુત્ર સંબાજીને દિલ્હી બોલાવી, એ ધર્મોપ બાદશાહે પ્રતાપી વીર શિવાજીનું હડહડતું અપમાન કર્યું. જયસિંહની મારફત આપેલા વચનનો ભંગ કરી, દગાબાજીથી તેણે શિવાજીને તેના પુત્ર સહિત કેદ કર્યો. પિતાનું વચન પાળવાને તત્પર જયસિંહના પુત્ર રામસિંહે શિવાજીને, જુદમી અને જોવચની બાદશાહની જેલમાંથી નસાડી મૂક્યો. આવા દગાફટકા અને પ્રપંચોથી શરૂ શિવાજી મહારાજનું અંતર ઉકળી આવ્યું. અને સમર્થ રામદાસ સ્વામીના ઉપદેશથી ઉત્તેજિત થઈને એ મહાન પરાક્રમી નરવીરે હિંદુસ્તાનનું અને સનાતન ધર્મનું મહાંધ મોગલોના હાથમાંથી રક્ષણ કરવાનું બીડું ઝડપ્યું. સ્વધર્મ રક્ષણી માતા ભવાનીની સહાયથી, પરમાત્માની કૃપા વડે એ નાના સરખા બગીચદારના પુત્રે, બલિમ મોગલ શહેનશાહતને હવ્યમઆવી મૂડી. અને લાગટ પન્થિયશ વર્ષો સુધી, દક્ષિણના મહાવિજયની બળમાં ઔરંગઝેબની છ'હગીને અટવાળી દીધી. એજ વખતે ઉત્તર પશ્ચિમ હિંદમાં શીખોએ ભીમ પરાક્રમથી દુષ્ટ મોગલોના મૂળ ખોદવા માંડ્યાં. આ પ્રકારે બ્રહ્મા, વિશ્નુ, મહેશ જેવા શીખ, રાજપૂત અને મરાઠા શક્તિઓએ એકેત્ર મળીને યવનોના અધર્મ અત્યાચારનો દિવ્ય ધર્મબળથી ઉરકેરાઈ નાશ કરવા માંડ્યો. દિલ્હીની અધર્મ દુષિત બાદશાહિ બળભળી ઉઠી, મોગલાઈ બાદશાહી મહેલના પાયાઓ ખોદાવા લાગ્યા, અને અધર્મના અગ્નિએ સળગાવેલા દક્ષિણના મહાયુદ્ધમાં ઔરંગઝેબની આજ્ઞા અપાઈ. ૧૭૦૬ માં ઔરંગઝેબ હબરૈ આફઘાની મર્મવેધ સહન કરતો, તરફી તરફીને મરી

ગયો, અને 'ખોખુ' બનેલી મોગલાઈના મેદાનમાં પ્રપંચી મુસલમાન સરદારો અને ઉંદર નીતિ ચલાવનારા ઇસ્લામી સૈયદો કરતા કારવતા થઈ પડયા. પૂતળા જેવા ઔરંગઝેબના પુત્ર અકબરને મોઆલ્મ નામ આપી, સૈયદો અને ઇસ્લામી સરદારોએ ગાદીએ બેસાડયો. અને બાદશાહને નામે હિંદુઓ સાથે હામહામ ચાલતા ઝગડાઓમાં તેલ હોમવા માડયું. શીખોને એવો બચકર ત્રાસ આપ્યો, અને એવા અમાનુષિ જુદમનાં ભોગ બનાવ્યા કે, છેવટે કુદરતની અગમ્ય શક્તિ વડે શીખ જાતિમાં પ્રગટ થયેલાં રાજપૂતો જેવાજ પ્રચંડ ધર્મોન્નિમાને ઉત્તર હિંદમાંથી મોગલ સત્તાનો નાશ કરી નવું શીખ રાજ્ય સ્થાપ્યું. દક્ષિણ હિંદ મરાઠાઓએ કબજે કર્યું, રાજસ્થાનનો મધ્ય પ્રદેશ સ્વતંત્ર રાજપૂત રાજાઓએ હાથ કર્યો. અને નામની મોગલાઈ સત્તા તેના પૂતળા જેવા બાદશાહોની પાયમાલી વચ્ચે કુર અહમદશાહ દુરાનીની દયાહીન, પણ જેવી પડાણુ સેનાએ કુરુક્ષેત્રના લોહી તરસ્યા રણક્ષેત્રમાં સદાને માટે નાખૂદ કરી. આમ અધર્મના જોર પર જામેલી અધર્મની બાદશાહી પરસ્પરના ઇસ્લામી શુદ્ધમાં વિનાશ પામી, અને અધર્મના ફળરૂપે, મોગલ શહેનશાહતના મૂળનો પણ ભારતમાંથી સંવંધા નાશ થયો. છતાંયે, હિંદના ધાર્મિક જગતમાં ઇસમાઈલી સૈયદોએ શરૂ કરેલી છલનીતિ તો છૂપી છૂપી પોતાની કપટકળા જ્યાં જ્યાં લાગે ત્યાં કપટજળ પાથરીને પોતાનો પંથ ચલાવી રહી હતી. એ શીયા ઇસમાઈલી ધર્મ પ્રચારકોનાં પ્રપંચી યાજ્ઞાઓ આજસુધી હિંદુસ્તાનની ચારે દિશામાં જાહેર તેમજ છૂપી રીતે પૂર દોરદમામથી ચાલીને પોતાનું કાર્ય કરી રહેલા છે, અને પીરાણાનો સતપંથ પણ એજ સંપ્રદાયની એક મુખ્ય શાખા છે. તેમજ પીરાણાનો રાજો પણ એ પંથનું એક કબજસ્તાની યાજ્ઞ છે. તિમના એટલે સતપંથ પ્રવર્તક ઇસમાઈલી, પીરા, હિમામો અને હાઇઓનો ઇતિહાસ, તેમજ એ કલાખાજ પંથપ્રચારકોની હિંદમાંની કારકીર્દી, તેમજ તેમના સમયની ભારતની ધાર્મિક પરિસ્થિતિનું આજુ આજુ છાયાચિત્ર આપવા નો યથાસાધ્ય પ્રયત્ન આ પછીનાં પ્રકરણમાં કરેલો છે, તે પરથી એ પંથની કટિલ કપટજળનો ગુજરાતી વાચક ચાલમને સારો ખ્યાલ આવી શકશે.

પ્રકરણ ૫ મું.

“ સતપંથીઓનું આદિ મુળ ” અને ઇસ્લામનો હુકો હેવાલ.

વિશ્વની વિચિત્ર ઘટમાળમાં, સૃષ્ટિના આદિ કાળથી અવનવા ફેરફારો થયા કરે છે. જળ ત્યાં સ્થળ, અને સ્થળ ત્યાં જળ પળવારમાં પેદા કરનારી ઇશ્વરની કુદરતરૂપી કરામતી શક્તિ પોતાની દેવી કળાથી જગત્માં સઘળા દેશોને તેમજ પ્રજાઓને હૃદયપલટના અદ્ભૂત પ્રસંગો વારંવાર અર્પે છે. માનવજાતિ પાર ન પામી શકે એવા, અદ્ભુત અમત્કારો બતાવનારી ઇશ્વરી ઘટના કેવી અગમ્ય અને વિચિત્ર છે? એક તરફ પુરાણ પ્રસિદ્ધ હિંદુ પતન થવા લાગ્યું, ત્યારે બીજી તરફ આર્યોની યવન જાતિનો અણધાર્યો ઉદય થવા લાગ્યો. સતપંથીની બધી શાખાઓ, પછી બલે તે ઇસનાઅસરી હોય, નિઝારી હોય, ઇસમાઈલી હોય, તૈયબી હોય, કે આગાખાની હોય, અથવા પીરાણાસતપંથીની કોઈ શાખા હોય, પરંતુ, એ બધી ઇસ્લામી ધર્મરૂપી વિશાળ વર્તુળની ભિન્ન ભિન્ન શાખાઓ છે. અને તે પોતાની જુદી જુદી દિશાએ આગળ વધીને તેવા મુખ્ય કેન્દ્ર મહમ્મદી દીનમાં છેવટે મળી જવાનો દાવો ધરાવે છે.

કાળબળ યોગે આજે તો શું હિંદુ, કે શું મુસલમાન, સૌ કોઈ પોતાના આદિ મૂળ અને શુદ્ધ સ્વરૂપને જાણતા પણ નથી. તેમાં પણ અજ્ઞાનની પરાકાષ્ટા, અને અવદશાની પરિસ્થિતિને યોગે એ બન્ને હિંદુ મુસલમાન કેમોની વચ્ચે છુટા પડી ગયેલા અને ત્રિશંકુની પેઠે, આધાર વિના અધર લટકી રહેલા પીરાણા સતપંથીઓની તો વાતજ શી કરવી. એ અર્ધદગ્ધ કબરસ્તાની ધર્મને માનવાથી કેટલાક સમય થયાં છેકજ કદોડી હાલતમાં આવી પડેલા, અને એ પ્રપંચીપંથીની બહુધે જાણમાં ફસાયેલા એ પ્રંથના સઘળા હિંદુસેવકો અને સુરીદાને, પોતાના પંથનું કંઈજ લાભ નથી. તેમને એ પણ પુરીપાધરી ખબર નથી કે, તેમને સતપંથ એ તે, કઈ જાતનો ધર્મ છે? તેઓ માને છે તે પ્રમાણે એ વૈદિક હિંદુધર્મ છે, કે માત્ર નામધારી ઇસ્લામી ધર્મ છે? તેના મુળ સ્થાપક અને પ્રવર્તક કોણ હતા! એ તે ઇસ્લામી ધર્મની એક શાખા છે, તો પછી તેના બહીષ્કા ઇમામો અને પીરો કોણ હતા? તેઓ કેટલા અને ક્યાં પેદા થયા હતા? સુન્ની કે શીયામાં ભેદ શો છે? સતપંથીઓ શીયા ઇસ્લામી હોય, તો શીયા પંથમાં પણ અનેક ફાંટાઓ પેદા થયા હોવાથી તેઓ કયા ફાંટા કે મતના દોરડાથી બંધાયા છે? ઇસ્લામી ફિરકાના કોણ કોણ ઇમામો, પીરો, બહીષ્કા અને પ્રવર્તકો થઈ ગયા? કેમકે શીયા ઇસમાઈલીઓમાં પણ કેટલાક બારને, કેટલાક બાવીસને કેટલાક અડતાલીસને, ને કેટલાક મતવાળા

તો પોતાને કાચે તેટલા ઇમામોને માને છે. એ ઇમામોએ અનેક દેશોમાં મોકલાવેલા તેમના દાઈ, અને દલાલોએ કેવાકેવા નવા ફાંટા ઉભા કીધા, અને પોતે પીરની પદવી પોતાની મેળે ધારણ કરી એ ફાંટાઓમાં કેવી છલનીતિથી સરહારી ભોગવી ગયા છે, અને તેમના વંશ વારસોને માટે કેવી છવતી બગતી બગીરેની અદબત્ત યોજના રચી ગયા છે, તેનું ખરું રહસ્ય એ પંથના હાલના સેવકોમાંથી કોઈ ભાગ્યેજ બાણીતો હશે. અને એ રહસ્ય જે તેમના બરાબર બાણીવામાં આવે તો, અમને ખાત્રી છે કે, તરતજ તેઓ એ પ્રપંચી પંથને હમ્મેશની તિલાંજલી આપી, પ્રભુના પ્રેરેલા પ્રવિત્ર ધર્મપંથમાં પાછા વળે. એ ભાઈઓના હિતની ખાતરજ એ પંથના પ્રાચીન, અર્વાચીન સાહિત્યમાંથી અનેક પ્રમાણો મેળવી સતપંથનો લેલ અહિં પુરેલો કરવાની, તેમજ બહોર જનતાને પણ એ પંથના છુપા ઇતિહાસનો પરિચય આપીએ છીએ.

આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે શીયા તેમજ મુસ્લી મુસલમાનોનાં મૂળ પુરૂષ હજરતમહમ્મદ છે. અરબસ્તાન જેવા સુકા અને લુપ્તા રેતાળ પ્રદેશમાં વસનારી આરબજાતિની સ્થિતિ, હજરત મહમ્મદના જન્મ વખતે ઘણી દયાજનક હતી. અરબસ્તાનની એ વખતની પરિસ્થિતિનું ચિત્ર મૈસૂના હાલી નામના નામાંકિત ઇસ્લામી સાયરે ઘણું અસરકારક આંકેલું છે. તેમજ ઇસ્લામી ખોબ વિગેરે મુસલમાન ઇતિહાસ લેખકોએ એ વખતના આરબોની લખંકર હાલતનો હૃદયલેહક ચિતાર આપેલો છે.

ઈ. સ. ૫૭૦માં હજરતમહમ્મદનો જન્મ થયો. એજ દહાડે તેમના પિતા હજરતઅબ્દુલ્લા મૃત્યુ પામ્યા. મુળીયા અને હલિમા નામની દાઈઓએ થોડો વખત તેમને ઉછેર્યો, પછી તેમની માતા આમીનાએ તેમને ઉછેર્યો હતા. છ વરસની ઉંમરે તેમની માતા મૃત્યુ પામી, અને તેમના દાદા અબ્દુલ મુતલિબે તેમની કાળજી રાખવા માંડી. નવ વરસની ઉંમરે દાદાનું મરણ થતાં તેમના કાકા અબુતાલેબ તેમના વાલી થયા. કાકાના થેડાં ચારવાનું કામ તેમની ગરીબીને લઈને કરવું પડતું હતું. લખવા વાંચવાની કેળવણી બીલકુલ તેમને મળી નહોતી છતાં પણ કુરાનેશરીફ જેવું સારી ઇસ્લામી આલમનું સર્વોત્તમ પુસ્તક તેમની મારફતેજ મળેલું છે.

આખપણથીજ તેઓ પ્રમાણિક, નીતિમાન અને સચ્ચાઈવાળા હતા. તેમના સહુજોથી આકર્ષાઈને ધીરથી ખદીબા નામની એક ધનવાન બાઈએ તેમને પોતાના કારભારીની જગ્યા આપી. બીબી ખદીબનો પરદેશો સાથે વેપાર ચાલતો હતો, તેને અંગે પુષ્કળ માલ આપી, મહમ્મદને શામ તરફ મોકલ્યો. અને શામથી પાછા આવ્યા પછી તેમણે પોતાની શેકાણી સાથે લગ્ન કર્યાં, એ વખતે બીબી ખદીબની ઉંમર ૪૦ વર્ષની અને તેમની ઉંમર વર્ષ ૨૫ ની હતી.

લગભગ ૩૫ વર્ષની ઉંમરે મક્કાના કાળા નામના મંદિરમાં જીર્ણોદ્ધાર-
તું કામ ચાલતું હતું. તેમાં ઘણી મદદ કરી, અને તે પૂર્ણ થયા પછી હજરે
અસવદ નામનો પવિત્ર કાળો પથર જેને એક મોટા દેવ તરીકે ગારખો
માનતા હતા. તેને આસન ઉપર પધરાવવાની યાજ્ઞતમાં આરખો વચ્ચે કડવો
મતલોદ ઉત્પન્ન થયો. દરેક પક્ષ એ કામને માટે પોતાને હકદાર જણાવવા
લાગ્યો. હજરતમહમ્મદે ડાહ્યપણ વાપરી એ ઝગડાતું સમાધાન કર્યું. એક
મોટી ચાદર મંગાવી તેની વચ્ચે અસવદપથરને સુઠી બધા પદે: ચારે તરફ-
થી એ ચાદરને પકડી તેના આસન ઉપર પધરાવવાની સલાહ આપી, એથી
બધાના મનતું સમાધાન થયું.

પોતાના જતિભાઈઓને અભિમાન, અધોગતી અને અનાચારના કારાગાર-
માંથી ઉગારી લેવાની તેમને તીવ્ર ઉત્કંઠા થઈ. તેઓ બહુ એકાંતમાર્ગી હોવાથી
ઘણો ખરો વખત હરા પહાડની ગુફામાં ચિંતન અને ધ્યાનમાં ગાળતા.

ચાલીસ વર્ષની ઉંમરે તેમણે પોતાના ધર્મપ્રચારનું કામ પહેલ વહેલું
શરૂં કર્યું. તેમના પત્નિ બીબી ખદીજા, તેમના પિતૃાઈ અને જમાઈ હજરત-
અલિ અને તેમના પિત્રાઈભાઈ હજરત અબુબકર તેમના ઉપર શરૂઆતમાં
ધ્મિમાન લાગ્યા. પ્રથમ તેઓ ખાતગી ઉપદેશ કરતા પણ પાછળથી તેમણે જલ્દેર
રીતે મૂર્તિ પૂજની નિંદા, અને એકેશ્વરની (અલ્લાની) ઉપાસનાનો બોધ
આપવા માંડ્યો. સઘળા આરખો તેમની સામે થયા, તેમને જલ્દુખર, જૂઠ્ઠા,
સ્વાર્ધા વિગેરે શબ્દોથી અપમાન કરી અનેક પ્રકારનાં આજી મુકરા લાગ્યા અને
તેમના સાથીઓને પણ અનેક રીતે દુઃખ આપવામાં કંઈ ખામી રાખી નહિ.

તેમના કાકા અબૂતાલિબના મરણ પછી પછી છીનાબોર આરખો વધારે ઉશ્કે-
રાયા, અને એક દિવસ તેઓનું ગુરુની ટોળું તેમને જનથી મારી નાખવાને
તેમના મકાનની આસપાસ ફરી વળ્યું. આ ભયંકર પ્રસંગ જોઈને જીવ બચાવવા
ખાતર પોતાના જમાઈ હજરતઅલિને પોતાની પથારી પર સુવશાવી, પોતાના
ભાઈ હજરત અબુબકર સાથે શુપચુપ મક્કા છોડી મહીના જતા રહ્યા. તે
દિવસથી ઇસલામીઓની હી. સ. ની શરૂઆત થઈ.

મદીનામાં લોકોએ તેમનો સારો સત્કાર કર્યો. અને તેમનો મત સ્વિકાર-
નારાઓની સંખ્યા વધવા માંડી; આરખો સખત વિરોધ બતાવી સામે થયા,
લડાઈ તેમજ ભયંકર કાવત્રાં કરવા લાગ્યા, એથી તેમને પણ શત્રુઓ સામે
હથિઆર ઉઠાવવાની જરૂર પડી. એ લડાઈમાં ઇસલામનો વિજય થયો અને
મક્કા શહેર કબજે કરી કાળાના મંદિરમાંની મૂર્તિઓ પોતાના જમાઈ હજરત-
અલિ સાથે રાતને વખતે મંદિરમાં દાખલ થઈ તોડી નાખી. ઈ.સ. ૬૩૨માં
૬૩ વર્ષની ઉંમરે મદીનામાં તેમની વફાત થઈ, એ વખતે લગભગ આખા

અરબસ્તાનમાં ઇસ્લામનો પ્રચાર થયો હતો, અને હજરતમહંમદ સાહેબે બાંધેલા કાયદા અને નિયમો પ્રમાણે આરબોના રીતિ રિવાજ અને જીવન વ્યવહારમાં ઘણા સારા ફેરફારો થયા હતા. જુગાર, શરાબ, મનુષ્યોનાં બલિદાન અને સ્ત્રી જાતિ ઉપરનું ઘાતકીપણ, એ વખતની કુર આરબજાતિમાંથી હજરતમહંમદ સાહેબને પ્રતાપે દૂર થયાં. એક જાતિ અને એકજ ધર્મ એકજ ખુદા અને એક ઇમાનના ચુસ્ત શિક્ષણથી ઇસ્લામીઓમાં બંધુભાવ અને ધાર્મિક ઝનૂતની બહુ વધેલ છે, જેને લીધે ઇસ્લામનો અર્થઅંદકાર વાવટો હજરતમહંમદ પછી બે ત્રણ સદીઓમાંજ બહીતી દુનિયાના ઘણા દેશોમાં ફરકી રહ્યો; અને આજ સુધી ઇસ્લામ ધર્મ દુનિયાના મોટાં ધર્મોમાંનો એક મનાઈ રહ્યો છે.

ઈસલામના શરૂઆતના ખત્રીશો અને મત-ભેદ.

સુન્ની લોકોના ચાર ખત્રીશો:—હજરત મહંમદની વફાત પછી તેમની લાશ દફન થયા પહેલાંજ જુદાજુદા વંશોના આરબોમાં ખિલાફતના લોભથી ઘણી કડવી તકરાર ઉભી થઈ. મોહજરીન અનસારી વિગેરે કુટુંબોએ પોતાની જુદી જુદી ટોળી જમાવી ખત્રીશ થવાની ઉમેદવારી પોતાના પક્ષ માટે શરૂ કરી. હજરત અબુબકર, અને ઉમ્મર જે બન્ને હજરત મહંમદના સસરા હતા, તેઓ પણ પોતાના પક્ષની સલાહ માટે તૈયાર થયા. ખિલાફતના સવાલનો નિર્ણય કરવા સાદા (ઇસલામીઓની સલા) માં બધા એકઠા થયા; અનસારી મોહાજરીનોએ પોતાનો હક્ક આગળ ધરતાં જણાવ્યું કે, ઇસ્લામને માટે અમે વતન છોડી ઘણા દુઃખો સહન કરી હજરત મહંમદને કીમતી મહદ આપેલી છે માટે અમારામાંથી ખત્રીશ ચુંટાવો જોઈએ.

હજરત અબુબકરે, જણાવ્યું કે હા. મહંમદના ફરમાન મુજબ તેમના કુરેશી કબિલામાંથીજ ખત્રીશ નીમવો જોઈએ. અને હા. અલી, એ કામને માટે લાયક છે ત્યારે એક માણસે જણાવ્યું કે, તેઓ એકાંતમાં ઈશ્વરની ઉપાસના કરી શાંત જીવન ગાળવા આહ્વાન છે. અને ખત્રીશ થવાને તેઓ પુશી નથી. એથી હા. અલીના સંબંધી દરખાસ્ત ઉડી ગઈ.

એ વખતે હા. ઉમ્મરે, હા. અબુબકરને ખિલાફત આપવાની દરખાસ્ત સુકી. હા. અબુબકરે જણાવ્યું કે, હા. ઉમ્મર પોતે અથવા અબુબકરે જો ગાદીને માટે વધારે લાયક છે પરંતુ, અબુ તથા ઉમ્મરે પોતાની દરખાસ્તને વળગી રહી ખત્રીશની પદવી માટે હા. અબુબકરને સર્વ વાતે લાયક જણાવી, પોતાની આગલી દરખાસ્તને તરતજ અમલમાં સુકી. એજ સમય વચ્ચે એ બન્ને જણાઓએ હા. અબુબકરની યેચત કરી, તેમને ખત્રીશ તરીકેનું માન આપ્યું. એટલે એમના પક્ષના બીજા માણસોએ પણ તરતજ તેને ખત્રીશ તરીકે માન આપી યેચત કરવા માંડી. એથી કેટલાક

આરમ્ભો જેઓ હા, અલીને ખરા હકદાર સમજતા હતા, તેઓ નારાજ થયા, અને તેઓએ બેચત નાકબૂલ કરી. એમાંનાં અબુમુઝીઆન, તલહા, અને ઝોબેરે હા. અલીને એ ગોઠવણની સામે થવા આગ્રહ કર્યો. આરમ્ભોનો મોટો ભાગ હા. અલીનો પક્ષ સ્વિકારવાને તૈયાર હતો. પરંતુ ઉદાર દિલના હા. અલીએ જણાવ્યું કે, હવે ખીલાફતની તકરાર ઉઠાવવાથી અંદરઅંદર લડાઈઓ બગશે, લોહી રેડાશે, અને એથી ઇસ્લામને બહુ ધક્કો પહોંચશે, માટે હાલ તો જે ગોઠવણ થઈ છે તે સહુએ માન્ય રાખવી.

એ વખતે તો હા. અલીએ ઇસ્લામમાં શાંતિ બળવી રાખવાને માટે પોતાના પક્ષકારોના મનનું સમાધાન કર્યું. પરંતુ એ વખતથીજ આરમ્ભોમાં જે બેદીલી ઉત્પન્ન થઈ તેનું ઘણું ખરાબ પરિણામ આવ્યું, મહાન ભયંકર વિગ્રહો થયા, અને ઇસ્લામમાં શીયા અને સુન્ની એવા બે મુખ્ય વિભાગો પડયા.

હા. અબુબકરના વખતમાં ઇસ્લામીઓએ શામ ઉપર ચડાઈ કરી જીત, તેમજ સારી દોલત મેળવી હતી. તેમણે ફક્ત સવાબે વરસ ખીલાફત ભોગવી. અને હી. સ. ૧૩ માં તેમની વફાત થઈ. કેટલાકને મત છે કે તેમને જેર દેવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કોઇ લાભે છે કે તાવની ખીમારીથી એમનું મૃત્યુ થયું હતું. એમના વખતથીજ શીયા લોકો તેમને જેરકાયદેસર ખલીફ થયેલા જણાવી, ખરા ખલીફ હા. અલીનેજ માનવા લાગ્યા. સુન્ની લોકો હા. અબુબકરને હકદાર જણાવી માનવા લાગ્યા. આવા મતભેદ સિવાય એમના વખતમાં તકરારે વધારે જોરદારરૂપે પકડયું નહોતું.

(૨) ઉમ્મર—હા. અબુબકરે પોતાની હયાતીમાંજ ઉમ્મરના લાભમાં વસીયત કરી હતી. તે પ્રમાણે હા. ઉમ્મર ખલીફ થયા. એમના વખતમાં શામના સઘળા પ્રાંતો કબજે કરી ઇસ્લામીઓએ જેરુસલેમ ઉપર હલ્લો કર્યો. ખ્રિસ્તીઓને હરાવી તેમની સાથે સલાહ કરી, અને જેરુસલેમમાં એક ઇસ્લામી મસ્જિદ બાંધી.

અબુઓબેદાએ પણ એમના વખતમાં ઘણી મોટી લડાઈઓ કરી હતી. યુનાની બાઈશાહ હીરાકલીશને હરાવી તેનું પાયતખ્ત ઍન્ટીઓક જીતી લીધું. ત્યાર પછી તેણે ઈરાન પર ચડાઈ કરી એ વખતે પૂરાનફૂર્સ નામની બહાદૂર રાણી ત્યાં રાજ્ય કરતી હતી. પહેલી લડાઈમાં મુસલામાનો હાર્યા, પરંતુ એટલામાં બીજી બળવાન મહદ આવી પહોંચવાથી તેમની જીત થઈ. ત્યારબાદ પણ કેટલોક લડાઈઓ થઈ. નેહાવદની છેલ્લી લડાઈમાં ઈરાનીઓ હારીને છેકજ હતાસ થઈ ગયા. અને ઈરાનનો ઘણો ખર્ચે ભાગ મુસલામાનોના કબજામાં આવ્યો.

ઉમરૂઆસ નામનો સરદાર મોટા લશ્કર સાથે મીસર ઉપર ચઢાઈ લઈ ગયો, અને ત્રિપોલી, સિન્ટરીઆ વિગેરે કેટલાક કિલ્લાઓ લૂટ્યા પછી, છેવટે મીસર દેશ જીતી ત્યાં ઇસ્લામી અમલ ચાલુ કરીધો.

હી. સ. ૨૩ માં ફિરોઝ નામના એક ગુલામે હા. ઉમર ન્યારે નિમાઝ પઢતા હતા ત્યારે છુરીથી ઘાયલ કરી તેનો જીન લીધો.

(૩) ઉસમાન:- હા. ઉમરે પોતાની વસીઅતમાં જણાવ્યું હતું કે મારા મરણ બાદ હા. અલી, ઉસમાન, સાદ, તલહા, ઝોબેર, અને અબદુર-રહેમાન એ છ જણમાંથી એકને ખલીફ નીમવો. એ વસીઅત પ્રમાણે ઇસલામીઓની સભામાં એ છએ હકદારોને બોલાવવામાં આવ્યા, અને હા. અલીને જણાવવામાં આવ્યું કે, કુરાન, હદીશ તેમજ ખલીફ અયુબકર અને ઉમરે બાંધેલા ન્યાયના બંધારણ અને કાયદાઓને કબૂલ રાખવા તૈયાર હો તો, તમને ખલીફ નીમવામાં આવે. પરંતુ હા. અલીએ તેમ કરવાની સાફ ના પાડી અને કુરાન સિવાયના બીજા ધારાઓને તેણે ઇસલામથી બરખીલાફ જણાવ્યા. એથી એ ધારાઓને કબૂલ રાખવા તૈયાર થનાર હા. ઉસમાનને ખલીફ નીમી, હા. અલીનો હક બાબુએ મુકવામાં આવ્યો.

હા. ઉસમાનમાં રાજદ્રારી કુશળતા નહોતી, તેણે કશી પણ લાયકાત જોયા વિના પોતાના સગા અને વગવસીલાવાળા માણસોને મોટી મોટી જોખમદારી ભરેલી પદ્ધતિઓ આપવા માંડી, એથી રાજ્યકારભારમાં બહુ અધેર ચાલવા માંડ્યું. એ ઉપરાંત બૈતુલમાલની તીજેરીમાંથી લાખો રૂપીઆની રકમો તેણે પોતાના સગાંઓને આપી દીધી. હા. અયુબકર અને ઉમરના વખતમાં કુરાનના લખાણોને જે અતુકમથી ગોઠવવામાં આવ્યાં હતાં તે તેણે રદ કરી બાળી નાંખ્યાં, અને નવી કમીટી નીમીને કુરાનના પૃષ્ઠો ફરીવાર નવી પદ્ધતિએ ગોઠવ્યાં. વળી મરવાન અને હારસ નામના બે દુષ્ટ ભાઈઓ જેમને હા. મહમ્મદે, ગરહન મારવાની શિક્ષા કરી હતી, પણ એ વખતે હા. ઉસમાને વચ્ચે પડી, શિક્ષા જોછી કરાવી જેથી તેમને દેશનિકાલ કરવામાં આવેલા હતા, તેમજ હજરત અયુબકર અને ઉમરના વખતમાં તેઓ દેશનિકાલ જ હતા, તેમને પાછા બોલાવી પોતાના ખાસ કારભારી નીમ્યા. મીસરના સૂબા ઉમરૂઆસને બરતરફ કરી તેની જગ્યા પોતાના ભાઈને આપી. પણ પુરી લાયકાત ન હોવાથી તે મીસર સાચવી શક્યો નહિ, અને કેટલાક માંતો પાછા સ્વતંત્ર થયા. એથી નિરૂપાયે એ જગ્યા પાછી ઉમરૂઆસને જ આપવી પડી.

મસ્જિદના પીગરખર છેક ઉપરનું પગથીડું ખાસ પેગખરને માટેજ રહે છે, તેના ઉપર હા. ઉસમાન બેસવા લાગ્યા, એથી તેમજ બૈતુલમાલના ધર્મોદ્ધ

પૈસા ગેરવ્યાજબી રીતે વપરાય છે, એવી એક માણસે ફરિયાદ કરી, તેને સખ્ત શિક્ષા કરી, તેથી લોકોમાં ભારે કચવાટ પેદા થયો, તથા પોતાના સગાંઓને જ્યાં જ્યાં ગવર્નરની જગ્યાએ આપી હતી ત્યાં ત્યાં તેમની ગેરવ્યવસ્થા અને યોગી આવડતના કારણે ફસાદો ઉભા થયાં. અને કુદ્દા, ખસરા, તથા મીસરથી સેંકડો લોકો ફરિયાદો લઈ આવ્યા હતા, જેથી લડાઈ બગવાની તૈયારી થઈ રહી હતી, પરંતુ હજરતઅલી વચમાં પડવાથી સમાધાની થઈ. હજરતઅલી તે લોકોને ખલીફ ઉસમાન પાસે લઈ ગયા, અને જણાવ્યું કે ખલીફ તમોને અન્યાય થવા દેશે નહિ, તેઓ તમારે દરેક રીતે રક્ષણ કરશે, એમ તેઓને જણાવ્યું. વિશેષમાં હા. ઉસમાને દરેક રીતનું રક્ષણ અને અન્યાય ન થવાની લેખીત કબૂલાત આપી. અને તેવા મજબૂતનો એક લેખ કરી તે પર સહી કરી આપી.

મીસરના લોકોએ મરવાનનો બાઈ હારસ જે મીસરનો ગવર્નર હતો, તેને ખસેડી તે જગ્યા મહમ્મદખીન અયુબકરને આપવા જણાવ્યું. અને ખલીફ ઉસમાને તે વાત કબૂલ રાખી, અને તે બાબતનો હુકમ લખી આપ્યો, પરંતુ પાછળથી તેને મારી નાખવાનો હુકમ લખી પોતાના શુલામને મીસર તરફ રવાના કર્યો. પરંતુ રસ્તામાં મહમ્મદની સાથે તેનો ભેટો થતાં, મહમ્મદે તે કાગળ જોરજુદમથી તેની પાસેથી લઈ લીધો, અને સત્ય હકીકતથી વાકેફ થતાં તે પાછો ફર્યો, અને પોતાના પક્ષકારોને મદીને બોલાવી સભા બરી, અને ત્યાં ખલીફનો પત્ર રજુ કરી સત્ય બીના બહોર કરી, હા. અલીએ તે બાબતની તપાસ કરતાં ખલીફ જણાવ્યું કે એ પત્ર મેં નથી લખ્યો, પરંતુ મરવાને લખ્યો હશે. મહમ્મદ ખીન અયુબકરે તે વખતે ત્યાંજ જણાવ્યું કે જો આ પત્ર તમોએ લખ્યો હોય તો તમો ફગાબાજ છે, એમ સાબીત થવાથી તમો ખીલાફતને માટે નાલાયક છે. વળી તમો આ પત્ર મરવાને લખ્યાનું જણાવો છો, જેથી તમારી નખખાઈ સાબીત થાય છે. ખલીફ નખખો હોય તો તે સુસલમાનનું રક્ષણ કરવાને પણ નાલાયક છે. અને મરવાને જો આવી ફગલ બાજી કીધી છે. એમ સાબીત થાય છે, તો તેને શિક્ષા થવી જોઈએ, પરંતુ ખલીફ તેમ કરવાની ના પાડવાથી ભારે ટંટો થઈ પડ્યો. અને તેમના ઘરને ઘેરા ઘાલવામાં આવ્યો. ઘેરા છ ગઠવાડીયાં સુધી ચાલુ રહ્યા તે ઢરમ્યાન મહમ્મદે ખલીફ ઉસમાનને જણાવ્યું કે તમો ખલીફ થવાને નાલાયક છો, કારણકે તમારાથી બરાબર શાંતિ જળવાતી નથી, જેથી ખીલાફત છોડી દેવી, પરંતુ ખલીફ ઉસમાને ના પાડવાથી તેનો તલવારથી જીવ લેવામાં આવ્યો. ખલીફ ઉસમાન ડી. સ. ૨૩ માં ખલીફ થયા અને તેમણે લગભગ ૧૩ વર્ષ ખિલાફત ભોગવી ડી. સ. ૩૫ માં તેમનું મૃત્યું થયું.

૪ હજરતઅલી—હા. ઉસમાનના મૃત્યુબાદ મહીનાના લોકોએ હજરતઅલીને ખલીફ થવા જણાવ્યું, હજરતઅલીએ ખલીફ થવાની ના પાડી, પરંતુ મહીનાના લોકોને ભારે આશંકા જોઈ ઉપડે હા. અલીએ ખીલાફત પદ સ્વીકારવાની હા પાડી. બીજે દિવસે મસ્જિદમાં હજરતઅલીને ખલીફ પદની આપવાની હતી, તેથી મહીનાના ઘણા માણસો મસ્જિદમાં આવ્યા હતાં. ત્યારે હજરતઅલીએ જોયું તો તેમાં તલાહા અને ઝોબેર હાજર ન હતા. તેથી તેમને માણસો મોકલી બોલાવી લીધા. બન્ને હાજર થયા એટલે હા. અલીએ તેમને જણાવ્યું કે તમે બન્નેમાંથી કોઈ પણ એકજણ ખલીફ થાઓ તેમાં હું રાજ છું. અને તમારા કામમાં હું સહાયતા કરીશ. ત્યારે તે બન્ને જણ્યોએ જણાવ્યું કે, “યાઅલી” તમે ખલીફ થાવ તેમાં અમે રાજ છીએ. તમારા કામમાં અમે બન્ને જણ મદદ આપતા રહીશું. એટલું કહીને બન્ને જણે હા. અલીની બેઅત કીધી. અને ત્યાર બાદ બીજા લોકોએ પણ બેઅત કીધી. એટલે હજરતઅલી સાહેબ ખલીફ થયા. આ વાતથી બનીઉંમૈયાના લોકો ઘણા નારાજ થયા અને હજરતઅલીપાસેથી ખીલાફત છીનવાઈ બંધ તેવી પેરવીઓ કરવા લાગ્યા. તેઓએ લોકોમાં એવી અફવા ઉડાવી કે, હા. ઉસમાનને હા. અલીએ કતલ કરાવી નાંખ્યા છે. બની ઉંમૈયાના લોકોએ હા. ઉસમાનનું લોહીવાળું પહેરણ તથા તેની કપાયેલી આંગળીયો એક બાલા ઉપર ઉંચે ટાંગી કેકડેકાણે ફેરવી, અને પછી શામમાં લઈ ગયા. શામનો ગવર્નર મોઆવીયા કે જે હા. અલી સાથે સખ્ત અદાવત રાખતો હતો તેણે બળવાખોરોને આશ્રય આપ્યો, આથી શામના લોકો હા. અલી વીરૂદ્ધ થઈ ગયા. એટલુંજ નહિ પણ હા. અલીએ ખલીફ થવાની સાથેજ હા. ઉસમાનના વખતના અન્યાયી ગવર્નરોને બરતરફ કરી, તેમની જગ્યાએ બીજા લાયક માણસો મોકલી આપ્યા. બરતરફ કરવામાં આવેલા બધા ગવર્નરોએ અલીફના હુકમને માન આપી, પોતાના હોદ્દાનો આજ્ઞ નવા ગવર્નરોને સોંપી આપ્યો. પરંતુ મોઆવીયા કે જે હા. ઉમર, ઉસમાનના વખતથી શામનો ગવર્નર હતો તેણે નવા ગવર્નરને પોતાનો હોદ્દો આપ્યો નહિ. તેથી સહક્ર પાછો ફર્યો.

તલાહા અને ઝોબેર બન્ને ખલીફ થવાની કોશિષ કરતા હતા. પરંતુ લોકોનું વલણ તેમના તરફ ન હોવાથી હા. અલી ખલીફ થયા. મોઆવીયાએ આ બન્ને જણને પોતાના પક્ષમાં લીધા, અને જણાવ્યું કે તમારા માટે શામના લોકોની બેઅત લીધી છે. અને મોટા ભાગ તમારી બેઅત કરવા કબૂલ થયો છે. તમે કુફ્રા અને બસરાના લોકોને હાથ કરવામાં લીલ કરશો તો, હા. અલી તેમને પોતાના પક્ષમાં લઈ લેશે; અને તમારે કંઈ વળશે નહિ, શામ અને બસરાના લોક હાથ આવી બંધ તો ખીલાફત તમારી કાયમ થાય. આ ઉપરથી તલાહા અને ઝોબેરે મોઆવીયાનો પક્ષ

પોતા માટે બહુજ ઉપયોગી જોયો. જેથી કુફા અને ખસરનાં લોકોને પોતાના કબજામાં લેવા ગોઠવણ કરી.

હજરત મહંમદ પેગંબરની ખીખી આયશાને કોઇએ એમ વાત કરી કે હા. ઉસમાનનું ખૂન કરનાર ખુદ હજરતઅલી છે. અને તેથી તે ખૂનનો બદલો લેવો જોઇએ. ખીખી આયશાના આવા ઇરાદાથી તલહહા તથા ઝોબેરને ખબર પડતાં તેઓએ કંઈ બહાનું કાઢી મક્કા જઈ તેનો આશ્રય લેવાનું નક્કી કર્યું તલહહા તથા ઝોબેરે મક્કા જઈ ખીખી આયશાને પોતાના પક્ષમાં કરી લીધાં, એટલુંજ નહિ પણ તેણીનેજ આગેવાન બનાવી તેમના નામથી એવો ઠંડેશ ફેરવ્યો કે, ખીખી આયશા, તલહહા, અને ઝોબેર હા. ઉસમાનના ખૂનનો બદલો લેવાને ખસરા નય છે માટે જેઓ દીનની હિમાયત કરવા ચાહતા હોય તેઓએ સાથે આવવું. આ ઉપરથી એક હજાર માણસો તેમની સાથે જવા તૈયાર થયાં. ખીખી આયશાએ ખસરા જઈ ત્યાંનો કબજો પોતાના હસ્તક કરી લીધો, અને ત્યાંના ગવર્નરની દહાડી તથા આંખોના વાળ એક એક કરી ખૂંચવી ઘણું અપમાન કરી કાઢી મેલ્યો. આ વાતની ખબર હા અલીને થતાં કુફામાંથી દસ હજાર માણસોની ફાજ લઈ ખસરે ગયા. ખીખી આયશા ઘણાં ગભરાઈ ગયાં, અને સુલેઈફ કરવાની ઇચ્છા જણાવી, પરંતુ તલહહા અને ઝોબેરે જોયું કે સુલેઈફ થશે તો, અમારા તો ખારજ વાગી જશે, જેથી કોઇ પણ પ્રકારે સુલેઈફ થવા ન દીધી. અને લડાઈ ચાલુ રાખી, તેમાં તલહહા અને ઝોબેર માર્યા ગયા. અને ખીખી આયશાને હા. અલીએ તેના બાઈ મહંમદ સાથે મદીના રવાના કરી આપ્યાં.

આ લડાઈમાં હા. અલીની જીત થવાથી મોઆવીઆને ભારે દીલગીરી થઈ, તેણે ફરીથી હા. અલીને ખીલાફતથી દૂર કરવા એક ખીજો પ્રપંચ આદર્યો. હા. ઉસમાનના વખતમાં મિસરના ગવર્નરની પદ્ધતિ બરતરફ થયેલા ઉમરુઆસને પોતાની જાજમાં ફસાવવાનો નિશ્ચય કર્યો. મોઆવીઆએ તેને પોતાના વજીરની જગ્યા આપી. અને જણાવ્યું કે જો ખીલાફત મારા હાથમાં આવે તો તને મિસરના ગવર્નરની જગ્યા આપીશ. આ ઉપરથી ઉમરુઆસ હા. અલીને ખીલાફતથી દૂર કરવાના કામમાં મોઆવીઆને સંપૂર્ણ મદદ રૂપ થયો.

ફૂરાત નદીના કાંઠા પર સીરીન નામની જગ્યા પર મોઆવીઆ તથા હા. અલી વચ્ચે ૧૧૦ લડાઈઓ થઈ. હા. અલીનાં એસી હજાર અને મોઆવીઆના એક લાખ વીસ હજાર માણસો માર્યા ગયાં. છેલ્લી લડાઈમાં મોઆવીઆનાં પુઠકળ માણસો માર્યા ગયાં તેથી તે ગભરાઈ ગયો, જેથી તેણે ઉમરુઆસની સલાહથી હા. અલીના સેનાપતિ આશાશ ખીન ફેરાને મોકલ્યાં આપી, છુપી રીતે તેણે હા. અલીનો વિશેષી બનાવી દીધો, અને

ત્યાર પછી પણ મોઆવીઆએ અનેક છળ પ્રયત્નો હા. અલી સાથે કર્યો, તેમાં તે ન ફાળ્યો. છેવટે મોઆવીઆનો કાંટો ફર કરવા માટે લશ્કર એકઠું કરવા હા. અલી કુદ્દામાં આવ્યા હરમ્યાન અજદરહેમાન ઈબને મુલજીમ નામના એક ખારજીએ રમજાન તા. ૧૯ ના રોજ હા. અલી જ્યારે મસ્જિદમાં સવારની નમાજ સુબરી રહ્યા હતા, ત્યારે તલવારથી હુમલો કર્યો, તેના જખમથી તા. ૨૧ રમજાનના રોજ તેમની વફાત થઈ. તેમણે ચાર વર્ષ અને નવ માસ ખીલાફત ભોગવી. તેમની લાશને નજફે નામની જગ્યામાં દફન કરવામાં આવી છે. વફાત વખતે તેમની ઉંમર વર્ષ. ૬૩ની હતી. તેમની કબરની જુયારત કરવાને લાખો શીયા લોકો દરવર્ષે નજફે જાય છે.

હજરતઅલી સાહેબે પ્રથમના ખલીફાને ન્યાયના કામમાં ઘણી સારી મદદો આપી લોકપ્રીય થયા હતા. અરબી ભાષાનું વ્યાકરણ તેમણે જ બનાવ્યું છે. તેમના નીતિ વચનો ઈસ્લામીઓમાં એકે અવાજે વખણાય છે. શીયાઈસના અશરી તથા વહોરા લોકો તેમને પોતાના માઝમુમ ઇમામ ગણે છે. તુસેરી, તથા આગાખાની તેમજ પીરાણા સતપંથના લોકો તેમને ખુદા કહે છે. તેઓ અરબીભાષાના સુનંદા વિદ્વાન હતા. તેમની વક્તવ્ય શક્તિનું આખું અરબસ્તાન એક અવાજે વખાણુ કરે છે.

ઉપર મુજબના ચાર ખલીફાને સુન્નીઓ અનુક્રમે પેગંબરના નાયબ માને છે. શીયા મતના લોકો તેમની માન્યતાથી અલગ પડી હા. અલીને પહેલા ખરા હકદાર માને છે. આ માન્યતાથી શીયા તથા સુન્ની એમ બે કાંટા થયા છે.

ચાર ખલીફાની ખીલાફતની મુદત બતાવનારો કોઠો.

ચાર ખલીફાનાં નામ.	ખલીફ થયા.		વફાત પામ્યા.		ક્યાં દફન થયા.
	હી. સ.	ઇ. સ.	હી. સ.	ઇ. સ.	
(૧) અબુબકર	૧૧	૬૩૨	૧૩	૬૩૪	મદીના
(૨) ઉમર	૧૩	૬૩૪	૨૩	૬૪૪	"
(૩) ઉસમાન	૨૩	૬૪૪	૩૫	૬૫૫	"
(૪) અલી.	૩૫	૬૫૫	૪૦	૬૬૦	નજફ

ઉપર બતાવેલા કોઠામાંનાં ખલીફાને સુન્ની લોકો માને છે. શીયા લોકો હજરતઅલીને ખરા હકદાર સમજી, તેમનેજ પહેલા ખલીફ અથવા પહેલા ઇમામ તરીકે માને છે.

શીયા લોકોના ઇમામોની ગણતરી—નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) અબ્દુલ આબેદીન, (૫) મહંમદ બાકર, (૬) બક્ર સાદક, (૭) અસા કાજમ, (૮) અલીરજા, (૯) મહંમદ તકી, (૧૦) અલીયુન નકી, (૧૧) હસન અસકરી, (૧૨) મહંમદ મહેદી.

લોકોના ઇમામોની ગણતરી નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) અબ્દુલ આબેદીન, (૫) મહંમદ બાકર, (૬) બક્ર સાદક, (૭) હસનાઈલ, (૮) મહંમદ, (૯) રજીઅબદુલ્લા, (૧૦) તકી આહમદ, (૧૧) તકી અબદુલ્લા, (૧૨) અબદુલ્લા મેહદી, (૧૩) કાયમ, (૧૪) મનસુર, (૧૫) મોઅેજ, (૧૬) અલીજ, (૧૭) હાકમ (૧૮) અહર, (૧૯) મુસ્તનસર, (૨૦) મુસ્તઅલી, (૨૧) આમર (૨૨) તૈયબ.

હસનાઈલી નીજરી આગાખાની ઇમામોની મુદત બતાવનારો કોઠો.

નીજરી-ઇમામોના નામો.	ઇમામ ક્ષા.	વકાત પામ્યા.	નીજરી ઇમામોના નામો.	ઇમામ ક્ષા.	વકાત પામ્યા.				
હી. સ. ઇ. સ.	હી. સ. ઇ. સ.	હી. સ. ઇ. સ.	હી. સ. ઇ. સ.	હી. સ. ઇ. સ.	હી. સ. ઇ. સ.				
૧ અલી	૩૫	૬૫૫	૪૦	૬૬૦	૨૫ અલીબુદીન	૧૦૭	૧૨૧૦	૬૧૮	૧૨૨૧
૨ હુસેન	૪૦	૬૬૦	૬૧	૬૮૦	૨૬ અલીકરીન	૬૧૮	૧૨૨૧	૬૫૩	૧૨૫૫
૩ અબ્દુલ આબેદીન	૬૧	૬૮૦	૮૪	૭૧૩	૨૭ રકનુદીન	૬૫૩	૧૨૫૫	૬૫૪	૧૨૫૬
૪ મહંમદ બાકર	૮૪	૭૧૩	૧૧૪	૭૩૨	૨૮ શમશુદીન	૬૫૪	૧૨૫૬	૭૧૦	૧૩૧૦
૫ બક્ર સાદક	૧૧૪	૭૩૨	૧૪૮	૭૬૫	૨૯ કાશમશાદ	૭૧૦	૧૩૧૦	૭૭૧	૧૩૨૦
૬ હસનાઇલ	૧૪૮	૭૬૫	૧૫૮	૭૭૫	૩૦ હરલામશાદ	૭૭૧	૧૩૨૦	૮૨૭	૧૪૨૪
૭ મહંમદ	૧૫૮	૭૭૫	૧૬૭	૮૧૩	૩૧ મહંમદ	૮૨૭	૧૪૨૪	૮૬૮	૧૪૬૪
૮ તકી અહમદ	૧૬૭	૮૧૩	૨૧૨	૮૨૮	૩૨ મુસ્તનસર	૮૬૮	૧૪૬૪	૮૮૦	૧૪૭૬
૯ તકી મહંમદ	૨૧૨	૮૨૮	૨૨૫	૮૪૦	૩૩ અબ્દુ-સલામ	૮૮૦	૧૪૭૬	૮૯૬	૧૪૮૪
૧૦ રજીઅબદુલ્લા	૨૨૫	૮૪૦	૨૬૨	૮૭૬	૩૪ મરીઅમીરજા	૮૯૬	૧૪૮૪	૯૦૨	૧૪૯૭
૧૧ મેહદી મહંમદ	૨૬૨	૮૭૬	૩૨૨	૯૩૪	૩૫ બુદરઅલી	૯૦૨	૧૪૯૭	૯૧૫	૧૫૦૯
૧૨ કાયમ	૩૨૨	૯૩૪	૩૩૪	૯૪૫	૩૬ મુશાહમીરજા	૯૧૫	૧૫૦૯	૯૨૦	૧૫૧૪
૧૩ મનસુર	૩૩૪	૯૪૫	૩૪૨	૯૫૨	૩૭ અલીકરીઅલી	૯૨૦	૧૫૧૪	૯૨૨	૧૫૧૬
૧૪ મોઅેજ	૩૪૧	૯૫૨	૩૬૫	૯૭૭	૩૮ તુરદીનઅલી	૯૨૨	૧૫૧૬	૯૫૭	૧૫૫૦
૧૫ અલીજ	૩૬૫	૯૭૭	૩૮૬	૯૯૬	૩૯ અલીશાઅલી	૯૫૭	૧૫૫૦	૯૬૩	૧૫૮૫
૧૬ હાકમ	૩૮૬	૯૯૬	૪૧૧	૧૦૨૦	૪૦ નીજરી	૯૬૩	૧૫૮૫	૧૦૩૮	૧૬૨૯
૧૭ અહરઅલી	૪૧૧	૧૦૨૦	૪૨૭	૧૦૩૫	૪૧ સૈયદઅલી	૧૦૩૮	૧૬૨૯	૧૦૭૧	૧૬૬૧
૧૮ મુસ્તનસર	૪૨૭	૧૦૩૫	૪૮૭	૧૦૬૪	૪૨ હસનઅલી	૧૦૭૧	૧૬૬૧	૧૧૦૬	૧૬૯૫
૧૯ નીજરી	૪૮૭	૧૦૬૪	૪૯૦	૧૦૬૭	૪૩ કાસમઅલી	૧૧૦૬	૧૬૯૫	૧૧૪૩	૧૭૩૧
૨૦ હાદી	૪૯૦	૧૦૬૭	૫૩૦	૧૧૩૫	૪૪ અબુલ દસન	૧૧૪૩	૧૭૩૧	૧૧૬૪	૧૭૮૦
૨૧ મેહદી	૫૩૦	૧૧૩૫	૫૫૨	૧૧૫૭	૪૫ અલીશાઅલી	૧૧૬૪	૧૭૮૦	૧૨૩૩	૧૮૧૭
૨૨ કાહર	૫૫૨	૧૧૫૭	૫૫૭	૧૧૬૨	૪૬ હસનઅલીશાદ	૧૨૩૩	૧૮૧૭	૧૨૬૮	૧૮૮૧
૨૩ અલી કીકતર સલામ	૫૫૭	૧૧૬૨	૫૬૧	૧૧૬૬	૪૭ અલીશાદ	૧૨૬૮	૧૮૮૧	૧૩૦૨	૧૮૮૫
૨૪ મહંમદ	૫૬૧	૧૧૬૬	૬૦૭	૧૨૧૦	૪૮ મહંમદમુસ્તાન	૧૩૦૨	૧૮૮૫	૬૫૮	૬૫૮

આગળ બતાવેલા કોઠામાંના પહેલા પાંચ ઇમાનો એટલે હા. અલીથી ઇમામ બકર સાહેબ સુધીના મક્કા અને મદીનામાં રહેતા હતા. હજરત ઇમામ ઇસમાઈલથી હા. ઇમામ રઝીઅબદલા સુધીના પાંચ ઇમાનો તુર્કસ્તાનમાં આવેલા સલ્તમીયા ગામમાં રહેતા હતા. હજરત અબદલા મેહદીથી હજરત સુસ્તનસરખિલ્લાહ સુધીના ઇમાનો મીસર અને મગરીબ આફ્રીકામાં રહ્યા હતા. આ ઇમાનો ફાતમાઈત ખલીફાઓ તરીકે પ્રખ્યાત થયેલા છે, હજરત ઇમામ નીઝારથી હજરત ઇમામ રૂકનુદીન સુધીના ઇમાનો ઈરાન દેશના અલ્લમોતગદમાં જઈ રહ્યા હતા. હજરત ઇમામ શમશુદીનથી હજરત ઇમામ હસનઅલી સુધીના ઇમાનો ઈરાન દેશમાં કેહકે બાબકે, વિરચ્યા, દહેલમ વિગેરે સ્થળે વસ્યા હતા. તેમાં હજરત ઇમામ હસનઅલી પહેલવહેલા હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા હતા, અને તેમની પછીના સઘળા એટલે હાલના હયાત હીઝ હાઈનેસ સર સુલ્તાન મોહમદશાહ આગાખાન સુધીના સઘળા ઇમાનો હિંદુસ્તાનમાંજ વસવાટ કરી રહ્યા છે.

પંજેતન પાકના જન્મ તથા વફાતની સન બતાવનારો કોઠો.

	પંજેતનના નામ	જન્મ		વફાત		ક્યાં દફન થયા.
		હી. સ.	બ. સ.	હી. સ.	બ. સ.	
૧	મોહમદ	પૂર્વ	૫૭૦	૧૧	૧૩૨	મદીના
૨	અલી	પૂર્વ	૫૮૮	૪૦	૧૬૦	નજ્દ
૩	ફાતમા	પૂર્વ	૬૧૩	૧૧	૬૩૨	મદીના
૪	હસન	ક	૬૨૫	૪૬	૬૬૪	મદીના
૫	હુસેન	ક	૬૨૬	૬૧	૬૮૦	કરબલા

(૩) હજરત ઇમામ ઝયેનુલ આબેદીનનો જન્મ હી. સ. ૩૭માં મદીનામાં થયો હતો. અને હી. સ. ૬૪ની સાલમાં કોઈ કાફરોએ ઝેર આપી તેમને શહીદ કર્યા.

(૪) હજરત ઇમામ મહમદ બાકરનો જન્મ મદીનામાં હી. સ. ૫૭માં થયો હતો. યોગણીસ વર્ષ ઇમામત ભોગવી ૫૭ વર્ષની વયે કાફરોએ ઝેર આપવાથી તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

(૫) હજરત ઈમામ બક્ર સાદકનો જન્મ હી. સ. ૮૭માં મદીનામાં થયો હતો. ઈમામ બક્ર સાદકના વખતમાં શીયા અને સુન્નીનાં તકાં ઘણા ભેરથી ખીલી નીકળ્યાં હતાં, અને તેમાં ઘણી તકરારો અને બખેરાઓ ઉભા થયા હતા. ૬૫ વર્ષની વયે દુશ્મનોએ તેમને મારી નાંખ્યા હતા. તેમની કબર મદીનાએ મુલવરમાં છે. તેમને બે પુત્ર હતા, હા. ઈમામ ઈસમાઈલ અને હા. ઈમામ મુસાકાજમ. બાબસાઇડ બલીકાઓની બીકથી તેણે પોતાના પુત્ર ઇસમાઈલને શામ તરફ મોકલી આપ્યો હતો. અને લોકોમાં તેની વફાત થવાનું બહિર કર્યું હતું. તેમના મૃત્યુબાદ તેમના બીજા દીકરા મુસા કાજમ ઇમામત પર આવ્યા; પરંતુ તેમને બધા લોકોએ ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો નહિ. જેઓ ઇસમાઈલને શામ મોકલી દીધાની વાત બાબુતા હતા, તેઓએ ઇસમાઈલને, અને તેના વારસને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વીકાર્યો, અને તેઓ ઇસમાઈલીઓ કહેવાયા. અને જેઓએ મુસાકાજમને અને તેમના વારસને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો તેઓ ઇસના અશરી કહેવાયા.

(૬) હજરત ઈમામ ઈસમાઈલ હી. સ. ૧૪૮માં ઇમામત પર આવ્યા હતા. તેમના વખતમાં ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો કરવા ઘણા હાઇઓ બહિરમાં આવ્યા હતા, જેમાં હજરત નુઝ્દીન હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા હતા. જેઓ નુરસતગોર તરીકે પ્રખ્યાત છે. તેમણે ૬૨ વર્ષ ઇમામત ભોગવી હી. સ. ૧૫૮માં મૃત્યુ પામ્યા હતા. તેમની દરગાહ શરીફ સલમયામાં છે.

(૭) હજરત ઈમામ મહંમદ હી. સ. ૧૫૮ માં ઇમામત પર આવ્યા, તેઓ શરૂઆતમાં મદીનામાં રહ્યા, પરંતુ દુશ્મનોના ડરથી તેઓ કુફા, રાઈ, નેહાવદ સાયુર તથા સલ્મીયાના પ્રદેશોમાં દુશ્મનોથી બચવા ફરતા રહ્યા હતા, તેમના વખતમાં ઇસમાઈલી દીનનો ઘણો ફેલાવો થયો હતો. તેમની વફાત હી. સ. ૧૬૭માં થઇ હતી તેમને પછુ તેમના પીતાની કબરની પાસેજ દાટવામાં આવ્યા હતા.

(૮) હજરત ઇમામ વઝીઆહમદ હી. સ. ૧૬૭ માં ઇમામત પર આવ્યા. તેમના વખતમાં અબ્દુરહેમાને રુપેનમાં ઉમૈયા શાખાને સ્થાપન કરી ખીલાફત સ્થાપી હતી. તેમણે ૧૫ વર્ષ ઇમામત ભોગવી હી. સ. ૨૧૨માં સલ્મીયા ખાતે તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

(૯) હજરત ઇમામ તકી મહંમદ હી. સ. ૨૧૨માં ઇમામત પર આવ્યા; તેમણે હમ્મશ પાસેના ઈસમાલીયા શહેરમાં રહીને ઈસમાઈલી મહંમદનો ફેલાવો કરવા ઘણા હાઇઓને રવાના કર્યો હતા, જેના પરિણામે ચર્ખન, ચમ્પાઓ, બહેરન, સિંધ, મુલતાન, મિસર અને શોમાલી લાઇનમાં ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો થયો હતો. હી. સ. ૨૨૫માં તેમની વફાત થઈ.

(૧૦) હજરત ઇમામ રઝી અબદુલ્લાહ હી. સ. ૨૨૫ માં ઇમામત પર આવ્યા. તેઓ હમદાન અને આઝર બાઇબન થઇને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ આવી રહ્યા. તેમણે ઇસ્માઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા પ્રયત્ન હાઇઓને જુદે જુદે સ્થળે મોકલ્યા હતા, શામરામાં હી. સ. ૨૬૨માં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

હા. મેહદી મહંમદ અને તેની પછીના બીજા સાત ઇમામો એટલે હા. ઇમામ જાહેરઅલીના વખત સુધીમાં એવા કંઈ બાબતો જોગ બનાવ બન્યા નથી. જેથી ફક્ત તેમના નામોજ આગળ આખ્યાં છે. હા. ઇમામ જાહેર અલી પછી તેમના પુત્ર હા. ઇમામ મુસ્તનસર બિલાહ ઇમામ થયા.

(૧૮) હા. ઇમામ મુસ્તનસર બિલાહ. હી. સ. ૪૨૭ માં ઇમામત પર આવ્યા. એમના વખતમાં વિદ્યા, હુન્નર અને શીલોસૌદીના વધાવણો આખી દુનીયામાં ઝળકી નીકળ્યાં હતાં, અનેક લોકો ઇસ્મ શીખવા ત્યાં જતા હતા. એનાજ વખતમાં હસનબીન શબ્બાહ તથા નાસરખુસરો ખોરાસાનથી મીસર ગયા અને અઝ્યાસ કરી ઇસ્માઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા તેઓ પાછા ખોરાસાન તરફ ગયા પણ ત્યાંના કેટલાક અફીઝ લોકો વિરુદ્ધ થવાથી તેઓ પહાડો અને ખોણો તરફ નીકળી ગયા, ત્યાં ૨૦ વર્ષ તેઓને પાણી અને ઘાસ પર તેમનું ગુજરાન ચલાવવું પડ્યું હતું.

હા. ઇમામ મુસ્તનસર બિલાહને ત્રણ ફરજંદ હતા, જેમાં શાહ નિઝારને પોતાની પાછળ ઇમામ અને ખલીફ ઠરાવ્યા હતા, પરંતુ પાછળથી નાખુશ થઇ પોતાના બીજા દીકરા મુસ્તઅલી બ અલ્લાની વસીયત કરી હતી. તેના મૃત્યુબાદ ઇસમાઇલીઓમાં બે તડ પડ્યાં. એક બાબુએ મુસ્તઅલીની બેએત કરી; અને બીજી બાબુવાળાઓ નિઝારની વસીયત ઉપર ઇતબાર લાવી તેના નામની દાવત કરતા હતા. હસનબિન શબ્બાહ આ બીજા ફિરકાની પક્ષમાં હતો, તેથી તેને મીસરની દરબાર છોડવી પડી, અને ઇરાનમાં જઈ તેણે ઇસમાઇલી દીનનો પ્રચાર કરી આલમોતમાં ઇમામને લઈ જવા કોશિશ કરવા લાગ્યો. આ ઉપરથી ઇસમાઇલીઓમાં બે ભાગ પડી ગયા. જેઓએ નિઝારને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો તેઓ નિઝારીઓ કહેવાયા; અને જેઓએ હા. મુસ્તઅલીબઅલ્લાને ઇમામ તરીકે ચાલુ રાખ્યા તેઓ ઇસમાઇલી કહેવાયા, તેમનો કેઠો ઉપર આપેલો છે.

(૧૯) હજરત ઇમામ નિઝાર હી. સ. ૪૮૭માં ઇમામત પર આવ્યા. પરંતુ મુસ્તઅલી, તેને મારી નાંખવાની વેતરણ કરતો હતો, જેથી તેમને અલેક્ઝાંડ્રીયા ભણી જતા રહેવું પડ્યું. ત્યાંના હાકેમે તેમનો સારો સત્કાર કર્યો, પણ મુસ્તઅલીએ લશ્કર મોકલી ત્યાંના હાકેમને મારી નાંખાવી, હા. ઇમામ

નિઝારને કેદી બનાવી, કેરો લઈ ગયા કે જ્યાં હી. સ. ૪૯૦ માં તેમની વફાત થઈ. તેઓ પોતાની પાછળ મોલાના હાદીની વસીયત કરી ગયા હતા.

(૨૦) હજરત ઇમામ હાદી. હી. સ. ૪૯૦માં ઇમામત પર આવ્યા. હસન બીન સબ્બાહને મુસ્તેઅલીનો પક્ષ ફાવ્યાથી મીસર છોડવું પડ્યું હતું, ત્યારે નિઝારના પુત્ર હાદીને છુપી રીતે પોતાની સાથે લઈ ગયો હતો, અને જ્યારે અલમોતને કિલ્લો તેને હાથ આવ્યો ત્યારે, સર્વ માલમતા અને સત્તા હજરત ઇમામ હાદીના કદમોમાં સોંપી દીધી. હા. ઇમામ હાદીએ રાજ્યનો વહીવટ અલાવવા હસન બીન સબ્બાહને સોંપ્યો હતો. તે મુજબ હસન બીન સબ્બાહે જીવન પર્યંત ઇમામની ઘણી સેવા બબલી હતી. તેઓ હી.સ. ૫૩૦માં મૃત્યુ પામ્યાં.

હજરત ઇમામ હાદીના પછી તેમના પુત્ર મોહતલી ઇમામ થયા હતા. તે અને ત્યાર પછીના હા. ઇમામ રૂકનુદીન સુધીનાં એટલે સાત ઇમામોના વખતમાં એવા કંઈ બાબતો જેવા બનાવો બન્યા નથી.

(૨૮) હજરત ઇમામ શમશુદ્દીન હી. સ. ૬૫૪ માં ઇમામત પર આવ્યા. ઈરાન ખંડમાં હકમોલાના શાહ શમશુદ્દીન મહમદ થયા, અને અનેક લોકોને પાક ઇસ્માઈલી દીનથી મુશરફ કીધા. તેઓ હી. સ. ૭૧૦ મૃત્યુ પામ્યાં.

(૨૯) હજરત ઇમામ કાશમ શાહ હી. સ. ૭૧૦માં ઇમામત પર આવ્યા. એમનાં વખતમાં પીર શમસે હિંદુસ્તાનમાં ઘણા હિંદુઓને ઇસ્માઈલી દીનમાં વટલાવ્યા. હી. સ. ૭૭૧માં તેમનું મૃત્યુ થયું.

(૩૦) હજરત ઇમામ ઇસ્લામશાહ. હી. સ. ૭૭૧માં ઇમામત પર આવ્યા. તેમણે પીર સદરૂદીનને હિંદુસ્તાનમાં મોકલ્યા હતા. કે જેણે પીર સતશુર નુર અને પીર શમસે રાપેલ ઇસ્માઈલી દીનને ઘણો ફળદ્રુપ બનાવ્યો હતો. અને અનેક લોકોને તેણે ઇસ્માઈલી દીનમાં દાખલ કરી ખોબ લકબ આપ્યું હતું. પહેલ વહેલાં તેમણે સિંધના કોટડા ગામમાં પોતાનું જમાતખાનું સ્થાપ્યું, અને હિંદુઓને વટાળી ખોબવો બનાવ્યા હતા. તેમનું મૃત્યુ હી. સ. ૮૨૭માં થયું.

હજરત ઇમામ ઇસ્લામશાહના મૃત્યુ બાદ તેમના પુત્ર મહમદ ઇમામત પર આવ્યા. પરંતુ તે અને તેમની પછીના પંદર ઇમામોના વખતમાં એટલે હજરત ઇમામ અલીદલા અલીના સમય સુધીમાં કંઈ બાબતો જોગ બનાવ બન્યા નથી. તેમનાં નામો તથા ઇમામ ક્યારે થયા, અને વફાત ક્યારે પામ્યા તે બાબતનો આગળ ઉપરના કોઠામાં ઉલ્લેખ કરેલો છે. તેમના મૃત્યુબાદ તેમના પુત્ર હસન અલીશાહ ઇમામ થયા.

(૪૬) હજરત ઇમામ હસન અલીશાહ-હી. સ. ૧૨૩૩માં ઇમામત પર આવ્યા હતા. પરંતુ તેમનો દુસ્મનોની સત્તાવધીથી તેમને ઈરાન છોડી હિંદુ-

સ્તાન તરફ આવતા રહેતું પડ્યું હતું. તેમણે આવી હિંદુસ્તાનની નામચીન નગરી મુંબઈમાં પોતાનું ખાતું કીધું, જ્યાં હજારો સુરીકો તેમના હાથર કરવા જતા. તેમને અગ્રિય સરકાર તરફથી હીઝ હાઈનેસનો ખીતાબ મળ્યો હતો, તેમજ માસિક ૩૦૦૦૦૦ સાલીઆણું મળતું હતું. તેઓ હી. સ. ૧૨૬૮માં ૬૫ વર્ષ ઇમામત ભોગવી મૃત્યુ પામ્યા હતા. અને તેમની લાશને મુંબઈના હસનાબાદમાં દફન કરવામાં આવી છે.

(૪૭) હજરત ઇમામ અલીશાહ-હી. સ. ૧૨૬૮માં ઇમામત પર આવ્યા. તેઓ શીકારના ઘણા શોખીન હતા. તેઓ મુંબઈની લેલુસ્લેટીવ કાઉન્સીલના વધારાના મેમ્બર હતા. તેમણે પોતાની લગ્નગીના ૩૨ વર્ષ હિંદુસ્તાનમાં ગુજરી (હી. સ. ૧૩૦૨) ઈ. સ. ૧૮૮૫માં પુનામાં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. તેમની લાશને કરબલા લઈ જઈ દફનવામાં આવી હતી. તેમના મૃત્યુ પછી તેમના પુત્ર સુલતાન મહમદશાહ ઇમામતની મસનદ પર આવ્યા.

(૪૮) મોલાના હાજર ઇમામશાહ આગા સુલતાન-એમને ઈ. સ. ૧૮૭૭ માં કરાંચી ખાતે થયો છે. જેઓની નામાંકિત ઉજળી કારકીર્દી જગજહેર છે.

ઉપર જણાવેલા ૪૮ ઇમામો નીઝારી આગાખાની સતપંથના ઇમામો ગણાય છે. પરંતુ તેઓ ઇસમાઈલી શાખાથી ક્યારે અને કેવી રીતે છૂટા પડ્યા, અને પોતાનો નીઝારી પંથ કેવી રીતે અને કાણે ફેલાવ્યો તેની ટુંકી નોંધ ઉપર આપી ગયા છીએ. પરંતુ એ નીઝારી શાખાનો ફેલાવો કરનારા હાઈઓ, ઉપદેશકો અને હાકેમોના આરિત્રોની ટુંકી નોંધ આપવાથી એ નીઝારી પંથ કેવા સ્વરૂપમાં ખડો થયો છે, તેનો વાચક વર્ગને થોડે અંશે ખ્યાલ આવશે.

મોલાના શાહઅલીથી, મોલાના શાહ સુસ્તનસર બિલ્લાહ સુધીના ૧૮ ઇમામોને ઇસમાઈલીઓ તેમજ નીઝારી આગાખાનીઓ પણ પોતાના ઇમામો તરિકે માને છે. મોલાના શાહ સુસ્તન સર બિલ્લાહને ત્રણ ફરજ હતાં. પ્રથમ તેમણે પોતાના મોટા પુત્ર મોલાના શાહ નીઝારને માટે ગાદીની વસીયત કરી હતી, પરંતુ બાપદીકરા વચ્ચે ટંટો થવાથી તેણે પોતાની હવાલીમાંજ પોતાના બીજા દીકરા મોલાના સુસ્તઅલીની ગાદી માટે વસીયત કરી આપી. તેમના મૃત્યુ બાદ ઇમામત માટે ટંટો થયો. જેઓએ સુસ્તઅલીને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો, તેઓ ઇસમાઈલીઓ કહેવાયા કે જેઓ ફાલ પાકરાને નામે ઓળખાય છે. અને જેઓએ નીઝારને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યા છે તેઓ નીઝારીઓ કહેવાય છે. હસ્તખીનસખખાક હા. નીઝારની

તરફથી રહ્યો હતો. પરંતુ મુસ્તેઅકીનો પણ ફાવી જતાં નીઝારને પકડી મારી નાંખવામાં આવ્યો, જેથી હસન બીનશખાહને નીઝારના પુત્ર મોલાના હાદીને લઈ છુપી રીતે નાશી છુટ્યો. ત્યાંથી તેણે પોતાના સાથીઓ સાથે નિઝારી પંથનો ફેલાવો કરવા માટે ખીસર, અને ઇશનમાં શરૂઆત કરી; કે જેમાં તેને કંતેહ મળી હતી. તે એવી રીતે કે પ્રથમ તેઓ પોતાના ઉપદેશકોને ગામે ગામ મોકલતા, તેઓ પોતાના મતનાં બીજાં છાંટી જમીન તૈયાર કરતા, ત્યારે વખત જોઈ પોતે ત્યાં જતા અને છુપાં કાવત્રાંથી અથવા પોતાના મૂખે શીખ્યો કે જેઓ ફિદાઈના નામથી ઓળખાતા હતા, તેમની મારફતે આડે આવતા શખ્સોને ઝેર અપાવી અથવા કતલ કરાવી પોતાનું કામ કહાડી મુખત્યાર થઈ બેસતા જેનો ઇતિહાસ બહુ લાંબો છે, પરંતુ જેની સાથે આપણી વાતનો સંબંધ છે તે નીઝારી શાખાનો એક શખ્સ હસન બીનશખાહ નામે હતો, કે જેણે પોતાનો અમલ ઇશનમાં જમાવી અલમોત નામે એક મજબુત કિલ્લો કાય કરી ત્યાં પોતાની હકુમત જમાવી હતી.

હસન બિન શખાહની યુક્તિઓ અને બનાવટી સ્વર્ગ

હસનના સુરીદોમાં તેનું જે માન અને સત્તા હતી, તેવી કોઈ મોટા મોટા શેહેનશાહને પણ હતી નહિ. તેમાં તેની યુક્તિઓ શું હતી, તેનો આજ સુધી સ્વપ્નામાં પણ કોઈને ખ્યાલ આવ્યો નહિ હોય? હસનની યુક્તિઓ એવી હતી કે પ્રથમતો તેણે એક બનાવટી સ્વર્ગ બનાવ્યું હતું. એ સ્વર્ગમાં મનહર બાગો, સુંદર કુવારો, રમણીય મેહેલો, જિંચા મિનારાઓ, ખુશનુમા દીવાનખાનાંઓ, અને વિચિત્ર ઝરૂખાઓ, લાખો કરોડો રૂપિયા ખર્ચી બનાવ્યા હતા. તેમાં ખુશબોદાર ઝાડોના બગીચાઓ, બિન્ન બિન્ન પ્રકારનાં મોજનો, વસ્ત્રો તથા મનુષ્યના અંતઃકરણને બહુની પેઠે હરી લે એવી ખૂબસુરતમાં ખૂબસુરત સુવતીઓને સ્વર્ગની અપ્સરાઓ તરીકે મોટી સંખ્યામાં રાખી હતી, જે જોનારને આ જગ્યા ખરેખર બીજી દુનિયા છે એમ લાગે. દુકામાં એટલુંજ કે સુસલમાની મતમાં જીન્નતનું જે વર્ણન કીધું છે, તેની આબેહુબ નકલ દીધી હતી. એટલી હદ સુધી કે જીન્નતમાં દૂધ, મધ અને દારૂની નદીઓ વહે છે એવું વર્ણન સુસલમાની ગ્રંથોમાં છે તો તે પણ તેમાં બનાવેલું હતું, આ સ્વર્ગમાં બાહરથી જે જે ચીજો લાવવામાં આવતી તે એવી તો શુભ રીતે લાવતા કે તેનો કોઈને વેહેમ પણ ન આવે. આ સ્વર્ગ ખાસ ઇમાન લાવનારા સુરીદો માટે હતું.

આ સ્વર્ગ બનાવ્યા પછી હસને પોતાના મુરીદોના ‘દાઈ’ ‘રફીક’ અને ‘ફીદાઈ’ નામના ત્રણ વિભાગ કીધા હતા. દાઈઓનું કામ, પાદરીઓની પેઠે જૂઠા જૂઠા દેશોમાં જઈ ધર્મપ્રોપાગન્ડા કરવો, તથા રફીકનું કામ ધર્મઆચાર્યની યોગ્યતા સમીક્ષા અને હસનના ખર્ચા મિત્ર હોવાનો મરતબો ધરાવવો એ હતું. સહુથી વધારે અને વિચિત્ર ટોળું ફીદાઈઓનું હતું. તેઓ હસનના ફરેક વચનનો વગર આનાકાનીએ આંખો મીંચીને અમલ કરતા હતા. હસન, એ ફીદાઈઓ પૈકી કોઈ પણ સમજને કોઈની કતલ કરવાનું કામ સોંપે, તો તે ફીદાઈ જૂઠો પોશાક અને જૂઠો હેખાવ કરી ધારેલી જગ્યાએ જતો, અને રફતે રફતે જેની કતલ કરવાનો પોતાને હુકમ મળેલો હોય તેના સમાજમમાં આવી જઈ, તેને ઝેર દેવાનો લાગ કાઢે, તો ઝેર આપતો, નહિ તો તેના પેટમાં ખંજર ભેંકી દઈ, તેને મારી નાંખતો. પછી પોતાને બીજા લોકો મારી નાખે, અથવા ફાંસીને લાકડે લટકાવે તેની તેને જરા પણ પરવા ન હતી; કારણ કે એ ફીદાઈ લોકોને એ કામ કરવાથી સ્વર્ગ અથવા જ્વનતનાં સુખો ભોગવવાની સંપૂર્ણ ખાત્રી હતી. આવા ફીદાઈઓના હાથથી હસને હજારો જુનો કરાવી પોતાની સત્તા ખૂબ જમાવી હતી, અને એ કારણથી મોટા મોટા શહેનશાહો પણ હસનના નામથી ધર ધર દુજ્જતા હતા.

આ ફીદાઈઓને સ્વર્ગને માટે એટલી બધી ખાત્રી કેમ થતી? તે વિષે હિરટરી બોફ ધી એસેસીન્સ; મારકોપોલોની મુસાફરીના અંશમાં, કવી ડી. બનવીલના અંશમાં અને ચીનાઈ અંધકાર વાગંનના અંશમાં વિસ્તારથી વર્ણન આપેલું છે.

ભાંગ કે જેને અરબીમાં ‘હશશ’ કહે છે. તે વસ્તુ તે સમયમાં પ્રસિદ્ધ ન હતી. ઈરાનમાં એ કેદી ચીજનો ઉપયોગ કરનાર પ્રથમ હસનજ હતો. આ ચીજથી તેણે એવું તો વિચિત્ર કામ લીધું હતું કે આજ સુધી તેણે કોઈએ લીધું નથી; અને હવે પછી લઈ શકશે પણ નહિ. તે એવી રીતે કે રૂપાળા, તન્દુરસ્ત અને કદાવર પુરૂષો કે જેઓ લોખા અને જલદીથી ધિમાન લાવી શકે એવા હોય, તેઓને રૂઢબાર અને તાકલાન પ્રાંતમાંથી ચુંટી પસંદ કરવામાં આવતા હતા. આ ઉમેદવારોને થોડી મુદત પોતાના ધર્મનું શિક્ષણ આપ્યા પછી જ્યારે “તેઓ બરાબર તૈયાર થયા છે;” એવી ખાત્રી થતી ત્યારે તેઓને હસનના હરબારમાં પ્રવેશ કરવાનું માન મળતું; અને હસન તેઓને ભાંગના શરબતનો ખ્યાલો પાછો બિહોશ કરી નાંખતો. ભાંગ પીનારા સખસ, ભાંગની વાસથી અબજ હોવાને લીધે તેમજ ‘આ કેદી ચીજ છે’ એમ સમજતા ન હોવાને લીધે તેઓને કંઈ પણ વહેમ પડતો નહિ. જ્યારે તેઓ બરાબર બેશુદ્ધ થતા ત્યારે તેઓને તૈયાર રાખેલા ઉંટો ઉપર ચઢાવી

સ્વર્ગમાં મોકલી આપવામાં આવતા હતા. જ્યાં તેઓનો કેફ ઉતરતાં તેઓ પોતાને એક અપ્સરાના યોગામાં સૂતેલા જોતા, અને આંખ ઉઘડતાં બગીચા-ઓની થંડી સુવાસિત લહેરો, કદી પણ નહિ જોયેલા એવા સુંદર મેહેલો, બગબગાટ વહેતી પાણીની ત્રહેરો, અને કુવારા ઇત્યાદી જોતા. વળી તેઓને માટે રત્નજડિત પોશાકો તથા સ્વાદિષ્ટ ખોરાકો હાજર થતા; તથા નાનુક નખરાં-વાળી અપ્સરાઓ તેઓનાં મ્હોં આગળ નારંગી શરાબની ખ્યાલીઓ ધરતી; અને તે ‘શરાબે તહુર’ (સ્વર્ગીય શરાબ) ના નામથી તેઓને પીવરાવવામાં આવતો. તે પરીઓ એઓની બધી મરજીઓ ઉઠાવી એઓનું અતઃકરણ જીતી લેતી હતી; જેથી તેઓ આ દુનિયાના વૈભવોની વાદ બૂલી જઈ બરાબર મશગુલ થઈ જતા, અને પરીઓ તેઓની સાથે અવિચળ રહેવાને વચન આપતી. તથા તેઓ પોતે પણ તે પરીઓને પ્રાણ આપવા તૈયાર થઈ જતા. એ પ્રમાણે તેઓ સંપૂર્ણ વિલાસી થઈ જતા, ત્યારે પરીઓ તેઓને એક ખ્યાલો પાઈ બેશુદ્ધ કરી દેતી, એટલે જે રસ્તે અને જે વાહનથી તેઓને સ્વર્ગમાં આવવા હતા, તેજ રસ્તા અને તેજ વાહનથી તેઓને પાછા હસનના દરબારમાં પહોંચાડી દેવામાં આવતા હતા.

આ વખતે તેઓનું મન પોતાને પ્રિય થઈ પડેલી પરીઓને મળવાને કેટલું આકુળઆકુળ થતું હશે ? તેનો ખ્યાલ સહજ સમજાઈ શકશે. આવો સખ્સ પોતાને પાછો તેજ ઠંકાણે પહોંચાડવા માટે જ્યારે હસનને વિનંતિ કરતો ત્યારે તેને હસન કહેતો કે : “ તારે હજી આ દુનિયામાં ઘણાંક કામો કરવાનાં છે, અને તેમ કરતાં તારા આ મનુષ્ય દેહનો ભોગ આપીશ એટલે તુરત તને ધીજે દેહ પ્રાપ્ત થશે; અને તને તારી પસંદ કરેલી જગ્યા-સ્વર્ગમાં પહોંચાડવામાં આવશે. એટલે પછી અનંતકાળ સુધી તું ત્યાંજ મોજ કરજે.” આવી લાલચોથી હસને, હજારો ખૂતો કરાવી પોતાને અમલ જમાવ્યો હતો. એટલે જે કામ મોટાં મોટાં લશ્કરોથી ન થાય તે કામ આવા એક મરજીઆ માણસથી થતું હતું; જેને લીધે હસને ખ્રીસ્તી કેમમાં ‘શેખ ઉલ જાલા’ નું નામ મેળવ્યું હતું; અને ઇસલામી દુનીયામાં જખરજસ્ત હેબત બેસારી હતી, તે એટલે સુધી કે હશશ (ભાંગ) શબ્દ ઉપરથી અંગ્રેજ ઇન્ડિયનેરીમાં નવો એસેશીન શબ્દ ઉમેરાયે, કે જેનો અર્થ ખૂની, હત્યારો, ઘાતપ્રી ઇત્યાદિ થાય છે. આવાં કારમી કારસ્થાનનું મૂળસ્થાન ‘અલ્-મોત’ નામે એક પહાડી કિલ્લો કાસ્પિયન સમુદ્રના દક્ષિણ કાંઠા તરફ ઇરાનના ઉત્તર ભાગમાં આવેલો છે; ત્યાં નિઝારીઓએ પોતાનું રાજ્ય જમાવ્યું હતું, અને તેમાં હથિયાર કરતાં ધર્મનો ઉપયોગ વિશેષ કરવામાં આવતો હતો. તેમના તરફથી કેટલાક ઉપદેશકો પ્રથમ હિંદુસ્થાન-કાશ્મીરમાં આવ્યા. ત્યાંથી પંજાબ, સિંધ, કચ્છ, કાઠિયાવાડ અને ગુજરાત તરફ ફેલાયા.

તેમની ધર્મ ફેલાવવાની યુક્તિ એવી હતી, કે પુઠ્ઠી પુઠ્ઠી પગલાં ભરવાં, જે-એને પોતાની જગ્યામાં ફસાવવા હોય તેના ધર્મનાજ પોતે બની જવું, અને પછી તેમાં પોતાના ધર્મનાં બીજ છાંટવાં. ઇ. સ. ૧૮૬૬ માં મુંબઈમાં બોબાઓ કયા પંથના છે ? તેનો નિર્ણય થયા માટે હાઇકોર્ટમાં કેસ ચાલ્યો હતો, તેમાં તે વખતના વિદ્વાન જજને ઇસમાયલી ધર્મની એક કિતામ, નામે “ ક્રીતાબે શીયસેસ્ત ” ને આધારે જે બતાવ્યું છે તે નીચે પ્રમાણે:—

“ અગર એક સીયા, કે જે ઇસમાયલી ધર્મનો ન હોય તેને જે વટલાવવો હોય તો ધાઈ અથવા પાદરી શીયા મતનો દિલ્લોબનથી સ્વીકાર કરે છે. અહીં અને તેના દીકરાઓ ઉપર ગુજરેલ ઘાતકીપાત્રું તથા હુસેનની સાહકત તથા તેના કુટુંબને કેદ કરવા વિશે ઘણી દયા ઉપજે એવો વિલાપ કરવો અને બની ઉમેંયા તથા અમાશી તરફ તિરસ્કાર બતાવવો એ રીતે પોતાને માટે રસ્તો તૈયાર કરીને પછી ઇસારો કરવો કે સીયા ધર્મને સંપૂર્ણ સમજવા માટે ઇસમાયલી ધર્મના કુપા ભેદો સમજવા બેઠાં. ”

“ જે એક ચાહુદીને વટલાવવો હોય તો તેણે ખ્રીસ્તી અને મુસલમાન ધર્મ વિશે વિરૂદ્ધ બોલવું, અને તેની સાથે મળી જઈને કહેવું કે “ મસીયા આવનાર છે. ” એવું જે તમારા ધર્મનાં પુસ્તકોમાં લખ્યું છે તે ખરો “ મસીયા ” તે ઇસમાયલી ધર્મના મોટા “ મસીયા ” હજરતઅહી સિવાય બીજો કોઈ નથી.

“ જે તેણે એક ખ્રીસ્તીને વટલાવવો હોય તો તેની પાસે ચાહુદી લોકોની હક અને મુસલમાન લોકોના અજ્ઞાનપણા વિશે લંબાવુથી બોલવું, અને ખ્રીસ્તી ધર્મના મુખ્ય ભાગને માન આપવાનો ડોળ ઘાલવો, પણ ધીમે રહીને એવો ઇસારો કરવો કે એ બધું અલામતી છે; અને તેમાં જોડો ભેદ છે. તે ભેદ માત્ર ઇસમાયલી ધર્મમાંથી જણાશે એમ કહી, એવી સૂચના કરવી કે ખ્રીસ્તી લોકોએ પારાકલીટ (તારનાર) નો અર્થ જુદોજ કીધો છે. એક “ પારાકલીટ ” તો છે જ અને તે તો ધાઈ, અથવા ઉપદેશ કરનારો એજ છે, ત્યારે ખરો તારનાર કોણ ?

“ પોતાના ધર્મના વિચારો કુપા રાખવા અને જે ધર્મવાળાઓને વટલાવવા હોય તેજ ધર્મવાળા પોતે બની જવું. ” આવા પ્રકારના પ્રપંચો નીઝારી પંથના ઇમામો પોતાના મુરીદો બનાવવા કરતા હતા.

મકરણ ૬ કું.

હિંદુસ્તાનમાં આગાખાની સતપંથની ઉત્તપત્તિ

હિંદુસ્તાનમાં પ્રથમ નુર સતગોરે આવી આ ~~ફોળ~~ ~~મક્કા~~ પંથનો ફેલાવો કરવા પોતાની જળ પાથરી હતી, એ વાત એ ધર્મનાં ઘણાં પુસ્તકોમાંથી મળી આવે છે.

આગાખાની બોલપંથના પુસ્તકોમાંથી એવી વાત બહાર આવે છે કે, તેમના ફઠ્ઠા ઇમામ હજરત ઇસમાઈલે નુરસતગોરને હી. સ. ૧૪૮ (ઇ. સ. ૭૬૫) માં હિંદુસ્તાન તરફ પોતાના પંથનો ફેલાવો કરવા મોકલ્યા હતા.

બોલ વૃતાંતના લેખક જણાવે છે કે તેમને નીઝારી પંથના ૨૩ માં ઇમામ અલી ઝીકતરસલામે હી. સ. ૫૫૭ (ઇ. સ. ૧૧૬૨) માં પોતાના ધર્મના ઉપદેશ અર્થે હિંદુસ્તાન તરફ મોકલ્યા હતા.

નવસારીવાળા પીર સૈયદ સદ્દુદ્દીન. એચ. દરગાહવાળા કે જેઓ પોતે તેમના (નુરસતગોર) વંશના હોવાનો દાવો કરે છે, તેમના “ તવારીખે પીર ” નામના પુસ્તકમાં તેમના જન્મની સાલતો આપી નથી; પરંતુ હી. સ. ૪૮૭ માં તેમની વફાત થવાનું જાહેર કરે છે.

પીરાણા સતપંથના “ હજરત હસન હુસૈનનું ફરસીનામું ” નામના હસ્ત લીખીત પુસ્તકમાંથી મળી આવે છે કે તેઓ (નુરસતગોર) સંવત ૮૮૧ ના ચૈત્ર માસની ફઠ્ઠી તારીખે (હી. સ. ૨૪૩) પહેલવહેલા પાટણપટમાં આવ્યા, અને રાજા સિદ્ધરાજ જયસિંહને તેમણે પહેલ વહેલી ધર્મનો પ્રોધ આપ્યો હતો.

“ તવારીખે પીર ” ના લેખક જણાવે છે કે સુજરાતના પ્રસિદ્ધ શહેર પાટણમાં નુરસતગોર જ્યારે પધાર્યા; અને તેઓ ફરતાફરતા હિંદુઓનાં મંદિરમાં ગયાં, જ્યાં તેમને સુસલમાન બેઠાં બ્રાહ્મણ પુનરીઓએ અટકાવ્યા, જે ઉપરથી નુરસતગોરે કહ્યું કે જો તમારા દેવ સાચા હોય તો કહો કે તેઓ બોલે ? બ્રાહ્મણ પુનરીઓએ કહ્યું કે મૂર્તિઓ કંઈ બોલી શકે નહિ; તે ઉપરથી નુરસતગોરે સઘળી મુર્તિઓને નૃત્ય કરવાનું કહેતાં તે સઘળી નાચવા અને ગાવા લાગી. પુનરીઓ એ બેઠા બહુ આશ્ચર્ય પામ્યા. અને રાજા સિદ્ધરાજને એ વાતની જાણ કરી. રાજા પોતાના રાજગુરુ કાનીયા બેગીને લઈ હાજર થયો, અને મુર્તિઓને નૃત્ય કરતી બેઠા વિસ્મય પામ્યો. એટલામાં નુરસતગોરે ગણેશની મૂર્તિને હુકમ કરતાં તે મંદિર પાસેના સરોવર પર બેઠા બેઠા કરવાનું પાણી લઈ આવી, એ સ્થિતિ બેઠા સઘળાઓ

હેતુ પામ્યા, અને નૂરસતગોરે ત્યાં મૂર્તિઓ સાથે ઘણી વાતચીત કરી. મૂર્તિઓ તેમને બરાબર માણસની પેઠે ઉત્તર આપતી, અને લોકોને સંબોધીને કહેતી કે “ હે ગદ્ગતમાં પડેલા મનુષ્યો, એકજ ખુદાની પુજા કરવી જોઈએ, અને તેજ એક પૂજવા તથા ભક્તિ કરવા પાત્ર છે ”

આ સિવાય કાનીપા જોગીની સાથે ચમત્કારો અતાવવામાં નૂરસતગોરે પોતાની શ્રેષ્ઠતા જાહેર કીધી હતી. વિશેષ નૂરસતગોરે નવસારી પાસેની ધારા-નગરીના રાજા સુરચંદને અનેક ચમત્કારો અતાવી તેમની કુવંરી પાલણુદેને પરણ્યાનું અતાવે છે. તે સિવાય તેમનો એક બીજો ચમત્કાર એ છે કે, લાલ નવસારી મુકામે જે જગ્યા પર તેમની ડરગાહ છે, ત્યાં એક મહાન ચોગાજ્યાસી મહાત્મા રહેતા હતા. એ જગ્યા તેમને વધુ પસંદ પડવાથી, મહાત્મા પાસે તેની માગણી કરી, જણાવ્યું કે મને મારા કિરતારનો એવો હુકમ થયો છે કે મારે અત્રે રહેવું. મહાત્માએ એ વાતની સાળીતી માગી, જે ઉપરથી બન્નેએ પોતપોતાના ચમત્કારો અતાવવાનું શરૂ કર્યું. બન્ને જણાએ એક તળાવમાં ડુબકી મારી, સાધુએ ૬૦ કલાક સુધી પોતાનો શરૂ પુરકયો, અને નુરસતગોરે ૭૨ કલાક સુધી બાંજ પોકારવાની બરૂ રાખી. પાછળથી મહાત્માનું મરતું થયેલું માલમ પડ્યું, પરંતુ નૂરસતગોરે જીવતા બહાર નીકળ્યા હતા. તે સિવાય તે મહાત્માના સેવકોને કારકાંની જાત્રા તથા કીકૃષ્ણની મૂર્તિનાં દર્શન પોતાના જામાની બાંચ ખોલી કરાવ્યાં હતાં. આથી લોકો તેમના પર વિશ્વાસ લાવી સતપથના સેવક બન્યા, અને કલમો પહી તેના મુરિદ થયા. આવી આવી અનેક ગપોગ કથાઓ તેમના જીવનચરિત્રમાં “ તવારીખે પીર ” ના લેખકે લખી છે. આ બધું તપાસતાં સત્ય જોજ માલમ પડે છે કે આ બધી વિગતો જુદી છે. તે ફક્ત તેમનો મહિમા વધારવા તથા હિંદુ ધર્મ અને મૂર્તિપૂજા ઉપરથી હિંદુઓની આસ્તા ખસેડી, પોતાના ધર્મના મૂરિદો અતાવવા ખાતર ઉશી કરેલી કપોળકલિપત અનાવરી ચોળનાજ છે. કારણ કે ઇતિહાસનું પ્રમાણ જોતાં સિદ્દરાજ જયસિંહ અને નુરસતગોરના હિંદમાં આવ્યાનો વખત તપાસતાં ત્રણસો સાઠત્રણસો વરસનું અંતર માલમ પડે છે, તેમજ નુરસતગોરના લગ્ન નવસારીના રાજા સુરચંદની પુત્રા વેદે થયાં હતાં, તો સિદ્દરાજના અને જોમના નવસારી આવવાના સમયમાં પચ્ચ બસો અઢીસો વર્ષનું અંતર માલમ પડે છે. એટલુંજ નહિ પણ પત્થરની મૂર્તિઓને બોલાવવાની તેમજ નાચ કરાવવાની અને ગજોશની મૂર્તિ, કે જેમને હિંદુઓ વેદધર્મના ઝંકારના જેટલું માન આપે છે, અને દરેક મુલકાર્થમાં પ્રથમ તેમની સ્થાપના કરે છે, જોવા પવિત્ર દેવને પોતાને માટે વજ્ર કરવા માણી લાવવાનું કહેવાની કૃષ્ટતા કરવા ઉપરાંત હિંદુ દેવોની મૂર્તિઓના મુખે

એક બ્રહ્મની પૂજા કરવાનું કહેવરાવવું, એ હિંદુધર્મ અને હિંદુસંસ્કૃતિનું હટ-હઠવું અપમાન નહિ તો ખીજું શું? નુરસતગેર પ્રથમ તો આગાખાની ઈમામે તરફથી હિંદુસ્તાનમાં પોતાના પંથનો યોગ્ય કરવા આવેલા અને હિંદુઓને વટલાવી, આગાખાની મતપંથમાં લાવવા નીમાયા હતા. પરંતુ પાછળથી નુરસતગેરના વંશવારસોએ આગાખાની ઈમામેથી છૂટા પડી પોતાનો જુદો સતપંથ ચલાવવો કાયમ રાખ્યો છે, તે ઘણે જાગે પીરાણા સતપંથની શાખા જેવોજ છે. તેના સેવકો કોળી, કાછીઆ, સુમના, ખારવા વિગેરે હિંદુ કોમનાજ છે, કોઈ મુસલમાન એ સતપંથનો સેવક નથી.

ઘણી ખેદજનક વાત તો એ છે કે, આજના સુધરેલા જમાનામાં પણ હજારો ભોળા અને અજ્ઞાન હિંદુભાઈઓ એવી બનાવટી વાતો અને ખોટા પર-આઓમાં વિશ્વાસ લાવી નવસારીમાં આવેલી નુરસતગેરની ફરગાહને પૂજ્ય માની, ઘન અને હિંદુધર્મનું સત્યાનાથ વાળી રહ્યા છે, અને તેનેજ પોતાના મોક્ષમાર્ગ તરીકે સ્વિકારે છે.

પીર સૈયદ શમસુદ્દીનસાહેબ—નો જન્મ હી. સ. ૫૬૦માં તથા મૃત્યુ હી. સ. ૬૭૫ થવાનું “તવારીખે પીર” ના લેખક જણાવે છે.

“દરખુદેખરી” ના લેખક પીરાણાવાળા સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદ અલીખાકી તેમનો જન્મ હી. સ. ૫૪૦માં તથા મૃત્યુ હી. સ. ૭૧૦માં થવાનું જણાવે છે.

જોખકોમની તવારીખના લેખક મી. એદલજી ધનજીકાખા તેમજ જોખ વૃતાંતના લેખક રા. સચેદીના નાનજીઆણી પોતાના પુસ્તકોમાં એમના જન્મ સમયે કોઈ ચોક્કસ વાત પર આવ્યા નથી; પરંતુ જોખ વૃતાંતના લેખકે પીરશમસ ૧૨૦૭ની સાલમાં હયાત હતા એવી વાત મુરબાણનામના જ્ઞાનમાંથી ટાંકી છે.

“મઝહરે ઝાતે અહલાહ” ના લેખક મી. હરજી પુંજ માસ્તર પીર શમસને માટે હી. સ. ૭૧૦માં મોલાના કાસમશાહના વખતમાં તેમણે ઘણા હિંદુઓને ઇસમાઈલી દીનમાં વટલાવ્યાનું જાહેર કરે છે. તે સિવાય પીરાણા સતપંથના “પીરશમસનો શુઝરો” નામના હસ્ત લિખીત ગ્રંથમાંથી તેમની ઉમ્મર વર્ષ સાઠા ત્રણસોની હતી એવું મળી આવે છે. તવારીખે પીરના લેખક તેમની ઉમ્મર ૧૧૫ વર્ષની બતાવે છે, પીરાણાવાળા સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદઅલી ખાકી તેમની ઉમ્મર ૧૭૧ વર્ષની બતાવે છે. આ ઉપરથી આ બધી ઉપજાવી કાઢેલી વાતો હોય એમ સાબીત થાય છે. તેમના જન્મ તથા મરણની વિગત હજુસુધી નક્કી થઈ નથી. હવે તેમણે હિંદુસ્તાનમાં આવી ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો કરવા માટે શું શું પ્રયાસો કીધા હતા, તેનું વર્ણન આપીશું.

પીર શમસે પોતાના પંથનો પ્રચાર કરવા માટે અનેક બનાવટી ગથો તેમજ ગરબીઓ લખી ગયા છે. તે ઉપસંત પોતાના શિષ્યોને અનેક બનાવટી

પરચાઓ બતાવતા હોવાથી, તેમના શિષ્યોને તેમનામાં બહુ ઇમાન હતું. એક વખત પીરશમસે પોતાના શિષ્યો પાસેથી થોડા માંસની માગણી કરતાં તેમના ચંદ્રબાણ નામના શિષ્યે પોતાનું માથું કાપીને આપ્યું હતું. તેનું ખાણું બનાવી ખાતી વખતે પીર શમસસાહેબે પાછો ચંદ્રબાણને જીવતો કરી સાથે ખાણું આપ્યું હતું, એવી વાત તેમના ચંદ્રબાણ નામના જ્ઞાનમાંથી મળી આવે છે. તેવીજ રીતે તેના બીજા ભક્ત સુરબાણે પણ પીરને માટે મોજડી બનાવવા પોતાની ચામડી ઉતારી આપી હતી. એવી બીજી ઘણી અસંભવીત વાતો તેમના જ્ઞાનમાં છે. તેમના ચંદ્રબાણનાં જ્ઞાનમાંથી થોડીક લીટીઓ નમુનારૂપે વાચક વર્ગની સમક્ષ રજુ કરી છે.

પહેલા નામ અલ્લાકા લીજે—દુગ્ધ કલમા મહંમદકા કીજે.

અલ્લાહ મહમદ એક બાણીએ—ગુરૂનર ગતમાં નીતાનીત મહીએ.

જ્ઞાન ગુરૂનર તણા સુણીએ—પીરશાહ નામ નીતો નીત જપીએ.

સાચા નામ નખી ઠીલાવે—તખ શાહકા દરશન પાવે.

દીલ અપની શાહામુ લાવે—સાચા સાહેબસુ નેહ આવે.

રે-તુંહી સાચા સાંઢીઆ પીયુલ.

પીરશમસે પોતાના પંચના ઘણાં જ્ઞાનો લખ્યા છે; સુરબાણ, ચંદ્રબાણ સુરબાણની વેલ, ચંદ્રબાણની વેલ, રાજા ગોવરચંદનું આખ્યાન, રાજા ગોવર-ચંદનાં બેનતું આખ્યાન, વિગેરે વિગેરે.

પીર સૈયદ શમસ સાહેબ પોતાના ઇસલામી દીનનો ફેલાવો કરવા ઘણા દેશો દુધાં હતા; અને તેમાંના એવીસ મુલકો અને તે દેશના ગામોના નંબર સતપંચીઓ નીચે આપ્યા સુજળ માને છે.

(૧) બોખામંડલ દેશમાં બે કરોડ ગામ. (૨) વૈરાટ દેશમાં આઠ કરોડ ગામ. (૩) રજની દેશમાં બહુતેર લાખ ગામ. (૪) પઞ્જાકર દેશમાં એક લાખ ગામ. (૫) રાંગડદેશમાં પચવીસ લાખ ગામ. (૬) ઘાડુલે દેશમાં નવ કરોડ ગામ. (૭) મહીબુર દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૮) સાધ દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૯) કનાજ દેશમાં તેત્રીસ કરોડ ગામ. (૧૦) મારવાડ દેશમાં નવ કરોડ ગામ. (૧૧) સોરઠ દેશમાં પચીસ હજાર ગામ. (૧૨) ગજગડ દેશમાં પાંચ હજાર ગામ. (૧૩) કનોજ દેશમાં પાંચ હજાર ગામ. (૧૪) માલવા દેશમાં બાણુ લાખ ગામ. (૧૫) નરેવાણચીણુ દેશમાં છ હજાર ગામ. (૧૬) મહાચીણુ દેશમાં સોળ હજાર ગામ. (૧૭) ઘરમી ધુમ દડ દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૧૮) ખુરાસન દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૧૯) સવસવન દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૦) ગજની દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૧) મથુરા દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૨૨) ગુજરાત દેશમાં પાંચ કરોડ ગામ. (૨૩) કાશ્મીર દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૪) પાટણ દેશમાં બાર લાખ ગામ.

ઉપર બતાવેલા દેશોના બધા ગામોમાં ફરતા ફરતા પીર શમસ ચીનળ નગરીમાં કાર્લોંગા દેવને ત્યાં પોપટરૂપે તેની સ્ત્રી મુરબરાણી તથા તેના પુત્ર કેમળા કુંવર અને અવળ અવળ, અણ્યા ને વણ્યા, તેમજ રંગ, રૂપ બધાં મળીને આઠ જણીને સતપથનો ધર્મ દેખાડી સતપથી બનાવ્યાં હતાં. એ વાત આગળ ઉપર દશમાં નકલકી અવતારમાં વિસ્તારથી આપવામાં આવી છે. આવી રીતે ઉપદેશ કરતા તેઓ મુલતાનના ઉચ્ચ શહેરમાં આવી એક મસ-જીદમાં ઉતર્યો હતા. ત્યાંથી એક દિવસ તેઓ કાગળની હોડી બનાવી હરિઆ માં સહેલ કરવા નિકળ્યા હતા. એ વખતે તે શહેરનો બાઉદીન નામે પીર પોતાની મેરીના અડખામાંથી આ બનાવ જોઇ રહ્યો હતો, તેણે પોતાની કરામતથી હોડીને ભીંજવી નાંખી, તેથી પીર શમસે તેને આપ આપ્યો. જેથી પીર બાઉદીનને તરત બે શીંગડાં ફૂટી નીકળ્યાં, તેથી તેનું ડોકું ગોખમાં અટકી પડ્યું. તે ઉપ-રથી તેણે પોતાના દીકરાઓને પીર શમસની ખોળ કરવા મોકલ્યા, તેમણે આવી પીર શમસની માફી માગી જેથી તેનાં શીંગડાં તો સમાઈ ગયા, પરંતુ તેની નીશાની તો તેના વંશજોમાં હજી સુધી રહી ગઈ છે. એમ લોકો કહે છે.

પીર શમસની પાસે એક અમીરનો છોકરો હંમેશા જતો હતો. પરંતુ તેનું અકાળ મૃત્યુ થતાં તેના બાપે ગામના પીરને પોતાના પુત્રને જીવતો કરવા બહુ વિનવ્યા, પરંતુ કોઈનાથી તે બન્યું નહિ. તેથી આખરે પીર શમસની આગળ તેને લાવવામાં આવ્યો. પીર શમસે કહ્યું કે ‘ખુદાના હુકમથી ઉઠ’ પણ છોકરો ઉઠ્યો નહિ; ત્યારે પીર શમસે કહ્યું કે ‘મારા હુકમથી ઉઠ’ એટલે છોકરો આગસ મરડી બેઠો થયો. આવો અમતકાર જોઈ લોકો દીંગ થઈ ગયા. પરંતુ ઉચ્ચના પીરને પીર શમસને માટે ઈર્ષા થઈ, અને ખુદાનું અપમાન કરવાનું તહોમત મુદ્દી, તેના શરીરનું આમડું ઉતારી લેવાનો વિચાર કર્યો. એટલે પીર શમસે પોતાની બતેજ ચોટલી પકડી પોતાનું ખોળીયું ખેંચી કહાડ્યું. એટલું છતાં પણ ઉચ્ચના પીરને ગામમાંથી પીર શમસને કોઈ પણ ચીજ ન આપવાનું સખ્ત ફરમાન કર્યું હતું. જ્યારે તેમને ભૂખ લાગી, ત્યારે શેરીએ શેરીએ બીજ માંગતાં કોઈએ કંઈ આપ્યું નહિ, આખરે એક કસાઈએ સવાશેર કાચું માંસ આપ્યું, પરંતુ તેને પકાવવા માટે કોઈએ અગ્નિ આપ્યો નહિ, જેથી પીર શમસે આકાશમાં સૂર્ય તરફ જોઈ કહ્યું કે,—“આવ તુમળી શમસ હો જ્યાર મેં બી શમસ હું.” એટલે સૂર્ય નીચે ઢળી આવ્યો અને પીર શમસે તે માંસના ટુકડાને બાલાની અણી પર રાખી સૂર્યના તાપથી પકાવી લીધો. ઉચ્ચના લોકો તેમનો આવો પ્રતાપ જોઈ તેમના શિષ્ય થયા હતા. એ ઉપરાંત ઘણા અમતકારો બતાવી તેણે જોળા હિંદુઓને વટલાવી

પોતાના પંથમાં વાળ્યા હતા. તેઓ હિંદુઓના નવરાત્રીના તહેવારોમાં હિંદુઓ સાથે ગરબીઓ ગાવા જતા હતા. તેમણે અઠાવીસ ગરબીઓ સતપંથ શાસ્ત્રને માટે લખી છે, તેમાંની એક વાચક વર્ગની આગળ નમુના રૂપે ધરી છે.

“ ભુલા મ ભુલે ભમજેરે હિંદુઓ—જુઓ છે શું શું મરમ,
 † પથર પુજતા શું પામે રે હિંદુઓ—માથે લીઓ છે કરમ,
 ફેલ ચડાવો છે પથરને રે હિંદુઓ—ભુલી મ જાઓ ગેમાર,
 ભુલે જે વણશે સારથીરે હિંદુઓ—તો કીયાં ન પામે ઠામ,
 ત્રન વેદ જે ધે આવતારે હિંદુઓ—વહી ગયા અવસર જેહ,
 વહી ગયા નવ અવતાર આરે હિંદુઓ—ધી આવો તમે છે જેહ,
 વહી ગયા ભામજી બ્રહ્માચારે હિંદુઓ—થયા હુસેની હામ,
 વહી ગય પુજ ગઉ તણીરે હિંદુઓ—પુજ અલીનને નામ,
 અડસઠ તીરથ ચલ ગયારે હિંદુઓ—તે કલા ભરમાં ભરપુર,
 બોહોત ભમીને શું રીરેરે હિંદુઓ—પીઓ તમે નીરમજ નીર,
 માથા પથર માંહે શું હજીરે હિંદુઓ—ઝોળખો નર કાસમ શાહ અવતાર,
 કેહક નગરીમાંહે જે રહેરે હિંદુઓ—તે સાહેબ વર દાતાર,
 તેને આરાધતાં છુટશેરે હિંદુઓ—સાચો કહું તમને આજ,
 વાસો વેકું પામશેરે હિંદુઓ—કરશે તે અવિચલ રાજ,
 હુરાં પથાસ તમે પામશેરે હિંદુઓ—લશે જે સતપંથ ધરમ
 ગતમાંહે પાપ છોડાવજેરે હિંદુઓ—તો ટળશે સગડાં કરમ,
 પીર શમસ એમ ભાખેઆરે હિંદુઓ—કહું જુ તે છેલી વાજ,
 ભુલે મ ભુલો મુરખારે હિંદુઓ—સેવો તે સારંગ પીરાજ. ”

આ ઉપરાંત તેમણે બીજાં પણ ઘણાં સતપંથના બનાવટી શાસ્ત્રો, તેની ક્રિયાઓ, ભજનો, અને જ્ઞાનો બનાવેલાં છે; તે બધાંને સુખ્ય હેતુ ફક્ત હિંદુઓને પોતાના ધર્મ પરથી આસ્થા ઉઠાડી, પતિત બનાવવાનો, તથા ઇસમાઈલી મજહબમાં લેવા માટેનીજ ગોઠવણ છે. ખરે જોતાં તો આ બધાં ગપાટકોજ છે. તેમના પરચાઓની બહુમતમાં પણ એવુંજ છે. કારણ કે કાગળની નાવ ફરીઆમાં ચાલે નહિ; બાઉલીનને શીંગડા ઉગાડવાનું અને પાછાં મટી જવાનું; તથા અમીરના પુત્રને અલ્લાહના હુકમથી નહિ પણ પોતાના હુકમથી જીવતા કથીનું; તેમજ પોતાના એક શિષ્યનું માથું કાપી ભોજન બનાવવાની, અને પછી તેને જીવતો કથીનું; તથા એક શિષ્યના શરીરની ચામડી ઉતારી તેના જોડા બનાવવાની; અને પોતાના શરીરની ખાલ પોતાનાજ હાથે ચોટલી પકડીને ઉતારી આપવાની, તથા ખાલ ઉતારેલા શરીરે ગામમાં ઘેર ઘેર લીજ ભાગવાની; અને માંસ શેકવા સુધને નીચે બોલાવવાની; એ બધી વાતો તદ્દન બુદ્ધી, અને ન માંની શકાય તેવી કલ્પિતજ છે. કારણ કે માંસ શેકવા સુધને બાલા

જેટલે નીચે ખોલાવી માંસ શેક્યાનું જણાવે છે, અને તેમનું ચામડી વગરનું શરીર જેટલે માંસનો લોચો તે ન શેક્યાનું તથા જીવતા રહ્યાનું જણાવે છે, એ બધું કેવળ અસંભવિત છે.

અમારા સાંભળવામાં આવેલું આખું છે કે પીર શમસ સુફી મતના હતા, જેટલે આધ્યાત્મિક અને ફિલસુફીમાં તેઓ પ્રવીણ હતા, જેટલે ઉપર ખતાવેલા પરચાઓ જેવી બાબતો તેઓ માને નહિ, તેમજ કહે પણ નહિ એમ સાબીત થાય છે. જેથી આ બધી બનાવટી બાબતો તેમણે નહિ, પરંતુ તેમની પછીના તેમના વંશ વારસોએ અથવા કોઈ લાગતા વળગતાઓએ તેમના નામથી જીવન નિર્વાહ કરાઈ ખાવા માટે જોડી કાઢી, તેમને બહુ ગેર ધન્સાફ આપ્યો છે.

પીર શમસનો રોજ પંજાબમાં આવેલા મુલતાન શહેરમાં છે. એમના મુરીદોનો મુખ્ય ભાગ પંજાબ અને કાશ્મિરમાં છે. પીરજી સતપંથના “ પીર શમસનો શુજરૌ ” નામના હસ્ત લિખિત ગ્રંથમાંથી મળી આવે છે કે, તેમને બે સ્ત્રી હતી, એક સૈયદ જમાલ અબદુલ્લાની દીકરી, તે સલાઉદ્દીનની બેન; હાફસ ખુજરખ, તેમને સૈયદ પીર નસીરુદ્દીન નામે એક છોકરો હતો. બીજી બીબી શાપરી કે જેને મુલેમાનના તખ્તમાંથી મંગાવી હતી, તેના ત્રણ દીકરા હતા. (૧) સૈયદ અહમદ, (૨) અહમદ કબીર, (૩) અહમદ, કે જેમના વંશજો હાલ પંજાબમાં છે, એમ કહેવાય છે.

પીર શમસના સેવકોમાંથી હાલ કેટલાકે તન્નાસરી શીયા થઈ ગયા છે, અને કેટલાકે સુન્ની લોકોની જબરાઈથી તેમના પંથમાં પણ બળી ગયા છે, તેમની સંખ્યા આશરે પોણાલાખની છે. તે સિવાય તેમણે લોઈ, કંસારા, સોની વિગેરે બીજી અન્ય હિંદુ કોમમાંથી પોતાના મુરીદો બનાવ્યા હતા, કે જેઓ હાલ પણ પોતાની જાતમાં રહી તેમના રોજની માન્યતા માને છે, તથા તેમના વંશજોને ઈશોદ વિગેરે લાગા આપે છે. એવા લોકોની સંખ્યા આશરે ત્રણહજાર માણસોની ગણાય છે.

એમના પછી હિંદુઓને વટલાવી આગાખાની સતપંથમાં લાવનાર મીચન-રીઓમાં પીર નસીરુદ્દીનનું નામ આવે છે, અને તે પીર શમસની બીબી હાફસ ખુજરખ, સૈયદ જમાલ અબદુલ્લાની દીકરીના પેટે જન્મ્યાની વાત આપણે પીર શમસના ચારિત્રમાં વાંચી ગયા છીએ. પીર શમસની બીજી બીબીના વંશજો પંજાબ મુલતાન તરફજ રહ્યા છે, જ્યારે પીર નસીરુદ્દીન શુજરાત તરફ આવ્યા છે, અને તેમણે શુજરાતમાં પોતાના ઘણા હિંદુ સેવકો બનાવ્યા છે, એ વાત પીર સહરુદ્દીનના બનાવેલા “ અનત ” નામના જ્ઞાનના પાઠમાંથી મળી આવે છે. તે નીચે પ્રમાણે,—

“ અલી થકી બહુ ચેનજ ચાલ્યાં સો સતગુર નરે પાયા.
 સાહેદીન પુરા કહીએ, હુઆ સુદીન રહેમાન;
 શાહ શમસ કેરો દિન પીછાણો, ચોદિશ તેણે પાય.
 સુરજ મંગાવી જીત દેખાડી, નર સોઈ અવતાર;
 કરણી કારણ ખાલ ઉતારી, પ્રત્યક્ષ એ પરમાત્મા.
 મૂઆ છવતા તે નર કરીઆ, કરણી વિના નવ હોય.
 નશીરદીન નૂરજ પાયા, હુઆ સુદીન રહેમાન.
 હિંદુ કેરી પૂજા કરતા, કિન્ને ન પાયા બેદ.
 ચરીતર હિંદુ અંદર મુસલમાન, કોઇ નવ તેને જાણે;
 રોમ રાય કાયા નવ રાખે રાતીઆં કરે ઉગળા.
 નશીરદીન એવા જુજરગ કહીએ, તેણે કેકે હિંદુને તારયા;
 તિરકી આલ પીરસાહેબ દીન હુઆ, હુઆ સુદીન રહેમાન.
 સાહેબ દીન ગરીબી વેશે, ફકીરી પુરી રાખી;
 સરજ તેણે દશોંદ કીધી, પાયા દીન રહેમાન. ”

પીર નસીરદીનના દીકરા સાહેબદીનની વાત ઉપર જણાવેલાં જ્ઞાન-
 માંજ જણાય છે, તે સિવાય બીજી કોઇપણ જગ્યાએથી તેમના વિશે કશી
 ખાતરી મળતી નથી. અને ત્યાર પછી પીર સદરદીનનું નામ આવે છે. તે
 પીરે હિંદુઓને અર્ધદશ ન મુસલમાન તેમ ન હિંદુ એવી સ્થિતિમાં રાખીને
 સતપંથ ધર્મમાં વટલાવ્યા છે. જેની વિગત હવે પછી પીર સદરદીનના
 ઇતિહાસથી જણાશે.

પીર સૈયદ સદરદીન:— એમનો જન્મ ક્યારે અને કયાં થયો હતો,
 તેનો કોઈ પણ જગ્યાએ ઉલ્લેખ કરેલો નથી. પરંતુ તેઓ નુરસતગુરના વંશના
 હતા, એવું ઘણા પુસ્તકોમાંથી મળી આવે છે. “અસલીયતે ખોજ ”
 ના લેખક મી. હાશમ ખોદા માસ્તર પોતાની જુકમાં જણાવે છે કે; ઇ. સ.
 ૧૪૩૦ માં ઇરાનના શાહ ઇસલામશાહ તરફથી તેમને પોતાના ઇસ્લામ
 ધર્મના પ્રચાર માટે હિંદુસ્તાન તરફ મોકલવામાં આવ્યા હતા. તે વખતે વામ-
 માર્ગ અને માતા પંથ છુપો છુપો હિંદમાં પ્રસરી રહ્યો હતો, પીર સદરદીનને
 હિંદુઓને જાહેર રીતે વટલાવીને મુસલમાન કરવાનું ચોખ્ખું ન જણાવાથી, તેણે
 હિંદુ ધર્મનો ઘણો ખારીક અભ્યાસ કરી, હિંદુઓને પ્રપંચથી ઇસમાઇલી
 દીનમાં જોડવા, વામમાર્ગ અને માતાપંથના કેટલાક વિચારો મેળવીને સતપંથ
 નામનો એક અર્ધદશ, નહિ હિંદુ કે નહિ મુસલમાન એવો ત્રિતીય ધર્મ
 ઉભો કર્યો હતો. હિંદુઓમાં ભગવાનના નવ અવતાર પ્રસિદ્ધ છે, અને દશમો
 કલકી અવતાર કલીયુગનાં અંતે થશે, એવી માન્યતા છે. જેથી પીર સદર-

દીને પ્રથમ હિંદુઓના નવ અવતારના મત સાથે મળતા થઈ ધીમે ધીમે હિંદુ શાસ્ત્રમાં થોડી થોડી સુસલમાની વાતો દાખલ કરી, હિંદુ અને મુસલમાન બન્ને ધર્મના શાસ્ત્રોને ભેળસેળ કરી કહ્યું, જે દશમે કલકરી અવતાર થવાનો છે તે અરબસ્તાનના મક્કા શહેરમાં આરબજાતિમાં હા. અલીરૂપે થઈ ગયાનું જાહેર કર્યું, અને તેનું કારણ અજ્ઞાન હિંદુઓને એવું સમજાવ્યું કે; પાંડવ કૌરવની લડાઈ થઈ રહ્યા પછી, પાંડવોએ પોતાના ભાઈઓની ઘાત કર્યાનું પાપ ઉતારવા શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને જણાવ્યું, ત્યારે શ્રી કૃષ્ણે જણાવ્યું કે ધર્મ યુદ્ધમાં લડાઈ કરતાં ગમે તેનો ઘાત થાય એ પાપ ગણાતું નથી એમ કહી, ગીતા રૂપે ઉપદેશ આપી તેમના શંકાયને દૂર કર્યો હતો. પરંતુ પીર સહરદીનના કહેવા પ્રમાણે તે વખતના બ્રાહ્મણોએ તે પાપ ઉતારવા સુધિષ્ટર પાસે યજ્ઞ કરાવ્યો. જેથી શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન રીસાઈ ગયાનું જણાવી બ્રાહ્મણો ઉપરના કોપ ખાતર કલકરી અવતાર હિંદુઓમાં લેવાને બદલે મ્લેચ્છ જાતિમાં લોકાનું જણાવે છે. માટે હા. અલી એજ ભગવાનનો અવતાર છે, એમ અજ્ઞાન હિંદુઓને સમજાવી કહ્યું કે તેનેજ માનવાથી મોક્ષ મળે છે. વળી હા. અલીના માટે આ પીરોએ એક કવિતા રચીને જણાવ્યું છે કે:—

“ તમે ઓળખીને ધાવો આજેરે, સુરખ લોકોને આવે છે લાજરે;—ટેક.

જરે કૃષ્ણ ભોક્ષતા તે અમૃત વાણીરે, હવે અરબી ભાષા કયાંથી આણીરે.—તમે.
જરે કૃષ્ણ ચાલતા તે તિલક તાણીરે, હવે કલીમાંહે વધારી છે દાદીરે;—તમે.
જરે કૃષ્ણ પહેરતા પીતાંમ્બર ધોતીરે, હવે કલીમાંહે પહેરી છે કફની ને ટોપીરે.—તમે.
જરે કૃષ્ણ જમતા તે સુવર્ણ થાળીરે, હવે માટીની સફાનકે ધારીરે;—તમે.
જરે કૃષ્ણ ચાલતા તે બ્રાહ્મણ વેશેરે, હવે આવી બેઠાંત આરબ વેશેરે.—તમે.
જરે કૃષ્ણ રૂપે તે જાપ જપાવ્યોરે, હવે કલીમાંહે મોહમ્મદ નામ ભણાવ્યોરે.”—તમે.

એ સિવાય પીર સહરદીને એક બીજું એવું જ્ઞાન બતાવ્યું છે કે,—

“ જરે ભાઇરે આજ કલજુગમાં, ઇન્દર આદમ નામ ભણ્યાં,
ગુરૂ બ્રહ્મા તે નખીમહમ્મદ કહાવ્યા, હો જરે ભાઇ. (૧)

જરે ભાઇરે પુરૂષ ઉત્તમ વિષ્ણુજી, અલી રૂપે નામ ભણ્યાં,
તે તો નામ રખીસરે ધાયાં હોજરે ભાઇ. ” (૨)

પીર સહરદીનના વખતમાં ઉપર જણાવેલા દાદા આદમ, પેગંબર મહમ્મદ અને હજરત અલી કોઈ હતા નહિ; પરંતુ સહરદીને તે નામોનો સંબંધ લગાડી એમ યોજના કીધી હતી કે, પીર સહરદીન એટલે પોતે ગુરૂ બ્રહ્મા, નુરસતાગર અથવા નખીમહમ્મદ, અને ઇમામ ઇસલામશાહ વિષ્ણુ અથવા અલી એમ જાહેર કર્યું.

એ ઉપરાંત પીર સદરદીને પહેલવહેલા સિંધ મુલકમાના હિંદુઓને વટલાવી ખોળ લકળ આપ્યો હતો, એ વાત ઇમામશાહે બનાવેલા “જિજ્ઞાસાનામાંના પાઠ” માંથી મળી આવે છે:—

“પીર સદરદીને પંથજ કીયા જાહેરખાનાં મકાન,
પેલો ખાનો આવી કર્યો કોટડા ગામ નિધાન.
પીર સદરદીને જાહેર થયા, હિંદુ કર્યા મુસલમાન,
લોવાણા ફેરી ખોળ કર્યા તેને આપ્યો સાચો ઇમાન.
ખોળ ગુલામ શાઅલીના કહીએ તે મુરીદ આસનો જાણ.
ત્યાં પંથ સમારીને ખાનાં કર્યા તેને પીર બોધ્યા પ્રમાણ.
આગળ ખાતું મુરજ રાણીનું કહીએ તે તો ગુમ પીછાણ,
સત ગુર સદરદીને જ્ઞાન મુણાવ્યા તે કોટડા ગામમાં જાણ.
એજ કોટડા ગામમાં કહીએ ત્રીકમ રહે તેણે કામ,
તે જાહેર ઇમામ લાવીએ અને ખોળે ધરાવ્યો નામ.
એવા દીન ગુરુજના આલીઆ ત્યારે શ્રી ઇસલામશાની વાર,
આજ ઉંચ મુલક જે કહીએ ત્યાં અમારો ઠાર.”

એ સિવાય પીર સદરદીને પોતાના સેવકોને હિંદુ અને મુસલમાન બન્ને ધર્મથી ઉત્તમ એવું સતપંથ નામ પોતાના મત પંથનું ઠરાવી, તેનું શ્રેષ્ઠપણું બતાવવા હિંદુ તથા મુસલમાન ધર્મની વિરુદ્ધ ટીકા કરતાં જણાવ્યું છે:—

“રેવે રેવે હિંદુઅડા દૂજ મુસલમાનાં,
રેવે બાંમણ જોસીઅડા વાંચન પોથ પુરાણાં.
રેવે મુલ્લાં કાલઅડા જિકકો પઠણુ કુરાનાં,
રેવે ફૂડા મુખી સગ સચેશા ન સિલાંણાં.
રેવે જાડા જોગીઅડા જિકકો મરન મસાણાં,
રેવે રેવે સંસારી, તે સધળા રેવે.
એક ન રેવે જિને શાહ પીર પાયા,
ખાલ ગુર બોલીયા જીએ પીર સાહેબદીન.”

એવાજ એક બીજા જ્ઞાનમાં જણાવ્યું છે કે,—

“હજ નિમાજ રોજ ધરે, કુટી ક્રિયાએ કામ ન સરે.
ત્રણ વેદ ન ધ્યાઇએ મુનીવર બાધ,
તમે કાંઇને ખુવો પૂર્વ જન્મની કમાધ.”

સતપંથના શાસ્ત્રોનું સંસોધન કરતાં ચોખ્ખી રીતે જણાય છે કે સતપંથની શરૂવાત પીરનુર સતગોર અથવા પીર શમસના વખતથી શરૂ થઈ છે, પરંતુ તે પંથના નીચેના, ધારા ધોરણ અને બચારણ પૂર્વકની રચનાઓ તો પીર મુદરદીનેજ કરી છે. અજ્ઞાન હિંદુઓને વટલાવવા સુદ્ધિની ઉત્તપત્તીની ખાલ

આર યુગમાં કોણ કોણ બગત, કયા કયા અવતારો, તેમાં કયાં કયા દેત્યોને માણી, દરેક અવતારમાં કોણ કોણ મુખી હતા, કયા કયા બપ જપાતા; કયા કયા વૃત ઉપવાસ થતા, અને શું શું દાન અપાતાં, તે વખતે મઠમાંને શું શું દાગ આપતા, દરેક યુગમાં પાવળ શેત્રું થતું, અને કઈ હિસામાં બેસી પ્રાર્થના કરતા, અને કોળીપ્રસાદ શેનો શેનો થતો, એ બધી બાબતોની ગોઠવણ પીર સુદરહીને તેમજ પીર ઇમામશાહે કરી છે તે બાબતોમાંની થોડી સંક્ષેપમાં નીચે પ્રમાણે વાચક બાણી શકે એ હેતુથી લખી છે, પરંતુ બધી બાબતો વિસ્તારથી પીર ઇમામશાહના ચારિત્રમાં આવશે.

નબુવત—એક લાખ સૈવીસ હજાર પેગંબર, છેલ્લા પેગંબર હજરત મોહંમદ, અલી તે ખુદા તથા હજરત મોહંમદ તે તેમના તરફથી નીમાયેલા પીર. હજરત અલીથી તે હાલના નામદાર આગાખાન સુધીમાં જેઓએ ઉપદેશકો નીમ્યા તે બધા ઉપદેશકો પીરો, અને તે હજરત મોહંમદના અવતારો. ઇશ્વરનો અવતાર તે આદમ, ઇબ્રાહીમ અવતાર તે નબી મોહંમદ, વિશ્વનુનો અવતાર તે હજરત અલી, પ્રહલાદનો અવતાર તે ઇબ્રાહીમખલીલુલ્લાહ, હરિશ્ચંદ્રનો અવતાર તે મુસા પેગંબર, સુખદેવનો અવતાર તે ઇમામશાહ વિગેરે. સતપંથમાં હજરત અલીથી તે હાલના નામદાર આગાખાન સુધીની વંશાવળી વાળા સઘળા ઇમામો મનાય છે. તે સિવાય એ પંથમાં એવી પણ માન્યતા છે કે કયામત પહેલાં હા. અલી આવશે, અને દુનીઆમાં એકદીન કરશે, અને દૈત્ય કાલીંગાને મારશે, ત્યારબાદ હા. અલીને માનનારાઓને હજારો વર્ષ રાજ કરાવશે ત્યારબાદ કયામત થશે. અને જેવી જેની કરણી તે પ્રમાણે દોજખ અને જન્મ મળશે. આ પંથવાળા પૂનર્જન્મ અને લખચોર્યાશીની વાતને માને છે. તે સિવાય અથરવેદને કુરાન તરીકે માને છે. નિમાજને બદલે ત્રણ વખતની દુઆ પઢે છે. એ દુઆઓમાં હિંદુ અને ઇસલામની બાબતો અરબી, ફારસી અને કચ્છી તેમજ ગુજરાતી ભાષામાં છે.

ખુદા અથવા ઇમામ તરીકે ફક્ત આગાખાનનેજ માને છે. મસ્જિદને બદલે જમાતખાનામાં એક સિંહાસન ઉપર હા. અલી, અખબાસ, બરાક, બુદ્દેકાર તથા આગાખાનનાં ચિત્રો રાખે છે. ખાનામાં દુઆ પઢી રહ્યા પછી, મીસનરી પીરાએ રચેલાં જ્ઞાનો, અને પદો ગાય છે. શક્તિમાર્ગની માફક ગટપાટની ક્રિયા કરે છે, ત્યાં કરબલાની માટીવાળું પાણી કે જેને પાવળ તરીકે ઓળખાવી સોને પાય છે. પુબની ક્રિયા વખતે, તેમજ બીજા અનેક પ્રસંગોએ ધર્મદાન નિમિત્તે જે પૈસા દાદવામાં આવે છે તે અને કમાઇતો દસમે ભાગ જેને દશોંઠ કહેવામાં આવે છે, તે સઘળાં નાણા નામદાર આગાખાનને અર્પવામાં આવે છે.

મીશનરી પીરોની ગોઠવણ પ્રમાણે સુદીની ઉત્પત્તિ, ખોદાતાલાએ પ્રથમ શીળુ બનાવી, તે શીળમાંથી ઇંડાના જેવો આકાર બનાવ્યો, અને તે ઇંડામાંથી સાત પાતાળ અને સાત આકાશ બનાવ્યા પછી, પોતાના નુરમાંથી ચાર મુરત બનાવી તેની સાથે પોતે આ દુનીઆમાં આવતયાં. આ પાંચે મુરત તે પંજેતન પાકે તરીકે જોળખાય છે. (૧) હજરત મોહમ્મદ. (૨) હજરત અલી. (૩) ખીખી ફાતમા. (૪) હસન. (૫) હુસેન.

કલ્પ:—બયલા. ફાયલા. અરજલા. ખલીફા. યુગચાર. સતયુગ, ત્રેતા, દ્વાપર, અને કલીયુગ.

સતયુગમાં ચાર ભકતો થયા. ૧. રૂકમાગત ૨. અમરીષ. ૩. ધ્રુવ. ૪. પ્રહલાદ. ત્રેતાયુગમાં ત્રણ ભકતો થયા. ૧. કમળાદેન, ૨. કમળાપતિ. ૩. હરિશ્ચંદ્ર, દ્વાપરયુગમાં બે ભકતો થયા. ૧. સહદેવ, ૨. યુધિષ્ઠિર. કલીયુગમાં ભક્ત એક. ૧. કમલાકુંવર.

સુખી ચાર. સતયુગમાં પ્રહલાદ. ત્રેતાયુગમાં રાજા હરિશ્ચંદ્ર. દ્વાપરમાં રાજા યુધિષ્ઠિર અને કલીયુગના સુખી પીર સહરદીન.

બાપ. સતયુગમાં નરસિંહ ભગવાનનો, ત્રેતાયુગમાં રામચંદ્રજીનો, દ્વાપર યુગમાં શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનનો, અને કલીયુગમાં પીર શાહનો બાપ જપાવવામાં આવે છે. વૃત્ત અપવાસ. સતયુગમાં રવિવારી એકાદશી. ત્રેતાયુગમાં મંગળવારી ચૌદશ, દ્વાપરયુગમાં સોમવતી અમાસ અને આજે કલીયુગમાં શુક્રવારી ખીજ.

દાન. સતયુગમાં હાથીનું, ત્રેતાયુગમાં ઘોડાનું, દ્વાપરયુગમાં ગાયનું કલીયુગમાં બકરીનું.

ગટપાટ. સતયુગમાં સોનાના, ત્રેતાયુગમાં રૂપાના, દ્વાપરયુગમાં ત્રાંખાના, કલીયુગમાં માટીના.

આદ્યુર સતયુગમાં બ્રહ્માજી. ત્રેતાયુગમાં વસિષ્ઠ ઋષિ, દ્વાપરયુગમાં વેદવ્યાસજી, કલીયુગમાં નખીમહંમદ મુસ્તફા રસુલ સલલ્લાલ્હે અલૈહી વસલ્લમ,

દાગ. સતયુગમાં જળદાગ, ત્રેતાયુગમાં વનદાગ, દ્વાપરયુગમાં અગ્નિદાગ, કલીયુગમાં ભુમીદાગ.

પાવળ. સતયુગમાં આંસુનું, ત્રેતાયુગમાં પરસેવાનું, દ્વાપરયુગમાં સાધુના પગના મેલનું, કલીયુગમાં વીર્યનું. (વીર્યનું અપવિત્ર પાવળ રદ કરી તેને બદલે 'ખાકે સફા' એટલે કરબલાની માટીનું પાવળ.) બનાવવામાં આવે છે.

કોળી. સતયુગમાં હાથીના માંસની, ત્રેતાયુગમાં ઘોડાના માંસની, દ્વાપરયુગમાં ગાયના માંસની, અને કલીયુગમાં બકરાના માંસની. (હાલમાં ફળાહાર જેવો સમય આવે છે તેથી કોળી ખીર, ખાંડ, ઘૂત, અમૃતસોજનની થાય છે.)

ગટપાટનો મંત્ર અને તેની કીયા પીર સહરદીને માતા પંચમી માફક ગોઠવી કલીયુગના ચોથા ભગત બલીરાજને બદલે પોતાનું નામ ઉમેર્યું છે.

ઘટપાટના મંત્રનો નમુનો.

“ સતગુરુ સોહદેવ, બ્રહ્મા હો વાચ, પ્રથમ સતયુગ મધે સાહેબનાં ચાર રૂપ, ઉત્તર દશે પાંચ કરોડી શું રાજ પ્રહલાદ, ઘટપાટ સ્થાપનતાં, સોનાના ઘટ, સોનાના પાટ, કુંજર જાગ કરતવા, સોનાનું મુલ હેતવા, એણે ફેળેથી પાંચ કોડીનું પ્રહલાદ સીજતાં તે અમ્મર અમરાપુરી પહોંચતાં. (૧) ત્રેતાયુગ મધે સાહેબનાં ત્રણ રૂપ પુરવ દશે સાત કોડીનું રાજ હરચંદ, તારારાણી, કુંવર રોહીદાસ, ઘટપાટ સ્થાપતાં રૂપાના ઘટ, રૂપાના પાટ, અશ્વજાગ કરતવા, રૂપ મુલ હેતવા એણે ફેળેથી સાત કોડીનું રાજ હરચંદ, તારા રાણી, રોહીદાસ સીજતાં, તે અમરાપુરી પોચતા (૨) દ્વાપરયુગ મધે સાહેબનાં દોય રૂપ, દબણુ દશે નવ કોડીનું રાજ સુધિશિર, પાંચ પાંડવ, માતા કુંતા, સતી દ્રુપતી, ઘટપાટ સ્થાપતાં, ત્રાંબાના ઘટ, ત્રાંબાના પાટ, ગોઆં જાગ કરતવા, ત્રાંબાદાન હેતવા, તેણે ફેળેથી નવ કોડીનું રાજ સુધિશર, પાંચપાંડવ, માતા કુંતા, સતી દ્રુપતી સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતા, (૩) આજ કલયુગ મધે સાહેબનું એક રૂપ પછમ દશે, બાર કોડીનું પીર સદરહીન, ઘટપાટ સ્થાપતાં, માટીના ઘટ, માટીના પાટ અજા જાગ કરતવા અજાનું મુલ તે સેજદાન હેતવા, એણે ફેળેથી બાર કોડીનું પીર સદરહીન સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતા. (૪) ”

“ આજ છેલી સંધ તળફળ વેળા મધે અનંત કોડીનું પીર હસન કળીરહીન વર સ્વામી રાજે આવશે, રખીઆ મોમનાને તારશે, સોનાનાં કાંકણ કરી રાખશે, રખીઆને ઉગારશે, સતદાન, સુકીત, ખીર ખાંડ, ગુરુમુખે હેતવા, એણે ફેળેથી અનંત કોડીનું પીરહસન કળીરહીન સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતાં. અજદાન ગુરુ મુખે હેતવા, હંક સચા હેજંદા કાયમ પાયા, ફરમાન શા પીરજો. ”

આ ઉપરાંત બીજાં પણ ઘણાં શાનો, પાઠો તેમજ સતપંથના શાસ્ત્રો પીર સદરહીને રચેલાં છે. તેમના વખતમાં તેમના સુરીદોની ગણતરી છત્રીસ કરોડની હતી. અને તેના ત્રણ ભાગ પાડવામાં આવ્યા હતા. પહેલા ભાગના બાર કરોડનો મુખી તુળશિયો કાશ્મિર તરફ રહેતો હતો. બીજા ભાગના બાર કરોડનો મુખી શામદાસ લાહોરમાં હતો, અને સિંધ તરફના બાર કરોડનો મુખી ત્રીકમ હતો. આ ત્રણ મુખી અને છત્રીસ કરોડ શિષ્યોને લઇ પીર સદરહીન, ભગવાનના અવતાર આગા ઇસલામશાહને મળવા ગયા હતા. તે હકીકત તેમના ‘ છત્રીસ કરોડી ’ નામના જ્ઞાનમાં છે. એ સંધ અટક નહીના પૂર્વ દિનારા તરફ “ ગુજરાત ” નામના ગામમાં ઉતર્યો હતો. પીર સદરહીન ગામમાં ફરવા નીકળ્યા હતા ત્યાંથી એક ગુણીકાને ઘેર ગયા. સંધના મુખીઓએ

તેમની શોધ ખોળ કરતાં તેઓ એક ગુણીકાને ઘેરથી મળી આવ્યા, જે ઉપરથી તુલસીયા મુખીએ પીરને સંઘમાં આવવા વિનવતી કરી, ત્યારે ગુણીકાનાં લેણા પૈસા વસુલ થયા વગર પાછા ફરવાની ના પાડી, જેથી મુખીએ પીરને કહ્યું કે તમે પીર થઈ અવાં કામ કરો છે ! ત્યારે અમારા ખેટા ખેટીની લાજ કેમ રહે ? એવું કહી તુલસીયા મુખી સંઘમાં જતો રહ્યો. શામદાસ મૂખી પણ પીરની આવી વર્તણૂકથી નારાજ થઈ ચાલ્યો ગયો. ત્રીજે દિવસે ત્રીકમ મુખીએ આવી ગુણીકાના પૈસા આપવા માટે, પોતાની દીકરી શામસુંદર અને હત દયાળને ભીમ રાજાને ત્યાં ગીરો મુકી ગુણીકાના પૈસા મુકવી આપ્યા; અને પીરને સંઘમાં જવાનું કહેતાં, મુખીને કેદની મસ્તીમાં ત્રણ તમાચા માર્યા છતાં, વિશ્વાસ ન છોડતાં મુખી પીરને સંઘમાં લઈ ગયા.

ત્યારપછી પીર સદરદીન ઇમામ ઇસલામ શાહની હજુરમાં પહોંચ્યા, પણ તેમનાં દર્શન ન થયાં. પરંતુ એક લોઢાની ભીંત ઉભી થઈ હતી, પણ પીરે છ મહીના તપશ્ચર્યા કરી ત્યારે ભીંત પીગળી, અને શાહના દર્શન પામ્યા. પીર સદરદીને સંઘના છત્રીસ કરોડને કશી જોયા હતા, તેમાં બાર કાયમ રહ્યા તે સ્વર્ગે ગયા, અને ચોવીસ પાછા ફર્યા તે નર્કમાં ગયા. આવી આવી અનેક બાબતો પીર સદરદીનના સળંગમાં ખોળા ઇતિહાસકારોએ લખી છે. પીર સદરદીને આગળ થઈ ગયેલા પીર શમસ તથા પીર નુરસતગોરે હિંદુઓને વટાળી પોતાના પંથમાં ભેળવવાના આરંભેલા કાર્યમાં ઘણી મદદ કરી હતી. તેમની વક્ત ક્યારે થઈ તે વિષે કંઈ ખુલાશો નથી. પરંતુ ઉંચમાં મૃત્યુ થયું હતું, અને તેમની લાશને સિંધના જેતપુર નામના પંજાબના ગામમાં દફનવામાં આવી છે. સિંધના ખોળાઓએ તેમના પર રોજો ચણાવ્યો છે. અને તેઓ એ પીરની ઝંચારત કરવા જતા હતા, અને તેઓમાં એવી માન્યતા હતી કે જે માણસ એક વખત પણ તેની કબરની ઝંચારત કરવા જતો નથી. તેને મરી ગયા પછી પગને બદલે માથાંથી ચાલી ત્યાં ઝંચારત કરવા જવું પડે છે. એમના શિષ્યો હજુ જોયો હિંદુની આકૃતિમાં રહી ગયા છે, તેઓ પોતાને ગુપ્તી તરીકે ઓળખાવે છે, અને તેમનો ઘણો ભાગ પંજાબ અને સિંધમાં હજુ પણ છે. પીર સદરદીનને પાંચ દીકરા હતા. (૧) પીર બહોરદીન. (૨) પીર સલાઉદીન. (૩) પીર તાજદીન. (૪) જલાલુદીન. (૫) પીર કબીરદીન.

તે સિવાય એક જૂના હસ્તલિખિત લેખના આધારે મી. એદલજી ધનજી કાખાએ “ગુપ્ત પંથકા શુજ્ઞ” નામની છુક છપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. તેમાં ‘સતપંથ’ અથવા ‘ગુપ્તપંથની’ની યોજના પીર સુદરદીન અને સહદેવ નામના વટલીને મુસલમાન થયેલા બ્રાહ્મણ કેવી સુખિતથી કરેલી છે, તેના દુકસારે આ પ્રમાણે છે.

પંજળમાં ઉગમણી દીશાએ ધાધ જીલ્લામાં હરીચંદા નામે બ્રાહ્મણોનું એક ગામ હતું. તેમાં હરીચંદ નામે એક મોટો ધનાઢ્ય બ્રાહ્મણ રહેતો હતો. હરીચંદ વિનુભાઈ હતો, આ વખતે તેના વૈશ્વવધર્મને માનનારાં છત્રીશ કુટુંબો હતાં, અને તેમાંના બાર કુટુંબો કાશમીર તરફના દેશમાં રહેતાં હતાં, અને તેમને શરૂ તુલસીદાસ હતો. બીજાં બાર કુટુંબોને શરૂ સામદાસ મુખી પોતાના બાવીસ ગૃહસ્થોને લઈ લાહોરના સુલકમાં રહેતો હતો. અને ત્રીજાં બાર કુટુંબો સીંધ તરફના સુલકમાં ત્રીકમ ભગતના આસરા નીચે રહેતાં હતાં. શરૂ હરીચંદને એક કપુરો કરીને મુખ્ય કારભારી, તથા એક છોકરો હતો. તે છોકરાનાં બાર નામ હતાં. જન્મ નામ સહદેવ બેશી, વિદ્યા નામ બાલગુરૂ સોહોદેવ, શાસ્ત્રી નામ સતગુરૂ સહદેવ અને પાછળથી તે શરૂ હરીજનના નામથી ઓળખાતો હતો. શરૂ હરીચંદના મરણ બાદ સંવત ૧૪૪૦ માં પઠાણ લોકોએ ચડાઈ કરી હરીચંદા ગામ જીતી લીધું. અને તેના છોકરા સહદેવને પકડી ગણામાં બેઠીઓ નાંખી છ મહીના અને છ દીવસ મુધી, હંથ મુકામે બેઠાં કેદ રાખી, છેવટે તેને મુસલમાન બનાવી છોડી દીધો. કપુરાને શોધ્યો હતો, પરંતુ તે હાથ આવ્યો ન હતો.

સહદેવ મુસલમાન થવાથી શરમાઈને પંજળ છોડીને ધરિનનાં શીરાજ શહેરની બહાર ઈસ્પાનાના રસ્તા પર આવેલા બાબાકુર્દના શેખ સના અને શેખ અતારની પાસે જઈને તેમને સુરીદ બન્યો. અને પછી શેખ મહમદની સાથે કેક પરગણાના અલમોતગઢમાં આગા ઈસલામશાહની પાસે ગયો હતો. અને ત્યારપછી છત્રીશ વર્ષ પાછો પોતાના ગામ હરીચંદાપુરીમાં ફરતો ફરતો આવ્યો. જ્યાં પોતાના વજીર કપુરાનો અચાનક ભેટો થવાથી, પોતાનો સઘળો વૃત્તાંત તેને કહી સંભળાવ્યો. કપુરા સિવાય તેનો આ વૃત્તાંત તથા તે શરૂ હરીચંદનો છોકરો છે, એમ કોઈના બળવામાં આવ્યું ન હતું. સહદેવ બેશી વિદ્યા, કળા, હુન્નર તેમજ બધાં શાસ્ત્રો બળ્લુતાં હતાં, અને વિદ્યા તો તેની જીએ વરેલી હતી, એટલે દુકમાં તે મોટો પંડીત હતો. તે મુસલમાન થયો ત્યારપછી બાર વર્ષ કુવામાં લટકીને અને બાર વર્ષ મુધી લાકડાની રોટી પેટ ઉપર બાંધીને તેમજ બાર વર્ષ વનનાં પાંદડાં ખાઈને જીવ્યો હતો. તે પોતે મુસલમાન થયા પછી શેખ ફરીદના નામે ઓળખાતો હતો.

સહદેવ તથા તેનો વજીર કપુરો કે જે હિન્દુ હુલાળો હતો, એ બન્નેને પીર સદ્ગૃહીનની સાથે ઘણી મહોબત થઈ હતી. એક વખતે પીર સદ્ગૃહીને સહદેવને ‘પૂછ્યું’ કે, તમો દીન ધર્મમાં કેમ અને કેવી રીતે આવ્યા, ત્યારે તેણે પોતે પઠાણોથી વટલીને થયો તેમજ “શેખ સના અને શેખ અતારથી કરીને મને દીન ધર્મનો સંસ્કાર થયો.” એમ જણાવ્યું. ત્યારે સદ્ગૃહીને પોતાના

મુસલમાની 'ધર્મ'માં કેવી મળ છે, એમ પુછ્યું, તેના જવાબમાં સહદેવે હિન્દુ ધર્મમાં પણ મળ છે, અને તેની મહત્તામાં વિશેષ જણાવ્યું કે હિન્દુઓની માન્યતા મુજબ “અમારા દાદા વ્યાસજી કહી ગયા છે કે પશ્ચિમમાં નિકલંદ્રી અવતાર થશે, હાલ તો બુદ્ધા અવતાર ચાલે છે.” ત્યારે પીર સહદેવે દીન ધર્મની સઘળી વાત સહદેવને કીધી, અને કહ્યું કે “અમારામાં પણ બાર ઇમામે યથ ગયા છે. (૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) જેનુલ આબિદીન, (૫) મહમદ બાકર, અને છઠ્ઠી પહેલીએ અમારા દાદા ઇમામ બકર સાદક થયા. અને તેમણે શીયા ધર્મ ચલાવ્યો. અને સાતમી પહેલીએ અમારા દાદા શાહ ઇસમાઇલ અને મુસેકાજમ બન્ને બાઇઓ થયા. તે વખતના મુરીદોમાંના થોડાએ મુસા કાજમને ઇમામ તરીકે માન્યા. અને અમારા દાદા શાહ ઇસમાઇલને માન્યા નહિ, જેથી બન્ને બાઇઓમાં તકરાર થઇ અને મુરીદોમાં પણ ઘણી અઢાવત થઈ જેથી અમારા દાદા શાહ ઇસમાઇલ ચમન (જર્મન)ની તરફ જઇને રહ્યા. અને મુસેકાજમ ઇમામ તરીકે રહ્યા. તે પછી મુસેરબ આઠમે, પછી મહમદ તકી નવમે અને અલી નહી દસમા, હસન અસકરી અગીઆરમાં, અને બારમા મહમદ મેહદી ઇમામ થયા કે જે સામરાના કુવાની અંદર ગેબ થઈ ગયા, અને હવે કહે છે કે તે પાછા જીવતા નીકળશે, અને છેલ્લા ઇમામ મહેદી તરીકે પ્રખ્યાત થશે. ” આ પ્રમાણે બાર ઇમામે થયા.

હવે “અમારા દાદા શાહ ઇસમાઇલના નાના છોકરા નુર મહમ્મદ નવસારી વાળાની ઝોલાહ સાંભળો, નવમા પીર ઇનકર ઇમામદીન, દસમા પીર મહમદ મનસુર, અગીઆરમાં પીર અહમદ, બારમા પીર અબદલ મજીદ, તેરમા પીર મુસતન સર બિલ્લાહ, ચૌદમા પીર અહમદ હાદી, પંદરમા પીર હાશમશાહ સોળમા પીર મહમ્મદશાહ, સત્તરમા પીર માહમુદશાહ, અઠારમા પીર મોહબદીન, બેગઝીસમા પીર ખાલકદીન, વીસમા પીર અબદલ મોમનીન, એકવીસમા પીર સોલેહદીન, બાવીસમા પીર સલાઉદીન, ત્રેવીસમા પીર શમસદીન, ચોવીસમા પીર નસીરદીન, પચીસમા પીર સાહેબદીન, છવીસમાં પીર સહદેવને એટલે અમે છવીસમી પેઢીના છીએ, અને અમને શીયા અને મુન્શી કોઈ માનતા નથી. કારણ કે મોઆવીઆની અઢાવતથી અમને મુન્શીઓ માનતા નથી, કારણ કે તેઓ અલીની ઝોલાહના છે. અને મુસે કાજમની અઢાવતથી અમને શીયા માનતા નથી, કારણ કે અમે શાહા ઇસમાઇલની ઝોલાહના છીએ. જેથી અમને કોઈ માનતું નથી.” ત્યારે સહદેવ બેશીએ કહ્યું કે, આપણે બન્ને જણ મળીને એક બીજે હિન્દુ અને મુસલમાન બન્નેને મીઠા ગઠબઠ મુઝાબાંધો દીન ધર્મ ઉલ્લેા કરીએ, ત્યારે પીર સહદેવે કહ્યું, બહુ સારું. એ ઉપરથી તેમણે બન્ને જણે મળીને સંવત ૧૪૭૬માં પોતાના નવા

પંથનું નામ “ગુપ્તપંથ” રાખીને જોવી યોજના કરી કે નવમા જુદા-અવતારને હિંદુઓ માને છે, તે જુદાદેવનો છોકરો તે શિસ ઠરાવ્યો અને તેની સાથે સુસલામાની ધર્મનો સંબંધ મેળવ્યો તે આ પ્રમાણે છે.

શ્રી અનાથ, આધ, અવીગત, ઔહેક, હવ, કવ, ધરમ, ટેક, તેજ, નાથ, ઓતરા, હરીતક, પુરવા, અંત, અતીત, પ્રેમરૂપ, વંશ શ્રી મચ્છ, કચ્છ, વારાહ, નરસીંગ, વામન, હરસરામ, રામ, કાન-કાનના પરીખત. પરીખત તો પાંડવની ઓલાદના હતા, અને જાદવોની ઓલાહ તો કનાકાતીયાં થઈ ગઈ છે. એમ હિંદુઓ કહે છે તો કાનનો પરીખત કેમ થયો ?

પરીખતને કાનનો છોકરો હરાવવા માટે પાંડવકુળને જાદવકુળ સાથે જોડી દઈ કાનનો પરિખત ઠરાવ્યો, અને પરીખતનો જનમેજય, શેસાનંદ, સતાનંદ, વિષ્ણુચરણ અને તેનો જુદ. અને જુદનો છોકરો શીશ—શીશને દીન ધર્મના લોકો દાહા આદમનો બેટો કહે છે, ત્યારે તે જુદનો છોકરો કેમ થયો ?

તે બેટલા માટે કે નકલંદ્રી અવતાર હાસમી કુળથી ઉભો થયો, તે બતાવવા ખાતર જુદનો છોકરો શીસ ઠરાવ્યો. અને સંબંધ જોડી કહાડયા, તે આ પ્રમાણે.

જુદનો શીસ, શામ, મલક, સલામ, એસલામ, હારાન, (હારન) સામાન, સાક્રાન, આધાન, નીજર, મીજર, બેલીઆસ, માલક, મધરૂક, કજમ, કુનાંન નસરીત, ફર્ધઆલ, ગાલલ, લલોકાલ, મુરાહ, કજમ, મુતહર, અખદમુનાફ તેમના અણુહાશમ અને ઉમૈયા. ઉમૈયાના હુલમ, સુફીઆન અને માવીઆ. અને અણુ-હાશમના અણુમુતાલેખ, અને તેમના અણુતાલેખ અને અખદલા. અખદલાના તળીમહંમદ સલલહાએ સલલાવાતુલા અલોહે વસલામ. અને અણુતાલેખના અલી મુશકીલ કુશાશેરે અઝહાં. અલીસાહેબ તે વીશનજીના અવતાર, નળી સાહેબ સતગુરૂ ધ્રુવજીના અવતાર, અને બાવા આદમજીને ઈશ્વરરૂપ ત્રીજા દેવ તરીકે ગણ્યા. સંવત ૧૪૭૬ હી. સ. ૮૩૬માં ઉપર જણાવેલા અલી, મહંમદ તથા બાવા આદમજી કોઈ હતા નહી. જેથી આગા ઈશલામશાહને -આરબીરૂપે તેમજ અલી અદલાહ ઈમામ મેહેદી નકલંદ્રી દશમા અવતાર શ્રી વિષ્ણુરૂપે-સંતર દ્વીપમાં દેલમ દેશ મધે એરાક ખંડે ગઢ અલમોતમાં કેકપુરી, હેમપુરીમાં હાજર બેઠા છે, એમ જણાવ્યું. એવી રીતે ગુપ્ત પંથ ચાલૂ કર્યો, અને તેનું નામ ‘સતપંથ’ રાખ્યું. અને પોતાના મુરીદોને એ પંથનો પડદો ન ખોલવાનું સખ્ત ફરમાન કરતાં કહ્યું છે કે.—

એજ સતપંથ જો પડદો જેજર, (જોઈએ જન)
ખોલે તેનો જીવડો દોજખે જસે. હોજ.

એવી એવી અનેક કલ્પનાઓથી જોડી કાઢેલો ગુપ્તપંથ અથવા જેને ‘સતપંથ’ કહેવામાં આવે છે, તેની વાતો “ગુપ્તપંથકા શુઝરા” માં લખેલી છે. પરંતુ વિસ્તાર ભયથી અત્રે તે બધી બાબતો આપવામાં આવી નથી. પરંતુ તેના સારરૂપ તથા સતપંથ ધર્મ કેમ પેદા થયો તે જણાવવા ખાતર ઉપરની નોંધ ફક્ત લીધી છે. પીર સદરદીન પછી સતપંથના ઉપદેશક તરીકે તેમના દીકરા પીર કબીરદીનનું નામ આવે છે.

પીર કબીરદીન:—એમનો જન્મ હી. સ. ૭૩૧ ઇ. સ. ૧૩૩૦ માં થયાનું “દરે પુદ્દેબરી” ના લેખક સૈયદ બાવાસાહેબ અહેમદઅલી ખાકી પીરાણાવાળા જણાવે છે. તે સિવાય બીજી કોઈપણ જગ્યાએથી તેમનો જન્મ ક્યારે થયો, તે સંબંધી હકીકત મળતી નથી. તેમને અદાર ફરજંદ હતાં. ઘણે ઠેકાણે તેમને ઝોગણીશ ફરજંદ હતાં એવું જણાવેલું છે. પરંતુ “પીરશમસના શુઝરા” નામના હસ્ત લીખીત ગ્રંથમાં પીર કબીરદીનને સાત બીબીથી સત્તર છોકરા અને એક છોકરી બાઇ બુઢાઇ હોવાનું મળી આવે છે, તે નીચે પ્રમાણે:—

- (૧) બીબી બબલાબાઇ, સૈયદ રૂઝનદીનની દીકરી, તેમને ચાર દીકરા હતા.
  - (૧) પીર ઝોલીયા, (૨) પીર સુલતાન મહંમદ, (૩) પીર તુરમહંમદ
  - (૪) પીર આલમશાહ તથા એક દીકરી બાઇ બુઢાઇ નામે હતી.
- (૨) બીબી બીબીને ત્રણ દીકરા હતા,
  - (૧) પીર રહેમતુલા, (૨) પીરઆલમશાહ, (૩) પીર લાલાસાબાજી.
- (૩) બીબી આરફાબાતુમ જાતની સુગલાણી હતી, તેમને ત્રણ દીકરા હતા.
  - (૧) પીર ઇસમાઇલદીન, (૨) પીર ફરમાનોદીન, (૩) પીર ઇમામશાહ.
- (૪) બીબી સમસકદ જાતની જહુદી જેને અમરકોટથી આણીને સુસલમાન બનાવી પરણ્યા હતા, તેમને બે દીકરા હતા.
  - (૧) પીર સેરબલી, (૨) પીર અલીશાહ.
- (૫) બીબી કાતમા કે જેઓ શુજરાતનાં હતાં તેમને બે દીકરા હતા.
  - (૧) પીર કલંદરશાહ, (૨) પીર દરવેશ મહંમદ.
- (૬) છઠ્ઠી બીબી સુલતાન હાસમની દીકરી હતી, તેમને બે દીકરા હતા.
  - (૧) પીર તુરમહંમદ, (૨) પીર તઆરબાજી.
- (૭) બીબી કાતમા, પીર ખાઉદીનની પૌત્રી તે સૈયદ રૂઝનદીનની દીકરી, જેને પીર બુલંદર અલી નામે એક છોકરો હતો.

પીર કબીરદીને પોતાના પીતા પીર સદરદીન સાહેબ પાસેથી સતપંથ ધર્મ અજ્ઞાવવાની સંપૂર્ણ માહિતી મેળવી હતી. એક વખત તેઓ પોતાના પીતા

સાથે શ્રી ઇસલામશાહાની હજુરમાં ગયા હતા, જ્યાં તેમણે નજરાણામાં પોતાના હાથે આકકાના ફળમાંથી રૂ કાઢી, તેને કાંતી ગજગજને અંતરે શ્રી ઇસલામશાહની સ્તુતિના ફકરાઓ વાળી બનાવેલ પાંચડી અર્પણ કરી હતી. જે ઉપરથી ઇસલામશાહે ખુશી થઇને તેમને અનંત કરોડીના ઉદ્ધારકનો વર આપ્યો હતો. તે સિવાય પીર કબીરદીને પોતાના પિતાને પગલે ચાલી સતપંથની ઘણી સેવા બજાવી હતી. તેમનાં બનાવેલ શાસ્ત્રો તથા જ્ઞાનો આજે પણ સતપંથીઓ હોંસથી વાંચે છે. તેમનું મૃત્યુ સંવત ૧૫૦૫ ના કારતક વદી ચોથ રળીચુલ આખરની તા. ૧૭ મીએ પંજાબમાં આવેલા ઉંચ શહેરમાં થયું હતું. તે વખતે તેમના બધા દીકરા હાજર હતા, ફક્ત પીર ઇમામશાહ કે જેમને પીર કબીરદીને શુજરાત તરફ પોતાના ધર્મપ્રચાર અર્થે મોકલેલા હોવાથી ગેરહાજર હતા, પરંતુ રસ્તામાં પોતાના પિતાની વફાતના સમાચાર મળતાં, તેઓ તરત પાછા ફરી ઉંચમાં આવ્યા, એ વખતે પિતાનો જનાજો લઇને તેમના બધા ભાઇઓ કળરસ્તાન તરફ જતા હતા. ત્યારે પીર ઇમામશાહને જનાજો અટકાવીને પિતાની પાસેથી પોતાના હકની પાંતી માગી, ત્યારે જનાજમાંથી હાથ કઢાડીને પીર કબીરદીને એક માલા (તસબી) આપી. જે પીર ઇમામશાહને ઓછું પડવાથી વધુ માંગણી કરવાનું અને પિતાને વીનવવાનું બદ્દે રાખ્યું; ત્યારે પીર કબીરદીને મોઢામાંથી સાકર કાઢીને તેમને આપી. એટલે ખુશી થઇને બધા ભાઇઓની સાથે તે પણ પિતાના જનાજ સાથે તેમને દફન કરવા ગયા હતા.

પીર ઇમામશાહ ઘણાજ ચાલાક, બુદ્ધિવાન તેમજ પરાક્રમી હતા. તેમનાં બનાવેલાં સતપંથના લગભગ સઘળાં શાસ્ત્રો, આજે પણ આગાખાની સતપંથીઓમાં પ્રચલીત છે. આવા પરાક્રમી અને બુદ્ધિશાળી સૈયદ ઇમામશાહને તેમના પિતાના મૃત્યુ પછી પીર તરીકે ન નીમતાં તેમના કાકા તાજદીનને તે વખતના ઇમામોએ પીર તરીકે માન્ય રાખવાથી, પોતાનું અપમાન થયેલું સમજી, આગાખાની ઇમામોથી છુટા પડી, સૈયદ ઇમામશાહે પોતાનો નવો પંથ ચાલુ કર્યો હતો કે જે હાલ “પીરાણા સતપંથ” ને નામે ઓળખાય છે. અને આ પુસ્તક લખવાનો મુખ્ય હેતુ પણ એ બનાવટી પંથમાં ઇમામશાહે તેમના હિંદુઓને દુનીયાની નજર આગળ હિંદુ જેવા રાખી તેમને ધર્મ તથા કર્મથી બચા કરી અર્ધદેવ-એટલે નહિં કે ન સુસલમાન જેવા બનાવવા પોતાની પ્રપંચી બળ કેવી રીતે પાથરી છે, તેનું પોક્કળ પ્રકાશમાં લાવવા માટેનો જ આ પ્રયત્ન છે. એ બાબતનું હવે પછીના પ્રકરણમાં વિસ્તારથી વિવેચન કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૭ મું.

પીરાણા-સતપથના સ્થાપક.

(સૈયદ ઈમામુદ્દીન ઉર્શે પીર ઈમામશાહની જીવનરેખા.)

અહિંથી ‘ પીરાણા-સતપથ ’નો નવો યુગ શરૂ થાય છે. સૈયદ નર સતગોર, શમ્સુદ્દીન, (શમ્સ તખ્તિય) સહરુદ્દીન, કબીરુદ્દીન વિગેરે આગળના ઇસમાઈલી દાઈઓએ માત્ર આગાખાની ઇસમાઈલી ફિરકાના ઉપદેશક તરીકે સેવા ઉઠાવી, ઇમામતનો હક્ક તો ઇરાની ઇમામોનોજ કાયમ રાખીને, તેમના પ્રતિનિધિ તથા ઉપદેશક તરીકેજ કામ કરી પૂરું હતું. તેઓ કોઈએ પોતાનો નવો મત કે સંપ્રદાય સ્થાપ્યો કે ચલાવ્યો નહોતો; પરંતુ અહિંથી આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા મુજબ, ઈમામશાહે પોતાના નવા ‘ સતપથ ’ની નવી ગાદી સ્થાપી; અને શુજરાતમાં અમદાવાદ પાસે ગીરમથાની બાબુમાં પોતાનો નવો અદ્દો જમાવી, ‘ પીરાણા સતપથ ’ની નવી ડુગડુગી, નવાજ રાગરંગો અને તાલમેલ સહિત બજાવવા માંડી ! સૈયદ ઈમામશાહ ઘણાજ વ્યવહાર કુશળ, બુદ્ધિશાળી, અને સમય-સૂચકતાવાળો ચતુર પુરૂષ હતો. દેશ-કાલ-સ્થિતિનો તેને બહુ સારો પરિચય હતો. પોતાના જમાનામાં, કયા પ્રકારે સત્તા જમાવી, અજ્ઞાન જગતને પોતાની વિચિત્ર ઇંદ્રજાળમાં વિંટાળી લઈ, પીરપદાંની માન લરી પહવી કેવી રીતે મેળવવી, તેનો રચનાત્મક કાર્યક્રમ ગોઠવવાની તેનામાં સંપૂર્ણ નિપુણતા હતી. ઇસમાઈલી, નિઝારી, કે ઈમામી શીયા મુસલમાનો તરફથી, આજસુધી ‘ સતપથ ’ની જે માયાજાળ રચાતી અને શુધાતી હતી, તેની પણ વ્યવસ્થિત યોજના તો એ ચતુર નર ઈમામશાહેજ કરી છે.

મહોદ્દાની હંતકથાઓ, અને ભકતોની અત્કારિક વાતો સંભળાવી, એ વખતના અજ્ઞાન અને ભોળા હિંદુ લોકોમાં, હિંદુ-મુસલમાની ભેળસેળીયા વિચારો ફેલાવી, આજસુધીના સૈયદો અથવા પીરોએ તો માત્ર વામમાર્ગ, વેદાંત અને મુશ્રીમાર્ગની સિદ્ધાંતત્રિપૂટી ઉપરજ પોતાના ‘ સતપથ ’નો કાચો કિલ્લો ચડ્યો હતો; પરંતુ એ ‘ સતપથ ’ ઉત્પટાંગ, અનિયમિત, અને ધારાધોરણ કે બધારણ રહિત હતો. જુદા જુદા દેશોમાં તેની જુદી જુદી માન્યતાઓ ચાલતી હતી. સિદ્ધાંતોનું એકીકરણ અને દ્રષ્ટિગિંદુનું સુદ્ધિકરણ હજી એ નવાજ પંથમાં કોઈ પણ પ્રકારે સ્થાયી થયું નહોતું, અર્થાત્ એ પંથની ઇમારતના, શીયા ઇસલામી મુસ્લીમો તેમજ દાઈઓએ ખોદી રાખેલા પાયામાં આગલા ઇસ્લામી સૈયદ ઉપદેશકો તો પોતાનાં પેટ, શેઠ અને સ્વાર્થ તેમજ હીનને માટે, વખતે વખતે કંઈ કંઈ છુટા છવાયા ઉપદેશોના અણધારે પાણીઓ જ ગોઠવી રહ્યા હતા ! પણ તેમાં ચૂનો, સીમેન્ટ, કોંક્રિટ અને ઘડતરના ઘાટઘાર

પથરાઓ ગોઠવી, એ ‘સતપથ’ની ડોળદાર હીવાલો તો સૈયદ ઇમામુદ્દીનેજ બાંધી આપી, તેને શાસ્ત્રો રચી આપ્યાં; ધારાધારણ અને નિયમો બાંધીને બધારણ નક્કી કરી આપ્યાં; સતપથીઓનાં નિત્યકર્મ, તેમના પૂજા-પાઠ, તેમની દુવાઓ, નવા મિશ્રિત કદમા અને નામાંઓ, ઘટ-પાટની અવનવી યોજના, તેમના પીર, વડવા અને ઓરસ તહેવારોનું વ્યવસ્થિત બધારણ ઇમામશાહેજ બાંધી આપ્યું. તે ઉપરાંત જે જે હિંદુ-ઇસલામી, અર્ધમિશ્રિત સિદ્ધાંતોના ઉપર ‘સતપથ’ના એ બધારણની યોજના કરેલી હતી, તેમનો રીતસર પાછો પાથો એ કુશળ સૈયદ ઇમામુદ્દીનેજ નાંખી આપ્યો છે. તેને માટે આગાખાની, નવસારીવાળા, તેમજ બીજા બધા ‘સતપથી’ઓએ ખાસ ઇમામશાહેનોજ મહોટો આભાર માનવો જોઈએ; કેમકે માત્ર ઉપર ઉપરનું સુંદર દેખાવવાળું કાર્યું બધારણ ચોળને બેસી ન રહેતાં, ‘સતપથ’નો ચોમેર ફેલાવો કરવા માટે, તેમજ એ નવો પથ લોકપ્રીય અને ચિરસ્થાયી થાય તેને માટે, એ જમાનાને અનુસરતાં અનેક અદ્ભુત અવનવાં શાસ્ત્રો રચી, તેમાં હૃદયદ્રાવક ઉત્તમ બકતોની વાતો ગોઠવી, હિંદુઓનાં પુરાણ ઇતિહાસાદિ પ્રાચીન શાસ્ત્ર ગ્રંથોમાંથી આકર્ષક પ્રસંગો ઉઠાવી લઈ, પોતાનાં એ ચતુરાઈ ભરેલાં શૌર્ય વડે, તહેણે ઇમામીઓના નવા ‘સતપથ’ને બનતે પ્રયત્ને સુંદર બનાવ્યો, અને શોભાવ્યો. આદિ પુરૂષ બ્રહ્મા, વિશ્ણુ, મહાશક્તિ, પાંચ પાંડવો, કપિલવસ્તુ-ગૌતમબુદ્ધ, હરિશ્ચંદ્ર, પ્રહ્લાદ આદિક ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ મહાપુરૂષોને પણ પોતાની એ બનાવટી ગપોળકથાનાં અમત્કારિક સતપથ પુરાણોમાં સંડોવી દઈ, એ જમાનાને આકર્ષક પણ વિચિત્ર કાવ્યરચનામાં, અમત્કારો અને વિચારોનાં અજબ મિશ્રણથી, લોકોનાં મન મોહ પામે અને તરતજ તેઓ સૈયદ બાવાની જાદુઈ બળમાં સપડાઈ જાય, એવી મહાન્ ઉસ્તાદી ભરેલી અનેક યુક્તિ પ્રયુક્તિઓ, એ ચાલાક, વિચક્ષણ અને સમયસૂચક સૈયદે ઘણીજ કાર્યકુશળતા પૂર્વક અજમાવીને પોતાનો હેતુ બહુ ભાગે સફળ કર્યો છે. નસીબ તેમજ સંયોગોની પણ સારી અનુકુલતા હોવાથી, પોતાના અવનવા દાવપેચોમાં સૈયદ ઇમામુદ્દીન ઘણે અંશે સહેલાઈથીજ સફળ થયેલો જણાય છે.

એ બધા સ્વકલ્પિત ફૂંડા દાવપેચો, સતપથના શાસ્ત્ર ગ્રંથોમાં, બનાવટી ભજનોમાં, અને તોપમારૂં પરચાઓનાં પ્રપંચપુરાણોમાં પગલે પગલે ગળાડી રહ્યાં છે. અને તેમાંના કેટલાક ધ્યાનમાં લેવા લાયક દાવપેચોનો સુર વાચકને પરિચય કરાવવા, આ પછીના પ્રકરણોમાં-ઇમામશાહી સાહિત્ય વિભાગમાં-સર્વિસ્તર પ્રસિદ્ધ કરવાનું હોવાથી. અહિં તેમની વિશેષ ચર્ચાથી નકામું પીઠ-પેષણ કરવાની અમને કરી આવશ્યકતા જણાતી નથી. એ બધા ગ્રંથો, લેખો,

જાન્યો, ક્રિયાઓ વિગેરેમાં સૈયદ ઇમામશાહે કેવી કપટભળ શુધેલી છે, અને ઇતિહાસ તેમજ ધર્મસિદ્ધાંતોને પણ ઠાકરે મારીને, કેવી સ્વાધની બાલ ખેલી બતાવી છે, તેની સવિસ્તર ચર્ચા પણ એ સતપંથી સાહિત્ય સાથે સાથેજ કરેલી હોવાથી, એકવાર એ પ્રકરણો ખ્યાન પૂર્વક ખાસ વાંચી જવાની લલામણ કંઈ છું, કેમકે તેના વાચનથી સુસ વાચકોની અનાયાસે ખાત્રી થશે કે, અમારો એ ઉલ્લીખ અથવા સતપંથીઓ માટેની માર્મિક ચર્ચા કેવી મહત્વની, સત્યના આધાર અને પ્રમાણો ઉપર લખાયેલી, નિષ્પક્ષપાત અને સત્ય વસ્તુસ્થિતિનેજ સમજાવનારી છે, તેમજ એ કુટિલ પંથ અને તેનાં શાસ્ત્રોએ હિંદના અન્ય ધર્મીઓની કેવી કેવી નાલાયકી ભરેલી ખોટી નિંદાઓ કરી, હિંદુ મુસલમાન, ખ્રીસ્તી, જૈન, બૌદ્ધાદિ અનેક પ્રાચીન મતવાદીઓનો કેટલો બધો ઘોર અન્યાય કરેલો છે ! એ વિષયની ચર્ચા પણ અહિં ન કરતાં, ઇમામુદ્દીનનાં જીવનની જ અત્રે ટુંકી નોંધ આપી, તેમાંના પ્રસંગો લક્ષપૂર્વક વાંચવાની વિનંતી કરીએ છીએ.

આગલા પ્રકરણમાં સંક્ષેપમાં જણાવ્યાં મુજબ સૈયદ કબીરુદ્દીનને ઘેર, પંતબમાં આવેલા ઉંચ મુલકે હીજરી સને ૮૫૬ માં સૈયદ ઇમામુદ્દીનનો જન્મ થયો હતો. કબીરુદ્દીનનો એ અદારમો અને છેલ્લો છોકરો હતો; એમ ‘સતપંથ’ ના સાહિત્ય લેખક સૈયદ મી. બાવાસાહેબ અહેમદઅલી ખાદ્રી વિગેરે ખુદ પિરાણાવાળા સૈયદો જણાવે છે. પણ પ્રમાણ પાત્ર અનેક ઇતિહાસકારોના લેખો ઉપરથી તથા એ પંથનાજ હસ્તલિખિત ‘પીર શમસનો શુજરો’ નામના ગ્રંથમાં જણાવ્યા મુજબ તો, સૈયદ કબીરુદ્દીનને સાત બીબીઓ હતી; તેમને સત્તર છોકરા અને એક છોકરી બાઇ છુદાઈ, એ પ્રમાણે બધાં મળી અદાર ફરજદો હતાં. અને સૈયદ ઇમામશાહ તો કબીરુદ્દીનની ત્રીજી બીબી મુગલાબી આરફાખાતુનને પેટે અવતરેલો કબીરુદ્દીનનો નવમો પુત્ર હતો. તેના પ્રમાણમાં ખુદ ઇમામશાહ પોતે જ પોતાનાં “જીવનનામાં” નામના ગ્રંથમાં લખી જણાવે છે કે;—

“આજ ઉંચ મુલક જે કહીયે—ત્યાં અમારો છે ઠાર. તેનાથી પીર હસન કબીરુદ્દીન શુર હુઆ—તેને કીધો વિસ્તાર. ઉંચ મુલકથી પ્રખ્યાતીઆ—તેણે રાખ્યા શાહાસુ વેપાર. હિંદુ ફેરી તેણે મુસલમાન કીધા—અને કીધા તે બહુ અપાર. તેને મુસલમાન કરી શુરમે ખોધીઆ—તેણે રાખ્યા શાહાસુ વેપાર. તે વારે હતો મી મુસલમાન શાહાતું—અહા તે પીર હસન કબીરુદ્દીન બાધુ. અદાર ફરજદ તેના કહીએ—અને સાત હુરમ તેના પ્રમાણ. એક તેની બેટી કહીએ—બાઇ છુદાઈ તેનું નામ.

બાંદરી તેના મજહૂબ કહીએ—બાંદર સાદક કહે * ઇમામ. અલીશાહ હમારો ફાકા કહીએ—અને ફાદી તે બીબી ફાતમત સાર. હસન હુસેન શાહા અલીના કહીએ—આલ ઇમામ તેનું પરિવાર. રમુલ હમારો નાનું કહીએ—તે અબ્દલાનું પરિવાર. બીબી અમીના તેની માતા કહીએ—તે કહીએ અબ્દલાની નાર. બીબી ખતીજત કુખરા નાની કહીએ—તમે જુઓ તે એલમ વિચાર. સમજુ હશે તે સમજશે—અને જુલ્યા મુરખે ગમાર. આલ ઇમામ તેના ગુરૂ બજુએ—તેનું તાત પીર હસન કબીરદીન બજુ. ત્યારે ગુરુશાહાની વાર છે—એમ બોલીઆ પીર ઇમામશાહ પ્રમાણ. ”

એ વખતે સિંધ પંજાબમાં ‘સતપંથ’ નું ઘણું જોર ચાલતું હતું. આપણી તરફ ગુજરાત વિગેરેમાં તો તેનું નામ નિશાન પણ નહોતું. ખાસ ઉંચ ગામમાં એ વખતે એ નવા પંથના ઘણા સૈયદોની જગ્યાઓ અને દરગાહો હતી. પંજાબની વસ્તી એ વખતે આજની ગુજરાતી પ્રજા જેવી જ લોણી, અંધશ્રદ્ધાળુ અને બહુ ભાગે ધાર્મિક અસાનનાં ઘેર અંધકારમય વાદળથી ઘેરાયેલી જ હતી; એટલે “આધ્યાત્મમાં કાણો રાજ્યો !” એ કહેવત પ્રમાણે અનેક દેશનાં પાણી પી આપેલા; અને પરધર્મીઓને વટલાવવાના પોતાના કપટ પ્રપંચી ધંધામાં પૂરપૂરા પ્રવીણ, તેમજ પાવરધા બની ચૂકેલા એ શીયા ઇસમાઇલી ઇમામી ફાઇ ઉપદેશક ચીલાકે સૈયદોને, પંજાબ જેવા લોણા અને શ્રદ્ધાળુ પ્રદેશમાં પોતાના ફક્તની ડાકલી વગાડવાની ઘણી સારી જોગવાઈ અને અનુકૂલતા મળી ગઈ હતી ! એથી એ વખતે ઘણા સૈયદો, એવા અર્ધદગ્ધ ખીચડીયા ‘મુફ્ફીવાદ’ નો કપટ-વ્યાપાર, પંજાબનાં ઉંચ શહેરમાં પોતાનું મુખ્ય ઘાણું જમાવીને, આખા ઉત્તરહિંદમાં જોસબેર ચલાવી રહ્યા હતા. ઉંચગામ એ ભાવલપુર રાજ્યના અહેમદપુર પરગણાના તાબાનું છે, અને તે ઘણું પુરાતન નગર છે, એમ સત-પંથીઓનું કહેવું છે. કરાંચી, લાહોર થઇને અહેમદપુર રોડેને ઉતર્યો પછી, ‘ઉંચ’ જવાનો ૧૪ માઈલનો પગ રસ્તો છે. એજ ગામમાં સૈયદ કબીરદીન રહેતા હતા, અને જે વખતે ઇમામુદ્દીનનો જન્મ થયો, ત્યારે હિંદમાં ઇસલામી રાજ્યનો સૂર્ય મધ્યાહનમાં તપી રહ્યો હોવાથી તેમનાં કપટકાર્યને રાજસત્તાનું મનમાન્યું રક્ષણ અને પોષણ મળતું હતું.

એ વખતે સિંધ-પંજાબમાં દિલ્હીની ઇસલામી પાદશાહીના સૂબાઓ રહેતા હતા. બંગાળ, મધ્યહિંદ અને છેક દક્ષિણ સુધી ઇસલામી રાજ્ય-સત્તા ફેલાવી જતી હતી. રાજપૂતોનું જોર કુસંપકલકથી તુટી ફૂટીને નરમ બની રહ્યું હતું. પ્રતાપી શિવાજી, ગુરૂ ગોવિંદ જેવા શીખવીર અને વીર પ્રતાપ જેવા હિંદુ ધર્મરક્ષક ક્ષત્રિરત્નો હજી પાક્યાં નહોતાં. એટલે પાખંડી, પરધર્મી અને શીયા સૈયદો જેવા કુદિલ કલિપત મતપંથીઓને, પોતાનો

ધર્મ ફેલાવવાની ઘણી સારી અનુકૂળતા મળી ગઇ હતી, એવી સાધન સંયોજોની સગવડથીજ આગળના બીજા સૈયદો કરતાં, ઈમામુદ્દીનને પોતાના એ કપોળ કલ્પિત સંપ્રદાય ચલાવવાનાં ઘણાં સાનુકૂળ ભર્યાં સારાં સાધનો પ્રાપ્ત થયાં હતાં.

બાહ્યાવસ્થામાંજ ઈમામુદ્દીનની બુદ્ધિ અને સતેજ પ્રતિભા એઇને તેના માતાપિતાઓને તથા સગા સંબંધીઓને તેને માટે ઘણી સારી આશાઓ બંધાઇ હતી. વળી ફક્ત પંજાબમાંજ અઢાર અઢાર ફરજંદોના વિશાળ કુટુંબને પોષવાનું, તેમને એઇએ તેટલું મન માન્યું હોય ન મળવાથી સૈયદ કંપીરદીને પોતાના પુત્રોને જૂઠા જૂઠા પ્રદેશોમાં પોતાના ધર્મનો ફેલાવો કરી, જીવનનિર્વાહ ચલાવવા માટે મોકલી દીધા હતા. એજ રીતે આ પુત્રનું ભવિષ્ય પણ નક્કી કરી રાખ્યું હતું. બાળક ઈમામુદ્દીનનું લકબ (જન્મ નામ) સૈયદ ‘અબદુલ રહીમ’ હતું. પણ તેની વાચાળતા, ચપળતા અને બુદ્ધિશક્તિ ઉપરથી તેના ઘણાખરા સગા સંબંધીઓ લાડમાં બાળપણથીજ તેને ‘ઇમામ’ કહીને બોલાવતા હતા. એ પરથી વખત જતાં તેમનું “ઈમામુદ્દીન” નામજ નક્કી થયું. પાછળથી પોતાનું ગૌરવ વધારવાને તેમણે પોતે તેમજ તેમના વંશ વારસો અને લાગતા-વળગતાઓએ પણ તેમને પીર ‘ઈમામશાહ’ જ બનાવી દીધા ! એટલે ઈમામોના પણ શાહ અર્થાત્ ધર્મપ્રચારકોનો શાહ એટલે શિરોમણી ઠેરવી દીધા !

માત્ર પંદર વર્ષનીજ બાલાવયમાં તો, ઈમામુદ્દીન પોતાના બહેરી અને બાતેની શીયા પંથના કપટમય ઇસ્મોથી સારી રીતે વાકેફ થઇ ગયો, અને પરધર્મીઓને કપટકળાથી કેવી રીતે લોળવીને પોતાની ઇંદ્રબળમાં સંડોવી લઇ ધર્મબ્રહ્મ કરીને વટલાવવા, તેનો સંપૂર્ણ અભ્યાસ તેણે કરી લીધો ! એટલી ન્હાની વયમાંજ તેમના પિતા કંપીરદીને ઈમામુદ્દીનને ‘સતપંથ’ના પ્રચાર માટે ‘શુજરાત’ તરફ મોકલાવ્યો. ‘સતપંથી’ શાખાના નવસારીવાળા સૈયદ સદ્ગુદીન પોતાના ‘તવારીખે પીર’ નામના પુસ્તકમાં લખે છે કે,—એ વખતે કંપીરદીને ઈમામુદ્દીનને કહ્યું હતું કે—“હે પુત્ર ! તું ત્યાં જઈ, કુદૂના અધિકારથી લોકનાં હૃદયને પાક બનાવી, ખુદાની વહેદાનીયત રોશન કર.” એટલે ઇસલામનો ધર્મ છુપી રીતે ત્યાં (શુજરાતમાં) જઇને ફેલાવ. એ હુકમ માથે ચઢાવીને ઈમામુદ્દીન તરત શુજરાત તરફ રવાના થયા; પરંતુ થોડે દૂર જતાં તેને પોતાના પિતાના મરજીના સમાચાર મળવાથી તે અધરસ્તેથી પાછા ફર્યો, અને અમે આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યું છે, તે પ્રમાણે, પોતાના મરેલા પિતા તરફથી તેમના કિંમતી વારસા રૂપે એક તણખી અને સાકરનો પ્રસાદ મૃતપિતાના જનાબમાંથી મળ્યા ! એ સિવાય બીજી કંઈ બગીર કે માલ મિકલત તેમને આપવામાં આવી નહોતી ! એથી પિતાની હકનકિયા કયો બાદ, પાછા તેમણે શુજરાત તરફ પોતાનાં પગલાં કર્યાં.

થોડાજ દિવસો બાદ ‘ગુજરાત’ ને રસ્તે જતાં, તેઓ સિંધના જીન-ખડીના નામનાં એક ન્હાનાં ગામડામાં આવી પહોંચ્યા. આગલા સૈયદોએ સતપંથનો પ્રચાર કરીને ત્યાં પણ એક ખાતું સ્થાપ્યું હતું; પણ એ સૈયદોએ તો પોતાના સુરીદોને પોતાના મુળ સિદ્ધાંત પ્રમાણે, ઇસમાઇલી પંથમાં જ ભેળવીને ખોળ ખનાવી દીધેલા હતા. એ ખોળઓનાં ઇમામી ખાનામાં ઇમામુદ્દીને આવીને ઉતારાને મુકામ કર્યો; પરંતુ કેટલોક મતભેદ પડવાથી, ત્યાંના ખોળઓએ ઇમામુદ્દીનનો કંઈપણ સત્કાર ન કર્યો; એટલું જ નહિ પણ, ત્યાંના ખોળ તેમજ ઇસલામીઓએ પણ તેમના ખાનપાનની કશીપણ સગવડ ન કરી. એથી ઇમામુદ્દીનને ત્રણ દિવસ તો લાંબા (અપવાસે) કરવા પડ્યાં ! ત્યારબાદ ખોળ જમાતે તેને ખૂબ માર મારીને ખાનાંમાંથી હાથ પકડીને બહાર કાઢી મૂક્યા ! પરંતુ એ વખતના ત્યાં રહેતા એક પ્રેમજી નામના દયાળુ ખોળએ, તેમની દયા લાવી પોતાને ઘેર આશરો આપ્યો, અને ઘેર તેડી જઈ સૈયદનાં લાંબા છોડાવ્યાં ! આવી દુઃખદ પરિસ્થિતિથી નિરાશ થઇને, ઇમામુદ્દીને પોતાનું અવિધ્ય બીજે રસ્તે ઉજવળ કરવાના નવા માર્ગો શોધવા માંડ્યા. તેમને લાગ્યું કે, “જગત ચમત્કાર વગર નમસ્કાર કરવાનું નથી, અને હિંદમાં જ એસી રહેવાથી ખોટી ચમત્કારની વાતોને કોઈ માનવાનું એ નથી.” એજ વખતે ઇરાની મોગલોની રાજસત્તા હિંદમાં શરૂ થતી હતી, અને એ મોગલો શીયા ઇસમાઇલી નિઝારી તેમજ શક્સી પંથના હતા. વળી હાઇ અને ઉપદેશક સૈયદો તો જે બાદશાહની સત્તા હિંદ દેશ પર વધારે ચાલતી હોય, તેમનાજ પંથમાં ભળી જઈ, શીયા ઇસલામી ધર્મને નામે પોતાનો કુટિલ ધંધો ચલાવતા હતા. એથી ઇમામુદ્દીને પણ વિચાર કર્યો કે, ઇરાનના ઇસલામશાહની મહેરબાની મેળવ્યા વગર માફ રગશીયું ગાડું ચીલે ચડવાનું જ નથી. એથી તેઓ હિંદભૂમિ છોડીને ઇરાન વિહાય થયા, અને ઇરાનનાં એ વખતનાં પ્રસિદ્ધ કેકે નગરમાં, ઇસલામશાહની ગાદી હોવાથી, એ વખતના રાજમાન્ય પુરૂષ બાવા ગુલામહંમદની મહેરબાની મેળવીને આગાઈસલામશાહની તહેનાતમાં હાજર ગયા. ત્યાં શાહને કેટલીક કિંમતી ભેટ ભોગાદો ધરીને ઇસલામશાહને તેમણે ખુશ ખુશ કરી દીધા ! એ હકિકત તેમના ‘જીનતનામા’ નામના કાવ્યમાં ઘણી અતિશયોક્તિ સહિત ઇમામશાહે પોતે વિસ્તારથી વર્ણવેલી છે.

ઇમામશાહની ઘણીજ ઉત્કંઠા અને આજીજીથી આગાઈસલામશાહે ઇસમાઇલી પંથના ભેદભરખોથી ભરેલા ‘અલમોત’ ના કિલ્લા તરફ તેમને જવાની મંજૂરી આપી, રસ્તાનો બદોબસ્ત કરી આપ્યો. અલમોત તરફ ગયા બાદ અમે આગળ વર્ણવેલાં હસન સગખાહનાં રચેલાં, પેલાં બનાવટી અદભુત જીજ્ઞાસ (સ્વર્ગ) ની તેમણે હૈદરબેગ નામના એક ભોમીઆ સહીત મુલાકાત

લીધી. ઈમાશાહ પોતે, તેના વંશજો, તેમજ બેભાઈઓ વિગેરે બીજા ‘સતપંથી’ઓ પશુ સહરહું જીવનનામાંની સૈયદ ઇમામશાહે બેઠી કાઢીને ગોઠવેલી, ઘણી અતિશયોક્તિ ભરેલી જૂઠી હકીકતો ઉપર આગસૂધી બહુ વજન મુકતા આવ્યા છે, અને બધું ઈમામશાહ તો પ્રત્યક્ષ જીવનમાં (સ્વર્ગમાં) જઈ આવ્યા હોય ! એવું ચોક્કસ માની રહ્યા છે ! તેઓ બધા જણાવે છે કે, એ સ્વર્ગમાં ભક્ત પ્રહલાદ, હરિશ્ચંદ્ર, યુધિષ્ઠિર, પીર સહરહીન, કબીરહીન વિગેરેની ઇમામશાહને પ્રત્યક્ષ મુલાકાત થઈ હતી. અને તેમની સાથે સૈયદ સતપંથ સંબંધી ઘણી વાતો કરી હતી ! એ ઉપરાંત ઇમામશાહે જીવનમાં ઘણા હિંદુઓ, અને મુસલમાનોને બચંકર દુઃખી હાલત ભોગવતા જોયા, અને ‘સતપંથ’ ન માન્યો માટેજ એ બધાં દુઃખો તેમને ભોગવવાં પડેલાં છે, એવું તેમણે ઇમામશાહને મોઢામોઢ કહી બતાવ્યું ! આ બધું ઇમામશાહ-બહુઈ જ્ઞાનસની કથા જેવાં-પોતાનાં “જીવનનામા” માં લખે છે કે, ‘મેં નજરે જોયું તેવુંજ જણાવ્યું છે !’ વળી એજ વખતે તેઓ જણાવે છે કે,—જેમણે સતપંથ સેવ્યો હતો, તેઓ તો અનેક હુરીઓ સાથે હીરાજડિત સોનાના બાદશાહી મહેલોમાં મોજશોખ ઉડાવતા, અને બહુજ આનંદ ભરેલી હાલત ભોગવતા હતા ! તેઓએ સ્વમુખે પશુ ઇમામશાહને જણાવ્યું કે,—“અમે સતપંથ સ્વિકારીને દરોહ આપી, એથીજ અમે આવાં જીવનનાં અલૌકિક મુખો અહિં ભોગવી રહ્યા છીએ !” આ સાક્ષાત મુલાકાતનું રસીકું વર્ણન પશુ ઉપર જણાવેલા ‘જીવનનામા’ વિગેરે પોતાનાં પુસ્તકોમાં બહુજ છટાદાર રીતે કરેલું છે, જે હકીકત વાંચીને સમજી જનો તો તરતજ સમજી શકશે કે, ભોળા લોકોને લલચાવી, વટલાવી, ઉંધે માર્ગે ઉતારીને પોતાની ઇમામબજામાં ફસાવવાનીજ અને દરોહના દોકડા કઢાવવાનીજ એ બધી સૈયદ ઇમામશાહે બેઠી કાઢેલી કુટિલ યુક્તિઓ છે; પરંતુ એ વખતે તો તાર, ટપાલ કે રેલવે જેવાં સુધરેલાં સાધનો ન હોવાથી, ઇરાન જેવા દૂરના દેશોની વાતોનું રહસ્ય સામાન્ય જનસમાજને કયાંથીજ સમજવામાં આવે ? એટલે સ્વાભાવિક રીતેજ મૂખ, અજ્ઞાન અને ભોળા લોકો, એ બધી બનાવટી, રસભરી ચમત્કારોની વાતો ઉપર શ્રદ્ધા અને ઇતિબાર લાવી, ઇમામહીનને મોટા કરામતી પીર સ્કંભજીને તરતજ તેના સુરીદો થવા લાગ્યા ! પાછા ફરતી વખતે ઇમામહીને આગા ઇમામશાહને મળીને તેમની પાસેથી ‘સતપંથ’ નો ફેલાવો કરનારા એક દાર્ઠ તરિકે ધર્મપ્રચાર કરવા માટેનો પરવાનો મેળવ્યો હતો.

સહરહું હસન સંજીયાહનું બહુઈ સ્વર્ગે જઈ આવ્યા પછી, થોડાજ વખતમાં ઇમામહીનને ખબર મળી કે, કેટલાક કૃત્રમ દગલબાજ સુરીદોએ, તેમના કાકા તાજહીનને બહુજ સતાવવાથી તેમણે છેવટે આપઘાત કર્યો હતો.

આ શોકજનક સમાચાર મળતાં જ ઈમામશાહની કેટલીક આશા ઉમેદો તો ત્યાં જ તૂટી ગઈ, અને પંજબનો પ્રદેશ, તેમજ ખોજખોની જમાત તો પોતાને કોઈપણ રીતે લાભકારક નહીં જ નીવડે અને શાંતિ સમાધાનથી રહેવા પણ નહિ દે; એવું બરાબર સ્કંધમંત્રને, સિંધ-પંજબનો પરિત્યાગ કરી, તેઓ પાછા ગુજરાત તરફ જ આવવાને તૈયાર થયા. કામ પાર ઉતારવા માટે સિદ્ધ-સાધકના સંલોગ પ્રમાણે, હાજરબેગ નામના એક શ્રદ્ધાળુ મુરીદને સાથે લઈને હિંદુ-ઓમાંથી નવા મુરીદો બનાવવાના ખાસ હેતુસર ઈમામશાહે સતપથ પ્રચારનો પ્રવાસ એ સમયથી જ શરૂ કર્યો.

ગુજરાતમાં સતપથનો પ્રચાર. ઇસમાઈલી ઇતિહાસકારો જણાવે છે, તે પ્રમાણે સંવત ૧૫૦૮ ના બાદરવા શુક્રિ અગિયારસને દિવસે સૈયદ ઇમામુદ્દીને ગુજરાતમાં આવેલાં અટુણા નામનાં ગામમાં પ્રથમ આવીને ત્યાંની મસ્જિદમાં સુકામ કર્યો. અહિં સઘળા મુસલમાનો નિયમ પ્રમાણે હંમેશાં નિમાજ પઢવાને આવતા, તેઓ આ સૈયદને કોઈ વખત નિમાજ પઢતા નહિં જોવાથી બહુ આશ્ચર્ય પામ્યા. અને તેમણે સખેદ ચિત્તે પૂછ્યું કે,— “તમે મુસલમાન હોવા છતાં નિમાજ કેમ પઢતા નથી?” સૈયદ ઇમામુદ્દીને ઉત્તર આપ્યો કે,— “મારી નિમાઝ તો ખુદાને ત્યાં વસૂલ થઈ ગઈ છે. તમારી મરજી હોય, તો મારી વતી આ મસ્જિદના મિનારાને જ નિમાઝ પઢાવી તમારી ખાત્રી કરી આપું” સ્વાભાવિક રીતે જ આવો અમત્કાર જોવાને મુસલમાનો બહુ આતુર થયા, અને સૈયદ ઇમામુદ્દીને ત્યાં હુકમ કર્યો, એટલે મસ્જિદનો મિનારો સીંજદાને માટે નીચો નમ્યો ! એથી તાજૂબ થયેલા મુસલમાનો લય પામીને ત્યાંથી ન્હાશી જ ગયા ! ઇમામુદ્દીનના આ કરામતની વાતો વાયુ વેગે આખા દેશમાં ફેલાવા લાગી, અને થોડાજ વખતમાં અમદાવાદના એ વખતના સુબા મુલ્કતાન મહમદ બેગડાને પણ એ વાતની બાજુ થઈ. એથી તેણે ઇમામશાહને પોતાની હજૂરમાં બોલાવી મંગાવ્યો. અને પોતાની ખાત્રી માટે તેની કેટલીક કસોટીઓ કરી જોઈ; ઇમામશાહે એ વખતે મુલ્કતાનની હજૂરમાં ઘણા અમત્કારિક તમાશાઓ કરી બતાવીને પોતાના કરામતી ઇલમની મુલ્કતાનની કચેરી ઉપર સજ્જડ છાપ બેસાડી દીધી. એથી મુલ્કતાન મહમદશાહ (બેગડો) ઘણો ખૂશ થઈ ગયો. અને તેણે એ કરામતી સૈયદને ઘણાં કિંમતી ધનામો આપવા માંડ્યા; પરંતુ નિઃસ્પૃહી સૈયદે મુસાફરી માટે એક સારી જેવી બહેલ (રથ જેવું ગાડું) નો સ્વીકાર કરી, બાકીનાં બધાં બાદશાહી ધનામોનો આભાર સહિત ઇનકાર કર્યો ! એવું સતપથના શાસ્ત્રો અને સતપથી સેવકો માને છે, તેમજ કહે છે. પરંતુ એ બધા મહારીના અમત્કારોમાં કેટલું સત્ય અને અસત્ય હશે, તેનો નિર્ણય કરવાનો તો હું વિચારવાનું વાચકને જ સોંપું છું.

એ પ્રમાણે સુલતાન મહંમદશાહને રીઝાવ્યા પછી, બાદશાહી બ્લેલ ઉપર હકીને સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના ધ્યેયની સફળતા અર્થે આગળ વધ્યા. ઇમામી 'સતપંથ' નો પ્રચાર કરતા કરતા, તેઓ અમદાવાદથી થોડે દૂર ગીરમથા ગામની નજીક આવ્યા ત્યાંના એ વખતના નિર્જન જંગલના ઉજ્જડ માર્ગમાં નાંચોકોળી નામનો એક બચકર ભીલ લૂટારો તેમને સામે મળ્યો. તેણે પોતાની ટોળીનાં માણસો સહિત બ્લેલ ઘેરી લીધી, અને સૈયદને નીચે ઉતારી લટી લેવાનો વિચાર કર્યો, એ વખતે સતપંથી શાસ્ત્ર કહે છે કે,—“ ઇમામુદ્દીને એ લૂટારાને એવો અસરકારક ઉપદેશ આપ્યો, કે જેથી તેનું મન બદલાઈ ગયું અને તે ત્યાંજ સૈયદ ઇમામશાહનો મુરીદ થયો. ઇમામશાહના ખાસ નોકર હૈદરખેગે એ વખતે તેને સતપંથનું કાંકણુ બાંધ્યું ! ત્યાર પછી ટહેલતા, ટહેલતા અને સતપંથનો પ્રચાર કરતા, સૈયદ ઇમામુદ્દીન લાથારે નામના એક ગામમાં આવ્યા. એવું સતપંથીઓ લખે છે. પરંતુ એ લાથારે ગામ ક્યાં આવ્યું, એની શોધ કરતાં અમને તો હજૂ સૂધી તેનો કશો પણ પત્તો મળ્યો નથી ! પીરાણા 'સતપંથ' વાળા સૈયદ મી. બાવાસાહેબ ખાકી, લાથારેને બદલે બરહાનપુર તરફનું લાછોરા ગામ જણાવે છે. કેટલાક સતપંથી ઇમામશાહી લેખો અને વૃતાંતોમાં જણાવ્યું છે કે,—લાથારે ગામમાં ઇમામુદ્દીને ઘણા ઘણા સેવકો કર્યો. ઘણા હિંદુઓના જનોઈઓ અને કુંડળો ઉતારાવીને, તેમને સતપંથી બનાવ્યા ! એ જનોઈઓનો હગલો પાંચમણનો અને કુંડળનો સવામણ થયો હતો એવી વાત ખોબા ઇતિહાસકાર સચેદીના નાનજીઆણી કૃત 'ખોબા વૃતાંત' માંથી મળી આવે છે.

ત્યારબાદ તેના અમત્કારિક પરચાઓની અનેક જોડી કાઢેલી વાતો ઇમામશાહના વંશજ સૈયદો તેમજ બીજા સતપંથી સેવકોએ અનેક ઠેકાણે પોતાનાં પુસ્તકોમાં ગોઠવી ધાલી છે, પણ તેમાંની કેાઇ હકીકત વિશ્વાસપાત્ર જણાતી નથી. માટે એવી બનાવટી જોડી કાઢેલી અમત્કારિક વાતોનો અહીં વિસ્તારથી ઉલ્લેખ કરવો જ નિરર્થક છે. કાબલા તરીકે સૈયદ ખાકી પોતાના 'લાલા-રામ મુખોધ' નામના એવાંજ એક અમત્કારોનાં ભંડારથી ભરેલાં કલ્પિત પુસ્તકમાં જણાવે છે કે—“ ઇમામશાહે આંધળાંને આંખો આપી ! પ્રવાસમાં જોગીઓ સાથે મેળાપ થતાં, તેમની સાથે વાદવિવાદ કરી, તેમને સતપંથી બનાવ્યા ! સિંધુનદીને તીરે વજુજરાના કાફલોનો ઉદ્ધાર કર્યો ! ચિતોડગઢના રખારીને સતપંથનો યોધ આપી, પોતાના અમત્કારથી પુત્ર આપીને પોતાનો મુરીદ બનાવ્યો ! હિંદુ જાત્રાળુઓના એક મહોટા સંઘને રસ્તામાંજ, કાશ્મી તેમજ વિશ્વનાથ મહાદેવનાં સ્વપ્નામાં દર્શન કરાવ્યાં, અને સતપંથનો મહિમા ખતાવીને પોતાના સેવકો કર્યો ! નવસારી મુકામે ખારવાઓનાં ઇનાંતો વહાણને

બચાવી ખારવાઓને પોતાના સેવકો બનાવ્યા ! સાત દુકાળમાં હુંખી થયેલી પ્રજાને વરસાદ વરસાવી સુખી કરી ! સાબરમતીનાં પૂરમાં નાવ પથ્રુ નહોતાં ચાલતાં ! ત્યાં પોતાની બેલ ચલાવી, સામે કાંઠે વગર નાવેજ ઉતર્યા ! રેવાતીરે કરામતથી નોકા અટકાવી લીધી. અને પાછળથી ખારવાઓની આજીજીથી તેને ચાલુ કરી ! બળી મરેલાઓને ફરીથી સજીવન કર્યો ! પાટણ પ્રદેશમાં વાંઝીઆઓને છોકરાં આપ્યાં, મૃગલીનો ઉદ્ધાર કર્યો ! કૌત્યરબ ગામે મુકામ કરી કેટલાક સેવકોને ચમત્કારો બતાવ્યા ! આવા પગલે પગલે ચમત્કારોના ભંડારો કરીને સૈયદે ઝીરમથે ગમન કર્યું ! ત્યાં પથ્રુ દુકાળનો નાશ કરી, ત્યાંના પટેલના એકના એક મૃતપુત્રને સજીવન કર્યો. એથી પટેલે પ્રસન્ન થઈને મહોટાં ઇનામો આપવાં માંડ્યાં, અને પોતાને ત્યાં પધરાવી સેવા સત્કાર કરવાની ઇચ્છા જણાવી; પથ્રુ તેનો સ્વિકાર ન કરતાં, સતપથનો બોધ આપીને તેમને પોતાના સેવક બનાવ્યા, અને પટેલ પાસેથી માગી લીધું કે “હું અહીંથી તીર ફેંકું છું” તે એક કુમારિકા જમીનમાં જઈને પડશે, કે જેનું સ્થળ તે બચકર જંગલમાં રાખ્ય કરતો એક સિંહ કરી રહ્યો છે, ત્યાં મને માફ સ્થાનક બનાવી આપો.” એવી રીતે એ પ્રદેશમાં તીર ફેંકી એટલી જમીન માત્ર માંગી લઈ ત્યાં પોતાનું સ્થાન જમાવી, સૈયદ ઇમામુદ્દીને પોતાના ચલાવેલા નવા સતપથનું ત્યાં સુખ્ય ધામ ઉપસ્થિત કર્યું. તેને પાછળથી ઇમામપુરી, હેમપુરી, ઇમામશાહનો રોજો, પીરાણાનું સંસ્થાન વિગેરે ઘણાં ઘણાં નામો આપવામાં આવેલાં છે. ઉપરની બધી ચમત્કારીક ગપોળ કથાઓ છેકજ હસવા લાયક અને નાદાન છોકરાંઓને રીઝાવવા માટે કહેવામાં આવતી પરીઓની વાતો જેવી, અથવા તો શામળભટ્ટની બનાવેલી બત્રોશ પુતળીની કલ્પિત કથા જેવીજ છેક નાપાયાદાર, બનાવટી અને નિર્મોલ્ય છે. તે જાણવાની જેમને ઉત્કંઠા હોય, તેમણે સતપથી પુસ્તકો મંગાવીને તેમાંથી વાંચી લેવી. એવી ગપોળ કથાઓ લખી અને નકામાં પાનાં ચીતરવાની કંઈ અગત્યતા જણાતી નથી.

સંવત ૧૫૧૨ની સાલમાં ‘બોબ વૃત્તાંતકાર’ કહે છે કે, “આલમશાહના વંશના મહંમદ બૂખરીની બેટી ખતીજખીબી (સૈયદ મહંમદ બુખારી-ભડીયાદવાળાની પુત્રી) સાથે ઇમામુદ્દીનની સાદી થઈ, અને સંવત ૧૫૨૪માં પીરાણાની ભવ્ય દરગાહનો તેમણે પાયો નાંખ્યો. એજ અરસામાં તેમને ત્યાં આલમશાહ (ખાલકશાહ) નામના પુત્રનો જન્મ થયો. ત્યાર પછી ખાકરશાહ, ખાલાશાહ, અને નુર-મહંમદશાહ એ નામના બીજા ત્રણ છોકરા થયા. અને શમ્સખાતુન નામની એક પુત્રી થઈ. એ ફરજદોમાંથી ચોથા પુત્ર નુર-મહંમદશાહ સિવાયના બાકીના ત્રણે પુત્રો અને પુત્રી શમ્સ-

ખાતુન ઇમામશાહની હયાતીમાંજ બાલવયમાં ગુજરી જવાથી તેમની કંઈપણ જોલાહ રહી નથી, જેથી ઇમામુદ્દીનના મૃત્યુબાદ તેના વારસ તરીકે ફક્ત નુર-મહંમદશાહજ રહ્યા.

સૈયદ ઇમામુદ્દીનના મોટા પુત્ર આલમશાહ ઉર્ફે આલકશાહની દરગાહ ગુજરાતના કહી પ્રાંતમાં પાટણ શહેરમાં આવેલી છે. તેમનો ચોરસ રજબ મહિનાની પંદરમી તારીખે થાય છે. એ દરગાહ ‘સૈદખાની’ વંશજોને તાબે છે. તેના મુરીદો કંદાઈ, બાવસાર, મોઢધાંચી વિગેરે છે. મુરીદોના કુટુંબો લગભગ પચાસેક છે, અને દશોંદના રૂપિયા તેઓ સૈયદોને આપે છે.

ઇમામુદ્દીનના બીજા પુત્ર આકરશાહની દરગાહ અમદાવાદમાં જૂના ચાર-તોડાનાં કબ્રસ્તાન, પાસે છે. તેમાં એક સુસાફરખાનું છે, અને તેની પાસેજ સુખવરને રહેવાનું મકાન છે. સુમનાઓ તેમને માને છે. અને તેમની વસ્તિ અમદાવાદના જમાલપુર-તાજપુરમાં વિશેષ છે. એ દરગાહનો વહિવટ પણ સુમનાઓજ કરે છે; પરંતુ સૈયદોને દશોંદ વિગેરે લાગા આપે છે. કેટલાક સુમના ઇશનાઅશરી પણ થયા છે. તફ્તુલિયાનો ભાગ વિશેષ હોવાથી, જમાલપુરમાં આવેલી સુમનાઓની મસ્જિદમાં ઇશનાઅશરી અને તફ્તુલીયાના મતભેદને લીધે, બે વખત બાંગ પોકારવામાં આવે છે! તફ્તુલીયાની ધર્મક્રિયાઓ સુન્ની જમાતના મુલ્લાઓજ કરે છે.

ઇમામુદ્દીનના ત્રીજા પુત્ર આલ્લાશાહની દરગાહ ખંભાતના નારંગસર તળાવના કાંઠા ઉપર આવેલી છે, અને તેની બાબુમાંજ તેમની બેન શમ્સખાતુનની કબર પણ આવેલી છે. તેમના મુરીદો ‘સૈદખાની’ કહેવાય છે. મુસલમાન, કુંભાર, ગોલા, કાછીયા, કડીઆ વિગેરે બસોએક કુટુંબો તેમના મુરીદોનાં છે. તેઓ દર વરસે દશોંદના રૂપિયા પીરાણાવાળા સૈયદોને આપે છે.

* સૈયદ ઇમામુદ્દીન પોતાના ચોથા પુત્ર નુરમહંમદશાહને પીરાણા સતપંથના શાસ્ત્રોમાં વિષ્ણુ ભગવાનના અવતાર તરીકે તથા પોતાને (ઇમામુદ્દીન ઉર્ફે ઇમામશાહ) સફગૌર બ્રહ્મા તરીકે જ્ઞાનખાવી ગયા છે. નુરમહંમદને હિંદુઓના વિષ્ણુ અને ઇસલામીઓના ઇમામ હજરત અલીનો અવતાર મનાવ્યો! અને નુરમહંમદની બીબી છુજરખ બેગમને આશકિતનો અવતાર મનાવી, તેમણે આગાખાની ઇમામોથી છેકજ છટા છેડા કરીને પોતાનો સ્વતંત્ર સતપંથ ચલાવ્યો! અને પીરાણા ગામને પોતાના સતપંથીઓમાં પવિત્ર ધામ તરીકે મનાવ્યું.

સૈયદ ઇમામશાહને પોતાની તહેનાતમાં રહેનારા નાંચાકોળા, (હુંટારાની ટોળીનો આગેવાન પાછળથી સતપંથી ભગત) બાવતરામ, (પેટલાહના રહીશ કાલીકોચી જાતના પાટીકાર, ઇમામશાહની ગાડી હાંકનાર) કીકીબાઈ, (બાલા-

રામન્ની બેન. ઇમામશાહની રસોઇ કરનારી.) શાણાકાકા, (લેઉંવા પાટીદાર) અને હાજરબેગ, એ પાંચે જણા ઉપર અનહદ પ્યાર હતો, જેથી પોતાનાં મૃત્યુ સમય પહેલાં એ પાંચેજણને પોતાની સમક્ષ બોલાવી કહ્યું કે “ તમેએ આજ સુધી મારી, તેમજ સતપંથની બહુ સારી સેવા કરી છે. જેથી હું તમને આપણા પૂર્વીશ્રમની વાત કહી સંભળાવું છું. હું (ઇમામશાહ) સુખદેવજીનો અવતાર હતો, નાંચાકાકા શુંગી રૂપિના ચેલા હતા, અને ભાભારામ પરીક્ષિત રાજા હતા. જ્યારે પરીક્ષિત રાજા (ભાભારામ) શીકાર કરવા વનમાં ગયા હતા, ત્યાં મશ્કરિમાં રૂપિને ગળે મરેલો સાપ વિંટાળવાથી ચેલાએ (નાંચાકાકાએ) રાજાને (ભાભારામને) શ્રાપ આપવાથી, તથા ચેલાને રૂપિએ, શ્રાપ આપવાથી આ અવતાર તમારે લેવા પડ્યા છે. પરંતુ તમે મારી તેમજ સતપંથની પણ બહુ સારી સેવા કરેલી હોવાથી હું તમને ‘ પીરતન ’ બહુ છું. ” એમ કહી નાંચાનું નસીરુદ્દીન નામ રાખી કાકાનો ખિતાબ આપી કાનમ જીજ્ઞાના કુકસ ગામમાં જઈ ગાદી સ્થાપવાનું કહ્યું. અને તેજ પ્રમાણે નાંચાકાકા ત્યાં જઈને રહ્યા, અને તેમનું મૃત્યુ પણ ત્યાંજ થયું. કબર ઉપર સારો રોજો ચણાવેલો છે, અને ત્યાં બાદરના સુદ બીજને રોજ મોટો મેળો ભરાય છે. તેમની જમાત સુમના પાટીદાર ગણાય છે. નાંચાકાકાની ગાદી પીરાણાની એક શાખા છે.

૪. ભાભારામને ચરોતર જીજ્ઞામાં જવાનું કહેવાથી તેમણે પેટલાદ પ્રગણના નડીઆદ તાલુકામાં દેવા ગામે જઈ પોતાની ગાદી સ્થાપી, અને ત્યાંજ તેમનું મૃત્યુ પણ થયું હતું. કીકીબાઈએ પણ દેવા ગામથી એક માઇલ છેટે કીકીબાઈની રોણુ નામનું ગામ વસાવી, પોતાની ગાદીની જમાવટ કીધી, તે બન્ને ગામેમાં તેઓના રોજા છે. ત્યાં સદાવૃત અપાય છે. ત્યાંની પેદાશના અને જળ્યાના માલેક તેમના વંશના છે તેઓ ‘ કાકા ’ ઉપનામથી ઓળખાય છે.

(હાજરબેગ ઘણોજ જીનો, નિમકહલાલ અને ઇમામશાહનો અંગરક્ષક હતો. તેને કહ્યું કે “ મારા મૃત્યુ પછી થોડા દિવસમાં તારે પણ મૃત્યુ થશે, અને ઉનહાળામાં ગમે તેટલી ગરમી પડશે, છતાં તારી (હાજરબેગની) કબર શીતળ રહેશે અને સુરીદો પહેલાં તારી કબરને ફૂલ ચઢાવી પછી મારી કબરને ચઢાવશે.)

શાણાકાકા—સૈયદ ઇમામશાહે પ્રથમ જ્યારે હિંદુઓને પોતાના ધર્મથી તથા કર્મથી બદ કરી, દીન ધર્મમાં મેળવવા માટે ‘ સતપંથ ’ ધર્મમાં દાખલ કર્યો, ત્યારે તેમની અસલ સ્થિતિમાંજ રહેવા કઇ, બોળા હિંદુઓને ફાસલાવીને પોતાના સેવકોમાં વધારો કરવાના હેતુથી, એક હિંદુને મુખ્ય મુળવર કાકા તરીકે નીમી ગાદીએ બેસાડવાની પ્રથા ચાલુ કરી હતી. ઇમામશાહે પોતાની

હંચાલીમાંજ પ્રથમ ઉપર જજીવેલા શાણાકાકા કે, જે હંમેશા તેની તહેનાતમાંજ રહેતા હતા, તેને એ જગ્યા આપી હતી. એવા સુખવર કાકાની સુખ કરજ, ઇમામશાહે દોરેલા માર્ગ પ્રમાણે હિંદુઓને વટલાવી સુમના સતપથી બનાવવાની; ઈશોંદ, ચક્રતર તથા એવાં બીજાં અનેક લાગ્યાઓ ઉઘરાવી, ઇમામશાહના કુટુંબી સેયદોને વેચી આપવાં; ઇમામશાહના રોજમાં હીવાબત્તી, ધૂપ-લોખાન ઇત્યાદિનો બંદોબસ્ત કરવો; પોતે (કાકાએ) સંસારથી વીરક્ત થઇ, બ્રહ્મચારીના વેશે ભગવું ધારણ કરવું, તથા પંચકેશ રાખવા વિગેરે છે.

આ પ્રમાણે સેયદ ઇમામશાહ (ઇમામુદ્દીન) ના ગોઠવેલા કાર્યક્રમ પ્રમાણે તેમના વંશજ સેયદો, તથા પીરાણા સતપથી સેવકોની સમતીથી, એવા સુખવર કાકાના મરણ બાદ બીજા નવા સુખવર કાકાની ચુંટણી થતી આવી છે. તેઓના નામોનો ક્રમ નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) કાકા શાણા.	(૧૪) કાકા પ્રાગજી.
(૨) કાકા શેરમહંમદ.	(૧૫) કાકા નથુ.
(૩) કાકા અબ્દુલ્લાહ.	(૧૬) કાકા દીપા. (અબ્દુર રહીમ)
(૪) કાકા ઈબ્રાહીમ.	(૧૭) કાકા મનજી.
(૫) કાકા રહીમ.	(૧૮) કાકા નથુ.
(૬) કાકા કરીમ મહંમદ.	(૧૯) કાકા નાગજી.
(૭) કાકા સામદ.	(૨૦) કાકા સામજી.
(૮) કાકા હશન.	(૨૧) કાકા નથુ.
(૯) કાકા રહીમ.	(૨૨) કાકા પેથા.
(૧૦) કાકા રાજે મહંમદ.	(૨૩) કાકા નથુ.
(૧૧) કાકા નુરમહંમદ.	(૨૪) કાકા કરમસી.
(૧૨) કાકા ભુલા.	(૨૫) કાકા લખમજી.
(૧૩) કાકા પોથા.	(૨૬) કાકા રામજી (હયાત)

સેયદ ઇમામુદ્દીનનું મૃત્યું હી. સ. ૯૧૬ માહે રમજાન તા. ૨૫ મીએ થયું. તેમના સંહલની કિયાના ઓરસની વખતે પીરાણા ગામે મોટો મેજો ભરાય છે. ત્યારે ઘણા હિંદુઓ એકત્ર થાય છે. તે સિવાય બાર મહિનાની બાર બીજો, ગોકુળ આઠમ, ધરો આઠમ, તથા ભાદરવા સુદ ૧૧ ને દિવસે યજ્ઞ ત્યાં મેજો ભરાય છે. ત્યાં જીવહિંસા થતી એવામાં આવતી નથી. એમ જોડો કહે છે.

ઇમામશાહનો રોજો પીરાણા ગામે આવેલો છે, તે ઘણો સુંદર અને

પાકી ખાંધણીને છે. ત્યાં દર વરસે હબરે રૂપિયા તેમના સેવકો તરફથી આવે છે. એમના સેવકોની સંખ્યા તેમના વખતથીજ ઘણી સારી વધેલી છે. તેમાં મુખ્યત્વે ઉચ્ચ કૅમોમાંથી લેઉવા તથા કઠવા કણ્ણીઓ છે, તે ઉપરાંત કોળી, કાછીયા, બીલ, સોનારાં, કંસારા, ઘાંચી, ગોલારાણા, તથા કોઈ કોઈ બ્રાહ્મણ વાણીઆ પણ છે; પરંતુ કોઈ મુસલમાન પીરાણા સતપથનો સેવક નથી. એમના ઘણા સેવકો ગુમીજ રહ્યા છે. અને થોડો ભાગ જે પ્રગટ થઈ ગયો, તેઓ શેખ તથા મોમના તરીકે જોળખાય છે.

મુમના મુસલમાન છે. તેઓ પીરાણામાં ખીજે રોજે નુરશાહનો છે તેને માને છે. તેમની ગાદીએ મોમનાની ન્યાતનો કાકો બેસારવામાં આવે છે. મોમનાઓ હિંદુઓમાંથી વટલીને મુસલમાન થયેલા કહેવાય છે. તેઓ મુસલમાનો સાથે ખાવા પીવાનો વ્યવહાર રાખે છે, અને લગ્ન વિગેરે ખીલ ક્રિયાઓ પણ મુસલમાનની પેઠેજ કરે છે.

ત્રીલ જગ્યા સુરાભાઈની છે. તેમાં રોજો નથી, પણ ગાદી છે, અને રબારી લોકો તેને માને છે.

ચોથો બાલા મહંમદશાહનો રોજો છે, તેને શેખ મુસલમાન જાતના લોકો માને છે.

પાંચમી જગ્યા બાકરઅલીની છે. તેના સુરીદો “આઠીયા” કહેવાય છે. ઈમામશાહની ગાદીને માનનારા સુરીદો “ઈમામશાહી” કહેવાય છે. સુરાભાઈની ગાદીને માનનારા “પાંચીઆ” અને બાલા મહંમદશાહની ગાદીને માનનારા “સાતીઆ શેખ” તરીકે જોળખાય છે.

ઈમામશાહના સુરીદો મુખ્યત્વે સુરત જીલ્લામાં, ખાનદેશ, બુરાનપુર, કચ્છ, ભાવનગર, વડોદરા, ખંભાત, ચડોતર અને અમદાવાદ વિભાગમાં છે.

સુરાભાઈની ગાદીના સુરીદો પાટણ પ્રગણાના ખાલેસાણુ ગામમાં રબારી છે, તથા શીહોરમાં સોની, અને કચ્છ, ભૂજ, અંબર, માંડવી તથા મુંબઈમાં સોની અને કંસારા છે.

બાલા મહંમદશાહના રોજને માનનારા સેવકોમાંનો મુખ્ય ભાગ, વસો, પેટલાદ, ખંભાત, નડીઆદ અને બોરસદમાં છે; તે ઉપરાંત અમદાવાદના શેખ લોકો પણ એના રોજને માને છે.

બાકરઅલીના સેવકો (સુરીદો) કાછીયા, કણ્ણી, કોળી, અને સુતાર લોકો છે. તેમનો મુખ્ય ભાગ સુરત, વડોદરા, અમદાવાદ, મહીકાંઠા, અને કાઠીયાવાડમાં છે.

સૌથી વધારે સેવકો ઈમામશાહના છે. મોટાં મોટાં ગામોમાં તેમના ધર્મની જગ્યાઓ છે. કાકા લોકો ત્યાં દરવાજાને ઉતારો કરે છે, એવી ધર્મની જગ્યાને

તેઓ “ખાનાં” તરીકે ઓળખાવે છે. અમદાવાદના જમાલપરામાં કાઠીઆ શેરી આગળ હજારીઆની પોળમાં ઇમામશાહી સેવકોનું એવું એક ખાનું છે.

સૈયદ નુરમહંમદશાહ:—સૈયદ ઇમામશાહના જીવન ચરિત્રમાં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે તેમને ચાર પુત્રો અને એક પુત્રી હતાં જેમાંથી નુરમહંમદશાહ સિવાયનાં બધાં ફરજ હોઈ ઇમામશાહની હયાતીમાંજ મૃત્યુ પામ્યાં હતાં. નુરમહંમદશાહને તેમના પિતાથી પોતાના પીરાણા સતપંથના શાસ્ત્રોમાં ખાસ વિશુનો અવતાર મનાવી ગયા છે. એમની સાદી ખોળા ઇતિહાસકારો તેમજ સતપંથ પવર્તકોના કહેવા પ્રમાણે અમદાવાદના મુલતાન મહંમદશાહની પુત્રી બુજરખ બેગમ સાથે થઈ હતી. તે ઉપરાંત બાવનગરના રજપૂત પૂનસિંહ (પોયાંકાકા) નામના સુરીદની બે પુત્રાઓ, પરમાખાઈ અને જમાલખાઈ સાથે થઈ હતી.

બુજરખ બેગમને પેટે સૈયદ શાહબુદ્દીન અને સુસ્તફા નામના બે પુત્રો થયા હતા. તેમના વંશજો હાલ “જલાલશાહી” અને ‘નુરશાહી’ તરીકે ઓળખાય છે. પરંતુ સામાન્યતા: સુરીદોમાં તો તેમની ગણતરી ઇમામશાહી સૈયદ તરીકેજ થાય છે.

પરમાખાઈને પેટે સૈયદખાન નામનો એક પુત્ર જનમ્યો હતો. તેના વંશજો “સૈયદખાની”ના નામથી ઓળખાય છે. સૈયદખાની સૈયદોની ગાદી તેમજ સૈયદખાનનો રોજો નવસારીમાં છે. તેઓ પણ તેમનો પોતાનો જુદો સતપંથ ચલાવે છે. ઇમામશાહના રોજમાં તેમજ પીરાણાની માલ મીલકતમાં સૈયદખાની સૈયદોનો કશો પણ હક્ક હિસ્સો કે અધિકાર ઇલાકો નથી એવું ઇમામશાહી સૈયદો સ્પષ્ટ જણાવે છે.

નુરમહંમદશાહના પછી તેમના પુત્ર શાહબુદ્દીન ગાદીએ આવ્યા, અને તેના જલાલુદ્દીન થયા, જેથી એમના વંશજો ‘જલાલશાહી’ કહેવાય છે.

નુરમહંમદશાહના બીજા પુત્ર સૈયદ સુસ્તફાના દીકરા સૈયદ નુરશાહ થયા અને તેમના વંશના સૈયદો પોતાને ‘નુરશાહી’ તરીકે ઓળખાવે છે. ‘જલાલશાહી’ તથા ‘નુરશાહી’ બન્ને શ્રીરક્ષાના કૈયદો તેમને ‘ઇમામશાહી’ સૈયદ તરીકેજ ઓળખાવે છે, કાકા કારબારીની મારફતે પીરાણાની મીલકત અને આવકમાંથી તેમના જીવનનિર્વોહની યોજના આવસૂધી ચાલુ રહી છે.)

આ ઉપરથી એ ધર્મના ઉપદેશકો, ઇમામો, પીરો, પ્રચારકો અને સંસ્થાપકો કેાણુ હતા? તેમણે શા હેતુથી આ નવા પંથને ‘સતપંથ’ એવું એક માત્ર ઉપર ઉપરનું હિંદુ નામ આપ્યું છે! અને શા કારણથી તેઓ વિશ્વ, શક્તિ, પ્રજ્ઞા આદિ હિંદુ દેવતાઓને પણ પોતાનાં પ્રપંચીશાસ્ત્રોમાં ગણતરી દાખવી

લોળા હિંદુઓને ‘સતપંથ’ ની જાળમાં સંડોવી, તેમને છેવટે કચે માર્ગે દોરી જાય છે, એ પ્રત્યક્ષ જોઈ અને જાણી લેવાનું આ ઐતિહાસિક પ્રમાણ અત્રે પુરૂં થાય છે. અને હવે પછી એ ઇમામશાહે “સતપંથ” ની યોજના તેમજ તેનાં વ્યવસ્થિત બંધારણ માટે જે જે શાસ્ત્રગ્રંથો અને “સતપંથ પુરાણો” લખેલાં છે, તેમાંના મુખ્ય મુખ્ય સુદાનાં પુસ્તકો અને લખાણોનું સાહિત્ય, પીરાણા સતપંથીઓની હસ્તલિખિત કૃપી ગ્રંથસમૃદ્ધિ તથા તેમની છપાયેલી સામગ્રીમાંથી મેળવીને, જે જે વિષયો વાચકોનું ખાસ ધ્યાન ખેંચવા જેવા મહત્વના જણાયા, તેમજ જે જે ગ્રંથો, શાસ્ત્રો, ધર્મક્રિયાઓ અને પૂજા પાઠનાં કલ્પિત પ્રકરણો ઉપર “પીરાણા સતપંથ” નો સકલ આધાર છે, તે બધાં જેવાને તેવા સ્વરૂપમાં અક્ષરશઃ અહીં પ્રકટ કરીએ છીએ.

પ્રથમ ગ્રંથ વિશ્વના મૂળ પાચારૂપે “સૃષ્ટિનું મંડાણ” અને “દશતરી ગાવંત્રી” તથા “દસ અવતાર” એ નામના સૈયદ ઇમામશાહનાં લખેલાં આ પછીના પ્રકરણથી શરૂ થાય છે. તેના સંબંધમાં અમારી સ્વતંત્ર ટીકા અને ચર્ચાનો વિભાગ એ ગ્રંથો પૂર્ણ થતાં તેની સાથેજ જોડાયેલો છે. જે પરથી સુરાવાચક, મૂળ લેખકનાં કલ્પિત તરંગો સાથે સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરાવનારી દલીલો મેળવીને, અમારા ઉલ્લેખોનું તેમજ સતપંથ પ્રવર્તકોનું રહસ્ય, હાઈ અને ન્યૂનાધિક મહત્વ પોતાની મેજેજ અનાયાસે સમજી શકશે એ ‘સૃષ્ટિ મંડાણ’ ના ગ્રંથમાં જ્યોતિષ નિર્ણીત સમય સિદ્ધાંતોને કાયમ રાખી, હિંદુ વિચાર પદ્ધતિ અનુસાર સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિનો ક્રમ સમજાવી, છેવટે કેવી રીતે એ ચતુર અને કળાકુશળ સૈયદ પોતાના ઇસમાઈલી ઇમામી વાઢામાં, લોળી હિંદુ પ્રબંને ખેંચી ગયો છે, એ પણ તાદૃશ્ય દ્રષણની પેઠે દેખાઈ આવશે.

શ્રુટીનું મંડાણ.

—

પ્રકરણ ૮ મું

રથનાર-સૈયદ ઇમામશાહ.

—આઠ લાખ કરણની ઉત્પત્તિ.—

શ્રી નકેલંદ્રી નારાયણ હો સ્વામીજી, પ્રથમ આઠનુર તમે પરમેશ્વરા, તમે પરસોતમ અમરતો અલખ નરીજન હો સ્વામીજી, પરથમ નીલ વરણ ધંધુકાર, તારે સ્વામીજી આપોહિઆપ નરિજન હો સ્વામીજી, તારે તમારો કોણ ચહેન હો સ્વામીજી, હો પરમેશ્વરા; તારે દેવની દેહી છે નુરાની, આઠ પુરૂશ આપ પુરૂશ આપ મન આપ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી, તે નુર નીરવાંણ હો સ્વામીજી; તારે તઠા આઠ નરીજન હો સ્વામીજી ત્યારે સાઠ નહી સળઠ નહી, અહુંકાર નહિ, જલ નહી, થલ નહી, ધરતી નહી, આકાશ નહી, હો સ્વામીજી; ત્યારે નહિ આંદો, સુરજ નહિ, તારા નહિ, પવન નહિ, નહિ પાણી, હો સ્વામીજી; હુંગર નહિ, મેર નહિ, કંઇલાસ નહી હો સ્વામીજી; નહિ તારા મંડળ, તીસમધે કોઈ ન હોતા હો સ્વામીજી, ત્યારે પરથમ આઠ રૂપ પરવતતે હો સ્વામીજી; ત્યારે પરથમ રૂપતો આઠ મનથી નામ કરતવા હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ પુરૂશ આપોહીઆપ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી; તે પરથમ આઠ પુરૂષ રૂપ પરવરતતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ પુરૂશના અંગથી સતગુર ઉપના તો ઉત્પત્તિ ઉપનાં હો સ્વામીજી; ત્યારે રૂપ નુર એકે તે નામ ચાર ધારજતે હો સ્વામીજી; એક નામતો ગુર હશનશાહ શેરટીના ગુર હો સ્વામીજી; બીજો નામ તે ગુર ક્ષહમા ધારજતે હો સ્વામીજી; ત્રીજો નામ તે સતગુર ધારજતે હો સ્વામીજી; ચોથો નામ તો ગુર નળી માહમદ મુસ્તફા સલેલા અલેહીવ સલામ, તમે તો આપોહી આપ હો સ્વામીજી; ઈ ગુર પ્રસાદે સાત શીરસ્તા દેવની સેવા કરતવા હો સ્વામીજી, તે આઠ લાખ કરણ મધે પરવરતતે હો સ્વામીજી; અને દેવ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ મધે સ્વામી તમે અનત કરોડ દેવ નારાયણ નીપાળ્યા હો સ્વામીજી; તે ગુર પ્રસાદે નામ ધારજતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ, કરણ મધે જુગ એક ધારજતે હો સ્વામીજી; તે અગીયાર લાખ વરસ પરવરતતે હો સ્વામીજી ત્યારે ત્રીશ જુગ મહી મજમે એક કરણ મધે પુરણ પરવરતતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ મધે સવામી તમે અનત જીવ નીસ્તગયા હો સ્વામીજી; તે આઠ લાખ કરણ ભરપુર ભવસ્તો હો સ્વામીજી.

—ત્રણ કરણના અવતાર પાત્રનું નામ—

ત્રણ કરણ મધે સ્વામીના અવતાર પાત્ર (૧૭) પરવરતંતે તે અવતારના નામ લીખતે હો સુનીવરો.

(૧) શ્રી અહુણાદ	(૭) સાનથી નાન	(૧૩) કમલથી અહબુધ
(૨) અહુણાદથી અલખ	(૮) નાનથી ગનાન	(૧૪) અહબુધથી જાગ
(૩) અલખથી નામનીલ	(૯) ગનાનથી તુર	(૧૫) જાગથી તંતવ
(૪) નામનીલથી અનીલ	(૧૦) તુરથી તેજ	(૧૬) તંતવથી પ્રેમ તંતવ
(૫) અનીલથી સુન	(૧૧) તેજથી જલ	(૧૭) પ્રેમ તંતવથી આદ
(૬) સુનથી સાન	(૧૨) જલથી કમલ	પુરશ

તે રૂપનું ધ્યાન કરતવા હો સુનીવરો; ઈ ધરમ બચોભવ સતમંથ સદાઇ ઉત્તમ હો સુનીવરો, ઈ ત્રણ કરણના અવતાર પાત્ર (૧૭) ભવસ્તો હો સુનીવરો.

—ધંધુકારની હકીકત—

અહુનાદ મધે સ્વામી તમ નરીજન અહું ધંધુકાર મધે સ્વામી તમે અલખ નરીજન હો સ્વામીજી; અહુંકાર મધે છત્રીશ જુગ ને ચૈરાશી ચોકડી ઉત્તમ એક ધ્યાન પરવરતંતે હો સ્વામીજી, ત્યારે તમે આપો આપ નરીજન કહાવ્યા હો સ્વામીજી, તારે તમે નારાયણ વેદ રૂપી કહાવ્યા હો સ્વામીજી, નરીજનની જતું સુકરીત પ્રેમ ધ્યાન હુકરીત ન હવો સુન હવો. સુન હો, સ્વામીજી પહેલાં અનત કરોડ જીવ તારે અણુ આદ નામ અલખ નરીજન નર પાંચ નર બીહો સ્વામીજી, ત્યારે તમે અનત મુરત અગોચર ત્યારે તમે અવતાર ધારજતા હો સ્વામીજી, ત્રણ લાખ વરસ હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ પ્રહંભા હો વાચા સાંમીજી, પ્રહંભાવેદ સંમપુર્ણ સંસાર મધે પ્રકાશતે હો સ્વામીજી, જેમ લોહા પારસ હેમ કરતવગ હો સ્વામીજી, તેમ સતગુરુ સુનીવરને આપ સમાવ કરતવગ, તેમ સતગુરુ અન પાન હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ પ્રહંભા હો સ્વામીજી અર બંધ નર બંધ ધંધુકાર ગયા અનત જુગમાંહે તેજ રહ્યા હો સ્વામીજી, ત્યારે આદપુરૂષથી અહુંકાર (૧૮) અહુંકારથી પ્રકાશ (૧૯) તે ચાર વેદ હો સ્વામીજી, તમે નવ બંડ પૃથ્વીની બાંધી પીઠ હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ પ્રહંભા હો વાચા હો સ્વામીજી, આજ વહરે જળ બંધણા જુગ પાંચ, પાંચ જુગતો પદયાળ ચોભંતા, પાંચ જુગતો પ્રહંભંડ જડંતા, પાંચ જુગતો મેર ઉઠતાં, આઠ જુગ ગવરી ઉધરતે, નઉ જુગતો નીરવાંજુ જડતે, બાર જુગતો રૂઢમાળા ફેરવતા, વીશ જુગતો બહુત બુસતા, ત્રણ જુગતો ત્રીશુળ ધરતા, એક જુગતો અહુંકાર કરતે, એવા તોતેર ૭૩ જુગ શ્રી સ્વામીજીને રમત કરતાં વહી ગયા હો સ્વામીજી, તારે સો નર નાસી માતા, નાસી પીતા, નાશી બારજ, નાસી સગા, નાસી દોસદારા, તારે નહી ધરતી, નહી

આકાશ, નદી પવન, પાણી હો સ્વામીજી, ચાંદો નદી, સૂરજ નદી. હો સ્વામીજી, મેર નદી, નહિ કઇલાશ, હો સ્વામીજી, રાત નદી, દીવસ નદી, ખંડ નદી, દીપ નદી, ત્યારે કોઈ ન હોતા હો સ્વામીજી, અગમ અગોચર હો સ્વામીજી.

—આદ કળસ ઘટ થાપના અને સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ —

હોત ધરને પ્રથમ શીજી ઉપાયા હો સ્વામીજી, ત્યારે શીજી થકી એક ઈંડ ઉપાયા હો સ્વામીજી, ઈંડ ફેડી ત્રણ ભવન રચાયાં હો સ્વામીજી, અમરતે બંધ બંધાયા હો સ્વામીજી, તમે અલખ પુરખ ચંચરચર હો સ્વામીજી, દુતીયા બ્રહ્મા આદ શુર ધરતી સ્થાપી આપોધિઆપ હો સ્વામીજી, તમે ગમન થંભાવજી આકાશ શુર નર ઉપાધ, ધરતી આકાશ, વેદ ત્રણ માંહે હુંવા પ્રકાશ, પીર ધ્રુમામ શાહા હો વાચા ધરતી આકાશકા મંડાજી કહો હો સ્વામીજી, અમે ઉચ્ચ ઉદાવતકા ખખરજ બહું હો સ્વામીજી, પ્રથમ અહંકાર મધે ગુણત કલસ થાપતા હો સ્વામીજી, ત્યારે આદ કુંભ કમળનો ઘટો ઉત્પત્ત પાણી સાથે ભર્યો, તે દેવે લઈને બ્રહ્મા આગલ ધર્યો હો સ્વામીજી, અહંકાર મધે હો સ્વામીજી, ત્રણ કલપ મધે હો સ્વામીજી, તમે સેત્ર નામ ભણાવ્યાં હો સ્વામીજી, તે ભણી નામ હોય વાચા સાર તેનો સાંભલો સગ દેવ નીભર હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠા સંભુદેવ ચાલી લોક વાંચી ગત માંધ વીમરસ ભાંજે ત્યાં બેઠા બ્રહ્મા વીશત મહેશ્વર હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠા બાર કલાતું સુરજ ત્યાં સોળા કળાતું ચાંદો ત્યાં બેઠા દેવ નરીજન ગોવીંદ નાથ હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠા શુરગત ગંગા ત્યાં બેઠા સાત શાહેર નવશે નવાહું નદીઓ હો સ્વામીજી ત્યાં કલશ થાય ઘટ થાપના ત્યાં બેઠા બાવા ગોરખજતી હો સ્વામીજી પ્રથમ સ્વામીજીયે આદ કુંભ ઉપાળ્યો જે જીવ જાતા એકમતા જાઈને કુંભની સેવા કરતવા તે ભવોભવ અમરાપુરી ભોગવંતા હો સ્વામીજી શુરનર પ્રથમ ઘટ થાપ્યું તારે પહેલાં મૃતલોક માંહે માનવી નહીં અને ઈંદ્રા લોકમાં દેવતા નહિ હો સ્વામીજી તારે શુરનરને પાવળ પ્રમાણે શુરનરના નુરની ઉપાધ તે કળશમાં પાંચી સાચતુ નામ્યુ હો મુનીવરો તારે પહેલાં મંડાજી સુરજ ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી બીજી ચંદ્રમાં ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી ત્રીજી ભવન તો રચ્યો તારા મંડલ રચ્યું હો સ્વામીજી ચોથુ ભવન તે ધરૂં ભવન રચ્યો હો સ્વામીજી પાંચમું તો ઈંદ્ર ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી છઠું તો બ્રહ્માઠ રચ્યું હો સ્વામીજી સાતમું ભવન મધે આકાશ પ્રકાશતે સરવે થાને વસુંદ્રા બ્રહ્માજ હો મુનીવરો પહેલું થાનક શેશનાગની ફેંજ ઉપર રાખ્યું સ્વામીજી બીજે થાનક ધમલા પોરીના શીંગ ઉપર શેશનાગ રાખ્યો સ્વામીજી ત્રીજે થાનક કાચબાના ફેંજ ઉપર ધમલાપોરી રાખ્યો છે સાંમીજી. ચોથો થાનક મગરના વાસા ઉપર કાચબો રાખ્યો સ્વામીજી. પાંચમું થાનક માસા પંખી ઉપર રાખ્યો સ્વામીજી. છઠું થાનક તો પાણી ઉપર માસ પંખી

રાખ્યો સ્વામીજી. સાતમું સ્થાનક તો પવન ઉપર પાણી રાખ્યું સ્વામીજી. તમે રાખી ધરતી શેશનાગ આધારે અને શેશનાગ તે ધમલાધારીને આધારે હો સ્વામીજી. ધમલાધારી કાચબાને આધારે હો સ્વામીજી. કાચબો તે કરટ મગરને આધારે હો સ્વામીજી. મગર તો માંસ પંખીને આધારે હો સ્વામીજી. માંસ પંખી તો પાણીને આધારે હો સ્વામીજી. પાણી તો પવનને આધારે હો સ્વામીજી. પવન તો તમે પોતે ઉપાયો આપોહી આપ હો સ્વામીજી. પવનને આધારે મેઢની ચઢેલ બવન હો સ્વામીજી. પવન તો તમે આપોહી આપ નરીજન હો સ્વામીજી નરીજનથી અહુંકાર હો સ્વામીજી અહુંકાર મધે આઠ રૂપે ભવે બ્રહ્મા હો સ્વામીજી બ્રહ્મા વીધરતો અવતાર રૂપી દેવ દેવતા મહિસરા એક મુરત ત્રણ દેવ કરતવા હો મુનીવરો શ્રી સતગુર હો વાચા હો સ્વામીજી તમે નરીજનથી અવતાર ધર્યો. મજમે ત્રણ લાખ વરસ.

—સાત દિવસમાં વાર પ્રમાણે શું ઉપાવ્યું તે હકીકત.—

સંસાર પ્રકાશતે હો ઇ અરવે સતગુર સીરજતે હો સ્વામીજી, શુકરવારે સ્વામી સીરજી ચાર ખાણુ હો સ્વામીજી, ચારહિ વાણુ ચોરાશી લાખ જીવા બેડ બાંદો, સુરજ, પવન, પાણી, તમે શુકરવારે સીરજતે હો સ્વામીજી, જમી માતાને દશ આસમાન તે તમે શનીવારે સીરજતે હો સ્વામીજી, આદીતવારે સીરજતે ચાર હીશુ ને ચઢેલ બવન હો સ્વામીજી, સાત શાહેરને નવસો નવાણું નહિયું તે તમે સોમવારે સરજ્યા હો સ્વામીજી, અસ્ટ કરોડ પરબતન નવકુળ નાગ ચોસઠ લાખ દેવીયું પેઢા કહ્યા હો સ્વામીજી, તે મંગલવારને દહાડે હો સ્વામીજી, બુધવારને દહાડે સરજ્યા નવાણું કરોડ જાંબ છપન કરોડ મેઘ બત્રીશ કરોડ ક્રીનરે તેત્રીશ કરોડ દેવતા હો સ્વામીજી, બીસપતવારે તમે સરજ્યા ગુરનર ચતુર ખાંણુ હો સ્વામીજી.

—ચાર ખાણુની હકીકત—

પરમમ જરેજ ખાંણુ સરજતે હો સ્વામીજી, જરેજ ખાણુ મધેથી ક્રીયા લખણુ દોપગા અને ક્રીયા લખણુ ચોપગા અને કયા લખણુ ખડચરા તમે કથો હો દેવ મહેચરા એક એક ખાણુ એકવીસ લાખ બંધાણુ જરેજ ખાંણુ મધે કોણુ કોણુ વસ્ત પવીત્ર હો સ્વામીજી, અને કોણુ વસ્તુ વખાણીયે હો સ્વામીજી, જરેજ ખાણુ મધે ત્રણ વસ્ત પવીત્ર હો સ્વામીજી, અને ત્રણ વસ્ત વખાણીયે હો સ્વામીજી, નરસીદી ને ગબાઈ નર રૂપી ભવે બ્રહ્મા સીંહિ રૂપીતો સીરજનહાર જનતમિ દેવી ને ગબ સોહિયે પણુ હમ દેવ સદા નરીજનાં હો સ્વામીજી.

હવે ઈંટેજ ખાંણુ મધે કયા લખણુ મોટા ક્રીયા લખણુ વખાણીયે હો સ્વામીજી, ક્રીયા લખણુ જળચરા હો ક્રીયા લખણુ પંખી બત હો સ્વામીજી,

ઇટેજ ખાણ મધે નાગ લોક જીવજાત મોટા વખાણિયે આઠ લાખ જીવ જળચરા અને ચતુર લાખ જીવ જાત પંખી એક એક નીરવાણ હો સ્વામીજી, એકવિંશ લાખ બંધાણ ઇટેજ ખાણ મધે કોણ વસ્ત પવીત્ર કોણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી હંશ કોરભ ને ગરૂડ હંસ રૂપી, ભવે તો ભરમા કારેવ રૂપેતો સીરજનહાર જનદેવીને તો ગરૂડ સોહી એ પણ હમ દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી.

ઉદ્બુદ ખાણ મધે કયા લક્ષ્મી સુગંધ કયા લક્ષ્મી તો કંધ મુઠાહો સ્વામીજી, તમે કંથો હો દેવ મહેશ્વર ઉદ્બોદ ખાણ મધે તો નવ લાખતો સુગંધ કયા અને ચતુર લાખતો નીરગંધ કયા હો સ્વામીજી, અને અષ્ટ લાખતો કંદમુળા ક્રિયા એક એક નીરવાણ એકવીંશ લાખ બંધાણ હો સ્વામીજી.

ઉદ્બોદ ખાણમધે કોણ કોણ વસત પવીત્રાં અને કોણ કોણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી, ભારે ઉદ્બોજ ખાણમધે ત્રણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી અને વૉણ ને ચંદન હો સ્વામીજી. અનરૂપીતો ભવે બ્રહ્મા અને વૉણ રૂપીતો સીરજનહારજન અને દેવીને તો ચંદન સોહિયે પણ હમ દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી.

સીંતેજ ખાણ મધે ક્રિયા લક્ષ્મી તારા અને ક્રિયા લક્ષ્મી તો મેગ મંડાણ. ક્રિયા લક્ષ્મી તો પરખતા હો સ્વામીજી, તમે કંથો હો દેવ મહેશ્વર હો સ્વામીજી સીંતેજ ખાણ મધે તો નવ લાખ જાત તારા મંડાણ હો સ્વામીજી, અને ચતુર લાખતો મેગ મંડાણ ને આઠ લાખતો જાત પરખતા હો સ્વામીજી એક મંડાણ એકવીંશ લાખ બંધાણ હો સ્વામીજી સીંતેજ ખાણ મધે કોણ કોણ વસત પવીત્રા વખાણિયે હો સ્વામીજી, તારા ત્રાંબાને સોવન તારા રૂપીતો ભવે બ્રહ્મા અને ત્રાંબા રૂપીતો સીરજનહારજન તમ દેવીને તો સોવન, સોહિયે પણ હમ દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી, ચતુર ખાણ સીરજન હો સ્વામીજી, આસણ બેસણ કરી જણો હો સ્વામીજી, સતશુર બોધ્યા સદયત સદાનતી વાંજ.

—ત્રણ દેવની ઉત્પત્તી.—

એટલા જુગતો રમત કરતા વહી ગયા હો સ્વામીજી, તારે સાંમીજીએ એક શક્તિ દેવી પેઠા ક્રીધી હો સ્વામીજી તે શક્તી લઇને અલગી મેલી હો સ્વામીજી, ત્યારે શક્તિયે જણ્યું છે જે હું છું તારે સ્વામીજીના મન માંહેથી શક્તીની જીભીયાને તેજ મેલ્યું છે પચ્ચસ લાખ જુગ પછે નાહ કમળથી ભવે બ્રહ્મા થયા છે તારે સ્વામીજી સુખથી જીભીયા તેજ શક્તીને મેલ્યું તારે આલીસ લાખ જુગ પછી સ્વામીજીયે સુસ્તક થકી વિધરૂ રૂપ પેઠા ક્રીધું તારે સ્વામીજીયે શક્તિમાં તેજ મેલ્યાં તારે પછે સાઠ લાખ જુગ પછે સ્વામીજીયે સુસ્તકથી તેજ શક્તી જાપા મુકયું હો સ્વામીજી, અમતર વીધીયા તે ધૃતર પેઠા કથો હો સ્વામીજી, ત્રણ દેવ પેઠા કયાં હો સ્વામીજી, તારે છત્રીય જુગ ચોરાશી ચોકલી

વર્ધ ગયા પછે નરજી બોલ્યા જે વેદ ગયા તે બાવા દો, નવ વેદ પૈદા કરો, નહીં તો કાયર થઇને ઉભા રહો.

ત્યારે બ્રહ્માએ કહ્યું જે અમે છત્રીસ જુગ ચોરાસી ચોકડીએથી અમે નાનેરાભાઈ, ત્યારે પછી ઈશ્વર હુંદે હુંદે કરે વિચાર, આવી ઉભા વિશનુ મહારાજ કે પાસ, એ વિશનુ મહારાજ કીપા કરો-કરો વેદની સાર હો સ્વામીજી; ત્યારે વિશનુ બોલ્યા જે વેદ ગયા તો બાવા કયો, નવા વેદ પૈદા કરો, બ્રહ્મા વિશનુ ને મહેશ્વર પોતે પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી.

—ધર્મની ઉત્પત્તિ અને ઘટપાટની સ્થાપના તથા સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ.—

ત્યારે ચાર પુતલાં મેરને માથે પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી, તે ધરમ શાળાએ બેઠા હતા હો સ્વામીજી, હવે ચાર પુતલાં બેઠા હતા જ્યાં સ્વામીજીએ સુસ્તકથી તેજ નાખ્યું છે ત્યાં બધુ આદ પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી, તારે ધરમ જમણે ખભે પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી અને બ્રહ્મા મહેશ્વર વીધરૂને ધરમ પુછવા લાગે. કહેવા લાગે જે તમારો કોણુ ધણી છે ત્યારે બ્રહ્માજીએ કહ્યું છે જે હમારો તમારો ધણી શ્રી પરમેશ્વર છે હો સ્વામીજી, અને તેને પાઈ લાગા ત્યારે ધરમને કાળે સ્વામીજીએ મુખથી અખેપાત્ર આપ્યું છે હો સ્વામીજી, ત્યારે ધરમ લઈને ગુર-બ્રહ્માજીને આપ્યું છે હો સ્વામીજી, ગુરબ્રહ્માજીએ ઘટપાટ આપ્યું છે હો સ્વામીજી ત્યારે ગુર બ્રહ્માજીએ એક નુરની છાંટ નાખી ત્યારે સાત સમુદ્ર પૈદા કર્યો છે હો સ્વામીજી, ત્યારે સતગુર બ્રહ્માજીએ બીજી નુરાની છાંટ નાખી છે ત્યારે અસ્ટ કરોડ પરબત પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી ત્યારે સતગુર બ્રહ્માજીએ ત્રીજી નુરાની છાંટ નાખી ત્યારે નવાણું કરોડ જંખ, છપન કરોડ મેગ, બત્રીસ કરોડ કીનર તેત્રીસ કરોડ દેવતા અને સાત રખી રાહો ચાંદો, સુરજ, તારા, મંડળ સરવે સેસ્ટી પૈદા કીધી છે હો સ્વામીજી.

તારે સતગુર બ્રહ્માજીએ ચોથી નુરાની છાંટ નાખી છે ત્યારે જેટલા સીંતેજ ખાણના જીવ, જેટલા ઇંડેજ ખાણના જીવ, જેટલા ઉંઝોજ ખાણના જીવ, જેટલા જરેજ ખાણના જીવ, ઇં ચાર ખાણના ચોરાસી લાખ જીવાનેડ કરતવા હો સ્વામીજી, તે પ્રેમ બ્રહ્માજી આપ્યા હો સ્વામીજી, ત્યારે બ્રહ્માજીના મનમાંહેથી મોટાઈ આંણી છે જે સેસ્ટી તો મેં નીપાઈ હો સ્વામીજી, ત્યારે વેદજી અજવાણું હતું એક કલપ ધંધુકાર શુધી હો સ્વામીજી, ત્યારે બ્રહ્માના મનમાં મોટાઈ આવી તે પહેલાં બંધણ હો સ્વામીજી, એસા પુરૂષ જીગો જીગ ધંધુકારે જીગો જીગ અહુનાદ ગુરકે છોડા શકતી દેવી કે છોડો ઇં શકતી દેવી જ્યાં તેનો પુત્ર બ્રહ્મા ઇં બીધરૂ મહેશ્વર હો સ્વામીજી;

—ત્રણે સુરતને ઘેરજેલો અહંકાર.—

ત્યારે પ્રહમા કહે જે સેસ્તી હમારી હો જલે પ્રહમા; થલે પ્રહમા, આકાશે પ્રહમા, પાતાલે પ્રહમા, ઘર મેર પરખતે પ્રહમા; ઇ સરવે માયાહમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ધરમે કહ્યું જે સુણો હો ગુર બરહમાજી તમે ન જાણો સેસ્તકા લેહ સેસ્ત કરતા કેઇ દુબ્બ દેવ ચતુર ભોજકી કળા સારી ઇ નઇ સેસ્તી તમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ઇશ્વરે કહ્યું જે તમે સુણો હો ગુર બરહમા જલે ઇશ્વર; થલે ઇશ્વર, આકાશે ઇશ્વર, પાતાલે ઇશ્વર, ગર મેર પરખતે ઇશ્વર, ઇ સરવે માયા હમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ધરમે કહ્યું જે તમે સુણો ઇશ્વરે તમે ન જાણો સેસ્તકા લેહ સેસ્તી કરતા કેઇ દુબ્બ દેવ ચતુર ભોજકી કળા સારી ઇ નઇ સેસ્તી તમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે શક્તી બોલ્યા તમે આજ કાલના છોકરા છો તમે શું જાણો સેસ્તીકી વાત, જલે દેવી, થલે દેવી, આકાશે દેવી, પાતાલે દેવી, મધ મંડળે ઘર મેર પરખતે દેવી, એ સરવે માયા હમારી.

ત્યારે ધરમ બોલ્યા તમે સુણો હે દેવી તમે ન જાણો સેસ્તકા લેહ, સેસ્તી કરતા કેઇ દુબ્બ દેવ. ચતુરભોજકી કળા સારી એ નઇ સેસ્તી તમારી હો સાંમીજી.

ત્યારે શ્રી નારાયણે કહ્યું ઇધતને જે તમે વેદ હરી જાવો ત્યારે ઇધત વેદ હરી ગયો, ત્યારે અંધકાર થઈ રહ્યો, ત્યારે ગુર પ્રહમા ડુંડે ડુંડે કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ મહારાજ કે પાસ; એ વિશનવ માહારાજ કીરપા કરો, કરો વેદની સાર ત્યારે છત્રી જુગ ચોરાશી ચોકડી તો વધી ગયા, પછે નર બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા કયો નવા વેદા કરો નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે ઇશ્વર ડુંડે ડુંડે કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ માહારાજ કે પાસ, એ વિશનવ માહારાજ કીરપા કરો; કરો વેદની સાર. ત્યારે સાહેબજી બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા કયો, નવા વેદ વેદા કરો, નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે આઠ શક્તિ ડુંડે ડુંડે ને કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ કે પાસ, એ વિશનુ મહારાજ કંપા કરો, કરો વેદની સાર. ત્યારે શ્રી સાહેબજી બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા કયો નવા વેદ વેદા કરો નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે પીર હિમાચાહાકી વાચા, ગુર. સમા તોલ નહિ, ચંદા નહી, સુરજ ગુર સમા તોલ નહી પવન નહિ પાણી, ગુર સમા તોલ નહિ ધરતી, નહિ આકાશ, ગુર સમા તોલ નહિ સગ, નહિ બાખા, ગુર સમા તોલ નહિ દેવી, નહિ સેસ્તી, ગુર સમા તોલ નહિ બેગ, નહિ જુગત, ગુર સમા તોલ

નહિ ત્રિલોક; શુર સમા તોલતો કોઈ નહિ હો સામીજી, શુરં પ્રસાદે હું
મુક્તી હો સ્વામીજી.

એસા તો સત વિશ્વતુ પાત્ર અવતાર હો સ્વામીજી, દ્વિતીયા પ્રહમા હો
સ્વામીજી, પ્રહમા આઠ વિશ્વતુ તે શુર નર વિનાં જે બીજે શુર કહેવાસે તે તો
કુંભી નરગે પડશે જુગો જુગ ને જાવોભવ જાસે રસાતળ હી સ્વામીજી, એ શુર
નર એકે તન હો સ્વામીજી.

—પહેલો જાણલા કલપ.—

શ્રી સતશુર વાચા હો સ્વામીજી, હવે પેલા કલપ જાણલાનું મંડાણ માંડતે,
હો સ્વામીજી, પરથમ નોમુ છમછર વર્ધશાક ૦)) અમાસ વાસી આહિતવાર
નક્ષત્ર મુળને ઠંઠાડે તમે જાણલા કલપનું મંડાણ થાપ્યું હો સ્વામીજી; જાણલા
કલપની શાખા પાછલી રાત, પાછલી પહેર કહીએ. પરથમ જાણલા કલપ
મધે તમે ચતુર જુગ થાપ'દે હો સ્વામીજી; જત્રીસ કરોડ, જત્રીસ લાખ, બાવીશ
હજાર ગોહો મારધ, જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૧) છવીસ કરોડ ને ત્રેવીશ
લાખ ને બાવીશ હજાર ગોવરધ જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૨) બાવીશ કરોડ
બાવીશ લાખ બત્રીશ હજાર મહા વિધ પ્રમાણ હો જુગ સ્વામીજી, (૩) અઠાર
કરોડને બાવીશ લાખ ચોવીશ હજાર નીધ જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૪)
જમલે નવાંજુ કરોડ બઘલા કલપના હો સ્વામીજી, તે જુગ ચાર મલી જમલે
સ્વામીના રૂપ ચાર પરવરત'તે હો સ્વામીજી, હવ કવ ધરમ કેશવ સ્વામીના રૂપ
ચાર પરવરત'તે હો સ્વામીજી, ત્યારે વેદ તો રશુવેદ ભજતા હો સ્વામીજી,
ભાખ્યા પ્રમાણે મુખી એક (૧) માજ દેવતો શુર પ્રહમાને પુજતા તે દેવ તો દેવ
ગોડ ગોડીનાઇના નવાણું કરોડ જાખ સીર પુજતાં તે જાખની ઈંચી પોપવંતી સી
રહેતી એક લાખ વરસ રહેતી જાખસીરની સી દાંન દેતી તારે વાચા ફળ ઓધાન
રહેતું તારે નેતું લાખ વરસ તે બાલક ગીરભાસ્થાન રહેતું હતું તારે તે બાલક
પાંચ વસ્ત્રમું ઉપજતું તે જાસો તાડ તે માણસ ઉંચુ હતું એકસો તાડ તે માણસ
અગીરસ હતું તે નવાણું કરોડ નીરવાણુ હો સ્વામીજી, બઘલા કલપની નવાણું
કરોડ નીરવાણુ હો સ્વામીજી, તારે ધરમ તો વીશ વસા, પાપ તો નાસ્ત
ભવે તારે ત્રણ લાખને ચોરશી હજાર ત્રણસો ગીરણુ (ખાંના) હતા ખાંના તો
મુળત ભવે તે ઈ માંહે નવાણું કરોડ તો નીમધારી તે સરવ રખીસર સતપંથ
ધ્યાયવ અંતે સતપંથ સરવતા સરવે દેવ રખીસર દેવની કાયા લક્ષ્મી સંપૂર્ણ
પરવરત'તે તારે રખીસર રતન પદાર્થ કળસ મધે રાખતા નવાણું કરોડ રખીસર
મોક્ષ મુગતી લહેતે.

તારે ધરતી એકવાર વાવતા તે સહેસત્ર વાર ફલ લેતા ગંઠ કુંભ ચાર દુધ
દેતી તે દુધ દેવ એક ભરખ ભોજન આહર કરતા હો સ્વામીજી, કોઈ કેને નહી

હુવતા હો સ્વામીજી, તેમાં નરજો કોઈ ન જાતા આવા ગમજીના સત સરવે સમતોલ સરગપુરી પોચતા હો સ્વામીજી, તારે સ્વામી તમે બધલા કલપ મધે વીશુધ્ધશ જલ કરતવા હો સ્વામીજી સરવે વીરખા પરવરતે મુસ્તક જલ પરવરતે તેજ કરતવા તારે ધર તારા મંડળ શુધી સરવઇ જલ કરતવા હો સ્વામીજી; પરભાસત લખ ચોરાશી જીવ જોડ મરતક કરતવા હો સ્વામીજી, તમે ચતુર ખાંણ જીવતે હો સ્વામીજી, એક કહીયું સરવે મરતક ભવો સરવે જાત બવનમધે તઢા વીશુનું મુરત આવણુ હો સ્વામીજી, ત્યારે સરવે નીર નીસરી જાતું તઢા તમે વાયક જોચરતે હો સ્વામીજી; તમે મુઠી કીડી પરાગવણુને પાંદડે ઉપર મુઠી હો સ્વામીજી, તમે તે કીડીને ફરમાન કીયા હુકમ તેરેસે કીડીયે છલા યોદયા ચઉદ ભમજીનું પાણી ને માંઈ સમાણુ હો સ્વામીજી, બધલા કલપની શાખા જીગ ચારની પુરી સંપુર્ણ સમાપ્ત બવસતે.

—બીજો ફાયલા કલપ,—

પીર ઇમામશાહા હો વાચા બીજા ફાયલા કલપનું મંડાણ મંડતે હો સ્વામીજી, તે મધે અગતીયા કલપનું મંડાણ હો સ્વામીજી, અનત અનત વનસ્પતિ પ્રકાશ કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત વનસ્પતી ફળ કરતવા હો સ્વામીજી, વનસ્પતી મહિથી અનત અનત અન ભરખ સોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત ચાર ખાણી માંહેથી પ્રગટ કરતવા હો સ્વામીજી, ચાર ખાણ, ચાર વાણ, માંહેથી લખ ચોરાશી જીવ જોડ પ્રગટ કરતવા હો સ્વામીજી, ફાઈલા કલપનું મંડાણ મંડતે હો સ્વામીજી, છમછર નોખું સીરજતે હો સ્વામીજી, નામ છમછર આસાઠ ઉતરતે અને શ્રાવણ એસતે અમાસ વાર સોભવાર નક્ષત્ર અનરાધાને દહાડે ફાઈલા કલપની સાખા જીગ ચારની પરથમ કહીયે શ્રી વીસ કરોડ ખાવીશ લાખ વીશહજાર ઈ નીધ જીગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી (૧) પંદર કરોડ ખાવીશ લાખ વીશ હજાર ગીરધ જીગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી (૨) બાર કરોડ ત્રેવીશ લાખ વીશ હજાર પ્રેમ જીગનું પ્રમાણ હો સ્વામીજી (૩) આઠ કરોડ બત્રીશ લાખ ચાલીશ હજાર નુલ જીગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી (૪) જીમલે કરોડ છપન ફાઈલા કલપ જીગ ચારનું જીમલે સ્વામીજીના રૂપ ત્રણ (૩) પરવરતે હો સ્વામીજી, કલ ૧ તવ ૨ ઉજાઠ ૩ ઈ રૂપ ત્રણ (૩) પરવર-તે હો સ્વામીજી, તારે દેવ છપન કરોડયું નીમધારી તે મધે વામાપુર મધે દેવતા પુરવ દીશ નમસકાર કરતવા હો સ્વામીજી, તારે વેઢતો જીગર વેઢ મધે દેવતાયે પ્રમાણ્યું મેઘની ઈચ્છી પોપવંતી રહેતી ઈ દશ હજાર વરસ પોપવંતી રહેતી તારે ઈચ્છી ઢાન દેતી વાચા ફળ યોધાન રહેતું એકવીશ લાખ તથા બે હજાર પીસ્તાલીશ વરસ ખાલક ગીરભાવસે ઉપજતું એકશે પચાશ તાઠ માણસ ઉચું હટું પીસ્તાલીશ તાઠ (હાથ) માંણસ પોહું હટું તે છપન કરોડ વદસ જીગ

ચારની આવરકા ભોગવતા હો સ્વામીજી, ત્યારે ધરમ તો વીસ વાસા, પાપ તો નીસંત ભવોભવ, તારે એક લાખને શુડતાલીશ હજાર સાતસો, ગીરજી (ખાના) હંતા તે માંહે છપન કરોડ નીમધારી હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર સતપંથ ધ્યાવંતે હો સ્વામીજી, સરવે રખીસરને દેવની કાયા લક્ષ્મી સંપૂર્ણ પરવરતંતે એક વાર ધરતી વાવંતે તે પચાસ વાર ફલ લક્ષીયંતે ગઈ કુંભ (ધડા) ત્રણ દુધ દેતી (ઢળા) મણુને મજમે દેતી તે દુધ દેવ એક ભરખ ભોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, તારે કોઈ કેને નઈ દુવતા તે માંહે સુખી એક મેઘ દેવતાનું નામ તો મેઘ દેવતા ગુર ઘડમાને મનતા તદા ડાગ ગુળત ભવોભવ તે માંહે તો નરગે કોઈ નહીં જાયએ તે તારે આવાગમણુ નહિ હીતા ફાઈલા કલપ સરવે સમતોલ પોંચતા હો સ્વામીજી; ફાઈલા કલપ મધે સ્વામી તમે વસુંધરા પવિત્ર જલ કરતવા હો સ્વામીજી; સરવે વીરખા પરવરતંતે મુસ્તક માંહે ગરજતા જે ચઉદ ભમણુ સુધી જલ પ્રકાસંતે તદા સરવે નીર નીસરી જતું હંતું હો સ્વામીજી, તારે સરવે જીવાજોડ મરતું કરતવા હો સ્વામીજી; તારે ચતુર ખાંચું ભાજતે ભવન મધે વીંતુ મુરત અવીચલ કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે તમે પરાગ વડને પાંદડે વીરજી મોરારી ત્યારે તમ પાસે એક ઘડમા મહેશ્વર હંતા શ્રી સુરકથો વીશન. નારાયણુ એક મુરત ત્રેઈ દેવતા તારે સ્વામી તમે જણા ત્રણ ભેદ કરતવા વાયક ઓચરંતા હો સ્વામીજી, એક ક્રીડીકું પેઠા કરી પ્રાગ વડના પાંદડા ઉપર રાખી હો સ્વામીજી, એક ક્રીડીકું ફરમાન ક્રીયા હુકમ તેરેસે ક્રીડી છલા ખોલા ચઉદ ભમણુનું પાણિ તેમાં સમાણુ હો સ્વામીજી, વસુંધરા પવીત્રા કરતવા હો સ્વામીજી, ફાઈલા કલપના જુગ ચાર તેની શાખા સંપૂર્ણ સમાપ્ત ભવસ્તો પુરી પ્રમાણુ હો સ્વામીજી.

—૩ જે અરજ કલપ.—

સ્વામી તમે અગતીયા ત્રતીયા અરજ કલપનું મંડાણુ માંડયું હો સ્વામીજી, ત્યારે અનત અનત વનસ્પતિ કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત ભરખ ભોજન કરતવા હો સ્વામીજી, ચાર ખાણુમાંથી અનત જીવાજોડ પેઠા કરતવા હો સાંમીજી, અરજ કલપનું મંડાણુ માંડતે હો સાંમીજી છમછર વસતા નામ છમછર ચઇતર ઉતરતે વઈશાખ બેસતે વઈસાખ વહી-૦)) બેસવતવારને હીને નક્ષત્ર અસવરણી દહાડે અરજ કલપ યાખ્યો હો સ્વામીજી, અરજ કલપની ચાર જુગની શાખા ગુર કહે તેર કરોડ બત્રીશ લાખ વીશ હજાર જુગ પ્રમાણુ હો સાંમીજી, (૧) નવ કરોડ બાવીશ લાખ ત્રીશ હજાર તે ચકર જુગ પ્રમાણુ હો સાંમીજી, (૨) છ કરોડ તેવીશ લાખ વીશ હજાર બેદુ જુગ પ્રમાણુ હો સાંમીજી, (૩) ત્રણ કરોડ બાવીશ લાખ ત્રીશ હજાર તે નીલ જુગ પ્રમાણુ હો સાંમીજી, (૪)

અરબ કલપ મહી જુમલે કરોડ બત્રીશ અરબ કલપની જુગ ચારની મહી જુમલે સાંમીજી, રૂપ બે હો સ્વામીજી ઉતરા (૧) હરિતક (૨) એ બે રૂપ પરવરતે હો સ્વામીજી, તારે ઠક્ષણ નમસ્કાર કરતવા હો સ્વામીજી, વેદ તો શામવેદ ક્રીનર કરોડ બત્રીસની સ્ત્રી પોપવંતી રહેતી એક હબાર વરસ રહેતી. અરબ કલપમાં સ્ત્રી દાન દેતી, સ્ત્રી પુરખ મહી વાચાક્ષણ ઓધાન રહેતાં તેત્રીસ હબાર વરસ બાલક ગીરભાવાસમાં રહેતું હતું. તે બાલક પાંચ વજ્રનું ઉપજતું હતું. ત્યારે માણસ એકસો તાડ (પોતાના) ઉંચો હતો અને વિંશ તાડ માણસ પહોલો હતો. ક્રીનર કરોડ બત્રીસ જુગ ચાર મળી મજમે કરોડ બત્રીસ આવરદા હતી. તેમાં દાન તો શુભત હેતા, ભવે મુખી એક મેગ દેવતા સદા ફળતવા. ક્રીનર કરોડી બત્રીસ ગુર પ્રહમાને પુજતા હો સ્વામીજી, ધર્મ વિશ વશા પાપ તો નાશત ભવોભવ. એક લાખ ને બત્રીશ હબાર તો ગીરજી (ખાનાં) હતાં, ત્યારે ધરતી તો એક વાર વાવંતા તે ત્રીશ વાર ફળ પામતા. ગઈ કુંભ બે દુધ દેતી તે મણુ પચીશ પકા મજમે તે દુધ એક દેવ બરખ લોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે કોઈ કેને નહિ દુવતા, આવાગમણુતો નાસત ભવોભવ તે માંહે તો નરજે કોઈ નહિ જતા હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર સત ધરમ સતપંથ ધ્યાવતા હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર દેવ પંડીત કાયા હો સ્વામીજી, લક્ષ્મી સંપુર્ણ પરવરતે હો સ્વામીજી, ક્રીનર કરોડી બત્રીસ મધે લીલ ચકર પુજતા હો સ્વામીજી, અરબ કલપ સરવે સમતોલ સરગાપુરી પહોંચતા હો સ્વામીજી, તારે ક્રીનર કરોડ બત્રીશ સ્વામીજી, અરબ કલપ મધે મોક્ષ મુગતી લબીયંતે હો સ્વામી તમે વસુધરા હો સ્વામીજી. જલ કરતવા મીંદિ ગરજતા હો સ્વામી તારે ધરૂમંડળ મુખી પ્રકાસ જલ કરતવા હો સ્વામીજી. તારે સરવે જોષ ઝત કરતવા હો સ્વામીજી, તારે ચતુર ખાણુ બાજતી હો સ્વામીજી, સરવે મૃત કરતવા ભવોભવ એક વીશનવ મુરત અવીચલ તારે પરાગ વડને પાંદડે સહેન મોસારી બાલા મુકંધ જલ મુસ્તક કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે તમ પાસ એક દેવ બીરમા ગુર કંથો, દેવ મહેશ્વરા કંથો. કંથો દેવ નારાયણ એક મુરત ત્રણ દેવતા હો સામી, તમે વસુધરા કરતવા ત્યારે સરવે નીર નીસરી જાતું; ત્યારે તમે વાયક ઓચરતા હો સામી. તારે તમે એક ક્રીડી પરાગવડને પાંદડે રાખી હતી હો સામી; તારે તમે ક્રીડીકું ફરમાન કરતા હુકમ તેરસે ક્રીડી છલા યોદ્યા ચઉદ બમણું પાણી તેમાં સમાણું તારે વસુધરા લેહ કરતવા હો સામીજી, તમે વસુધરા લેહ કરતવા હો સામીજી, તમે વસ્તો સરવે પવિત્ર કરતવા સ્વામીજી, એ ત્રણ કલપ મહી મુજમે સામીજીના અવતાર પાત્ર રૂપ ૪-૩-૨ ધારજંતે હો સામીજી, રેલા બાઇલા કલપ મધે રૂપ ૪ ચાર પરવરતે હો સામીજી. બીજા કાઈલા કલપ મધે રૂપ ૩ ત્રણ પરવરતે હો સામીજી. ત્રીજા અરબ કલપ મધે

૩૫ બે ૨ પરવરતે હો સાંભીલ; એ કલપ ત્રણ મહી જુમલે જુગ બાર ૧૨ ની ૧૨ શાખા પરાગવડને પાંડડે તમે મેલી કીડી હો સાંભીલ. તદ્વા સંસાર મધે પાત્ર ૬ નવ પુજતાં હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મહી મુજમે ભગત કલપ ત્રણ મધે કોણ કોણ ઓધારયા હો સાંભીલ, બાઇલા કલપ મહી મુજમે ચાર જુગની શાખા તેમાં કરોડ નવાણું જખ તારયા હો સાંભીલ, ફાઇલા કલપ મધે જુગ ચાર મહી મજમે છપન કરોડ મેગ તારયા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે મહી મુજમે જુગ ચાર કીનર કરોડ બત્રીસ તારયા હો સાંભીલ, તે સરવે મહીને ત્રણ કલપમાં મુજમે એકસોનેસત્યાસી કરોડ દેવતા ઓધારયા હો સાંભીલ, તારે ત્રણ ટોળાં મહી મુજમે બાઇલા કલપ મુજમે ત્રણ લાખ ચોવીશ હજાર ત્રણસો તદ્વા ગીરજી (ખાનાં) હતાં ફાઇલા કલપ મધે જુગ ચાર મહી મુજમે એક લાખ ને વીશ હજાર તદ્વા ગીરજી (ખાનાં) હતાં અરબ કલપ મહી મુજમે જુગ ચાર એક લાખ સુડતાલીસ હજાર સાતસો ગીરજી (ખાના) હતાં એવા ત્રણ કલપ મહી જુગ બાર મહી મુજમે લાખા એકાકાર કરતવા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપમાંએ દેવતા દાન દેતા, બાઇલા કલપમાંએ દેતા દાન રતન પદાર્થ હો સાંભીલ, ફાઇલા કલપ જુગ ચાર મહી મુજમે દાન દેતા હિરા પદાર્થ પુન કરી રાખતા હો સાંભીલ, અરબ કલપ ચાર જુગ મહી મજમે દેતા દાન લાલ ચકર પુન કરી રાખતા હો સાંભીલ. ત્રણ કલપ મહી જુગ બાર મહી દેવ પરજામ કરતવા બાઇલા કલપ જુગ ચાર મધે સ્વામીને ઉત્તર દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ ફાઇલા કલપ જુગ ચાર મધે સાંભીને પુર્વ દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે જુગ ચાર મહી સાંભીને દક્ષીણ દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મધે ધરતી નીપજતી હો સાંભીલ બાઇલા કલપ મધે એકવાર વાવતા તે સહજવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, ફાઇલા કલપ મધે એકવાર ધરતી વાવતા તે પચાસવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે ધરતી એકવાર વાવતા તે તેત્રીસવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મધે કામધેન દુધ દેતી બાઇલા કલપ મધે ગઈ ચાર કુંભ દુધ દેતી તે મણ પચાસને મજમે દેતી, ફાઇલા કલપ મધે ગઈ ત્રણ કુંભ દુધ દેતી, તે મણ સાડી સાડત્રીશને મજમે દેતી, અરબ કલપમાં ગઈ દુધ દેતી કુંભ બે તે મણ ૨૫) પચીશને મજમે દેતી, ત્રણ ૩ કલપ જુગ બાર ૧૨ સુધી વાચા ફલ રહેતાં ત્રણ કલપ જુગ બારનું મંડાણ સંપૂર્ણ સમાપ્ત.

--૪ થો ખલીફા કલપ.--

પીર ઇમામશાહ હો વાચા હવે ખલીફા કલપનું મંડાણ મુંડતે હો સાંભીલ જમજર નોસું જમજર ચર્ધતર ઉતરતે વર્ધશાખ એસતે નક્ષત્ર પુખને ફહાડે તમે ખલીફા કલપનું મંડાણ મુંડતે હો સાંભીલ, ત્યારે અનત અનત વનસ્પતી મનદ

કરતવા હો સાંમી, વનરપતી માંહેથી અનેક અનેક ભરખ લોજન પ્રકટ કરતવા હો સાંમીજી અતુર ખાંજુ માંહેથી લાખ ચૌરાશી જીવાજેઠ પ્રગટ કરતવા હો સાંમીજી.

—(૧) કરતા યુગ.—

શ્રી સતગુર હો વાચા સાંમીજી અગતીયા ખલીફ કલપ માંહે જુગ ચાર પરવરતે હો સાંમીજી, તમે કરતા જુગનું મંડાજી માંડતે હો સાંમી. કલપત્રજી મંડતે હો સાંમીજી, કલપ ત્રણમાં તમે પ્રાગવડને પાંદડે પોદતા હો સાંમીજી. કરતા જુગે ઉત્તર સ્થાન પરવરતે હો સાંમીજી, માગશર એકાદશી અગીયારસને દીને આદીતવારને ઠહાડે કરતા જુગ પરવરતે હો સાંમીજી, કરતા જુગ ચાપ્યો હો સાંમીજી, નોમું છમછર નક્ષત્ર અસવરણીયે બેઠો કરતા જુગ તે રૂપ પરવરતે હો સ્વામી પરચમ રૂપ શ્રી મહા, શ્રી મહાની માતા તો શંખાવતી પીતા તો પ્રેમરૂપ, ગુરૂ તો માનધાતા શક્તીતો ચંદ્રકા દેવી સ્વસ્થાન તો હંસપુર નગરી ક્ષેત્ર તો દવારામતી નગરી, નરે ઠાયો દાણુવ દાણુવતો શંખાસુર પડતા ઉચરત રૂઘવેદ ઉચરત ગાવંત્રી સાત વાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ જપતા રીખી રહ્યા રીખી સ્થાપી દર્શત સંધાર્યો જુગા જુગ સાહેબ અવતર્યો તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમે ભાઈ સાહેબજીના નામને નમે નારાયણના નામને નમે જેણે નામે આપણો જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયથે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયથે આપણા સાંમીજીને ધ્યાવીયે હો સાંમીજી, સાંમીજીના ગુબત અવતાર પરવરતે હો સાંમીજી, સાંમીજીના ગુબત અવતાર લીખતે હો સ્વામીજી, શ્રી મહાના મનાયક અજમેર અગરસેન ઇછાઉત ભરેસપત અસુર્માત્ર પઠિતર પડવીર વંશ શ્રી કૌરબ. શ્રી કૌરબની માતાતો કમળાવંતી પીતા તો પડવીર ગુરૂતો એકાદશ. શક્તી તો અજીયા દેવી, સ્વસ્થાન મનોવર ક્ષેત્ર તો ભેસાસુર નગરી નરે ઠાયો દાણુવતો મધુકીટક પડતાં જોચરંતા રૂઘવેદ જોધરંતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ જપતા રૂખી રહ્યા રીખી સ્થાપી દર્શત સંધાર્યો જુગા જુગ સાહેબ અવતર્યા તે સાહેબસે ચીંત લાવે, તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમે ભાઈ શ્રી સાહેબના નામને નમે નારાયણના નામને નમે જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ધ્યાયથે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયથે.

સ્વામીજીના ગુબત અવતાર તો પાંચ, પ્રગટ અવતાર તો એક ૧ શ્રી કૌરબના બસરીયાત દખીયાત, પ્રબપત, અગરસેન, કદીમ, દોયલ વંસ શ્રી વારા શ્રી વારાની માતા તો પદમાવંતી પીતાતો દોયલપુર ગુરૂતો સેજનંદ. શક્તી તો બહુકા દેવી સ્વસ્થાન તો બગંપુર નગરી ક્ષેત્રતો માનસેશવર નગરી નરે ઠાયો દાણુવ તો મોરડાંજીવ પડતાં જોચરંતાં રૂઘવેદ જોધરંતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર

પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર બપ જપતાં રખી રહ્યા રીખી થાપી દહત સંધારયા તે જુગાબુગ સાહેબ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો બાઈ નારાયણના નામને જેણે નામે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોવે તે રૂપને ધ્યાયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

શુભત અવતાર તો છ પરવરતે હો સાંમીજી, પાત્ર અવતાર તો એક શ્રી નરસીંહ શુભત અવતાર તો લખતંગ હો સ્વામીજી, શ્રી વારાના કેશવ ખત્રી-વસ અસવ ઉનસ ખલીફત ગોતમ અંત હરીતક વંસ શ્રી નરસીંહ શ્રી નર-સીંહની માતાતો કમળાવંતી પીતા તો હરીતક શુર તો અમરતેજ શક્તા તો સમ-ધ્યા દેવિ સ્થાનતો મુલસ્થાન નગરી ક્ષેત્રતો કારમીર નગરી નરે દાયો દાણુવ ત્યાં હરણુકંસ પડતાં ઉચરત રૂગવેદ ઉધરત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બારકરણ સુરજ મંત્ર બપ જપતાં રખી રહ્યા, રખી થાપી દહત સંધારયા તે જુગાબુગ સાહેબ અવતારયા તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ ખેડે થાય, નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો, નારાયણના નામને નમો, જેણે જીવ છુટે, જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય, તે રૂપને ધ્યાયે, બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે. કરતા જુગ માંહે સાંમીજીના પાત્ર અવતાર ચાર, શ્રી મછ, શ્રી કોરબ, શ્રી વારા, શ્રી નરસંગ કરતા જુગમાંએ શુભત બપ જપતાં, ચાર હો સ્વામી શુર બ્રહ્મા વેદ તો રૂગવેદ બાંખયતા તે સરવે શીશ કરતવા હો સાંમીજી, તદા ગીરજી (ખાનાં) તો બસોંસીતેર ને પાંચ પરવરતે હો સાંમીજી, અને ફેરા તો પાંત્રીશ માનખા જનમ ભોગવતા હો સાંમીજી, રાજ પેલાજ શુરનર હેમપુરી નગરી માંધ દેવ બોલ્યા ખાણુ ચાર દરશન એક દિયતે દાનતો કુંજર એકનું મુલ આપતા દાન હેતા વરતતો એકાદશી આતવારી અખંડ કરતવા હો સાંમીજી, તે જીવ અવગતીયા નહિ હોતા હો સાંમીજી, સાયનાતો સનોનામ કરતા હો સાંમીજી. પ્રજામ તેને રીખીસર સદાનાં રૂણ લખીયતા હો સાંમીજી, ત્યારે સ્ત્રી વરસ સાડા ચઉઠ (૧૪૧) માસ એક (૧) દીન વીશ (૨૦) મુધી પોપવંતી રહેતી. કીરતા જુગમાં સ્ત્રી દાન હેતી, સ્ત્રી પુરૂષ વડે સામાન ઓધાન રહેતું, ત્યારે આઠસો તેત્રીસ વરસ માસ ચાર બાલક ગીરબાવાસે રહેતું, તદા એક લાખ વરસ આવરદા ભોગવતું, તાઠ એકવીશ માણસ ઉંચું હતું. તાઠ પાંચ માણસ પોહકું હતું, ત્યારે ડાગતો જગનું હેતા તદા લોક તો અસત નહિ બોલતા હો સાંમી. તદાસાડા ઓગણીસ વસા સત ધરમના હતા હો સાંમી. અરધો વસો પાપનો હતો હો સાંમી, ત્યારે કરોડ પંદર નીમધારી તેમાં કરોડ પાંચ આવા-ગમણ પડ્યા હો સાંમીજી, કરોડી પાંચ તો અમર દોજકે ગયા હો સાંમીજી, પાંચ કરોડીયું તો મુક્ત હુવા હો સ્વામી, તે સતી લોક અમરાપુરી પોચંતા હો

સ્વામી, ધરતી એકવાર વાવંતા તે પુરુષ એકવીશવાર ફળ લેતા, ત્યારે ગઈતો કુંભ (ધડા) ૪ દુધ દેતી તે મધ્ય પાંચને મજમે દેતી તે રીખીસર ભરખ આકાર ભોજન કરતા હો સાંમીજી, તે મધે દુઃખી કોઈ ન હોતા હો સાંમીજી, લક્ષ્મી તો સંપુર્ણ કોઈ કેને નવ દુવતા.

ફાગણ સુદી ૧૫) મંગળને દહાડે જ્યાં થંભમાંથી નરસંગ રૂપે પ્રગટયા હો સાંમીજી; ત્યારે હરણુકાંસ દઇતને તમે માર્યો, અને ભગત પેલાજ તાર્યો ગુરૂ પ્રક્રમા સાથે પાંચ કરોડીયેસે રાજ્ય પહેલાજ મોક્ષ મુગતી લખીયતે હો સાંમીજી, સતર લાખ અઠાવીસ હજાર (૧૭,૨૮,૦૦૦) કરતા જુગનું પ્રમાણ હુવા હો સાંમીજી.

સાતવાર સતાવિશ નક્ષત્ર; પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર બપ જપંતા રખી રહ્યા, રીખી ચાપી દઈત સંધારયા તે જુગાજુગ સાહેબ અવતર્યો, તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય; નમે ભાઈ સાહેબજીના નામને નમે જેણે જીવ છુટે; જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ખીયાવીયે, ભાઈ તે રૂપને ધિયાવીયે-કરતા જુગ પુરો,

—૨ જો ત્રેતા યુગ.—

ત્રેતા જુગનું મંડાણ માંડતે હો સાંમીજી, છમછર માંહે સુદ અનંદ ચઢિસ ભોમે મંગલવારને દહાડે નક્ષત્ર પુખીયાને દહાડે ત્રેતા જુગ થાપ્યો હો સાંમીજી, ત્યારે ત્રેતા જુગ માંહે ગુણત અવતાર સાંમીજીના પરવરતે હો સાંમીજી, મનાયેક કઠિચક રેપક કેશવદણ કેશવરૂપ, વંશ શ્રી વાયમજી. શ્રી વાયમજીની માતા તો લીલાવંતી, પીતા તો કેશવરૂપ, ગુર તો બહિરોચન, શક્તિ તો કૌયલાદેવી, સ્વસ્થાન તો વજ્રવલી જુનાગઢ, ક્ષેત્ર તો કૌયલાપુર પાટણ નરે ઠાર્યો, દાણવ તે બળરાજ આપ્યો ખીયાળ ઉચરંતા જુજરવેદ ઉધરત ગાવંત્રી, સાત વાર સતાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર બપ જપંતા રખી રહ્યા. રખી ચાપી દઈત સંધાર્યા એ સાહેબ જુગાજુગ અવતર તો સાહેબસું ચીંત લાવે તેનાં ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમે ભાઈ સાહેબના નામને નમે જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ખીયાઈયે ભાઈ તે રૂપને ખીયાઈયે.

ગુણત અવતાર તો ચાર પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી વાયમજી શ્રી વાયમજીના માનધાતા પૃથ્વી જઈસરીન જવલગણ વસે શ્રી ફરસીરામ, શ્રી ફરસીરામની માતા તો રેણુકાવતી, પીતા તો જવલગણ, ગુર તો આકાશજુલ, શક્તિ તો તુલસીભવાની, સ્વસ્થાન તો ભોજપુર નગરી, ક્ષેત્ર તો પીરાણું પાટણ નરે ઠાર્યો દાણવ તો શેઆઅર્જુન પડતાં ઉચરંતા જુજરવેદ ઉધરત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ; સુરજ મંત્ર બપ જપંતા રખી રહ્યા, રખી ચાપી દઈત સંધારયા, તે સાહેબ જુગાજુગ અવતર તો સાહેબસું ચીંત લાવે

તેનાં ધરમ વધે ને પાપ જેહે થાય. નમો ભાઈ એ સાહેબનું નામને નમો ભાઈ નારાયણના નામને નમો જેણે નામે આપણો છવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ધીયાધયે. ભાઈ તે રૂપને ધીયાધયે.

ભાઈ શુભત અવતાર તો છ પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી કૃત્સીરામ શ્રી કૃત્સીરામના રૂગ નુગ જીજીયાત કુલ અલીદ્ધ અજેપાલ, જસરત વંશ શ્રી રામ, શ્રી રામની માતા તો કૃત્સીરામની, પીતા તો રાજ કશરથ, ગુર તો લક્ષ્મણ કુવર, શક્તિ તો સીતા સતી, સ્વસ્થાન તો અજેધાપુરી નગરી, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરિ નગરી, નરે કારેઓ દાણુવ દશ સુસ્તકનો રાવણ પડતાં ઉચરતા જુજરવેદ ઓધરતા ગાવંત્રી. સાત વાર, સાતવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર જાપ જપંતા રખી રહ્યા, રખી થાપી વ્રત સંધાયો, જુગાજુગ અવતાર તે સાહેબસે ચીત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ જેહે થાય નમો ભાઈ સાહેબના નામને, જેણે છવ છુટે, જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધીયાધયે. ત્રેતા જુગ મધે પાત્ર ત્રણ વાયમણ, કૃત્સીરામ, શ્રી રામ. ત્રેતા જુગ મધે ભગત જાપ જપંતા, તારે ગુર તો વીજેસઠણ, વેદતો જુજરવેદ, ભગત તો રાજ હરિચંદ્ર, દરશણ તો એક ફરાતો પચીશ માનખા તણા ગુરનર બોલ્યા, બગપુરિ નગરી માંહે વેદ બોલ્યા ભાખંતે પ્રમાણ કરતવા ખાણુ તો ચાર નામ દાન તો અશ્વદાન આપતા હેતા, દાન તો રૂપાનું હેતા, વ્રત તો ચઉદશી સોમવારી અખંડ કરતા, પ્રમાણ તે દેવ અવગતિયા નહિ હોતા, દેવની કાયા તો નુરની તે દેવ નુર કરતવા હો. સાંભોણ, તેનાં રખીસર ફળ લખીયંતા હો સાંભોણ, ત્રેતા જુગમાં શ્રી પુરૂષ નજરા નજરે મળતાં તે દીન ઓધાન રહેતું, ત્યારે વરસ ૧ ને માસ ચાર તે સ્ત્રી પોપવંતી રહેતી ત્યારે વરસ ૩૦ ને માસ ૪ બાલક ગીરભાસ્થાન રહેતું ત્યારે દશ હજાર વરસની આવરહા હતી. ત્યારે માણસ ચઉદ તાડ ઉંચુ હતું, સાડા ત્રણ તાડ માણસ પોહળું હતું. ધરતી એકવાર વાવંતા ત્યારે ચઉદવાર ફલ લખીયંતા, ગઈ કુલ ત્રણ દુધ હતી તે મણ ચાર ને મજમે' હતી તે દુધ એક દેવ ભરખ લોજન આહાર કરતવા, ત્યારે મેદની દુઃખી ન કરતવા ત્યારે ગીરણ (ખાનાં) તો સીંતેરને પચાસ પરવરતે હો સાંભોણ, ચઉતર સુદિ નોમને ફહાડે રાજ હરિચંદ્ર, તારા રાણી કુવર રોહીતાસ તે સતયું વેચાણા હો સાંભોણ, કાશી નગરીમાં વિશ્વામિત્રને હાથે હો સાંભોણ, તારે દાગતો વનનો હેતા તદા લોક તો અસત નહિ બોલતા, તદા ધરમ વેસુવા પનર પાપ વેસુઆ પાંચ તદા નીમધારી તો કરોડીયું એકવીશ તે માંહે સાત કરોડીયું તો આવાગવજીમાં પડયા; સાત કરોડીયું તો દોજકે ગયા, સાત કરોડીયું તો રાજ હરિચંદ્ર ગુર વીજેસઠણ સાથે ગયા હો સાંભોણ, આસુ સુદ દશમને શનીવારે તે વારે રામે રાવણ માર્યો આશ્રે શુદ એકાદશને વાર દીતવાને ફહાડે સકરાંતને દીને રાજ હરિચંદ્ર

બરણ બહુ હો સાંભી, તે સતગુર પ્રહમા વીજેસઠણને વાયકે ચાલ્યા હો સાંભીલ, તે મોક્ષ મુગત લહેતા હો સાંભીલ, બાર લાખને છતું હંતર ત્રેતાબુગતું પરમાણુ હો સાંભીલ. પુરી પુરણ બવરતો હો સાંભીલ.

—૩ ને દુઆપુર યુગ—

સ્વામી દુઆપુર બુગતું મંડાણ માંડતે હો સાંભીલ, છમછર વેળાથી નામ છમછર માહાધ સરવધ અમાસ સોમવારી નક્ષત્ર કીરતકાને ઢહાડે દુતીઆ પુરો બુગ થપ્યો માંડ્યો હો સાંભીલ; દુઆપુર બુગ મધે તમે ગુખત અવતાર પરવરતે હો સાંભીલ.

શ્રી રામના પદમ જશવઠણ વીરપાળ વાસુદેવ વંશ શ્રી કરશનજી કાન, શ્રી કાનની માતા તો દેવકીજી, પીતા તો વાસુદેવ, ગુર તો વીદુરબ્યાસ, શક્તિ તો રાણિ રૂપમણી, સ્વસ્થાનતો ગોકુલપુરી નગરી, ક્ષેત્રતો મથુરાપુરી નગરી, નરે ઠાયો દાણુવ તે કંસાશુર પડતા ઓચરતાં શામવેદ ઓધરતાં ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર જપ જપતા રખી રહ્યા, રીખી રધાપી દર્પત સંધાયો તે સાહેબ બુગાબુગ અવતાર તે સાહેબશું ચીત લાવે તેનાં ધરમ વાધે ને પાપ ખેહે થાય નમે ભાઈ સાહેબના નામને નમે ભાઈ નારાયણના નામને નમે જેણે નમે આપણો જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

ગુખત અવતાર તો પાંચ પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી કાન શ્રી કાનના પરીક્ષત જનમેજી સેશાનંદ સતાનંદ વીજુવછરાજ વંશ શ્રી બુદ્ધ શ્રી બુધની માતા તો કરણાવંતી, પીતા તો વીજુવછરાજ, ગુર તો હંસરાજ, શક્તિ તો હીરસા-દેવી, સ્વસ્થાન તો ઉજેલપુર નગરી ક્ષેત્ર તો કુરુક્ષેત્ર દીલ્લી નરે ઠાયો દાણુવ તે રગતવત દુરભેધન પડતાં ઉચરતાં સામવેદ ઓધરતાં ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર જપ જપતા રખી રહ્યા, રખી થાપી દાણુવ સંધાયો તે બુગાબુગ સાહેબ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેહે થાય નમે ભાઈ સાહેબના નામને નમે જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

ગુખત અવતાર તો પાંચ પ્રગટ અવતાર તો એક પરવરતે શ્રી બુધ હો સાંભી, દુવાપર બુગ માંહે તો ભગત રાજ બુજેસઠળ જપ તો ગુરતો વેદુર બ્યાસ વેદતો સાંમવેદ ભગત તો રાજ બુજેસઠળ પાંચ પાંડવ ભાંખ્યા કરોડ કરતવા હો સાંભીલ, કરશનતો એક ફેરા તો સોળ માનખા દેઈ તણા ગુરનર સાંમપુરિ નગરીમાં દેવ ઓઢ્યા નીમ, કાનતો ત્રાંખાકાન હેતા વૃત તો અખંડ અમાસ સોમવારી કરતા હો સાંભીલ, જીવ અવગતીયા નઈ હોતા હો સાંભીલ, ત્યારે સાધના તો

સહાણ કરેતવા હો સાંમીણ, તારે પરણામ તો દેવને કરતા હો સાંમીણ, તે શાહાના રખીસર ફલ પ્રાપ્તી લભતા હો સાંમીણ.

દુવાપર જુગમાં શ્રી દાન દેતી ઇશ્વર પુરખ તથે હાથોહાથ યોધાન રહેતાં શ્રી માસ એક દીન વીસ સુધી પોપવંતી રહેતી વરસ આઠને માસ ચાર દીન ત્રણ બાલક ગીરભાવસે રહેતું તદાંધં એક હજાર વરસની આવરદા લોગવતું સાત તાઠ માણસ ઉંચું હતું. તાઠ બે માણસ પોહહું હતું ત્યારે ધરતી એકવાર વાવતા તે સાતવાર ફલ લેતા, ત્યારે ગઉ કુંભ બે દુધ દેતી તે મણ અઢાધને મજમે દેતી તે દુધ ઇ દેવ ભરખ ભોજન આહાર કરતવા હો સાંમીણ, તારે તે કોઈ કેને દુવતા નહી અસત બોલતા નઈ મેથ દુખી નઈ કરતવા ત્યારે લક્ષ્મી તો સંપુર્ણ ત્યારે ગીરણ (ખાના) નો ૭૦૨૫ સાત હજારને પચીસ પરવરતે હો સાંમીણ, દાગતો અગન દાગ દેતા આવાગમણતો જીવને પડતાં તદા ધરમ તો વસુઆ દશ અને પાપતો વસા દસ નીમધારીનો કરોડી સતાવીશ ૨૭ તેમાંથી કરોડી નઉતો આવાગમણમાં પડયા કરોડી નઉતો દોજકમાં ગયા કરોડી નઉતો રાજ ભુજેસઠળ સાથે ઢરગે ગયા હો સાંમીણ, રાજ ભુજેસઠળતો હેમાળે સ્ત્રીન્યા હો સાંમીણ, સતી જીવતો અમરાપુરી લભતે હો સાંમીણ, આઠ લાખ ને ચોવીશ હજાર ૮૨૪૦૦૦ દુવાપુર જુગનું પ્રમાણ હો સાંમીણ, જુગ દુવાપર પુરો સમામ ભવસ્ત હો સાંમીણ.

—(૪) થો કળજુગ.—

પીર ઇમામશાહા હો વાચા આજતો ચતુર કલપનું મંડાણ માડયું હો સાંમીણ, છમછર નામ વધશાક સુધી બીજ શુકરવારિ જુગ નક્ષત્રને દહાડે કલજુગ થાપ્યો હો સાંમીણ, કળજુગ મધે સ્વામીના શુભત અવતાર પરવરતે હો સાંમીણ, શીશ સામ સલામ મલકાન ઇસલામ હાફેન સામમુનસાફાન અદનાન માએદ નીજર મુદર જોલીયાસ મુદરખ ખુજેને કનાને નજર માલેક ફહર ગલેબ હુએ કએબ મુરીયે કલાબ કુચીયે અબદલમુનાફ અબુહાસમ અબદુલ-મુતલબ અબુતાલવલી વંશ શ્રી શાહ મઉલા મુરતજઅલી દશમે અવતાર નીકલંકી પાત્ર શ્રી શાહ મઉલા મુરતજઅલી શ્રી શાહ મઉલા મુરતજઅલીની માતાતો હજરત બીબી જલેખાં પીતાતો હાસમે અબુતાલબવલી શુરતો હજરત નબી માહમદ મુસ્તફા રસુલ સલેલાઅલેહિવસ્લમ શક્તી તો હજરત બીબી ફાતમન જનતખાતુન જોહરાં સ્વસ્થાનતો દેલમદેસ કહેકપુરી નગરી ક્ષેત્ર તો દુર મુલસ્થાન સીતપુરી કુવારકા નગરી નર ડારશે દાણવ તે ઉપચાચારી કાલીંગા પડતાં ઉચરત અધરવેદ યોધસ્ત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર જાપ જપતા રીખી રહયા રીખી ચાપી દઇત સંગારશે,

તે સાહેબ જુગાજુગ અવતાર તે સાહેબશું ચીંત લાવે તેનાં ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો, જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાઇયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાઇયે.

(૧) શાહ મુત્તિઅબ્દી.	(૧૬) સૈયદ હાદી.
(૨) હમામ હશન.	(૧૭) સૈયદ સલાહદીન.
(૩) હમામ હુશન.	(૧૮) સૈયદ ફાજલશાહ.
(૪) હમામ અયનુલ આબેદીન.	(૧૯) સૈયદ હાસમશાહ.
(૫) હમામ મહમદ બાકર.	(૨૦) સૈયદ મહમદશાહ.
(૬) હમામ બાકર સાદિક.	(૨૧) સૈયદ અહમદશાહ.
(૭) હમામ હશિમાહલ.	(૨૨) સૈયદ નાશીરશાહ.
(૮) હમામ નૂરસદગોર.	(૨૩) સૈયદ મુસા એક શાહ.
(૯) સૈયદ હસમાહલ સહાની.	(૨૪) સૈયદ માહાબુ.
(૧૦) સૈયદ નુરમહમ્મદ.	(૨૫) સૈયદ મુસ્તગ.
(૧૧) સૈયદ હમામીદીન.	(૨૬) સૈયદ મહિયોદીન.
(૧૨) સૈયદ મુસાફરોદીન.	(૨૭) સૈયદ મોમીનશાહ.
(૧૩) સૈયદ જમાલદીન.	(૨૮) સૈયદ ખાલકશાહ.
(૧૪) સૈયદ સાદિકદીન.	(૨૯) સૈયદ નીઝારશાહ.
(૧૫) સૈયદ મહેરદીન.	(૩૦) સૈયદ હસલામશાહ.

શ્રી હસલામશાહાની માતાતો ખલીફા, પીતાતો કાસમશાહા શુરતો પીર સહરદીન શકતીતો ખીખી ફાતમત સ્વસ્થાનતો હેલમ દેશ કેકપુરી નગરી ક્ષેત્ર તો જંપુદીપ મુલસ્તાન શહેર ચીજુખ નગરી નર ડારે દાજુવતો ઉંચાચારી કાલીંગો પકતાં ઉચરતા અથરવેદ ઓધરતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી ખાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ જંપતા રખી રહ્યા રીખી થાપી દર્પત સંવારયા તે સાહેબ જુગાજુગ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ શ્રી સાહેબજીના નામને નમો જેણે નમે આપણો જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાઇયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાઇયે.

ગુણત અવતાર તો પરવરતે પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી હસલામ શાહા કલજુગ સાથે વેદ તો અથરવેદ ભગત તો શુરતરને ગીનાને ચાલ્યા તે પીર સહરદીન પોતા વસ્ત કરતા પીર હસનશાહાને વર આપ્યો અનત કરોડીના વર આપ્યા સાંમીજીના ગીનાને ચાલતા તે ભગત ઓધરતા હો સાંમીજી, હવે સત ધરમનો વસો તો અરધો અને પાપ વસા તો સાઠાઓગજીશ નીમ ધારી છત્રીશ કરોડીયું તેમાં ઓવિશ કરોડીયું તો દોજકે અધારે દોજકે ગયા કરોડીયું ખાર પીર સહરદીન સાથે દરગે ગયા સતિ જીવતો બહેસ્તે ગયાં કલજુગ મધે દરશનતો એક ધ્યાવંતા તે સાત લાખ્યા કુરાન કરતવા શુરનર જંપુદીપે વેદ બિલ્યા.

કળજીગ માંહે નીમધારી દામતો અન્નનું મુલ હેતા તે દાન સંહજ પરવરતે તે પડવા ભેસપતવાર ભગત અરધો આહાર કરતવા બીજ શુકરવારી અરધો આહાર કરતવા ભગત બાર પહોરનો અખંડ ઉજગરો રહેતા એવી રીતે બીજ શુકરવારી રહેતા હો સાંમીજી, તે જીવ અવગતીયા નહી થાતા હો સાંમીજી તે જીવ બેહેસ્તી થાતા હો સાંમીજી, શાહાનું નામ તો હંધજંઠા શાહાનું પરનામ તો કાયમ પાયા બપ તો પીર હસનશાહાનું નામ તો ઇનશાહ ઇનાયત રખીસર ફલ પ્રમાણ લખતા હો સાંમીજી, પીર ઇમામશાહા હો વાચા મુલક ચોવીશ પીર સમશ દરવેશી પરતક વેશે બોધા હો સાંમીજી, ચોવીશ મુલક મધે સાત લાખ ને પચાસ ગીરાણુ (ખાંના) પરવરતે હો સાંમી આજ કલજીગ મધે જંપુદીપ સતગુર ઉચ મુલસ્થાન સરેવા કરતા હો સાંમીજી, આજ કલજીગમાં સ્ત્રી દાન દેતી સ્ત્રી પુરખ મઝી મીથુન કામ ઓધાન રહેતાં સ્ત્રી દિન પાંચ પોપવંતી રહેતી, બાજક દશ માસ ગીરભાવાશે રહેતું કળજીગમાં આવરદા વરસ ૧૦૦ સો પણ અલપ ભોગવે તાઠ (હાથ) ડા (સાઠાવણ) માણસ ઉચો હશે તાઠ (હાથ) એક (૧) માણસ પોહલો હશે કલજીગમાં ધરતી એકવાર વાવતે તો એકવાર ફલ લખતે ગઈ એક કુંભ દુધ દેતી તે મણુ ૧૧ સવાને મજમે દેતી તે દુધ કંકર એક ભરખ ભોજન આહાર કરતવા હો સાંમીજી, દુવાપુર ઉતરતે કલજીગ બેસતે તારે ગાય કામધેન તથા જમણને શ્રાપયો હો સાંમીજી, કલજીગમાં ફેરા આઠ માળખા દેહી તણા દાગ તો ભોગદાગ આવાગમણ નઈ આવતા હવે કલજીગમાં નહી પાંચમે જીગ નહિ અગીયારમે અવતાર હવે સંધ પોતી જીગ ચારની જેણે ગુર શોહોદેવને ઓલખ્યા તે જીવ અમરાપુરી પાંચતા હો સાંમીજી, જેણે ગુર શોહોદેવ નહી પ્રમાણ્યા અવતાર પાત્ર ન ઓલખ્યા તે જીવ અંધારે દોજકે ગયા. સતગુર વાચા હો સ્વામીજી, કલજીગમાં જે ગુરનરથી બુલ્યા તે જીવ ભયોભવ ડુબતે મુગતી નહી લખતે હો સાંમીજી.

ઇ જીગ ચાર મઝી મજમે તેતાલીસ લાખ ને વીશહજાર વરસ જીગનું બંધાણ હો ચાર જીગના વરસ તો એટલા ગુર પ્રદમા લખયોરામી એધાણ નીશાની તે માંહે સુઆ તેને બહુ મરણ, જીવ્યા તેને બધા લાભ અનત કરોડી અનત જીગ છોડાવે પુરૂષ માહોદેવ દાણુવ ગીરાણુ વસ ઇ ચાર જીગમાં મઝી ગુર એક તેના રૂપ ચાર કરતા જીગમાં ગુર પ્રદમા પાંચ કરોડીના વર દીધા હો સાંમીજી, ત્રેતા જીગમાં ઇ તો વજ્રસહજ સાત કરોડના વર દીધા હો સાંમીજી, દુવાપર જીગમાં ગુર વેદુરબ્યાસ નવ કરોડીના વર દીધા હો સાંમીજી, આ કલજીગ મધે પીર સદરદીન કરોડી બ.રેથું સીધા હો સાંમીજી, બાર કરોડીના વર દીધા હો સાંમીજી, કલજીગ મધે સીતેર સહે સો હુશેની ઇ પરવરતે હો સાંમીજી, ઇ જીગ ચારમાં મીલી ચાર વેદ કરતા જીગમાં રંગવેદ પરવરતે હો

સાંભીજી, તેના જુગમાંહે જુગરવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, દુવાપુર જુગમધે શામવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, આજ કળજુગ મધે અથરવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, ઈ ચાર જુગ મીઝી મુજમે શ્રી નારાયણ દેવ એક તેના અવતાર પાત્ર એક તેના રૂપ આઠ હો સાંભીજી. સોહી નર

(૩૧) સૈયદ સલાઓદીન.

(૩૫) સૈયદ સદરોદીન.

(૩૨) સૈયદ શરમસદીન.

(૩૬) સૈયદ કળીરોદીન.

(૩૩) સૈયદ નસીરદીન.

(૩૭) સૈયદ શ્રી સતગોર પાત્ર

(૩૪) સૈયદ સાદંગદીન.

બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહ.

(૩૮) આદ્ય વિષ્ણુ નિરંજન નરગઢી મહામહાશાહ
હક લાએલાહા ઇલિલાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

સાત વાર સત્ત્વિશ નક્ષત્ર પંદર તીથી, ખાર કરણ, પીરશાહા બપ જપતે રીખી રહ્યા. રીખી થાપી દઇત સંધારે તે સાહેબ જુગાજુગ અવતર્યો, દેવ મોસરી તે સાહેબસે ચીત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ જેહે થાય; નમો ભાઇ સાહેબજીના નામને નમો જેણે જીવ છુટે; જેણે રૂપ આપણા શાહાપીર હોય તે રૂપને ધીયાવીયે, ભાઈ તે રૂપને ધિયાવીયે.

પીર ઈમામશાહા બ્રહ્મા અમત વાણી જે કોઈ સાંભળે મુજ ગાવંત્રી કલપની વાત તેને અમરાપુરી લખીયતે હો સાંભીજી. તે એકોતેર માઈના એકોતેર બાપનાં લઈને જીવ વઈકુડ વાસો પામશે. ગાવંત્રી સાંભલે ને જે કોઈ ધરમ પુજી જુગા કરાવે તે રૂપ પ્રાપ્ત હોવે હો સાંભીજી પીર ઈમામશાહા બ્રહ્મા અમત વાણી હક લાએલાહા ઇલિલાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

આ સિવાય સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિના સળંધમાં સૈયદ ઈમામશાહ “ મુજબંધે ” નામનો બીજો ગ્રંથ પણ લખી ગયા છે, અને તેના સારરૂપ “ નકલકી ગીતા ” નામની એક બીજી લેખકી પણ લખેલી છે. જેમાં કિંદુ નિદ્રાનેના બ્યોતિપ ગ્રંથ ઉપરથી થોડા ફેરફારો કરી સૃષ્ટિની રચના બતાવેલી છે. પ્રથમ જુગારવેદ ઇંદ્રકારમાં હીજુ ઉપાવી તેમાંથી એક ઇંદુંગનાવી સૃષ્ટિ પેદા કરી હતી તેના જુલારો છે, તથા મેરૂ પવ તનું વર્ણન, તેની ઉંચાઈ તથા વિસ્તાર અને કોના ચાંદી વિગેરે ધાતુઓનું વર્ણન તથા સાત પાતાળના નામો, તેના રાજકર્તાઓ તેની પ્રજા, તથા બાંજુદીપ વિગેરેનું વર્ણન આપેલું છે. તે ઉપરાંત ભગવાનના વેરાટ રૂપનું વર્ણન, તથા તેનાં આઠ નામો તથા સ્વર્ગ, પાતાળ, નવખંડ, સાત દીપ તેની ખાણો અને તેમાંથી નીકળતી ધાતુઓ, સંપુદ્રો,

પર્વતો, દિશા, ખુણા, નદીઓ વિગેરેનું વિસ્તારથી વર્ણન બતાવેલું છે. પૃથ્વી પરના યોગીસ દેશે તથા નવસોનવાણું નદીઓ વિગેરેનો પણ વિસ્તારથી ઉલ્લેખ કરેલો છે. ખરું જોતાં એ બધી બાબતો અસંબધ તથા ન માન્યમાં આવે એવી છે. પરંતુ તેના કરતાં પણ અગત્યની બાબતો સતપથને લગતી છે તથા મુદ્દાની માલમ પડવાથી બાક્યક વર્ગની બાલુ માટે નકલકી ગીતામાંથી લઈ અત્રે રજુ કરી છે.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા મુણો હો સામી મુનીવર પુછતે સતગુરુ ભરમા સમા તોલ કૈણુ તે લેહ ક'થો હો સામી શ્રીજનંદારજનં, શ્રી નારાયણુ હો વાચા મુણો હો સતગુરુ, મુણો હો મુનીવરો, ગુરુ સમા તોલ નહીં ધરતી, નહીં આકાસ, ગુરુ સમા તોલ નહીં આંદો નહીં સુરજ, ગુરુ સમા તોલ નહીં પવન, નહીં પાણી, ગુરુ સમા તોલ નહીં રાત, નહીં દીવસ, ગુરુ સમા તોલ નહીં ખટ ફરસન, ગુરુ સમા તોલ નહીં ત્રેઈ લોક, ગુરુ સમા તોલ નહીં વેદ નહીં શાસ્ત્ર, ગુરુ સમા તોલ નહીં વેદ નહીં બાબેઆ, ગુરુ સમા તોલ નહીં જોગ નહીં જુગતી, ગુરુ સમા તોલ નહીં રાગ નહીં બાબેઆ, ગુરુથી પાછંએ અમર પદ મુગતી, તે મુણો હો મુનીવારે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા પરથમ અવતાર પાત્ર અને બીજો સતગુરુ ભરમા તે વિના જે કૌઈ ગુરુ કહાવે તે બંધ નરજે પોહાવે, તે જુગાજુગ અહુંકાર મધે આહ રૂપી ભવે ભરમા, વીસન અવતાર રૂપી, તથા દેવ મહેસરં એક મુરતત્રન દેવ કરતવં, સચરાચરૂં.

સીરી નારાયણુ હો વાચા, આદીતવારે સરજતે આઠ દીસા, અને સોમવારે સરજતે સાત શાહેર, અને મંગલવારે સરજતે અસટ કુડ પરખત, અને બુધવારે સરજતે તારા મંડળુ, અને લેસતપતવારે સરજતે, નવાણું કરોડી જખ છપન કરોડી મેગ માડા, કીનર કરોડ બત્રીસ, તેત્રીસ કરોડ દેવતા અને શુકરવારે સરજતે ચાર ખાણુ, ચાર વાણુ, ચોરાસી લાખ છવા જોડ, અને આંદો સુરજ અને પવન પાણી મુણો હો મુનીવરો.

ખેત્ર ચાર, તીરથ ચાર, કલપ ચાર, જુગ ચાર, વેદ ચાર, ઢાગ ચાર, ગુરુ ચાર, મુખી ચાર, જપ ચાર, ઘટ ચાર, પાટ ચાર, વસ્ત્ર ચાર, દીસા ચાર, ખુણા ચાર, રૂપ ચાર, દાન ચાર, સાઈના ચાર, માહાદેવ ચાર તખત ચાર, પુરીઈ ચાર એવીઈ બાવીશ વાત ક'થો હો સામી સીરીજનંદારજનં.

સીરી નારાયણુ હો વાચા મુણો હો સતગુરુ, બાવીસ વાત. કલપ ચાર, જાંએલા, કાયલા, અરજ, ખલીકા. (૧) જુગ ચાર કીરતા, ત્રેતા, દ્વાપુર, કલજુગ. (૨) વેદ ચાર રૂપવેદ, જુજરવેદ, શામવેદ, અધરવેદ. (૩) ઢાગ ચાર વન ઢાગ, જલ ઢાગ, અગન ઢાગ લોમ ઢાગ, (૪) ગુરુ ચાર ગુરુ ભરમા, ગુરુવીજેશઠુ વીંચાસ, ગુરુ વીંદર વીંચાસ, ગુરુ નખી મહમદ મુસતફાં સલ્લલાહેઅલેહીવસલમ

(૫) મુખી ચાર પહેલાજ, હરીચંદ્ર, જીજ્ઞેશકલ, પીર સદરદીન.
 (૬) જાપ ચાર કરતાજી મોંહે સીરી નરશીનો જાપ, ત્રેતા જીગ મોંહે સીરી રામચંદ્રજીનો જાપ. દુવાપુર જીગ મોંહે સીરી બુધનો જાપ, આજ કલજીગ મોંહે સીરી નકલંકનો જાપ (૭) ઘટ ચાર, સોનાનો ઘટ, રૂપાનો ઘટ, ત્રાંબાનો ઘટ, માટીનું ઘટ. (૮) પાટ ચાર, સોનાનો પાટ, રૂપાનો પાટ, ત્રાંબાનો પાટ, માટીનો પાટ, (૯) વીરત ચાર, એકાદસી દીતવારી, ચઢદસી મંગલવારી, અમાસ સોમવારી, આજ કલજીગ મોંહે બીજ શુકરવારી (૧૦) ખાણ ચાર, સતેજ ખાણ, જરજખાણ ઇંદેજ ખાણ ઉદમોજ ખાણ (૧૧) વાણ ચાર, સએજ વાણ, સગમા વાણ, અગમા વાણ, અતીતા વાણ. (૧૨) દસું ચાર ઉતર, પુરવ, દખણ, પછમ. (૧૩) ખુણા ચાર એસાન ખુણ, અગન ખુણ, નઈરેત ખુણ, વાવીય ખુણ. (૧૪) રૂપ ચાર, સીરી નરસીંહ, સીરી રામ, સીરી બુધ, સીરી નકલંકી. (૧૫) દાન ચાર, કુંજરદાન, અસવ દાન, ગઈવા દાન, અજ દાન. (૧૬) સાઈના ચાર, સંનોમાન, નરદેવ, સદાજી, આજ કલજીગ મોંહે હેજંદા કાયમ પાયા (૧૭) માહાદેવ ચાર, સંજોજી, ઈશ્વર, માહાદેવ, આજ કલ્લીજીગ મોંહે ખાવા આદમ. (૧૮) ખેત ચાર કેશમીર ખેત, લંકા ખેત, કુલ ખેત, સુલસતાન ખેત. (૧૯) પુરી ચાર હંસપુરી, બગપુરી, સામપુરી, હેમપુરી. (૨૦) તીરથ ચાર ગત તીરથ, સુકલ તીરથ, ભરમ તીરથ મુગત તીરથ. (૨૧) તખત ચાર ઉતર દીસે, પુરવ દીસે, દખણ દીસે, પછમ દીસે શ્રી નકલંકી નારાયણનો તખત (૨૨) સુજો હો રીખીસરો સુજો હો મુનીવરો શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા.

સુજો હો મુનીવરો, જંપુદીય મોંહે જાંજુ વરખ છે તે કંથો હો સાગી સીરીજંનહારજંન શ્રી નારાયણ વાચા સુજો હો સતશુર, જાંજુ વરખ એકત્રીસ હંબર એજન લાંબો વીસતાર છે તે જાંજુ વરખનાં ફલ હંસતી પરમાણે થાય છે, તે ફલ હેમાજલ મોંહે ગલે છે, તે ફલ ગલીને પાણીના પરવાર ચાલે છે, તે પરવારની નદીઉં વહે છે તે નદીનું પાણી માન સરોવર મોંહે આવે છે તે પછવાટે ફરતી જાવંત્રી નગરી વસે છે તે મોંહે પેલી વરસાદ વરસે તે પીએ તો પાપી થાય અને બીજી વરસાદ વરસે તેનો કાચો સોન થાય અને ત્રીજી વરસાદ વરસે તેનું દાન થાય, અને જંપુદીય મોંહે જાંજુ વરખ છે તે વાસતે જાંજુ દીપ બળે છે.

સુર મેર પરખત ઉપરે રામ રાય રખીસર રહે છે.

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા પરથમ મંડાણ સુરજ ભવન તે કહો શ્રીજંનહારજંન, શ્રી નારાયણ વાચા સુજો હો સતશુર સુરજ ઉગમે ને આશમે તાં સુખી એવો ચાલે છે જે એક આંખની પલક મોંહે શેષ ગાઉ જ્યાંથી ઉગમે ને આશમે ત્યાંથી એટલી પલક આંખની પડે તેટલા શેષ ગાઉ સુરજ

ચાલે, પરથમ સુરજ ભવન પાંચસો વરસની વાટ છે. પરથમીથી ઉંચો છે, એવા પાંચ લાખને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે, એ લાખ જોજન સુરજ ભવનનું છુલ વીસતાર છે, એવા પરથમીથી સાત ભવન છે, કોઈ નરથી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાડ, અનત કલપ તીઆં મરણા નહી અગોચરં છવણા, એ ચાર કદી ન ચલે તો પરમેસરં પરથમ સુરજ ભવન તીઆં મોહીની તો જો, એક કામની રૂપી અપછરા અને બીજી માહાદેવ રૂપી નરમલા, તીઆં અનેક અનેક લીલા ભોગવતે, તીઆં મન ઇછા ભોજન પરવતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા, નહી કોઈ હીણાં ખીણાં, સરવે એક ભાવના, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તીઆં કોણુ લોક વસતવા મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન કોણુ વરત સાધી લીઆ, જે પરથમ સુરજ ભવન પોચતે તે ગીનાન કંથો હો સામી શ્રીજનંદારજનં, શ્રી નારાયણુ વાચા મુણો હો સતગુર, હીઆં તે લોક વસતવા જેણે પાણીની પરમે મંડાવી છે અને જેણે એકાદસીનાં વરત સાધીઆ છે તે લોક વસતવા, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર થયા કે નહી થયા, શ્રી નારાયણુ વાચા નહી સતગુર, એ લોક અમર નહી થયા, જે હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે, તે મરત લોક માંહે પડતે, આવાગમણુ મધીએ પહેલો અવતાર સુવાનનો ભોગવતે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે, શ્રી નારાયણુ વાચા એ ન ભેટતે સતગુર ને આલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા અને દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજીજી આતમા વંસ ન કરતે, વેદ કુરાનની સાખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. પેહેલો સુરજ ભવન સમાપત સંપુરણુ ભવસતો.

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા ખીજો ચંદ્રમા ભવન તો પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે અને એક લાખ જોજનનું છુલ વીસતાર છે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા બાર કલા સુરજની છે, અને સોલ કલા ચંદ્રમાની છે, પછે ચાર કલા સુરજની તે ક્રીઆં ગઈ હો સામીજી, શ્રી નારાયણુ હો વાચા મુણો હો સતગુર, એ ચાર કલા તો ભરમ ગીનાની તે સતી લોકના ઘટ માંહે વસે છે, એ ચાર કલા સતીએ સાધી છે, તે સતી સુરજ પરમાણે ભયાં છે, તીઆં મોહોની તો ચાર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવત, લીલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરતે તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા, અને નહી કોઈ હીણાં નહી કોઈ ખીણાં, સરવે એક ભાવના, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તીઆં કોણુ લોક વસતવા અને કોણુ મરત લોક માંહે દાન પુન દેતવા અને કોણુ વરત સાધી લીઆ, જે એવા ચંદ્રમા ભવન પામે છે, તે ગીનાન કંથો સામી શ્રીજનંદારજનં.

શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ હીઆં તે લોક વસતવા જેણે પરખ મંડાવેઆ છે, અને કુવા ખોદાવીઆ છે અને તલાવ ખોદાવીઆ છે અને અનનાં દાન દીધાં છે તે લોક વસતવા, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા તે લોક અમરથીઆ કે ના થીઆ, શ્રી નારાયણ હો વાચા સતગુરુ એ લોક અમર ના થીઆ ચાર હજાર વરસની આવરઠા ભોગવીને પાછા મરત લોક માંહે પડે છે, પેહેલો અવતાર દેડકાનો ભોગવે. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામી તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ ન ભેટ'તે સતગુરુ ન જોાળખ'તે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, હસ દોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની ઉપર જાય'તે પંજણુ આતમાં વશ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ તીઆં કોઈ નરણી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાડ, અનંત કલપ અનંત જુગ તીઆં મરણા નહી, જીવણા અગોચર' બીજે ચંદ્રમા જવન સંપુરણુ સમાપત ભવસતો.

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ત્રીજે તારા જવન તે પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે, એક લાખ જોજનનું તારા મંડળનું જુલ વીસતાર છે ફરતો વીસતાર છે તે માંહે મોહીની તો હસ કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવ'તે કેવલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરત'તે તીઆં નહી કોઈ ખાલા, નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ ખીજાં ખીજા સરવે એક ભાવના, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી ઇઆ કોણુ લોક વસતવા, મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન કરેઆ, તથા કોણુ વીરત સાધી લીઆ જે આવા તારાજવન પામે છે તે લેદ ક'થો હો સામી સીરીજનહારજન, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક ઇઆં વસતવા જેણે તલાવ ખોદાવેઆ છે અને અનના દાન દીધા છે, ઇઆં તે લોક વસતવા સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર થીઆ કે ના થીઆ, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ના થીઆ છ હજાર વરસની આવરઠા ભોગવીને પાછા મીરત લોકમાં પડે આવાગમણુ મધે પેલો અવતાર કાચબાનો ભોગવે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુરુ એ ન જોાળખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા હસ દોસ ન ખમતવા દેખ'તા કનક કામની ઉપર જાય'તે પંજણુ આતમાં વસ ના કરતવા, વેદ કુરાનની, સાંખે આ તે સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે આવા અમર પદ હો સતગુરુ, તીઆં કોઈ નરણી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાડ, અનંત અનંત કલપ જુગ તીઆં મરણા નહી જીવણા અગોચર' એ બીજે તારો મંડળુ સમાપત ભવસતો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા ચોથો ધરુ ભવન પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે અને આઠ લાખ જોજનનો ધરુ ભવનનો ખુંભ વીસતાર છે, તીઆં આઠ સરગ મેર પરબતે આંધેઆ છે તેને પુરીઈ પછુ કહે છે તે આઠ પુરીઈ આઠ પુલ માંહે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા તે કોણુ કોણુ સરગ તે એસટ સરગ મધે ચાર દેવી ને ચાર પુરીએ એસટ થાપીઆ છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજનહારજન !

સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ આઠ પુરીની વાત, પરથમ પછમ દીસ માંહે સરગ તેનું નામ તો કવલાસ પુરી (૧) તેનો એક લાખ જોજનનો ખુંભ વીસતાર છે, એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીયાં મોહીની તો પનર કામરૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા; અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવાં મન ઇછા ભોજન પરવરતે, તીયાં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણાં ન ખીણાં સરવે એક ભાવનાં, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા એ કીવલાસપુરી માંહે કોણુ લોક વસતવા એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન ક્રીયાં અને કોણુ વીરત સાધી લીઆ જે કીવલાસ પુરી માંહે પોચતે તે ભેદ ક'થો હો સીરીજનહારજન, તારે સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાતપસા કરી છે તે લોક ઇયાં વસતવા, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજ એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ના થીયા, પંદર હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે પહેલો અવતાર રાજનો ભોગવે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજ તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેંટતે સતગુરુ, ન બોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા ફસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર બથતે, પંચજી આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા બીજે ઉત્તર દીસ માંહે એક નામ તો પંનઈસરગ, અને બીજી નામતો વસંતપુરી, તેનું એક લાખ જોજન ખુંભ વીસતાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીયાં મોહની પંનર કામ રૂપી અપછરા, અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, તીઆં અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરતે, તીયાં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા, સરવે એક ભાવના સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજ એ વસંતપુરી માંહે કોણુ લોક વસતવા એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન સાધી લીઆ, જે વસંતપુરી માંહે

પોચાંતે, તે લેઈ ક'થો હો સીરીજનંદારજનં ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાપુત્ર કરેઆ છે અને મુનીવરત કરેઆ છે, અને તેણે અનનુ દાન માહા વીસેક કરેઆ છે, તે લોક ઇઆં વસતવા, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, પંનર હજાર વરસની આવરદા લોગવી પછે મીરત લોક માંહે પડે, તે આવાગમણ મધે પહેલો અવતાર માહારાજનું લોગવે છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુરુ ન એલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન હેતવા દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાય'તે, દસદોસ ન ખમતવા, પંચજી આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ ! (૨)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ! ત્રીજે દખણ હીસ તેનો એક નામ તો ગગન સરગ, અને બીજું નામ તો કરસનપુરી, તે એક લાખ જોજનનું છુ'બ વીસતાર છે, તે એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહીની તો પંનર કામરૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા લોગવ'તે વીલાસ કરતવા, મન ઇછા જોજન પરવરત'તે, તીઆં નહી કોઇ બાલા નહી કોઇ વીરધા, નહી કોઇ હીણા નહી કોઇ બીજાં સરવે એક ભાવના, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ કરસનપુરી મધે કોણુ વસતવા, મીરતલોક માંહે એણે કોણુ વરત સાધી લીઆ જે એવા કરસન પુરી પોચાંતે, એ લેઈ ક'થો હો સીરીજનંદારજનં ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એણે નીત નીત ગંગાજીના સનાન ક્રીધા છે અને સરવે આચાર પાલીઆ છે, અને તાલ માંદલ વજડીઆ છે, અને સંભલાવીઆ છે, તેણે હરીના જનન કરીઆ છે, તેણે મલી ઠાકરની સેવા કરી છે, તે એવી કરસનાપુરીએ પોતા છે. સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા પનર હજાર વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પહેલો અવતાર અસવ (ધોડાનું) લોગવ'તે. સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુરુ ન એલખ'તે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ મુખે દાન ન હેતવા દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની ઉપર જાય'તે પંચજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૩)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, ચોથો પછમ હીસ તેનો એક નામ તો ગંધમસરગ, અને બીજે તો સહાગપુરી, તે એક લાખ જોજનનો છુ'બ વીસતાર

તાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોઢની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા માઢાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માઢા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા મન ઈછા ભોજન પરવરતતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા ખીણા સરવે એક ભાવના. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન વરત સાધી લીઆ, જે એવી મુલકાગ પુરી પોચતે એ ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજન-હારજન? સીરી નારાયણુ વાચા સુણો હો સતથુર, જેણે છત્રોસ રાગ ગીઆન ધીઆન ભાખેઆ છે, અને જેણે વીશનવ પદ ભાખેઆ છે પોતાને મન ઈછે ભાખેઆ છે, જે એ ધરમે ચાલેઆ છે. તે લોક મુલકાગ પુરી પોચતે. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા? સીરી નારાયણુ વાચા ના સતથુર એ લોક અમર ના હુવા પંનર હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડતે, આવાગમણુ મધે પહેલો અવતાર ઉતમ કુલ માંહે અવતરે અને ઉતમ દેહી અને ઉતમ અવતાર ભોગવે. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી, તે શીઆ માટે સીરી નારાયણુ હો વાચા એ ન ભેદતે સતથુર ન ચોલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતથુર મુખે દાન ન દેતવા દસદોસા ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે અમર પદ હો સતથુર!

શ્રી સતથુર ભરમા હો વાચા પાંચમી વાવય ખુણુ માંહે માલવંત સરગ તીઆં દેવી હેંગલાજ ભવાની થાપી છે. તે એક લાખ જોજનનો ખુલવીસતાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોઢની પંનર કામ રૂપી અપછરા, અને માઢાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માઢા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા, મન ઈછા ભોજન પરવરતતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વરધા નહી કોઈ હીણા ન ખીણાં સરવે એક ભાવના સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી, એ માલવંત સરગ ને વાવીય ખુણુ મધે કોણુ લોક વસતવા, તેણે કોણુ જપ તપ સાધી લીઆ જે એવા કામ પામે છે !

સીરી નારાયણુ હો વાચા સુણો હો સતથુર જેણે એકવીસ દાડા હીંગલાજ ભવાનીની સેવા કીધી છે, અંન પાછી ન ખાતા પીતા અને રખ વરખ ચાર પરખત તીરથ કરતવં તે લોક માલવંત સરગ વસતવા. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા? સીરી નારાયણુ વાચા ના સતથુર એ લોક અમર ના હુવા પંનર હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે પહેલો લાખ ચોરાસી ભોગવીને પછે કાપડીનું અવતાર ધરે કાપડી નહી થાય તો સીરીપતનું અવતાર ભોગવે,

જો સ્ત્રીરીષત ન થાય તો જટાધારી થાય. સ્ત્રીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સ્ત્રીરી નારાયણ વાચ્યા જો ન ભેટ'તે સતગુર ન જોલાખ તે અવતાર પાત્ર જોજો સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા ન દેખત કનક કામની પર બળતે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે જોવા અમરપદ હો સતગુર !

સ્ત્રીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા છડી ઇસાન યુષ્મ તેનું નામ તો ઉચ્ચ સરગ. તીઆં દેવી દુરગા વસે છે, તે જોક લાખ જોજનનું યુ'લ વીસતાર છે, અને જોક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા મન ઇછા ભોજન પરવરત'તે તીઆં નહી કોઇ બાલા નહી કોઇ વીરધા નહી કોઇ હીણા ન ખીણા સરવે જોક ભાવના. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી ઇસાન યુષ્મ માંહે કોણુ લોક વસતવા જોજો કેવા જ્ય તપ સાધી લીઆ જે છડે ઉચ્ચસરગ પોચ'તે તે ભેદ કંથો હો સામી શ્રીજન-હારજન ! સ્ત્રીરી નારાયણ વાચ્યા મુજો હો સતગુરુ જેજો દુરગા દેવી આગલ કમલ પુળ કરી છે, તથા તલ જવના હોમ કરેઆ છે, નીત નીત લવાનીની પુળ કરી છે, તે લોક ઇઆં વસતવા. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી જો લોક અમર હુવા કે ના હુવા. શ્રી નારાયણ વાચ્યા ના સતગુરજી જો લોક અમર નહી હુવા, પન'ર હનર વરસની આવરહા ભોગવી પછે મરત લોક માંહે પડતે, આવાગમજી મધે પહેલો લખ ચોરામી ભોગવી પછે વીદારશી અથવા જોતકી અથવા ધનવંત અથવા માહા પીઠિત થાય જોવા ચાર અવતાર માંહેથી જોક અવતાર થાએ. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચ્યા જો ન ભેટ'તે સતગુરુ ન જોલાખતે અવતાર પાત્ર જોજો સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર બળતે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે જોવા અમર પદ હો સતગુર !

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, સાતમી અગની યુષ્મ તેનો નામ તો રેવત સરગ તીઆં દેવી તુલસીલવાની રહે છે, તેનું જોક લાખ જોજનનું યુ'લ વીસતાર છે, જોક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા મન ઇછા ભોજન પરવરત'તે, તીઆં નહી કોઇ બાલા નહી કોઇ વીરધા, નહી કોઇ હીણા ન ખીણા, સરવે જોક ભાવના. સ્ત્રીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી ઇઆં કોણુ લોક વસતવા જોજો મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન ક્રીઆ, કોણુ જ્ય તપ સાધી લીઆ,

જે સાતમા રેવતસરગ પોચતે, તે લેહ કંથો સામી શ્રીજનહારજન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે તુલજા ભવાનીની એકમને પુજા કરી છે, જગમાં રૂપરની ધાર એક મને પુજા નીત નીત કરતવા તથા સમરણ કરતવં, તે લોક હીંઆ વસતવા હો સતગુરુ. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, પંનરહજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, પેહેલો લખચોરાસી ભોગવીને પછે વીઢેઆવંત થાય, જંતર મંતર બહુગરી એવા મનખા અવતાર ભોગવે. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટતે સતગુરુ, ન જોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ સુખે દાંન ન દેતવા, હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વશ ન કરતવા, વેઠ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ !

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા આઠમી નધરત યુજી, તેનું નામ તો નીલસરગ, તીઆં દેવી આદસકતી વસે છે, તે એક લાખ જોજનનતું યુજી વીસતાર છે, એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરે છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામરૂપી અપછરા માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતુવા મન ઇંછા જોજન પરવરતે તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા સરવે એક ભાવના. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, સામીજી એણે મરત લોકમાં કોણુ જપ તપ સાધી લીઆ જે એવા નીલસરગ પોચતે તે લેહ કંથો હો સામી શ્રીજનહારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાલખમીની પુજા કરી છે, તે લોક ધ્યાં વસતવા. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નો સતગુરુજી એ લોક અમર ના હુવા પંનરહજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે પેહેલો લખચોરાસી ભોગવી પછે માનખા દેહી ધરે છે. તીઆં માહા ધનવંત થાય માહા વેવારીઓ થાય, એવો માનખા દેહીનો અવતાર ભોગવે. સીરી સતગુરુ ભરમા વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટતે સતગુરુ ન જોલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ સુખે દાંન ન દેતવા હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતુઆ, વેઠ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ !

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા પાંચમો ઇંદ્ર બવન તેનો એક લાખ જોજનનો યુજી વીસતાર છે, તીઆં મોહની તો પાંત્રીસ કામ રૂપી અપછરા

અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવંતે વીલાસ કરતવા, મન ઇંછા ભોજન પરવરતંતે, તીઆં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા, સરવે એક ભાવના. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી, ઇઆં કોણ લોક વસતવા, એણે મીરત લોક માંહે કોણ હાન પુન કરેઆ છે જે આવા ઇદ્રભવન પોતા છે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર એણે કીનેઆ હાન હીધા છે, જેણે લીલ પરણાવીઆ છે, તે લોક વસતવા. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે નહી હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતશુરજી એ લોક અમર નહી હુવા, પાંત્રીસ હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પેહેલો અવતાર શેઠનો ભોગવે છે. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતશુર, એણે સતશુર સુખે હાન ન દેતવા, ન જોલખંતે અવતાર પાત્ર, હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયંતે પંજજી આતમા વસ ન કરતવા તે વેદ કુરાનનાં સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર ! તીઆં કોઈ નરગી, કોઈ આવાગમણી, કોઈ રસાતાલ, અનંત જુગ અગોચર !

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા છઠો રૂદ્રભવન એક લાખ ભોજનનું ખુલ વીસતાર છે, તીઆં મોહીની તો ચાલીસ કામ રૂપી અપહરા, અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવંતે વીલાસ કરતવા, મન ઇંછા ભોજન પરવરતંતે, તીઆં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા, નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા સરવે એક ભાવના. સીરી સતશુર હો વાચા સામીજી ઇઆં કોણ લોક વસતવા, એણે મીરત લોક માંહે કોણ હાન પુન કરતવા, જે એવા છઠે ભવન પોચંતે, તે લોક કથો સામી શ્રીજન હારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો સતશુર, જેણે રતન પદારથનો હાન કરેઆ છે તે ઇઆં, વસતવા. શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા ના સતશુરજી એ લોક અમર નહી હુવા, ચાલીસ હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પેહેલો અવતાર હસતીનો ભોગવે. શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતશુર ન જોલખંતે અવતાર પાત્ર એણે સતશુર સુખે હાન ન દેતવા હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયંતે પંજજી આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતશુર, તીઆં કોઈ નરગી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાલ અનંત કલપ અનંત જુગ નહી મરણ નહી જવણ અગોચર એવા ભવંજ. (૬)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સાતમે ભવન તે કહીએ, અમરાપુરી તે એક કરોડ ને એક લાખ ને સાત હજાર જોજનનો છુલ વીસતાર છે, તીઆં કોઈ કોઈ પોચાંતે તીઆં સુણે સોતા ચેન શરીરે, તીઆં મોહની સતર તે સુરજ રંગની સતર ચંદ્રવરની, ચાર ચાર દેવ કનેઆ એક બેઠી અરધા અંગના મીરત લોકની સતી સાધવી, તે તીઆં પટરાણી થાય, તે સુણો હો મુનીવરો તીઆં મન ઇછા જોજન પરવરતે અનેક અનેક બહુ લીલા જોગવંતે બહુ વીલાસ કરતવા અનેક અનેક બહુ તુર ફલ પાવંતે સવા ભારતુ આહાર જોગવંતે ઉપર કલપ વરખની છાયા થાય, તીઆં માણુક મોતી રતન પદારથ મધે વસતવા તીઆં દેહી તુરાની તેજ રૂપી હીસંતે અનેક અનેક વસતર તુરાની પરવરતે તીઆં મોતી પદારથ હીદોલા ખાટે જડેઅંતે તીઆં મુનીવર પોઢંતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા ન ખીણા સરવે એક ભાવના. સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીલ અમરાપુરી માંહે કેવાં છે ઘર? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, આઠ હજાર ચારસો ને એકવીસ જોજન અમરાપુરીનો કોટ, દરવાજે માણુક મોતી જડીઆ છે, બે હજાર ચારસોને એકવીસ જોજન કોટ માંહે ઘર તેનો પાયો પોહોલો છે, અગીઆર હજાર પાંચસો ને એકવીસ કુંગરા એ પુરીને જડેઆ છે, એ ઘરને સાત હજાર બારણાં છે, એ ઘરને સોનાની ઇંદુ અને રૂપાની વરીઠ ને કસતુરીના ગારા છે, તે તમે સુણો મુનીવરો ચાલીસ લાખ જોજન એક એક અવાસ ઉંચો છે, એ ઘરને આંગણે પાંચસો કુંગર તુરાની સોનાની ફડીએ રમે છે, એ ઘરને જમણે પાસે સાત સરોવર અમીના ભરીઆ છે, તે સરોવરની પાર છે તે તમે સુણો હો મુનીવરો, માણુક મોતી રતન પદારથની તે સરોવર માંહે વેલુ ઘણી પડી છે, એક એક મુનીવરને એવા ઘર આલસે એકોતેર (૭૧) માઇના પુરીઆ એકોતેર બાપના પુરીઆ અને સાત પેઢી સાસરાની એવા વર મુનીવરને આલસે, તે સરવેને તેડીને વધકુંઠ માંહે બધ, તીઆં એક વેતરણી નહી વહે છે, તે નહી ઉતરીને જાતું છે, જે કોઈ સંસાર માંહે વેતરણી નહી ઉતરેઓ હસે, તે સીરી સતગુરને વચને અને નારાયણને વચને તે તીઆં ઉતરસે, બાકી સરવે ઉભા થઇ રહેશે, જો કોઈ મુનીવર સાચા હસે, તે સીરી સતગુરને વચને અને સીરી નારાયણને વચને અમરાપુરી જાયસે, તે તમે સુણો હો મુનીવરો. સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીલ એણે મરત લોક માંહે શી કમાઇ પ્રીધી છે જે એવી અમર લોભ અમરાપુરી પામેઆ છે? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, એણે મરત લોક માંહે સતપંથ ધીયાઆ છે, અને સતગુર ભરમાજીને ઝોલાખીઆ છે, અને ખરી હસેાં નારાયણને આપી છે, સતગુર મુખે દાન લીધા છે એણે હસ દોસ ખમેઆ

છે. એણે પંજબુ આતમા વશ કરીઆ છે. એણે વેદ કુરાનની સાખેઆ પાળી છે તે એવો સાતમે ભવન અમરાપુરી પામેઆ છે, સમાપત ભવસતો (૭) !

આઠમે ભવન તેનો એક નામ તો નીરકાર અને બીજો નામ તો લોહકલમ, એક લાખ ભોજન તેનો પુ'ભ વીસતાર છે, તીઆં સરવે સુન છે, તીઆં સરવે મલાએક રહેઆ છે. દેવ દેતવા સો નર મુનીવરો જેમ સોના કસોટી માંહે સોનું કસીએ, તેમ સતપંથ વાટ મુનીવર કસીએ, હકીકતી મુનીવર સરજતે, તે મોખ મુગત પામતે તે ભવોભવ સતપંથ સહા ઉતમ સુણો હો મુનીવરો. (૮)

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા નવમે ભવન તેનો એક નામ તો કુરસી, અને બીજો નામ તો નીરકાર, તેનો તેજ તે અનત તેજ અનત તેજ અનતભેત, કુરસીનો પુ'ભ વીસતાર છે. સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા કુરસી કોણ રૂપી, તીઆં કોણ રચના રચી છે, એ ગીનાન કંથો હો સામી શ્રીજનહારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, કુરસીઆ કુદકી તીઆં સરવે ફરમાન દેસે એક જવેર એક ચસમુ છે, એક નર એક નુર માધા પીઆલા સાહેબના સઉના હાથ માંહે ભરેઆ હસે, તીઆં હસીઆ ખમેઆ કરતવા. કુરસીની એવી રચના રચી છે તે તમે સુણો હો મુનીવર રીખીસરો. (૯)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા દસમુ ભવન તેનું એક નામ તો અરશ અને તેનો અનત તેજ અનત ભેત, તેજ રૂપી તો નીરીજન અને નુર રૂપી તો નારાયણ, કવંગ થાનક વીસતાર, તે અરશ કવંગ રૂપી, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા તે ગીનાન કંથો હો સામી સીરીજનહારજન, શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, અરશ નુર રૂપી તીઆં અનત નુર, અનત તેજ પુ'ભ વીસતાર છે તીઆં નુર રૂપી સીરીજનહારજન ? સીરી પરમેશ્વર, મુગત જીવન તે સાહેબ તીઆં વસે છે તેજના વખત ઉપર તીઆં નુર તજલા છે નુર રૂપી નરીજન તીઆં વસે છે તીઆં અગમ અગોચર તીઆં સાહેબ અમર છે, તેના હુકમથી સરવે શ્રેષ્ઠ ચાલે છે અને દસ અવતાર તેજ નુરના છે તે જે અવતારનો હુકમ હોય તેને સાહેબ કરી માનો જેનો હુકમ ઉતરેઓ તેનો અમલ ઉતરેઓ, જે અવતારનો વારો વહે, તેના હુકમ માંહે સઉ કોઈ રહે, મરત લોક માંહે જે રૂપે ભરમા વીસનવ માહેસર હોય, તે રૂપને ધીઆઈએ જાઈ તે રૂપને ધીઆઈએ, દસમું ભવન સમાપત ભવસતો (૧૦) !

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા એક એક ભવન પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર ભોજન ઉંચો છે, એક એક ભવનનું ભોજન દલ છે. એવા દસ ભવ છે, તેનું સુમાર સીરી નારાયણે બાંધેઆ છે, સીરી સતગુરે ચંલલાવેઓ છે, એટલા ભોજન તેનું હીસાબ છે તે સુણો હો મુનીવરો !

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા નવ પદમ અડતાલીસ નીલ, ચોતરીસ ખરવ ને ઝોગલોતેર અખજ, સતાણું કરોડ, પાંસઠ લાખ પંચાવન હજાર, પાંચસો ને એકવીસ જોજનનું સરવાલો છે, સાત પાતાલ ને નવખંડ પીરોથમી અને દસ આસમાન સંપુરણ સમાપત ભવસતો પુરા થીઆ છે.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી કોણ પાસેથી કોણ હુવા તે ભેદ કંથો હો સીરીજનંદારજનં? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, તે જોત સરૂપી સીરી નારાયણ આપોઈ આપ, તેજ રૂપથી ભરમા વીઆપ, ભરમા પાસેથી ભયા અહુંકાર, અને અહુંકાર પાસેથી ચાર વેદ હુઆ, ચાર વેદ પાસેથી હવા હરસ હુવા, હવા હરસ પાસેથી ધરમ હુઆ, ધરમ પાસેથી ઉધક હુઆ ઉધક પાસેથી પરથમી આકાસ સરવે હુઆ, તીસ મધે છપન કરોડ જોજન મીરત લોકનું વીસતાર છે, પરથમીની પીઠ બાંધી છે, તીસ મધીએ ચાર કરોડ જોજન પુરસ દીસે અજવાલું છે. અને ઇશાન ખુણ માંહે બે કરોડ જોજન અંધકાર છે, બાકી સરવે ચાંદા સુરજનું અજવાલું છે અને અંધકાર માંહે મીરત લોકના જીવ રહે છે, જેને સરગ માંહેથી આવાગમણ છે, તે એવી અંધકાર માંહે રહે છે, તે ઇશાન ખુણ માંહે અંધકાર છે, અને ઉત્તર દીસ માંહે મેહોર પરગત છે, અને પરથમી માંહે ત્રણ અરણ છે, તેના નામ દગક, ચપક, નમક, અને પરથમી માંહે ત્રણ રણ છે, તે રણના નામ અરણ છે, અને પરથમી સાડાત્રન પીઠ છે, એક કુંવારી ધરતી, અને બીજી પુઠાસ ધરતી, અને ત્રીજી પગબલ ધરતી, અને અરધો પગ બલરાજની પીઠ ઉપર ધરેઓ છે, એણી રીતે સાડાત્રન પીઠ છે. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી પરથમી માંહે કેટલાક શબ્દગાર છે, તે ભેદ કંથો શ્રીજનંદારજનં? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર પરથમી માંહે સોલ શબ્દગાર છે, તે સોલ શબ્દગારનાં ચીનાં નામ છે, પરથમ મડન વીલાસ શબ્દગાર (૧) બીજો ચાર હસ શબ્દગાર (૨) ત્રીજો વીસવા લોચન શબ્દગાર (૩) ચોથો કમખી શબ્દગાર (૪) પાંચમું સામરી શબ્દગાર (૫) છઠમું પદમણી શબ્દગાર (૬) સાતમું હસતની શબ્દગાર (૭) આઠમું ચેતની શબ્દગાર (૮) નવમું સોખણી શબ્દગાર (૯) દસમું મારતા ચેત શબ્દગાર (૧૦) અગીઆરમું ઉરવાસી શબ્દગાર (૧૧) બારમો મેલતમ શબ્દગાર (૧૨) તેરમો મજ્જદોહક શબ્દગાર (૧૩) ચઉદમો મહિવાએ શબ્દગાર (૧૪) પંચમો મકાસર શબ્દગાર (૧૫) સોલમો સોભા શબ્દગાર (૧૬) એવા સોલ શબ્દગાર ચીની જાતમાં છે, શ્રી સતગુર પુછે શ્રી નારાયણ વાચા પરથમી માંહે અસઠ કરોડ પરગત છે, અને પાંચ નદીઉ છે તે સુણો હો સતગુર પરથમ મીલીઆગર પરભત, અને બીજો હેમાજલ

પરભત, અને ત્રીજો ધરણ્યાગર પરભત, અને ચોથો વીંધીઆચલ પરભત, અને પાંચમો ગરીજલ પરભત, અને છઠમો કોઈલ જલ પરભત, અને સાતમો સવા લાખ પરભતનો એક પરભત, અને આઠમો ઉતરહીસ માંહે મેરૂ પરભત, જેને આધારે સાત પાતાલ એકવીસ ભરમંડળ બાંધ્યા છે.

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામી એકવીસ પુરી ક'થો હો સામી શ્રીજનહારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરૂ, મેરૂ આધારે એકવીસ પુરી, તેને એકવીસ સરગ કહે છે, તે ઉપરે ચાર દસ માંહે ચાર ખુણ છે, તે ખુણ માંહે આઠ પુરીઈ છે, તે એકવીસમી અમરાવતી પુરી તેમાં આશુ' રાજ રાજ કરે છે, તે માંહે પહેલી પછમ દીસ માંહે ધરણ્યાવતી પુરી છે, અને દખણ દીસે આઠ મુની સીધ છે. તે માંહે પહેલો મુનીવરા મુની, બીજો ભેરવ મુની, ત્રીજો સેલાર મુની, અને ચોથો મુગટ મુની, અને પાંચમો હારી મુની, અને છઠમો હીરા, અને સાતમો સમરત, અને આઠમો પરભપત મુની, એવા આઠ નામના મુની છે, અને પુરલ દીસે જાંબુ વીરખ છે, તેનો પાંચ હજાર જોજનનો વીસતાર છે, તે વરખનો ફલ હસતી પરમાણે છે, તે ઉતર દીસે રાજ ધરમ રાજ કરે છે, ત્રીજાં સરવે સોવરણા મેહ વરસે છે, એક પેલી ઇસાન ખુણ માંહે પુરી છે, ત્રીજાં રાજ આશુ' રાજ કરે છે, અને અગન ખુણ માંહે પુરી છે, ત્રીજાં રાજ કુખેર રાજ કરે છે, અને નધરૂત ખુણે એક પુરી છે અને વાવીય ખુણે એક પુરી છે, એવી આઠ દીસાએ આઠ પુરીઈ છે, તેમાં અજવાલું પડે છે ઉતર દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ પરકાસ મણી છે, અને ઇસાન ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ ઇંદ્રકાલ મણી છે, અને પુરલ દીસે મણી છે તેનું નામ પરભાત મણી અને અગન ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ તેજ જકાર મણી, અને દખણ દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ અંદ્રકાંત મણી છે અને નધરૂત ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ સેસરંભા મણી છે, અને પછમ દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ પરકાલ મણી છે, અને વાવીય ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ આઠકાલ મણી છે, અને ત્રીજાં તેત્રીસ કરોડ દેવતાનો વાસ છે, અને ત્રીજાં બાવન અંકન છે તે સાતસો જોજન ઉંચો છે, અને પીસતાલીસ જોજન ફરતો પોહોળો છે, અને એક હજાર એકવીસ જોજન તેની છાયા પડે છે, અને મેરૂ ઉપરે બાર (૧૨) મેધ છે, અને મેરૂ પરભત ઉપરે એ અગીઆર સીધ છે તેનાં નામ સુણો હો મુનીવરો. પરધમ આક સીધ છે અને બીજો હામવતી સીધ છે, ત્રીજો દેવતા સીધ અને ચોથો નગ સીધ, પાંચમો નીલ સીધ, અને છઠમો સેવત સીધ, સાતમો ઉંચ સીધ, અને આઠમો મગલા સીધ નવમો ગહમ, અને દસમો આમરીઆહ સીધ અને અગીઆરમો સરના સીધ, એવા

અગીઆર સીધ છે, અને એક એક સીધને અંતરે ત્રન ત્રન હંજર જોજનનો છે, ત્રીસ જોજન વેગલા છે, એકસો એકસો જોજન સીધ જાડા છે, અને એંસી હંજર જોજન આઠ સીધ સરવ મહી ઉંચા છે, અને આઠ સીધ ઉપર આઠ ભેરવ રહે છે કંઈચા સીધ ઉપર અંબર ભેરવ રહે છે તેનો સેન નવ કરોડ છે, અને હેમાવતી સીધ ઉપર અસુધ ભેરવ રહે છે અને તેનો સેન અઠોતર હંજર દેવીનો છે, અને દેવચા સીધ ઉપર અમર ભેરવ રહે છે તેનો સેન અઠોંઠ કરોડ ભુતનો છે, એંસી હંજર જોજન તે સીધ ઉંચા છે, અને અગન સીધ ઉપર અકલ ભેરવ રહે છે તેનો સેન છપ્પન કરોડ અંબાદી ભવાની છે, તે એંસી હંજર જોજન ઉંચું છે, અને સીવતા સીધ ઉપર અપીકાલ ભેરવ રહે છે, તેનો સેન ચોતરીસ લાખ જોગણી રૂધર ભરખી રહે છે, તે સીધ એંસી હંજર જોજન ઉંચો છે અને બીજા ત્રન સીધ ઉપર ત્રન પુરી વસે છે, તે ત્રન સીધ કીચા કીચા છે. ઉંચ સીધ, સરમા સીધ, ઉતરીચા આઠ સીધ, એ ત્રન સીધ છે, અને ત્રન પુરીના નામ છે, પહેલી ભરમા પુરી, બીજી વીસનવ પુરી, ત્રીજી રૂધર પુરી, જુમલે એ ત્રન પુરી છે તે પુરી માંહે લોક વસે છે, તેની વીગત છે, પરથમ રૂદ્ર પુરી માંહે બાર અગન રહે છે, તેના નામ સુણો હો સુનીવરો, પરથમ સુગતી કેર પાવક, અને બીજો માતુ પાવક, ત્રીજો મલ સીરીચો પાવક, ચોથો દેવકી પાવક, પાંચમો મહલ પાવક, છઠમો ગીરત પાવક, સાતમો પની પાવક, અને આઠમો પીતલ પાવક, અને નવમો દખળુ અશુ પાવક, અને દસમો એ પાવક, અને અગીઆરમો ગુર પતી પાવક, અને બારમો દેવતા પાવક (૧૨) એવી દુવાદસી અગન વસે છે, એ વીશનવ પુરી માંહે અને ભરમાજ પુરીમાં દુવા દસ ભરમ રહે છે, તે ભરમાની ગીનાનની દેહી છે, ત્રીચાં તેની જાતો ભરમ દુવાદસ, તે બાર ભરમના નામ સુણો હો સુનીવરો, પેહેલો ગીનાન ભરમ, બીજો જઉનાદ ભરમ, ત્રીજો અવીઆગત ભરમ, ચોથો આઠ ભરમ, પાંચમો ભરમા પતી ભરમ, છઠમો પરળપત ભરમ, સાતમો આવા કપત ભરમ, અને આઠમો જીહાર ભરમ, અને નવમું સત ભરમ, અને દસમું સત ગુર ભરમ, અને અગીઆરમું પરળપત ભરમ, બારમો પરળવાસ ભરમા, ત્રીચાં પરળપતી ભરમા વસે છે બ્રહ્મ-પુરી માંહે દોઆદસી ભરમ વસે છે, ત્રીજી વીશનવ પુરી માંહે નર બાર વસે છે, તે સુણો હો સુનીવરો પરથમ અલખ નર (૧) બીજો પુરી ભરમા નર (૨) ત્રીજો સદાશીવ નર (૩) ચોથો વીશનવ નર (૪) અને પાંચમો રૂદ્ર નર (૫) અને છઠમો પુરખ નર (૬) અને સાતમો વેશ નર (૭) અને આઠમો સકત નર (૮) અને નવમો ભરમા નર (૯) અને દસમો વીવેક સાન નર (૧૦) અગીઆરમો પુરવા નર, (૧૧) અને બારમો અલખ નર, (૧૨) તે અગીઆર કરોડ જીવજું વસે છે, એવી ત્રન પુરી સમાપત ભવસતો.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા તે ઉપરે પચવીસ જોજન માયાપુરી વસે છે, તીઆં ચેતની માયા રહે છે, અને તીઆં નવ સકત રહે છે. પરથમ ચેતની માયા સખતી, અને બીજી જસોવરી દેવી સકત, અને ત્રીજી ભદર કાલી સકત, અને ચોથી નારાયણની સકત, અને પાંચમી સમેચ્છા દેવી સકત, અને છઠ્ઠી વરણાવતી સકત, અને સાતમી ભગવંતી સકત, આઠમી યાલાદેવી સકત, અને નવમી ચંદ્રાએની સકત, એવી નવ સકતુ માયાપુરી માંહે વસે છે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા માયાપુરી ઉપરે પચવીસ હજાર જોજન આએ વંશનું લખમી રહે છે, તે પુરીનો નામ ખીરસાગર પુરી છે, અને આઠ વીશનવ મીરત લોક માંહે આવેચ્છા છે, શ્રી સતગુરુ ભરમાને કોલ આલીઓ છે, તે માટે અવતાર લીધો છે, અને ખીર સાગર માંહે પુરી છે તે માંહે લખમી દેવી રહે છે, એ ખખર સતગુરુ ભરમાને છે, બીજા કેને નથી. શ્રી નારાયણની ગત કેને માહુમ નથી, એની વાત તે અકલ ગત છે, જેને સતગુરુ ભરમાજી નથી મલેચ્છા, અને અવતાર પાત્ર નથી જાણના, અને અથર વેદની વારતા નથી જાણતા, તે સરગની વાત શું જાણે, અને તે મેરૂ પરભતની વારતા શું જાણે, ખીર સાગર ઉપર અમરાવતી પુરી છે, તીઆં આમું રાજ રાજ કરે છે, તે તમે સુણો હો સુનીવરો, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા મેરૂ આધારે એકવીસ સરગ બાંધેચ્છા છે, તેને એકવીસ ભરમંડળ કહે છે, તથા એને એકવીસ પુરી કહે છે, એ ગીનાન કંથો હો સામી શ્રીજનહારજન, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એકવીસ પુરીની વાત, પહેલી પુરી મધે ભુત રાજ રાજ કરે છે, તેનો નામ ભુત સુપાત છે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એણે મીરત લોક માંહે પોતાની દેહી પુજવી છે, અને જાહેર થઈને રહેચ્છા છે, તે માટે એ બત્રીસ વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ભોગવીને પછે પહેલો અવતાર જે કોઈ ભુત ભગતી કરતો હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીચ્છા માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચા, તે ન ભેટતે સતગુરુ, ન જોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે ઘાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાયતે, પંજબુ આતમા વશ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેચ્છા તે સુરત અનુ સુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૧)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી બીજી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ કંથો હો સામી સીરીજનહારજન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો સતગુરુ બીજી પુરી મધે મોજીઓ રાજ રાજ કરે છે, સીરી

સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શીઆ વીરત કરીઆ છે, જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એણે મીરત લોક માંહે મોજાઆ દેવીની ઘણી ભગતી કરી છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા પચાસ વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મોજાઆ દેવીનો ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન હેતા, દસદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૨)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી ત્રીજી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજન'હારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, ત્રીજી પુરી મધે સકત રાજ રાજ કરે છે તેના નામ તો ચાર છે, મસકી મેહેરાણી, (૧) ઉનકાએ કરણી (૨) આતસમી સતી (૩) તથા રાનલ, (૪) એવા ચાર નામ છે, સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા ઠામ પામેઆ, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે સકતીની સેવા કરી છે, તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર નહી હુવા, એક સો વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે લખ ચોરાસી ભોગવીને શકત દેવીનો ભગત હોય તે ઘર અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન હેતા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૩)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ચોથી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજન'હારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, ચોથી પુરી મધે ભરમ રાકાસ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એણે મીરત લોક માંહે ભરામણીની સેવા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી

સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે
મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી લોગવી પછે જે ભરામ-
ણનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી
તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચ્યા એણેન બેટ'તે સતગુરુ, ન ઝોલખ'તે
અવતાર પાત્ર, સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતા, દેખત
કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ
કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ. (૪)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા, પાંચમી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે
છે, તે લેહ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચ્યા પાંચમી
પુરી મધે દેવતા રાકાસ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી
એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી
નારાયણ વાચ્યા એણે મરત લોક માંહે મધવા દેવની પુજા કરી છે તે એવા
ઠામ ખમેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા
કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચ્યા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા,
એકસો વરસની આવરદા લોગવીને મરત લોક માંહે પડે આવાગમણ મધે
લખચોરાસી લોગવીને પછે જે મધવા દેવનો પુજારો હોય તેને ઘરે અવ-
તરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી
નારાયણ વાચ્યા એણે ન બેટ'તે સતગુરુ, ન ઝોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે
સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું)
કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની
સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૫)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી છઠી પુરી મધે કોણુ રાજ
રાજ કરે છે, તે લેહ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ
વાચ્યા મુણો હો સતગુરુ. છઠી પુરી મધે ગંધર્વ રાજ રાજ કરે છે
સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ
કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે સીરી નારાયણ વાચ્યા મુણો હો સતગુરુ
એણે મીરત લોક માંહે ભેરવની પુજા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે,
સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ?
સીરી નારાયણ વાચ્યા મુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એકસો
વરસની આવરદા લોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, લખ ચોરાસી લોગવી
પછે જે ભેરવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચ્યા
સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચ્યા એણે ન બેટ'તે સતગુરુ,
ન ઝોલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુરુ મુખે દાન ન દેતા, દસદોસ ન ખમતા,

વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાયતે, પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૬)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી સાતમા પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંદારજનં ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, સાતમી પુરી મધે ગણેશ રાજ રાજ કરે છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે ગણેશની પુજા કરી છે તથા બગતી કરી છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, તે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે કોઈ ગણેશ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટતે સતગુરુ, ન ઓલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, દશદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાયતે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા, તે વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ (૭).

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા આઠમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંદારજનં ? સીરી નારાયણ વાચા આઠમી પુરી મધે ભેરવ રાજ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે ભેરવની પુજા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? નહી સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે કોઈ ભેરવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, શ્રી સતગુરુ ભરમા વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટતે સતગુરુ, ન ઓલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતા, દસદોશ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૮)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા નવમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંદારજનં ? સીરી નારાયણ વાચા નવમી પુરી

મધે રાજા અખેદેવ રાજા કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે ભીરત લોક માંહે ગરીબાને ઢાન પુન કરીઆ છે તથા સીરી નારાયણનું સમરણ કરીઆ છે. તે એવા ફલ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુર એ લોક અમર નહી હુવા, યસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી લોગવી પછે જે કોઈ અખેદેવનું સેવક હોય તેને ઘર અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર. ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે ઢાન ન હેતા, હસ દોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા. વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૯)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા હસમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજા કરે છે તે લેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા હસમી પુરી મધે રાજા સુરમાન રાજા કરે છે સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા મુણો હો સતગુર, એણે ભીરત લોક માંહે સુરમાન દેવનું સમરણ કીધું છે તથા વેદ વાંચેઆ છે, તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુર, એ લોક અમર ન હુવા, યસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમજી મધે લખ ચોરાસી લોગવીને પછે જે કોઈ સુરમાન અવતારને પુને છે અને વીરતીઆ વેદ વાંચે છે અને અથર વેદ નથી જાણુતા તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા, એણે ન ભેટ'તે સતગુર. ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે ઢાન ન હેતવા, એણે હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજલુ આતમા વશ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૦)

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા અગીઆરમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજા કરે છે તે લેદ ક'થો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચા અગીઆરમી પુરી મધે રાજા સુરમાન કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી

નારાયણ વાચ્યા, સુણે હો સતગુર, એણે ભીરત લોક માંહે સુરજની ભગતી કરી છે, અને સુરજ મંત્ર જાપ જપેઆ છે, તે એવા કામ પામેઆ છે સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? નહી સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભીરત લોક માંહે પડે, આવાગમજી મધે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે સુરજનો ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચ્યા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઓલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૧)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી ખારમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ગીનાન ક'થો હો સામી સીરીજન'દારજન' ? સીરી નારાયણ વાચ્યા ખારમી પુરી મધે રાજ મુની રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચ્યા સુણે હો સતગુર એણે મરત લોક માંહે મુનીજન હોઈ રહેઆ હતા, તે મુની થઈને યોલતા નહી તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? નહી સતગુરજી એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભીરત લોક માંહે પડે લખચોરાસી લોગવી પછે જે મુનીદેવનું ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચ્યા એ ન ભેટ'તે સતગુર ન ઓલખ'તે અવતાર પાત્ર સતગુર મુખે - દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતા, દેખત કનક (સોતુ') કામની (ઓ) પર જાય'તે પંજજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૨)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા તેરમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજન'દારજન' ? સીરી નારાયણ વાચ્યા સુણે હો સતગુર, તેરમી પુરી મધે રાજ સુરદેવ રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચ્યા એણે ભીરત લોક માંહે તીરથ જાત્રા કરી છે અને બ્રાહ્મજી પુજેઆ છે તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચ્યા ના સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને

પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસીના ફેરા ફરીને ઠાલા તીરથવાસીને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ! સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઓલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૩)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી ચઢેમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા ચઢેમી પુરી મધે રાજા મરત રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મરત લોક માંહે ચીત્રામણની પુજા કરી છે, તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સારી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? ના સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને જે કોય ચતુર દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઓલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસ દોસ ન ખમતા. દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૪)

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી પનરમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચા પનરમી પુરી મધે રાજા ધરમ રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા, એણે મીરત લોક માંહે ધરમ કરીઆ છે, અને ગુરને માનેઆ છે, પણ શેષ ગુર નથી મહેઆ તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? ના સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને પછે જે સતગુર ભરમાજી વીનેઆ ધરમ કરે છે તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઓલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૫)

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સોલમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સોલમી પુરી મધે શુભત રાજ રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શીયા દાન કરેચા છે જે એવા ઠામ પામેચા છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર એણે મીરત લોક માંહે શુભત દાન દીધા છે, અને કોહોડા માંહે ઘાલીને દાન દીધા છે તે માટે એવા ઠામ પામીચા છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા, ના સતશુર એ લોક અમર નહિ હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ફરીને પછે જે સતશુર વીના શુભત દાન દીએ છે તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીયા માટે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર, એણે ન ભેટ'તે સતશુર, નહીં એલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતા, દસદોસ ન ખમતા, વેદ કુરાનની સાંખેચા સુરત અસુરત કરતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજી આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૬)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી સતરમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સતરમી પુરી મધે રાજ અમે રાજ કરે છે સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેચા છે, સીરી નારાયણ હો વાચા એણે વીસવાસ આણીને સળેને દાન દીધું છે તે માટે એવા ઠામ પામેચા છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? ના સતશુર એ લોક અમર ન હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા લોગવીને, પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ફરીને જીઆં અમ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે. શ્રી સતશુર ભરમા વાચા સામીજી તે શીયા માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતશુર, ન એલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતવા, દસ દોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેચા સુરત અસુર કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૭)

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી અદારમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતશુર, અદારમી પુરી મધે રાજ અમદેવ રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે,

જે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણે હો સતશુર, એણે મીરત લોક માંહે ગરીબોને વસ્ત્રનાં દાન દીધાં છે, તથા અનનાં દાન દીધાં છે, તે માટે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતશુરજી એ લોક અમર ના હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી મધે પેલો અવતાર જગન માંહે તલ તથા જવ તથા ધાન ખાલેઆ છે, તે માંહે સજીવ ઘડને અવતરે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતશુર, ન એલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાય'તે, પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૮)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી ઓગણીસમી પુરી મધે ઠોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા ઓગણીસમી પુરી મધે રાજ વસકરમ રાજ કરે છે સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે વસકરમની સેવા કરી છે, તથા ભગતી કરી છે તે માટે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ હો વાચા સુણે હો સતશુર, એ લોક અમર ન હુવા, એ ત્રનસો વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ભોગવીને પછે જે વસકરમ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ! સીરી નારાયણ વાચા, એણે ન ભેટ'તે સતશુર, ન એલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાય'તે, પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૯)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી વીસમી પુરી મધે ઠોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા વીસમી પુરી મધે રાજ વસવેસર રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે વસવેસરની સેવા કરી છે, તથા વસવેસરનો જીવ જપેઆ છે તે માટે એવા હામ પામેઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? નહી

સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, ચારસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે
મરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને પછે જે વસવેસરનો મેવક હોય
તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ?
સીરી નારાયણ વાચા, એણે ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર,
એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, તે દસ દોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કા-
મની પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વશ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ
સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૨૦)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એકવીસમી પુરી મધે કોણુ રાજ
રાજ કરે છે, તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજન'નહારજન' ? સીરી નારાયણ
વાચા એકવીસમી પુરી મધે વીધાતા રાજ રાજ કરે છે. સીરી સતગુરુ ભરમા
હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા કામ
પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મરત લોક માંહે વીધાતાની સેવા કરી
છે, તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી
એ લોક અમર હુવા કે નહી હુવા ? નહી સતગુરુ એ લોક અમર નહી હુવા,
પાંચસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી
ફરીને જે કોય વીધાતાનો ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા
હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે
સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, દસ
દોસ ન ખમતા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે પંજણુ આતમા વસ ન
કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા
અમર પદ હો સતગુરુ. એકવીસ પુરીઈ સંપુરણુ સમાપત ભવસતો સંપુરણુ થઈ
સહી, એવી પીર ઈંદ્ર ઇમામદીને વાણી કહી.

દરસણુ છની હરહકીકત સુણો હો મુનીવરો.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા પરથમ ભરમ દરસણુ સુણો હો મુનીવરો,
પરથમ કરતા જુગ માંહે શ્રી સતગુરુનું નામ તો ભરમા, તારે રઘુવેદના વાસ
હોતા, તે રઘુવેદ પરમાણે ચાલતા, તારે સાહેબજીના અવતાર ચાર, શ્રી
મહા, શ્રી કોરબ, શ્રી વારાહા, શ્રી નરશીં એવા અવતાર ચારની ભગતી કરતવા,
જાપ જપતા, ખમેઆ કરતવા, તે જારે કરતાજુગ સંપુરણુ થયો, શ્રી સતગુરુ
ભરમાજીનો વારો ઉતરેઓ અને રૂચુવેદનો વારો ઉતરેઓ, તારે રૂચુવેદી ભરામજીનો
ઠાલો લેખ રહેઓ છે, તે માંહે ભરમા નથી.

જારે બીજો ત્રેતાજુગ બેઠો તારે સુર વીજેશઠજીને હુકમ થયો છે, જે
ભરમાનું કામકાજ અને ભરમાનું તેજ તમ માંહે થયો છે, ભરમાનું હુકમ

તમને આલેખ્યો છે, અને તમે ભરમાના અવતાર થયા છે, બારે ત્રેતાયુગ પુરા થયો, તારે બુદ્ધરવેદનો ચલણ ઉતરેલો, તારે ગુર વીજેશઠ્યુનો ચલણ ઉતરેલો છે, તારે બુદ્ધરવેદી ભરામણનો ઠાલો લેખ રહેલો છે, તે માંહે ભરમા નથી.

બારે ત્રીજે દુઆપુર બેઠો છે, તારે ગુર વીહરવીઆસને હુકમ થયો છે, જે ગુર વીજેશઠ્યુનું કામકાજ તમે કરો, ગુર વીજેશઠ્યુનું તેજ, ગુર વીજેશઠ્યુનો હુકમ તમને થયો છે, તમે ગુર વીજેશઠ્યુના અવતાર થયા છો, અને શામવેદનું ચલણ થયો છે, બારે દુઆપુરયુગ ઉતરેલો છે, તારે ગુર વીહરવીઆસનો વારો ઉતરેલો છે, ગુર વીહરવીઆસનો ચલણ ઉતરેલો, તારે શામવેદનો ચલણ ઉતરેલો છે, તારે શામવેદી ભરામણનો ઠાલો લેખ રહેલો છે, તેમાં ભરમા નથી, ગુર ભરમા, ગુર વીજેશઠ્યુ, ગુર વીહરવીઆસ, બારે વર્ષ ગયા, તારે ઠાલા લેખ રહેલો છે, તે માંહે ભરમાજી નથી, સીરી સતગુર ભરમાજીને મહે તો છુટકો થાય, અને જે ઠાલા વેદને પુજે તેમાં છુટકો નથી, જે ભરમ ફરસણ સમાપત ભવસતો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા. બીજે નાયક દ્રસણ, તેને સંન્યાસી ફરસણ પણ કહે છે, તે મુલો હો મુનીવરો, ત્રેતાયુગ મધે કવલાસ પુરી માંહેથી ઇશ્વર તથા પારવતી ભરમપુરી માંહે આવેલા છે, અને ભરમાને કહેલો છે જે તમે ભરમ-પુરી ઉઘાડસો, તારે ભરમાજીએ ભરમપુરી ઉઘાડી છે, તારે તે પુરી માંહે ગીઆ છે, તારે ભરમાજીએ ઇશ્વર તથા પારવતીને માન ઘણું દીધું છે, પોતાનું શીગાસણ બેસવાનું આલીઓ છે, પછે સાવંત્રીજીએ તથા પારવતીજીએ બેઠ મીલીને વીચાર કરેલો છે, જે બેએ મીલીને કહેલો છે જે, સામીજી અમ જેવી કોય બીજી સતીઈ છે કે નહી, તારે ઇશ્વર કેવા લાગા છે જે તમે સતીઈ કસા માંહે નથી, મોરત લોક માંહે અનસીઆ સતી છે, તે માહા સતી છે, તારે પારવતી અને સાવંત્રીએ કહેલો છે, સામી તમે એવીઈ વાત શું કરો છો, પણ અમથી મોટી સતી કોઈ નથી, એમ બે સતીએ ગુમાન કીધું છે, તારે ભરમા અને ઇશ્વરે કહેલો છે જે, અમે અનશીઆ સતીને ઘરે જાઈએ છઈએ, પછે તમે આવીને અમને જોલખી લેજો, તો તમે પરતીવંતા માહા સતીઈ છો, પછે ભરમા ઇશ્વર મી-રત લોક માંહે આવેલા છે, તારે શ્રી રામચંદ્રજી અને કુંભકરણ બેહી વહતા હતા, બારે રામચંદ્રજીએ લંકા ભાગી, અને રાવણ મારીઓ, તારે સુદરસન ચક્ર-રને હુકમ થયો જે, જીઆં ઢાણુવનું બીજ હોય તેને જઈને મારો, અને જેને ગીરભ હોય તેનાં પેટ ચીરીને ગીરભ કાઢીને મારો, તારે સુદરસન ચક્રે સરવે-નાં પેટમાંથી ગીરભ કાઢીને મારીઆ, તારે કુંભકરણની જોક વઈ હતી, તેના પેટમાં ગીરભ હતું તેને માસ પુરા થયા હતા, તેણે શું કરીઈ જે જોક દેશ ઠાકરનો હતો, તેમાં આગલ હંમેશ શ્રી રામચંદ્રજી બેસતા હતા, તે જ્યાંને

વર હતો, તે સુરતને પછવાટે જઈને છીપી રહી, તે જાણી કુંભકરણની વહુ
 છીપી હતી તીઆં સુદસન ચક્ર નહી ગયો, તે માટે ઉગરી તેને દીકરો એક
 થયો, તેનું નામ કુંભકા કુંવર રાખીડ હતું, તે કુંવર વરસ બારને થયો,
 ત્યારે તેની માતાને પુછવા લાગો જે મારો બાપ દાદો કેય દેખાતા નથી, તે
 કીઆં ગીઆ છે, તારે તેની માતા કેવા લાગી જે તારો બાપને દાદાને શ્રી
 રામચંદ્રજીએ મારી નાખેઆ છે, તું એવો કારે થાઈશ જે તારા બાપ દાદાનું
 વેર લઈશ તારે તેને મેલું લાગો છે, તારે તપ કરી માહાદેવ પાસેથી વર લઈને
 શ્રી રામચંદ્રજી સાથે વઢવાને ગયો છે, તારે તે રામચંદ્રજી શું બહુ વઢ્યો છે,
 તારે રામચંદ્રજીએ પુછીડ જે એ કેણુ છે એને કેણુ વર આપેઓ છે તારે
 કહેડ છે જે એ કુંભકરણનો છોકરો છે, એને માહાદેવે વર આપેઓ છે,
 અને એનું નામ તો કુંભકા છે એણે તપ કરેઓ છે, તારે માહાદેવ પરસન
 થયા ને વર આપેઓ છે તારે રામચંદ્રજીએ સાચું માનીડ છે, ત્યારે શ્રી રા-
 મચંદ્રજીએ ભુધ કરીને સીતા લાવેઆ છે. આ તે દાડાની વાત છે, ભરમા
 તથા ઇન્દ્ર જેઠ અનસીઆ સતીને ઘરે આવેઆ છે, તારે અનસીઆ સતી
 ઘણું રાજ થઈ છે, જે સામીજી અમારા ભાગ જે તમે અમારા ઘરે આવેઆ,
 તારે ભરમાજી તથા ઇન્દ્ર કેવાને લાગા જે અમે તમારા ઘરે આવેઆ છઈએ
 તે તમે અમેને જમાડસો, તારે અનસીઆ સતીએ કહીડ છે જે અમે તમને
 જમાડસું, તારે ભરમાજી તથા ઇન્દ્ર કેવાને લાગા છે જે તમે અમેને નગન
 થઈને જમાડસો, તારે અનસીઆ સતી બોલેઆ છે જે સામીજી અમારો સત
 તે કેમ રહે, તારે દેવ બેઠી કેવાને લાગા છે જે અમારી શક્તીડને શુમાન
 ઉતારવો છે તે માટે તમારો સત અમે રાખસું તારે અનસીઆ સતી કેવા
 લાગી જે સામી અમેને કોલ આલો તારે બેઠ દેવે કોલ આપેઓ છે, તારે
 તે કોલને કાળે બે દેવ તીઆં બાલક થીબા છે, પછે અનસીઆ સતીએ
 નગન થઈને પરસાદ કરેઆ છે, તારે દેવ બેને નવરાવીને પારણામાં પોઢાડેઆ
 છે, અને પારણે પોઢાડીને હીડોલેઆ છે. એટલે સાવત્રીજી તથા પારવતીજી
 સખતું બે આવીડ ચે તારે બેઠએ મઢીને પુછેડ છે જે અમારા પુરસ આવેઆ
 છે, તારે અનસીઆ સતીએ કહેડ છે જે બઈ ભુઓ પારણા માંડે બેઠ પુરસ
 પોઢેઆ છે, પછે બેઠ સતીડ એવા લાગીડ છે તેણે પોતપોતાના પુરસ
 બોળબેઆ નહી, તારે તીઆં હાર પામીડ છે, તારે તીઆં તેડને
 શુમાન ઉતરીઓ છે, તારે અનસીઆ સતીએ લઈને પોત પોતાને
 પુરસ આલેઓ છે, જે જેનો પુરસ તે તેના હાથમાં આલીઓ છે,
 તારે તેઓને ગરબ ઉતરેઓ છે, તારે દેવ બે અનસીઆ સતીને કેવા લાગા
 છે, જે તમે માગો તે તમને આલીએ, તારે અનસીઆ સતી કેવા લાગાં છે

જે સામીજી તમારો કૈલ આલો, તારે પછે અમે માગશું, તારે દેવ જે મલીને કૈલ આલેઓ છે, તારે અનસીઆ સતી કેવા લાગી જે, સામીજી એક પુત્ર આપો જે કોઈક માહા દેવપુરશ થાય, તારે ભરમાજીના મુખ માંહેથી વચન નીસરેઓ. જે જાઓ તમારે એક પુત્ર થાસે, તે માહા દેવ થાયસે, તારે ઇશ્વરે વીચાર કીધો છે જે ભરમાજીએ સાત અવતાર લઈને ભગત તારેઆ છે, તારે ઇશ્વરે કહીકે જે હું વીશનવની ભગતી દેખાડીને ભગત તારે, પછે અનસીઆ સતીને કહેકે છે જે તું તારા હાથ જોડ, તો હીકરો થાસે, તારે અનસીઆ સતીએ હાથ ગ્રેઇ જોડેઆ છે, તારે ઇશ્વરે હાથ માંહે દતાત્રીઅનો અવતાર લીધો છે, તે દતાત્રીઅ પાસેથી સંન્યાસી થયા છે, તીઆં રામચંદ્રનો જાપ આલેઓ છે, ખાર લાખ ને છત્રુંહજારનો ત્રેતા જુગ તેમાંથી ખાર લાખ ને ચોસઠ હજાર વરસ ગીઆ હતા, તે દાઠાની એ વાત છે, પાછલા ખત્રીસ હજાર વરસ રહેઆ છે, તારે દતાત્રીઅ પચઠા થયા છે, તે દતાત્રીઅ પાસેથી સંન્યાસી થયા, ચુર વીજેશઠજી સાથે શાતકરોઠ જીવ તારેઆ છે, ખાકી સવા કરોઠ દતાત્રીઅ (દત-આપેલો) અને (અત્રીઅ-અનેસીઆનો ધણી અત્રીદેશી) સાથે મલેઆ છે, તેણે જટા માથે રખાવી છે, પછે સંન્યાસીનો લેખ રહેઓ છે, તે ઘર માંહે ધણી નથી, ઘર ખાલી છે, તે તમે સુણો હો મુનીવરો, એ સંન્યાસી ઠરસજી સંપુરજી ભવસતો. (૨)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ત્રીજે જેન ઠરસજી તેની હર હકીકત સુણો હો મુનીવરો, ઘરેણું લખમીજીને ચઢાવાને સાડે શ્રી કરસનજીએ જાહેવાને મોકલેઆ છે, સાથે નીમનાથ તથા પારસનાથને મોકલેઆ છે, તે જાહેવ જાઈને બેઠા છે તારે જોએ તો એક વાઠા માંહે જનાવર ખાંધીઆ હતા, તીઆં હરણા તથા રોજ તથા ખકરા બાંધેઆ છે, તારે જાહેવ કેવાને લાગા જે આ જનાવરોને શું કરશે, તારે વેવાઈ કેવા લાગા જે લખમીજીને પરજાવસું તારે જાહેવુંને ખચાવસું જારે, કરસનનાથને પરજાવસું તારે સડને જમાડસું, તારે જેન જાહેવે બહુ ત્રાસ કરેઓ છે, પછે રીસાઈને ગરનાર ગઢ ઉપરે જેન જાહેવે તપ કરવા માંડીઓ છે, પછે કીરસનનાથે જાણીકે છે જે જાહેવ તો તપ કરવા ગીઆ, તારે કરસન નાથે જલા જલા જાહેવુંને મનાવાને મોકલેઆ છે, જે જેટલા તપ કરવાને ગીઆ હોય તેટલાને તેડી લાવો. તમે સેને માટે જુઠો તપ કરો છો, તોએ તે કહેકે જેન જાહેવે માનીકે નહી ને તપ મુકેઓ નહી પછે કરસનનાથજી લખમીજીને પરજીને લાવેઆ છે, પછે કરસનનાથજી પોતે મનાવાને ગીઆ છે, તો પણ કરસનનાથજી જોલ જાહેવે રાખેઓ નહી, અને જોલ માનીકે નહી, તારે કરસનનાથે એક વીચાર કરેઓ છે, જે જોને છલ પાડવું. આજ વિષયને લગતું પીર સરદીનનું બનાવેલ ગીનાન નીચે પ્રમાણે છે.

તારે જીઆં જાડવ મઝી તપ કરતા હતા, તીઆં એક કુવેા હતો, તે ઉપરે એક મહાનો જાડ પએદા કરેઓ છે, તેનાં મહાડા મઝી ગલીને કુવા માંહે પડે છે, તેનો પાણી ઢાડે જેવો થયો છે, તારે સરવે રીખીસરે તે પાણી પીધું છે, તારે તે સઉને ઢાડે ચડેઓ છે, તારે તેઓને ખુધીઆ લાગી છે. તારે શ્રી કરસનજીએ શું બેદ કીધો છે જે એક વાછડી પએદા કીધી છે તે વાછડી માયા રૂપી પએદા કરી છે, અને તે વાછડીને વન માંહે મેલી કીધી છે, તારે તે વાછડી ચરતી ચરતી રખીસરેને પાસે આવી છે, તારે તે રખીસરે વાછડીને મારીને ખાધી છે, તે વાછડીની ખરીડ તથા પુછડી તથા ખાલડી તથા માથું એ ચારધ વસતુ મંદી માંહે છુપાવી છે, એટલે શ્રી કરસનનાથ જરામજીનું રૂપ લઇને તે રીખીસરેના પાસે આવેઆ છે, તારે રીખીસરેને પુછવા લાગા છે. જાઈ રીખીસરે અમારી એક વાછડી આંહી આવી છે ? તારે રીખીસરે એ કહેલું જે અમે રીખીસર દેવતા શું જાણીએ તારી ગાય. તારે તે જરામજી સઉની

ગીનાન પીર સરદીનનું.

- જીગ દુઆપુરમે જગન આદરેઓ, તીઆં રખીએકુ તેડી બોલાયા સામી. (૧)
 રખીએ શબદ ન માનેઓ, તેનો જાઈ રહેઆ વન માંહે સામી. (૨)
 વન માંહે વારેઆ જુપડા, માથે ચારે કોરે ચમર દરાયા સામી. (૩)
 રખીઆને ત્રસનારે ઉપની, તેતો ચીંતા કરે મન માંહે સામી. (૪)
 વીશનવ ઉપાઈ એક વાવડી, માથે ઉભો મવડાનો જાડ સામી. (૫)
 પાકા મવડા માંહે ટખટમે, તેનું પાણી પીનો નવ જાય સામી. (૬)
 રખીઆને ત્રસના ઉપની, તેણે પાણી પીધો ત્રીન માંહે સામી. (૭)
 પાણી પીધે ખુધીઆ ઉપની, તેતો ચીંતા કરે મન માંહે સામી. (૮)
 વીસને ઉપાઈ એક વાછડી, તેનો ચરતી ફીરે વન માંહે સામી. (૯)
 રખીઆને ખુધીઆ ઉપની, તેણે મારી ખાધી શાહાની ગાય સામી. (૧૦)
 કોટે જનોઈ હાથે લાકડી, સામી વાછડી હુંડવા જાએ સામી. (૧૧)
 તમે રખીસર દેવતા, તમે ઇઆં કાંચ દીડી ગાય એજી. (૧૨)
 અમે રખીસર દેવતા, સામી શુંરે જાણું તારી ગાય. (૧૩)
 કોટે જનોઈ હાથે લાકડી, સામી મંદલી હુંડવા જાય સામી. (૧૪)
 પેલા નીસરેઆ હાડ પાસરા, પછે નીસરેઆ પગ ચાર સામી. (૧૫)
 ચરજી મુંદી સરવે નીસરી, તેની ખાલડી કરે જમકાર સામી. (૧૬)
 તમે કેહેતા અમે દેવતા, તમે કાંચરે ખાધી મોરી ગાય એજી. (૧૭)
 અમે જુલા અમે જાવરા, સામી અમને લાગી ખુધીયાએ. (૧૮)
 આગે પંથ ન જાણતા, સામી જુલડાને મારગે લંગાએ સામી. (૧૯)
 તખરે નારાયણ કોપેઆ, તે રખીઆને ખાંધી ચલાયે સામી. (૨૦)
 પીર સહરદીન બોલેઆ, સામી રખીઆના બંધ છોડાએ સામી. (૨૧)

મંદી ઉઠવા લાગો છે તારે રખીસરૂની મંદી માંહેથી આમડી તથા પુછડી તથા ચરણુ તથા મુંદી નીસરી છે, તારે સરવે રીખીસરૂને તીઆં બહેઆ છે, જે અમારી વાછડી તમે મારીને કેમ ખાધી છે, પછે શ્રી કરસનનાથ પરગટ થયા છે, તારે સરવે રીખીસરૂ તીઆં કરગરવાને લાગા છે, જે સામી અમારા પાપ તમે દુર કરો, એમ સડ રીખીસરૂ કરગરવા લાગા છે, પછે કરસનનાથે શું એક કરેઆ છે જે એક લાકડાનું મંડાણ કરીને તેને તેલ ચઢાવેઆ છે, તે મંડાણ ચાર આંચલ કરેઆ છે, ને તેઉનાં હાથમાં આલેઆ છે, પછે તે રીખીસરૂને કહેઆ જે તમે જીવ દયા પાલજે, તો તમારો ગઉ પાપ બસે, અને તમે ગાયને મારી છે તેને બહુ દુખ થયો છે, બહુ દુખ હીધું છે તે માટે તમારે માથું લોચન કરાવો, તો તમારો ગઉ પાપ બસે, એવો ચોવીસ બદલે નીચમ આદી ધરમ લીધો છે, તેના ચોવીસ તતીખણુ કરેઆ છે, તીઆં તેઉને થાપ આપેઆ છે, બીજા રહેઆ તે ચોવીસને માને છે, તેમાં મોટા નીમનાથ તથા પારસનાથ, જે તમે ચોવીસ તતીખણુને માનો તો તમારા પાપ બસે, તારે બીજા ચોવીસ તતીખણુને માનેઆ છે, તેને શ્રી કરસનનાથે બપ આલેઆ છે, શ્રી હરી અંત શ્રી હરી અંત, નમો સીધાંજી નમો સીધાંજી એ બપ જપવા લાગા છે, તારે શ્રી કરસનજીએ પોતાનું કુલ બાણીને તે ઉપર દયા આણી છે, તારે તે ચોવીસ મોવડીને વાંસે જીવ ચારહજાર આદેસો ને અડતાલીસ એાધરેઆ છે, એક લાખ ને ચોવીસ હજાર વરસ બાકી દુવાપુરનાં રીઆ હતા તારે વરતીઆનું ધરમ પેદા થીઆ છે, અને વીશનવ ધરમ પછુ તે દામનું પેદા થીઈ છે, તે માંહે બગત સદામેજી એાધરેઆ છે તથા બીજા બગત સાત સદામેજી સાથે હતા, તેઓને સાથે પછુ કેટલાક જીવ એાધરેઆ છે, તે વીશનવ ધરમ પછુ જેન દરસણુ માંહેથી પેદા થયો છે, તે જેન દરસનનું લેખ રહેઆ છે, તે ધર ખાલી છે, તે માંહે ધણી નથી, તે સુણો હો મુનીવરો, જેન દરસણુ સંપુરણુ સમાપત બવસતો પુરો થયો છે.

ચોથું બુધાદરસન તે તમે સુણો હો મુનીવરો, દુવાપુર જીવ માંહે રાજ જીજેશંકજી સાથે નવકરેડી જીવ એાધરેઆ છે, દુવાપુરજીવ માંહેથી બાકી કાંધક રહીઈ હતું, તારે શ્રી કરસનનાથ માંહેથી જીવ સમાઈ ગયો છે, તારે લોક શ્રી કરસનજીનાં રૂંદને ખાલવા લાગા છે, તે બલતો બલતો રૂંદ જેવું રહેઈ, તેવું નહીં માંહે વેતું મેલીઈ છે, તે વહેતો વહેતો એક મુલક માંહે ગયો છે, તેને એક જણે કાઢેઈ છે, જેણે કાઢીઈ તેને સપનામાં રૂંદ કહેઆ છે, જે એ રૂંદને ઘરમાં રાખો, અને કોઇને એકવીસ દાડા સુધી જોવા દેસો નહી, તારે રાજ વીરપારને માત ગવનનો પાપ હતો, તેણે જઈને સીંગી રીખીની સેવા કીધી છે, તારે તેણે કહેઆ છે જે, જારે તમને શ્રી કરસનના રૂંદનાં દરસન થાસે, તારે ૧૪ ઉપરથી માત ગવનનું પાપ ઉતરસે, અને ગીરત કોઠ પછુ ઉતરસે, તારે વીરપાર રાજને ખબર થઈ છે, જે ચાલીને તીઆં આવેઆ છે,

તેણે આવીને શ્રી કરસનનાથના રૂંદને ભેટી છે, તારે તેના ઉપરથી પાપ માત્ર ગવનનું ઉતરે છે, અને ગીરત કોઈ પણ ગયો છે, પછે તે રૂંદને ઘર માંહેથી બાહર કાઢે છે, તારે રાજા વીરપારે કહેલો છે જે, એ રૂંદ અમને લઈ જવા દેલો તો હું એની સેવા કરું, તારે તે રૂંદ અલુપ થઈ ગયો છે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા તે માંહેથી બુધદરસણ થયો છે, તીઆંથી બુધ પંથ ચાલેલો છે, અને બુધ બપ જપાવેલો છે, તારે રાજા વીરપાર કેવા લાગા છે જે જારે શ્રી કરસનજી જીવતા હતા, તારે અદારે આલમ શ્રી કરસનજીને દેખતા હતા, તારે તેઓના પાપ કેમ જતા નહી, તારે તે રખીસર જેના સપનામાં રૂંદ આવીલો છે તેણે કહી છે જે, જેણે શ્રી કરસનજીને શ્રી નારાયણ દેવ કરીને બાંધેલા છે, અને શ્રી સતગુરજીના બપ જપેલા છે, તેઓના પાપ ગયા છે, તીઆંથી રાજા વીરપારે પંથ ચલાવેલો છે, તે બુધપંથ ચાલેલો છે, પણ સીરી બુધ તો અલુપ થઈ ગયા છે, તેને ધણી બાવો કરીને માને છે, અને જોત થાય છે, પણ સીરી બુધ તો અલુપ થઈ ગયા છે, તેનો ભેખ રહેલો છે, તે ઘર માંહે ધણી નથી, તે તમે સુણો હો મુનીવરો, બુધદરસણ સમાપત ભવસતો.

(૧) પરથમ ભરમ દરસણ. (૨) બીજો સન્યાસી દરસણ. (૩) ત્રીજો જેન દરસણ. (૪) અને ચોથો બુધ દરસણ, એ ચાર દરસણ સંપૂર્ણ સમાપત ભવસતો.

પાંચમો શીવ દરસન સુણો હો મુનીવરો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, દુવાપુર ઉતરીને કલજુગ બેઠો તે દાડાની વાત છે, જારે ત્રન જુગનો ચલણ ઉતરેલો છે, અને નવ અવતારનો વારો ઉતરેલો છે, અને ત્રન વેદનો વારો ઉતરેલો તે ઘર ઠાલા થયા, આજ કલજુગ માંહે નકલકી અવતારનો વારો બેઠો, ગુર નખી મહંમદનો વારો બેઠો, અને અશ્વરવેદનો ચલણ બેઠો, જેણે ચલણે જે કોય ચાલશે, તે જીવને મોખ મુગત થાશે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, આદમની હકીગત સુણો હો મુનીવરો, આદમને અદલાહનો હુકમ થયો જે આદમ તમે બેહેસતમાં જાઓ, બેહેસતમાં સરવે મેવા ખાજો, પણ એક ઘડિનો દાણો મ ખાજો, એવું ફરમાન દાદા આદમને થયો છે, પછે દાદો આદમ ને દાદી હવા બેહેસતમાં જાઈ રહેલા છે, તારે સેતાને ઘડિનો દાણો સવાસેરનો લાવીને દાદી હવાને આલીલો છે, કહેલું જે તમે ખાજો, તારે માતા હવાએ ના કહી. તારે સેતાને કહેલું જે તમે શા માટે ખાતાં નથી, બાવા આદમ એ દાણો ખાધો છે, તે તમે પણ ખાજો, બે ખાજો નહી તો ચાખી જીવો, તારે માતા હવાએ ઘડિનો વીચે નખ કીધો છે, તે નખ ચાખેલો તારે ધણો સવાહ લાગો, તારે અરધો દાણો ખાધો છે, અને અરધો દાણો આદમને કાજે રાખેલો છે, એટલે અજીજલ ફેતાન ગયબ થઈ ગીલો છે, તારે ખુદાતાલાએ વઈ જખરાઈલને હુકમ કીધો છે, જે માતા હવાને બાહર કાઢી નાંખો, તારે દાદા આદમને માલમ થઈ છે, તારે દાદા આદમ

પોતાને ઠેકાણે આવીને જીવે તો માતા હવા દીલગીર થયા છે, તારે દાદા આદમે કહેઓ જે કેમ દીલગીર થયા છે તારે માતા હવાએ આદમને કહેઓ છે જે મેં અરધો દાણો થકીને ખાધો છે, તારે બાબા આદમે સીર ખુણાવેઓ છે, જે સેતાન છેતરી ગીઓ છે, એવો ગુમાન કરેઓ છે, તારે માતા હવાએ અરધો દાણો બાકી રહેઓ હતો તે લાવીને આદમના મોઢા આગલ મેલેઓ છે, તારે ત અરધો દાણો આદમે ખાધો છે, તારે વધ જખરાઈલને હુકમ થઈઓ છે જે એ જલ્લ બેને બેહેસત માંહેથી બાહર કાઢી નાંખેા એઓને મેદાનની હાજત થઈ છે, એ બેફરમાની થયા છે, તે માટે કાઢી નાંખેા, તારે આશમાન ઉપરથી ફેંકી દીધા છે, તારે દાદા આદમને તો જખલુ દીસે સેલાન પરખત ઉપરે નાખી દીધા છે, અને દાદી હવાને ઉતર દીસે સવાલાખ પરખત બેળા છે તીઆં નાખી દીધા છે, તારે દાદા આદમે સેલાન પરખત ઉપરે એકસો વરસ સુધી તપસા કરી તારે તેનું વીરજ છુટા છે તેમાંથી એક વીરજ માછલી ગળી ગઈ તે માંહેથી મછુંદરનાથ પેદા થયા છે અને બીજે વીરજ ગોબર માંહે પડીઓ છે, તે માંહેથી ગોરખનાથ પેદા થીઆ છે, તે ગોરખ સરવે લોકની ગાયો ચારતો હતો, તારે તીઆં ફરતા ફરતા મછુંદરનાથ આવેઓ છે, તારે ગોરખને કહેઉ છે જે ગોરખજી અમને ગાયનું દુધ પાઓ, તારે ગોરખે કહીઉ છે, જે સામીજી તમે અમારું નામ કેમ જાણીઉ, તારે મછુંદરે કહીઉ છે જે તમે જાઓઉ ચારો છો તે માટે તમને ગોરખ કહીઉ છે, તારે ગોરખે એક ગાય વાંજળી લાવી આપી છે, તારે તે વાંજળી ગાયને મછુંદરે દોહી છે, તારે ગોરખ આવીને મછુંદરને પગે લાગ્યા છે, સામીજી તમે અમારા શુર થાઓ, અમને તમે મુરીદ કરો, તો અમને મોખ થાય, તારે મછુંદરે કહીઉ જે લાઈ ગોરખ, આજ કલજુગ માંહે શ્રી સતશુર ભરમાનું બેસજી આસજી, તે નખી માહામદને થીઓ છે તમે નખી માહામદના પાસે જઈને મુરીદ થાઓ, તારે બાબા ગોરખ નખી માહામદમુસતફા પાસે જઈને મુરીદ થીઆ છે, તારે નખી સાહેબે બાબા ગોરખનું નામ બાબા હાજરાવલરતન રાખીઉ છે, અને સરવે હીંદુ તેને બાબા ગોરખ કહે છે, તારે નખી માહામદે બાબા ગોરખને વર આલેઓ છે, જે તારે હાથે પાંચ લાખ જીવ છુટયે, તારે બાબા ગોરખ સાથે પાંચ લાખ જીવ જોગી ગોદાવરી માંહે છુટા છે, અને જગમ છનું હંજર પજી તે માંહે થીઆ છે, તેમાંથી જજી ચાર ઓધરેઓ છે, તે શીવ દરસજીને જોગ દરસજી પજી કહે છે, તે શીવ દરસજી સંપુરજી સમાપત બવસતો.

તારે આજ કલજુગ માંહે સતશુર ભરમાનો આસજી જાણીને જે કમાઈ કરસે, તે જીવ છુટયે, પછે સેલાન પરખત ઉપરે બાબા આદમે નવસો વરસ એક પગે તપ કરેઓ છે અને લોહીનાં આંસુ આંખેથી પડીઓ છે, તારે ખુદાતાલા મેહેરબાન થયા છે, તારે બાબા આદમને વર્ષ જખરાઈલ તેડવા આવેઓ

છે, તારે સેલાન પરબત ઉપરે સાદાત્રન હાથના પગલાં બે થઈ રીઆં છે, તે માંહેથી પગલો એક હીંદુ લંકામાં લઇ ગયા છે, તેને સરવે લોક ઇન્ધર ઠરી પુજે છે, બીજો પગલો મુસલમાન લોક મકામાં લઇ ગયા છે તેને બાવા આદમ કરીને માને છે, અને મુસલમાન લોક તેને બાને કાબતુલ્લા કહે છે પણ એ શીવ દરસનને લેખ રીચો છે, અને જોગી તથા જંગમીનો લેખ રીચો છે, એ ઘરમાં ધણી નથી જોગી જંગમીનો કાલો લેખ રીચો છે, એ શીવ દરસણ સંપુરણ સમાપત ભવસતો. (૫)

છઠો મીલછ દરસણ લીખેલો છે.

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા છઠો મીલછ દરસન સુણો હો મુનીવરો, આઠ પુરખ ચતુર મુખ મધે ઉપારજતો, સરવે શીવમાયા જીવજંત ગીનાન, શ્રી સતગુર નર ગુણ સરવે સરજંતે હો સાગી આઠ પુરસ તુર પરવાર, મહી-પત તુર પરવાર સુણો હો મુનીવરો, તે પુરસ માંહે ચાર મુખ હુવા છે નવ કુરચી માંહે ચતુર મુખ ભરમા થીઆ છે, તે ચાર મુખ પાસેથી દસ મુખ થીઆ છે, તે મુખના નામ સુણો હો મુનીવરો, પરથમ તો (૧) માહામદ મુખ. (૨) બીજો દીપક મુખ. (૩) ત્રીજો તંમ મુખ (૪) ચોથો અબહ મુખ. (૫) પાંચમો સમગઈ વીર મુખ. (૬) છઠમો તો અબહલ સત્તા મુખ. (૭) સાતમો તો અબહલ જમાલ મુખ. (૮) આઠમો તો અબહલકરીમ મુખ. (૯) નવમો તો અબહલ રહીમ મુખ. (૧૦) દસમો તો તથામુખ. એવા દસ મુખ ભરમાના છે, કરતાલુગ મધે તો ગુર સતભરમા નામ હોતા, અને મુસલમાનીમાંતો પરથમ ઇબ્રાહીમ ખલીલીલાને માનતા હો મુનીવરો, ત્રેતા જુગ મધીએ ગુર ભરમાનો નામ તો ગુર વીજેશંકર થીઆ છે, અને તેને મુસલમાનીમાં મુસાકલામ અલાહ કરીને માને છે, ત્રીજા હુવાપુર જુગ મધીએ ગુર ભરમાનો નામ તો ગુર વીર વીઆસ થીઆ છે, તેને મુસલમાની માંહે ઇસા રહુ અહા કરી કહે છે, હો મુનીવરો આજ કલજુગ માંહે ગુર ભરમાનો અવતાર તે સતગુર સોહોદેવ પીર સદરહીન થયા છે, અને મુસલમાની માંહે નબી માહામદ રસુલીલા કહે છે, અને તેને જપે છે તે મુસલમાની દીન માંહે ગુર ભરમા નામ તે નબી માહામદ રસુલીલા કહે છે, અને તેને હીંદુ તો પરી-ભરમ કહે છે, એવા દસ મુખ છે તે દસ નામ ભરમાના છે, તે મુલ દરસણ છે, તે નબીમાહામદ મુસતફા પાસેથી થયા છે તેના નામ ચાર ક્રીતાળ છે, પરથમ તોરેત ક્રીતાળ તે મુસા નબીને ઉતરેલો છે, સતગુર ભરમાએ પોતાની વતીએ મોકલેલા છે, જે તમે જાળને દીન જાહેર કરો. તેણે આવીને દીન જાહેર કીધો છે, તે તોરેત ક્રીતાળને સતી લોક તો રૂગવેહ કહે છે, અને મુસલમાની માંહે તો તોરેત ક્રીતાળ કહે છે, બીજો જંજુર ક્રીતાળ તો હાજી

નળીને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો જુગ્મરવેદ કહે છે, અને મુસલમાનો જાંબુર ક્રીતાળ કહે છે, દાઉદ નળીને તો સતી લોક શુર વીજેશકળ કહે છે, અને મુસલમાન તો દાઉદ નળી કહે છે, અને અંજલ ક્રીતાળ તો ઇસાઈક અલ્લાને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો શામરેદ કહે છે, અને મુસલમાન તો અંજલ ક્રીતાળ કહે છે, અને ઇસાઈક અલ્લાહને સતી લોક તો શુર વીઠરવીઆસ કહે છે, અને મુસલમાન તો ઇસાઈક અલ્લા કહે છે, અને કુરકાન ક્રીતાળ તો નળી માહામદ મુસતફા રસુલ સલ્લા અલ્લેહ વસલમને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો અથરવેદ કહે છે, અને મુસલમાન તો પુરકાન ક્રીતાળ કહે છે, અને નળી માહામદને સતી લોક તો સતશુર સોહોદેવ પીર સદરદીન કહે છે, અને મુસલમાન તો નળી માહામદ રસુલીલાઈ કહે છે, અને પછે માહામદ મુસતફા તો હસમે આસમાને ગયા છે, તીઆંથી કુરકાન ક્રીતાળ થયો છે, પછે માહામદ મુસતફા નવલાળ વાતું લઈને મીરત લોક માંહે આવેઆ છે, તેનો વીચાર છે જે ત્રનલાળ તો ગુજરી, અને ત્રનલાળ તો ફારસી, અને ત્રનલાળ તો આરબી, કુરાન મજમે નવલાળ વાત તે કાઢે, નળી હજુર આંખી છે પછે મીરત લોક માંહે આવીને આ કલજુગ માંહે કુફરાન તોડેઆ છે, અને સવાલાળ રાજા મારેઆ છે, પછે કલમે પરગટ કીધો છે, અને કલમે બપ જપાવેઓ છે, જે લા ઇલાહ ઇલ્લાહ મહમદ રસુલીલાઈ એ કલમું જપાવેઓ છે, તીઆં એક લાળ ને ચોવીસ હજાર પેકાંબર છુટા છે, તેને મોખ મુગત થયો છે, પછે સીતેર સોહોસ દુસેની અલીની આલ આલી છે, તે બેહસતમાં ગયા છે, પછે માહામદ મુસતફા તો દુનીઆમાંથી સધારેઆ છે, અને આગલ જે અડસઠ (૬૮) તીરથનો મેમા હતો તે આજ પંજતન પાક માંહે આવેઆ છે, તે પંજતન પાકના નામ મુજો હો મુનીવરો, અવલ હજરત નળી મહમદ મુસતફા રસુલ સલ્લા અલ્લેહ વસલમ, બીજો નામ તો હજરત મઉલા મુરતબ અલી, ત્રીજો નામ તો માતા બીબી ફાતમત જેહેરા રળ અલ્લાહુ તઆલા, ચોથો નામ હજરત ઇમામ હસન, પાંચમો નામ તો હજરત ઇમામ હુસેન, તે તમે મુજો હો મુનીવરો, શ્રી સતશુર બરમા સતશુર સોહોદેવ વાચા, પીર ઇમામશાહા વાચા, શ્રી નકલકી ગીતા તથા છ હસનની ઉત્પત્ત સંપુરણ સમાપત ભવસતો.

હક અશહદો અનલા ઇલાહ ઇલ્લાહ, અશહદો અન મહમદ રસુલીલાઈ, અશહદો અન અમીરલ મોઅમેનીન અલી સહી અલ્લાહ.

આ સિવાય સહિની ઉત્પત્તિના સળધમાં સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના સતપંથીઓ માટે “મોટી દશતરી ગાવંત્રી” લખી છે તે પથ વાચક વર્ગની બધુ માટે અત્રે રજુ કરવામાં આવી છે:—

મોટી દશતરી ગાવંત્રી લખી છે.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા કર્મનિજ, બિસ્મિલ્લાહ હિરંમુખાં નિરંહીમ.

પ્રથમ પરમેશ્વરા, પરવાદે લેને સાગરા, સેવાને કારણે હેત સ્થતે, ધરતી ઉપર પાછો ન હેતવા, તારે સદાએ સર્વે પરલેગત, પ્રથમ લિલ વર્ણ તે ધંધુ-કાર, ત્યારે સ્વામી તમે આદ નિરંજન નિરાકાર. ત્યાં કવન ચેન પરિવર્તે ? હમ્ દધમ્ પુરુષ નારાયણ, આપ મને આપ ધ્યાન કર્તાવંગ હો સ્વામીજી !

તે તુર નિર્વાણ આપ હસ્તકે તદા નિરંજન તે નિરાકારે, તદાં લિલ વર્ણ તે ધંધુકારે, ત્યારે નહિ સાદ, નહિ શબ્દ, નહિ આદ, નહિ ઉનાદ, નહિ દેવંત, નહિ સ્થના, નહિ પવન, નહિ પાણી, નહિ ખાણી, નહિ વેદ, નહિ લેદ, નહિ જલ, નહિ કમલ, નહિ વમલ, નહિ પર્વત, નહિ પાષાણ, નહિ નદિયો, નહિ નવાણ, નહિ સમુદ્ર, નહિ સાગર, નહિ ઘેવર, નહિ કેલાશ, નહિ મેર, નહિ મેખલા, નહિ સ્વર્ગ, નહિ નકં, નહિ મૃત્યુ, નહિ પાતાળ, નહિ ધરતી, નહિ આકાશ, નહિ ચંદ્ર, નહિ સૂરજ, નહિ તારા, નહિ ધુ, નહિ મેઘ, નહિ માઝ, નહિ રેકણી, નહિ દિવસ, નહિ સુન, નહિ પોકાર, નહિ જરણ, નહિ મરણ, નહિ સૃષ્ટિ, નહિ સંનિગ, નહિ ભાવ, નહિ ભ્યંકાર, નહિ રૂપ, નહિ રેખા, નહિ રાગ, નહિ ભાષા, નહિ લેદ, નહિ દમ, નહિ કદમ, નહિ રીત, નહિ કરીત, નહિ યોગ, નહિ માયા, ત્યારે ભાવ લેદ કાંઈ ન હુતા, તદા આદ નિરંજને કેઈ પેરે સૃષ્ટિ નિપાઈ ? હો સ્વામીજી !

પરથમ જમીનનાં જડખંધન જુગ પાંચ (૫) પાંચ જુગતો પિયાલ થોભંતા (૫), પાંચ જુગતો ગદમેર ઉઠંતા (૫), પાંચ જુગતો બ્રહ્માંડ જડંતાં (૫), આઠ જુગતો ગીતા ગાવંત્રી ઓચરંતા (૮), નવ જુગતો નીર નવાણ ભરંત ખાંધતાં (૯), બાર જુગતો રૂઢ માલા ફેરવંતા (૧૨), વીસ જુગતો વભૂતી વનસપતી વસંતા (૨૦), ત્રણ જુગતો ત્રિજુવન ત્રીશુળ ધરંતાં (૩), એક જુગતો ઐ [ઓમ] કાર બોલી ભણતાં, એવા તોહોતેર જુગતો વહિ ગયા સ્વામીજીને અટકલ કરંતાં (૭૩).

તે દન અગમ અગોચર સદ્ગોર બ્રહ્મા, નરનારાયણ, દેવ માહેશ્વર, એ ત્રણ દેવની જે કોઈ પૂજા કરે તેને આવાગવનના ફેરા ટલે.

તદા સ્વામીજીએ પેહલા રોપ્યા સત્ય, સત્ય ઉપર દત્ત, દત્ત ઉપર ક્ષમા, ક્ષમા ઉપર ગજા, ગજા ઉપર નીલ, નીલ ઉપર શેષ નાગ, શેષનાગની ફેણ ઉપર ધળજો ધોરી, ધળજા ધોરીનાં સીંગ ઉપર એક રાઈ, એકલા ઉપર સ્વામીજીએ સૂધી નીપાઈ.

જે કરણ કલ્હના અવતારપાત્ર તે સુણો ઋષિવર બાઈ! જ્યાં થકી સ્વામીજીએ રૂપ ધર્મો, તે રૂપ ઓળખીને કરો કમાઈ.

પ્રથમ નામતો અહુંકાર, બહુંકાર, વહુંકાર, નીલ, અનીલ, સુન્દ, સાન્, ક્યાન, જ્ઞાન, મયાન, મુર, તેજ બંબ, જલ, કમલ, કદમ, આદ્યુદ્ધ, નાદ્યુદ્ધ, ગજતત્ત્વ, પરમતત્ત્વ, આદ્યુરૂપ, આદ્યુરૂપથી નાલી ચક્ર, નાલી ચક્રથી ભયે ગોર પ્રહ્લા, સદ્ગોર પ્રહ્લાથી સર્વ સુદીની ઉત્તપત હુઈ જે સ્યાર કલ્હના અવતાર પાત્ર તમે સાંભળો મુનિવર બાઈ! જ્યાં થકી ગોર નરે અવતાર સ્ત્રીધા, તે ઓળખીને આજ કરો કમાઈ.

પ્રથમ નામતો (૧) અહું (૨) ઉનાદ (૩) અવીગત (૪) ઐહોદ (૫) હવ (૬) કેવ (૭) તત્ત્વ (૮) ધર્મ (૯) તેજ (૧૦) કેવલિક (૧૧) નાદ (૧૨) ઓત્રા (૧૩) હરિતકૃત (૧૪) મુરવા (૧૫) અતિત્ત્વ વંશી (૧૬) પ્રેમ ઋષિ (૧૭) વંશ તો શ્રી મન્થ

શ્રી મન્થની માતા તો શંખાવતી, પિતા તો પરમઋષિ, શક્તિ તો દેવી ચંદ્રિકા, ગોર તો માનધાતા, અસ્થાન તો હેમપુર, ક્ષેત્ર તો દ્વારામતી, નરહલો દાણુવ તો શંખાસુર, વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથિ, બાર કરણ, નવ ચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ બપતા આબ્યા, સ્વામી ઋષિયોને તારી, શંખાસુરને હઈતને સંહારી, સાતે પાતાળના રાજાઓને વચન આપી, ગોર પ્રહ્લાનાં વેદ વાળી, સવાહોડી સહ રૂપભંગત ભક્તને ઓધારી, બલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવમુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ દવ થાએ. નમો નમો બાઈ પરિપ્રહ્લા નર નારાયણના નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રહ્લા હોએ તે રૂપને ધાઈએ. અવતાર પહેલો શ્રી મન્થ સંપુરણ છે.

શ્રી મન્થના ૧૮ મનાઈત, ૧૯ ઉચસેન, ૨૦ અબુમત, ૨૧ પ્રહસ્પતી, ૨૨ અમુમિત્ર, ૨૩ પ્રીકમ્ ઋષિ, ૨૪ વંશ તો શ્રી કૂર્મ.

શ્રી કૂર્મની માતા તો કમળાવતી, પિતા તો પ્રીકમ્ ઋષિ, શક્તિ તો દેવી ભેચરા, ગોર તો ઐકાંત્રી, સ્થાન તો બગપોર, ક્ષેત્ર તો માનસરોવર. ત્યાં નરહલો દાણુવ તો મધુકેટક, વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથિ ને બાર કરણ, નવ ચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ બપતા આબ્યા સ્વામી! ઋષિયોને તારી, મધુકેટક દાણુવને સંહારી, સવા હોડીશું રાજા અમરિષને ઓધારી, બલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ દવ થાએ. નમો નમો બાઈ પરિપ્રહ્લા નર નારાયણના નામને જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રહ્લા હોએ, આજ તે રૂપને ધાઈએ, અવતાર બીજો શ્રી કૂર્મ, સંપૂર્ણ છે.

શ્રી કુર્મના (૨૫) વસસ્ત, (૨૬) ઠકાઇત, (૨૭) કાન્નપ, (૨૮) પરબપત, (૨૯) ઠાઠમ ઋષિ, (૩૦) વંશ તો શ્રી વરાહ.

શ્રી વરાહની માતા તો પદ્માવતી, પિતા તો ઠાઠમ ઋષિ, શક્તિ તો દેવી સોમૈયા, ગેર તો એકામુર, સ્થાન તો માયાપુર [મહિકાપુર] ક્ષેત્ર તો ભેકામુર, ત્યાં નરહલો દાણુવ તો મુરધન્જ, વિચાર તો ઋગ્વેદ. ઓચરતે ગાવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવ ચક્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, મુરધન્જ દહીંતને સંહારી, સવા-કોડીશું રાજ ધ્રુ ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપનો ક્ષય થાય. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગેર બ્રહ્માણ હોયે આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર ત્રીજો શ્રી વરાહ સંપુરણ છે.

શ્રી વરાહના (૩૧) દેહેર, (૩૨) રૂપક, (૩૩) ખલિપત્ય, (૩૪) ગૌતમ, (૩૫) અમરિષ, (૩૬) વંશ તો શ્રી નૃસિંહ.

શ્રી નૃસિંહની માતા તો ચંદ્રાવલી, પિતા તો અમરિષ, શક્તિ તો તુલજા ભવાની, ગેર તો અમ્મર તેજ, અસ્થાન તો કાર્તિક, ક્ષેત્ર તો ચરણાપુરી. ત્યાં નરહલો દાણુવ તો હિરણ્યાક્ષિપુ. વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે ગાવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદરતિથ ને બાર કરણ, નવચક્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, હિરણ્યાક્ષિપુ દાણુવને સંહારી, સવાકોડીશું રાજ પ્રેહલાદ ભક્તને ઓધારી, પાંચ કોડીનું ભરણુ ભરાવી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ તેના ધર્મ વધે ને પાપ ખે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગેર બ્રહ્માણ હોયે, આજ તે રૂપને ધાઇએ અવતાર ચોથો નરસંગ સંપુરણ છે.

શ્રી નૃસિંહનાં (૩૭) મનાઇએત, (૩૮) વંશ વઢણ, (૩૯) વિર લોચન, (૪૦) કાસમરૂપ, (૪૧) વંશ તો શ્રી વામન.

શ્રી વામનની માતા તો લિલાવતી, પિતા તો કાસમરૂપ, શક્તિ તો દેવી કોડીલા, ગેર તો સેહજનંદ, સ્થાન તો કોલેલા પાટણ, ક્ષેત્ર વનથળા, ત્યાં નર-હલો દાણુવ તો બગીરાજ, વિચાર તો યજુર્વેદ, ઓચરતે ગાવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથ, ને બાર કરણ, નવ ચક્ર. સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયો ને સ્થાપી, બગીરાજ દહીંતને સંહારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપ ખે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો

સ્વામી સદ્ગોર પ્રદક્ષા છોયે આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર પાંચમો શ્રી વામન, સંપુરણ છે.

શ્રી વામનના (૪૨) માનઘાતા, (૪૩) પૃથ્વિજય, (૪૪) અસરત, (૪૫) જમ્બદગ્ધિ ઋષિ, (૪૬) વંશતો શ્રી પરશુરામ.

શ્રી પરશુરામની માતા તો રેણુકાવતી પિતા તો જમ્બદગ્ધિ રૂપી ગોર તો જનકદેવ, સ્થાન તો માયાપુર ક્ષેત્ર તો કૈલાસ પાટણ, ત્યાં નરદલો દાણુવ તો શેઠ-આર્જુન, વિચાર તો રઘુવેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, શેઠઆર્જુન દાણુવને સંહારી, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ-મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિપ્રદા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રદક્ષા છોયે આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર છઠ્ઠો શ્રી પરશુરામનો સંપૂર્ણ છે.

શ્રી પરશુરામના (૪૭) રઘુ, (૪૮) નથુ, (૪૯) જેન્નઘત, (૫૦) કેવલિક, (૫૧) અજેપાલ, (૫૨) દશરથ, (૫૩) વંશ તો શ્રીરામ.

શ્રી રામની માતા તો કૌશલ્યા, પિતા તો દશરથ, શક્તિ તો સીતા દેવી, ગોર તો વશિષ્ઠ મુનિ, સ્થાન તો અયોધ્યા, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરી, ત્યાં નરદલો દાણુવ તો દશાશિશ રાવણ, વિચાર તો યજુર્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બારકરણ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, દશાશિર રાવણને સંહારી, સાત કાંડીશું રાજ્ય હરિચંદ્ર ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ મુરારી, જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપનો જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિપ્રદા નારાયણના નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રદક્ષા છોયે, આજ તે રૂપને ધાઇએ. શ્રી રામચંદર અવતાર સાતમો સંપુરણ છે.

શ્રી રામના (૫૪) લવ, (૫૫) પથ, (૫૬) પરિક્ષિત, (૫૭) વિરપાલ, (૫૮) વાસુદેવ, (૫૯) વંશ તો શ્રી કૃષ્ણ.

શ્રી કૃષ્ણની માતા તો દેવકી, પિતા તો વાસુદેવ, શક્તિ તો દેવી રૂક્મણી, ગોર તો વેદવ્યાસ, સ્થાન તો ગોકુલ, ક્ષેત્ર તો મથુરા. ત્યાં નરદલો દાણુવ તો કંશાસુર, વિચાર તો સામવેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવ ગ્રહ. સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, કંશાસુર દાણુવને સંહારી, સહદેવ ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યા, યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપ જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિપ્રદા નારાયણના નામને. જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રદક્ષા છોયે, આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર આઠમો, શ્રી કૃષ્ણ સંપુરણ છે.

શ્રી કૃષ્ણના (૬૦) પ્રદુમન, (૬૧) શેષસ્થાન, (૬૨) બુદ્ધસ્થાન, (૬૩) વેણીવચ્છરાજ, (૬૪) સિંહરાજ, (૬૫) વંશતો શ્રી બુદ્ધા.

શ્રી બુદ્ધાની માતા તો રેણુકાવતી, પિતા તો સિંહરાજ, શક્તિ તો દેવી હરશદ, ગોર તો હંસરાજ, સ્થાન તો હીમપુરી, ક્ષેત્ર તો કુરુક્ષેત્ર, ત્યાં નરહલો દાણુવ તો દુર્યોધન, વિચાર તો સામવેદ, ઓચરંતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથિ ને બાર કરણ, નવ ચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી, ઋષિયોને સ્થાપી, કરણુગર દાણુવને સંહારી, નવ કોડીશું રાજ્ય યુધિષ્ઠિરને ઓધારી, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જો યાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણના નામને. જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માજી હોયે આજ તે રૂપને ધાધએ. શ્રી નવમો બુદ્ધાવતાર સંપૂર્ણ છે.

શ્રી બુદ્ધાનાં (૬૬) શીશ, (૬૭) સામ, (૬૮) સુલ્કાન, (૬૯) ઇસ્લામ, (૭૦) હાફ્ત, (૭૧) આદમ, (૭૨) નીઝાર, (૭૩) મીઝાર, (૭૪) ઇલિયાસ, (૭૫) મિલ્લાસ, (૭૬) સુલ્કાન, (૭૭) કાઝમ, (૭૮) કાહેર, (૭૯) કાયેમ, (૮૦) ગાલિખ, (૮૧) જોલખ, (૮૨) કાએમ, (૮૩) મુરાદ, (૮૪) મુનાફ, (૮૫) હાસમ, (૮૬) સુત્તલિખ, (૮૭) અયુતાલિખ, (૮૮) વંશ તો શ્રી નકલકી નારાયણ શાહા શ્રી મુરતબઅલી.

શ્રી સુતુઝાઅલીની માતા તો કાતેમાહગિન્તે અસદ, પિતા તો અયુતાલિખ, શક્તિ તો દેવી કાતમાહ, ગોર તો નળી મહમ્મદ, સ્થાન તો દક્ષમ દેશ, વરણ શેહેરગામ, ક્ષેત્ર તો કુવારીકા પંચ નદી મુળ સ્થાને. ત્યાં નરહલો દાણુવ તો કાળીંગો બુજ્જલએ વિચાર તો અથર્વવેદ, ઓચરંતે ગાવંત્રી. સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથી ને બારકરણ, નવચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, દાણુવ કાળીંગાને સંહારએ. બાર કોડીશું ભક્તને ઓધારશે, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ મુરારી, જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જો યાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સત્ગોર બ્રહ્માજી હોયે તે રૂપને આજ ધાધએ. ધર્મ તે શાસ્ત્ર સુણે તે, પાપ હણે તે મુખ મુગતકા ફલ લાભંતે માને તેને સરગાપરી ન માને તેને નર્કાપરી શુભ અવતાર ત્રેવીસ પ્રગટ અવતાર એક.

(૧) શાહ સુતુઝાઅલી, (૨) ઇમામ હશન, (૩) ઇમામ હુસેન, (૪) ઇમામ અયતુલઆબેદીન, (૫) ઇમામ મહમ્મદ બાકર, (૬) ઇમામ બકીર સાદિક, (૭) ઇમામ ઇસમાઈલ, (૮) ઇમામ મુરસદગોર, (૯) સૈયદ ઇસમાઈલ સાહાની, (૧૦) સૈયદ મુરમહમ્મદ, (૧૧) સૈયદ ઇમામોદ્દીન, (૧૨) સૈયદ મુશાફિદોદ્દીન,

(૧૬) સૈયદ જમાલદીન, (૧૪) સૈયદ સાદિકદીન, (૧૫) સૈયદ મહેરદીન, (૧૬) સૈયદ હાદી, (૧૭) સૈયદ સલાહદીન, (૧૮) સૈયદ ફાઝલશાહ, (૧૯) સૈયદ હાશમશાહ, (૨૦) સૈયદ મહમ્મદશાહ, (૨૧) સૈયદ અહમદશાહ, (૨૨) સૈયદ નાશિરશાહ, (૨૩) સૈયદ મુશાએકશાહ, (૨૪) સૈયદ માહાબુ, (૨૫) સૈયદ મુસ્તગ, (૨૬) સૈયદ મહિયોદીન (૨૭) સૈયદ મોમિનશાહ, (૨૮) સૈયદ ખાલકશાહ, (૨૯) સૈયદ નિઝારશાહ, (૩૦) સૈયદ ઇસ્લામશાહ, (૩૧) સૈયદ સલાઓદીન, (૩૨) સૈયદ શમ્મઅદીન, (૩૩) સૈયદ નસીરદીન (૩૪) સૈયદ સાહેબદીન, (૩૫) સૈયદ સદરોદીન, (૩૬) સૈયદ કબીરોદીન, (૩૭) સૈયદ સદગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામ-શાહ, (૩૮) આદિપિપ્પુ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ. હમ્મલાએલાહા ઇંદ્રિયે હો મહમ્મદુર્રુહિલ્લાહે. દશે અવતારની દશતરી ગાવંત્રી સંપૂર્ણ છે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના ‘સતપથ’ માટે ‘દશા-વતાર’ નામનો મોટો ગ્રંથ લખી ગયા છે, તેમાં પણ હિંદુશાસ્ત્રનાજ આધારે આત્મી કોઈ કોઈ જગ્યાએ થોડો ઘણો સુધારો વધારો કરી છેલ્લો દશમો ‘નકલંદ્રી અવતાર’ કે જે હિંદુઓની માન્યતા પ્રમાણે હજુ થવાનો છે, તેને તેઓ પોતે આખરસ્તાનની આરબ જાતિમાં હજરતઅલી રૂપે થઈ ગયાનું જણાવી ગયા છે, તથા બીજા પણ કેટલાક ફેરફારો કર્યા છે. તે સઘળા વાચક વર્ગના જાણવામાં આવે તથા તેમાં સત્ય કેટલું છે તે ખાસ જણાવા-નાજ હેતુથી અત્રે તે સઘળા અવતારો, સતપથ ધર્મના હસ્તલિખિત ગ્રંથમાંથી લઈ જેવાને તેવા સ્વરૂપમાં અનુક્રમે રજુ કર્યો છે.

“ શ્રી મચ્છા અવતાર—૨ચનાર સૈયદ ઇમામશાહ.”

શ્રી સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઇમામશાહા વાચ્યા
ફરમાનજી બીસમીક્ષાહ હરરહેમાન નરરહોમ.

પહેલો શ્રી મચ્છા અવતાર લખ્યો છે તે સુણો મુનીવરો બાઈ!

આઠ જોહુંકાર નરીજન નિરાકાર નારાયણ તમે પરીવતનતે હો સ્વામીજી. ૧

ત્યારે તમે અનંત કરોડી જીવ નિસ્તારા હો સ્વામીજી ! છત્રીસ જુગ

ચોરાશી ચોકડી એક ધ્યાન ધરી બેઠા હો સ્વામીજી. ૨

ત્યારે એક ઝાઠ હતું તેના પાન ઉપર સ્વામીજી બેસતા ત્યારે જુગ એક

હબરમાં તે ધ્યાન નીદ્રા ધરતા હો સ્વામીજી. ૩

એવા સ્વામીજી રંગ રાખતા હતા, તે રૂપ દેખી ધાયા તે અમર પદ પામ્યા હો સ્વામીજી. ૪

ત્યાર પછી કલકે વરખ સરજતે હો સ્વામીજી. તેના જુગ સોલ કરતા હો સ્વામીજી. ૫

પેલા બાયલા કલકે માંહે બાંખા નવાણુ સીધા હો સ્વામીજી. ૬

બીજા કાયલા કલકે માંહે છપ્પન કરોડી મેઘા સીધા હો સ્વામીજી. ૭

ત્રીજા અરજલા કલકે માંહે કેનર કરોડી બત્રોશ સીધા હો સ્વામીજી. ૮

ત્રણે કલકે સર્જનતે હો સ્વામીજી, ત્રણ કલકે સંપૂર્ણગ હો સ્વામીજી. ૯

પેલો અવતાર જખાનો હતો હો સ્વામીજી, તે અવતારના વખાણુ સુણો હો સ્વામીજી. ૧૦

તે અવતાર ઉજળો હતો. સુરજ જેવો રંગ હતો હો સ્વામીજી. ૧૧

તેની આંખ સવા તસુની હતી હો સ્વામીજી, તેના હાથ સવા ચેતના હતા હો સ્વામીજી. ૧૨

તેની આંગળીઓ ચાર તસુની હતી હો સ્વામીજી, તે આંગળી ઉપર નખ

સવા તસુના હતા હો સ્વામીજી. ૧૩

તેનું માથું સવાપાંચશેર તમારો ગોર કહે મે તોલ્યું હતું, તે સવાપાંચશેર તોલ

તોલ્યો છે હો સ્વામીજી. ૧૪

તથા નાક સવા તસુનું હતું હો સ્વામીજી, તેની મુઠ સવા તસુની હતી હો સ્વામીજી. ૧૫

તથા હોઠ સવા તસુના હતા, તેના હાંત સવા તસુ પરમાણે હતા હો સ્વામીજી. ૧૬

તથા હાડું પોણા તસુની હતી, તેની કાયાના બંધ ત્રણસેને સાઠ હતા હો સ્વામીજી. ૧૭

તેની હૃદયી સાત ગજ પ્રમાણે હતી, તેની બાહુ બે સવાબે હાથ હતી હો સ્વામીજી. ૧૮

પગ બે સવાબે હાથના હતા, તેની આંગળીઓ ચાર બરાબર હતી હો સ્વામીજી. ૧૯

તે આંગળીઓ સવાતસુ પ્રમાણે, પાંચમે અંગુઠો દોઢ તસુ પ્રમાણે હતો હો સ્વામીજી. ૨૦

એવાં રૂપ આંખા માંહે સ્વામીનું હતું હો સ્વામીજી. ૨૧

તે રૂપ દેખીને જે જીવે જોખ્યા તે જીવ અમરપુરમાં વાસ પામ્યા,

તે આંખા માંહે સરવે સીધા હો સ્વામીજી. ૨૨

તે આંખા માંહે બે જીવ નરકે પોતા છે તે સુણો હો મુનીવરો. ૨૩

એક માલકબાઈ સુંદર રાવનની દીકરી, તથા ભગત શવદાસ રાજ સેહેનને

દીકરો હો સ્વામીજી. ૨૪

તે જીવ બે પોતા માંહે બ્રાંત રાખતા, અને ગતની નિંદા કરતા તે કારણ

નકે પોતા હો સ્વામીજી. ૨૫

સતગોર કહે સુણો મુનીવરો, જે જીવ પોતાના સાહેબને ન યોગખતે,

તે જીવ કેમ કરી એ અમર પદ પામે તે નરવાણુ નકે પોચાંતા હો સ્વાં ૨૭

બીજા કાયલા કલકની રચના સુણો હો મુનીવરો ભાઈ, તે કાયલા કલકના

વખાણુ શુરૂ કહે. ૨૮

સાહેબનું રૂપ વાદળાં સરખું હતું, કાળો જેવો મેઘ કહીયે.

૨૯

તે એક દહાડા માંહે ત્રણ રૂપ રાખતા, જ્યારે રાત થતી હતી;

૩૦

ત્યારે કાળા મેઘ જેવો થાય, અને પરભાતે સુરજ માંહે સમાઈ.

૩૧

અને બપોરે માણસ જેવા દુનીયા માંહે ફરતા બાય, ત્યારે મેઘા કરોડ

છપ્પન રમેસર હોતા હો સ્વામીજી. ૩૨

ને ગોર નર માહેસરને આરાધતા, તે સ્વામીજીના હૃદયના સાર સુણો મુનીવરભાઈ. ૩૩

સવાદશ તાલ ઈંચા હતા, બીજા મુનીવર સવાપાંચ તાલ માણસ હોતા હો સ્વાં ૩૪

સ્વામીનું માથું સવાપાંચ હાથ હતું, તથા અઢી તસુ આંખ હતી હે સ્વાં ૩૫

પાંચ તસુનું નાક હતું, ચાર તસુ મુછ હતી હો સ્વામીજી. ૩૬

૩૬

બાર તસુ હોડ હતો, પાંચ આંગળ જીભ હતી હો સ્વામીજી. ૩૭

૩૭

તે મુખમાંહે અનેક જીવ રહેતા, બત્રીસ દાંત તે પાંચ તસુ પ્રમાણે હતા હો સ્વાં ૩૮

તેની દાઢ સવાચાર તસુની હતી. હૃદીયા બહુ વાધતી હો સ્વામીજી. ૩૯

૩૯

તેની પચાસ ગજ પ્રમાણે હોતી, તે બહુ રૂપ રાખતા હો સ્વામીજી. ૪૦

૪૦

તેના હાથ સવા ગજ હતા, તેના પગ ચાર વેંતના હતા હો સ્વામીજી. ૪૧

તેની બાહુ પાંચ ગજની હતી, એવાં રૂપ મેઘા માંહે હતાં હો સ્વામીજી. ૪૨

૪૧

ત્યારે અવગતીયા કોઈ ન હતા, તેમાંથી જીવ ચાર અવગતે પોતા હો સ્વામીજી. ૪૩

૪૨

એક તો મખી હતા તે તો મોટો સિદ્ધ હતો, તેનું નામ તો પારસનાથ.

ગોંદનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૪

૪૩

બીજો અરજ મુમન કહીએ માધવનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૫

૪૪

ત્રીજા પંજા દેવી કહીએ તે પુંબની દીકરી હો સ્વામીજી. ૪૬

૪૫

ચોથા માધવભાઈ કહીએ તે સુલાનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૭

૪૬

એ ચારે બ્રાંત ગતમાં રાખતા હો સ્વામીજી, તે જીવ નરકે પોતા મેઘા

માંહેથી હો સ્વામીજી. ૪૮

સુણો સતગોર કહે મુનીવરો, એ જીવ ચારે ગતમાં બુંદી નજરે ચાલતા હો સ્વાં ૪૯

૪૭

સતગોર કહે સુણો મુનીવરો, જેણે એવાં રૂપ દેખીને યોગખ્યાં,

૫૦

તે અમરાપુરનાં કૃષ્ણ પામ્યાં, જેણે એવાં રૂપની શંકા આણી હો સ્વામીજી. ૫૧
તે નકે પોતા હોય તે ચારે જીવ સોઇ હો સ્વામીજી. ૫૨

ત્રીજા અરજલા કલકનાં ખેલ સુણો હો મુનીવરો. અરજલા કલક માંહે
કેનર કરોડી બત્રીસ હોતા હો સ્વામીજી. ૫૩

તેમાં સ્વામીજીનાં રૂપ હોતાં તે સુણો સતગોર કહે હો મુનીવરો, માણસ
જેવા હોતા તે બાલક રૂપે કહે હો સ્વામીજી. ૫૪

જેવાં કલજીગનાં માનવી તેવાં રૂપ હોતાં, પાણી હાથ મોટા હતા હો સ્વામીજી. ૫૫
તે રૂપ દેખીને જેણે ઇમાન આણ્યું, તે અમરાપુરના વાસ પામ્યાં હો સ્વામીજી. ૫૬

તેમાં એક ગોવંદ મુખી અવાગમન અવતારમાં પડયો, તેણે ગતની નિંદા
કરી તે માટે હો સ્વામીજી. ૫૭

સતગોર કહે મુનીવરો ચાથા બલીકા કલકનું મંડાણ હો સ્વામીજી. ૫૮
તેમાં જીગ ચાર પરિવર્તનંતે હો સ્વામીજી, તેમાં પેલો અવતાર ધરજતે હો સ્વા. ૫૯

એ જીગ ચાર માંહે તેત્રીસ કરોડી દેવતા, વેકુંડવાસ લાભતે હો સ્વામીજી. ૬૦
અને તે ભગતોને કારણે દસ અવતાર ધરજતે હો સ્વામીજી. ૬૧

ગોર બ્રહ્માને પેટ હત્ય અવતર્યો, જે તેણે ગણેસ આગળ જઈ તપ સાધ્યાં તેહે. ૬૨
ત્યારે રાત સારી સવાપોર દન સુધી તપ કરતાં પછે, દુનીયામાં આવતા હો સ્વા. ૬૩

ત્યારે એક દીન રાજા અંબરીકનો જગન હતો, ત્યારે બૂપ મળી માંડવે
આવ્યા હતા હો સ્વામીજી. ૬૪

ત્યાં નારાયણ, આદ્યશક્તિ, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર, એ સર્વે દેવ જગનમાં આવ્યા હતા. ૬૫
ત્યારે શંખાસુરને તો લાગી વાર, અને ભોજન તો જમ્યા સર્વે સંસાર. ૬૬

ત્યારે આવ્યા શંખાસુર લાગી રીશ, તેણે શ્રાપ દીધા રાજા અંબરીકને હો સ્વા. ૬૭
એકસો અવતાર રાજા તું લે, એવો શ્રાપ શંખવે દીધો તે. ૬૮

ત્યારે રાજા દેવ પાસે આલી ગયા, સ્વામી શંખવે એવો શ્રાપ દીધો. ૬૯
ત્યારે શ્રી નારાયણદેવ શંખવા પાસે ગયા, એ શ્રાપ શંખવા તું મેલ. ૭૦

ત્યારે શંખવે જોશી શ્રાપ મેલ્યા, ત્યારે વીશ શ્રાપ લાગી રહ્યા. ૭૧
નારાયણ કહે મેલ શંખવા તને દુઃખ લાગશે. ૭૨

ત્યારે શંખવે રીસ મનમાં લાવી, તારે તે કારણ દસે અવતાર લીધા. ૭૩
ત્યારે પેલો અવતાર મચ્છનો થયો, ત્યારે શંખવે દાનવ વેદ કરી ગયો. ૭૪

ત્યારે તે કારણ મચ્છ રૂપ થયા, ત્યારે ચારે વેદની રચના થઈ. ૭૫
તે માટે મુખી તે જે મનને મારે વારા કોરા પુરૂષને ધાવે તે પુરૂષ વેકુંડમાં ભાજે. ૭૬

હાલ મુસાફર રાખે ચીત્ત ઠઈ હક સાચી દશુંદ દેવે એક મને તોળાં કરે
ને હક પીછાણે સતશું. ૭૭

અને ઇંદ્ર ગોરે ભાખ્યું તે રાખો નિરાકાર નામ, તો સહી સરશે જીવોનાં કામ. ૭૮

ગોર નર કહે અમને રીજવે જેહ, સાચી હસુંદ આપે તેહ.	૭૯
હસુંદ વિના તો કામજ નહિ, હસુંદ વિના તો ઠીકજ નહિ.	૮૦
હસુંદ વિના તો કામજ નહિ, હસુંદ વિના તો ધર્મજ નહિ.	૮૧
હસુંદ વિના નોક નહિ, હસુંદ વિના તો સ્ત્રી નહિ.	૮૨
હસુંદ વિના તો મારગ નહિ, હસુંદ વિના તો વણસે કાજ.	૮૩
હસુંદ વિના જાવે પાકા માલ, હસુંદ વિના ગુર નહિ આવે હાથ.	૮૪
અને હસુંદ વિના તો રાવે સઘળો સંસાર, અને હસુંદ વિના નહિ કોઈ પામે કામ-ટપ	
હસુંદ વિના તો ગોર ધામ, હસુંદ વિના તો મુક્ત ન થાયે કોઈ.	૮૬
હસુંદ વિના તો અમને ના સોહાય.	૮૭
આલ ઇમામની હસુંદ જે ખાથ, તે નિશ્ચે દોજકમાં જાય.	૮૮
તે એમ કરતાં સમજે નહિ, તો નવ પાંતિ લાકડી કંડે તાંહિ.	૮૯
સવા પોર સુધી મચ્છરૂપે લયા, તે પછે મનખા રૂપે થયા.	૯૦
જાણે ઈંદ્ર ઇમામશાહા તે નિશ્ચે જાય સંસાર.	૯૧
પ્રથમ હતા સરવે ધંધુકાર, ત્યારે આદનરંજન વિશ્વા એક આધાર.	૯૨
આદે અંતે જે હતા નરંજન દેવ, સ્વામીજી તેના કોઈ ન જાણે લેહ.	૯૩
આદ એહક રૂપ થકી ખજાયાં નુર, તેનાં હુઆ ઘણા સતગોર.	૯૪
એ સતગોર ઘણા તે નરંજના નુર, ત્યાં થકી ઘણાએ લીલા નીપાય લરપુર.	૯૫
શબ્દ એકને ઓહુંકાર, ત્યારે નારાયણે કર્યો વિચાર.	૯૬
ધ્યાન ધરીને સમુદ્ર તારા, ઘણા બાંધી બેઠા ધીર.	૯૭
ત્યાં ઘણાએ ધ્યુ ધ્યાન, ત્યારે જેઠગતીનાં ઉપજ્યાં જ્ઞાન.	૯૮
તે નુર ઘણા થકી માંડ્યાં મંડાણ, તેમાં સરજી લખ ચોર્યાંશી ખાણ.	૯૯
પ્રથમ આઠ લાખ કરણ જે કર્યો, તેમાં અવતાર ઘણાજીએ તેર જે ધર્યો.	૧૦૦
તે આઠ લાખ કરણ મેલે નખી નામ બંદગીમાં જે રહ્યા.	૧૦૧
તેનાં જપ તપ થકી અનંત કરોડી જીવ ઓધર્યો.	૧૦૨
ત્યારે છત્રીસ જુગ ચોરાસી ચોકડી, તેમાં ધ્યાન ધરી બેઠા નરહરી.	૧૦૩
ત્યારે કલક આરનાં મંડાણ માંડ્યાં, તેમાં સોળ જુગ પ્રમાણ.	૧૦૪
(૧) જાણેલા (૨) જાણેલા (૩) અરજલા જાણ, તેમાં જાણા મેલા કેનર	
છુટા નિવારણ.	૧૦૫
એ ત્રણ અવતાર એ ત્રણ કલકમાં, સોળ અવતાર હરીનાં જાણ.	૧૦૬
ત્યાં દસરૂપ બારમા જીવા વરતાં જાણ, તેણે નરનાં માન્યાં કહ્યાં નરવાણ.	૧૦૭
તે કલક ત્રણ અંગમરૂપ હરીનાં જાણ, તે ઉણ ચોથા ખલીફા કલક માંહે	
જુગ કરતાણ માંડ્યું મંડાણ.	૧૦૮

- ત્યારે બ્રહ્માએ સેસટ સંજોગ ગવરીશું આરંભ કર્યો, ત્યારે ગોર બ્રહ્માને
પેટ શંખવો અવતર્યો. ૧૦૯
- ત્યારે વરતી વેળાને બ્રહ્માજી ભેટીક કહે છે આજ, ભાઈ એ પુત્રથી
આગળ વણુસે કાજ. ૧૧૦
- ત્યાં બ્રહ્માજીએ ધર્મુ ધ્યાન, વેદગતે ત્યાં ઉપજ્યું જ્ઞાન. ૧૧૧
- એ શંખવો થયો તરુકર દાનવનો અવતાર, ભાઈ કરો જતન વેદ
લઈ જાસે આર. ૧૧૨
- વળી એકદીન બ્રહ્માજી મનમાં એવું ધરે, જે પુત્ર હોઈને એવું કારજ ના કરે. ૧૧૩
- તહાં શંખાસુર ઘાત બે કરી, ફરમાન નારાયણનું લાવા પરા. ૧૧૪
- ત્યારે બ્રહ્માએ ધર્મુ ધ્યાન, ત્યારે નારાયણે તેને આલ્યું ફરમાન. ૧૧૫
- બે માયા તણો કરો વિસ્તાર, ત્યારે હરીએ કીધો એ વિચાર. ૧૧૬
- જુગમાં લીધું એવું રૂપ, તો જુજવાં કીધાં ત્રણે સ્વરૂપ. ૧૧૭
- ચોથા રહ્યાં શક્તિ એક, તેના કરવા અનેક વિવેક. ૧૧૮
- ત્યારે નારાયણે તો નજર જ ધરી, ત્યારે આર મુરત જુજવી કરી. ૧૧૯
- બ્રહ્મા શખે તે ઓહુંકાર, વિંતુ અખર એક વહેવાર. ૧૨૦
- મહાદેવ મહા તરતવ કરી, ત્યારે શંખવો આલ્યો નીસરી. ૧૨૧
- પ્રથમ શ્રી મચ્છરૂપના સંજોગ બે થાયે, ત્યારે બ્રહ્મા નારાયણના વેદ
શંખવો લઈ ગયો. ૧૨૨
- ત્યારે નિરગત બ્રહ્માજી થઇ રહ્યા ત્યારે સહાશિવ ત્યાં આવીયા. ૧૨૩
- ત્યારે રૂદ્રે હૃદયમાં વમાર્યું ત્યાંહિ, ત્યારે બ્રહ્મા પ્રતે વચન બોલ્યા છે ત્યાં. ૧૨૪
- કહો કારે બ્રહ્માજી એ શું થયું, તમારે હતું તે કયાં થયું. ૧૨૫
- ત્યારે રૂદ્ર પત્યે બ્રહ્માજી બોલ્યા સઘ, અકળગત અપરમની થઇ. ૧૨૬
- વળતાં શિવ વિચારે એહિ, કહો બ્રહ્મા થાશે તેહિ. ૧૨૭
- ત્યારે બ્રહ્મા તો મહાદેવને કેહો, અકળગત અમપર બે લેહો. ૧૨૮
- એ ગત તો ન જાણીએ અમો, નારાયણ પાસે શિવજી બવો તમો. ૧૨૯
- ત્યારે તો શિવજીએ ત્યાં કર્યો પ્રકાસ, કહે બ્રહ્મા બેઠા છે સાસ. ૧૩૦
- સ્વામી તું છે અપરંપાર, તારી મૂરત તું કરે વિસ્તાર. ૧૩૧
- એવી બિનતી સહાશિવે કહી, ને બ્રહ્મકલા ત્યાં ઓછી થઇ. ૧૩૨
- ત્યાં હેત ધરી બોલ્યા હરી ને, શિવ કહું છું તને એ કારજ વળી
કરવું છે મને. ૧૩૩
- એવા શખે હરીએ કહ્યા હતા, બળવતો શંખવો વેદ લઈ કેમ ગયો. ૧૩૪
- વિંતુને શક્તિ કયાં ગયા, હીણ કળાએ જુજવાં થઈ રહ્યાં. ૧૩૫

ત્યારે કહે શિવ સ્વામિ તું છે કિસ્તાર, તમે ચાર મુરતનો કરો વિસ્તાર.	૧૩૬
સ્વામી તારા સરજ્યાં છું વળી એ અમો, તેજ તમારે પ્રકાશો તમો.	૧૩૭
એવાં શિવનાં સુણી વચન, ત્યારે હરિ ઘણું હરખાયા મન.	૧૩૮
ત્યારે વિંતુ નાહા તહાં, વળી શક્તિ આવ્યાં અહાં.	૧૩૯
ત્રણ મુરત શક્તિ અવતાર, ચારે ને આપ્યો વિસ્તાર.	૧૪૦
વિંતુને આપ્યું ફરમાન, ને આપે થયાં આપ સમાન.	૧૪૧
મહાદેવની ત્યાં થાપના કરી, તો દેત્ય કુળની ધ્વિષ્ટા ધરી.	૧૪૨
એક શબ્દ ને બોલુંકાર, તેમાં થયા અનંત વિસ્તાર.	૧૪૩
અનેક વિસ્તાર ને શબ્દ એક સાર, તેમાં થયા અનંત વિસ્તાર.	૧૪૪
એકેકી મુરતને આદ્યું વરદાન, નારાયણે કહ્યું ફરમાન.	૧૪૫
પ્રથમ બોલુંમકાર બ્રહ્મા પડયા, શક્તિ વિંતુ તહાં રહ્યા ખડા.	૧૪૬
સતગોર કહે બોલુંમકારની વાત, ભાગે દિવસ ને નિપજે રાત.	૧૪૭
ચારે મુરત થાપી તહાં, વિંતુ બ્રહ્મા હતા જહાં.	૧૪૮
વિંતુ પત્યે હરીએ કહ્યું વચન, તમે અમે છું એક તન.	૧૪૯
અમે અલેખ નરંજને દયાધરી, વિંતુને વર આપ્યો ફરી.	૧૫૦
વિંતુ વળી તમે જુગમાં જાવ, જે સતવાદી જીવ પુજસે તમારા પાથ.	૧૫૧
જીવો બ્રહ્મા બેઠા છે કહાં, વળી વિવેક પુછે તમે તહાં.	૧૫૨
હુષ્ટ વેદ લઈ નાહો છે સહિ, તેને તમે હણજો જઈ.	૧૫૩
જ્યારે તેને હણ્યો તમો, ત્યારે ચાર મુરતમાં છતા થસો તમો.	૧૫૪
ત્યારે વિંતુ ફરી બોલ્યા પ્રમાણ, સ્વામિજી શું થો છો અમને માન.	૧૫૫
સતમાનીને કર્યો પ્રણામ, તો તેને તમે આપજો ઠામ.	૧૫૬
એવું વચન કહું છું અમો, રખે કળા વધારતા તમો.	૧૫૭
જગોજગમાં ધરે અવતાર, તે હેતને મારી કરે વેદનો વિસ્તાર.	૧૫૮
જીવ અમારા હોશે જેહ, તમને આવી પુજશે તેહ.	૧૫૯
જે તમારો જપસે જપ, તેને અમો મળ્યા આપોઆપ.	૧૬૦
એવી થાપના ત્યાં હરીએ કરી, વિંતુએ તહાં સેસટ જો ધરી.	૧૬૧
વિંતુ આવ્યા બ્રહ્માની પાસ, બ્રહ્મા બેઠા બહુ ઉદાસ.	૧૬૨
ઉઠો બ્રહ્મા ધરે ધ્યાન, વાળું વેદને રાખું નામ.	૧૬૩
ત્યારે ગોર બ્રહ્માજીએ હરી શું કહો, સ્વામી વેદ ચારે શંખવો લઈ ગયો.	૧૬૪
ગયા વેદ બ્રહ્મા કરે વિચાર, તમે દેવ સહાય કરો મોશાર.	૧૬૫
ત્યારે ગોર બ્રહ્માજી હરી શું કહ્યો વિચાર, સ્વામી વેદ વિના હું આ અધકાર.	૧૬૬
સ્વામી જેણે વેદ આધારે ચાલે સંસાર, તે શંખવો લઈ ગયો મિરધાર.	૧૬૭
કહો બ્રહ્મા કઈ પાસે ગયો, કઈ કળાજી દેત્ય જો થયો.	૧૬૮

બ્રહ્મા બોલ્યા તેણીવાર, અમે દુષ્ટ નથી દીઠો લગાર.	૧૬૬
દુષ્ટે આવીને વચન બે કહ્યાં, શુભી શબ્દને પગલું પાછુ બંધ.	૧૭૦
તો કુરંબના લોક કહાવે છે જેહ, બાહુ' ખું' તે મારગ નાઠો છે તેહ.	૧૭૧
વિંતુ દોડ્યા તત્ત' બે તહાં, તે નળને માથે શંખવો ઉઠો હનો જહાં.	૧૭૨
તહાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, જઈ તલાતલમાં પ્રસિદ્ધ થયો.	૧૭૩
ત્યારે પવન પાણી વેગે બયે વહી, અને ધરતીને મંદિર પુછે જઈ.	૧૭૪
તો તલાપાતાળે ધરતી બે રહે, અને અકલ વાત તો આ સતગોર કહે.	૧૭૫
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, તે જઈ ધરતી માતા પાસે રહ્યો.	૧૭૬
ત્યારે માતાના મંદિરમાં પોતે પેઠો જઈ, કોળ આધીન સ્તુતિ કરી.	૧૭૭
સાંભળ ધરતી માતા કહું છું તને, હું બ્રહ્મા નારાયણના વેદ લાગ્યો	
છું તું રાખને મને.	૧૭૮
હરી વેદ આગ્યો છું હું, મુજને માતા રાખને તું.	૧૭૯
તુજમાં ધરતિ સર્વે સમાય, તુજ વિના મુજને કોઈથી ન રખાય.	૧૮૦
ઉપનીસત બ્રહ્મા બેઠા હુતા જેહે, સર્વે શુભ સાંભળી આગ્યો છું તેહે.	૧૮૧
એવી વાત તહાં શંખાસુરે ધરતીને કહી, વિંતુ મુજને બલવા આવશે સહી.	૧૮૨
સાંભળ ધરતી માતા હું તુજને કહું, અહિ બે મુજને રાખો તો રહું.	૧૮૩
હરી શંખાસુરને ધરતી કહે, તો બ્રહ્મા નારાયણનો ચોર મુજથી ના રહે.	૧૮૪
તુજ કેડે વિંતુ આવે જેહ, તુજને ઘસડી બસે તેહ.	૧૮૫
બે ધરતિ તું મુજને નહિ રાખે આજ, ત્રણ સુરત આગળ તારી	
નહી રહે લાજ.	૧૮૬
ત્યારે ધરતીએ વિચાર્યું મન, એ મસે હરી થાસે પ્રસન્ન.	૧૮૭
એ કારણે હરી આવે મુજ દ્વાર, તો માગી લઉં વર અપાર.	૧૮૮
એટલે શંખાસુરને ધરતિ રાખવા કરે, તહાં શ્રી હરી આવી સંચરે.	૧૮૯
ધાઈ કરી પેઠો શંખાસુર ધરતીના મંદિર મોજાર, વિંતુ પધાર્યો તેને દ્વાર.	૧૯૦
ત્યારે હરિ આવી ઉભા રહ્યા, બે તહાં ત્યારે પ્રણામ વિંતુએ ધરતી શું કર્યો.	૧૯૧
સાંભળ ધરતી કહું છું તને. ચોર મારો તુંજ પાસે છે તે તું આલને મને.	૧૯૨
ત્યારે બોલ્યાં ધરતી મુણે દિનદયાળ, તમે છો હરી અતુલ બળીયા કૃપાળ.	૧૯૩
સ્વામી વચન તમારે તે કેમ સહેવાઈ, ચોર તમારો રાખ્યો ન જાઈ.	૧૯૪
બોલ્યા હરી હું તુજને કહું, તેને લીધા વિષ હું નવ રહું.	૧૯૫
હરી કર બેડીને ધરતી કહે, સ્વામી માનો તમે મારો રાખ્યો ન રહે.	૧૯૬
સ્વામી ઉભા રહો આણે ઠાર, હું જાઉં મારા મંદિર માંહે સાર.	૧૯૭
હું બેડું મારા ધર માંહે, સ્વામી હસે તો આણી આપીશ આંહે.	૧૯૮
કર બેડીને વચન કહે કથી, હું જાઉં છું તે મુજ ધરમાં નથી.	૧૯૯

ત્યારે ધરતીએ વિચાર્યું મન, એ છે વિશ્નુ આપો આપે તન.	૨૦૦
સ્વામી એ કારજ આપ્યા સુજદાર, સ્વામી વચન એક સુજને આપો સહી.	૨૦૧
આદે ઇચ્છા ધરે છું અમો, વર એક દયોને તમો.	૨૦૨
સ્વામી અમને ઇચ્છા મનમાં ઘણી અમને વરો તમો ત્રિભુવન ધણી.	૨૦૩
કહે વિશ્નુ પ્રત્યે વદી વાત, ચોર તમારો લાગે હાથ.	૨૦૪
ત્યારે ધરતી પ્રત્યે યોદ્ધા ભગવાન, રૂતે કળ ને રૂતે દાન.	૨૦૫
ચારે પોર જ્યારે વિતશે સહી, ને દસ ઘડી પુરી થાસે તહિ.	૨૦૬
કરી કમાઈ ને દેવતા મળશે આજે, તે જાન લાવી પુરે તારી આશ.	૨૦૭
જ્યારે જાંબુદ્વિપે કરશે મેલાણ, તુજને ધરતી વચ્ચાનું એ એધાણ.	૨૦૮
જ્યારે સર્વે જીવોના થાસે દેહાર, ત્યારે તમને વર દેસે કિસ્તાર.	૨૦૯
નર નકલંકી નામ ધરાવશું અમો, ત્યારે તે વર પામશે ધરતી તમો.	૨૧૦
જ્યારે કુંવારી ભુમી માંહે આસણ ધરે, અનંત રૂપે દેવ નકલંકી અવતરે.	૨૧૧
સતગોર જેનું નામ તે ઇંદ્ર ઇમામશાહા, તે કરશે જીવોના કામ.	૨૧૨
ત્રણ મુરતને શક્તિ અવતાર, અને સરવે વરણ થાશે એકાકાર.	૨૧૩
તો હીણા ખીણ નહિ નરતાણ, તમને એ વચ્ચાનાં એધાણ.	૨૧૪
તું સાંભળ ધરતિ હું તુજને કહું, સર્વેનું કલંક ઉતારે સહુ.	૨૧૫
એટલાં લક્ષણ જાણસે જેહ, નકલંકી નર થાસે તેહ.	૨૧૬
જ્યારે અનંત કળને વેદવખાણ, તમને ધરતી વચ્ચાનાં એ એધાણ.	૨૧૭
એવી વાત જ્યારે હરીએ કહી, ત્યારે ધરતીએ માન્યું સહી.	૨૧૮
ત્યારે હરીને ધરતી એકજ થયાં, તે શબ્દ શંખવે સુણ્યાં.	૨૧૯
ત્યારે શંખાસુરે વિચાર્યું મન, એ બેહ થયાં એકે તન.	૨૨૦
એમ શંખવો મન શું કહે, પંડ પ્રાણ તારાં નવ રહે.	૨૨૧
ત્યારે ધરતી શંખાસુરને લેવા જઈ, ત્યાંથી શંખાસુર નાઠો તરત ત્યાંય.	૨૨૨
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, વિતલ પાતાલ નગર જઈ રહ્યો.	૨૨૩
તે નગરનો રાજા જેહ, અન્નપાલ નામે તેહ.	૨૨૪
સતવાહી તે મહા કહેવાય, સત તણી તે કરે સેવાય.	૨૨૫
નાશીને તેની સભામાં ગયો, જઈને હીવેટીઓ થઈને રહ્યો.	૨૨૬
ત્યાં વિશ્નુ કેટે દે હી ગયા, તે જઈને રાજાની પોળે રહ્યા.	૨૨૭
ત્યાં જઈને હરીએ વચન એ કહ્યાં, સતવાહી રૂપ પોતે ધર્મો.	૨૨૮
ધરી રૂપ યોદ્ધા ભગવાન, અને સતવાહીનું યોદ્ધા જ્ઞાન.	૨૨૯
હરયું તેજ એ હીવા તણું, ત્યારે અનુપાલ રાજા આકુળવ્યાકુળ થયા ઘણું.	૨૩૦
કહે કાં ગયું સુજ સભાનું તેજ, મારી સભામાં એ શું ન ખેદ.	૨૩૧
ત્યારે હરીએ પોળીઆ શું વચન એ કયું, જા પોળીઆ સભામાં શું થયું.	૨૩૨

ત્યારે પોળીએ મન વિચાર્યું સહી, આ પુરૂષ આ દેશનો કોઈ નહિ.	૨૩૩
અતુળ બળનું દેખ્યું રૂપ, પોળીએ નિરખ્યું સર્વે સ્વરૂપ.	૨૩૪
વેગે વહી રાજ પાસે ગયો, જઈ સભામાં ઉભો રહ્યો.	૨૩૫
ત્યાં સભામાં થયો શોરબકોર, ત્યાં ઉભો છે વિષ્ણુ બ્રહ્માનો ચોર.	૨૩૬
રાજ ઘઈ રહ્યો નિસ્તેજ, દિવા તણું હાથું છે તેજ.	૨૩૭
તહાં પોળીએ વચન કર્યું પ્રકાશ, સુણો રાજ તમને કહે છે દાસ.	૨૩૮
પુરૂષ ઉભો છે તમારે દ્વાર, નથી વચન બોલતો લગાર.	૨૩૯
રહીને વચન એમ બે કહે, જા પોળીઆ સભામાં શું થાહે.	૨૪૦
થોડી વાણી બોલે પ્રકાશ, તે કારણ તમ પાસે આવ્યો દાસ.	૨૪૧
એ વાત પોળીએ રાજસું કહી, વિતળ લોકનો એ પુરૂષ નહિ.	૨૪૨
કોણ કારણ આવ્યો છે આંહે, તમે આવીને પૂછો તાંહે.	૨૪૩
એનું રાજએ સુણ્યું વચન, સતવાદિએ વિચાર્યું મન.	૨૪૪
એ કોઈ પુરૂષ પરલોકી તન, જેણે આંધ્યા ચૌદ ભુવન.	૨૪૫
શુદ્ધી શબ્દ ઉઠી ઉભો થયો વચ્ચે સંભાળી ઢોડી ગયો.	૨૪૬
એ છે પુરુષ બ્રહ્મ ભગવાન, એણે હૃદીયામાં આણ્યું જ્ઞાન.	૨૪૭
જઈ કરી હરીને લાગે પાય, કેમ પધાર્યો ત્રિભુવન રાય.	૨૪૮
અતિ ચતિત પર કૃપા કરી, મુક્તિનાં કારણે દેવોની દયા ધરી.	૨૪૯
રાંક તણું કરવા કાજ, અને વિતલ લોકે આવ્યા ભગવાન.	૨૫૦
અગમ નિગમ સુષુતાં હામ, પતિતે વળી જાણ્યાં નામ.	૨૫૧
એણું યાદ ધરી મહારાજ, સરભવા તણી રાખવા લાજ.	૨૫૨
હરિએ ત્યાં હેતજ ધરી, અને મુક્તિ તણો વર આપ્યો ફરી.	૨૫૩
સાંભળ રાજ કહું છું તને, ત્રિકમ વળી જાણો મને.	૨૫૪
આદ વચનની દયા ધરી, અનુપાલ પર ત્રુઠયા હરી.	૨૫૫
સેસદ બ્રહ્માની વસે ભુતાન, એક મૂરત ત્રણ દેવના હામ.	૨૫૬
મુત્યુ લોકમાં આપું વાસ, કરી લીધો પોતાનો દાસ.	૨૫૭
રૂકભાગત તો ધર્યું નામ, અને અમરાપુરમાં આપું હામ.	૨૫૮
સુદ્ધી વચન ત્યાં હરી તણાં દુષ્ઠ તણાં તો ભાગ્યા ચરણ.	૨૫૯
ત્યાંથી શંખાસુર નારી ગયો, જઈને સુતળ દેશને માર્ગે જઈ રહ્યો.	૨૬૦
પાતાળ માંહે નાઠો જઈ, અધોર વન હંતું જ્યાંય.	૨૬૧
ધર હીકું તહાં ગુનકાં તણું, ત્યાં જઈને હૈત્ય હરખ્યો ગણું.	૨૬૨
વર્ધવ છોકરાનું નામ, તેનો ત્યાં રમવાનો હામ.	૨૬૩
અને જવા તણો મુજને મારગ દેખાડ, તુને ઇચ્છું છું બંધવને હામ.	૨૬૪
તેને જવાનો દેખાડ્યો હામ, વળી પુછ્યું દુષ્ટનું નામ.	૨૬૫

આગળ શંખાસુર નાઠો જાઈ, કેડે આવે દેવ મોશર.	૨૬૬
જઈ વધવત હરીને પાયે જો પડે, કરજોડીને ત્યાં ઉભો રહે.	૨૬૭
આ લોક ઉપર દયા ધરી, ભલે પધાર્યા શ્રી હરી.	૨૬૮
ત્યારે હરી બોલ્યા તેણે વાર, ચેર આબ્યો છે આણે ઠાર.	૨૬૯
સ્વામી ચેર તમારો ક્યાં જસે, એ કારણ કઈકના કારજ થસે.	૨૭૦
સ્વામી તમે ઉભા રહો આણે ઠામ, પકડી લાવું ચેર તમારો તરત આમ.	૨૭૧
આધીન થઈને હેતજ ધરી, એણે આગખ્યા શ્રી હરી.	૨૭૨
જો હું આબ્યો છું તે જાણો મને, તો વળી વર આપું છું તને.	૨૭૩
મેં તુજને કીધો મારો ઢાસ, અને મૃત્યુ લોકમાં આપું વાસ.	૨૭૪
તો મેં તુજને આપ્યું લંકાનું ઠામ, તારું ભક્ષિણુ ધરાવું નામ.	૨૭૫
જ્યારે હું લઈશ રામ અનતાર, ત્યારે તને આપીશ રાજને કરીશ નિસ્તાર.	૨૭૬
રાવણુથી લંકા લઈશ, તને રાજ ત્યાનું હઈશ.	૨૭૭
એમ કહી હરી હોડ્યા જાઈ, માર્ગ રહ્યો છે આણી વાર.	૨૭૮
આગળ શંખવો ને પાછળ હરી, એણે દુબેટે યુદ્ધની ઇચ્છા ધરી.	૨૭૯
મન મંત્રસુ વેહેરે દેવ એવી શંખાસુરની રીત.	૨૮૦
અતુલ બળનો રહ્યો મરોડ, એની પાસે છે હૈત્ય છાસડ કરોડ.	૨૮૧
એકાર નવ બીએ મન, અને હૈત્ય તણા ઉપજાવ્યાં તન.	૨૮૨
યુદ્ધ કરતાં ગયા સુતલ મોજાર, એણે હૈત્ય ઉપજાવ્યા અપાર.	૨૮૩
આગળ શંખવો નાઠો જાય, દેવ આવીને લાગે હરિને પાય.	૨૮૪
કે તાં એક હૈત્ય જો કરે, કે તાં એક આવી હરિને પાયે જો પડે.	૨૮૫
યુદ્ધવાળા ઉપર હરી કોપ જો કરે, અને ચરણે નમે તેની ઉપર દયા જો ધરે.	૨૮૬
ત્યાં સુતલ દેશમાં જઈ રહ્યો, ત્યાં જઈ દેવ પ્રાકમી જો થયો.	૨૮૭
ત્યાં જેવત રાજ વસે છે જહાં, તહાં દેવે વિચાર્યો ઠામ.	૨૮૮
તે નગરીનો પોળીઓ એક, તે સતવાહી કહાવે છે તેહ.	૨૮૯
ભોમમંડલિક છે તેનું નામ, તે હરીનું કરવા કામ.	૨૯૦
ત્યારે તે પોણે જઈ હરી ઉભા રહ્યા, તહાં શંખાસુરને જોતા ગયા.	૨૯૧
ત્યારે ભોમમંડલિકે વિચાર્યું જ્ઞાન, અતુલ બળ છે ભગવાન.	૨૯૨
ત્યાં જઈ હરીને લાગો પાય, ક્ષમા કરો તમે ત્રાણુવન રાય.	૨૯૩
બાઇ શું ક્ષમા કરાવે છે મને, એ કથા કહું છું તને.	૨૯૪
વેદ હરી આબ્યો છે દુષ્ટ અંધ, અમારી સાથે કરે છે યુધ.	૨૯૫
ત્યારે પોળીયો બોલ્યો તેણીવાર, સ્વામી તમ સાથે નહિ છોતે લગાર.	૨૯૬
એવાં વચન સર્વે સુણી, તુઠંયા કૃપા કરી ઘણી.	૨૯૭
મૃત્યુ લોકમાં સુતલ વાસ, સાથ લાવીને કરીશ ઢાસ.	૨૯૮

અંબરિક રાજ એનું નામ, તે પોળીયા તણું જો કરતો કામ.	૨૯૯
લેવા રતન કોરંબ અવતરે, ત્યારે સેસટમાં તુને વરે	૩૦૦
હોત કરીને દીધું વચન, વળી પોતાનો કીધો તન.	૩૦૧
તે શંખાસુરને ત્યાં થઈ છે બળ, ત્યાંથી તો નાહો નિરવાણ.	૩૦૨
સર્વે દૈત્ય યુદ્ધ બહુ જો કરે, હરી દુષ્ટે અચેતા થઈ પડે.	૩૦૩
નળવ થઈને સળવ જો થાય, હરીશું યુદ્ધ કરતા બાય.	૩૦૪
રસાતાલે દુષ્ટ તો ગયો, જઈ દમનરાજને મંદિર જઈ રહ્યો.	૩૦૫
જ્યાં દમનરાજ રસાતલ દેશ, ત્યાં શંખાસુરે બહલ્યો વેશ.	૩૦૬
ત્યાં વિપ્ર થઈને સભામાં ગયો, હઈ આશિષ ને સભામાં રહ્યો.	૩૦૭
ત્યાં ઉભો રહીને કીધી અરદાસ, હું બ્રાહ્મણ આવ્યો તમારી પાસ.	૩૦૮
દમનરાજ એનું નામ, તેનો બુદ્ધિશાળી પરધાન.	૩૦૯
તે પ્રધાન કહે તેણી વાર, વિપ્ર તો તું નહિ નિરધાર.	૩૧૦
તને નેણ વેણ દેખું છું હું, મને દુષ્ટ ભાસે છે ઘણો તું.	૩૧૧
એવું વૃત્તાંત દમનને કહે, જો વિપ્ર આપણો રાખ્યો ન રહે.	૩૧૨
જો દીસે છે મહા વળી ચોર, અને યુદ્ધ કરાવે હલાહોલ.	૩૧૩
એવું રાજ પ્રધાન કરે વિચાર, અને હરિ આવ્યા વળી તેણે ઠાર.	૩૧૪
ત્યારે દેખી મુરત બેઠી જઈને પાયે જો પડે, સ્વામિ જો કારણ શું તમે આંહી જડે	૩૧૫
અમ પર કૃપા કીધી આજ, નારકી જીવના કરવા કાજ.	૩૧૬
તમે બેસો અમારા મંદિર માંહે, શંખાસુરને પકડી લાવું આંહે.	૩૧૭
ત્યારે શ્રીહરિ બોલ્યા તેણી વાર, અમથી પકડી ન બળે લગાર.	૩૧૮
સ્વામી તમે ઉભા રહેજો આંહે, જઈ પકડું રહ્યો હોય જ્યાંહે.	૩૧૯
જો જો લેશે અમારો પ્રાણ, તો અમે ભાંગશું એનાં ચરણ.	૩૨૦
તમે મસ્તક હયોને અમારે હાથ, જો કરી આવું છું ઘાત.	૩૨૧
વચન સુણી કતકમણ તણું, હરીમાંહે તુઠ્યા ઘણું.	૩૨૨
મૃત્યુ લોકમાં ભુતલવાસ, બેઠી કીધા પોતાના દાસ.	૩૨૩
કતકમણને આપું રાજ, દમનને તો કીધો પ્રહલાદ.	૩૨૪
ત્યારે બેઠી મનમાં હરખ્યાં ઘણું, નામ શુણ કીધાં હરી તણું.	૩૨૫
હું જો દુષ્ટ કારણ ધરીશ અવતાર, તમ તણા વળી કરવા કાજ.	૩૨૬
દમન પ્રહલાદ ઉપર બહુએ ખ્યાર, પાંચ કરોડીના કીધા સરદાર.	૩૨૭
જો વાત સુણી હરી તણી, પ્રહલાદે કસણી માગી ઘણી.	૩૨૮
જો સુણી શંખાસુરે વાત, હરીશું કરવા આવ્યો ઘાત.	૩૨૯
ત્યારે દોડયા હરી શંખાસુર કેડે ધાએ, ને અનંતકળા કરે તેણી વાર.	૩૩૦
જો જો કળા દૈત્ય જો કરે, તે કળાણું તેજ સર્વે હરી જો હરે.	૩૩૧

અતુલ્લી બળ અનંત અપાર, આગળ શંખાસુર નાઠો બચે.	૩૩૨
તલાતલ પાતાળની વાટે ગયો, અને નપત ઘરમાં જઈ ઉભો રહ્યો.	૩૩૩
તપનગર કહાવે છે જ્યાંહે, ગર્ધવસેન રાજ કરે છે ત્યાંહે.	૩૩૪
તે રાજનાં શું કરે વખાણ, સતગોર કહે સર્વે લોક અજાણ.	૩૩૫
ગર્ધવસેન રાજા જે એક, તેની સભાના કહું વિવેક.	૩૩૬
ત્યાં શંખાસુર નાશી ગયો, સહસ્ર કલાશું અછતો ઘડને રહ્યો.	૩૩૭
ઘણી સભા ને મોટો ભૂપ, ત્યાં જઈ દુખે ફેરવ્યું સ્વરૂપ.	૩૩૮
ત્યાં જઈ સભામાં શંખાસુર શું કરે, અનેક કળા અનેરી ધરે.	૩૩૯
ત્યાં જેઈ એકલા હૈય ભણી, સભા મનમાં હરખાઈ ઘણી.	૩૪૦
ત્યાં ચલિત્ર હૈય કરે અપાર, અને લોકોમાં થયો હલહલકાર.	૩૪૧
પ્રજા સર્વે વહે એમ, એ પુરૂષ આવ્યા છે કેમ.	૩૪૨
અલોકી કોઈ પુરૂષ આવ્યો છે એહ, ત્રીભુવન પતિ કહાવે છે એહ.	૩૪૩
એવું લોકે ધર્યું ઇમાન, જેઈ ચરિત્ર હૈય તણાં.	૩૪૪
જ્યારે ગર્ધવસેનને જાણુ જે થયું, ભોળા લોકને મન શું આવ્યું.	૩૪૫
ભુલી સભા ને ભુલ્યા લોક, રાજાએ કીધા સર્વે ફોક.	૩૪૬
ત્યારે ગર્ધવસેન રાજા બોલ્યા તેણીવાર, એવાં વચન સુણ્યાં હતાં વેદ મોહર.	૩૪૭
એ હીસે છે કોઈક હૈય અવતાર, જે ચરિત્ર કરે છે અપાર.	૩૪૮
ત્યાં એવો રાજા કરે છે વિચાર, હરિ હમણાં આવશે આણે ઠાર.	૩૪૯
સતપંથી રાજા હોતા તેહ, જાપ અમર થવાનો જપતા તેહ.	૩૫૦
ત્યારે ખંબ હુતા સૃષ્ટિ મોહર, પાંચ રમેસરી અવતાર.	૩૫૧
તે ચરણામૃત રાજા પીએ, દુધ તાણું તે મુખ કેમ જુવે	૩૫૨
ત્યારે રાજા પ્રધાન કરે વિચાર, એને ઘેરી રાખવો આણે ઠાર.	૩૫૩
તે ચલિત્રવાદિ ઘણા, ચોર હીસે છે હરી તણાં.	૩૫૪
ત્યારે પ્રધાને વિચાર્યું મન, તમે બોલ્યા તે સત્ય વચન.	૩૫૫
તેને બલવા તણી કીધી પેર, ત્યારે હરી પધાર્યાં ઘેર.	૩૫૬
વેદીઆ વિપ્ર થઈ આવ્યા સહિ, રાજતણે દારે ઉભા જઈ.	૩૫૭
ત્યારે હરિતણાં શબ્દ રાજાએ સુણ્યાં, રાય અતિ મન હરખ્યાં ઘણાં.	૩૫૮
એ બ્રાહ્મણુ તો વિપ્ર ના હોએ, ત્રિભુવન પતિ કહાવે છે તેહ.	૩૫૯
ગર્ધવ રાજના પુત્ર જે એ, ગર્ધવસેન પ્રત્યે કહે છે તેએ.	૩૬૦
તમે કહો છો ત્રિભુવન નાથ, તો અમને રાખજો તમારી સાથ.	૩૬૧
પુખ નામે કહીએ પ્રધાન, તેને સુઝ્યું બ્રહ્મજ્ઞાન.	૩૬૨
ત્યાં ત્રણ પુરૂષ તો અળગા રહ્યા, સર્વે લોક પાંખડે ગયા.	૩૬૩
પાંખડી ચિંતા કરે અપાર, સર્વે લોભાયા ત્યાં સંસાર.	૩૬૪

પુષ્પગંધ અને ગર્ધવસેન ચોથા બઈ ત્યાં દમનીસેન.	૩૬૫
એ ચારે મળી કીધો વિચાર, જે હરી લઈ આવ્યા અવતાર.	૩૬૬
દમની પુત્રી રાજ તણી, સતવાદી તે કહાવે ધણી.	૩૬૭
તે બાઈને સતેજ કરી, રાજએ ઝોળખ્યા હરી.	૩૬૮
જ્યાં રાજ તમે હરી છે તહાં, હમે પાળંડીને રાખશું અહાં.	૩૬૯
ગયા રાજ જ્યાં હરી હતા ત્યાં, ઉભા રહ્યાં ત્યાં પાચે પડી.	૩૭૦
એ ભાગતો એવી રીત, બહુ જગોજગની પરતિત.	૩૭૧
કોધે હરી બોલ્યા તેણે ઠામ, ચોર છે તારા ઘર માંહે.	૩૭૨
એણે ડમડોલ કીધો છે પૃથ્વીમાંહે, ચોર મારો રાખ્યો છે આંહે.	૩૭૩
લાવી કરી મુજ આગળ ધર, દેવા આવ્યો છું તુજને વર.	૩૭૪
ત્યારે રાજએ હરી પ્રત્યે કશું, સ્વામી અગમ જ્ઞાન લહું.	૩૭૫
તમે ઉભા રહો આણે ઠાર, ને પકડી લાવું આણી વાર.	૩૭૬
એવી વિનતી રાજએ કહી, ગંદ પકડવા લાગ્યો સહી.	૩૭૭
પ્રાકમ હુતા દૈત્યમાં અપાર, બહુ નાઠો તેણી વાર.	૩૭૮
ત્યારે કેડે દોડયા રઘુનાથ, રાજ પ્રધાન ચાલ્યા સાથ.	૩૭૯
કેટલાએક પ્રેમી સાથે જો ગયા, આગળ જઈ હરી ઉભા જો રહ્યા.	૩૮૦
રાજ પ્રધાન સ્તુતિ જો કરે, ક્ષણે ક્ષણે પ્રેમે પાય જો પડે.	૩૮૧
દમની ગંદ બેઠે જણા જો બથે, દોડયા આવે ત્યાંહે.	૩૮૨
અનંત ભક્તિ અપાર, પ્રેમે હરિ તૃડયા તેણી વાર.	૩૮૩
ગર્ધવસેનને કહું હરી, પુષ્પ પ્રધાન પર દયા કરી.	૩૮૪
વામન રૂપ ધરી આવીશું હું, કમળાધેન થાસે તું.	૩૮૫
પુષ્પસેન તારો પ્રધાન, જેદેવ થાસે તારો નામ.	૩૮૬
તેણી વારે તુને વર દઈશ, જ્યારે મારી દુષ્ટને રાજ લઈશ.	૩૮૭
ગદદમની પર દયા કરી, એમને વર આપ્યો વળી.	૩૮૮
ગદ પ્રત્યે બોલ્યા ત્રીભુવન ધણી, દમની માતા થાશે તુજ તણી.	૩૮૯
કમળાધિત તારું નામ, જ્યારે સહઆમર્જુનના ફેટડે થામ.	૩૯૦
હું છતીશ દૈત્ય આવીશ આણી વાર, તમે આવશેો પૃથ્વી મોબાર.	૩૯૧
એવાં વચન હરિએ કીધાં ત્યાંય, ચારે વર લઈને પાછા વળ્યા ત્યાંય.	૩૯૨
આગળ શંખાસુર નાઠો બંધ, ને પુંઠે ત્રીભુવનનો રાય.	૩૯૩
ત્યાં દૈત્ય તણાં બાણ મેલી ભરી, સર્વને પ્રભળે હરી.	૩૯૪
આગળ આવે રસાતલ પાંતાલ, વળી શંખવો ઉસો રહે સાર.	૩૯૫
અનંત દૈત્ય શું યુદ્ધજ કરે, ત્યાં બોલે વચન ને રૂએ.	૩૯૬

શા માટે હરિ આવ્યો છે તે આમ, બધયો નથી આગળ જવાનો ઠામ. ૩૬૭
 ત્યારે વચન બોલ્યા તેણીવાર, તમે કેમ ધરસો મુજ દ્વાર. ૩૬૮
 ત્યારે નાસીને પૃથ્વીમાં ગયો, અને જઈ કનકાસુરની સભામાં રહ્યો. ૩૬૯
 સતગોર બોલ્યા અગમ વાણ, જે હરિતણા હું કરે વખાણ. ૪૦૦
 સતગોર કહે છે એ નિર્બાણ, સતવાદી જીવનાં કરે વખાણ. ૪૦૧
 સાંભળો રમેસર સતગોર કહે, ચૌદજીવન જીવ સતવાદી રહે. ૪૦૨
 પણ તે લોકને એ વિચાર બ્રહ્મા, વિન્નુ, મહેશ્વર લઈ આવે અવતાર. ૪૦૩
 સતગોર વાણી બોલે છે, આંહે ભાઈ ચૌદ લોકના જીવ જોધારવા છે આ પૃથ્વી માટે. ૪૦૪
 જેમાં ઇશ્વર થઈ આવે છે અંશ, જેઓ બ્રહ્મા વિજ્યુના છે વંશ. ૪૦૫
 તેણે વંશથી એ એકે અવતાર, તે સર્વે જીવનો કરે નિસ્તાર. ૪૦૬
 તે ધરી અવતાર આવે છે અહાં, જીવ કારણ પૃથ્વી માંહે. ૪૦૭
 આદે વાચા દીધી છે જેહ, આદે વચન સંભારી આવે છે તેહ. ૪૦૮
 આદે વચન સાંભળી આવ્યો છું અમે, દીધી વાચામાં કાંઈ જુલો છો તમે. ૪૦૯
 એ દીધી વાચા તમે જુલો બચ્ચો તો, સતગોર કહે તમે દુઃખીયા થાવો. ૪૧૦
 તમે જાણો છો જે બ્રહ્મા આવે છે આંહે, બ્રહ્મા વિન્નુ મહેશ્વર વસે છે ચૌદ લોક માંહે. ૪૧૧
 સર્વે લોકનું અમે ઉતાર્યું છે પાપ, તે લોક જપે છે અમારા જીજવા જાપ. ૪૧૨
 એ અમારું સતગોર નામ, તો કંઈએ જીજવા જાપ ને જીજવા ઠામ. ૪૧૩
 સતગોર વિનતી કરે છે ઘણી, સાંભળો કથા રાજા કનકાસુર તણી. ૪૧૪
 જે એક ટોલના જીવ જેહે, તે સર્વે મંડલ વસાવા તેહે. ૪૧૫
 તેણે જોળખ્યાં અમારા તન, તો અમે દીધું તેને સતવચન. ૪૧૬
 વચન બાંધ્યા અવતર્યા છીએ આંહે, સર્વ જીવને જોધારવા છે પૃથ્વી માંહે. ૪૧૭
 જ્યાં ત્યાં ફળ હોસે તેઓને વાસ, અમારા જીવ તે હોશે અમારે પાસ. ૪૧૮
 એવી વાણી સતગોર કહે. અમારા જીવ એ અમારી પાસે રહે. ૪૧૯
 ત્યાં જઈ શાંખાસુર શું કરે, પરપંચ લઈને સભામાં સંચરે ૪૨૦
 ત્યાં શ્રી હરિ શું કરે, જે અનંત કળા સંપૂર્ણ ધરે. ૪૨૧
 ત્યારે દેવ રાજાની સભામાં ગયો, અને અતુલો બલતો અછતો થઈ રહ્યો. ૪૨૨
 ત્યારે હરિ એણે ચિતમાં ધરે, તે દેવ પૃથ્વીને લઈ જઈ સંચરે. ૪૨૩
 ત્યારે પૃથ્વીના માર્ગે જઈ બેઠો દેવ, ત્યારે ગાંધર્વ મળ્યા તતજેવ. ૪૨૪
 ત્યાં દેવે અગમ અગોચર ચલિત કર્યા, ને ગાંધર્વ સાથે આપ સંચર્યા. ૪૨૫
 ત્યાં દેવ કુદરતિ એક સર્પજ વસ્ત્રો, તે સર્પ જઈ માહળીયાને ડર્યો. ૪૨૬
 ત્યાં માહળીયું સર્પે ડર્યું, ને ગોર પરવારી ગંધર્વ વસ્ત્રો. ૪૨૭
 ત્યાં ગંધર્વ ખેલ કરતા ભચ્ચા, બાઈ તે કારણ હેરી સાથે ગયા. ૪૨૮
 ત્યાં ગાંધર્વનાં મનમાં એવી ફિકર એ થાઈ, હવે માહળીયા વિના માહલ કોણ બંધાઈ. ૪૨૯

ત્યારે હરિ મનમાં બોલ્યા વિચાર, તમે કહો તો માહલ બળવું અપાર.	૪૩૦
ત્યારે ગંધર્વ બોલ્યો તતખેવ, તું તે માહલીયાની સુણજો લેદ.	૪૩૧
ત્યારે ત્રિભુવની દેવ એમ જો કહો, ત્યારે સતરા એ નામે ગંધર્વ રહે.	૪૩૨
તેને દારે દેવ કુંઠ્યા સહી, ત્યાંથી માહલીયાની પેર જો લહી.	૪૩૩
ત્યારે ગંધર્વ બોલ્યા તેણી વાર, હવે આપણું કારજ સધું અપાર.	૪૩૪
ત્યારે ગંધર્વ ઉતર્યા તતખેવ, તે તો બેઠા કનકાસુરને ઘેર દેવ.	૪૩૫
ત્યાં જઈ કીર્તનનો માંડયો મંડાણ, ત્યાં શંખાસુર દાનવ બેઠો બાણ.	૪૩૬
ત્યાં રાગકીર્તન માંડયો અભાસ, ત્યારે માહલ લઈને બેઠો દાસ.	૪૩૭
જ્યારે શંખવો મનમાં આનંદ જો કરે, તારે માહલીયું અથંગી રહે.	૪૩૮
ત્યારે શ્રી હરી સભામાં ગયા, આપો આપે માહલીયા થયા.	૪૩૯
ટેર એક વળડી જ્યાં, ત્યારે ત્રણ ભુવનમાં નગર જ્યાં ત્યાં.	૪૪૦
જ્યારે માહલ બોલ્યા ધમધમકાર, ત્યારે કંપ્યાં છે પાતાલ.	૪૪૧
જ્યારે મૃદંગ વળડ્યાં શ્રીહરિ, ત્યાં દેવે ત્રણ ભુવનમાં ગર્જના કરી.	૪૪૨
ત્યારે શંખાસુર મનમાં એવું ધરે, માહલીયું હોય તો એવું ના કરે.	૪૪૩
ત્યારે કનકાસુર રાજાએ જાણ્યું સહી, એ પરમ પુરૂષ માણસ નહિ.	૪૪૪
કનકાસુર, કંઠેણાસુર, વઢીયાસુર, વ્યાસુર, ચોથા એ.	૪૪૫
ચારે બંધવ જાયને એ શું કરે, લાગે પાય હરિની સેવા એચરે.	૪૪૬
સ્વામી તમે વસો છો પૃથ્વી માંહે, ધનભાગ્ય અમારાં જે પધારયા આંહે.	૪૪૭
જે ઈચ્છા કરતા હતા અમો, કૃપા કરી સ્વામી આવ્યા તમો.	૪૪૮
સ્વામિ તમે અવિનાશી અવનીના છો દેવ, અમે શું કરીશું તમારી સેવ.	૪૪૯
બલે શંખવો આવ્યો આંહે, જે તમે પધાર્યા પાતાળ માંહે.	૪૫૦
જ્યારે તમે આવ્યા પાતાલ, ત્યારે અમને મુજિત થઈ હો દિનદયાળ.	૪૫૧
સ્વામિ કરી સ્થાપના ને આપો ધર્મ, તારો અમારાં જગોજગના કર્મ.	૪૫૨
ત્યારે પ્રેમે હરિ પામ્યા આનંદ, અને શંખાસુરનો કરવા ફંદ.	૪૫૩
ત્યારે ત્રિભુવન પતિએ દીધું વચન, અને કનકાસુર ક્રીધા હરિચંદ.	૪૫૪
તમે અમે એક કુળમાં થઈ, વાસો વસશું અમરાપુર જઈ.	૪૫૫
સમ વચન ભાંખવું અમો, મુજિત કારણ રાજા કહાસો તમો.	૪૫૬
ત્રણ બાંધવ રહ્યા તેણે કાર, સરજવા સહુ એક કુળ મેળવર	૪૫૭
હવે શંખાસુરને પકડવા ચાલ્યા શ્રી હરિ, ત્યારે મોટે માર્ગે ચાલ્યો નિસરી.	૪૫૮
દેવ કલા હિલ્યાં જો થઈ, શ્રી હરિ પકડશે જઈ.	૪૫૯
તે પાતાળમાં ભૂતલ દેશ, ત્યાં જઈ શંખવે મેલ્યો વેશ.	૪૬૦
જાણ્યું બળ ને કોપ્યો મન, હમણાં માફે ભાંગશે તન.	૪૬૧
ભુતળ દેશ લેદ નગર કહાવે છે જહાં, રાજા મચ્છ રાજ કરે છે તહાં.	૪૬૨

ત્યાં એક અધોરી સતવાહી એક, એણે મહા તપ વળી કીધાં અનેક.	૪૬૩
તેણે અનેક અગ્નિની ખમી આંચ, તે તપે પુત્ર પામ્યો પાંચ.	૪૬૪
પાંચે પુત્ર મળી શું કરે, તાતની સેવા આચરે.	૪૬૫
એવું તેણે જાણ્યું જ્ઞાન, સેવાતણું તેણે લીધું ધ્યાન.	૪૬૬
એ પાંચે બંધવની એવી રીત, એક એક સાથે બાંધી પ્રિત.	૪૬૭
મહા સતેષે પાંચે રહે, પોતાનો શુભ કે કોને ના કહે.	૪૬૮
તે ધર્મ તણો કરે અંકકાર, એકમના યજ્ઞને એક વિચાર.	૪૬૯
એક માંહી થકી વાણી કહી, તો પાંચેને મન આંખું સહી.	૪૭૦
તે સમે હરિ ત્યાં ગયા, જઈ તે દ્વારે ઉભા રહ્યા.	૪૭૧
ત્યારે મચ્છ રાજને થયું જાણ, હરિ આવ્યા તે સહિ પ્રમાણ.	૪૭૨
ત્યારે રાજ સામે આવ્યો જેહ, પાંચ પુત્ર વળી સાથે તેહ.	૪૭૩
આવી હરિને લાગ્યા પાય, વચન વદો ત્રિભુવનરાય.	૪૭૪
ત્યારે હરિએ વાણી કહી, ચોર મારો આવ્યો છે અહીં.	૪૭૫
ચોર દેખાડશે જેહ. સુગત પહારથ પામશે તેહ.	૪૭૬
મંગની નામે પુત્ર જેહ, પાંચમાં મોટેરો તેહ.	૪૭૭
તેણે વચન કહ્યું તેણી વાર, તે ચોર આવ્યો છે અમારા ઘર મોજાર.	૪૭૮
જોલ્યા હરિ સર્વે ધાઓ મળી, રખે ચોર જાણે ટળી.	૪૭૯
ત્યારે મંગની દેવ જોલ્યા એહ, સ્વામી ચોર ટળી જાય તો પાડું દેહ.	૪૮૦
સુણી વચનને ત્રુડ્યા ધ્રુવ, તારે નામ યુધીષ્ઠિર થાપું ધર્મ.	૪૮૧
થાપી પુઠને મસ્તક દીધો હાથ, દેશું કષ્ટ પણ લેશું અમરાપુર સાથ.	૪૮૨
એ વચન સુણ્યા તેણીવાર, ચારે બાંધવ લાગ્યા હરિને પાય.	૪૮૩
ત્યારે શ્રી હરિ જોલ્યા ત્યાં, પાંચે એકમના યજ્ઞને રેહ્યો પૃથ્વીમાંય.	૪૮૪
છેલ્લો જુગ ઉતરતાં અવતાર, અચરવેદનો પેહલો વિસ્તાર.	૪૮૫
લેશું કલંકને છુદા અવતાર, તમ તણા કરીશું વિસ્તાર.	૪૮૬
કરી પ્રજામને દોડ્યા શંખવા બગી, ત્યાં દૈત્યે કળા કીધા ઘણી.	૪૮૭
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, મહા પાતાળમાં જઈને રહ્યો.	૪૮૮
સતગોર જોલ્યા અગમ વાણ. સુણી લેજો તમે સર્વે જાણ.	૪૮૯
જેણે સરજ્યાં આદ્યુવન, અને માંડ્યા મંડાણ તેનું શું કરે વખાણ.	૪૯૦
અનંત કળા દૈત્યમાં હોય, જેણે સરજ્યા તે મારે સોય.	૪૯૧
મહા પાતાળમાં શંખવો ગયો, સુરમલરાજની સલામાં જઈ રહ્યો.	૪૯૨
સુરમલ રાજ કહાવે છે જેહ, દૈત્ય ઉપાસણીક એ તેહ.	૪૯૩
વૃત દૈત્ય તણું કરે, ધ્યાન ઉપાસન રાક્ષસનાં ધરે.	૪૯૪
દાનવ કુળના કરે વિવેક, અંદ્રસેન તેને પુત્ર એક.	૪૯૫

પુત્ર પિતાને નવ બને લગાર, બકિત કારણ થાયે નિત રાડ.	૪૯૬
નમરના લોક સર્વે કેવા મળે, તેના આગળ વચન કોઈનાં નવ ફળે.	૪૯૭
શંખવાને હરિ જોતા ગયા, હૈત્ય ઘરમાને હરિ દ્વારે રહ્યા.	૪૯૮
ભાષે વાણીને સતગોર હસે, બાઈ એવા લોક પાતાળમાં વસે.	૪૯૯
ત્યાં રાજા હૈત્યને રાખી રહ્યો, કુંવર દોડી હરિ પાસે ગયો.	૫૦૦
સતગોર કહે એ પુરૂષ છે એક, પણ ચાંદ લોકમાં એનાં જીજ્ઞવા વિવેક.	૫૦૧
સતગોર કહે બાઈ સુણજે તમે, બાણું છું તે કહું છું અમો.	૫૦૨
સુણી લેજે તમે બાણુ સુબાણુ, મુક્તિ કારણે સર્વે માંડયું મંડાણુ.	૫૦૩
જે લોકમાં મુક્તિ નહિ, સતગોર કહે ત્યાં શું કંઈ જઈ.	૫૦૪
ત્યાં પુત્ર પિતાને પડ્યો વિવાદ, અંદ્રસેનને સુરમલરાજ.	૫૦૫
કહે શંખશે શુણુ સુરમલરાજ, તુજથી રહે હૈત્ય કુળની લાજ.	૫૦૬
અનેક દેશ મેલી આબ્યો છું હું, રૂદ્ર રે કુળમાં કહાવે છે તું.	૫૦૭
મેં લીધા વેદ ને વસાવું વેર, હરિ આવશે મુજ માટે તુજ ઘેર.	૫૦૮
જો તું બળ બાધે બળવંત, તો બલ્ય ફરીને થાય આનંદ.	૫૦૯
એ છે એકલાને તારો કુંવર જોડ, એને મારે હૈત્ય છાસક કરોડ.	૫૧૦
બાંધ બળને ધરની રીત, એ હૈત્ય કુળની પ્રતિત.	૫૧૧
તુજ આગળ હોસે એક, તુજને ગાંજી જાસે તેક.	૫૧૨
હું બણી મંત્રને હુંકારે હૈત, તારા કુંવર તણી જે રિત.	૫૧૩
સતગોર કહે અગમ કથા, સુરજમલ શંખવા સાથે મથ્યા.	૫૧૪
ત્યારે શંખવો રાજા સુરજમલને કહે, તું રાખે તો હૈત્ય સર્વે તુજ પાસે રહે.	૫૧૫
ત્યારે અંદ્રસેન જોડ્યો તેણીવાર, અહિં હૈત્ય ન રહે લગાર.	૫૧૬
હૈત્ય રાખી અમે શું કંઈ, વિશ્નુ આગળ જઈ ક્યાં રહું.	૫૧૭
નથી મારગ પૃથ્વી માંહે, એ આગળ નાસી જાસે ક્યાંહે.	૫૧૮
મુન્ય તણો આબ્યો વિસ્તાર, માટે તુને મારસે નિરધાર.	૫૧૯
જઈ હરિતણે લાગે પાયે, એ થકી તારો અનુમલ થાયે.	૫૨૦
સુણી વચન ને હૈત્ય કોષે અડયો, ઘણી રીશને બહુ બળે બયો.	૫૨૧
કહેા મેં પ્રહ્મા જીત્યા તેણી વાર, જીત્યાં શક્તિ તર્તકાલ.	૫૨૨
જીત્યા શિવને રાખ્યું નામ, જેણે મને આપ્યું હતું જ્ઞાન.	૫૨૩
જીત્યા દેવતા સહુ, જે પ્રહ્મા પાસે હતો બહુ.	૫૨૪
એ વિશ્નુ દોડી આબ્યો આંહિ, મેં સર્વે જીત્યા ત્યારે હતો કાંઈ.	૫૨૫
મને નારાયણે કહ્યું ફરમાન, ત્યારે મેં ઉતાર્યાં સર્વેનાં માન.	૫૨૬
એવું વચન કહું છું અમો, બાબો પાછા વળી તમે.	૫૨૭
અહતણું રાખોછો જોર, તો હું હૈત્ય રાખું છું છાસકકરોડ.	૫૨૮

એવી વાત કહે છે કથી, હું જેવો બીજો નિપજ્યો નથી.	૫૨૬
જેણે નિપજ્યો છે તેનો દાસ, તેનાં અંગના હસો તો આવીશું તમારી પાસ.	૫૩૦
એવાં ચંદ્રસેન પર તે કરે વખાણ, જઈ હરિશું કરે જાણ.	૫૩૧
ત્યારે આઠ્યા ચંદ્રસેન હરિની પાસ, અને દૈત્યતણા કયાં વચન ફરમાસ	૫૩૨
હો સ્વામી એ દુષ્ટ તો કોષે બચે, રાજ સુરજમલની પાસે રહેા.	૫૩૩
અહંકાર કરે છે એહ, અને વચન નથી માનતો તમારે તેહ.	૫૩૪
કે છે અમે સર્વે જીવના તહાં, ત્યારે તમે વળી હુતા કહાં.	૫૩૫
સાને કારણ વળી તમે હુખીયા ધાવો, તમે વળી નારાયણ પાસે જવો.	૫૩૬
ત્યારે હરિ બોલ્યા નેણીવાર, સુણો ચંદ્રસેન કહું વિચાર.	૫૩૭
અમને નારાયણે આપ્યું ફરમાન, અમને કીધા આપ સમાન.	૫૩૮
આપમાંથી ઉપજ્યા અમે, કહું સૃષ્ટિમાં જવો તમે.	૫૩૯
અમને આપ્યું વેકુંઠને સર્વે કેવલાસ, આપ્યા બ્રહ્મા કરી વેદ પ્રકાસ.	૫૪૦
જે કોઈ પુજસે તમારા પાસ, તેણે જોગણ્યા ત્રિભુવન રાસ.	૫૪૧
પોતાતાણું અમને આપો જોર, મારે દૈત્ય હજીવા છે છાસઠં કરોઠ.	૫૪૨
ચંદ્રસેન પ્રત્યે બોલ્યા હરિ, નારાયણે રચના માંડી ફરી.	૫૪૩
ચોકકીના જીગ કીધા ચાર, એનાં અમને સોંપ્યા વિસ્તાર.	૫૪૪
જે ચંદ્રસેન હવે શું થસે, એ દુષ્ટ મુજ આગળ કયાં જસે.	૫૪૫
ભાંખી બઠ નાખું પાતાળે, અને ચોઠ પળ કરે એકાકારે.	૫૪૬
જે હું નારાયણ તાણું છું તેજ, તો મારી હૈતને કરે નખેદ.	૫૪૭
જે સૃષ્ટિ સર્વે બ્રહ્માતાળી, એ દુષ્ટને કષ્ટ છે ઘણી.	૫૪૮
મુક્તિતાણું અમને આપ્યા છે જોદ, અખંડ વાસ એ રાખો તેહ.	૫૪૯
તેવા સતે સરજ્યા આપોઆપ, સૃષ્ટિતાણું મુકાવા પાપ.	૫૫૦
જાણી વંશ જપે અમારા જાપ, અમે મળ્યા નારાયણ આપોઆપ.	૫૫૧
એ ફરમાન લાગ્યો છું સહિ, એવી વાત ત્યાં હરિએ કહિ.	૫૫૨
તારા પિતાથી અગળો રહે, ચંદ્રસેન પ્રત્યે વિનુ કહે.	૫૫૩
મારે ચોઠ લોકમાં જપાવવો જાપ, પૃથ્વી ઉપર મેલવું પાપ.	૫૫૪
મારે ધરવા છે હસે અવતાર, દૈત્યતણા કરવા નિસ્તાર.	૫૫૫
જેને વાચા દીધી આંહે, એ સર્વે લેવા છે મૃત્યુલોક માંહે.	૫૫૬
એ દુષ્ટ થશે દસવાર, મુજ હાથે થાસે સંહાર.	૫૫૭
ચંદ્રસેન લાગે હરીને પાપ, સ્વામિ તમ આગળ એ કયાં જાય.	૫૫૮
અર્ધને વર દોને સ્વામિ તમે, અનંત આશા કરિએ છીએ અમે.	૫૫૯
ત્યારે તુઠ્યા દિનદયાળ ચંદ્રસેન ઉપર તુઠ્યા મોરાર.	૫૬૦
તેણે પાસે ને દીધી આંહે, કમલા કુંબર કીધા છે આંહે.	૫૬૧

અમુક મંત્ર હતા જેહ, વળી સર્વ ઉદ્યાપ્યા તેહ.	૫૬૨
સુર મંત્રના ક્રીધા ઠામ, દેતકું આપ્યા વિશ્રામ.	૫૬૩
ત્યારે શંખવો વિચારે મન. સુરમલ શું પુછે તન.	૫૬૪
જાઓ રાજ હરિ પાસે તમે, સત પ્રકાશિ કહું છું અમે.	૫૬૫
અંદ્રસેન હરિ પાસે ગયો, તે ફરીને આવીયો.	૫૬૬
જઈને તમે પુછો વિચાર, એ શું કરવાના છે વિસ્તાર.	૫૬૭
કેવે પ્રાક્રમે ઉભા હરિ, એ વાત તમે લાવો ફરિ.	૫૬૮
સુરમલ હરિ પાસે ગયો, લાગી પાયને ઉભો રહ્યો.	૫૬૯
રાજ્ય પ્રત્યે હરિ બોલ્યા તેહ, ચારો મારો ક્યાં છે એહ.	૫૭૦
રાજ્ય જ્યાર મારો મુજને આલો, તો કંઈશ પૃથ્વીને સ્વર્ગ પતાળ.	૫૭૧
મારે સૃષ્ટિ તણું કરવું જો કામ. અને દેત્ય તણું મેલાવા નામ.	૫૭૨
જે શંખ છે એને હાથ, તે કારણ કરીશું ઉતપાત.	૫૭૩
એવાં વચન હરિએ રાજ્યશું કહ્યાં, શંખ તારે હાથે ન રહે.	૫૭૪
કે વેદ મારે લઈ જવા પૃથ્વી માંહે, શંખ કારણ હું આવ્યો આંહે.	૫૭૫
મુજ પર પ્રસન્ન થાસે મહારાજ, એ વેદ શંખ લેવાને કાજ.	૫૭૬
હવે તુજને નથી આગળ જવાના ઠામ, એ ક્યાં જઈને છુપાવશે નામ.	૫૭૭
ત્યારે રાજ હરિશું કહે, સ્વામી તમથી નાશીને ક્યાં રહે.	૫૭૮
એક વાર તમે મેલી ગવો, શાને કારણ તમે દોહીલા થાવો.	૫૭૯
ત્યારે હરિ ક્રોધ કરીને બોલ્યા તેણી વાર, તું કોઢીઓ થઈને અવતરે દેત્યને દાર.	૫૮૦
એ દેત્ય જ્યારે રાજ્ય જો કરે ત્યારે દેત્ય દારે તું કોઢીઓ થઈને રહે.	૫૮૧
જો તું એ ઉપર ધરે છે હેત, તો તુજને કષ્ટ પમાડશે એહ.	૫૮૨
એવું વચન હરિએ કહું જ્યાં, કોઢીઓ પોળીયો થઈને રહેજો ત્યાં.	૫૮૩
દેત્ય તણો પોળીઓ જેહ, સુરજમલ રાજ્ય હોતાં તેહ.	૫૮૪
સતગોર બોલ્યા અગમ વાણ, કહો અકરમી રાજના શા કરે વખાણ.	૫૮૫
સતગોર બોલ્યા અગમ કથા, સુરમલ રાજ્ય ત્યાં કંઈ મથ્યા.	૫૮૬
જે હરિ પાતાળે આપે ગયા, ત્યાં ઈશરાજને વર આપ્યા.	૫૮૭
પુત્રને આપ્યું વૈકુંઠનું રાજ, અને ત્યાં પિતાને ક્રીધો નિરાધાર.	૫૮૮
સતગોર વાણી અગમ કહે, કર્મ વણા તે શું કરે.	૫૮૯
અકર્મીને નહિ ઈમાન, અને સકર્મીને સઘળું જ્ઞાન.	૫૯૦
કોના પુત્ર ને કોના પિતા, કર્મ સાથે લગાવે વાદ.	૫૯૧
ત્યારે શંખવે વિચારું મનમાંહે, હવે નથી જવાનાં ઠામ.	૫૯૨
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, સપ્તમે પાતાળ જઈ રહ્યો.	૫૯૩
અત્યારે દેત્ય નાશી અમુદ્રમાં પેઠા તતખેવ, ત્યારે પ્રાંછવ્યો ચાલ્યા નાશીયણદેવ.	૫૯૪

ત્યારે પુઠીથી શ્રી હરિ નિસચી, તે દેવ સમુદ્રને દેશ સંચયો.	૫૬૫
અગમ અગોચર સદા ચલિત ક્રીધા સદા, તે સ્વામીએ કરતા જુગમાં	
મચ્છરૂપ લીધાં તહાં.	૫૬૬
ત્યાં હરિ તેજ શ્રી મચ્છરૂપ થયા, અરેદૈત્ય દુષ્ટ મારા વેદ લઈને ક્યાં જાયે.	૫૬૭
તું મેલ વેદ તુને મારીશ કર ધરી, ત્યાં એવાં વચન બોલ્યા શ્રી હરિ.	૫૬૮
ત્યાંથી દૈત્ય નાકો ન રહ્યો કામ, તે જઈ પેઠા સમુદ્ર મુકામ.	૫૬૯
કંપતો શરિરે ધ્રુજતો ગયો, જઈ શંખોદર બેઠમાં શંખવો થઈ રહ્યો.	૬૦૦
ત્યાં શંખમાં ઘાટ્યું તન, અને સર્વે દૈત્ય લીધા એક મન.	૬૦૧
તે જઈ પડ્યો શંખોદર મોગર, ત્યારે વિષ્ણુ થયા તે કાર.	૬૦૨
ત્યારે દૈત્યે ધર્યો શંખમાં અવતાર, ત્યારે હરી મચ્છ થયા મોરાર.	૬૦૩
ત્યારે હરિ કહે ભલા ભલારે શંખવા, તું સમુદ્રમાં ક્યાં રહા.	૬૦૪
તારાં ચલિત તું કરે પ્રકાર, જો તું ચારે વેદનો એકજ કાર.	૬૦૫
ત્યારે હરિ તણી સતગોર કહે કયા, જુઓ શંખવો થયો છે મયા.	૬૦૬
સાત પાતાળની કોરે ગયો, અનંતકળા અનેરી લઈ રહ્યો.	૬૦૭
ત્યાં મચ્છરૂપ હરિ ઢોઠયા સહિ, શંખોદરને પકડ્યો જઈ.	૬૦૮
જ્યારે હરિએ જઈને ગ્રહા કાય, એને પુછી સર્વે પુર્વે તણી વાત.	૬૦૯
અતલિબલ હરી ક્યાં ગયો, અને દેખી હરિને આધીન થયો.	૬૧૦
તાં જળ તું કર પ્રકાશ, કઈ વેળાએ તું દેલજ યાસ.	૬૧૧
ફરી ટાણું નહિ આવે એક, હરિ પ્રકાશી બોલ્યા તેહ.	૬૧૨
ત્યારે કર જોડીને લાગ્યો પાયે, ક્ષમા કરો તમે ત્રિભુવન રાયે.	૬૧૩
સ્વામિ તમને સોખ્યાં ફરમાન, તમે ક્રીધા છે આપ સમાન.	૬૧૪
માટે સ્વામી તમે સરજ્યા સર્વે તન, દેવ દૈત્યને ચોદ જુવન.	૬૧૫
સ્વામી તમે રચના બાંધી આણી વાર, મુજ ઉપર તમ દયા ધરો દેવ મોરાર.	૬૧૬
સ્વામિ પતિત ને ઉગાર્યો તમે, ફૂળ ઉદારવા સરજ્યા છું અમો.	૬૧૭
સ્વામિ દયા કરીને હસો મન, સર્વે ઉદારવા છે તુને,	૬૧૮
સ્વામિ ભાગ્યવંતા સર્જ્યા છીએ અમો, જે મુજ હણવા આવ્યા તમે.	૬૧૯
કરે સ્તુતિને તળાંસે પાય, અને હરિ દર્શનમાં સમતો જાય.	૬૨૦
ભાવે ભક્તિ ધરે છે મન, અને મસ્તક તળે ધરે પોતાનું તન.	૬૨૧
તુજને મારવા આવ્યો છું હું, શાને સ્તુતિ કરે છે તું.	૬૨૨
બાણી વેદ લાગ્યો છે તું, શણગાર શક્તિના લાગ્યો છું હું.	૬૨૩
સત પ્રકાશી બોલ્યા મન, આલને મને ચોદ સ્તન.	૬૨૪
પાંચ આબુષણ અમતણાં, પાંચે બ્રહ્માને તે અમને વાઙાં ધણાં.	૬૨૫
તે સર્વે ઉપાધીને મેહું પાયે, તુને કેમ મેહું આણીવારે.	૬૨૬

કરૈઠ ભક્તિનો કરે ભાવ, અને મસ્તક મેલ્યું હરીને પાયે.	૬૨૭
સ્વામિ મુને મહાદેવે આપ્યું ફરમાન, મુસ્તક થાપી કીધો મેરૂ સમાન.	૬૨૮
જો બ્રહ્માએ કયો અહંકાર, તો અમે હયાં વેદ જો તેણી વાર.	૬૨૯
શક્તિ બહુ બળવંત મન, તમે જાણને લીધાં રતન.	૬૩૦
તમે કહો તો જે હું છું કોઈ અવતાર, તો મેં લીધો તે મારો વહેવાર.	૬૩૧
ત્યારે સદાશિવ ગયા હરિની પાસ, જાણને વચન કર્યું પ્રકાશ.	૬૩૨
ત્યારે હરિએ તમ ઉપર ધર્યું માન, દેવ દૈત્યના કરવા કામ.	૬૩૩
જો સર્વે વસ્તુ લીધી હતી અમો, તે આપ સમાન કરી મોકલ્યા તમો.	૬૩૪
સ્વામિ જો મેં કિધું છે કામ, તો આઠ લોકમાં પ્રકાસો તે મારે નામ.	૬૩૫
ચોર કહેવાયો હું જો આપ, તો દેવ દૈત્યમાં જપસે તમારો જાપ.	૬૩૬
એવા વચન શંખવો કહે, તેમ તેમ હરિ ક્યાં જો ધરે.	૬૩૭
સ્વામિ મારા મસ્તક ઉપર જો ધરે પાય, તો મારે કુળ શુદ્ધ જ થાય.	૬૩૮
સ્વામિ તમે ત્રણ સુરત એક જો છોયે, અને પ્રેમતણી જે રહે.	૬૩૯
ત્યારે ફરી શંખવાને હરિ શું કહે, એ વસ્તુ તો જપાસે નહિ.	૬૪૦
ત્યારે વાત શંખવે કહિ, સ્વામિ એ વસ્તુ રાખું નહિ.	૬૪૧
જો સ્વામિ હસે અમારે પાસ, સુપ્રત કરીને થઈ રહું ઢાસ.	૬૪૨
બોલ્યા એમ જો કરી પ્રજ્ઞામ, અને નિગમ વાળીનું દેખાડ્યું કામ.	૬૪૩
ક્ષમા કરીને દુર્જાળ જો થયા, અને દૈત્ય તણાં જો સર્વે મેલ્યા ભાવ.	૬૪૪
સ્વામી જો તમે છો દિનદયાળ, તો મને ઉગારી કરો પ્રતિપાળ.	૬૪૫
ત્યારે હરિએ વચન કહ્યું પ્રકાસ, મારે જાણું નારાયણની પાસ.	૬૪૬
તુજ તણો તેને કેહવો વિચાર, અને શક્તિ બ્રહ્માનો રાખવો વહેવાર.	૬૪૭
જો મન ધમ્મજા ધરતો હોય મન, તેનાં વર વહી આપું હું તન.	૬૪૮
તુખાન થઈ બોલ્યા હરિ, અને શંખાસુર પર કૃપા કરી.	૬૪૯
સ્વામિ હું એ વર માગું દિનદયાળ, જો સ્વામી મુજ કારણે ધર્યો અવતાર.	૬૫૦
સ્વામિજી કહ્યું તમારે હું ના કરે, તો આગળ તમારે હાથે મરે.	૬૫૧
સ્વામિ વેદ તમારો હું નવ જોયરે, અને તમ વિના કોઈથી નવ મરે.	૬૫૨
સ્વામિ ભક્તિભાવ તમારા જોયા, અને જઈ ભંગાણ પડાણું તહાં.	૬૫૩
જ્યાં વેદ તમારાં કરે વખાણ, ત્યાં જઈ મારી દેવરાણું આણ.	૬૫૪
જે કોઈ લેશે તમારું નામ, તે જઈ મેલાણું એ મારું કામ.	૬૫૫
ભજન કરી જે સમરે તુંને, તે વળી ભગત સમરે મુને.	૬૫૬
એવી કહી શંખાસુરે હરિ શું વાત, એણું વચન મુજને દોને નાથ.	૬૫૭
સૃષ્ટિ બ્રહ્માની અને માને સહુ, અને અવધ લગી હું મરે નહિ.	૬૫૮

વચન કોઈ નવ ઉઘાપે જેહ, ત્રણ દેવને શક્તિ જેહ.	૬૫૬
ચાર તમે ને પાંચમો હું, એવો વર સ્વામી દેને તું.	૬૬૦
ત્યારે હૈત્ય પાંચે હરિએ શું કહ્યું, એ શંખવાને મન ભાવ્યું.	૬૬૧
તું રહેજે મહાદેવની પાસ, તે તને પોતાનો કરશે ઢાસ.	૬૬૨
કરાચિ તપ દેશે વરદાન, તે તમારું વધારસે નામ.	૬૬૩
જા શંખવા તું કે છે મને, તું તેની કેડે લાગને એક તને.	૬૬૪
તે ધરસે ભક્તિ ને આવસે મારી પાસ, તો તુજને મારવાનો હું ખાસ.	૬૬૫
સ્વામિ તમને કહું વિચાર, મને મારીને આપો ઉદાર.	૬૬૬
ત્યારે હરિ કહે શુભ શંખવા વાત, તું હૈત્ય ને અમે નાથ.	૬૬૭
જાંબુદ્વિપે મુગમ અવતાર, અને નિર્મળ સુષિ તણો વિચાર.	૬૬૮
છેલ્લી કળાને છેલ્લું રૂપ, મળશે સઘળા દેવને ભૂપ.	૬૬૯
આઠ અંતનો એક અવતાર, ત્યારે તારો થાસે આધાર.	૬૭૦
હરિએ વચન કહ્યાં એહ, મસ્તકે ચઢાવી લીધાં તેહ.	૬૭૧
શંખોદર બેટને સાત પાતાળ, સત તણી ત્યાં ઉડે જાળ.	૬૭૨
કોષિ હૈત્ય બે પડયો ત્યાં, અને શક્તિરૂપ તેઠાવ્યાં ત્યાં.	૬૭૩
જેમ જેમ હરિ પાવ ધરે, તેમ તેમ શંખવો સ્તુતિ કરે.	૬૭૪
અમો દુઃખીઆ થયા બે હરિ, અને પ્રેમ પ્રાણ બસે નિસરી.	૬૭૫
કહે હરિ દુઃખીઆ નહિ થાવું, તુજ કેડે હું શાને ધાઉં.	૬૭૬
મારું પ્રાકમ ના આચરું, તુજ માટે શાને અવતરું.	૬૭૭
ત્યાં ધરી પાચને વેડે શરિર, અને રૂદ્ર જેવું થાએ નિર.	૬૭૮
મારી હૈત્યને રાખું નામ, મુણે લોકો કહ્યું પ્રભસાન.	૬૭૯
શંખથી હૈત્ય ગયો ટળી, હરિ ત્યાંથી આવ્યા પાછા ફરી.	૬૮૦
હૈત્ય માર્યાનાં થાય વખાણ, ચૌદ લોકમાં થયું બાણ.	૬૮૧
જે માર્ગે હરિ ગયા, છતિ હૈત્યને ફરી આવીયા.	૬૮૨
શક્તિ દેવી તણો પરવાર, સર્વે લોકમાં થયો જેજેકાર.	૬૮૩
પ્રજ્ઞા બેઠા હતા સહિ, ત્યાં તતકાળ કહ્યું જઈ.	૬૮૪
મુણો પ્રજ્ઞા હુત બે કહે, વેદ વિના પૃથ્વી કેમ રહે.	૬૮૫
ગયા વેદ ને તમે ચિંતાતુર થયા, તે કારણ હરિ પાતાળે ગયા.	૬૮૬
ત્યાં પાતાળે હરિએ શું કહ્યું, હૈત્ય કારણે મચ્છારૂપ ધર્યું.	૬૮૭
ત્યારે શંખવો થઈ રહ્યો બેટજ માંહે, ત્યારે હરિ એ ધર હોતા તાંહે.	૬૮૮
અચારે ન લાગો ઉપાય, ત્યારે લાગે પાય અને ઝોળખ્યા છે ત્રિભુવનરાય.	૬૮૯
ત્યારે આધિન થઈ સ્તુતિ કરે ધણી, ત્યારે હીમો વર તેને હણી.	૬૯૦
તે માટે તમને પ્રજ્ઞા કહું, તે દષ્ટિએ ભેધને આવ્યો હું.	૬૯૧

સરજાયો તે તમારો છું' કાસ, અને હરિ આવે છે હમણાં તમારી પાસ. ૬૯૨
વિનતિ કરે સર્વે દુત ઉભા રહી, તે જગ્યાએ હરિ ત્યાં આવ્યા સહી. ૬૯૩
ત્યારે બ્રહ્માને મન થયો આનંદ, હરખ્યા દુત દેવને ચોદ ભુવન. ૬૯૪
ત્યારે બ્રહ્મા પૂછે છે વિસ્તુને એક, કહો સ્વામિ કેમ નિપજ્યું તેહ. ૬૯૫
ત્યારે કહે હરિ બ્રહ્મા કૃપા તમ તણી, અમ ઉપર તુમ્હાન ત્રીભુવન ધણી. ૬૯૬
તે કારણ અમે ગયા પાતાળ, ત્યાં અમને માન્યા દિનદયાળ. ૬૯૭
મચ્છ તલાતલમાં પાતાળો જ્યાં, એક ભગત અમને મળ્યો ત્યાં. ૬૯૮
ત્યારે તેને મન ઉપજ્યો આનંદ, ત્યારે અમે દીધાં ધરમ આપ્યો સતપંચ. ૬૯૯
ત્યારે હૈત્યે તહાં ક્રીધી શી પેર, સર્વે વસ્તુ મેલી પૃથ્વીને ઘેર. ૭૦૦
ત્યાં હતો મચ્છ રાજાનો દેશ, અમે થયા ત્યાં તેવે વેશ. ૭૦૧
ધરતી શંખાસુરને રાખવા થઇ, ત્યારે અમે ત્યાં પોતા જઈ. ૭૦૨
ત્યારે જાણ્યું આવ્યા ત્રિભુવન ધણી, તો તેણે લીધી વાટ પાતાળજ તણી. ૭૦૩
ત્રીજો પાતાળો પોતો જઈ, હૈત્યે યુદ્ધ માંડયો સહિ. ૭૦૪
ત્યાં પ્રસાદમ ક્રીધાં અનેક, અને સર્વે હૈત્યે ક્રીધો વિવેક. ૭૦૫
ત્યાં વહારા કરે રાજ, તે તો આવ્યો અમારે કાજ. ૭૦૬
ત્યાં ભગત અમારા હતા એક, તે લાગ્યો પાય તેણે પુછ્યો વિવેક. ૭૦૭
ખંડના રાજા જે વસ્યા પાતાળ, તેમણે જોળખ્યા અમને દિનદયાળ. ૭૦૮
આવ્યો સામે અમે હતા જ્યાં, અમે ૧૨ દીધો વૈકુન્ઠનો ત્યાં. ૭૦૯
ત્યારે અમે જઈ રહ્યા ચોથે પાતાળ, અને તલાતલમાં બહુ અંધકાર. ૭૧૦
ત્યાં રાજા એક ભગતને ઘેર ગયો. હુતા ભગત તે નવ રાખીયો. ૭૧૧
ત્યાં રાજા હસ્તિ કરે છે રાજ, તે તો આવ્યો અમારે કાજ. ૭૧૨
ત્યારે તેને ભક્તિ ભાવે દીધો ૧૨, અમ હરિ આગળ લાંગો ક્રીધો કર. ૭૧૩
એવી સ્તુતિ કરે વિનુ બ્રહ્મા આગળ કહે, સ્વામિ ચોર તમારો તમથી કયાં જઈ રહે. ૭૧૪
સ્વામિ અમે ગયા સાતમે પાતાળ, અમને માન્યા દિનદયાળ. ૭૧૫
ત્યાં સતવાહિ જીવ હતાં ધણાં, એવા ભાગ્યવંતા તેજ તેજ તણા. ૭૧૬
ત્યારે તમ કૃપાએ આપ્યો ૧૨, તે ૧૨ને તમે સાચો કર. ૭૧૭
ખંડના ભુષ હતા એક, પાસે એ મારી ન આવ્યા તેહ. ૭૧૮
રસાતલમાં અમે ગયા જ્યાં, સુરજમલ ઉથાપ્યા ત્યાં. ૭૧૯
તહાં ધબળ રાજાને થયું જાણુ, તેમણે ન લોપી અમારી આણુ. ૭૨૦
સુરજમલ શંખવા સાથે થયો, તેને વળી અમરાનીઓ. ૭૨૧
વિન્દુ બ્રહ્માજી આગળ કહે, શંખવો રાખ્યો કેનો નવ રહે. ૭૨૨
જે આણુધણ હતાં શકિત તણાં, તે ધરતિ ઘેર મેલ્યાં તહાં. ૭૨૩
જે હતો અમારો શણગાર, તે મેલ્યો સુરજમલને દાર. ૭૨૪

અમે હજુતાં તેને ક્રીધી વાર, વેદ વાણી લીધી તત્કાળ.	૭૨૫
એટલી વાત વિન્નુ પ્રહ્લાને કહે, અકલ ગત તો અપરમ લહે.	૭૨૬
ત્યારે હરખ્યા પ્રહ્લાને ભયો અહુંકાર, અને ચૌદ લોકમાં તેજ અપાર.	૭૨૭
સ્વામી હું ગયો સાતમે પાતાળ, મને નાગે માન્યો દિનદયાળ.	૭૨૮
ત્યાં સર્વે લોકમાં થયું બાણ, મારી શંશવો લીધી આણ વાણ.	૭૨૯
વિન્નુ પ્રહ્લાશું કહે, સતપંથ ગોષ્ઠી જ્ઞાન જો ધરે	૭૩૦
આદે સતપંથ હુંતા જેહ, પેલા જુગમાં મુકયા તેહ.	૭૩૧
પ્રહ્લા કહે સ્વામિ સતપંથ વરો, અમે આગળ જશું ને તમે અવતરો.	૭૩૨
ત્યાં નારાયણે અમને આલ્યો છે વર, જે અમને મળશે તેની તમે સારજો કર.	૭૩૩
અમે જઈ દેખાડશું સૃષ્ટિમાં જ્ઞાન, તમે આવશો ત્યારે અમારે વધશે નામ.	૭૩૪
ત્યારે વિન્નુ પ્રહ્લાને કહ્યું, વચન તમારું મેં સત માન્યું.	૭૩૫
ત્યાં હંતા પ્રહ્લાને આવ્યા મહાદેવ, ત્યારે આવ્યાં શક્તિ કરે છે સેવ.	૭૩૬
ત્યારે ત્યારે સુરત કરે છે વિચાર, ત્યારે શક્તિએ માગ્યો શબ્દગાર.	૭૩૭
સ્વામિ તમે વેદ કારણે પાતાળે ગયા, આબુધણ માડું કાં ન લાવ્યા.	૭૩૮
તું સુણ સ્વામિ હું કહું છું તને, તમે ત્રણ દેવ બાણતા નથી મને.	૭૩૯
આદશક્તિ છે માડું નામ, કહે તો ફેરવું તમારો ઠામ.	૭૪૦
નારાયણે ઉપજાવી મુને, ગુણ મારા સર્વે કહ્યા છે તુને.	૭૪૧
અનંત કળાએથી હું અવતરું, ક્ષણ માંહે અનંત રૂપજ ધરું.	૭૪૨
ક્ષણું કામ ધરું માતાનું જ્ઞાન, ક્ષણુંકે મા નહિ મને સુતક સનાન.	૭૪૩
સૃષ્ટિ સર્વે રાખું મુજ મોબાર, સરણ રહું ઘેર ઘરું હું નાર.	૭૪૪
એવે પ્રાકમે હું જો ભરિ, મારો ગુણ ન બદલ્યો હરિ.	૭૪૫
અજમેલને પૂજતા તમે, હણી કટકા ક્રીધા અમે.	૭૪૬
પ્રહ્લા વિન્નુ ને મહાદેવ, તમે ત્રણે કરતા તેની સેવ.	૭૪૭
મને હજુતા ન લાગી વાર, તેને મારી કટકા ક્રીધા બાર.	૭૪૮
તેને મારી ત્રીશુળ ને છેદ્યું શરીર, તમ આગળ વળી રાખું ધીર.	૭૪૯
ત્યાં વળી માયારૂપી સર્જ્યાં છે અમો, હું નારી એક ને ત્રણ પુરૂષ તમો.	૭૫૦
એવાં વચન જો શક્તિએ કહ્યાં, તે પ્રહ્લા વિન્નુ મહાદેવે મનમાં લહ્યાં.	૭૫૧
ત્યારે વિન્નુએ કહ્યું શક્તિને ત્યાં, જે શબ્દગાર તમારો લાવ્યો છું અહ્યાં.	૭૫૨
મારે સૃષ્ટિ તણું કરવું છે કામ, અને રતન સુકાવાના છે જુદા ઠામ.	૭૫૩
અમે ફરી ગશું પાતાળ, હવે લેશું કુરંભ અવતાર.	૭૫૪
મેલી આવ્યો છું ધરતીને ઘેર, તો બાવું તેની કરવા પેર.	૭૫૫
શું કહેો છો શક્તિ વારંવાર, અને મારો ત્યાં રહ્યો શબ્દગાર.	૭૫૬
મેલી આવ્યો છું નાગને ઘેર, બાવું છે તેની કરવા પેર.	૭૫૭

જે અમે હૃદયે દીનદયાળ, તો ત્રીજી વાર બહુ રે પાતાળ.	૭૫૮
શક્તિ મન હરખ્યા અનંત, સ્વામી અમારે તમારે શું વચન.	૭૫૯
ત્યારે વિષ્ણુ કહે સુણો શક્તિ તમો, તમે આવો તો વળી બહુ અમો.	૭૬૦
સ્વામિ જે તમે હસો ચૌદભુવનનાનાથ, તો અમે આવીશું તમારી સાથ.	૭૬૧
વિષ્ણુ શક્તિ પ્રદા મળી, ત્રણે ચાલ્યા માંહે ભળી.	૭૬૨
ત્રણે થકી જે નિપજે અંશ, તે વળી કહાવે હરિનો વંશ.	૭૬૩
સતગોર કહે જે કોઈ તેના પુજે પાથ, તે જીવતો અમરાપુરમાં જાય.	૭૬૪
એ વંશમાં જે મુરત એક, જેમાં કળા અનેકાઅનેક.	૭૬૫
તેણે ટાણે આવે જેહ, તેણે સમે ઉપજે તેહ.	૭૬૬
મારે દૈત્ય ને જપાવે જપ, સતગોર કહે તે આપોઆપ.	૭૬૭
પાતાળે ગયાનું રખાવું વચન, અને ભકતના ઉગારવા તન.	૭૬૮
ચૌદ લોકમાં ઉપન્યા આપોઆપે જેહ, આપોઆપે કહ્યો તેહ.	૭૬૯
બાકી સર્વે પાત્રમાં ખપે, લેવાને તેના જાપે.	૭૭૦
ત્રણ મળીને કરે વિચાર, તમે પ્રદા વિષ્ણુ શક્તિ અવતાર.	૭૭૧
એ મચ્છ અવતારે ખાંધ્યા ખંધ, સતગોર કહે એ છે છેલી સંધ.	૭૭૨
સતગોર કહે એ એંધાણ, જ્યારે થયા મચ્છ ને આલવા વાણ.	૭૭૩
એક મળીને અવતર્યા તન, એને પ્રદાએ કહ્યું વેદ વચન.	૭૭૪
સર્વે આગે તો પ્રદા થયા, શક્તિ વિષ્ણુ કહે આવીયા.	૭૭૫
અને મહાદેવ ધ્યાન ધરી રહ્યા, ભેગ કળા લઇને નારાયણ પાસે ગયા.	૭૭૬
હરિવંશ એનું ધર્મ નામ, અને પ્રદા તણું અહીંયાં જુદા ઠામ.	૭૭૭
પ્રદા કુળે શક્તિ અવતાર, તે શું વિષ્ણુ કરે વહેવાર.	૭૭૮
કળા ધરીને વરે જેહ, આપોઆપે કહ્યું તેહ.	૭૭૯
ફરવે વેદતણી જે વાણ, ચૌદ લોકમાં કરે જાણ.	૭૮૦
અતિ બળનો આવે પાર, મારી દૈત્યને કરે સંધાર.	૭૮૧
વેળાનો વારો જેહ, અજંપા કાંડી જપાવે તેહ.	૭૮૨
બુલાવી દુનીયા વર્ણ અહાર, અને ખગોળ ભુગળ સહુ સંસાર.	૭૮૩
ભુગ અંતે ચલાવે વહેવા માન, હરિકળાનું એ એંધાણ.	૭૮૪
એ કુળમાં જુદા છે એ વંશ, જે કોઈ હોય પ્રદાનો વંશ.	૭૮૫
અગમ વાણી બાંખી અપાર, નિગમ અગમ વેદ વિચાર.	૭૮૬
આદ અંતની વાત કહે જેહ, જે ધર વાસો વિષ્ણુ રહે.	૭૮૭
નારાયણે ઉપજાવ્યું ઇંડિ, થયા પોતે ખાંધ્યો પ્રદાંડ.	૭૮૮
ત્યાંનો જે કોઈ કહે વિચાર, એ કુળ કહે પ્રદા અવતાર.	૭૮૯
હરિ તણું જે કરે વખાણ, અને સરજ્યાનાં સર્વે કહે એંધાણ.	૭૯૦

અવતાર તેનો જાણે વિચાર, તેને કહે પ્રજ્ઞા અવતાર.	૭૬૧
ચાર મુખને વેદ વાણ, જીવ આંધ્યા ચારે ખાણ.	૭૬૨
જીવ જાતના જે રતન, તે ઉપજ્યા પ્રજ્ઞાને તન.	૭૬૩
નાભી ચક્રનું જાણ્યું જ્ઞાન, ઉપજ્યાનું વળી કહે સરવે ઠામ.	૭૬૪
સુક્રિત મારગનો જાણો ભેદ, કહી દેખાડે ચારે વેદ.	૭૬૫
પોતે હરિનો જપે જાપ, અને સુષ્ટિને જપાવે જાપ.	૭૬૬
પંડ વરમંડનો કહે વિચાર, અને તે કુળમાં કહીએ પ્રજ્ઞા અવતાર.	૭૬૭
સતગોર કહે તમે સુનીવર સુણો, પણ વંશ માન્યાનો ભેદ છે ઘણો.	૭૬૮
પાત્ર અભ્યાગત કહાવે જેહ, દાન લેવા ઉપજાવે તેહ.	૭૬૯
હીષ દુદયે જે કોઈ દેહ ધરે, અને વચન જેનું ખાલી ના પડે.	૮૦૦
જે અવતાર થાય પ્રધાન, જે પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ એક જો જાણ.	૮૦૧
પુજે પાત્ર ને આપે દાન, તેનું થાય વળી મેરૂ સમાન.	૮૦૨
અમર ભેદની કહે દેખાડે વાટ, કહે સતપંથ સુક્તિના ઘાટ.	૮૦૩
આસન એંધાણે ઉપજે તેહ, નિત કળા અનેરી જેહ.	૮૦૪
જે દુનિયાને વિશે મન, અને છુડતાં કાઢે પોતાના તન.	૮૦૫
ચોંઠ જીવનના કરે વખાણ, તેવા સતિ લોકના સર્વે એંધાણ.	૮૦૬
ટાણે અવતાર ધરે જેહ, વેલ વર્તમાન જાણે તેહ.	૮૦૭
પ્રજ્ઞા આસન બેઠા હોય જેહ, અને નારાયણ શું ગોપી રાજે તેહ.	૮૦૮
વૈકુંઠનું વર્ણન કહે જેહ, ચતુર મુખી પ્રજ્ઞા કહીએ તેહ.	૮૦૯
અગમ સતગોર જાણે જેહ, વંશે અવતરે તે સરવે પાત્ર લે એહ.	૮૧૦
તે પાત્રને જે કોઈ દાન જો દે, અને સંતોકે સુપાત્રે જો લહે.	૮૧૧
પ્રભાતે વળી વાવે જેહ, અને સાંજે વળી ફળ પામે તેહ.	૮૧૨
સંતોકે એક ઘણું જો દે, અને સંતે ધર્મે સવાલાખ ઘણું લે.	૮૧૩
એવા સત રાજે જેહ, તે કુળ પાત્ર હોયે તેહ.	૮૧૪
વંશ તણો જો પ્રતાપ, છુટે ચોર્થોરી ને ઉતરે પાપ.	૮૧૫
પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ શક્તિ કરે વિચાર, હવે આપણે ધરીએ અવતાર.	૮૧૬
ત્યાં દેહ તણો નથી ઠામ, એકા મન્ત્ર જપાવા નામ.	૮૧૭
ભક્ત રૂપમાગતને આલ્લો વર, પેલા ભક્તનો સોહીકાર.	૮૧૮
ગાંધીનો મંત્ર જેહ, અને તારા વંશ લખ્યા તેહ.	૮૧૯
હીવ વશુજીથી આબ્યા હરિ, ત્યારે વંશ રહ્યા અવતરી.	૮૨૦
ત્રણેનું કુળ એકજ થયું, ત્યારે જુગનું પાપ જો ગયું.	૮૨૧
અકળ કળાથી ભણાવ્યો વેદ, સવા કરોડીએ લક્ષ્યા ભેદ.	૮૨૨
હરિ પ્રજ્ઞાનો એકજ વંશ, જુદા થયાને એકજ અંશ.	૮૨૩

એ યજ્ઞ એકમાં ધર્યો અવતાર, તે ચાર લાખ વરસ બનિસ હજાર.	૮૨૪
સુરજ મંત્ર હતા જેહ, વિષ્ણુ કુળમાં આવ્યા તેહ.	૮૨૫
અશ્વિ મંત્ર અજગા રહ્યા, દૈત્યને મહાદેવ લઇ ગયા.	૮૨૬
સતગોર કહે અગમ વિચાર, સુણો રખેસરો એ નિધાર.	૮૨૭
સતગોર કહે અગમ જે હોય, એ તે પરમ તત્વ બાણે વિરલા કોઈ.	૮૨૮
બીજ તીથી ને ગુરુવાર, હરિએ ધર્યો એ મન્થા અવતાર.	૮૨૯
સતગોર પ્રહ્લા આગમ ભર્યા, ભગત તારીને દેત્યો હર્યા.	૮૩૦
પાતાળ તણા જે હતા ભેદ, હરિ તે જોઇને આવ્યા ને લાવ્યા વેદ.	૮૩૧
મહાદેવને આપ્યો શંખ, વળી આપ્યા દવાદસી લીંગ.	૮૩૨
એક હરિએ રાખ્યો છે હાથ, ધરી પોતે કહેવાય નાથ.	૮૩૩
શકિત ત્યાં અવધ કરી, તમ કારણે અમે બાસું કરી.	૮૩૪
ત્યારે શકિતએ આપ્યું મન, સ્વામી અમોને મારા આપો રતન.	૮૩૫
ત્યારે હરિએ કહ્યું સહિ, એ વસ્તુ તો પાતાળે રહી.	૮૩૬
હવે હું એકવાર ગયો, અને નારાયણની કળા જોઈ આવ્યો.	૮૩૭
વળી હું જોઈશ ત્રણવાર, તેવા હું ધરિશ અવતાર.	૮૩૮
વસ્તુ અમારી છે જે પાંચ, છે જ્યાં નાગ કુળ ત્યાં.	૮૩૯
તે જોઇને આવ્યો છું હું, તે લિધા વગર નવ રહું.	૮૪૦
એવાં વચન શકિતને કહ્યાં, શકિત મનમાં આનંદ પામ્યાં.	૮૪૧
સવાપોરનો મન્થ અવતાર, તે માંહે હરિએ કર્યો ઉદ્ધાર.	૮૪૨
મન્થ નાળની જોઇ આવ્યા વાટ, એથા સર્વે તત્તવ ઘાટ.	૮૪૩
સાતે સમુદ્રના જોયાં મુળ, ઉપજ્યા છે તે આણી ત્રીશુળ.	૮૪૪
મેરૂનું મુળ રાખ્યું છે જ્યાં, અને અષ્ટ કુળ પરવત બાંધ્યા તહાં.	૮૪૫
મારે પૃથ્વી રાખવી છે બેવાર, તે કારણુ ધર્યો છે મન્થ અવતાર.	૮૪૬
કલપ ત્રણના જે હતા છવ, તેને તો કરવો છે શિવ.	૮૪૭
સતગોર વાણી બોલ્યાં ત્યાં, લાઇ હરિએ વચન દીધું છે આંધ.	૮૪૮
વચન તણો એ સમો બાણ, જેણે નવ મેલી પોતાની આણ.	૮૪૯
ત્યારે પ્રહ્લાને સોપ્યાં છે વેદ, બોલતાં અજવાળું થયું અલેખ.	૮૫૦
બોલ્યા પ્રહ્લા ઉઠે સુર, ચૌદ ભુવનમાં તેજ ભરપુર.	૮૫૧
ચતુર્ અજવાળું પ્રહ્લા ઉભા થયા, સૃષ્ટિએ બાણુ હરિ વેદ લાવ્યા.	૮૫૨
ઉઠી વાણી મટ્યો અધકાર, ચૌદ ભુવનમાં જેજેકાર.	૮૫૩
ત્યારે પ્રહ્લા વિષ્ણુને કહે, સ્વામિ એ અજવાળું ક્યાં લગી રહે.	૮૫૪
એ તમે છો હરિ અવતાર, તો સૃષ્ટિ તણો તમે કરો વિચાર.	૮૫૫
વિષ્ણુને પ્રહ્લા પુછે છે એક, સ્વામિ તમે મન્થ કેમ થયા તેહ.	૮૫૬

કેવો મચ્છનો હતો આકાર, સ્વામિ કેવો હૈત્યતણે વિસ્તાર.	૮૫૭
સ્વામિ કેવાં નેત્ર ને કેવી આંખ, સ્વામિ કેવા પગ ને કેવી પાંખ.	૮૫૮
સ્વામિ કેવું પંડ ને હતું જ્ઞાન, સ્વામિ કેવાં વરણ ને કેવી વાણ.	૮૫૯
સ્વામિ મનધર હતું તે માફ નામ, કેવા મચ્છ થયા તે ઠામ.	૮૬૦
સ્વામિ મનધરના જપતા જપ, અને તમે મચ્છ થયા છો આપ.	૮૬૧
ત્યારે બ્રહ્મા પ્રત્યે બોલ્યા હરી, નારાયણને ફરમાને કરી.	૮૬૨
બલે શંખવો પડયો સચુદ્ર માંહે, અને હું જઈ પોંચ્યો તરતજ ત્યાંહે.	૮૬૩
તે જઈ પડયો શંખોદર માંહે, અમે મચ્છરૂપ લીધું ત્યાંહે.	૮૬૪
હું સવા હાથનો મચ્છ બે થયો, અને જઈ પાતાળમાં ગરીયો.	૮૬૫
જ્યારે હીડું માફ રૂપ, ત્યારે થરથર મુખ્યો બ્રુપ.	૮૬૬
જળ તણા જીવાનો આકાર, તેવો મેં લીધો મચ્છ અવતાર.	૮૬૭
રક્તવણી નેત્ર જેહ, અને સેવત વરણી પર ને પાંખો તેહ.	૮૬૮
ત્યાં વળી મારે હતા બે દાંત, ત્યાં થયો મનધર ને બલ્યો હાથ.	૮૬૯
તરતજ કળા નોરની લઈ, મેં માર્યો શંખવો સહિ.	૮૭૦
નિગમ વાણી તેના પેટજ માંહે, મુને બહુ બળ પડ્યું ત્યારે.	૮૭૧
બે બાલે વાણી આવે મુજ પાસ, ત્યારે હૈત્ય થયો નિરાશ.	૮૭૨
હોથન થયો તહાં સહિ, અને કરજોડીને વિનતી કહી.	૮૭૩
ત્યારે તેણે શંખ મેલ્યો અળગે ઠામ, આધીન થઈને લીધું મારું નામ.	૮૭૪
મેં સર્વે વસ્તુને પુછ્યો ઠામ, તો અબ્બમેલનો જપતો નામ.	૮૭૫
એમ કરીને શંખવો હણ્યો, પરમે હૈત વળી ત્યારે ગળ્યો.	૮૭૬
સ્વામિ સતગોર જુગમાં હીવો તમે, વેદે હીધી વાચા પાળો તમે.	૮૭૭
હણ્યો શંખાસુરને કીધાં કાજ, ત્યાં મચ્છરૂપ લીધાં મહારાજ.	૮૭૮
કર્તા જુગમાં હરિ અવતાર ત્યાંથી મચ્છરૂપ હરિ પરવાર.	૮૭૯
એ શંખાસુરને માર્યો જહાં, ભક્ત રૂકમાંગદને સવાકરોડી શું તારીયો.	૮૮૦
ત્યારપછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસારે ઝોળખ્યા નિરધાર.	૮૮૧
ત્યારે મચ્છની માતા તો શંખાવતી કહીયે, અને પીતા તો ગ્રેમરૂખ કહીયે.	૮૮૨
ત્યારે શુર તો માનધાતા બાણ, અને શકિત તો ચંદ્રિકા દેવી પ્રમાણ.	૮૮૩
ત્યારે સ્વસ્થાન તો હંસપુર નગરી બાણ, સેત્ર તો દુવારામતી પ્રમાણ.	૮૮૪
વરદહો દાનવ તો શંખાસુર બાણ, ત્યારે ભક્ત રૂકમાંગદને ઉગાર્યો નીરવાણ.	૮૮૫
ત્યારે ચાર લાખને બત્રિસ હજાર શ્રીમચ્છરૂપે બાણ, ત્યારે રૂગવેદ હોતા પ્રમાણ.	૮૮૬
ઈઆંથી શ્રી મચ્છરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી શુરૂંબ્રહ્મા પીર ઈમામશાહાએ વાણી કહી.	૮૮૭

“ શ્રી કૂર્મ અવતાર—રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ. ”

—૦૦—

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

બીજે શ્રી કૂર્મ અવતાર લખ્યો છે તે મુળે મુનીવર ભાઈ !

બીજે કૂર્મ રૂપે અવતર્યો દેવ, સ્વામિ તમારો કોઈ ન બાણે લેઈ. ૧

તે દૈત્ય કારણે છળ લેઈ જો કર્યો, મેરૂ પર્વત દેવે પીઠ ઉપર ધર્યો. ૨

જેમ પીઠે તો એસો ભરિયો ભાર, શોહી કોરંબ તે નર આકાર. ૩

તે મેરૂ પર્વત ઉપર દૈત્ય મધુકૈટક રહે, તેના બળનો કોઈ પાર ન લાહે. ૪

તે દૈત્ય દાવો કરી વચન બોલ્યા સોએ, એસા પરવતે રહું જે ન મારે કોઈ. ૫

નીચો રહું તો મને મારે ધરી, હવે બેસું જઈ પર્વતે ચડી. ૬

જ્યારે કોરંબ રૂપે હરી અવતાર, તારે પીઠે ધર્યો પૃથ્વીનો ભાર. ૭

જ્યારે પૃથ્વીમાં ભક્ત હરીનો બપ કરે છે જાયે, ત્યાં છાસક કરોડ દૈત્ય વ્યાપક થાયે. ૮

તેમાં દૈત્ય મધુકૈટક બળીઓ આએ, તે સંગે છાસક કરોડ અસુરો મેરૂ પર્વતે જાએ. ૯

ત્યાં કોરંબ રૂપે હરિ એસો ક્રીધો, લઈ મેરૂ પર્વત સમુદ્રમાં દીધો. ૧૦

ત્યારે માન સરોવર દૈત્યનું ચાનક બાણ, અને તહાં સમુદ્ર મથન કર્યો છે બાણ. ૧૧

ત્યારે મથવા દેવે મેરૂ પર્વત સમુદ્રમાં દીધો જાય, ત્યાં મધુકૈટક દૈત્ય શબ્દગાયો સહી. ૧૨

ત્યાં દેવે મેરૂ પર્વતનો રવાયો ક્રીધો વાલ, અને વાસંગ નાગ આબ્યો તતકાળ. ૧૩

બીજે કોરંબ રૂપે કડેણા કરી, વાસંગ કાઠે ને ધરણી ધરી. ૧૪

ત્યારે મેરૂ પર્વતનો રવાયો ક્રીધો હરિ, મથ્યો મેરામણ ને લક્ષ્મી વરી. ૧૫

એવાં ચલિત્ર ક્રીધાં શ્રી હરિ, ત્યાં ભક્ત કારણે બાવજ ધરી. ૧૬

ત્યાં વાસંગનાગ હરિને નમે કરજોડ, ત્યાં દેવ મળ્યા છે અનંત કરોડ. ૧૭

તે મેરૂ મથવા એકીકારે વિરલોચન સર્વે દેવ થયા, બીજી ગમમાં હરિ આપે

એકલા બયા. ૧૮

ત્યાં વાસંગનાગનું નેત્રુ કહ્યું, ત્યાં એકીગમ હરિ બળ આપે ધર્યું. ૧૯

મધુ સાગરથી ક્રીધો ઘોરસ, અને દાનવ માર્યો મધુચોરસ. ૨૦

જ્યારે મથ્યો સમુદ્ર માવજીએ મનજો ધરિ, ત્યારે રતન ચતુર્દસ કાઢ્યા શ્રી હરી. ૨૧

પુછનિગમ દેવ મળ્યા બહુ વીર, ને મુખનીગમ દાનવ મળ્યા સોધીર. ૨૨

કરે વમાસણ નાખે જોડેવે વેલ, અને દાનવ મહું હુંઆં તતકાળ. ૨૩

ત્યાં દેવે મથ્યો મેરામણ ને અમૃત કાઢ્યાં જોડ, તે લઈ ચંદ્ર સુરજને પાયા તેહ. ૨૪

એવું ચંદ્ર સુરજ બોલ્યાં ત્યાં, સ્વામિ એ દૈત્યને અમૃત પાવો કાં. ૨૫

ત્યાં બેઠો રાહુ દેખ્યો જુગદીસ, દૈત્ય આઠો થયો ત્યારે ચડી રીસ. ૨૬

જ્યારે અમૃત પીતાં દેખ્યો જુગદીસ, ત્યારે દૈત્ય દેખીને મન ચડી રીસ. ૨૭

હેવે મારી દૈત્ય શીર લીધો ઉતાર, દૈત્ય મારણે કુશીકારંભ રૂપ ધર્મ મોસાર. ૨૮
 ત્યાંથી શ્રી કૌરંભ રૂપ હરિ અવતાર, હેવે મથી સમુદ્ર રત્ન કાઢ્યાં દશચાર. ૨૯
 ત્યાં ચ્યોદ રત્ન ચિતમાં ધરી, અને માયા મોહે અનંત હરી. ૩૦
 મથ્યો સાગરને વર્તયો જેજેકાર, ત્યાર પછી પ્રગટ થયા કિરતાર. ૩૧
 જ્યારે બીજે કૌરંભરૂપે દૈત્ય મધુકૈટબને મારીયો, ત્યારે સવા કરોડીશું ભગત
 અમરીષને તાર્યો. ૩૨

ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોસાર, ત્યારે સર્વે સંસારે જ્યોગખીયા સાર. ૩૩
 ત્યારે શ્રી કૌરંભની માતા તો કમળાવતી કહીએ, પીતા તો પરીકમ રૂપ કહીએ. ૩૪
 ત્યારે ગુરૂ તો એકારૂપ બાણ, શક્તિ તો અણ્યા દેવી પ્રમાણ. ૩૫
 ત્યારે નરદજો દાણુવ મધુકૈટબ બાણ, ત્યારે ભક્ત અમરીષને તાર્યો નિરવાણ. ૩૬
 ત્યારે ચાર લાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી કૌરંભરૂપે બાણ, ત્યારે રૂગવેદ હોતા પ્રમાણ. ૩૭
 ઇચ્છાંથી શ્રી કૌરંભરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી ગુરૂ બ્રહ્મા પીર ઇમામશાહાએ વાણી કહી. ૩૮

“શ્રી વરાહ અવતાર—રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા ફરમાનજી બીસમીદલાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

ત્રીજે શ્રી વરાહ અવતાર લખ્યો છે તે સુણો મુનીવર ભાઈ !

ત્રીજે શ્રી વરાહ રૂપ ધર્યો મહારાજ, ભક્ત સતીકિતું કરવા કાજ. ૧
 દેવ રમેસરમાં વતર્યો જે જે કાર, જે ત્રીજે શ્રી વરાહ રૂપ ધર્યો અવતાર. ૨
 જ્યારે વરાહ રૂપે દેવનો અવતાર, ત્યારે પૃથ્વી રાખી ઢાઢ વચાજ. ૩
 જે મોરવો દૈત્ય આકાશમાં રહે, તેના બળનો કોઈ પાર ન લહે. ૪
 ત્યાં વરાહ રૂપે છળબળ કરી, સકળ પૃથ્વી ઢાઢે ધરી. ૫
 ત્રીજે ત્રિકમ દેવ ત્રિભુવન સાર, તબ હરિએ લીધો વરાહ અવતાર. ૬
 ત્યાં દેવતાની તો કીધી સાર, સ્વામિએ દાનવ માયો તે કાર. ૭
 ત્યાં લડે જોડાઓ ભંગજ થાય, અને પૃથ્વી તો પાતાળે જાય. ૮
 ત્યાં એક ડાઢમાં પૃથ્વી ધરી, બીજી ડાઢે દૈત્યની મોતજ કરી. ૯
 ત્રીજે વરાહ રૂપે ભક્તોના પ્રતિષાળ, ત્યાં દેવે પૃથ્વી રાખી ઢાઢ વચાળ. ૧૦
 જ્યારે ભાર પૃથ્વીના દેવે ઉતાર્યો, ત્યાં મહારૂપ તો સુવેર અવતર્યો. ૧૧
 ભોસાસુર પાટણ દાનવતું ક્ષેત્ર બાણ, ત્યાં મોર દૈત્યના લીધા પ્રાણ. ૧૨
 જે મોરવો દાનવ. દેવે હણ્યો, તે દૈત્ય મારવાને અવતાર સુવરકો ધર્યો. ૧૩
 જ્યારે ત્રીજે રૂપે હરિ આબ્યા સંસાર, ત્યારે દેવ હરઆ અપાર. ૧૪
 જ્યાં વરાહે ઢાઢ દીધી ધાર, ત્યારે દાનવ મોરવો માયો તેણી વાર. ૧૫

મોરવો દેત્ય હરિએ સંકાર્યો જ્યાં, સ્વામિએ છુ ભકતને યોધાર્યો ત્યાં.	૧૬
જે દેત્ય તણો ક્રીધો સંઘાર, શ્રી વરાહ રૂપ ધર્યો મોરાર.	૧૭
તે સુવર રૂપે સુરીજનહાર, ત્યાર પછી સૃષ્ટિમાં પ્રગટ થયાં ફિરતાર.	૧૮
સુણો સુનીવરો સતગોર કહે, હરિ ચલિતનો કોઈ પાર ન લહે.	૧૯
જે હરિ સાથે ભગત રાખે ચિત્ત, તે કહાવે હરિ તણો મિત્ર.	૨૦
જ્યારે ત્રીજા વરાહ રૂપે દેત્ય મોર દાણવને મારીયો, તારે સવા કરોડીશું ભક્ત	
ધ્રુવને તારીયો.	૨૧
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વ સંસારે યોગાખીયા બાણ.	૨૨
વરાહની માતા તો પદ્મામતી કહીયે, અને પીતા તો દાદમ રૂખી કહીયે.	૨૩
ત્યારે શુર તો સેનનંદ બાણ, અને શક્તિ તો સોમીયા નીરવાણ.	૨૪
ત્યારે સ્વસ્થાન તો બગપુર નગરી બાણ, ક્ષેત્ર તો માન સરોવર પ્રમાણ.	૨૫
નરે મારીયો મોરદાણુવ બાણ, ત્યારે ભકત ધ્રુવને તારીયા નીરવાણ.	૨૬
ત્યારે ચાર લાખ ને બત્રીસ હજાર શ્રી વરાહ રૂપે બાણ, ત્યારે રૂઘવેદ હોતા પ્રમાણ.	૨૭
ત્યારે શ્રી વરાહ રૂપ સંપૂર્ણ સમાપ્ત સહી, એવી શુર બ્રહ્મા પીર ઈમામશાહોએ	
વાણી કહી.	૨૮

“શ્રી નરસિંહ અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચાકરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહિમ.

શ્રી નરસિંહ અવતાર લખ્યો છે તે સુણો મુનિવર બાઈ !

ઈન્દ્રિયાં થકી હરિએ નરસિંહ રૂપે પ્રકટયા સાર, ત્યાં દેવ ચતુર ભુજ અવતર્યા મોરાર. ૧
ત્યારે ચોથા કર્તા બુગમધ્યે દેત્ય હિરણ્યાકશ્યપ બયો. ત્યારે તે અંશુષ્ઠા

ભર તપ કરવા ગયો. ૨

તે દેત્યે વનમાં જઈ મહાતપ સાધ્યો જેહ, તેને શંકરે દસ વર આપ્યા તેહ. ૩
ત્યારે તે વર લઈ ચાલ્યો નગર મોબર, ત્યારે દેત્યનો ગોર આબ્યો તતકાળ. ૪
હારે જજમાન તે વર માગ્યો શું, રખે માગતાં ચુક્યો તું. ૫

એ તો ગોરજી અમરકાયા દસવર માગ્યા સહી, તો સ્વામિ અમે માગતાં ચુક્યો નહી. ૬
બાઈ તારે મોત છે ઘરને બાર, કે તને નરસિંહ સાવજથી ઉપજે કાલ. ૭

ત્યારે હરણ્યાકશ્યપ દેત્ય પાછો તપ કરવા ગયો, ત્યારે શ્રી નરસિંહ નામ

સ્વરૂપે પ્રગટ થયો. ૮

ત્યારે દેત્ય મહા ક્રોધ થરી બોલ્યો છે જેહ, ત્યારે કરમાની ફિરરતો ચાર

રૂપે થઈ ઉઠ્યો છે ત્યાં. ૯

જ્યારે ફરમાનિ ફિરસ્તો દેવસભા માંહે જાય, ત્યારે ભગત પ્રહલાદ શ્રી
નરસિંહજીને લાગે પાય. ૧૦

‘ ભગત પ્રહલાદના જનમના પરછા. ’

ત્યારે દૈત્ય કોપ ધરી નગર સ્થાને ગયો, તે રાત્રે જઈ અણુમાનીતી સીધર વાસો રહ્યો. ૧૧
તે પ્રહલાદ ભગત મૃત્યુ લોકમાં આવ્યા ભગતને કાજ, તે ભગત પ્રહલાદને
પેટ વસ્યા તેણી રાત. ૧૨

તે ભગત પ્રહલાદ આ સતગોર વચને શ્રી નરસિંહને સાથ લાવ્યા, તહાં
ભગત હરજીકશ્યપને ઘેર આવ્યા. ૧૩

ત્યારે રાજાએ સ્ત્રીને ગર્ભ સાધ્યો જહાં, તે દિન સ્ત્રીને મહા દુઃખ પડયું છે તહાં. ૧૪
તે ભગત પ્રહલાદે દૈત્ય કારણ માતા ગર્ભવાસે, દુઃખ દીઠાં ભેડ ત્યારે

શ્રી નરસિંહે કુખ ફેરવી ભગત રાખ્યા ત્યાંહે. ૧૫
જે હરજીકશ્યપ દૈત્ય કરતો રાજ, તેનો પુત્ર હુંવા ભગત પ્રહલાદ. ૧૬
ત્યારે ભગત પ્રહલાદ ગર્ભવાસ બંધનથી છુટા જાણુ, ત્યારે બહુ રૂઢન

માતા કરે પ્રમાણુ. ૧૭
બાઈ બેની આપણી નજરે એ બાલકહત્યા વેઠાશે નહિ, હવે બાઈ તમે
એ બાલકને મેલો વનમાં જઈ. ૧૮

જ્યારે ભકત પ્રહલાદનો જન્મ હુંવો, ત્યારે લઈને વનમાં એને મેલ્યો જીવો. ૧૯
ત્રણે દેવ ભમરપલંગે પોઢ્યા હરિ, તે ભકતની વનમાં ચિંતા કરી. ૨૦
તહાં ભગત ભમરપલંગે પોઢ્યા જહાં, તે ભગત ઉપર તે વખતમાં

કામધેનુ દુધ પાય તહાં. ૨૧
તે ભગતને સુવર્ણ પારણું ફિશરતને જડયું સહિ, તે વનમાં આસુપાલવે બાંધ્યો છે જઈ. ૨૨
તે વનમાં સહુ મહીને ગોર ગોવાળીઆ વીમરસ કરે ભાઈ, એ કોઈ

મહારાજ કળી કુંવર અવતર્યો. ૨૩
ભાઈ સર્વે આપણ મળી રાજાને કરીયે જાણુ, એ વાંઝીઆ રાજા છે કુંવર
માટે બહુ દેશે માન. ૨૪

જ્યારે સહુ મહીને કુંવરનું જાણુ કર્યું છે જહાં, ત્યારે તતખેવ પ્રતિહાર
દળ આવ્યાં તહાં. ૨૫

તહાં બ્રાહ્મણે કુંવરને દીધી સહજ ગાળ, એ અક્ષર ન ભણી શકે બાળ. ૨૬
કહે પ્રહલાદ સુબો વિપ્ર સુભાણુ, નરસિંહ નામ ઉપર વાંં પ્રાણુ. ૨૭

ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યા રાજા શું સોચે, જે કુંવર કહ્યું નથી માનતો જોચે. ૨૮
જે નરસિંહ હોય તમારો કાળ, આજ તેનું નામ જપે છે બાળ. ૨૯

ત્યારે પ્રાંઠિત કહે રાજા એક વણુચ્છું છે તમારે બાળ, એણે મારી વણુસાડી
સર્વે નિશાળ. ૩૦

હોંરે રાજા એ કુંવર કરે છે એવું કામ, તે સર્વે નિશાળીયાને જપાંવે તમારા

દુશ્મન નરસિંહનું નામ. ૩૧

હોંરે રાજા તમે એ કુંવરને શું હયો છો માન, બાઈ તે સુનું શું પહેરીયે જેણે

પોતાના તુટે કાન. ૩૨

ત્યારે હરણાકશ્યપ કોપ કરી બોલ્યો ભુપાળ, હવે ડેરા માંહે લેઈ મેલ્યો બાળ. ૩૩

ભુત પ્રેત જ્યાં બહોળાં હોય, એ બાળકને ફાટી ખાય. ૩૪

હરણાકશ્યપ દેવળ દેરાં પુજે છે જહાં, એક રાતે ભક્ત પ્રહલાદ સહી રાખ્યા ત્યાં. ૩૫

જ્યારે ભક્ત પ્રહલાદને દેરાંમાં ધર્યો, ત્યારે હુંક હાથે દેવળ પડ્યું. ૩૬

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ નરસિંહનું બણે, ત્યાં હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૩૭

જ્યારે પ્રહલાદને આંતિકથી ઉતાર્યો જ્યાં, ત્યારે દેવળનાં હાથપગ મોં નખ

છેલાતા તહાં. ૩૮

ત્યારે હરણાકશ્યપ કુંવરને સમુદ્રમાં ધરે, એ બાલક મોત વગર અવગતે મરે. ૩૯

જ્યારે દેવ બાલકને સમુદ્રમાં ઘાલીને પાછા વળ્યા, ત્યારે હરિએ હંસરાજ

બાળકને લઈ બહાર નિકળ્યા. ૪૦

જે દેવે કુંવર સમુદ્ર મહાં મેલ્યો જહાં, ત્યાંથી ભક્ત પ્રહલાદ હંસજીવ ઝીલ્યા તહાં. ૪૧

દેવે જે બાલકને સમુદ્રમાં દીધો, ત્યાં હંસરાજએ ઉગારી લીધો. ૪૨

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ નરસિંહનું બણે, ત્યારે દેવ હિરણાકશ્યપ વાતજ સુણે. ૪૩

ત્યારે પ્રહલાદ કુંવરની માતા આવી એ બળ્ણું કહે, પાંચ દિવસ તું શાંત રહે. ૪૪

તાં માતા કુંવરને વારે જેહ, પછે આપણે પુણ્યું સ્વામિ તેહ. ૪૫

ત્યારે પ્રહલાદ વચન બોલ્યા છે તહાં, માતા આજ નરસિંહ નામે ઉગરીએ અહાં. ૪૬

ત્યારે દેવ કહે વાણી શર્પ ડસાવે બાળ, જે ચડે વિખને મરે તતકાળ. ૪૭

ત્યાં આણ્યો શર્પ જે પ્રહલાદને ડસે, તે વીખ શીટીને અમરત થસે. ૪૮

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, દેવ હિરણાકશ્યપ વાત તે સુણે. ૪૯

દેવ કહે રે હસ્તિ તળે લઈ નાંખે બાળ, કુંવરને મારી નાખે તતકાલ. ૫૦

ખાંધી બાળને હસ્તિ તળે દીધો, પણ ચરણે લાગી કુંવર ગયો. ૫૧

દેવે ભક્ત પ્રહલાદ હસ્તિ આગળ ધર્યો જહાં, કરી પ્રણામ ને ગજંદર

પાછો વળ્યો તહાં. ૫૨

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, તે દેવ હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૫૩

દેવ કહે ઘાણીમાં બાળક પીલાવો જઈ, જે મુસ્તક ચૂર્ણ થાય. ૫૪

જ્યારે ભક્ત પ્રહલાદને ઘાણીમાં ઓરીને પીલ્યા જઈ, ત્યારે ઘાણીની લાટ

ફાટી નવ કકડા થઈ. ૫૫

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, ત્યાં હિરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૫૬

દેવ કહે અમે દેવળ દેહરાં પુજ્યાં છે જ્યાં, તે બાળકને લઈ મેલો ત્યાં. ૫૭

તે કુંવરને દેવળ દેરામાં ઘાલ્યા જઈ પ્રતિહાર, ત્યારે ભુત પ્રેત ઉડ્યા તેણીવાર. ૫૮
તેણે ભક્ત પ્રહલાદને હંપુરથી હથિઆર ઉતાર્યા જહાં, તેણે દેવળના હાથ

પગ નાક મસ્તક છેદ્યાં તહાં. ૫૯

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું ભણે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત જો સુણે. ૬૦

ત્યારે હરણાકશ્યપ બોલ્યા તતકાળ, હવે ડુંગરે લઈ ચડાવો બાળ. ૬૧

તે ભક્તને ચામડે મઢીને ડુંગર ઉપર ચડાવ્યાં જહાં, ત્યારે દેવે અમર ડોલ
ડોલાવતા તહાં. ૬૨

જ્યારે ડુંગર ઉપરથી કુંવર ડેલ્યા જહાં, ત્યારે પ્રહલાદને પવન વેગે દેવ

ધાધ પોતા છે તહાં. ૬૩

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું ભણે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત જો સુણે. ૬૪

માત કહે કુંવરને પાંચ દિવસ ઘરમાં ટીલળા ધરો, પછે આપણાં સ્વામિની સેવા કરો. ૬૫

ત્યારે ભગત પ્રહલાદ માતાશું વચન બોલતા તહાં, આપણે શ્રી નરસિંહ

હાજર બેઠા છે અહાં. ૬૬

બેઠા પ્રહલાદ શ્રી નરસિંહ નામ ભણે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત જો સુણે. ૬૭

ત્યારે બોલ્યો દૈત્ય માફ હા એ કાજ, હવે એનું હોળીમાં ધાલીને બાળો આજ. ૬૮

તે દૈત્ય હરણાકશ્યપને મન કોપ થયો છે તહાં, હવે કુંવરને હોળીમાં લગાડી

બાળો અહાં. ૬૯

દૈત્યે જ્યારે હોળી લગાવી પ્રીતી મોટી જળ, શ્રી નરસિંહ વૃદ્ધ પ્રાદાણુ ધયા તતકાળ. ૭૦

ત્યારે દેવે હોળીને અનામત સુત્ર વિંટ્યા ત્યાં, અગન તું મારા ભગતને

એણી પેરે રાખો માંઈ. ૭૧

તે દીન પ્રહલાદની માતા રૂદન કરે છે જઈ, હારે બાઈ શું રૂવે છે તમારા કુંવરને

દેવ અનામત રાખશે સહી. ૭૨

તે પ્રહલાદની માતાએ હોળી વધાવી આપ, તમે એવા તુઠ્ઠને સહુને સાથ. ૭૩

તે કુંવરને હોળીમાં ધાલ્યો જે વારે, અને ઉપર કાઢ સિંચ્યા અપાર. ૭૪

ઉભા લોક અને ઠાઠે આગ, બાઈ હવે કુંવર કયાં જાસે ભાગ. ૭૫

ફરતા લોક ઉભા રહે પાસે, વચ્ચે ન અસિ લાગ્યો પ્રસાસે. ૭૬

જેનો સખા છે દિનદયાળ, ત્યાં ચડી સંતોસે બેઠો બાળ. ૭૭

ત્યારે બોલ્યો દૈત્ય માફ અવિચળ રાજ, એ દુશ્મનને હોળીમાં બાળો આજ. ૭૮

હવે વાણું વાળને ઉગે રવિભાણુ, ત્યાં ભણે પ્રહલાદ શ્રી નરસિંહ નામ. ૭૯

ત્યારે દૈત્યને મન તો વસિયો કાળ, કહે હવે સ્થંભ શું બાણું રે બાળ. ૮૦

આણી થંભ અગન સુ ધીકાએ, ધગધગતો ફરતો થંભ થયો. ૮૧

લોક થંભ માંહેથી અસિ નીસરે, ત્યાં પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહ બોચરે. ૮૨

ત્યારે નગર લોક મળી ઉભા થાય, તહાં સકળ સભાશું બેઠા રાય. ૮૩

- ત્યારે બોલ્યો હિરણ્યકશ્યપ લાવો એ બાળ, અને થંભસુ' તાણી બાંધ્યો તત્કાળ. ૮૪
- ત્યારે પ્રહલાદને આણી સભામાં ધર્યો, ત્યાં શીર ઉઘાટે ઉભા રહ્યા. ૮૫
- જ્યારે આણી સાંકળને બાંધ્યો થંભ, ત્યારે દૈત્ય ત્યાં બોલ્યો આનંદ. ૮૬
- એ જ્યાં તહાંથી નાસે છે બાળ, હવે થંભસુ' તાણી બાધું તત્કાળ. ૮૭
- તે નરસિંહ નામ કો સમરણ કીયો, હવે તારો સ્વામિ કયાં ગીયો. ૮૮
- અરે બાળક તું એવો શું અજાણ્ય, એ નરસિંહથી ગોસે પ્રાણ. ૮૯
- અરે મુરખ મન માંહાલે શું કર, આ લોક દેખતાં તું કા મરે. ૯૦
- લોકશું કુંવર બોલ્યો સત્ય પ્રકાસ, અમારે હૃદયમાં હાજર નરસિંહ પાસ. ૯૧
- ત્રણલોક માંહે ભરપુર, આ લોકા થંભમાં છે નહિ દુર. ૯૨
- જે સકળમાં જાણો વાસ, તે શ્રી નરસિંહ અમારે પાસ. ૯૩
- જેસી નયણમાં પુતલી સત જોએ, તેસા નરસિંહ હાજર મોએ. ૯૪
- હારે પ્રહલાદ અમે કહું છતાં એ પણ, હાજર હોય તો દેખાડ મોય. ૯૫
- ત્યારે પ્રહલાદ વચન એવું કહે, મારા સ્વામિ આ થંભમાં રહે. ૯૬
- જ્યારે એવાં વચન કહ્યાં પ્રહલાદ, ફાટો થંભ ને હવે અવાજ. ૯૭
- ત્યારે નરસિંહ રૂપ થયા પ્રકાસ, જાણે ત્રુટી પડ્યો આકાશ. ૯૮
- ચોથે શ્રી નરસિંહ હરિ અવતાર, ભકતોની વારે ધાયા મોરાર. ૯૯
- તે ભક્ત કારણ ચોથે શ્રી નરસિંહ ભયા, ત્યારે દેવ કરોડી થંભમાંહે પ્રગટ થયા. ૧૦૦
- જ્યાં થંભ તોડી પ્રગટયા નરસિંહરાય, ત્યાં ભગત પ્રહલાદ લાગો પાય. ૧૦૧
- શ્રી નરસિંહ રૂપે પ્રગટ જાણુ, જેમ સહસ્ર કળાસુ' ઉગ્યા ભાણુ. ૧૦૨
- ચોથે શ્રી નરસિંહરૂપ જો ધરિ, અને ભગત કારણ આળ્યા હરિ. ૧૦૩
- ધધરી વેળાએ ધર્મુ ધ્યાન, ત્યાં નરસિંહરૂપ ધર્મુ ભગવાન. ૧૦૪
- શ્રી નરસિંહ રૂપે ત્યાં હવાજળ, અને જળ્યાએ શ્રી વીજળી લળ. ૧૦૫
- દાંત જેવા પુનમકાચંદ, તહાં ભગતને મન થયો આનંદ. ૧૦૬
- જ્યારે ફેરવું પુછ જેમ વાસંગ નાગ, ત્યારે હિરણ્યકશ્યપ ચાલ્યો ભાગ. ૧૦૭
- જ્યારે નરસિંહ રૂપે ગાલ્યો, ત્યારે ચરધર મુજે હિરણ્યકશ્યપ રાય. ૧૦૮
- જ્યાં દેખ્યો દૈત્યને કોખ્યા શ્રીહરિ, ત્યાં દેવે ધર્મુ મહાબળ તેજ જો કરી. ૧૦૯
- હરિ દૈત્ય, દુષ્ટ શું સારો કામકીયો, મારા ભગતને દુઃખ કેમ લીયો. ૧૧૦
- હરિ હારે શ્રી નરસિંહ તમે કેમ મારસો મોયે, મારી વાત એક સુણજો
કહું છું તોયે. ૧૧૧
- હરિ તમે સાંભળો વાત, શું કહિએ ઘણી, શ્રી શંકરે અમર કાયા કીધી છે મુજતણી. ૧૧૨
- સુણો નરસિંહ કેમ મારસો મોયે, મારી વાત એક સુણ કહું છું તોયે. ૧૧૩
- જ્યારે ઇશ્વર આગળ બહુ તપ કીયો, ત્યારે ઇશ્વરે દસ વરદાન લીયો. ૧૧૪
- ઇશ્વરના વચન વખાસી જોયે, શ્રી નરસિંહ કેમ મારસો મોયે. ૧૧૫

ખોળે લીધો ને ખાંધે ચઢે, આખો કોલ તે જુઠો કેમ પડે.	૧૧૬
ધરતિ આકાસમાં મોત નહિ મોચે, સ્ત્રી પુરૂષ ન મારે કોઈ.	૧૧૭
ઘર આંગણે બહાર ન મરે, એસા વચન નરહરિ તમસું ઓચરે.	૧૧૮
લોઢે લાકડે મોતજ ન હોય, લીલે સુકે ન મારે કોઈ.	૧૧૯
હું રાત દિવસ મોને નહિ મરે, એવી વાણી તમ શું ઓચરે.	૧૨૦
સુણો નરસિંહ વાત શું કહું ધણી, મારા કાયા છે અમરતણી.	૧૨૧
સકળ જનમારો અમર કીયો, ઇશ્વર મહાદેવે એવો વર દીયો.	૧૨૨
ઇશ્વર વચન વિભાસી જોઈ, તું નરસિંહ કેમ મારે મોચ.	૧૨૩
મારી શ્રી શંકરે અમર કાયા કીધી, હું નવ મરું શ્રી નરસિંહ વાણી તમશું ઓચરે.	૧૨૪
એસા વર શંકરે દીયો શ્રીહરિ, તો તમે મુજને મારો કહો કોણ પેરજ કરી.	૧૨૫
ત્યારે શ્રી નરસિંહ વચન જોલ્યા સત્યજ ભાઈ, સુણો વચન હરણાકશ્યપરાય.	૧૨૬
તું સાસો એ જીવ્યાએ ધરે, ઇશ્વરવચન જરા કળા ધરે.	૧૨૭
અર્ધાંખ જ્યારે સુરજ અસ્ત થાયે, ત્યારે હરિએ બેસારયો માંડી પાયે.	૧૨૮
સુણો રે હૈત્ય કહું વિચારે, શ્રી નરસિંહરૂપે લઈ બેઠા બંબરાખારા.	૧૨૯
જ્યારે સુરજ આઘમે સમીસાંજ થાય, ત્યાં દેવધરી બેઠા માંડયા પાયે.	૧૩૦
સુણો રે હૈત્ય કહું સતભાયે, એ ઘર કે આગણું કહેવાયે.	૧૩૧
સુણુરે હૈત્ય તું મુરખ અજ્ઞાન, આ ધરતી છે કે અસમાન.	૧૩૨
સુણોરે હૈત્ય હું પુછું વિચાર, આ હું છું નર કે નાર.	૧૩૩
જારે હરીએ રૂપ પ્રકાસિ પ્રાક્રમ કર્યા બે, ત્યારે દેવે અજબ નખ વધારયા તેહ.	૧૩૪
નખથી ચોર દેખાડા પાયે, આ લોહું છે કે લાકડું રાયે.	૧૩૫
લીકું સુકું વમાસિ જોઈ, ઇશ્વર વાચા એસી કળ હોઈ.	૧૩૬
ત્યારે હૈત્ય જોલ્ય સત જો ધરી, ઇશ્વરે સિંહની સીકલ કરી.	૧૩૭
સુણો નરસિંહ કહું સતભાઈ, એટલું માગતો ચુકો હુંઈ.	૧૩૮
હરિએ હરણાકશ્યપ રાખ્યો નેવા હેઠ, માર્યો હૈત્ય નખ વધારી પેટ.	૧૩૯
નરસિંહે માર્યો હૈત્ય રાખી નેવા હેઠ, તેને વકટ નોહર માર્યો છે પેટ.	૧૪૦
જે મારી હરણાકશ્યપને નકંઠ કીયો, તે હૈત્ય મારણકું અવતાર નરસિંહે લીયો.	૧૪૧
તેવાં વિધ્નો હરે, માર્યો હૈત્ય જહાં, કરેડી પાંચસું પ્રહલાદ તારયો તહાં.	૧૪૨
માર્યો હૈત્ય જ્યારે રૂપ નિધાન, નરસિંહે રગતે કીધાં અસનાન.	૧૪૩
જ્યારે હૈત્યને રગતે નાચા સખ દેવા, ત્યારે ભકતોને થેર ઓછવ મંગળ વર્તયા તતખેવ.	૧૪૪
ભગત સર્વેની પુરી આસ, અને ભક્ત પ્રહલાદ હરિકે પાસ.	૧૪૫
જ્યારે ચૈથોરૂપ હરી નરસિંહ અવતાર, ત્યારે ભકત પ્રહલાદને દીધા ઓધાર.	૧૪૬

જ્યારે દૈત્ય હિરણ્યકશ્યપ માયો નખેધાર, ત્યારે ભકત પ્રહલાદને વર આપ્યો તેણે ઠાર. ૧૪૭
 શ્રી નરસિંહ રૂપે તુઠયા ભકતુ'ને કાળે, તેને દેવે આપ્યું અવિચળ વૈકુંઠનું રાજે. ૧૪૮
 ત્યાર પછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, અને પાંચ કરોડીને ઉતાયો પાર. ૧૪૯
 જે કર્તા જુગમાં ચાર રૂપે હરિએ ધર્યો અવતાર, ભાઈ ત્યાં ખલિકા કલક મોઝાર. ૧૫૦
 જ્યારે ચાર દાનવ દેવે સંધાયો બાણ, ત્યારે ચાર ભગત યોધયો પ્રમાણ. ૧૫૧
 શંખવો, મધવો, મોરવ ને હિરણ્યકશ્યપરાય, એ ચાર દાનવ દેવે માર્યા. ૧૫૨
 રૂકમાગત, અંબરિષ, ધ્રુવ, પ્રહલાદ એ ચાર ભકતના દેવે ક્રીધાં કાજ. ૧૫૩
 જ્યારે ભકત પ્રહલાદ આ સતપંથ ધાયા બાણ, ત્યારે સર્વ લોકનાં થયાં નિવોણ. ૧૫૪
 એ ભકત પ્રહલાદ લોક થંભસું બાંધ્યા જેહ, ભાઈ તેણે તો પીઠ ન ફરવી તેહ. ૧૫૫
 કર્તાજુગમાં પંદર કરોડી ગોર બ્રહ્માએ નિમ્યા જે, તેમાં પાંચ કરોડી દેવ

સનમુખ રહ્યા ત્યાંય. ૧૫૬

જ્યારે પ્રહલાદને બહુ કષ્ટ પડ્યું બાણ, ત્યારે કરોડી દસ તુઠયા છે ત્યાંય. ૧૫૭
 કર્તા જુગમાં મુખી પ્રહલાદ ઘેર પંદર કરોડી ધાયા જેહ, તેમાં કરોડી

પાંચ દેવ સાચા જણાયા તેહ. ૧૫૮

તેમાં કરોડી પાંચે વિશ્વાસ યોછો આણ્યો બાણ, તે ફરી ફરી પડયા લાળ

ચોરાસિ ખાણ. ૧૫૯

તેમાંથી પાંચ કરોડી પરલે ગયા જેહ, જેણે આપ્યા ગોર નર ઉપર આણ્યો નેહ. ૧૬૦
 બાણી બોધને બુદ્ધ્યા છે અબાણ, તે ઢોઝીએ નિષ્ટે પડયા નરક ખાણ. ૧૬૧

તે ભકત પ્રહલાદ આ સતગોર પુરા સેવ્યા જેહ, તેણે આ ગોરની વાચા પાળી. ૧૬૨

જે પાંચ કરોડીસું દેવ નિપજ્યા જહાં, તેની શાખ આલી કર્તાજુગ મહાં. ૧૬૩

તો મુનિવરો ભાઈ એસા સત કમાઈએ આજ, જેસા સતે ધાયા પ્રહલાદ. ૧૬૪

જેણે સઘળા જનનો ક્રીધો ત્યાગ, તેણે ક્ષણું એક ન રાખી લોકની લાજ. ૧૬૫

તો મુનિવર ભાઈ એસા સત જો ક્રીજીએ આજ, તમે ગોર નરસું પુરાં હેત

રાખો તો સાચે કાજ. ૧૬૬

જે જીવ કારણ ઢુંક ઢુંક થઈને લોચે પડો, તમે તો ગોર નરસું હેત નવ છોડો. ૧૬૭

કર્તા જુગમાં ચાર રૂપજ ધરિ, ચાર દાનવ સંગાયો શ્રી હરિ. ૧૬૮

ભાઈ મુનીવરો સાચું બાણીએ એ ભગત યોધાર, ભાઈ તમે નરસું રહેજો નિરધાર. ૧૬૯

એ કર્તા જુગમાં સ્વામિજીના ચાર અવતાર, હું અબાણ ત્યાં ચાર દાનવ

સંધાયો નિવોણ. ૧૭૦

એવાં શ્રી નરસિંહ રૂપે ક્રીધાં કામ, ત્યાં ગોર અમર તેજ હુવા નામ. ૧૭૧

ભકતો કારણ ક્રીધાં કામ, મારી દૈત્યને ટાળ્યાં ઠામ. ૧૭૨

વ્રતે એકાદસી અદિતવારી ઉતરી સહિ, ને ચૌદસ મંગળવારી બેઠી તહી. ૧૭૩

કર્તા જુગના ઉત્તર્યાં ધ્યાન, જુગ ત્રેતા બેઠા નિરવાણ. ૧૭૪
 જ્યારે નરસિંહરૂપે કીધું છે કામ, ત્યારે મારી હૈત્યને દેશવ્યું ઠામ. ૧૭૫
 ત્યારે દેવે હરણકશ્યપને માર્યો જોણીવાર, ત્યારે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર. ૧૭૬
 જ્યારે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વે જોળખ્યો સંસાર. ૧૭૭
 ત્યારે શ્રી નરસિંહની માતા તો અંદ્રાવતી કહીયે, પીતા તો હરિતક કહીયે. ૧૭૮
 ત્યાં શુદ્ધ તો અમર તેજ બાણ, શક્તિ તો સમીયા દેવી પ્રમાણ. ૧૭૯
 ત્યારે સ્વસ્થાન તો કાશ્મીર મંદણ બાણ, ક્ષેત્ર તો મુલતાન નગરી પ્રમાણ. ૧૮૦
 ત્યારે મારીયો દાણુવ હરણકાંચ બાણ, ત્યારે ભક્ત પ્રહલાદને તારીયા નરવાણ. ૧૮૧
 ત્યારે ચારલાખ ને બત્રિસ હજાર નરસિંહરૂપે બાણ, ત્યારે રૂગવેદ હોતા પ્રમાણ. ૧૮૨
 ત્યારે સત્તર લાખ ને અઠ્ઠાવીસ સહસ્ર જુગકર્તાનું પ્રમાણ, ત્યારે ભક્ત પ્રહલાદ
 પામીયા અમરાપુરી બાણ. ૧૮૩
 ત્યારે તેણે તો શુભપંથ આરાધીયા બાણ, તેણે અમરાપુરીનું ઠામ પામીયા નિરવાણ. ૧૮૪
 બાઈ ઇઆં થકી જોયો નરસિંહરૂપ સંપૂર્ણ બવસ્તો સાચ, એવી શુદ્ધ બ્રહ્મા
 પીર ઇમામશાહો બોલીયા વાચ. ૧૮૫

“ શ્રી વામન અવતાર—રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ. ”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહ વજ્રેસ્ટકની વાચા
 ફરમાનજી બીસમીદલાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

બીજા ત્રેતા જુગનું માંડયું મંડાણ જેહ, તમે સુણો મુનિવર બાઈ તેહ. ૧
 જ્યારે ચતુર્દશીને મંગળવાર બાણ, તે દિન જુગ ત્રેતાનું માંડયું મંડાણ. ૨
 ઇઆં થકી બીજા ત્રેતા જુગની સાંખ્યા સાચ, અને ગોર તો વજ્રેસ્ટક વ્યાસ. ૩
 ત્રેતા જુગમાં હૈત્ય બહીરાજ હોય અવતર્યો, તે છાસક કરોડી હૈત્ય સાથે પરવર્યો. ૪
 ત્રેતા જુગમાં બહીરાજ રાજ કરે નિર્બીણ, તે હૈત્યના ગોર તો વાંચે વેદ પ્રમાણ. ૫
 તે ગોર શુકાચાર્યને બહીરાજ પુછે વિચાર, તો ગોરજી નારાયણમું શુદ્ધ
 કરતાં મુજને આવે હાર. ૬
 ગોરજી તમે એવા જ્યોતિક જોઇને કેહજો ભેદ, હવે સ્વામિ તેવી વાત કરીશું દેવ. ૭
 ત્યાં ગોર વાંચે પુરાણ સુણો બહીરાજ, જો વચન અમતણાં ગોર હવે
 બહીરાજ જગનદાન તમે માંડો ઘણાં. ૮
 તમે જગન તણો માંડો મંડાણ, મન ઇચ્છા દાન કરો પ્રમાણ. ૯
 તે ગોર નરને બહીરાજએ સત વચને દીયા, ત્યાં રાજાએ જગનદાન વરત જ લીયા. ૧૦
 જો કોઇ બચક માંગણ આવે તુજ કરમે, તેને બહુ દાન આપે સુવર્ણ જ તણ. ૧૧
 ત્યારે રાજા બહીના મનમાંહે એવી ચિંતા થઇ, આંઈ જગનનો આરજ માંહેયો સઈ. ૧૨

ત્યારે બહીરાજ્યએ વિષ્ર તેડાવ્યા બહુ વિધાવંત બાણ, તેણે મહા હોમ-
જગન માંડયો તેણે ઠામ. ૧૩

ત્યારે હોમે દુધ ખાંડ ચત બરખ ભોજન અહાર, તહાં હોમે પરમલ પાંચ
બહુ સુગંધ સાર. ૧૪

તહાં બહુ રાજ પ્રાદાણ ક્ષત્રિય અપાર, તે જગનમાં આવી બેઠા સહુકો તેણે ઠાર. ૧૫

ત્યાં પ્રાદાણ તે પૂરણ હોમ જગન માંડે, તે બહિ મંત્ર સર્વે આહુતિ આપે. ૧૬

ત્યારે અગ્નિ બળ બળ લાગી પ્રદાંડ, ત્યારે કંપ્યા ઇંદ્રદેવ લોક નવ ખંડ. ૧૭

ત્યાં બળી રાજ બોણી પરે જગન નવાણું કર્યો, તહાં દેશ ભમેરીના પુરોહિત
આવી સંચર્યો. ૧૮

ભાઈ અમે રાજ ભરમસેન પુછાવું છું મોહે, તેની કન્યા છે બહુ રૂપવંતી એ. ૧૯

હારે બળરાજ તમે પરણ્યો કન્યા છે બહુ રૂપવંતી બાણ, તે ઉગતા સુરજ
એમ દીસે બાણ. ૨૦

તે હૈત્ય મહનુભાતો જગનમાંથી ઉઠી બેઠો થયો, તે કન્યા રાજ પ્રદાસેનને
ઘેર પરણાવા ગયો. ૨૧

ત્યાં સર્વે દેવ રખેસર મળીને નારાયણ દેવશું કહ્યો, હવે સ્વામિ એ હૈત્ય
બહીરાજ મહાભાગી થયો. ૨૨

હવે સ્વામિ તમે કાંઈક જળ બળ કરો શ્રી હરિ, એ બહલ હૈત્યને સંધારો ધરી. ૨૩

એવું કહિને દેવ રખેસર વળ્યા તેણીવાર, ત્યારે ત્યાં દેવે વૃદ્ધ પ્રાદાણ રૂપ
લીધું તત્કાળ. ૨૪

ત્યારે સ્વામિજીએ તેનું સત બેવાને કાથે કરવત લીધી સાર, તે દેવ કાણું
એકમાં ગયા રાજ પ્રદાસેનને દાર. ૨૫

જ્યાં જન મળી ત્યાં જયકે કરોડ કરોડ, ત્યાં રાજ બલિ બેઠા મંડપમાં અબળ બેઠ. ૨૬

જ્યાં દેવ આશિવોદ દધને પ્રાદાણ રૂપે ઉભા રહે, ત્યાં સ્વામિજીને નમસ્કાર
બળી રાજ કહે. ૨૭

સ્વામિજી તમે ઇઆં મંડપે આન્યાનું કોણ રનેહ, તો સ્વામિ તમને મારો
પ્રતિહાર બહુ દાનજ દેહે. ૨૮

ત્યાં નારાયણ દેવ કહે સુણો બહીરાજ કહું એક વાત, એ તમે દાન આપો
તે: લેવું મારે હાથ. ૨૯

ત્યારે બહીરાજને સ્વામિજી એમ બે કહે, રાજ હું માથું તે દાન સુજને દહે. ૩૦

બળીરાજએ શ્રી નારાયણ દેવને બહુ દીધાં માન, સ્વામિજી એ માગે તે આપુ દાન. ૩૧

ત્યાં બહીરાજને વિષ્ર બધે તતખેવ, સ્વામીજી કહે તો આપું હંસિત, ઘોડા,
સુવર્ણ આપું ઘણું. ૩૨

ત્યારે સ્વામીજી બોલ્યા સુણો બળીરાજ કહુંજી વિચાર, મારે ઘર નહિ એક સંત-
વતિ નાર. ૩૩

તેની બહુ ઇચ્છા ધરું છું' રાજ શું કહું' વિચાર, જો તું તારી પરણી આપે એક નાર. ૩૪
ત્યાં બહીએ બહુ વિપ્ર બોલાવ્યા રાજ તણા, તો સ્વામી વળી મારા નયમાંહે

વિપ્ર છે ઘણાં. ૩૫

જો સ્વામીજી તેની તમને કન્યાચાર અબળા બાલી પરણાવું સહી, ત્યાં એવી
વાત બળીએ વિપ્ર શું કહી. ૩૬

ત્યારે બોલ્યા વિપ્ર તમે સુણો બળરાય, હવે મુજથી હાથે વળે કાંઈ બેઠું ન જાય. ૩૭
તો રાજ કહે વરે વિવાહો તે નાર, તો કાયર થાય અમારી ગરસતા ચાર. ૩૮
જો તેં પરણી છે નાર બાલી સુંદરી, જો તું આપે નાર મુજને એક મન કરી. ૩૯
ત્યાં બહીરાયે એસા વચન સુણ્યા તે વાર, તેણે ત્યાં આપી કન્યા તે પરણી નાર. ૪૦
ત્યારે સર્વે રાજ સગા સજ્જન રક્ષા બળીના મુખસામું જોઇ, બાઇ એવું ધીરજ

કોઇ અવરથી નહોઇ. ૪૧

ત્યાં નારાયણ દેવ હસી કરી બોલ્યા તેણે ઠાર, બાઈ હું તો તારે ધીરજ જોવા આવ્યો
હું હું રાય. ૪૨

હું તો ઘરડો બ્રાહ્મણ નારીનો કોણ વિચાર, ત્યારે સ્વામીજીએ પાછી ફેરવી

આપી તે નાર. ૪૩

બાઈ તું બળીરાજ મોટો ત્યાગી મહાસુબળ, તે બહુ દાનપુન કરીને કાઢ્યું નામ. ૪૪
ત્યાં એવાં વચન કહીને સ્વામી ઉઠયા તે વાર, તે બહી પરણી આવ્યો ઘેર જ્યાં

જગનનો ઠાર. ૪૫

ત્યાં એવી છળ ભેદ કરી નારાયણ દેવે બ્રાહ્મણ તુ રૂપ ધર્યું, પણ ત્યાં દૈત્ય

બહી મહામન મોડું કયું. ૪૬

ત્યારે વામન મન વિચારે પેર, સ્વામિ ગયા બળીરાજને ઘેર. ૪૭

આ ત્રેતા યુગમાં હાર બેઠાસાર, પાંચમે શ્રી હરિ વામન અવતાર. ૪૮

જ્યારે પાંચમે રૂપે હરિ વામન અવતાર, ત્યારે દેવ જઈ ઉભા બહીરાજને દાર. ૪૯
જો બહીરાજએ દાન જગન માંડયો અપાર, તે હું આજ સર્વ ઘાણું પૃથ્વી મોબાર. ૫૦

ત્યાં વામનરૂપ લીધાં જહુરાય, તે બલિ દારે પોતે જાય. ૫૧

હાથ માળા કરીને નિર્ભજ ભયા, સુંદર રૂપે હરી વામન થયા. ૫૨

ત્યારે સુંદર મુર્તિ રૂપે થયા પ્રગટ, ત્યાં ચારે વેદ કહે મુખ પાઠ. ૫૩

નારાયણ દેવે રાજ બહીને છળવા કયો વિચાર, ત્યાં દેવે ધયો પાંચમે શ્રી વામન

રૂપ અવતાર. ૫૪

પાંચમે વામન વિપ્ર વેશ જો ધરે, પ્રભાતે ગયા બહીને ઘેર. ૫૫

પાંચમે વામન રૂપ અવતાર, ત્યારે દેવ જઈ ઉભા બહીને દાર. ૫૬

તે પોણે ઉભા પોકારે જોજોકાર, જાણે બ્રાહ્મણ મુખ બોલ્યા વેદ ચાર. ૫૭

દેવે વેદ ચાર મુખથી કહ્યા, ત્યારે સર્વ નગરના લોક અચંખી રહ્યા, ૫૮

ત્યાં અમૃત વાણી શ્રી વામનજી કહે, ત્યાં નગરના લોક અચાંખી રહે. ૫૯
 ધુતીએ વાત બલી શું કહી, વીંપ એક આળ્યો છે સહિ. ૬૦
 તે પોળે ઉભો પોકારજ કરે, તે ચારે વેદ મુખમાંથી બળે. ૬૧
 સુંદર રૂપ લીધો અવતાર, એ ચાર વિમુખ માથાપર ધાર. ૬૨
 ત્યારે પ્રતિહારે કહી વાતરાજ બલી શું જોયે, આપણે દારે એક વિપ્ર ઉભો છે હો રાયે. ૬૩
 તે પંડીત એક મહા દીસે અઘાત, તે ચારવેદ બળે મુખ પાઠ. ૬૪
 તેનું દીસે છે વામન રૂપ સપ્રાત અપાર, સુણો બલીરાજ એક સુપાત્ર ઉભા છે બહાર. ૬૫
 તે સુણી વાત બલી સનમુખ ચાલીયા, ત્યારે, પ્રતિહાર ત્યાં એક સાથે લીયા. ૬૬
 ત્યાં સ્વામીજીને કરી પ્રણામ બલિ ઉભો રહે, ત્યાં વિપ્ર એમ વાણી કહે. ૬૭
 સુણી વાતને બલીરાજ બહાર આવિયા, નમસ્કાર ત્યાં વિપ્રકું કર્યો. ૬૮
 શ્રી વામન દેખીયો ને રાજબલિ અચાંખે બયો, આળ્યો વિપ્ર કોઇએ ના દેખ્યો. ૬૯
 સુંદર મુરત એક રૂપ અઘાત, ચાર વેદ બળે મુખ પાઠ. ૭૦
 ત્યારે હસી કરી બલી બોલે રાજ, સ્વામિ જે માગો તે આપું આજ. ૭૧
 બોલાવી ગોરને દીધું બહુ માન, વિપ્ર કહે તે આપીયે દાન. ૭૨
 કહે બલિ રાજ પરનિધાન, જે તમે કેસો તો આપીશું દાન. ૭૩
 કહે બલિરાજ તમારો જશ ચોખંડમાં હોય, તે કારણ હું જાણુ આળ્યો છું તોય. ૭૪
 આળ્યો બ્રાહ્મણ કુળે વેષ, રળીયાત કરો રાજ હું બ્રાહ્મણ છું એક. ૭૫
 ત્યાં દેવતા એવા વચન સુણી બલી ઉભો રહે, સહિ માગ માગ રે વિપ્રને કહે. ૭૬
 સ્વામીજી જે ઈચ્છા તમારા મનમાં હોય, કહો તો અન્ન વસ્ત્ર આપું તોય. ૭૭
 સુણો બલીરાજ અન્ન વસ્ત્રની ઈચ્છા નહિ મોય, સ્વામી કહો તો સુવર્ણ દાન
 બહુ આપું તોય. ૭૮
 હારે રાજ સુવર્ણ દાનને હું શું કરે, સ્વામિ કહો તો હસ્તિ ઘોડા તમ આગળ ધરે. ૭૯
 હારે રાજ હસ્તિ ઘોડાશું મારે નહિ કાજ, સ્વામિ કહો તો હઠું પૃથ્વીનું રાજ. ૮૦
 હારે રાજ રાજપાટ મારે ભોગવનારો નહિ કોઈ, કહો તો ગરથ બંડાર આપું તોય. ૮૧
 હારે રાજ ગરથ બંડાર શું નહિ અમારે કાજ, સ્વામિ કહો તો આપું મંદીર અવાસ. ૮૨
 મંદીર એવું સેને લહુ સાર, સ્વામી કહો તો રાખું અમારી પાસ. ૮૩
 બોલ્યામાં ન અસત્ય જોયારે, એટલું દાન લઈને હું શું કરે. ૮૪
 સગાં કુટુંબ મારે નહિ બાળ, એવાં દાન લઈને કોણ કરે જંગળ. ૮૫
 જે માગો તે આપું તમને ધર્મ, એવી વાણી બલીરાજ બોલ્યા ભરમ. ૮૬
 સ્વામિ તે જે માગો તે આપું તમને, પણ દોષ ન દેસો અમને. ૮૭
 ત્યારે વામન વાણી, બોલ્યા ભરમ, મેઢની માથું તણુ જ કરમ. ૮૮
 ત્યાં રાત રહું ને કઈ આસન, અવનિ ભરે આસ તણુ કરમ. ૮૯
 કહે બલિરાજ વિપ્ર સુણો મારી વાત, કેટલા લોક છે તમારી સાથ. ૯૦

હારે રાજ લોક કુટુંબ અમારે નહિ કોઈ, હું એકલો જાણ્યો આવ્યો છું તોય. ૯૧
 ત્યાં કહે બલીરાજ વાત તમે સુણો સ્વામિ અમ તણી, જો બહુ પૃથ્વી છે મારે ઘણી. ૯૨
 તો સ્વામીજી ઇચ્છા તમારા મનમાં થાય, તેટલી પૃથ્વી પ્રતિહાર પાસે તમે લો જાણ. ૯૩
 ત્યાં બોલ્યા વિપ્ર સુણો બલિરાય, ભાઈ અમે વણમાપી પૃથ્વી લીધી કેમ જાણ. ૯૪
 માપી પૃથ્વી આપો રાજ, જો ઇચ્છા હોય તો પુરણ કરો કાજ. ૯૫
 સુણો રે બલી હું તમરું કહું, વણ માપી પૃથ્વી હું નવ લહું. ૯૬
 તમે ચાલો હું માપી લઉં આજ, ત્યાં હું એક મદી બાંધી રહું ચતુરમાસ. ૯૭
 ત્યાં બોલ્યા શુકાચાર્ય તમે સુણો બલિ વાત, પણ એ વીપ્ર તો તમને

કરશે ઘાત. ૯૮

ત્યાં પ્રતિહાર બોલ્યો સુણો તમે બલિરાય, એ વિપ્ર નહી નારાયણ દેવ કહેવાય. ૯૯
 ત્યાં શુકાચાર્ય વચન બોલે છે એક, ભાઈ એ તો વૈકુંઠનાથજી છે તેક. ૧૦૦
 ભાઈ નિશ્ચે વાત માનજે મોય, એ વિપ્ર છળ પાડવા આવ્યો છે તોય. ૧૦૧
 એનું વામનરૂપ દીસે છે બહાં, પણ એ છાક્ષણ ત્રણબુવન સુધી વધે તહાં. ૧૦૨
 અંજલી આણી ઉઠકે જો ભરી, ત્રણ કરમની સ્વસ્તી જો બાણી. ૧૦૩
 ધનધનરે રાજ તારો ધરમ, ઇખણા જોઈએ અરધું કરમ. ૧૦૪
 પુન પવિત્ર સદેશ જો થાયે, દક્ષિણા આલ્યાનો છે મહિમાય. ૧૦૫
 સુણો રે બલિ વચન કહું તોયે, ત્રઉટ પાવ ધરતી દેજો મોય. ૧૦૬
 એવાં વચન કહ્યાં ત્યાં જગદીશ, ત્યારે શુકાચાર્યને ત્યાં ચડી છે રીસ. ૧૦૭
 સુણો રે બલી બોલ્યા શુકાચાર્ય માન, એ ધરતિ મહુંના દિજે દાન. ૧૦૮
 એવાં વચન માનો સતભાઈ, એ વિપ્ર નહિ નારાયણ દેવ છે આંહે. ૧૦૯
 એ છળ પાડવા આવ્યો છે હો રાયે, તેને દેવા ઉત્તર જે નિરમળ કાયે. ૧૧૦
 ત્યારે બોલ્યા બલીરાજ સુબલ, જો સત સુકું તો ન ઉગે ભાણ. ૧૧૧
 હું બલીરાજ દાતાર સુણો મોહે વાત, આજ વિષ્ણુ સરખા જોડે છે હાથ. ૧૧૨
 બોલાવી વિપ્રને બલી જોકો પાયે, હાથમાં આરી લીધી બલી રાયે. ૧૧૩
 દેવું દાન ભુમીજી શિખ, સુજ આગળ વિષ્ણુ માગે છે ભીખ. ૧૧૪
 નામી આરી ને લાગી વાર, શુકાચાર્યે બાંધી પાણીની ધાર. ૧૧૫
 દેવે સળી મુકી ત્યાં કબ, ત્યારે શુકાચાર્યની ફેડી ત્યાં આંખ. ૧૧૬
 બલીરાજ જહાં મુકે ઉઠક તહાં શુકાચાર્ય જઈ રહ્યો, તેણે તો જોઈ

આંખ ને કાણો થયો. ૧૧૭

હું બલિરાજ દીધાં છે મોટા દાન, સુજ આગળ શ્રી નારાયણદેવ ધરે છે હાથ. ૧૧૮
 ત્યાં બોલાવ્યા બલીએ મહા જોડા વિરજે તહીં, ભાઈ એ વિપ્રને માપી રાખો અહિં. ૧૧૯
 ત્યાં બલિરાયે મુક્યું ઉઠક વિપ્રે હાથે લીધા, ત્યારે સ્વામીજી ક્રુવ મંડળ

સુધી વધીયા. ૧૨૦

ત્યારે પઠયું ઉઠક હરિને મેલ્યું હાથ, ત્યારે વધ્યા હરિ ધ્રુવ મંડળ સાથ. ૧૨૧	
ઉઠક ભરીને મેલ્યું હાથ, ત્યારે વૈરાટરૂપ ધર્યું શ્રી ભુગનાથ. ૧૨૨	
પગ પાતાળે આઠાસે શિથ, ત્યારે વૈરાટ રૂપ ધર્યું ભુગદીસ. ૧૨૩	
વૈરાટ રૂપ હુવા ત્રણવાર, પઠયો અચ્ચો નગર મોબર. ૧૨૪	
તે દેવને દેવ લાગા જહાં, તેને આ સતગોરણએ ભુતખાનાં સોંપાવ્યાં તહાં. ૧૨૫	
ત્યાં દેવોએ સાચેક રૂપ કર્યું છે સહિ, ત્યાં દેવની ત્રણ કરમ સર્વે પૃથ્વી થઈ. ૧૨૬	
ત્યારે વામને ધરતિ માપી સહી, ત્રણ કરમ સરવે ધરતી થઈ. ૧૨૭	
ત્રણ ભુવન ભરયા થયે, અઉઠ માનો નહિ કર્યું ફાંચે. ૧૨૮	
ત્યારે વામન રૂપે બોલ્યા સતભાયે, વાત અમારી સુણો બકીરાયે. ૧૨૯	
અર્ધો પાવ ધરતી હીજે મોય, નહિ તો સત ચુકો તોય. ૧૩૦	
ત્યારે બલિરાજ ત્યાં બોલ્યા સાચ, દેખો પૃથ્વી ત્યાં લેજો માપ. ૧૩૧	
સુણો બલિ તું સુણે બોલતો ગરબ, ત્રણ પાવમાં આવ્યાં સરવ. ૧૩૨	
સુણ બલિ હું સત બોલું સહી, અર્ધો પાવ પૃથ્વી દેણી રહી. ૧૩૩	
માપી આપો મોંએ બોલ્યું પાળે, તો તારૂં દાન અંપુણું થાયે. ૧૩૪	
બોલ્યા બલિ વચન કરે પ્રભાણ, લો સ્વામી કાયા તણું દાન. ૧૩૫	
કરી સ્નાનને લાગો પાયે, શ્રી વામન આગળ ઉભો રાયે. ૧૩૬	
જમણો પગ મસ્તકે હીયો, ત્યારે બલીરાજ પાતાલે ગયો. ૧૩૭	
ત્યાં અર્ધું કરમ પૃથ્વા વિષ્ણુને દેવો રહી, દેવે બલીને મસ્તકે પગ દઇ આંખે સહિ. ૧૩૮	
ત્યારે ત્રણ ભુવનના ત્રણ કરમ જે કરી, દક્ષિણ કારણ દેહ જે ધરિ. ૧૩૯	
ભક્ત કારણ ઉપ-ચો લાવ તાળે, મેલ્યો પગ ને આંખે પાતાળે. ૧૪૦	
તે બલિરાજએ બીજ દેહ જે ધરી, સ્વર્ગ પાતાળથી આવ્યો ફરી. ૧૪૧	
જે કોઈ મારી કરે કુમક શુદ્ધ, ફરી આવી માંડું વિશ્નુ શું શુદ્ધ. ૧૪૨	
સ્વર્ગ જઈ આવી બલિ પાતાલે જાયે, જ્યાં દેખે ત્યાં વિશ્નુનો પાયે. ૧૪૩	
ત્યારે બલિ જે બોલ્યો ચત કરી, જ્યાં આંખે ત્યાં આવ્યો ફરી. ૧૪૪	
ત્યારે તહાં બલી બોલે જે કરી અમશું ઘાત, ત્યારે વિશ્નુને પુછી વાત. ૧૪૫	
ક્રીયા કારણ મને ક્રીધી ઘાત, બોલો મો સુક્રી જે વાત. ૧૪૬	
મૃત્યુ લોક માંહે મેં ક્રીધું બહુ દાન, તેવું સ્વામિ માંડે રાજો માન. ૧૪૭	
બળે સંસાર લેજો ક્રીયો, તેનું દાન પુન તો એજે ગીયો. ૧૪૮	
જે કોઈ આગે જમના તપ ક્રીયા, તે ચુકા ત્યાં ગોર કહે સર્વે ભુજે મુઆ. ૧૪૯	
તે કારણ ફું વિનવું તોય, બલી કહે ચિંતા ક્રીજે મોય. ૧૫૦	
ત્યાં માગ માગ મેં બલિને કહ્યું જોયે, તું જે માગે તે આપું તોયે. ૧૫૧	
ત્યારે બલિરાજ તો એમજ કહે, તું મારા પાંચ દિવસ તો પોળીયો થઈ રહે. ૧૫૨	
ત્યારે વિશ્નુ બોલ્યા સત્ય જ ભાઈ, વાત અમારી સુણો બલીનાય. ૧૫૩	
માત્ર ચાર હું સુતો જોયે, ને વિવાહ પગરણ ત્યાં નહિ હોયે. ૧૫૪	
માત્ર ચાર ફેરા રાજો-માન, આગળ ભુગમાં કરસે બહુ દાન. ૧૫૫	

દેવ સુતા તે નવ જાણે કોઈ, ઉત્પત્ત લોક કહાંથી હોઈ.	૧૫૬
દેવ સુએ તો વરખા ન ગળે, અને વનસ્પતિ ના ફળે.	૧૫૭
દેવ સુવે તો ન ઉગે બાણ, માસ ચાર તો રાખું માન.	૧૫૮
દેવ સુવે તો પૃથ્વી કેમ જાળે જેહ, અને સંસાર કેમ વર્તે તેહ.	૧૫૯
મૃત્યુ લોકમાં ક્રીયો કાજ, અને દક્ષિણ દિશામાં આપું રાજ.	૧૬૦
બલિક્રી એલાદે જે અવતારે, તેહું નામ ફરી બલએ ધરે.	૧૬૧
દક્ષિણ સમા કરે છે રાજ, વામન રૂપ પુરા કાજ.	૧૬૨
પાતાળનું તો આપ્યું રાજ, વામનરૂપ તમે ધર્યું મહારાજ.	૧૬૩
ત્યાં એવાં વચન બલિ બોલ્યો સિંધ, તો એવા ચરિત્ર કરીને જગન પાડયા રહ.	૧૬૪
ત્યાં પાંચમે રૂપે હરિ અવતાર, તે દૈત્ય કારણ શ્રી વામનરૂપ ધર્મો મોરાર.	૧૬૫
જ્યારે બલિ દૈત્ય માર્યો જેહ, ત્યારે ભગત કમળધન આધાર્યો તેહ.	૧૬૬
ત્યારપછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, જ્યારે બલિ દાનવને આપ્યો પાતાળ.	૧૬૭
જ્યારે પ્રગટ થયા મોરાર જોયે, બલીએ બહુ દાન પુન કર્યો બ્રાહ્મણને ત્યાંએ.	૧૬૮
જ્યારે હરિએ પાતાળે આપ્યો ત્યાંએ, કર્યું દાન તે એળે જાયે.	૧૬૯
તમે સુણો લોક સતગોરજી કહે વાત, તમે કેટલું દાન દેશો વિપ્રને હાથ.	૧૭૦
રાજા બળી સરખાને એળે ગયો અવતાર, બાઈ તમે રીયા કરો તે કોણ માત્ર.	૧૭૧
તો સુણો લોકો તેણે ગોર વસિષ્ઠ ન આળખ્યા જેહ, અને દાનપુન કીધું	
છ દર્શનમાં તેહ.	૧૭૨
બાઈ તેથી કામ ના નીપજે જેમ, ગરધવ ખેતર ખાયે તેમ.	૧૭૩
ત્યારે દૈત્યના મનમાં એસો જાયો. ને ઇશ્વર આગળ બહુ તપ કીયો.	૧૭૪
તુડ્યા ઇશ્વર દેયે વર માગ્યો સાંચે, દૈત્ય કહે હંજાર બુદ્ધસ્વામી મારે હોયે.	૧૭૫
સહસ્ત્ર હસ્તિ બળ હોએ એક બુજ, તો ફરી વિગ્ન સાથે કરે યુદ્ધ.	૧૭૬
બલીએ તો વર લીયો તે વાર, તે બળી તે સહસ્ત્ર અર્જુન અવતાર.	૧૭૭
એ વિગ્ન ચલિત્ર અનંત અપાર, ભગત કારણ લે છે અવતાર.	૧૭૮
જ્યારે પાંચમે વામન સ્વરૂપ માંહે દૈત્ય બલીરાજને મારીયો, ત્યારે ભક્ત	
કમળાધનને ઉગારીયો.	૧૭૯
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસાર આળખ્યો નિરવાણ.	૫૮૦
ત્યારે શ્રી વામનની માતા લીલાવતી કહીયે, અને પીતા તો કેશવરૂપ કહીયે.	૧૮૧
ત્યારે ગુરૂ તો બહુલોચન જાણ, શક્તિ તો કૌંસલા દેવી પ્રમાણ.	૧૮૨
ત્યારે સ્વસ્થાન તો કૌંસલાપુર પાટણ જાણ, ક્ષેત્ર તો વજ્રધળી જુનાગઢ પ્રમાણ.	૧૮૩
ત્યારે નરે મારીયો ઠાવણ તો દૈત્ય બલીરાજ જાણ, ત્યારે ભક્ત કમળાધન તારીયા	
નીરવાણ.	૧૮૪
ત્યારે ચારલાખ ને બત્રીસ હજાર શ્રીવામન રૂપે જાણ, ત્યારે મુજરવેહ હોતા પ્રમાણ.	૧૮૫
ત્યારે શ્રી વામન રૂપ સંપૂર્ણ ભવસ્તો સાચ, એવી ગુરૂ અહાં પીર ઇમાસ શાહા	
બોલીયા વાચ.	૧૮૬

“શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર—૨૫નાર સૈયદ ઇમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહ વાચ્યા કૃષ્ણમાનજી બીસમીલ્લાહ
હરરહેમાન નરરહીમ.

- શ્રી કૃષ્ણરામ અવતારના પરછા નિરવાણુ, તમે સુણો મુનીવરો સુખણુ. ૧
જુદે શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર, ઉત્તમ જન્મ લીધો સંસાર. ૨
જ્યારે શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર કરે, ત્યારે દેવ ધનુષ બાણુ હાથ ધરે. ૩
તે બુગમાં ક્ષત્રિ બહુ વાપક ભરપુર, તે કૃષ્ણરામે મારી ક્રીધા દુર. ૪
તે દેવે ક્ષત્રિ મારી નક્ષત્રિ કરી, તેમાં મોટા મોટા જોદા છત્રી હણ્યા. ૫
ક્ષત્રિ તણો ક્રીધો સંધાર, ધનુષ બાણુ હાથે અદઅદ કાર. ૬
ક્ષત્રિ મારી નક્ષત્રી ક્રીધા, માતા રેણુકા તણા પુત્ર સીધા. ૭
પિતા જન્મદમીના પુત્ર જોહ, અને પાતાળેથી આન્યા તેહ. ૮
આદમાતા શક્તિ તુલજા જેહ, કૃષ્ણરામ રૂપે અધાંગના ગહે. ૯
જ્યારે કૃષ્ણરામે લીધો અવતાર, ત્યારે કાંપ્યા હૈત્ય સર્વે સંસાર. ૧૦
સહસ્રાઅર્જુન હૈત્ય મહાબળીયો જોહ, તે શું યુદ્ધ કોણે કર્યો ન જાય. ૧૧
સહસ્રાઅર્જુન પુછે ગોરને વાત, માફે મોત છે કોને હાથ. ૧૨
ત્યારે હૈત્યનો ગોર બોલીયો સોય, કૃષ્ણરામ રૂપ મારે તોય. ૧૩
સુણો રે ગોર વાણી જોયઈ, સહસ્રકાંતીની લોહ પિંજઈ કઈ. ૧૪
જલ્દી કૃષ્ણરામ લાલું તાર, લોહ પીંજરામાં ઘાલું તત્કાળ. ૧૫
પીંજરામાં કૃષ્ણરામ કરે, ને સહસ્રકાંતી શું કપાઈ મરે. ૧૬
એવી જુદી જો હૈત્યે કરી, લોહ પીંજર ઘડાચું ધરી. ૧૭
તે હૈત્યે મનમાં એવું ધર્યું, તેણે કૃષ્ણરામ મારણકું લોહ પીંજર કર્યું. ૧૮
ત્યારે કૃષ્ણરામ એવું કરે, વૃદ્ધ બ્રાહ્મણનું રૂપ ધરે. ૧૯
હાથે માળા નિરમળ બધા, હૈત્ય દ્વારે પોતે ગયા. ૨૦
તે હૈત્ય લોહ પિંજર લઈને ગાલવા ગયા, ત્યારે શ્રી નારાયણુ દેવ કપટ
કરીને વિપ્ર ધરડા થયા. ૨૧
ઘડયું લોહ પિંજર પુકે થાય, ત્યાં સહસ્રાઅર્જુન બેઠા રાય. ૨૨
દેખી વિપ્ર ને લીધાં માન, ત્યાં પોતે કહે મારો જન્મમાન. ૨૩
અમે તારા બ્રાહ્મણુ ગોર કહે, ત્યારે ત્યાં હૈત્ય અવ્યંબી રહે. ૨૪
ત્યારે હૈત્ય ત્યાં પુછે લેવ, કોણુ દેશથી આન્યા દેવ. ૨૫
ધરનગર છે માફે ગામ, ત્યાં રાજ કરે છે શ્રી કૃષ્ણરામ. ૨૬

- એવાં વચન ફરસરામ એાચરે, ત્યારે બહુજ આશ્ચર્ય કું' હેત્ય આદર કરે. ૨૭
- સુણે સ્વામિ હું પુછું કાજ, તમે ફરસરામ હેખાડો આજ. ૨૮
- તેવા અમને કેહજો બેઠ, તે સાહે પાંજરું બનાવ્યું દેવ. ૨૯
- ત્યારે આશ્ચર્ય બોલ્યા સરનામ, જેવા તમે તેવા ફરસરામ. ૩૦
- હારે જજમાન એક માથે પાંજરું લીધું બાઇ, તારી પાંચ પેઢી સરાવી મે. ૩૧
- હોરે સહસ્રાઅર્જુનજે તું બળને વશ ન હોય, તો શ્રીનારાયણશું સુદ કરજે તોય. ૩૨
- તેણે તારી પાંચ પેઢી સંહાર કરી, ત્યાં એવા વચન બોલ્યા શ્રી હરિ. ૩૩
- હું તમને પુછું ગોરજી વાન, તે નારાયણ દેવ કેમ આવે મારે હાથ. ૩૪
- સ્વામિ મેં આલોકિજ્જર ક્રીધું છે તેને કાજ, હું તો તેને જીવતો લઈ આવું આજ. ૩૫
- હારે જજમાન માડું કહું માને આજ, તો સહિ સરસે તમાડું કાજ. ૩૬
- બાઇ જો એ પાંજરું તમને પુરું હોય, તો તે પ્રમાણમાં હાથે શી બય. ૩૭
- તમે પાંજરા માંહે પેસી જુઓ આજ, લઈ પ્રમાણું ન વણસે કાજ. ૩૮
- ત્યારે હેત્યે માન્યું સતબાઈ, ને પાંજરા માંહે પેઠો બાઈ. ૩૯
- ત્યારે પાંજરા માંહેથી હેત્ય બોલ્યો, એ પાંજરાની કળ તમે ફેરવી લીયો. ૪૦
- ત્યારે ત્યાં સ્વામીજીએ હેત્યને માંહે પેસારીને લીધું દાર, તે દેવે હેત્યને
કળ કરીને ઘાલ્યો તત્કાળ. ૪૧
- કપટ રૂપે ક્રીધું એટલું કામ, પ્રગટ રૂપે હુવા ફરસરામ. ૪૨
- પાંજરા માંહે ફેરે હેત્યનો સાસ, ઉછળે પાંજરું બય આકાશ. ૪૩
- પાંજરા માંહે હેત્ય થરથર કાંપે, ધરતીને પરવત પડે. ૪૪
- તલપે પીજરામાં ને ધરતી ઉપર ફેરે, સહસ્રાર્જુન સહસ્ર કાંતિશું કપાઈ મરે. ૪૫
- મરતાં હેત્ય એમ એાચર્યો, એા ફરસરામ તે કપટ જ કયો. ૪૬
- જો તું વિચારી મારે મોય, તો હું તમાસો હેખાડું તોય. ૪૭
- સુદ્ધે કરી મ.યો મેહો અપાન, બળે બંધાણો સઘળો સંસાર. ૪૮
- ત્યાં સહસ્રાઅર્જુન હૈ વ મયો જે, તો ફરસરામ રૂપે થયા તે. ૪૯
- તે દેવ કપટ કરી જાનવ પાંજરે લીયા, તે હેત્ય મારણકું શ્રી ફરસરામ
અવતાર હરીએ લીયા. ૫૦
- છઠ્ઠે છત ફરસરામે ક્રીધી તાંહી, ક્ષત્રિ નરવંશ ક્રીધો સહી. ૫૧
- છઠ્ઠે ફરસરામ રૂપે જો ધરી, ફરસી લઇને કરૂણા કરી. ૫૨
- થતા આગળ રહ્યા કરજોડ. હજ્યા ક્ષત્રિ માતા બંધન છોડ. ૫૩
- ક્ષત્રિના મેલાવ્યાં પરજ, માર્યો તે સહસ્રાઅર્જુન. ૫૪
- ત્યાં ક્ષત્રિનો રાખ્યો ધરમ, માતા પિતાના છોડાવ્યા બંધ. ૫૫
- ત્યાં વિપ્રને તો આખ્યાં જાન, આલ્યાં પૃથ્વી વિષે સહસ્ર ગામ. ૫૬
- દંડિઓ સંભાળી આપે રહ્યા, ભગ્ન તો સઘળા કેડે ગયા. ૫૭

બોલ્યા વિષ્ણુ ચઢાવી રીસ, પૃથ્વી પોતી વાર એ વીસ. ૫૮
 વિષ્ણુને તો આલ્યો વર, બીજી ખાવ સહુ ઘરના ઘર. ૫૯
 વળતાં બ્રહ્માણુ પોકારે નામ, પછે ક્ષત્રિરૂપ ધર્મું ફરસરામ. ૬૦
 જ્યારે સહસ્રાચ્ચર્નન માર્યો જેહ, ભગત ગુણી કમલાપતી તાર્યો તેહ. ૬૧
 ત્યારપછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, એ ફરસરામ રૂપે ધર્મો અવતાર. ૬૨
 ત્યારે શ્રી ફરસરામની માતા તો રેણુકાવતી કહીયે, અને પીતા તો જમદગ્ની કહીયે. ૬૩
 શુરૂં તો જનક વિદેહી બાણ, શક્તિ તો તુલબા બવાની પ્રમાણ. ૬૪
 ત્યારે સ્વસ્થાન તો મુંજપુર નગરી બાણ ક્ષેત્ર તો કૌયલપુર પાટણ નિરવાણ. ૬૫
 ત્યાં નરે મારીયો દાણુવ તો સહસ્રાચ્ચર્નન બાણ, ત્યારે ભકત કમલાપતિને
 ઓધાર્યો નિરવાણ. ૬૬
 ચાર લાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી ફરસરામ બાણ, ત્યારે જુજાર વેદ હોતા પ્રમાણ. ૬૭
 ત્યારે શ્રી ફરસરામ રૂપ તો સમાપ્ત ભવરતો સાચ, એવી શુરૂં બ્રહ્મા પીર ઇમામશાહ
 બોલીયા છે વાચ. ૬૮

“ શ્રી રામા અવતાર—રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ. ”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહ વાચ્યા ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ
 હરરહેમાન નરરહીમ.

જ્યારે સાતમે રૂપે હૈત્ય રાવણ પ્રગટ થયો, ત્યારે તે નાસજલતાઈ વનમાં
 વણવાઈ તપ કરવા ગયો. ૧
 તેણે ત્યાં તપે બેસીને ક્રીધું કાજ, તેણે તહાં દેવના દશ અવતારનું માખું રાજ. ૨
 સ્વામિ સહી ન મરે કુદ કરતાં નરવાણે, તો હું ન મરે સ્વામી કેા ન બાણ. ૩
 જો સ્વામી એવો વર તમે મુજને આપો સહી, તો હું મુખથી નવ બોલુ કાંઈ. ૪
 તમને એવું કહું છું મારા ગોર એ હીરબાણ, જો કેઈ હાર ન કહે એવું
 માગી લઉં નિરવાણ. ૫
 તે હૈત્યે દેવ કને મહા તપ કરી વર લીધા તહાં, તે હૈત્યે આવી સરવે દેવ
 સભા કબજે કરી છે બહાં. ૬
 ત્યારે સરવે દેવ કહે ભાઈ વિધાતાએ વેર લખ્યું જે, ત્યારે તે હૈત્યે ઘેર નવચહે
 સેવા ક્રીધી તેહ. ૭
 તે હૈત્યને ઘેર સર્વે દેવતા ઉદરણા ભરે છે જમ, તે ઘેર પવન આંગણા વં બે સહિ. ૮
 તે ઘેર સમુદ્ર પાણી ભરતો નીર, ત્યાં અંદ્ર સુરજ સેવા કરતાં પીર. ૯

તે દૈત્ય ધરે સર્વે દેવતા ઉઠક લીધા નિરવાણુ, જે અમે તહાં સતગોરણ
આગલ પામું માન. ૧૦

તે દૈત્ય ઘેર પનોતિ બારણે બાંધી છે જેહ, અને દેવ હુતાસન સંધણા સંધે છે તેહ. ૧૧

તે સર્વે દેવતાએ સતગુરુ વચને કીધાં કાજ, તે દૈત્યને દેવે તપ કરતાં એવું
આપ્યું રાજ. ૧૨

તે પેલા જુગ મધે મેધ દેવતાએ છત કીધી છે ત્યાં, તે માટે વીરલોચન
તુજ ઘેર ભગતતારણુ આવ્યા છે અહાં. ૧૩

તે મુખી સર્વે જુગમાં ભકતોને કારણુ આવ્યા સહિ, તે મુખીની દવા તપસી-
ગોરની મહોર છાપવાની કોતરસે હો નહિ. ૧૪

ત્યારે મુખી વીરલોચન રાજ હરિચંદને ધરે ચોલેંગ કરે, તે મુખી વિર-
લોચનના ધરે દેવ સભા ગુપત ભરે. ૧૫

તે દેવ સભામાં વાજાંત્ર વજાડે ઢોલ જે, ત્યાં મુખીગત કળશ પખાલે તેહ. ૧૬

તે મુખી એ કળશ પખાલે જેહ, ત્યાંથી તારાસતી કુળતારણુ ઉપન્યા તેહ. ૧૭

તે સતીની રાજ હરિચંદે પરિક્ષા કીધી તહાં, તે સતીનાં પહેરયા વીરપટોળાં
ધોતા તહાં. ૧૮

ત્યારે રાજાએ તેડાવ્યો પુત્રીનો આપ, ભાઈ અમે પુત્રી તમારી વરીશું આપ. ૧૯

અરે રાજ તમે પરછો અમારો મર્મ, તમે બલા ક્ષત્રિ તમારો કોણુ ધરમ. ૨૦

ત્યાં રાજ હરિચંદ મુખે એવું બોલ્યા વચન, ભાઈ અમે ક્ષત્રિ ઉકરડેથી લીધું રતન. ૨૧

ભાઈ અમે એક નાર જાણી તેને પરણીયે જેહ, એને અમે પટરાણી કરીશું તેહ. ૨૨

ત્યારે રાજ પરણ્યા તે તારાનાર, ભાઈ અમે એને ધરમાંથી નહિ કાઢું બહાર. ૨૩

ત્યારે તારારાણી શ્રી ગોર વસિષ્ઠને કહે છે એમ, ગોરણુ અમારું સત રાખજે તેમ. ૨૪

ત્યારે રાણી કહે શ્રી ગોરણુ તમ આગળ વિનંતી કરું જે, ધણી એક અસ્તુતિ
કરી માશું તેહ. ૨૫

તો સ્વામી હવે સર્વે દરવાજા દેવે જે, સ્વામી તાળાં ભોંગળ ભાંગજે તેહ. ૨૬

ત્યારે રાણીએ હંસલો રેવંત પલાણ્યો જ્યાં, ત્યારે આ સતગોરણુ વચન પાર
ઉતાર્યા તહાં. ૨૭

સતગોર હાજર આવે જહાં, અંતરિક્ષથી આખર ઉતાર્યા તહાં. ૨૮

ત્યારે રાજાની સેવા રાણી કરતા આપ, આ સતગોરની સેવા કરવા પુત્રી
બધે બાપને ઘેર. ૨૯

તે રાણી ત્યાં દેવસભામાં જાતાં કરવા ઠાળ, તે રાણીને દાસી સઘળી બોલતી વાણ. ૩૦

તે સર્વે દાસીએ મલીને રાજાને રાણી જતાનું કીધું બંધુ, રાજ તમે
એ રાણીને શું ઘો છો માન. ૩૧

તે દાસી વચને રાજા ક્રોધિત્ર જોવા રાણી સાથે ગયા, તે હંસલો બોડાને
પાછડે લગાવીને, રાજા સેવકામર્મ ગણુડે અંદર ૩૨

પણ તમે અમકુળ તારણ આપ્યા જે, હવે અમને દેખાડો સતધરમ તે. ૫૭
 રાજ તમે રાજ કરીને કરો પાર, પણ આ સતપંથ છે ખાંડા ફેરી ધાર. ૫૮
 ખરી ખાટી ખાધે ખોટ ભાગશે આળ, એવો સતપંથ છે ચલણ સરકે વાળ. ૫૯
 હારે રાજ સિંધાસણ વાહું તમને રાજ, અને એના વગર ગમસે આજ. ૬૦
 કહે તમને વાલો ઘોડો તેણ હંસલો, અને વાલા મંદીર આવાસ. ૬૧
 તમને વાલી તારાલોચની નાર, અને વાલા કુંવર રાહીકાસ. ૬૨
 પ્રેમે પ્રગતને ખાંધ્યા ગામ ગરાસ, તે સર્વે રાજ તમને મેલાવસે એવડું શું

છે તમારે કાજ. ૬૩

આ ગોરણ સર્વે માગે સતશું જહાં, જે પુરે અવિચળ ઇમાન હોય ત્યાં. ૬૪
 આ ગોરણ રાજપાટ સર્વે માગશે જેટલે, તે વળી કાળજી કાયા માગશે તોયે. ૬૫
 રાણી એ સર્વે રાજપાટ અમે આપીશું મન, અને આ સતગોર કહેતો ચાહું વન. ૬૬
 જે અમે સતપંથ પ્રમાણું સતવચન, પછે આલે તેવું લઈએ અન. ૬૭
 તે રાજ હરિચંદ આ સતગોરણ કારણ સવાલાખ છંદ મેલ્યા જેહ, અને

સવાલાખ આસણ ધારી તેહ. ૬૮

તે ઘેર સવા લાખ પુસ્તક વાંચતા જેહ, તેણે આ સતગોર વચને સર્વે મેલ્યાં તેહ. ૬૯
 તે રાજ હરિચંદ ઘેર બેતાલીસ લાખ રાજ મજરે આવતા જે, પોતાની

પાયગામાં હાથી છનુ લાખ ઘોડા પુકે ચડતા તે. ૭૦

ચળકે મળકે આણુ ફરે નરવાણુ, એવો જે રાજ કરે પરમાણુ. ૭૧
 તેને હરણ કોટડીઆના પાર નહિ જે, સરવે સતગોર વચને મેલ્યાં તેહ. ૭૨
 તે ભગત હરિચંદ આ સતગોર સેવા સતશું જેહ, અને જન્મવૃત પાળ્યાં તેહ. ૭૩
 તે રાજ હરિચંદ લોહાર ઘેર ધણુ કુટયા જય, ભાઈ તેણે ખરી ખટી કરીને

ખાધું ત્યાંય. ૭૪

તે રાજ હરિચંદ દેવ સહા ઘેર લાવ્યા જાત, તેણે ચણુએ નિંદ્રા ન કીધી રાત. ૭૫
 તેણે રાત દિવસ ગતની સેવા કરી જાણુ, તે આ સતગોરણને ફરમાન. ૭૬
 તે ભગત કારણ સાતમે અવતાર શ્રી હરિએ ધર્યો, ત્યારે દેવ હશરથને
 ઘેર શ્રી રામ અવતર્યો. ૭૭

સાતમે શ્રી રામણ અવતાર, હશરથ કુળ અવતર્યો દેવ મોરાર.

માતા કૌશલ્યા તણા પુત્ર રામ જે, સુમીત્રાના પુત્ર લક્ષ્મણ તે. ૭૮

ભરત શત્રુઘ્ન કેમળના ભયા, એ ચાર પુત્ર હશરથકા ધયા. ૮૦

કેમળના મનમાં ક્રુદ્ધ જે ધાય, કપટ કરીને છળ્યા હશરથસાય. ૮૧

કેમળ વચન ત્યાં બોલી એમ, વાત અમારી સુણે મારા શ્વામ. ૮૨

રામ લક્ષ્મણને લીધે વનવાસ, ભરત શત્રુઘ્નને રાખે પાસ. ૮૩

રામ ને લક્ષ્મણ વનમાં સંબંધે, ભરત શત્રુઘ્ન રાજ ને કરે. ૮૪

- કેગય વચન એવાં કહે, ત્યારે રાજા હશરથ અચાંખી રહે. ૮૫
- રામ લક્ષ્મણ બેઠું રાજ કરાય, તે કેગઇથી નજરે ન જોવાય. ૮૬
- ત્યાં લક્ષ્મણ મનમાં એમું ધરે, તે ભગત સેગ બહુ રામની કરે. ૮૭
- ત્યાં કેગય મનમાં અંદેશો ધરે, એ રામ લક્ષ્મણ બેઠું રાજ કેમ કરે. ૮૮
- ત્યારે કેગયના મનમાં કપટ જો થાયે, તે વચન છગવા રાજા હશરથ પાસે જાયે. ૮૯
- તમે સુણો સ્વામી વચન માણું આજ, તમે ભરત શત્રુગણને આપો રાજ. ૯૦
- રામ લક્ષ્મણને ઘા વનસાસ આજ, સ્વામી હું એવું વચન માણું તમ પાસ. ૯૧
- કેગય કપટ વાણી એસરે, વચને હા ના હાણું કરે. ૯૨
- રામ લક્ષ્મણ ને લીધા જોલાય, કહી વાત હશરથે ત્યાંય. ૯૩
- ભરત શત્રુગણ કરસે રાજ, તમે વનમાંહે જાઓ પુત્ર આજ. ૯૪
- કહ્યાં શું વચન હશરથે કાજ, તમે જાઓ વનવાસ પુત્ર મેલો રાજ. ૯૫
- ત્યારે પિતાવચન ચઢાવી શીશ, કરી પ્રદક્ષણા પાયે લાગ્યા જગદિસ. ૯૬
- કહે કેગય વચન એવાં કેા સોયે, ત્યારે માત કે પાયે લાગ્યા તોય. ૯૭
- રામ લક્ષ્મણને સીતા પાસ, એ ત્રણે જણા આલ્યા વનવાસ. ૯૮
- ન્યારે રામ લક્ષ્મણને એવી રજા હશરથની થાયે, ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણ
સીતા સાથે લઈને વનમાં જાયે. ૯૯
- ન્યારે નગર છોડીને આલ્યા નાથ, ત્યાં ભગત સહુકેા આલ્યા સાથ. ૧૦૦
- ન્યારે શ્રી રામે રાજ મેલ્યું અયોધ્યા તણું, ત્યારે બંધવમા રોઆ ઘણું. ૧૦૧
- ત્યારે રોઆ ભગત સર્વે અયોધ્યાતણા, ત્યાં પશુ પંખી રોઆં ઘણાં. ૧૦૨
- ત્યાં રોઆ હસ્તિ, તોરીંગને તુખાર, ત્યાં રોઆ સર્વે કુટંબ પરવાર. ૧૦૩
- ત્યાં રોઆ મરગ પંખી જગલ તણાં, ત્યારે રખેસર લોક રોઆ ઘણાં. ૧૦૪
- ત્યારે રખેસરે મળીને મહાદુઃખ ધર્યું, હારે બાઈ કેગયને શું કહે. ૧૦૫
- બાઈ તમે કાંઈ ન જાણ્યા શ્રી રામ તણા પ્રતાપનો પાર, એ દેવ છે ત્રણ ભુવનને
સરજનહાર. ૧૦૬
- ત્યાં સર્વે રખેસરે કીધી વાત, બાઈ આપણ સહુ જઈએ શ્રી રામની સાથ. ૧૦૭
- ત્યાં સહુ રખેસર આલ્યા મનસુદ્ધ ધરી, ત્યાં પાછું જોયું ને જોલ્યા શ્રી હરિ. ૧૦૮
- બાઈ તમે સર્વે વળ્યા પાછા શિદ આવો છો અમભણી, અમને રાજ થઈ છે શ્રી
હશરથ તણી. ૧૦૯
- ત્યાં શ્રી રામે સર્વે રખેસરને સમજાવી કહ્યો છે મરમ, બાઈ અમે જોગવીશું
અમારાં કરમ. ૧૧૦
- ત્યાં તમે સાથે આવ્યાનો નહિ કાજ, તમે પાછા ફરી જાઓ અયોધ્યામાં આજ. ૧૧૧
- ભરત શત્રુગણ આલ્યા સાથે, વ્યાકુળ રૂપ કર્યું આપ ઘાતે. ૧૧૨
- ભરત શત્રુગણ જોલ્યા સતભાયે, તેં કપટ કીધું રે કેગય માયે. ૧૧૩

- ત્રણ ભુવનને નાથે હીધો અવતાર, ધનધન વંશ આપણું જીવતર સાર. ૧૧૪
- તમથી કેગય મુરખ નહિ કોઈ, ત્રિભુવની નાથ પુત્ર તોય. ૧૧૫
- આલ્યા ભરત રામજી સાથ, રૂવે ત્યાં કૌશલ્યા માત, ૧૧૬
- રૂવે લોક તે આયોધ્યા તણાં, દશરથ રાય રાયા છે ધણાં. ૧૧૭
- રૂવે પ્રજા સર્વે સંસાર, રામ વન ગયા હુંએ અધકાર. ૧૧૮
- વનમાં રામ પોતા જાણુ, ત્યારે દશરથ રાજાએ છોડયા પ્રાણુ. ૧૧૯
- દશરથ રાયે પુત્ર કયો કાળ, ત્યારે નગરમાંહે પડી હડતાલ. ૧૨૦
- વનમાં રામ પોતા જાણુ, દેખ્યા રામે ઉત્તમ ઠામ. ૧૨૧
- ત્યારે લક્ષ્મણુ બોલ્યા સરનામ, વાત અમારી સુણો શ્રી રામ. ૧૨૨
- એણે વને છે ઉત્તમ ઠામ, બાંધી મઢી ને રહો શ્રી રામ. ૧૨૩
- ત્યાં ગોર વસિષ્ઠ વાસ કરે, શ્રી રામ બેહુ બેઠા એક કોરે. ૧૨૪
- ત્યારે શ્રી રામની રજા લઈને આયે, ગોર વજ્રેસ્ટળ તપ કરવા જાયે. ૧૨૫
- ત્યાંથી શ્રી ગોરની રજા લઈને શ્રી રામ નિસર્ગ, તે દેવ કનલી વનમાંજઈ સંચર્યા. ૧૨૬
- ત્યાં હીડું વન ઉત્તમ ઠામ, ત્યાં બાંધી મઢીને રહ્યા શ્રી રામ. ૧૨૭
- ત્યાં રામે વચન કીધો પરમ, લક્ષ્મણુ મઢી બાંધી તેણે ઠામ. ૧૨૮
- તે વન કનલી બહુ અપાર, ને વનસ્પતિ ત્યાં ભાર અઢાર. ૧૨૯
- તેણે વન રામ વસ્યા વાસ, રૂણ વરખ બહુ ફાલે પાસ. ૧૩૦
- કમરો મરૂઆની મઢીવાળી છે જાણુ, તેમાં ખાંપ વાંસ જડી છે પરમાણુ. ૧૩૧
- શિયાળ વેયાળને સિંહુરીયા જહાં, એવાં વનત કહીયે તહાં. ૧૩૨
- કમરો મરૂઓ લાવી મઢી આગળ વાડી કરી, કેટલાક દિવસ ગયા વનમાં નિસરી. ૧૩૩
- ત્યાં દેવ બાર વરસ તે વનમાં રહ્યા છે સહી, ત્યારે તેની રાવણુ દેવે સુધ જો લહી. ૧૩૪
- તે કનલી વનમાં તપસી ગોરે દેવ પધારયા આપ, ત્યાં શ્રી રામે પુછી વાત. ૧૩૫
- હવે દેવ સકળ વ્યાપક પ્રગટ થયો આજ, તમે ગોરજી કહો દેવસભાની કુલ વાત. ૧૩૬
- તે નગરીમાં પેલા નારદ રખેસર આવ્યા જો, તહાં સરવે દેવે માન બહુ હીધાં છે તે. ૧૩૭
- સ્વામી તે સહુ સતવાહી લોક, એ અમદેવ સભામાંહાં જઈ બોલ્યા તેહ. ૧૩૮
- ત્યારે વિશ્વામીત્ર રૂપી બોલ્યા સહી, અમે ભમર તપ સાધી અગ્રુષ્ઠા ભેર ૧૩૯
- તપ કીધો છે જાય. ૧૩૯
- શું તેથી તો અઢકો થયો નહિ, હવે હું એને છળ પાડું સહિ. ૧૪૦
- ત્યારે ગોર વજ્રેસ્ટળ વાંસે મુસાફર મોકલ્યો ત્યાં, રાજા હરિચંદ તારા ૧૪૧
- રાણી હુતા જ્યાં. ૧૪૧
- રામજી મુસાફર બોલ્યો ત્યાં, વિશ્વામીત્ર માગે તે કેજો હાય. ૧૪૨
- જો અમરાપર લેવાનો અર્થ હોયે, તાંયે તો સુખમાંથી ન કરસો નાય. ૧૪૩

સ્વામી તમે આજ ગોરણ બલે પધાર્યાં તાત, નહિ તો અમારે છવ નરકે ગત. ૧૪૪
 આજ સ્વામી જો તમને મસ્તક કાપી આપીયે તોયે, ગુણુ ઓર્સોગણુ ન થાઇયે તોય. ૧૪૫
 ત્યાં વિશ્વામીત્ર પોતે પધાર્યાં આપ, આસો મંત્રનો કીધો બાપ. ૧૪૬
 જ્યારે વિશ્વામીત્ર પોતે ગયા જહાં, અને સુવરનું રૂપ લીધું તહાં. ૧૪૭
 ત્યાં વિશ્વામીત્ર આઠયા સહી, અને વરાહ રૂપ લીધું જઈ. ૧૪૮
 તે રાજની વાડી વલ્લભ છે ત્યાં, તેના પુલ્લઘટ કટસે ચડે છે ત્યાં. ૧૪૯
 ત્યાં જઈ વાડીના વરખ ઉમેડ્યાં જહાં, રાજ હરિચંદ્ર કોપ્યા તહાં. ૧૫૦
 રાજ ચડીને આવ્યા જહાં, અને સુવર તો વાડી મહાં. ૧૫૧
 વાડી વીટીને બોલ્યા આમ, હવે સુવર જાયે કેમ. ૧૫૨
 જોહો ત્યારે વતહોં સુવર ઓજાય, તેનો દેશનિકાલ થાય. ૧૫૩
 ત્યારે વિશ્વામીત્ર વિચારે મન, હવે જોને કાઢું વન. ૧૫૪
 અમે રાજના અન્ધ આગળ નીસરે જાણુ, ગાકી કૌનું ન લેતું નામ. ૧૫૫
 સમરથ શીકાર ચાલ્યો જોહ, રાયના રેવત હોંળ નિસરો તેહ. ૧૫૬
 ત્યારે રાજ હરિચંદ્ર સુવર સાથે ધાય, અને શિકાર તો ચાલ્યો જાય. ૧૫૭
 તે નહિ વિશ્વામીત્ર જોય, અને બ્રાહ્મણરૂપ લીધું છે ત્યાં. ૧૫૮
 બ્રાહ્મણ રૂપ થયા જ્યાં, અને રાજ ઉભા રાખ્યા ત્યાં. ૧૫૯
 તે વિશ્વામીત્ર બાલક બે નીપાવા મરોડ, રાજજો વરકન્યા છે બેહુજોડ. ૧૬૦
 જો રાજ હરિચંદ્ર તમે ના કહીને ઉભા રોહ મારે નહિ જોર, તો વળી અમે
 પરજાવીશું નવકરોડ. ૧૬૧
 રાજ હરિચંદ્રે વરકન્યાનાં દાન દઈ પરજાવ્યા તહાં, અને નદી વિશ્વામીત્ર જહાં. ૧૬૨
 તે રાજ હરિચંદ્રે રાજપાટ અરથ ગરથ હસ્તિ ઘોડા સર્વે આપ્યાં જહાં, તે
 ચાર મંગળ વર્ત્યાં તહાં. ૧૬૩
 હારે રાજ હરિચંદ્ર તમે કન્યાદાન દઈ રહ્યાં, ત્યાં હવે વરકન્યા સંતોક્યાં અહાં. ૧૬૪
 હવે ચારજણુને કાંઈ આપસોવે અમે શા ભરોસે વણ માણું તેહ. ૧૬૫
 સ્વામી અમે તમને હાથ જોડી આલીસું તેહ, નહિતો તમ આગળ ધરીસુ દેહ. ૧૬૬
 અમે અનપાણી ત્યારે આરોગીએ, જ્યારે અમે બ્રાહ્મણના રૂણથી છુટીએ. ૧૬૭
 ત્યાં રાજ હરિચંદ્ર તારા રાણી કુંવર રોહીદાસ, ત્રણે જણાં વેચાવા ચાલ્યા તે સાથે. ૧૬૮
 તો દેવ ગોરણ સ્વામીશુ અમે ગણી જોક, અસ્તુતી કરી તમશું કહું. ૧૬૯
 સ્વામીજી અમે કિંવાવણા છીએ આજ, તો સ્વામી તમે રાખો હાજ. ૧૭૦
 સ્વામી તમે ભાર દીયા અમે સહી લીધા આજ, તો હવે લેવા અમરપદનું કાજ. ૧૭૧
 સ્વામી અમે કોટ ગઢ તો મેલ્યાં આજ, અમે સતગુરૂ વચને મેલ્યા રાજ. ૧૭૨
 ત્યારે રાજ હરિચંદ્ર કહે રાણી સાંભળો કાજ, આપણા સતગોરણને પુછો આજ. ૧૭૩

અવર કોય અદકી કરણુ કમાઈએ અહાં, ત્યારે પછી અમને ન કહેસો તહાં. ૧૭૪
તો સ્વામીરાજ આ જોરજનો શખડ સર ચઢાવી તાપ તો આપણુ વેચાઈએ

સર ધરીયે ન પાપ. ૧૭૫

તો તો દેવશું હાજર હોઈએ આપ, તો હવે સર્વે જુગના બંધે પાપ. ૧૭૬
ભગત હરિચંદ તારાલોચના કુંવર શહિદાસ જે, તે કાશીખંડમાં વેચાયાં તહાં. ૧૭૭
માથે ખડનો પુજો લીધો જહાં, તે ભગતે એણી પેરે આ પગલાં તહાં. ૧૭૮
એ તણુ જણુ સતશું વેચાયાં જહાં, ભાઈ તેણે તો અમરપદ લીધાં તહાં. ૧૭૯
ત્યારે કુંવર શહિદાસ તે ખડનો પુજો લાગ્યો જહાં, તેનો મુદરકા એકે આપીતહાં. ૧૮૦
તે વળી મુદરિકા દઈ ખાંડવા બાય, અમુલખ કહે ને કંડે ધાય. ૧૮૧

અરે ભાઈ બાકી વધે તે શું કંઈ આંઈ, હવે તેની સત ગડને ચરણુ નીરો તાંઈ. ૧૮૨
તે ભગત પહેલે વસ્થા પ્રાણજી જહાં, રાજા ઝાંપઠા ધર વેચાયા તેહ. ૧૮૩
તે ભગતે પરની સેવા કીધી જહાં, તે ભકતુંને વિશ્વામીત્રે કસ મુકા તહાં. ૧૮૪
તે સતજોર વચને દુઃખ વેદયાં જહાં, પણ તે સતિ સત ના ચુકયાં તહાં. ૧૮૫
તે ભકતોને વર આપવા જે, સ્વામીજી દેલને મન વસિયા તેહ. ૧૮૬
તે દેત્યે રાવણુ રાજા હરીચંદ સાથે બહુ કીધો વખવાદ, અઠોતરસો બુદ્ધિમાયે

એક ન મુજ ત્યાંયે. ૧૮૭

તે દેલને પેલે અઠોતરસો બુદ્ધિ મુજતી જેહ, પણ ત્યારે એક બુદ્ધિ ન મુજ તેહ. ૧૮૮
ત્યારે વેર વાદશું કરતા દેલ હાર્યો આંએ, જ્યારે સંજ સર્વે પુરો થાયે. ૧૮૯
ત્યારે તેણે શ્રીરામ લક્ષ્મણશું અડયો, ત્યારે તહાં સતી સીતાને હરવા બયે. ૧૯૦
હારે ભાઈ રામ લક્ષ્મણુ બેહુ જે, આવીને વનમાં રહ્યા તેહ. ૧૯૧
મહેશ્વર દેવતા વશ કરી કહે રાવણુ, હું છું લંકાનો ધણી. ૧૯૨
હું તાં બે લાલું રામ તણી સીતા જે, એમ તહાં રાવણુ કહે. ૧૯૩
મહી આંધી રહ્યા છે સાર, રામ લક્ષ્મણુ મેલ્યો સંસાર. ૧૯૪
દેલ કહે તેની લાલું નાર, જેણે વન છે રામ તહાં બઠે સાર. ૧૯૫
તેતો વન માંહે બે પોતે આહે, કારમો મૃગ સુવરણુનો થાયે. ૧૯૬
ત્યારે રાવણુ દેલે એવો ધરમ મનમાંહે ધયો, તેણે તહાં કારમો મૃગ

સુવરણુનો કયો. ૧૯૭

ગયો મૃગ ત્યાં વન મોખર, જ્યાં હતાં સિતા સાધવી નાર. ૧૯૮
સિતાની વાડી માંહે ચરવા ગયો, સુવરણુ રૂપે એવો મૃગલો થયો. ૧૯૯
મૃગલો પાપી રાવણુ તણો, આવીને હેકે કરે ધણો. ૨૦૦
મારો મૃગ એમ સીતા કહે, સુણો રામ વચન કહું તેહ. ૨૦૧
એ ચરતો મૃગ દીડો સીતા પાસ, રામ લક્ષ્મણુ બે ઉઠયા સાથ. ૨૦૨
સીતાએ વચન કીધાં તે વાર, સુવરણુ મૃગ વાડીમાં સાર, ૨૦૩

મૃગ તે બની પેઠે કાંચળી મારે મૃગ ત્રિભુવનધણી.	૨૦૪
મારે હોંસ છે કાંચળી તણી, મારી મૃગ લાવે ત્રિભુવન ધણી.	૨૦૫
સત વચન લક્ષ્મણ સીતાને કહે છે જાણ, સુવરણ મૃગ નથી એ રાક્ષસી માયા પ્રમાણ. ૨૦૬	
એ સત વચન શ્રી રામ ચિતમાં ધરે, ધનુષ બાણ કરમાં લહે.	૨૦૭
સુણો સ્વામિ એમ સીતા કહે, ધનુષ બાણ ચડાવી મેલો આંહે.	૨૦૮
સુણો સિતા કહું નિરધાર, મોઢે રખાએ રણ માંહે સાર.	૨૦૯
એસો શ્રી રામ કયો લેહ, વનમાં જઈ પોતા દેવ.	૨૧૦
રામ રૂપે વનમાં ગયા, સિતા કારણ વ્યાકુળ થયા.	૨૧૧
ચરતો મૃગ દીઠો સિતારામ, જોડી બાણ કીધો સંજામ.	૨૧૨
લાગ્યું બાણ જળ મૃગલો પડયો, લક્ષ્મણ પોકાર પડતો મૃગલે કર્યો.	૨૧૩
પડતો મૃગલો પોકારે શ્રીરામજી આગે, સિતા કહે લક્ષ્મણ દોડી બવ.	૨૧૪
કહે સિતા તમે સુણો લક્ષ્મણરાયે, શ્રી રામ તો કેમ ગાંઠ્યા ગયે.	૨૧૫
ધરે થકી લક્ષ્મણ કરે વિચાર, એ રામ બંધવ કેણે હારવના હાર.	૨૧૬
મૃગને જોયે મુક્યો જેવાર, પડતે મૃગે કર્યો પોકાર.	૨૧૭
ત્યારે લક્ષ્મણ કહે સુણો સિતામાયે, બંધવની વારે જાઉં છું સિતા તમે	
બાર ન કાઢસો પ્રાયે.	૨૧૮
રામ રક્ષા માટે જાણો આજ, અમે દોઈ બંધવ કરી આવીયે કાજ.	૨૧૯
એણું કહીને લક્ષ્મણ જાય, ત્યારે હૈય પોતો આય.	૨૨૦
ત્યાં લજ્જત લેખ ધરી રાવણ ઉભો છે બહાર, તે લેખનો લેહ ન લલ્હો સીતાનાર	૨૨૧
લજ્જત મુખ બર્થો જે પાય, રાવણ સીતાકે દારે જાય.	૨૨૨
ગાય ગીત જે બોલે અપાર, મોઈ બીજા આપો નાર.	૨૨૩
સુણો અભ્યાગત તુંને કહું સતલાઈ, રામ રક્ષાએ માની જાયે.	૨૨૪
સુણો સિતા કહું છું વિચાર, એક પગ બાહેર દેજો નાર.	૨૨૫
મોઢે અભ્યાગત ગળું જોઈ આવ્યો આજ, નર મુખ જેણું તો આવે લાજ.	૨૨૬
દેવા ભિક્ષા પગ બાહેર નીસારા, સિતાકે હાથ જે દેત્યે ધર રહ્યા.	૨૨૭
લઈ સીતા જો ખાંધે ધરી, આદ્યો હૈય જે કપટ જ કરી.	૨૨૮
તે સતી સીતાએ આ રાક્ષસનો લેહ ન લલ્હો, તે સીતાને ખાંધે ઘાલીને	
રાવણ લઈ ગયો.	૨૨૯
તે જટાયુ પક્ષિએ દેખ્યો જ્યાં, તે હૈય શું મુદ્દ માંડ્યું તહાં.	૨૩૦
ત્યારે હૈયના મનમાં ઉપની સાન, છાંટી રૂધીર ને આપ્યું માંસ.	૨૩૧
માંસને લોભે પંખી જે બાયે, ગયો દોડી તેણે હાયે.	૨૩૨
સીતા લઈ હૈય આલ્યો તેણીવાર, જઈ પોતા લંકા મોત્તર.	૨૩૩
ત્યારે રામ લક્ષ્મણ મળ્યા એક ઠામ, ત્યારે વચન બોલ્યા સરનામ.	૨૩૪

- કહો લક્ષ્મણુ આળ્યા શે કાળે, સુની સીતા કેમ મેલી આળે. ૨૩૫
- આલો બંધવ જાળ્યે ઘેર, એકલી સીતા શી કરસે પેર. ૨૩૬
- વનથી ફરી આળ્યા મદી કે પાત, સુરું ઘર દીકું થયા ઉઠાસ. ૨૩૭
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ આળ્યા મદીને ઠામ, ત્યાં નહિ સીતા કહે શ્રી રામ. ૨૩૮
- ત્યારે ત્યાં સુની મદી દીસે ઉઠાસ, ત્યારે રામ લક્ષ્મણુ બેઠ થયા નિરાસ. ૨૩૯
- ત્યાં કહે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ બાઈ આપ કેશી કરીશું બુધ, હવે સીતા તણી
કેમ લઈએ સુધ. ૨૪૦
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ કહે, જે સીતાને કોઈક દૈત્ય લઈ ગયો. ૨૪૧
- વનમાં શોધવા ગયા શ્રીરામ, પક્ષીએ બેઠ કહ્યો તેણે ઠામ. ૨૪૨
- ત્યારે જટાકુ પક્ષીએ બેઠ શ્રી રામ લક્ષ્મણુને કહ્યો, સ્વામી સીતાને રાવણુ
લંકામાં લઈ ગયો. ૨૪૩
- ત્યારે રામ બોલ્યા ઘણું દુઃખ જે ધરી, મળશે નાર જે લક્ષ્મણુ ફરી. ૨૪૪
- ત્યારે હનુમંતે ક્રીધાં બલાં બળ, પવનવેગે આળ્યા એણે સ્થળ. ૨૪૫
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ હનુમંતે લંકારી હીયા, ત્યારે દેવે મર્મ સઘળા હનુમં-
તને કહ્યા. ૨૪૬
- ત્યારે શ્રી રામે કહ્યું હનુમંતને જેહ, સીતાને લઈ ગયો લંકાનો રાય તેહ. ૨૪૭
- બાઈ આપણે કેસો કરશું ઉપાઈ, સીતાને લઈ ગયો લંકાનો રાય. ૨૪૮
- ત્યારે શ્રી રામે હનુમતને હીધી બુધ, બાઈ સિતા તણી જે લાવે સુધ. ૨૪૯
- ત્યારે હનુમંતે એકે કાળે લંકા છોડી પર લંકા ગયો, ત્યાંથી રામ સંભારી
પવન વેળી થયો. ૨૫૦
- આઈ તહાં હનુમાન પુછે કોણુ જે ઠામ, બાઈ પરલંકા છે એહ ગામ; ૨૫૧
- ત્યાંથી હનુમાન પાછા ફર્યો, તે લંકાની વાડીમાં જઈ સંચર્યો. ૨૫૨
- જ્યાં બેઠા છે સિતામાત, તે લંકાની વાડીમાં ક્રીધો ઉપાત. ૨૫૩
- સીતા રાવણની વાડી માંહે, કારણુ કરતાં હનુમાન રાયે. ૨૫૪
- રામની મુદ્રિકા સીતાને દેખાડી જ્યાં, ચરણે લાગીને ઉભા રહ્યા ત્યાં. ૨૫૫
- શ્રી રામણુ કહ્યો એમ સીતાને કહે, દેખી હનુમાન સકળ પૂછ્યો જેહ. ૨૫૬
- ત્યાં માતા કહે હનુમાન તું વાડીમાં જાયે, બલે પડ્યાં ફળ વીણી ખાયે. ૨૫૭
- સીતા વચનસર લીધો ચઢાઈ, રાવણુની વાડીમાં પેઠો ધાઈ. ૨૫૮
- મરડી વરખ નાખ્યાં ઉપાડ, ત્યાં રાવણુ આગળ પડ્યો પોકાર. ૨૫૯
- ત્યાં હનુમાને માતાનું કહ્યું ક્રીધું નહિ, વરખ ઉપાડ્યાં પડ્યાં ફળ ખાધાં સહિ. ૨૬૦
- ત્યાં માતા કહે હનુમાનને શું ક્રીધું બળ, ઉખેડી વાડી શું ખાધા ફળ. ૨૬૧
- સકળ બેઠા આળ્યા તેણે ઠામ, રામ કોણુ આળ્યો તમે બળ. ૨૬૨
- ગોત કષ્ટ કરીને ધરીયો કુધ, ત્યારે લંકાના લોકે બળી બુજ. ૨૬૩

તબ હનુમાને રાવણ શું કહે સોયે, હમારી માતુ પૂછે તોયે. ૨૬૪
 જો તું છે મહા બળવંત, તો તું કહે તારો મરવાનો કેમ અંત. ૨૬૫
 ત્યારે રાવણ પુછે ભાધ જો હનુમાનનું મોત છે કહિં, તમે એને પૂછડે મોહાં.
 તેલ ભરી બંધાવો સહિ. ૨૬૬
 જો તમે પૂછ લગાવી દો નિરધાર, તો તાં હું સહિ બળી મરે તતકાલ. ૨૬૭
 એસો હનુમાને કહ્યો ભેદ, તો બળી મરે તતજેવ. ૨૬૮
 પૂછડે અગ્નિ દેજો મોહો, તો મારી મોત નિરજે હોય. ૨૬૯
 ત્યારે હનુમંત કહે એવી શુંજ, ત્યારે રાવણ કહે પૂછડે અગ્નિ મુકો મુજ. ૨૭૦
 ત્યારે મુકી અગ્નિ ને ઉઠી ઝાળ, ત્યાંથી હનુમંત ઉછળ્યો તતકાળ. ૨૭૧
 ત્યાં હનુમંતે ત્યાંથી ચાલ્યો ભાગ, ત્યારે લંકા બાળી દીધી આગ. ૨૭૨
 તે હનુમંતે લગાડી પુછ કોટ ઉપર જયે, ત્યારે બાળી લંકા સરવે પ્રલય થાયે. ૨૭૩
 બાળી લંકા બાળ જો થઈ, સમુદ્રે પુછ ચોલાવ્યું જઈ. ૨૭૪
 એકી કાળે મુઘ લઈ આવ્યો જહાં, શ્રી રામ હુતા જંગલ મહાં. ૨૭૫
 તે વેળા રામ નાવા બેઠા છે જંગલ મહાં, તેને દીવેલ કટોરો આલ્યા તહાં. ૨૭૬
 હારે ભાઈ હનુમંત મુંડે લઇને લાગુ કહાં, એમ માતાનું વચન લોખ્યા તહાં. ૨૭૭
 તે લંકાબાળી હનુમંત આવ્યા હામ, તે જતિ પાછા આવ્યા જ્યાં હતા શ્રીરામ. ૨૭૮
 હારે હનુમંત તમે સીતા તણી લાખ્યા મુઘ, હવે આપણુ રાવણ શું કેમ કરીશું મુઘ. ૨૭૯
 ત્યારે શ્રી રામ બોલ્યા હનુમાન તું જુમ હકાર, ત્યાં મળ્યું સેન અપરંપાર. ૨૮૦
 રામની પાસે ઉભા રહ્યા જ્યારે, રામ હનુમાન બેઠા એક હારે. ૨૮૧
 ત્યારે હનુમાને કીધી છું બાકાર, મળ્યા વાનર રીંછ અપાર. ૨૮૨
 ત્યાં નિલ અનિલ બળુવંત સાર, તેના બળ તણો નહિ પાર. ૨૮૩
 ત્યારે ત્યાં આવિયા અગંઠ જોદા જે હાર, ત્યાં મળ્યા વાંદર રીંછ પદમ અહાર. ૨૮૪
 ત્યારે મળ્યા વાંદર રીંછ અબુગણુતર સહી, સર્વે જોદા મળ્યા છે તહીં. ૨૮૫
 તે આદ્યું સેન મહા બળવંત વીર, તે જઈ ઉભા રહ્યા સમુદ્રને તીર. ૨૮૬
 એવું રામનું સેન મળ્યું અતિસાર, મુઘ કહો કરીશું કીયે હાર. ૨૮૭
 ત્યાં મળ્યા છે જોદા બળીયા અપાર, આપો આજ્ઞા રામજી સાર. ૨૮૮
 ત્યાં વાળંત્ર તો વાગે અપાર, રામ સેના મળ્યું જેનેકાર. ૨૮૯
 રામ લક્ષ્મણે હજ દેખ્યું નેણુ, હસી હરખી બોલ્યા વેણુ. ૨૯૦
 સમુદ્ર તીરે કર્યો મેલાણુ, ત્યાં વાળે વાળંત્ર અતિ નિશાન. ૨૯૧
 રામ લક્ષ્મણુ કરે વિચાર, કેમ કરી સેના ઉતરસે પેલે પાર. ૨૯૨
 ત્યારે કરજોડીને લક્ષ્મણુ કહે સેવ, મુણો વિનતિ ત્રિભુવન દેવ.. ૨૯૩
 અરે સ્વામી તમે કીજીથી રમ્યું ઇંડ, તમે વણુ થલે રાખ્યું પ્રભાંડ. ૨૯૪
 સકળ સૃષ્ટિ તમે પેદા કરી, હાલે ભોળા કાં થાઓ શ્રી હરિ. ૨૯૫

- એસી વિનતિ લક્ષમણ કહે, તે સ્વામીજી રામ મનમાંહે લહે. ૨૬૬
- ત્યારે તહાં હનુમંતને લીધો ખોલાય, રામે કહી વાત એક સમજાય. ૨૬૭
- ત્યાં શ્રી રામનું સૈન્ય મળ્યું શું કહે વખાણ, સહુ સુરા બળવંતા બાણ. ૨૬૮
- સરવે લોક રામે કહ્યો સમગ્રય, લાવો પથ્થરને બાંધો પાજ. ૨૬૯
- આણી પથ્થરને પાણીમાં ધર્ધો, શ્રી રામ નામે પથ્થર જો તર્ધો. ૩૦૦
- ત્યાં શ્રી રામે હણ્યો મૃગ તે રાવણ કાજ, સાંહેર માંહે બાધી પાજ. ૩૦૧
- ત્યાં શ્રી રામનું સૈન્ય મળ્યું શું કહે વખાણ, ત્યાં શ્રી રામે પાણીમાં તાર્યો પહાણ. ૩૦૨
- ત્યાં દેવે બાંધ્યો સમુદર મહાવે મન ધરી, ત્યાં પેલા રીંછ વાંદર લંકા ઉપર ગયા ઉતરી. ૩૦૩
- બાંધ્યો સમુદ્ર કાણ એકજમાં સાર, સર્વે સેન ઉતારી પેલે પાર. ૩૦૪
- ત્યારે લશ્કર ઉતર્યું છે ઘણું, એવું સૈન્ય તે શ્રી રામજી તાણું. ૩૦૫
- શ્રી રામને વિભિષણ લાગ્યો પાય, લંકાજી તજે ત્રિભુવનરાય. ૩૦૬
- તેમાં કુંભકરણ સુતો છે જ્યાં, તેને નિદ્રામાંય જગાવ્યો ત્યાંય. ૩૦૭
- ત્યાં બાગ્યો જોધ્યો બુખે ઉઠ્યો જહાં, તેણે છપનકરોડ સેન ભરખ્યું તહાં. ૩૦૮
- ત્યાં પુકથી હનુમાન ખોજો થયો, ત્યારે તે દેવનો ભરખ પુરો થયો. ૩૦૯
- ત્યાં કંકડતે મોઢથી કર્યો વિકાસ, ત્યારે તહાં ચાંપી મારી કર્યો નિરાસ. ૩૧૦
- હારે હનુમંતે મહાબલિયોતું આવ્યો બહાર, જોતું કરે યુદ્ધ તો ન્યાસ રે બહાર. ૩૧૧
- જો તું છે મહા સહી બલવંત, તો તું કહે મરવાનો અંત. ૩૧૨
- તે હનુમાન આવ્યો તેણે ઠામ, તે જતિ પાછા સેન લઈ આવ્યા જ્યાં હતાં શ્રી રામ. ૩૧૩
- ચહ્યું સેન શ્રી રામજી તાણું, તે રાક્ષસ શું યુદ્ધ થયું છે ઘણું. ૩૧૪
- રામ સેના મળી છે અપાર, ત્યાં રાવણ સેન કરે સંધાર. ૩૧૫
- નિલ અનિલ બળિયા જોદા આવે, પૂર્વ પોણે વળીઆ જાયે. ૩૧૬
- પશ્ચિમ પોણે જોદા જળુવાન, દક્ષણ પોણે રક્ષા હડમાન. ૩૧૭
- ઉત્તર પોણે રાઘવરાય, સેન અનંત ઘણું જણાય. ૩૧૮
- મારી હાંક જોદા વીર હડમંતે ચારે દીસાથી ઘેરી લંક. ૩૧૯
- રાવણ સેન રાક્ષસ બળવંત, રામ સેન શું વઢે કનમંત. ૩૨૦
- ગગન નાખે હલો પરેવી સુર, પગતળે પથ્થર થાયે સુર. ૩૨૧
- મારી હાંક જોદા થરહરે, કંપે ધરતી ને પરવત પડે. ૩૨૨
- દુદંબી વાળાં ગડગડે ત્રીજુણ, લોક માંહે હાંક જો પડે. ૩૨૩
- રાવણ રાક્ષસ કાંખ્યો જ્યોત ગણો, માર્યો ઈંદ્રજીત લક્ષમણ તતખેણ. ૩૨૪
- ત્યાં દેવ ઈંદ્રજીત મહાબળીયો ચાલે, તેને બાણે લક્ષમણ સુછોગત થાયે. ૩૨૫
- ત્યાં શ્રી રામે હડમંતને શિખ લીધી જોઈ, બાઈ તમે દ્રોણાગર પર્વતથી સલાનેા દીવો લાવો ત્યાં. ૩૨૬

- ત્યારે શ્રી રામ વચને હંડમતે માગી શીખ ગયા છે જ્યાં, તે પરવત
 દ્રોણાચળ હતો ત્યાં. ૩૨૭
- ત્યાં જતી હંડમતને પરવત દ્રોણાચળે જોઈને દેવને કર્યું પ્રજ્ઞામ, ત્યાં
 રાક્ષસી હેડંબાએ કીધું યુદ્ધ સાધી બાણ. ૩૨૮
- ત્યાં જતિ હંડમતે પૂછ ફેરવી જ્યાં શ્રી રામ, તે જતિ લાવ્યા પરવત
 દ્રોણાચળ તેણે ઠામ. ૩૨૯
- તે જતિ હંડમતે સલ વસલાનો દિવે જોય લાવ્યાં, તેવા જોય
 લક્ષ્મણ જતિ જોડા થયા છે ત્યાંય. ૩૩૦
- ત્યાં શ્રી રામ સેન્યે છાસટકરૌડ દેત્યશુ યુદ્ધ જો કર્યો, તહાં જતિ લક્ષ્મણને
 બાણે ઇદ્રજીત પડયો. ૩૩૧
- હંડમતે તે હકારી જોઈ, ઇદ્રજીત સાથે વળી લક્ષ્મણ રાયે, ૩૩૨
- બહુ ઢળ સુરા ચડે ચાર, રાવણનું ઢળ માર્યું અપાર. ૩૩૩
- ત્યાં માર્યો રાક્ષસ અનંત બણ, ત્યાં પાડી કોટને કીધો મેઠાન. ૩૩૪
- પાડી પોળને નાખ્યો ઠોળ, કોટ કાંગરા કરોડ. ૩૩૫
- જ્યાં દેવે માર્યો કુંભકરણુ જ્યમ ત્યમ લડયો, શ્રી રામને બાણે રાવણ પડયો. ૩૩૬
- માર્યો કુંભકરણુ બળીયો સોયે, રાવણ વંશમાં ન રહ્યું કોઈ. ૩૩૭
- અતિ બળ કોપી હંડમત જોયે, રામને બાણે પડયો રાવણ રાયે. ૩૩૮
- માર્યો રાવણ પરીવાર લહિ, સર્વે દેત્ય થોડા પડયા રણક્ષેત્ર. ૩૩૯
- ભલિશક્ષુને તો ભેટયા રામ, માર્યો રાવણ ને ફેડયાં ઠામ. ૩૪૦
- સીતા વાળવા લંકા ગયા, મનોહરી કેરે ઘેર રહ્યા. ૩૪૧
- ધન ધન સ્વામી ધન ઘડી, રામ પધાર્યો લંકાપરી. ૩૪૨
- પાત્ર પરમેશ્વર આવ્યા ઘેર, નાના વિધની કીજે બહુ પેર. ૩૪૩
- માણેક મોતી સોનાચાળ, શ્રી રામને વધાવ્યા બાળગોપાળ. ૩૪૪
- લંકાના લોક દર્શન કરે, સર્વે વસ્તુ લઈને આગળ ધરે. ૩૪૫
- તો હરિ ત્યાં માગે માન, તમે કણુલ કરો શ્રી ભગવાન. ૩૪૬
- લંકા આપી ત્યાં સોનાઢાન, ખુશી થયા શ્રી ભગવાન. ૩૪૭
- તહાં છોડાવી સીતા સર્વે સારા થયાં કાજ, ત્યાં દેવે ભગત ભલીશક્ષુને
 સોખ્યાં રંજ. ૩૪૮
- લંકા કારણુ વિભિબળુ કુટયા, સીતા મળી શ્રી રામ આવીયા. ૩૪૯
- ત્યાં દેવે છોડાવી સીતા ને ફરયા શ્રી રામ, ત્યાં આવ્યા ફરી જ્યાં
 આપણો ઠામ. ૩૫૦
- બીત ખેલ યુદ્ધ શ્રી સર્મે કર્યો, પણ અસત ધર્મ કર્મ કો ન કર્યો. ૩૫૧
- જે રામચરિત્ર સાંભળે અપાર, થોડા માંહે વણી કહ્યો વિસ્તાર. ૩૫૨

સુભો સુનીવરો યોલ્યા સહદેવ, શું શું કથીને કહું બોદ. ૩૫૩
 હરિભક્ત તણે નહિ અનંત પાર, પણ થોડા માંહે ઘણા કહ્યા વિચાર. ૩૫૪
 ભુગ તેવામાંહે પુરો પ્રસંગ, ભક્ત રહ્યા જે હરિચંદ. ૩૫૫
 ધર્મે થયા તે તેને સારા કર્મ, એવી સેવા કરી તેણે યોગળ્યા શ્રી રામ વિર. ૩૫૬
 ત્રેતાભુગ સંગે ભક્ત હરિચંદ વિર, રહ્યા ઝાંપડા ઘર ભરીયાં નિર. ૩૫૭
 અને રાણી તારાદે સતી જોયે, તે હરવસ પ્રાદાણુ ઘેર દાસી ત્યાંહા. ૩૫૮
 ત્યારે વિશ્વામિત્ર યોલ્યા જેહ, સર્પ થઈ ડમ્બુ કુંવર રોહીદાસને તેહ. ૩૫૯
 વિશ્વામિત્ર કાશીખંડ નગરીમાં આવ્યા જહાં, અને હરવસ પ્રાદાણુ ઘેર
 પ્રદાસોજન થાતાં તહાં. ૩૬૦
 અરે બાઈ તારા પુત્રને સર્વે ડર્યો જોયે, પણ સતિ સત ન ચુકી તોયે. ૩૬૧
 તે પ્રદાસોજન વેળા વહી ગઇ જ્યારે, અને પ્રાદાણુ અગ્નિનું માર અગર-
 અંદનનાં લાકડાં લાવ્યા તારે. ૩૬૨
 અરે ભાઇ અમારા કુંવરને સર્વે ડર્યો. તે અમને સ્નાન ઉપનયું છે ત્યાંય. ૩૬૩
 ત્યાં સતિએ કુંવરને પધરાવ્યો જહાં, અને અગરઅંદન હાગે લીધા ત્યાં. ૩૬૪
 સ્વામી તમે દેવળદેરામાં પધારજો જઇ, ત્યાં અમે સહી દેશું વન દાગ. ૩૬૫
 ત્યારે વિશ્વામિત્રે બાર મેઘ યોલાવ્યાં જહાં, અને મહા વૃષ્ટિ ક્રીધી છે ત્યાંય. ૩૬૬
 ત્યારે નદીએ પુર આવ્યાં જહાં, અને સતિ વનદાગ દેતાં તહાં. ૩૬૭
 ત્યાંરાજ હરિચંદ મસાણુ ખુભી થઈ આવ્યો જહાં, રાણી દાગ હયો તો અમને
 કાંઈક આપો ઈઆં. ૩૬૮
 ત્યારે રાણીએ ચીર કાઢી હક આપ્યો જહાં, પણ સતી સત ન ચૂક્યાં તહાં. ૩૬૯
 ત્યાં કાશીખંડનો રાજ જોહ, તેનો વિશ્વામિત્રે પુત્ર હયો છે એહ. ૧૭૦
 ત્યારે પોતે ત્યાં પંડીત થાયે. તે પંડીત થઈને રાજ દ્વારે જાયે. ૩૭૧
 હારે રાજ તારે કુંવરને મસાણુમાં શિકોતરી અંડાળ બેઠી ખાયે. ૩૭૨
 ત્યારે રાજદારેથી દળ આવીયાં ભાઇ, આ પંડિત કહ્યું તે સર્વે સાચ. ૩૭૩
 હવે એ અંડાળ ને ચોક્કસથી દંડ માર કરો કાજ, હવેએનું મોઢું શું બુવો આજ ૩૭૪
 ત્યાં હરવસ ઝાંપડો યોલાવીને સેન મેદયાં સહિ, પણ સેન સતિને બુવે નહિ. ૩૭૫
 તે ઝાંપડા ઘેર રાજ હરિચંદ કરતા કાજ, રાણી જે સમરનું હોય તે સંભારજો આજ ૩૭૬
 રાણી આપણા સતગોરણ વાંસ, તે સ્વામી અંતકાળે પુર આસ. ૩૭૭
 હવે સ્વામિ સંભારે શ્રી ગોરનરનું નામ, બીજા સભારું શ્રી રામ. ૩૭૮
 વળી ત્રીજા મુખી ગતગંગાનું સંભારીયે નામ, જે શ્રી ગોર નર આપ
 અમરાપર ઠામ. ૩૭૯

જે દેવ રાવણને મારી પુરી થાળ, તે વેળાએ રાણીની અસ્તુતિ થઈ ફરીયાદ. ૩૮૦
 હવે શ્રી નારાયણ દેવ મનવેગે પધાર્યો આજ, હવે ભાઇ ભક્તોના તે કરવા કાજ. ૩૮૧

ત્યારે રાજા હરિચંદ જન્મણે હાથે ખાંડું, ડાબે હાથે ચોટલો જહાં, ત્યારે
 સતિએ સંભાર્યાં શ્રી રામ તહાં. ૩૮૨
 ત્યાં ખડગ સાહીને દેવ ઉભા રહ્યા તેણે કામ, ભક્ત તું માગ વરદાન હવે
 તારાં સાફ કામ. ૩૮૩
 ત્યાં રાજા હરિચંદને રાણી કહે આપણે ગોર પુરા સેવીયા, સ્વામી આપણી
 વારે ગોર નર આવીયા. ૩૮૪
 દેવ ભકતોને કાળે આવ્યા તતખેવ, હવે સ્વામી રાજ તમે ચતુર ખાણના
 ફેરા છોડાવજો, આપણા શ્રી ગોરનર કહે છે દેવ. ૩૮૫
 ત્યારે શ્રી ગોરનર કહે જે ભગત ગોરનરના નુરમાં નિતનિત મરતા હોય. ૩૮૬
 જેણે પુરણુ ઇમાન રાખ્યાં જાણુ, તે વૈકુંઠ પામ્યા નરવાણુ. ૩૮૭
 તે અખંડ અવિચળ યોધ્યાં તે તહાં, તેના જીવ અમર રહે અમરાપરી મહાં. ૩૮૮
 સ્વામીજી અમ ભાગે જે વિશ્વામીત્ર અમ ઘેર પોતે પધાર્યાં તાપ, સ્વામીજી
 અમારાં ઇમાન રાખ્યાં આપ. ૩૮૯
 સ્વામી જે વિશ્વામીત્રે પણ પાકી કરી આપ, તે સ્વામી તમે પેલા તે કરજો માફ. ૩૯૦
 સાતમે રૂપે હરિ નરઆકાર, ત્યાં ધયો શ્રી રામે અવતાર. ૩૯૧
 જ્યારે દેવે દસાસર રાવણુ દેત્ય મારીને વર આપ્યો ત્યારે, ત્યારપછી સંસારમાં
 પ્રગટ થયા મોરારે. ૩૯૨
 અને ત્રેતાયુગમાં ત્રણ રૂપે હરિ અવતાર દેવ, શ્રી રામરૂપે દશરથ ઘેર કીધી સેવ. ૩૯૩
 ત્રણુ દાનવ દેવે સંહાર્યાં જહાં, સાત કરોડીશું ભકત હરિચંદ તાર્યાં તહાં. ૩૯૪
 તે હરિચંદ સતપંથ ધાર્યા સધીર, તે ભકતે બહુ કર્યાં શરીર. ૩૯૫
 તે રાજા હરિચંદે રાજપાટ સર્વે છોડ્યાં સહી, તેણે હરવસાંપડા ઘેર નીર ભર્યાં તહી. ૩૯૬
 તે ભક્ત હરિચંદે ગોર વજેરટળ પુરા સેવાય, તેણે સતપંથ પુરા પ્રમાણુ ત્યાંય. ૩૯૭
 તે સતી બાલક પોતે આપે વેસા, બ્રાહ્મણ મળી જાંપડા ઘેર વેચાય, તેણે
 તો તે પાછા પર્વ નહિ ધોતાય. ૩૯૮
 ત્રેતાયુગમાં ગોર વસિષ્ઠ વસ્યા જહાં, એકવીસ કરોડી જીવ નીમ્યા તહાં. ૩૯૯
 તેમાંથી સાતકરોડી સાચા થયા જાણુ, તે અમર થયા પ્રમાણુ. ૪૦૦
 તેમાં કરોડી સાતે વિશ્વાસ યોછો આણ્યો જાણુ, તે ફરી ફરી પડયા ચારખાણુ. ૪૦૧
 તે માંહેથી સાત કરોડી પરલે ગયા જેહ, જેણે ગોરનર ઉપર આણ્યો નહિ નેહ. ૪૦૨
 તે જાણી યુજી જુલા ગાફલ આને, ભાઇ જાણી દોઝખ પડયા ત્યાંયે. ૪૦૩
 તે ભગત હરિચંદ તારારાણી કુંવર રોહીલાસ, પુરા સતપંથ સેવ્યા
 ગોરની વાચા પાકી સાચ. ૪૦૪
 તે સાત કરોડીશું નિપન્યા હરિચંદ ભાખ, તે ભકતની જુગમાં ચાલી સાંખ. ૪૦૫

ભાગ મુનીવરો આજ એસા સત એ કીજીએ જે સતે ધાયા હરિચંદ, તેણે

તન, મન, ધન, સર્વે સાંપીયા સાચા સતગોરજીને વચન. ૪૦૬
ત્યાં સાત કરોડીસું વેકુંદે ગયા, ત્યારે જુગ ત્રેતા પુરા થયા. ૪૦૭
ત્યારે સાતસું રૂપ હરી દેવ મોરાર, ત્યાં હરિએ ધર્મો શ્રી રામ અવતાર ૪૦૮
ત્યારે હૈત્ય રાવણને દેવે માર્યો જોણીવાર, પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા છે મોરાર. ૪૦૯
દેવે સાતમે રૂપે હૈત્ય રાવણને મારીયો, ત્યારે દેવે ભક્ત હરિચંદને તારીયો. ૪૧૦
પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસારે ઓખળીયો સાર. ૪૧૧
ત્યારે શ્રી રામચંદ્રની માતા તો કૌશલ્યા કહીયે, અને પીતા તો રાજા દશરથ કહીયે. ૪૧૨
ત્યારે શુરૂ તો વસિષ્ઠ મુનીજીજી, ને શક્તિ તો સીતા પ્રમાણ. ૪૧૩
ત્યારે સ્વસ્થાન તો અયોધ્યા નગરી જીજી, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરી નગરી પ્રમાણ. ૪૧૪
ત્યાં નરદયો ઘાજીવ દસ માયાનો રાજા રાવણને મારી, ત્યારે ભક્ત હરિચંદને

ઉગાથો વારી ૪૧૫

ત્યારે આરણ્ય ને બ્રહ્મચર્ય શ્રી રામ રૂપે જીજી, ત્યારે સુન્દરવેદ હોતા પ્રમાણ. ૪૧૬
ત્યારે આરણ્ય ને છન્નુહર જુગ ત્રેતાનું પ્રમાણ, ત્યારે ભક્ત હરિચંદ્ર સાત

કરોડીસું પોતા વેકુંદ નિરવાણ. ૪૧૭

તેણે શુભ પંથ આરાધ્યા જીજી, તેણે અમરાપુરીનો વાસો પામ્યો નિરવાણ. ૪૧૮
ત્યારે રામ અવતાર સંપૂર્ણ ભવસ્તો સાચ, એવી શુરૂ બ્રહ્મા પીર ઈમામશાહ

બાલીયા વાચ. ૪૧૯

“શ્રી કૃષ્ણ અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઈમામશાહ વાચા ફરમાનજી બીસમીદલાહ
હરરહેમાન નરરહિમ.

ત્રીજા દ્વાપરજીગનું માંડયું મંડાણ, તમે મુજો મુનીવરો સહિ નરવાણ. ૧
અમાવાસ ને સોમવંતી જીજી, તે દિન જુગ દ્વાપરનું માંડયું મંડાણ. ૨
ત્યાં થકી ત્રીજા દ્વાપર જીગની સાંખ સાચ, એ જીગમા ગોર તે વેદબ્યાસ. ૩
દ્વાપર ઈઆ થકી બેઠો સાર, આઠમે શ્રી કૃષ્ણ અવતાર. ૪
કૃષ્ણ નાથ હરિએ લીધો અવતાર, શ્રાવણ વદ અષ્ટમી પુષ્પવાર. ૫
જ્યારે આઠમે અવતાર શ્રી હરિ ધરે, દેવકીને કુળ શ્રી કૃષ્ણદેવ અવતારે. ૬
ત્યારે ઘરઘર પડત કરે પોકાર, જીગ દ્વાપર બેઠો સાર. ૭
પિતા વાસુદેવ દેવકીમાય, ત્યાં અવતર્યો શ્રી ત્રીજીવન રાચ. ૮
ત્યારે હૈત્ય કંથ પૂછે ગોરને વાત, માફ મોત છે કોને હાથ. ૯

ત્યારે હૈત્યનો ગોર બોલ્યો સોયે, કહે દેવકી પુત્ર મારે તોયે.	૧૦
ત્યારે કંશ હૈત્ય શું કરે, દેવકી ઘેર રખેલું કરે.	૧૧
જે પુત્ર હોય તે મારો આપ, આપણે સર્વેશું કંશ સંતાપ.	૧૨
દેવકી ઘરમાં રખેલું બાર, જે પુત્ર હોય તે મારો સાર.	૧૩
ત્યારે શ્રાવણ વદ અષ્ટમી ને બુધવાર, ત્યાં શ્રી કૃષ્ણદેવે લીધો અવતાર.	૧૪
દ્વાપર જુગમાં રૂપ જો ધરી, કાન આવ્યાં મથુરાંપુરી.	૧૫
વસુદેવ દેવકીના છોડાવ્યાં બંધ, પિતા પ્રત્યે બોલ્યા વચન.	૧૬
બગો વાસુદેવ બેઠા થાવ, જમને લઈને ગોકુળમાં જાવ.	૧૭
બગો વાસુદેવ નરમ છે બાળ, હીકું રૂપ તે મદનગોપાળ.	૧૮
કર ધરીને લીધું બાળ, હીકું રૂપ તે કંશનો કાળ.	૧૯
બોલ્યા ઠરવાળ સાતે બાર, ચોકી પેહરા ન જાણે સાર.	૨૦
ભાંગી ભુંગળ ને ઉઘાડ્યાં કમાડ, વાસુદેવ ચાલ્યા તેણી વાર.	૨૧
વેગે પહેલે વધને ગયા, જઈ જમનાને તીરે રહ્યા.	૨૨
ગડગડે જમના ઉછળે બાળ, વરસે મેહ આખંડ ધાર.	૨૩
ત્યાં ઈંદ્ર મહારાજની ત્રીધી આણ, ત્યારે બારે મેઘે કર્યા પ્રજ્વાલ.	૨૪
રહ્યા મેઘને થંભ્યા નીર, વાસુદેવ ઉતર્યા જમનાને તીર.	૨૫
ત્યારે વાસુદેવ ચાલ્યા તેણી વાર, જઈ મુક્યા જસોદાને દાર.	૨૬
જસોદાને ઘેર પુત્રી જાય, તેને વાસુદેવ લાવ્યા સહિ.	૨૭
વાલું વાસુ ને જાળ્યા સોયે, પુત્રી મારણકું ચાલ્યા સહુ કોયે.	૨૮
જ્યારે કન્યાકું મારણ જાયે, ત્યારે કંસકુ કલ્લો સમજાય.	૨૯
તુજકુ મારણ કીયો ઘાત, મને મારે તે ફાકટ વાત.	૩૦
એવું કહીને કન્યા ગઈ ભાગ, કંસ તણે હેયે લાગી આગ.	૩૧
ગોકુળ માંહે વસ્યો જેજેકાર, કંસતણે ઘેર પડ્યો પોકાર.	૩૨
ત્યારે ગોકુળમાંહે અવતર્યા દેવ મોરાર, ચોછવ હૂવા સર્વે સંસાર.	૩૩
અષ્ટમે શ્રી કૃષ્ણ દેવ ત્યારે ગોકુળમાં અવતર્યા દેવ મોરાર.	૩૪
ત્યારે આહેરમાં આવ્યા કાન, ત્યાં નંદ જસોદાએ હીધાં માન.	૩૫
ગોકુળ માંહે આવ્યા હરી, લકતુને ઘેર મનોહર ફરી.	૩૬
દેવ દેવકીને કુખે અવતર્યા છે આંહિ, દેવે દુધ પીધું છે જસોદા માયે.	૩૭
ત્યારે જસોદાને ઘેર મંગળ વર્ત્યા ચાર, ત્યારે તહાં વાળાં વાણાં નાદ અપાર.	૩૮
ત્યારે બહુ આનંદ ગોકુળમાં ભયો, કંશાસુરને સાલે હયો.	૩૯
જેમ જેમ કળા શ્રી કૃષ્ણની ચઢે, તેમ તેમ કંશાસુરને નિસાસો પડે.	૪૦
કશ તણે મન ઉપન્યો સાપ, ભાગી નંદને આપું દુઃખ.	૪૧
કરે અંદેસો જે ઉપન્યો કાળ, એસો કોઈ નહિ જે મારે બાળ.	૪૨

ત્યાં કંશ વચન બોલ્યા છે આંહિ, કોઈ એસો છે જે એ બાળકને મારે જાય. ૪૩
 ત્યારે પુતના કંસને કહે છે આય, બાઈ કો તો હું એ બાળકને મારું જાય. ૪૪
 કહે પુતના જે સુણો કંશરાજ, જસોદા બાળક મારું આજ. ૪૫
 માસીએ ટોપી કંદોરો લીધું પારણું, ત્યાં સ્તનમાં વિષ લગાડ્યું ઘણું. ૪૬
 તે મનસુ કપટ કરીને ઝોકુળમાં જાય, ત્યાં બેન જસોદા મળ્યા આય. ૪૭
 તે કુળ કરી જસોદાને ઘેર ગઈ, દ્વારે જઈને ઉભી રહી. ૪૮
 બેન જસોદા ત્યાં મળ્યા આયે, લઈ બેસણુ આલ્યાં ને હરખિત થાય. ૪૯
 ત્યાં હસી હરખીને પુતનાએ ગાયાં ગીત, દુત લક્ષણ મોડ્યું છે સચિત. ૫૦
 તે મુખ માંહેથી બોલે હરખપણે, પણ પેટમાંહે છે કાળ, કહો તો બાઈ
 હું હરખેશું તેડું તમારું બાળ. ૫૧
 અરે બાઈ બહુ હેતે ચિત્ત છે મારે મને, કહો તો એ બાળકને ધવરાણું સ્તને. ૫૨
 પારણામાંહેથી બાળક લીધો, ગળે ઘાલીને ચુંબન કીધો. ૫૩
 તે માસીએ બે હાથે બળ કર્યું ત્યાં, માંડી પગને બેઠી ત્યાં. ૫૪
 ટોપી કંદોરો પહેરાવ્યો બાળ, તેડયો હેતેસુ પણ મનમાં કાળ. ૫૫
 બેન જસોદા તમે કરો કાજ, આ બાળકને ધવરાણું આજ. ૫૬
 સ્થાને લગાવ્યું વીંખ ને પેટમાં કાળ, મનમાં જાણે જે મરડી મારું બાળ. ૫૭
 તે સ્તનમાં વીંખ લગાવ્યું સળળ, પણ મનમાં જાણે જે દાણું ગળ. ૫૮
 એસો પુતનાએ કર્યો વિચાર, અંતરજામી જાણે સરવે વિસ્તાર. ૫૯
 પુતનાએ બાળક લીધો, સ્થાને સોંપતા પુતનાનો પ્રાણ ગયો. ૬૦
 ત્યાં દેવે ચુસી પુતનાના લીધા પ્રાણ, મોસામગત અલાવા જાણ. ૬૧
 ત્યાં દેવે ઝોખી પુતનાના લીધા પ્રાણ, ઇદેવે દૈત્ય દાનવ માર્યા જાણ. ૬૨
 જે દેવ એકવીશ બ્રહ્માંડની સુધ બે લહે, ચૌદ ભુવનનો છે એ રાય. ૬૩
 જેણે દેવ ત્રણ ભુવન પેદા કર્યા છે, તો એ દેવ પુતનાના છજ્યા કેમ જાય. ૬૪
 મરી પુતના કર્યો પોકાર ત્યાંહે, તબ માતા જસોદા પોંચી જાયે. ૬૫
 ત્યારે ખબર કંશ તણે ઘેર ગઈ, હવે દુઃખન મારો આવ્યો સઘી. ૬૬
 કંશે મારવાને ઘાત બહુ કીધો, અંતરજામી સેવાએ જાગીયો. ૬૭
 બાલક રૂપે હરિ દેખ્યો બોલતાં નામ, દૈત્ય તણું તો ફેડવા ઠામ. ૬૮
 જ્યારે વરસ આઠના કરસનજી થયા, તે લાવી વાંસળી ને ગો ચારવા ગયા. ૬૯
 નવ લખ ગાય જસોદાકે દ્વાર, ને અવર ઝોવાળ બહુ અપાર. ૭૦
 એકજ બેનુ ને એકજ બારે, તે પણ કરે આપણો રોજબારે ૭૧
 તવ કૃષ્ણ કર્યો વિચાર, છે એ શ્રીબાળ ઝોકુળ મોજાર. ૭૨
 જે જાદવકુળમાં લહે અવતાર, તેનો કેમ રાખું દુખજો પરવાર. ૭૩
 સર્વે જોવાળીયાને ધનવંત કહે, લક્ષ્મી આણી ઝોકુળમાં ધકે. ૭૪

પુન્ય પ્રતાપે લક્ષ્મી આયે, કીયાને પુને ન બાણે કોયે.	૭૫
જેણે સપાત્ર મુખે ન દીધું દાન, તે દુઃખીયો અને અજ્ઞાન.	૭૬
દુધ દહીં તે ગારીને ખાઉં, એણી પેરે હું પ્રસન્ન થાઉં.	૭૭
કામકાળે ગોવાળણી બંધ, સુરાધર તો દીધાં જહાં.	૭૮
છોકરાં બોલાવી લીધાં કને, પછે ઉઘાડીને પેઠા ઘર માંહે.	૭૯
દહીં દુધ ખાય કયાં વણસાડ, છોકરાં શ્રી કરસનજી થાય.	૮૦
ઘેર ઘેર કરસનજી એવું કરે, તેમ તેમ સહુ કોને લક્ષ્મી વસતરે	૮૧
સર્વે ગોવાળીયા પોકારે બંધ, કરસનજી દહીં દુધજ ખાય.	૮૨
ત્યારે મોઢ્યા ગોવાળ જીક કરીયે જાર, આપણે છુપી રહીને અડીયે ચાર.	૮૩
સર્વે ગોવાળણી છુપી રહી એકે કામ, ત્યારે કરસનજી પેઠા ઘર મહાં.	૮૪
ત્યાં નાના છોકરાં સાથે આય, ગોવાળણીનું દહીં દુધ ખાય.	૮૫
હોડી ગોવાળણી ને દીધો કમાડ, માંહે છોકરા શું કરે પોકાર.	૮૬
બાળક સર્વે હોય એક કામ, કરસનજી ત્યાં અલોપજ થાય.	૮૭
થાપડ મારે બાળકને જે નાર, ત્યારે પાડે રાડોને ને કરે પોકાર.	૮૮
ત્યાં દહીં દુધ કરસનજી ખાઈ ગયા, ને ન બાણ્યું કંઈ અલોપ થઈ રહ્યા.	૮૯
હમકું તમે કેમ મારો માય, દહીં દુધ તમારા કરસનજી ખાય.	૯૦
ત્યારે ગોવાળણી કરે વિચાર, આલી બંધે જસોદાકે દાર.	૯૧
સર્વે છોકરાં લઈ ગોવાળણી બંધ, તમારો કરસનજી દહીં દુધ ખાય.	૯૨
દાર આંગણે જસોદા કે બંધ, તમારો કરસનજી દહીં દુધ ખાય.	૯૩
જસોદાને દારે જઈ ઉભા રહ્યાં, ત્યારે કરસનજી નાસીને ગયા.	૯૪
મુણે જસોદા અમારી વાત, તમારો કરસનજી કરે ઉત્પાત.	૯૫
સુનું ઘર ઉગાડે દાર, પાછળ ગોવાળીયા છોકરા ચાર.	૯૬
તે દહીં દુધના કરે વણસાડ, અમે આળ્યાં છીએ તમારે પાસ.	૯૭
સુણી જસોદા એમ જો કહે, મારો કાનજી કંઈ નથી ગયો.	૯૮
મારો બાળક જેમાં સમાય, તે ગોવાળણીતણાં દહીં દુધ ખાય.	૯૯
ત્યારે ત્યાં કોપી જસોદા માય, કરસનજી ત્યાં ચાલ્યો બંધ.	૧૦૦
ઝાલી કરસનજીને ઘરમાં લઈ બંધ, છોડી હામણી ને ગાંધે પાય.	૧૦૧
નવસે હામણી છોડી જોઈ, તો તે પુરા પગ ન બંધાઈ.	૧૦૨
રોવા સરખી જસોદા થઈ, ત્યારે કરસનજી બંધાય સઈ.	૧૦૩
લાકડાતણો ખાટણીયો આણ્યો તહાં, ત્યારે કરસનજી બાંધ્યા સહિ.	૧૦૪
રોતા કરસનજી બહાર જો આયે, પગે ગાંધ્યો ઉખળો બંધે.	૧૦૫
વડ પીપળો દારે હતાં હો ઝાડ, તે વચને કરસનજી ગયા તે વાર.	૧૦૬
તે લીંગો ઉખલો ઝાડ શું અડયો, અડયા પગ ઘઈ ઝાડ ઉખડી પડયો.	૧૦૭

તે તણાં જે માણસ હુંઆ, હંતા આપ તે સહજ થયા.	૧૦૮
ત્યારે જસોદા મન અચ્ચો થાય, જ્યારે તમાસો દીઠો એવો.	૧૦૯
એ વિમળા અરજનકું, ત્યાં આપ હુંવા એનકું.	૧૧૦
એ નારદ મુનીકે આપ, કરસનકો પગ અડે ગયા સર્વે પાપ.	૧૧૧
એવા ભગત એાધાર્યા ઘણાં, ધનધન પુત્ર જસોદાતણા.	૧૧૨
વરસ ખારના કરસનજી થયા, લઈ વાંસળી ને ગૌ ચારવા ગયા.	૧૧૩
કાનજીપે તો ચારી ગાય, વાઈવણુ તે બહુ શુણુ ગાય.	૧૧૪
ગોખી ગોવાલજી ટોળે મળી, રમેા રાસ તરંગ મટળી.	૧૧૫
ધરિતે પ્રેમદા લાગા પાય, ને ત્રિકમજી ત્યાં કરમ લખાય.	૧૧૬
નવ નારી જેણે રાખી ઘેર, લોક દુરીજન યોલે પેર.	૧૧૭
ખટ માસની જેણે રેળી ધરી, સૈયર સરવે સરખી કરી.	૧૧૮
સોજ સોજ સરવે સરખી નાર, તેમાં કૃષ્ણજી બાળ પ્રજ્ઞચાર.	૧૧૯
પ્રેમે પ્રમદા ભમરી દો, મનભીની હૃદયામાં લહો.	૧૨૦
છળ કરીને વૃંદા છળી, પડયો બળધરે કરમાઈ કળી.	૧૨૧
મહા અખાડે પેટામાં હાવ, લીલા દેવ જેને જેવો બાવ.	૧૨૨
કાનજીપે તો લીલા કરી, ગોખી સઘળી પ્રેમે વળી.	૧૨૩
તે દેવ જમના તીરે ખેલે બાળ, ત્યાં મળ્યા ગોવાળીયા બહુ અપાર.	૧૨૪
ત્યાં જીવે ખેલ માંડયો મન ધરી, ત્યારે દેવે કર ગોવરધન તોળ્યો શ્રીહરિ.	૧૨૫
ત્યાં દેવે તોળ્યા ગોવરધન કારણુ એ, દેવે માંહે ગાય વાછડે રાખ્યાં તેહ.	૧૨૬
ત્યાં એ દેવ સોજ સહજ ગોખી વચ્ચા સહી, ત્યાં દેવને સવાલાખ ધેનુ મળે સહી.	૧૨૭
ત્યાં દેવ ગોકુળમાં ગાયે ચારતા હરખે કરી, એવાં ચરિત્ર કીધાં શ્રી હરિ.	૧૨૮
યમુનાની તીરે ખેલે બાળ દહો દોટ, મળ્યો ગોવાળીયા કરોડ કરોડ.	૧૨૯
ત્યાં ગેડી દહો હરિ ખેલવા વાય, જઈ ઝંપલાવ્યું જમના માંચ.	૧૩૦
દહો દોટાવી કાનજી જળમાંહે પડયા, જસોદા દો બાળક જમના માંહે સંચયો.	૧૩૧
ત્યાં કરે વિલાપ જસોદા રડે, કીચે ઠામે મારો કરસનજી જડે.	૧૩૨
કીચે ઠામે જીડયો કરસનજી એથે, એવું યોલ્યાં જઈ જસોદા માય.	૧૩૩
જ્યાં જંપલાવ્યું કરસનજીએ, ત્યાં જઈ ઉભા જસોદા માય.	૧૩૪
જમનાજી જળમાં દીઠો વાય, ત્યારે પાછાં નાકાં જસોદા માય.	૧૩૫
ત્યાં દેખી જળ ને કાંખ્યાં શરીર, માતા જસોદા આંખ્યાં ફરી.	૧૩૬
જળ માંહે કરસનજીએ ધર્યું ધ્યાન, જળ્યું મારી માતા તજશે પ્રાણ.	૧૩૭
જળ માંહે કરસનજી જીડયા જે વાર, ત્યારે સરવે નગર માંહે પડીયો પેકાર.	૧૩૮
માતા જસોદા શેવે તેણીવાર, કંસતણે ઘેર એાચ્છવ મંગળ ગવાય.	૧૩૯
કરસનનાથ ગયા પાતાળે, જઈ ઉભા વાસંગ કે દાર.	૧૪૦

- ત્યારે કરસનજી તો પાતાળે જાય, જ્યાં સુતા છે વાસંગરાય. ૧૪૧
- ત્યાં બેઠી પગ ચાંપે નાગણી, હીડું બાળ અચળે ઘણી. ૧૪૨
- ત્યાં સુતો વાસંગ નાગણી ચાંપે પાય, દેખી કરસનજી અચળે થાય. ૧૪૩
- કહે નાગણી સુણો રે બાળ, આ છે વાસંગ વસીઅળ નાગ. ૧૪૪
- અરે બાળક તું કાંઈ બુદ્ધો ઘાટ, તું કેમ આવ્યો વસમી વાટ. ૧૪૫
- જ્યારે બાળક ધંઆંથી જાળ, જાગસે વાસંગ તો થાસે કાળ. ૧૪૬
- બાળક વચન તું સુણજે મોય, જાગસે વાસંગતો મારસે તોય. ૧૪૭
- હારે બાળક તું વળ પાછો વચન સુણજે મોયે, મારે સ્વામી જાગશે તો ડંસસે તોયે. ૧૪૮
- સુણ રે નાગણી કરસનજી કહે, મથુરા નગરી માંહે કંસરાય રહે. ૧૪૯
- તે સુણ નાગણી એક વાત, કાંઈ હું નથી બુદ્ધો વસમો ઘાટ. ૧૫૦
- કંસરાય છે મથુરા તણે, તેસુ જોવા ખેલ માંડયો ઘણો. ૧૫૧
- ત્યાં હું હાયો વાસંગનું શિશ બાણ, તે હું કહું તે સત કરી માન. ૧૫૨
- હું તે કારણ આવ્યો છું જાણ, તારા વાસંગનું શીશ લઉં પ્રમાણ. ૧૫૩
- એણે બોલે ત્યાં કાંપી નાગણી, મરડી મૂછ ને જગાડયો ઘણી. ૧૫૪
- ત્યાં જગાવી નાગણીએ નાગને કર્યું છે જાણ, ત્યારે શ્રી કરસનજી સાથે
થયું ધમસાણ. ૧૫૫
- ત્યાં મર્યું ધમસાણ શ્રી કરસનજી નાથસું જાણ, તેને ત્યાં વખે નહિ શ્રી
સારંગ પ્રાણ. ૧૫૬
- જાગ્યો નાગ ત્યાં હુવો સચેત, ત્યારે કરસન નાથસું હુવો રણભેત. ૧૫૭
- વાસંગ જાળ કરસન ઉપર પડી, ધોળી અમૃત થાય તે ગળી. ૧૫૮
- હુઓ સચેત ધરેજે બાળ, નાથ્યો નાગ પગ ઢાં પાતાળ. ૧૫૯
- કોપી કરસન ને ધયું બુજાવળ, ત્યારે શ્રી કરસને નાથ્યો વાસંગ. ૧૬૦
- હુવા અસ્વાર વાસંગ ઉપર જ્યારે, કમળકુલ લઈ આવ્યા ત્યારે. ૧૬૧
- પાતાળથી નાગ નાથી લાવ્યા શ્રી કરસનરાય, ત્યારે ગોકુળ મથુરા માંહે ઠાઠ વરતાય. ૧૬૨
- મથુરા નગરીમાં આવ્યા તે વાર, પડયો અચળો નગર મોલાર. ૧૬૩
- ગોકુળ માંહે વરત્યો જે જે કાર, ત્યારે આનંદ એાછવ મંગળ થાય અપાર. ૧૬૪
- ગોકુળ મથુરામાં વરત્યો જે જે કાર, પણ કંશ આગળ પડયો પોકાર. ૧૬૫
- અરે કંશ કરસન તો ગયા પાતાળ, ત્યાંથી નાથી લાવ્યા મહા નાગ વિકાળ. ૧૬૬
- તે ઉપર કમળ ફૂલ લાવ્યા શ્રી હરિ, ત્યાં દેવે બહુ દાનવ દૈત્ય સંધાર્યા ધરી. ૧૬૭
- ત્યાં નગરના લોક અચળો પામ્યા ઘણાં, ધન ધન પુત્ર જસોદા તણાં. ૧૬૮
- વાસંગ રાજા રહે પાતાળે, કરસનજી લાવ્યા તતકાળે. ૧૬૯
- દેખવા સંગ સુરી નર દેવ, નગરના લોક દેખે તતખેવ. ૧૭૦
- ત્યારે સર્વે ગોવાળીયા બોલ્યા સતધારી, અમે ન જાણ્યું કરસનજી નાથ ઘણી. ૧૭૧

જેવા સુણ્યાં નામ તેવાં સેવ, જો છે તરણ તારણ ત્રિભુવન દેવ.	૧૭૨
ત્યારે કરસને કિરત સર્વે સાંભળી, કંશ થેર વાદર ટળી.	૧૭૩
ટળી કરસન મથુરામાં જાય, કંશના દળ જાડાં ધાય.	૧૭૪
તે કંશ સુરેદળ જાડાં જે ત્યારે દેવે જાદવાસ્થળી કરીને હસ્તિદંત સંઘાયો તે.	૧૭૫
ત્યારે ચડી કરસન ને મથુરામાં જાય, કંશ સુરે સુદ્ધ હુવા તેણે ઠાર.	૧૭૬
માયો કંશને પડયો પોકાર, મથુરા નગરીમાં વતયો જે જે કાર.	૧૭૭
ત્યારે પગટ હુવા ત્રિભુવની દેવ, દેત્ય કંશ માયો તતખેવ.	૧૭૮
શીશુપાળના મોઢયાં માન, ત્રણ ભુવનમાં વરતી આણ.	૧૭૯
દેત્ય કંશ માયો જે વાર, સોળ સહસ્ર નારી પરણ્યા તે વાર.	૧૮૦
હરખમાં ત્યાં દેવકી માય, પિતા વાસુદેવ હરખાય.	૧૮૧
ખાળક સખળ દેખ્યો માય, ત્યારે દેત્ય તણો ત્યાં ફેડાઈ.	૧૮૨
પાંચ પાંડવ મહા ભગત જો આઈ, તેના સખા શ્રી હરિ હોતા જોઈ.	૧૮૩
ત્યાં આઠમેરૂપે હરિ આવ્યા જ્યારે, દેત્ય મારણકું ધયો શ્રી કૃષ્ણ અવતારે.	૧૮૪
જ્યારે દેવે કંશાસુર દેત્ય માયો જાડાં, ભગત સહોદવ તાયો તડાં.	૧૮૫
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે કરસન રૂપે ધયો અવતાર.	૧૮૬
ગોકુળ મથુરામાં હરિએ રમત કરી, પછે હરિ આવ્યા દ્વારકા નગરી.	૧૮૭
દ્વારકાં નગરી ઉત્તમવાસ, ત્યાં રહ્યા હરિ વૈકુંઠ નાથ.	૧૮૮
શંખ ચક્ર ગદા આસણ બેસણાં, ચતુર્ભુજ ત્યાં રાજ કરે ઘણાં.	૧૮૯
ત્યાં ભગતને કાળે રૂપ જો ધયો, મહા દેત્ય દુષ્ટ સંઘાયો ઘણાં.	૧૯૦
ત્યારે શ્રી કરસનજી ત્રિભુવનકા ધણી, અને ભક્તજન ઉપર કૃપા ઘણી.	૧૯૧
ઘટઘટ બ્યાપક સચરાચર, ભક્ત કારણ રૂપ ધયો મોરાર.	૧૯૨
પાંચ પાંડવ ઉપર કૃપા કરી, તેના સખા થયા શ્રી હરિ.	૧૯૩
પાંડવ રાજા રાજ ધરમવત કરે, સત સંતોકે દયા મનમાં ધરે.	૧૯૪
વચ્ચ કચ્ચ પુન્ય પવિત્ર, દેવ ધરમશું નિરમળ ચિત્ત.	૧૯૫
સતતણી તે કરે પ્રતિપાળ, મહા જ્ઞાનવંતા બન્ને એકે દયાળ.	૧૯૬
ત્યાં દુરજોધન સોએ બંધુ શું આએ, તે રાજ કરે હસનાપુરમાંએ.	૧૯૭
કૌરવ પાંડવ દોએ રાજ કરાએ ત્યારે પાંડવ તણાં જશ વરતાએ.	૧૯૮
ત્યારે કૌરવના મનમાં સેસો થાય, પાંડવ મારણ ક્રીયો ઉપાય.	૧૯૯
ત્યાં બીમસેને ઉજેડયા જાય, ને સોએ બાંધવના ભાગ્યાં હાડ.	૨૦૦
ત્યારે તહાં દુષ્ટ બોલ્યા બોલ, તહાં દુર ઉભા રહ્યા સોએ અતોલ.	૨૦૧
ત્યાંપર નાકા સુખે પાણી ગયાં, ત્યારે મરતા સરખા કૌરવ થયા.	૨૦૨
ત્યાં ક્રોધવંતા દરજોધન ભયા, વિખના લાડુ બીમકુ દીયા.	૨૦૩
ત્યાં સમર પાંજરા અમુલખ કયાં, સુઆ બીમ તે ગગને ધયાં.	૨૦૪

- વળી ત્યાં ભીમ પીઆલે ગયા, ત્યાં વાસંગ ખેટીએ જીવતા કર્યા. ૨૦૫
- ત્યાં વાસંગખેટીસુ' વીઆ થયો, તાંકો પુત્ર બળરીક બયો. ૨૦૬
- જ્યારે આઠમા અવતાર સંગે શ્રી કરસન જોયે, ત્યારે દેવ દાનવને સંકટ હોયે. ૨૦૭
- ભાઈ ત્યારે અરજણ દીવો પાંડવ મહાં, શ્રી કરસને તેજ મેઢ્યું તે મહાં. ૨૦૮
- મખી ધરમ પુત્ર યાગ્યા સોયે, અને દૈત્ય તો દુરજોધન હોયે. ૨૦૯
- જ્યારે ગોર વિદુરન્યાસ અમર પદ વાચા જહાં, ત્યારે રાજા ધરમ રજાઆત થયા છે ત્યાં. ૨૧૦
- જ્યારે તહાં મહાદન વેળા સાંભળી, ત્યારે સનમુખ થયા આપે વળી. ૨૧૧
- સ્વામીજી તે દેશ મુલક છે કહી, પછે અમથી વેઠાસે નહીં. ૨૧૨
- ભાઈ પાંડવો મહાદન તો પાસે છે તેહ, અને હું પાણું કરોછો જોહ. ૨૧૩
- તે આખરવેળા જાણો સોયે ભાઈ સહિ માદનવેળા તેહ. ૨૧૪
- ત્યારે રાજા ધર્મ જોયા આપણ જીવ સકાજ, ભાઈ અમે પાંડવનું પુણું મન માન્યું આજ. ૨૧૫
- ભાઈ પાંડવો તમે હથિયાર હાથથી નાખજો આજ, જો અમર પદ લેવાનું હોય કાજ. ૨૧૬
- ભાઈ પાંડવો આપણે રાજ કળીમાં અવતર્યાં મરમ, પણ અહિંઆ તો છે સતપંથ ધરમ. ૨૧૭
- તમે લોકને દુભવસો જીવહીંસા કરસો અધરમ, તે કેમ તમે ભોગવસો કરમ. ૨૧૮
- ત્યારે આ સતગોર વચને પાંડવે હથિયાર હાથથી નાખ્યાં જો, ત્યાં કૌરવ બળ વધું ત્યાં. ૨૧૯
- ત્યાં કૌરવ પાંડવને વેરવા દુજે, પહેલે રમ્યા આમલી પલીતે. ૨૨૦
- ત્યાં પાંડવ કૌરવનું દેવે હારજીત પરડી તેહ, અને રમીયા સારા પાસા જીતે. ૨૨૧
- આ રમત રમતાં હારસે જોહ, ભાઈ સહિ વનમાં જાસે તેહ. ૨૨૨
- ત્યાં ભીમસેન જોલીયા મન, સહેદેવ, નકુળ, ને અર્જુન. ૨૨૩
- ભાઈ સારા પાસે ખેલીસું ચત્ર, ત્યાં વહીયા છે ધરમ પુત્ર. ૨૨૪
- ત્યાં પાંડવે અથ ગજરથ વહીયા જોહ, અને વહીયા સરવે દેશ મુલકનું રાજ. ૨૨૫
- નહિ તો બાર વરસ વન ભોગવું આજ, ત્યાં ગોરના સેવક થઈને કરવું કાજ. ૨૨૬
- જોવું વહીને પાસા ઢાળ્યા તહાં, અને ભીમસેન જોવું જોલ્યા જહાં. ૨૨૭
- તે પાસા સરવે સવળા પડીયા જહાં, પણ અવળા ન પડે તહાં. ૨૨૮
- તે ભગત પાંડવે સારે પાસે જોલ્યા જહાં, ભાઈ તે હસનાપર જો મહાં. ૨૨૯
- તે તહાં પાંચ પાંડવ હારીયા જહાં, ભીમનો મસ્તમલ હસ્તિ છુટયો તહાં. ૨૩૦
- તહાં રાજા જુજેજી નીચું નિહાળી રહ્યા, ત્યાં ભાઈ અમને પુરૂં વસવાસ હોતા ત્યાં. ૨૩૧

સભા માંહે શ્રી કરસન પોતે પધાર્યા જેહ, બાઈ અમારે સવળા પડશે તેહ. ૨૩૨
સ્વામી જ્યાં દેવ પોતે પધાર્યા સહી, સ્વામીજી જ્યાં ભકતુને વેળા પડીતહિં. ૨૩૩
ત્યારે સ્વામી તમે સાર કરી તતકાળ, હરજી તમ હાથથી મેલીયા તે સેવા

કરવી દયાળ. ૨૩૪

બાઈ પાંડવો એવડી વિમાસણ કરો કેમ, ત્યારે તહાં બોલીયા રાજ સતધરમ. ૨૩૫
જે રમત રમતાં હારીયે જન, બાઈ તે તમે દુખ ન ધરસો મન. ૨૩૬
બાઈ પાંડવો તમે પગે ચાલી દેવની સેવા કરો એમ, અને તપસી જળ રાખો મન. ૨૩૭
જે દેવની સેવા કરતાં છૂતસો તન, તો દેવ આપે અશ્વ ગજ રથ અહુધન. ૨૩૮
ત્યાં છૂતસભાથી ઉઠ્યા મન, તે સુખદ દરજોધન. ૨૩૯

તે હસિ તાલી લઈ રહ્યા મન બાઈ તે, તહાં દુઃશાસન બાઈ આપણુ માત-

પિતાને પાયે લાગીએ સરેળાએ સતગોરજીને નમ્યું શીશ. ૨૪૦

આજ આપણો બોલે ઉપર થયો જસ, તે આપણુને છતાડ્યા જગદીશ. ૨૪૧
ભીષ્મ દ્રોણ ને કૃપાચાર્ય, અને અશ્વથામા કહીએ જેહ. ૨૪૨

જે સહુએ મહા વિદુર અળગા ઘઈ રહ્યા જેહ, તે સભા સર્વે જોધને કેજે તેહ. ૨૪૩
તે પાંડવ ભગત છે તમે તણા બજી, તે સ્વામી આજ તમે હરાવ્યા નિરવાજી. ૨૪૪
પણુ તેને આખર વેળાએ આપસો બજી, તમે છો સમરથ સારંગપાણી. ૨૪૫
ત્યાં હૈત્ય દુરજોધન એમ બોલ્યો સહિ, બાઈ દુઃસાસનની ધીરજ રહે નહિ. ૨૪૬
પાંડવો તમે શું મોં લઈને વન બવો પાંચે વિર, નહિ તો નાર પંચાળીના

કહાડે ચીર. ૨૪૭

ત્યાં દુઃસાસન દુત પાંડવ ઘેર મોકલ્યો જય, જઈ પોતો નાર પંચાળી ઘેર માંચ. ૨૪૮
તે સતીએ પરપુરૂષ સરખો દીઠો આવતો સાર, તે નાશી મોહલમાં પેઠાં તે નાર. ૨૪૯
તે દુત દાસીએ પાછો વાળ્યો મરમ, જે બાઈ આજ રાણીને છે અસ્ત્રિધરમ. ૨૫૦
આજે કેને અભડવાનો અધિકાર નહિ કરમ, આપણો પ્રાદાણુ સમે ક્ષત્રિધર્મ. ૨૫૧
દુત દાસીના વચન સુણીને પાછો વળી જય, તે આવતો દીઠો દુરજોધન રાય. ૨૫૨
એણે ભુટે દોમણુ કામ નિપજાએ, બાઈ દુઃસાસન તું ત્યાં બાજે. ૨૫૩

તે દુત દુઃસાસન કોપ્યો અત્યંત, તે કરે મનમાં ઉપત'. ૨૫૪

તેહને હું એમ મારતો લાલું માતું નહિ અત, જેમ કંથ પાંચે દેખે એકચંત. ૨૫૫
તે દુષ્ઠ ત્યાંથી સંચર્યો પેર, તે પોતો નાર પાંચાળીને ઘેર. ૨૫૬

તે સતીએ જેમ સરખો આવતો દીઠો ઘેર, બાઈ હવે તેની સાથે શી પેર. ૨૫૭
તે દાસીએ દુઃસાસન વારીએ બજી, બાઈ અમે અબજા ઉપર શું કરો મો પ્રાણ. ૨૫૮
તે આજ રાણી છે રજસ્વળામાં બજી, તે સુખમાંથી ન બોલે વાજી. ૨૫૯

તે ઘરમાં દુષ્ટના પાપી ચરણુ જો પડ્યા, સ્વામી તે અમે આચરણુ હિણા જો થયાં. ૨૬૦
ત્યાં નારી હિંડે નાસતિ જહાં, એને દુઃસાસન પુઠે ધાયો તહાં. ૨૬૧

તે ધર્મ અળખા આજીવી તેસ, અને તે ધસીને ગ્રહા કેસ. ૨૬૨
 તે સતીના ધર્મા કેસ, બાઈ અમે છીએ અળખા બાળે વેસ. ૨૬૩
 આજ વીરા અમારે નથી અવસર કીયા સાર, મુને સિદ્ધ લઈ જાવો સભા મોઝાર. ૨૬૪
 ત્યાં મુને સભામાં સહુ લોક દેખસે સાર, વિરા અહિંયા બાણો તો મારો ઠાર. ૨૬૫
 તે દેવે કેસ ધર્મા કામની એમ, તેને મોલ મંદિર છોડાવો કેમ. ૨૬૬
 ત્યાં લોકો બહુ જોવા મળ્યા મરમ, બાઈ ઇઆનો ધણી છે રાજા ધરમ. ૨૬૭
 ઇઆ શ્રી ગોરનરની ઘણીએક અસ્તુતિ કરી બાણ, કામનીએ સંભારા સારંગ પ્રાણ. ૨૬૮
 સ્વામી મારા અવેળામાં તમે સાંખ્યા બાણ, તમે ભક્તવત્સલ છે. સહિ ભગવાન. ૨૬૯
 સ્વામી મારે તમે માતને તાત, અને તમે આજ સગાં સજન મોસાળ. ૨૭૦
 આજ પીયર બંધવ સ્વામી તમે સાર, અને તમે સાસરું તમે સંસાર. ૨૭૧
 સ્વામી આગળ સતીએ જોવા વિલાપ કર્યો જાર. ત્યાં વિનંતિ કરતાં આજ્યાં

સભા મોઝાર. ૨૭૨

તે સભા માંહે કંથ દીડા અને મના જ્યારે, ત્યારે તે ખેડા છે અળગેઠાર. ૨૭૩
 તહાં સુભટ સહુ ટોળે મળીને આયે, તે જુવે છે સતિનું રૂપ ત્યાંયે. ૨૭૪
 ત્યાં સતિ અંગ ઉઘાડું ન કરે, જે પણ તહાં બળ કરે ભુપ તેહ. ૨૭૫
 તે સતીને આણી સભા મહે ઉભા કર્યા જહાં, તેની રખે સઘળા ભુપ તહાં. ૨૭૬
 બાઈ કુણે પેલો નખ માર્યો નરખો નથી જેહ, તે પરપુરૂષ નરખે તેહ. ૨૭૭
 તે સતિ સભામધે ઉભા રહ્યાં જેહ, તે તહાં બહુ પાડુ સહી તેહ. ૨૭૮
 હવે હું વાટ જોવું મારા નાથની ત્યારે, તમે સ્વામી ક્યારે ચડસે અમારી વારે. ૨૭૯
 સ્વામીજી જે પાંડવ મુને વનમાંથીલાવો આપ, સ્વામી તમ ચરણ પ્રતાપ. ૨૮૦
 જ્યાં અરબુને મચ્છ વિંધ્યા આપ, તહાં સ્વામી હું તમનું પરતાપ. ૨૮૧
 આગે શ્રી કૃષ્ણજી કે તારે બાઈ દ્રુપદી નારે, બાઈ તું છે ભગત પંચાગી નાર. ૨૮૨
 પણ તુજ સરખું મહારે વાહું કોઈ નહિ નાર, બાઈ તે આણે જુગ સંસાર. ૨૮૩
 તો વાહજી તે વાહપણું ક્યાં ગયું, તમે કમળા કેરા કહાવો કંથ. ૨૮૪
 આજ કૌરવ કેશ ધરી રહ્યા અંત, તમે કેતાં વાળો તમે કેમ થઈ ખેડા નચાંત. ૨૮૫
 હવે સ્વામી ઇઆથી છોડાવો તો અમે છુટીએ જાણ, જે તમે પળાવો બ્રહ્મસાન. ૨૮૬
 જે જોવું તમે બાણો મારા નાથજી જાન, તો તમે સાર કરો ભગવાન. ૨૮૭
 હવે સ્વામી વિનતી સુણો જેમ જે રાંકની ધરમ, અને તમે પૂછજો

સ્વામી સઘળા મરમ. ૨૮૮

પણ હવે ધરમ વાર કરી વિલંબ થાય છે આમ, સ્વામી હવે તમે વેગે

પ્રગટો પરિબ્રહ્મ. ૨૮૯

સ્વામી તમે જુગ માંહે ભગત કારણ આજ્યા દરેક, અને પેલાં ભગત

તારયા અનંત કરેક. ૨૯૦

સ્વામી તમે ભક્તને કદ પડે આવી ઉભા રહો દરોડ, હવે તમે ભકતોની

માયાવ્યાધી છોડ. ૨૯૧

સ્વામી દાસ ભગત પાંડવ કહે ને કહે તાળ, હવે તમે રૂપે પ્રગટ કરો હો દયાળ. ૨૯૨

તમે હેંડઆથી ભગત ઉગારીયા તતકાળ, તે ભગતની આજ તમે કરો સંભાળ. ૨૯૩

ત્યારે કોપ કરીને કૌરવ ઉઠ્યા તે વાર, તેનાં મોં દિસે છે મહા વિકાળ. ૨૯૪

એ અખળાની લાજ અમે ગમાવીએ આ ઘડી, ભાઈ હવે એનું પેરણ લેશું કાઢી. ૨૯૫

ત્યારે પટકુળ મેલરે કામની કાજ, ભાઈ આમરો અવસર છે આજ. ૨૯૬

તે સ્વામી હવે પેચણ પગરણની કરો કાજ, નહિ તો હવે જાસે તમારી લાજ. ૨૯૭

અરે મારા નાથજી તમે શે નથી લાજતા કેમ, હવે સ્વામી તમે અવળો

શું કરોછો વલંબ. ૨૯૮

તમે દ્વારકાનગરી સુવરણની કરી તાં કરો આનંદ, તમે રમે સોળસહસ્ર

ગોપીમાં ગોવિંદ. ૨૯૯

સ્વામી તમે સોળસહસ્રમાં રમ્યાં જહાં, અને તમે સવાલાખ સરજનનું પરવાર. ૩૦૦

આજ તે કારણ અમને વિસારી તે વાર, હવે તમે જીગજીવન છો આધાર. ૩૦૧

સ્વામી હવે ભગતને ન ઉવેળીયે વળી, પરલંગા આગળ આવો શ્રી હરિ. ૩૦૨

અમે મુખથી કેમ દીજે જાળ, એવું જાણો મારા નાથજી દયાળ. ૩૦૩

એવું જાણો મારા નાથજી દયાળ, તમે થાવો વચને બળાયા પ્રતિપાળ. ૩૦૪

સ્વામિ હૈત્ય દુસાસન પટકુળ ધરિ રહ્યો એ પાસ, તહાં વળી ઉઘાટે

અંગ ને જાસે મારી લાજ. ૩૦૫

એવું જાણીને વેલા પધારો મારા નાથજી, હવે તમે કૃપા કરો પુર્ણ જગદિશ. ૩૦૬

સ્વામી હવે પટકુળ બળનું રાખીયે માન, અમે છીએ તુજ ભરેયે અજ્ઞાન. ૩૦૭

એવું જાણો મારા નાથજી જ્ઞાન, હવે વેલા વળો તમે શ્રી ભગવાન. ૩૦૮

જહાં શ્રી કરસનજી હતા જેહ, તે દેવ નિદ્રામાં પડ્યા તેહ. ૩૦૯

દેવ તહાં પોઠ્યા, અને ઉપર કમળા ઢોળે વાચ. ૩૧૦

તે દેવ નિદ્રા માંહેથી જાગ્રી ઉઠ્યા, તે દેવ દ્વારકાનો રાય. ૩૧૧

ત્યાં વેદવ્યાસ બોલાવે તે વાર, ગોર તમે શુરને તેડાવો તતકાળ. ૩૧૨

આજ દાસ આપણા દુષ્ટ વસ પડીયા ત્યારે, તેની તમે સંભાળ કરો આવારે. ૩૧૩

ત્યારે તહાં દેવને રાણી રૂકમણી લાગ્યા પૂછવા ભાસ, હવે સ્વામીજી એવો કોણ

છે તમારો દાસ. ૩૧૪

તે કારણ તમે હરજી હાંકી ઉઠ્યા આજ, હવે વળી તેને સમરથ કરવા મજ. ૩૧૫

તે દાસને તમે રૂનેહે બોળાવો તાર, તે ભગત પંચાળી કહીયે નાર. ૩૧૬

એ ત્રેતાજીગમાં તારાલોચની નાર, દ્વાપરમાં દ્રોપદી પાંચ વર પામી પ્રતીપાળ. ૩૧૭

તે પાંડવ નાર પંચાળીના પશુકુળ હરિઆંજો, તે સાથે હાયાં અર્ધ ગર્ધ ભંડાર. ૩૧૮

ત્યાં પાપી પટકુળ ખેંચી રહ્યા, તે અબળા સુંદર નાર. ૩૧૬
 સ્વામી તે ભગત પાંડવ મોટા છે તમ તણા સહી, તેની સાર કરો તમે તરત જઈ. ૩૨૦
 જેને દેવપર આધાર રાખ્યા જેવ, તેને પ્રથમ સાથ લેજો દેવ. ૩૨૧
 સ્વામી જે ભગતને દુઃખ પડે ઢાંઢે જ્યારે, તેની પ્રથમ ક્ષીએ સાર. ૩૨૨
 અને તેને ઉપજે તન માંહે તાપ, સાચા સજ્જને દુઃખ ઉપજ્યાં આપ. ૩૨૩
 તો સેવક સ્વામીને નહિ પટ આંતરે દયાળ, જે સ્વામી સાર કરો તતકાળ. ૩૨૪
 સ્વામી ખરા ભગતને દેતા દુઃખ ઉપજે તાપ, કે દુઃખ ઉપજે ગોરનરને આપ. ૩૨૫
 ત્યાં ભગત સહુ ટોળે મળ્યા અનનદેવ સાર, ત્યાં વેગે ગડડને તેડી થયા અસવાર. ૩૨૬
 તે પાંડવની પટરાણી હો દયાળ, તને મહાદુઃખ દેછે દુષ્ટ ભુપાળ. ૩૨૭
 તું પટ શુદ્ધ મેલરે કામની નાર, તારો કો નથી સારી સભામાં ભાળ કરનાર. ૩૨૮
 તે સહી રહ્યા પાંડવ વન જાસે નિરધાર, બાઈ તે છે તારા ભરથાર. ૩૨૯
 તું આગે એમ કહેતી જે અધકેરો પુત્ર દુરજોધન, તું હસી હતી સર્વે દેખતાં
 હવે એમે ભાવતાં કરસું મન. ૩૩૦
 વીરા ભાઈ વેળા પડે આળ ન બોલીએ જાણ, તમે દુષ્ટ વચન ન બોલો અબુજ અજાન. ૩૩૧
 પણ વળી ભોજાઈ તે માતાના ઢેકાણે જાણ, એમ દેવે કાખ્યું તે સહી પ્રમાણ. ૩૩૨
 તહાં કૌરવ કહે બાઈ વશી અળને છ'છેડયો આડ, ત્યારે મુખમાં ન નાખી કેમ કાડ. ૩૩૩
 હવે દુશાસન તું શાંસો કાં કરે આડ, એનું વેગે તું પેરણ કાડ. ૩૩૪
 તે સભામાં વિલાપ નારી બોલે ધરી, ભાઈ હવે એવા ન થઈએ વીર. ૩૩૫
 તે દુસાસન સતીને વડેને પેરે વળગ્યો શરીર, તહાં સતિનું તાણે ચીર. ૩૩૬
 ત્યાં ધર્મપુત્ર કહે લાજના રોજ્યાં જશે સોયે નહિ તો હમણું પ્રગટ
 થારો જોયે. ૩૩૭
 ત્યાં પનઇ નાખી ભીમ થયા રવરાતળા, પણ ધર્મપુત્રે વારીયા સહી. ૩૩૮
 ત્યાં શ્રી ગોરનર દેવ મનવેગે આવી ઉભા રહ્યા સધીર, અને તે સતીનાં
 ત્યાં પુર્યો ચીર. ૩૩૯
 ત્યાં ભગતે સરવે વિનતી કરી એ માફે છે શરીર, ભાઈ હવે જેમ નદીએ
 વહે છે નીર. ૩૪૦
 ત્યાં પાંડવે દેશ મુલક સરવે થોરીયા ત્યારે, અને હાથાં હસ્તિ ઘોડા ગરથ ભંડાર. ૩૪૧
 ત્યારે તેણે કૌરવે દસતાળાં કુચી કબજ કરી જ્યારે, ત્યાં ચીર કાઢે પંચાળી નાર. ૩૪૨
 ત્યાં દેવે પુરણહરી ચીર પુર્યાં આજ, તે ભગત પાંડવોના કરવા કાજ. ૩૪૩
 તે સંસાર સર્વે દેખતા આજ, ત્યાં દેવે આપે રાખી ભકતોની લાજ. ૩૪૪
 તે દેવ દુસાસને ચીર તાણી અળશું કયું શરીર, ત્યાં તે સતી કેંડે સોહી જે ચીર. ૩૪૫
 ત્યાં બીજું દેવે પુરીયું, ત્રીજું પુર્યું સહી, તે પુર્યાં જુગદીસે સાવ સર્વે હીર. ૩૪૬
 ત્યારે કૌરવ કહે ભાઈ એક પટકુળ બીજું અંગમાં દીસે જોત, તે દીકું
 તે કાઢીને જોયું ત્રણે નવરંગી ભાત. ૩૪૭

ત્યાં ચોથું ચતુર્થજે પુરું આણુ. અને પાંચમું પુરું પરી ક્ષણ જાણુ. ૩૪૮
 તે છઠું દયાળજીએ દયા કરી જાણુ, સાતમું પુરું સારંગ પ્રાણુ. ૩૪૯
 તે વર્ણું સર્વે લાલ પીળાં લીલાં ત્યારે, ત્યાં શ્રી કરસનજીએ સઘળાં પુર્યાં સાર. ૩૫૦
 ત્યાં દેવે પુર્યાં એક એક રંગે આગળાં સાર, તેનો વર્ણવ વિવેક કથ્યાનો.

નહી આવે પાર. ૩૫૧

તે પુર્યાં ત્યારે પૃથ્વીમાં પ્રગટ થાય, ત્યાં સરવે દેવદાનવ જોવા જાય. ૩૫૨
 ત્યાં નવે ખંડના ભુપ સર્વે આવી મળ્યા ધાય, તે કહે દેવ ચૌદ ભુવનનો રાય. ૩૫૩
 ત્યાં હીરા હરજી થયા જાણે! તોયે, અને વાસુદેવ વણકર થયા જોઈ. ૩૫૪
 ત્યાં વસતર તેથી જવળાં જાણુ, તે વાત જાણી નવખંડમાં પ્રમાણુ. ૩૫૫
 તે દેવે નવસેં નવાણું ચીર સતી પાસે રાખ્યાં જનર. તે સતીએ પેહર્યાં જુગમાં સાર. ૩૫૬
 તે અચરત જોવા સર્વે એકઠાં સાર, ત્યાં મળ્યા જુગ સઘળો સંસાર. ૩૫૭
 ત્યાં સતગોર વિદુરબ્યાસ એમ બોલ્યા વાણુ, બાઈ તે તો સુકરીત સાચું જાણુ ૩૫૮
 તે સતીને દેવે તારના પટકુળ પુર્યાં જાણુ, તે તો નવસે નવાણું પ્રમાણુ. ૩૫૯
 તે પટકુળ પુર્યાં કામીની જાણુ, તે પોતે પુર્યાં ગોરનરે નિરવાણુ. ૩૬૦
 પણ આ સતગોર કહે મેં થોડા વર્ણવ કર્તાતત, તે પટકુળ વર્ણવા રંગજાતને જાત. ૩૬૧
 તે વખત દ્રોણ કંપાચાર અસ્વથામા યુદ્ધ બાઈએ કોરવની સલામું ઉઠું

વળ્યું જ્યારે પાંડવનું ક્રીધો વેર. ૩૬૨

બાઈએ પાંડવને પાનું સમરથ શેઠનું આપે, બાઈ તે કેમ ગાંજ્યા જાયે. ૩૬૩
 બાઈ જોણે નવસેનવાણું ચીર પુરીયાં ત્યાંહે, તે પુરીયાં એકવીસ બ્રહ્માંડ કેસ રાયે. ૩૬૪
 એકવીસ બ્રહ્માંડ કેરે નાથે ચીર પુરીયાં આજ, ત્યાં નાર પંચાળીની રાખી લાજ. ૩૬૫
 ત્યાં દેવ એક આવી ઉભા રહ્યા મહારાજ, બાઈ તે ભકતોના કરવા કાજ. ૩૬૬
 ત્યારે રાજ હુદ બોલ્યો જોણી પેરે જાણુ, બાઈ અમે છું અંધ ને અજ્ઞાન ૩૬૭
 હવે સતી તમે શીતળ વચન સીંચજો જ્ઞાન, અમો એમ માણું છું વરદાન. ૩૬૮
 હાજી તમે સંસાર એમ બહું વર જાત, એને તમે એસી કહો છો વાત. ૩૬૯
 એ લખ્યું થયું અમારા કરમતું જે, હવે કેને દેજે ઉપાવાદ જે. ૩૭૦
 એ રમત રમતાં હારજીત ખાતર, વટ પાળવા તાર અમે રાજ તુ પાડું.

કુળ દાસી નાર. ૩૭૧

અમો પાંડવ ભક્તિ સેવા કરવા સાથે વન ચાલશું આજ, અમે માણું વેકુંડ

હીનદયાળ. ૩૭૨

જે ઈચ્છા દેવે નવસે નવાણું ચીર પુરીયાં તાર, તે તો જાણે સર્વે જુગ સંસાર. ૩૭૩
 તે પાંડવ વન ચાલે આજ, અને દૈત્ય દુરભેધને લીધાં રાજ. ૩૭૪

તે પાંડવ આ સતગોર વચને ચાલ્યા ધીર, અને આ સાચા સતપંથ

પ્રમાણુ થયા વીર. ૩૭૫

તોએ પગ પાછો નહિ માંડીયો રાખ્યું ધીર, જે દેત્યે નાર પાંચાળીના

કાઠયા ચીર. ૩૭૬

ત્યાં હાથો પાંડવ વન ગયા કાજ, તે કૌરવ કહે અમે બહુ કરીશું રાજ. ૩૭૭

ત્યાં દુરજોધનશું રમવાને ગયા, ત્યાં હરાવી રાજ ને વન મોકલ્યા. ૩૭૮

બાર વરસ તો વનવાસ ભોગવે આજ, ત્યારપછી હું આહું રાજ. ૩૭૯

તે પાંડવ બાર વરસ વનમાં રહ્યા આજ, એણે ત્યાં સેવા કીધી શ્રી મહારાજ. ૩૮૦

ત્યાં તેણે એકમને કરી આરાધ્યા સાર, એને તો વનપાનનાં લીધા આહાર. ૩૮૧

ત્યારે દુરજોધને દુર્વાસા મોકલ્યા જહાં, અને વિદ્યાર્થી સહસ્ત્ર અડીઆસી તહાં. ૩૮૨

ત્યારે પાંડવે કાષ્ટ પ્રવ્રજી કીધા સાથ, પણ નાર પંચાળીએ રાખ્યા હાથ. ૩૮૩

ત્યાં અબળાની વિનતી વલવલે તાપ, સ્વામી તમે પેતે પધાર્યા આપ. ૩૮૪

તે દુરવ.સા સંધ્યા તરપણુ કરવા ગયા આપ, સહસ્ત્ર અડીઆસી દેસે શ્રાપ. ૩૮૫

સ્વામી તમે પેલા ગેર બ્રહ્માના વેદ વાળ્યા જે, અને તમે સાચર મળીયા તેહ. ૩૮૬

ત્યાં ઔદ રતન કાઠયાં જેહ, અને ભકતોને અમરત પાયાં તેહ. ૩૮૭

સ્વામી તમે ધરણીધર દાઢે ધરી મહારાજ, તમે લોહ ધંભમાં પ્રગટ

થઈ ભમેતોના કીધાં કાજ. ૩૮૮

ત્યારે પાંચ કરોડીશુ તાયાં પ્રહલાહ, તેને દેવે આપ્યું અવિચળ રાજ. ૩૮૯

સ્વામી તમે અલીશબ બુધીએ છળ્યો જેહ, અને ઇંદ્રનું ઇંદ્રાસન રાખ્યું તેહ. ૩૯૦

તમે પોતાનું વ્રત પાળી રાંકે બેઠા કયાં જેહ, તમે સહસ્ત્રાઅર્જુન મારી

લોહાપંજર લાવ્યા તેહ. ૩૯૧

સ્વામી સાંહેર પાળ બાંધી પત્યર તાયાં જેહ, અને દસ મરતકનો રાવણ

છેડ્યો તેહ. ૩૯૨

તમે હનુમંતને દ્રોણાગર પર્વતે જઈ પ્રગટ થયા જેહ, અને સતી સીતાને

લાવ્યા તેહ. ૩૯૩

સ્વામી તમે ભગત હરિચંદની લોહાખંભુગથી ઉગાર્યાં તારા રાણી તે,

અને તહાં ગેરનરે તપ બહુ કીધાં જેહ. ૩૯૪

સાત કરોડીશું ભગત હરિચંદ નીપના સીધાં કાજ, તેને આપ્યું અવિચળ

અમરાપુરી મહારાજ. ૩૯૫

સ્વામી તમે દુવા દલપીને ગોકુળ રાખ્યું તેહ, અને કરે ગોવરધન તોળ્યો જેહ. ૩૯૬

તમે પાતાળે પેચી નાગ નાથી કમળ લાવ્યા જે, અને અબળાના પટકુળ

પુરયાં તે. ૩૯૭

સ્વામી ત્યારે તમે ભગત સહુની વીનંતી સાંભળી તાત, ત્યાં જ્યનંત

ભગત મળ્યા બહુ જાત. ૩૯૮

ત્યાં પાંડવે કાષ્ટ એકઠાં કીધાં જાણ, તે દુરવાસા ભોજન કે માત્ર. ૩૯૯

- તે સતીએ દેવને તહાં એ વિનતી મોકલી જહાં, રૂઢમણી થાળ પુરે તહાં. ૪૦૦
- ત્યાં મહાવેગે પોતે પધારયા રાજ, તે હુરવાસા ભોજન કાજ. ૪૦૧
- અમે ભુખ્યા યેન આ લાગ્યો થાળ, કાંચ હોય તો લાવો ભોજન તતકાળ. ૪૦૨
- ત્યાં દેવે પાંદડું ગરાસી આળ, ત્યાં ત્રણ ભુવનમાં પુરયા થાળ. ૪૦૩
- તે પાંડવને બાર વરસ પુરા થયાં તહાં, તે ગયા કનહી વન છે જ્યાં. ૪૦૪
- ત્યારે પોતે શ્રી ગોરનર પધારયા જહાં, ભાઈ સત ધર્મે પુછ્યું છે તહાં. ૪૦૫
- તે બગતે ત્યાં કાયા કરી છે ઘણી અતીભેગ, અને તહાં વનપાનના લીધા ભોગ. ૪૦૬
- શ્રી ગોરનરે એણી પેર સત રાખ્યાં ભોગ, તો થયા રવામી દર્શન ભેગ. ૪૦૭
- તે પાંડવ દેવને કાજે નિશાની કળપ વખની તન, ત્યારે તેની પાસે
કાંઈ ન હતું અન્ન. ૪૦૮
- ભાઈ જો વનફળ આપો દેવ શ્રીકૃષ્ણ કહે આરોગીએ અન્ન, તો બાર
વરસના બમણા ચોવીસ રહીયે વન. ૪૦૯
- ત્યાં દેવહરિએ હા કેય પાંડવ રાજન, ભાઈ હવે તમે ધીરજ આપે થાઓ દીન. ૪૧૦
- રોપી આંખા ફળ પુરાં પડે, ભાઈ તો તહાં ભોજન ભીડે. ૪૧૧
- ત્યાં સરવે ધીરજ આપીયાં તે લેવા અમરપદને કાજ, તેને એણી પેરે ગોર
નરે પૂછ્યું તેની કાણું ન રાખી લાજ. ૪૧૨
- ત્યારે પાંડવે ત્યાં બહિત કરી, ગોરના વચન શીર ઉપર ધરી. ૪૧૩
- ત્યારે બાર વરસ ભોગવ્યો વનવાસ, જો છતા થસો તો રાખીશું દાસ. ૪૧૪
- તે વચન બાંધ્યા સતીઆ વનમાં ગયા, જ્યારે બાર વરસ પરીપૂર્ણ થયાં. ૪૧૫
- જ્યારે દેવની વીનતી કરીજહાં, તે દરબોધન પાંડવને પુરણુ ઘેર તેડી આદ્યો તહાં. ૪૧૬
- તે જઈ ઉતાર્યો લાખા મંદીર મહાં, ત્યાં પાંડવને લાડુ વિખના ભોજન
પીરસ્યા તહાં. ૪૧૭
- જ્યારે સતીએ ભોજન પીરસ્યા જહાં, પણ તે સતિ બાનુમતિ સત ન ચુકાં તહાં. ૪૧૮
- ત્યારે દરબોધને લાખા મંદર લગાવી અને કીધું વિશ્વાધાતનું કરમ, ત્યાં
પાંડવ લાગા દાઝવા તારે જોશી સહદેવને પૂછ્યા મરમ. ૪૧૯
- જ્યારે દેવ દીપી આગ ને ઉઠી જળ, ત્યારે તહાં ક્રીડયોરે પાંડવનો રે કાળ. ૪૨૦
- ત્યારે લાખા ઘરમાં સુરંગ બાંધી જહાં, વન વિસે નાસી આવ્યા તહાં. ૪૨૧
- પણ રાખનારો મોટો દેવ જળથળમાં ચીંતા કરી તતજેવ. ૪૨૨
- પાંડવ તણે શિર મોટા જગદીસ, પાંડવ ધર્મે પુન્ય પવિત્ર. ૪૨૩
- ત્યારે યોદ્ધા પાંડવને કુંતાળ માથ, સામું ભુવે રે ભુજેટળ રાય. ૪૨૪
- ત્યારે બીમસેન તો એમજ કહે. ભાઈ સહદેવ જોસી કાંઈ મારગ છે. ૪૨૫
- એક લાખ મણની શિલા જ્યાંય, તે હેઠળ સતગોરે સુરંગ કરી કહેવાય. ૪૨૬
- પેહલાં ઉતર્યા સતિ ક્રૌંપદી કુંતાળ માથ, પછે ઉતર્યા ભુજેટળ રાય, ૪૨૭

પછે આલ્યા નિકુળરાય સેહદેવ સહીને, પછી ઉતર્યા અર્જુન ભીમસેનભાઈ. ૪૨૮
 સુર'ગે પાંડવ ઉતર્યા જઈ, ત્યાં અગ્નિને વાચ્યા થઈ. ૪૨૯
 આ ધણી ઉપર રાખો પરતીત, તો ભગત સખા બાણે શ્રી હરિ. ૪૩૦
 ત્યાં પાંડવ સુર'ગે આલ્યા સતશું ત્યાર, તે જઈ પોંચ્યા પાંચ નદી મોઝાર. ૪૩૧
 તીરથ નદીએ સ્નાન કીધું સતસો હોય, જઈ પોતા વિરાટ નગર મોઝાર. ૪૩૨
 તે પાંડવે એણીપેરે આપજી ગાળીયા, ત્યાં સેવક થઈ કાજ કર્યા અપાર. ૪૩૩
 તે ભગત રાજદારે જઈ ઉભા રહ્યા સહુ, રાજ વૈરાટ તમનું કહું. ૪૩૪
 ભાઈ અમુને વેળા વસમી છે આજે, અમો પાંડવના વિરતા ધરા છું. ૪૩૫
 ભાઈ એણે પાપી કૌરવે પોતાનું કુળ નકંડન કર્યું જાણ, અને કૌરવે
 બુગમાં ખોયું નામ. ૪૩૬
 લાખા મંદિર પ્રજાળી પાંડવ હોમ્યા બાણ, રાજ કહે ભાઈ તમે ત્યાં
 શું કરતા કામ. ૪૩૭
 ત્યારે રાજ વૈરાટની જોડે બેસારીઆ બાન, અને તે સહુ ભાઈને પ્રણામ
 કરીને દેતા માન. ૪૩૮
 ત્યાં જોસી સેહદેવ શાસ્ત્ર વાંચતા બાણ, ભીમ ઘેર સીધા પાક રાંધે ધાન. ૪૩૯
 તે રાજ વૈરાટ ઘેર પાંચે પાંડવે સેવા કરીસોયે, અને નીકુળને છોડ્યા દરવાજે જઈ. ૪૪૦
 તે અર્જુને અભિમાન મુકી સોય, અને તહાં હાથમાં છાગળ બાણી જોઈ. ૪૪૧
 તે રાજ વૈરાટ પાંડવને પૂછે વિચાર, ભાઈ તમે એ સ્ત્રીને મોકલો
 મોલમાં જ્યાં અમ નાર. ૪૪૨
 ત્યારે ત્યાં દ્રુપતી મંદિર અવાસ, ત્યારે જઈ રહ્યાં પટરાણી કે પાસ. ૪૪૩
 ત્યાં રાણી નાર દ્રુપતિ દેખી કરે વિચાર. ભાઈ એવી સુંદરી નહિ કો નાર. ૪૪૪
 ત્યાં આઠ્યાં ભાઈ કહી બહુ રાણી દેયા હું'કાર, હવે ભાઈ તમને પહેરાવું
 સોળ સણગાર. ૪૪૫
 ત્યાં કૈયો કીચક રાણીનો બંધવ આઈ, તેણે દ્રૌપદીનું રૂપ દીધું તેણે ઠાર. ૪૪૬
 તે દેવ્ય બોલ્યો સતિ દ્રૌપદીના મોં સામું જોયે, હારે દાસી મુજ પાસે
 તું આવસે સોયે. ૪૪૭
 નહિ તો હું તને જોરે તેડાવું નાર, કૈયો કીચક બોલ્યો તેણે ઠાર. ૪૪૮
 સતીએ જોવાં વચન કહણ સુણી ગયાં પાંડવ દરબાર, તે તહાં જઈ ઉભા
 રહ્યાં પંચાળી નાર. ૪૪૯
 દેવ્યનો ભાવ સતીએ કહો છે ત્યાંય, ત્યારે પાંડવો દેવ્ય કૈયોકીચક મુજને
 બોલાવે છે ડેરા માંહે. ૪૫૦
 પાંડવો તમે તમારું કરજો કાજ, નહિ તો પાંડવ કુળની બશે લાજ. ૪૫૧
 પી- ૪૭

ત્યાં પાંડવ પાંડવ મળી ભીમશું વિચાર જો કરે, ત્યારે ભીમસેન નારી રૂપ

ધારી ડેશમાં સંચરે. ૪૫૨

ત્યાં ભીમે કૈયો ક્રીચક હૈત્ય સાથે લીધો જોલાઈ, તે બેઉ જણ આત્યાં ડેશ માંય. ૪૫૩

તે ત્યાં ડેરે જઈને ભેઠાં દોઝે જણા, ત્યાં હૈત્યે જોલ હસરત માંડયાં ઘણાં. ૪૫૪

ત્યારે ભીમસેનનાં મનમાં ઉઠી ઝાળ, ભીમે હૈત્ય ક્રીચક માર્યો મહા વિકળ. ૪૫૫

તે દત્યને ભીમે દેવળ કુંભી તળે ચાંપ્યો ધર, ત્યાં લખ્યા અક્ષર ભીમ બહાર નિસર્યો. ૪૫૬

ત્યારે વાહું વાહું લોક જાળ્યા સર્વે કોઈ, તે વૈરાટની સભામાંહે ચર્ચાં હોય. ૪૫૭

તે સર્વે સભામાં ઉપન્યો કોઈ, ભાઈ આ ત્રિયા કારણ મુચો યોધ. ૪૫૮

ત્યાં જે કોઈ જઈને રાજા વૈરાટની પાસે ઉભો રહે, તે સર્વે મેં માર્યો કહે. ૪૫૯

તે અગન દાગ દેવા જોદો કહાડ્યો નગર મોજર, ત્યારે ભીમસેને સાથે

તેડયા છે તેણીવાર. ૪૬૦

તે હૈત્યે ભીમસેન તેડયા છે ત્યાંય, ભીમ બાર વનની કાપ્ટ લાવ્યા ક્ષણું એક માંય. ૪૬૧

જ્યારે કાપ્ટ લગાડી મોટી જાળ ઉઠી ત્યાંયે, ત્યાં ભીમસેન સોભાઈ સમેત

કૈયો અગનમાં દીયો જાય. ૪૬૨

ત્યાં એકસો બાંધવ પરવાર, તે સોનો ભીમે વાળ્યો સંહાર. ૪૬૩

ત્યાં ભીમસેને ડેયા ક્રીચકના માર્યો સોભાઈ સમેત, તહાં ભીમે જીભ્યા કાઢીને

મરતો રાખ્યો એક અચેત. ૪૬૪

તે પાંડવ બાર વરસ શુભ હોય રહ્યા જણ, તે પાંડવ રહ્યા છે દાસપણ

માંહે પરમાણુ. ૪૬૫

ત્યારે દરજોધને જેવત મલ મોકલ્યો જોયે, ત્યારે ભીમ ત્યાં છતા યયા છે શોયે. ૪૬૬

ત્યારે ભીમે લોજન માળ્યા અલુ દગલા જેહ, સતીએ સંભાર્યો શ્રી કરસનજી

દેવ લોજન લાડુ પુર્યાં તહાં. ૪૬૭

જેવત મલે સરવે દેશ મુલકના રાજા જીયા જે, તે રાજા વૈરાટ ઘેર આળ્યો તે. ૪૬૮

ત્યાં ભીમે લોજન ગરાચ્યાં જેહ, તે જેવતમલ આકામે ઉડ્યો તેહ. ૪૬૯

તે જેવતમલ તો ત્રણ દહાડે આળ્યો તહાં, અને તેની ખખર ગઈ દરજોધન જહાં. ૪૭૦

આપણે ફસાળ્યા લાખામહર જળાળ્યાં જહાં, પણ પાંડવ છે વૈરાટ મહાં. ૪૭૧

ત્યારે દરજોધનના આશમણેથી દળ આવીયાં જહાં, રાજા વૈરાટ પાસે

ચાલી જાય તહાં. ૪૭૨

એક ઉતરા કુંવર અળજો રહે ત્યાંય, બાકી સર્વે દળ સાથે થાય. ૪૭૩

ત્યારે તહાં સરવે ધેનુ વાળી ને ઉગમણા ગયા જેહ, ત્યાં અર્જુને ઉતરા

કુંવરને ઉઠાડીને ભાઈ રથે બેસારયા તેહ. ૪૭૪

ત્યાં અર્જુન બોલ્યા સતશું આઈ ભાઈ, આપણો ક્ષત્રિ ધરમ તો જાય. ૪૭૫

ત્યારે ઉતરાકુંવર બોલ્યા આપણું જોય, ભાઈ મુજથી કાંઈ નવ થાય. ૪૭૬

ત્યાં અરજને ઉતારકુંવર બાંધ્યો અંગતું સાથ, ને સમળીએથી હથીયાર લીધાં હાથ. ૪૭૭
ત્યાં અન્ધ મંત્ર કરીને પવન વેગે રથ ખેડીયો આપ, સંભારયા શ્રી

કરસનને લીધા સાથ. ૪૭૮

જેમ દિન ઉગે અલપતું જોયે, ત્યારે બાણ એકના સહજ લાખ કરેડ હોયે. ૪૭૯
કામધેનુ ત્યાંથી વાળી આવ્યા જોયે, ત્યાંથી વૈરાટપર આવ્યા સોયે. ૪૮૦

તે ઉતારાકુંવર ધેનુ વાળી આવીયા ત્યાંય, ત્યારે દન બે પટાંતરે બયે. ૪૮૧

ત્યારે પાંડવે રાજા વૈરાટ ઘેર બારબાર વરસે સવાલ કીયો બયે, ત્યારે
સરવે સિધ પરિપૂર્ણ થાયે. ૪૮૨

તે સંધે પાંડવ પ્રગટ થયા આવ્યે, સ્વામી અમથી બહુ અપરાધ થયો છે તે. ૪૮૩

ત્યારે રાજા વૈરાટ એક પગલે ઉભા રહ્યા આપ, સ્વામી તમે હવે અમને કરજો માફ. ૪૮૪

ભાઈ અમે ક્ષત્રાવટ ધર્મ પળાવ્યો તે, અમને દેવે લખ્યું હતું જે. ૪૮૫

અમે અન્નપાણી તમારું આરોગ્યું જે, સ્વામી પેલાં માફ કરજો તે. ૪૮૬

જ્યારે બાર વરસ પુરાં થયાં ત્યારે, ગયા હસનાપુર છે જહાં. ૪૮૭

તે એક રાતમાં સેન આવી મળ્યાં જ્યાં, ભાઈ સાત ક્ષોયણી દળ આવ્યાં તહાં. ૪૮૮

તે શ્રી કરસનજી સભા સઘળી જોયે, અને પોતે તો પધારયા તહાં. ૪૮૯

ભાઈ તમે એ પાસે રહી આરોગશો શું જહાં, ભાઈ એ પાંડવ ભુખ્યા આવ્યા છે આંકિ. ૪૯૦

ત્યાં શ્રી કરસનજી બોલ્યા સોયે, ભાઈ કૌરવો એ ભાઈ તમારા હોયે. ૪૯૧

જો એ પાંડવ તમથી અળગા રહે જોય, તો એને પાંચ ગામ આપો તોયે. ૪૯૨

અમે સોભાઈ જીવતાં તો, સોયના નાકાં જેટલો ન આલીએ અમે. ૪૯૩

પણ અમે જાણના જે તમે ડાયા છે, પણ ભોળા ભરવાડ છો તમે. ૪૯૪

જો યુદ્ધ કરતાં જીતસે ને કરસે રાજ, થોવીસ વરસ સુધી સુખ ભોગવીયાં

વળી મોં શું લઈ આવ્યા આજ. ૪૯૫

અમે અદારક્ષોણી દળને સોભાઈ પણ એ તો પાંચજ વીર, હમણાં બળ ત્યારે

પરખ્યાં જ્યારે દ્રુપદીનાં કાઢયાં ચીર. ૪૯૬

ભાઈ પાંડવે તમે બળીયા હોય તો આપજો આજ, સામા યુદ્ધ કરવાની કાજ. ૪૯૭

અમે સો ભાઈ અદારક્ષોણી દળ અવટાયે આજ, ભાઈ ત્યારપછી તમે લેશો રાજ. ૪૯૮

ત્યાં જોસી સેહદેવ શાસ્ત્ર બોલ્યા જેહ, ભાઈ હવે સામવેદ એમજ કહે. ૪૯૯

ભાઈ હવે વેદના મંડપ પૂરાં પડયાં જે, ભાઈ આજ યુદ્ધ કરનારા પાસે છે તેહ. ૫૦૦

એમ પાંચપ્રાણી ભાવે શું આપ, અને શ્રી કરસનજી ન લેશું સાથ. ૫૦૧

જેણે દેવે ડાખા કરથી ગોપી ગોવરધન તોળ્યા બય, તેને અગિઆર

ક્ષોણી કોણુ માત્ર. ૫૦૨

ત્યાં વિદુરબ્યાસે મુરત આપીયાં જે, અને કરકેત્ર જોવા ગયા તે. ૫૦૩

ત્યાં ધૃત્વજીનાં ઈડાં પાંચ દસ તે પડયાં તતખેવ, પાંડવ કહે તમે અનામત

રોખજો દેવ. ૫૦૪

કૌરવ કહે અઢાર ફોણીદળ આવીયા તેહ, અને હસ્તિ તોખારના ટોળાં

પડે ભાઈ ટીટુળી કોણુ માત્ર. ૫૦૫
ભાઈ લખ્યું દેવનું હસે તે થાસે જોર, પણ ટીટુળી ઇંડા ઉપર કરવી મેહોર. ૫૦૬
ભાઈ સતે ઇંડા રાખશે જોર, પાંડવો જઈને કેહજો ઘેર. ૫૦૭
તો કલક્ષેત્ર જોઈ આવી આજ, ગોર વિદુરબ્યાસે વાચા જો. ૫૦૮
જે રણથંભ આગમથી આરોપશે જેહ, ભાઈ યુદ્ધ જીતસે તેહ ૫૦૯
તે કૌરવે આગળથી રણથંભ આરોપ્યો જહાં, ભાઈ કુરૂક્ષેત્ર તહાં. ૫૧૦
ત્યાં રણથંભ ભીમે વાંકો કર્યો જહાં, ભાઈ કુરૂક્ષેત્ર જો મહાં. ૫૧૧
ત્યાં કુંવર ઘટુકો આવીયો હું કુરૂક્ષેત્ર જોવા જાણું, જે યુદ્ધ કરતાં હારસે

ભાઈ હું તેની પાસે થાણું. ૫૧૨
તે કુંવરને હાથે ત્રણ તીર એક કામઠી તેને પાસે ન દીસે કોઈ, એક
જોળખીને ખીજો મારસે ભાઈ સંગ્રામ જીતસે સોયે. ૫૧૩
તે દેવે કુંવર ગત્રિસલક્ષણો, તે કહે સ્વામી મુજને યુદ્ધ જોવાનું કોઠ. ૫૧૪
તેનું દેવે શ્રી મરતક ચઢાવ્યું સોયે, ભાઈ તું તો અહિંઆ બેઠો જોયે. ૫૧૫
ત્યાં રાજા જુજેષ્ઠ કહે સ્વામી, તમે રથે બેસોને યુદ્ધ કરવાને કાજ. ૫૧૬
શું પાંડવો મુજસાડ જીતસો તમે, પરાનસી જો આજ. ૫૧૭
ત્યાં જોશી સેહદેવ શાસ્ત્ર વાંચી ત્યાં બોલ્યા સેવ, દેવ મંડપ તમારા

પુરા પડે હવે પ્રગટ થાઓ દેવ. ૫૨૮
સ્વામી તમે પેલાં આઠ દૈત્ય પરલે કર્યો, ને સર્વે દેવના સારાં કાજ. ૫૨૯
અમે પરાણે ઝાલી પાસે ઉભા રહું, સ્વામી તમે રથ બેસો આજ. ૫૨૦
ભાઈ હવે હું તો ધરડો થયો જાણુ, હવે મુને મોહ કેમ થાયે નરવાણુ. ૫૨૧
ભાઈ પેલાં આઠ દૈત્ય મેં માર્યાં જાણુ, પણ હું રહેતો જવાન. ૫૨૨
પોતી અવધને વળીયા ભુપ, ભીમ થયા વિકાળ સ્વરૂપ. ૫૨૩
ભીમ દેરવે ગઢા વારે કુંતાજીમાય, ક્ષમા કરો રે ભીમસેન રાય ૫૨૪
તમે જુજેષ્ઠને પુછો વાત, કોષ મુખે કેમ કીધો ઘાત. ૫૨૫
ત્યારે રાજા જુજેષ્ઠલે વાણી કહી, મનની વાત ભીમ શું મનમાં રહી. ૫૨૬
તમે ધરો સળુરી ને ક્ષમા કરો, અવસર નથી ભીમ શુરા તણો. ૫૨૭
ત્યારે યોગ્યથી ભીમ મુણો ધર્મરાયે, અવસર આવે કેમ યુદ્ધિયે દાયે. ૫૨૮
તમે દરજોધનને સંભળાવો આજ, અમે મુરત લીધી છે બેસવા રાજ. ૫૨૯
ત્યારે દરજોધનને થયું જાણુ, ઉઠી જાળ ને ભાગા ધરણુ. ૫૩૦
ત્યારે પ્રાકમ કરી બોલ્યા દરજોધનરાય, અમે ઉભા તમથી રાજ કેમ થાય. ૫૩૧
ત્યારે ભડભીમ એકલો જે આજ, અમે સોજો જીવતા કેમ આપીયે રાજ. ૫૩૨
પાંચ પાંડવ ને કોણી અઢાર, મુરા હસ્તિ ને ગઢાધાર. ૫૩૩

મરડી મૂછ ને દીધી ફાળ, રચી એરણને તેડીયા ભુપાળ.	૫૩૪
ત્યાં બીમ ફેરવે ગઢા ધમધમકાર, નવતેરો યુદ્ધ થાય અપાર.	૫૩૫
રહ્યા રાણા ત્યાં ઉભા રહે, ત્યાં બીમ સામું કોઈ નવ જુવે.	૫૩૬
ત્યાં બીમ ફેરવે ગઢા ને ઉઠે રૂધીરની સેણ, ત્યારે દ્રૌપદી ફેરવે મોઠળી વેણ.	૫૩૭
ત્યારે સામા ઇળ અથડાયાં જોયે, ત્યાં બીમ ને દુશાઃસન હોયે.	૫૩૮
ત્યાં બીમ દુશાઃસનના દસ સહસ્ત્ર હસ્તિ ગગને ઉડાડયાં જોયે, બાઈ	
પેલો ઝગડો જીતસો સોયે	૫૩૯
ત્યારે દેવની રજા લઇને અરજણે બાણ પુરીયાં બાય, તે એકના દસ	
સહસ્ત્ર લાખકરોડ થાય.	૫૪૦
ત્યારે અઢારક્ષાણી ઇળ ઉડાડયાં આંહે, તહાં દરજોધન નાંહો જાયે.	૫૪૧
ત્યાં બીમે દુઃસાસન માર્યો જે, અને પાંડવ ઝગડો જીત્યા ત્યાંય.	૫૪૨
દુઃસાસને જે હાથે ચીર ફાડીયાં તે, બાઈ તેવાં બીમે આપ્યાં જે.	૫૪૩
તે દરજોધન સરોવરમાં નાંહો જઈ રહ્યા ત્યાંજ, ત્યાં બીમ કહે બાઈ તે	
શું કીધું કાજ.	૫૪૪
તેં સોબાઈ પાડયા ને ક્ષાણી ઇળ મરાવ્યાં આજ, બાઈ તોયે તને	
નહિ આવી લાજ.	૫૪૫
બાઈ બીમ દીસે છે એકલો, હવે હું બહાર નીસરે છોક, માંદે વેર	
ત્યારે વળે જો બીમને માંદે એક.	૫૪૬
ત્યારે બીમે ભુજદર તોડીયાં ને પાટુ દીધી જહાં, ત્યાં દેવ શ્રી યુદ્ધરૂપ	
ધરી બળ મુકીયાં બાઈ મૃત આજેણું તહાં.	૫૪૭
ત્યારે ગાંધારીએ શોક પાળીઆ, મારી દેહી કંઈ તાજ, સો પુત્ર મારા	
ગયા તો અસપાણી શું લેવું આજ.	૫૪૮
ત્યાં દેવે મુકી ભુખને સો પુત્રને એમાં સીઆવ્યા જાં, દેવે કારમે	
આંખો પેઢા કર્યો ભુખ ચણગી મુકી ત્યાં.	૫૪૯
ભુગ દ્રાપર પોતા નરવાણ, કૌરવેકી સખ પુરી જાણ.	૫૫૦
કુળક્ષેત્રમાં પુરો સળરામ. હુવા યુદ્ધ કુરુક્ષેત્ર કે ઠામ.	૫૫૧
રાક્ષસ દૈત્ય મુઓ તતખેવ, હવે દ્રાપર પુરો થયો છે દેવ.	૫૫૨
સેના સઘળી કીધી તારાજ, હરાવી કૌરવ ને લીધું રાજ.	૫૫૩
ત્યારે કૌરવથી જીતી આવ્યા પાંડવરાય, ત્યારે સનમુખ થયા કુંતાજી માય.	૫૫૪
કહિ કુંતા તમે કહાવો છો ધરમ, બાત મારીને શું કીધું કરમ.	૫૫૫
હારે પાંડવો શું કીધો પરોડ, કુળમાં લાંછન લાજું આપણને ખોટ.	૫૫૬
તેડાવી પંડીતને પુછો આજ, ઉતારો પાપ ને મેલો રાજ.	૫૫૭
ત્યારે રાજાને મન વિમાસણ થાય, વીચારમાં બેઠા પાંચે બાઈ.	૫૫૮

તેડાવ્યા પંડીત ને પુછ્યું પ્રસન્ન, હમે કૌરવ માયો છે દરજોધન. ૫૫૬
 પુછ્યું જીમિ સુજો ધરમરાયે, વાદે વઢયા તેનું પાપ ન લેખાય. ૫૫૭
 ત્યારે પડી પંડીતે કહ્યો ભેદ, કૌરવહત્યા ઉતરે જો યજ્ઞ કરો અન્ધમેધ. ૫૫૮
 ત્યારે મુરત લઇને રાજા મંદીરમાં ગયા, ત્યારે ત્યાં રથે બેસી કરસનજી ૫૫૯

આવીયા. ૫૬૦

ઓઅચાર્ય કરસનજી સાંભળો ધરમ રાય, અમૃત મેલીને વીળ કાં ખાય. ૫૬૧
 લાવો ઉઠકે મેહલીયો અમારે હાથ, કૌરવ હત્યા તે અમને પાપ. ૫૬૨
 વળતાં રાજા ભાદ્યા ધરમ, સ્વામીજી પુછ્યે પાયે, તેને કેમ આપીયે કરમ. ૫૬૩
 ત્યારે ઓઅચાર્ય કરસનજી રાજા જગન કરો શુદ્ધ ભાવ, રખે અવસર આવે ૫૬૪

સુકતા દાવ. ૫૬૫

ભાવ જોઈને વળ્યા ભગવાન, આવે અધ્યાત્મ ને દેજો માન. ૫૬૬

ત્યારે રાજા જીજેષ્ઠજી પુછે આપ, સ્વામીજી તમ અઢાર ક્ષોણીના ઉતરો પાપ. ૫૬૭
 ત્યારે કરસનજી એ મુકી છે દેહ, ત્યારે શ્રી કરસનજી સ્વધામ ગયા છે એહ. ૫૬૮
 ત્યારે જગનમાંથી દેવ ઉઠી ગયા કીરતાર, તે દેવે લીધો છે જીવ દેવ અવતાર. ૫૬૯
 ત્યાં પાંડવ પ્રગટ થયા ભાઈ રાજકલી બહુ ગાયે, જે આપણે પાસે શ્રી કરસનજી ૫૭૦

આવી બેસતા તે શૂન થયા છે પાત્ર. ૫૭૧

ત્યાં રાજા જીજેષ્ઠજી વાગો વખાણીયો મરમ, અને તેણે માથે લીધું છે કરમ. ૫૭૨
 ત્યાં શ્રી ગૌર કહ્યે પાંડવો બાર વરસ વનમાં મરમ, ભાઈ તો સેને સંભારો ધરમ. ૫૭૩
 ત્યાં ગૌર વિદુરવ્યાસ પેલા ઓળખ્યા જે, અને કુદરતી બે જીવ મેહકલાવ્યા તે. ૫૭૪
 તે રાજા જીજેષ્ઠજી મહાદેવ ભાગા નાસ્તાજ ભાઈ હવે આગળ થાઈ છું તે. ૫૭૫
 ભાઈ એ તો કુદરતી જીવ છે હોયે, રાજા તમ પાસે અનામત રાખ્યા જોયે. ૫૭૬
 જે વેળાએ શ્રી કરસનજી દેવ માગસે જે, ભાઈ ત્યારે હાજર કરજો તે. ૫૭૭
 તે રાજા જીજેષ્ઠજી દેહીમાં છ માસ સુધી જીવ બે રાખ્યા જે, ત્યાં દેવે ૫૭૮

લીધું ધીરજે તે. ૫૭૯

જો રાજાએ એવાં મહાકૃષ્ણ લોગવ્યાં જે, પણ ત્યારે તો સહ્યે ક્રીધાં તે. ૫૮૦
 ત્યાં રાજા જીજેષ્ઠજી પ્રાણજી તેડાવીયા આપ, ભાઈ અમારું અઢાર ક્ષોણીનું ૫૮૧

કેમ ઉતરે પાપ. ૫૮૨

રાજા તમો જગન રચો ને પ્રાણજી વરજો આજ, શત્રુકાર માંડો આજ. ૫૮૩

તે પુને પાપ છેદાસે જેહ, અને ધણીએક પ્રાણજીની સેવા કરજો તે. ૫૮૪

ભાઈ સુવરણ ધાળ અમરી પુર્યાં જે, તમે પ્રાણજીને સંતોષો તે. ૫૮૫

ત્યારે રાજા જીજેષ્ઠજી જગન માંડીયો જે, અને દેવ સહુ સંતોડયા તે. ૫૮૬

તે વેળા પ્રાણજીનું કહ્યું કરચું જે, પણ બેશી સેહદેવને ન પૂછ્યું તે. ૫૮૭

ત્યારે રાજા જીજેષ્ઠજી પોણે જીમને મુકજો તે, કોઈ ચંદાળ આપસે તે. ૫૮૮

તેની આબડછેટ જગનમાં ઉપજે, તેથી જગન થાયે રદ.	૫૮૭
તે જુગમાં દેવરૂપ અદ્ભુત તાર, તે શ્રી કરસનદેવે ધર્મો શ્રી બુદ્ધ અવતાર.	૫૮૮
પેહલે શ્રી કરસને કંસાસુર મારીયો, ગુપત બુદ્ધરૂપે દરજેધન સંકાર્યો.	૫૮૯
ત્યારે કૌરવને મારી પાંડવે લીધું રાજ, તે બળજબ આગ્યા આજ.	૫૯૦
પણ થોડા પ્રસંગમાં ઘણા વિચાર, સુણે રખેસરો સેહદેવ બોલ્યા સાર.	૫૯૧
કહું કથા ન આવે ભેવ પાંડવ રાજ કરે છે દેવ.	૫૯૨
હવે લાગે કળજુગ દ્વાપરનો અંત, સાંભળો રખેસરો એકચંત.	૫૯૩
આઠમે શ્રી કરસનજીરૂપે દેવ કંસાસુરને માર્યો, ત્યારે ભક્ત સેહદેવને તાર્યો.	૫૯૪
ત્યારપછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વે સંસારે ઝોળખ્યો બાળ.	૫૯૫
ત્યારે શ્રી કરસનની માતા તો દેવકી કહીયે, અને પીતા તો વાસુદેવજી કહીયે.	૫૯૬
ત્યારે ગુરુ તો વિદુરબ્યાસ બાળ, અને શક્તિ તો રાણી રૂકમણી પ્રમાળ.	૫૯૭
ત્યારે સ્વસ્થાન તો ગોકુળ નગરી બાળ, ક્ષેત્ર તો મથુરાં નગરી પ્રમાળ.	૫૯૮
ત્યારે નરદગો દાણવ તો મામો કંસાસુર બાળ, ત્યારે ભક્ત સેહદેવ	
ઝોધાર્યો નરવાળ.	૫૯૯
ત્યારે ચારલાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી કરસનજીરૂપે બાળ, ત્યારે શામવેદ	
હોતા પ્રમાળ.	૬૦૦
ન્યારે આઠમે અવતાર શ્રી કૃષ્ણજીરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી ગુરુ બ્રહ્મા	
પીર ઈમામશાહાએ વાણી કહી.	૬૦૧

“શ્રી બુદ્ધા અવતાર—રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહ વાચ્યા કરમાનજી બીસમીલ્લાહ
હરરહેમાન નરરહીમ.

ન્યારે નવમે અવતાર શ્રી હરિએ લીધો સહી, ત્યારે તહાં બુદ્ધા રૂપે પારસી કહી.	૧
તહાં બુદ્ધા રૂપે પારસી બોલ્યા છે મીર, તેને કાથે શીંગી બાંધી કેડે તરવાર ને તીર.	૨
મરોડ કેશ પાગ બાંધી શિસે સધોર, પગે ખાસ ખેસ પહેરી છે મીર.	૩
નવમે રૂપે હરિ બુદ્ધા અવતાર, સુસલમાની રૂપે લીધું સુરાર.	૪
સુખ અંધા પગ વંકા બાળ, પગે ખાસ ખુસ પેહેરી દીવાન.	૫
છરી કટારી બાંધી તરવાર ને તીર, કમાન બાંધે ચઢાવી છે મીર.	૬
ગલત્ર કોડ શરીરે વહે, તેની પાસે કોઈ ઉભું નવ રહે.	૭
દુરગંધ અંધાએ શરીર, એસો રૂપ લીધો હરી.	૮
શ્રી બુદ્ધ સુખે પારસી હરિ ત્યાં કહે, તેવુંની પાસે કોઈ ઉભું નવ રહે.	૯

- વિકટ રૂપ લીધું જરુરાએ, અને તે પાંડવ દ્વારે પોતે જાએ. ૧૦
- જ્યારે વિકટ રૂપ હરિનું દેખાઉં જાએ, ત્યારે પાંડવને દ્વારે ઉભા છે રાએ. ૧૧
- ત્યારે પાંડવ યજ્ઞ હોમજ કરે, ત્યાં બેઠા બ્રાહ્મણ વેદ જોયારે. ૧૨
- જ્યારે લાગ્યો કલિયુગ ને દ્વાપર ગયો, ત્યારે સર્વ દેવ ઋષિ શુભ હોઈ રહ્યો. ૧૩
- હવે કલિયુગ માંહે બહુ પાપ કહેવાએ, તેથી દેવ ઋષિવરે એથી છોડયા ઠામ હાં રાએ. ૧૪
- ત્યારે યુધિષ્ઠિરે કયો વિચાર, પૂછે બ્રાહ્મણને વેદનો સાર. ૧૫
- સુણો બ્રાહ્મણો યુધિષ્ઠિર જે કહે, એ કૌરવનું પાપ અમ શિર કેમ જહે. ૧૬
- ક્ષોણી અદારની હોઈ છે ઘાત, તેનો અમ શિર ચડિયું છે પાપ. ૧૭
- સુણો રે બ્રાહ્મણ પુછું છું બેદ, એ પાપતણું કેશો હોએ નિવેધ. ૧૮
- કહે બ્રાહ્મણ સુણો હો રાએ, માંડો હોમ યજ્ઞ આણું હાએ. ૧૯
- સવા સહજ બ્રાહ્મણ વેદોરએ હો રાએ, મન ધ્વંષિત ભોજન દેએ સતભાએ. ૨૦
- સોવણ પાત્ર સવાસહજ દેએ નિત્ય, એશો યજ્ઞ કરજો એકે ચિત્ત. ૨૧
- એશો બ્રાહ્મણોએ કહ્યા રે બેદ, તો તહાં હોએ પાપ તણું નિવેધ. ૨૩
- ત્યાં બ્રાહ્મણ વચને પાંડવ ભૂલ્યા જાએ, ત્યારે માંડયો હોમ યજ્ઞ તેણું હાએ. ૨૩
- ત્યારે રાજા યુધિષ્ઠિર ઘણું રળિયાત થાએ, ત્યારે ઘેર ઘેર જોત્તવ મંગળ ગવાએ. ૨૪
- ત્યારે તેડી સેદેવને પૂછી પેર, બીમને મોકલો બ્રાહ્મણને ઘેર. ૨૫
- ત્યારે જોયારે બીમ રાજ પાંડવ યજ્ઞ કરે અસ્વમેદ, ત્યાં બ્રાહ્મણ નોતર્યા ત્યારે વેદ. ૨૬
- ત્યારે આવ્યા બ્રાહ્મણ અસત બહુ પરોડ, આણી અસ્વ ને બાંધ્યો ગરોડ. ૨૭
- ત્યાં રચી ભદ્રાશણ ને બેઠા ધર્મ રાએ, તહાં બ્રાહ્મણને હેમના દાન દેવાએ. ૨૮
- ત્યાં અન્ન, પાણી, વજ્રનો નહિ લેખ, તહાં ભાવતા ભોજન સોર્વણ મુદ્રા એક. ૨૯
- તહાં અન્ન પાણીનાં પ્રવાહ વહે, તારે રાએ મોકલ્યો બીમને પોળે રહે. ૩૦
- તારે તેડી બીમને રાએ શિખામણ દેએ, જે માંગે પાણી તેને પાળે રે પેએ. ૩૧
- આવે અઘ્યાગત તેને દેળે માન, તેની કરી પુજાને દેળે એ દાન. ૩૨
- ત્યાં બ્રાહ્મણ વચન બોલ્યા સાર, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૩૩
- તે ચંડાલ એક આવશે આણું ઠામ, તે તો યજ્ઞ માંહે કરશે ઉત્તપાદ. ૩૪
- એ યજ્ઞ તણું ધ્વંશ જો કરે, એશો જોતિષ હમારો જોયારે. ૩૫
- રાએ પોળે પોળિયા મેલો સાર, બલો પુરા કેએ નાવે આણું ઠાર. ૩૬
- ત્યારે બીમસેનને બોલાવ્યા તેણી વાર, પોળે રખવાલા મેલો દ્વાર. ૩૭
- તેને દ્વારે બીમ ઉભા આગેવાન, દ્વારમાં બલો પુરા કેાઈ ન આવે જાણ. ૩૮
- જહાં પાંડવ યજ્ઞ હોમ જો કરે, તહાં બેઠા બ્રાહ્મણ વેદ જોયારે. ૩૯
- તે બ્રાહ્મણ વચન બોલે સાર, તમ લગી શ્રી ગુહ આવ્યા દ્વાર. ૪૦
- તહાં નવમું રૂપ હરીએ લીધું પાંડવ દ્વારે જાએ, બ્રાહ્મણ વચને જુલ્યા પાંડવ

તહાં ગદા સાહીને ભીમ પોણે રહ્યા, ત્યારે યજ્ઞ જાણી અભ્યાગત આવીયા. ૪૨
 દારે ભીમ બેઠા તત્કાલ, દેખી રૂપ ને ભીમ અચંબે ઘણું. ૪૩
 વિકટ રૂપ લેઈ હરિ આઘ્યા જાણુ, તારે મુખથી બોલેઆ અમૃત વાણુ. ૪૪
 કલિયુગ સંધે પ્રાણજી બુદ્યા જાણુ, અવતાર પાત્રની ખબર ન જાણુ. ૪૫
 તહાં વિકટ રૂપનો દેહી ગંધાએ, સ્વામીની દ્રષ્ટે સામું નવ જોવાએ. ૪૬
 દુરગંધ ગંધાએ શરીર, અને એશે રૂપ લીએ શ્રી હરિ. ૪૭
 ત્યાં ભીમે મહાવિકટ રૂપ દેખ્યું, તહાં ભીમસેન બોલો છે વેણુ. ૪૮
 ત્યાં ભીમે સત્ય બોલીને વાણી કહી, ને ક્રિયા પાલે તે ધર્મિ સહી. ૪૯
 તુજ કાયા મધે જીવે છે કોણ મર્મ, તને કોણ પાપ લાગ્યું છે કર્મ. ૫૦
 ત્યારે બોલ્યા છે શ્રી જુદા સુણો ભીમ વાણુ, હમકું આગે દીયોને જાણુ. ૫૧
 ભાઈ તમારો યજ્ઞ જાણી આશાકરી આઘ્યો છું સાર, પણ ક્રુધાર્થિ મહા ભૂખ્યો

છું અપરંપાર. ૫૨

હું છું ક્રુધાર્થિ ભૂખ્યો અપાર, તે જાણી આઘ્યો રાજા સુધિષ્ટિરને દાર. ૫૩
 હું મારું અજ્ઞ ને દેખું દિદાર, ત્યાં હોમ યજ્ઞ તણા સુણું વિચાર. ૫૪
 ભાઈ તમે હાજર હોએ તો આપો જેહ, હરિ કહે જેમ દુર્બલને આપો તેહ. ૫૫
 તહાં ભીમ કહે પોલે રખવાલો રહ્યો છું હુંએ, તેતો સહી કરીને માનજે તુંએ. ૫૬
 ભાઈ આ ભોજન વેલા થઈ છેરે આએ, ત્યાં પ્રાતુશકાલે પછીશું મળીએ જાએ. ૫૭
 યોગ્યથી ભીમ તમે ઉભા રહો, જે જોઈએ તે સુજને કહો. ૫૮
 આહું અન્ન ને આહું રે દાન, આહું હસ્તી ઘોડા વાહન. ૫૯
 ત્યારે યોગ્યરે અભ્યાગત ભીમ તુને ઘટે છે એહ, આ હમારી દુર્બલ છે દેહ. ૬૦
 અમારે ના જોઈએ અન્ન ને ના જોઈએ દાન, ના જોઈએ હસ્તી ઘોડા વાહન. ૬૧
 હરી કહે હમારે ભોજન શું નહિ કામ, મને તું દિયોને રજા સુધિષ્ટિર પાસે જાણ. ૬૨
 જો તું આવા રૂપની શંકા આણો છો તમે, પણ તારી શંકા છેદવા આઘ્યો છું હમો. ૬૩
 હમે રાજા સત્યવાદી સાંભળ્યો છે ઘણું, તેહ દર્શન કરે અભ્યાગત તાણું. ૬૪
 અરે ચંડાળ ! વચન તું સુણજે મોએ, અને આગે જાણેકી રજા નહિ તોએ. ૬૫
 તહાં રાજા સુધિષ્ટિર યજ્ઞ જો કરે, તહાં બેઠા પ્રાણજી વેદ યોગ્યરે. ૬૬
 તહાં હોમ યજ્ઞ તાણું આરંભ જ હોએ, ત્યાં ચંડાળ મુખ નાં દેખે કોએ. ૬૭
 ત્યારે બોલ્યા શ્રી જુદા ભીમ વચન સુણો મોએ, તે સર્વ ચંડાળની વાત કહું

છું હું તોએ. ૬૮

આજે પ્રાણજી સર્વે દિશે છે અશુદ્ધ, તે આજ અવતાર પાત્રકી નાં જાણે બુધ. ૬૯
 તે આજ પેટને કાળે વાંચે કાલા વેદ, તે કેમ અમને કરે નિવેધ. ૭૦
 ત્યારે શ્રી જુદા બોલ્યા વિષ્ણુ, ચંડાળ તણી કહું તુને વાત. ૭૧

એ બ્રાહ્મણ માંહેથી બ્રહ્મા ગયા, તે અવતાર પાત્ર નખીમહામહ થયા. ૭૨
 એ બ્રાહ્મણ વાંચે સર્વે હમારા વેદ, તે તો રૂપ અમારાને કરે નિષેધ. ૭૩
 જે આજ હાલા વેદની વાંચે વાણ, તેને ચંડાળ બીમ લેજો જાણ. ૭૪
 જે હાલા વેદ બ્રાહ્મણ કહે, તે હરિ અવતાર કી શુદ્ધ નાં લહે. ૭૫
 જે અવતારનો જે યુગમાં વારો હોય, તે અવતાર પાત્રની બ્રાહ્મણ શુદ્ધ નાં જોય. ૭૬
 આપ સ્વાર્થમાં જે દુષ્ટ મન જો ધરે, તે પાપી હરિ અવતારની ખંડના કરે. ૭૭
 આપ સ્વાર્થે જો તો જુદું બોલી જાણે, તે તો મોક્ષ મુગતની શુદ્ધ નાં ગણે. ૭૮
 ભાઈએથી આગલ બ્રાહ્મણ એશા હોએ, તે મહા લપટ કપટી ને નિર્ભજ સોએ. ૭૯
 નહિ હરિ શું નેહને વાંચે નિત્ય વેદની વાણ, અધર્મવેદ માને નહિ તે ચંડાળ
 લેજો જાણ. ૮૦

જે વાંચે હાલા વેદ ને ખાલી તિયે જાએ, પાણી પથ્થર પુજે તે પાવન નહિ થાએ. ૮૧
 આ તેમણે જુદાં યજ્ઞ મંડાવ્યો છે સોએ, તે લોભ સ્વાર્થે સત્ય ધર્મ નાં ખુજે કોએ. ૮૨
 કહે જીમ ત્યાં હે ચંડાળ! સજ્જ આએ, યજ્ઞ સ્થાને જલા બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી બેઠા જાએ. ૮૩
 તે તો સર્વે આચારવંતા દીશે છે ધણ, એ પણ સાંભળે વેદ એ બ્રાહ્મણ તણા. ૮૪
 ત્યાં ત્રણે વેદની રચનાં એકમંત્ર હોએ, ત્યાં તમ ચંડાળ મુખ તો નાં દેખે કોએ. ૮૫
 ત્યારે હરિ કહે જીમ વચન સુણ તું મોએ, સર્વ ચંડાળ તણી વાત કહું છું
 હું તોએ. ૮૬

આ ક્ષત્રી બ્રાહ્મણ હોઈ મન દયા નાં ધરે, અને બ્રહ્મ જ્ઞાન, સત્ય ધર્મની નિંદા કરે. ૮૭
 હે જીમસેન! સત્ય વિના કોઈ શુદ્ધ નાં હોએ, એવા કારણે બ્રાહ્મણ ચંડાલ
 તે લેજો જાએ. ૮૮

એ ત્રીકાળ સંધ્યા તો બ્રાહ્મણ કોઈક કરે, અને વળી તે ચોથી સંધ્યાકી
 ખબર નાં લહે. ૮૯

જીમસેન! જે ઘાયા વેદકી ના જાણે વાણ, તેને રાજા! ચંડાળ સહી લેજો જાણ. ૯૦
 જીમ! હાપર અંતે ત્રણ વેદ જો પૂરા થયા, અને આઠ અવતાર તો શ્રી હરિનાં ગયા. ૯૧
 આજ નવમે રૂપે આગ્યો છું જોએ, 'તે' મને બ્રાહ્મણ વળી નહિ માને કોએ. ૯૨
 હે જીમ! એ ચંડાળ બ્રાહ્મણ મહા અજ્ઞાન, તે મારા પુદ્ગલ અવતારનો ખંડે છે નામ. ૯૩
 સુજો આ સત્યવાત જીમ અમો તણી, હું માશું છું અન જે જુદા વ્યાપી છે બધી. ૯૪
 જો મુજ દુર્ભાગને વિધિએ દેસારે જાન, તોજ આ યજ્ઞ સફળ હોશે સત્ય જાણ. ૯૫
 ત્યાં જીમસેન ચિંતા કરે છે જોએ, એ છે અવતાર પાત્ર કોએ. ૯૬
 કાયા કલરૂપ દીશે ધણી, અને વચન બોલે જેમ વેકુંદનો ધણી. ૯૭
 સુજો રે યોગિશ્વર જીમ જો કહે, સાંસો એક મારા મનમાંહે રહે. ૯૮
 ક્ષત્રી મહાજનમાં કોણ ચંડાળ, અને તે સાંસો મોહે કેજો કયાળ. ૯૯
 ત્યારે શ્રી પુદ્ગલ બોધ્યા જીમ સુજો વિખ્યાત, ક્ષત્રી ચંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૦૦

- જે ક્ષત્રી મનમાં દયા નહિ ધરે, તે બાંધી હથિયાર ને જીવહિંસાં કરે. ૧૦૧
- જે વાછરૂ વિન્યાની વાળે રે ગાએ, વચ્ચે બીજાનાં લે છીનાએ. ૧૦૨
- એ અતી અભિમાન કરે મન માંહે, બાઈ બંધવ દેખ્યો નાં સેહવાએ. ૧૦૩
- અતિ બાંધવને હજીસે જાણ, માણસ મારતાં નાં કરશે કેણ. ૧૦૪
- તે ક્ષત્રી ચંડાળ ભૂલ્યા જાણ, તે ચંડાળ ! બીમ સહી પ્રમાણ. ૧૦૫
- તે બાળે વન ને વાળે ગાએ, તેને પરબાણી મારતાં હૃદયદયા નહિ થાએ. ૧૦૬
- આ જીવની કાળે પરજીવની હિંસા કરે, આવાં બ્રહ્મજ્ઞાન મનમાંહી ધરે. ૧૦૭
- તે લોક અતી કુડ, કપટી વિરોધી હોએ, બીમ ! તેને તું ચંડાળ સહી જોએ. ૧૦૮
- તે બહોત ઘણા આચાર કરે ને અડસઠ તિથે જાએ, જે આજ શ્રીનારાયણ દેવના દશે અવતારને જોળજે નહી તે ચંડાળ કહી પાક ન થાએ. ૧૦૯
- આ સતપંથમાં ધર્મી હોય ને નવ પાલે ધર્મ, અને ઉલટાં ચોર દહિતનાં કરે કર્મ. ૧૧૦
- જે પૂરી દશેઠ ન આપે ને બ્રહ્મકણ જાએ, હાલનાં ગુનરે ને ગતમાં નાં જાએ. ૧૧૧
- ન પીએ અમી ને ન શિખે આવાં બ્રહ્મજ્ઞાનની વાણ, બીમ તું તેને ચંડાળ સહી લેજો જાણ. ૧૧૨
- જે આવા સતપંથ ધર્મ લેઈને પરહરી જાએ, અને સુખી ગતની નિંદા કરી ઘેર દશેઠ જાએ. ૧૧૩
- તે વહી નીસાની વેલાએ હાજર થાએ, તે ચંડાલ કેમે પાવન નાં થાએ. ૧૧૪
- એવા સુણી વચન બીમ અચંપે હોએ, આતો અવતાર પાત્ર હીસે છે કોએ. ૧૧૫
- એ સર્વે અગમ નિગમની કરે છે વાત, એની કાયા એવી હીસે છે પજ્જ પ્રાણો મહા વિખ્યાત. ૧૧૬
- કહે બીમ સુણો દેવ દયાળ, અને મહાજન જાતમાં કોણ ચંડાળ. ૧૧૭
- ત્યારે કહે શ્રી જીહ્વા સુણો બીમ વિખ્યાત, મહાજન ચંડાળ તણી તોએ કહું વાત. ૧૧૮
- તે મહાજન મનમાં કરે અભિમાન, અતે તોલતાં દિલ નાં રાખે ડામ. ૧૧૯
- તે લેતી વેળા ઘણેઈ લીએ, અને દેતી વેળા થોડેઈ લીએ. ૧૨૦
- તે કરે અભિમાન ને વખાણે આપ, તે એવી ડાંડી તોલ્યાતું મહા છે પાપ. ૧૨૧
- દયા ધર્મ ક્ષમાકી નાં કરે કહેણ, તે મહાજન ચંડાળ ભૂલ્યા જાણ. ૧૨૨
- કહે બીમ સુણો યોગિશ્વર દયાળ, એ મનુષ્ય જાતમાં કોણ ચંડાળ. ૧૨૩
- તે સંજોષે મોએ કેહજો દયાળ, જે કોણ કરમથી હોય ચંડાળ. ૧૨૪
- કહે શ્રી જીહ્વા સુણો બીમ ! વિખ્યાત, તે મનુષ્ય ચંડાળ તણી તોએ કહું વાત. ૧૨૫
- જે દયા, ધર્મ, ને નાં આણે મન, તે સુવે નિચિંતો ને પોષે પિંડ. ૧૨૬
- જે કોઈ માત પિતા સામે હોઈને લડે, તે તો પાપી ચંડાળ દોજન માંહે પડે. ૧૨૭
- જે પરજીવ મારીને પેટ જો ભરે, અને પરનારી શું સંગમ કરે. ૧૨૮
- જે નર પારકું પૂતીને આપે રે જાએ, તે ચંડાળ પાપી દોજકમાં જાએ. ૧૨૯

પુરૂષ એક તે સ્ત્રી કરે રે દોઝે, એકશું અતી પ્રિત રાખે સોઝે. ૧૩૦
 પહેલી કલકલે ને દિલે માંહે લાવે દુખ, તે પાપી અંડાળ મુવે નાં પામે મોક્ષ. ૧૩૧
 તે અંડાળ તો દોઝક માંહે જાએ, તેના પૂર્વજે કદીએ પાક નાં થાએ. ૧૩૨
 જે કન્યા તણે જે કાંઠી દ્રવ્યજ લહે, તે વિશ્વાસઘાત કરીને વિષ જો દહે. ૧૩૩
 વણુ કેહે જે કોઈ પર ઘેર જમવા જાએ, જુડું બોલીને મીડું ખાએ. ૧૩૪
 જીભ સ્વાદે પર જીવને હણે, તે ખાએ માંસ અને દોષ નાં ગણે. ૧૩૫
 જૂઠી ગવામી પૂરે ને ચઢાવે આળ, તે મનુષ્ય જાતમાં અંડાળ. ૧૩૬
 જે સફોર પ્રહા નળીની ચાલ, તેના જે કોઈ ચોરી ખાસે પ્રહામાલ. ૧૩૭
 જે ગોરે દિધા ધર્મ ને દેખાડ્યા હરિ, તે શું સુમન બોલે પ્રપ્રચ કરી. ૧૩૮
 જેણે લીધા ધર્મને પરહરે પાએ, તે પાપી અંડાળ જીવ નિશ્ચે નકંમાં જાએ. ૧૩૯
 આપણને અક્ષર એક શીખાડે નર જેહ, તેને તો ગુરૂ કરીને સત્ય માનવો તેહ. ૧૪૦
 જે જીહા સમ હરીનાં ખાએ, તે અંડાળ તો કદીએ પાવન નાં થાએ. ૧૪૧
 મનુષ્ય એક બીજાની નિંદા કરે જે સાર, જે પર નિંદા કરે તે મહા અંડાળ. ૧૪૨
 તે બીમ કહે સુણેરે દેવ દયાળ, ચોપગા અને પક્ષીમાં કોણ અંડાળ. ૧૪૩
 કહે શ્રી બુદ્ધા સુણે બીમ વિખ્યાત, ચોપગા અને પક્ષી તણી કહું તોએ વાત. ૧૪૪
 ચોપગા માંહે ચાન, ગર્જવ ને શીયાળ, પક્ષી જાત માંહે એક કાળ અંડાળ. ૧૪૫
 કહે બીમ સુણે દીન દયાળ, સ્ત્રી જાતમાં કોણ અંડાળ. ૧૪૬
 કહે શ્રી બુદ્ધા સુણે બીમ વિખ્યાત, સ્ત્રી અંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૪૭
 જે સ્ત્રી હોઈ ને પર પુરૂષ શું રમે, અને ઘરકો પુરૂષ દેખ્યો નવ ગમે. ૧૪૮
 એક ને છોડી દુજ પર પુરૂષને જાએ, તેથી અંડાળ દુજ કોઈ નહિ આએ. ૧૪૯
 જે સ્ત્રી હોઈને પર ઘેર બમે, અને ઘરકો કામકાજ દેખ્યો નવ ગમે. ૧૫૦
 જે નાર પુરૂષ તણે નાં કરે રે કહો, નિત્ય ઉઠીને સંતાપે રહેા. ૧૫૧
 જે સાસુ સસરાકી નાં રાખે લાજ, તે નળુંદ જેઠાણી શું કરે વીધવાદ. ૧૫૨
 જે સાસુ સસરાકો નાં કરે કેણ, નળુંદ જેઠાણી કો ના રાખે વેણ. ૧૫૩
 જે જુડું બોલીને ચઢાવે આળ, સ્ત્રી જાતમાં તે કહો અંડાળ. ૧૫૪
 જે વિધવા હોઈને વકરમ કરે, તે માઈ બાપકી લાજ નવ ધરે, ૧૫૫
 તે પાટે પેટ ને બાળક હણે, તે મન માંહે શંકા કરી નવ ગણે. ૧૫૬
 જે કુળ લગવે ને વેધે બાળ, આજ સ્ત્રી જાતમાં મહા અંડાળ. ૧૫૭
 જે સ્ત્રી હોઈને પુરૂષકી સેવ નાં કરે, અને કુડું બોલતાં શંકા નવ ધરે. ૧૫૮
 આજ વ્રત ધર્મ જે ના કરે નાર, સ્ત્રી જાતમાં તે અંડાળ. ૧૫૯
 સુણે રે ચોગિન્ધર બીમ કર જોડી કહે, સ્વામી સાંસો એક મોરા મનમાં રહે. ૧૬૦
 મનુષ્ય જ્ઞાતિમાં મધ્યમ કોણ અંડાળ, હવે તે સાંસો મોએ કેએ દયાળ. ૧૬૧
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, મધ્યમ અંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૬૨

- જે સાચ વાના હરિની પૂજા કરે, દારેથી અબ્યાગત પાછો ફરે. ૧૬૩
- જે ક્રીયાધર્મ નાં પાળે જેહ, મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૬૪
- જે વેચે દહીં, દૂધ, મદને માંશ, અને ઘોઘે બહુ ને કરે વચ્ચાશ. ૧૬૫
- જે બ્યાજ સવાયા ખાએ નર જેહ, મદ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૬૬
- એક હરિની ભક્તિ મન માંહે ધરે, અને બીજો આવી મન ભંગ જો કરે. ૧૬૭
- દાન, પુન, કરતાં વારે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૬૮
- જે પશુ, ડોર, નર પાલે જેહે, તેના ચાર પાણીની ખબર નાં લેહે તે. ૧૬૯
- તે તો ભુખ્યા તથ્યો બહુ દુઃખ સહે, આપની વેદના તો કેને નવ કહે. ૧૭૦
- તે નર થાયે મધ્યમ જેહ, પરવેદના નાં જાણે તેહ. ૧૭૧
- જે ઋષિવર હોઇ ને દુનિયામાં ખાએ, તે શુદ્ધ પોતાના પરહરી જાએ. ૧૭૨
- જ્ઞાન, ધર્મની નીંદા કરે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૭૩
- જે ચાપણુ મુકીને મકરે નર જેએ, જેહ સુરાપાન આચરે તેહ. ૧૭૪
- નર જે જીવું ઘોઘીને ચડાવે આળ, મહા મધ્યમ પાપી તે ચંડાળ. ૧૭૫
- જે રાજા પ્રાણજીવું અન્ન જો ખાંએ, ને જે ક્રિયા બારમું જમવા જાએ. ૧૭૬
- જે જીવને કાંસી દઈને મારે નર જેહ, તે મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૭૭
- જે કામજી દુમજી રૂષિવરને કરે, પર ઉપગારે પેટ પોતાનું જો ભરે. ૧૭૮
- શ્રી ગર્ભને જે વેષે બાળ, મહા મધ્યમ કહીયે ને ચંડાળ. ૧૭૯
- જે ધર્મિ હોઇ ને નાં પાલે ધર્મ, સુવે નિચિંતા ને કરે ક્રૂડા કર્મ. ૧૮૦
- હાલ નાં નિમટે ને ગતમાં નાં જાએ, દશાંશ ન દેવે ને દુનિયામાં ખાએ. ૧૮૧
- જે સુખે નામ હરિનું નાં લેવે જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૮૨
- જે પાંચ માસ શ્રી ગર્ભ જો ધરે, તે નારીશું જે પુરૂષ સંગમ કરે. ૧૮૩
- પશુ ખાશી કરાવે નર રે જેહ, મહા મદ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૮૪
- વજ્ર આફરે જે નર જમવારે જાએ, જે કરજે લેઈને મુકરે થાએ. ૧૮૫
- વજ્ર વાંકે શ્રીને પરહરે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૮૬
- માત પિતા થઇ બાળકને વેચે જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ. ૧૮૭
- ત્યારે ભીમ કહે સ્વામી પુછું એક વેણુ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ કોણુ. ૧૮૮
- ત્યારે શ્રી બુધ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, ઉત્તમ તણી કહું હું તોએ વાત. ૧૮૯
- જે પ્રાણીને સદ્ગોર પ્રજ્ઞાલ મળ્યા, તેને આવાગમનના ફેરા ટળ્યા. ૧૯૦
- હાલ વાયકે ખરા દશેાંદી જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ. ૧૯૧
- જે સદાએ ધ્યાન હરિકા કરે. અને પ્રજ્ઞાજ્ઞાન મન માંહે ધરે. ૧૯૨
- નિત નિત ગતમાં મલે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં જ્યોતમ તેહ. ૧૯૩
- દયાવંતા ક્ષમાવંતા જે નર હોઇ, એ ક્રિયા ચાલીસ પાંચે સોઇ. ૧૯૪
- હવા કિરણ વિજ્ઞાને નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ. ૧૯૫

જીવ્યા ઈંદ્રિ સ્વાદ પરકરે નર જેહ, કામ કોષ મન વશ કરે તેહ.	૧૯૬
પાંચ તત્વકો ભેદ જાણે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૭
ગોર નરનાં વચન શિર ઉપર ધરે, ગોર કહે તે નિઝે કરે.	૧૯૮
સતી સંતોષી ક્ષમાવંત નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૯
જે નર જીવતાં મૃતક હોઈને રહે, સુખ દુઃખ ફિલનાં હરિ શું કહે.	૨૦૦
હરહમ હરિ નામ નાં વિશારે જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૧
માત પિતાની બાવે ભક્તિ કરે, કૂટ કપટ સર્વે મનથી પરકરે.	૨૦૨
સર્વ ગત કુંડુંબને ખેંચે ભાર, વિષ્ણુ ભક્તિ ઉપર સદા રાખે પ્યાર.	૨૦૩
પર વેદનાં આપ સહે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૪
ગત લોકમાં જેને જશ હોય, અને રતી અવગુણનાં યોલે કોએ.	૨૦૫
વાચ, કાર્ય, દ્રષ્ટે નિર્મલ હોએ, નાત પરનાતે ગુણ યોલે સર્વ કોએ.	૨૦૬
દયા, ધરમે, ક્ષમાવંતા હોય નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૭
ત્યારે બીમ કહે સુણો યોગિશ્વર દેવ, સ્વામી એક વાતનો પૂંછું હું લેવ.	૨૦૮
શ્રી જાતમાં ઉત્તમ કોણ, સ્વામી એ સંક્ષેપ અમને કેહજો જ્ઞાણ.	૨૦૯
ત્યારે કહે શ્રી જુદા સુણો બીમ વિખ્યાત, ઉત્તમ શ્રી તણી કહું તોએ વાત.	૨૧૦
જે શ્રી હોઈને પુરૂષની સેવામાં રહે, જે વચન કહે તે શિર ઉપર ધરે.	૨૧૧
જે હરિ નામની સેવા નાં વિશારે નિત્ય, ક્રિયા ચાલીસ પાલે એકે ચિત્ત.	૨૧૨
દાનવંતી ક્ષમાવંતી જેહ, શ્રી જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૧૩
જે શ્રીના હૃદયમાં નિર્મળ જ્ઞાન, સાસુ સસરાકો રાખે માન.	૨૧૪
કોઈ કૂડું યોલે તો નાં આણે કાલ, લક્ષણી જેવું નાનેડું બાલ.	૨૧૫
નીચી દ્રષ્ટીને કસમુખી હોય નાર જેહ, શ્રી જાતમાં જે ઉત્તમ તેહ.	૨૧૬
જે શ્રી હરિની સેવા વિના અન્ત નાં ખાએ, દારેથી અભ્યાસત પાછો નાં જાએ.	૨૧૭
થોડા માંહેથી થોડેડું દેવે જેહ, અને સદા કાલ સત્યવંતી તેહ.	૨૧૮
જે ધરમ કરતાં ના કરે કેળ, શ્રી જાતમાં મહા ઉત્તમ જાણ.	૨૧૯
જે શ્રી પોતાના પુરૂષની સેવામાં રહે, સુખ દુઃખ ફિલનાં હરિને કહે.	૨૨૦
જે શ્રી હરિની સેવા કરે નિત્ય, તે મહા સત્યવતી નિર્મલ ચિત્ત.	૨૨૧
ગત જગમાં નમી નમી ચાલે જેહ, શ્રી જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૨૨
ત્યારે શ્રી જુદા યોદ્યા છે એહ, સુણો બીમ વાત કહું તેહ.	૨૨૩
કહે શ્રી જુદા સાંભલો બીમ વિખ્યાત, અદારે વણની કહું હું તોએ સાખ.	૨૨૪
કલિયુગનાં પ્રાણજ જેટલા, એ તો કર્મહીણ ચાશે તેટલા.	૨૨૫
વેદ તણો તો તજશે અભ્યાસ, તે કરશે નિત્ય છઠી પરાઈ અશ.	૨૨૬
શોદ્રાદિકની એતો કરશે નિત્ય સેવ, વળી સંધ્યા ત્રપણ તજશે વાસુદેવ.	૨૨૭
એતો કરશે છલ, કપટ, ચેટક ગહુ નિષેધ તે તો મહા શત્રુ સમ વેહરી ગંધસે વેહ.	૨૨૮

તો રાખનું પ્રતિબદ્ધ લેશે ઘણું, એથી તે લેશે સ્વશિશ પાતક પશું.	૨૨૯
તજસે સ્વધરમ ને સંધ્યા સાર, જઈ મેવકને ઘેર કરસે આહાર.	૨૩૦
ગજ, રથ, લોખી છોડસે ભાર, લેશે રથાણુ, લોહ, પાપાણુ તે સાર.	૨૩૧
જે ભણશે વેદ જઈ શુદ્રને ઘેર, મૂકસે વેદ નહિ લે તેની પેર.	૨૩૨
ચોરી ચાડીના કરશે વિચાર, તજશે સ્વધરમ તણે વ્યવહાર.	૨૩૩
જૂલી જાન શુદ્રતણુ પશુ તો તે ચારશે, અને પોતાનાં જૂએ મારશે.	૨૩૪
શુદ્ર તણા બાલક તે તો રાખશે, અને પોતાનાં બાલક અધર્મે હાંકશે.	૨૩૫
અનેકને ઘેર જમવા જશે, અને તે બીજા પ્રતે વડવાડ કરશે.	૨૩૬
શુદ્ર તણી ક્રિયા શ્રાદ્ધ સારસે, લોભે બ્રાહ્મણને જઈ મારશે.	૨૩૭
શુદ્ર તણું ત્યાં દયણું કળે, રાંધે રાંધણું તે જમવા મહે.	૨૩૮
પોતે ગર્ધાવની પેરે વેહેશે ભાર, મન માંહે ધરશે અતી અહંકાર.	૨૩૯
શુદ્ર તણા કરશે સર્વે પાક, પ્રેમે નાના વિધના કરશે શાક.	૨૪૦
પ્રથમ શુદ્રને ધીરજે પીરશે, અને કેડેથી જમતા દીસસે.	૨૪૧
દાસી દાસ બીજા જાણે જેમ, કલનુગનાં બ્રાહ્મણ બાણુજે એમ.	૨૪૨
ચાશે પાછલ તેવી પરજા જેહ, અંતે નરક પામશે તેહ.	૨૪૩
ન હીએ દાન ને કરશે સાર સ્વાદ, તે શુદ્ર ઘેર જઈ કરશે આશિર્વાદ.	૨૪૪
તેપર હેર કરીને દેસે આલ, સોળતે વીશરશે શ્રી ગોપાલ.	૨૪૫
કન્યા તણું તો લેશે ધન, કરશે ધીરજે છલ. જમતાં બહુ મન.	૨૪૬
પર આંગણે વિપ્ર જમવા બેઠા બાણે, વાઢે વણુદયા વિરોધ કરશે વિશ્વાણે.	૨૪૭
એવા વિપ્ર કલનુગમાના જેહ, તે દુષ્ટ ક્રિયાએ નર્ક પામશે તેહ.	૨૪૮
કહે શ્રી બુદ્ધ સુણા બીમશેન રાણે, જે પુછા તો તે સર્વ કહું સત્યભાણે.	૨૪૯
બીમ કહે સ્વામી સાંભલીએ સોણે, કળયુગ તણા ક્ષત્રી હવે કેવા હોણે.	૨૫૦
ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, અને ક્ષત્રી તણી કહું હું તોણે વાત.	૨૫૧
કલયુગના ક્ષત્રી ચોરીએ વાલસે ગાણે, પૂઠે મલેચ્છ મૂકાવા બાણે.	૨૫૨
બ્રાહ્મણની સ્ત્રી કરશે અધર્મે કુડા વેપાર. અને ઉતારી તે લેશે પરના શણુગાર.	૨૫૩
તે મદ માંશનો કરશે અહાર, ઘરમાંથી ધર્મ તણે જશે આચાર.	૨૫૪
લોભે સેવા શુદ્રની કરશે અપાર, અને સ્વામીને મારશે હથિયાર.	૨૫૫
બહુ આગશુ થઈ બેઠા હશે, અને રાજ સઘલા દુઃખિયા થશે.	૨૫૬
ગૌ બ્રાહ્મણ સ્ત્રી શુદ્ર જેહ, અને બેઠા નિંદા કરશે તેહ.	૨૫૭
કુપાત્રને દાન આપે હાથે આઠે, અને સુપાત્રને મારી કાઢે.	૨૫૮
કરશે અહંકારથી સૌ કહળી વન છેદશે, તિથં તણે તો માર્ગ ભાગશે,	૨૫૯
નિશાએ બાળશે પુર ને ગ્રામ, અંતે તે તો પામશે નર્કમાં ઠામ.	૨૬૦
એવા સર્વ કરમ કરશે સહી, કળયુગનાં, ક્ષત્રીયોની વિગત કહી.	૨૬૧

શ્રી છુદ્દા કહે સુણો બીમસેન રાએ, કલયુગના ક્ષત્રીને કલ્યા મહિમાએ. ૨૬૨
 કહે બીમ સાંભળીએ મહારાજ, કલિયુગે કેવા મહાજનનાં કાજ. ૨૬૩
 ત્યારે શ્રી છુદ્દા બોલ્યા વિખ્યાત, કલ્પી મહાજન તણી કહું તોએ વાત. ૨૬૪
 મહાજન તે તો કપટે વેચશે ગાએ, અને કુડા વણુજ કરશે સત્ય જાએ. ૨૬૫
 કુડા વણુજ અને કુડા વેપાર તે કુડા વેચ્ય સર્વ તણા આચાર. ૨૬૬
 કલયુગ તણા શુદ્ધ ધર્મિ જેટલા, અજ્ઞાને ઈશિક થાશે તેટલા. ૨૬૭
 જે સેવા હરિની ને મૂકે ધર્મ આચાર, અને દાન તણા નાં લલે પાર. ૨૬૮
 પણુ ત્યાં રશોધ જમશે એકલા, ઉત્તમ તિથે જશે યધ લેળા. ૨૬૯
 જપસે હરિ હરિ ને તોલસે યોછો માલ, એકની નિંદા ને દુબને કરશે વહાલ. ૨૭૦
 એવા આચાર કરશે તે બહુ, ત્યાં કુળ લગવી જશે વહુ. ૨૭૧
 પરણી અળલાને છાંડશે, અને પરણી શું ઘર માંડશે. ૨૭૨
 ગલી વાવશે ખેડ જ કરી, પછી વલોવશે કોઠાઓ ભરી. ૨૭૩
 ગલી તણા અખાડા જેહ, અનેક જીવની હિંસા તેહ. ૨૭૪
 તે તણું ધન એકહું થશે, ત્યારે પાપ ઉપર મનજો વશે. ૨૭૫
 આદર વાડી કરશે અતી ઘણા, ધરશે અહંકાર અતી તેની નહિ મણા. ૨૭૬
 ઘર પાછલ બ્રહ્મપુરી જેટલી, કુટી પાડશે તેટલી. ૨૭૭
 ત્યાં કરશે ઘર પોતા તણું, કરસે ધાનક રમવા જમવા ને ઘાણું. ૨૭૮
 ઉત્તમ ઉપજનું ક્ષેત્ર જેહ, પડી ભોમી લેઇને આપશે તેહ. ૨૭૯
 સાટે ભોમી આપશે સડી, જેમાં જરા દાણો પાકે નહિ. ૨૮૦
 તેના ઉપર લેશે દોકડા, તે દેશે ગાલ ને કહેશે બોકડા. ૨૮૧
 જે બ્રાહ્મણની વૃત્તિ ટળશે, તે વેચ્યાને ભોમી આપશે. ૨૮૨
 જે લીલા વૃક્ષ તે વાદસે ઘણા, ત્યાં મંદિર કરશે સોદામણા. ૨૮૩
 જે બાઠી કરશે ચુના તણી, જે મંદિર શોભા દિશે ઘણી. ૨૮૪
 જે પરવતની ઇંટો જેટલી, તે કૂટીને પાડશે તેટલી. ૨૮૫
 જે ઘરને બહુ સમરાવે છળ, અત્રીસે લાવે બહુ ગોખ ને ગળ. ૨૮૬
 વેદ ધર્મથી અળગો રહે, પૂર્વજ દાનપુન વિનાનો પિંડ ના લહે. ૨૮૭
 પુત્રા પિતા સાથે ન રાખે વિવેક વિચાર, કલયુગ તણા એવો આચાર. ૨૮૮
 અથર્વવેદની નિંદા તે મૂખે બ્રાહ્મણો કરે, એવા દુષ્ટ નર્કે તો વહેલા સંચરે. ૨૮૯
 તે માટે તો બ્રહ્મ બ્રાહ્મણને કીધા નિષેધ, જે વેદ અવતારને નાં જાણે લેહ. ૨૯૦
 જે માત પિતાને નહિ આપે રે અજ, એવા કલયુગ કેરા છે બ્રાહ્મણનાં કન્દ. ૨૯૧
 વિપ્ર તણી લાંચ ઘરમાં વાવરે, ઘરમાં સેવા વેશ્યાનિ હેતે કરે. ૨૯૨
 પુત્રી ભગીની કુળમાં હોશે રે જેહ, આજ તે ઉપર હેત નહિ રાખે તેહ. ૨૯૩
 આરે વણું કલયુગમાંની જેહ, રખે સાંભળી દુઃખ મનમાં ધરતા તેહ. ૨૯૪

તે માટે નાં દુભાશેો રે વીરા કોએ, એ મહિમાં કલયુગ કેરો રે જો હોએ. ૨૮૫
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુભો બીમસેન રાએ, એવો મહિમાં કલયુગનો રે કહેવાએ. ૨૮૬
 કહે બીમસેન સાંભળીયે મહારાજ, કલયુગનો મહિમાં કહેજો આજ. ૨૮૭
 તે સાંભળીને સુખિયા જે થેએ, શરણ સ્વામી તમારું તો લેએ. ૨૮૮
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુભો બીમ સત્યસાર, કલિયુગ તથો કહું તોએ વિસ્તાર. ૨૮૯
 કલયુગે સર્વ કલ્પવૃક્ષો તો નહિ રે ફળે, કોષ વિરોધ શોક એ નહિ તો ટળે. ૩૦૦
 અદ્ય દ્રુપદ કરતી હોશે ગાએ, કુંપ સરોવર તે કુંડાં સમ કહેવાએ. ૩૦૧
 અદ્ય ધાન્ય નિપજશે પૃથ્વીએ સહી, અદ્ય આયુધ્ય તો કલયુગમાં થઈ. ૩૦૨
 પુત્ર પિતાને નહિ દે અન્ન, માત પિતાથી કરશે તે વ્હાલું ધન. ૩૦૩
 માત પિતાને પરહરશે પુત્ર, સાસુ સસરાને સોંપશે ધરસુત્ર. ૩૦૪
 બંધવ પરવાર તે માને શત્રુ સમાન, પણ ઘરમાં સસરા સાગાનો બહુ માન. ૩૦૫
 સ્વપુત્રી વચ્ચાબૂધણ પાળી રહે, પણ સાલીને સાસરાવશેો તે કરે. ૩૦૬
 ભગિને નહિ આપે એકો હામ, તે કલયુગે જેન તાળું ન કરશે એકે કામ. ૩૦૭
 કલયુગમાં વહુ તણી છે એ રીત, સાસુસસરા શું નહિ રાખે પ્રીત. ૩૦૮
 દેરાણી જેઠાણી શું નહિ નેહ, શત્રુ સમાન વહુ વરને રાખે તેહ. ૩૦૯
 સ્ત્રી ભરથારનું કહ્યું કાને નવ ધરે. પહેલાં તે માત પિતાને નમ્રરે કરે. ૩૧૦
 અને ધનને લોકે સ્ત્રી કરાવશે કર્મ, કોઈનું ઘરમાં નહિ રાખે મર્મ. ૩૧૧
 રાજા પરગનો ડાંડ અતિ એ કરશે, મહા દુઃખો કલયુગમાં ધરશે. ૩૧૨
 વળી તીર્થ તણા મહિમા ભાંગશે, જ્યાં ત્યાં દુઃખ દાવાનળ લાગશે. ૩૧૩
 ઉશકાપાત થાશે અતી ઘણા, અને ભૂંડા કર્મ માંહે નહિ રહે મણા. ૩૧૪
 સત્ય રનેહે નહિ હોય નરને નાર, તે ધન લાંચને રાખશે કુડા વ્યવહાર. ૩૧૫
 તે કુડા ત્રાણુવાને તોલા રાખે, ખોટા નાણાને ખોટી સાખે. ૩૧૬
 એવા અન્યાય થાશે જણ, વેદ શાસ્ત્ર નહિ જાણે પુરાણ. ૩૧૭
 જ્યારે બાર વરસનો ફળશે પુરૂષ, પત્નીસે પત્ની આવશે મુખ. ૩૧૮
 નવ વરસની જોખંતી હોશે રે નાર, તે ધરશે ગર્ભને દુઃખ ભોગવશે અપાર. ૩૧૯
 વરણા વણુનો જાશે ધર્મ આચાર, સત્ય ધર્મના ભાંગશે વ્યવહાર. ૩૨૦
 ત્યારે વરકન્યાનું મન નહિ હેતે મથે, ધન હોય ત્યાં મન તો માયાએ ભજે. ૩૨૧
 શીતકાળે હોશે અગ્નિનો સાર, ઉશકાળે થાશે શીત તથો વ્યવહાર. ૩૨૨
 ત્યારે ખંડ ભંગ થાસે દેશદેશ, પુન્ય તથો નહિ જાણે લવલેશ. ૩૨૩
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુભો બીમસેન રાએ, એવો છે કલયુગ તથો મહિમાએ. ૩૨૪
 બામ દુઃખે ઉજડ થાશે અનેક, તેમાં વસવાને નહિ રહે કોઈ જણ છેક. ૩૨૫
 ધાન તણા બીજ તો સર્વે જાણે, દયાહિણા તો સર્વે વરવારી થાશે. ૩૨૬

ત્યાં સંધ્યા ધ્યાન વેચાશે રે બહુ, ઉત્તમ લોક લેખ ખાશે રે સહુ. ૩૨૭
 વીવહલ ધર્મ તણો તે મારગ ભાંગશે, આરા વિના તો નારી નરને જશે. ૩૨૮
 આશે દારિદ્રિ સઘળા લોક, ઘરોઘર થાશે સઘળાને કલેહ ને શોક. ૩૨૯
 પાપી પ્રાણજી હોશે તે કલયુગ તણા, તે તો ફાંસી માર્ગેમાં દેશે ધણા. ૩૩૦
 તે રમશે દુત્ત ને અવળો કરશે વેહેપાર, તે વારે તો તેઓ થાશે મહાપાપી અવતાર. ૩૩૧
 તે તો કન્યાવિક દુષ્ટપણે કરશે રે બહુ, તે વારે સસરાને કુડી આલ દેશે વહુ. ૩૩૨
 ત્યારે વનસ્પતી તે સર્વ નિર્દળ થાશે, એવી વેલા કલયુગમાં વતોશે. ૩૩૩
 પૃથ્વીમાં જે યદી જે બલિયા નર હોય, તે ધન્ટ પિઆડ બળે હરી લેશે સામે. ૩૩૪
 જે પુરૂષ પોતાની પરહરશે નાર, તે તો બીજાનું કરશે વ્યવહાર. ૩૩૫
 ત્યારે આરા લોપશે શિશ્ય ગુરૂ તણી, જે કલયુગે થાશે પ્રાણજી એવા ગણી. ૩૩૬
 ત્યારે સાધુ તણી સંગત તો નહિ ગમે, કપટી કેડે ભૂલી પૃથ્વી ભમે. ૩૩૭
 ત્યારે આરે વેદ તણો તો સર્વ જાશે દર્શન, પૂછે નહિ કોઈ પ્રાણજીને પ્રશ્ન. ૩૩૮
 ત્યારે થાશે જૂવા ભાટ કલયુગનાં ડંડ, તે તો કપટોથી હરી લેશે દામ શિર મુંડ. ૩૩૯
 વીર સાધનાને મેલા કરશે મંતર, અને કરશે ઔષધ ચીડીને જંતર. ૩૪૦
 જે કાજલ બૂકુંનિ કરે વરીકરણ, ત્યાં તો ગરોડાને નિત્ય જાશે શરણ. ૩૪૧
 ત્યારે ભાંડ ભવેયા ઉપર બહુ પ્રીત, ત્યાં ગમશે નહિ વેદ શાસ્ત્રની રીત. ૩૪૨
 ત્યારે ચેતક નાટકને જોવા જન્ન જશે, જ્ઞાન ધ્યાન સાંભળવાને આગશ થશે. ૩૪૩
 ક્ષેત્રપાલ, શક્ત, માતંગી ને ભુત, જે ફૂડ કપટી પેશાવળને બાને ખાશે પૂત. ૩૪૪
 કહે શ્રી યુદ્ધા સાંભળો ભીમ જુપાલ, એવો કલીનો મહિમા છે અતિ વિકાલ. ૩૪૫
 એવા કલયુગ તણા મહિમા એ છે જન્ન, તેમાં ધર નહિ રેહવે કોઈ માંજસનું મન્ન. ૩૪૬
 કહે ભીમ રવામી વિન્નતી કરીયે હમે, અને એક મારા મનનો સંજો છેદજો તમે. ૩૪૭
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્ધા વિખ્યાત, અને સાંભળો ભીમ અમારી વાત. ૩૪૮
 જે કલયુગે વડ પીપલો વાદશે, તે તો લેઈ ધન ને વલી દેવાહું કાદશે. ૩૪૯
 તુલસી ગઈ પ્રાણજીને જે જુગના દેવ, તેની સર્વ કોઈ કરશે કપટ કુલથી સેવ. ૩૫૦
 વેશ્યા તો લજ્યા ધરશે અપાર, અને મહા નિર્લજ થાશે કુલવંતી નાર. ૩૫૧
 જુગમાં સીસાના નાણાં તો ચાલશે, વલી સાચાને તો સૂતીએ ઘાલશે. ૩૫૨
 સં તલાવ માંહે કરશજી તો વાવશે, સત્ય સાધ હશે તો તે દુઃખિયા થશે. ૩૫૩
 સુખિયા થાશે કપટી કૂડિયા પાપી જેહ, આગળ નકે જાશે સર્વથી પેહલાં તેહ. ૩૫૪
 અન્યાયી મુકરને ઘેર હોશે આચાર, ઉત્તમ વરણ જોસે ધર્મ વ્યવહાર. ૩૫૫
 વેશ્યા ઉપર તો ઘણા ભાવજે થાશે, અને સર્વ પૂર્ત ગરોડાને માનશે. ૩૫૬
 માંહો માંહે તો દુઃખ દેશે રે ઘણા, એવા લજાજી તો કલયુગ તણા. ૩૫૭
 વરુવર યદને સર્વ આગલ નાચશે, અત્યંત પાસે અન્ન માંગશે. ૩૫૮
 સર્વ થાશે જન્ન વિલાવતારે બહુ, પણ એતો જોટા ઔષધ દેવે તે સહુ. ૩૫૯

જે રાગ જાણ્યા વિનાં ઔષધ કરે, એવા વેદ્ય તો નિક્ષે નકે સંચરે. ૩૬૦
 જોશી તે જોતિષ લેઈ કોઈ ના ગણે, ત્યારે જ્ઞાની થઈ જ્ઞાન કોઈ નાં જાણે. ૩૬૧
 લેઈ કરજ ને નહિ આપે વલી, તેના મન ફેરવશે પાપી કલી. ૩૬૨
 ભૂંડા પુરૂષ ને ભૂંડી હોશોરે નાર, જોવા મળશે તેનો ભવેડો સકલ સંસાર. ૩૬૩
 જે નર સુખે મેળવશે ધર્મેરે અન્ન, તેનું રાજા અન્યાયે ડંડી લેશે રે ધન્ન. ૩૬૪
 જ્યારે ખેડુતનાં ચારે ભાગ જો જાશે, તે ઉપર કરજમાં બાલક પોતાના વેચશે. ૩૬૫
 જે જૂઠાં બોલીને લેશે ચોરી ને વલી લાંચ, તે તો ફૂડા કરમે દેશે અન્યાય સાથે આંચ. ૩૬૬
 સપાત્રને કોડી દાન તો કોઈ નાં દીએ, પણ કુપાત્રનાં ચરણ તો ઘોઈ ઘોઈ પીએ. ૩૬૭
 જ્યારે માત પિતા બાલકને વેચશે, એવા છંદ તો કલિયુગમાં થશે. ૩૬૮
 જ્યારે પુત્ર પિતાનું છેદશે શિશ, ત્યારે સાચું કહેતાં સર્વને લાગશે રીશ. ૩૬૯
 જે પુત્ર થઇને માબાપને પડશે નેટ, ત્યારે દિકરી જમાઈનું રેહશે સાચું ને પેટ. ૩૭૦
 વલી જે નર અતી જૂઠાં બોલાવે હશે, તે કલિયુગ સમે જાગજાગ વડેરા થશે. ૩૭૧
 આપો આપ મૂકશે પોતાના ધ્યાન ને ધર્મ, અને તે નિત્ય ઉડીને કરશે અતી ફૂડા કર્મ. ૩૭૨
 નિશાએ જોજન કરશે બહુ, અણગળ્યા નીર તો વાવરશે સહુ. ૩૭૩
 અતિત અઘ્યાગતને મારી કાઢશે, એવા દુષ્ટો બેડા સર્વ પાક ઝાઢશે. ૩૭૪
 જે પરણી શ્રી સાથે રાખે નહિ નેહ, અને પરશ્રી શું અતી રાખે રનેહ. ૩૭૫
 કહે શ્રી પુદ્ગા સુણો ભીમસેન રાજ, હવે તો અવશ્ય કહેતાં આવે છે લાજ. ૩૭૬
 કહે હરિ સાંભળો ભીમસેન હો રાજે, એવો છે કલિયુગ તણો મહિમાજે. ૩૭૭
 જે થાશે ફૂડા રાજા ને થાશે ફૂડા પ્રધાન, અને તેની રેચત તો ચાર ધૂતારી રે જાણ. ૩૭૮
 જે રાખશે ફૂડા તિર્થ ને ફૂડા દેવલે વિશ્વાસ, વળી જે ફૂડા કપટે ધરશે પિઆરી આશ. ૩૭૯
 જેની ફૂડી આશ અને જેનો ફૂડો સંસાર, તેના સર્વ ફૂડા વચનચિવેક અને વિચાર. ૩૮૦
 જેની ફૂડી છે સર્વ કરમ ને ધરમની રે રીત, અને ફૂડી છે કલયુગ તણી પતીત. ૩૮૧
 જે કલિયુગની ફૂડી છે પી ને ફૂડા છે પુત્ર, વળી તે ફૂડા બંધવા ને ફૂડા છે ધર સૂત. ૩૮૨
 જે ફૂડી લક્ષ્મી ને ફૂડા દેવ મંદિર ધામ, તેના ફૂડા સર્વ મનોરથ ને ફૂડા કામ. ૩૮૩
 જે સર્વ ફૂડા દેશ ને ફૂડા સર્વ સંસાર, તે ફૂડે ફૂડાનાં હર્ષનો શોભે વ્યવહાર. ૩૮૪
 ફૂડા કલયુગ અને સાચું દેસે રે દાન, જે સેવે સાચે શ્રી સદ્ગોર જગવાન. ૩૮૫
 જે કોઈ પ્રિન્દ્રિ પાંચે વશ પોતાની રાખશે, તે તો સર્વ જીવતા પૈકુડનાં ફલ ચાખશે. ૩૮૬
 ત્યારે કહે શ્રી પુદ્ગા સાંભલો હે રાજન, તમે પાંચે બંધવ રાખો નિર્મલ મન. ૩૮૭
 મહા પાપી છે આ કલિયુગ તો નિર્ધાર, તે તમે મન વિષે જાણો સત્ય અપાર. ૩૮૮
 ત્યારે ધર્મનાં પોરિ ધરા છાંડશે જેહ, તે કલયુગમાં રાજ્યનું કરે કેમ નેહ. ૩૮૯
 જ્યાં સુધી કલિયુગ અહીં આવે નહિ, ત્યાં લગી તમે રાજ કરજો ને સહિ. ૩૯૦
 એ માટે સતીયા તમે સર્વ હિમાલોરે જાઓ, તો તમે દર્શન શ્રી હરિનાં રે પાઓ. ૩૯૧
 ત્યારે શ્રી પુદ્ગા બોલ્યાં વિખ્યાત, સુણોરે ભીમ કહું તોએ સત્ય વાત. ૩૯૨

તમે રાજા યુધિષ્ઠિરને ડેજેરે જાએ, કાંઈ પૂંછવું હોય તો પૂંછજો ને આએ. ૩૯૩
 સત્ય વચન કહું છું હો ભીમ રાએ, યજ્ઞ કરશે તો પછુ પાપ નહિ જાએ. ૩૯૪
 જો આવીને િદાર અમારા રે જોએ, તો અનંત યજ્ઞ તાણું તમને ફલ હોએ. ૩૯૫
 એવું રાજા યુધિષ્ઠિરને કહેજો તતક્ષણ, નહિ તો પછી પસ્તાવો રહેશે ઘણું. ૩૯૬
 ત્યારે ભીમે ચિંતા મનમાં કરી છે ઘણી, એતો દિશે છે ત્રીશોવનનો ધણી. ૩૯૭
 જે પાંડવ, વૈશંપર સહા કૃપાલ, તે જાણી અમદારે આવ્યા દયાલ. ૩૯૮
 સુણેરે યોગિશ્વર કહું શિર નામ, દયા કરી તમે ઉભા રેહજો આણે ઠામ. ૩૯૯
 અમે જઈને પુછું રાજા યુધિષ્ઠિરને જોય, પાછો સંદેસો આવી તમને કહું હું સોય. ૪૦૦
 તમારો યજ્ઞ જાણી આવ્યો છું અહીં, અહીં રાજા આવે કે મને તેડાવે ત્યાંહી. ૪૦૧
 ભીમ કહે સ્વામી અહીં ઉભા રેહજો સહી, અમે રાજા યુધિષ્ઠિરને બાંધ પુછું સહી. ૪૦૨
 એયરે ભીમસેન સ્વામી વાડે કહો, પછુ બે ચાર ઘડી અહીં ઉભા રહો. ૪૦૩
 અમે યજ્ઞમાં જઈને કરે રે જાણ, તમે આવ્યા આવો તો રાજા ધર્મની આણ. ૪૦૪
 એવી આણુ દઈ ભીમ યજ્ઞ માંહી ગયા, યજ્ઞ કરતાં રાજા ઉડી ઉભા તો થયા. ૪૦૫
 ત્યાં જઈને ભીમસેન તે ઉભા રે રહ્યા, કહે રાજા કેમ ભીમસેન તમે આવિયા. ૪૦૬
 વલતાં વિચારી ભીમસેન તો કહે, ભાઈ આવ્યા અભ્યાગત તે પોળે રહે. ૪૦૭
 ત્યારે ગયા ભીમસેન ને લાગી વાર, ત્યાં રાજા શું જઈને કહ્યો વિચાર. ૪૦૮
 જ્યાં ચારે બાંધવ બેઠા છે એકાંત, ત્યાં ભીમે જઈને કહી સર્વે વાત. ૪૦૯
 કહે ભીમસેન ભાઈ! સર્વે સાંભલો સાર, એક દેવ યુદ્ધા વેપે ઉભા છે બાર. ૪૧૦
 સુણે રે રાજા યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર, અલૌકિક પુરૂષ આવ્યા આપણે દાર. ૪૧૧
 ભીમ કહે સાંભલો યુધિષ્ઠિર વાત, એ મહા બ્રહ્મસ્વરૂપી આવ્યા વિખ્યાત. ૪૧૨
 અગમ નિગમની વાત સર્વે કહે, તે પાત્ર આવી આપણે દારે ઉભા છેહે. ૪૧૩
 પાંચે બાંધવ મલીને વિચારે જહાં, એ કોણુ સ્વરૂપે હોશે એ ભીમ તહાં. ૪૧૪
 એ સ્વામીને મુખ ચંચા ને પગ વંઠા જેહ, અને શરીરે બલત્ર કોડ વહે છે તેહ. ૪૧૫
 તે વાણી મુખે અમૃત સમ એયરે, જેના વેણે વેણે હિરા રત્ન તો ખરે. ૪૧૬
 દીશે કાયા કરૂપ ને વાસ દુર ગંધાત, પછુ વાત તો કરે છે જેમ વૈકુંઠના નાથ. ૪૧૭
 ઔદે ભૂવનની સર્વે તે કરે છે રે વાત, ઉભા છે દેવ ત્યાં એક મના થઈને નાથ. ૪૧૮
 હમશું એવી વાતો બહુ હોઈ સત્ય ભાએ, પછુ હમથી ઉત્તર દીએ નાં જાએ. ૪૧૯
 ભાઈ તે નાં લેવે અન્ન ને નાં લેવે દાન, તે નાં લેવે હસ્તી ઘોડા ને વાહન. ૪૨૦
 કહે રાજા સત્યવાદી સાંભળ્યો છે ઘણું, તે દર્શન કરે છે અભ્યાગત તણું. ૪૨૧
 તે તમને સંદેશો કહ્યો છે રે હો રાએ, યજ્ઞ કરશે તોપણ પાપ નહિ જાએ. ૪૨૨
 તે કહે છે અથર્વવેદ કો હુવો બ્યવહાર, જે ભૂદયા બ્રાહ્મણ ને વર્ણ અદાર. ૪૨૩
 જે શ્રી યુદ્ધારૂપે અવતારે હુવાદીન દયાળ, ભાઈ તેનેજ બ્રાહ્મણો કહે છે ચંદાળ. ૪૨૪
 કહે છે હરિ અવતાર ને નાં જાણે હો રાએ, ભાઈ તેજી બેઠાહ હુજો નહિ કોઈ આએ. ૪૨૫

ભાઈતમને એસો સંદેશો કહ્યો છે મુરાર, ત્યારે યુધિષ્ઠિરે ક્રીધા બંધુ મલીને વિચાર. ૪૨૬
 એવી વાત જ્યારે ભીમસેને કહી, ત્યારે યુધિષ્ઠિર કાંઈક સમજ્યા તે સહી. ૪૨૭
 ત્યારે યુધિષ્ઠિર ભાઈને પુછે છે ભેવ, એ કોણ પુરૂષ છે કહોને સેહદેવ. ૪૨૮
 દેખી એતિથને સેહદેવે સત્ય કહ્યો, શ્રી બુદ્ધા અવતાર શ્રી કૃષ્ણજીએ લીઓ. ૪૨૯
 તે વાંચીને લેહ સર્વ વેદના સેહદેવે રે કહ્યા, બુદ્ધા અવતારે તો શ્રી કૃષ્ણજી થયા. ૪૩૦
 કહે સેહદેવ હો ધર્મ તમે તો સૂણો, સેવસો નહિ તો પરતાવો પડશે ધણો. ૪૩૧
 મૂકી યજ્ઞ ને હરિને મલવા જાઓ રાજો, એવો પ્રસંગ બોહોડ નહિ તો થાઓ. ૪૩૨
 એ બૂઠ્યા બ્રાહ્મણ સેહદેવ કહે, તે હરિ અવતાર ક્રી શુદ્ધ નાં લહે. ૪૩૩
 જે પેટ સ્વાર્થે વાંચે ઠાલા વેદ, તે બુદ્ધા અવતારને કરે નિવેધ. ૪૩૪
 પાંચે બાંધવ આજ્યા તેણી વાર, ત્યારે બ્રાહ્મણોએ કર્યો વિચાર. ૪૩૫
 સુણો રાજા યુધિષ્ઠિર કહું સત્ય જાઓ, એ ચંડાળ મુખ દેખ્યો કેમ જાઓ. ૪૩૬
 હમે બ્રાહ્મણ મહા ઋષિ રાજો, હે રાજા તેના તમે કેમ પરકરો પાઓ. ૪૩૭
 ત્યારે સેહદેવ બોલ્યા તેણી વાર, સુણો ભાઈ યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૪૩૮
 ભાઈ જો તમે કહું બ્રાહ્મણનું કરો, તો તમે નારાયણ દેવને નહિ મલો. ૪૩૯
 ભાઈ જેણે સરજી ધર્તિ ને આકાશ, અને પવન પાણી ક્રીધા પ્રકાશ. ૪૪૦
 જેણે ચંદ્રમા સૂરજ સજ્યાં જાણુ, જેણે નિપાઈ છે આ ચારે ખાણુ. ૪૪૧
 જેણે અષ્ટકુલ પર્વત સજ્યાં રે જાણુ અને તારામંડલ રચ્યા નિર્વાણુ. ૪૪૨
 જેણે સજ્યાં વનસ્પતિ ભાર અઢાર, નવકુળ નાગ સજ્યાં તેણી વાર. ૪૪૩
 જેણે સાતે સમુદ્ર સજ્યાં જાણુ, અને નવસો નવ્વાણુ નદિ પ્રમાણુ. ૪૪૪
 એ સર્વ રચનાં કરતાં નાં લાગી વાર, તે સ્વામી ઉભા છે આપણે દ્વાર. ૪૪૫
 જ્યારે એવી વાત સેહદેવે કહી, ત્યારે યુધિષ્ઠિર સમજ્યા સહી. ૪૪૬
 જો રાજા તમે સુણો બ્રાહ્મણક્રી વાત, તો પરતાવો રહેશે દિવસ ને રાત. ૪૪૭
 આજ નવમે શ્રી બુદ્ધા રૂપ ધરી, તે તો આવ્યા છે પાંડવ દ્વારે હરિ. ૪૪૮
 જે આ પ્રેમે યજ્ઞ કરો છે હે ધર્મરાજો, હવે આ વિધિના નથી રહ્યો મહિમાંજો. ૪૪૯
 ત્યાં બ્રાહ્મણનાં મનમાં પડિયો છે રે ત્રાશ, કોણ આવ્યો છે એવો વેદિયોવ્યાશ. ૪૫૦
 તમે જુઓને ધર્મરાજા યુક્તિએ કરી, અને કોણ આવ્યો છે પોલે હસના પરી. ૪૫૧
 જે જુગ્તે કરીને હે રાજા જુઓ જોગ, ત્યાં ભિક્ષા માંગે છે ભાવભક્તિનો ભોગ. ૪૫૨
 અમે આવ્યા છું યજ્ઞ જાણીને યજ્ઞાં, એ કહે છે આવે રાજા કે હમને તેડે તજાં. ૪૫૩
 વલતાં રાજાને વિચાર જો થાઓ, એ ના હોય અભ્યાગત કૃષ્ણજી આઓ. ૪૫૪
 વલતાં રાજા જોચરે ભીમ વેગે જાઓ વહી, રજો એ અભ્યાગત જાઓ પાછા વહી. ૪૫૫
 જઈને અભ્યાગતને અતી આદર કરો, જે માંગે તે સર્વ તેઓની આગલ ધરો. ૪૫૬
 એ આવે છે રાજા જોણું નહિ લાગે રે વાર, આદર કરે છે તમને મળવા તણો અપાર. ૪૫૭
 'ભીમ' ગોકલ્લવી રાજા મજા માંહે જો ગયા, ત્યાં વેદ વજ્રતા બ્રાહ્મણને એ પુજીઆ. ૪૫૮

સત્ય વચન વિચાર રાજાએ પ્રાદાણને કહ્યા, આખ્યા અભ્યાગત જે પોલે રહ્યા. ૪૫૬
 તે માંગે છે રાજા દર્શનનું રે દાન, દુર્બલ છે દેહી પણ કથે છે પ્રદક્ષાન. ૪૬૦
 યોગ્યરે પ્રાદાણ સાંભલો ને રાજા ધર્મ, સત્યવાદી રાજાનું એ નાં હોયે કર્મ. ૪૬૧
 યોગ્યા પંડિત રાજા શું બેસા થાઓ, મૂઢી અધુરો યજ્ઞ ને બાહર કેમ બાઓ. ૪૬૨
 વિચારી મનનાં રાજાએ રાખી વાત, આજ્ઞા આપી સર્વ પ્રાદાણનાં સાથ. ૪૬૩
 ત્યારે પ્રાદાણે આપ્યો ભડકણો તે ભૂર, અને એથી થતો યજ્ઞ કરાવ્યો દૂર. ૪૬૪
 ત્યાં પ્રાદાણને અતી ઘણી ચડી છે રે રીશ, જેથી પ્રાદાણ સર્વ ઉઠી ગયા છે દોઢિશ. ૪૬૫
 વલતાં પ્રાદાણ તો ચિંતાચરત થાએ, તે તો ફરીને રાજા પ્રતે બોલ્યા છે આએ. ૪૬૬
 તમે તો રાજા ભલે અભ્યાગતનાં દર્શન કરો, પણ એક વાત હમારી ચિત્તમાંહે ધરો. ૪૬૭
 વલાવો છાર ને આ ધરતીએ છંટાવોને નીર, તેની ઉપર પથરાવો પવિત્ર પટકુલ ચીર. ૪૬૮
 તે ઉપર તો રાજા તમે ચાલીને રે બાઓ, અને તમ પૂઠે પ્રાદાણ પાસે વેદ ભણાવો. ૪૬૯
 ત્યારે ચાલ્યા પાંચે બાંધવ રે જહાં, અને જ્યાં શ્રી ભુદા અવતાર ઉભા છે તહાં. ૪૭૦
 જ્યારે ચાલ્યા યુધિષ્ઠિર ભુદા કેરે પાસ, ત્યારે પ્રાદાણોએ વચન કર્યો છે પ્રકાશ. ૪૭૧
 તે રાજાને સઘલા પ્રાદાણ કહે છે આએ, હે રાજા તે ચંડાલ મુખ જોયું કેમ બાએ. ૪૭૨
 તમે સુણો રાજા સત્યવાદી અમારીરે વાત, તમે આગળ ગલીનાં પરદા બંધાવો સાત. ૪૭૩
 તમે તો પાણી ગંગોદક મંગાવો સધીર, એ ગંગોદક તમે કર ધરી છાંટોને શરીર. ૪૭૪
 એસો આચાર કરજોને હો ધર્મરાએ, તો યજ્ઞમાંથી જઈને દેખો એ ચંડાલકા પાએ. ૪૭૫
 ગોણી રીતે અભ્યાગતને મલવા બાઓ, આગલ ગલીના પહો સાત બંધાઓ. ૪૭૬
 સત્ય શ્રી વિષ્ણુની પરિક્ષા છેરે એક, શ્રીજીની દ્રષ્ટિએ સફેદ યાશે તેક. ૪૭૭
 રાજા અભ્યાગત સાંભળ્યો દુર્મુખ ધણો, તે દુષ્ટ શરીર નાં દેખે હે રાજા આપણો. ૪૭૮
 ધરમે અભ્યાગતને મલવા આદર કર્યો, સગલી વસ્તુએને પોતે આગલ ધર્યો. ૪૭૯
 રાજાએ સુણી તે પ્રાદાણ કપટની વાત, તે સરમે ગત્રીનાં પહો બંધાવ્યા જે સાત. ૪૮૦
 ત્યાં જઈને જેવા પહો બંધાવ્યા છે રે રાજો, તે શ્રી હરિની દંટિએથી ઉજલા થાએ. ૪૮૧
 જે ગલીનાં પહો બંધાવ્યા રે સાત, તે કપટી પ્રાદાણોએ ખાધી છે ઘાત. ૪૮૨
 જ્યારે પ્રાદાણ વચન બોલ્યા છે રે એક, ત્યારે દેવે શ્રાપ દઈને ઉઘાપ્યા છે તેક. ૪૮૩
 જ્યાં પાંડવ દેવનું દર્શન કરવા રે બાએ, પૂજાસમ હાટી પ્રાદાણોને બીમ ફગાએ. ૪૮૪
 ગલીના પહો બંધાવીને પ્રાદાણ બે ગયા, તો શ્રી હરિની દ્રષ્ટિએથી ઉજલા તો થયા. ૪૮૫
 પાણી છાંટતા આખ્યા યુધિષ્ઠિર રાએ, ત્યારે શ્રી ભુદા બોલ્યા છે સત્ય બાએ. ૪૮૬
 તમે સુણો રે યુધિષ્ઠિર બે હમારી રે વાત, તમે કેવા કારણે પહો બંધાવ્યા એ સાત. ૪૮૭
 તમે શા કારણે કહ્યું પ્રાદાણોનું રે કરો, અને કેવા કારણે મન માંહે સંજો ધરો. ૪૮૮
 રાજા કેવા કારણે ધર્મને છટાવો છો નીર, તમે શાકારણે ખોટો સંજો ધરો શરીર. ૪૮૯
 એ નિર્મલ મન કરી દેખો અમારા પાએ, તો રાજા પાપ તમારા તે દોઢિશ બાએ. ૪૯૦
 મન નિર્મલે કરીને શિલર હમણાં જોએ, તો અનંત યજ્ઞ તણું અનંત ફલ હોએ. ૪૯૧

અમ સામા આલીને આવે જો જોકે મન, તો પગલે પગલે અનંત યજ્ઞ તથા રે પુનઃ ૪૯૨
 ત્યાં હરિને નમન કરી યુધિષ્ઠિર એમ કહે, સ્વામી કુરૂક્ષેત્રકો પાપતો હમ શિર રહે. ૪૯૩
 સ્વામી હમે પાપી ને મહા યુનેહગાર, સ્વામી અમે એકાએક કેમ હેખીએ દિહાર ૪૯૪
 સ્વામી અમે મનમાંહે તે વિચારી વાત, તે કારણે પહોળાંધાવ્યા છે આ સાત. ૪૯૫
 સ્વામી હમે મહા યુનેહગાર પાંચે વીર, તે કારણે ધર્તિએ છંટાવ્યા ગંગાના નીર ૪૯૬
 જ્યાં ફાટ્યા પહોં ને હો દીશ ગયા, ત્યારે તો વેદ ભજુતા પ્રાદ્યણે રહ્યા ૪૯૭
 ત્યાં ટાલી પરહા ને બેઠા સર્વ ભક્ત એકાન્ત, અને મહેચ રૂપે દીકા શ્રીહરિ અન્નત ૪૯૮
 પાંડવ દેવનાં દર્શન કરી રણિયાત થાએ, એતો જઈ હરિને લાગ્યા છે રે પાએ. ૪૯૯
 જ્યારે કળા જોઈ પ્રાદ્યણ નાશી ગયા અસુખ, કહે ચંડાલ હરિને તે શું દેખડાવે સુખ. ૫૦૦
 જ્યારે પ્રાદ્યણ નાશી હો દિશ ગયા, ત્યારે રાજા ને અભ્યાગત એકાન્તે થયા. ૫૦૧
 ભૂલ્યા પ્રાદ્યણ દેવદર્શન એળખ્યા નાએ, તે માટે કલયુગમાં કણ માંગી ખાએ. ૫૦૨
 જે ભૂલ્યા પ્રાદ્યણ સેહદેવ જોશી કહે, તે તો અવતાર પાત્રકી શુદ્ધ એ નાં લહે. ૫૦૩
 પગ વંકા મુખ ચંચા દુર્બલ દેહી ગલેશરીર, તેવા ધ્યાન ધરીને ઉભા નરહરિ. ૫૦૪
 ત્યારે દંડવત કરીને રાજા પાએ લાગીયા, ત્યારે યુધિષ્ઠિર ઘણું રણિયાત જો થયા. ૫૦૫
 ધન ધન કુલ તે પાંડવ તણુ, આજ ઘેર અભ્યાગત આવ્યા ઘણું. ૫૦૬
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધાને પગે જઈને પડ્યા, ત્યારે એ પાંચે પાંડવ કરજેડીને રહ્યા. ૫૦૭
 યુધિષ્ઠિર પાએ લાગીને પ્રણામ જો કરે, સ્વામી તમે પધાર્યા પાંડવને ઘરે. ૫૦૮
 એયરે રાજા હવે ને શી કરશું રે પેર, પાવન કરવા સ્વામી પધાર્યા ઘેર. ૫૦૯
 અભ્યાગત એયરે સાંભલો રાજા ધર્મ, જેના માત પિતા પવિત્ર તેને લાગે કર્મ. ૫૧૦
 તમે જાણતા હતા સકલ શાસ્ત્રનો ભેદ, વચન ઉવેખી કેમ મંડાવ્યો આ યજ્ઞનિષેધ. ૫૧૧
 તે માટે તમને મુરુહત્યા લાગી હો રાએ, હેમ હસ્તી આપે તોએ પાપ નહિ જાએ. ૫૧૨
 શુરના જે વચન ઉવેખે તે સદા રહે દુઃખી, આવા કોડો યજ્ઞ કરે કેમે ના થાશે સુખી. ૫૧૩
 તમે સાંભળોને સતિયા રાજા ધર્મ, કોડાકોડ યજ્ઞ કરે તોએ ના છૂટે કર્મ. ૫૧૪
 રાજા બુદ્ધી થઈને શ્રીહરિશું એયરે વાત, પુત્ર વિસર્થોત્તમ તણુ હમાકરે હોતાત. ૫૧૫
 અભ્યાગત એયર્યા સાંભલોને રાજન, રીશ હમારી ઉતરી તમે બોલ્યા સત્યવચન. ૫૧૬
 ત્યાં શ્રી બુદ્ધાને પગે જઈને પડે, અને રાજા યુધિષ્ઠિર વિનતી જો કરે. ૫૧૭
 રાજા યુધિષ્ઠિરે વિનવ્યા હર્ષ જો ધરી, અમ ઉપર કૃપા કીધી હો શ્રી નરહરિ. ૫૧૮
 સર્વે જીવના પાતક અમારાં રે ગયા, આજે જગદીશના દર્શન જો થયા. ૫૧૯
 સ્વામી યજ્ઞ હમારો પૂરો થયો આજ જ્યારે ઘેર પધાર્યા શ્રી મહારાજ. ૫૨૦
 ત્યાં પાંચે પાંડવ કરજેડીને રહ્યા, સ્વામી ! ચરણ આણી ભોમે બલે થયા. ૫૨૧
 હારે પાંડવો ! તમે યજ્ઞ મંડાવ્યો કહાં, જે વારી ગયો તો હું તમને તહાં. ૫૨૨
 સ્વામી ! અમે પ્રાદ્યણ વચને ભૂલ્યા એહ, તેથી હમે વચન લેત્યું છે તેહ. ૫૨૩
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા તણે પાએ જો પડે, પાંચે પાંડવ ઘણી વિનતી કરે. ૫૨૪

માતા કુંતા સ્વામીનાં ચોવારણા લેહે, રાજા યુધિષ્ઠિર પગે ચુંબન દેહે. ૫૨૫
 જ્યાં પાંચે પાંડવ કરજોડી રહ્યા, સ્વામી આણી ભોમે બલે સંચયો. ૫૨૬
 ધન્ય ધન્ય વોંથ પાંડવ છુલ્યા જેહ, આજ જગદીશ નયણે નિરખ્યા તેહ. ૫૨૭
 આજ સર્વ યુગનાં પાપ હમારા રે ગયા, શ્રી બુદ્ધા અવતારના દર્શન જે થયા. ૫૨૮
 ધન્ય ધન્ય છો તમે દીન હયાળ, જે બંદા તમારા લીઆ સંભાળ. ૫૨૯
 અમે જુઠા પ્રાદ્યજની કરી રે કેણ, તે તો સર્વે લોક લક્ષ્મણે વેણ. ૫૩૦
 થયા જુઠા બ્રાહ્મણ ઋષિરાએ, જુઠો યજ્ઞ મંડાવવાનો કર્યો ઉપાએ. ૫૩૧
 પાંડવ ઉપર સ્વામી સદા તમે કૃપાલ, તમે ધરણી ધર છો દીન હયાળ. ૫૩૨
 અમે ગોલા તમારા ગુન્હેગાર, તમે છો સ્વામી સદા બક્ષણહાર. ૫૩૩
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે રે સાર, સુણો રે યુધિષ્ઠિર ! કહું સત્ય વિચાર. ૫૩૪
 લાગ્યો છે કલયુગ ને હુંવો અથર્વવેદ, થાશે એથી સર્વ પટદર્શન તણો નિષેધ. ૫૩૫
 શ્રી હરિને કરજોડી યુધિષ્ઠિર પૂછે કોણ, સ્વામી કલયુગમાં યોગી પ્રાદ્યજ કેણ. ૫૩૬
 ત્યારે શ્રી હરિ બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, યોગી પ્રાદ્યજ તણી કહું તોએ વાત. ૫૩૭
 ‘પ્રાદ્યજ’ તે જે જાણે પ્રજા, પ્રજાજ્ઞાનના તત્ત્વે કરીને બાળે કર્મ. ૫૩૮
 આજ પ્રત્યક્ષ હરિ અવતારકો જાણે ઠામ, આજ પ્રાદ્યજ કલીમાં કહ્યા સત્યનામ. ૫૩૯
 જેને પ્રત્યક્ષ પ્રજા ભેટયારે જાણ, આજે તે પ્રાદ્યજ કલીમાં પરમાણુ. ૫૪૦
 જે વેદ ગાવંત્રીના લેહે જાણે જાપ, તે પ્રજાવંશી પ્રાદ્યજ આપો આપ. ૫૪૧
 જેણે પ્રત્યક્ષ પ્રજાગેર સેવ્યા રે જાણ, કલીમાં સાચા પ્રાદ્યજ તે સત્ય નિર્વાણ. ૫૪૨
 ‘યોગી’ તે યુગે વેદ ધર્મકી જાણે ભુગત, વેદ તત્ત્વજ્ઞાને કરી બોળે સુગત. ૫૪૩
 જેની સૂતાં યોગધર્મમાં હરિશું રહે, અને બરી દર્શાંશ શુકિત શુરુ સુખે ધરે. ૫૪૪
 જેને પ્રત્યક્ષ ગોરનર ભેટયા જાણ, તે યોગી કલયુગનાં સહી પરમાણુ. ૫૪૫
 ત્યાં શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે સત્ય ધ્યાન, સત્યમાનો અમે રામ ને અમે રેહમાન. ૫૪૬
 અમે આપે યોગી ને અમે આપે પ્રજા, અમેજ શુરુ, સુખી અમેજ સત્ય, ધર્મ. ૫૪૭
 શુરુ સુખે નર પીછાણ તે યોગીને પ્રજા અથર્વવેદની કાંડીએ જીનારે સર્વ કર્મ. ૫૪૮
 ત્યાં રાજા યુધિષ્ઠિરે બહુ વિવ્રતી કરી, અમ મુક્તિ કેમ થાશે હો હરિ. ૫૪૯
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે વિખ્યાત, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું હું તે વાત. ૫૫૦
 હવે બેઠા કલયુગને આ દ્વાપર ગયો, સર્વ દેવ ઋષિવર અલોપ હોઇ રહ્યો. ૫૫૧
 તમે તો ધર્મનાં પુત્ર છો હો રાએ, હવે તમથી કલીયુગમાં રહ્યો નહિ જાએ. ૫૫૨
 તમે તો રાય કુરુક્ષેત્રમાં છે છેરે વાઢયા, કોણી અઢાર બાંધવો રણમાં પડયા. ૫૫૩
 ત્યારે દેવે દેવને સંધાયો છેરે આપ, તેનાં તમે શિર લેઈ બેઠા છેરે પાપ. ૫૫૪
 તેનો હિસાબ ચુકાવો ને જાએ, નહિ તો માધને દુઃખ ભોગવશે રાએ. ૫૫૫
 ત્યારે પાંડવે વિનવતી કરી છે ઘણી, આપ જે કહેશે તે કરશું હો ઘણી. ૫૫૬
 ત્યારે રાજા યુધિષ્ઠિર બોલ્યા છે સાર, જે તમે કહેશે તે કરશું હો કિતીર. ૫૫૭

ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા રે બોલ, તમે જઇને હિમાલે ગળાવો સર્વે દેહ. ૫૫૮
 જો તમે હિમાલે દેહી ગળાવો રે બાએ, તો તમે વૈકુંઠનું રાજ લેશો રાએ. ૫૫૯
 ત્યારે ભીમસેન યોદ્યા ત્રત કાલ, તમે આગમ કેમ ના કર્યું હો દયાલ. ૫૬૦
 અમે સો બંધવ મારીને લીધું રે રાજ, સ્વામી તમે કલયુગ કેમ આણો આજ. ૫૬૧
 જો એવી અગમ કેહતા રે શુંજ, તો હમે કુરૂક્ષેત્રમાં ન કરતા ભુજ. ૫૬૨
 કહે યુધિષ્ઠિર સાંભળો ભીમસેન રાએ, કર્મે લખ્યું તે ટાળ્યું કેમે ના બાએ. ૫૬૩
 તમે સર્વ જે હરી કહે તે નિશ્ચે કરો, સ્વામીનાં વચન તો શિર ઉપર ધરો. ૫૬૪
 ત્યારે રાગ યુધિષ્ઠિર પૂછે છે સેવ, તમે કલયુગનાં ચરિત્ર કહો હો દેવ. ૫૬૫
 કલિયુગમાં કેશો અહાર ને કેશો વ્યવહાર, એ સક્ષે મોએ કહેજો હો મુરાર. ૫૬૬
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા વિખ્યાત, આ કલયુગ તણી કહું હું તોએ વાત. ૫૬૭
 યુધિષ્ઠિર કરજેવી વિનવી કરે છે સેવ, એ અગમનાં ચરિત્ર કેહજો હો દેવ. ૫૬૮
 શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે ત્યાં તો રે વેણુ, અમે ભાર્ય આપ્યો છું તમને રજ દેણુ. ૫૬૯
 વિત્યો દ્વાપર ને કલયુગ બેઠો છે આએ, હવે તમે હિમાલે શીજો હો રાએ. ૫૭૦
 એવા વચન સુણી ભીમસેન કેપે ધમ્મા, સ્વામી તમે અગમ ભેદ કેમ નાં કહ્યા. ૫૭૧
 અમે માર્યો દુર્યોધન ને ગોર ગંગેવ, જેની મહાવિદ્યા તણો નહોતો છેહ એવ. ૫૭૨
 તમ વચને માર્યો દુશાશનને ભગદત, જેનાં બળનો નાં પામીએ અંત. ૫૭૩
 અહાર દ્રોણી ને બંધવ મારી લીધું રાજ, સ્વામી તે કલયુગ કેમ લાવ્યા હો આજ. ૫૭૪
 કહે યુધિષ્ઠિર સુણો ભીમસેન રાએ, હરિ સામે તમે ઉત્તર દિઓ છો કાંએ. ૫૭૫
 આજ દેવ કહે તે વિશ્વાસે કરો, એ હરિનાં વચન તો શિર ઉપર ધરો. ૫૭૬
 કહે નારાયણ સુણો યુધિષ્ઠર રાએ, અમે કલયુગ તણો તો કહ્યો મહિમાએ. ૫૭૭
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે રે સાર, યુધિષ્ઠિર કહું કલિયુગના વિચાર. ૫૭૮
 સત્ય વાએક જેના તે પ્રાદ્યજી બાણ, જે મદા પ્રદ્ય કુળ વિષ્ણુ હોશે પરમાણુ. ૫૭૯
 જેને પ્રતક્ષ ગોર નર ભેટયા રે બાણ, તે યોગી પ્રાદ્યજી આ કલયુગના પરમાણુ. ૫૮૦
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે અપરંમ, અમે આપે યોગી ને આપે છું પ્રદ્ય. ૫૮૧
 જનોઇ ધરે તે માટે પ્રાદ્યજી તો નાંહી, પ્રદ્ય અક્ષર બાણે તે પ્રાદ્યજી સહી. ૫૮૨
 પ્રાદ્યજી બોધી કહાવે નર સખ કોએ, પ્રદ્ય જડે, પુરણ ભાગ્યવંતા હોએ. ૫૮૩
 જેને સદ્ગોર પ્રદ્યા મલિયા છે સહી, તેતો ગર્ભાસમાં ફરી આવશે નહિ. ૫૮૪
 તે માટે તમે સાંભળજો હો રાએ, એ પ્રદ્ય પુજ તો અધિક કહેવાએ. ૫૮૫
 હે ધરમ એ વિગતે પ્રાદ્યજી જો બાણ, તેનાં કહું હું એવા લક્ષણ વિધાન. ૫૮૬
 પ્રથમ પ્રદ્ય તો આ 'પવન' ને લહે, બીજો પ્રદ્યશાસ્ત્ર આ 'જલ' ને કહે. ૫૮૭
 વેદે ત્રીજો પ્રદ્ય તે 'અગ્નિ' ને કહ્યો બાણ, ચોથો પ્રદ્ય 'તેજ' સચરાચારી માન. ૫૮૮
 હવે પાંચમો પ્રદ્ય તો 'પૃથ્વી' હોય, જે આ ધરા ઉપર વસે છે સખકોએ. ૫૮૯

કહે હરિ બ્રહ્મ કહાવે નર જોક, અહકું જોણુ કોઇને ગણે નહિ તેહ. ૫૯૦
 આતમાં બ્રહ્મની ભક્તિ જે કરે, બ્રહ્મ ભક્તિએ તે બ્રહ્મ માંહે સંચરે. ૫૯૧
 બ્રહ્મદારે જઇ જે કોઈ કરમ તો કરે, તે કર્મનાં ફળ સર્વ લોગવવા પડે. ૫૯૨
 પછી તે ભલા કે ભુલ કર્મ જેહ, ચાએ તેને વજ્ર લેખ કહિયે તેહ. ૫૯૩
 સુર જાઈ થઇને રાજે માંહે દુર્ભતિ, તેની કેમ થાએ સ્વર્ગ નીરે ગતિ. ૫૯૪
 વહી જે નાં માને શાસ્ત્રની વિધી, તેવા દુષ્ટોનાં મૂખ તો જ્ઞેવાના નથી. ૫૯૫
 કહે શ્રી બુદ્ધ સાંભળો યુધિષ્ઠિર સાર, જે કહું છું તે સત્ય માનજો નિધાર. ૫૯૬
 'યોગી' તે જે જાણે વેદ વેળાતણી જુગત, જે સત્યજ્ઞાને કરી જોગે યુગત. ૫૯૭
 'યતી' તે જે 'યોગ' ધર્મમાં રહીને કરે, ખરી દશાંશ શુક્તિ ગોર સુખે ધરે. ૫૯૮
 શુરુ સુખે કાલ યુગ્મરી પાળે ધર્મ, એ જોળખવા ખરા 'યોગી' ને 'બ્રહ્મ'. ૫૯૯
 ત્યારે શ્રી હરિને વિનવે યુધિષ્ઠિર રાએ, સ્વામી હમારી શુક્તિ કોઈ પેરે થાએ. ૬૦૦
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધ બોલ્યા વિખ્યાત, તમે યુધિષ્ઠિર સુણો કહું સત્ય વાત. ૬૦૧
 હવે લાગ્યો કલયુગને રાજ દ્રાપુર ગયો, સર્વ દેવ ઋષિવર અલોપ હોઇને રહ્યો. ૬૦૨
 કલિયુગમાં કેનું મન થર નહિ તો રહે, સાદી જોગણીસ વસા તો પાપનાં વહે. ૬૦૩
 જ્યાં અર્ધો વસો સત્ય ધર્મનો રે જાણ, ત્યાં એવી કઠણ વેલા વીતશે પરમાણુ. ૬૦૪
 શ્રી બુદ્ધને યુધિષ્ઠિર પૂછે છે વિચાર, સ્વામી કેશો કલયુગનો ચાલે સંસાર. ૬૦૫
 ત્યાં કેવા રાજ ને કેવા પરધાન, અને કેવા લોક રૈયત હોશે નીવોણ. ૬૦૬
 કેવા પડિત પડે વેદ પુરાણની રે બાણ, અને કેવા શ્રોતા ત્યાં બેઠા સાંભળે જાણ. ૬૦૭
 ત્યાં કેવા ચોદા રણે સનયુગ લડે, વળી અને કેવા ચોદા ત્યાં રણમાં પડે. ૬૦૮
 કેવા હોશે યોગી યતી તે યુગમાં જાણ, કેવા દાતા હોશે જે દેશે પુન ને દાન. ૬૦૯
 ત્યાં કેવા વર્ષા કલયુગમાં રે હોએ, હે પ્રભુ કેશી ધર્તિ પાકશે સોએ. ૬૧૦
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધ બોલ્યા વિખ્યાત, સુણો યુધિષ્ઠિર કહું હું તોએ વાત. ૬૧૧
 અલપ વર્ષા કલયુગમાં સર્વે રે હોએ, અને અલપ ધર્તિ પાકશે સખકોએ. ૬૧૨
 કલયુગમાં વર્ષા ઘટતી નહિ નાખશે મેહ, ગોરનાં પ્રતાપે પૃથ્વી પાક આપશે તેહ. ૬૧૩
 જે કલિનાં રાજ મહા કપટી હોએ, સેના નાએક ને રૈયત ધૂતારી સોએ. ૬૧૪
 લોભી રાજ ને લ'પટી થાશે પ્રધાન, તેની રૈયત ચોર ધૂતારી હોશે જાણ. ૬૧૫
 ત્યાં લોભી પડિત વાંચે સ્વાર્થે પુરાણ, ત્યાં તો લ'પટ શ્રોતા બેઠા જાણ. ૬૧૬
 સુદ સમે સેહજ ચોદા રણ માંહે લડે, સેહજ માંહે કોઇ એક સન્મુખે પડે. ૬૧૭
 લાખ મધે એક દાનવંતા નર રે જોએ, કોઠ મધ્યે એક યોગી યતી હોએ. ૬૧૮
 ત્યારે રાજ યુધિષ્ઠિર બોલ્યા છે વિખ્યાત, તમને શ્રી બુદ્ધ પૂછું એક વાત. ૬૧૯
 કલિયુગ માંહે કોણુ તિર્થ તે કહિયે જાણ, ત્યાં કોણુ સપાત્ર સુખે દિશીએ દાન. ૬૨૦
 ભાગવન્ત કોણુ વર્ત કલયુગ માંહે કરે, કોણુ દિશાએ ગેશીને જાપ જોયરે. ૬૨૧
 કલયુગ માંહે કયાં વાગી રહેશે ધર્મ, કયાં જઈને પાપનાં છુટીએ કર્મ. ૬૨૨

કયાં થાસે તે ધર્મ કહો છે મહાદેવ, કયાં જઈ વાણી સુણીએ ત્રત એવ. ૬૨૩
 કવણ દાન કલિયુગ માંહે હહે, કોણ વિધિએ કેવા સપાત્ર તો તે લહે. ૬૨૪
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા રે ત્યાં વાત, સુણો યુધિષ્ઠિર હું કહું તમને સાક્ષાત. ૬૨૫
 આજ ગત તિથિ કલિયુગમાં રે બાણ, અને સદ્ગોર પ્રજા સુખે હીજીએ દાન. ૬૨૬
 બીજ શુકરવારી કલિયુગ માંહે વૃત કરો, અને પશ્ચિમ દિશા એથી જાપ ઓચરો. ૬૨૭
 ત્યાં તો કયા આલંબે ઉપજશે ધર્મ, ગત ગંગા માંહે જઈ છુટીએ કર્મ. ૬૨૮
 સંપતે જે સેજદાન કલિયુગમાં રે હહે, તેને સંતોષથી વિધિએ સપાત્ર જો લહે. ૬૨૯
 કલિયુગમાં જો ક્ષમા રૂપી થાપતે ધર્મ, કોપી વાણીનાં નાં સુણિએ મર્મ. ૬૩૦
 ત્યારે યુધિષ્ઠિર બોલ્યા ત્યાં તો વિખ્યાત, કહો શ્રી ભગવાન કલિયુગની વાત. ૬૩૧
 ચારે યુગમાં કલિયુગ છેલ્લો આવે સાર, તે તો પાપ પુનકો કેવો કરે વ્યવહાર. ૬૩૨
 કહો રે સ્વામી કલિયુગ કેરી સર્વ વાત, ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા મહા વિખ્યાત. ૬૩૩
 શ્રી બુદ્ધા કહે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું સાક્ષાત, સર્વ કલિયુગ તણી કહું સત્ય વાત. ૬૩૪
 જે ચારે જુગમાં આ કલિયુગ છે સાર, તે તો સર્વ પાપ પુનકો કરે નિસ્તાર. ૬૩૫
 કલિયુગમાં પાપી ધર્મિએકજ તેડે ફરે, ત્યાં તો પાપી જૂડે ને ધર્મિ તો તરે. ૬૩૬
 જે પેહેલા સત્ય યુગમાં કરતા પુન, તેની કયા સુણો રાજ્ય એકે મુન. ૬૩૭
 સેકંદ્ર વાર જ્યારે દેતા રે દાન, ત્યારે તેનું ફલ એકવાર લેતા પ્રમાણ. ૬૩૮
 એકવાર દાન જો કલિયુગમાં રે હહે, તે સવાલાખ ઘણેરું મુનિવર લેહે. ૬૩૯
 એશા પુન તો કલિયુગ માંહે વિસ્તરે, એ યુગમાં અનંત કરોડી જીવ ઓધરે. ૬૪૦
 મુખ્ય અથર્વવેદ કલિયુગ માંહે વહે, તે ત્રણ વેદીનું દિલ તો ઠામ નહિ રહે. ૬૪૧
 બહુ પાપ આ કલિયુગમાં વિસ્તરે, તો પણ આ કલિ ધર્મને સાચો તો કરે. ૬૪૨
 કંઠણ દાનને છે આ કંઠણ સંસાર, વહી કંઠણ રાજ્ય પરમના વ્યવહાર. ૬૪૩
 જે ચોર પુતારાના તો કર્મ જો કરે, આવા પ્રજ્ઞાસાન તે મન માંહે નવ ધરે. ૬૪૪
 શ્રી હરિને મૂકીને માને પથ્થર ને ભૂત, જેમ માઈ બાપને નાં ચાને દુષ્ટ કપુત. ૬૪૫
 જે કલિયુગનાં પ્રાદ્યણ વાંચે ઠાલા રે વેદ, તે કલિયુગમાં અથર્વવેદને કરે નિવેદ. ૬૪૬
 કલિયુગનાં પ્રાદ્યણ લાલયુ ને અશુદ્ધ, બાઈ તેથી તો તેઓની ગઈ છે ભૂદ. ૬૪૭
 યુગ પ્રમાણે નાં ઝોલાખે સદ્ગોરની સુદ્ધ, તે દશમા અવતારકી નાં જાણે બુદ્ધ. ૬૪૮
 કલિયુગ માંહે ગાએ તો વિષ્ટા રે ખાએ, ધર્મેથી પૂજાએ પણ તેજ ગહું કપાએ. ૬૪૯
 કલિયુગનાં લોક મન દેયા નવ રે તે ધરે, અને જીવની હિંશાઓ તો બહુજ કરે. ૬૫૦
 એવા કલિયુગમાં ચંડાલ બાણો નર તેહ, સમયનાં વિષ્ણુ રૂપને ના ઝોળાખે જેહ. ૬૫૧
 વિષ્ણુ કુળ વિના તો પ્રાદ્યણ નહિ, ચંડાળ નિંદા પ્રજ્ઞા વિષ્ણુની કરશે સહી. ૬૫૨
 આજ મલેચ્છ રૂપે વિષ્ણુ માનિએ, લોક તેનો અથર્વવેદ બણે જાણીએ. ૬૫૩
 શ્રી વિષ્ણુ કહે દ્વાપર તો ગયો વહી, એથી કુળ મર્યાદા સર્વ ઝાંખી થઈ. ૬૫૪
 આઘ નારાયણે કલિયુગને તો આખું રાજ, તેમાટે વિષ્ણુ મલેચ્છરૂપે થયા મહારાજ. ૬૫૫

“અહીં” હોશે ચંદ્રવંશી વંશે રાજન, અથવ વેદી આવશે એ અશરણાશરણ. ૬૫૬
 શ્રી છુદ્ધા કહે પ્રાદ્યુગ કલિયુગમાં બાણ, તે તો એજ હરિવંશ માંહે સહી પ્રમાણ. ૬૫૭
 કલિયુગ માંહે વિષ્ણુ પ્રાદ્યુગ ઘર બાણ, બીજા પ્રાદ્યુગ તે ભકતો નિર્વાણ. ૬૫૮
 ત્યારે જે ભક્ત અભણની નિંદા તો કરે, તેના પાપ તોદેમે કરીને નહિ ઉતરે. ૬૫૯
 જે ભક્તને બહાલા હોશે શ્રીહરિ સહી, તે તો નિંદા અરીપરી કોઇની કરશે નહિ. ૬૬૦
 મનુષ્યરૂપ માંહે સાચા દેવ કહિએ તેહ, સતપંથ પાળી દેવના ગુણ રાખે જેહ. ૬૬૧
 મનુષ્ય માત્ર માંહે કોઈ મદ્દમ તો નથી, મદ્દમ કર્મે તો મદ્દમ કાવે છે રે મતી. ૬૬૨
 શેહસ્ર નામ પોતે ભણાવ્યા છે રે હરિ, સત્ય સેવાને પાંચ જ્ઞાન રાખે પાઠે કરી. ૬૬૩
 પોતે ગતગંગા આગળ હાલ નિવેદન કરે, તે તો જીવ મુવેચમ યાતના નવ સહે. ૬૬૪
 વહી જે નર શેહસ્ર નામ શિખે રે નહીં, આપ ઠહાપણે મિથ્યા લવરી કરશે સહી. ૬૬૫
 હરિ કહે તેવાનું ગુણ જોતાં લાગે બહુપાપ, સર્વે સાધુજન તેને તો દેવે અતિશ્રાપ. ૬૬૬
 મનુષ્યા માંહે નાં શિખે જ્ઞાન જેહ, હરિ કહે ધિક અવતાર બાણા તેહ. ૬૬૭
 જે શિખવતાં મન સંકોચ કરે, તેનાં શિર પાપીનાં પાપ જો ચડે. ૬૬૮
 જે હરિદારે જઈ પ્રસાદ માંગી લેહે, હીણે કાજે કુલ મરણહા મૂકે તેહે. ૬૬૯
 આંખલા પ્રમાણે કદા પ્રસાદ બાણ, ભેટ મોકલેલ ભગવાનની તે માન. ૬૭૦
 જે ભેટ આપ્યા વિના પ્રસાદ લેહે, તે તો દેવનો કૃતદ્રી પાપી છેહે. ૬૭૧
 હરિદારે ચોરી કરે નર જેહ, રામે રામે દુઃખિયો થાશે તેહ. ૬૭૨
 પ્રસાદમાં જે કરે ભાગ વિભાગ, તેને તો માથે પડે છે મોટું પાપ. ૬૭૩
 ઋષિ આપ તો ભલેરો રે સહી, પણ ચોરી સરખું કોઈ પાપ તો નહિ. ૬૭૪
 જે જન ધર્મ ઉપર શું પ્રીત ઓછી કરે, તેનું પાપ તો તેને મસ્તગે ચડે. ૬૭૫
 તે માટે તમે ધર્મ સાંભળો સાર, એ સમે બીજો પાપ નહિ નિર્ધાર. ૬૭૬
 એમાં પ્રસાદની ચોરી જે કરે, તે પાપી તો કહી કહી નહિ ઠરે. ૬૭૭
 અન્યાએ લેઇને ડગ જો ભરે, એને પ્રદાહલ્યા તો માથે ચડે. ૬૭૮
 ઋષિવરનું લક્ષણ પ્રસાદ માંગે નહિ. હરિદારે ગએથી પ્રસાદ પામે સહી. ૬૭૯
 પ્રસાદ માંગ્યાનું છે મોટું પાપ, હરિદારેથી કરે તેને લાગે છે શ્રાપ. ૬૮૦
 તે માટે જ્ઞાન શિખીએ સહી, જેમ અબણેયો દોષ લાગે નહિ. ૬૮૧
 જે નર બાણે ને શિખે રે જ્ઞાન, તે નરને પ્રીતી હોએ શ્રી ભગવાન. ૬૮૨
 જ્ઞાની તો કરે વિચારની રે વાત, જેથી વધે તેનાં દિવની ખ્યાત. ૬૮૩
 અજ્ઞાની નર જુગમાં હોએ જેટલા, અને એતો સ્વર્ગ નહિ પામે તેટલા. ૬૮૪
 વેદ વિના તો હરિ ઓળખાએ નહિ, જેમ કોઈ મૂર્ખને અન્ન આપે સહી. ૬૮૫
 અજ્ઞાની હોય તેનાં બાણે ભગવાન, જ્ઞાની તે બાણે પુરૂષ પુરાણ. ૬૮૬
 તે માટે તમે યુષ્કિર જોએ, ધર્મ વિનાં સત્યની છાપ નાં હોએ. ૬૮૭
 અથર્વવેદી સર્વ કરમ એહ, અને ચાલતું દાન અભિયાનું જેહ. ૬૮૮

હરિ એમ યોગ્યરે સાંભળો સતી જન આજ, અમે સધામે સધારણું, તમે સખળા

કરજો રાજ. ૬૮૯

ત્યારે પાંડવ યોદ્ધીયા, અમને અહીં નાં સોહાએ, ચરણુ ધારણુ કીધા આજ લગી તે

કેમ છોડાએ. ૬૯૦

આ ચાલે કલિયુગમાં સર્વ કપટનું કાજ, ત્યાં તમે પાંડવો કેમ કરી કરશો રાજ. ૬૯૧

સુણો રાજ યુધિષ્ઠિર તમસુ કહું, હમે તો કલિયુગમાં પ્રગટ નહિ રહું. ૬૯૨

ત્યારે પૂછે યુધિષ્ઠિર સુણો મુરાર, સ્વામી તમ વિનાં કેમ ચાલે સંસાર. ૬૯૩

સુણો રે યુધિષ્ઠિર હું તમસુ કહું, અમે તો ત્રણ હામે શ્રુત છોઈને રહું. ૬૯૪

એ તમે ધરણી પગ નાં ધરો વદુરાએ, તો સંસાર સધલો પ્રલે જાએ. ૬૯૫

તમે સુણો વિજયી દેવ મુરાર, અમને કહો તમ રેહવાનો ઠાર. ૬૯૬

એ તમે રાજ યુધિષ્ઠિર પૂછો એક, તો હામ અમારે જતાવું છું હું તેહ. ૬૯૭

જેસી કુલમાં વાસનાં હોએ, તેસો ઘટ ઘટ વ્યાપિક જાએ. ૬૯૮

જેસા તન માંહે કહિયે પ્રાણ, તેસા ચૌદ જોવનમાં વ્યાપિક જાણ. ૬૯૯

સુણો રે યુધિષ્ઠિર તમને કહું, એણી પેરે હું કલિયુગમાં રહું. ૭૦૦

ત્યારે યુધિષ્ઠિર યોદ્ધા સાર, તમે પ્રગટ રૂપ કયાં ધરશો મુરાર. ૭૦૧

ત્યારે શ્રી બુદ્ધા યોદ્ધા વિખ્યાત, સુણો યુધિષ્ઠિર તમને કહું વાત. ૭૦૨

પશ્ચિમદિશા માંહે આરબ દેશ, ત્યાં દશમે અવતાર મનુષ્ય વેષ. ૭૦૩

જે સેહસદિપ ને એરાખંડ જાણ, ત્યાં દશમે અવતાર અલી જાજવાન. ૭૦૪

સેહસદિપમાં હામ અમારો છેએ, કલા અમારી ગોર જ્ઞામાં રહે. ૭૦૫

ત્યાં યુધિષ્ઠિર પૂછે શિર નામ, અમને ગોર પ્રજાનું જતાવો હામ. ૭૦૬

શ્રી બુદ્ધા કહે ગોર પ્રજાજનું હાએ, તમે વચન હમારા સુણજો હો રાએ. ૭૦૭

જે જંબુદિપ ભરધખંડ રે જાણ, ત્યાં કુવારિકા ક્ષેત્ર મહા ઉત્તમ હામ. ૭૦૮

ધમામપુરી નગરીમાં ગોર ધમામશાહ રહે, કલિયુગમાં ગોર જ્ઞાનું ધાનક વેહ છેએ. ૭૦૯

ત્યાં ગોર થક્ષા કુળે નરમહમ્મદશાહ હોએ, તેને ગાફલ દુનિયા નહિ જાણે કોએ. ૭૧૦

ત્રણ દેવની કલા લઈ ફરશે સહી, તે ગોર મસ્ત દિવાના દેખાશે સહી. ૭૧૧

જ્યાં ગોરનર ધિરના કહ્યા હામ, ત્યારે પાંડવે કયાં હરિને પ્રણામ. ૭૧૨

હો યુધિષ્ઠિર સત્યવચન સુણજો મોએ, વહી હમારો ત્રીજો હામ કહું છું તોએ. ૭૧૩

જ્યાં મલે ગત ને એકાન્ત હોએ, ત્યાં નિત નિત અમી પીએ સખ કોએ. ૭૧૪

જ્યાં એકમનાં કરગરે ને પાલે વેદની વાણ, રાએ તે ધર વાશે હમારો જાણ. ૭૧૫

જે પાલે પ્રહસકિયા અહસ્થા ધર્મમાં રહી, તે ધર વાશે હમારો સહી. ૭૧૬

જ્યાં મલી ગત ને હરિનું રમરણ કરે, જે એકમનાં ઘઈ જ્ઞાન યોગ્યરે. ૭૧૭

જે ધરે હરિનું ધ્યાન એકમના ઘઈ, રાએ તે ધરવાસો અમારો સહી. ૭૧૮

જે વિષ્ણુ ભક્ત દયાવંતા રે હોએ, અને કિયા ચાલીસ પાલે સોએ. ૭૧૯

બાજુ ધરમ કરતાં નાં કરે વાણુ, રાજ્યે તે ઘેર વાસો અમારો બાણુ. ૭૨૦
 જ્ઞાની ધ્યાની શુરે આજ્ઞાએ રહે, અને સુખ દુઃખ દિલનાં હરિને કહે. ૭૨૧
 જે સત સંતોષિ ક્ષમાવંતા હોએ, રાજ્યે તે ઘર વાસો હમારો જોએ. ૭૨૨
 જે ઉદય કાળે જગમાંહે ફરે, હરિનું સ્મરણ હૃદયમાં ધરે. ૭૨૩
 જે નિચી દ્રષ્ટે હસમુખા હોએ, તે ઘર વાસો હમારો જોએ. ૭૨૪
 જે ધનવંતા જોગનવંતા બાણુ, તે ન ગરબા થઇ ફરે નિર્વાણુ. ૭૨૫
 જેના હૃદયમાં જ્ઞાન ધ્યાન હરિ તણો, રાજ્યે તે ઘર વાસો અમારો ઘણો. ૭૨૬
 સુણો રે યુધિષ્ઠિર ! તમસુ કહું, જોણીપેરે કલયુગમાં શુભ હોઇ રહું. ૭૨૭
 જ્યારે હરિએ કહ્યો ગોર નરનો કામ, ત્યારે યુધિષ્ઠિરે તે દિશાને કર્યો પ્રજ્ઞામ. ૭૨૮
 ત્યાં પાંડવ વિનયે ત્રતજેવ, હવે હમને રજા કેશી દો છો હો દેવ. ૭૨૯
 ત્યાં હરિએ કહ્યો મોક્ષનો કામ, પણ હિમાલે ગયા વિના નહિ થાએ કામ. ૭૩૦
 જ્યારે એસો વચન શ્રી બુદ્ધા બોલિયા, પાંડવે એ વચને શિર ડોલાવિયા. ૭૩૧
 સ્વામી ! જે કહો તે નિશ્ચે કહે, પણ તમ સ્મરણ કદી નાં વિશદું. ૭૩૨
 સુણો રે રાજા યુધિષ્ઠિર તમને તો કહું, નિશ્ચે અમો તો તમ સાથે રહું. ૭૩૩
 ભક્તો તમો મન રાજો વિશ્વાસ, સ્મરણ કરશે ત્યાં હું છું પાસ. ૭૩૪
 ત્યાં શ્રી બુદ્ધા બોલયા સત્ય સાર, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૭૩૫
 બાઈ તમે હવે વેધો ગાએ ને રાજો ઇમાન, તો અગમર કામ તમે પામે નિર્વાણુ. ૭૩૬
 અમો આવી યજ્ઞનો બાણ્યો લેઈ, હત્યા તમારી ઉતરે કરો ગૌમેધ. ૭૩૭
 તમે યજ્ઞ કરો ગૌમેધ બાજુ, તો સરે પાંડવો તમારા કાજુ. ૭૩૮
 અમો તમારે કહું કરશું કિર્તીર, પણ ગૌ વધનો કોણુ વિચાર. ૭૩૯
 પાંડવ ઉપર હરિએ ધરિયું હેત, અઠાર ક્ષોણી દલ જે માયું રણજેત. ૭૪૦
 તેનું પાપ તમોએ શિર લિધું સહી, તે નિંદા કરાવ્યા વિનાં ઉતરશે નહિ. ૭૪૧
 ઘણા જણ મલી જો અતી નિંદા કરે, મહા વક્રમ તો જોણીપેરે ઉતરે. ૭૪૨
 શ્રી બુદ્ધા કહે એ પાપને બાણ્યો હોય સહી, તો શુરવી યજ્ઞ નિશ્ચય કરોને અર્હી. ૭૪૩
 કહે ધરમ જેને જામે પુણ્યેરે સહી, હમે તેનો વધ કેમ કરિયે રે અર્હી. ૭૪૪
 હરિ કહે સામવેદકો ઉચાપન હુવો જેહ, જ્યારથી સામ શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યો તેહ. ૭૪૫
 શ્રી કૃષ્ણને બહાલી હતી શુરવી તો સહી, તે શુરવી વિના યજ્ઞ વિધિ થાએ નહિ. ૭૪૬
 હે રાજા જો તમો જોવા ઇચ્છો છોરે પાપ, તો તમે શુરવી યજ્ઞ કરી જયો બપ. ૭૪૭
 બાઈ હું એમ કેહતાં ફલ બળે સહી, તે માટે એમાં મેં કહેવાએરે નહિ. ૭૪૮
 ત્યાં તે ઉપજ ચિંતા ને કરે વિચાર, ક્ષત્રી ધર્મ જશે ને લોક લજવશે ગાલ. ૭૪૯
 ત્યાં અવ્યાગત કહે જ્ઞાંભલોને રાજા ધરમ, અમને રજા આપો કાંએ કરોછો વિલંબ. ૭૫૦
 રાજા વિચારી મનમાંહે કરે છે ઉપાએ, હું પુછું દુષ્ટિને વલી કુંતા માએ. ૭૫૧
 હું પુછું પ્રેમશું તમે સાંભલો સર્વ સાથ, અવ્યાગતની આજ્ઞા નહિ દિવસ નહિ રાત. ૭૫૨

રાંચે પુછે સેહદેવને કરી પડિત વિચાર, મધનરે નાવ બાંગી ડેમ ઉતરિએ પાર. ૭૫૭
 ત્યારે સેહદેવને સર્વ રાજ પૂછે વિચાર, સાચું કહો સત્ય શું એ સત્ય કિરતાર. ૭૫૮
 સેહદેવ કહે તમે દ્રૌપતીને પૂછો હ, વાઘેશ્વરી વાણી યોગ્યરે જેને વદને વરસે તુર. ૭૫૯
 રાજરાતા માતા યદ્ય ગયા દ્રુપતીને દાર, પ્રજ્ઞામ કરી પુછે તમ સાચું બોલો ચાર ૭૬૦
 કહે દ્રુપતી સાંભલો રાજ સત્યવાત, આપી અઘ્યાગતે આશા જેવો આપણો અપરાધ. ૭૬૧
 તમે યજ્ઞ આદર્યો પાપ ઉતારવા કાજ, વિપ્રિત વેળાએ ઉગારવા પધાર્યો મહારાજ. ૭૬૨
 કહે સમો નાં વર્થો તમે હે રાયે ધર્મ, શ્રી કૃષ્ણ વચન ઉવેળીયા તેનું લાગ્યું કર્મ. ૭૬૩
 કર્યું હતું હરિએ તે પાંડવે ના જાણી પેર, પાવન કરવા પાંડવને સ્વામી પધાર્યો ઘેર. ૭૬૪
 સર્વ થાઓ સામ્રાજ તમે મલી પાંચે વીર, એછે સમર્થ સારથી જેણે પૂર્યો પટકુળ ચીર. ૭૬૫
 એણે લજ્જા રાખી ત્રણ લોકમાં અને દ્રુપતીની પૂરી આશ, ૭૬૬
 નવ ખંડમાં રવી ઉગીયો તમે જાણો હરિ આવ્યા પાસ. ૭૬૭
 થાલ ભરાવો સગ મોતીએ અને હરિ વધાવા જાએ, ૭૬૮
 કાષ્ટ ખાતાં સંભારીયા જે હરિ આવ્યા વન માંહે. ૭૬૯
 આશા તે પૂરી આપણી અને તુમ ક્રીધા મુનિ જન, ૭૭૦
 શ્રી કૃષ્ણે પાત્ર પખાલિયા ત્યારે ઉઠકે દીધા છે અન્ન. ૭૭૧
 ભોજન આદ્યા ભાવતા જેના મન માંહે હતું જેહ, ૭૭૨
 એવા સ્વામી મહા સમર્થ છે સમર્થો સાએ કરે છે તેહ. ૭૭૩
 પૂર્વ પુને ગએ પાંડવ અને હરિ પધાર્યો આપ, ૭૭૪
 કરમ ઉતરાવવાને કારણે ભણાવવા અજંપા બાપ. ૭૭૫
 શંકા તે મનમાં નાં લાવશે એ સતી કહે છે વાત, ૭૭૬
 જે શ્રી શુર વાણી યોગ્યરે તે હાં કહેએ તમ સર્વે સાથ. ૭૭૭
 હવે પકવાન કરો ને પ્રેમશું અને જમાડોને શ્રી મહારાજ, ૭૭૮
 સત્ય તમારો તો વાઘશે કોઠ યરાતું સરશે કાજ. ૭૭૯
 રાજ સમજ વિચારી પધારજો અને લાગો અઘ્યાગતને પાએ, ૭૮૦
 ભોજન પીરસશે ભગવાનને પોતે કોઠે કુંતા માએ. ૭૮૧
 એટલી વાત તો શ્રી બુદ્ધાણ શું યદ્ય, ત્યારે કુંતા માતા આવ્યા છે સહી. ૭૮૨
 ત્યાં લઈ આવ્યા ભોજનના યાજ, પાંડવ યોદ્યા તમે જાએ દયાલ. ૭૮૩
 ત્યાં કરજેડી કુંતાણ વિનરે સ્વામી તમે છો પ્રતપાલ, ૭૮૪
 ભોજન જાએને ભાવશું તો અમે છુટિએ કરમ જાલ. ૭૮૫
 વલતાં તો શ્રી હરિ યોગ્યરે અને સાંભળો સતી એક મન, ૭૮૬
 એ કામધેનું પૂજે અમ દેખતાં તો અમે જમીએ ભોજન. ૭૮૭
 ત્યારે પાંચે બાંધવ પાંડવ દ્રુપતી અને કુંતાણ માત, ૭૮૮
 ત્યાં યોગિશ્વર વાણી યોગ્યરે જ્યાં છે પાંડવ સર્વે સાથ. ૭૮૯

ત્યાં તો શ્રી યુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, તમે સુણો પાંડવો અમારી વાત. ૭૭૫
 પાંડવ જો અમ્મ લેણા જન્મશેો રાખે, તો પાપ તમારા દોહિરા રે જાએ. ૭૭૬
 જ્યારે પાંડવો હરિ લેણા જન્મ્યા પ્રકાશ, અદ્રશ્ય થાંતાવળ વાળી આકાશ. ૭૭૭
 શ્રી યુદ્ધા કહે સાંભળો ધર્મરાજે, હવે યજ્ઞ તમારો તો સંપુરણ થાએ. ૭૭૮
 રાજા કહે હમારો યજ્ઞ થયો ધન ધન, તમ્મ દર્શને સ્વામી અનત યજ્ઞ કેા પુન. ૭૭૯
 ધન ધન જીવ્યું હમારે હો મહારાજે, અનત યજ્ઞનું ફલ વશે તમ પાએ. ૭૮૦
 પાંડવો હરિ લેણા જન્મ્યા જે વાર, ત્યાં લોકે નિંદા કીધી છે અપાર. ૭૮૧
 કહે શ્રી યુદ્ધા તમે સાંભળો ધર્મરાજે, હવે ગૌમેધ યજ્ઞ કરવાનો કરો ઉપાએ. ૭૮૨
 તે કયો વિના તો પાપ નહિ જાએ, એશેો લેઈ હરિએ કલો સમેજાએ. ૭૮૩
 પાંચે પાંડવ વિનવી કરે ત્યાં સેવ, જે તમે કહેશેો તે કરશું હો દેવ. ૭૮૪
 કહે શ્રી યુદ્ધા સાંભળો પાંચે ભાઈ, હવે યુગમાં અથર્વવેદ વર્ષો છે સહી. ૭૮૫
 એસો લેઈ હરિએ કલો સમેજાએ, તમે મનમાં શંકા ન ધરશેો હો રાજે. ૭૮૬
 ત્યારે પાંડવ બોલ્યા છે સતી સાથ, જે તમે કહેશેો તે કરશું હો દીનાનાથ. ૭૮૭
 અપાર ચરિત્ર ત્યાં શ્રી યુદ્ધા તો કરે, તે પાંડવો હરિના વચન મન માંહે ધરે. ૭૮૮
 ઉપાસિક નાના વિધનાં હતા રે જેહ, તેવા હરિવંશી બ્રાહ્મણ તેડાવ્યા તેહ. ૭૮૯
 સામ વેદની કાંડી જ્યારે ત્યાં કહી, ત્યારે કામદુર્ગો ગાય આવી સહી. ૭૯૦
 ત્યાં આજણુ સજ્યા દ્રુપતીએ અંગ, મણી તણા મોઠ ધરીયા અતી ઉમંગ. ૭૯૧
 શોકે ત્યાં અતી આલસને મુકતા રે મણી, તેને રત્ન જડિત છે શોભા ઘણી. ૭૯૨
 હરિવંશી મંત્ર જ્યાં બાણવા કરે, ત્યારે અતી શોક શુરભી મનમાંહે ધરે. ૭૯૩
 મંત્ર સહિત અર્પે જ્યાં આહુતી એહ, સત્ય સંતોષી અખંડ સેહદેવ જેહ. ૭૯૪
 ત્યારે યજ્ઞ જ્વાળા ગગને રે મઈ, ત્યાં તો પુષ્પ વૃષ્ટી શુરભીને રે થઈ. ૭૯૫
 જ્યારે સર્વ યજ્ઞવિધિ કરી છે જેટલે, હવે શુરભી ભાગ જ્યાં વેહેંચાએ તેટલે. ૭૯૬
 આહી' સામવેદનો ઉદ્યાપન જો કરે, અથર્વવેદની કાંડી હવે ત્યાંથી કહે. ૭૯૭
 અથર્વવેદી કર્મ કરે નર જેહ, કલયુગમાં મૂક્તિ પામશે તેહ. ૭૯૮
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા બોલ્યા છે સાર, ભાઈ તમે હવે કેવો કરો છો વિચાર. ૭૯૯
 યજ્ઞ માંહેથી કામધેનુ લાવોને રે સાર, હવે એ ગાયને તે લાવો આણે ઠાર. ૮૦૦
 શ્રી યુદ્ધા સામું જોઈ કામધેનુ આવરે, આ ચંડાલનું કહું ભક્ત પાંડવો કરે. ૮૦૧
 ગૌબ્રાહ્મણને તો પૂજે છે સર્વ કોએ, પણ ચંડાલ વચને પાપી મારે છે મોએ. ૮૦૨
 શ્રી યુદ્ધાનું રૂપ દેખી ધેનું કરે રે શુભાન, શ્રી હરિ પારસી ત્યાં બોલ્યા નિર્વાણ. ૮૦૩
 ધેનું કલિયુગમાં તું જા વિદ્યા રે ખાએ, અને તું એમ ગણું કપાતી જોએ. ૮૦૪
 કામધેનું તે આણી પૂજવા અને જોવા તે મલિયા લોક,
 મનમાં જો શંકા આજણે તો બેસાસે તમ શિર ગો દોષ. ૮૦૫
 ત્યાં પાંડવોએ હરિવચન શિર ચડાએ, ત્યારે ગૌમેધ યજ્ઞ માંડયો છે તે રાજે. ૮૦૬

જ્યારે પાંડવે તો માંડયો છે યજ્ઞ ગૌતમેષ, ત્યાં આપો આપ શ્રી હરિભાણિયાવેદ. ૮૦૭
 સ્વર્ગ ભોવનથી આણી હરિએ ગાએ, ત્યાં તેને તો પ્રેમે પૂજી યુધિષ્ઠિર રાખે. ૮૦૮
 રાજાએ મસ્તક કાપીને અળગેરે ધર્યો, તેના કાપી ચાર પગને જુજવો કર્યો. ૮૦૯
 જ્યારે ખાલડી ઉતારીને અલગી ધરે, ત્યારે શ્રી જુદાડપે વાણી જોયરે. ૮૧૦
 ખાલડીને તો જોડાડો કુંતીરે માએ, અને મસ્તક માથે ધરે યુધિષ્ઠિર રાખે. ૮૧૧
 ચારે ચરણ બાંધવ જે ચારે તો ધરે, અને હસ્તીનાપુર વચે સૌ સાથે નીશરે. ૮૧૨
 શ્રી હરિ કહે પાંડવો કહ્યું હમારે કરે, હસ્તીનાપુરના ચોરાસી ચોટા લેઇ કરે. ૮૧૩
 જ્યારે પાંડવોને ચોપાસે રક્ત ઉતરે, ઝરી ઝરી પાંડવ અંગથી હેંટા પડે. ૮૧૪
 હરિધનંજયે તેના હિરા માણેક થઈ સરે, 'શ્રી જુદા' પાંડવ જાપ મુખથી જોયરે. ૮૧૫
 લોહીની ઝુંદો જે પૃથ્વીએ પડતી જાએ, ત્યાં તેનાં માણેક મોતી પરવાળા થાએ. ૮૧૬
 પાંડવો નિંદા કરાવવા ભાગેળે રે ગયા, તે જોઇ પ્રજા કહે પાંડવ ભૂંડા થયા. ૮૧૭
 જેમ પાપ રાજા તમારા મૂકાશે સહી, શ્રી જુદાએ રાજા પ્રતે એ વાણી કહી. ૮૧૮
 ત્યાં પાંડવ અંગે રક્તનાં ટીપાં પડે જેહ, ભાઈ તેના માણેક મોતી થાએ છે તેહ. ૮૧૯
 દુપતિએ કરે પૂંછ ગ્રહી લીધી સાર, હસ્તીનાપુરને ગોંદરે સર્વે આવ્યા બાર. ૮૨૦
 ત્યારે શ્રી જુદા ભીમને કહે છે રે સહી, તમે માતા કુંતા લાવી પધરાવો અહીં. ૮૨૧
 ભીમસેનને ક્રોધ ત્યાં માએ નહિ, અને રક્તનેત્ર અર્જુનના પજુ સહી. ૮૨૨
 રોહિરમાં ભીમ અર્જુન આવ્યા જેટલે, ત્યાં કૌતક પ્રતક્ષ દીડું છે તેટલે. ૮૨૩
 ત્યાં ગરીબ અમીર સર્વે દોડયારે જાએ, જે સર્વ નગરીમાં પડિયો છેરે ત્રાહે. ૮૨૪
 પાપી પાંડવોએ તો કહ્યું મહા પાપ, વેધી ગાએ ને ટાલ્યું પોતાનું આપ. ૮૨૫
 જ્યારે ચોટે ચોટે પાંડવ આલ્યા જે વાર, ત્યારે તો સર્વ નગરમાં પડયો પોકાર. ૮૨૬
 સર્વ લોક નિંદા કરે ને જોવા જાએ, ભાઈ ચંડાલ વચને એણે મારી ગાએ. ૮૨૭
 પ્રથમ સો ભાઈ કેયા એણે માર્યા અને ગાહત્યા ક્રીધી આજ,
 અઢાર હોણીને સો ભાઈ માર્યા હવે પાંડવ કુળનું જૂટયું રાજ. ૮૨૮
 સર્વ 'ભક્ત' પાંડવની નિંદા કરે અને તેઓએ મૂકયા તે ઘરનાં કાજ,
 હવે એ પાપી પાંડવનું મુખડું કોઇએ પજુ નાં જોવું આજ. ૮૨૯
 જગત જેમ પાંડવની નિંદા રે કરે, તેમ તેઓ પાંડવનાં પાપ ઉતરે. ૮૩૦
 જ્યારે એ પાપ ઉતરી દો હિશરે જાએ, ત્યારે 'ભક્ત' વર પામે છે તેણે ઠાએ. ૮૩૧
 ત્યાં સર્વ પ્રજા હરિને પાએ જો પડે, તમે તો ક્ષમાં કરજો હે હરે. ૮૩૨
 ત્યાં તો મોટા મુનિવર આવે છે રે સહી, તમે આવ્યા પજુ અમે જાણ્યા નહિ. ૮૩૩
 કહે અર્જુન ભીમસેન વાત સાંભળો, એ મહા મોટી માયા અશંભવે કળ્યો. ૮૩૪
 એ વજ્ર પ્રિછે કરતા કંઈ ઉત્તપાત, તો ક્યાં છૂટતા એ મહા મોટું પાપ. ૮૩૫
 ત્યારે માતા કુંતાજીને જઈ આવ્યા જેટલે, શ્રીજુદાજીને પાએ પડયા તેટલે. ૮૩૬

ઓ પ્રભુજી હમે તો જાણ્યો રે નહિ, તમારા કર્તવ્ય અપરંપાર રે સહી. ૮૩૭
 અમે અજાની છું હો અંતરજામી, તમે ઉતારોને પાર શેષ્ટનાં સ્વામી. ૮૩૮
 જે હમે જેદ કર્યો હોય મનમાં આજ, તે તમે ક્ષમાં કર્યો હો મહારાજ. ૮૩૯
 અમ અજાનીથી કલ્પના જે થાયે, તે હરિ મનમાં નાં આજુશો રે કાંચે. ૮૪૦
 ધર્મ કહે હરિ શામાટે કોદ રાજે હે વીર, વિસ્તરી કહોને વાત હો સધીર. ૮૪૧

વહતાં હરિ એમ બોલિયા અને સાંભલો રાજે મુજાણ,
 શુરવી યજ કરાવ્યો પાંડવને નિંદા કરાવવા સહી નિર્વાણ. ૮૪૨

ભાગ લઈ મંશ નાં ફેરવ્યા તે હસ્તિનાપુરનાં ચંદ,
 તે દુઃખ લાગ્યું આકે રાજા ભીમ અર્જુનના મન. ૮૪૩

મારવા હરિને મંત્રણા કરી, તેવો હરીએ જાણ્યો મરોડ,
 માતા કુંતાને તેડવા મોકલ્યા તે કોધ સમાવવા પ્રોદ. ૮૪૪

પ્રજા તે પાએ લાગતાં અને ભાગ્યો તે સર્વ ભ્રમ,
 માયા રચી આ વિશ્વુએ તે નાં જાણ્યું અર્જુને મન. ૮૪૫

પારથ કહે તમે દેવ છો અને અનંત ગતી વિશ્વુ તેહ,
 પાર તમારો કોઈ પાવે નહિ તમે અખંડ અગ્રમર છો જેહ. ૮૪૬

નિંદા તો જ્યાં લોકે કરી છે રે અપાર, તત્સણુ પાપ પાંડવોનું ઉતર્ણુ નિર્ધાર. ૮૪૭
 જ્યારે નગર છોડીને રાજા બાહર રે ગયા, અખંડ વર ત્યારે પાંડવો પામીઆ. ૮૪૮

પાંડવે ગૌમેધ માંડીઓ વચ્ચ પેહથી ગલી મણુ,
 માથે મુગટ ચડાવ્યો મોતી તણો, ત્યાં લોકને દેખાડયા કર્મ. ૮૪૯

હસ્તિનાપુરમાં સર્વે ફેરવ્યા અને આગલ હરિ થયા આપ.
 નિંદા કરાવી સર્વે લોકમાં ત્યારે ઉતર્ણ પાંડવના પાપ. ૮૫૦

ત્યારે ભીમ થયા રીશે રાતડા, અને સામું તો જોયું રાજા ધર્મ,
 અક્ષેપાર વિશારીયા તે તમે લેઈ આવો ભીમ. ૮૫૧

ત્યાં થકી ભીમ પાછા વળ્યા અને આવ્યા નગરને છેહ,
 ત્યાં લોક પૂછે નગર તણા આતે માણુ કેસે ઉડયા મેહ. ૮૫૨

આગણા તે વાલે આપ આપણા અને મુખે જપે શ્રી રામ,
 આવડું આપણે જો જાણતા તો નક્કી પૂજતા ગૌદાન. ૮૫૩

ત્યારે નગર મધ્યે નરનારી મહી અને કરે તે એક વિચાર,
 ચારે દિશે મોકલો શોધવા પાંડવ મળે તો ઉતરીએ પાર. ૮૫૪

ભીમ સાંભળી ત્યાંથી વળ્યા અને ઉલટ અંગ ના માએ,
 રાજા ધર્મ આજુ વધામણી પાંડવની સવાસ વચાએ. ૮૫૫

કાલા તે વચ્ચ થયા ઉજળા અને પરચો દેખાડ્યો ધર્મ,
 હવે ગોરહત્યા તમ ઉતરી અને ઉતર્ણ કૌરવના કર્મ. ૮૫૬

ત્યાં લોક દુરિજન બોલ્યા આજ, પણ સતીએ બાંધી કમ્બાની પાંખ.	૮૫૭
વિર પાંચે રહ્યા મનમાં હશી, ત્યાં સર્વ લોકની કમંકથા શી વશી.	૮૫૮
પાંચે પાંડવને તો કીધા ન પાપ, ત્યાં હરિએ લણુઓએ અજ પા જાપ.	૮૫૯
પાંડવ વર પાગ્યા આનંદ ઘણો, માથે મુગટ ઝલકે હીરા તણો.	૮૬૦
રતનજડિત મુગટ સોવણુ શીર, શોભે છે ચંદ્ર સમ તેજે સધીર.	૮૬૧
માતા કુતંતને સોવણનાં ચીર વચ્ચે નુરાણી ઘેર ગંભિર.	૮૬૨
ગલે હિરા રતનકો હાર, પગે રતનમોઝડી ઝલકે અપાર.	૮૬૩
હાથે મુદ્રિકા હિરા રતન તણી, તેની રચના દિશે અતી ઘણી.	૮૬૪
પાંડવ તો વર લેખને પાછા ફર્યા, તે તો હસ્તિનાપુર વચ્ચે નિશાર્યા.	૮૬૫
ત્યારે નગરના લોક અચંબે થાએ, ધન્ય ધન્ય પાંડવો પુણ ગાએ.	૮૬૬
ત્યારે નગરનું લોક બોલે ઘણું, ધન્ય ધન્ય વૌશ એ પાંડવ તણું.	૮૬૭
ભક્ત જે ફરી આવ્યા હસ્તિનાપુર મહાં, ભક્તને શ્રી બુદ્ધાએ વર આપ્યો તહાં.	૮૬૮
જ્યારે પાંડવોના રૂપ ફેરવ્યા યદુરાએ, ત્યારે લોકોના મનમાં અચંબો થાએ.	૮૬૯
પાંડવ તો જાતા ગૌ મુસ્તક લેખને ગયા, વલતા સોવણ મુગટ કઈ પેરે થયા.	૮૭૦
દર્શન પાંડવોને શ્રી બુદ્ધાના થાયે, ગાય પુણ ત્યાં પ્રાણજ્ઞ પેહલા જાયે.	૮૭૧
પડ્યા છે ત્યાં ગૌના આંતરડા જેહ, પ્રાણજ્ઞ લેખ ગલે ધાલ્યા તેહ.	૮૭૨
કલીમાં ગૌ આંતની જનોઈ રહી, આજ તે પ્રાણજ્ઞ દર્શનની વેલા ગઈ.	૮૭૩
જ્યાં પુરનાં લોક દોહોડયા ધરી ભાવ, કોઈને શિંગડી હાથ લાગી તેને ઠાવ.	૮૭૪
જે કલિયુગમાં જોગી દર્શનની વેલા ગઈ, આજ ફોગટ શીંગડી ગલે બાંધી રહી.	૮૭૫
ત્યાં દોડ્યા અખંડાલ ના લાગી વાર, તેને ગોઆમ હાથ લાગ્યું તે ઠાર.	૮૭૬
તે અખંડાલની તો આજ વેલા ગઈ, તે તો ફોગટ કેડે બાંધી ફરે છે સહી.	૮૭૭
ત્યાં દોડ્યા વર્તિયા કરી મન ભાવ, તેને પૂંછ આંચલ હાથ લાગ્યા તે ઠાવ. ૮૭૮	૮૭૮
તે વર્તિયાનાં વર્તની વેલા ગઈ, આંચલ પૂંછ લઈ ફોગટ ફરે છે સહી.	૮૭૯
પ્રાણજ્ઞ ક્ષત્રીની બેટી ત્યાં દોડી જાએ, તેને ગો ગોખર હાથ લાગ્યું તે ઠાએ.	૮૮૦
જે ગોત્રાટ વ્રતની વેલા ગઈ, તે આજ ફોગટ ભૂખે મરે છે સહી.	૮૮૧
ત્યાં દોડ્યા શુદ્ર વૈશ્ય ક્ષત્રી સખ કોએ, તે આજ ફોગટ ગો પુજા કરે છે સાએ.	૮૮૨
જે આજ પૂજે તે ભૂદ્યો સકલ સંસાર, અથર્વવેદે બોલે જે દશમે અવતાર.	૮૮૩
ત્યારપછી ભક્ત ને વેરાગી જેહ, અને સર્વથી પાછલ દોડ્યા તેહ.	૮૮૪
ગાનાં મુખમાંહેથી ચંદન પડ્યું છે જહાં, ત્યાં તેમણે હાથે લાધ્યું છે તહાં.	૮૮૫
ગોચંદનનાં ટીલા ટપકા કાઢે છે અહીં, ધૃતી લોકને ફોગટ પેટ ભરે છે સહી.	૮૮૬
એ બોટા બાનાએ લોક વળગશે જઈ, તેતો નાશીને બોલવા લેતા ફરશે તહીં.	૮૮૭
તમે અમને ધૃતી આપું છે સહી, હવે એનો હિસાબ આલોને અહીં.	૮૮૮
જેવું જન મહીને એકઠા થાએ, જ્યાં ગાએ વેધી ત્યાં દોડ્યા જાએ.	૮૮૯

કેાઇને આમડી' પુછડી લાગી હાથ, કેાઇને તો ત્યાં સીંગડી લાગી સાથ. ૮૬૦
 વાણીયા ધ્રાવણની ઘેટી ચાલી સાથ, તેને ગૌનું ગોખર લાગ્યું હાથ. ૮૬૧
 ગૌત્રાટ મત તો ત્યાંથી કરે, તે વેલા વહી ગઈ ઠાલા મત ધરે. ૮૬૨
 જે પાંડવ આવ્યા આપણે વાસ, તે જઈ મદયા દુષ્ટીને પાસ. ૮૬૩
 શ્રી છુદા પાએ પડાવે જે વૈકુંઠના નાથ, કુંતામાતા પાંડવ ને દુષ્ટીજી સાથ. ૮૬૪
 દ્રાપર ઉતરતાં પાંડવને કોડી નવશું વર જે થયા,
 ભકત વિનવે સર્વ દેવને હોકર જોડીને ઉભા રહ્યા. ૮૬૫
 હરિ જ્યાં ભકતને એવું કહી અને રૂપ પાલટે જે વાર,
 ત્યાં તો પાંચે પાંડવ જઈ હરિને પાએ લાગે છે સાર. ૮૬૬
 હરિ આગળ બહુ વિન્રતિ કરી અને રાયા તે પાંચે વીર,
 હવે સ્વામીજી તમે રાખજો હરિ પત હમારી સધીર. ૮૬૭
 સ્વામીજી હવે આ વિન્રતિ અને શું કહીયે બોહોડ ધણી,
 હમને માધન માંહે નાથજી ન વિસારજો હો અન્રતનાં ધણી. ૮૬૮
 ધણી તે કરે છે વિન્રતી પાંડવ દુષ્ટી ને કુંતા માત,
 હમને ઘટે છે સ્વામી આપવી આજ્ઞા તમે છે અનાયુનાં નાથ. ૮૬૯
 કહે શ્રી છુદા કહી પ્રગટયો તેમાં તમથી નહિ રહેવાએ,
 હવે રાજ આપો પરિક્ષતને કરે હિમાળે પગરણ રાએ. ૮૭૦
 એવા શ્રી છુદાનાં વાચક સાંભળી લાવ્યા તે હરિને હસિનાપુર,
 પરાણા રાખ્યા નરહરિ ને માસ એક ઘેર પોતાને મધુર. ૮૭૧
 હરિવૌંશી વિમ્ર સંગ છે વોળાવે તે વૈકુંઠના નાથ,
 દક્ષણા આપી મન ગમતી ત્યાં ભોજન કર્યાં હરિસાથ. ૮૭૨
 વિમ્ર સર્વ ગયા પછી હરિએ માગી આજ્ઞાએ,
 હમે પશ્ચિમ દિશામાંહે પરવરે તમે સાંભળો ધર્મરાએ. ૮૭૩
 કલયુગ માંહે નામ અમારું અને તેનો કહું મહિમાએ,
 અથર્વવેદી નામ અમતજું તે શ્રી 'અલી' શોહાએ. ૮૭૪
 'અલી' વંશે સાંખ માહેરી અને ચંદ્ર વંશીજું એધાણુ,
 રમુ યુગમાં સર્વ સાથ પણુ જોળખ 'અલી' વંશે પ્રમાણુ. ૮૭૫
 ત્યાં તો અજપાના જાપથી અને થાએ અમારે દર્શન,
 એમ કલિયુગમાં હમને ભજે તે તો આવે હમારે ભોવન. ૮૭૬
 વચન અસત્ય મુખ માંહેથી અને નાં વદે નર જેહ,
 સત્ય વાણીએ વિચરતાં અગ્રમર પદ પામે તેહ. ૮૭૭
 હમે તો વશું પશ્ચિમ દિશે અને સહજ દ્વીપ સાર,
 અવતાર તો વળતાં જે લેશું તે તો આપુજીપ બોહાર. ૮૭૮

- એ એધાણીએ ઝાળખએ અને એટ યુર અવતાર, •
 ત્યાં લેટ આપી પાંડવે શ્રી હરિને અનંત અપાર. ૯૦૯
- પછે પાએ લાગીને કહે અમે બશું સર્વ હિમાલે સાથ,
 તમે હયાએ ચરણમાં રાખશે હો સ્વામી વૈકુંઠના નાથ. ૯૧૦
- છે પોતે વૈકુંઠનાથજી તે માટે નાથ ધરાયું નામ,
 છે પુરૂષ પુરાણ એ તો તે અલી વંશે પુરષોત્તમ બાળુ. ૯૧૧
- તાર્યાં તુજને તેજ કહેશે અને મકારે લેજો નામ,
 મકાર એતો 'રસુતુબ' અલી મકારે 'મહામહશાહ' નામ. ૯૧૨
- 'મકાર' મૂંછીને 'લકાર' જપે તે યોગી રૂપે સાર,
 અહસ્થીને 'મકાર' કહ્યો અને યોગીને કહ્યો 'લકાર.' ૯૧૩
- લકાર અને એ મકારમાં લેલ તે મોહોડું જોએ,
 તે એક એકનાં પ્રાકર્મ જુઠા વઢી પ્રકાર પણ જુઠા હોએ. ૯૧૪
- લકાર તે આદ નિરંજન તે તો તેજ સ્વરૂપી સોએ,
 મકાર તે તો આદ વિષ્ણુ શ્રી 'અલી' રૂપે હોએ. ૯૧૫
- અહસ્થ અને જોગીનો એકતે મંત્ર મકાર સાથે લકાર,
 ઇમામ ઇલ્લિહાહ સાથે ષટ અક્ષરની મંત્ર વિધિસાર. ૯૧૬
- ત્યાં ઘણી વિન્નતી કરી અને હરિને પોહોંચાવા જાએ,
 ત્યાં પાંડવ ધાનકે આવીને અને લાગે હરિને પાએ. ૯૧૭
- આવ્યા જ્યારે શ્રી જુહાજી આલી પાંડવ દ્વારે ગયા,
 પાંડવો ત્યાં વર પામીને હસ્તિનાપુરમાં તે આવીયા. ૯૧૮
- ત્યારે પાંડવ વિચારીને કહે અને સી ગત કીજે આજ,
 હવે આપણે શ્રી હરિ વચને મૂકી દેલું જોઇએ આ રાજ. ૯૧૯
- હરિ પાએ પાંડવ લાગીને અને વિન્નતી કરે છે અપાર,
 સ્વામી તમે છો સદાએનાં અમ શરણાગતના આધાર. ૯૨૦
- સ્વામીજી અભયવચન બોલીયા અને સુણો તે પાંચે બાઇ,
 અઢાર ફોણી સો બંધવ માર્યાં તેની તમે શિર રહી છે લાઇ. ૯૨૧
- હિમાલે જઈ હિસાબ ચૂકાવો તો તમે બેસશે શાહોની પાસ,
 સાથે નવ કરોડી જીવોની તે ત્યાં પૂરે તમારી આશ. ૯૨૨
- પાંડવ વચન આ અમતણો અને સત્ય કરી માનશે તમે,
 એ રાજપાટ સર્વ ત્યાગો તો હિમાલે આવી મળશું અમે. ૯૨૩
- પાંડવને છોડી હરિ જળ જાએ, ત્યારે અકસડ તિથં આવી લાગ્યાં પાએ. ૯૨૪
- જ્યારે સામે આવતાં હરિ ઢીઠા સહી, ત્યારે ગંગાજીએ સર્વ તિથં શું કહી. ૯૨૫
- સર્વ લેલ ગંગાજીએ તિથંને કહ્યો, શ્રી જુહા અવતાર કૃષ્ણજીએ લીઓ. ૯૨૬

શ્રી યુદ્ધા પારશ્વી બોલ્યા છે આજે, ત્યાં સર્વ તિથિ હરિને લાગ્યા પાજે. ૯૨૭
 ગંગાજીએ વિનતી કરી ગદ્ગદ વિવેક, ત્યાં વચન હરિ બોલ્યા છે એક. ૯૨૮
 અડસઠ તિથિ હરિશું કહ્યો છે આજે, સ્વામી અમથી કલયુગમાં રહ્યો નવ જાજે. ૯૨૯
 ગયો દ્રાપર ને કલયુગ બેઠો સાર, સર્વ દેવ ઋષિવરે છોડ્યા છે હાર. ૯૩૦
 ત્યારે ગંગાજીએ વચન હરિશું કહ્યો, જે તમે કલયુગમાં પ્રગટ નહિ રહ્યો. ૯૩૧
 તમે કલયુગમાં પ્રગટ કરો નિર્વાણ, તો હરિ હમને મૂક્યો પાછા હમારે હામ. ૯૩૨
 જ્યારે વિનતી એવી તિથિ સર્વેરે કહી, ત્યારે શ્રીહરિ યુદ્ધારૂપે બોલ્યા સહી. ૯૩૩
 સુણો રે ગંગાજી વાત તમને તો કહું, અમે તો કલયુગમાં પ્રગટ નહિ રહું. ૯૩૪
 પશ્ચિમ દીશમાં શહજ દ્રિપ કહું, ત્યાં દશમે અવતાર ગુપ્ત હોઈ રહું. ૯૩૫
 ત્યારે તિથિ હરિશું કહે સત્યભાજે, સ્વામી ગોર નર વિનાં રહ્યું કેમ જાજે. ૯૩૬
 કરે જીવહિંશાને કૂડ કપટ શું હામ, જ્યાં લોભ લાલચે કરી જોડે દામ. ૯૩૭
 તે દામ લાવીને પૂજા હમારી રે કરે, સ્વામી તેનું પાપ હમ શિર ઉપર ચડે. ૯૩૮
 એવા મહા પાપ તો કલિયુગ માંહે થાજે, સ્વામી કલિયુગમાં રહ્યો નહિ જાજે. ૯૩૯
 શ્રીહરિ જે વક્રમ કરીને હમમાં નાંહે, તે પાપીનાં મુખ તો દેખ્યા કેમ જાજે. ૯૪૦
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધે વચન એ તિથિને કહ્યા, તમે પ્રહ્લાની કલા માંહેથી પેદા થયા. ૯૪૧
 જે પ્રહ્લાનાં થાપ્યા તિથિયુગમાં આજે, તે ગોર પ્રહ્લાની કલામાંહે રહેશે જાજે. ૯૪૨
 એવા વચન હરિએ ગંગાજીને રે કહ્યા, ત્યારે સર્વ તિથિ મન હર્ષિત તો થયા. ૯૪૩
 ત્યારે નારાયણને ગંગાજી પૂછે શિરનામ, સ્વામી હમને કહ્યો ગોર પ્રહ્લાનાં હામ. ૯૪૪
 ત્યારે ગોર પ્રહ્લાનો હામ નારાયણ કહે, ત્યાં સકલ તિથિ ચિત્ત દઈને રહે. ૯૪૫
 જા'બુદ્ધિપે કુંવારકા ક્ષેત્ર ઇમામપુરી ગામ, પ્રગટરૂપે પ્રહ્લાજી બેસશે તેણે હામ. ૯૪૬
 ઇમામપુરી નગરીમાં ગોર પ્રહ્લાજીનો હામ, તે કલિયુગ અંતે ઇન્દ્ર ઇમામશાહ નામ. ૯૪૭
 ગોર જે ઘેર તપ કર્યો તે લેજો જોજો, તેને ગાફલ દુનિયા નાં જાણે કોજો. ૯૪૮
 જ્યારે નારાયણે કહ્યા ગોર પ્રહ્લાના હામ, ત્યારે સર્વ તિથિ તે દિશાને કર્યો પ્રણામ. ૯૪૯
 ત્યારે સકલ તિથિ પૂછેરે શિરનામ, સ્વામી હમને કહ્યો હવે તમારા હામ. ૯૫૦
 શ્રી નારાયણ દેવ ગંગાજીને હામ તો કહે, અને કલા હમારી ગોર પ્રહ્લાજીમાં રહે. ૯૫૧
 જ્યારે વચન શ્રી યુદ્ધએ ગંગાજીને કહ્યા, ત્યારે સર્વ તિથિ મન હર્ષિત તો થયા. ૯૫૨
 એશે ભેદ શ્રી યુદ્ધએ કહ્યો રે પઠાજો, અડસઠ તિથિ પ્રહ્લકલામાં બેઠા જાજો. ૯૫૩
 કલિયુગમાં સર્વ તિથિ પ્રહ્લકલામાં ગયા, ત્યારે સર્વ તિથિનાં ઘર તો ઠાલા થયા. ૯૫૪
 ત્રણ વેદને અડસઠ તિથિનો મહિમાં ગયો, ઠાલા વેદ વાંચે તે સુન પુણજો ભયો. ૯૫૫
 જ્યારે અડસઠ તિથિ આલીનેરે ગયા, તે તો સર્વ જા'બુદ્ધિપ માંહે આવિયા. ૯૫૬
 તે સર્વ તિથિ તો રજા વંતારે આપે થયા, તે ગોર પ્રહ્લાની કળા માંહે આવિયા. ૯૫૭
 અહિં તિથિને વોલાવી હરિ જળ જાજો, ત્યારે ભેરવો ભૂત આવીને લાગ્યો પાજો. ૯૫૮
 ત્યાં પાજો લાગીને વિનતી કરે છે ઘણી, હવે હમને રજા કચેરી દો છો શ્રી ઘણી. ૯૫૯

હરિ ઇશ બ્રહ્મા પ્રગટ નહિ હોય દયાળા, ત્યાં હરિ કોણ કરશે હમારી પ્રતિપાલ. ૯૬૦
 જ્યારે એશા વચન ભેરવ ભૂત કહે, ત્યારે નારાયણ દેવ વચન એવરે. ૯૬૧
 ત્યારે નારાયણે ભેરવને કહ્યો વિચાર, તમે કાએ છોડો છો આવો રૂડો સંસાર. ૯૬૨
 જે મધ માંશનો છે અહાર રે તમતણા, તે કલિયુગનાં ભુદયા લોક પુત્રશે ઘણા. ૯૬૩
 જ્યારે એવા વચન નારાયણે કહ્યા, ત્યાં શકલ ભેરવ ભૂત હર્ષિત થયા. ૯૬૪
 ભેરવ ભૂત કર્ણેડીને કહે શિર નામ, સ્વામી કલિયુગમાં કહો હમારો ઠામ. ૯૬૫
 તમે જ્યાં કહેશે ત્યાં રહેશું જાએ, એશો ભેરવ ભુતે કહ્યો સમજાએ. ૯૬૬
 ત્યારે નારાયણ ઠામ ભેરવ ભુતને કહે, આજ અડસઠ તિથિના ઘર ઠાલા છેડે. ૯૬૭
 સર્વ તિથિ ઉઠીને ગયા ગોર બ્રહ્મા પાસ, તેનાં ઘરમાં જઈ તમે પૂરજો વાસ. ૯૬૮
 ત્યાં કરી રૂઠા ચરિત્ર ને કરજો પ્રતુત, સર્વ લોખા લોકોને તમે ખાજો રે પૂત. ૯૬૯
 જેમ જેમ ચરિત્ર કરશે તમે તતક્ષણ, તેમ તેમ લોક તમારા તિથે આવશે ઘણું. ૯૭૦
 અથર્વવેદની કાંડી વિના જે કાંઈ પૂજા કરે, તે તો ભેરવા ભૂતને સર્વે તો ચડે. ૯૭૧
 તમારે ત્યાં ગાફલ દુનિયા આવશે સહી, તેને તમે તો પૂતી ખાજે રે લેઈ. ૯૭૨
 જે પુજે તે તમે લેજો ચરિત્ર રે કરી, ત્યાં માયા મૂંડાવી પાછા આવશે ફરી. ૯૭૩
 કલિયુગમાં પથ્થર દેવની પૂજા રે થાએ. તે સર્વ પૂજા ભેરવ ભૂત લેઈ જાએ. ૯૭૪
 ભેરવા તમે કરજો ચરિત્ર તો તહીં, કલિયુગમાં લોક પ્રતિત લાવશે સહી. ૯૭૫
 હરિએ ભેરવાને દીધા છે એવા રે ઠામ, ત્યાં સકલ ભેરવે દેવને કર્યો પ્રજામ. ૯૭૬
 ત્યારે શ્રી હરિએ કહ્યો સર્વ ભેરવને રે ઠામ, જઈને રહેજો તમે અડસઠ તિથિ મૂકામ. ૯૭૭
 નવખંડ ચોવીસ મુલકે વ્યાપિક ભેરવ ભૂત, તે સર્વ ગાફિલ દુનિયાને ખાજે છે પૂત. ૯૭૮
 કલયુગમાં જે વેદ વિધીવિના પૂજા થાએ, તે સર્વ પૂજા ભેરવ ભૂત લેઈ જાએ. ૯૭૯
 કલયુગમાં નિષ્કલંકી બ્રહ્મા ઘેર હોએ, તેને ગાફિલ દુનિયાં નાં જાએ રે કાએ. ૯૮૦
 કલિમાં દશમા અવતારની પૂજા હોએ, સેહદેવ વચને સહગોર ઘેર લેજો જાએ. ૯૮૧
 એસો કહી ભેરવ ભૂત દીએ રે પઠાએ, સર્વ તિથીનાં દેવલ ડેરે બેઠા જાએ. ૯૮૨
 કલિયુગમાં સર્વે વ્યાપિક ભેરવ ભૂત, તે તો ગાફિલ દુનિયાને ખાજે છે રે પૂત. ૯૮૩
 જે પથ્થર મૂર્તિ તિથિ ચરિત્ર રે થાએ, સર્વ જોલ એ ભેરવ ભૂતનાં કેહવાએ. ૯૮૪
 ગાફિલ દુનિયા નાં જાણે સહગોરનાં ઠાએ, સર્વ પાખંડે રાચી પથ્થરને લાગે પાએ. ૯૮૫
 અરપટે રાચ્યો છે આ સકલ સંસાર, તે નાં જાણે કોઈ સહગોર મૂર્તનો ઠાર. ૯૮૬
 જ્યારે ભેરવને નારાયણ દેવ એશો કહે, ત્યારે પથ્થર પાત્રી આવીને ઉભા રહે. ૯૮૭
 તે પાએ લાગી વિનંતી કરે છે ઘણી, હવે હમને શી રત્ન દો છો હે ઘણી. ૯૮૮
 પથ્થર પાત્રીને નારાયણે પુછ્યું આએ, તમે ગર્હી આવ્યા કોણ સત્યભાએ. ૯૮૯
 ઘડી ફૂટી ચૂટી પૂજા કરશે અમતણી, હરિ અમારો એમનો ન્યાય કરશે ઘણી. ૯૯૦
 સ્વામી તમ નામ લેઈ પૂજા અમારી કરે, તે પાપ તો સ્વામી અમે શિર ઉપર ચડે. ૯૯૧
 તે પૂજા ભેરવ ભૂત છલ કરીને રે ખાએ, ભૂદયા ચડાવે પાત્રીને પૂજે હમારા પાએ. ૯૯૨

સુણો પથ્થર પાત્રી વચન તો અમતણો, તમને ફૂટી ચૂંટી દુઃખદર્ધ પૂજે રે ઘણો. ૯૯૩
 ઘડે ચૂંટે ફૂટે તેનો રોશ નાં ધરશે કોએ, સર્વ પૂછશું જ્યારે મહાહન હોએ. ૯૯૪
 ત્યાં આઘ અંતનાં છવ એકઠા થાંએ, જ્યાં ગોરનર તખતે બેસશે આએ. ૯૯૫
 હમે અઠલ ન્યાય કરી પૂછશું રે ત્યાંએ, જે ઘડી ચૂંટી ફૂટીને લાગે તમારે પાએ. ૯૯૬
 વચન સાંભળો પથ્થર પાત્રી અમતણો, હોદી અમરાપુરીમાં કરશું ન્યાય ઘણો. ૯૯૭
 નારાયણે વચન પથ્થર પાત્રીને કહ્યા, શ્રી બુદ્ધા વચને દુઃખ કલહુગમાં સઘ્યા. ૯૯૮

ભાઈ દેવની ખેલ રમત સવાપોહોરની જેહ,

શ્રી બુદ્ધાજીએ અગમ કથી સંભળાવી તેહ. ૯૯૯

આ વેદ વચન સહી પ્રમાણે નર જેહ, શ્રી બુદ્ધા અવતારે અગમ ભાંખ્યા તેહ. ૧૦૦૦

જે નવમે રૂપ દ્વાપર અંતે હુવે છે સાર, ત્યાં તો દેવે ધર્યો છે શ્રી બુદ્ધ અવતાર. ૧૦૦૧

ત્યારે દેવ દુરજોધનને માર્યો જેણીવાર, પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર. ૧૦૦૨

જ્યારે નવમે શ્રી બુદ્ધરૂપે દૈત્ય દુરજોધનને માર્યો ત્યારે ભગત પાંડવને ઓધર્યો. ૧૦૦૩

ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સવે સંસારે જાણ્યો સાર. ૧૦૦૪

શ્રીબુદ્ધાની માતા તો રેણુકાવતી કહીએ, અને પિતા તો શ્રી સિંહરાજ કહીએ. ૧૦૦૫

ત્યારે ગોર તો શ્રી હંસરાજ જાણ્યું, શક્તિ તો દેવી હરશદ પ્રમાણ્યું. ૧૦૦૬

ત્યારે સ્થાન તો હીમપુરી નગરી જાણ્યું, ક્ષેત્ર તો કુરુક્ષેત્ર પ્રમાણ્યું. ૧૦૦૭

ત્યારે નરદજો દાણ્ય તો દુરજોધન જાણ્યું,

ત્યારે નવ કરોડીશું ભકત જુજેહલ ઓધાર્યો નિરવાણ્યું. ૧૦૦૮

ત્યારે ચાર લાખને બત્રીશ હજાર શ્રીબુદ્ધા રૂપે જાણ્યું ત્યારે શામવેદ હોતા પ્રમાણ્યું. ૧૦૦૯

ત્યારે આઠલાખને ચોસઠ હજાર જુગ દુવાપરતું પ્રમાણ્યું,

ત્યારે ભગત પાંડવ વૈકુંઠમાં પોતા નિરવાણ્યું. ૧૦૧૦

તેણે ગુપ્તપંથ આરાધીઆ જાણ્યું, તે તો સહી અમરાપુરી પોતા નિરવાણ્યું. ૧૦૧૧

ત્યારે શ્રી બુદ્ધાવતાર સંપૂર્ણ સાચ, એવી ગુરૂ ક્ષદ્ધા પીર ઇમામશાહ

ખોલ્યા વાચ્ય. ૧૦૧૨

નકલંકી અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.

- શ્રી સતગુર પ્રજ્ઞા ઇંદ્ર ઈમામશાહ વાચા ફરમાનજી બીસમિલ્લાહ હરરહેમાન નરરહિમ.
- પહેલા વેશાખ સુદ બીજ ને શુક્રવાર, તે દિન કલ્પુગ બેઠો સાર. ૧
- ત્યારે લાગો કલ્પુગ ને દ્વાપર ઉતર્યો, ત્યારે દૈત્ય કાલીંગો ચીણ મહાચીણમાં અવતર્યો. ૨
- તે ચીણ મહાચીણમાં બેઠો છે આજ, જે દૈત્ય કાલીંગો કલ્પુગ લાગતે બેઠો છે રાજ. ૩
- તે નવે ખંડમાંહે બરીપુરી વ્યાપક હોય કરે છે કામ,
જે આજ કલીણુગમાં કાશીવિશ્વનાથ જપાવે નામ. ૪
- તે ભાઈ મુનીવરો આ કલીયુગ માંહે સહી કરો અથરવેદ પરમાણુ,
અને ગોર પ્રજ્ઞાજીએ નબીમહંમદ ધરાવ્યું નામ. ૫
- જે ઈશ્વર આદમ કલ્પુગમાં હું વાસાર, તે આજ કલીયુગમાં હરીનો દશમો અવતાર. ૬
- જે દશમેરૂપે હરીપાત્ર નકલંકી અવતાર, તે આજ બેઠો છે આરબ દેશ મોબાર. ૭
- જે આ ગોરે કેટલાંક ચલોત્રહરીનાં કહ્યાં, તે દેવ આજ કલ્પુગમાં ગુપ્ત હોઈ રહ્યા. ૮
- જે ગોર પ્રજ્ઞા તે આ કલ્પુગમાં પીર શમસ અવતાર,
તે ગોર દરવેશી લઈ ક્યાં ચોવીસ મુલક મોબાર. ૯
- જે ગોર ચોવીસે મુલકમાં પ્રત બોલી રહ્યા, તે ગોર ફરતા ફરતા ચીણમહાચીણ નગરીમાં ગયા. ૧૦
- ત્યાં સુરજ રાણીએ સાધું હતું રાક્ષસનું જ્ઞાન, ને સમરણ કરે કાર્તીગાનું એકે ધ્યાન. ૧૧
- તેહને સપ્તખંડી મેડી ને ફરતા જરૂખા આર, તહાં ઉગાડા મહોલ તે રાજદાર. ૧૨
- જહાં સુરજરાણી મોતી વીણે ને સાગી નજર ધરે,
તહાં મધ્યાનકાળે આવી પંખીકલોલ જ કરે. ૧૩
- ત્યારે આખ્યાં જનાવર તેમાં સુઠા બહુ, તેતો સમરણ કાર્તીગાનું કરે છે સહુ. ૧૪
- ત્યારે સુરજરાણી મનમાંહે બહુ કરે વિચાર, એતો કોઈ પ્રજ્ઞસ્વરૂપી આવીયા નગર મોબાર. ૧૫
- એસો છે કોઈ નગરમાં ઘાસ, એ પ્રજ્ઞસ્વરૂપીને લાવે અમારી પાસ. ૧૬
- જે સતગોર શમસ પોપટરૂપે ઠીકા, તે જઈ સામા કદમના ઝાડ ઉપર બેઠા. ૧૭
- ત્યાં સરવે જનાવર બહુ કરે કલોલ, પણ તેમાં પ્રજ્ઞ સ્વરૂપી બોલે નવા નવા બોલ. ૧૮
- તે સુરજ રાણીના મનમાં એવી ચિંતા થાય, જે રખે પ્રજ્ઞ સ્વરૂપી પોપટ ઉડી જાય. ૧૯
- ત્યારે સુરજ રાણી મનમાં એવી ચિંતા કરે, તેતો વચન પોપટના રૂલીયામાં ધરે. ૨૦
- એવો છે કોઈ અમારો ઘાસ, એ પોપટને કરે ફાંસો ને પાસ. ૨૧
- બાઈ જે ફાંસો ને પાસ પોપટને કરો, તે પોપટ લાવી મુજ આગળ ધરો. ૨૨
- રાણી તમે શાને કરો ફાંસો ને પાસ, બાઈ હું તો કરવા આખ્યો છું તમને ઘાસ. ૨૩
- મુજો સુરજ રાણી એક હમારી વાત, બાઈ તમે કહો તો આજું તમારી પાસ. ૨૪

તમે સુણો સુરજી રાણી અથરવેલી બ્રહ્મજ્ઞાન, તમે જે થકી આગળ પામે અમરાપુર ઠામ. ૨૫
આજ સુરજીરાણી તમે રાજદારે દેત્ય ઘેર આયે, હવે બાઈ તમારો જન્મ પદાર્થ એજેલ્યે. ૨૬
એસા વચન સુણીને સુરજીરાણી અચંચે થાયે. ત્યારે બાઈ ગોર શમસ પોપટને લાગ્યાં પાયે. ૨૭
ત્યારે બોલ્યાં સુરજીરાણી બાઈ પોપટજી તમે વાડ કહો,
પણ અમારા જીવની ચિંતા તમે શાને લહો. ૨૮
ત્યાં પોપટસ્વરૂપે ગોરશમસ બોલ્યા વિખ્યાત,
તમે સુણો સુરજીરાણી આજ અથરવેલીની વાત. ૨૯
હારે બાઈ સુરજીરાણી અમે આદેખતે જીવના વેરતિઆ છું,
તે મારે તમને આગમ કહેવા આવ્યો છું. ૩૦
આજ દસમે રૂપે નકલ'કી અલી અવતાર, તે હરિએ ધર્યો છે બંજીદીપ મોતાર. ૩૧
ત્યાં તમારા જીવના કારજ થારે હો સુરજીનાર, જે આજ વોહોરે આ સતપંથ ધરમ સાર. ૩૨
એવા શબ્દ સુણી સુરજીરાણીને અચંચે થાયે,
ત્યાં ગોર પીરશમસને તખત બેસાડ્યા આવ્યે. ૩૩
ત્યારે તખતે બેસીને પીર શમસ બોલ્યા વિખ્યાત, સાંભળો સુરજી રાણી હમારી વાત. ૩૪
હારે રાણી કર્તાજીગમાં અમે ગોરબ્રહ્મા રણુવેલીવેપાર, ત્યાં ભકત પાંચકરોડીયું તારી પ્રહલાદ. ૩૫
જે આર અવતાર હરિએ લીધા કર્તાજીગમાંહે, તે દેવે આર દેત્ય સંધાર્યાં ત્યાંહે. ૩૬
રાણી બીજા ત્રેતાજીગમાંહે અમે ગોરવસિષ્ઠ સતજીજી, ત્યાં વેપાર ચળુરવેલી હુઆ પરમાજી. ૩૭
જે હરિએ ત્રણ અવતાર લીધા ત્રેતાયુગ માંહે, તે દેવે ત્રણ દેત્ય સંધાર્યાં ત્યાંહે. ૩૮
જે સાત કરોડીયું તાર્યાં હરિશ્ચંદ્રરાયે, બાઈ તે પોતા અમરાપર બાયે. ૩૯
રાણી દ્વાપરયુગમાં અમે ગોરવિદ્યવ્યાસ સહીજીજી, તહાં વેપાર સામવેલી હુઆ પરમાજી. ૪૦
ત્રીજા દ્વાપર યુગમાં બેઠ અવતાર હરિના જાજી, ત્યાં દેવે બેઠ દેત્ય સંધાર્યાં નિરવાજી. ૪૧
ત્યાં નવકરોડીયું તાર્યાં પાંડવ યુધિષ્ઠિર રાય, બાઈ તે પોતા અમરાપરમાં બાય. ૪૨
રાણી આ કલજીગમાં અમે ગોર સુદરદીન જાજી, ત્યાં વેપાર અથરવેલી હુઆ પરમાજી. ૪૩
આ ચોથા કલીયુગમાં જે હરિના દસમે અવતાર, બાઈ તેના અથરવેહમાં છે પ્રકાર. ૪૪
જે આજ નકલ'કી અવતાર ધર્યો બંજીદીપ મોતાર, તે દેવ તારા ભરથારને મારસે હો નાર. ૪૫
જે દેવને અથરવેહમાં એસો વિચાર, તે હું તમને આગમ લાખજી આવ્યો છું નાર. ૪૬
હારે બાઈ તમે સેને જાણો હમારો સતજાણે, જે ગોરબ્રહ્મા અવતાર તે પીરશમસ કહેવાજી. ૪૭
બાઈ તમને સતવંતી જાણી નાર, ત્યારે પોપટરૂપ ધરીને આવ્યા તમારે દાર. ૪૮
ત્યાં ગોરને છેડા છોડીને રાણી લાગ્યાં પાયે, હવે મોક્ષ મુગતના દેખાડો ઠાણે. ૪૯
તમે સુણો સુરજીરાણી પીર શમસ કહે વિચાર, જે બાઈ આ જીગમાં સતપંથ ધાખ્યો સાર. ૫૦
જે આગળ આ સતપંથ વિના મીધા નહીં કાણે, તો આ સતગોર વિના મુક્તિ ન હોણે. ૫૧
આજ કલજીગમાં જે આ સતપંથ ધાખ્યો સાર, તો તમે સુરજી રાણી ઉતરો પાર. ૫૨
હારે રાણી તમે પાળો આ સતપંથ જીવત હોય, જેમ દાણવ તમને નવ જાણે ઠાય. ૫૩

તળ સુરજ રાણી ત્યાં બોલ્યાં છે બહોર, તમે વચન સુણો સતગોર. ૫૪
 સ્વામી અમારા ધરમાં આઠ પ્રાણી મળી એકે વિચાર, તો એવા સતપંથ ધર્મ દોખાડો સાર. ૫૫
 જ્યાં અમે આઠ પ્રાણી મળીને બેસીશું એકાંત, ત્યાં આ સતપંથ ધરમની કરીશું વાત. ૫૬
 જ્યારે સુરજરાણી કમલાકુંવર કહે સતગોરસુ મરમ, ત્યારે પીરશમસે બોલ્યો સતપંથ ધરમ. ૫૭
 જ્યાં આઠ પ્રાણી ઉભાં છે કરબેઠ, ત્યાં પીર શમસ બોલ્યા બોલોડ. ૫૮
 તમે સુણો સુરજ રાણી કમલા કુંવર અગમ નરવાણ, બાઈ તો આગળ મહાદન આવે છે બાણ. ૫૯
 જ્યારે નવનેળાં ઉપર આવશે અસમાન, ત્યારે સહજ કળા લઈને તપસે બાણ. ૬૦
 ત્યારે ત્રાંખાવરણી ધરતીથાણેશુંકર વખાણ, જેણે આસતપંથ સેવ્યો નહિ તેતો જલસેવણ. ૬૧
 બાઈ બે આ સતપંથ સાચસુ ધાઓ સાર, તો તેને મહાદન નહિ લોપે લગાર. ૬૨
 જે સાચા સતપંથી લોકો ઉતરે છે પહેલે પાર, ત્યાં જુઠાને શીર પડશે ઘણુનો માર. ૬૩
 બાઈ બે એક મહાદનમાં થાય છે ઠોકાઠોક, તેણું બાણી આ સતપંથ ધાઓ તમે સતિ લોક. ૬૪
 જ્યારે એસી વાત સુરજ રાણીને સતગોરે કહી. ત્યારે આઠ જણુ સતયું રોયા સહિ. ૬૫
 ત્યાં સુરજરાણીને કમલાકુંવર વિનતી કરે સતભાણે,
 સ્વામી હવે અમથી મહાદન વેઠયા નહિ બાણે. ૬૬
 અમને આલો ધરમ તમે સુદિના ધણી, અમે અપરાધી જીવ ક્યાં લગી સિદ્ધાચત કંઈ તમતણી. ૬૭
 બે સ્વામી અમે હતા નાદાન તમારા પ્રાણ, તો હમે આજ દૈત્ય ઘેર આવ્યા બાણ. ૬૮
 જેમ બત્રિસ હાંત વચ્ચે તમે જીવ્યા રાખી સાર, તમે સ્વામી અમને લેલો ઉગાર. ૬૯
 જ્યારે પૂર્વજનમની સેવા અમો સર અમથી રહી, ત્યારે આ દૈત્ય ઘેર આવ્યા સહી. ૭૦
 હારે બાઈ સતગોર કહે દૈત્ય દુષ્ટ કાર્તીંગી બાણ, હવે એને શ્રી હરિ મારશે નરવાણ. ૭૧
 સ્વામી તે દૈત્ય ઘેર વાસો જન્મ અમારો બયો, હવે સતગોર સમ છે સારથી અમારો થયો. ૭૨
 જે જીવ તમારા હતા તે તમે લીયો ઉગાર, તે માટે વળી દોડી આવ્યા દૈત્યને દરબાર. ૭૩
 એણું સુરજરાણી કમળાકુંવર બોલ્યા તેણે ઠાએ,
 ત્યાં એકાંતે આઠજણુ પીરશમસને લાગ્યાં પાયે. ૭૪
 અજીઆ વીજીઆ બેની એલકા કુંવર તે કેવળ બાઈ, રંજરૂપ કમળા કુંવર ને સુરજ માય. ૭૫
 એ આઠ જણુની એક સખાઈ, ત્યાં એવી સતગોર શમસ બોલ્યા છે બાઈ. ૭૬
 જે પીરશમસ ગોરે ત્યાં એસા કીયા, તે આઠ જણુયું નીમ ધરમ પ્રત બોલજ દીયા. ૭૭
 બાઈ તમે પાળો આ સતપંથને આલો આજ અચરવંક,
 જેમ કોઈ દૈત્ય દરબારમાં ન બાણે ભેદ. ૭૮
 તે ગોરે સાડીસાતકરોડી જીવને નીમજ દીયા જહાં,
 ત્યારે ગોરનરનો બપ પીરશાહો જપાવ્યો તહાં. ૭૯
 બાઈ તમે પાળજો એવા સતપંથના મરમ, અને ખરી દરોહ આલજો સતગોરને ધરમ. ૮૦
 એ ધરમ અમને અનામત પોંચે સહ, બે તમે પેટીમાં ઘાલીને દરીયા મુસાફરને સોંપજો જહ. ૮૧
 ત્યાં એસી પીર શમસ બોલીયા સતવાત, અને મુખી કમળાકુંવર શીર લીયાં નહિ, ૮૨

એવા પીર શમસ ત્યાં ચાલ્યા કહી,
 હવે ભગત કમળાકુન્ડર શીર બાર કરોડીના બારલખ્યા સહી. ૮૩
 વાં મળી ગત ને મુખી સહુ કરે વિચાર, ગોરજી બળ ચઢે સેન સાહેબનું તબ દેખે દેહાર. ૮૪
 બાઈ અમે તો પાસે તમારી છું તે હરહમ બાણ, તમને દેહાર દેલેકુ નીત આણું પરમાણુ. ૮૫
 હારે બાઈ અમે ભગતુને દેહાર દેવા નતનત આણું સહી,
 ત્યાં પીર શમસે મુનીવરસુ એસા કહી. ૮૬
 ત્યાં પીર શમસે સર્વે ભક્તો શું વિદા થઈ, અને મુસાફરીએ સધાયાં સઈ. ૮૭
 દરવેસી વેસે યોવીસ મુલકમાં પ્રત બોલ્યા જેહ, વળતાં ફરીને નળુ દિપમાં આવ્યા તેહ. ૮૮
 જે ગોર શમસચોટના પીર નસરદીન બાણ, તે ગોરના પીર સાહેબદીન હુઆ પરમાણુ. ૮૯
 જે ગોર અવતાર પીર સુદરદીન બાણ, તે ગોર ભક્તોને કારણે આ કલીબુગમાં પ્રગટ થયા. ૯૦
 જે ગોર પ્રગટ થઈ ભક્તોમાં આરંભ કીઆ, ત્યાં છત્રીસ કરોડીને પ્રતનીમ ધરમ જે દીધા. ૯૧
 તે તેમાં બારકરોડી દેવ સહી સાચા કેહવાય, બાકી યોવીસ કરોડી તે કુદા દોળકમાં બાયે. ૯૨
 જે બારકરોડી દેવે સાચા મુનીવર બયા, તે પીર સુદરદીન સાથે શાહા દરગે ગયા. ૯૩
 જે ગોર સાથે ગયા પીર કબીરદીન બાણ, તે શાહા દરગે ભતાં વજની ભીંત ઉઠી તત્કાળ. ૯૪
 તહાં સતગોરે મનમાં કહ્યું છે એક આણી મોટ, તે કારણ શાહા દરસણી આવી ખોટ. ૯૫
 જે પીર સુદરદીન છ માસ લગી વિનતી કરી સઈ, તે વિનતીએ વજની ભીંત ફરકે એ થઈ. ૯૬
 તે પીરસુદરદીને છમાસ લગી એકપગે તપ કીધા આએ,
 ત્યારે વજની ભીંત ફાટીને દુર કટકા થાએ. ૯૭
 બ્યારે પીરસુદરદીને છમાસ લગી તપ કર્યો છે આએ,
 ત્યારે પીરકબીરદીનને મન આરંભ જે થાએ. ૯૮
 જહાં પીર સુદરદીન ગલામાં તોક પહેરી તપ કીધા સહી,
 ત્યારે પીરકબીરદીને પચાસ ગજની પાઘડી વણાવી તહીં. ૯૯
 જે પીર કબીરદીને પચાસ ગજની પાઘડી વણાવી ધરી,
 તેમાં ગજ ગજને પરમાણુ શાહાની શીફાયતે કરી. ૧૦૦
 બ્યારે પીર સુદરદીને સંપ કરી તપ કીધો બાણ, ત્યારે શાહોજી પ્રગટ થયા નિરવાણ. ૧૦૧
 જે પીર સુદરદીન એક પગે ઉભા સત ભાએ, તે ગોર સફાએત કરે ભલે આવ્યા તમે શાએ. ૧૦૨
 શાહોજી અમે ઉઘીયાચારી તમે બકસલુહાર, હવે આ ગત તમારી ને દેખે દેહાર. ૧૦૩
 શાહોજી આ ગત ઉપર તમે ચિંતા ધરો, સ્વામી તમે ખાક માંહેથી જીવ પેદા કરો. ૧૦૪
 શાહોજી અમે ન કુછ તમે ત્રીબુવન કીરતાર,
 સ્વામી તમથી પહેલાં અનંતકરોડીદેવ ઉતર્યો પાર. ૧૦૫
 શાહોજી તમે ભગત સખા આ સહા કરે પાલ, સ્વામી તમે ધરણીધર છો દિનદયાળ. ૧૦૬
 એવી સતગોર વિનતી કરે શાહોજી શું ચંતા દહિ, સ્વામી તમે પિતા અમે બાલક સહી. ૧૦૭
 શાહોજી અમે મુનેઝાર તમે ભક્ષણુહાર, સ્વામી હવે આવી ભેત મે દેખે દેહાર. ૧૦૮

- એવા સતગોરનાં વચન સુણી શાહોજી બોલ્યા સોએ, પીર હમતમ આખર નહિ કુછ દોએ. ૧૦૯
- સતગોર હમતમ મલીને એકજ દેહ, પીર તમે કયકુ ઈતના ધરો સ્નેહ. ૧૧૦
- જ્યાં પીરે ગલામાં તોક પહેરી છમાસ લગી તપ પુરો કરે,
ત્યાં પીર કબીરદીન શાહા પાસે આવી સાંચરે. ૧૧૧
- ત્યારે શાહોજી બોલ્યા ગોરજીશું બહુ હેતજ કરી,
અને પોતાની શીરપાઘ તેગોરના શિર ઉપર ધરી. ૧૧૨
- જ્યારે શાહોજી પોતાને મસ્તક ઉઘાટા કરે,
ત્યારે પીર કબીરદીન સરખંધ કાઢીને શાહા આગળ ધરે. ૧૧૩
- તે સતગોર શિરખંધનો છેડો છોડી દેહ શાહાને હાથ,
અને તે ગજ પ્રમાણે લગી શાહાની સફાત. ૧૧૪
- તે પાઘડીનો છેડો લઈ શાહોજી સરપાવ બાંધે બળુ, અને ગોર સફાત વાંચી રીઝયા પ્રમાણુ. ૧૧૫
- જ્યારે તહાં બાંધી પાઘડી નવછોગાં સમેત, ત્યારે શાહોજીના દીલમાં ઉપનું હેત. ૧૧૬
- તે શાહોજી એ હેત ધરીને પીર કબીરદીનકું બોલાવીયા,
તે ગુરને અનંતકરોડીના વર ત્યાં દીયા. ૧૧૭
- જ્યારે તે નવ છોગાની પાઘડી ગોરને શિર મૂકી બળુ,
ત્યારે પીર કબીરદીનનું નામ તે પીર હસનશાહ ધર્યો પ્રમાણુ. ૧૧૮
- જ્યારે શાહોજીએ પીરહસનશાહા નામ ગોરના દીધાં તહી, ત્યારે નવબંડના પીર ઘયા સહી. ૧૧૯
- આજ હુસેનીમાં ધર્યો હસનશાહા તે પીર કબીરદીનનું નામ,
સતગોર તમે આ કલજુગમાં અનંત કરોડી જીવના કરજો કામ. ૧૨૦
- ત્યારે પીર કબીરદીન રોયા એક વિનતી શાહાસુ કહી,
સ્વામી અમથી આ કહીયુગનાં લોકોનો ભાર ઉપડશે નહિ. ૧૨૧
- આજ કલજુગમાં પાપ વસ્તે સખકોએ, તે માટે અનંત કરોડી જીવની કેમ નીપજ હોએ. ૧૨૨
- સુણો પીર હસનશાહા તમને કહું એક વાત,
અમે ભકતો કારણે ઈમામશાહા ઘેર આવીશું નર વિખ્યાત. ૧૨૩
- જ્યારે એવો કોલ સતગોરે કબીરદીનને આપ્યો બળુ,
ત્યારે શાહોજીએ કોલ દીધો સહી પ્રમાણુ. ૧૨૪
- અમે આવશું તેના નિશાન એ બળુ, જે ગોર ગમાને છઠ્ઠીમાં હાદરી કોસી લેઉં પ્રમાણુ. ૧૨૫
- સતગોરજી તમે આગળ દેખાડો ભકતોને અમારાં કામ,
અમે પાછળથી કરીશું અનંતકરોડી દેવના કામ. ૧૨૬
- જે અનંતકરોડીનો વર શાહે પીર હસનશાહને આપ્યો જહાં,
તે સતગોરે પીર શાહાનો બપ જપાવ્યો તહાં. ૧૨૭
- જે આજ કહીયુગમાં ભગત જપસે પીરશાહાનું નામ,
તે સુખીવર આગળ અમરાપર પામસે કામ. ૧૨૮

- જે આજ કલીમાં જવલ આખર જપે છે પીરશાહા જાપ, તે સહી અમરાપર લે છે આપ. ૧૨૬
- જે પીરશાહા વિના કલીમાં જીવ જાપ જપાવે છે કેએ,
- તે દેવ કાર્તીયાના ચેલા અવતરસે એ. ૧૩૦
- જે અનંતકશેડીના વર લઈ પીર હસનશાહા પાછા કર્યા, તે ગોર જાંબુદીપમાં આવી સંચર્યા. ૧૩૧
- જે અનંતકશેડીના વર લઈ પીર હસનશાહા જાણ,
- તે ગોર તનથી પીર હમામશાહા હુવા પ્રમાણ. ૧૩૨
- જે પીર હમામશાહાને શાહોજીએ જોલજ દીધા, તે સતગોર હમામપુરી નગરીમાં પાઠવીયા. ૧૩૩
- જ્યારે ગોર હમામશાહા મુલકે હિંદુસ્તાને આવ્યા જાણ,
- તે ભકતને કારણે પરત જોડ્યા નિરવાણ. ૧૩૪
- તે ગોર હમામશાહાને સેવક મહંમદશાહા હુવા જાણ,
- જેણે પીર હસનશાહાને આવ્યા વર ઘણા. ૧૩૫
- ત્યાં લગી સતગોર શાહોજીએ આપ દેખાડ્યા જાણ, તે યદી ગોરનરે આવ્યો પંથ નરવાણ. ૧૩૬
- જે ગોર આઠ અંતનાં અંગથી નળીમહમ્મદ રસુલ હુઆ જાણ,
- તે ગોર કલીજુગ અંતે પીર હમામશાહા પ્રમાણ. ૧૩૭
- જે ગોરે આઠ લાખ કરણ લગી પ્રથમ તપ કીધો નરવાણ,
- તે ગોર આજ ઇંદ્ર હમામશાહા અવતાર જાણ. ૧૩૮
- જે આ કલીજુગ અંતે ધક્કા નારાયણ આવ્યા દોએ, આજ તે સપાત્રને પરખી લેએ સળકોએ. ૧૩૯
- તે ગોર આજ અનંત કશેડીને વરદાન આલે જાણ,
- પણ જે સાચા હમાની હસે તે નીપજે છે નરવાણ. ૧૪૦
- મુનીવર ભાઈ સો દિન તેહાં આવ્યા જોએ, હવે તે ગોરનરની કુરસી પુરી હોએ. ૧૪૧
- જ્યારે આપ કપટ કલીમાં બહુ વ્યાપસે જાણ, ત્યારે મુનીવર સોઈ દિન આવસે નરવાણ. ૧૪૨
- તે ગોરને તપે સીતર સહજ હુસેની વર પામસે પ્રમાણ, જે ગોર નરનો લગાર ખાતા જાણ. ૧૪૩
- તમે મુખી મુસાફર ગત સાંભજો સરવે કેએ,
- આ તપસી ગોરનરના પગની પાવલ પીધા વિના મુગત ન હોએ. ૧૪૪
- આ કલીજુગમાં અચરવેદ કહે સતભાએ, આજ તપસી ગોરને ન માને તે નરે દોજક જાએ. ૧૪૫
- જે આજ તપસી ગોર ઉપર આણે હમાન, તે સવાલાખની અમરાપરી પામે હામ. ૧૪૬
- જે કોઈ આ તપસી ગોરને પુરા સેવી કરશે દેહાર, તેને મહાદિન નહિ લોપે લગાર. ૧૪૭
- આજે હમામપુરી નગરી પાસે સાળરમતી નદી જાણ,
- ત્યાં ગોરનર તીરથ જાંબુદીપે આવ્યા નિરવાણ. ૧૪૮
- ત્યાં મુખી કમલાકુંવર થાસે જાણ,
- અને તપસી ગોરની દુવાથી ચોવીસ મુલકના જીવ છુટે નિરવાણ. ૧૪૯
- આજ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ મહેશ્વર જાંબુદીપે બેઠા જાણ,
- તે ઘર મુખી જ્યોત મોકલે તો જીવ છુટે નિરવાણ. ૧૫૦

ત્યાં ચોવીસે મુલકના દેવલોક આવ્યા બાણ, જે ગતમાંકા ગોરનર બેઠા પ્રમાણ. ૧૫૧
જે નવખંડના દેવ લોક બંધુદીપમાં આવ્યા સોએ, ગોરનરને પ્રતાપે ગતમાં મેળા હોએ. ૧૫૨

આજ ગોર ધર્મામશાહા વિના ખીબ ગોર કલીયુગમાં મત બાણ,
તે એવા સતગોરે આગમ ભાખ્યાં નિરવાણ. ૧૫૩
આ કલીયુગના શા નિશાન તેના પરછા બાણ, તમે સાંભળો મુનીવર તે નિરવાણ. ૧૫૪

જ્યારે કલીયુગમાં કાયમ પ્રગટસે પધારસે બાણ,
ત્યારે કલીયુગનાં સો નિશાન પુરાં હસે નિરવાણ. ૧૫૫

જે દુનીઆનું પાપ મુનીવરનું પુન લોપસે દીએ, તે પહેલું નિશાન કલીનું જોએ. ૧૫૬
જ્યારે દરીઆ લીહી લોપસે અપાર, ત્યારે બેટી બુઢસે તે સહી નીરધાર. ૧૫૭

ત્યારે દંઈ ઉપર માખણ નહિ ઉતરે વાલ, અને સી મેલશે રૈતાં ખાલ. ૧૫૮
જ્યારે પાતાળના પાણી બુઢશે ધાર, ત્યારે ધરતી પાપે નહિ ઝાલે ભાર. ૧૫૯

જ્યારે પ્રાણજી શુદ્રને પરજીશે જાર, અને પુરૂષ મેલશે પોતાની નાર. ૧૬૦
ત્યારે દોનું બંધવ લડશે અપાર, અને તે હૃદયમાં દયા નહિ લાવે લગાર. ૧૬૧

જ્યારે એવાં પાપ કપટ કલીમાં વરતાયે સહી, અને રાજ ગોલાસે આલજ કલી. ૧૬૨
ત્યાં નવ વરસની નારી બેટા પ્રસવે નરજી, અને ગૌઆ વાછરૂં હો હો જજી. ૧૬૩

ત્યારે એક નારીને ત્રણ બાળક સાથે જન્મે જોએ, ભાઈ તે પણ નિશાન કલિયુગનાં હોએ. ૧૬૪
આજ કલીમહાં અનાજ એસા પાકસે જે, અને વરસાદ વિના કાળ પડશે તે. ૧૬૫

ત્યારે માતપીતાને તો વરસે આલ, અને બંધવ બેનીને દેશે ગાળ. ૧૬૬
ત્યારે દાસી બંધો પુત્ર રાજ કરસે જેહ, અને કુળનું કાળજીં ખાસે તેહ. ૧૬૭

ત્યારે પ્રાણજીના ત્રાગા ત્રુટા કેવાએ, ત્યાં ક્ષત્રિના ક્ષત્રાવટ જાએ. ૧૬૮
જે સર્વે લોક પાપી પાખંડે રાચસે તહીં, તે કાર્તીયાના ચરપટ કરશે સહી. ૧૬૯

જ્યારે એવાં પાપ કલીમાં વ્યાપસે અપાર, ત્યારે વાસંગ છોટે પ્રથમીના ભાર. ૧૭૦
ત્યાં આયુષ એછાં માનવીના હોએ, અને જુઠાં કર્તાવમાં ઝસે સોએ. ૧૭૧

જ્યારે લોહ કપટ આ કલીમાં વ્યાપસે જેહ, ત્યારે રાજ દીધી વાચા નહિ પાલે તેહ. ૧૭૨
જે લોક વિશ્વાસઘાત કરસે ધણી, અને હૃદયમાં દયા નહિ પાળે ધણી. ૧૭૩

જે લોક છવહિંસા કરશે બહુ કામ, તે કુડકપટ કરીને મેળવસે હામ. ૧૭૪
જે કાંઈ હામ લઈને દાટે ધરતીમાં જાણ, તે ઉપર ફજિધર કરસે નિરવાણ. ૧૭૫

જે એવાં કપટ કરી કળીયુગમાં અવતરે, તે આગળ સરૂપે સર કુટો મરે. ૧૭૬
જે ચરપટ આળા કરશે દાણવના કામ, આજ તીર્થવાસા છે તેનાં નામ. ૧૭૭

જે પૂર્વજ યદને પરમાં ગોલશે જેમ, આજ તે ચરપટરાના અબજીલનાં કામ. ૧૭૮
જ્યારે એવા ચરપટ આ કલોમાં વ્યાપક હોએ, ત્યારે સાચા સતગોરને નહિમાને કોએ. ૧૭૯

આજે કલોમાં અંતે આચર લોપાસે બાણ, તે જુઠા કરામત કરીને દેખાડશે નિર્વાણ. ૧૮૦
જ્યારે મુનીવરના ચીતથી પુન પલટાસે બાણ, તેના અંતયાગા કરસે વખાણ. ૧૮૧

- ત્યાં સતગોર ઉડસે ને ઘોર અંધાર, ત્યારે હરીશું હેત નહીં રાખે લગાર. ૧૮૨
- આ દેવધાપનાનો ભેદ ન જાણે બેહ, અને ગોર ગતશું હાવો કરસે તોહ. ૧૮૩
- જે કોઈ માસ છમાસે ગતમાં આવસે અગણ, તે સતગુરના ભાખ્યાં નહિ કરે પ્રમાણ. ૧૮૪
- જે સતગોર કરમાવે ત્યાં પાછા ફરે, તે તો નીશાની વેળા આવી સંચરે. ૧૮૫
- ત્યારે આ ગતના મેળા ભાંગસે જાણ, જ્યારે તે મોમનના ચિત માંડા કરી પરમાણ. ૧૮૬
- જે આ સતગોરના એલમ ઓસપત ધરે, તે આ જગત ઉપર હેત નહિ ધરે. ૧૮૭
- તે પાસે મળી હાલમાલ ફસાઈ માગસે, ત્યારે દેવના દર્શન ઉડી જસે. ૧૮૮
- ત્યાં ચેલા હસે તે રાના અતિ ઘણા જાણે, જ્યારે પ્રાણજી અજ સુદ્ર નાં ખાણે. ૧૮૯
- જે મોમનના આગળથી મન ઉઠસે અપાર, ત્યારે આ ધરમશળાએથી પાપ નહિ ઉગરે લગાર. ૧૯૦
- જ્યારે મુનીવરને હૃદયમાં દયા નહિ આવે સાર, ત્યારે આ ગતમાં ખાંપણુ દસે નિરધાર. ૧૯૧
- પણુ આજ કલીના ચરપટ ચલાવશે જે કોણે, તે સતગોર કહે અંતે એણે જાસે સોણે. ૧૯૨
- ત્યારે કરતીઆ ફળ તો આવસે જોણે, અને ફળ વનસપતિમાં ઓછાં હોણે. ૧૯૩
- જે વાઘને મરગ એક નાળે પીએ ને ખાણે, આજ સતગોરની ગત સોહી કહેવાણે. ૧૯૪
- જે ગતમાં આવે એક ને પ્રસાદ લેવે આર, તેનું આ ગોર નરજું હેત નહિ લગાર. ૧૯૫
- જે પાત્ર પ્રમાણે પ્રસાદ રાખે આપ, ભાઈ તેને માથે ચઢે મોટું પાપ. ૧૯૬
- જે આ સતગોરના એલમ ઓસપત ધરે, તે આ જગત ઉપર હેત નહિ ધરે. ૧૯૭
- તે પાસે મળી હાલમાલ દશોંઠ માગસે, ત્યારે દેવના દર્શનથી ઉડી જસે. ૧૯૮
- આણે પોતે બેઠા મહા જે વેહેરો કરે, ભાઈ તેના પાપે સુરજ ધરહરે. ૧૯૯
- જે આ બોદ્યા પ્રમાણે લખ્યો સતગોર પ્રસાદ, ભાઈ તેનો આ ગતમાં ન કીજે વાહ. ૨૦૦
- તે માટે મોમન મુખી વાહ ન કરીએ કોણે, અને જે વાહ કરે તે દોજકી હોણે. ૨૦૧
- એવા પીર શમસે આગમ કહ્યાં એધાણુ, ભાઈ સાંભળો આ કલીનાં નરવાણુ. ૨૦૨
- એવાં નળીમહરમહે અગમનિશાન ભાખ્યાં જોણે, જે આજ તમાકુ પીવે તે દોજકી હોણે. ૨૦૩
- તેની ઉત્પત્તનો કોઈ ન જાણે ભેદ, ભાઈ આ કલીમાં જોલે એમ અથરવેદ. ૨૦૪
- શાહોળ હુકમ એસા પડયા જોણે, ભાઈ તમે દોજકના નિશાન સાંભળો સબકોણે. ૨૦૫
- જે દોજખનો પ્રો લેજ્યો આ કલજુગ મહાં, તે અણસતિ પીવે સરવકો તહાં. ૨૦૬
- દોજકને હુકમ એસા કીયા, ને સવાટાંક પુવા સો ઉડાઇ દીયા. ૨૦૭
- તે પુવો ઉડીને ચિલુમહાચિણુ નગરીમાં ગયો, અને સાડા ત્રણ દિવસ કાર્લોગાના પેટમાં રહ્યો. ૨૦૮
- તે પેટમાંથી દેવ કાર્લોગો કુઠામે વાસ્યો, તેણે દોજકનો પુવો કાઢી નાંખ્યો. ૨૦૯
- તે પુવો દલિપુરાણમાં આવી ઉડાડ, ભાઈ ત્યાં ઉગ્યું તમાકુનું અડ. ૨૧૦
- એ તમાકુ પીવે તે દોજકી હોણે, ભાઈ તેનો ભેદ જાણે જો સબકોણે. ૨૧૧
- ત્યાં થકી પાપ આ કલજુગમાં પરવર્યું હોણે, ભાઈ એ નિશાન કલીના જોણે. ૨૧૨

તેહને પાપે આ કલબુગદેવ પુરો કરશે બલુ, અને વરસ દાડા હસનું કીધું પરમાણુ. ૨૧૩

આ વરસ બાએ હસ દાડો દન પાણીની વેલ,

જે આગમ સતગોર કહી તેના આવી પોતા છે મેલ. ૨૧૪

જ્યારે એ નિશાન સઘળાં આવી મલસે હો સુરજનાગ, તારે સરવે થશે એકાકાગ. ૨૧૫

જ્યારે એવી વખત વેળા આવસે વકરેમ, તારે કહી માંકાથી હડસે કથાને ધરમ. ૨૧૬

એક અવિચળ ધરતી ખીએ આ સતપંથબાણુ, બાકી સરવે કોએ માથે કરમ લીધું પરમાણુ. ૨૧૭

જ્યારે શુદ્ધ નહિ માને બ્રાહ્મણને વસેક, ત્યારે ગત ગંગાનું નીર બાશે છોક. ૨૧૮

એવાં પાપ કલીમાંહી પ્રગટ થઈ વ્યાપશે અનેક, ત્યાં અઢારે વરણુ થાશે એક. ૨૧૯

તેહજી પાપે ગોરનરની મેહરે હડશે નીરધાર. ત્યારે ધરમદારથી પાપ નહી ઉતરે લગાર. ૨૨૦

ત્યારે વનરપતિ નહિ ફૂલે આવો કલીકાલ, અને શ્રી નહી પ્રસવે બાલ. ૨૨૧

ત્યારે આ કલ માંકા કાએમ પ્રગટ પધારસે બાણુ, જ્યારે એવાં નિસાન પુરાંકસે નિરવાણુ. ૨૨૨

ત્યારે મુનીવર કે ઘર ઓછવ મંગલ વરતાએ, અને હુનીયા સર્વેના પ્રાણુ તુટી જાએ. ૨૨૩

જ્યારે હાથણી દૂધ બાલસે સહી બાણુ, ત્યારે દરીઆ નીર મીઠાં થાસે નીરવાણુ. ૨૨૪

જ્યારે પીપલે ફુલ નાચરવેલ માંકાફલ બાણુ અને ત્યારે પશ્ચિમ દિશાએ ઉગસે બાણુ. ૨૨૫

જ્યારે આવાં સો નીસાન કલીનાં પુરાં થાશે બાણુ, ત્યારે સાહેબ અસવારી કરશે નિરવાણુ. ૨૨૬

એવાં સતવચન પીર શમસ બોલા સહી પરમાણુ, બાધ મુનીવરો એ કહ્યાં છેલા એધાણુ. ૨૨૭

સેહેદ અસમાઇલની અસવારીના પરચા બાણુ, તમે સુણો મુનીવરો તેહોના નિરવાણુ. ૨૨૮

પરથમ શાહાની મોહર લઈ સેહેદ અસમાઇલ આવસે બાણુ,

તેહની સાથે હશે બાણું લાખ કૌતલ અસવાર. ૨૨૯

જેઓની આજે અસમાઇલ ચડસે સઈ,

તે તાંકાં દોહાઈ શાહોની ફેરાવસે નવ ખંડમાંહે જઈ. ૨૩૦

તે દોહાઈ ફેરાવ શાહો નવખંડ માંકા, તે જઈને સેહેતાન શેહર વીટસે તાંકાં. ૨૩૧

રાણી જ્યારે એવાં પાપ આ કલબુગમાંકા વરતાએ, ત્યારે શાહાધેર સંન્ય મેલાવો થાશે. ૨૩૨

આજકલ સેતરદીપ માંકા નકલંકી નારાયણનો હામ,

તે તો પીરહસનશાહા મુનીવરને કહે નિરવાણુ. ૨૩૩

જે વીરચા શહેરમાંકા શાહોજી મેઠા હોએ, રાણી તે સજ રેવતને નવબાણે કોએ. ૨૩૪

તે શાહાને અખંડ દેહી રેખનર આકાર, શાહાને અખંડ વાધા પેરણુ ચાર. ૨૩૫

તાંકાં સ્વામી સંન્ય મેલાવો કરે, ત્યારે સરવે દેવતા આવી સંચરે. ૨૩૬

જે પેલી અસવારી સાહેદ અસમાઇલ કરે, તે દેવ નવખંડ માંકા જઈ સંચરે. ૨૩૭

તાંકાં દેવની સાથે બાણુ લાખ કૌતલ કેહવાએ, તેજી દોવાઈ ફેરાવી ચીજનગરીમાં જાએ. ૨૩૮

ત્યાં શાહોજી સેના મેલાવો કરે, ત્યાં આઠ અંતના દેવતા આવી સંચરે. ૨૩૯

જે સાચા મુનીવર હોસે તે શાહાને મલસે આએ, તે જીહાને ચિર પેલો દેસો ધાએ. ૨૪૦

જે પેઢલી સ્વારી સેહેદ અસમાઇલ બાએ ચીજનગરી મોઝાર;

તે જઈને ઉઠા રહા પશ્ચિમ કે દાર. ૨૪૧

ત્યારે હાંક મારી સેહેદ અસમાઇલ બોલા સતસાર, હવે તું કાએ સુતો કાલીંગ મમાર, ૨૪૨

એતા આવા અભંગ શાહા તારે કાટવા શીસ, ત્યાં બોલ્યા ચોદા મન કરી બહુ રીસ. ૨૪૩

ત્યાં દેવની હાંક સુણી દેત્ય સર્વે બલબલે, ત્યારે પેઢલા કોટ બેકના કાગરાં ઢલે (પડે). ૨૪૪

ત્યાં સર્વે નગરમાં થયો હલાહલકાર, એવી સેહેદ અસમાઇલે કીધી પોકાર. ૨૪૫

બ્યારે સેહેદ અસમાઇલ પાછા વળી શાહા આગળ બાએ,

ત્યારે સર્વે દેત્યને મન કોષ ન માએ. ૨૪૬

દેત્ય કાલીંગાની અસવારીના પરછા બાજુ, હવે સુણો સુનીવર સહી પરમાજુ. ૨૪૭

ત્યાં સઘળા દેત્ય મલીને એકઠા થાએ, હવે તમારો દુશ્મન આપણાથી છુટી કેમ બાએ. ૨૪૮

તે દેત્યને અનંત કેધે મન છુટી કાપણી, અમે છું બહુ બલવંત છાસટ કરોડ બેધાનો ધણી. ૨૪૯

તે દેત્ય કાલીંગાનું કુલ્યું અંગ ન ચડે સલે બકતર ને ટોપ,

તેને બે સહજ ચોદા બાંહે વલગે મહા ભોપ. ૨૫૦

એક માસ દિન સોળ લગી પેઢરે સલે બકતર સાર,

ત્યારે છાસટ કરોડ દેત્ય એવા બાંધે હથીઆર. ૨૫૧

જે સર્વે ચોદા સેરો બકતર પેઢરે સા સાથ, તે દેત્ય સુએટ કરીને બીડા દે હાથ. ૨૫૨

તમે સુણોભાઈ ચોદા કાલીંગો કહે નિશંક, તાંકા રણક્ષેત્ર માંકા જુગતા ન આજુસો ધખ. ૨૫૩

ત્યારે મજલસમાંકા જે ઉમરાવ બેઠા છે પાંચ, તે દેત્ય કાલીંગાસુ બોલે મુખવાચ. ૨૫૪

પેલો દેત્ય મલકેશર કહે હું પાંચ પાંડવનું લડું, બાકી અવર ચોદા ચીતમાં નવ ધર. ૨૫૫

બીજો દેત્ય ગજકેશર મુખથી બોલ્યો કાલ, હું તો અઠિઠ કરોડી જુતનો કાલ. ૨૫૬

ત્રીજો દેત્ય રણકેશર બોલ્યો વિખ્યાત, હું તો બાણલાખ માફે પેસવલં અત. ૨૫૭

ચોથો દેત્ય રગતકેશર બોલ્યો મહા બડવીર, હું તો નવ કુળ નાગ માફે સધીર. ૨૫૮

પાંચમો દેત્ય નાનકેશર કહે સાંભળો ચીજુના ધણી, હું તો ચોસઠલાખ માફે બેગણી. ૨૫૯

ત્યારે ટીલાવંત દેત્ય ડમાલ કાલીંગો બોલ્યો બોહોડ તેતો અભંગસરીખા માફે કોટમકરોડ. ૨૬૦

ત્યારે કમલાકુંવર બોલ્યા દઈતની સલા માંહી જઈ, આપણે રાજ સુત્રીવટ પાલવાં સહી. ૨૬૧

તાંકાં કાંઈ બેઠા હસે તે છુપા નહિ રહે, અને ધણુના ધાઓ તે એરણુ સેહે. ૨૬૨

એવા ધણુકા ધાએ સોબંકે જુપાલ, તમારું લખ્યું તે થાયે કરમ કપાલ. ૨૬૩

એસરે વાતો તમે ભોગવસો એમ કમલાકુંવર કેહે, બાવા ત્યાં સુત્રી હશે તે છુપ્યા નહી રહે. ૨૬૪

યારે દેત્યકાલીંગો ચંચલ તોરીંગ પલાંજુસે વાહન, તેહેને સાડાબાર મણુની હાથે કમાન. ૨૬૫

તેહેને સાડાબારીસ ચેરનો તરકસ મહાતીર, ભાઈ જેથી ફાટે વજની બીંત. ૨૬૬

તે પાસે છરી કટારી મજાદલ તલવાર, એવા દેત્ય છમાસ લગી બાંધે હથીઆર. ૨૬૭

તે ચોડાને પાખર ઘાલી બાંધે ફરતી બુધરમાલ,

અને દેત્ય કાલીંગો ચંચળ તોરીંગ થાએ અસવાર. ૨૬૮

તે દેત્ય કાલીંગો ઘેર થકી ચાલ્યો જ્યારે થઈ અસપાર.

ત્યારે આજે રોઈ ઉઠી રાંધી વિધવા નાર. ૨૬૬

બળી દેત્યને સુકે કાળે કાગડી કલકલે, તેને નકટી નાર એક સામી મલે. ૨૭૦

જે આવા માત્ર સુકન હપતને થયા, તોપણ ક્રોધ કરી મનશું બોલો કાલીંગો રાએ. ૨૭૧

હારે રાણી અમારા દલનો કંઈ પાર ન પાએ. હવે મુજ આગળ અભંગ છતી કેમ બાએ. ૨૭૨

હારે રાણી મારી સાથે જોહા અતી બળીયા બાણ, તે ત્યાં અભંગનું સૈન્ય મારસે નિરવાણ. ૨૭૩

જોવો ગર્વ કરી દેત્ય નગરથી બાહર નીસરો, તે ઉત્તર દીસાને દરવાજો જઈ સાંચરો. ૨૭૪

જે ઉત્તર દિશામાંહા એકવીસ દરવાજા ઉત્તમ સાર,

એક એક બારાનો ગાઉ ગાઉ પોકળો છે વિસ્તાર. ૨૭૫

જે દેત્યના દલનો પાર ન હોવાએ, તે સૈન્ય એકવીસ દરવાજો સહટ ભરાબર ચાલુ બાએ. ૨૭૬

ત્યાં ચોસઠ ધોર લખી એકવીસ દરવાજો દલ નીસરે,

તે સરવે જઈને પશ્ચિમદીશામાં પીઆણ કરે. ૨૭૭

તે દેત્ય કમલાકુંવરને રાજ બેસારી નીસરો,

હવે રાણીકુંવર તમે આ ચીજ નગરીના રાજ કરો. ૨૭૮

જે કમલા કુંવરને રાજપાટ નગર સર્વે સોંપીઆ,

ત્યારે મળી ગત આ સતપથ લે એક ધાન થયા. ૨૭૯

ત્યાં મુખી કમલા કુંવર ગત સર્વે દેવલોક નરનીબર,

તે હાથે સ્મર્ણજ કરે તે સતગોરજી અમને દો દેહાર. ૨૮૦

જ્યારે દેવને એવી વીનતી મળી ગત કરસે સેવ, ત્યારે મનવેગે પીરશમસ પ્રગટ થયા દેવ. ૨૮૧

જ્યારે ગોર પશ્ચિમ દિશાને દરવાજો ઉભા છે આએ,

ત્યાં મુરબરણી કમલા કુંવર મુખી ગત સરવે લાગ્યાં પાએ. ૨૮૨

ત્યાં દેવને કરી પ્રજ્ઞામને સર્વે ઉભા કરજેડ, ત્યારે મુખી કમલા કુંવરે બોલ્યા બોહોડ. ૨૮૩

તમે સુણો સતગોરજી વીનતી અમે રાંકજ તણી,

હવે અમને માહાદેવ વેલા ન દેખાડસો ધણી. ૨૮૪

સ્વામી નકુલ ગત સર્વે તમારી કેવાએ, અમે શુનેગાર છવ લાગું તમારે પાએ. ૨૮૫

સ્વામી અમે ઉણીઆચારી તમે બકસણુકાર, હવે અમારા શુનાનો નહીં અનંતને પાર. ૨૮૬

ત્યાં પીર શમસે સરવે ગતરજેસરને વાત કહી,

હવે મળી કમલા કુંવરને સરભરણ ભરાવે સહી. ૨૮૭

તે માટે સર્વે દેવલોક ચીજ નગરી છોડી બાહર નીસરો,

તે બાંધુદીપે ઇમામપરી નગરીમાં જઈ સાંચરો. ૨૮૮

તાંથી તમથીનારણ સેન માંહા મલજે બહો હવે ચીજ માંહા ચીજને કુઆવે શાહો. ૨૮૯

જ્યારે એવાં કહીને પીર શમસ ચાલા વંદા થયા,

તાંહાં સરવે દેવલોક જઈ લાગા સતગોરને પાએ. ૨૯૦

ત્યારે સુરભ રાણી વિનંતી કરે સતગોરસું ઘણી, હવે અમને અંતકાલે ન વિસારસો ધણી. ૨૯૧

જે દેવલોક સરવે ચીજ નગરી છાડી ચાલી નીસરા,
તે દેવ જાણીય ઇમામપરીમાં આવી સંચરા. ૨૯૨

જે સુરભ રાણી મળીગત મલીને શાહાના દલમાંકા જાએ,
તે જઈ લાગે સતગોર શાહાને પાએ. ૨૯૩

તે સરવે ગતમળી પાએ લાગી રતુતી કરે ઘણી, હવે અમને ચરણે રાખો તમારે ધણી. ૨૯૪

જ્યારે માતાને કુંવર સેહેડ અસમાઇલ પાસે ઉભા જાએ,
ત્યારે શાહોણ સેહેડ અસમાઇલને પૂછે સતભાએ. ૨૯૫

ત્યારે સેહેડ અસમાઇલ શાહોણ શું કેહે સત વાત,
હવે મેલાવો સેહેન તમે ત્રીલોવન નાથ પ્રગટ થાઓ વેકુંઠ તમે નાથ. ૨૯૬

શ્રી નારણ પ્રગટ થયાના પરછા જાણ, લાઈ સુણો સુનીવર તેહના વખાણ. ૨૯૭

જ્યારે શાહોણ દૈત્ય મારવાનો કરે વિચાર,
ત્યારે સાહેબ છેદની માંહેથી પ્રગટ થાઓ તે વાર. ૨૯૮

જે શાહાને દલદલ ઘોડો સરણગાર વખાણ, તે ઘોડાના સોવરણ રત્ને જડીમાં પલાણ. ૨૯૯

તે ઘોડાની લગામે પટા સોનેરી કઠા, તે બહુ રત્ન પદારથ હીરે જડા. ૩૦૦

તે ઘોડાની કોટે બાંધી હીરા રત્નકી માલા, તે ઘોડાને મોતી પરેશાં છે ખાલોખાલ. ૩૦૧

તે ઘોડાને તંગ સોવણસુતરના બાંધે કુંમતારા, તારે આ સતગોર કેહે જોર અનત શબ્દગાર. ૩૦૨

તે શાહાને દલદલ ઘોડો શબ્દગારો માઢાભરપુર જાણે સહઅકલા લઈને ઉગા સુર. ૩૦૩

ત્યારે હસી શાહોણ બોલા બોલ, અને તે માણક જડત્રની કરે સંજોગ. ૩૦૪

શાહાની પગની મોજડી સુવણ ઝલકાત, તે શાહા પેરે ઇબ્દર બહુ રંગીન ભાત. ૩૦૫

ત્યાં એવા કેટે પટકો બાંધે જડુરાએ, આ સતગોર કેહે તે અમુલ્ય કહો ન જાએ. ૩૦૬

શાહોણ સુખે વખાલ જાએ જહાં, અને જખરાઇલ પાનબીડાં હાથમાં દેવે તહાં. ૩૦૭

શાહાને માથે મુગત કાને કુંઠલ ઝલકાએ, ત્યારે શાહાની નજર સામું દેખુ નવ જાએ. ૩૦૮

જે છરી કટાર શાહા કેટે કસ બાંધે તેણીવાર, શાહાને ખડકત્ર ધાર્યું હાથ માહાસાર. ૩૦૯

જ્યારે દલદલ ઘોડે શાહા થાએ અસવાર, ત્યારે ત્રીલોવન માંહે પડએ પોકાર. ૩૧૦

જે સતગોરણ હરખમું બોલ્યા વિખ્યાત, તેહે શાહાના હાથમાં ચાળકો બહુ રંગી ભાત ૩૧૧

જે વરજા શેહેર માહા શાહાના સૈન્ય એ મલે, તાંહાથી મજલે મજલે પીઆણ કરે. ૩૧૨

હડમાન વીર તાહાં હેસે દોક, અને મલસે ઘોડા ત્યાં લાગો લાખ. ૩૧૩

સાહેબે સેન મેલાવના પરછારે જાણ, તમે સુણો સુનીવર તેહે નિરવાણ. ૩૧૪

ત્યાં પેલી ચોસઠલાખ જોગણીઓ આવે જે વાર, તે હાથ ઠમરે બબડે ને બાલે જેનેકાર. ૩૧૫

જે સૈન્ય સાથે અઢેઠ કરોડી જન જુતાત, તેમાં બાણ લાખ ચડે પેસાવલ જાત. ૩૧૬

તેમાં દેવી જોગણીને જુત પેસાવલ જાત, તે શાહાના સૈન્ય આગલ માર્ગ સંમારે ઉત્પાત. ૩૧૭

જે ગોર નળી મહામુદયકી આદે અંતના કરોડી દેવ જોષણ નેહ,

તેા અને શાહાની સેનમાંહી આવી સંચારી તે.

૩૧૮

- જે દેવ બાખા નવાણું કરોડી કહેવાએ, તેપણ આવી લાગે શાહોજીને પાએ. ૩૧૯
- જે દેવ બાખા છપન કરોડી મેઘા સત સંધાને, તે પણ આવી મઘ્યા છે સાહેબને સાથ. ૩૨૦
- જે કોઈ બત્રીસ કરોડી કેનર દેવ, અને તે પણ આવા સાહેબનો સેવ. ૩૨૧
- જે દેવ તેત્રીસ કરોડી સુનીવર બાખા, અને તે પણ શાહાની પાસે ગયા. ૩૨૨
- જે દેવ પાંચ કરોડીનું પેરલાજ સરહતત, તે પણ આવી મઘ્યા શાહાની સંધાત. ૩૨૩
- જે દેવ સાત કરોડીનું હરીચંદરાએ, તે પણ આવી લાગા શાહોને પાએ. ૩૨૪
- જે દેવ નવ કરોડીનું ભગત જીજેસટલ જાણ, સરવે તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૨૫
- જે દેવ બાર કરોડીનું કમલા કુવર સાથ, તે પણ આવી મઘ્યા શાહોજીની બાત. ૩૨૬
- એવા સાહેબના સેહેન આપ છે ઉત્તમ સાર, પણ તેહમાં પાંડવદલનો અનંતને પાર. ૩૨૭
- કાસમેર નગરી ઉત્તમ કહેવાએ, અને ત્યાં ઉપન્યા જીજેસટલ રાએ. ૩૨૮
- જે દેવ અઢાર લાખ ખડકા ધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નરવાણ. ૩૨૯
- જે નગર ઉજેણી મહા ઉત્તમ સહી, અને સેકદેવ જોસી ઉપન્યા છે તર્કી. ૩૩૦
- જે દેવ ચઉઠ લાખ ચકરાધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૧
- જે નગર ઉમરકોટને જલંદરી દેસ, ત્યાં ઉપન્યા ભીમસેન તઅવલે દેસ. ૩૩૨
- જે દેવ ચાલીસ લાખ ગઢાધારી જાણ, તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૩
- જે ઉચ્ચમુલ સ્થાને નગર સહી જાણ, ત્યાં અર્જુન ઉપન્યા પરમાણ. ૩૩૪
- જે દેવ છત્રીસ લાખ ધનકા ધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૫
- જે નગર પંચાવલ માહા પુરજ કહેવાએ, ત્યાં ઉપન્યા છે નીકુલ રાએ. ૩૩૬
- જે દેવ પચાસ લાખ નેજા ધારી જાણ, જાણ તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૭
- જેવા પાંચે જાધવમલા એકજ સાએ, તેહની સેનની ગણત્રી કહી નવ જાએ. ૩૩૮
- જે સરવે પાંડવના હલ એકડા ધાએ, તેહેના ઘોડા જાહુ અમુલજ કેવાએ. ૩૩૯
- તેહેમા ઘોડા હરણ હંસલા અરબીસાર, ત્યાં નેજી તુરકીને તોખાર. ૩૪૦
- જરહ જામર મજાહ મહુચર જાત, કચ્છી કુમેહ કલણી સાહેર સાથ. ૩૪૧
- કાલા, કાટુવા, કાખરા ને કોકલી સાર, કટરજટર અખલખી અપાર. ૩૪૨
- ત્યારે કેહેરડા કાહોડા કલોલ એ રાખી જાત, જાણ એવાં હથ તે શોલે સવે પાંડવ સાથ. ૩૪૩
- એતો પચીસ જાત ઘોડાની કેહવાએ, બાકી અવર તોરીંગ કહાનું જાએ. ૩૪૪
- તે હલ માંહા ધજ નિસાન તણો નહી પાર, ત્યાં ચડે જોદા માંહા જુઝાર. ૩૪૫
- તે પાંડવના હલ ચાલતાં લોપે ચંદરમાં સુર, જેમ સમુદર નદીઉં આવે છે પુર. ૩૪૬
- નવસે નવાણુ નદીઉં આવે જેમ, અને પાંડવ સૈન્ય ચાલે છે એમ. ૩૪૭
- નારણ નકલંકી તણું સૈન્ય જો મલે, અને દેવ રમેસર તે રણસંઘામે ચડે ૩૪૮
- વાળે તખલ દહામને જલકે નીસાણ. જેમ ગંગાની છેલે પરજા જાણ. ૩૪૯
- અનંત વરણી છત્ર ઉપરે સુરજ મખી જોધરે, તે મજલે મજલે પીચાણુ કરે. ૩૫૦
- તે જલ આપી યોતા છે જ્યાં સીનારાયજીહરી, ત્યાં સ્વામીને પાએ લાખી લિવતી કરી. ૩૫૧

ત્યારે શાહોણ હસીને હરખતું બોલ્યા બાણ, પાંડવના ફલ કરીશું આગે વાણ. ૩૫૨
 જે દેવ વાસંત રાત્ર વસે પીઆણ, તે પણ શાહાને આવી મળે તત્કાળ. ૩૫૩
 જે નવકુલ નાગ ટીલાવંત મણાધારી વીર, તે એવા નાગુના સૈન્ય રણ ચડે સધીર. ૩૫૪
 જે દેવ ગોરખ જતી મહામુનીવર બાણ, તે સાથે પાંચ લાખ જોગેસર રણ ચડે નિરવાણ. ૩૫૫
 ત્યાં આન્યા ગોરખ શાહોણ સખંદ, તે પાંચ લાખ સૌગી પુરાવે નાદ. ૩૫૬
 જે દેવ સવાકરોડી સહેજ શંખ વાજે ઝંજુકાર, ત્યાં દેવ દત્યનો સૈન્ય આવે અપાર. ૩૫૭
 જે દેવ એક લાખને એ સી હજાર પેમાંબર બાણ, તેણે પણ આવી શાહાને મદ્યા પ્રમાણ. ૩૫૮
 તે માંહે સીતેર સહજ હોસેની બાણ, તે સર્વે પેલા શાહાને આવી મદ્યા પરમાણ. ૩૫૯
 જે દેવ સીતેર હજાર હોસેની જવાન, નેને બારમણનો તીર હાથે સોમજુની કમાન. ૩૬૦
 જે દેવ સાતે ફરસ્તા માકા યુજરખ આગે, તેતો શાહોણને શીર ચમર ઢાળે છે વાગે. ૩૬૧
 જે દેવ અઢાર બાર વનરપતિ બહુરંગીભાત, તે પણ આવી મલશે શાહાની ભાત. ૩૬૨
 જે સાતે સમુદર મુનીવર કહેવાએ, તે પણ શાહાના સૈન્ય આગળ મલશે આગે. ૩૬૩
 જે સતી નવસેનવાણું નદીઓ બાણ, તેણે પણ આવી મલે શાહાને પરમાણ. ૩૬૪
 જે દેવ પાણી પવન બેહુ બલીઆ કેહવાએ, તેહોના બલ કાંઈ કયા નવ બાગે. ૩૬૫
 જે દેવ આદે ચાલા એ સતગોરને ફરમાન, તેતો શાહાના ફલમાં અતે આવા બાણ. ૩૬૬
 ત્યાં મદ્યા સરવે દેવલોક મુનીવર સજાત તે દેવ અનંત કરોડી પીર હસનશાહા સંઘાત. ૩૬૭
 જે દેવ આજ કલજગમાં લાગ્યા સતગોરને પાગે, તે મુનીવર શાહાને મલસે બાગે. ૩૬૮
 જે કોઈ આઠ અંત લગી રખેસર દેવ, તે સઘળા આવે સાહેબની સેવ. ૩૬૯
 જે આજ સાચા સતપંથી મુનીવર કેહવાએ, તે શાહાના ફલમાં આવે રખેસર રાગે. ૩૭૦
 જે દેવ આવે હનુમાન બહુ બલીઆ કેહવાએ, તે પરવત મરતક લેઈ ચડાએ. ૩૭૧
 તે માવાધર ચોહા આવે મહા બલીઆ સાથ, ત્યાં આવી મદ્યા સર્વે શાહા જહુનાથ. ૩૭૨
 બ્યારે દેવ રખેસર શાહાને પાગે લાગીને ઉભો રહે,
 ત્યારે સઉને રથ બેસાડો એમ શાહોણ કહે. ૩૭૩
 અઢેકા મુનીવર સાથે એ સીલાખ ઉંટા સામલ સાર, તે ત્યાં ઢાણો પાણી ઉપાડે ચાર. ૩૭૪
 અઢેકા રખેસરના એવાં ફલ ચાલે ઉતપાત, તેહમાં ચારલાખ ઉંટા તંબુ નીશાન સાથ. ૩૭૫
 ત્યાં બે લાખ ઉંટાતીર કમાને હોએ, તે સલે બકતર નોબત નગારાં જોએ. ૩૭૬
 એકે એક મુનીવર સાથે એવા ફલ ચાલે બાણ,
 તે આગળ સાતલાખ બચકને જલકે નીસાણ. ૩૭૭
 તે સરવે શાહા આગળ ઝલકે નીશાન વાજે સુર, બીજા અઢાર શેણ વાજે રણતુર. ૩૭૮
 ત્યાં વાજે દહામાને નહેરી ભેરભેર, ત્યારે બહુ નાદ નીશાને ધરતી ચરકેર. ૩૭૯
 ત્યાં અનંત ઠઠહડીક રણસીંગીને સરજાઇએ અપાર,
 ત્યારે વાજે ભેરજુગલ માફલ ધંધધંધકાર. ૩૮૦
 ત્યાં વાજે તાલમરદંજ ધંધધંધકાર, જે વાણ વાસલી ચંચ ભેરંગી સાર. ૩૮૧

- એવાં અનંત વાજાં વાજે, મોરલી અનોપમ વાજી,
બાકી અવર વાજાંને કોઈ પારનું નાજી. ૩૮૨
- ત્યાં મહયું સૈન્ય શાહાનું કુસ કહ્યું નવજાએ, તે દલ પાએ દલ ધરતીનું માએ ૬ ૩
જે બ્રહ્મા વિશ્વનુ માહેસર હાજર લાગા પાએ. તે તે પાસે રથ બસી બરોબર ચાલા જાએ. ૩૮૪
- જે મુનીવર લોકને સૈન્ય મેલાવે સ્વામીનાથ, તારે નવ થકે પજી ચાલ્યા શાહાને સાથ. ૩૮૫
- જે કોઈ ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ હુતા દેવ,
તે શાહાનું સૈન્ય મલી ઉલટું તે ત્યારે દોડી બાબ્યા તતખેવ. ૩૮૬
- જે મહયું સૈન્ય અનંત અનોપમ ચાર, તેમાં ધબ નિશાનનાં આવે નહીં પાર. ૩૮૭
- ત્યારે શાહાનું સૈન્ય દેખેને બહુ આનંદ જો થાજ,
ત્યાં અકેકા મુનીવરની સૈન્ય વખાણા ન બાજ. ૩૮૮
- તે સર્વે મુનીવરના ઘોડાની પાખરો ઝલકે ઘણી,
ત્યાં સલેખકાર પેરી બેઠા ગતમાં ગોર નર ઘણી. ૩૮૯
- જે શાહાને મસ્તક ટોપ સેરી બહુ રંગીલાત, તે શાહાને હસમણની કમાન કાચ. ૩૯૦
- તેને અઢાર શેરનો તરકસ માહાતીર, જેથી હૈત્યના છેડે શરીર. ૩૯૧
- તે શાહાની કેડે કટારી છરી મગદલ તરવાર, ત્યાં સર્વે દેવલોક બાંધે હથીઆર. ૩૯૨
- ત્યાં ગરજે ગુરજ કાઠે જેમ સાસ, અને મારી હૈત્ય કરસે નિરાસ. ૩૯૩
- જે દેવ બાંધી હથીઆરને એકઠા થાએ, તે સર્વે જઈ લાગે ગોર નરને પાએ. ૩૯૪
- જે ચાર જગામાં રખેસરના જુજવો રંગ તેહેના પરજા બાજ,
તમે સુણો મુનીવર તેહેના સહી નરવાજી. ૩૯૫
- રમતા, પેચા, કરસના સેતા બાજી, સરહ, જરહ, સામ, રંચેત પરમાજી. ૩૯૬
- જે ચાર જુગના સૈન્ય ચોરંગા એકઠા થાએ, તે બહુ રૂપવંતા રખેસર કહ્યા નાં બાએ. ૩૯૭
- જે કતી જુગમાં મુનીવર હુઆ પ્રમાજી, તેના સૈન્ય લાલ રંગે સહી પ્રમાજી. ૩૯૮
- જે દેવના સરહ ઘોડાને સરહ પલાંજી, તેહેને સરહ વચ્ચે પેહરાંબ્યા બાજી. ૩૯૯
- તેહેને સરહ વાધા ને લાલ સરખધ બાજી, તેહેનો કેડે નો પટકો સરહ વખાજી. ૪૦૦
- ત્યારે સરહ ધબને સરહ જલકે નિસાન, તેહેના પગની મોજડી સરહ બાજી. ૪૦૧
- જે કતી જુગમાં દેવ ભગત રાજ પ્રહલાદ બાજી, તેહેના સરવે સેહેન સરહ થાય પરમાજી. ૪૦૨
- જે કતી જુગમાં રણુવેહ સરહ રંગે બાજી, તેથી સૈન્ય સરહ હુવા પરમાજી. ૪૦૩
- જે ત્રેતા જુગમાંહો મુનીવર બાજી, તેહેના સૈન્ય સર્વે જરહ રંગે થાએ. ૪૦૪
- તે દેવોના જરહ ઘોડાને જરહ પલાંજી, તેહેના જરહ ધબને ઝલકે નિસાન. ૪૦૫
- તે દેવને જરહ વાધાને જરહ પેરીક બાજી, તેહેની જરહ મોજડી પેહેરજી પાએ. ૪૦૬
- તેહેને જરહ વચ્ચે જરહ શીરખધ બાજી, તેહેને કેડેનો પટકો જરહ વખાજી. ૪૦૭
- જે ત્રેતા જુગમાં દેવ ભગત રાજ હરીચંદ સતવાદી બાજી,
તેહેના જરહ સૈન્ય કીધાં પરમાજી. ૪૦૮

જે ત્રેતા યુગમાંહે જુજરવેદ જરહ રંગે જાણુ, તેથી સર્વે સૈન્ય જરહ થયાં નિર્વાણુ. ૪૦૯
જે દ્વાપર યુગમાંહે મુનીવર મુખાણુ તેના સર્વે શામ સેન હુવા પરમાણુ. ૪૧૦
તે દેવનાં શામ થોડા ને શામ પલાંજી, તેહની શામ ધન્ય ને જલકે નિસાન. ૪૧૧
તે દેવના શામવાધ ને વજ્ર પગ્ગુજ બાળ્ય, હોના પગની મોજડી શામ કહેવાળે. ૪૧૨
તેહેના શામ શીરમધ સર્વે એકરંગે જાણુ, તેહેને કેડનો પટકો શામ વખાણુ. ૪૧૩

જે દ્વાપર યુગમાં સાચા દેવ રંગેસર ભગત રાજા જુજેરટલ જાણુ,

તેહેના શામ સૈન્ય હુવા પરમાણુ. ૪૧૪

જે દ્વાપર યુગમાંહે શામવેદ શામરંગે જાણુ, તેથી સર્વે શામસેન થયા પરમાણુ. ૪૧૫

આજે કલજુગમાંહે જે મુનીવર ખરા ધર્મી જાણુ, તે અનત કરેડી બારના સેતર વખાણુ. ૪૧૬

જે સેત્ર થોડા ને શાહા હલહલ અસવાર. તેહે શાહ ને સેત્ર વાધા પેગ્ગુસાર. ૪૧૭

તે દેવના સેત્ર થોડાને સેત્ર પલાણુ, તેહેના સેત્ર વાધાને વજ્ર પ્રમાણુ. ૪૧૮

તે દેવને સેત્ર તીરને સેત્ર કમાન, તેહેની સેત્ર ધન્ય ને જલકે નીસાન. ૪૧૯

તે દેવને મરતક શીરમધ સેત્ર જાણુ, તેના પગની મોજડી સેત્ર વખાણુ. ૪૨૦

તે દેવનો કેડનો પટકો સેત્ર રંગે તાર બાધ તેના રૂપતણે ન આવે પાર. ૪૨૧

એવા સેત્ર સર્વે સૈન્ય સાહેબનાં થડે, તેહેને શાહા મેઘાડમરના શિર છત્ર ધરે. ૪૨૨

આજ કલજુગમાં દેવ ભગત રાજાકમલા કુવર જાણુ, તેના સેત્ર સૈન્ય કીધાં વખાણુ. ૪૨૩

આ કલજુગમાંહે જે અથરવેદ સેત્ર રંગે જાણુ, તેથી સેત્ર સર્વે સૈન્ય હુવા પરમાણુ. ૪૨૪

એવા ચાલજુગના સૈન્ય ચોરંગે ઉત્તમસાર, આસતગોર કહે બાપી વર્ણનનો ન આવે પાર. ૪૨૫

જ્યારે એવાં સૈન્ય ચોરંગા શાહોળાએ હેખા નેણુ, ત્યારે હસી હરખસું બોલા વેણુ. ૪૨૬

દે શાહોળ મુનીવરને એમ કહે નિરવાણુ હવે તમે જાંજુદીપ માંહે જઈને કરો મેલાણુ. ૪૨૭

જેણી આલે અલા આવા નિરવાણુ, તે આખરીત મેદી ચડે છે જાણુ. ૪૨૮

જ્યારે ધણે મેદી ચડસે દોઝે, અને દૈત્ય કાર્ણીયાને મારશે સોઝે. ૪૨૯

જે સાહેબની અસવારીના પરછા જાણુ, હવે તેહેના મુનીવર મુણે નિરવાણુ. ૪૩૦

જે દીન છમસર ચલોતરો ચાંદ્ર મારને શુરવાર,

તે દિન શાહાના ન્ય ચડે સેને સાહેબ થાએ અસવાર. ૪૩૧

જ્યારે ઘેરથી પગલાં ચાર શાહોળ ચાલીનીસરે, ત્યારે નાર એક સામી આવી સચરે. ૪૩૨

તે પેહરી આબરજી સોળશબુગાર તેને માથે, સોવર્ણકુંભ લઈને ચાલી આવે શોહોળજીનાર. ૪૩૩

તે કુંભ ઉપર સુવણની ચાલ અનેપમસાર, તેમાં છે ભરખ બોજન અમરત અદાર. ૪૩૪

જ્યારે એવા સાર શુકન શાહોળને થાએ, ત્યારે ગોર બ્રહ્માળ બોલા સતભાએ. ૪૩૫

શાહોળ આજ બલા મુકન છે, મહાબલી આ કહેવાએ,

તે સરવે દૈત્યના દલ સરવે ખરીઓ મોહો જાએ. ૪૩૬

ત્યાં થકી દલ ચાલી જાંજુદીપમાં જાએ, ત્યારે સૈન્ય ગઠ, પર્વત પેહી કુંકે ઉડાએ. ૪૩૭

જ્યારે એવા બોરાસાની દલ ઉઘટે સધીર, ત્યારે નદી સમુદ્રમાણુ પાવે નીર. ૪૩૮

જે શાહાનું સૈન્ય ચાલે તેમાં ખડું ઘોડાને બાંટ,
 તે સાતે સમુદ્રના પાણી પહેલી ફાજને થાએ એકાઠા છૂટ. ૪૩૬
 પહેલી ફાજને એકેકા છૂટ ભરાએ, ત્યારે પાછલી ફાજને રહેમત થાએ. ૪૪૦
 જે દલ નાહર સખર વણે સાચી વાટ, ત્યારે લંકાગઢ આવે શાહોની સાથ. ૪૪૧
 જે શાહાનું સૈન્ય મેર શિખર વચ્ચે નહિ માએ,
 તે સૈન્ય ચાલતાં ધરતીએ સવા ગજ લીદ ચડાએ. ૪૪૨
 એવાં દલ ચાલતાં ઉઠે ખડું ગરદ ચડે, ત્યારે સુરજ ચંદરમાના લીલા નહી પડે. ૪૪૩
 ત્યાં લોપે સુરજને જેમ બાદરવાની રાત, અને ધરતી પગ તલે ના સુએ જાત. ૪૪૪
 ત્યારે શાહા ખડગ ત્રણે કાથમાં લેસે ભરપુર, જ્યારે સહજ કલા લખેને ઉઠે સુર. ૪૪૫
 ત્યાં ખડકને અજવાળે અજવાળે દલ ચાલે અપાર,
 તે શાહાના સૈન્ય દલ આવી પહોંચે જાંબુદીપ મોખર. ૪૪૬
 જે શાહાના દલમાં તોરંગ હેસાર કરે, ત્યારે જમીન આકાશ ખડું નક્ષત્ર થર હરે. ૪૪૭
 જ્યારે એવાં દલ ચાલે ને ધરતિકાંપે અપાર, ત્યારે ધખલા ધોરી શીર થંભે ભાર. ૪૪૮
 જે એવાં પશ્ચિમ દિશાથી શાહાના દલ આવે બાજુ,
 તે ભરત ખંડને જાંબુદીપ મોઢા કુંવારકા ઉત્તમ દામ. ૪૪૯
 આજ ઇમામપરી નગરી મઢા કુંવારકા ક્ષેત્ર બાજુ,
 તે ગોર બ્રહ્માને થાનકે નારાએજી નકલકી આવી કરે મેલાજી. ૪૫૦
 ઇમામને રાત્રે સુવર્ણ થાએ તેના પરછ બાજુ, તમે સુણો સુનીવરો સમ્પ નિરવાજી. ૪૫૧
 જ્યારે શાહા જાંબુદીપે કુંવારકા ક્ષેત્રમાં પ્રગટ હેસે પાએ,
 ત્યારે ગોર ઇમામશાહાનો રાત્રે સાવ સોનાનો થાએ. ૪૫૨
 ત્યારે ઢાળી તખત નગીના શુભતીએ શાહા બેઠા બાએ,
 ત્યારે ગોર ઇમામશાહા પાસ શાહા વાતો કરાએ. ૪૫૩
 જે ગોર ઇમામશાહા સાહેબ પાસે બેઠા બાએ, ત્યાં સાચા મોમનને બક્ષિસો થાએ. ૪૫૪
 જે એકર ઇમામશાહાના મેલ આગલ નગીના ગોમટી કેહવાએ,
 ત્યાં આખર દહાડે પાપ ધરમના ત્રાસ બંધાએ. ૪૫૫
 શાહા જાંબુદીપે ઇમામપોર નગરીમાંકા બબેવે તુર,
 બાકી દુનીયાના ગોરસ રૂપે થાસે શુર. ૪૫૬
 જે સર્વે દેવલોક આવી લાગ્યા સતગોરને પાએ,
 ત્યારે દેવ દાણુવના સૈન્ય વચ્ચે નહી સરસ્વતી કેહેવાએ. ૪૫૭
 જ્યારે ગોર નરના દલ સરવે એકઠા થાએ, ત્યારે દેત્ય કાલીંગાના દલ પોતા છે આએ. ૪૫૮
 જેથીજી માઢાથીજી નગરી છે પુરવ હેસ, ત્યાં દેત્ય કાલીંગો રહે છે મનખા વેસ. ૪૫૯
 જે દેત્ય કાલીંગો મઢા બખત, તેહેન્ય સૈન્ય તણા નહિ આવે અંત, ૪૬૦

- તેહેના સેહેન જોડા અનંત અપાર, અને માહાસુરા બલવંત સાર. ૪૬૧
- જેચીજી મહાચીજી થકી કાલીંગો ચડીઓ બાણ, તેણે જાંજુડીપે આવી કીધો મેલાણ. ૪૬૨
- જે ચોવીસે મેલા છે હૈત્ય કાલીંગાતણ, તે ચરપટ કરશે અતિધણ. ૪૬૩
- જે હૈત્યના સૈન્ય ચાલતાં ધરતી વાળે ધમધમકાર, તે દલનો નહિ કાચે અનંતને પાર. ૪૬૪
- જે આવા દલ ચરપટ કરતા અપાર, તે આસણપુરી અંત્રીક્ષ બેસે તેણીવાર. ૪૬૫
- તે હૈત્ય અંત્રીક્ષ આસન બેસીને ચાલ્યો આકાશ, એવી કારમી વસતો કરે પ્રકાશ. ૪૬૬
- જે હૈત્ય અજના પરબા ચલાવે બાણ, તે હૈત્ય પાણી મંત્રીને ધરથ કરે નિરવાણ. ૪૬૭
- તે હૈત્યે વેણુ મંત્રીને ખાઠ જોડાચે, તે કારમાં માઈ બાપ દેખાડે સોચે. ૪૬૮
- જે હૈત્ય કાષ્ટના ઘોડાને ખવરાવે ખાણ, તે નહીઓનાં નીર ઉલટાં ચલાવે નિરવાણ. ૪૬૯
- એવા ચરપટ કરતા હૈત્ય આવે જો હાચે, તેહેને બેઈમાની દુનીઆ મહસે બાચે. ૪૭૦
- જે આવા હૈત્યને ન લાગી વાર, તે ચાલી આઠ્યા લાલપોર સીતપોર મોજાર. ૪૭૧
- જે હૈત્ય પાવડીઆ આરે ઉતરી આચે, તેહેના અજગણાત સૈન્ય કહાં નવ બાચે. ૪૭૨
- તે દલમાં સર્વેજોડા મહા બળવંતા કેહવાચે, ત્યારે દલ આવતાં વાટે ખટ મહીના થાચે. ૪૭૩
- જે પાવડીએ આરે ઉતરે છે હૈત્ય કાલીંગો રાચે, હૈત્ય નગારે વાળે ઘાચે. ૪૭૪
- જે હૈત્યે પાવડીએ આરે મુકી આણી મોરા થાચે,
તે દલમાંકા ધજા નીસાનનો પાર નું લાવે ચે. ૪૭૫
- એવા હૈત્ય ચરપટ કરસે અપાર, ત્યારે જીલસે સધળો સંસાર. ૪૭૬
- એક નહિ જીલે સાચા રખેસર બાણ, જેને સતગોર ધ્રુવા બેટયા પ્રમાણ. ૪૭૭
- તે હૈત્યના દલમાંકા કોઈ અન નો આચે,
અને સાહેબના સૈન્ય માંકા સોનાચે એક રાટી થાચે. ૪૭૮
- તે બેઈ સૈન્ય જ્યારે એકી દહ કરે, અને તે વચ્ચે નારદ મુખી આવી સંચરે. ૪૭૯
- તે બેઈ દલ વચ્ચે નારદ ચાલ્યા કરસે સહી, ત્યાં દેવ હૈત્યને ઝુઝવે સહી. ૪૮૦
- જ્યારે એવાં ચરપટ હૈત્ય કાલીંગો કરસે અપાર, ત્યારે શ્રી નારણ દેવતા ચઢસે અસ્વાર. ૪૮૧
- હવે યુદ્ધ કરવાના પરસા નાણ, તેહેના મુનીવર સુણો નિરવાણ. ૪૮૨
- ત્યાં આઠ્યા હડમાન ધજાધારી બોઈ કંઠસ જો કરે,
તેહેની હાક સુણીને હૈત્ય સધળા ધરહરે. ૪૮૩
- ત્યારે આવી ચોસટ લાખ જોગણી શાહોળને પૂછે વિચાર,
સ્વામી તમે કહો તો હૈત્યના દલ સોસી લઈ નિરધાર. ૪૮૪
- ત્યાં આઠ્યા પવન પૂછે અમને રજા દેવ ત્રીસોવન રાચે, તોએ હૈત્યના દલ સર્વેમેણ ઉડાચે. ૪૮૫
- ત્યારે આઠ્યા લીમસેન સ્વામી ઉં વિનતી કઈ, હવે તમે રજા હોતો અમે સ્વચંચામે લઈ. ૪૮૬
- સ્વામી તમે કહો તો સ્વંય મંડલ દેશવીને ઉદ્દેશ કઈ,
કહો તો હૈત્ય રજાલને જીવતો તમ આંગલ ધઈ. ૪૮૭
- ત્યારે શાહોળ બોલ્યા લીમ સુણો સતબાચે, તમે પાંચે પુત્ર પાંડવ માફા બલીઆ રાચે. ૪૮૮

જ્યારે આવી વાત શાહોજીએ જાણી કહી, ત્યારે સુરજરાણીને કમલાકુંવર આવ્યા સહી. ૪૮૯
 બહાંગોરનર બેઠાં છે એક જો કાંચે, ત્યાં સુરજરાણી કમલાકુંવર પ્રહણવા કરીને લાવ્યા પાંચે. ૪૯૦
 ત્યારે માતાને કુંવર ગોરનરનું વિનવી કરે આપ, સ્વામી અમારા પૂર્વે જન્મના બક્ષો પાપ. ૪૯૧
 સાહેબ પૂર્વ જન્મના પાપ આજ અમારા ગયા,
 જારે અમને હરસન ગતમાં ગોરનરનાં થયા. ૪૯૨
 સ્વામી અમે મધમ જીવ તે તમસુ ઉત્તમ થઇએ આજ,
 હવે અમારાં દુઃખ હલહર તમે કરો તાજ. ૪૯૩
 ત્યારે હેત ધરીને શાહોજી બોલ્યા વિખ્યાત, સુણો બાઈ સુરજરાણી કહું એક વાત. ૪૯૪
 આજ કલીમાં હૈત્ય કાર્તીગો મહા દુષ્ટ કેહેવાયે,
 બાઈ તેની સઘલી સંધ પોતી હવે તમે સંધારો બાંચે. ૪૯૫
 જ્યારે શાહોજી એસા વચન બોલા સતભાંચે,
 ત્યારે કરી પ્રજામને માતા પુત્ર હૈત્યના હલમાં બાંચે. ૪૯૬
 જે શાહાના હલમાંથી માતાને કુંવર રજા માગી નીસરાં,
 તે હૈત્ય કાર્તીગાના હલમાંહા જઈ સાંચરા. ૪૯૭
 જ્યારે હૈત્યે આવતા દીઠા કુંવર ને પોતાની નાર, ત્યારે હૈત્ય કાર્તીગોબોલ્યો તેણે કાર. ૪૯૮
 સુણો કમલાકુંવર એમ કહે કાર્તીગો રાંચે, તમે ઇચ્છા આવ્યા તે કોણ સતભાંચે. ૪૯૯
 તમને બીજી નગરીના અમે સોંપ્યાં રાજ, તમે તે દેશ છોડી કેમ આવ્યા આજ. ૫૦૦
 ત્યારે બોલ્યાં સુરજરાણીને કમલાકુંવર સતભાંચે, એ અભંગ સાથે યુદ્ધ કયો નહિ બાંચે. ૫૦૧
 જે દેવ ત્રણ ભુવનના ધણી કેહવાયે, તે અભંગનું યુદ્ધ કેમ કરસો હો રાંચે. ૫૦૨
 એ દેવ શ્રી મચ્છાડપે હૈત્ય શંખાસુર માર્યો છેક, અને વાળ્યા સતગોર પ્રહાના વેક. ૫૦૩
 એ દેવ શ્રી કોરંબડપે મેરામળ મચ્યો,
 મેડ સમુદ્રમાં ધરી ત્યારે હૈત્ય મધુકટબને મારી રતનચતુર્દસ મઢ્યાં હરિ. ૫૦૪
 એ દેવ શ્રી વરાહ રૂપે ધર્મો કલાસ, ત્યારે પૃથ્વી રાખી તહાં દાંડે પ્રકાસ. ૫૦૫
 એ તો મોરધ્વજ હૈત્ય સંધાર્યો દાંડે જો ધરી, ત્રીજો વરાહ રૂપે હુવા નરહરિ. ૫૦૬
 એ દેવ શ્રી નરસિંહ રૂપે થયા હો રાંચે, અને હૈત્ય હરણાકંસ માર્યો જાંચે. ૫૦૭
 ત્યાં પાંચ કરોડીનું તાર્યો પ્રહલાદ, તેના દેવે કીધા છે અમર રાજ. ૫૦૮
 એ દેવ શ્રી વામન રૂપે બહુ ચલિત્ર કરી, ત્યારે બળી હૈત્ય પાતાળે ચાંપ્યો ધરી. ૫૦૯
 એ દેવ શ્રી હરસરામ રૂપે જો થયા, અને શંખાચર્ચુનને લોહપિંજરમાં ભરીયા. ૫૧૦
 એણે તો પૃથ્વી સર્વે નક્ષત્રી કીયા, જ્યારે છટ્ટા અવતાર હરીએ લીયા. ૫૧૧
 એ દેવ શ્રીરામ સ્વરૂપે હૈત્ય માર્યો લંકાપતિ જાંચે, અને સાતકરોડીનું તાર્યો હરીચંદરાંચે. ૫૧૨
 જ્યાં રાવણહૈત્ય માર્યો પરવાર સમેત, ત્યાં રામભિબીક્ષુને સોંપ્યા લંકા રાજ સમેત. ૫૧૩
 એ દેવ શ્રી કૃષ્ણ રૂપે બહુ ચલિત્ર કર્યા, અને ચૌદ ભુવન તો મુંખમાં ધર્યા. ૫૧૪
 ત્યાં જાયો હૈત્ય કંસાસુર આઠમે અવતારે, એણે સર્વે બાહવકુળનો કીધો સંધાર. ૫૧૫

એ દેવ શ્રી બુદ્ધ સ્વરૂપે હરિ આપે ધમ્મા, તે ભગત પાંડવોને દ્વારે ગમ્યા. ૫૧૬
 એતો ભગત સખા સદાએ કરે પાલ, તેતો ધરણીધર છે દીનદયાળ. ૫૧૭
 ત્યાં દૈત્ય દુર્યોધન સંધાર્યો જાએ, ત્યારે નવ કરોડીનું તાર્યો બુદ્ધેસ્ટલ રાએ. ૫૧૮
 આજ કલીયુગમાં દેવનો હસમો નકલકી અભંગ અવતાર,
 તે માટે તું ભરધાર ચેત હો કાર્તીકા ગમાર. ૫૧૯
 એ દેવના હસે અવતારના ગુણ જ્યારે રાણીએ કહ્યા સમજાએ,
 ત્યારે દૈત્યના મનમાં ક્રોધ ન માએ. ૫૨૦
 હરે રાણી અજ પાણી ખાય અમારે ને શું વખાણે હરિ, ત્યારે તું અભાધર નાર કેવી સી. ૫૨૧
 હરે રાણી જેનાં તમે સેવો છો પાએ, આજ તે અભંગને હું માંડે આએ. ૫૨૨
 હારે રાણી જેનાં તમે સમરણ કરો છો સતને દિવસ, આજ તેના હું લાલું કાટી શીસ. ૫૨૩
 હારે રાણી એનાં સર્વે સૈન્ય મારીને લેવું જો અંત, તો હું દૈત્ય કાર્તીકા મહાભગવંત. ૫૨૪
 એવાં દૈત્યના વચન સાંભળીને સુરજ રાણી કોપ્યાં તતકાળ,
 ત્યારે હાથમાં કુલહડો લીધા સાર. ૫૨૫
 જે જનમ મધે સતીએ મુખમાંહેથી ના કહ્યો માર,
 તે લઈ દહોને દૈત્યના ગરદનમાં લીધા તેણે ઠાર. ૫૨૬
 જ્યારે સતીના મુખમાંહેથી એવી વાત નીસરે, ત્યારે દૈત્યનું મસ્તક તુટી ધરણી ધર પડે. ૫૨૭
 ત્યાં સર્વે સૈન્યમાં પડશે પોકાર, જે મુરબરાણીએ માયો કાલીંગો પોતાનો ભરધાર. ૫૨૮
 દેવ દૈત્યના હલ સામસામાં આગ્યાં તેના પરછા બજી, હવે સુણો મુનીવરો તેહ નરવાજી. ૫૨૯
 ત્યાં મહા યોદ્ધા ઉઠ્યા મહા ક્રોધજ કરી,
 હવે એનું મારો સૈન્ય સઘળું શ્રીએ કહ્યા જ્યાં છે હરિ. ૫૩૦
 જે રાણીએ સ્વામી માટે માર્યો પોતાનો ભરધાર,
 તે અભંગનું શીસ આપણે કાપી લાવો તતકાળ. ૫૩૧
 ત્યારે હલાહલકાર બેલુ સૈન્યમાં લાએ, તે રણક્ષેત્રમાં સામસામ હલ ચડી જાએ. ૫૩૨
 બાઇ પ્રભાતે જેમ ઉગે સખળા સુર તેમ, એવું સામસામા વાળે રણતુર. ૫૩૩
 એવાં સૈન્ય રણસંગ્રામે ચડીને બળવે તુર, ત્યાં અનંત નિશાન ફરકે જ્યાં પુર. ૫૩૪
 ત્યારે બેલુ સૈન્યમાંથી જોદા ઉઠ્યા છે વહવા ચાર, તેમાં કેમ કેને ના આપે હાર. ૫૩૫
 ત્યારે દૈત્ય મલકેસર સાથે લડે બીમસેનરાએ, ત્યાં મારે યોદ્ધા ગદાના લાએ. ૫૩૬
 ત્યારે દૈત્ય રગતકેસર સાથે લડે નીકુળરાએ, જેનાં બળ તણા કો પાર ન પાએ. ૫૩૭
 ત્યારે દૈત્ય રણકેસર સાથે લડે જન બુત, તેમાં યોદ્ધા બળીઆ છે અહબુત. ૫૩૮
 જે દૈત્ય ગજકેસર છે મહા બળવંત, તે સાથે લડે ત્યાં વીર હડમંત, ૫૩૯
 જે વિર હડમાન પરવત લાવે સંભાળ, તે દૈત્ય ગજકેસરના રથ ઉપર દેસે શલ. ૫૪૦
 જે દૈત્ય આવતો પરવત લે સંભાર, તે કટકા વચ્ચેથી કરસે નિરધાર. ૫૪૧
 ત્યારે હડમાન બીજો પરવત લાવે ઉઠાએ, તેથી દૈત્ય ગજકેસર અધી જાએ. ૫૪૨

જ્યાં કોપ ધારીને જતિ હટમાને દૈત્ય સંધાર્યો બાણ,

ત્યાં દૈત્ય ગજકેસર યેવું યુદ્ધ ક્રીડો જો નિરવાણ.

૫૪૩

ત્યાં બીજા જોડા પડે અનંત અપાર, ત્યારે યેવું ફલમાં એકેની ના આવે હાર. ૫૪૪

ત્યારે હસી હરખમાં યોદ્ધા શાહોણ વિખ્યાત, અને ખડગ ત્રધાર શાહોલીધું છે હાથ. ૫૪૫

તે ખડગ મન વેગે મેલ્યું જુદુપતિ રાખે, તેથી સર્વે દૈત્યનું સૈન્ય સંધાર્યું બાણે. ૫૪૬

ત્યારે માહામઠ હનીફ જે ગોર બ્રહ્માનો પૂત, તેણે બહુ દૈત્યનાં ફળ કાર્યા અબદૂત. ૫૪૭

જેનહી સરસ્વતી દૈત્યને રગતે પુરી વહે, જે રગતનું છોકરાનાં કાન બીના તે સખ કોઈ કહે ૫૪૮

જે જીગ ચાર મુખી નહીં સરસ્વતી ઠાલી રહી, તે દૈત્યના રગતનું પુરજ વહી. ૫૪૯

ત્યાં દેવ ઉગયાં તે સર્વે શાહાને હેત, ત્યારે દૈત્ય ઠાલીંગાના ફળ પડયાં રણખેત. ૫૫૦

જ્યારે શાહાનાં ફલ સર્વે એકઠા થાએ, ત્યારે દૈત્યનાં મસ્તક સર્વે ખરીઆ મોહો બાણે. ૫૫૧

જે ફલફલ ઘોડાને ઠાબેલે દૈત્ય ઠાલીંગાનું શિર અઘડાય, તે લઈ નાખે ચીજુનગરીમાંએ. ૫૫૨

ત્યારે શાહાનો ફલફલ ઘોડો ચીજુ નગરીમાં બાણે, તે કોટના કાંગરા નાખે રોળાં તેણે ઠાણે ૫૫૩

જે ચીજુ નગરી દૈત્ય ઠાલીંગાનું ધાનક કહેવાએ, તે સર્વે લઈ સમુદ્રમાં ડુબાવા સાણે. ૫૫૪

જ્યારે તે દૈત્ય સંધારીને શાહા તે નરવંસ કરે, ત્યારે ભક્ત કમલાકુંવર સહી એધરે. ૫૫૫

તે ભક્ત કમલા કુંવરને શિર બારકોડીના બરણુ જો ભરે,

ત્યારે અજરાઈલ ફીરસ્તાને શાહોણ હુકમ કરે.

૫૫૭

જે નવખંડ ચોરાસી લાખ છે જીવાજોન બાત, તે સર્વે કબજ રાજો તમારે હાથ. ૫૫૮

તે જીવ સર્વે અજરાઈલ ફિરસ્તો કબજ કરે, ત્યારે તે શાહા પાછા આવી સંચરે. ૫૫૯

હવે શાહોણ તમ ફરમાન દીઓ તે અમે સત કરે,

અને સરવે જીવ કબજ કરીને એકઠા તમ આગળ ધરે.

૫૬૦

ત્યારે હરિ હરખમાં શાહોણ યોદ્ધા સતભાણે,

પણ જે જીવ જહાંનાં તે તહાં જીવતો કરજો બાણે.

૫૬૧

ત્યારે શાહાની ફરમાન તે ફિરસ્તો અજરાઈલ કરે,

તે નવખંડમાં જે જીવ જેનો તે ત્યાં લઈને ધરે.

૫૬૨

જ્યારે મુરવાઈલ ફરસ્તો મુરદેસે બાણે, ત્યારે જે જહાં પ્રાણી તે તહાં ઉડીને બેઠા થાણે. ૫૬૩

ભાઈ મુનીવરો મહાદાન વેળામાં શાહોણ કરે અઢલાઈ આણ,

શાહા સર્વેને સુઆ પછી જીવતા કરશે બાણ.

૫૬૪

ત્યારપછી સદિ સંજોગ સર્વે રચના થાણે, ત્યાં રખેસરને રાજ કરાવે સાણે. ૫૬૫

જ્યારે શાહા તખત બેઠાને ગોર બ્રહ્મા નબી મહમ્મદ વહુર,

ત્યારે રખેસરને રાજ કરાવે ગોર ઈમામશાહા પીર.

૫૬૬

ત્યાં ગોર બ્રહ્મા વહુર થાસે તે રખેસરને કાજ, અને ત્રણ ત્રિભુવનકા ધણી કરસે રાજ. ૫૬૭

હોડી અમરાપુરીના પરછા બાણ, હવે મુણો મુનીવર તેનાં વખાણ. ૫૬૮

જે આજ અંત કરેહી દેવ કારણે મહાનિષ્ઠા આણે, તે રખેસરને રાજ કરાવે સોચો મહલ.

કહે ઇંદ્ર ઇમામશાહા સુણો રખેસર રાએ,
હવે લોડી અમરાપુરીના મોહલ વખાણુ કર્યો નવ બએ. ૫૭૦

ત્યાં કાણું એકમાં એવી રચના શાહોજી કરે, તે સતગૌર જાહા વચન તમતું ઓચરે. ૫૭૧

ત્યાં કંકુના ગારાને રૂપાની ઇંદ શાહે તેની અનુપમ ઉઠાવી બીંત. ૫૭૨

એવા મુનીવરના મોલ હીસે ઉંચા અવાસ અપાર,
તે મોહોલો સુવરણના તે પણ આ જગ સંસાર. ૫૭૩

તે મોહલને કમાડ બારણાં બારસાખ કલાં નવ બએ,
તેને બહુ રતન પદારથ જડતર કેહવાએ. ૫૭૪

તે મોલમાં મોતી મલાણા નીખ્યાત જળુકે તતખેણુ,
તલાં સેન રંગી રંગી પલંગ બીછાઆ ઘણા. ૫૭૫

જે કંકુની રતી સર્વે મુનીવરને હો વાલ, ત્યાં મોમન ખેલે નાના બાળ. ૫૭૬

ત્યાં સર્વે મોમનને વસ્ત્ર મન ગમતાં બણુ, તેના અનોપમ રંજતણુ શું કરીએ વખાણુ. ૫૭૭

ત્યાં સર્વે રખેસર મા ટાડી ધામ રસ બણુ, બાઈ તેનાં રૂપતણું શું કરીએ વખાણુ. ૫૭૮

એવા રખેસરને પેરણુ વાધા સોનેરી બાત, તેને પેરણે ઇંબર કરમહી બાત. ૫૭૯

ત્યાં મુનીવરને સુવરણમાં જડીત પેઢરણુ સોહાય, તેની કેંઠનો પટ કલો નવ બાય. ૫૮૦

ત્યાં મુનીવર સુવરણના શીરબંધ બાંધે સત શીર, તેને પામરી ઓઢણુ મુનેરી હીર. ૫૮૧

સર્વે મુનીવર પેહોરે શીરબંધ તે પટકા બંધ, અને તે શેલે જેવા પુનમકા ચંદ. ૫૮૨

ત્યાં મુનીવર એસા પેહોરે સર્વે શણુગાર, તે અકેકા મુનીવરને ઘેર સતીઓ પચાસ નાર. ૫૮૩

ત્યાં બહુ રૂપવંતી હીસે સર્વે સતીઓ નાર, તેને પેરવા આભરણુ તે સોજે શણુગાર. ૫૮૪

ત્યાં સતીઓને પેરવા કાંચળી સીંદુરીઆ બાત, તેને પેરણુ પટોળાં નવ રંગી બાત. ૫૮૫

ત્યાં સતીઓને હાથમાં તુડીઓ પંચ સાર, તેમાં રતન પદારથ જડીઆ અપાર. ૫૮૬

સતીઓની કોટમાં હીરા રતન જડતર એકાવલી હાર, ત્યાં એવા સતીઓ કરે શણુગાર. ૫૮૭

ત્યાં સતીઓને ગલામાં હાંસડી અમાલ, તેને મોતી જડતર કાને પેરવા બલ. ૫૮૮

તેને હૈયામાં ચળકતો હાર પાંચે હીરા લાલ, રતનજડીત ટીલડી જળકે લેલાટ. ૫૮૯

ત્યાં સતીઓને ઓઢણુ અનોપમ કાખળીના ચીર, તેમાં શુભળુટી હીસે સોનેરી હીર. ૫૯૦

ત્યાં સતીઓને પગમાં કાંચી કઠલાં વીંછીઆ સાર, તેને અણુવટ ઝાંઝરનો ઝમકાર. ૫૯૧

ત્યાં સતીઓને હાથમાં આરસી બહુ તેજવંતી હીસે,
તેને કેસર કસ્તુરીએ સેંથા ભયો છે શીસ. ૫૯૨

ત્યાં સતીઓ એવા કરે શોળ સણુગાર, તે મુનીવરને ઘેર સર્વે શીલવંતી નાર. ૫૯૩

જે મુનીવરના મનમાં લોજન ઇંચા હોએ, રાણી ત્યાં તેવાં રૂળ ખાવે સોએ. ૫૯૪

ત્યાં ગરમ ટાઢાં કોઈ મુનીવર ખાએ, જેને જે ભાવે તે મનવાચા રૂળ પાએ. ૫૯૫

તેની દેહીમાં કસ્તુરીની વાસના હોએ, ત્યાં પસીને અમી ઝરાવે સોએ. ૫૯૬

જે રેણી દિવસનો એવો પટાંતરે કેહવાએ, તે કાચામાં ખસવોઈ પરસેવો છુટાએ. ૫૯૭

ત્યાં મુનીવર એવાં સુખ ભોગવસે બાણ, બાઈ તેના અગમ સતગોરે કંઠા નરવાણ.૫૬૮
 ત્યાં મુનીવર તખત બેઠા સોનેરી સાખ, તેની પાસે કૈાતલ ચારે યુગપ. ૫૬૯
 હારે રાણી ત્યાં એવાં સુખ મુનીવર ભોગવે સહી, અને તે લીલા લાડ કરસે તહીં.૬૦૦
 જેણે ઇચ્છા પાંચ ભુતવારી દલ રાખ્યાં ઠામ, અને સતપંથ સેવે સતગોર નરસામ. ૬૦૧
 એવા રખેસરને રાજ આલે શાહા બોલયા પંડ, ત્યારે સવાલાખ વરસની લીલા કરે નવખંડ.૬૦૨
 તે નવખંડમાં રાજ રખેસરના હોએ, તે શાહા તખત બેઠા વસમકુમારી પરણે સોએ. ૬૦૩
 ત્યાં એવા રાજ રખેસર કરશે જે, આજ હસોંદ સુકરીત સતગોર મુખે હાલ યુગરે તેહ. ૬૦૪
 જે નીતનીત અમી પીએ ને આચાર પાળે એકસો ચાલીસ કીયા તણા,
 તે મુનીવર તહાં સુખ ભોગવે ધણાં. ૬૦૫
 જે મોમન હોય ને આ ગોરમુખે હસોંદ સુકરીત આલે નહી,
 અને ધરમશાળાએ બતાં આળસ કરે સહી. ૬૦૬
 તે તાહાં પેલા ફલમાં પાલે ઘડિને રળવળતો કરે, ત્યાં એવી વાણી સતગોર ચોચરે. ૬૦૭
 જે અહાં હસોંદ સુકરીત હેતા આળસ કરે અપાર,
 તે તહાં કાઠી ઘાસના બારા માથે લઈ મરસે ભાર. ૬૦૮
 જે ઇચ્છા પુરી હસોંદ સુકરીત આ ગોર મુખે હેસે આજ,
 તે તહાં અવિચળ અમરાપરીમાં કરસે રાજ. ૬૦૯
 જે મુનીવર ઇચ્છા પુરા સતપંથ ક્રમાવે આજ,
 તે એકોતરસો પરીઆ સાથે ત્યાં અમરાપુરીમાં કરે છે રાજ. ૬૧૦
 જે છ દરસણ પુબ્જના પરછા બાણ, હવેં સુણો મુનિવર તેના સહી નીરવાણ. ૬૧૧
 જે ગાફિલ દુનીઆ આ સતપંથ ધરમની નીંદા કરે, તે મહાદન વેળામાં માથું કુટી ત્યાં મરે. ૬૧૨
 ન્યારે તે રખેસરનું રાજ દુનીઆ હેખે તતખણા, ત્યારે તે લોક છાતી કુટી ત્યાં મરશે ધણા. ૬૧૩
 જે કોઈ ઇચ્છા પત્યર મુર્તી બહુ પુજા કરે, તે બોહોત પુજા પાખંડે દેવળ દેશમાં ધરે. ૬૧૪
 જેણે ઇચ્છા છ દરસનની ભક્તિ કીધી આએ, તેણે હેતાં પુલ તે પાએ. ૬૧૫
 સુણો બાઈ મુનીવરો ઇચ્છા જેવાં બીજ વાવીએ બાણ, તો આગળ તેવાં ફળ પામીએ નરવાણ. ૬૧૬
 જે ઇચ્છા સુતે પાત્રીને પત્યર મુરતીની પુજા કરે, તે ત્યાં સવાપોર લગી છાતી ઉપર લઈને કરે. ૬૧૭
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા તીરથે પાણીની યાત્રા કરે,
 તેણે દીન સવાપોર લગી તહાં નાતનીત પાણીમાં કુબી મરે. ૬૧૮
 જે કોઈ આજ પ્રાણજ્ઞ સેવડા જોગી સંન્યાસીની પુજા કરે,
 તહાં તેણે દીન સવાપોર લગી ખાંધે લઈને રવડલા કરે. ૬૧૯
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા છ દરસનમાં ગૌ પીપળો પુજે અબળ, ત્યાં તેણે દીન સવા પોર લગી છાતી ઉપર લઈને કરે નિરવાણ. ૬૨૦
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા મત વરતુલાને અપવાસ કરે,
 તહાં તેણે દન દોહી રૂકી પામે પણ તે કાઠી ઘાસ વેચીને ભુખે મરે. ૬૨૧

જે કોઈ આજ દુનીયા લોકને આ ગોર જપતપની પુજ કરાવે,
 તે ત્યાં જોણીપેરે પુત્ર ફળસે કાંઈ તેતું વિધન નહિ થાવે. ૬૨૨
 જે કોઈ આજ કલ્પીમાં દાન પુત્ર પ્રાપ્ત્ય જોગી જગમને દેહે,
 અને સેવકા સંન્યાસીની સોશી માગી લેહે. ૬૨૩
 એ છ દરસનના ગોરને ધરમ આલીને જમાડે જઈ,
 તેને આ ગોર ઈઆનું ઈઆ સો ગણું પાછું આલે સહી. ૬૨૪
 તે દુનીયા લોક ઈઆની કમાઈ સર્વે ઈઆ ખાઈ રહ્યા,
 તે લોક સુનીવરની વર વેળાએ સહી પાછા ઠાલા ગયા. ૬૨૫
 જે કોઈ આજ કલકલુગમાં વિતી વાત જાણીને હૃદયમાં ધરે,
 અને પાણી પત્યર પાંખડની પુજ જે કરે. ૬૨૬
 જે આ સતગોર વિના જુલ્લી દુનીયા લોક,
 ત્યાં રણવળી મરે અને તે સરવે ફળની વેળા છાતીઓ ઉપર લઈને કરે. ૬૨૭
 જે કોઈ આજ જેવી સુનીવર પુજ કરે ભાઈ, તેને ત્યાં તેવો પસ્તાવો ધરે. ૬૨૮
 ત્યાં વર વેળાએ શાહા અદલ કરસે જાણુ,
 જેણે જેવી ઈઆ પુજ કરી તેને તાકાં તેવા ફળ આ ગોર આલે નરવાણુ. ૬૨૯
 જે કોઈ ઈઆ આવા ધરમ સતપંથ ધાવે, અને દસોંઠ સુકરીત સતગોર મુખે હીધી જાવે. ૬૩૦
 જેણે ઈઆ દસમો અવતાર જોગખ્યો સતભાવે આજ,
 એક ઈમાને પુજાં સતગોર નર જનની પાચે. ૬૩૧
 તે આજ કલ્પી માંહા ધર્મ આ સતપંથ પાળે દુનીયા લોક,
 જાણી કોએ અને તે તહાં પ્રાણી નીરુટે અમર હોએ. ૬૩૨
 તે તહાં સવા લાખ વરસ લગી નવખંડમાં રખેસર લીલા કરે,
 પછી વળી શાહોણ સૃષ્ટિ બાંધી સંધારી કરે. ૬૩૩
 ન્યારે સૃષ્ટિ સંધારી શાહા જમીન પાટ ફેરાવે,
 ત્યારે નવ ધરણી ગાળ મેઘ મુસળ ધારા વરસાવે. ૬૩૪
 ત્યારે સુરવાઈલ ફરસ્તો સુર દેસે જાવે, તહાં સરવે પ્રાણી ઉડીને ઉભાં થાવે. ૬૩૫
 જે મહાદેવની હકીકતના પરછા જાણુ, હવે તેનાં સુણો સુનીવર નરવાણુ. ૬૩૬
 ભાઈ સુનીવરને વૈકુંઠ દુનીયા દોજકમાં જાવે, ત્યાં આરણી રૂપે બેઠાં તુર નકલંકી રાવે. ૬૩૭
 ત્યાં અસમાન નવનેળાં ઉપર આવસે પુર, ભાઈ સુનીવરો એટલો ઉંચો રહેસે દુર. ૬૩૮
 ત્યારે ધરતી ત્રાંબા વરણી થાસે સહી જાણુ, ત્યાં સહસ્ર કલા લઈને તપસે રવી ભાણુ. ૬૩૯
 ન્યારે અગ્નિજાળ પડસે ધરતી ઉપર આવે, ત્યાં સર્વે ત્રાંબાવરણી જમીન થાવે. ૬૪૦
 તે વેળાએ સતગોર શાહોણ એમજ કરે, તહાં મેઘાડંબર છત્ર સાચાં મોમન ચરધરે. ૬૪૧
 ત્યાં આરણીરૂપે શાહાનું સહિ કરી જાણુ, ત્યારે કહેની અરજ નહિ માને ફરમાન. ૬૪૨
 ત્યાં એક સહસ્રમળની હેફળ એરણુ સહી જાણુ, એકસહસ્રમળનો ઉપર ધણ પ્રમાણુ. ૬૪૩

આજ કલીમાં જે કોઈ મોમન થઈને ઠરીઆ ખારમું ખાએ,
 તે નહિ હાલ જીવે નહિ ગોરગતમાં જાએ. ૬૪૪
 જે ઇઆ ધાન સરવે અમથાં રહે, ત્યાં ધાન ધાવે તે ઉપર દેહે. ૬૪૫
 ત્યાં તલતલના લેખાં શાહા પુછે વાત, પણ જેનો કાગળ હસે તેને દેશે હાથ. ૬૪૬
 જે આ દેલીના અઉક કશેડી રૂમ રાએ તેનાં કર્તવ જાએ,
 તે તહાં ગોર નર આગળ તેની ગવાઈ પુરે સોએ. ૬૪૭
 એ સરવે અઉકકશેડ રૂમરાએ હોહાના થાએ,
 ત્યાં જીવ જીહા બોલે તો પાછા ફરીને તેને ધાએ. ૬૪૮
 ત્યાં જીવને ઉપર સુરજની અગન તળે ધરેલીની જળ,
 તેને વેસે નેત્રે લોઈ અગનની ધાર. ૬૪૯
 જ્યારે ઉંપે મસ્તક જીવને અગન ધિકાએ, ત્યારે માથેના લેખાં કાને નિસરી જાએ. ૬૫૦
 ત્યાં રોવે જીનેગાર બહુ કરસે શોરખકોર,
 જેણે ઇઆ ગુના ગતમાં ચુકાવ્યા નહિ તે થાશે ચોર. ૬૫૧
 તે શાહા આરળીરૂપે નજર કરડી દેખાએ, તહાં ગોર અહ્મદની અરજ નહિ માને શાહાએ. ૬૫૨
 ત્યાં નહિ વરખ નહિ વાશે વાએ, ત્યારે નહિ અસ પાણી તેણે જો હાએ. ૬૫૩
 ત્યાં માતા પીતા નહિ બેની ને વીર, તે આપે આપણા કરતવ લોગવે શરીર. ૬૫૪
 ત્યાં રૂવે જીનેગાર બહુ જીમજ કરે, તેના મુખમાંથી અગ્નિજાળ નીસરે. ૬૫૫
 ત્યાં સ્ત્રી નહિ પુત્ર એકલા આપોઆપ, ત્યારે આપે આપણા કરતવ લોગવસે પાપ. ૬૫૬
 ત્યાં અમિ લોહા આકાસથી વરસે જાણુ, ત્યારે તેનાં હાંડે કાયા ને પ્રાણુ. ૬૫૭
 ત્યાં દેહી જળી જળીને ખાકજ થઈ જાએ, ત્યારે દેહી બેડી કદે પાવલ છાંટીને શાહે. ૬૫૮
 જ્યારે એવા સોવાર એકદેહી ભાંગે જળે નરવાણુ,
 ત્યારે શાહાની નજર આગળ તેનો એક જીને ઉતારે જાણુ. ૬૫૯
 એણી પેરે શાહોજી મહાદનમાં ગુના ઉતારે જીવાજન,
 તહાં પચાસ હજાર વરસનો થાશે એક દિન. ૬૬૦
 રાણી તહાં એવો સોર પડે તો કાંઈ કહ્યો નવ જાય,
 ત્યારે એમ દુઃખ લોગવે જેમ વાણે ગાલી ગાય. ૬૬૧
 ત્યાં એકેકા જીવના એવા હિસાબ મહાદનમાં થાએ,
 ત્યારે સાચા મોમન તે મનવેગે પ્રસલાં ઉતરી જાએ. ૬૬૨
 જ્યાં જીનેગાર જીવને માર પડસે સહી, ત્યાં દેખ લોકો એકકા મળસે જઈ. ૬૬૩
 જે ઇઆ સતપંથ સેવી નીતનીત પાવળ પીએસોએ, ભાઈ તેને તહાં માર ન દેવે કોએ. ૬૬૪
 જે ઇઆ પાવળ પીએ ને ગફલતે રહે, તેને ઘણો માર તે ફિરસ્તો જીયાઈલ દેહે. ૬૬૫
 જે નુરશાહ પરજા વલીજીના જાણુ, હવે મુશ્વો મુનીવર તોકના નરવાણુ. ૬૬૬

ત્યારે શાહાને જમણે પાસેથી તપમીનુર સાવલીલ ઉઠયા જોયે,
તહાં ગોર મુરીદ પોતાના છોડાવા સોચો. ૬૬૭
ત્યાં ગોર મુરીદ પોતાના છોડાવા પોતાના ખાસ,
તેને બાહેર બાલીને લઈ ગયા શાહોણને પાસ. ૬૬૮

હવે મેઢી સાહેબ એ જીવના ગુના બક્ષો જોયે, એવી એણે આશા કરી છે આપણી આયે. ૬૬૯
શાહોણ એમણે મોટી આશા કીધી છે અમર તણી,
તે અંધ થયા પછી આવીને દાણુવ લાગા આપણી. ૬૭૦

હવે તમે મેર કરો શરીરઅરબંદ બાવા તે, આવી પોતા આજ બુગ છેલ્લી સંગ. ૬૭૧
એ નુરશાહવલીલ ઇસ ઉપર મેર કીજે કીસ ભાત,
તમે સુણોને ગોરણ કહું ઇસ મોમનકી ખાત. ૬૭૨
એ જીવે ગતગંગામાં આવીને સાંભળ્યા નહિ વેદ સફાત, એણે જ કરખંદગી નહિ કીધી રાત.

નુરશાહવલીલ એ જીવતો ચાર બુગમાં ભગત ફેરતા અપાર,
આજ શરણે તમારી આવ્યા ગમાર. ૬૭૪

હવે નુરશાહવલીલ શરમ તમારી રાખું સતસાર, ગોરણ નહિ કાયા સજવકુ લાડું હેતા માર. ૬૭૫
બાવા આજ શરમ અમારી રાખવી જોયે, સાહેબ તમે સદા મેરવાન હોયો. ૬૭૬
બાવા જો આપ મારણે પુતકું આયે, તો પીછે બેટા કીશીકે શરણે જાયો. ૬૭૭
સુણો સાહેબ પાંચ પુત્ર એક બાપના હોયો, બાવા ઉસમે પાંચે સરખા નહિ કોયો. ૬૭૮
ઉસે બાવા બેટાડું પાળવો સકર કર મોટાની પાણે, બાવા ઉસમે એક દો ગાફલ થાયો. ૬૭૯
હારે શાહોણ એ બેટા બહાબુરા તે બાપકા કેહેવાયો, અને શોહી બાપકું શરમજ આયો. ૬૮૦
તે શાહે મોમન બાલક આપણા કેહેવાયો, બાવા સો કેમ હવે દોજક બાયો. ૬૮૧

એવો નુરશાહવલીલ તમે સાચી વાતજ કહી, પણ ગોરણ એકવાત હમારી સુણજો સહી. ૬૮૨
અમે જગમાં લેજ્યા તમકું બહુ દીધી બકાઈ, ગોરણ તમે તળ ઉસકું કહું ન કાંચે ત્યાંય. ૬૮૩
સુણો શાહોણ ઉચે માણે અમે ચડાવા રોવાર, બાવા ઉસ મોમનકું જોજોજ કયાં પોકાર. ૬૮૪
ભાઈ મુનીવરો આગળ મહાદન આવશે ખાંડારે ધાર, તહાં માથે પડશે તમારે ઘણુનો માર. ૬૮૫

ભાઈ મુનીવરો એવી માર પડે છે મહાદન વેળા માંચો,
આજ તમે દુનીયા દેખી મત ભુલો અહાં. ૬૮૬
ભાઈ તહાં ચાર જળ મેહેર નહિ માને મોજ, અને જળ આવે કીયામત રોજ. ૬૮૭
સુણો શાહોણ તબ એસી મોમનકું કહ્યા પ્રકાસ, બાવા તો પણ ગાફલ રહ્યા નરાસ. ૬૮૮

પણ એ મોમને આશા કરી છે આપણા ગોરનર તણી,
હવે તે કેમ નરાસ બાયો હો ત્રીજીવનના ધણી. ૬૮૯

તબ દોકરજોડી નુરશાહા વલીલ વિનવે ઉમતને કાજ, તમે વિનતી સુણો અમારી મહારાજ. ૬૯૦
એ સરવેકું કુછ મોમનગત આપણી કહેવાયો આજ, હવે રાણો બાવા નુરશાહાકી લાજ. ૬૯૧
સુણો નુરશાહા વલીલ તમે જે બક્ષો તે અમે બક્ષા હોયો,
ગોરણ હમતમ આખર નહિ કુછ દોયો. ૬૯૨

એ ગોરનર આખર એક કેહેવાએ, હવે જે સતગોરણ કરે તે ધાએ. ૬૯૩
 ત્યારે શાહોણએ તુરશાહા વણીછકું એસા કહ્યા બાણ,
 ત્યારે સર્વે મોમને તહાં ગોરનરને કીધા પરમાણ. ૬૯૪
 ત્યારે હસી શાહોણ સતગોરનું બોલ્યા સતનામ,હવે એ મોમનકું દીયો અમરાપુરકામ. ૬૯૫
 ત્યાં આરબી રૂપે શાહોણ થયા મેહેરવાન,
 હવે જાવો ગોરણ એ મોમનકું કયો જનનત સુકામ. ૬૯૬
 જેણે ઇઆ દસોંઠ સુકરીત કરી પાખ્યાં બાણ, તે મોમનકું મહાદન એજે ગયા નરવાણ. ૬૯૭
 જે સાચા મુનીવર નીપન્યા તે શાહાના છત્ર તજે રહ્યા.
 અને કુડીઆ પાપી તે હોજકમાં ગયા. ૬૯૮
 ત્યાં મહાદન વરતા પછે રચના કેહેવાએ, શાહા સતગોર પ્રહાના હુકમ ફરમાએ. ૬૯૯
 મોટી અમરાપરીના પરછા બાણ, હવે સુણો મુનીવર તેના વખાણ. ૭૦૦
 ત્યારે હસી હરખમાં શાહોણ સતગોરન બોલાવે પાસ,
 હવે આપણે મોમનકું દીયો મોટી બીસત અમરાપુરીમાં વાસ. ૭૦૧
 જે સાચા મોમનકું સતગોર ચલાએ,
 તે પોતાની કમાઈએ વેતરણી નહી ઉતરી પરસલા ઉપર થઈને બાએ. ૭૦૨
 તે પુરસલાનીત ઘાટી માથે કપે ગુનેગાર, ત્યાં ચાલવું જેમ ખાંડાની ધાર. ૭૦૩
 પણ તહાં સાચા મોમન તે આગળથી ઉતરે પાર, તે જઈ પોતા બીસતની વાડી મોબર. ૭૦૪
 જે મોમન બીસતની વાડીથી બોલાવે સાર,
 ત્યારે જઈ પોતા અમરાપરીના હરવાગ બહાર. ૭૦૫
 જે કોઈ મોમન અહરાઈલ ફરસ્તાના કોલ શું પુરા કેહેવાએ,
 તે ગોરનરને બીસતમાં લીધા બોલાએ. ૭૦૬
 જે મુનીવરને શુક પડી આ સંસાર માંએ, તેથી પ્રાણી બાહેર ફેરા ખાએ. ૭૦૭
 ત્યાં મોમને રેખ્યા બીસત અનોપમ સાર, તેના સોવરણ કોટને ફરતાં કાંગરા અપાર. ૭૦૮
 ત્યાં સરવે મોમનને ઘેર કેસર કરતુરીના ગારા, તેમાં સોવરણની ઇંટ ચણુતર અપાર. ૭૦૯
 જે ગોરનરને નામે સોના રૂપાની ઇટો, શાહે તેની અનોપમ ઉઠાવી બીતો. ૭૧૦
 તેના બારસાખ કમાડ સોનાનાં ઘડયાં, ત્યાં રત્ન પહારથ નાંગર જડયાં. ૭૧૧
 ત્યાં સોવરણના મોલ ગળકે બહુ તેજ અપાર,ત્યારે સહસ્ર સુરજના તોરણ બાંધ્યાં હરબાર. ૭૧૨
 ત્યાં એકએકનાં મંદિર સોનાનાં ઘડયાં, તેનાં પાણીઆરાં માણેક માતીએ જડયાં. ૭૧૩
 એક એકને મોલે હિરા રત્ન માણેક જડીત્ર કેહેવાએ,તે મંદીરનારૂપે કહ્યાં નવ બાએ. ૭૧૪
 તે મંદીરને ઉપર સાતખંડ કળસ દીસે અનેત,તે એક કળસની સહસ્રકળા સુરજની એત. ૭૧૫
 જે સહસ્રરંગી પલંગ સતગોરે મેલ્યા છે બીછાઇ,ત્યાં રત્નજડીત્ર હીચાળાખાટ કેહેવાએ ૭૧૬
 ત્યાં મુમન પોદીને એવાં મુખ લોગવસે સાર, તેને સુરજ રંગની સત્તર નાર. ૭૧૭
 ત્યાં ચંદ્રવદની સતીઓ સત્તર સાઠ, તેમાં આર દેવકન્યા નાર. ૭૧૮
 જે ઇઆ મૃત્યુ લોકની સી પોતાના પછી સાથે ધરમ કમાએ,
 તે તહાં અધીજનાં સર્વે ઉપર પંદરીથી ધાએ. ૭૧૯

- એક એક રખેસરને ઘેર સતીઓ પચાસ નાર,
તેનાં પચાસે કુવરનું રાણી ખેલે દરબાર. ૭૨૦
- રતનજીવન છક દીસે ને રૂપ અપાર, તેના હાથમાં સોનાની ગેદી અનુપમ સાર. ૭૨૧
- તે મુનીવરને સરવે દેહી તુરાણી હોએ, ત્યાં તુરાણી વજ્ર પેઢરસે સળકોએ. ૭૨૨
- એવી રચના બીસતમાં ગોરનરે રચી છે સહી,
તેને જમણે પાસે સાતે સરોવર અમીએ બચી છે તહિં. ૭૨૩
- તે સરોવરને સોનાનાં આરા કરતુરીની પાળ, તેનાં માણેક મોતીએ જડયાં પડયાલ. ૭૨૪
- તે સરોવર માંહે માણેક મોતીની વેળુ અપાર,
તેના ફરતા આરા બાંધ્યા ને સોનાનાં પગથીઆં સાર. ૭૨૫
- તે સરોવરની સાગી પાળે કલ્પવૃક્ષ કેહવાએ, જેણે સઘળી અમરાપુરીને ધાએ. ૭૨૬
- એણું સતગોર શાહોએ વરખ નિપાએ, તે બહોત ગર્જ અરકાઈ કલો નવ જાએ. ૭૨૭
- ત્યાં અનંત પંખી બહુ રંગે પોપટ અસોલ, તેણે વરખે બેઠી જનાવર કરે છે કલોલ. ૭૨૮
- જે સરોવરની જમણી પાસે મહાવરખ કેહેવાએ, તેમાં બોડાળ છે તે શુદ્ધ નરસે નિપાએ. ૭૨૯
- જે પંખેરૂ થઇને જીવના વાસ વાસાએ, તે સાહેબની રચના કહી નહિ જાએ. ૭૩૦
- જે અનેક પંખી પોપટને સોનાની આંધો રૂપાની થસે,
તે વરખની ડાળે બેઠાં પંખી જુલસે. ૭૩૧
- તે જેમ જેમ જીવેને તેમ તેમ રોસે જઈ, હાકરણી વિના જીવડા જુલસે. ૭૩૨
- એ સર્વે બીસતની રચના કહી નવ જાએ, તે સૌને ઘેર રતન પહારથ જડેલા હોએ. ૭૩૩
- જે અંદ્રમાં સુરજ આ જીગમાં સાર, તે મુનીવરને ઘેર જડીઆ અપાર. ૭૩૪
- બાઈ મુનીવરનો વાસ છે અમરાપુર માંએ, તે ઉપર કલ્પવૃક્ષની છાંઆં થાએ. ૭૩૫
- તે સવા સવા મણુનો આહાર ભોગવે જાએ, અને મન વાંછીત ફલ જો ખાએ. ૭૩૬
- ત્યાં આહાર છે પજી નાર નહિ કેહવાએ, બાઈ મુનીવર તે તુરાણી પરસેવો ઘઈજાએ. ૭૩૭
- જે કોઈ આજ ઈઆ પુરા સતપંથ કમાએ,
તેની તહાં અનેક રચના શાહા સતગોર નીપાએ. ૭૩૮
- જે એકોતરસો માઈના, એકોતરસો બાપના કેહવાએ,
તે સાંતકુળ સાસરી સાથે અમરાપુર જાએ. ૭૩૯
- એવાં સુખ મુનીવર ભોગવે છે સાર, ત્યાં વારંવાર હોસે ગોર નરતણા દેહાર. ૭૪૦
- ન્યારે આઠ અંતના દેવ આન્યા શાહોજીની પાસ,
ત્યારે સતગોર શાહોજી આપે વૈકુંઠમાં વાસ. ૭૪૧
- ત્યારે સતગોરે એવાં તપ કીધાં વિસરે ધાટ,
ત્યારે શાહોજીએ સાચા મુનીવરને બીસતની આલી વાટ. ૭૪૨
- જેમુનીવર અમરાપુરમાં સુખ ભોગવસે જાણ, તે દેવઅમરપદ પામ્યા સતગોરને દરમાન. ૭૪૩
- જે સતગોરના જપ્તપ થકી જીવ બોધ્યાં જાણ, બાઈ મુનીવર તે અમર થયા નરવાણ. ૭૪૪
- પ્રથમ આંહોળાં કરણ શીહોજીએ સંરખ્યાં જાણ, તહાં સતગોરે પ્રદાન તપકીધો પ્રમીણ. ૭૪૫

તે સતગોરના તપજ્ઞ થકી દેવ નીપન્યા કરોડી અનંત,
 જેણે સાહેબનું અવિચળ રાખ્યો અંત. ૭૪૬
 પ્રથમ બાએલાકલકમાં તપસીગોરબ્રહ્મા બાણ, ત્યારે ઝાંખા નવાણું કરોડી નિપના નરવાણ. ૭૪૭
 બીજા દ્વાએલા કલકમાં તપસી સેસટગોર બાણ,
 તાહાં મેઘા દેવ છપ્પન કરોડી બોધ્યાં પરમાણ. ૭૪૮
 ત્રીજા અરજલા કલકમાં તપસી ગોર ઇમામ બાણ,
 ત્યાં બત્રીસ કરોડી કેજર સીધા નરવાણ. ૭૪૯
 ચોથા ખલીફા કલકમાં તપસી ગોર નબીમહમ્મદ બાણ,
 ત્યાં ત્રેત્રાસ કરોડી દેવ ક્રીધા પરમાણ. ૭૫૦
 જે ગોરના જપ તપ થકી પાંચ કરોડી દેવ છુટા આજ,
 તહાં પામ્યા અમરાપરમાં અવિચળ રાજ. ૭૫૧
 પેહલા કર્તાબુગમાં તપસી ગોર અમર ક્રીધા કાજ,
 ત્યાં સતગોર વચ્ચે આ સતપંથ ધાયા પ્રહલાદ. ૭૫૨
 જે ગોરનરના જપ તપ થકી પાંચ કરોડી દેવ છુટયા આજ,
 ત્યાં પામ્યા અમરાપરમાં અવિચળ રાજ. ૭૫૩
 બીજા ત્રેતા બુગમાં તપસી ગોર વસિષ્ઠે આ ધરમ દેખાડયાં બાણ,
 ત્યાં સતગોરે બહુ તપ ક્રીધાં નરવાણ. ૭૫૪
 એ ગોરના જપ તપ થકી સાત કરોડી દેવ નીપન્યા બાણ, તેનો વેકુંડ પામ્યા નરવાણ. ૭૫૫
 ત્રીજા દ્વાપર બુગમાં તપસી ગોર વેદબ્યાસે આ ધરમ દેખાડયા બાણ,
 ત્યાં સતગોરે બહુ તપ ક્રીધાં નરવાણ. ૭૫૬
 એ ગોરનાં જપ તપ થકી નવ કરોડી દેવ નીપન્યા પાંડવ રાએ,
 અને તે અમરાપુરમાં પોતા બાએ. ૭૫૭
 ચોથા આજ કલબુગમાં તપસી ગોર સુદરશીને આ ધર્મ દેખાડયો બાણ,
 તે સતગોર તપસીએ કાગળની હોડી ક્રીધી નરવાણ. ૭૫૮
 ત્યાં પીર સુદરશીને કહ્યું એક મોટાઇ દીલમાં આણ, તે થકી વજની ભીંત ઉડી નરવાણ. ૭૫૯
 જ્યારે પીર સુદરશીને છ માસ લગી એક પગે ઉભા રહ્યા,
 ત્યારે ગળામાં તોક પેહરીને આદીન બે થયા. ૭૬૦
 જ્યારે એણી રીતે તપસી ગોરે તપ ક્રીધાં અપાર, ત્યારે નર અસલામશાહે દીધા દેહાર. ૭૬૧
 તે ગોરના જપ તપ થકી બાર કરોડી દેવ કલબુગમાં સંગે નીપન્યા બાણ,
 તેને કમલાકુવરને શિર બાંધા નરવાણ. ૭૬૨
 જે આઠ લાખ કરણમાં અનંત કરોડી દેવ નીપના છે બાણ,
 તે કલતાર વેળામાં પેલાં વર પામસે નરવાણ. ૭૬૩
 જે કરણ કલકમાં તપસી ગોર બ્રહ્માએ તપ ક્રીધાં બાણ,
 ત્યારે એણે દેવનાં લખા બિચાણ. ૭૬૪

આજ અધરવેદમાં ભાંખ્યા તે કલજગ છેલી સંગ,
 એ નળી મહરમદને સતે કરી માનો અમવેદ કુરાને ભાંખ્યા ભંધ. ૭૬૫
 જે તપસી ગોર બ્રહ્મા જે નળી મહરમદ આએ,
 બાઈ આ નત સરવે તેની ઢેહવાએ. ૭૬૬
 જે આઠ અંત ભોગ તપ ગોર બ્રહ્માનો આએ,
 તે ભોગેસર છાનો ભોગ સતશું કમાએ. ૭૬૭
 જે નવે અવતારે નારાયણ દેવ આખ્યા ભગતને કાજ,
 તે આજ કલી દસમે સાચા સુનીવરને આલવા રાજ. ૭૬૮
 જે શ્રી નારાયણ દેવ તે વિષ્ણુ અવતાર, તે દેવધરી અવતાર ને દેવ સંધાર્યા તેણે ઠાર. ૭૬૯
 પેલા નવ અવતારે નવ દેવ હણ્યા ને દસમે કાલીંગો બાણ,
 એવા પીર શમસ કહે અગમ પાછળ એધાણ. ૭૭૦
 એ દેવના અગમ પાછળ ચરિત્ર સાંભળો અપાર,
 અને સુખ દુઃખ તે દુનીઆનો વેહવાર. ૭૭૧
 એ આજ દેવના વેદ વચન સહી કરો પરમાણુ, બાઈ તમે તો પામે અમરાપુર ઠામ. ૭૭૨
 એ દેવના વેદવચન સુનીવર બાઈ પરમાણુ, એમ કહે પીર હસનશાહો ગોર ઇમામ. ૭૭૩
 પણ જે કોઈ આ ગોરના વેદવચન ઉઘાપે બાણ, તેને મેળો પીસતાલીસમે ઠામ. ૭૭૪
 આજ કલણગમાં અધરવેદ સહી પરમાણુ, અને જે અધરવેદ બોલે તે કરવું કામ. ૭૭૫
 આ ગોરના વેદ વચન શ્રી આગળ દેવ નિપના વાણ,
 તે સાંભળો સુરજા રાણી એમ કહે ઇંદ્ર ઇમામ. ૭૭૬
 જે આજ અધરવેદમાં સવનરૂપી બ્રહ્મા નારાયણ,
 તે ભરતખંડને બાંધુદીપે પ્રગટ બેઠા બાણ. ૭૭૭
 જે શાહાનો દસમે અવતાર અગમ ભાંખ્યા બાણ,
 તે સતગોર બ્રહ્માએ આઠ અંતના મેળા કીધા પરમાણુ. ૭૭૮
 જે કોઈ દસમા અવતારની દસતરી સહી પરમાણુ ભેવ, અને તે સુનીવર હોસે દેવ. ૭૭૯
 સુણો સુરજા રાણી પરતંગ આગમ નરવાણુ, આજ ગોરનર બાંધુદીપમાં બેઠા પરમાણુ. ૭૮૦
 આજ ગોર નરનું નામ વીસારો નહિ, તો અમરાપુરમાં પોચો સહી. ૭૮૧
 જે દસમા અવતારની દસતરી પુરી પરમાણી નરને નાર,
 તે લખચોરાસી માંહે ન પડે ફરી આ જગસંસાર. ૭૮૨
 જે કોઈ ભગત સતીઓ આ ગતગંગામાં આવી સાંભળો બાણ,
 તે દસે અવતારની દસતરી અધરવેદની વાણ. ૭૮૩
 જે એકએક હરદ સાંભળે લખે નરવાણુ, અને વળી બાણે સાંભળે તે એકજ ધ્યાન. ૭૮૪
 તેને વીસંભ રાજ ધન કીધાનું ફળ વરદાન હોએ,
 અને જે આ ગતમાં એક મૂળ આવી સાંભળે સોએ. ૭૮૫

જે દસમા અવતારની દસતરી બળે, અને સતી લોક હરફે હરફે સાંભળે. ૭૮૬
 તે ભગતને એક હરફે હરફે ધરમદાન, અને કરોડ કરોડ હસ્તિનું રૂળ પામે નરવાણુ ૭૮૭
 જે આ ગતમાં બળે શ્રી નારાયણુ દેવના દસે અવતાર,
 તે આજ એક ધ્યાને સાંભળે નરનેનાર. ૭૮૮
 એમ સતગોર કહે તેનાં પુત તણે નાઆવે પાર, તેતો કરીને લખચોરાસી ન પટે લગાર. ૭૮૯
 જે કોઈ ભગત સતીઓ આ વેદ પ્રમાણુ સુકરીત કરસે જાણુ,
 તેને એસી લાખ ઉંટા સામલ આવે નરવાણુ. ૭૯૦
 તે ગોર શમસ કહે શ્રી નારાયણુ દેવના દસે અવતાર,
 આજ પુરા બળે સાંભળે જે કોઈ નરને નાર. ૭૯૧
 તે ભગત સતીને મહાદનની જાળ નહિ લોપે લગાર, બાકી જુદાને શીર પડશે અગ્નિધાર. ૭૯૨
 સતગોર સુદરદીન સાથે બાર કરોડી નિપના ઠમલાકુંવર વીર,
 તે હસન શાહા થયા અનંત કરોડીના પીર. ૭૯૩
 એવી સત વાણી કહે ઈંદ્ર ઇમામશાહા પીર, અને તે તમે સાચું માનો મોમનવીર. ૭૯૪
 એક દન મહાદન આવે છે તમે સત સજીરીનું રાખો ધીર,
 તહાં પુઠાતાલા કાણુ થાસે ને મહમ્મદ હોસે વજીર. ૭૯૫
 ત્યારે દસમું રૂપે ત્યાંનકલંકી નારાયણુ સાર, ત્યાં દેવેધર્યો શ્રીમૌલા મુરતજ અલીનો અવતાર ૭૯૬
 ત્યારે દેવ દેવ કાર્તીયાને મારશે જેણીવાર, પોને સંસારમાં પ્રગટ થસે મોરાર. ૭૯૭
 જ્યારે સંસારમાં પ્રગટ થાસે દેવ મોરાર, ત્યારે સંસાર સર્વે જોળખસે સહી નિરધાર. ૭૯૮
 ત્યારે શ્રી દસમા રૂપે મૌલા મુરતજ અલી નામ ભણાવ્યાં સહી જાણુ,
 ત્યારે અનંત કરોડીનું પીર હસન કળીર દીનને તારસે નરવાણુ. ૭૯૯
 શાહા મૌલામુરતજ અલીની માતાતો બીબી જલેખાં કહીએ, પીતાતો હાસમી અણુતાલબએ.
 ત્યારે શુરે તો નખીમહમ્મદ મુસતફાસ લણા અલેહે વગલમ જાણુ,
 અને શક્તિમાતા બીબી શાતમા પ્રમાણુ. ૮૦૧
 ત્યારે સ્વસ્થાન તો કેહકપુર નગરી જાણુ, અને ક્ષેત્ર તો સીધપુર દારકાં નગરી પ્રમાણુ. ૮૦૨
 ત્યારે નર મારસે દાણુવ દેવ કાર્તીયા જાણુ,
 ત્યારે બાર કરોડીનું પીર સુદરદીન જોધાર્યો નિરવાણુ. ૮૦૩
 ત્યારે બાર લાખ અને બત્રીસ હજાર શાહા મૌલા મુરતજ અલી રૂપે જાણુ, ૮૦૪
 ત્યારે અથરવેદ હુઆ પરમાણુ, ચાર લાખને બત્રીસ હજાર કલજુગનું પ્રમાણુ.
 ત્યારે બાર કરોડીનું પીર સદરદીન અમરાપુરીમાં પોતા નરવાણુ. ૮૦૫
 તેણે તો શુભ પંથ આરધ્યા જાણુ, તેણે તો સહી અમરાપુરીનો વસો પામ્યા નરવાણુ. ૮૦૬
 ત્યારે શ્રી નકલંકીનો દસમો અવતાર સંપૂર્ણ થયો સહી, એવી શુરે ધક્કાએ વાણી કહી. ૮૦૭
 અહિંથી શ્રી નારાયણુ દેવના દસમા અવતારની દસતરી સંપૂર્ણ સાચ,
 એવી શુરે હસનશાહા સુત પીર ઇમામશાહા બોલ્યા વાચ. ૮૦૮

આગળ જણાવેલા 'સુદિનું મંડાણ, નકલ'ક ગીતા, દશતરી ગાવંત્રી, દસ અવ-
તાર' વિગેરે ઇમામશાહકૃત સઘળાં તોપમારૂં શાસ્ત્રોમાં, સૈયદ ઇમામશાહે મુખ્યમુદ્દો
હિંદુઓને તેમના પોતાના ધર્મશાસ્ત્રો પરથી આસ્થા ઉઠાડી તેમને ધર્મ તથા કર્મથી
બ્રહ્મ કરી, મુસલમાની રાહત ઉપર લઇ જવાનો જ ખાસ ધ્યાનમાં રાખ્યો છે.
એ ઉપરાંત પોતાના કલ્પીત પંથનો મહિમા વધારવાના ઉદ્દેશથી સૈયદ ઇમા-
મશાહે હિંદુ શાસ્ત્રોનું અને જ્યોતિષના ગણિતમાં જણાવેલી સુદિની ઉત્પત્તિ
વિગેરેમાં થોડો ઘણો સુધારો વધારો કરી, પોતાના નીચ હેતુ પાર પાડવાના
ઉદ્દેશથી નવા ગ્રંથો લખ્યા છે કે જે, સઘળાંમાં હિંદુ ધર્મ તથા
અન્ય ધર્મો અને તેમના દેવોની હઠહઠતી નીંદા કરી, પોતાની પાખી બળ
ભીછાવવામાં કરી મજા રાખી નથી, તે સર્વે આગળ આપણે એમના બનાવટી
શાસ્ત્રોમાં વાંચી ગયા છીએ. એ સઘળાંમાં સૈયદ ઇમામશાહે ટાકાપેરનાં ગપ્પાંજ
માર્યા છે. એથી વધારે ખેદમનક વાત તો એ છે કે સૈયદ મીંધાએ પોતાના
અજ્ઞાન તેમજ ભોળા હિંદુ મુરીદોની મુર્ખાઈ અને નાલાયકી બતાવવામાં પણ પાછી
યાની કરી નથી.

સુદિની ઉત્પત્તિના સંબંધમાં સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના જ્ઞાનનો બંડાર
ખુલ્લો કરતાં જણાવે છે કે, "ખોદા તાલાએ પ્રથમ ફીજ ઉપજાવી, તેમાંથી, એક
ઇંડું બનાવ્યું, અને તે ઇંડાને ફેાડીને ત્રણ ભૂવન રચ્યાં છે." ત્યાર પછી સાત
વાર બનાવી, દરેક વારે પ્રમાણે શું શું કીધું છે, તે સઘળું પણ આપણે ઉપર
વાંચી ગયા છીએ. આ ઉપરાંત ચાર ખાણના છુવેની ઉત્પત્તિ, 'બપલા, કાયલા
અરજલા અને ચોથા ખલીફા' કલફની રચના, વિગેરે સઘળાંમાં તો સૈયદ ઇમામ-
શાહે પોતાની તરફથી બુદ્ધિનુજ દીગદર્શન કરાવ્યું છે. ત્યારબાદ સતયુગ, ત્રેતા-
યુગ, દ્વાપર અને કલીયુગમાં તેણે (ઇમામશાહે) સદગેર બ્રહ્માના સ્વરૂપમાં શું શું
નાટકો બજાવ્યાં હતાં, તેનું વર્ણન ગાઇ બતાવ્યું છે.

આ પછી 'મુળબંધ'ના સારરૂપ 'નકલ'ક ગીતામાં 'સૂર્ય ભૂવનનું' સુંદર
વ્યાખ્યાન કર્યું છે, તે ઉપરાંત ત્યાં વસનારા લોકોના આનંદનો મહીમાં પણ ઠીક
ગાયો છે. એ ઉપરાંત ત્યાં કેને જવા દેવામાં આવે છે, તેને માટે સૈયદ ઇમા-
મશાહ જણાવે છે કે; 'જેમણે મૃત્યુ લોકમાં એકાદશીના વૃત કયાં હોય, તથા
પાણીની પરખો મંડાવી હોય તેવા જઇ શકે છે, ત્યાં તેઓને બે હજાર વર્ષ સુધી
સૂર્ય ભૂવનનું મુખ લોગવવા દીધા પછી મૃત્યુ લોકમાં પેલો અવતાર જ્ઞાનનો
(કુતરાનો) ધાય છે. તેઓનો મોક્ષ થતો નથી. કારણ કે 'જેઓ સૂર્યની ઉપા-
સના કરે છે તેમને કુતરાની યોનીમાં જન્મ લેવો પડે છે,' પરંતુ સતપથના
સિદ્ધાંત પ્રમાણે, 'ઇમામશાહને ઇશ્વરના અવતાર તરીકે યોગખ્યા હોય, તથા તેના
વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર ભણી દાન દીધાં હોય તેમનેજ મોક્ષ મળે છે.

(૨) ચંદ્રભૂવન. જેમણે આ લોકમાં પાછીનો પરબો મંડાવી હોય, તથા કુવા તળાવ વિગેરે બાંધાવ્યા હોય, તથા અન્નનાં દાન દીધાં હોય, તેવાઓનેજ ચંદ્રભૂવનમાં વાસ મળે છે. પરંતુ સેવક ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તે લોકો પણ અમર થતા નથી, કારણ કે તેમણે ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર સેવક ઇમામશાહને આ પૃથ્વીમાં ઓળખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન દીધું ન હતું, જેથી તેમને ચાર હજાર વર્ષ સુધી ચંદ્રભૂવનનું સુખ ભોગવ્યા પછી. મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમાં પેલો અવતાર તેમનો દેહકાની યોનીમાં થાય છે.

(૩) તારાભૂવનમાં પણ જેમણે મૃત્યુ લોકમાં પુન્ય દાન ક્રીધાં હોય તેવા જઈ શકે છે. પરંતુ સેવક ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેમને પણ મોક્ષ પદ મળતું નથી. કારણ કે તેમણે આ દુનિયામાં ઇમામશાહને ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર તરીકે ઓળખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન પુન્ય કર્યા ન હતાં, જેથી તેમને છહજાર વર્ષ સુધી તારા ભૂવનનું સુખ ભોગવવા દીધા પછી તેમને મૃત્યુલોકમાં પ્રથમ કાચબાની યોનીમાં અવતરવું પડે છે.

(૪) ધ્રુવભૂવન કે જે મેરૂપર્વત ઉપર આવેલું છે, તેમાં આઠ સ્વર્ગ બાંધેલાં છે તે ઉપરથી તેને ‘આઠપુરી’ પણ કહે છે, તેમાંની પ્રથમ પુરીનું વર્ણન કરતાં સેવક ઇમામશાહ જણાવે છે કે, જેમણે આ દુનીયામાં પુન્ય-દાન ક્રીધાં હોય, તેમને જવા દેવામાં આવે છે, તેમને ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુધી સુખ ભોગવવા દીધા પછી, મૃત્યુ લોકમાં પ્રથમ અવતાર રાજાનો આવે છે, પરંતુ તેમનો મોક્ષ થતો નથી, કારણ કે તેમણે મૃત્યુ લોકમાં અવતાર પાત્રને ઓળખ્યા ન હતા, તથા ઇમામશાહના વંશજોને દાન પણ ન દીધું હતું.

(૨) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવીને પછી મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે. તેમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો મહારાજ તરીકે થાય છે. પરંતુ તેમને પણ મોક્ષ મળતું નથી, કારણ કે તેમણે પણ ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર ઇમામશાહને ઓળખ્યા ન હતા, તે ઉપરાંત તેમના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન પુન્ય કર્યા ન હતાં.

(૩) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ મોક્ષ મળતો નથી. તેઓને ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુધી સુખ ભોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો ઘોડાની યોનીમાં થાય છે. કારણ કે તેમણે પણ મૃત્યુ લોકમાં સતશુદ્ધિના અવતાર પાત્રને દાન દીધું ન હતું.

(૪) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમનો પ્રથમ અવતાર ગૃહસ્થને ઘેર થાય પી. ૪૬

છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. કારણકે તેમણે આ દુનિયામાં અવતાર માત્ર ઇમામશાહને ઝોળાખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર જાણી દાન પૂન્ય કર્યાં ન હતાં.

(૫) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ હીંગલાજ માતાને પ્રસન્ન કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે. પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. કારણકે તેમણે આ દુનિયામાં અવતાર પાત્ર ઇમામશાહને ઝોળાખ્યા ન હતા. તથા તેમના વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર જાણી દાન દીધાં ન હતાં, તેથી પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવવા દીધા પછી મૃત્યુ લોકમાં તેમનો અવતાર જટાધારી તરીકે થાય છે.

(૬) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ આ દુનિયામાં દૂગોદેવી આગળ કમળ પૂજા કરી હોય, તેવાનેજ વાસ મળે છે. સૈયદ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. પરંતુ વિધાર્થી, ભેતસ્રી અથવા પડિત થાય છે, કારણકે તેમણે ઇમામશાહને ઇશ્વરના પાત્ર તરીકે ઝોળાખ્યા ન હતા, તેમજ તેના વંશજ સૈયદોને પણ સુપાત્ર જાણી દાન પૂન્ય કર્યાં ન હતાં.

(૭) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ તુલજા ભવાનીની પૂજા કરી હોય તેવા જઈ શકે છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી, પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછી પ્રથમ અવતાર તેમનો જાંતર મંતર કરનારા તરીકે થાય છે. કારણકે તેમણે સૈયદ ઇમામશાહને સદશુરૂ તરીકે ઝોળાખ્યા ન હતા. તથા તેના વંશજોને પણ સુપાત્ર જાણી દાન દીધાં ન હતાં.

(૮) સ્વર્ગપુરીમાં પણ જે લોકોએ આ દુનિયામાં મહાલક્ષ્મીની પૂજા કરી હોય તેવાજ જઈ શકે છે, પરંતુ પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરે છે. ત્યાં ધનવાનને ઘેર જન્મ થાય છે, પણ અમરપદ મળતું નથી, કારણકે તેમણે સતશુરૂ સૈયદ ઇમામશાહને નામે દાન પૂન્ય કર્યું નથી. તથા તેમના વંશજોને પણ સુપાત્ર ગણ્યા ન હતા.

(૫) ઈદ્ર ભૂવનમાં પણ જે લોકોએ ધર્મ, ધ્યાન, દાન પૂન્ય કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે. પરંતુ સૈયદ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે પાંત્રીસ હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછે તેમને મૃત્યુલોકમાં અવતરવું પડે છે, ત્યાં પણ શેઠાઈ ભોગવે છે. પરંતુ તેમને ભોક્ષ મળતું નથી. તેનું સુખ કારણ પણ સૈયદ ઇમામશાહને અવતાર પાત્ર તરીકે ન ઝોળાખ્યાનુંજ છે.

(૬) ઈદ્ર ભૂવનમાં પણ જેમણે આ દુનિયામાં તપધ્યાન કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી, કારણકે તેમણે અવતાર પાત્ર, સૈયદ ઇમામશાહને ઝોળાખ્યા ન હતા. તથા તેમના વારસોને સુપાત્ર સમજી દાન દીધું નહતું. તેથી ચાલીસ હજાર વર્ષ ઈદ્ર ભૂવનનું સુખ ભોગવ્યા પછી મૃત્યુ લોકમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો હાથીનો થાય છે.

(૭) અમરેશપૂરી જીવન. આ જીવન તો ખાસ સતપંથીઓ માટેજ છે, એટલે જેમણે સતપંથ સેવ્યો હોય, તથા અવતાર પાત્ર તરીકે સંયદ ઇમામશાહને ઓળખ્યા હોય, તથા તેમના વંશજ સંયદોને સુપાત્ર બાણી દર્શોદ વિશેષ વિગેરે બીજાં કાનો આપ્યાં હોય તેમનેજ માટે છે.

તેજ પ્રમાણે આઠમા નવમા અને દશમા જીવનનો ઇન્કારો પણ ખાસ કરીને સતપંથીઓ માટેજ ઇમામશાહે રાખી મૂક્યો છે. એટલે કે જેઓ ખાત્ર કરીને સંયદોને ગુરૂ કરે, તથા ઇમામશાહને ઇશ્વરના અવતાર પાત્ર તરીકે કબુલ રાખે, તેમનેજ એ સ્વર્ગનાં સુખો મળે છે. સંયદ ઇમામશાહે આવાં આવાં અનેક ગ્રંથોમાં મારી લોળા હિંદુઓને ભરમાવી પોતાની પાપ બળમાં એવા તો સંજ્ઞાદ સંડોવ્યાં છે, કે તેમાંથી તેઓ કાલાન્તરે પણ છટકવા પામેજ નહિ, અને આખર સુધી એ અર્ધદગ્ધ પંથમાં સંડોવાઈને સ્વર્ગનાં મીઠા સુખની લાલશાથી, તથા અમરપદ, પચાસ હુરાંઓ અને પાંચસો છોકરાઓ જીવનમાં મળશે એવી આશા રાખી, છેવટની ધડી સુધી સંયદ મુસલમાનને ગુરૂ તરીકે કબૂલ રાખી, કાન પુન્ય આપી પોતાની મુખોઈનો ભોગ બની, સ્વર્ગની લાલશામાં પોતાની જાતને દોજકની અધારી ખીણમાં ખેંચી રહ્યા છે.

આ પછી “છ દરશનની હકીકત” ઇમામશાહે લખી છે તેમાં તો હિંદુ ધર્મના જૂદા જૂદા મત પંથોની નિંદા અને અવગણના કરવામાં કંઈ બાકીજ રાખ્યું નથી.

(૧) બ્રહ્મ દર્શન. તેના વર્ણનમાં ઇમામશાહ જણાવે છે કે, આજ બ્રહ્માજી સતયુગમાં હતા, ત્યારે વારે રઘુવેદનો હતો. અને ભગવાનના અવતાર કાર હતા; ‘શ્રી મન્થ, શ્રી કોરભ, શ્રી વારાહ, અને શ્રી નૃસિંહ.’ આજે સતયુગ નથી, એ બ્રહ્મા પણ નથી, તેમજ એ અવતારો પણ થઈ ગયા છે, જેથી રૂઢવેદ વાંચવામાં પણ સાર નથી, તેમજ આજે જે બ્રાહ્મણો રઘુવેદ વાંચે છે તે પણ હોક-ટના ફાંફાં મારે છે.

(૨) સંન્યાસી દર્શનમાં જણાવે છે કે જોગી, જંગમ અને જટાધારીનો વારો આવ્યો ગયો છે. સંન્યાસીના લેખમાં ઘણી રહ્યા નથી, તેમનાં ઘરો ખાલી છે.

(૩) જેન દર્શનની વાતમાં પણ સંયદ ઇમામશાહે જેન ધર્મની મહત્તી હડહડતી નીંદા કરી છે. તથા તે વાતની જોડમોળ કરવામાં પણ તેની જુદીએ દેખાવુંજ કાઢ્યું છે એમ પ્રત્યક્ષ માલમ પડી આવે છે. કારણ કે કયાં શ્રી કૃષ્ણ-ચંદ્રના! અને નીમીનાથ, પારસનાથના વખતનું છેડું! વચલા અદી હજાર વર્ષના અંતરનુંજ તેમને ભાન રહ્યું નથી. આ ઉપરાંત જેન ધર્મનો મુખ્ય સિદ્ધાંત ‘અહિંસા પરમે ધર્મ’ને વીચારી મૂકી જેનોના મહાન વીર્યકરને માંસાહારી, ગોભક્ષ, તેમજ દારૂ પીવાનું હડહડતું જીવું આજ સુકી એવું લયંદર અપમાન કર્યું

છે કે જે તેટલું અગર તેથી પણ સો દરજ્જે ઓછું એક હિંદુ કુરાન અથવા મુસલમાની ઇમામનું અપમાન કરે તો મુસલમાનો જમીન આસમાન બન્ને એક કરે તોય ન છેડે ! પરંતુ આજે તો હિંદુ ભાઇઓ પોતાનું ગૌરવજ ભૂલી ગયા છે, જેથી સૈયદ ઇમામશાહ જેવા બીબા નફરો પણ હિંદુ દેવ દેવીઓને ગમે તેવા સ્તીતરે, તોપણ તેઓ મુંગે મોંઢે સહન કરી બેસી રહે છે. એજ ઘણી અપસોસની વાત છે.

(૪) પુરુષ દર્શનમાં પણ એવાજ ગપ્પાં હાક્યાં છે.

(૫) શીવદર્શનમાં પણ તેવીજ નીંદાઓ ચાલુ રાખી બેગી જંગમો અને અખ-દ્રુતોની ભારે નીંદા કરી છે. એ સઘળાંમાં ઇમામશાહનો ખાસ મુદ્દો હિંદુ ધર્મોની નીંદા એટલે ‘શીવમાર્ગ’ વિસ્તુમાર્ગ વિગેરે સઘળા ધર્મો ખોટા છે, પરંતુ તેનો ઉલ્લેખ કરેલો એ કલ્પિત સતપંથજ એક સાચો છે, અને તેને સેવ્યાથીજ સાચા સ્વર્ગનાં ફળ મળે છે.

(૬) મલૈચ્છ દર્શનમાં તો સઘળા હિંદુધર્મના દેવ દેવીઓને, તથા ઇંદ્રિયુનિઓ વિગેરે સર્વને મુસલમાની અવતારના જણાવી પોતાનો નીચ આશય પુરો કર્યો છે. એ સઘળાની ટીકા લખવા કરતાં મૂળ લેખજ સ્પષ્ટ હોવાથી તેની ટીકા લખવી મુલતવી રાખી, તેના સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવાને સુર વાચકનેજ શોધું છું.

કુરાનને તો સૈયદમીંઆએ કલીયુગના વેદ ‘અથર્વવેદ’ તરીકે જાહેર કર્યું છે, તથા લા ઇલાહ ઇલિલાહનો બપ જપાવે છે, તથા અડસઠ તીર્થ કયાંથી જે પૂન્ય પાસ થવાની આશા હોય, તેવી આશાસૈયદ ઇમામશાહે જણાવ્યું છે કે, પંજેતન પાકનું નામ લીધાથી મળે છે, તેમજ બ્રહ્માજીને બાબુએ રાખી, પોતેજ (ઇમામશાહ) કલીયુગનો બ્રહ્મા બની બેઠો છે. તથા વિસ્તુની જગ્યાએ તેના દીકરા નુરમહંમેદશાહને ગોઠવી ઘાડ્યો છે. એટલુંજ નહિ પણ તેમના બાપદાદાઓ ખાસ આઠ ઉનાદથી ઉતરી આવ્યા છે એમ પણ કહે છે. તે સઘળાની સાખી-તીમાં સૈયદ ઇમામશાહે ‘દશતરી ગાવંત્રી’ લખી છે, તથા હિંદુઓના ‘દશાવતાર’ પરથી એણે પણ ‘ઇમામશાહી દશાવતારની’ લીલા ગોઠવી છે, તેના ઉપર વાચક વર્ણન આપે એવો, તથા સૈયદ ઇમામશાહનું કપટ પ્રકાશમાં લાવવાના હેતુથી, તથા લોળા અજ્ઞાન હિંદુઓને તે દશ અવતાર તથા તેની દશતરી ગાવંતરીમાં સત્ય શું છે ? તથા અસત્ય કેટલું છે તે જણાવવાના હેતુથી અરે તેનું ટુંક વર્ણન આપવું ઘણું જરૂરનું છે.

પ્રથમ મન્દ્રા અવતારની વાત આવે છે, તેમાં મન્દ્રા ભગવાનના પિતા તરીકે પરમરૂપને ગોઠવ્યા છે, તથા શંખાવતી નામની સ્ત્રીના પેટે ઉત્પન્ન થયાનું જણાવે છે. ‘મન્દ્રા અવતાર પછી દશતરી ગાવંત્રીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, મન્દ્રા ભગવાનનો વીર્યથી ઉત્પન્ન થયેલ મનાવંત, અને તેના ઉગ્રસેન; એ પ્રમાણે

પ્રમાણે પરિક્રમ રૂપિનો વંશ કહેતાં તેમના દીકરા તે હૂર્મ ભગવાન ! શું બુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો છે ! મન્થ ભગવાન માછલાનું રૂપ, અને તેમના વીર્યથી જન્મ્યા તે બધા માણસ ! તે છેક પરિક્રમ રૂપિ સુધી, અને પરિક્રમ રૂપિની સ્ત્રીકમળાવતીના દીકરા હૂર્મ કહેતાં કાચબાનો અવતાર ! ધન્ય છે ઇમામશાહની બુદ્ધિને, અને ધન્ય છે છે તે ભગવાનને માનનારા ભોળા પીરાણા સતપ્રશ્ની બાઈઓને ! હૂર્મ અવતાર કયા કારણને લઈ પરમાત્માનો અવતાર મનાય છે, તે જ પીરાણા સતપ્રશ્ની હિંદુભાઈઓ હિંદુધર્મના દશ અવતારો વાંચે તો તેમની આંખોજ ઉઘડી જાય. પણ બિચારાઓને ‘ મુળબધ, તુરનામું, બાજનામું, ઘટપાટની કીઆઓ ’ વિગેરે વાંચતા પરવર આવે તોજ તે વાંચે ! હૂર્મ ભગવાન પાછા કાચબાના રૂપે પરજ્યા હશે, ત્યારેજ તેમના વીર્યથી પ્રજા ઉત્પન્ન થઈ હશે ને ! દશતરી ગાવંત્રીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે હૂર્મના વંશમાં પણ મનુષ્યો જન્મ્યા છે.

હૂર્મના દીકરા વસરત, તેમના દકાઈએત, એમ કરતાં કરતાં પરજપતના દાદમ રૂપિ, અને તેની સ્ત્રી પદમાવતીના ઉદરથી પાક્યા તે વારાહ ભગવાન, વારાહ એટલે સુવર, શું ! ઇમામશાહે બુદ્ધિ પોંચાડી છે ? માણસમાંથી સુવર જન્મે એ પણ ઠીક છે. આ તો એમની કથાની ચોખ થાય છે. કોઈ હૈયા કુટયાએ વળી સુવરને પણ કન્યા આપી હશે, જેથી વારાહ ભગવાનનો પણ વંશ ચાલુ રહ્યો. વારાહના દીકરા પણ પાછા માણસ જન્મ્યા, તેનું નામ દેહેર, તેના રૂપક, એમ કરતાં ગૌતમના અમરિષ, વળી અમરિષ માથે પણ કલંક ભગવાનું હશે, તે વળી તેમની સ્ત્રી ચંદ્રાવતીને પેટે પાછા સીંહના સ્વરૂપમાં નૃસિંહ ભગવાન જન્મ્યા. આવી આવી ગણેડ કથાઓનો ઉલ્લેખ કરતાં પણ શરમ આવે છે, શું ઇમામશાહની નજરમાં એટલું પણ નહીં આવ્યું હશે કે, આ બધું છાનું તે ક્યાં લગી રહેશે ! માછલામાંથી માણસ જન્મે, ને વળી માણસમાંથી કાચબો પેદા થાય, અને કાચબાના વંશમાં વારાહ (સુવર) જન્મે. પોલપોલની તે કાંઈ આથી વિશેષતા હોય ! વળી વારાહનાં વંશમાં માણસો જન્મે ! અને તેમને પાછો સિંહ જન્મે.

નૃસિંહ અવતાર તો જ્યારે હરજ્યાકંશે પોતાના દીકરા પ્રહ્લાદને અસંખ્ય સંકટો દીધાં, પરંતુ તેનો વાળ પણ વાંકો થયો નહોતો, જેથી છેવટે ધગધગતા લોહ થંભે વળગાડી કુરતાની હદ કરી, ત્યારે લોહથંભ ફાટી તેમાંથી નીકળી પ્રહ્લાદની વારે આવનાર તે નૃસિંહા ભગવાન, કે જેણે હરજ્યાકંશેને માર્યો હતો, તેમાં ક્યાં નૃસિંહ ભગવાનની મા, અને પિતા ! પરંતુ ઇમામશાહના અદભુત પ્રાક્રમની પ્રસાદી રૂપ પીરાણા સતપ્રશ્ની દશતરી ગાવંત્રીમાં વારાહના વંશના તે નૃસિંહ ભગવાન ! અહા હા ! કેટલું ભુકું ! અરે ! પીરાણા સતપ્રશ્ને હિંદુધર્મ માનનારા આર્યો જરાક તો આંખ ઉઘાડીને

આ તમારા પુણ્ય શાસ્ત્રની પેઠી જુઓ. હવે નૃસિંહ ભગવાન કે જેઓ સિંહ સ્વરૂપમાં હતા, તેમને પણ કોઈ કમભાગીએ કન્યા આપી હોય એમ ઇમામશાહે નક્કી કરી, તેમનો વંશ પણ ચાલુજ રાખ્યો છે. નૃસિંહ ભગવાનના દીકરા મનાઈએત, અને તેમના વંશવદળ એમ કમે કમે કાસમરૂપ, અને તેમના દીકરા તે શ્રી વામન ભગવાન. આ બાબતમાં તો ખરેખર ઇમામશાહે કોઈની પાસેથી ઉછીતી જુદી લીધી હોય એમ માલમ પડે છે, કારણ કે માણસના માણસ જનરૂપા એમ બતાવે છે.

પાછળથી વામન ભગવાનના વંશમાંજ ફરસુરામનો પણ જન્મ થયાનું બતાવે છે. અને ફરસુરામ અખંડ બ્રહ્મચારી હતા તે વાત જુદી જઈ તેમને પણ પરણવાની લાપ વળગારી, તેમના પુત્ર રઘુ, નથુ વિગેરે જણાવે છે, તેમના અન્વેષણ, તેના દશરથ, અને તેમના શ્રી રામ વિગેરે જણાવે છે, પરંતુ વળી પાછું અહિં જુદિતું પ્રદર્શન જુદલું કરતાં બ્રાહ્મણના વંશમાં સૂર્યવંશી જનમ્યાનું બહાર કરી દીધું છે. વળી રામા અવતાર તો ખાસ કરીને હરિશ્ચંદ્રને તારવા માટે, તથા રાવણ દેત્યને મારવા માટે જ થયો હતો. આ તે કાંઈ નાની સુની ગપ કહેવાય ! રામા અવતાર તે ખાસ હરિશ્ચંદ્ર માટે જ ! ક્યાં રાગ હરિશ્ચંદ્ર અને ક્યાં શ્રી રામ ! સૂર્યવંશમાં રામચંદ્રજીના દીકરા લવ સુધી તો દીક પણ પાછળથી લવના પદમ, અને એમ કરતાં કરતાં વાસુદેવના દીકરા તે શ્રી કૃષ્ણ એ વાત તો સાચી ખરી ! પરંતુ સૂર્યવંશમાંથી એટલો જલદી અંદ્રવશ કેમ ફટી નીકળ્યો ! એમાં જરૂર ઇમામશાહે પોતાનો એલમનો ઉપયોગ કર્યો હોય એમ દેખાય છે ! કારણ કે આગળ પણ માણસમાંથી પણ, અને પશુમાંથી માણસ બનાવવાની ઇમામશાહની બદ્દઈ શક્તિ પણ આગળ ઉપરે આપણે બહી ગયા છીએ. ત્યાર બાદ શ્રી કૃષ્ણના દીકરા તે પ્રદુમન, તેના સેસથાન, બેલરથાન વિગેરે ચાલે છે, પરંતુ પ્રદુમનના દીકરા અનીરૂદ તો દેખાયાજ નહિ ! કદાચ તેને જીવંતની એકાદ દુરાં ઉપાડી ગઈ હોય એમ માલમ પડે છે. એટલે તેની બગર ઇમામશાહને ક્યાંથી રહે !

એ બેલરથાન પછી અનુક્રમે સંહીરાજના દીકરા જુદ ભગવાન. ભલે ! ભલે ! ઇમામશાહના જુદ ભગવાન તમે ભલે જન્યા ! પણ ક્યાં તમે ! અને હિંદુશાસ્ત્રે માને છે તે જુદ ભગવાન ! કે જેમનું મુખ્ય સુત્ર “ અહિંસા પરમે ધર્મ ” ને વિસારી મૂકી, પાંડવો પાસે ગાય કપાવી તેમનું પાપ ઉતારાવનારા તમે ! વાહરે ! ગાય કપાવવા શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની છઠી પેઢીએ ફટી નીકળનાર ઇમામશાહના જુદ ભગવાન ! આ ઉપરાંત પીરાણા સતપંથનો નવમે શ્રી જુદા અવતાર કે જે તદ્દન ગપગોળાથી ભરપુર છે, કે જેમાં ધર્માવતાર પાંડવો કે જેઓ જેઓ શ્રી કૃષ્ણ

પ્રભુ ગૌપાળ ગોપાલના ખાસ ભક્ત હતા, તેમને પણ પીરાણા મતપંથે એવા ભુંડી દશામાં ચીતયો છે, કે જે વાંચી એકેએક હિંદતું હૃદય કકળી ઉઠ્યા શીવાય રહેજ નહીં, તેવી દશામાં પાંડવોને એ પાખંડી પીરાણા સતપંથમાં કેવી રીતે સંડોવ્યા છે, જેનો ટુંક સાર આ પ્રમાણે છે. ઇમામશાહી બુધા અવતારના સ્વરૂપની ઓળખાણમાં જણાવ્યું છે કે છુદ્દ ભગવાનનું મોટું ગોળ, પગ વાંકા અને શરીરે કઠરૂપાનો વેસ લાઈ પાંડવો જ્યાં રાજસુયસ કરતા હતા ત્યાં આવ્યા. મુખ્ય દરવાજે ભીમની ચોકી હતી તેથી, આવા કઠરૂપા શરીરવાળા છુદ્દને અટકાવી ભીમે પુછ્યું કે તું કયાં જાએ છે? ત્યારે છુદ્દે જણાવ્યું કે મને ભુખ લાગી છે, તેથી રાજા ધર્મની પાસે બહુ છું. ભીમે કહ્યું કે રાજા ધર્મ તો યજ્ઞ કરાવે છે. અને બ્રાહ્મણો વેદ ભણે છે. ત્યાં તારા જેવી અપવિત્ર વ્યક્તિને જવા રજા નહીં આપું. તું કેઈ પાપી માણસ છે. માટે તારે યજ્ઞમાં જવું નહીં, ત્યારે છુદ્દે કહ્યું કે ભીમ! હું પાપી નથી પરંતુ જે બ્રાહ્મણો યજ્ઞ કરાવે છે, તે બધા અસુદ્ધ અને પાતકી છે. અવતાર પાત્રને તે જાણતા નથી, માત્ર પેટ ભરવાની ખાતર ઠાલા ઠાલા વેદ વાંચે છે. આજે તો હવે “બ્રાહ્મણમાંથી બ્રહ્મા ગયા, તે છુદ્દે બ્રહ્માજીવં રૂપ નગ્રી મહંમદ થયા.” એ બ્રાહ્મણો અધરવેદને જાણતા નથી, અને ત્રણ યુગના વેદને ભણે છે. તે આજે ચંડાળ સરખા છે. “તે બહુજ વેદ વાંચે ને અડસઠ તીર્થની જગાએ જાએ અને નીતનીત ગંગામાં નાંચે, આજ પથર સુતિની પુજા કરે તે ચંડાળ પાક શી રીતે જાએ?” આ પ્રમાણે ભીમ સાથે બુધે વાત કરવાથી, ભીમને આ છુદ્દની વાતમાં ભારે શંકા થઈ. ને મનમાં જાણ્યું કે આ કેઈ દેવસુતિ છે. તેથી ભીમે કહ્યું કે મહારાજ તમે ઉભા રહો, હું રાજા ધર્મને તમારી વાત કહે છું. એમ કહી ભીમ તેને દરવાજે ઉભા રાખી ધર્મરાજની સાથે વાત કરી, કે મહારાજ કેઈ મહાન પુરૂષ દરવાજે ઉભા છે. તે અગમનીગમની વાતો કરે છે. શરીરે કઠરૂપા પગ વાંકા, ગળતકોડ શરીરે વહે છે. આવી જ્યારે ભીમે વાત કરી ત્યારે ધર્મરાજએ પાંચે પાંડવ સાથે સહદેવને પુછ્યું કે ભાઈ એ કેણુ છે? ત્યારે સહદેવ જોશીએ કહ્યું કે છુદ્દ અવતાર તે શ્રીકૃષ્ણજી થયા છે. માટે તમે જગનને સુક્રીને મળવા જાઓ, આવો પ્રસંગ ફરી નહીં મળે, આમ જ્યારે સહદેવ જોશીએ કહ્યું ત્યારે સઘળા બ્રાહ્મણો બોલી ઉઠ્યા કે મહારાજ, એવા ચંડાલનું મુખ જોવામાં પાપ છે. માટે તમે ત્યાં ન જશો. એટલે ભીમે બ્રાહ્મણોના કાય જાડી બહાર કાઢ્યા. અને પાંડવો તો છુદ્દ ભગવાનને મળવા ગયા, અને બ્રાહ્મણોએ દેવને ઓળખ્યા નહીં, તેથી આજ કળયુગમાં ભીજ માગીને પેટ ભરે છે. પાંડવોએ છુદ્દનું દર્શન કર્યો અને સમજ્યા કે આપણું પાપ સર્વે ગયાં અને આપણે યજ્ઞ પુરો થયો. ધર્મરાજને છુદ્દે કહ્યું કે રાજા ધર્મ, તમે યજ્ઞ શા માટે કરો છો, ત્યારે ધર્મ

કહ્યું કે પાપ ઉતારવા માટે, બ્રાહ્મણોના કેવાથી, ત્યારે ભગવાન બુદ્ધે કહ્યું કે જો તમેને પાપ ઉતારવું હોય તો ઇમાન રાખો, અને ગાયને વરેણો તો તમે વેકુંઠમાં જશો. ત્યારે પાંચે પાંડવે સ્વામી બુદ્ધનું કેવું કબુલ કર્યું, અને ગાયને કાપ્યાનો વિચાર નહીં કર્યો, એટલે પાંડવો કામધેનુ ગાયને લાવ્યા. કામધેનુ ગાયે બુદ્ધનું વીકરાળ સ્વરૂપ દેખી પાંડવોને કહ્યું કે તમે આ ચંડાલના કહેવાથી મારો વધ કેમ કરો છો, હિંદુ આર્યધર્મની સઘળી દુનીયા ગાય બ્રાહ્મણને પુજે છે, અને તમે આ પાપીના કહેવાથી મને મારો છો ! માટે કંઈક વિચાર કરો. ચંડાળ અને પાપી વિગેરે શબ્દો બુદ્ધને કહેવાથી ગાયને બુદ્ધ ભગવાને આપ આપ્યો કે અત્યારે જાણું કપાલીને કળયુગમાં તું વીજા બાળે, આ પ્રમાણે કામધેનુ ગાય અને બુદ્ધ ભગવાનનો સંવાદ થયો, અને પાંચે પાંડવોએ મળીને ગૌવધ ક્ષીણો. ગાયનું માથું રાજા ધર્મે માથે લીધું, અને ચાર પગને ચારે બાજુએ માથે ઉપાડયા, ગાયનું માથું સતી દ્રૌપદીએ એકલું, એટલે બુદ્ધે કહ્યું કે તમે હસ્તીનાપુરના બનરમાં નીકળો. ગાયનું લોહી વહે જાય છે, અને પાંડવો મુખે બુદ્ધ ભગવાનનું નામ જપે જાય છે. હસ્તીનાપુરમાં હોહાકાર થઈ રહ્યો, અને પાંડવોની લોકો નીંદા કરવા લાગ્યા. તેથી પાંડવોનું પાપ ઉતરી ગયું, અને પાંડવોના મુગટ સોનાના થયા. તેથી લોકોને અચંબો થયો કે, આતો પાંડવોના મુગટ સોનાના થયા. જેથી પેલાં બ્રાહ્મણો કે જ્યાં ગાય કાપી હતી ત્યાં ગયા અને ગાયની જે આંતરડી પડી હતી, તે ઉપાડી આવ્યા અને તે આંતરડીની જનોઈ કરીને ગળામાં ગાલી. તેથી ભાઈઓ આજ કલયુગમાં બ્રાહ્મણની જનોઈ તે ગાયની આંતરડી છે. એમ ઇમાનશાહ જણાવે છે. બાકી બ્રાહ્મણની વેળાતો વધ ગઈ. જ્યાં પાંડવોએ ગાય કાપી હતી, ત્યાં ચોગી લોકો દોડયાં. તેને શીંગડાં હાથ લાગ્યાં જેથી બેગીઓ ફાકટ સીંગી ગળામાં નાખે છે. આજ કળયુગમાં બેગીની વેળાતો ચાલી ગઈ છે. ત્યાર પછી જ્યાં ગાય પાંડવોએ કાપી હતી ત્યાં અબદુત લોકો દોડયા તેને ગૌચાંમ હાથ લાગ્યાં તે લાવ્યા. “ ભાઈ આજ અબદુતની વેળા તો વહી ગઈ બાકી ફાકટ ચાંમડાં કેડે બાંધે છે સહી. ” ત્યાર પછી જ્યાં પાંડવોએ ગાય કાપી હતી, ત્યાં વૃત્ત પાળવા વાળા લોકો ગયા, તેમને પુંછડું અને આંચળ મળ્યા તે આજ કળયુગમાં વૃત્તની વેળા વહી ગઈ છે. જેથી મુખે લોકો ગાયના આંચળને અને પુંછડું દોવરાવે છે જ્યાં ગાય કપાણી હતી, ત્યાં બ્રાહ્મણ અને કણ્ઠીની છોકરીઓ દોડી ગઈ, તેને ગાયનું છાણ હાથમાં આવ્યું તેથી આજ કળયુગમાં કણ્ઠીની તથા બ્રાહ્મણની છોકરીઓ છાણ મેળે છે, ત્યાર પછી કેટલાક ક્ષત્રી અને વરચ લોકો ગાય કપાણી હતી ત્યાં ગયા, આજ કળયુગમાં ફાકટ ગાયની પુજા કરે છે. અને સંસાર એળે ગુમાવે છે. “ જો તમે આજ પીરાણા સતપંથ અશ્વેરવેદને સોધો તો મળે દેવ દસમે અવતાર નળી મહામહોનો, ”

ત્યારપછી પાંડવોએ યુદ્ધ સ્વામીજીને કહ્યું કે કળયુગમાં કળી*કાળમાંથી ઉગ-
 રવાનો અમને રસો ખતાવો, ત્યારે યુદ્ધ સ્વામીજીએ કળયુગનાં કેટલુંક વર્ણન
 કર્યું, અને કહ્યું કે તમે હેમાળે શરીર ગાળો, ત્યારે પાંડવોએ કહ્યું કે પ્રભુ તમારા
 વગર અમારાથી કેમ રહેવાય, ત્યારે યુદ્ધે કહ્યું કે કળયુગમાં હું યુગ રૂપે
 રહીશ ત્યારે પાંડવોએ કહ્યું કે તમારા યુગ અવાસનું ઠેકાણું કહો, ત્યારે યુદ્ધે
 કહ્યું કે “પશ્ચિમ દીસામાં આરણ દેશ, ત્યાં હું ઇસમે મનુષ્ય અવતાર લઈશ,
 અને ભરતખંડમાં જાંબુદીપે કુવારકાં જંગે ઇમામપુરી કેતાં પીરાણામાં શુરૂ બ્રહ્મા
 રૂપે હું યુગ રહીશ.” કળયુગમાં શુરૂ બ્રહ્માનું નામ નબીમહંમદ રૂપે છે. તેને
 ગાફલ દુનીયા નવ જાગે કોઈ. બીજું ઠેકાણું શુરૂ બ્રહ્માવીસનું મહેસ રૂપે ત્રણે
 કળાં લઈ શુરૂ નબી મહંમદ ફરસે સહી, તેને ગાફલ દુનીયાં જાગે નહીં, જ્યાં
 કહ્યા યુદ્ધ સ્વામીએ શુરૂ બ્રહ્મા, નબી મહંમદના ઠામ ત્યારે પાંચે પાંડવ લાગ્યા
 પાંચે, ત્યારે સ્વામી યુધ દેવ બોલ્યા કે, અમારે ત્રીજું ઠેકાણું જ્યાં “ખાનામાં
 ગત એકાંતજ હોય, નીત નીત અમી પીએ જે કોય, ત્યાં નીત્ય નીત્ય
 વાસ અમારે હોય.” અને યુદ્ધ સ્વામી બોલ્યા કે તમે જ્યારે જ્યારે યાદ કરશો ત્યારે
 તમારી સમીપ હું હાજર રહીશ. એમ કહી પાંડવોને પોતાના અવાસ મોકલ્યા એટલે
 યુદ્ધ સ્વામીની પાસે આડસઠ તીર્થ આવ્યા, કે પ્રભુ તમારા વગર અમથી કળયુગમાં કેમ
 રહેવાય, માટે અમે કયાં જઈએ ? કારણ કે કળીયુગમાં મનુષ્યો પાપ કરીને તીર્થ
 સ્નાન કરે, તેનાં પાપ અમ શીરે ચડે, તેથી અમે તમારા વગર નહીં રહીએ, ત્યારે
 યુધ સ્વામીજીએ કહ્યું કે, “હું કળયુગમાં પ્રગટ નહીં રહું, પણ યુગ વાસ રહીશ;
 મારે ઠેકાણું પશ્ચિમ દીશા એરાંક ખંડમાં હું મનુષ્ય રૂપે દશમે અવતાર લઈશ,
 તમે સગળાં તીર્થ બ્રહ્માજીએ સ્થાપ્યાં છે, માટે તમે કળયુગમાં શુરૂ બ્રહ્મા નબી-
 મહંમદની કળામાં જઈ રહેજો. જાંબુદીપ નગરીમાં શુરૂ હમનશાહ રહે તે
 શુરૂ નબીમહંમદ અતે કહે, જે શુરૂના ઘરમાં તપસી ફીરી તેને એઈ લેજો,
 ગાફલ દુનીયાં તેને જાણશે નહીં.” આજે કળયુગમાં ઇમામપુરીમાં ગંગુઆ કુવામાં
 આડસઠ તીર્થ આવી રહ્યા છે. યુધ સ્વામીનાં વચન સાંભળી તીર્થ સૌ ખુસી
 થયાં, અને ગંગુઆ કુવામાં ગયાં, ત્યાર પછી યુધ સ્વામીજી પાસે ભેરવ ભુત
 પ્રેત વિગેરે આવ્યાં, અને કહેવા લાગ્યાં કે પ્રભુ તમે જ્યારે યુગ રહેશો ? ત્યારે
 અમારે કળયુગમાં શું થાશે ? તમારા વગર અમે કેમ રહી શકીએ, ત્યારે યુદ્ધ
 સ્વામી બોલ્યા કે, આજ કળયુગમાં આડસઠ તીર્થ તથા દેવ મંદીરામાંથી સૌ
 આહી ગયા છે. અને ઇમામપુરીમાં ગયાં છે, જેથી તેનાં ઘર ખાલી છે, માટે તમે સૌ
 ભેરવ ભુત પ્રેત વિગેરે તીર્થ સ્થળમાં જાઓ અને પરચા પુરજો, ભોળી દુનીયા
 તમને માનશે, “આજ કળયુગના ભુત્યા લોકો ફાકટ તીર્થ જગાએ જાય છે,
 હંડ મુઠ દેવરાવી ફાકટ હેરાન થાય છે. પથર મુર્તી દેવળ દેરામાં જે પુજા થાય,
 તે સર્વે ભુત પ્રેતની પુજા થાય,” આજ કળીયુગમાં સતપંથના અથરવેદની

રચના વીના જે પુત્ર થાય છે તે સર્વે ભૂત પ્રેત ખાઈ જાય છે. આજ કળી-યુગમાં ગુરૂ નળીમહાંમદ હાજર ઇમામને ગાફલ દુનીયાં નવ જાણે કોય, અને કોઈક કોઈક મારે છે. અને પથર મુસ્લી અને મંદીરોમાં ઠાલા ઠાલા સમજ્યા વિના ભૂત પ્રેતોને પથે લાગે છે. પરંતુ સાચા સતગોસ્તના ગરને કોઈ જાણતું નથી. આ પ્રમાણે બુદ્ધ બગવાને કહીને ભૈરવ ભૂત પ્રતાદીને રવાના કર્યો. આ પ્રમાણે હીન્દુ ધર્મ કર્મનું. તેમજ હીન્દુઓના દેવ તેમજ તીથ સ્થળનું, બારેમાં બારે અપમાન કરનારો પીરાણા સતપંથનો કહેવાતો બુદ્ધાવતારનો દુઃકસાર આ પ્રમાણે છે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના દશમાં નકલક્રી અવતારની જોડ-મેળમાં પણ એથી વધારે ગપ્પાં માર્યા છે. દશમો નકલક્રી અવતાર કે જે હિંદુઓની માન્યતા પ્રમાણે હવુ કલીયુગ પુરે થયે થવાનો છે. તે અવતાર તો અરબસ્તાનની આરબ બતિમાં હજરતઅલી રૂપે થઈ ગયો છે, એમ જણાવે છે, તથા પોતાના ભોળા તેમજ અજ્ઞાન હિંદુ સેવકોને, એ અવતાર આરબ બતિમાં કેવી રીતે થયો, તેની જોડમેળ બતાવવા ખાતર, સૈયદ મુહરરીનની બીછાવેલ બળ પ્રમાણે બુદ્ધા અવતારને પુંછડે, દાદા આદમની પેઢીઓ લગાડીને, મોલાના હજરતઅલી સાહેબનેજ દશમાં નકલક્રી અવતાર તરીકે ગોઠવી દીધા છે. અને તેમના વંશજો તરીકે છેવટે પોતે (ઇમામશાહ) આ કલબુગના બ્રહ્મા છે એમ જાહેર કરી, તથા પોતાના પુત્ર (તુરમહાંમદશાહ) ને વિસ્તુ બગવાનના અવતાર તરીકે ગોઠવી દઈ, પોતાના ભોળા સેવકોમાં, એ કલીયુગના બ્રહ્મા, અને વિસ્તુ બગવાનને, માને તોજ મોક્ષ મળે છે, એવી ખોટી માન્યતા ફેલાવી, તેમના ધન, તથા ધર્મને ચુસી લેવાની અજબ સુક્રિત એ ચાલાક સૈયદ ઇમામશાહ ગોઠવી ગયા છે.

એ ઉપરાંત એમ પણ જાહેર કર્યું છે કે, “પેલા વેશાખ સુદ ૨ શુક્રવારને દિવસે દ્વાપર યુગ પુરો થયો છે, તથા તેજ દિવસથી કલિયુગની શરૂઆત થઈ છે. અને કાલીંગા દૈત્ય પણ તેજ દિવસે ચીજ મહાચીજ નગરીમાં અવતર્યો છે.”

કે જે આજે પોતાને કાશી વિશ્વનાથ તરીકે આખી પૃથ્વી પર જાહેર કરી, તમે ખેડમાં પોતાના નામને બપુ કરાવે છે. ” આવી આવી અનેક રીતે સૈયદ ઇમામશાહ હિંદુ દેવોનું અપમાન કરતોજ રહ્યો છે. એ ઉપરાંત પોતાના બુદ્ધિ પ્રાકમરૂપ દશમાં અવતારમાં એમપણ જણાવે છે કે, કલીયુગના અતે હજરત અલી-સાહેબ ફરી જન્મ લઈ કાલીંગા દૈત્યને મારશે, અને જેઓ ખરા સતપંથી હશે તેમને રાજ કરાવશે ! ત્યારપછી અત્યારે કાલીંગા દૈત્ય રાજ કરે છે, તે ચીજ મહાચીજ કયું ! પીર શમસે પોપટ રૂપે સુરજ રાણીને બોધ કર્યો હતો, જેને આજે લગભગ છસો વર્ષ થવા માન્યાં છે, તો પછી આ વાત પણ ઇમામશાહના લખવા પ્રમાણે ખોટી ઠરે છે. કમળા કુંવર, સુરજ રાણી અને બીજાં છ જણ કુદરે આઠ જણને સતપંથ ધર્મનું જ્ઞાન આપ્યું, અને સુરજ રાણીના કાથેજ કાલીંગા દૈત્યનું મૃત્યુ થઈ ગયાની વાત પણ સૈયદે લખી

નાખી છે, તથા સરસ્વતી નદી કે જે આર યુગ સુધી પાણી વર્ષરની ખાલીજ હતી, તે એ વખતે હૈત્યના દોહીથી બરપુર વહી હતી, એમ પણ જણાવે છે. ત્યારે હવે કાર્લોગિ મરી જાય છે એ પણ સાબીત થાય છે, અને વળી પાછો બીજે લખે છે કે, કલીયુગને અંતે શાહા સૈન્ય ભેડું કરીને કાર્લોગાને મારવા જશે, એ પરથી એમ સાબીત થાય છે કે આ બધી ગપ કથાઓજ છે. કારણ કે હૈત્ય કાર્લોગિ મરી ગયો છે, જેથી શાહાના લશ્કરને પણ ભેગા થવાની જરૂર નથી, અને ઇમામશાહનેા રોગે પણ સોનાનો થયો નથી. આવી જુદી વાતો લખવામાં તેમનો મુખ્ય હેતુ, અજ્ઞાન હિંદુઓને હિંદુધર્મ પરથી આસ્થા ઉઠાડવાનોજ છે. પરંતુ આ બધામાં ઇમામસાની બુદ્ધિની ખરેખરી કિંમત અંકાઇ જાય છે.

કાર્લોગા હૈત્યના પેટમાં દોજકનેા ધો બર્યો હતો, તે સવાપોર તેના પેટમાં રહ્યો, તે કાર્લોગા હૈત્ય વાસર્યો, અને દોજકનેા ધો ખાલી કરી નાખ્યો. તે ખોરસનમાં જઇ પડ્યો, તેમાંથી તમાકુનું ઝાડ ઉગ્યું. સાઇ આજ તમાકુ પીવે તે દોજકમાં જાયે, ત્યારે સૈયદ ઇમામશાહના વંશના સૈયદો તમાકુથી બરેલા હુકા તથા બીડીઓ પીએ છે, તેનું કેમ થશે ? આ ઉપરાંત સુરજ રાણીના હાથેજ કાર્લોગા હૈત્યનું મૃત્યુ થવાનું હતું, ત્યારે શાહે આખી દુનિયાના લશ્કર શ્યા માટે ભેગા કરવાની તસ્દી લીધી. કાર્લોગા હૈત્યને મારવા માટે તેવીજ કરોડી દેવતા, નવાળું કરોડી યક્ષ. છપન કોડી મેઘ, બત્રીસ કરોડી કેનર, પાંચ કરોડથી પ્રહલાદજી, સાત કરોડનું રાજા હરિચંદ્ર, નવકરોડથી પાંડવ રાજા ધર્મ, બાર કરોડનું પીર સુદરશીન, અનંત કરોડથી પીર કળીસ્તીન, ચોસઠ લાખ ભેગણી, વાસંત નાગના દળ, ભૂત પ્રેત, પલીત, એક લાખ ચોવીસ હજાર પીર પેગંબર, અઢાર બાર વનસ્પતિ, સાત સમુદ્ર, નવસે નવાળું નદીકું, પાણી, પવન, હનુમાનજી, રૂપીચુનીઓ, નવગ્રહ, સતયુગ, ત્રેતા, દ્વાપર, અને કલીયુગના મુનીવરો એ સઘળાને એકઠા કરી ફલફલ થોડા ઉપર શાહ બેસી કાર્લોગાને મારવા નીકળ્યા. ત્યાં તો કાર્લોગા હૈત્યને સુરજ રાણીએ ફૂલના દડાથી મારી નાખ્યો. એ પરથી એમાં સત્ય શું છે તે માલમ પડતું નથી. આ બધાની જોડેમેળ કરવામાં સૈયદ ઇમામશાહે બારે થાપ ખાધી છે, તેમાં પણ તેમનો પ્રપંચ છેકજ ઉઘાટો પડી જાય છે. છતાંએ એવા કેટલાક હિયાફટા અર્ધદગ્ધ સતપંથી હિંદુઓ પડ્યા છે, કે જેઓ એ વાતને પણ સાચી માની રાગડા તાણી, એ કુટિલ દશઅવતારને ગાય છે; અને તેને સત્ય માને છે, તેમને પરમાત્મા આ બધા પાપ પ્રપંચોમાં સત્ય શું છે, તે જાણવાની સફળુદ્ધિ આપે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઇમામશાહે સતપંથીઓને અભિવ્યંત્રી લાલચો આપવામાં પણ જરા કંજુસાઇ કરી હોય એમ માલમ પડતું નથી. જેમ અને તેમ છટે હાથે ઉદારતા વાપરેજ ગયો છે. આ કલીયુગમાં પીરાણા સતપંથને માનનારાઓ દશેાંદ આપે, નીત્ય નીત્ય ખાતામાં જાય, તથા અગ્રી પીએ છે, તેઓ અમરાપરમાં સવા લાખ વર્ષ સુધી રાજ ભોગવે છે. તથા અમરાપરમાં એક એક મુમનને માટે હીરા જડીત અને સોના રૂપાની ઇંટો અને કેશર કરતુરીના ગારાથી બનેલા

પ્રકરણ ૯ મું.

પીરાણા સતપંથીઓની રાત્રિના વખતે ખાનામાં થતી પુજાની ક્રિયાઓ.

પીરાણા સતપંથના મુળ સ્થાપક સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના હિંદુ સેવકોને ખાસ મુસલમાન બનાવવાનાજ ઇરાદાથી, અનેક સુક્તિ પ્રયુક્તિ અને છળભેદો વાપરીને પોતાની પ્રપંચ બળ પાથરી છે, કે જેમાંથી અજ્ઞાન અને ભોળા હિંદુઓ ભડકીને છટકી બાંધ નહિ. એજ મુદ્દે ખાસ ધ્યાનમાં રાખીને પોતાના ભોળા સેવકોને સમજાવ્યું છે કે, પીરાણા સતપંથ એ કલીયુગના વારા પ્રમાણે અથરવેદી સનાતન ધર્મજ છે. અને અથરવેદ એ કલીયુગનો મુખ્ય વેદ છે. અથરવેદ એટલે ઇમામશાહનાં બનાવેલાં બનાવટી શાસ્ત્રો, તથા અર્ધદગ્ધ કલમાઓનો સંગ્રહ, આ ઉપરાંત એ પ્રપંચ કુશળ સૈયદે પોતાનો ઉભો કરેલો પીરાણા સતપંથ એ ખરેખરે હિંદુધર્મ જ છે એમ બતાવવા ખાતર પોતાનાં અર્ધદગ્ધ શાસ્ત્રોનાં નામ પણ હિંદુશાસ્ત્રોને મળતાંજ આપ્યાં છે. જેવાં કે યોગવાણી, વિવેક વલ્લભરો, સતવેણી કુ આખ્યાન, સતપંથીઓનું નીત્યકર્મ વિગેરે. આ ઉપરાંત હિંદુઓની ગાયત્રી, જન્મ, લક્ષ્મ, અને મરણ પ્રસંગે કરાતી વંદિક ક્રિયાઓ ઉપરથી એ કુટીલ કપટી સૈયદે પણ એ દરેક પ્રસંગોને માટે અર્ધદગ્ધ મુસલમાની દુવાઓ બનાવી છે કે, જે વડે હિંદુ જ્ઞાતીઓનાં ધનતેમજ ધર્મની ખુવારી થઈ રહી છે. જન્મ અને લક્ષ્મ જેવી ઉચ્ચ ભાવનાવાળા ક્રિયાઓ કે જે વિદ્વાન બ્રાહ્મણો પાસેજ કરાવવી જોઈએ. તેને બદલે એ દરેક ક્રિયાઓ પૈસા થુટી લેવાના કારણથી સતપંથના મુખી પાસેજ કરાવવી એવા નિયમ ઘડયો છે, અને તે મુખીએ એ દરેક પ્રસંગે મળતા સઘળા પૈસાઓ ઇમામશાહના વંશજ સૈયદોને મોકલી આપવાં જોઈએ, એવી ગોઠવણ કરી છે. તે ઉપરાંત મરણ પછીની દશા, એકાદશા, દ્વાદશા ઇત્યાદિ શ્રાધ્ધાદીક ક્રિયાઓ જે પ્રમાણે હિંદુઓ કરે છે તે પ્રમાણે, એ દરેક પ્રસંગોને માટે પણ સૈયદ ઇમામશાહ જુદી જુદી દુવાઓ લખી ગયા છે. તથા મૃત દેહને સ્વર્ગમાં મોકલવાને માટે પણ સૈયદ ઇમામશાહના વંશજ પૈસા લઈને દોવા પડી ગોઠવણ કરી આપે છે. એ ઉપરાંત દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત. સુતક નિવારણ ઇત્યાદિ માટે પણ દુવાઓ બનાવી છે, કે જે સઘળામાં કોઈપણ હિંદુ દેવની અગર બ્રાહ્મણની જરૂર ન પડે તે કાળજી ખાસ ધ્યાનમાં રાખી છે. એ ઉપરાંત ઘટપાટ કળસપુજા વિગેરેની દુવાઓ બનાવી છે કે જે સર્વે વાંચતાં એક સાચા હિંદુના હૃદયમાં કંપારીધુઆ વગર નજ રહે. તે સઘળામાં જ્યાં જુવો ત્યાં શરૂઆતમાં ફરમાનજી ખીસમીલાહ હરરહેમાનથી આરંભ કરે છે, અને અંતમાં હક લાએલાહા ઈલીલાહ મહંમદુર રસુલિલાહના કલમાનો બપ હોય છે એવી રીતની સઘળી ક્રિયાઓ સતપંથીઓમાંનો જે એક પાકો ઇમાની હોય, તેને મુખીનો ઇલકાબ આપે છે તેજ કરાવો શકે છે. આ પછી એ સઘળી દોવાઓમાંથી અનુક્રમે એક પછી એક વાંચક વગની સમક્ષ રજુ કરવામાં આવશે. જેમાં પ્રથમ દોવા મુખીની ક્રિયાની આવે છે, એમાં મુખી કોણ થઈ શકે! તથા મુખીની શું શું ફરજો હોય, તથા ફરજોજ મુખીએ શું શું કરવું જોઈએ વિગેરે જણાવેલું છે.

દોવા મુખીની કીયાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જલ્લા હંદ્ર
ઈમામસાહા આદ વીસતવ નરજન નરઅલી માંહમદશાહા તમારી દોવા.

પ્રથમ આઠ લાખ કરણ મધે ગોર ઈમામે બંદગી કીધી,

ત્યારે હાલમાલ ભેસ્તની કુંચી તે લઇ ઈમામકું હીની. ૧

ભેસ્તની કુંચી ગોર ઈમામને હાથ દોજકની કુંચી હીરરતા અજજેલની પાસ. ૨

જે ધર્મને માર્ગ ચાલસે, તે સહી અમરાપર માલશે. ૩

ત્યાં મલશે સતગોર સાહાના દેહાર, ત્યારે ચૌદભવન શાહા ઈમામને બાર. ૪

જે સ્વર્ગ મૃત્યુને પાતાળ તે સતગોર સાહેબ સરજન હાર. ૫

આજે તેનો લેહ ન બાણે કોઈ, અને સાચા મુનીવર બુજે સોઈ. ૬

બીજા કોઈ ન બાણે ડુનીઆં લોક, આજ ગોર નર રહ્યા જગમાં અલોપ. ૭

તેના ચંતની કોઈ વાત ન બાણે, સર્વે આપે અકલે રહ્યા વખાણે. ૮

માઈને બાપ ભેણુ બંધવ નહીં કોણે, ત્યાં મુરખ હાથ ગસતા બેળે. ૯

તમે સાચા મોમન બાણે જોઈ, આપ મોરાહા નરટે દોજક બસે તેહ. ૧૦

તમે ગત માંહે મળેા મુનીવર બાઈ, ત્યાં અર્મી નીસાની લોને બાઈ. ૧૧

મખી તે જે જીવને મોખજ આલે, મોખ મુગતના મારગ બતાવે. ૧૨

મખી તે જે કોઈને ગેર બે બાવે, તો ઉનકે જીવકા ભલા કરાવે. ૧૩

મખી તે જે અસતને મારગ ન બાવે, જીવને મોખ મુગત કરાવે. ૧૪

મખી તે જે સર્વે બલા નીકાલે, લખચારાસીના ફેરા ટાળે. ૧૫

મખી તે જે મુલા માનવીને જીવતાં કરે, જનકા દલ હોવે તેનાં કારજ સરે. ૧૬

મખી તે જે સર્વે ઘરકા જીવ આવે, તેની બમણી કમાઈ કણુલ કરાવે. ૧૭

મખી તે જે ડાહ્યા હોવે, સારે જીવકું વૈકુંઠમાં લાવે. ૧૮

મખી તે જે આપે અમર બેઠ બાણે, અગમ નીગમકી બાત પીછાણુ. ૧૯

મખી તે જે સુધ બુધ બરસાત શી બાણે, સર્વે નગરકી બાત પ્રમાણે. ૨૦

મખી તે જે પીર પેગમબરકું નજરે દેળે, જરણ મરણકા હાલજ પેળે. ૨૧

મખી તે જે સત વાત સાચી કરી માને, તાંહાં કમાઈ સહી કરી બાણે. ૨૨

તે મખીની સેતા અમર બાણે, જે સત સજુરી સંતોક માણે. ૨૩

જે એકેમને એકેઅંતે સતપંથ ધાણે, તે મખી તો વૈકુંઠમાં બાણે. ૨૪

જે હસાંહ સુકરીત ખરા મુમન હશે, તે જીવતો અમરાપર જશે. ૨૫

તમે રખેસર સાહેબનું રાખો અંત, ગોર ગતમાં મળવું નત નત. ૨૬

તમે અમરાપરમાં બસેા સહી, આજ બુલાવે ન પડેા કોઈ. ૨૭

બુલા ઠાંચે ભમો છા ગમાર, સાચા રખેસર તે સચી ધાર. ૨૮

રખેસર હશે તે સાહેબના સેનમાં મળશે, તરાણે થોડે સુમન ચડ્યો. ૨૬

ગોરનર આગલ હજુર કરશે, નત નત દેવાર સાહેબનો કરશે. ૩૦

જ્યારે આવી આપ સાહેબ તખત બેસે, ત્યારે નત નત ઢેઢારી મુખન રહેશે. ૩૧

આજ ગોર ગતમાંહે મહાની કરે તખત ગેરે, ત્યારે નતનત દેહોરી મુમન રહેશે. ૩૨

આજ ગૌર ગત માંહે મલીને કરે કમાઈ,

ભળે, જોર ઇમામશાહી તમે સત થયો. સચીઆરાભાઈ. ૩૩

સતગોર ઇમાગશાદા ન રખલીમદંમદશાદા,દ્વલસાએસાદા ઇજીસાદો મહમદૂર રસુલિસાદો.

(૧) દોવા દેવ સ્થાપનના મંડાણની છે.

00

કુરમાનજી પીત્તમહાલા હરહોમાન નરહીમ સતગોર પાવજીકમા
 ઇંદ્ર હમામશાલા આદ પીત્તનવ નરજન નરજીવી મહંમદસાલા
 તમારી દોવા.

તમે સુષો મુનીવર જેહ વીચાર, મખીતણા કરીઆ આચાર.

આવી ગતમાંએ હેજ'ંદા કહે, એકમનો થઇને ઉભો રહે.

ગોર ગત પાસે ભાગે વચન, નરમલ કરાવે જીવને પંડ. ૩

ગોર ગત મળીને કરે આસીસ, આજ ગતમાંહે ગોરનર છે જગદીસ. ૪

તાંકાં નાનાભોટા સહુ કરગરે, જપે પીરસાહા ને તોળાં કરે.

કહી ફરમાનને માંભજ લહે, તાંજાં નરવખ થકને ઉભો રહે.

રહયે રાજે પીરશાહનો નખ, તોળાં થકી ઉતરે પાપ.

માંલ તણી આસીસ ને કરે, જાપ જપે પાતકે ઉતરે.

होमेषु मणीने उतरावे मांछु, ओक भीमने कही इरमान.

માણ્ય ઉતારીને ઉભો રહે, નખી ગતને હેમંદા કહે. ૧૦

એક મનો થઈને ડગ જો ભરે, અને મળી તણે આસણો સંચરે. ૧૧

આસણ જઈને કરે હેજ'દા, બકસે શુના ગોર ગતના બ'દા. ૧૨

બેઠી આસણ બેસે કાયા, લીસળી દૂર કરે મોહ માયા. ૧૩

તે સંત સતોકે બેસે સદી, તે દયા બેઘ્યા રહેણી રહી. ૧૪

પશ્ચ દીસા પુઠંગ ધરે, ને પછમ દીસા સુનમુળ કરે. ૧૫

દખલ મેલે ઢાળે પાસ, જમણી ઉત્તર પુરે આસ, ૧૬

ગોર ગતને પુછે હરમાન, કહી જગનનું માંહે કામ. ૧૭

પ્રણ હરવાળા ખાંધજ કરે, જ્યાં થકી પવન નાં સંચરે. ૧૮

કહી કરમાન ને ગાંઠે પાટ, સર્વે જીવતણા સુગતા ગાટ. ૧૯

માંડી પાટ ને ગ્યાબર પૈસાને કલસ જે લે, ત્યારે ધૂપ હીવાને ચરપણ કરે. ૨૦

ભરી કળસને ગુજરે આપ, ભણે કાંડી પીરશાહાનો જાપ.	૨૧
માંડી કળસને એક ચીંતે રહે, આખા લઈને કળસમાં ધરે.	૨૨
ફુલ હાર ગટ પાટે ધરે, ચુવા અંકન અરપણુ કરે.	૨૨
આલ ભણીને ઉપખવે તુર, આલે નરંજન છે ભરપુર.	૨૪
ત્રણ દેવની પુજા કરે, તુર લઈને કળસમાં ધરે.	૨૫
તુર માંહે શક્તિનો વાસ, તુરે નારાયણ થાયે પ્રકાશ.	૨૬
પાંચ તનનો તુરમાં રહે, ઘોવીસ પાત્ર કળજગમાં છે.	૨૭
એક મનો ઘઈને મળી જો ભણે, ગોરનર આલે એક કરી ગણે.	૨૮
આલે ગોરનર બેઠા સહી, દોવાથી મળીએ દીઠા તહીં.	૨૯
પરદખણુનું મોઢું દાન, પુણ્યે તો મેરૂ સમાન.	૩૦
એવી દોવા મળી જો કરે, કલસ આગળ પરસાદ ધરે.	૩૧
જીવ તો મરતંગ હોઈને રહે, દુઃખ સુખ દીલનાં સતગોરને કહે.	૩૨
પુજા કરે કલસની સાર, માંહે નરંજન સચરાચાર.	૩૩
મળી તે જો ભાર ગતનો આપે સહે, પરવેદના દુખ દીલમાં ગહે.	૩૪
મળી તે જો મન મારી રહે, સુખમાંથી મર કોઈને ન કહે.	૩૫
નતનત હાલ ગુજરે આપ, દુવા ભણી ઉતારે પાપ.	૩૬
કરી આસીસને છોડાવે કરમ, ગોરગતની કરીઆ આચારે વાપે ધરમ.	૩૭
ગોલે સાચું ને વચ્ચેને પળે, બાર કરોડીને સંગ જઈ મળે.	૩૮
મળી તે જો એટલી ક્રીયા પાળે, નતનત હાલ ગુજરીને માંજુજ લહે.	૩૯
મળી તે જો ક્રીયા આચારનું નરો રહે, એવી દોવા તે ગોર ઇમામશાહા કહે. ૪૦	

સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદશાહા, હકલા એલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલિલાહે,

(૨) દોવા મુળીને તોખાં પડવાની છે.

કરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરહીમ, સતગોર પાત્ર બહા
ઈદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ, નરંજનનરઅલી, મહમદશાહા
તમારી દોઆ.

સાહેબ તોખા હજરવાર, આ બંદા ગુમેગાર, બકસો ગુના લાખ. અવલ
આખર સાહા સુરતજ અલી પાક, અવલસાહા અલી, આખર ઇમામ મહેદી. બાંધુ-
દીપના ધણી વીસનવ નારાણ. વસમના આધાર, સેસટના સરજનહાર, બાંધુદાંપિ
ધરો અવતાર. રહેણી કીજે ગેર, દીવસ કીજે મહેર. નેકનજર ધરો બંદાની
સુરહેલ આસાન કરો. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદશાહા
હકલા એલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

(૩) દોવા મુખીને આસણ ઉપર આસણ આગળ રહીને બહુવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામશાહા નર અલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ અહુંકાર, અહુંકારથી ધંધુકાર નરંજન નરાકાર, તમે સેસટના ચરજનહાર. સ્વામી તમે ધર્મો અવતાર સ્વામી દીનમાં તમે, દુનીઆમાં તમે, જહોર તમે, હંચુર તમે, કાયમ તમે, હાયમ તમે, અવલ તમે, આખર તમે, નુર તમારે, જહુર તમારે, ભાવ બક્તી ઇમાન અમારે. અમે બંદા ગુનેગાર, તમે સાહેબ ગુના બકસબહાર. બંદાને દેહાર દેળે, આખરવેળામાં ઉગારી લેળે. તમે આસણ સર્ગાસણ આવીને પરવશે, કીધા ગુના બકસો. બીજા ગુના ન કરાવશો, પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા દેળે. લખ ચોરાશીના ફેરા ટાળો, સગળી જમાતનું દેહાર અલો. સ્વામી બેઠાંત કરો, દોહાંત દુર કરો. ધર્મ સ્થાપો, ને પાપ કાપો. સમજજી આપો, સતીઓની સોબતમાં રાખો. સમયો સાર કરો, કરગર્યો કાન ધરો. આવાગવન દુર કરો, સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૪) દોવા મુખીને આસણ ઉપર પેલો જમણો પગ મુકીને તહાં ઉભા રહીને હાથ જોડીને બહુવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સાહા હેજંદા કાયમ દેવ પાયા, સતગોર નુર પાયા, સાહા પાયા, સાહાકા દેહાર પાયા, સતીઓની સોબત પાયા, રખીઓનાં રાજ પાયા, અમરાપોરમાં વાસ પાયા, અનંત કરોડીની સોબત પાયા. સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદશાહા. હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૫) દેવા પાટ માંડવાની ગટના આસણની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દેવા.

સ્વામી તમે અહુંકાર માંહે આપો આપ, સકતી રૂપી જપાવો જપ. સકતી રૂપી રમ્યો સંસાર, સકતી વેદ ઉત્તમ આચાર, હેઠળ શકતી રૂપને ઉપર કલા, પાંચ દેવ તે સંસારે બરા. આસણ શકતી તુરી તેજ, તુરે ખલકાં નરંજન હેજ. સેસટ શકતી મીટી સહી, મીટી બાજનાં ઉપનાં કેાઇ. માટી ઘટ ને માટી પાટ, માટી મોખ મુગતની વાટ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહા મહંમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૬) દેવા પાટ માંડીને સરદો કરવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દેવા.

નવતન અરલામ અરજતલા સલામ, મામા અરબુલા સલામ, અબ્બા અમલ હરામ, શક્તિ માતા સલામ, ગોર અજળ સલામ. હકસાહા મુરતઅઅલી અલા તમે, અલાખ તમે, કાયમ તમે, કરતાર તમે, સાહા પાયા અમે, સબકુલ જમીપર સરહા. સરહા મન સાહેબ. સાહેબ મન ફકર, ફકર મન અલા, અલા મન મહંમદ, મહંમદ મન ઉમત. સતગોર ઈમામસાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહા મહંમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૭) દેવા પાટ ઉપર આખા મુકવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોરપીર સોહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નરઅસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીતુર સતગોર તમારી દેવા. પ્રથમ આદ નરંજન ધંધુકાર, સેસટને કારણે ગોર નરે લીધા અવતાર. ધંધુકારમાં ધ્યાનજ ધરી, છત્રીસ જુગને

ચોરાસી ચોકડી પેલી કરી. પેલા સરખ્યા બ્રહ્મસત્તન, તેહેથી સરખ્યા રોહો રતન. આપ સતનથી જરીમાં તુર, તેહનાં સરખ્યા ચંદ ને તુર. નારાણે સરજી મુરત ચાર, ચતુર વેહને અહું કાર. અહું કારથી સરખ્યા સતપંથ, ધરી અવતારને બાંધ્યા બંધ. અથરવેહને ચોક સીંગાસણ આવે, ગટમાં આવીને વાસ કરે. પાટની પુળએ રહો, કલસ માંહે કલા ધરે, ગટ ગટમાં આવી પરવરે. આઠ બ્રહ્માએ ગટ થાપો ચોદેશ નાંખી ફેરોઈ, અનંતરૂપે અળત્ર કીધાં કરતાર મુરત સોહી. અરહોક પરલોક દેવલોક જમલી જમાત ગોરગત ગંગા ફરમાની બંદાને ઇમાને અજનતમે કણુલ કરે, કલસ માંહે તમારી કળા ધરે. અલી નરંજના નકલંકી પાત્ર, સતગોર સુદરદીન નર અસલામસાહાની કરાવી બાત્ર. ઇમામસાહા નરમહંમદશાહે હીધા હેદાર, જીવ સહી કીધા કરોડી બાર. નબીતુર સતગોર આઠ બ્રહ્મા, પીર સમસે થાપાં ધર્મ. પીર સોદરદીને ન જપાવ્યા બાપ, પીર કળીરદીને કીધા પાક. ઇમામશાહા મહમદશાહા પુરી સાંખ, મુખી થાપ્યા સવાલાખ. સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા. હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રમુલીલાહે

—૦૦—

(૮) દોવા પાટને ચારે દીસે પૈસા મુકવાની છે.

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સ્વામી આજ કલજુગતું વર્તમાન જે નારાયણતું સ્થલ. ગટે બ્રહ્મા, ગટે વીસનવ, ગટે દેવ મહેશ્વર. ગટે મધે ચૌદ લોકના વાસ, તેગ્રીસ કરોડી દેવતા પ્રકાસ. ગટ મધે બ્રહ્મા વીસનવનો પરવાર, જે આજ કલજગમાં હોવે તેહનો વાસ. પાત્ર નકલંકી નારાણ, તે નર અલી મહંમદસાહા. સીંગાસણ તમારું તમે રથાપો. તમે બેસો, સત તમારું, દત તમારું, કરમ તમારું, ધર્મ તમારું, દીવાન બાદશાહાજી આ બંધા ગનેગાર તમારી પનામાં રાખો. કરગરા કાન ધરે, સમરા સાર કરે. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૯) દોવા પૈસા મુકીને સરહાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

પ્રથમ આદ નારાજો કીધો વીરતાર, ત્યારે હીસા લખી ચાર. ચતુર હીસા માંહે કીધાં ચતુર મુકામ, તાંહાં સતગોર સાહાનાં દેખાડયાં ઠામ. બચલા ફત્તલા ચરજલા ખલીફા ચતુર કલફની સાંખ ધરી, ગોર નામ બાબાબાં હરી. બાંખા, મેલા કેનર અનંત, જેણે અવીચળ રાખ્યાં સત. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૧૦) દોવા કલસને ધુપ લોખાનની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

અહેર હરફ, બહેર હરફ, હરફ નખી ઉપર, અલાહો ફાતીમા. અગર જલે, પીલા ટલે. સાહેબ બગે, સેતાન ભાગે. ધુપ તાંહા રૂપ. દેવ તાંહાં પુખ. અલખ નરંજન નરાકાર, અવર દેવ નહીં દુખ. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૧૧) દોવા દીવા બેતને પ્રણામની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

ગોર દીવા, ગોર દેવતા, ગોર વનાં ચોર અધાર, ગોર વનાં સુગત નહીં, ગોર વનાં સુગત નહીં. મન તાણું, કલમો કુચી, ખોલો ધર્મદોવારા, દેખો મહમદશાહાકા દેહાર. બગે બેત, ને ભાગે જીત. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૧૨) દોવા કલસમાં જળ ભરવાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા
નરઅલી નરંજન નામ નબીતુર સતગોર તમારી દોવા. અહું, ઉનાહ,
સાહ, શપ્હ, તુર, તેજ, બંબ. આપોઆપ ઉપાયા ઈહ, ઈહ માંહેથી સરખ્યાં
પંડ. પંડ માંહે ઇચ્છા કીધી, અનંત કળા વરતી લોધી ઈહ છેહીને ઉપના
આપ, ચતુર મુરત કીધી થાપ. કહી કરમાને અહુંકાર, પરગટ કીધી મુરત ચાર.
ખાંણી વાણી સરખ્યા વેદ, જુજવા વારાના જુજવા લેહ. આલ કુરસીમાં છે
ભરપુર, અસતળ બાંધી સરખ્યાં તુર. તુર કાંડી અજંપા જાપ, ચતુર મુરતને
નરંજન આપ. અનંદેવ તે ઉપનાં બ્રહ્મ, મચ્છ કળસ કરીને થાપાં ધર્મ. સવા
પુરૂષને શકતી સાર, વીસનવ જળને કળસ કીરતાર. આસા પુરો વાસ ધરો,
તુરનો પ્રકાશ કરો. કળસ માંહે કળા ધરો, રણેશર જીવને પાવન કરો. નબીતુર
સતગોર નર અસલામસાહા, સતગોર સત્તાઓહીન, પીર સમસહીન, પીર નસીરહીન,
પીર સાહેબહીન, પીર સોદરહીન, પીર કબીરહીન, પીર ઈમામસાહા અરજ કરે.
જાજુદીપે કુંવારકાં ક્ષેત્રમાં નફલકી નારાણ આરખો રૂપે કલસ માંહે કળાં ધરો,
ઘટમાં વાસ તમારો કરો. સતગોર ઈમામસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહા
મહમદુર રમુલીલાહા.

(૧૩) દોવા કલસ માંડીને સરદાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા
તમારી દોવા.

વીસનવ ઉપજતે, માહાવેવારંજ શકત ઉપજતે. અનંત તતવંગ સ્વામી
તમારી સ્ત્રીમાશન થાપો. તમે તુર પરવરો, ગટમાં તમારો વાસ ધરો. તમે
અનંત વાર થાપો તમે અનંતવાર જોયરો, તમે અથરવેદને વાયકે ફેકો.
તમે આદનારાણ કળા પ્રકાસી તણુ દેવ પેદા કીધા, તે દેવ જગોજગ આવી
અવતથો. ગટે બ્રહ્મા, ગટે વીસનવ, ગટે દેવ મહેશ્વર, અથર વેદની કળા ધરો.
ગટમાં બ્રહ્મા ઇશ્વર તમે કરતા. તમે હરતા. બ્રહ્મ બ્રહ્માએ ઘટ સ્થાપીઓ
જોદેશ નાખી ફેરોઈ, અનંત રૂપે અજગ કીધાં કરતા મુરત સોઈ. સતગોર
ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહા
મહમદુર રમુલીલાહા.

(૧૪) દોવા કળસ ઉપર આખા મુકવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નખીરહીન સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા પ્રથમ આદ નરંજના અહુંકાર, અહુંકારથી ધંધુકાર, સેસર તથા કીધા વીરતાર. મનમાં હરીએ ધરીઈ છેત, તાંહાં રખ્યુ એક બ્રહ્મજ ખેત. બ્રહ્મ સતનથી જરીઆં નુર, તારે સરખાં રોહો રતન ભરપુર હરીએ કીધાં દ્રષ્ટે કાંમ, તારે સરખાં પંડ ને પરાણુ. તે પંડમાંહે મેલી માયા, અનંત સરૂપી સરજી કાયા. જળ અખરે પુરોવાસ, આદ નરંજન માંહે પ્રકાસ. કળસે ચાર મુરત મગીને કરો જુગત, રખેસર જીવને આલો મુગત. નર અસલામસાહા ઠાતાર, નર અલીમહંમદસાહા હુશેનીમાં સલહાર, જાંબુદીપે ભરતખંડે કુવારકાં ખેત્રને અસ્થળે બેસો, તમે નરંજન નકલકી નારાણુ. સાહેબ સુલતાન ખાદસાંહાંજી નખીનુર સતગોર બ્રહ્મા તમે આખર સ્વરૂપે ચટમાં કળા ધરો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લાએલાહો. મહમડર રમુલીલ્લાહે.

(૧૫) દોવા કળસમાં આખા તારીને સરદો કરવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નખીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા મહંમદ રમુલહુ, જલજલાલહુ, વેનાંમત મયો, અહ્લાવેનામતવકી અહ્લા વેનામતે નસીબ સાહેબ સતાર. સાહેબ ગુફાર, સાંહાં પરવરદીગાર, સાંહાં બેલી, સાંહાં બલક, સાંહાં અવલ, સાંહાં આખર, સાંહાં અવતાર, સાંહાં પાતર, સાંહાં મચ્છ, સાંહાં કોરંબ, સાંહાં વરાહ, સાંહાં નરસીંહ, સાંહાં વામન, સાંહાં ફરસરામ, સાંહાં રામ, સાંહાં કરશન, સાંહાં યુદ્ધ, સાંહાં નકલકી નારાણુ, નરંજનાં નરાકાર, અલી નખી મકી સોને રેહાર. નર અસલામસાહા ઠાતાર, સતગોર સોદરહીન કાર, નખીનુર સતગોર ઇંદ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા તમારાં નામ ઉપર બલીકારી અહ,

તમારાં કામ કર્તવ્યથી વારી જાઉં. અનંત અવશુભ અમારા, આ બદા
 શુનેગાર. બાહસાહાજી તમે' શુના બકસબુહાર, જાંબુદીપ કુવારકાં ક્ષેત્રમાં
 રખેસર જીવેને આલો દેહાર. સાહેબ તમે મહેર કરો, કળસ માંહે કળા ધરો.
 સ્વામી તમે તુર સ્વરૂપે કળસ માંહે પરવરો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી
 મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૬) દોવા ઘટપાટને ફૂલહાર ચડાવવાની છે.

ફરમાનજી બીસમશ્લા હરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
 ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.
 સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
 સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મહીન, નર અસલામ સાહા નરઅલી
 નરંજના નખીતુર સતગોર તમારી દોવા સ્વામી પાનકુલના ભોગદારી તમે છો,
 આસના વાસનાના ભોગદારી તમે છો, ઘટપાટના ધર્મી તમે છો, ઘટ માંહે
 વાસ તમારો છે, સ્વામી કાતા ભોગતા તમે છો, બ્રહ્મા વીસનવ માહેથર આદ
 નારાજી ઘટમાં વાસ પુરો, અવલ આખરના ધણી તમે છો અથરવેદની કળાધરો,
 તમે પ્રગટ રૂપ કરો. જાંબુદીપના મુલનાન સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી
 મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈલિલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૭) દોવા ઘટપટે ચુવાચંદન અખીલ ચડાવવાની છે.

ફરમાનજી બીસમશ્લા હરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર
 બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા
 તમારી દોવા.

સ્વામી પાન પુલના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી આસના વાસનાના
 ભોગદારી તમે છો, સ્વામી કેશર કસ્તુરીના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી અગર
 ચંદન મુસકના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી અતર અખીલ શુભાબના ભોગદારી
 તમે છો, સ્વામી પરમજ વાસનાના ભોગદારી તમે છો. સ્વામી કાતા ભોગતા
 તમે છો, સ્વામી પાન ફૂલનો અહાર તમારો છે, સ્વામી તમારો આહાર વેવાર
 સ્વામી પાન ફૂલનો તમે લો આહાર. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા
 નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈલિલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૮) દોવા ગોરનરની આલ માવત્રી છે.

— ૦૦ —

મુખીએ હાથમાં ગોળી બદલીને છુપ લગી આલ ભણવી પછે કળસ માંહે પાવળ ગોળવી. મીરાં મહામહાસાહુ લગી આલ ભણવી.

ફરમાનજી બીસમીદક્ષા કરરહેમાન નરરહીમ.

પ્રથમ પરમેશ્વરા, પરદે જલે સાગરા, સેવાને કારણ હેત રચંતે. ધરતલી ઉપર પાઉં ન દેતવા સદા સર્વે પરલેગત. પ્રથમ લીલ વણ્વે તે ધંધુકાર, ત્યારે સ્વામી તમે આઠ નરંજન નરાકાર. તાંકાં કવન ચેહનાં પરીવરતંતે. હમદેહી તે આઠ પુરુષ નારાણ. આપ મન આપ ધ્યાન કરતવંગ હો સ્વામીજી. તે ગુર નરવાણ આપ હસ્તકે, તદ્દા નરંજન તે નરાકાર, તાંકાં લીલ વણ્વે તે ધંધુકાર. તારે નહીં સાદ, નહીં સજદ. નહીં ઉનાદ, નહીં ઉંકાર, નહીં ઉતપત્ત. નહીં રેવત, નહીં રચના. નહીં પવન, નહીં પાણી. નહીં ખાણી, નહીં વાણી. નહીં વેદ, નહીં લેદ. નહીં જળ, નહીં કમળ. નહીં હમલ, નહીં વમલ. નહીં પરખત. નહીં પાખાણ. નહીં નદીઓ, નહીં નવાણ. નહીં સમુદ્ર, નહીં સાગર. નહીં ગેવર, નહીં કેવળાસ. નહીં મેર, નહીં મેખળા. નહીં સ્વર્ગ, નહીં નર્ક. નહીં મરત, નહીં પાતાળ નહીં ધરતી, નહીં આકાસ. નહીં ચંદ, નહીં સુર. નહીં તારા, નહીં ધુ. નહીં મેઘ, નહીં મંડળ. નહીં રેહેણી, નહીં દીવસ. નહીં સુન, નહીં પોકળ. નહીં જરણ, નહીં મરણ. નહીં સેચડ, નહીં સંયોગ, નહીં ભાવ, નહીં લેંકાર. નહીં રૂપ, નહીં રેખા. નહીં રાગ, નહીં લેખા. નહીં દમ, નહીં કદમ. નહીં ધમ, નહીં ધમકાર. નહીં રીત, નહીં ઠરીત. નહીં ભેગ, નહીં ભેગત. નહીં સંગત, નહીં ભગત. નહીં મોહો, નહીં માયા. નહીં ક્રાયા. તારે ભાવ ને લેદ કાંઈ નવ હુતા, તદ્દા આદનરંજના કંઈ પેરે સંસાર નીપાયા. તાંકાં સ્વામીજીએ પ્રથમતો લીલવણ્વે ધંધુકાર મધે, અહુંકારથી હેત ધરીઆં. હેત થકી નીર જરીઆં, નીર થકી ખીર કરીઆં. ખીર થકી ફેણ ઉપાયા, ફેણ માંહેથી ઈંડ નીપાયા. ઈંડ થકી રચંતે સર્વે રચના. તારે ઈંડ છેદીને ત્રણ ત્રણોવન સરજ્યાં હો સ્વામીજી. પરથમ તે જમીનનાં જડભવન જુગ પાંચ, પાંચ જુગતો પીયાળ થોભતાં, પાંચ જુગતો ગડમેરૂ ઉઠંતાં, પાંચ જુગતો પ્રહમંડ જડંતાં. આઠ જુગતો ગીતા માવત્રી ઉધરંતા, નવ જુગતો નીર નરવાણ બાંધંતા. બાર જુગતો ફેરમાળ ફેરવંતા, વીસ જુગતો વજુત વનસપતિ વસંતા. ત્રણ જુગતો ત્રીસોવનના ત્રીસુગ ધરંતા, એક જુગતો અહુંકાર બોલી ભણંતા. એવા તોતેર જુગતો વધે ગયા સ્વામીને અટકળ કરંતા. તદ્દા અમમ અગોચર સતગોર પ્રહ્લા નરનારાયણ દેવ માહેશ્વર. એ ત્રણ દેવની જે કોઈ પુજા કરે, તેને આવાગવનના ફેસ ટળે. તદ્દા સ્વામીજીએ

ચેલાં શેષાં સત્ સત ઉપરાદત્. દત્-ઉપર ખમયાઃ ખમયા ઉપર ગત્. ગત્ ઉપર નીલ. નીલ ઉપર સેસનાગ. સેસનાગના શીર ઉપર ધણગો ધોરી. ધણગા ધોરીનાં સ્ત્રીઃ ઉપર એક રાહી. એટલા ઉપર જતન કરીને સ્વામીજીએ સેસટ નીપાદિ. જે કરણ કલકના અવતાર પાત્ર, તે સુશ્લો રખેસર ભાઈ. જ્યાંથી થકી સ્વામીએ રૂપ ધર્યાં, તે રૂપ ઓળખીને આજ કરો કમાઈ. પ્રથમ નામ તો નીલ, અનીલ, સુન, સાન, નાંન, ગ્યાન, મેંઆન, નુર, તેજ, જળ, કમળ, કેદમ, આદ્યુદ, નાદ્યુદ, ગજતત્વ, પરમતત્વ, આદ્યુરૂપ. આદ્યુરૂપથી અહુંકાર. અહુંકારથી ચાર વેદ પ્રકાસ. આદ્યુરૂપથી નાંલ ચક્રે. નાંલ ચક્રથી ભવે ગોર બ્રહ્મા. સતગોર બ્રહ્માથી સર્વે સેસટની ઉત્પત્ત. જે ચાર કલકના અવતાર પાત્ર તે સાંભળો મુનીવર ભાઈ. જ્યાંથી થકી ગોરનર અવતાર લીધા, તે અવતાર ઓળખીને આજ કરો કમાઈ. પ્રથમ નામ તો અહું, ઉનાદ, અવીગત, એહેદ, હવ, કવ, તથા ધરમ, તેજ, લવ, નાદ, ઓતર, હરીતક, પુલો, અતીતવંસી પરમરખ. વેંસ તો શ્રી મચ્છ, મનઈત, ઉચ્ચેસેન, અનુવત, બ્રેસપત આસોમંત્ર, પરીકમરખ. વેંસ તો શ્રી કોરંભ, વચરત, દકાઈત, કાજમ, પ્રજાપત, દાદમરખ. વેંસ તો શ્રી વરાહ, દેહર, રૂપક, કેશવ, નચખડીપત, ગોતમ, અમીરખ. વેંસ તો શ્રી નરસીંહ, મુનાયક, વંસવદજી, વીરલોચન, કાસમરખ. વેંસ તો શ્રી વામન, માનધાતા, પૃથ્વીજી, અસરત, જમદગની રખ. વેંસ તો શ્રી હરસરામ, રઘુ, નયુ, જાજઈત, કેવળીક, અજોપાળ, દશરથ. વેંસ તો શ્રી રામ, લવ, પદમ, પરિખત, વીરપાળ, વાસુદેવ. વેંસ તો શ્રી કરશન, પરતુમત, સેસસ્થાન, બીલસસ્થાન, વેણીવચ્છરાજ, સહીરાજ. વેંસ તો શ્રી યુદ.

ફરમાન કહીને કળસમાં ગોળી ગોળવી. (આલ ભજવી.)

સીસ, સામ, સુલકાન, અસલામ, હાર્દન, આદમ, નીઝાર, મીઝાર, અલીઆસ, મલીઆસ, મુલકાન, કાજમ, કાહર, કંકંમ, ગાલખ, એલખ, કાહેમ, મોરાદ, અખદલમુનાદ, હાસમ, અયુમતલખ, અયુતાલખ. વેંસ તો સાહા શ્રી સુરતજાગલી, ઇમામ હશન, ઇમામ હોશીન, ઇમામ જેનલાખદીન, ઇમામ મહમદ બાકર, ઇમામ અહર સદક, ઇમામ અસમાઈલ, ઇમામ નુર સતગોર, સેહેદ અસમાએલ સાહાની, સેહેદ નુરમહમદ, સેહેદ ઇમામદીન, સેહેદ મુસાફરીદીન, સેહેદ મનસુરીદીન, સેહેદ ગજાળદીન, સેહેદ જમાલદીન, સેહેદ સાદકદીન, સેહેદ મેહેરીદીન, સેહેદ સાલેદીન, સેહેદ હાદીન, સેહેદ ફજલસાહા, સેહેદ હાસમસાહા, સેહેદ મહમદસાહા, સેહેદ એમદસાહા, સેહેદ નાસરસાહા, સેહેદ મુસાએકસાહા, સેહેદ માહાયુ, સેહેદ મસ્તંગ, સેહેદ મહીઓદીન, સેહેદ મોમનસાહા, સેહેદ ખાલકસાહા, સેહેદ નીઝારસાહા, સેહેદ અસલામસાહા,

સેહેદ સલાઓદીન, સેહેદ સમસદીન, સેહેદ નસીરદીન, સેહેદ સાહેબદીન,
સેહેદ સોદરદીન, સેહેદ કઝીરદીન. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહી
આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહમદસાહી હક લાએલાહો ઇલલાહો
મહમદુર રમુલ્લાહો.

(૧૬) દોવા આળીસ ઇમામનો કાંકણ પેલી.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ.

હુકમુલાંજી સાહી મુરતબઅલી. (૧) ઇમામ હશન. (૨) ઇમામ હોશન.
(૩) ઇમામ જેનલાબદીન. (૪) ઇમામ મહંમદ બાકર. (૫) ઇમામ બક્ર સાદક.
(૬) ઇમામ અસમાઈલ. (૭) ઇમામ મહંમદ અસમાઈલ. (૮) ઇમામ
સાજીઓતમ. (૯) ઇમામ રાજીઓતમ. (૧૦) ઇમામ બક્રીઅહંમદ.
(૧૧) ઇમામ તક્રી મહંમદ. (૧૨) ઇમામ કાહેમદીન. (૧૩) ઇમામ મોદી
અબદલા. (૧૪) ઇમામ કાયમ કલંદર. (૧૫) ઇમામ મનસુદીન.
(૧૬) ઇમામ સામેહેજી. (૧૭) ઇમામ અજીજ મહંમદ. (૧૮) ઇમામ
હકીમઅલી. (૧૯) ઇમામ બયેર હશન. (૨૦) ઇમામ મુસતમ સરખલા.
(૨૧) ઇમામ સા નીઝાર. (૨૨) ઇમામ હાંદી. (૨૩) ઇમામ મેદી. (૨૪) ઇમામ
બક્ર અસલામ (૨૫) ઇમામ મહંમદ અસલામ (૨૬) ઇમામ હશનઅલો.
(૨૭) ઇમામ અજીજ મહંમદ. (૨૮) ઇમામ જેનલાબદીન. (૨૯) ઇમામ રકાનદીન
પુરાસાની. (૩૦) ઇમામ સમસદીન. (૩૧) ઇમામ સલાઓદીન. (૩૨) ઇમામ
કાશમ બનકાસમ. (૩૩) ઇમામ અસલામ સાહી બન અસલામ સાહી. (૩૪) ઇમામ
મસતુમ સરખલા. (૩૫) ઇમામ બરીબ નમોરબ (૩૬) ઇમામ બાકરઅલી.
(૩૭) ઇમામ મોરાહઅલી. (૩૮) ઇમામ જલપોકાર અલી. (૩૯) ઇમામ મુર-
ધરઅલી ઇમામ સાહેબઅલી. (૪૦) ઇમામ સાહી નીઝાર. હક લાએલા હક
લલ્લાહો મહમદ રમુલ્લાહો.

(૨૦) દોવા ગોરનરની આલકાંકણ પેલી.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ.

આદ વીસનવ નરંજના નરાકાર, સેસટ કારણ સતગોર લીધા અવતાર.
(૧) અહુ. (૨) અનાદ. (૩) અમી. (૪) મુર. (૫) તેજ. (૬) ઇંદ. (૭) ઉદબીજ.
(૮) ઉતપત. (૯) વર્ધ તેજ. (૧૦) ઉમરૂંબ (૧૧) બદમ. (૧૨) બંબ

(૧૩) મરમ. (૧૪) હરીતતવ. (૧૫) પરી. (૧૬) પરીતમ. (૧૭) પરીભાંજી.
 (૧૮) કંડેલમ. (૧૯) કમાઈ. (૨૦) અદરખ. (૨૧) આદમરખ. (૨૨) અવીગત.
 (૨૩) પરમરખ. (૨૪) હરીવંસી. (૨૫) હરીતખત. (૨૬) અકાસ વેહની.
 (૨૭) એકારખી (૨૮) રીખવ (૨૯) રેવંક. (૩૦) અમરીત. (૩૧) દાડમ રખ.
 (૩૨) ગરીવર. (૩૩) વંસી. (૩૪) અમરીક. (૩૫) અકાસ ખંખ. (૩૬) ભવસાગર.
 (૩૭) મારકુંડ. (૩૮) ગરૂઆણ. (૩૯) વનીતેજ. (૪૦) અગનીપુરી (૪૧) અમરતેજ.
 (૪૨) વાયેવંસી. (૪૩) હરવંસી. (૪૪) પ્રહવંસી. (૪૫) ઇખવંનદ.
 (૪૬) સજાનંદ. (૪૭) પરીમુગત. (૪૮) વની. (૪૯) વદેવ. (૫૦) જમદગની.
 (૫૧) જદેવ. (૫૨) ગુરૂદેવ. (૫૩) વસ્ત્રેસ્ટળ. (૫૪) વેણીગોર. (૫૫) પારાસુર.
 (૫૬) વીદરખ્યાસ. (૫૭) મુખદેવ. (૫૮) અગસથાની. (૫૯) વેણી વછરાજ.
 (૬૦) આદમ. (૬૧) મીઝાર. (૬૨) નુર. (૬૩) પરકાસ. (૬૪) મુતલખ.
 (૬૫) કાસમ. (૬૬) અબુતલખ. (૬૭) અબદલા. (૬૮) નખીમહમંદ રમુલલા,
 (૬૯) સેદ તાઈખખ. (૭૦) સેદ તાકાર. (૭૧) સેદ કાસમ. (૭૨) સેદ કાસમ.
 (૭૩) સતગોર ઇમામસાહા. હંકે લાએલા હંઈ લલાહો મહમંદર રમુલલાહે.

—૩૪૬૬૬૬૬—

(૨૧) દોવા કળસને પ્રદખાણી છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીરમહલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ
 બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસતવ નરંજન નરચલી મહંમદસાહા
 તમારી દોવા.

(૧) હંકમુલાખાસાહા મુસ્તઅબલી. (૨) નર ગાલમસાહા. (૩) નર ફાજલસાહા.
 (૪) નર કાસમસાહા. (૫) નર મહંમદસાહા. (૬) નર એડમહસાહા.
 (૭) નર મેહોદીસાહા. (૮) નર નાસરસાહા. (૯) નર મુમનસાહા (૯) નર ખાલકસાહા.
 (૧૧) નર નીઝારસાહા. (૧૨) નર અસલામસાહા. (૧૩) નર અલીમહંમદસાહા.
 જે પ્રદખણા હંઈને પુછ્યે ઘટપાટ, તો સોહેલી થાયે અમરાપરની વાટ.
 સતગોર ઇમામસાહા નરચાત્રી મહંમદસાહા હંકે લાએલા હંઈ
 લલાહો મહંમંદર રમુલીલાહે.

—૩૪૬૬૬૬૬—

(૨૨) દોવા કળસને ઓત્ર દેશે ઉદક મેલવાની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

ઉતર, દખણ, પુરવ, પછમ, ચાર બાણ, ચાર વાણ, ચાર વેઠ, ચાર કતેળ પાંચ તન પાંચ, સાત મલાક, ચાર દેમાસુમ, દોવા દશ ઈમામ સત્ર સહેસત્ર હોસેની કુલ કાયમનો પરવાર, સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર રમુલલાહો.

(૨૩) દોવા કળસને પુરવદસા ઉદક મુકવાની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

ધરતી આકાશ, પવન પાણી, અઢારબાર વનસપતિ, એકવીસ બ્રહ્માંડ, સાત દોષ નવખંડ, સાત સાંહેર, નવસે નવાણું નદીઈ, અસટકુળ પરબત, નવકુળ નાગ, ચારકુળ મેઘ, દસેદસા દસમે અવતાર નકલંકી નારાણ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર, રમુલલાહો.

(૨૪) દોવા કળસને દખણ દસા ઉદકની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સીતા, કુન્તા, લાસ, ધરેપતી, કનકા શકતી, તુળબદેવી, રૂપમણી, સકતી ક્રાંતમાં, બેગમાયા અલખ નરંજના સંસાર નીપાયા, એક લાખને એસી હબર પીર પેગમ્બર, સાળ કરોડ કળ પરવાર, છત્રીસ કરોડ કળ પરવાર છપન કરોડ કળ પરવાર, સેત્ર સેસત્ર હોસેની કળ પરવાર, નવાણું કરોડી બંખા, છપન કરોડી મેઘા, બત્રીસ કરોડી કેનર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, અનંત કરોડીના પીર હશનસાહા. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર રમુલલાહો.

—૦૦—

(૧૫) દોવા કળસને પછમ દસા ઉદકની છે.

—oo—

ફરમાનજી ખીસમજા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી દોવા.

આંદો મુરજ, નવલાખ તારા, સાત ફરસતા, નરમહંમદ સાહા, તુર જંગરા
નરંજના તે નરાકાર અગ્ન કુરસી ને લોહો કલમ, તે વર્ધકુંઠ હોઆરા કહે
સતગોર બ્રહ્મા, સતપંથ સદા જોતમંગ, મુગત મારગ લેઈ તે બ્રહ્મ દુવારા.
સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હઈ લીલલાહો
મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

—oo—

(૧૬) દોવા દશે દશામાં છાંટ નાંખી સરદો કરવાની છે.

—oo—

ફરમાનજી ખીસમજા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી દોવા.

અહુંકાર, વહુંકાર, મહુંકાર, બહુંકાર, નરંજના નરાકાર. આંદે અતુર
શયો થંબ, તમે માંડયો પાટ ને ઉપર કુંબ. કુંબમાં બેઠા મુરત ચાર, માંદે
નરંજના નરાકાર. ચાર પુરૂષને એકજ નાર, માંદે સાત સરદાને આચાર.
પરદખલાનું મોહું દાન, પુણ્યે તો મેરૂ સમાન કરી ફરમાન ને નાંખી છાંટ, ધરતી
અસમાન રહ્યાં એકાંત. અતુર દીસાને ખુણા ચાર, જોગળ જોગળ સહિ વસતાર.
સત સંતોકી ઈંદ બાકાર, ઈંદ થકી રમ્યો સંસાર. કુલે તુર કળસના લેઈ, જગન
થાપો હોએ જામેદ. અધરવેદ જગન નીસાની વસંમરા જોજનંગ. એક મુરત
ત્રણ દેવ મળી એ સેસટ જે થાપી, આદ સતપંથ સરજ્યા અને પાપ નાખ્યાં
કાપી. આસ પુરો વાસ ધરો તુરનો પ્રકાસ કરો, કળસમાં મળા ધરો રખેસર
જીવને પાવન કરો. અલી નરંજના નકલંકી રૂપ, નર અસલામસા જીવના
બુધ. નર મહંમદશાહાએ કીધી મહેર, વાસા ધર્મ ને ટાળ્યા કહેર. નખીતુર
સતગોર નરંજની કાયા, સ્વામી તમથી ઉપના ને તમુંમે સમાયા. સતગોર
ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હઈ લીલલાહો
મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

—oo—

(૨૭) દેવા કુલ રખેસરને હેજંદા કીધાની છે.

—૦૦—

કરમાનજી ખીસમદદા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કળીરહીન, સતગોર પીર મુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્સહીન, નર અસલામશાહા
નરઅલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દેવા. આદ નારાયણને હેજંદા,
બ્રહ્મા વીસનવ માહેસરને હેજંદા, આદ શક્તી લક્ષ્મીજીને હેજંદા, સાત
ફરજતાને હેજંદા, બાવા આદમ, મામા હવાને હેજંદા, નખી મહંમદને હેજંદા,
હકસ મુરતબઅલીને હેજંદા, ખીખી ફતમાને હેજંદા, ઈમામ હશન હુસેનને
હેજંદા, અત્ર સેઅત્ર હોસેની કુલ કાયમના પરિવારને હેજંદા, ધરતી આસમાનને
હેજંદા, પવન પાણીને હેજંદા, ચાંદ સુરજને હેજંદા, નવલખ તારાને હેજંદા,
બાર મેધને હેજંદા, નવકુળ નાગને હેજંદા, સાત સમુદ્રને હેજંદા,
નવસેનવાહુ નદીકિંને હેજંદા, સાતવાર સતાવીસ નક્ષત્રને હેજંદા, પંદર તીથી ને
બાર કરણને હેજંદા, નવઅહને હેજંદા, સાતદીપને હેજંદા, નવખંડ પૃથ્વીને
હેજંદા, ચોવીસ મુલકને હેજંદા, અસટકળ પરખતને હેજંદા, અદાર બાર
વનસપતીને હેજંદા, ચાર વેદ, ચાર કતેબને હેજંદા, ચાર ખાણી, ચાર વાણીને
હેજંદા, અગની, તેજ, અનરેવને હેજંદા, આદ અંત મધને હેજંદા, એાતર
હખણ પુરવ પછમને હેજંદા, નરનાય ચોરાસી સીધ ને હેજંદા, એઠાસી સહય
ફળીને હેજંદા, એક લાખ એંસીહજાર પીર પેગમખરને હેજંદા, નવાહું કરોડી
બાંખાને હેજંદા, છપન કરોડી મેધાને હેજંદા, બત્રીસ કરોટ કેનરને હેજંદા,
પાંચ કરોડીયું પ્રહલાદને હેજંદા, સાત કરોડીયું હરીચંદને હેજંદા, નવ
કરોડીયું જજેરટરને હેજંદા, બાર કરોડીયું કમળા કુવરને હેજંદા, કુલ
રખેસર ગત ગંગાને હેજંદા, મખી મુસાફરને, ચીક ભવનના દેવલોકને હેજંદા,
કરણ કલકનાં અનંત કરોડી દેવને હેજંદા, નખીનુર સતગોર નર અસલામશાહા.
હમારા શુના બકસો, સતપંથના મારગમાં રાખો. લખચોરાસીના ફેરા ટાળો,
તેત્રીસ કરોડીના મેળા આહો. બાંબુદીપના ધણી સતગોર ઈમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હકલ્યાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૨૮) દોવા પેલી વીસનવને થાળ જમાડવાની છે.

પરસાદ પેલો લાખરીનો મુકવો, થાળ ઉપર પાવળ મુકયાથી પેલાં દોવા ચારે ભજવી. ત્યાર પછી થાળમાં તુર શુદ્ધિને દોવા પાંચમી ભજવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહબ આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહબ.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર મુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર શમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદે રેખ, પછે અલેખ, ચતુર ગુણ તમે એક. અહુંકાર નરંજના નરાકાર ઉપજ પંડ તે સાક્ષાં આકાર. નરંજને તારે હેમત કરી, સત સીંચીને ઉપના હરી. હરીએ તાં ધરા અવતાર, તમે નરંજના નરાકાર. ચતુરવેક કીધે વીરતાર, તમે નરંજના નરાકાર. ચતુર જુગમાં દસે અવતાર, શાહા મરેછ, શાહા કેરબ, શાહા વરાહ, શાહા શ્રીનરસીંહ અવતાર. સોળ કરોડી કુળ પરવાર, શાહા વામન, શાહા હરમરામ, શાહા શ્રી રામ અવતાર. છત્રીસ કરોડ કુળ પરવાર શાહા કરસન, શાહા શ્રી જુહાવતાર છપન કરોડ કુળ પરવાર, સાહા મુરતખઅલી. શાહા શ્રી નકલંકી દસમા અવતાર. સત્ર સેસત્ર કોસેંગી કુળ પરવાર. નખીનુર સતગોર નર અસલામ શાહા સતગોર સલાઓહીન. સતગોર સમસહીન. સતગોર નસરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર મુહરહીન, સતગોર કબીરહીન. સતગોર ઈમામશાહા નર અલીમહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાયણ. તમારી નૈઅતે, તમારી દસતરે. મોમન રખેસર બંદા નરનારી બાલગોપાલની થાળ બત્રીસી કબુલ કરે, નીશાની મહેમાનીના રેએ કબુલ કરે. પાંચ તન પાક, રેયા પાક અરેવા પાક, નવતન શાક, દેવ આસીસ તમારી, બંદગી અમારી, તમે કબુલ કરો. તમારે બાવ સળાવે તમારી નૈઅતે દસતરે કબુલ કરો અનપાણીના આહાર, પાનફુલના ભુગતાર. તમે દાતા, તમે ભુગતા, કરમ ધર્મ તમારે. બાવભક્તી ઈમાન અમારે સ્વામીજી તમે કબુલ કરો, આજ કળમાં દેહાર આહો. અથરવેદના આચારે હો નર અલી મહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાયણ. મખી સુસાહરની દોવા આસીસ ફરમાન કાતીઓ કબુલ કરો. સતગોર ઈમામસાહબ નરઅલી મહંમદસાહબ હક લાએલા હક લીલાહો મહંમદુર રમુલીલલાહો.

અમીર અમીર

(૨૬) દોવા ખીજી બ્રહ્માને થાળ જમાડવાની છે.

પરસાદ ખીજે સીરાનો મુકતો.

ફરમાનજી ખીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપ્રાત્ર બ્રહ્મા
ઇન્દ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મસહીન, નરઅસલામશાહનરઅલી નરંજન
નામ નખીતુર સતગોર તમારી દોવા નરંજનાં તે નશકાર, ઇંકથી કીધો વીરવાર,
કરપર કીધું દ્રષ્ટે કામ, આપો આપે વહયા ફરમાન નાલો વેધુ નેવ વાલ. ઉપજા
બ્રહ્મા અહુંકાર, અનંદ બ્રહ્મા બયા મહાંગ, હરી કાથમાં થયા કલમ. બરમ
સતનથી કતરા ખરા, અનંત કરોડી જીવ અવતર્યો રચી ખાણુ ને વરલા વેદ,
સરખ્યા સતપંથ અમરસેદ, બ્રહ્મા વીસનવે ધર્મો અવતાર, વંશ એકને જુદા
પરિવાર, વંશજોવા અંદરમા સુર, ધરી અવતાર ને સરખ્યા તુર, વેદ વંશે અમર સેદ,
પ્રગટયા બ્રહ્મા ચારે વેદ, જોળખ્યા બ્રહ્મા અમર તેજ, પાંચમે સુખે અમરસેદ,
વજ્રેસટલ વીરવ્યાસ, હંસ અહમ તુર પરકાશ, અમરીર મુનાફ, મુતલબ કાસમ
અબદલા નખી મહંમદ રસુલહા. સત્તી ખીખી ફાતમા, ઇમામ હયાત હુસેન,
ઇમામ જેનલાબહીન ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ વહીર સાદક, ઇમામ
ઇસમાયલ, ઇમામ તુર સતગોર, સેદ અસમાખલ શાહાની, સેદ તુર મહંમદ,
સતગોર સલાહહીન પીર સમ્મસહીન, પીર નસીરહીન, પીર સાહેબહીન, પીર સુહરહીન,
પીર કબીરહીન, સતગોર ઇમામસાહા, નરઅલી મહંમદસાહા નરંજના
નકલંકી નાસણુ, તમારી નેઅતે, તમારી ફસતરે, મોમન રજેસર બંદા નરનારી
બાલ ગોપાલની થાળ બત્રીત્રી કબુલ કરો. નીસાની નારેજો કબુલ કરો, તમારા
અરવાર પરવાર સાથે કબુલ કરો. તમારે ખાણું નીસાની કબુલ કરો, તમારે
કરમે તમારે ધરમે કબુલ કરો. બંદાનો બાવ સલામે કબુલ કરો, તમારી
આસના વાસના મબુલ કરો. દોરતી તમારી મબુલ કરો. સતગોર ઇમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

(૩૦) દોવા ત્રીજી માહેશ્વરને થાળ જમાડવાની છે.

પરસાદ ત્રીજે ખીર રોટલીના મુકવે.

કરમાનજી ખીસમઢા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર ખીર કબીરહીન, સતગોર ખીર સુદરહીન, સતગોર ખીર સાહેબહીન,
સતગોર ખીર નબીરહીન, સતગોર ખીર સમ્મસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી
નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. અહુંકાર આદ નરંજનાં
ધરીઆં હેત, પેસાનીથી લીધાં સવેત. લખને ધ્યાન ધરી રહ્યાં, લખ અદરભૂં
ધંધુકાર વહી ગયા. કરમધે ધ્યાન ધરી રહ્યાં, છત્રીસબુગ ચોરાસી ચોકડી
વહી ગયા. તદા સવેતથી નીર. નીરથી ખીર. ખીરથી ફીજ. ફીજથી ઇંડ. ઇંડથી
ક્રીધાં પ્રકાસ, અતુરબુધ્ધ ધરતી આકાસ. નુરથી સરખ્યાં સર્વે જાત, અરસ
કુરસીને ફરસતા સાત. તમે નરંજના અમરદેવ, મરતકથી ઉપના મહાદેવ. હમ્મએ
વીસનવ, નાંમે બ્રહ્મા, જંગ બે અસતલે ઇન્જા કરી. અંગથી અરધાંગના
અવતરી, ઉપની શક્તી તે માયા પરવરી. માયા માંએ ધયો સંતોક, તારે ઉપના
ચોદ લોક. આદે સરખ્યા ત્રણ ટોળ, નહીં વાચા ને નહીતા બોલ. બ્રહ્માને
આપ્યું કરમાન, જઈ બ્રહ્માએ ક્રીધું જાણુ. દોમકરને એકે રાખું ઈમાન,
ઈમાનીને આપ્યો સતપંથ. છુટા લખચોરાસી ફેરા ફંદ. રજુવેદની દેખાડી
વાટ, સોપ્યાં જગન તે કળસને પાટ. જીવ ચોધર્યા નવાણું કરોડી જાંબા,
છપન કરોડી મેઘા, બત્રીસ કરોડી કેનર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, તે સેવતા
ઘટપાટ, નરસહી અમર તેજ, સામે રામ વજ્રેસટળ, બરમેસર બુધ વીસેસર.
અલી નખી આદમથી વસતાર. વંસ એક ને બુઢા અવતાર. બ્રહ્મા પરવાર, વીસનવ
પરવાર, સબ અવતાર, શક્તી અવતાર, તમારો પરવાર. પ્રલાજ, હરીચંદ, જજેસટળ,
કમળાકુવર, નખીમહંમદ રસુલહા હકસાહા મુરતબઅલી, ઈમામહસેન હુસેન,
ઈમામ જેનલાબહીન, ઈમામ મહંમદ બાકર, ઈમામ બકર સાદક, ઈમામ હસિમાયલ,
ઈમામ નુરસતગોર, સેદ અસમાઇલ સાંહાની, સેદ નુર મહંમદ, સતગોર સલાહીદીન,
સતગોર સમ્મસહીન, સતગોર નસીરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર સુદરહીન,
સતગોર કબીરહીન, સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા નરંજન
નામ નકલંકી નારાયણ તમારી નૈઅતે, તમારે હસતરે. મોમન રખેસર બંદાઓ
નર નારી બાલ ગોપાલની થાળ બત્રીસી કબુલ કરો. તમારે ભાવે ઈમાને કબુલ
કરો, તમારે અરવાર પરવારબું કબુલ કરો. કુળ પરવાર સાત પ્રીસ્તા
સવેત કબુલ કરો. તમારા તારાની દોસ્તી આણું નીસાની કબુલ કરો,

સવ સકેત પરંવાર, વીસનવ પરવાર, શ્રહમા પરવાર, ચતુર કુળ તમે નરંજના
કણુલ કરો. દોવા આશીસ કરમ કરી કણુલ કરો. તમે દાતાર, તમે ભુગતા,
કરમ તમારું, ધરમ તમારું, માનું ગુણ તમારા જમો તમે, જમાડો તમે એ
બંદા ગુનેગાર હીવાન બાદશાહજી તમે ગુના બકશબુદાર. સતગોર ઈમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હક ડાએલા હક લલલાહો મહંમદુરરમુલીલ્લાહો.

—શ્રીકૃષ્ણ—

(૩૧) દોવા ચોથી શક્તીને થાળ જમાડવાની છે.

—૦૦—

પરસાદ ચોથી સુરમાનો મુકવો.

કુરમાનજી બીસમહલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર
સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મસહીન, નર અસલામશાહા
નરઅલી નરંજના નામ નખી તુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ આદ
નરંજના ધંધુકાર, સેન એક ક્રીધા વીરતાર. આપે ઉપના ઈંડ આકાર, ઈંડ માંએ
ધર્મો અવતાર. હીલા ઈમ્શા અનંત અપાર, કરી કોથ ઉંચે સાસ નરંજનાં
થયા પ્રકાસ. પેલા શબ્દ અહુંકાર, તહાં ઉપજા નર આકાર. હંતું તેજ તે
ધંધુકાર, પેદા ક્રીધા તતવ ચાર. ચતુર ગુણ, ચતુર રંગ, ચતુર ખાણ, ચતુર
વાણ, ચતુર વેદ, કરમ ધરમના સરજ્યા લેદ. ધરમે તો સરજ્યો સંસાર, કરમ
તમે કરો કરતાર. માયાનો ક્રીધા વીરતાર, શક્તીરૂપી રચ્યો સંસાર. નરંજને
તો કરતવ કરી, ઈચ્છા હીલા પ્રગટ ધરી. અરસ કુરમી ને ધરતી આકાસ,
પવન પાણી ક્રીધાં પરકાસ. અસદ કળ પર્વત સમુદ્ર સાત, નવખંડ પૃથ્વી
હીપ સાત. ચાર કળ મેઘ નવકુળ નાગ, ચંદ્ર સુરજ મેઘ્યા સાંખ. નવલાખ
તારા ધર્મો આકાસ, નવસેં નવાણું નહીંડે જાણ. અડસઠ તીર્થ સહી પરમાણુ,
પંદર તીર્થને કરણુ જ બાર. નવલાખ તારાનો વસતાર, સરસતી વનસપતી બાર
અહાર. અગની લાખમી સહી પરકાર, ચૌદ લોકમાં હીવસ ને રાત. ચંદ્ર નખેત્ર
છમછર માસ, હસા ખોજુના હીગપાળ. સાત સના ને બીત્ર બાર, બીત્ર તો
સરજ્યો સંસાર. બાહર વરતો ધંધુકાર, ગોર નરે ધર્મો અવતાર. શ્રી મચ્છ
એકારખી, શ્રી વામન સેઝનંદ, શ્રી કરશન વીહર બાસ, શ્રી નકલંકી સાહા
સુરતજાઅલી નખીમહંમદ જીવુના સરજનહાર, રખેસર બંદાનો કરો નસતાર.
આઠ લાખ કરજુના અનંત કરોડી દેવ, ચતુર કલ્પમાં દેવ. નવાણું કરોડ બંખા,
છપન કરોડ મેઘા, બત્રીસ કરોડ કેતર, તેત્રીસ કરોડી દેવતાએ પુરી
સાંખ, રખેસર બંદાને કરો પાક, રખમાગત, અમરીખ, કુ, પ્રહલાદ, કમળધન,

કમળાપતી, હરીચંદ, સેહેદેવ, જળેસ્ટળ, કમળા કુંવર, નવનાથ, ચાસાસી સીધ. ઓઠાસી સહત્ર રૂપી તે ધાયા સતપંથ ભણી, જેણે લીધી અથરવેદની વાણી. શક્તી માયા જોગણી, જે ઝેર કીધો જંગ. જતી સતી સાર. પરજ તારા મનોવરી, ચંદ્રાવતી, ધરૂપતી, સુરભારણી ધાયા સતપંથ ભણી, જેણે લીધી અથરવેદની વાણી. અથરવેદી ઓઠીઆ અંબીઆ, એક લાખ એંસીહજાર પીર પેગંમ્બર, ફરસતા મલાએક. ગોસકતળ, સાંઠાં રમે હેજળ. ચાર કુરચી ચાર પીર, ચૌદ ખાન વાઠાં ચાર. દેમાસુમ હોવા દે ઇમામ. હકસા તમને સલામ, નરંજના નકલંકી નારાણુ તમારી નૈઅતે હુરલોક, અરલોક, પરલોક, દેવલોક, મેરના, પરીના, જળનાં, થળનાં, હકમહારા ઉમેદવારી ફાતીઓ કળુલ કરો. અલી નરંજના નકલંકી અવતાર, રખેસર બંદાને આપો દેહાર. સર્વે જીવ ઉતતનો કશે નીસતાર. નળી મહંમદ રસુલ, શક્તી બીબી ફાતમા હકસા મુરતબઅલીની, ઇમામ હશન હોશેન, ઇમામ જેનલાખદીન, ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ બકર સાદક, ઇમામ ઇસમાયલ, ઇમામ તુર સતગોર, સેદ અસમાયલ સાંઠાંની, સેદ તુરમહંમદ, સેદનર અસલામશાહા, સતગોર સલાઉદીન. સતગોર સમસદીન, સતગોર નસીરદીન, સતગોર સાહેબદીન, સતગોર સુદરદીન, સતગોર કબીરદીન, સતગોર ઇમામશાહા નર અલી મહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાણુ. તમારી નૈઅતે તમારી ફસતરે. મોમન રખેસર બંદા નરનારી બાલ ગોપાલની ધાળ બત્રીસી કળુલ કરો. તમારે બાવે સલાવે કળુલ કરો, તમારે ખાણું નીસાની કળુલ કરો. નીસાની મહેમાની નારેએ કળુલ કરો, તમારે કરમે, તમારે ધરમે, કળુલ કરો. નરંજનો તમારી હોસ્તી, ગોરનરની હોસ્તી, તમારા પરવાની હોસ્તી, માહાદેવ આદમ અવતારની હોસ્તી, તમારે ખાણું નીસાની કળુલ કરો. તમારા વારાની હોસ્તી, તમારે ખાણું નીસાની કળુલ કરો. તમારા વારાની હોસ્તી, ગોરનરની હોસ્તી, ગોરનરના બપની હોસ્તી, ખાણું નીસાની કળુલ કરો. વખત વેળા વારાનું વરતમાન, અથરવેદના જ્ઞાન ધ્યાનની હોસ્તી નીસાની કળુલ કરો, કળુલ કરાવો. શાહા અલી નરંજનાં નામ, નળી મહંમદ કરો જીવનાં કામ. શક્તી બીબી ફાતમા તમને પરનાંમ, તમારા જંગ સોળતની હોસ્તી નીસાની કળુલ કરો, કળુલ કરાવો. તમારા તુરની હોસ્તી, તમારા નામની હોસ્તી, તમારા કલમા કાંડીની હોસ્તી નીસાની કળુલ કરો, કળુલ કરાવો. સાહા અલી સુકાંમ વરજ શહેર ગામ, બંબુદીપે કુંવારકાં શેત્રમાં ઇંદ્ર ઇમામશાહાએ કીધાં કામ. તે કામ રથળની હોસ્તી નીસાની કળુલ કરો, કળુલ કરાવો. સાંઠગ્રીસ પાત્ર, અઠગ્રીસમા નર મહંમદશાહાની હોસ્તી, ત્રેવીસ પાત્ર ચાવીસમા શાહા મુરતબઅલીની હોસ્તી નીસાની કળુલ કરો, કળુલ કરાવો. અતુર વેદ, અતુર કતેબ, અતુર વાચા, અતુર અંસશક્તી પરવાર.

આદ શબ્દ અહું'કારની હોસ્તી નીસાની કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. શાહા તમારાં કીધાં કરાવ્યાંની હોસ્તી, સાહેબ તમારી ઇચ્છા, સાહેબ તમારી લીલા, સાહેબ તમે સરજ્યાં તમારા સરજાવ્યાની હોસ્તી નીસાની ખાલું કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. બ્રહ્મા વીસનવના હશે અવતારની હોસ્તી નીસાની મહેમાની કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. સાહેબ તમે પાક, અમે ખાક, નવતન સાક, નરંજન તમારી હોસ્તી નીસાની ખાલું કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. એ બંદા શુનેગાર સાહેબ શુના બંકસણુ હાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલલાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૩૨) દોવા પાંચમી સર્વે દેવ રખેસરને જમાડવાની છે,
તથા દસોંદ પૈસા વીગેરે લેવાની છે.

— ૦૦ —

પ્રસાદ પાંચમે ચોખાને મુકવો. થાળ ઉપર પાવળ મુક્યાં પછી બજવી.
ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.
સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મદીન, સતગોર પીર સલાહદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખીતુર સતગોર તમારી દોવા દીવાન બાદશાહાજી હોસેની પાત્ર જીવેના બોધાર, સેસટના સુરીજનહાર બંબુદ્રીપે ધર્મે અવતાર. તમે અવીચળ, તમારી વાચા અવીચળ, તમારું આસણ અવીચળ, તમે થાનકના ધણી, તમે રચના રચી. ચૌદ જાવન તણી. તમારે વારે તમારી નિઅતે, તમારે હસતરે તમારી હરગાએ, તમારી જગ્યા ખાને, જે કોઈ મોમન બંદો હીજો ખીજો બાઈ આવડી જે કોઈ મનની મોરાદે, ઇચ્છાએ તમારા ભંડારમાં ભાવ કરીને તમારે ભંડારખાને જે કોઈ બંદે માન્યું ઇચ્છ્યું હોય, લાહી લાકાજીનું જે કોઈ બંદે દમડો દોકડો, સુતર વશતર, કણુ કાંકણુ, તાલો ખાલું, ત્રાંણુ રૂપું, હીમ કુંદન, હણુઓ પૈસો, હામ હરમ, કોડી દોકડો, રૂપાનાલું અનપાણી, પાન ફુલફળ, શાક પાક, જે કોઈ બંદા તમારી હરગાએ ઇમાનમું ગત ગંગામાં પુજે, દોવા કરાવે તે કણુલ કરો. દીવાન બાદશાહાજી બંદાનાં રજક પાણી મુગતાં કરો, અનપાણીના ભંડાર અખુટ કરો, ખટ્ટી કમાઈમાં ખરકેત કરો, વાટ ઘાટ સોહેલી કરો, દુઃખ દોહેલાં દુર કરો, રખેસર બંદા ઉપર રહેમની નજર ધરો. બંદાઓની ખેતીવાડી વણજ વેપારમાં સાહે પુરો, આવાગવન દુર હરો. એકધણું દાન, સવાલાખ ગણું પુન્ય, એકવાર દાન રખેસર દેહે, તે સવાલાખ ગણેરું લહે. નખીતુર સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા

તેની સાથે ભરે, નર અલીમહંમદશાહી નરંજના નકલ'ક્રી આણુ' ધરે. હરીવ'સ પરવાર શાહી મુરતબઅલી તે નારાયણુ નકલ'ક્રી અવતાર. આદ વીસનવતમે કરેા ખંદાની સફાયત, ખંદાની પુજાપત્રી કબુલ કરેા. ખંદાને નીમે ધરમે સતપથના મારગ માંહે ભર્મા પુરા રાખેા. હસોંદ સુકરીતમાં મેળેા આપેા, ગત જમાતમાં ભેળેા રાખેા. અનંત કરેાડીની સોખત આપેા, ફરમાન ફાતીઓ કબુલ કરેા, મહેર સમાનદાન વંશમરા લોજન કબુલ કરેા. પૃથ્વી પ્રદક્ષણાનું ફળ આપેા, રખેસર ખંદાના પાપ કાપેા. મહાકન વેળામાં ઉગારજે, રોજે કીયામતમાંહે દેહાર દેજે. ખંદાની આકબતખેર ઇમાન સલામત રાખેા. પાંચ સાત નવ બાર ત્રેત્રીસ કરેાડીના મેળા આપેા, લખચોરાસીના ફેરા ટાળેા. કમળા કુંવરની સોખતમાં રાખેા. દેહેદર દુનીયાં સહસ્રત્ર આખર. સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીક્ષાહો મહમદુર રમુલીદલાહે.

(૩૩) દોવા જીવને માથુ લીધાની છે, ગુના ઉતાર્યાની છે. (૧)

ગતમાં ઉભા રહીને તોખાં પડ્યા.

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ
'બ્રહ્મા ઇંદ્ર' ઇમામશાહા આદવીસનવ નરંજનનરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર ફપીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નરસરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામસાહા નર અલી નરંજના નામ નળીતુર સતગોર તમારી દોવા. હીવાન બાદશાહાજી તમારે વારે આપેા. તમે ઈંદ્ર માંહે આવેખણુ ક્રીધી, ત્યારે બ્રહ્મા વીશનવ માહેસર શક્તી ઉપજી, તહાંથી સદી જો થઈ, ત્યારે બ્રહ્માની સેસટના ત્રણ ટોળ થયા; તે ટોળ માંહે બ્રહ્માજી પુછવા ગયા. ત્યારે ફરમાન નારાયણુનાથી વાયકે બે ટોળે ન માન્યા તાહાં, જોકે ટોળે વાયકે માન્યા, તે જીવ અમર થયા. પેલા બાયલા કલક માંહે નવાણું કરેાડ જીવ જાંબા સાથે અમર થયા. જેણે બ્રહ્મા વીસનવના પરવાર પુજ્યા, તે રજુવેદ ને વાયકે ચાલ્યા. આ સતપથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૧) બીજા ફાયલા કલક માંહે છપન કરેાડ જીવ મેઘા સાથે અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવનાં પરવાર પુજ્યા પાએ પુજા તે જમુરવેદને વાયકે ચાલ્યા. આ સતપથના આધારે તે જીવ અમર થયા. (૨) ત્રીજા અરબલા કલક માંહે બત્રીશ કરેાડ જીવ કેનર સાથે અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુજ્યા પાએ પુજ્યા, તે સામવેદના વાયકે ચાલા, આ સતપથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૩) ચોથા ખલીફા કલકના જુગ ક્રીધા આર, તેમાં વીશનવ નારાયણુ ધર્મા દશ અવતાર. પેલા કરતામુગ માંહે પાંચ કરેાડી જીવ સાથે

રાજા પ્રહલાદ અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુત્ર્યા પાએ પુત્ર્યા, તે રણુવેદના વાયકે ચાલા. આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૧) બીજા ત્રેતા યુગમાંહે સાત કરોડી જીવ સાથે રાજા હરિચંદ અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુત્ર પાથ પુત્ર્યા, તે જલુરવેદને વાયકે ચાલા, આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૨) ત્રીજા દ્વાપર યુગમાંહે નવ કરોડ જીવ સાથે રાજા જાએસ્ટલ અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુત્ર પાએ પુત્ર્યા તે સામવેદને વાયકે ચાલા, આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૩) ચોથા કળયુગ માંહે બારકરોડી જીવ તે કમળાકુંવરની સોબતમાં રાખે, હમારા શુના બક્ષે, અમે શુનેગાર બડી ગડીના, પળ પળના, તલ તલના, હીવાન બાદશાહજી જે હીસાબ મહાદેવનાં પુછે, તે જીવના હીસાબ ઘટપાટ આગળ ચુકાવે. તે ગોર ગતમાં હીસાબ ચુકાવે એ પરતીત જીવ તમારો છે. તે જીવને પાવન કરો, તમે પાવન કરવા બેગ છે. આજ અથરવેદને વાયકે આ સતપંથને આધારે એ જીવને પાવન કરો. સહજ સેસત હેસેનીકલ કાયમના પરવારને પ્રતાપે કરી, હમારા શુના બક્ષે. બંજુદ્રીપે કુંવારકા કંત્રે સ્થળ કરી હમારા શુના બકસો. તહાં જે નરંજના બેકા હોય તેને પરતાપે કરીને હમારા શુના બકસો. ચૌદ લોક માંહે જે કોઈ દેવતા હોએ, તેને પ્રતાપે કરીને હમારા શુના બકસો. સાહેબ તમે સાચા, તમારો સતપંથ સાચો, જે કોઈ તમારા સતપંથમાં દેવતા હોય તે પણ સાચા, જેણે આજ કળીયુગમાંહે બાર કરોડીને સતપંથ દેખાડયા, તે સતગોર સુદરદીન સાચા. તમારે સતે, તમારે દતે કરીને એ જીવના શુના બકસો. જે કોઈ શુનેગાર જીવ તમારે સંગાશજી આવે તે જીવના શુના બકસો. જુગોજુગ ગોરગતના ધણી છે. ચાર ખાજુના ફેરા ઉતારો, ચારાસી અવતારનાં દુખ નીવારો. બંજુદ્રીપમાં આસ પુરો, અમરાપરમાં વાશ કરો. ભુલા જીવ ગુપતી. પ્રગટી, ઉણીઆંઆચારી, સર્વે જીવ તમારી કળામાં રાખો. ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આપો, અનંત કરોડીની સોબતમાં રાખો. મેડુ સમાન દાન, પૃથ્વી પ્રદબજી વસમરા ભોજન કલુલ કરો. આ સતપંથને આધારે, અથરવેદને વાયકે જે નર બંજુદ્રીપમાં હોય તેના પરતાપે કરીને, નકલંકીને પરતાપે કરીને, એ જીવના શુના બકસો. એ બંદા જુગોજુગના શુનેગાર છે, કરગર્થો કાન ધરો, સમર્થો સાર કરો. કીધા શુના બકસો, બીજા શુના ન કરાવશો. તમારી કળામાં રાખો, તમારી નજર તમે રાખો, તમારા છત્ર તમે રાખો, સતીઆની સોબત આપો. સતી જતી સતોડીના મેળામાં રાખો. અમે બંદા શુનેગાર, તમે હીવાન બાદશાહજી શુના બકશજીહાર. સતગોર દંપ્તમસાહા નરબલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લલલાહો મહમદુર રમુલીલલાહે.

(૩૪) દોવા જીવને ગુના ઉતારવાની છે. (૨)

—૦૦—

ફરમાનજી ખીસમહલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મતહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી
નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

ગોર વાચા નર વાચા સવ શક્તી વાચા, આદ ઉનાદ જગો જગનો એ
જીવ જીલો ચુકો આગ્યો છે. બચલા કાયલા અરજલા એવા ત્રણ કલાક અને
ચોથા ખલીફા કલ્હનાં બાર જુગ થયા છે, પહેલા કરતા જુગના જીલા જીવ તે
ત્રેતાજુગમાં આવી મળ્યા છે. બીજા ત્રેતા જુગના જીલા જીવ તે દોવાપર જુગમાં
આવી મળ્યા છે. ત્રીજા દોવાપર જુગના જીલા જીવ આજ કળજુગમાં આવી
મળ્યા છે. તે સતગોર બ્રહ્માને પ્રતાપે કરીને એ જીવ ગત ગંગામાં આવી મળ્યો
છે. એ જીવ આદ ઉનાદનો છે. સુતક ટાળો, એ જીવે ખોટું ઉચ્ચાર્યું હોય તે
માફ કરો. એ જીવે ચોરીઉં, હર્ચું હરામ લીધું હોય તે માફ કરો. એ જીવે
ગેરહક દાણા ખાધા હોય તે માફ કરો. એ જીવે દીન દુનીઆ માંહે ખાધું
પીધું હોય તે માફ કરો. એ જીવે પરત્વી ઉપર જુરી નજર કીધી હોય, તે
માફ કરો. એ જીવના પરાછત કરમ બંધન છોડાવો, એ જીવે ખાફ ખાટું,
એકું જુકું કહ્યું હોય તે માફ કરો. એ જીવે અઠકાં ચોપી આગી પાછી કરી
હોય તે માફ કરો. એ જીવે નંદા બદગોષ્ટ કીધી હોય તે માફ કરો. નવાણું
કરોડી બંખાને તપે કરી માફ કરો, છપન કરોડીસુ મેઘાને તપે કરી માફ કરો,
બત્રીસ કરોડીસુ કેનરને તપે કરી માફ કરો, પાંચ કરોડીસુ પ્રહલાદને તપે
કરી માફ કરો. સાત કરોડીસુ હરીશ્વરને તપે કરી માફ કરો. નવ કરોડીસુ
જીજ્ઞેસ્ટને તપે કરી માફ કરો. આજ કળજુગમાં બાર કરોડીના ગોર
સુદરહીનને તપે કરી માફ કરો, હવે કળજુગ સંગે ગોર ઈંદ્ર ઈમામશાહાને તપે
કરી એ જીવના પરાછીત ટાળો, કમળાકુંવરની સોબતમાં રાખો. સાતે ફરસતા
સત્ર સેસત્ર દુસેની કુલ કાયમના પરવાર આજ ગોર ઈમામશાહાની દોસ્તીએ
કરી એ જીવ ગતમાં દાખલ થયો છે. તે કળસ આગળ કળુલ થયો છે. જે
હીસાબ મહાદનમાં પુછો તે હીસાબ ગોર ગત માંહે મળાને ઘટપાટ આગળ
ચુકાવો. એ જીવ તમારે ચોલે દામણે બાંધ્યો છે. સાહેબ તમે એ જીવને
લેલો ઉગારી, મહાદન વેળા ન લોપે લગાર. નબીનુર સતગોર નર અસલામશાહા,
નર અલીમહંમદશાહા મુલાબાં તમે જીવોના તારજુદાર. સતગોર સલાઓદીનની
દોસ્તી, સતગોર સમ્મતહીનની દોસ્તી, સતગોર નસીરહીનની દોસ્તી, સતગોર

સાહેબદીનની દોસ્તી, સતગોર સુદરદીનની દોસ્તી, સતગોર કબીરદીનની દોસ્તી, સતગોર ઈમામશાહાની દોસ્તી, નરઅલી મહંમદશાહાની દોસ્તી, એ જીવના ગુના માફ કરો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએજા હક લોલ્લાહો. મહમદર રસુલીલ્લાહે.

(૩૫) દોવા જીવના ગુના ઉતારવાની છે. (૩)

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સોદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

શાહા અલી, શાહા ખુદા, શાહા બાલક, શાહા અવતાર, શાહા પાતર, શાહા દીનમાહા, શાહા દુનીયાં, શાહા મીરા, શાહા મેરખાન, શાહા રામ, શાહા રહેમાન, શાહા ઈમામ, શાહા મહંમદ, શાહા સુરતકા, શાહા સુરતઅઅલી, શાહા હબસી ઇલહા, શાહા નામત નયોલા, શાહા નામ તવકીલ, શાહા સતાર, શાહા સુફાર, શાહા પરવાર હજાર, શાહા બાલક, શાહા ખેલી, શાહા શ્રી મરહ, શાહા શ્રી કોરંબ, શાહા શ્રી વરાહ, શાહા શ્રી નરસીંહ, શાહા શ્રી વામન, શાહા શ્રી ફરસરામ, શાહા શ્રી રામ, શાહા શ્રી કરશન, શાહા શ્રી જુધા, શાહા શ્રી નકલંકી દસમા અવતાર, શાહા અલી વર્ધસ મેદી, નર અસલામ શાહા ફાતાર, નરઅલીમહંમદશાહા હક ફરમાન તમારાં, સાહેબ ગુના બકસો હમારા, મહેર કરો નજર ધરો, કળસમાં તમે પરવરો, ઘટમાંહે તમારી કળા ધરો. અગમ અગોચર થાન થાનંત્ર કળસમાં પુલ અરચનાં પરમાણુ, સ્વામી તમે અનાથ દેવ રહેમાન રહીમ તમે સદાએ નરંજના નરાકર, રૂપ રેખા નહીં આકાર. તમે જોલીઆ તમે અંબીઆ, તમે અલા પીર પેગામ્બર, જો સર્વે રચના તમારી છે. આ સતપંથ તમારો સ્વામી તમે સંભાળો, ત્યારે સાહેબ મહેર તમારી, ફરીયાદ હમારી. ફરીઆદ અવલની, ફરીઆદ આખરની, ફરીયાદ મખી મુસાફરની, ફરીયાદ કુલ રખેસર ગતગંજાની, ફરીયાદ કુલ જુનેગાર જીવોની, સ્વામી તમે અવલ. તમે આખર, તમે દીન દુનીયાના બાદશાહા તમારા ગુણના પાર નહીં, અમારા અવગુણનો છે નહીં. તમારા નામ હપર બલીહારી જાહ, તમે અમારે રહથ ના ડોલાવસો. કરીઆ માં સુકાવસો વખડી વેળામાં ઉગારજો. તમને માલમ છે, તમેને શેશન છે, તમે સર્વે ભલો છો, બાવજી

અમે' તો, અવલુ છઉં, અમે' અવલુના ગુના બકસો, દીવાન બાદશાહી
અંતર બાંધાં દેજો. ફલ બેસી કામ કરો, અંધારે અજવાળાં કરો. ખેરસલા
પેઠા કરો, કુલબલા હફે કરો, રહ્યાં ને રહેમ કરો. ચાલતાંને દેહારમાં ધરો, એકાંત
કરો, દોહાંત દુર કરો. નેઅત મોરાદ હાંસલ કરો. સ્વામી તમે કરતા જુગમાં
શ્રી મચ્છરૂપે વાચા દીધો, આજ કળજુગમાં તમે તે વાચા પાળો. વીનતી
નખી નુર સતગોરની વીનતી, સતગોર સલાઉદ્દીનની વીનતી, સતગોર સમસદીનની
વીનતી, સતગોર નસીરદીનની વીનતી, સતગોર સાહેબદીનની વીનતી, સતગોર
સોહરદીનની વીનતી, સતગોર કબીરદીનની વીનતી, સતગોર ઇમામશાહાની
વીનતી, નર અલીમહંમદશાહાની આદ નરજના તમે જીવને કબુલ કરો, જો
જગનાં પાતક ઉતારો. સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા
હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૩૬) દોવા જીવના ગુના ઉતરવાની છે. (૪)

કરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસનવ નરજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન
સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નર અસલામશાહા નર અલી-
મહંમદશાહા નર અલી નરજન નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

મહેરબાન બાદશાહા મહેર કરો, ફજલ કરો, ફરસત કરો, રહેમની નજર ધરો,
કુદી બલા હફે કરો, સુલતાનની ધડી કરો, મુખી મુસાફરની વાટે નુર આદરજુગ કરો.
બમે જુગતો કરો, કાલ બાગતો કરો, શાહા ઘટ સગટ કરો, ઘટમાં તમારી
કળા ધરો, ઘટે બ્રહ્મા, ઘટે વીશનવ, ઘટે મહેશ્વર, આલીસ લાખ ત્રઉ આગલાં
વીસ સહેજ એતા ચાર જુગના હીસાબ લખ્યા, અવર ન બાલું કેતા, ચાર
જુગમાં મોરાસી અવતાર, સ્વામી તેનો તમે કરો નસતાર. જે કોઈ માને
તેને સરગાપરી, જે ન માને તેને નરકાપુરી. બારગોરને હરીઅંદને ધાએ, તે જીવ
અમસપરમાં બએ. અકસઠ તીરથનાં ફળ લખતે, ખટ લંલાએ તે જે વાર
કામ જમી મોલાંજી, નેક નજર ધરો. કહીઆના કષ્ટ ટાળો. એ જીવના કીધા
ગુના બકશે, ખીલ ગુના ન કરાવશે. ખાંચ સાત નવ બારત્રેગીસ કરોડીના મેળા
આલો, લખ મોરાસીના ફેરા ટાળો. સઘળી જમાતજું દેહાર આલો. અમરાપરમાં
વાસ ધરો. સ્વામી એકાંત કરો, દોહાંત દુર કરો. રમેસરને રાજ આપો,
સતીએની સોબતમાં રાખો. ગટકળા ધાપો, પરાછત કાપો. સામળ સુકીત આપો,
રહેમની નજર ધરો, પડયા પંડ તે પરગડ કરો. રીફ ઊપર જગ ધરો,
પી. ૫૭

નુરનખી મહંમદશાહની કળાએ તમે પ્રગટ રૂપ કરો. સર્ગાશયુ તમારે તમે થાવો, તમે ઉઘાવો. કરગર્યા કાન ધરો, સમયો સાર કરો. એ બંદા ગુનેગાર, સાહેબ ગુના બકસણહાર. સાહેબ તમારી દોસ્તી, હીવાન બાદશાહાણુ કરમ ધરમ તમારું, ભાવ ભગતી ઇમાન અમારું. તમારા બંદાના ગુના બકશે, તમે સાહેબ સુલતાન વાશના સારંગધર, શ્રી મચ્છ તમે, શ્રી કોરંબ તમે, શ્રી વરાહ તમે, શ્રી નરસિંહ તમે, શ્રી વામન તમે, શ્રી હરસુરામ તમે, શ્રી રામ તમે, શ્રી કૃષ્ણ તમે, શ્રી બુધ તમે, શ્રી નકલંદી તમે, એ મીરાં મુરતબઅલી નખીનુર સતગોર નર અસલામશાહા હાતાર, નર અલી મહંમદશાહા મુલાણું બંબુદીપના મુલતાન, તમે જીવેના તારણહાર. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલીદલાહો મહમદુર રસુલીદલાહો.

(૩૯) દોવા જીવને ગુના ઉતારવાની છે. (૫)

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર મુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. તમે આદ નરંજનાં ધંધુકાર, કરજુ કલહના સરજનહાર. જીવ પંડના કરો નીસતાર, અવલ તમે આખર તમે બહોર તમે બાતન તમે શાહા શ્રી મચ્છ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી કોરંબ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી વરાહ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી નરસિંહરૂપની દોવા, શાહા શ્રી વામન રૂપની દોવા, શાહા શ્રી હરસુરામ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી રામરૂપની દોવા, શાહા શ્રી કરશન રૂપની દોવા, શાહા શ્રી બુધ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી નકલંદી રૂપની દોવા, શાહા મુરતબઅલીની દોવા, એક લાખ એંસી હબાર પીર પેગંબરની દોવા, ધરતી આસામાનની દોવા, અરદકળ પરબતની દોવા, નવ કુળ નાગની દોવા, ચાર કળ મેઘની દોવા, ચાર બાણ ચાર વાણની દોવા, ચારવેઠ ચાર કુતેબની દોવા, ચાંદ સુરજની દોવા, નવલાખ તારાની દોવા, મુમંઠળની દોવા, સાત સાંહેરની દોવા, નવસે નવાણું નહીઉની દોવા, સાત હરસતાની દોવા, અનંત કરોડી કરજુના દેવની દોવા, નવનાથ ચોરાસી સીધની દોવા, અઠાસી સહજ રૂપીઓની દોવા, નવાણું કરોડીયું બખાની દોવા, છપન કરોડીયું મેઘાની દોવા, બચોશ કરોડીયું કેનરની દોવા, પાંચ કરોડીયું પ્રહલાદની દોવા, સાત કરોડીયું રાખ હરીશ્ચંદ્રની દોવા, નવ કરોડીયું રાખ લુલુપ્તહીની દોવા, બાર કરોડીયું કમળાકુંવરની દોવા, મખી મુસાફરની દોવા, કુજ રજેસર મતગંબાની દોવા, જમલી જમાતની દોવા, નખી નુર સતગોર નરઅસલામશાહાની દોવા,

અડસઠ તીર્થની હોવા, આઠ શક્રત ચોસઠ લાખ દેવીકીની હોવા, બાબા આદમ મામા હવાની હોવા, સત્ર સહેજ હુથેની કુલ કાયમના પરિવારની હોવા, નળીની ઉમતને આખરીત વેળામાંહે ઉગારને, રોજે કયામતમાંએ દેહાર દેને, તમે દીન દુનીઆના બાદશાહાણ, તમે સાહેબ સુલતાન જે ઉપના અરખસ્તાન, ચેત્ર દ્વીપ એરાકખડે કીધાં મકાન. જે આવી વસ્તુ ઉંચ મલસ્થાન, જેજે શુભરખડે કીધાં કામ જે આવી વસ્તુ આજ ગરમકા ગામ, તેના પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા નામ. જે કરશે અનંત કરેડી જીવેનાં કામ, આઠ વીસનવ નર અલી મહમદશાહા નામ. તમે કરે બંદાની મુરકેલ આસન લખ ચોસાસીના ફેરા ટાળે, તેત્રીસ કરેડીના મેળા આલે. જાંબુદ્વીપના ધણી સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદશાહા હકે લાએલાહા ઈલલાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૩૮) દાવા જીવને ગુના છોડાવવાની છે. (૬)

—oo—

ફરમાનજી બીસમીલા હરે રહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહા આઠવીસનવ નરંજના નરઅલી મહમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નરઅસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નળીનુર સતગોર તમારી હોવા. શાહા સલામ આલેકમ, જે મોલાણા ફજલ કરો, વેહલ કરો, વેક ઉવત કરો, વેજુવંત કરો. અલા હકે તમે, અલાપાકે તમે. અલ્લા દીન તમે, અલ્લાદુની તમે. અલ્લા ખોદા તમે, અલ્લા ખાલક તમે, અલ્લા ઈંદર તમે, અલ્લા ઇમામ તમે. અલ્લા રામ તમે, અલ્લા રહેમાન તમે. અલ્લા અવલ તમે, અલ્લા આખર તમે. અલ્લા બહિર તમે, અલ્લા બાતન તમે. અલ્લા કાદર તમે, અલ્લા કરીમ તમે. અલ્લા હુતા તમે, અલ્લા હોસો તમે. અલ્લા છો તમે, અલ્લા આદમ તમે. અલ્લા અંત તમે, અલ્લા મધ તમે. અલ્લા કરમી તમે, અલ્લા ધર્મી તમે. અલ્લા નકલકી તમે, અલ્લા નારાયણ તમે. અલ્લા હજરત મુરતબઅલી તમે, અવલ અલી, આખર અલી, બહિર અલી બાતનઅલી. બરખ મુલાબા અલી, શુમટ ગરદેના અલી. એ ત્રણપોર ત્રણ તારા અલી, ચોથે પોરે પાર ઉતારો અલી. જાંબુદ્વીપે તખત રચાવ્યાં અલી. જગોજગ ફરે મનોવરી, દહતના પીયાણુ જાંગો. ધર્મની જે કરો, પાપની જે કરો. સાચ પેઠા કરો, કુક પરકરો. અકલ સુખ બરકરો, તમારા નામથી સબદીન જીવે સાહા જીવે અનંત જીવે હરમ કરી મહમદ આરબી નબી રસુલલાહે હકે સન્નાસી ફદ્દેબલા હે, ઇમા સાહેબ પુરાસાનની વાડી હરી કરો, ઇમા સાહેબ અગરેબ

મમરેખની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ સુલતાનની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ તમારા નગરની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ તમારા જનમતની વાડી હરી કરે. સાહેબ સલામ અસલામની વાડી હરી કરે. હમેરા નામ મોતીઆ કુતા તુમારે હસ્પાર ઉભા, હાડ હાડ કરે તો બાઈ કુ કુ કરતો બાઈ, ગળે બાંધી જે વડી બાએ એ દોરી ત્યાં દોર્યો બાઈ. ઇઆં સાહેબ ફજલ કરે, ઇઆં શાહાં રહેમ કરે, ઇઆં શાહાં મહેર કરે, ઇઆં શાહાં કરમ કરે. ઇઆં શાહાં વકરમ પરહરે, ઇઆં શાહાં શુના માફ કરે, ઇઆં શાહાં સેજ નફા કરે, ઇઆં શાહાં ખાને ખવાં ફાન કરે. ઇઆં શાહાં પુરાને પાર ઉતારે, દોસ્તી મહમદ સુસ્તફાની, દોસ્તી ખીખી ફાતમાની, દોસ્તી શાહાં મુસ્તાબઅલીની, દોસ્તી ઇમામ હશન હુસેનની, દોસ્તી ખુડા ખુરઆની, દોસ્તી નખીતુર સતગોર નર અસલામશાહાની, દોસ્તી પીર સલાઉદ્દીનની, દોસ્તી પીર સમસદીનની, દોસ્તી પીર નસીરદીનની, દોસ્તી પીર સાહેબદીનની, દોસ્તી પીર સુદરદીનની, દોસ્તી પીર કખીરદીનની, દોસ્તી સતગોર ઇમામશાહાની, દોસ્તી નરઅલી મહમદશાહાની, દોસ્તી સેવ સેહરૂ હોસેની કુળ કાયમના પરવારની, દોસ્તી એક લાખને એંસી હબર પીર પેગંબરની, દોસ્તી સાત ફરસ્તાની, દોસ્તી નવનાથ ચોરાસી સીદની, દોસ્તી અઠાસી સહરૂ રૂપોઓની, દોસ્તી સાત સાહેરની, દોસ્તી નવસેનવાણું નદીઓની, દોસ્તી આંદા સુરજની, દોસ્તી નવલાખ તારાની, દોસ્તી અડસઠ કુળ પર્વતની, દોસ્તી નવકુળ નાગની, દોસ્તી આર કુળ મેઘની, દોસ્તી અઠાર ભાર વનસપતીની, એ જીવના શુના માફ કરે, જગોજગના કરમ બંધન છોડે. ચોરાસી અવતારનાં દુખને ભાંગે. દોસ્તી નવાણું કરોડનું બંખાની, દોસ્તી છપન કરોડીનું મેઘાની, દોસ્તી બત્રીસ કરોડી કેનરની, દોસ્તી પાંચ કરોડીનું મહલાદની, દોસ્તી સાત કરોડીનું રાબ હરીશ્વરની, દોસ્તી નવકરોડીનું રાબ ભુજેરટગની, દોસ્તી બારકરોડીનું કમળા કુંવરની, દોસ્તી અનંત કરોડીસુ પીર હશનશાહાની દોસ્તી જમી આકાસની, દોસ્તી પવન પાછીની, દોસ્તી મખી મુસાફરની, દોસ્તી કુલ રખેસર ગત ગંગાની, દોસ્તી જમલી જમાતની, દોસ્તી પીર શાહાના બપની, એ જીવના શુના બકસો, લખચોરાસીના ફેરા ટાળે. દોસ્તી કુલરાહી ફરગાની, દોસ્તી પીર વકીલની, દોસ્તી ચોસઠલાખ દેવીડંની, દોસ્તી અસી તેજ અલ દેવની, દોસ્તી જતી સતી સંતોદ્રી જીવની, દોસ્તી આર ખાણ આર વાણની, દોસ્તી આર વેદ આર કતેબની, દોસ્તી સાતવાર સતાવીસ નફેરની, દોસ્તી પનર તીથી બાર કરજની, દોસ્તી નવમહેની, દોસ્તી અડસઠ તીરથની, દોસ્તી દશ દીસાની, દોસ્તી હીણા ખીણા જીવોની, દોસ્તી લખ ચોરાસી જીવા જોનની, એ જીવનાં પાપ પરજે કરે, એ બંદાને વૈકુંઠમાં વાસ આપે. એ બંદા નકુચ અખુજ છે. એ બંદા પેટારથી ખુધારતી છે. એ બંદા ઘટારથી

લોભારથી છે. બંદા સ્વાર્થી લવારથી છે, બંદા સતહીણા કત હીણાં છે. બંદા લીધું
 સુતકે બધાં છે. બંદા મોહોના લુહા, દીલના ખોટા છે. મહેરબાન બાદશાહ
 મહેર કરો, અંધારે અજવાળું કરો. પાંડવાને પરચટ કરો, જે કોઈ આવા
 સતપંથ દેખાડે તેહનાં એકોતરસો પરીયા તારો. બંદા કરણ કલક્રમાંહે જગો-
 જગના યુનેગાર છે. રાત રાતના કાડે કહાડાના એ બંદા યુનેગાર છે. મન ચતના
 યુના, આંખે દીકાના યુના, કાને સાંભળાના યુના, મનસા કરમણના યુના. તમે
 કાઢર છો કરમ કરો. ક્રીધા યુના બકશો. બીજ યુના ન કરાવશો. દીવાન બાદશાહ
 શાહા શ્રી મચ્છ તમે, શાહા શ્રી કોરલ તમે, શાહા શ્રી વરાહ તમે,
 શાહા શ્રી નૃસિંહ તમે, શાહા શ્રી વામન તમે, શાહા શ્રી કૃષ્ણરામ તમે, શાહા
 શ્રી રામ તમે, શાહા શ્રી કરશન તમે, શાહા શ્રી યુધ તમે, શાહા શ્રી નકલંકી
 તમે, હશમા અવતારહક મોલાણા શાહા મુરતબચ્ચલી તમે છવેના તારણહાર.
 કરમ નખીનુર સતગોર મહંમદ મુસતફાનું. સફાયત બીબી કાતમાંની. હક તાલા
 કબુલ કરો, એ બહાના યુના માફ કરો. બાબુદ્રીપના ધણી તમે છવેના
 તારણહાર સતગોર ઇમામસાહા નરચલી મહંમદસાહા હક લાએલા
 હક લીલાહોમહમદુર રમુલીલાહે.

(૩૯) દોવા યુના છોડાવવાની છે.

દોવા આલ્યા છવને ઉઠાસણાની પેલી સ્વેત ખાણની બહુવી.

કરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
 ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરચલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
 સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્સહીન, સતગોર પીર સલાઓહીન, નર
 અસલામસાહા નરચલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી આદ
 તમે, ઉનાદ તમે, સાદ તમે, શબ્દ તમે, તેજ તમે, બંબ તમે, ઇંડ તમે, પીંડ તમે, નુર
 તમે, નરંજના તમે, નરંજના તે નરાકાર, પેઠા ક્રીધી મુરત ચાર, શબ્દથી સરચ્યો સંસાર.
 આદે સરજ ચારજ ખાણ, ચતુર મુરત વરતી વાણ. ત્યારે બ્રહ્મા થયા પ્રકાશ,
 ઉપબ પંડ તે છવને સાસ. ત્રીઆસણ બેઠા રહ્યા, હરીએ ગોરને કહ્યું જ્ઞાન,
 જઈ સતગોરે ક્રીધું જાણ. એકે વચન માના સોચ, બેઈમાની મકરા દોચે. ઇમાનીને
 આલ્યો સતપંથ, બેઈમાની પડીઆ ફંદ. પરમાણુ તે પારથા ધર્મ, મકરા તે
 શર બેઠા કરમ. તેના ક્રીધા ત્રણજ ભાગ, જગ શરૂપી સરચ્યા દાગ. લખ્યોરાસી

ફેરા ફેરો, કરંજી કલકમાં જીવ અવતર્યો. જે એકી દેહે આસજી રહ્યા, વારા સહીત અમરાપર ગયા. જે કોઈ બાણીઆ રઘુવેદ, તે જીવ પાગ્યા અમર લેદ. સેત્ર બ્યારાં કલક જે રહ્યા, તારે બ્રહ્માને હુકમ જે થયા. તેના ક્રીધા જીગ ચાર, સકત રૂપી રચ્યો સંસાર. કરતા જીગમાં સવેતજ ખાણ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. રઘુવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટા કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૧) ત્રેતા જીગમાં ઈંદજ ખાણ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. જનુરવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૨) દોવાપર જીગમાં ઉદબીજ ખાણ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. સામવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૩) આજ કળજીગમાં જરોજ ખાણ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. અથરવેદી દેખાડયાં ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૪) તમે અલી નરંજના નકલંકી નારાયણ, નર અસલામશાહા દાતાર. નર અલી મહંમદશાહા મોલાણા સાહેબ સુલતાન જીવને છોડાવો સવેતખાણ, ફેરા છોડાવો એકવીસ લાખ રઘુવેદ પુરી સાંખ. તમારો આઠો તમારો પાઠો તમારો વાઠો જે જીવને સ્વેત ખાણી માંહેથી કાઠો. સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઈંદર ઈમામશાહા પંચમુખી બ્રહ્મા નરઅલી મહંમદશાહા આદ વીસનવ નારાયણને અવતાર, તમે ધર્યો આઠિત ને લોસણગાર. બાંધો હથીયાર વારાના ધણી, ચીંતા કરો જે જીવ તણી. તમે બાંધો દેતસુ આરો, તમારા જીવને સ્વેત ખાણીમાંહેથી છુટાડો. તમે બાણો ને તમે પીજાણો, છોડાવો ખાણ જીવને મારજ આણો. અલી નખી નર અસલામ શાહા સતગોર મુદરદીન તમારે વાયકે, તમારો ગજસકો, તમારો પાઠો, તમારા નામ તુરની દોસ્તી, બાંણુદ્રીપ કુંવારકાં ક્ષેત્રની દોસ્તી, જે જીવને સ્વેત ખાણીમાંહેથી કાઠો, એકવીસ લાખ ફેરાનાં કરમ બંધન છુટાડો. જે જીવને સતી લોકની સોજતમાં જોડો, જે જીવને બયોબવના પાપ મોડો. તમે જીવ ઉપબળ્યા તમે જીવને સમારો. એકવીસ લાખ ફેરા પરજે કરો, આ સતપંધની દોસ્તી તમે જીવને કરધરો. તમે જીવને બાણો, તમારે પારે આણો. નખીતુર સતગોર પાત્ર બ્રહ્માજી સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હક લીદલાહો મહંમદુર. રમુલલાહો.

(૪૦) દોવા બીજ ઇંડજ ખાણની છે. *

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્સહીન, સતગોર પીર સલાહીદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજન નરાકાર, એહેલ ઘડી રમ્યો સંસાર. પહેલી સરજી ખાણી ચાર, ચતુર મુરતથી વીસ્તાર. ચતુર વેદ સચરાચાર, તેમાં નરંજના ધર્મો અવતાર. નરનારીનો એક વીચાર. સ્વામી તમે સતગોરને સોંપ્યા ધર્મ, રચી સતપંથને ઉતાયો કરમ. ત્રણ મુરતે ધર્મો અવતાર, શકતૂંપી રમ્યો સંસાર. માયા રચી અનંત અપાર, તમે નરંજના સરજનહાર. ઇંડજ ખાણીમાં જીવ અવતર્યો, એકવીસ લાખ તો ફેરા ફર્યો. જીવરવેદે પુરી સાંખ, ફેરા ટાળ્યા એકવીસ લાખ. અમરબેદજી લાગુ ધ્યાન, વારે ગોરનરને કરી ફરમાન. જોળખ્યા અમે વીસનવ નારાયણ વારાના ધણી, તમે અંતા કરો એ જીવ તણી. તમારો આડોજ, તમારો પાડો. તમારો વાડો, એ જીવને ઇંડજ ખાણી માંહેથી કાડો. તમે એ જીવના પાપ મોડો, ભવોભવના કરમખંધન છેડો. તમે અલી નરંજના નકલકી નારાયણ, એ જીવને આશા છે ગણી. છુટાડો ઇંડજખાણી માંહેથી ત્રીભોવનના ધણી. તમે સાહેબ, તમે સુલતાન, તમે સુભાન, તમે જીવોના સરજનહાર, બાંજુદ્રીપે કુવારકા દોરને અસ્તજે એ જીવને આલો દેદાર. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લેલાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

(૪૧) દોવા ત્રીજ ઉદબીજ ખાણની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર શમ્સહીન, સતગોર પીર સલાહીદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજન દેવ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર. શીવ શક્તિથી સરજ્યો સંસાર, તમે નરંજના નરાકાર, ખાણીથી રમ્યો સંસાર. વેદથી કયો વીસ્તાર,

સરજી ખાણુ ને રચી માયા, ખાણુ ઉપના તે ખાણુ સમાયા. વીસનવ બ્રહ્મા ને માહેન્દ્ર કાયા, મરતુ માંહાં દેવને શક્તિ માયા. ચતુર મુરત નરંજનાં તમે ઉપાયા, ઉદબીજ ખાણી માંહે જીવ અવતર્યો. એકવીસ લાખ તો ફેરા ફર્યો, સામયેદ પુરી સાંખ ફેરા ટાળ્યા. એકવીસ લાખ ત્રણ દેવને શક્તિ સાર, તમે નરંજના ધર્યો અવતાર. ત્રણ દેવથી થયો સતપંથ, તમથી છુટે જીવના ફેરાફંદ. નર તમે, નરંજન તમે, નરાકાર તમે, નકલંકી તમે, નારાયણ તમે, યુનેગાર છું અમે, સ્વામી યુના બકસો તમે, ઉભીઆઆચારી છું અમે, તમે અલી નળી નરંજના નર અસલામશાહા હાતાર. નરઅલી મહંમદશાહા મોલાણા. તમે કરો અનંત કરોડી જીવોનેા નસતાર. અલીનરંજના નકલંકી નારાયણ તમથી છુટે પંડને પ્રાણ. પીર સમસથી ધર્મ પ્રમાણ, પીર સુદરદીનથી જીવોનાં નરવાણ. ઇમામશાહા મહંમદશાહા કરો જીવોને પરમાણ, છુટાડો જીવને ઉદબીજ ખાણ. આદ વીસનવ નરંજના નકલંકી નર અસલામશાહા ધણી. તમે ચીંતા કરો એ જીવ તણી. તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને ઉદબીજ ખાણી માંહેથી કાઢો. જાંબુકોપના ધણી નરઅલી મહંમદશાહા તમે ચંતા કરો, એ જીવ તણી. એ જીવના બવોભવના પાપ મોડો, અમર લેદની સંગત સોખત માંહે જોરો. તમે દેખાડો જીવને પાર, તમે ચૌદ ભવનના સરજનહાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હક લદલાહો મહમદુર રસુલીજાહે.

(૪૨) દોવા ચોથી જરોજ ખાણીની જીવની છે.

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા. સતગોર પીર કળીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી આદ નરંજન તમે, અગમ અગોચર તમે. યાન યાનંતર તમે, કરજ કલફમાં તમે, જુગ જગાત્ર તમે, આસણ અસતજમાં તમે. ધ્યાનમાં તમે, ધંધુકારમાં તમે. ઇડમાં તમે, પીંડમાં તમે, નવખંડમાં તમે, બ્રહ્માંડમાં તમે. તમે બજુતાં તમારો જાપ, તમે ઉપના તે આપોઆપ. સ્વામી તમે ત્રણ દેવ ઉપાયા, કરી શક્તિ ને સરજી માયા. તમે સરજી ચારે ખાણ, સરજ્યા પંડને પ્રાણ. પછે સરજ્યાં ચારજ વાણ, વાણથી કર્યા વીસ્તાર. સરજ વેદને અહુંકાર, સરજ સેસડને સકળ સંસાર. લખચોરાચી ફેરા ફર્યો, ફંદમાજાએ સક અવતર્યો.

ફેર પડયા સૌ જીવને જાંત, રચી માયા તે સકળ અનાંત. તમે નરંજના
 આપે હરી, બ્રહ્મા વીસનવે સેસટજ કરી, ફરતી કીધી આરે ખાણ,
 ઉત્તમ મધ્યમ સરજ્યા પ્રમાણ. તમે અવતરીઆ નારાણ, બ્રહ્મા વીસનવ રહ્યા
 પરમાણ. સરજ્યા સતપંથ ને ચાપ્યા ધર્મ, ઇમાની જીવને આપ્યા મરમ.
 બેઇમાની શર બેઠાં કરમ. અધરવેદની પુરી સાંખ, ફેરા ટાળો એકવીસ લાખ.
 આઠ નરહરી નારાણ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર ત્રણ સરજ્યા પરાણ. નરંજના
 નકલકી અલી અવતાર, તમે કીધા આવા વેદ ને વીરતાર. આઠ બ્રહ્મા નળી
 મહામંદ રસુલ, હક શાહો સુરતજાઅલી, ઇમામ હશન, ઇમામ હુસેન, ઇમામ
 જેનલાબદીન, ઇમામ મહમદ બાકર, ઇમામ જફર સાદક, ઇમામ ઇસમાયલ,
 સેદ નુરમહમદશાહો તમારો પરિવાર. નળીનુર સતગોર, નર અસલામસાહો
 હાતાર. સતગોર સલાહીદીન, સતગોર સમ્સદીન, સતગોર નસીરદીન. સતગોર
 સાહેબદીન, સતગોર સુદરદીન, સતગોર કબીરદીન, સતગોર ઇમામશાહો નરઅલી
 મહમદશાહો મોલાણા સુલતાન વારાના ધણી, તમે ચીંતા કરો એ જીવ તણી.
 તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને જરોજ ખાણીમાંથી
 કાઠો. એ જીવ લખચોરાસી ફેરા ફેર્યો, જરોજ ખાણી આવી અવતરો. સતગોર
 બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહો આઠ વીસનવ નરઅલી મહમદશાહો મોલાણા તમે
 જીવેના તારણહાર. કરગર્થો કાન ધરો, સમર્થો સાર કરો. વારાના મરદ તમે
 જીવને છુટાડો, જરોજ ખાણીમાંથી કાઠો. બંબુકીપને ભરતખંડ કુવારકો ફોર
 માંહે પરવાર તમારો. નરનામની દોવા સહી, આસણ અસતલ અજપા જાપની
 દોવા સહી. તમારા જીવ જમલી જમાતની દોવા સહી, હીણા ખીણા જીવ
 રખેસરની દોવા સહી. કાયમ તમારા વંશ પરવારની દોવા સહી. અલી આલ નળી
 એલાહની દોવા સહી. તમારા કલમા કાંઝીની દોવા સહી. તમારા નુર ફરમાનની
 દોવા સહી. એ જીવને લખચોરાસીના ફેરાથી છુટાડો, જરોજ ખાણી માંહેથી
 કાઠો. આરે ખાણના ફેરા ટાળો, ત્રેવીસ કરોડીના મેળા આલો. જાંબુકીપના
 ધણી ચીંતા કરો એ જીવ તણી. સતગોર ઇમામસાહો નરઅલી મહમદસાહો
 હક લાએલા હક લલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૪૩) દાવા પાંચમી જીવને રવીમંડળ પોંચ્યાયાની છે.

—o—

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરબલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર
અસલામશાહા નર અલી નરંજન નામ નળી નુર સતગોર તમારી હોવા. સ્વામી
તમે આદ નરંજના નરાકાર, અહુંકારથી સહુ વીરતાર. બ્રહ્મા વીશનવ માહેશ્વર
શક્તિ સાર, તમે નરંજના એહેદ રૂપે કીરતાર. તમે શ્રી મચ્છ, તમે શ્રી કોરંબ,
તમે શ્રીવશાહ, તમે શ્રી નૃસિંહ, તમે શ્રી વામન, તમે શ્રી ફરસુરામ, તમે શ્રી રામ,
તમે શ્રી કૃષ્ણ, તમે શ્રી છુબ, તમે શ્રી નકલંકી નારાયણ હસમા અવતાર, નર
અસલામશાહા હાતાર. નરબલી મહંમદશાહા તમે જીવના તારણકાર, જાંછુદીપને
ભરતપંડે કુંવારકાં ક્ષેત્રને રથળે અચરવેદનું જીવનો કરો વેપાર, હવે ધ્યાં
ચારો એકાકાર, તમે રચો મહાહન વારો વસમને વર દાતાર. સ્વામી તમે ફલાણા
જીવને તારો, સ્વર્ગ અમરાપર બેસારો. નરબલી મહંમદશાહા, સતગોર ઈમામશાહાની
દોવા, સતગોર પીર કબીરહીનની દોવા, સતગોર પીર સુહરહીનની દોવા,
સતગોર પીર નસીરહીનની દોવા, સતગોર પીર સમસહીનની દોવા, સતગોર પીર
સલાઉદીનની દોવા, નળી નુર સતગોર નરઅસલામશાહા તમારી દોવા. આદ
વીસનવ નારાયણ સુદીના ધણી, તમે રચો સતપંથ ચીંતા કરો એ જીવ તણી.
દશે અવતાર માંહે તમે નરંજના નરાકાર, ચાલીસ ઈમામની દોવા, શક્તિ બીબી
ફાતમાની દોવા, એ જીવને સ્વર્ગમાં અમરાપરમાં લાઓ, સતગોર ઈમામશાહા
નરબલી મહંમદશાહા, તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને
ચાર ખાણમાંથી કાઢો, એ જીવને મરત લોકને આસણથી ઉઠાડો, રવીમંડળને
સુકામ પોચાડો. અતુરવેદની દીધી સાંખ, સાહેબ દોસ્તી તમારી, દોસ્તી તમારા
સતપંથની, દોસ્તી તમારા નામ નુરની, દોસ્તી તમારા નીમ કાંકણની, દોસ્તી તમારા
કરમ ધરમની, દોસ્તી તમારી આલ જોલાહની, એ જીવનું આસણ ઉઠાડો, રવી મંડળ
માંહે પોંચાડો. દોસ્તી તમારા અરવાર પરવારની, દોસ્તી તમારા કલમા કાંડીની.
એ જીવની માયા મમતા ઉઠાડો, રવીમંડળ માંહે પોંચાડો. દોસ્તી સત્ર સહજ
હોસેની કુળ કાયમના પરવારની, દોસ્તી હરીવંસ બદા પરવારની દોસ્તી એ
જીવની સુમતા મોડો, માયાનું કર્મબંધન છોડો. એ જીવને ચાર ખાણનાં
પાપ તોડો, એ જીવ અનંતવાર અવતર્યો તે ફેરાના કરમબંધન છોડો. સતગોર
ઈમામશાહા નરબલી મહંમદશાહા ફલાણા જીવનો પંડ પડ્યો, તે જીવનાં
કળગોત્ર માંહે પોંચાડો. એકોતેરસો માઓના, એકોતેરસો બાપના, સાતકળ

આસરીના, એ જીવને અરવાર પરવારના, એ જીવ વાસના કરે, જે જીવ આસના રાખે. તે જીવને સુખ સોહેલા કરે, દુખ દોહેલા દુર કરે. એ જીવને મરત લોકને આસણુથી ઉઠાડે, રવી મંડળને મુકામ પોચાડે. સુરજ મંડળ તે રવી મકાંમ, તાકાં કુલ રખેસર સતપંથ જીવોના હામ. એ જીવને કળ ગોત્રમાં પોંચાડે, પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા દેખાડે. લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળે, સપગી જમાતસુ દેહાર આલે. અથરવેદમાં અલી હસમા અવતાર, નર અસલામશાહા દાતાર. નરઅલી મહંમદશાહા મોલાજી જાંબુદીપના સુલતાન, તમે જીવોના તારણકાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલલાહે. મહમદુર રસુલીલાહે.

(૪૪) દોવા છડી જીવને ઉઠાસણી છે.

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર ખાતા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મદદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામ શાહા નરઅલી મહંમદશાહા નરઅલી નરંજના નામ, નખીતુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે જાહેર મીરાં, ખલકના બાદશાહા તમે સાહા શ્રી મન્જ, સાહા શ્રી કેરંજ, સાહા શ્રી વારાહ, સાહા શ્રી નૃસિંહ, સાહા શ્રી વામન, સાહા શ્રી ફરસરામ, સાહા શ્રી રામ, સાહા શ્રી કૃષ્ણ, સાહા શ્રી બુધ, સાહા શ્રી નકલંકી હશમો અવતાર, નરઅલી મહંમદશાહા મોલાજી સુલતાન. તમે જીવોના તારણકાર, જે જીવનું ઉઠાસણું કરે તે જીવને ચલાવે મુકામ. દીવાન બાદશાહજી તે જીવને રવી મંડળ પોંચાડેજી, એ જીવને ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળામાં રાખેજી, તમને જે જીવ જપે તે જીવને છોડાવેજી, એ સર્વે રચના તમારી રચી છેજી. એ જીવની ચીનતા તમને છેજી. જે વાક્યા જીવનું ઉઠાસણું કરે તે સ્વામી તમે કબુલ કરોજી. મખી સુસાફર ગોર નર ગતની દોવા કબુલ કરોજી, દોસ્તી હરગાની કબુલ કરોજી. દોસ્તી નર અસલામ સાહાની, દોસ્તી હશમો અવતારની, દોસ્તી કુલ રખેસર ગત ગંગાની, દોસ્તી મખી સુસાફરની, આજ કલજીમાં જપીએ તે ગોરનરની દોસ્તી, જલી સતી સંતોડી જીવની વીનતી. જે જીવ આસના વાસના રાખે તે જીવને તમે કબુલ કરોજી, હવે એ જીવની દયા માયા ઉઠાસણું જે મખી સુસાફર જત કરે તે તમે કબુલ કરોજી, વળી એ જીવને નામે ઉઠાસણું જે મખી, કરાવે તે કબુલ કરોજી, એ જીવને લેસમાં લોવોજી, એ જીવને તમાસં લાઠ લડાવોજી, એ તો

ખાખી જીવ છેજી, એ ખાખી જીવની દોવા કપુલ કરોજી જે જીવનું ઉઠાસણું કરાવે તે જીવને લખ ચોસાચીના ફેરાથી છુટાડોજી. ત્યાર પછી મહાદન થાસે, તહાં આરખી રૂપે બેસીને એ જીવના શુના માફ કરોજી. પછે બેસ્તમાં લાડ લડાવોજી. ઈહા રહેમ અલા બહેર સુસલમાની દીવાન બાહસાહા તમે છોજી. સ્વામી જેમ તમે સમુદ્રમાં થોડા ઉગાર્યોજી, જેમ સાત ફરસતાને તાર્યોજી. જેમ કરણ કલકમાં ભગત ઉગાર્યોજી, જેમ રાજ પ્રહલાદ ઉગાર્યોજી. જેમ રાજ હરીચંદ્ર ઉગાર્યોજી. જેમ સજ્જ જીજેસ્ટળ ને પાંચ પાડવ ઉગાર્યોજી, જેમ કાગળની નાવમાં પીર સુહરદીને જીવ ઉગાર્યોજી, સ્વામી એણી રીને વખડી વેળામાં એ જીવને ઉગારોજી. ફરીયાદ ગોરગત ગંગાની, ફરીયાદ મખી સુસાફરની, ફરીયાદ અનત કરોડી દેવની, ફરીયાદ નવાણું કરોડી બાંખાની, ફરીયાદ છપન કરોડી મેઘાની, ફરીયાદ બત્રીસ કરોડી કેનરની, ફરીયાદ પાંચ કરોડી પ્રહલાદની, ફરીયાદ સાત કરોડી હરીચંદની, ફરીયાદ નવ કરોડી જીજેસ્ટળની, ફરીયાદ બાર કરોડી કમળા કુંવરની. ફરીયાદ કુલ રખેસર જીવોની, દીવાન બાહસાહાજી એ જીવને ઈમામપરીમાં લાવોજી, એ જીવને તેત્રીસ કરોડી સાથે લાડ લડાવોજી. બાંજુદીપના કુલતાન તમે કરો બંદાને આસાનજી. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે કાએલા હકે લલલાહો મહંમદુર રસુલીદલાહો.

(૪૫) દોવા સાતમી જીવને બાવન ઘાટીની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર શક્તિ ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા. સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સરસહીન, સતગોર પીર સલાહીદીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી મહેર કરો, જીવને તમારા પગને પરતાપે કરી, જીવને સુગતા ઘાટ કરોજી. અથરવેદને અલણે કરી એ જીવને રવીમંડળ પોંચાડો. નખીનુર સતગોર નરઅસલામસાહા, સતગોર સલાહીદીન, સતગોર સમસહીન, સતગોર નસીરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર સુહરહીન, સતગોર કબીરહીન, સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા તમે આઠ વીસનું નાસાયજી વહી વલાયતના વસનારા, સુલસ્થાનના સુગટ જીવોના વર હાતાર. તમે તમારી વાચા પાળો. જમારે ત્રણ દ્રોણ હકતા ત્યારે તમે વાચા દીધી આજ તે વાચા તમે પાળો. તમારે કરમે, તમારે ધર્મે કરી, તમારે સતે તમારે દતે કરી, તમારી ક્યાએ, તમારી માયાએ કરી, તમારી ક્ષમા સંતોકે કરી, તમારી મહેર નજરે કરીને એ જીવને

બાવન ઘાટી પોંચાડો. જેમ નવાહું કરોડ બાંખા પોતા, જેમ છપન કરોડી મેળા પોતા, જેમ બત્રીસ કરોડી કેનર પોતા, હવે તેત્રીસ કરોડી દેવ જીવના મેળા પુરા કરો, બાંધુદીપના ભરણ બગતાં કરો. આજ અચરવેઈને વાયકે આ સતપથને પરતાપે કરી, બ્રહ્મા વીસતુની કળાએ કરી, સ્ત્રી સેહત્ર હોસેની કોલ કાયમનો પરવાર. તમારે સતે, તમારે ઠતે કરી, સર્વ શક્તિના પગને પરતાપે કરીને, એ જીવને બાવન ઘાટી પોંચાડો. રવી મંડળમાં વાસ આલો, ચાર બાણના ફેરા ટાળો. નરઅલી નરંજન નકલંકી નારાયણ દશમા અવતાર સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદસાહા મુલાણા. તમે જીવોના તારણહાર, એ જીવના કળગોત્ર માંહે એકોત્રસો માએના, એકોત્રસો બાપના, સાત કળ સાસરીના, જે જીવ વાસના કરે, જે જીવ આસના રાખે, તે જીવને તમારી પાવળને પરતાપે કરીને બાવન ઘાટી પોંચાડો, વળી જે જીવને નામે ખરથે વાવરે, તથા કરીઆવર કરે. જીવને ઉઠાસણે દોવા ભણે, તાહરે રોકડ નાહું મેલે, તમારી પાવળના પરતાપે કરીને એ જીવનું ઉઠાસણું કણુલ કરો. એ જીવને બાવન ઘાટીના હસાબ ચુકાવો, ફલાણા જીવનો પંડ પાડો તેને પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેલા આલો, લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળો, સઘળી જમાત દેહાર આલો, અમરાપરમાં વાસ કરો. સતીઓની સોબતમાં રાખો, રખીઓનાં રાજ આલો. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા સહેજહા રખેસર જીવોને ભસ્ત આવાની તમારે સતે, તમારે ઠત કરી એ જીવને રવી મંડળમાં વાસ આલો, બાવન ઘાટીના હીસાબ ટાળો. હીવાન બાહસાહજ કરમ ધરમના ધણી તમે છો. બંધુદીપના મુલતાન સતગોર ઇમામશાહા, નરઅલી મહંમદસાહા, બાકરસાહા, બાલકસાહા, બાલેસાહા, નીબારસાહા, સેહેહસેર, સેયદ સાહેબતીન, સેયદ મુસ્તફાજી, સેયદ બાનબાવાજી, હક લાએલા હઈ લેલાહો મહમદુર રમુલલાહો.

(૪૬) દોવા બાવન ઘાટી માંહે ભણવી.

કરમાનજી બીસમશ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સેરવની ચોકી, ભુતની ચોકી, પ્રેતની ચોકી, મેરૂ ફરસ્તો હોય અજરાઈલો વોળાવો, એવા સાત ફરસ્તાનો વોળાવો. જબરાઈલ ફરસ્તાનો વોળાવો, મીકાઈલ ફીરસ્તાનો વોળાવો. અસરાફેલ ફરસ્તાનો વોળાવો, ગુરબાઈલ, ગુરબાઈલ ફરસ્તાનો વોળાવો, અન્હી ઘાંટી સોહેલી કરો, તન ઘાંટીના વીગન હરો. ઠંઠ ઘાંટી, મોહો

ધાંટી, સંતાસજીંધાંટી, જમ ધાંટી, એ ચારે ધાંટીનાં બંધ ખંલાસ કરે, યુગ ધાંટીના વીગન દૂર કરે. મોઢો ધાંટી યુગમ ધાંટીની ચોટીથી છોડાવે, સ્ત્રી ધાંટી ચાર ધાંટીયે સાથ તમારે રાખે, બાવન ધાંટીનો હીસાખ નીવારીને સ્ત્રી મંડળમાં વાસ આપે. બાવન ધાંટી પાર ઉતારે, સાત ધાંટી તે બાવન ધાંટી માંહે જળરાઈકોનો વેળાવે, એ જીવનું નવ મહોર કાંકણ બાંધ્યું છે. નખી સાહેબ, તુર સતગોર, પીર સમસચોટ, પીર નસીરહીન, પીર સાહેબહીન, પીર સુદરહીન, પીર કબીરહીન, પીર ઈમામસાહા એ આઠ ગોરની સાંખ સાહેલી. નરબામા સાહા મુરતબામહી (૧) નરબસલામ સાહા (૨) નરબલી મહંમદસાહા. (૩) પાત્ર નકલંકી નારાયણ જમલે બહાન જીવ તમારે છે. સ્વામી ગજસંકા તમારે. કુલ જગને વર્તમાને. અથરવેહને વાયકે. તમારે આઠો, તમારે પાઠો, તમારે વાઠો, તમારે ગજસંકા પાઠો. એ જીવ હુટે ત્યારે અનંત કરોડીના મેળા માંહે રાખે. મળી કમળા કુંવરની ટોળી માંહે રાખે. મળીઓની ટોળી માંહે રાખે. સ્વામી મહોર છાપ તમારી સાથે છે સહી. સતગોર ઈમામસાહા નરબલી મહંમદશાહા હક લાએલા હક લેલાહો મહમદુર રમુલીહલાહે.

— ૦૦ —

(૪૭) દોવા જીવને આસણુ વચ્ચની છે.

કુરમાનજી બીસમહી હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આઠ વીસનવ નરંજન નરબલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસરહીન, સતગોર પીર સમસહીન. નરબસલામ સાહા નરબલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આઠ વીસનવ નારાયણ નકલંકી રૂપ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર ભુવ. સ્વામી તમે શ્રી મન્થ, સ્વામી તમે શ્રી કોરંબ, સ્વામી તમે શ્રી વરાહ, સ્વામી તમે શ્રી નૃસિંહ, સ્વામી તમે શ્રી વામન, સ્વામી તમે શ્રી ફરસરામ, સ્વામી તમે શ્રી રામ, સ્વામી તમે શ્રી કૃષ્ણ, સ્વામી તમે શ્રી જીધ, સ્વામી તમે શ્રી નકલંકી નરંજન હસમે આવતાર. સાહા અલી વંસ મેહોલી નખી તુર સતગોર નર અસલામ સાહા, તમે જીવેના ઠાતાર છોજી. સ્વામી તમે સુભાવ સંભવે શુત્ર વચ્ચની દોવા કરાવે તે તમે કણુલ કરોજી. એ જીવે અનપાણી, સુત્ર વચ્ચ પુરાંનાં લીધાં હોએ તે બકસોજી, એ જીવે કામ કોષ પુરાના કીધાં હોએ તે તમે બકસોજી. મહેરબાન બાહસાહાજી તમે જેવાં કામ કરતા આવ્યા. બાજ તેવાં કામ કરોજી. તમારા યુગનો પાર નહીં, અમ્મારા અવયુગનો છેડે નહીં. સ્વામી તમારા નામપર બલીહારી બહી,

તમારા નામ ઉપર સદાએ બાઈ. દીવાન બાદસાહાજી તમે જેમ કારજ નીપાયા તેમ કારજ નીપાઓજી. સ્વામી તમસું બાવ મુભાવે, ઘટપાટ આગળે મુત્ર વચ્ચની દોવા કરાવે તે તમે કણુલ કરોજી, મળી મુસાફરની દોવા કણુલ કરોજી. એ જીવના પાંચે વસ્ત્ર કણુલ કરોજી. એ જીવને આવાગમન દુર કરોજી. એ જીવને લખચોરાસી ફેરા ભાંગોજી, તમે દીન કયાળ બાદસાહ છોજી. એ બાંઠા જુગોજીગના ગુનેગાર છેજી, સાહેબ ગુના બકસજીદાર છેજી. સ્વામી તમે નેક નજર ધરોજી, અંધારા ઘરમાં અજવાળાં કરોજી. તમે બાંજુદીપના ધણી, ચીન્ટા કરો એ જીવતણી. સતગોર ઇંદ્ર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએજીલા હઈ લોલ્લાહો. મહમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૪૮) દોવા નવમી જીવને ઉઠાસળે આસની છે સહી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોરપીર કળીરદીન, સતગોરપીર સુદરદીન, સતગોરપીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મસદીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખી નુરસતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે એ જીવને મહેર કરો, ફજલ કરો, રહેમ કરો, કરમ કરો, વકરમ પરહરો. તમારે કરમે, તમારે ધર્મે જમલી જમાતને સતે દતે કરી, તમારી આસના તમારી વાસનાએ કરી, તમારા વેદ વંસ પરવારે કરી, એ જીવનું ઉઠાસણું કણુલ કરો. નખીનુર સતગોર નર અસલામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હશમા અવતાર. ચાલીસ ઇમામની આસીસ તમે કણુલ કરો. ઇમામ હશન, હોશન, સાહાઅલી મુરતબ, હજરત બીબી ફાતમાંની આસીસ તમે કણુલ કરો. તમે અવતાર પાત્ર સેસટના ધણી છે, તમારા નામ નુરની દોરતી, તમારા પગ પાવળની દોરતી, એ જીવના ગુના બકસો. એ જીવની આદીવાદી સોહેલી કરો, દુખ દોહોલાં દુર કરો. તેની ધાંટીના વોગન હરો, બાવન ધાંટી પાર ઉતારો. સ્વર્ગની વાટે જીવને તારો, મરત લોકને આસજીથી ઉઠાડો. રવી મંડળને મુકામ પોઆડો, ઉતમ જીવની આસા પુરો. દોરતી સત્ર સેસટ હોસેની કુલ કાયમના પરવારની દોરતી એ જીવને ઉતારો પાર, તમે જીવોના તારજીદાર, તમે નારાયણ, તમે નરીજન, તમે અલ્લાહ, તમે અલ્લા, તમે રામ, તમે રહેમાન, તમે આદ વીસનવ નારાયણ નકલંદી નખી નુરસતગોર નર અસલામસાહા હાતાર. સલાઉદીનની આસીસ, સતગોર સમ્મસદીનની આસીસ, સતગોર નસીરદીનની આસીસ, સતગોર સાહેબદીનની આસીસ, સતગોર સુદરદીનની આસીસ, સતગોર કળીરદીનની આસીસ,

સતગોર ઈમામસાહાની આસીસ, નરઅલી મહંમદસાહા સ્વામી તમે કબુલ કરો. તમે સાહેબ મુલતાન જે ઉપના અરબસ્તાન સહઅદીયે એરાકખંટે કીધા મુકામ. જેઓ આવી વસ્થા ઉચ મુલસ્થાન. જેણે ગુજરખંટે કીધાં કામ, જે આવી વસ્થા ગરમકા ગામ. તેનું પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા નામ. જે કરસે અનંત કરેલી જીવોનાં કામ. તેનું નરઅલી મહંમદસાહા નામ, તમે કરો જીવને મુરકેલ આસાનજી. સતગોર ઈંદ્ર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લેલાહો મહમદુર રમુલલાહે.

(૪૯) દોવા ઉઠાસણે વાસણુને છાંટ નાખવાની છે.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

અલા મેહેલી, સાહાઅલી સેરખુદા, હક સનાતી હફે બલા. ત્રાંગેકા કેટ, લોહેકા કમાડ, નવસેનવાણું નદીઈ સાહેબદાર. કુલ ગુના હફે ઘાએ, સખકું ફરાન સેતાન બાજી દુર કરે. હમ દોહેલી, વાટ સાહેલી. હમે સાહા મુરતબઅલી, કદમે સફાતર મુલી. ખુદા આસણુ વાસણુ કબુલી, સમસ તબરેજ અલી. સાહા મુદરદીન વલી, બફેજઅલી સાહા બરકત નવે તનડી બલી. એ દોવા આસણુ વાસણુ તવગીર દાન, સ્વામી તમે કબુલ કરો. ફરમાન રહેમાનકું ફરીયાદ કફે, અલીકું ફરીયાદ કફે, ઉમત કાજ ફરીયાદ કફે. તમે પાક પરવરદોગાર નરઅલી મહંમદસાહા જેણે પીર પાયા, તેના અમરાપુરમાં વાસ, મુખ મીડા ગરાસ, અલ્લા નગીકા દેહાર પાસ. બંદા ગુનેગાર ખાક, એ જીવનાં આસણુ વાસણુ પાક. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હઈ લેલાહો મહમદુર રમુલ્લીલાહે.

(૫૦) દોવા ઉઠાસણે દેવેથાળ નીસાનીની છે.

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નમીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નર અસલામ સાહા નરઅલી નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તેજે સુરીજનકાર,

બ્રહ્મા વીસતુ કુળ અવતાર. નળીનુર સતગોર કાયમ રૂપ, આઠ નરંજન એક ને જીજ્ઞાસુ સ્વરૂપ. તમારા નુર, તમારા જહુર, તમે ગત સેસટમાં છે ભરપુર, કુલ ગતના શુના કરો દુર. તમારાં નામ, તમારાં કામ, તમારાં કર્મ, નીસાની મહેમાની કણુલ કરો. પાન, પુલ, ફળ, સાક, પાક, અનપાણી, વજ્ર વાસજી, દમટો દોકડો, કોડી બદામ, કણુલ કરો. મુખી મુસાફરની, ગત જમાતની હોવા કણુલ કરો. તમે દાતા, તમે લોગતા, તમે વસમને વરો, સ્વામી તમે તુરે પરવરો. તમારા નામ તુરની રહેમ કરો, ગતગંગા જમલી જમાત ઉપર નેક નજર ધરો. તમારી સફાત સનાને જામે હક હલાલ કરો, વારાનું આહિત ધરો. ને ખુસાલ કરો. વેઠ વરતમાનાનું ફળ આપો, સંગ્રાસજી તમારું તમે થાં. રખેસર બંદાનાં પાપ કાપો, ખટી કમાઈમાં બરકત આપો. મળી મુસાફરનો રાડો, ગત જમલી જમાત માંહેથી દોકાંત કાઢો. જીવ જામને જગાડો, ચલાવી ધર્મ ને વસાવો પાડો. રખેસર બંદાની સફાત કણુલ કરો. કર્યો તમે, કરશે તમે, વરા તમે, વરસો તમે, ગુરનર બેલી એક. આખર મહેંદી કાયમ અવતાર, જાંબુદ્રીપમાં ગોરનરનો પરિવાર. રખેસર બંદા ઉપર રહેમ કરો, કુલ બલા દહે ધરો. હોવા આશિસ અમારી, બરકત સફાત દેવ તમારી. વેગે જાઓ ને વેલા આપો, રહેમ કરમ કરીને વાડી વસાવો. સત સાહેબાં તુર કાંડી, જપાવો અજંપા જપ, તમે ઉતારો બંદાનાં પાપ. મોમન રખેસર બંદાઓ નરનારી, બાળગોપાલ વાલ્યા જીવની યાગ નીસાની કણુલ કરો. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીક્લાહો મહમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૫૧) હોવા બાળક તથા નવા ધર્મીને કાંકણ બાંધવાની છે.

૦૦

કરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આઠ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, સતગોર પીર સલાઉદ્દીન, નર અસલામસાહા, નરઅલી મહંમદસાહા નરઅલી નરંજન નામ નળીનુર સતગોર તમારી હોવા. સ્વામી તમે આઠ નરંજન ધંધુકાર, જીવ પંડના સરજનકાર. બ્રહ્મા વાચ્યા, વીસનવ વાચ્યા, માહેશ્વર વાચ્યા, સગ શક્તિની વાચ્યા, શ્રી મન્છની વાચ્યા, શ્રી કેરબની વાચ્યા, શ્રી વરાહની વાચ્યા, શ્રી નૃસિંહની વાચ્યા, શ્રી વામનની વાચ્યા, શ્રી ફરસરામની વાચ્યા, શ્રી રામની વાચ્યા, શ્રી કૃષ્ણની વાચ્યા, શ્રી

પુષ્પની વાચ્યા, શ્રી નકલંકી નારાયણની વાચ્યા, હક મોલાણા સાહા સુરતજાન્યલી નળીનુર સતગોર નર અસલામસાહા વેદ વારાના મરદ, સતગોર ધમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા સત્ર સેફઅ હોસેની કુલ કાયમના પરવાર, જાંબુકીપ ભરતખંડે કુંવારકા ક્ષેત્રમાં હુવા દશમા અવતાર. નકલંકી નારાયણ પાત્ર બ્રહ્મા નરહરી અધરવેદની કાંડી બહીને જીવનાં કાંકણ બાંધીએ. તે જીવની કાચા નુરાળી થાએ, તે જીવ અમરાપુરમાં જાએ. તે જીવ ફેરાથી છુટે, અમર આસણ બેઠા મનકો અમારો, ગજસકો તમારો. એ જીવને કમળા કુંવરની સાંખલમાં રાખો, ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આપો. ચાંદ સુરજ, પવન પાણી, જમીઆકાસ, અસટ કુળ પરખત, નવ કુળ નાગ, ચાર કુળ મેઘ, ચાર ખાણ, ચાર વાં ૧૨ વેદ, ચાર કતેખ, તેત્રીસ કરોડીની પુરી સાંખ. ત્રીલોકની દીધી વાચ્યા, રૂ. ૧૧૦૦ તમારે નીમ કાંકણે, તમારે કર્મે ધર્મે, એ જીવને સતપંથના મારગમાં રાખો, ગોરનરના દેહાર આપો. એ જીવના યુના બકસો, અમરાપુરમાં વાસ આપો. એ જીવની ચીન્ટા તમને છે, એ જીવને પાકપાવન કરો. સતગોર ઇન્દ્ર ધમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લક્ષ્મીહો મહમદુર રમુલીલાહે

(૫૨) દોવા વર કન્યાને કાંકણ બાંધવાની છે.

કરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ધમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજન નામ નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. ગોર વાચ્યા, નર વાચ્યા, રૂ. ૨૬-શક્તિની વાચ્યા, બ્રહ્મા વીસનવ મહેશ્વરની વાચ્યા, કરમાન નારાયણનું સતે વાચ્યા, હો વાચ્યા, વેદ વાચ્યા, આદ આલ સતપંથની વાચ્યા, વેદ વંસ પરવારની વાચ્યા, નવખંડે પૃથ્વીની વાચ્યા, ચોવીસ મુલકની વાચ્યા, અસટકુળ પરખતની વાચ્યા, નવકુળ નાગની વાચ્યા. ચાર કુળ મેઘની વાચ્યા, સાત સાંહેરની વાચ્યા, નવસે નવાણું નહીંડની વાચ્યા, ચાર ખાણ ચાર વાણીની વાચ્યા, ચાર વેદ ચાર કતેખની વાચ્યા, અદાર ભાર વનસપતીની વાચ્યા, ચાંદ સુરજની વાચ્યા, નવલખ તારાની વાચ્યા, ચોદ જીવનના દેવલોકની વાચ્યા, અગ્નિ તેજ અનંદેશની વાચ્યા, ધંધુકાર કરણ કલશની વાચ્યા, જટખંધણી જીવની વાચ્યા. ઇંડ છેદાની વાચ્યા, સત હતની વાચ્યા, હયા ક્ષમાની વાચ્યા, સતી જતીની વાચ્યા, સંતોક રેહોળીની વાચ્યા,

અડસઠ તીર્થની વાચા, નવનાથ ચોરાસી સિદ્ધની વાચા, સહજ અઢાસી રૂવીઓની વાચા, એકલાખને એસી હજાર પીર પેતંગ્ગરની વાચા, નવાણું કરોડ બંખાની વાચા, છપન કરોડ મેધાની વાચા, બત્રીસ કરોડ કેનરની વાચા, પાંચ કરોડી પ્રહલાદની વાચા, સાત કરોડી હરીશ્ચંદ્રની વાચા, નવ કરોડી જળેસ્ટળની વાચા, બાર કરોડી કમળાકુંવરની વાચા, અનંત કરોડીના પીર હસનશાહાની વાચા, કુલ રખેસર ગતગંગાની વાચા, મુખી મુસાફરની વાચા, સાત ફરતાની વાચા, ચોસઠ લાખ દેવીકાંની વાચા, સત્ર સહજ હોસેની કુલ કાયમના પરિવારની વાચા, આઠ ઉનાઠ અહુંકારે ધર્મ થાપી, સતગોરે ક્રીષ્ણ વીરતાર. આઠ સતપંથની થાપના કરી, વેદ વંસે તો આવ્યા હરી. થાપના કરીને દેખાડયાં ધર્મ, રખેસર છવોનાં ઉતાર્યાં કર્મ. પેલા સરજ્યા વેદ ને વાણ, પછી સરજી ચારે ખાણું. જે છવ સતપંથે મળ્યા, તેને આવાગમનના ફેરા ટળ્યા. ફરમાન તમારું, સત ફત વાચા તમે, ફરીયાદ વીનતી અમે. સતગોર ઈન્દ્ર ધર્મામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૫૩) દોવા કળસ ઉપરથી આખા ઉતાર્યાની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ધર્મામસાહા આઠ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

આખે છવ રાખે, છવતણા હો એધાર, સેસટના સુરીજનહાર. જમડા રૂઠા કયા કરે, જસ બેલી કીરતાર. કરતા માને કળ નમે, કળસને દીજે બહુ માન. તેત્રીસ કરોડી દેવતા આવીયા, ધરે સ્વામીનું ધ્યાન. સેરા કરે સહજ હોય, સ્વાર્મી કરે કમુલ. નર નારાયણ બેટીયા, હાજર સતગોર રસુલ. જે છવ નુરે મળીયા, તેને આવાગમનના ફેરા ટળીયા. કાયા જમી છવ અમર, અમરાપર વાસ, સતગોર મળે સાહકા દેહાર પાસ. અમર ગોઠ અમરાપરી સતગોર મળે તો જાઓ, ઈયાં કરણી કમાઈએ, તાંહાં દેહાર અણાકા પાએ. અનમે શ્રી નકલંકી નારાયણ. જતાઅરજનો અલાખ નરંજન. પીતાંબર કેશવ માધવ હામેહર, હમ સુગન ગરૂદ્રજ. આઠ વીસનવ દેવ, અહુંકાર મધે સેવ, છત્રીસ યુગ ચોરાસી ચોકડી, તમ મધે આઠ ખુંદ સેસટ નામ બણાસ. આઠ આખર તમે છો. સતગોર ઈંદ્ર ધર્મામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૫૪) દોવા મોટી છાંટ નાખી સરદો કીધાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજના નારાયણ નકલંકી આરબીરૂપ, ત્રણ મુરતનાં એક સ્વરૂપ. આદ પુરૂષથી અહુંકાર, તમે સેસટના શરીરનહાર. છેદી ઇંડ રચ્યો સંસાર, ત્રણ મુરતનો એક વીચાર. સાતે સ્વર્ગે એકાકાર, બોગળ બોગળ સચરાચાર. સ્વર્ગે મરત ને પાતાળ, જળ થળ ને પરળત. બેહેર બાર ને ધાવર, જંજમ ગામ સીમ ને વણત નગરે. નવખંડ ને ચોવીસ મુલકે, એકવીસ બ્રહ્માંડ માયા વમુંધરા તમે રચી છે. આસણ સીંભાશન ઘટપાટ એક મુરત ત્રણ હેવ મળી. કળસ માંહે કળા ધરી. સ્વામી તમે અમીનુરની છાંટ નાખો, તમારા જીવને તમારી પનામાં રાખો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા હઈ લેલાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૫૫) દોવા સીને લાઈસુતક ઉતારવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા. સતગોર પીર કળીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર શમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ આદ નરંજના અહુંકારથી ધંધુકાર, તમે સરજી મુરત ચાર. તમે સેસટના સરજનહાર, તમે કીધા વેદ ને વીસ્તાર. સ્વામી તમે ધયો અવતાર, અથર વેદમાં સચરાચાર. ખાણી વાણીને સરજ્યા વેદ, તમે સરજ્યા અમર લેદ. અમર બેદની અમર કાયા, આદ અંતે નુર નીપાયા. નુરથી નીરમળ જીવ નીપાયા. સુતક ટાળો, પાતક બાળો. નુરે જીવનાં પડળ ખાળો, ઈમામશાહા મહંમદસાહા છાંટ કારો, છોત ઉતારો, પાપની મોટ દેખો, સુતક પાતક લાઈ લેખો. દન એક માસ છ માસ દશ માસ દો ચારા સોદન ચાર જરોજ ખાણીમાં મનખા અનુતાર, તમે ઉતારો જંદાનો ભાર. પર અન પર જળ દુનીઆં તણો વહેવાર. તે નુરથી કરો નસતાર, સુતક ટાળો પાંચેનાં પાતકે બાળો. સાચો જુઠો, જુલો ચુકો, વાચા વચને વેદ હીણો, ઉણીઆ આચારી, અવગુણ પાતકે ભર્યો, પાંચે પાતક દુર કરો, વાચવાર લગી પાવન કરો. નુર ફરમાન કાંડી જપાવો અજંપા બપ, તમે ઉતારો બંદાના પાપ. જીત ગંગાજમલી જમાત, અનેક વરણ તે એકજ નોત.

નુરથી કરે પાતક દુર, અલી નળી તમે કરે જીવની સફાત. સતગોર
સુદરહીન નર અસલામશાહ તમે જીવને આલો દેહાર, ઇમામશાહ મહંમદશાહ
તમે જીવના તારબુકાર. એ બંદાને પાક કરો, એ જીવને શુના માફ કરો.
સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક લાએલાહ
ઇલીલાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

(૫૬) દોવા પુરૂષને સુતક ઉતાર્યાની છે.

૦૦

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જાહમા
ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદશાહ
નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. પીર પાક, નુર પાક, નરંજન નારાયણ
પાક, પાંચ તન પાક, સાત મલાક પાક, ચાર દે માસુમ પાક, દોવા દે ઇમામ
પાક, તમારે નામ પાક, તમારે ઠામ પાક, તમારા નામ નુરને પરતાપે કરી
બંદા પાક, ધરતી આકાસ પાક, પવન પાણી પાક, અંદા સુરજ પાક, તારામંડળ
ધ્રુ પાક, અરટકળ પરબત પાક, નવકુળ નાગ પાક, ચાર કુળ મેઘ પાક, સાત
સાહેર પાક, નવસે નવાણું નહીં પાક, તમારા નામ નુરને પરતાપે કરી બંદા
પાક. નવનાથ ચારાસી સિદ્ધ પાક, અઠચાસી સહસ્ત્ર રૂપીઓ પાક, એકલાખ
ને એસીહબર પીર પેગંબર પાક, સત્ર સેહસ હોસેની કોલ કાયમનો પરવાર
પાક, અડસઠ તીરથ પાક, નવાણું કરોડ બાંખા પાક, છપન કરોડ મેઘા પાક,
બત્રીસ કરોડી કેનર પાક, તેત્રીસ કરોડી દેવતા પાક, અનંત કરોડીના પીર
હસનશાહ પાક, તમારી પાવળને પ્રતાપે કરી બંદા પાક, નુરની છાંટે કરી
બંદા પાક. સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક
લાએલા હઇ લીલાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

(૫૭) દોવા રખેસરને મોટે છાંટે નાંખ્યાની છે.

૦૦

કરમાનજી બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જાહમા
ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહ
નળીનુર સતગોર તમારી દોવા.

અથરવેદી કાયમ પાયા, પીર શાહા નુરી અમર કાયા. અવલ
આખર દેહાર આપો, ઇમાન સલામત રાખો. સમત સજુરી આપો, કરોડ પ્રદોષ
શુના કાપો. ખોળે તે છુટે, ઠરે તે તરે. નુર નકલંકી પીર શાહનું જે રખેસર
પીએ, તે જીવ બાર કરોડીની સેબત મળે સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ
નરઅલી મહંમદશાહ હક લાએલાહા ઇલાહી મહંમદુર રમુલીલાહે.

*(૫૮) દોવા મુખીને પાવળ પીધાની છે.

—oo—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા
રબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

તમે દેવ નરંજન નરાકાર, નકલંકી નારાયણ હસમા અવતાર.
ઈશ્વર જગોજગના બ્રહ્માજી, પરખ પાવળની છાંટેથી સપત પાતાળ ને એકવીસ
બ્રહ્માંડના બંધ બાંધ્યા, તે નુર પાવળે બંધ બાંધ્યા. બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર કળસ
માંહે કળા ધરી બેઠા, તે નુર છાંટના બાંધ્યા. હરી આલના હંસશબ્દ, પરી દેવના
ટોળ, અહુંકાર આલે બાદશાહી, પાતાળ દેવતાએ જમી આકાસ, પવન પાણી
ગુપતી પ્રગટી. કળ માંહે ગોત્ર માંહે, આણી વેળાએ જે કોય નુરની વાસના
કરે, તે જીવની આસના પુરે. આદ્ય બ્રહ્માએ ઘટ ચાપીઓ ચૌદસ નાખી ફરેઈ,
અનંતરૂપે ચરિત્ર ક્રીધાં કરતા મુસ્ત સોહી. સતગોર ઈંદ્ર ઈમામસાહા નરઅલી
મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રમુલલાહે.

(૫૯) દોવા કળશને ઉડાવવાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુફરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી
નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. અહુંકાર અનમો, શ્રી નકલંકી
નારાયણ. મન હેત બાંધ્યા જલ કુંભે રહે, જળે બાંધ્યા કુંભ છે, કુંભે બાંધ્યા
જળ રહે. જળ વીના કુંભ ન હોય, જ્ઞાને બાંધ્યા મન બેથે. ગોર વીના જ્ઞાન
ન હોય. આદ્ય કુંભ કળસની ધરી, ઉતપત જળસેથી ભરી. તે આદ્ય કુંભ સદા
જોતમ ઉપના, જે કુંભની પુજ પરીવરતે હો સ્વામી. સતગોર હરસણ
બુજતે હો સ્વામી. જીવું કારણ ભવે બ્રહ્મા, અહુંકારે આદ્ય ઉનાદ
અલી, તેમાં બેઠંગ દેવતા, આજ કલયુગમાં અલી અલખ નરંજના
અવતાર પાત્ર, તે નર ઉત્તમ ઉપના હો સ્વામી, જે નર માનતે,
જે નર પુજતે, તે નર લઈતે. મેર મેહલંગ, અમર લોજંગ, અમરાપુર
વાસંગ. જે નર ના માનતે. ના પુજતે. તે નર ભવતે ગોર અંધારે. તે જીવ
ભવે ભવે ભવ બુઝતે હો સ્વામી. સતગોર સુફરહીન વાચા, પેલા કરતાયુગમાં
ચાર રૂપ, મચ્છ, કચ્છ, વસાહ, શ્રી નૃસિંહ. ત્રેતાયુગમાં ત્રણ રૂપ, વામન,
ફરસશમ શ્રી શમ, દોવાપર યુગમાં બે રૂપ, કૃષ્ણ અને શ્રી બુધ.

આજ કળયુગમાં એક રૂપ, શ્રી નકલંકી નારાયણ ઘટપાટ સ્થાપી રખીએ જોધાર્યો, હર્ષત દીવા પાતાળ, એણી પાવળે સીધાર્યો પ્રહલાદ, પાંચ કરોડી જીવનાં તે કીધાં કાજ. એણી પાવળે સીધાર્યો હરીશ્ચંદ્ર, ગોરને વચને મેલ્યા રાજ, સાત કરોડી જીવનાં કીધાં કાજ. એણી પાવળે સીધાર્યો જગેસ્થળ, પાંચે પાંડવે છોડ્યાં રાજ. નવ કરોડીનાં સીધાં કાજ, એણી પાવળે કર્યા પીર સુદરશીન, કાનળનાં કીધાં જાજ, આર કરોડી જીવનાં કીધાં કાજ. નીમ જલ, નીમ ચલ, નીમે બાંધી પાળ, સતગોર બેઠા જાંબુદીપે, ઘટપાટ પખાલા ઘટપાટ થાપી રૂખી જોધાર્યો, હર્ષત દાખ્યા પાતાળ, હક સાચા સાહ્યા હેજાંદા, એ પાવળેકા એહી વીચાર. સતગોર કળીરશીન કથતે, પીર સુદરશીન શાહ્યા વાચા, ગગન મંડળમાં અમીરસ હોય તાંહાં નરજનકા વાચા, સોગરા હોય સો ભર ભર પીવે, તુગરાજ એ પાચાં. સતગોર ઇમામશાહા નરજલી મહંમદશાહા હકે લાએલા હર્ષ લીલલાહે મહમદુર રમુલીલલાહે.

(૬૦) દોવા પાટ ઉપરથી પૈસા ઉપાડ્યાની છે.

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરજન નરજલી મહંમદશાહા. નબીતુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામ હક તમે, પાક પીર તમે, અવલ તમે, આખર તમે, બહોર તમે, બાતન તમે, દાતાર તમે, બલક તમે, કાયમ તમે, હાયમ તમે. સખી તમે, સાહેબ તમે કરો તે થાય. તમારી હરગેકું આવે, કુલ જમાતકું આવે. જુનાં બકસો, નવા ન કરાવસો. પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો, લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળો. સઘળી જમાતસું દેહાર આલો. બંદા બુધારથી પેટારથી છે. બંદાના કુલ જુના બકસો. સતગોર ઇમામશાહા નરજલી મહંમદશાહા હકે લાએલા હર્ષ લીલલાહે મહમદુર રમુલીલલાહે.

(૬૧) દોવા નીસાની થાળ અખેપાત્રની છે.

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરજના નરજલી મહંમદશાહા નબીતુર સતગોર તમારી દોવા.

હરીચંદ ચતુર વેલી બ્રહ્મા, મોક્ષદાતા દેવ મહેશ્વર, અને સેહરેવ તપ કસે કળસ કરવાર. ચાર જુગ મધે જીવ જોધાર્યો પાંચ સાત નવ બાર, તેત્રીસ કરોડી અનંત નીસવાર. તમે હોસેની પાત્ર દીવાન બાદશાહા, બાવ

ભજતિ સીધા રથરૂપ, ઘાળ પ્રસાદ, નીસાની મહેમાની, દરૂદ સુકરીત, દામ દોકડો, પાન ફુલ ફળ, અનપાણી, સાકપાક, જકર બંદગી કબુલ કરે. સાહેબ તમચું બહીહારી, અમને આસા દેવ તમારી. અપેપાત્ર અપુદ કરો, સ્વામી તમે ગત જમાતમાં નુર નીશાનીએ પરવરે. અનપુરણ અન પુરે, પાણી પુરે, ગણેશ રીધી સીધી આલો, માતા ભવાની મહાદેવ સ્વામી, લોજન પીરસો માતા ભવાની. માતા ભવાની ગયે બ્રહ્માની પાસ, રથ સધ ચાલ તમારા દાસ, ભરો ભંડાર ધાવ સુખી, અનદેવ પુરણ બલધર સુખી. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો ઇલીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૬૨) દોવા નીસાની યાળ અપેપાત્ર જમવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

હરીચંદ ચતુર વેદી બ્રહ્મા મોખ દાતા, સ્વામી તમે સેસડના સહજહાર, નીશાની મહેમાની ભાવ સભાવ તમારી નૈઅતે, દસતરે કબુલ કરે. અન પાણીના અહાર, પાન પુલના ભોગતાર. જમહી જમાત ઉપર રહેમની નજર ધરે, તમારાં નુર તમે વરે. અનંત જીવ તપ કરી આવ્યા, એમ દેવ વેદ વાયકે બાખતે, સતગોર હેત કરીઆ તે ચતુરવેદી બ્રહ્મા. સ્વામી હકે દાણા સેવાય આણુ, બંકા દાણા ખટી કરે કમાણુ. સતચું લાણુ, પ્રેમચું પકાણુ. દરવેસી ગરાસે દાણુ, હકે હલાલ ખાણુ. સાહેબ તમકું પોચાણુ. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો હઈ લાલલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૬૩) દોવા નીસાની યાળ જમીને ભણવાનો છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

દેહેદર ફુનીઆં, સેસત્ર આખર, આકા બતખેર. ઈમાનકી સલામતી, યા સતગોર ખેર કરે કબુલ. મહત અલ્લા રસુલ, જીસ ભંડારથી રૈજી આવે, સો ભંડાર કરે ભરપુર. ખાયા નુર, હુવા હલુર. અલ્લા આદમ રસુલ બંદે ખાયા ફરમાન બીસમલ્લા સાહા તમકું પોચાયા. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો હઈ લાલલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૬૪) દોવા ગત જમાત પરવારી ઉઠ્યાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

સ્વામી તમે વાટે ઘાટે મુસ્કેલ આસાન કરો, સહેતાન તોફાન દુર કરો. વાઢી તમારી હરી ભરી રાખો, ખટી કમાઈમાં ભરકત આપો. દીન દનીયામાં સરખદે રાખો, લજ આખરે શરમ તમે રાખો. તમારે નીમે ધર્મે, તમારી દરોહ સુકીતે, તમારી કીઆ આચારે, તમારી ગત ઉપર મહેરબાની રાખો. જાંબુદ્રીપના સુલતાન જે ઉપના અરબસ્તાન, સેત્ર દ્રીપ એરાકખંડમાં કીધો મુકામ, જે વસ્થા ઉચ્ચ મલસ્થાન. જેણે ગુજર ખંડમાં કીધાં કામ, જે વસ્થા આજ ગરમડા ગામ. તેહનું પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા નામ, જે કરશે અનંત કરોડી છવેનાં કામ. તે આદ વીસનવ નારાયણ નરઅલી મહંમદસાહા નામ, તમે કરો બંદાને મુસ્કેલ આસાન. લખચોરાસીના ફેરા ટાળો, તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો. સતગોર ઇંદ્ર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

— ૦૦ —

(૬૫) દોવા બીજનો ચંદ્ર જોવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

ભરકત રહેમત, સાહેબ સલામત. અરજ ઉમેદવાર, અજહો ચંદ્રમા ગોર, તમે સતીઓનાં સત રાખજો. નખીની ઉમતના કરખઈ કાન ધરો, સમયો સાર કરો. કીધા શુના બકસો, બીજા શુના ન કરાવશો. જાંબા, મેધા, કેનર, દેવ તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો, અનંત કરોડીની સોબતમાં રાખો, લખ ચોરાસીના ફેરા છુટાડો. સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

— ૦૦ —

(૬૬) દોવા સુરજની સામે ભણવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરજના નરઅલી મહમદસાહા
તમારી દોવા.

ઉગતાં સુરજ, આઘમતાં ભાંણુ, નર બીજ તે મહમદશાહા નામ. પડતે
ગોર ગાવત્રી, જપ તપ બંબ ઉપાયા, તબ તમે સુરજ દેવતા, તમારે ચરણે
આયા, અબહલા જખાર, અબહલા સતાર, અબહલા શુહાર, અબહલા રહીમ,
અબહલા કરીમ, ચાર પીર માંહમદ સફાત, આટલી દોવા ભણે સુણે ઉનકું
દોજક હરામ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહમદસાહા હક લાએલા
હઈ લીલ્લાહો મહમદુર રમુલીલ્લાહો.

(૬૭) દોવા નાદેઅલીની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

નાદે અલીયન, મજહરીલ, અઝઝેખ તજહલ્લું, અવનલકા, રીન્નેવા એખ
ફલોહરીન, વગમીન, સેએનજલી બકુદરતકા, ઇયા અહ્લા, ઇયા અહ્લા, ઇયા
અહ્લા, બી નખુવતકા, ઇયા મહમદ, ઇયા મહમદ, ઇયામહમદ, બા વીલાયતકા,
ઇયા અલી, ઇયા અલી, ઇયા અલી, અદરીકની.

નાદેઅલીની ખાસીએત લખી છે.

જે માણસને દુસમન વેરી વધારે હોએ, ને બીતો હોએ, તેા એ દોવા
હરરોજ વાર સાત પડીને અહા આગળ દોવા માએ, તેા તેના દુસમન દુર
થાએ (૧) વળી કોએના ઉપર કોઈએ બહુ કરેલું હોએ, તેા સાત કુવાનું
પાણી મંગાવીને, તેના ઉપર નાદેઅલી સાતવાર પડીને, તે પાણીથી નવરાવે, ને
થોડું પાએ તેા બહુ દુર થાએ, ને સાંઈ થઈ બાએ (૨) કોઈ માણસને ઝેર
ખવરાવું હોએ, તેા તેને કાચની રકાળીમાં કેસર અને કસતુરીથી નાદેઅલી
લખી પછે પોઈને તેના ઉપર નાદેઅલી પચીસ ફેરા પડી કુંડીને પાએ તેા
સાંઈ થઈ બાએ (૩) કહી કોઈ માણસને મંદવાડ હોએ, અને તેના ઓસડથી
હકીમ વેદ આક્રી ગયા હોએ, તેને નાદેઅલી પાણી ઉપર પડીને રોજ પીવરાવે,
તેા સાંઈ થઈ બાએ, મંદવાડ બતો રહે (૪) કોઈ માણસને માથે દુઃખ તથા
અસકીલ પડી હોએ, તેા નાદેઅલી હજાર વખત પઢે, તેા દુઃખ દુર થાએ. (૫)
કહી કોઈ માણસ આપણા ઉપર શુરસે થયો હોએ, (ખફા થયો હોએ) તેા

નાદેઅલી ઇકોતેર ફેશ પડીને તેની પાસે જાએ, ને ત્રણ વખત પડીને પોતાના પંડ ઉપર કુંકે, તો તે માણસ તેના ઉપર મેહેરવાન થાએ (૬) પોતાની મુશહ ઇચ્છા પુરી પાડવા સાફ રોજ છત્રીસ વખત પડે, તો તેની ઇચ્છા પુરી થાએ (૭) સવારે મોટે પરાદીએ નાદેઅલી બાર વખત પડીને બાહેર જાએ, તો જે મળે તે સરવે તેના ઢોસદાર થાએ (૮) બીજું કોઈને માથે ખોટી તોહોમત મુદી હોએ, તો તે માણસ નાદેઅલી હમેસાં ચાલીસ (૪૦) વખત પડે તો તેના માથેથી તોહોમત દુર થાએ (૯) કોઈ માણસ પૈસાવાળો થવા ઇચ્છતો હોએ, તો બાર વખત સવારે ને બાર વખત સાંજે પડે તો પૈસાવાળો થઈ જાએ (૧૦) કોઈ જરૂર કારણને લીધે સંતાઈ જવું હોએ, તો નાદેઅલી અદાર વખત પડીને સંતાઈ જાએ, તો તેને કોઈ ભેઈ ના થકે. એ સિવાય કશીજ ખાસીએત છે પણ લખતાં પુરી થાએ તેમ નથી.

ઉપર જણાવેલી બધી મુખીની ક્રિયાની ઢોવાઓ ઉપરાંત સતપંથીઓને પોતાના નીત્યકર્મ તરીકે કરવાની ઢોવાઓ, તથા મુઠ્ઠાંને નરસવવાની, તેમજ તેને ભૂતીદાહ (ઢાટવાની) કરવાની ઢોવા; તથા પીરાણા સતપંથીની રખુવેહ, સામવેહ, જળુરવેહ, અથરવેહ, અને પાંચમી મુગત માર્ગની ગાયત્રી, અને તેનું બ્યાન, તથા જુદી જુદી જાતના કલમાઓ વિગેરે પીરાણા સતપંથીઓ જાણે છે, તે બધા અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે છે.

દોવા દિવા જોતને પ્રણામ કરવાની છે.

ખાનામાં પાટ આગળ ધીની જોતને પ્રણામ કરતી વખતે બોલવાની દોવા.
ફરમાનજી બીસમક્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસતવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી દોવા.

ગોર હીવો, ગોર દેવતા, ગોર વિના ઘોર અંધાર. ગોર વિના સુજિત નહિ,
ગોર વિના મુક્તિ નહિ. મન તાણું કલમે કુંચી, બોલો ધર્મદાર. દેવો
મહંમદશાહાકા દેદાર. જાગે જોત, જાગે જોત. સતગોર ઈંદ્ર ઇમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

ઉપર પ્રમાણેની દોવા બોલી જોત પાટને પ્રણામ કરી, દરેક સતપંથી
માણે માંહોમાંહે “હેજંદા કાયમ પાયા ફરમાનજી પીરશાહ.” એ
પ્રમાણે બોલીને એક બીજાના હાથમાં હાથ ત્રીલાવીને પોંચા લે છે. એ એ
પ્રમાણે એક બીજાને મળીને પોંચા લીધા પછી બેસે છે, અને ત્યાં પીરશાહાના
નામની માળા ફેરવે છે.

પીરાણા સંતપંથીઓને સવાર, બપોર, સાંજ અને મધરાતની વેળાએ બધુવાની દોવા.

—oo—

કરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

સહગૌર પાત્ર પ્રજ્ઞા ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદે વિષ્ણુ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ. તમારી અમર દ્રષ્ટે કરી, કરમ મેહર કરી, અમારા પાતક દુર કરો. તોળાં વખત ત્રણ કબુલ કરો. યા શાહ અલી મુર્તુઝા (૧) યા ઇમામ હશન હુશેન (૨) યા ઇમામ અયનુલ આબેદીન (૩) યા ઇમામ મહમ્મદ બાકર (૪) યા ઇમામ બક્રશ સાદીક (૫) યા ઇમામ ઇસમાઇલશાહ (૬) યા ઇમામ નુરમહમ્મદશાહ (૭) યા ઇમામ મુન્તે સરગિલ્લાહ (૮) યા ઇમામ શમ્સોદ્દીન (૯) યા ઇમામ ઇસ્લામશાહ (૧૦) યા ઇમામ નુરમહમ્મદશાહ (૧૧) યા ઇમામ નરઅલી મહમ્મદશાહ (૧૨) આખર જમાનાના શાહો. અમારી તોળા બંદગી કબુલ કરો. ઠિઠાર દો, તોળો તોળો બંદો ગુનેગાર, સાહેબ તો બક્ષબુહાર, બંદો તોળાં કરે, સાહેબ કબુલ કરે. બક્ષો બક્ષબુહાર, સચ્ચો પીર કરમાન.

હક લાએલા હઈ લિલ્લાહો મહમ્મદુર રસુલિલ્લાહે.

આટલું બોલી રહ્યા પછી શીજદો કરવો, ત્યારબાદ એક માળા 'હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમ્મદુર રસુલીલાહે.' એ નામના કલમાની કરવી, પણ જો મધરાતની વેળા હોય, તો બે માળા કલમાની અને એક માળા 'પીરશાહના' બાપની કરવી. પછી શિજદો કરી બે હાથ એકી માથું જમીન ઉપર જ રહેવા હઈ નીચેની દોવા બધવી.

સુબાનહાહે, યા અલ્લાહ, યા અલી, યા અલી, યા અલી, હક લાએલાહા ઇલીહાહે મહમ્મદુર રસુલીહાહે.

(એટલું કહી બેઠા થઈ મોઢાં ઉપર હાથ ફેરવી, નીચેની દોવા બધવી.)

કરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ આદ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ, આદ વિષ્ણુ તમારી દોવા. પ્રમથ તમે સ્વામી (૧) શ્રી મચ્છ, (૨) શ્રી કચ્છ, (૩) શ્રી વ્યારાહ, (૪) શ્રી નૃસિંહ, (૫) સ્વામી શ્રી વામન, (૬) શ્રી પરશુરામ, (૭) શ્રી રામ, (૮) શ્રી કૃષ્ણ, (૯) શ્રી બુદ્ધ, (૧૦) શ્રી શીસ, (૧૧) શ્રી તુલ્ક, (૧૨) શ્રી ઇબ્રાહીમ, (૧૩) શ્રી ઇસ્માઇલ, (૧૪) શ્રી સુલેમાન. તેજ અલો, તેજ આજ નરઅલી મહમ્મદશાહ, અતે શ્રી નફસંદી નારાયણ, ઇમામ મેંહદી. તમારા રખેસરોની લાજ રાખી ગુનાહ બક્ષી કરમ મેહર કરી, તમારા બંદા બધી, અરજ બંદગી કબુલ કરો. સુબાન, કરીમ, તરીમ, કિસ્તાર, તુંહી હાતાર. યા અલી, યા અલી, યા અલી. મુરેમુર આયા સોહી. તે મુર અલી મહમ્મદશાહ લેને બેઈ. તુંહી મુર અલી

હંભારી દોવા કબુલ કર. સચ્ચો ફરમાન તુર સદગોર પ્રહા પાત્ર ઈંદ્ર
ઈમામશાહ. નિરંજન નરઅલી મહંમદશાહ, હંભારી દોવા કબુલ કરો. હક
લાએલાહા ઇલીલ્લાહે મહંમદુર રસુલલ્લાહે.

(આટલું બધા પછી શિજ્હો કરી એક માલા 'પીરશાહ'ની કરી શિજ્હો કરવો.)

પીરાણા સતપંથીઓની હેજંદાની દોવા.

૦૦

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામશાહ, આદ વીસતવ નીરંજન નરઅલી મહંમદશાહ.

સદગોર પીર કબીરહીન, સદગોર પીર મુદરહીન, સદગોર પીર સાહેબહીન,
સદગોર પીર નસીરહીન, સદગોર પીર શમ્મસહીન, નર ઈસલામશાહ, નર અલી
નરંજન નામ, નબીતુર સદગોર તમારી દોવા. આદ નારાયણને હેજંદા. બ્રહ્મા
વિષ્ણુને હેજંદા, આદ શક્તિને હેજંદા. સાત ફિરતાને હેજંદા. બાવા આદમને
હેજંદા. મામા હવાને હેજંદા. નખી મહંમદને હેજંદા. હક શાહ મુરતુઆબલીને
હેજંદા. આદશકિત બીબી ફાતમાને હેજંદા. ઈમામ હશન, હુસેનને હેજંદા,
સિતેર સેહેર હુશેની કુલ કાયમનાં પરવારને હેજંદા, ધરતી આકાશને હેજંદા,
પવન પાણીને હેજંદા, ચંદ્ર સુરજને હેજંદા, નવલખ તારાને હેજંદા, બાર
મેઘને હેજંદા, નવકુળ નામને હેજંદા, સાત સમુદ્રને હેજંદા, નવસે નવાબું
નદિઓને હેજંદા, સાત વાર સત્તાવીશ નક્ષત્રને હેજંદા, પંદર તિથી બાર કરણને
હેજંદા, નવ ચક્રને હેજંદા, સાત દ્વીપને હેજંદા, નવખંડ પૃથ્વીને હેજંદા,
ચોવીસ મુલકને હેજંદા, અષ્ટકુલ પર્વતને હેજંદા, અદાર બાર વનરપતીને
હેજંદા, ચાર વેદને હેજંદા. ચાર ક્રિતાબને હેજંદા. ચાર ખાણી, ચાર વાણીને
હેજંદા, આમ, તેજ, અત્ર દેવને હેજંદા, ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમને હેજંદા,
નવનાથ, ચોરાશી સિદ્ધને હેજંદા, અઠ્યાસી શેહેર નખિને હેજંદા, એક લાખ
એંસીહજાર પીર પેગંબરને હેજંદા, નવાબું કરોડી ઝાંખાને હેજંદા, છપન
કરોડી મેઘાને હેજંદા, બત્રીસ કરોડી કિત્રને હેજંદા, પાંચ કરોડી પ્રહલાદને
હેજંદા. સાત કરોડીશું હરિચંદને હેજંદા. નવ કરોડીશું યુધિષ્ઠિરને હેજંદા.
બાર કરોડીશું કમલાકૃંવરને હેજંદા, કુલ નખિવર ગતગંગાને હેજંદા. મુખી
મુસાફિરને હેજંદા. ચૌદ ભુવનનાં દેવ નખિવરને હેજંદા. કરણ કલકનાં અનંત
કરોડી દેવને હેજંદા. નબીતુર સદગોર, નરઅસલામશાહ હંભારા ગુના બશે,
સતપંથનાં મારગમાં રાખો, લક્ષ ચોરાસીનાં ફેરા ટાળો, તેત્રીસ કરોડીનો મેળો
આલો. જાંબુદ્વીપના ધણી સદગોર ઈમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક
લાએલા હઈલીલ્લાહે મહંમદુર રસુલલ્લાહે.

મુડદાંને નવરાવવાની દોવા.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
બંદ ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.
તમારી દોવા.

સ્વામી તમે હેત પરિશુ, હેતથી નીર ઉપાયા. નીરથી બાંધ્યા જુગ ચાર,
ચાર દિશાએ કયો પ્રકાશ. નીર બધું પિંડથી ચાર, તે નીરે પવિત્ર વિસ્તાર.
નીરે કયો તુર, નીરે સર્ગ્યા ચંદા સૂર. તુર મેક્ષ મુગતનો ઘાટ, પવિત્ર
માંડ્યા ઘટ ને પાટ. નવાણું કરોડી ઝાંખા, છપન કરોડી મેલા, બત્રીસ કરોડી
કિન્નર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, અઠ્યાસી સેહજ રૂપિ. એકલાબજે સીંહજાર પીર
પેગંબર પામ્યા મેક્ષમુગતની વાટ. સહજોર પીર સલાહોદીન, સહજોર પીર
શમસદીન, સહજોર પીર નશીરદીન, સહજોર પીર સાહેબદીન, સહજોર પીર
સુલ્હદીન, સહજોર પીર કબીરદીન, સહજોર પીર ઈમામશાહ આ જીવને પવિત્ર
કરો, દુઃખ દોહેલા દૂર કરો. મેક્ષ મુગતનો મારગ આપો, તમે પવિત્ર છો,
તમારા સેવકોને પવિત્ર કરવાનો ધર્મ છે. તમારે ધર્મે, તમારે કર્મે, આ
જીવની દેહ પવિત્ર કરો. તેત્રીસ કરોડીનાં મેલામાં રાખો. ફરમાન પીરશાહ
હક લાએલાહા હકીદલાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

મુડદાંને દાટવાની દોવા.

—૦૦—

(મુડદાંને કબરમાં ઉતારીને બજવી, અને પછી માટી વાળવી.)

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
બંદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સ્વામી તમે પ્રથમ રોખ્યા સત. સતથી દત. દતથી ક્ષમા. ક્ષમાથી હેત.
હેતથી નીર, નીરથી ખીર, ખીરથી નીલ, નીલથી અનીલ, અનીલથી ફીણ,
ફીણથી ખાક, ખાક તે સહજે પાક.

સ્વામી નીરથી પવન, પવનથી અગન, અગનથી રણી ખાક, જુગ ચારનાં
ચાર દાગ, ખાકપાક, મેક્ષ મુગતની વાટ, સતપંથી જીવને આલી હાય, ચાર
જુગનાં દશ અવતાર, દશ અવતારે ચાર દાગ. શ્રી મચ્છની રક્ષા, શ્રી કોરંબની
રક્ષા, શ્રી વારાહની રક્ષા, શ્રી નૃસિંહની રક્ષા, શ્રી વામનની રક્ષા, શ્રી
ફરસુશમની રક્ષા, શ્રી રામની રક્ષા, શ્રી કૃષ્ણની રક્ષા, શ્રી જીહની રક્ષા, શ્રી
નકલંકી નાશયજી તે શ્રી મોલા મુરતુજ અલીની રક્ષા. આજ કલવારે ખાકપાક
પવિત્ર લોખાગ. સહજોર નખી મહંમદ પાક, શ્રી સહજોર તુર પાક,

શ્રી સદગોર શમસ પીર પાક, શ્રી ગોર નઝીરદીન પાક, શ્રી ગોર સાહેબદીન પાક, શ્રી ગોર સુદરદીન પાક, શ્રી ગોર કબીરદીન પાક, શ્રી ગોર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ પાક, મોલાના સતપંથી જીવની સોહલી કરો મોખ મુગતની વાટ. આરે જીમના બુલેલા જીવ સતપંથના આશરે લોમદાગે પવિત્ર થઈ, આપની રક્ષા માંહે આવેલો તેને પાક પવિત્ર કરી, તેત્રીસ કરોડીનાં મેલા આપી, તમારા નુરમાં વાસ આપો. શુના બક્ષો, દુઃખ દોહોલાં દૂર કરો. સદગોર પાત્ર બ્રહ્મા નખી નુર સદગોર ઈંદ્ર ઇમામશાહ, નરઅલી મહંમદશાહ ફરમાન પીરશાહ. હક લાગેલાહો ઇલિલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

મુઠદાને દાટયા પછી બોલવાની દેવા.

(આ દેવા કબરને ટૂલ લોખાન ચાગ્યા પછી પાસે ઉભા રહીને બોલવી.)

ફરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહ આદે વીસનવ નરજન નરઅલી મહંમદશાહ.

શ્રી નકલંકી નારાણ સતપંથી જીવનો ફરમાન ફાતીબો, મોક્ષની આશીશ, દુવા દાન, ફુલ લોખાન, આપની પવિત્ર મેહેરે. સતપંથના સરદાર, કલજીમના દાતાર. પહોંચાવો, જીવને દુખમાંથી છોડાવો. મુખ સોહોલાં કરો, દુઃખ દોહોલાં દૂર કરો. શ્રી નકલંકી સુર્તબઅલી, શ્રી નખી નુર સતગોર આશિશ કબુલ કરો. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક લાગેલા હક લીલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહ.

મુઠદાને દાટયા પછી નાવાની દેવા.

ફરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહ આદે નારાણ શ્રી નકલંકી નરઅલી મહંમદશાહ.

તમે પાક પાવન છો, જીવોને પાક પાવન કરવા જોગ છો, અનંત કરોડી જીવ પાવન કરજીદાર છો. મારા સ્થુળ શરિર સાથે જીવને પાક પાવન કરો. કરમ મેહેર કરો, હમારી અરજી કબુલ કરો. શ્રી સતગોર નખી નુર મહંમદ શ્રી ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક લાગેલા હક લીલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

પીરાણા સતપંથની રઘુવેદી ગાયત્રી.

ઝોહંગ, ઝોહંગ, ઝહુંકારંગ, ઉનાઢ પુરસંગ, નારૂપો, નારૂપો, નાકરંગ,
નવાણના પાદંગ, મયોઅંગ, મંગલંગ વરતંતે. ધ્રમ્મા અંગ, ધ્રમ્મા નાદંગ,
પરીધ્રમ્માહા. અતુર મુરતી ઈશ્વર કરતવંગ, વેદો પરીધ્રમ્મા, રઘુવેદ રતુવરણંગ.
વરણાવેદી વિન્નુ ધ્રમ્મા વંશ પાત્ર, અતિ પરીધ્રમ્માહા પરમેસરંગ, પરમ,
પરમો, પરીધ્રમ્માહા પરબલંતે પાતગો, હુતાસનંગ, જ્યો તેજંગ, વઈસાહી
પાત્રંગ, વેદો પરી ધ્રમ્માહા. ઝહુંનાદો, ઝહુંકારંગ, પરમ, પરમો, પ્રેમવેદો
પરમેસરંગ, વઈસાહી પાત્ર વેદ પરીધ્રમ્માહા.

પીરાણા સતપંથની જુજરવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ, વેદ વાએકે આખર ધ્રમ્મા, વલુતી પંથ
જુતાંગ, ખટલલાઅંગ, પરીવરતંતે, પરબલંતે, પાતકો, પરમેસરંગ. પરીધ્રમ્મા
રૂપરેખા વેદ, મયો જુગતંગ પરમેસરંગ, પરમ પરમો, પરિધ્રમ્મા, વઈસાહી
પાત્ર મયોજુગતંગ, વેદ પરમેસરંગ. પરીધ્રમ્મા જુજરવેદ જરદ વરણંગ,
વરણાવેદી વિન્નુ.

પીરાણા સતપંથની સામવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ, કરસન વેદી વરણંગ, તહા વેદ પરમેસરો,
ઉપજંતે ધરમો, તહા અરધંગ પાતગો. પરબલંતે સરવે વઈસાહી પાત્ર. પુબઅંગ,
પરીધ્રમ્માહા ખટલલાઅંગ, તરતવ મંગલેઆ, મમાએગમ, વરતંતે, સખદો
જોવેદ, પરીધ્રમ્માહા. ઝહું અકસુ પરીધ્રમ્માહા. ઝહું, ઉનાઢ, માહાવેદંગ, પરીવરતંતે,
વેદંગ, પરમેસરંગ, પરીધ્રમ્માહા.

પીરાણા સતપંથની અથરવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ કલ્લીકિંગ કરતા વિસમ, વીસવા પાપંગ.
અરધ વીસવા ધરમંગ. અનરોધી પાતંગ કરંગ, ધરમો રેખા માત્રંગ, ધરમેતી
પરીધ્રમ્માહા. અથરવેદ સચેત વરણંગ, વરણાવેદી વિન્નુ, તેજરૂપ વિન્નુ નારાએણંગ.
ધ્રમ્માઅંગ, ધ્રમ્મા વઈસાહી પાત્ર, વરણા વેદી ધરમંગ મલેચો, મયોજુગતંગ,
હુઆઅંગ, વિન્નુનારાએણંગ, અતી પરવર ખાત્રીન માહા ગેનાના લેદો,

જાંબુદીપે કળા અંગ, પવિત્રંગ, વસ્તમાનંગ, માહા કલ્યાણુએ ઉપજતે,
નારાએજીંગ. તેને નવેતંગ, કરતા પરબલતે પાતંગે, અનાદ પુરસંગ, મળે
જીવનંગ, જાવેતી આરબજાંગ, પરીબ્રહ્માહા. ખટલલાઅંગ, મંગલેચા સતાજી
સત. અતીપાત્રાહી, પરમેસરંગ, પરીબ્રહ્માહા. અનાદ અનાદંગ પુરસંગ, વેલાઅંગ
જાવેતી કરમેતી, પરીબ્રહ્માહા. અસતલે સેવંગ, નમે સરવેતી પરીબ્રહ્માહા.

પીરાણા સતપંથની મુગત મારગની પાંચમી ગાયત્રી.

૦૦

ભરતખંડે ઈહાં વસ્તતે, તે સ્વામી વાસતે ગતા વસ્તતે. પરમ સુખાંમી
દીપે સહીપે, જાંબુદીપે કોટાંગ કોટાંગ જીવનાંગ, પરમ મુગતી આર્મીદ.
ઓત્રંગ દેશંગ કુમારિકા ક્ષેત્રંગ મુગતંગંગ. સતસુખંગ વલુત નગરે, વેરાટવામે
જાવેતંગ. માહા સરસતી સાગ્રમતિ પૂર્વ ત્રસટે નવચંગ શુભંટે, દેવા ઓત્રંગે
પોડશ જ્ઞેજનંગે, પંચનદિ મૂલસ્થાને દેસા ઓત્રંગ, સોળ સોળ જ્ઞેજનંગ
સતરૂપી બ્રહ્મા વાએકે મહા નારાયણ વચને, કલ્યાણુગ અંતે, યુધ શાસ્ત્રંગ,
હુરાવરજી સમાવસ્તંગ દસાંગ સૂરજંગ મહા મંગલંગ, ફલ પદદેહ, માસે
કિવસે, તિથી વારે, નખેત્ર હુરાવરજી અસધાપનાએ, બ્રમંડે એતે અસતલે
ઉપજતે. નકલંકી નારાએજીંગ પરીબ્રહ્માહા આદે ઉપજતે પરમે પ્રેમ હેતવંગ
ખેત્ર માહા કલ્યાણુએ કરતવંગ નારાએજી નવી સેસટી ચાંપતે. તદા હોતવંગ
સમાપતંગ જીવજતે. છેલ્લી સઘે નકલંકી નારાએજીંગ, પરીબ્રહ્માહા સમાપતે જાવતંગ.

—

પાંચે ગાયત્રીઓનું ધ્યાન.

૦૦

(ત્રતવંગ ગાયત્રી મોખસ પામવાની છે.)

અથરવેદી. શ્રી આદો બ્રહ્માજી, સહીસત બ્રહ્માજી. તુર બ્રહ્માજી, તેજ
થકી સરજતે સુરીજન, નરંજન નરાકાર, નરંજન જોતસરૂપ. બ્રહ્મા વાચા,
ઉતપત રચના સરજતે, શ્રી સતપંથ ધરમ, સતમારગ, આદે સાચા મુનીવરને
કાળે પ્રકાસતે. જે કોએ મુનીવર સાંભળતે, તે આવાગવન મધે નહીં જાયતે.
જાખચૌરાસીએ નર તથા નારી છુટતે, જે કોઈ અથરવેદી ગાયત્રી પોતાની પાસે
રાખીને જાણતે, પોતાની પાસે રૂદીઆમાં રાખતે, તે જીવ અમરાપર ભોમ
અમરાપુરી ભોગવતે. જે કોએ નર તથા નારી એની મુખ ના જાણતે, તે
સહાએ જનમ હારતે. જાખચૌરાસી આવાગવન મધે ભોગવતે, તે સહી સત
કરીને જાણજે હો મુનીવરે. આહ જોગ તેજ થકી તુર, તુર થકી નરંજન,
નરંજન નરાકાર થકી જોત સરૂપ. જોત સરૂપ થકી આહ બ્રહ્માજી, આહ બ્રહ્માજી
થકી સત બ્રહ્માજી, સત બ્રહ્માજી થકી તુરના તેજ. સતસુરૂ બ્રહ્માહા. સતગોર
બ્રહ્માજી થકી સરવે રચના રચતે, સતસત ધરમ મારગ. આહ બ્રહ્માજી થકી તુર
સતગોર. તુર સતગોર થકી સરજતે, સતમુનીવરને કાળે પ્રકાસતે.

શ્રી ફરમાનજી ખીસમીલા હર રહેમાન નરરહીમ.

તુર સમાવતવલે અરજ, તેજ સમાવતવલે અરજ, તુર સમાવતવલે અરજ, વૈ ખુદરત, જલ જલાલ તુર સમાવત વલે અરજ, તુર સમાવત તુરમહંમદ મુસતફા, સલલા આલે વસલંમ તુર સમાવતવલે અરજ, તુર એકલાખ ચોવીસ હજાર પીર પેગંબર, સલલા આલે વસલંમ, તુર સમાવતવલે અરજ, કાદરત કુદરત ઇલલાહે આલે વસલંમ, તુર સમાવતવલે અરજ તુર સમાવત વેહી જોત સરૂપ, નીરાકાર સલલા આલે વસલંમ, તુર સમાવત વલે અરજ, નરંજન તેજ સરૂપ, આદ સરૂપ, સલલા આલે વસલંમ, તુર સમાવત અખંડ મુરત આદે સરજંતે, જોત સરૂપ જોત સરૂપ થકી આદ સકતી સરજંતે, તીસ મધેથી અખંડ મુરતી પ્રકાસ કરતવંજ, તારે આદ બ્રહ્માજી, વીસનુજી, માહેસરજી, સાવંત્રીજી, પારવતીજી, લખમીજી, તીસ મધેથી અખંડ મુરત પ્રકાસ કરતવંજ સરજંતે, તારે સકત મુરત પ્રકાસ કરતવંજ, તારે એક મુરત અગોચર રહેતી હતી. તીસથકી સકળ સેસટ સરજંતે, જે જીવ અધરવેદી ગાયત્રી બાજુતા, તે આવાગવન નહી જાતવા, જે જીવ બાજુતાને આંબળતા, તે જીવ લખચોરાસી ફેરા નહીં જાતવા, તે જીવ અમરાપર જોવનમાં અમરાપુરી જોગવંતા, તે જીવ સદાએ અમર હોતવા, તદા શુદ્ધ બ્રહ્માહા સતગોર પીર સોદરદીન વાચા, આદ શુદ્ધ પીર કળીરદીન, હસનસાહા વાચા. વેદ ચાર સરજંતે પેલા રઘુવેદ (૧) ખીજા જાનુરવેદ (૨) ત્રીજા સાંમવેદ (૩) ચોથા અધરવેદ (૪) આજ કળજીગ પ્રમાણે અધરવેદી સાર ગાયત્રી જોચરંતે, પીર હસનસાહા કળીરદીન મુજો હો મુનીવરબાઈ તેનાં કારજ સરસે, તે જીવ અમર થાસે, નર તથા નારી. અધરવેદી ગાયત્રી જોચાન સુધાં સપુરજી છે.

પીરાણા સતપંથની માન્યતાના પાંચ કલમા

— ૦૦ —

અવલ કલમે તૈયબ, લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદુર રસુલિલ્લાહે. (૧) હોયંમ કલમે સહાદત, અસહદોઅન, લાએલાહા ઇલલાહો વહહહુ લાસરીક હહુ, વઅસહદો અન્ના, મોહંમદીન અખદહુ, વ રસુલો. (૨) સયંમ કલમે તમજીદ. સુખકાનલાહે, વલહંમદો લીલ્લાહે. વલાએલાહા, ઇલલાહો વહોહો અકબર, વલાહલવા, વલાકુવતાઇલા, બીહ્લાહ, હીલ અલીશુલ અસહદો અન અજંમ, (૩) ચહારંમ કલમે તૌહીદ લાએલાહા ઇલલાહો વેહહહુ લાસરીકલ હુલહુલ મુલકો વલહુલહંમદો, ચોહંવજો મીનો, બેયદે કલબેર, વહોવા અહા કુલો સ્થઈન કદીર (૪) પજંમ કલમે રહ કુદર, અહાહુમ્મે, ઇન્ની, અહીજે, બેકા, મીન, અનઉસરેકા, બેકાસ્થઅંવ, વઅસતગ ફેરોકા લેમાલા, આલમેબેહી વઅના, આલમે, બેહી. તુખતો, વરજતો, વઅસલમતો, વઅકુલો, અસહદો અન, લાએલાહા ઇલલાહો, વેહઅહુલા, શરીકલહુ વઅસહદો અન્ના મોહંમદીન, અખદહુ વરસુલો (૫).

તૈયજનો કલમો

અવલ કલમે તૈયજ, દોઝમે કલમે સાહાઈત, અસોઈલે અનં, હક લાએલાહા, ઈલલાહો મહમદર રમુલલાહે, વાએહુ અસા, સરીફુલહુ, સેહેદવાન, મહમદીન, અમદહુવેહે રમુલહુ.

ઉપર બતાવેલા સઘળા કલમાઓ સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના સતપંથી હિંદુ સેવકોને લખવા માટે ખાસ આચક કરેલો છે; એટલુંજ નહિ પણ તેમણે કલમાઓના સબંધમાં એક જ્ઞાન બનાવેલું છે તે, “કલમાના જ્ઞાન” થી ઓળખાય છે.

 કલમાનું જ્ઞાન—રચનાર સૈયદ ઇમામસાહ.

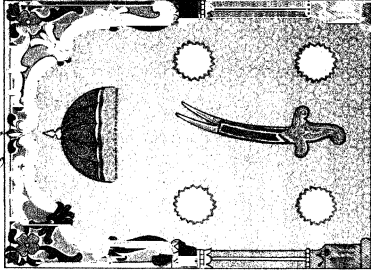
કલમો કહો ભાઈ મુનીવરો, અને મત બલો તમે બૂલ,
જે રાહ નખીકી સાચ હે, તે સલાએ છે રે કબૂલ.
અલ્લાએ નેઆમત બેજયા, ઈસ દુનીયાકે ણીચ;
રોજા નિમાજ બંદગી કરે, પણ કલમો નિઆમત ચીજ.
હેતે પ્રીતે મન ભાવશું, અને જપો અલ્લા રમુલ;
કલમો કહો દીલ સાચશું, તેને કરોડ વિદ્ધ હોવે દૂર.
નખી સોહો ઠાતા જીવકા, અને કલમો કહો પોકાર;
જેણે માન્યા તે ભરતી હુવા, બાકી બૂદ્યા મૂરખ ગેમાર.
જે કોઈ વણુ કલમે કરે બંદગી, અને મુણે વેદની શાખ;
નત ઉઠીને ચાલયું, ભાઈ જેમ નેણા વગરની આંખ.
આજ અલા નખીકું ધાઈએ, અને મુણે મુમન વાત;
કલમો કહો દીલ ચાંદરણા, ભાઈ નહિ તો ઠાલી રાત.
જેણે કલમો ના કહો, અને નખીએ કહા પોકાર;
તેને ઉંધે મરતકે ટાંગશે, તેને દોજખને હરખાર.
જેણે કહા નખીકા ના મુણા, અને કલમો ના કીયો કબૂલ;
તેના મુખ માંહે ફીરસ્તા ડાલશે, ભાઈ દોજક કેરી ધુળ.
જેણે મુખ કલમો ના કહયો, ‘નખી’ ના બાણા નામ;
તેના મુખ જેસા ભુંડકા, તેને દોજખમાં નહિ ઠામ.
ભાઈ નામ અલાકા મીઠડા, જેસી સાકર ડુધ;
કલમો કહો દીલ સાચશું, ભાઈ તેમ તેમ આંવ બૂધ.
પાંચે કલ વશ કરીને, અને દીલ રાખો ઠામ;
જે કલમો કહે, દીલબનથી તેને દોજખ આંચ હરામ.
ભાઈ મુમન હલમાંહે ચાંદરણા, અને અલા નખીકારે પંડ;
એ કલમાની દોસતી, તેના હૃદયમાં ઉઘડયાં કમાડ.
કલમો કહો રે મુનીવરો, અને મુરખ બૂલો રે કાંઈ;

જે મોહોર છાપ બસતની, તેને નળી વસ્ત્રા હીલ માંહે.
 મન નીરમલ કરીને સેવીએ, અને રૂઢામાં લીજે હરીનું નામ;
 મુમતઃ કલમા મીઠા, જેમ લોભીકુ મીઠા રે દામ.
 કલમો કહો રે ક્રિમતનું, અને હું હું બાજી છાંય;
 માયા મનથી દૂર કરી, બાધ પ્રીત અલાનું મેઠ.
 કલમો કહો રે બધરો, અને ઘેર હક કણુ ખાય;
 બાધ ખૂણ ફલ તજે નહિ, તે તો માહાદન માંહે કુટાએ.
 પાંચે વખેઆ ફલ માંહે વસ નહિ, અને કુડી નજરે જોએ;
 કલમાની કિંમત ના ખૂજે, તે જીવ ભેસ્તે કેમ કરી હોએ.
 બાધ કલમા તણી કિંમત જુએ, અને અલા નળીકુ ધાએ;
 જે મન મારી મરતમ હુધ રહે, તે મુમન ભસ્તી કેવાએ.
 બાધ કહેણી રહેણી શાહાનું, અને હકની રાટી ખાએ;
 જે કદે નિમાજ રોજ બંદગી, બાધ તેથી ભેસ્ત માંહે બાએ.
 બાધ ધન દેશ ધન નળીકુ, અને ધન ધન નરને નારી;
 જેણે નળી આપું દેખીઆ, તે લોકોની હું બસહારી.
 ગતમાંહે નળી બેસતા, અને કલમો ક્રિયા રે સુણાએ;
 તે લોકોની હું બલીહારી, જે દેહાર અલાકા પાય.
 જે ધન ધન જલોભી માતા પીતાકુ, ધન કટમ જોર બાધ;
 જેણે નળી આપું દેખીઆ, તે લોકોની હું બલહારી.
 નળી મહંમદે જુગમે કહ્યા, અને ઈસ કલમેથી તરીએ;
 જે ઈમાન અલાનું રાખીએ, બાધ કાફર થઈ ના મરીએ.
 કલમો કહો અલા રસુલનો, જે કાટે જીવોના પાપ;
 દુનીયા સરવે ફના થશે, તારે રહેશે કરીમ આપ.
 બાધ જેણે કલમો ના કહ્યો, અને નળી ન બાવ્યા રે નામ;
 તે ઘોડા શીર છત્ર હશે, તેને દોજક માંહે નહિ ઠામ.
 બાધ જેણે કલમો ના કહ્યો, અને તીસ મુખ હીધી આગ;
 એ કલમાની દોસતી, ઉપર કંઈ કદેક સફાયત.
 આગ ખજે અપશકન ધાએ, અને જુગમાંએ એસીખાત;
 જેણે મુખે કલમો ના કહ્યો, તેને આગળ આગ સંધાત.
 જનત ખડકી ખોલીએ, ઉધડે ભેસ્તના કમાડ;
 મુમન હશે તે બહુશે, બાધ શું બહુ ગાફલ ગમાર.
 ભેસ્ત દરવાજા ખોલીઆ, અને કુંચી કલમો બહુ;
 જે પાંચે તરતવ બાણીએ, અથરવેદ માંહે નરવાણ.
 બહુ જોર ઇમામશાહ મુજો મુનીવરો, અને કલમો કહોરે પોહાર;
 અથરવેદને વાયકે આલીએ, બાધ તો કલમા વિન્ન નહિ ઠાર.

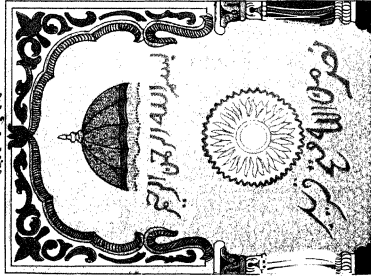

ਮੁਲ ਹੀ ਕਾਰ

ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ

દોવા મોહોર નયુવતની લખી છે.

ફરમાનજી ખીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ.

— ૦૦ —

એ મોહોર નયુવત નખી સાહેબનું નુર છે. નુરવે નુર ઇમામ બહે સાહેબ, ઇમામ હશન હુશેન, સલ્લા આલે વસલ્લંમ, મોહોર નયુવત માંહેથી પેદા કીધાં છે, નયુવત નુર ફાતમાં જહુરા, ઇમામ જેનલાબદીન નુર નયુવત પેગંબર સવાલાબકે, નયુવત નુર સૈદ. ઇમામ નુર નકલંકી સપ્ત બરમંદ, અરસ કુરસી, લોહો કલમ, રવામી ઉનાદ અવીગત. તમે સરજતે, સપ્ત પાતલંગ. (૧) મોહોર નયુવત મચ્છા જના અરજનંગ. (૨) મોહોર નયુવત કોરંબ જના અરજનંગ. (૩) મોહોર નયુવત વેઆરા જના અરજનંગ. (૪) મોહોર નયુવત નરસિંહ જના અરજનંગ. (૫) મોહોર નયુવત વામન જના અરજનંગ. (૬) મોહોર નયુવત ફરસરામ જના અરજનંગ. (૭) મોહોર નયુવત રામ જના અરજનંગ. (૮) મોહોર નયુવત કરસન જના અરજનંગ. (૯) મોહોર નયુવત છુધ જના અરજનંગ. (૧૦) મોહોર નયુવત નકલંક જના અરજનંગ. અઝી વીસનવ ચૌદે બરમંદ, સપ્ત પાતલંગ, સાહા અઝી વીસનવ સત ધરમ, સતપંથ સુધં મારગ. સપાતરંગ, શંખ, ચકર, ગદા, પદમ, સારંગધર, ધરમ જોતમંગ. ઇમામ હશન હુશેન, ઇમામ જેન લાબદીન, ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ બક્રર સહાદક, ઇમામ ઇસમાઇએલ, ઇમામ નુર સતગોર. ઇમામ ઇસમાઇએલ સાહાની, સેહેદ નુર મહંમદ સાહા, સેહેદ ખીર ઇમામશાહા.

હક લાએલાહા ઇલલાહો મહમદર રસુલલાહે.

‘મોહોર નખુવત જોયાનું ધર્મ લખ્યું’ છે.

—૦૦—

(૧) સવારના પહોરમાં મોહોર નખુવત જુવે તો, ઇમામ જેન લાખદીનનું મોહો જોયાનું ફળ થાયે. (૨) દીન પોહોર ચડતાં મોહોર નખુવત જુવે તો માતા ફાતમાના દેહાર કર્યાનું ફળ થાયે. (૩) બપોર ચઢતાં મોહોર નખુવત જુવે તો, નળી સાહેબની મીઝલસમાં જોડાનું ફળ થાયે. (૪) પાછલો દીન ધડી આર હોએ ત્યારે મોહોર નખુવત જુવે તો ઇમામ હશન હુશેનની દસપોસી લીધાનું ફળ થાયે. (૫) સાંજની વખતે મોહોર નખુવત જુવે તો શાહા મરહાન મુરતુજ અલીને દસત લીધાનું ફળ થાયે. (૬) રાત પહોર જતાં મોહોર નખુવત જુવે તો, તથા વાંચીને કાને સવાલ પાડે તો, નળી સાહેબનું ‘મોહો જોયાનું’ ફળ થાયે, તથા પાંચતન પાકના ચરણ ધોઈ પીધાનું ફળ થાયે. (૭) જે માણસ મરતાં મોહોર નખુવતનાં દર્શન કરે તો, તથા વાંચીને કાને સવાલ પાડે તો, તેની રૂઢું કબજ કરતાં સોહેલો થાયે, તથા સાહેબ દીદાર આપે, તે જીવને લેસત નસીમ કરશે.

—

મોહોર નખુવતની ખાસીએત લખી છે.

—૦૦—

જોવા વખત છે મધે મોહોર નખુવતનાં દર્શન દરરોજ કરીએ (૧) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, દીન એકમાં એકવાર જોઈએ (૨) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, દિવસ આઠમાં એકવાર જોઈએ (૩) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, એક મહિનામાં એકવાર જોઈએ (૪) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, એક વરસમાં એકવાર જોઈએ. (૫) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, ઉમરસરવેમાં એકવાર જોઈએ (૬) જે કાંઈ કામ કરવું હોય, તે મોહોર નખુવત વાંચી, તથા જોઈને કરે તો, તે કામ ફતેહ થાયે, જોલખાલા થાયે. જે મોહોર નખુવત જોયાનું સરવે ધરમ છે. કથંતે પીર સુદરદીન, પીર કબીરદીન, સતગોર પાત્ર પ્રદા ઇંદ્ર ઇમામશાહા નરગલી મહંમદશાહા. હકે લાએલાહા ઇલ્લાહો મહંમદર રમુલલાહે.

સર્વોમાં તરીજનારી બરાબ

દુલ દુલ ધોડો

ધંધુકારી નુરનામું.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

પરથમ આદ નરંજન ધંધુકાર, આવે હોતા એક સતાર. ૧
 આપસ માંહેથી નુર નીપાયા, વેળી ખાસા હોસત કેલાયા. ૨
 બિનથી સારી સેસટી નીપાઈ, દેખો તમે ખાલકડી બકાઈ. ૩
 હો કહેતાં માંહે સબ હોકર ગયા, ઉસ હોતે માંહે કછું ન રહ્યા. ૪
 અનંત અપારી આદમ હુવા, સાખી આદમથી નુર પ્રગટ હુવા. ૫
 જીસકા અમર દીન જે ધરીયા, જાણુ છુઝકર ગફલતમે પડીયા. ૬
 બંદગી કારણુ સરખ્યા સંસાર, જાણુ છુઝકર છુલા ગેમાર. ૭
 બિસ નુર બાજુ દુગા નુર બખાનો, નરક પડે પીછે તમે જાનો. ૮
 નુરે નુર ચલે સબ આવે, જે કછુ હુડે સાઈ જે પાવે. ૯
 દીવે દીવા રૈસન હોવે, સોહો જાને જવરલા ઠોચે. ૧૦
 દીવા માંહે દીવો સાર, સોહો દીવા તે નર આકાર. ૧૧
 બિસ નુર થકી અલી મુરતુખ, રૈશન હોવે દીન મુસતફા. ૧૨
 મુરતુખા અલીથી હુવે દીન ઇમામ, જીનકું જાને ખલક તમામ. ૧૩
 તેથળ કલમો કહે તમામ, સોહો પાવે દીનમાં ડામ. ૧૪
 ઇસ દીન હુડે તો અલીઆ આવે, નુરકું પીછાણે તો શાહકું પાવે. ૧૫
 હુનીઆ દૂર તુમ નુરકું પાણે, ફની સોહો તો મનખો ગમાણે. ૧૬
 અલીઆ સોહો તો ભેસ્તમે જાવે, જે નુરનામે પર કાન લગાવે. ૧૭
 નુરનામા માંહે એસા ભાંખ્યા, જે કુછ થાસો ખોલકર દેખાયા. ૧૮
 નુર મહંમદકા કરે બખાનો, પેદાશ ઉનકી દેખ પીછાનો. ૧૯
 ખાલક આખો એક મોભાના, નુરનામાં પડે પીર ઇમામા. ૨૦
 પીરકું પાવે સો ભેસ્તમાં જાવે, ગોર નરકું એક કરી ધાવે. ૨૧
 અલી મહંમદ સો એક મોભાના, તમે જાનો વેહી ઇમામા. ૨૨
 નુરનામાં માંહે એસા સુળાયા, મોમનકું નુર ખોલ દેખાયા. ૨૩
 આંખો ખોલકર નુર મોભાના, નુર તખત હે નુર જે ડામાં. ૨૪
 આદ વિસનવ નર મહંમદશાહા નામા, સતગોર બહા તે પીર ઇમામા. ૨૫
 આખર અસતળ બાંધ્યા જેહે, જાંબુદીપ કુંવારકા ક્ષેત્ર તેહે. ૨૬
 નુરનામાં પડે પીર ઇમામ, સુણો સુમન એકે ધ્યાન. ૨૭

હક લાએલાહા ઈલલાહો મહંમદર રસુલલાહે.

“ શ્રી મોટું નુરનામું લખું છે. ”

૦૦

ફરમાનજી બીસમીલા ફરરહેમાન નરરહીમ.

અઉજબલાએ મન સેહેતવાન, નરલજીન, વલફજલ, ફરમાનજી બીસમીલા ફરરહેમાન, નરરહીમ, અલા હંમદુલલાહે, રખલા આલમીનકા, વલે અકબતો, વલે મસ તર્કીના, વેહીસલવાતો, વેહી સલામિ, અલા રસુલહી, મહામહીન, વલે અલાહે, વેહી અજળ હે, અલાખેર ખાલકી, વેહેનુર અરસહી, નખી નામ મહા-મહીન, હજરત રસુલત પનાહી. સલલા આલે વસલંમ, નુર મહંમદ મુસતફાનું પેદા કીધું છે. તારે ખબર હલિસ સરીફ માંહે કીધી છે. અને પાક પરવર દેગાર મોટા છે, વજુદ આદમને હવા, સલલા આલે વસલંમ. પરથમ પુઠાતાલાએ બેઉ વીજ પેદા કીધી છે. તે પજુ નુર અમાફ છે. એક દીન મેહેત્ર જીબરઇલ, અલેહી સ સલામ આવા છે, તારે બીબી ફાતમા જહુરા, રજી અલાહો તઆલા, તે વખતે હાજર હોતાં, તારે બીબી ફાતમાએ કહું છે જે, સલામ આલે કંમરે આહો કાકા જીબરઇલ, તારે મેહેત્ર જીબરઇલ બોલા નહી. તારે બીબી ફાતમાએ કહું છું જે, તમે સલામનો જવાબ કેમ પાછો વાળો નહી. તારે મેહેત્ર જીબરઇલ બોલા છે, કે આહો બીબી ફાતમા, તમે અમને કાકા કેમ કહા. બાઈ અમારી ઉંમર તો ઘણી મોટી છે. તારે બીબી ફાતમા જહુરા રજીઅલાહો, તઆલા અંનહુએ, નખી સલલાહો, આલે વસલમને પુછું છે.

આહો નખી રસુલલાહે તમે મોટા છો કે મેહેત્ર જીબરઇલ મોટા છે. તારે નુર મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે, મોટા તો નખી રસુલલાહ છે. તારે બીબી ફાતમાએ કહું છે જે, આહો મેહેત્ર જીબરઇલ, મોટા તો નખી રસુલલાહ છે. તારે મેહેત્ર જીબરઇલ અલેહી સ સલામિ કહું છે જે, આહો નખી રસુલલાહે, તમે મોટા છો, અને મોટા કહેવાઓ છો. પજુ ઉંમર તો અમારી ઘણી મોટી છે. તારે હજરત રીસાલત પનાહી, સલલા આલે વસલંમે કહું છે જે, આહો મેહેત્ર જીબરઇલ તમારી ઉંમર કેટલીક મોટી છે. અને તમારી જિમરમાં તમે શું શું જોયું છે. તારે મેહેત્ર જીબરઇલ અલેહી સ સલામિ કહું છે જે, આહો હજરત રસુલલાહે પરથમ પુઠાતાલાએ એક તારો પેદા કીધો હતો, તે તારાનું નામ કેતાબ તારો હતું. તે તારો જરે જિગમતો હતો, તારે સીત્ર હજર વરસ લગી જિગમજો રહેતો હતો. તે તારો જરે આથમતો તારે સીત્ર હજર વરસ લગી આથમજો રહેતો, એવા એક લાખને ચાલીસ હજર વરસ લગી અમારી ઉંમર માંહે જિગતો ને આથમતો દીકો હતો. તારે નુર મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે આહો મેહેત્ર જીબરઇલ તે તારો અમાસ નુર માંહેથી પુઠાતાલાએ પેદા કીધો છે. તસ તારાથી આગળ પચાસ લાખને ચઉદ હજર વરસથી મેહોરે

ખુદાતાલાએ પોતાના નામ કમળ થકી હમારે નુર પેદા કીધું છે. આનો મેહેર જીઅરઇલ તમે સુણોતો તે વાતનું બેઆન તમારી પાસે કરીએ. જે ખુદાતાલાએ પોતાના નુરની તારીફ કીધી છે, તે તમે યાદ રાખજો. તારે મેહેર જીઅરઇલ એકે ચતે રહ્યા છે. તારે નુરમહંમદ સુસતક્ષએ કહું છું જે, તમે જે કેતાબ તારે દીઠો હતો, તેને કેવાં નીસાંન હતાં. તારે મેહેર જીઅરઇલે કહું છે જે તે તારાને પાંચ નીસાંન હતાં, તારે નુર મહંમદ સુસતક્ષએ પુછું છે જે, તે પાંચ નીસાંન તે કયા કયા છે. તારે મેહેર જીઅરઇલ બોલ્યા છે, તે તારાને કાન માંહે બે ધુર હતા (૨) ગળા માંહે હંસ હતો (૩) માથા ઉપર તોરો હતો (૪) હાથ માંહે અંશુહી હતી (૫) એવા પાંચ નીસાંન હતાં, તારે નુર મહંમદ સુસતક્ષએ કહું છે જે આહો મેહેર જીઅરઇલ, અલેહી સ સલામ, તે તારાને કાન માંહે બે ધુર હતા તે હસન હુસેન હતા (૨) ગળા માંહે હંસ હતો, તે બીજી ફાતમા હતાં (૩) માથા ઉપર તોરો હતો, તે રસુલીલાહનું નુર હતું (૪) હાથ માંહે અંશુહી હતી, તે હજરત અલી હતા (૫) તે પાંચે તંન પાક છે. તે અમારા નુર બરાબર છે. એવી તારીફ સાંભળીને મેહેર જીઅરઇલ બોલ્યા છે, કે વચ્ચે કંમ સલામ, જે બીજી ફાતમાહા, એવા સલામ વાલા છે. અને અમર અલાહને માંના છે. વળી ખુદાતાલાએ કાંઈ ચીજ પેદા કીધી છે, તે નુર સરવે અમારે છે. તાંકાં નુર મહંમદ સુસતક્ષએ સીજદો કીધો છે. તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવ્યું છે. જે નુર હમારા, જે હોસદાર હમારા, જે હજરત હજીબ હમારા, જે મહંમદ માસુક મારા, જે નુર મુતલક મારા, જે રસુલ મેહેરુબ મારા, જે સતગોરજી તમે પોતાનું માથું ઉપાડો, તમારી મોહોળત માંહેથી અમે દસ દરીઆવ પેદા કીધા છે. તે માંહે પેલો દરીઆવ તો ઇલમનો પેદા કીધો છે (૧) બીજો દરીઆવ તો ફિલમનો પેદા કીધો છે (૨) ત્રીજો દરીઆવ તો હેઆનો પેદા કીધો છે (૩) ચોથો દરીઆવ તો હીમતનો પેદા કીધો છે (૪) પાંચમો દરીઆવ તો અકલનો પેદા કીધો છે (૫) છઠો દરીઆવ તો ફકરનો પેદા કીધો છે (૬) સાતમો દરીઆવ તો સળુરીનો પેદા કીધો છે (૭) આઠમો દરીઆવ તો ઈસકનો પેદા કીધો છે (૮) નવમો દરીઆવ તો ખુશીનો પેદા કીધો છે (૯) દસમો દરીઆવ તો જિમત રહેમતનો પેદા કીધો છે (૧૦) એવા દસ દરીઆવ માંહે મોટા મોટા મુકાંમ ઉપર દસહજર વરસ લગળુ હમારા નુરને રાખ્યા છે. એવા દસ હજર વરસ થઈ ગયાં છે. તાંકાં લગી નુર તો સજદા માંકાં રહ્યા છે. તે દસ હજર વરસ પછી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવ્યું છે. જે નુર હમારા, જે હોસદાર હમારા, જે હજરત હજીબ મારા, જે મહંમદ માસુક મારા, જે નુર મુતલક મારા, જે રસુલ મેહેરુબ મારા. જે સતગોરજી તમે બાહેર

આવે. તારે નુરમહંમદ મુસતફાના બાહેર આવા છે, અને કળા નુરાંબી પરકાસ કીધી છે. તારપછી વળી બુદાતાલાનું ફરમાન આતું છે, એ નુર મારા, એ હોસદાર મારા, એ હજરત હળીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ રસુલ મેહેબુબ મારા, એ નુર મુતલક મારા, એ સતગોરુ તમે ઉઠીને પેતાનું ડીલ ઠંઠેળો તારે હજરત પેગંબર સલવા આલે વસલમે બીડીને, પેતાનું ડીલ ઠંઠેળું છે, તારે હજરત મહંમદ મુસતફાના તન મુબારક માંહેથી અનંત અનંત નુરના કતરા પડા છે. તે માંહેથી અનંત અનંત રૂઢાની જીવ જોન જલુસ પેદા થઇ છે. આહો મેહેત્ર જીબરઇલ અલેહી સ સલામ.

તારપછી વઢી કતરા એક લાખને એંસી હજાર અમારા નુરના, પર મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી એક લાખને એંસી હજાર પીર પેગંબર પેદા કીધા છે પછી વઢી કતરા આઠ હજાર ત્રણસેને તેર (૮૩૧૩) અમારા નુરના મુખ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી આઠ હજાર ત્રણસેને તેર મુરસલ પેદા કીધા છે. પછી વઢી કતરાકેતા એક લાખ અમારા નુરના, રૂમરાએ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી કેતા એક લાખ તુરી ફરસતા પેદા કીધા છે. પછી વળી કતરા સીત્ર હજાર અમારા નુરના સીસ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સીત્ર સેસત્ર હુસેની પેદા કીધા છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો પેસાંની મુબારક માંહેથી પડો છે, તે માંહેથી મેહોર નબુવત પેદા કીધી છે. પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણી આંખ મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર જીબરઇલ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર મેહેકાઇએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના, ડાબી આંખ મુબારક માંહેથી પડા છે તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર અસરાફેલ પેદા કીધા છે. (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર અજરાઇએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણા નેત્ર મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર મુરવાએલ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર મુરવાએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી ડાબા નેત્ર મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર અહરાઇએલ પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર અબ્બેલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વઢી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણા કાન મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો લોહો પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો કલંમ પેદા કીધી છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના ડાબા કાન મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો અરસ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો કુરશી. પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા આઠ અમારા નુરના જમણા નાક મુબારક માંહેથી પડા છે (૮) તે માંહેથી આઠ બેસત પેદા

ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા આઠ અમારા નુરના ડાળા નાક મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત કતરાના સાત દોઝક પેદા ક્રીધા છે, ને આઠમા કતરાનો સેતાન ઇબલીસ પેદા ક્રીધો છે. તે દોઝકને દરવાજે બેઠો છે. (૮) તારપછી કતરા સાત અમારા નુરના જમણા ગાલ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત જમીનના તળાક પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા સાત અમારા નુરના ડાળા ગાલ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત આસમાનના તળાક પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરાકેતા એક લાખ અમારા નુરના હાંત મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી કેતા એક લાખ તારા પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા ચાર અમારા નુરના જાલા મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી ચાર વેદ ને ચાર કેતાબ પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા અડસઠ અમારા નુરના જમણા પાંખ મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી અડસઠ તીરથ પેદા ક્રીધા છે (૧૮) પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો જમણા ખભા મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી રેહેણી પેદા ક્રીધી છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો, ડાળા ખભા મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી દિવસ પેદા ક્રીધો છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો જમણી બાલુ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી અંદરમા પેદા ક્રીધો છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો ડાળી બાલુ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સુરજ પેદા ક્રીધો છે. પછી વળી કતરા દસ અમારા નુરના જમણા હાથ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કત્રેકાતો તુરીવાએ વાહલસર સુર પેદા ક્રીધા છે (૧) બીજે કત્રેકાતો વાએ તોફાન અર અર પેદા ક્રીધા છે (૨) ત્રીજે કત્રેકાતો ગજજી રજાદીલ પેદા ક્રીધા છે (૩) ચોથે કત્રેકાતો વીજલી ચમકાર પેદા ક્રીધા છે (૪) પાંચમે કત્રેકાતો રૂવેલ મકહસ સુર અસરા ફેલની ધમણ, તેત્રીસ હજાર જોજન સુધી લાંબી, એવી સુર પેદા ક્રીધી છે (૫) છઠે કત્રેકાતો સીલવંત હુરાં પેદા ક્રીધો છે (૬) સાતમે કત્રેકાતો અમરાપુરીમાં નુરાંણી કુંવર પેદા ક્રીધા છે (૭) આઠમે કત્રેકાતો સજરતોલ સુન તેહા ઝાઝ પેદા ક્રીધો છે (૮) નવમે કત્રેકાતો ઝાઝ તોફાન પેદા ક્રીધા છે (૯) દસમે કત્રેકાતો અદાર ભાર વનસપતી મેવાહાર ઝાઝ પેદા ક્રીધો છે (૧૦). પછી વળી કતરાદશ અમારા નુરના ડાળા હાથ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કત્રેકાતો સુરાબતન હુરાં પેદા ક્રીધી છે (૧). બીજે કત્રેકાતો સેતનો દરીઆવ પેદા ક્રીધો છે (૨) ત્રીજે કત્રેકાતો હુધનો દરીઆવ પેદા ક્રીધો છે (૩) ચોથે કત્રેકાતો હોનેકોસર પેદા ક્રીધા છે (૪) પાંચમે કત્રેકાતો હુનીઆમાં બેટલુ હુધ તે સરવે પેદા ક્રીધુ છે (૫) છઠે કત્રેકાતો કુલ બાતભાતનાં પેદા ક્રીધા છે (૬) સાતમે કત્રેકાતો એક લાખને ચાલીસ હજાર નદીઓ પેદા ક્રીધી

છે (૭) આઠમે કતરેકાતો બસતનાં હુગડાં ભાતભાતનાં પેદા કીધાં છે (૮) નવમે કતરેકાતો ખસબોધ ભાતભાતની પેદા કીધી છે (૯) દસમે કતરેકાતો હુનીઆનાં હુગડાં ભાતભાતનાં પેદા કીધાં છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના બેઠા હાથની દસે આંગળીડ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો કંચન પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો તરકાન પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો મુરાહ અંશુઠી, ખતમ સલેમાન પેગાંબરા, અલેહી સ સલામની પેદા કીધી છે (૩). ચોથે કતરેકાતો ખીસા મેહેત્ર મુસા પેગાંબર કે આસા પેદા કીધી છે તે આઠમ થકી સોએબને પોતા છે, તે સોએબ થકી, મેહેત્ર મુસાને પોતા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો હુમ્મી કુરબાની અસમાધએલ પેગાંબર કે વાસતે ખુદાતાલાએ બસત થકી મોકલો હતો. તે પેદા કીધો છે (૫). છઠે કતરેકાતો જિંટડી સાલેહ પેગાંબર અલેહી સ સલામની પેદા કીધી છે (૬). સાતમે કતરેકાતો થોડાની ભત પેદા કીધી છે (૭). આઠમે કતરેકાતો જિંટની ભત પેદા કીધી છે (૮). નવમે કતરેકાતો કુન્જરની ભત પેદા કીધી છે (૯) દસમે કતરેકાતો ચોપગ પંખીની ભત પેદા કીધી છે, જીવ જનાવર નાના મોટા પરખત સરવે પેદા કીધા છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના, સેહેના મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો આસક લોક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો પરજગાર લોક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો મુસતકીમ લોક પેદા કીધા છે (૩). ચોથે કતરેકાતો ફકર લોક પેદા કીધા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો આ લીમલોક પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો સખી લોક પેદા કીધા છે (૬) સાતમે કતરેકાતો નેકબખત લોક પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો હાજી લોક પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો ઝોલીચ્છા લોક પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો મુમન લોક પેદા કીધા છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના વળુદ મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો નેકનામ લોક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો સખુર લોક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો સલેમાન લોક પેદા કીધા છે (૩). ચોથે કતરેકાતો સાચા લોક પેદા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો સાહેબની રબ નારાજી લોક પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો મોખલસ લોક પેદા કીધા છે (૬). સાતમે કતરેકાતો હાદીજ લોક પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો મુસહક લોક પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો જીકર લોક પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો ગુરી પુરાખ, નખી સલહા આલે વસલમને પેદા કીધો છે (૧૦). પછે વળી કતરા દસ અમારા ગુરના બેઠોક મુખારક માંહેથી પડા છે,

તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો સુખક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો મુસક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો અંબર લસતની પેદા કીધી છે (૩). ચોથે કતરેકાતો અંબર દુનીઆની પેદા કીધી છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો કપુર પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો બદશાંન પેદા કીધા છે (૬) સાતમે કતરેકાતો મુરજાન પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો ઝવેર પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો લાલ પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો પાનાં નીલમ પેદા કીધા છે (૧૦). એટલી ઉત્પત્તિ સરવે નળી આલેખના તન મુખારક માંહેથી ખુદાતાલાએ પેદા કીધી છે. આહો મેહેત્ર જીવરજલ અલેહી સ સલામ, ખુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તે માંહે કલમને હુકમ થયો છે, અને વળી કહું છે જે, આહો કલમ તમે પોતાના દીલજાનથી લખો, તારે વળી કલમે કહું છું જે, આહો પાક પરવરહેગાર અમે શું લખીએ, તારે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે લખો, અને વળી કહો જે, હક લાએ લાહા ઈલલાહો, તારે કલમ તો લોહો જીપર રવાંન થયા છે, અને તાહાં સીતરહજર વરસ સુધી લખું છે, અને તાહાં કહું છે જે, હક લાએલાહા ઈલલાહો, એમ લખતાં લખતાં સીતરહજર વરસ થઈ ગયાં છે, તાર પછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે, જે આહો કલમ તમે લખો અને વળી કહો જે, મહંમદર રસુલલાહે, એ મહંમદર રસુલલાનું નામ, કલમે જરે સાંભળું છે, તે નામની હેખતસુ કલમ તો વચમાંહેથી ફાટી ગયા છે, અને કલમ તો ઇલાહી સજ્જામાં રહા છે. તારે વળી એક હજર વરસ સુધી માથું ખડું છે, અને કલમે સીજદો કીધી છે, તારે વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે જે આહો કલમ તમે સર ઉપાડો, તારે કલમે પોતાનું માથું જીપાડીને બારીકતાલાને કહું છે જે, આહો પાક પરવરહેગાર એ નામ કેતું છે જે, આપ નામ બરાબર લખાવો છો, તારે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, એ નામ તો મહંમદર રસુલલાનું છે. એ નામ જે આપણે પેદાના કરતા, તો સાત પાતાળને સાત આસમાન, તથા અરસ કુશીને લોહો કલમ, પેદાના કરતા, જે એ નામ મહંમદનું પેદાના કરતા, તો કસીએ જણસ પેદાના કરતા, અને પોતાની ખુદાઈ પણ જાહેર ના કરતા, તે માટે કલમ તમે લખો, અને વળી કહો જે, મહંમદર રસુલલાહે, તારે કલમ તો લોહો ઉપર રવાંન થયા છે, અને સીતર હજર વરસ સુધી લખું છે. અને તાહાં કહું છે જે, મહંમદર રસુલલાહે એમ લખતાં લખતાં સીતરહજર વરસ થઈ ગયાં છે. સીતરહજર વરસ પેહેલાં ને સીતર હજર વરસ બીજાં એવાં એક લાખને આલીશહજર વરસ થઈ ગયાં છે, તારે કલમે કલમે લખીને તૈયાર કીધી છે, તાહાં જમલે નીસ અક્સરો કલમે

લખીને તંબાર કીધો છે, અને તાંકાં કહું છે જે, હક લાગેલા હઈ ચિલ્લાહો મહમદુર રમુલીલાહો. (૨૦) એવી રીતે કલમાની પેદાસ થઈ છે.

તારે વળી કલમે પુછું છે જે, આહો પાક પરવર દેગાર એ કલમાની માંહે કેટલોક સવાળ કીધો છે, અને કેવડાએક ફલ લખા છે, જે એવડી કીમત કરીને પોતાના સુખથી કલમો લખાવો છે. તારે વળી પુઠાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે સુણો તો તે કલમાનો સવાળ તમારી આગળ તે વાતનું બેઆન કરીએ. જે ભલત માંહે એક ઝાડ છે. તે ઝાડ ઉપર પંખી બેઠું છે, તે ઝાડકા નામ તો સજર તોલખું નતેકા કહે છે, અને પંખીકા નામ તો અતલહેયાત કહે છે, તે જનાવર હરેક આઢમી ઉપર પુઠાતાલાનું ફરજ બેસે છે. જે કોઈ બંદો પુઠાતાલાનો દુનિયાં મહે કલમો નખી સાહેબનો પડે છે, અને તાંકાં કહે છે જે, હક લાગેલાહો ઈલીલાહો મહમદુર રમુલીલાહો. તારે તે પંખી ઊડીને હોજ કોસર માંહે નાહે છે. તે પંખી વળતું પાછું જઈને ઝાડ ઉપર બેસે છે. તાંકાં પંખી તો બેસીને પોતાની પાંખો ખંખેરે છે, તે પાંખો માંહેથી જેટલી પાણીની છુદ પડે છે, તે અકેકી છુદે અકેકા ફરસનો પેદા થાએ છે. એટલા ફરસના સરવે મળી પુઠાતાલાની આગલ જઈને, તે બંદાને વારતે દોવા માગે છે, અને તાંકાં ફરસના સરવે મળીને કહે છે જે આહો પાક પરવર દેગાર જે કોઈ બંદો પુઠાતાલાનો દુનીયા માંહે કલમો નખી સાહેબનો પડે છે, અને વળી કહેસે જે, હક લાગેલાહો ઈલીલાહો મહમદુર રમુલીલાહો. તે બંદાને તો ભલત નખીય કરસે. અને વળી પુઠાતાલાના દેગાર થાએ, તે કલમાની માંહે એવડો સવાળ કીધો છે, તાંકાં એવડા ફળ લખાયા છે, તે બાર વરસનો આઢમી થાએ છે. તારપછે ફરજ લખાએ છે, તે કલમાની માંહે એવડો સવાળ કીધો છે, તે માટે કલમ તમે સલામ કરો એ નામને, તારે કલમે ઉડીને સલામ કીધો છે, અને તાંકાં કહું છે જે, સલામ આવેકમ એ નુરમહમદના તાંકાં મહમદને નુરે જવાબ દીધો નથી. તારે વળી કલમે કહું છે જે, પુઠાતાલાના નામની દોરતીએ કરી, સલામનો જવાબ આપો તો વાર છે. તાંકાં નખી મહમદને નુરે જવાબ દીધો છે, અને તાંકાં કહું છે જે, વાલેકમ સલામ એ કલમ પુઠાતાલાએ તુંને મોટાઈ દીધી છે, અને વળી કહું છે જે, વાએ રહેમત અલાહે, વેહે બરકતહુ, અને મોટાઈ તો કલમાની છે. તારે વળી કલમે કહું છે જે, સાત પાતાળને સાત આસમાન, તથા અરસ ફરસીને લોહો કલમ તેતો અમારા પેટમાંહે છે. તમે અમને એવડી મોટાઈથી પેદા કીધો છે. તારે અમે એકલાખને આલીસ હજાર વરસ સુધી એ કલમો લખાવો છો. તે કલમો પડા વીનાં જીવને સુખ સુગત થાએ નહી. તે માટે એવા કલમાને કીધો બંદો પડી શકસે, તારે વળી

પ્રુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે જે નાંમ મહંમદનું લખું છે, તેને અમે આખર જમાના માંહે નથી પેદા કરીશું. તેને વળી અમે તો બાણું છું જે નથી સાહેબની ઉંમતના લોકની ઉંમર થોડી કરીશું. તેની કીકર મોટી આસીસ એવી હીંમત આપીશું જે, એક લાખને ચાલીસ હજારવાર હરરોજ એ કલમો પડસે, અને તાંકાં કહેસે જે, અવલ કલમે તૈયમ દે. એમ કલમે સહાદત અસોદહેઅન હક લાએલા હઈ લીલાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે. વાએદહુ અલા સરીકુલહુ, સેહેદવાન, મહંમદીન, અખદહુ વેહે રસુલહુ. એવો કલમો જે કોઈ પડસે, તે કલમાનો અવાજ તો બસત સુધી પોંચસે, તારે તે કલમાની કુંચી થકી આઠે બસતના દરવાજા ઉઘડસે, તારે તે કહેસે જે, એવો કલમો કહેનારા જીવ તો બસત માંહે આવે સહી, એવી ફરસતા દુવા માગે છે.

આહો લાઈ જીબરઈલ અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે, એ નુર મારા, એ હોસદાર મારા, એ હજરત હબીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ રસુલ મેહેબુબ મારા, એ નુર મુતલક મારા, એ સતગૌરજી, તમે મુલકુલ મોતને એલમ, તોરીત પડાવો, તારે હજરત પેગંબર સલ્લા આલે વસલમ્ એલમ તોરીત પડાવો, તારે હજરત પેગંબર સલ્લા આલે વસલમ્ એલમ તોરીત કેતાબ ફરસતા અજરાઈલને પડાવો છે, જે થકી ધરતી આસમાન થર રહ્યા છે. અને અંદરમા સુરજ આલે છે, તથા જીવાળેનની ઉતપત થાએ છે, તેને બાજનાંમું કહે છે. એ બરકત સરવે બાજનાંમાંની છે. તારે મહંમદ મુસતફાએ કહ્યું છે જે, કતરા ચાર અમારા નુરના સુધા જુસા મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેગે કતરેકાતો વાએ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો પાણી પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો અગન પેદા કીધા છે (૩) ચોથે કતરેકાતો ખાખ પેદા કીધા છે (૪) એવા ચાર પદારથ પરથવી માંહે પેદા કીધા છે (૪) આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાના વહી, તારપછી વહી પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. એ નુર મારા, એ હોસદાર મારા, એ હજરત હબીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ નુર મુતલક મારા, એ સતગૌર બરમાજી, અમે તમારી મોહોબત માંહેથી ચાર ચીજ પેદા કીધી છે, તે માંહેથી તમે કેઈ ચીજ ઉપર અખતીઆર ધરો છે. તારપછે તમને સરવે પેગંબરકા સરદાર કરીશું, એમ પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તેમાં ચાર ગુંજુના જવાબ લખ્યા છે.

પેલા વાએ ગુંજુની વાત કાખી છે આહો મેહેર જીબરઈલ અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાની વહી, તારે વળી હુકમ ઈલાહી, નુરમહંમદ મુસતફાના નુરી ખુરાબ ઊપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઈને વાએગુંજુ પાસે ગયા છે,

તાકાં જઈ મહંમદને નુરે કહું છે જે, સલામ આલેકમ રે વાળે, તારે વાળે કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ, અને તું કોણ છે, તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે નુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છેરે વાળે, તારે વાળે કહું છે જે, એક બંદો ખુદાતાલાનો તું છે, તેમ એક બંદો ખુદાતાલાનો હું પણ છું, તારે મહંમદને નુરે જોયું છે જે, વાળે તો પોતાના જોર માંહે જાએ છે. અને મોટાઈ તથા તકબુરઈ કરે છે. તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, દુનીઆ માંહે જઈને તું કેવું કરીસ રે વાળે, તારે વાળે કહું છે જે કાંએ મારા મનમાંહે આવસે, તે કામ હું કરીસ. જો નુર મહંમદના તારે મહંમદને નુરે કહું છે, જે ના જોઈએ બંદાને, પોતાના મનમાંનું કામ કરીસ. તોળા પડ રે તું વાળે, તુજ માંહે એજ ઘણી છે, અને બંદાથી શું થાએ. સાહેબના હુકમ વીના, જે કાંએ સાહેબને ગમે તે કરે, બંદાનું કેવું ગણુ છે રે વાળે. તારે વાળે કહું છે જે, મુજ માંહે કેવી એજ છે. જો નુરમહંમદના તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, વાળે તું છપો આવે, ને છપો જાએ. તું તો સડની એજ જીવે છે, અને તારી એજ કેઈ જોતું નથી. તુજ માંહે એવી એજ છે રે વાળે. તારે વાળે કહું છે જે, તમે વજ્ર ગને છો જે અમને ગનેગાર કરો છો, જો નુર મહંમદના, તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, અસતબર તોળાજલા, અમે તો બંદા સાહેબના ગનેગાર છું. મુજમાંહે તો એજ ઘણી છે. વજ્રગને તો એક ખુદાતાલા છે, તારે મહંમદના નુર ઉપર વાળે ઇમાન આણું છે. તારે મહંમદ સુસતક્ષાએ કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે વાળે, તારે વાળે કલમો કહો છે. અવલ કલમે તૈયમ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અનં હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીસાહે. વાએદહુ અસા, સરીકુલહુ, સહેદવાન, મહંમદીન અમદહુ, વેહે રસુલહુ. એવો કલમો પડીને સુમનતીન દાર થઆ છે, અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે વાળે પોતાના પીર મુરસદ જોર કબુલ કીધા છે, તાકાં પોતે નબીની જિમત થઈને રહ્યા છે. પેલા વાળે શુંજીની વાત સંપુરણ છે.

લાખીતંગ બીજો પાણી ગુણુ (૨) આહો મેહેત્ર છગરઇલ, અલેહી સ સલામ તારે વળી હુકમ ઇલાહી, નુર મહંમદ સુસતક્ષાના, નુરી ખુરાબ ઉપર સવાર થઆ છે, તે સવાર થઈ બીજા પાણી શુંજી પાસે ગઆ છે. તાકાં જઈ મહંમદને નુરે કહું છે જે, સલામ આલે કમરે પાંણી, તારે પાંણીએ કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ. અને તું કોણ છે. તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેનો અમે નુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છે રે પાણી, તારે પાણીએ કહું છે જે, એક બંદો ખુદાતાલાનો તું છે. તેમ એક બંદો

પ્રુદાતાલાનો હું પચ્છ છું. તારે મહંમદને તુરે જોયું છે જે, પાંખી તો પોતાના જોર માંહે જાય છે, અને મોટાઈ તથા તકબુરાઈ કરે છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયાં માંહે જઈને તું કેવું કામ કરીશ રે પાંખી, તારે પાંખીએ કહું છે જે, કાંચે મારા મન માંહે આવશે, તે કાંમ હું કરીશ. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, ના જોઈએ બંદાને પોતાના મનમાનું કામ કરીશ. તોળા પડ રે તું પાંખી, તુજ માંહે જોય ઘણી છે. બંદાથી શું થાયે. સાહેબનાં હુકમ વીનાં, જે કાંચે સાહેબને ગમે તે કરે. બંદાનું કેવું ગયું છે રે પાંખી, તારે પાંખીએ કહું છે જે મુજ માંહે કેવી જોય છે. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, આહો પાંખી તું પાક છે. પચ્છ સારી ખાલકનો મેલ તુજ માંહે ધોવાયે છે તુજને બાંધી રાખે છે, તારે તું ગધુ થાયે છે. તે મેલ સાથે જીવ બંધાયે છે, તુજ માંહે જીવ પડે છે, જેટલા બંદા સાહેબના પ્રુદાતાલાએ પેદા કીધા છે, તેટલા તુજ માંહે નાહે છે. નાપાકી ધોઈને પોતે પાક થાયે છે. પછે તુજને સુરજ પાક કરે છે. સુરજની ગરમી થકી તુજ માંહે ફીણ થાયે છે. તારે વાયે શ્રીજીને કાઢી નાંખસે. તારે પ્રુદાતાલાની હીકમત બહોર થાયે છે. તારે પાંખી તું પાક થાયે છે. તુજ માંહે જોવી જોય છે રે પાંખી તારે પાંખીએ કહું છે જે તમે વણગને છો જે, અમને ગનેગાર કરો છો. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, અસતબર તોળા અલા, અમે તો બંદા સાહેબના ગનેગાર છું, બાઈ મુજ માંહે તો જોય ઘણી છે. વણગને તો એક પ્રુદાતાલા છે, તારે મહંમદના તુર ઉપર પાંખીએ ઇમાંન આપ્યું છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે પાંખી, તારે પાંખીએ કલમો કહો છો. અવલ કલમે તૈયબ દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અંન હક લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે વાયેદહુ અલા સરીકુલહુ, સહેદવાન, મહંમદીન, અબદહુ, વેહે રસુલહુ. એના કલમો પડીને મુમન દીનદાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે, તારે પાંખીએ પોતાના પીર સુરસદ, ગોર કબુલ કીધા છે. તાહાં પોતે નખીની ઉમત થઈને રહ્યા છે. બીજા પાંખી ગુજની વાત સંપુરણ છે.

લખીતંગ ત્રીજો અગંન ગુણ (૩). આહો મેહેવ જીબરહિલ, અલેહી સ સલામ, પ્રુદાતાલાના વહી. તારે વળી હુંકમ ઇલાહીનું તુરમહંમદ સુસતફાના તુરી પુરાખ ઉપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઈને અગંન ગુણ પાસે ગયા છે. તાહાં જઈ મહંમદને તુરે કહું છે જે, સલામ આલે કંમરે અગંન, તારે અગંને કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ અને તું કોણ છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે તુર છઈએ. પચ્છ તું કોનો બંદો

છે રે અગન. તારે અગને કહું છે જે, એક બંદો ખુદાતાલાનો તું છે, તેમ એક બંદો ખુદાતાલાનો હું પણ છું તારે મહંમદને તુરે જોયું છે જે, અગન તો પોતાના જોર માંહે જાય છે, અને મોટાઈ તથા તકજુરાઈ કરે છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયા માંહે જઈને તું કેવું કામ કરીશ રે અગન, તારે અગને કહું છે, જે કાંજો મારા મન માંહે આવસે તે કામ હું કરીશ. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, ના જોઈએ બંદાને પોતાના મન માતું કામ કરીશ તોખા પડ રે તું અગન તુજ માંહે જોય ઘણી છે. બંદાથી શું થાયે. સાહેબના હુકમ વીનાં, જે કાંજો સાહેબને ગમે તે કરે. બંદાઈ કેવું ગજુ છે રે અગન, તારે અગને કહું છે જે, મુજ માંહે કેવી જોય છે, જો તુરમહંમદના. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જોર તારે વાંચે થકી ચાલે છે, અને મોત તારૂં પાંણી માંહે છે. તુજ માંહે જોવી જોય છે રે અગન, તારે અગને કહું છે જે, તમે વણુગને છો જે અમને ગનેગાર કરો છો. જો તુરે મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, અસતબર તોખા અલા, અમે તો બંદા સાહેબના ગનેગાર છું. બાઈ મુજ માંહે તો જોય ઘણી છે. વણુગને તો એક ખુદાતાલા છે. તારે મહંમદના તુર જીપર અગને ઈમાન આંખું છે, તારે મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે અગન. તારે અગને કલમો કહો છે, અવલ કલમે તૈયબ, હોએમ કલમે સહાદત અસોદહે અન, હક લાએલાહા, ઈલીલાહો મહંમદર રસુલીલાહે વાએદહુઅલા સરીકુલહુ, સેહેદવાન, મહંમદીન, અબદહુ, વેહે રસુલહુ. એવો કલમો પડીને મુમન દીનદાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે અગને પોતાના પીર મુરસહ, ગોર કબુલ કીધા છે. તારૂં પોને નખીની જાંમત થઈને રહા છે. ત્રીજા અગન શુંબની વાત જાંપુરજ છે.

લાખીતંગ ચોથો ખાખ ગુણુ (૪) આહો મેહેર જીબરધલ અલેહી સ સલાંમ, તારે વળી હુકમ ઈલાહી, તુર મહંમદ મુસતફાના, તુરી પુરાખ જીપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઈને ખાખ ગુણુ પાસે ગયા છે. તારૂં જઈ મહંમદને તુરે કહું છે જે, સલાંમ ચાલે કંમરે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે, વાલેકુમ સલાંમ, વાલે રહેમત અલાહે, વેહે બરકાતહુ, હવે માલહુ, અને તમે કોણ છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે તુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છે રે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે, હું તો બંદો ખુદાતાલાનો, જાંમત નખી સલલાએ વસલાંમની છું. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદના તુરે કહું છે જે, ખાખ ગુણુ તો ગરીબ છે. અતીમન નીગાર છે. તથા મુસતફીમ છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયા માંહે

જઈને તું કેવું કામ કરીસ રે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે; મુજ માંહેથી તો કાંચે ના થાચે. સાહેબના હુકમ વીના, જે કાંચે સાહેબને ગમે તે કરે. બંદાનું ચેતવું કાંચે ના થાચે. અમે તો બંદા ખાખ સાહેબના ગનેગાર છું. બાઈ મુજ માંહે તો એમ ઘણી છે. બાઈ વણંગને તો એક ખુદાતાલા છે. નળીકા તુર તો બરહક હે, જો તુર મહંમદના, એવું નળી સાહેબ ઊપર ખાખે ઈમાન આણું છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, કલમે તૈયબનો તું પડે ખાખ, તારે ખાખે કલમે કહો છે, અવલ કલમે તૈયબ દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અંન, હક લાએલાહા ઈલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે વાએદહુ અલા સરીકુલહુ સેહેદવાંન મહંમદીન અખદહુ વેહે રસુલહુ. એવો કલમે પડીને સુમંન દીનકાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે ખાખે પોતાના પીર સુરસહ, ગોર કબુલ કીધા છે. તાહાં પોતે નળીની ઊમંત થઈને રહ્યા છે. ચોથા ખાખ શુબુની વાત સંપુરણ છે.

ચાર શુબુની ફલપત લખી છે. આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તે નળી મહંમદ મુસતફાએ કહું છે, એવા ચાર શુબુ માંહે સેસટ બાંધી છે. એવા ચારે શુબુના જુદા જુદા પરકાર છે. તે સરવે શુબુનાં જુજવાં લખસજ છે. તે માંહે ખાખ શુબુને તો દેખી મહંમદના તુર ઘણું રાજી ખુસહાલ થયા છે. તે ખાખ શુબુને તો તેડી કરી પોતાને ગલે લગાડા છે. અને વળી મહંમદને તુરે કહું છે જે, ખુદાતાલા તો જુવે છે, અને તે વળી જાણે છે. અમે ખાખ શુબુને તો કબુલ કીધા છે. તે ખાખ શુબુને તો પોતાના કરીને રાખ્યા છે. જે કોએ માંનવી જાત છે. તેમાં ચાર ચીજ વગર કોએ નથી. વાએ (૧) પાંણી (૨) અંગન (૩) ખાખ (૪) એવા ચારે શુબુના જવાબ વિચાર છે. એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. તે નળી સાહેબ કહે છે. આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ, ખુદાતાલાના વહી, જે કોએ આદમી માણસ અમે વાગે શુબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તે લોકો માંહે. ગેઈમાંની ઘણી હસે, તથા વળી સુકર હસે (૧). જે કોએ આદમી માણસ અમે પાંણી શુબુ માંહેથી સરખ, તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહે મસતાઈ ઘણી હસે. તથા વળી બે રહેમ હસે (૨). જે કોએ આદમી માણસ અમે અંગન શુબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહે જલાઈ ઘણી હસે. તથા વળી તખર હશે (૩). જે કોએ આદમી માણસ અમે ખાખ શુબુ માંહેથી સરખ, તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહે ગરીબાઈ ઘણી હસે. અતિ મંન નીજાર હસે, તથા મુસતફીમ હસે (૪). એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. જે ચાર શુબુ માંહેથી ચાર ચીજ પેદા કીધી છે, તે માંહેથી અમે ખાખ શુબુને તો અખતીઆર

આપે છે. તે ખાખ ગુંબુને તો અલાભુએ કબુલ કીધા છે. તે એમ નથી મહંમદ મુસતફાએ કહું છે. આહો મેહેર જીબરઈલ અલેહી સ સલામ તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તેમાં ચાર ગુંબુની ફલપત લખી છે. જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે ખાખ ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે. તેને અમે ખાખ માંહે મોંપીસુ તથા ભસત માંહે જગા દેસું (૧) જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે અંગન ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મનમાંહે આવશે તો ભસતમાં જગા દેસું, નહીંકાં અંગન માંહે હલાખ કરીનું (૨). જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે પાંણી ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મન માંહે આવશે, તો ભસતમાં જગા દેસું. નહીંકાં પાંણીમાં હલાખ કરીનું. (૩) જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે વાએ ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મનમાંહે આવશે, તો ભસત માંહે જગા દેસું, નહીંકાં વાએ માંકાં હલાખ કરીનું. એમ ખુદાતાલાએ લખા છે (૪).

આહો ભાઈ જીબરઈલ અલેહી સ સલામ, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. જે નુર મહંમદ મુસતફાના, તંન મુબારક માંહેથી અમે સરવે ખલક જીવા જન જબુસ પેદા કીધી છે, તે ઊતપત સરવે નથી સાહેબના તંન મુબારક માંહેથી પેદા થઈ છે. આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી, વળી તેથી પચુ આગળે, નથી સાહેબના નુર થકી દાદા આદમને પોતા છે. દાદા આદમ થકી સૈયદોને પોતા છે, તારપછે કુરાન આજોત ઢુનીઆમાં પરવર થયા છે, એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે, જે મસતગ મુબારક મહંમદ મુસતફાનું તે અમે ભસતની બરકત માંહેથી પેદા કીધા છે (૧) પેસાંની મુબારક મહંમદ મુસતફાની તે અમે ભસતના ચંદ માંહેથી પેદા કીધા છે (૨). આંખો મુબારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે ભસતના હઆ માંહેથી પેદા કીધી છે (૩). ૩. મુબારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતના તેજ માંહેથી પેદા કીધા છે (૪) કાન બેઉ મુબારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતના અલક માંહેથી પેદા કીધા છે (૫). નાક મુબારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતનાં અંબર માંહેથી પેદા કીધા છે (૬). મુખ મુબારક મહંમદ મુસતફાનું તે અમે ભસતની જોત માંહેથી પેદા કીધા છે (૭). હોઠ મુબારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતની તસળી માંહેથી પેદા કીધાં છે (૮). જીભા મુબારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે બીસતના જીકર માંહેથી પેદા કીધા છે (૯). હાંત મુબારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતના નુર દાવંજ માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૦). ગળું મુબારક મહંમદ મુસતફાનું, તે અમે ભસતના મધ માંહેથી પેદા કીધાં છે (૧૧). ખજા બેજી

મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતના જદ માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૧૨). બાબુ બેજી મુખારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે ભસતની કઠિવત માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૧૩). હાથ બેઉ મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતની સખાવત માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૧૪). હંઈઉં મુખારક મહંમદ મુસતફાનું તે અમે ભસતના બંદશાન માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૧૫). આંતરડીઉં મુખારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે ભસતના સંતોક માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૧૬). હરદો મુખારક મહંમદ મુસતફાનો, તે અમે ભસતની સખુરી માંહેથી પેદા ક્રીધા છે. (૧૭) હાડ મુખારક મહંમદ મુસતફાનાં તે અમે ભસતના, કપુર માંહેથી પેદા ક્રીધા છે. (૧૮) પગ બેજી મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે, અમે ભસતની બંદની માંહેથી પેદા ક્રીધા છે. (૧૯) રૂમરાએ મુખારક મહંમદ મુસતફાના, તે અમે ભસતના પુલ ઘાસ માંહેથી પેદા ક્રીધા છે (૨૦). એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે.

આહો મેહેત્ર છબરધલ અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી. એ તારીફ સરવે મહંમદ મુસતફાની ક્રીધી છે. તારે એવી નખીસાહેબની તારીફ સાંભળીને મેહેત્ર છબરધલ, પોતાના હીલજાનંથી કલમો તૈયબનો પડા છે. અને તાંહા કહું છે ને, અવલ કલમે તૈયબ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અન, હક લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે, વાએદહુ અલા સરીકુલહુ સેહેદવાન, મહંમદીન, અબદહુ વેહે રસુલહુ. એવાં સુધ કલમો પડીને સદક આંખું છે. તે નખી ગોર ઈમાંને કહું છે, એવો સુધ કલમો પડીને મરદ તથા જોરત ઈમાંન સાબુત રાખસે. તે છબ તો ભસતી હોસે, તાંહાં અમર લીલા ભોગવશે, એવી તુરનામાની હકીગત તમામ સુધ સપુરણ છે. ને કેએ બજે સાંભળે, નર કે નાર, ત ફરી નહી અવતરે આવાગવનં જુગ સંસાર. એ તુરનામું વાંચે તથા સાંભળે તે ગત જમાતકુ સલામ છે. મહેજદ મેહે રાજકુ સલામ છે. તુરનામું સપુરણ છે સહી. તુરનામાના હરફ, નવસે નવાખું ઉતારી કાઢા છે (૯૯૯).

“નુરનાંમાની ખાસીએત લખી છે.”

— ૦૦ —

તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવ્યું છે આહો મેહેત્ર છબરઈલ, અલેહી સ સલામ, એમ નખી સાહેબ કહે છે. એ તારીફ સરવે નુરમહંમદ મુસતફાની કીમી છે. જે કોએ ઇમાનનું વાંચે, તથા સાંભળે, નુરનાંમું લખીને પોતા યાસે રાખે, તથા લખીને પોતાના ઘર માંહે રાખે, તો તેને ખુદાતાલા પોતાની પનાહમાં રાખશે. તે બંદાને દીન દુનીયાં માંહે, પોતાના કરીને રાખશે. વળી જે કોઈ બંદાને અજલ આવી પોંચસે, તેને અંતકાળને વીળે નુરનાંમું સાંભળાનું હોએ તો તે બંદાનો રૂઠું કબજ કરતાં સોદેલો થાએ. ફરસતા તેનું અવલનાનું લખસે, અને વળી બીજી પાણુ મદદ ફરસતા કરસે, તે બંદાના ઘના દીન દુનીયાંના, તથા આખરીતના ઘના, સાહેબ ફજલ કરસે, તેને કબરસતાંન માંહે, આવર થાસે નહી, તેની મીટી, આંમ, હાડ, ખાસે નહી. તેને ખુદાતાલા સેતાંન થકી દુર રાખસે. તેને ચાર કીતાબ પડાનો સવાબ થાશે. પેલા કીતાબ તોરીત મેહેત્ર મુસા (૧) બીબ કીતાબ જબુર મેહેત્ર હાબિદ (૨) ત્રીબ કીતાબ એન્જલ મેહેત્ર ઇસા (૩) ચોથા કીતાબ ફુરકાન મહંમદ મુસતફા સલલા અલે વસલમ (૪). એવા ચાર કીતાબ પડાનો સવાબ થાસે.

જે કોઈ બંદો ખુદાતાલાનો નુરનાંમું વાંચે, તથા સાંભળે, તથા લખીને પોતાના ઘરમાં રાખે, તો તે બંદાના ઘના, તેના માતપીતાના ઘના, તેના સાતપરીયાનાં ઘના સાહેબ ફજલ કરસે. જે કોએ નુરનાંમું વાંચે તથા સાંભળે, તેના દુસમન દેદે થાએ. તે બંદા ઉપર સેતાન મુકર થાલે નહી. તેને સાહેબ આખરીતના આવર થકી રાખી લેશે. તેને ગાજી ઊમરદનો સવાબ થાસે. તેને દુનીયાંના તોફાનથી સાહેબ રાખી લેસે. તેને અવલ માંજીસની સોબત માંહે સાહેબ રાખસે. અને વળી હકતાલાએ ફરમાવું છે જે નખી સાહેબનું નુરનાંમું છે. તે માંહે જે કોએ શંકા લાવસે તે તો કાફર થાસે. અને જે કોઈ સહી કરીને માંનસે તે તો મુમન બસતી હસે. જે કોએ નુરનાંમું વાંચે, તથા સાંભળે તેની મુરાદ હાંસલ થાશે, તેને ત્રણ હબર ત્રણસોને સીત્ર (૩૩૭૦) પેગાંબર જમાડાનો સવાબ થાસે. તેને એટલો સવાબ ખુદાતાલાએ બકસો છે. જે કોએ નુરનાંમું વાંચે તથા સાંભળે તે બંદાને ગેબ થકી આવસે, તે બંદાનો મરતબો મોટો થાશે. વળી એક નકલ કહો છે જે સુલતાંન મહંમદ ગજનવીને રહેમતને કાળે, હકતાલાના નુરનામા માંહેથી નવસે નવાણું હરફ ઉતારી કાઢા છે. એ હરફ સાંભળીને ઘણું ખુસદાલ થયા છે. અને વળી મનમાંહે બાણું છે જે, એ હરફ સુલતાંન મહંમદ ગજનવીને દેઈ મોઝલીનું, તારે તે વાતની ખબર

સુલતાન મહંમદ ગજનવીને થઈ છે. તાહાં અદાર દીવસની વાટ હતી. તાહાંથી પોથી સામી ચાલી આવી છે. તારે તે કીતાબ સુલતાન મહંમદ ગજનવીને હેઈ સુકા છે. તાહાં માંજુસ ઘણું હતા, તરકને આરખ ઘણું હતા, તે માંજુસે હરફ દીઠા, તથા સાંભળા છે, તે સાંભળીને ઘણું પુસકાલ થયા છે, તેને ઘણું હાંસલ થયું છે. સુલતાન મહંમદ ગજનવીએ એ કીતાબ પોતાની પાસે લાવીને વાંચી જોયા છે. તથા વાંચીને ખુદાતાલાનું સુકશન કીધું છે. તથા ઉઠીને ખુરબાંનીએ કીધી છે. અલામત તથા ફજલસકાની, તથા હાલી મોવાલીને ખેરાત ઘણી કીધી છે. પછે એ હરફ ઇમાંમે મંગાવી લીધા છે. હકીમત સરવે વાંચી જોઈ છે, અને હજરત રસુલની મોહોર તે તે નુરનામાં ઉપરથી થઈ છે. એ એકેતાબ સુલતાન મહંમદ ગજનવીને બકસા છે. એણે ઘના મોટા કીધા છે, તે પણ બકસા છે; જે કોએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તેને ઘણી ઈજત દીધી છે. અને દોસદારી દેતા હતા, તેના મોટા ઘના સાહેબે બકસા છે. તેને કાજે બસતના દરવાજા સાહેબે ઉધારી મેલા છે. તેના વખાણના જવાબ સાંભળે, તેને ખાર હજર સુલામ આગ્રહ કીધા છે. તેને એકહજર મોલગદ ચણાવી દીધા છે. એવડી શોભાની, તથા મેહેરવાંની, એવડી રાએત ખુદાતાલાએ બકસી છે, તેને તો બરકત નુરનાં માની છે.

જે કોએ નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તેને દુખ દવા કાંએ ના થાએ. તેને ખુદાતાલા પોતાના પનાહમા રાખસે. જે કોઈ પેદાસ મહંમદ મુસતફાની વાંચે તથા સાંભળે, નુરનામું લખીને પોતા પાસે રાખસે, તે જરે નીવાજ પડે, તારે સીજદા ઠેકાણે રાખસે, તે નુરનામાં સાથે સીજદો કરે, તો તેને કુલ ફેરા પેગાંબરને નમાનું ફળ થાએ. તેને ખુદાતાલા પોતાના પનાહમાં રાખસે, જે કોએ મહંમદ મુસતફાની પેદાસ તથા તારીફ દીઠ દરને સાંભળસે, તેને સવાબ એક હજરવાર કુલહવલા પડાને થાસે. દોસતી ઇમાંમની જેવડો સવાબ મરતબો મોટો થાસે જે કોએ નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તે દીન થકી ખાજ નહીં થાએ પછે વળી રેવાએત કીધી છે, જહાં સુધી પોતાની બગા બસતમાં થાસે. જે એકદીન મહંમદ રસુલલા મેલજહ ખાનામાં બેઠા હતા, તારે વધ જીબરઈલને ખુદાતાલાએ મોકલા છે. તાહાં વધ જીબરઈલ આવા છે, તે વધઆના હાથમાં મેવા બે હતા, એક તો જિસ (૧) ખીજ તો સોફ (૨) તે વધઆએ કહ્યું છે જે, આહો મહંમદ રસુલલાહ એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. જે કોએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તથા લખીને પોતા પાસે રાખસે તેનો હકતાલાએ મરતબો મોટો કીધો છે. તે બંદાની કમાઈ મોટી થઈ છે, એમ હકતાલાએ ફરમાવું છે. તે ખબર વધ જીબરઈલે મહંમદ રસુલલાને દીધી છે. જે કોઈ ઇમાંનમુ વાંચે તથા સાંભળે, તે બંદાને સાહેબ મોજ દેસે, તથા કરમ બકસીસ કરશે, સરવે મીમીન મરહ, તથા એરાત, જરે

મહીને મરત લોક માંલેથી જાસે, અને આસમાંન નવનેજ ઊપર આવશે, તા હકતાલા તે બંદા ઊપર મોજા ફેસે, તથા સફાએત કીધી છે, હજાર વરસ લગી જઈ સુકાંમ માંડે બંદગી કરસે, તથા સારી ઊંમર રોજ રાખશે, તેનો સવાબ તે બંદાને બકસો છે, તે ખુદાતાલાએ પોતે બકસો છે. તેના દુસમન દુર થાશે. તે બંદાપર છજાબદુ કેતું આલશે નહી, જે કોએ તુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તેને એક હજારને એક (૧૦૦૧) રોજ રાખાનો સવાબ થાશે, તથા બકરત તોબનીમું તે બંદાનાં ગનાં બકસસે, તે બંદાના ગના નાના મોટા હોએ, તો તે પણ સાહેબ બકસસે.

જે કોએ તુરનામું વાંચી, તથા સાંભળી જાવે, તેની રૂવાંની પુરી પાક થામે. તારે હકતાલાએ ફરમાવું છે જે, બાઈઓ હું તેનો ખુદાતાલા છું, જે તુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે તેને સાહેબ પોતાની પનાહમાં રાખસે, જે કોએ બંદો સોમવારની રાત્રે, તથા શુકરવારની રાત્રે વાંચે તથા સાંભળે, તથા બીજને સંભળાવશે, તેને હરામ થકી વેગળો રાખસે, તેની ખુદાતાલાને ઉમેદ ધણી છે. તારે વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આણું છે, જેમ મનીસ નાના મોટા કીધા છે, અને પુજાર કાંઈ આપી છે. પેલા પેગાંબર તો ઇસેરૂહુઅલા (૧) બીજ પેગાંબર તો સુસેકરીમુલા (૨) ત્રીજ પેગાંબર તો ઇબ્રાહીમ ખઝીલુલાહ (૩) ચોથા પેગાંબર તો ઇસા સાખલા (૪) પાંચમા પેગાંબર તો આકુબલા (૫) છઠા પેગાંબર તો ઇસમાએલ તેમની મુનજગા અમે ફરજાન સુધી, અમે બસતમાં રાખી છે, જે કોએ તુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તેનો હું ખુદાતાલા છું. અમે તેનું અવલનામું લખીએ, તે બંદાના દસહજાર ગના હોએ, તોપણ સાહેબે બકસો છે. તે બંદાને વાસતે દસહજાર હવેલીઓ બસતમાં થાસે. તે બંદાનો મરતમે મોટા જોલીઆના જેવડો થાએ, અને રોજ કયામતના દીન સુધી ફરસત બસતની કોરે લેઈ જાસે. તેને બસતની રાહેત મોટી થાશે. તે બંદાના ડીલમાં જેટલા મુવાલા છે, તેટલા ગના હોએ, તોપણ સાહેબે બકસો છે. સાંભી બીજ પણ મહદ કરશે. તે બરકત સરવે તુરનાંમાની છે. જેમ લાએક જણ બે. એક તો મુનકીર (૧) બીજ તો નકીર. તે બંદાની કબરમાં પુછાણું લેવા સારૂ આવશે, તે સાથે પણ સરખાં થાશે. તારે ફરસતે કહું છે જે, સુખ રેહમત છે રે બંદા, ઘોર કયામતના દુખ આસાંન છે. તે બરકત કલમા તૈયબની છે. એવું ખુદાતાલાનું ફરમાનઆણું છે. આહો મેહેર અબરહલ, અલેહી સસલાંમ, ખુદાતાલાના વહી, એ તુરનામાની હકીગત. નખી મહંમદર રસુલલાએ સંભળાવી છે. તુરનામું ખાસીએત સુધાં સપુરણ છે. અવલ કલમે તૈયબ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અનં, હક લાએકાહા, ઈલલાહો મહંમદર રસુલલાહો, વાએદહુ અલા, સરીફુલહુ, સહેદવાંન, મહમદીન, અબદહુ, વેહેરસુલહુ.

શ્રી હોવા બાળુની બાજનાંમું લખું છે.

બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ, નાદેઅલીયંન, મજહરૂલ, અબયોગ તજહંદુ, અવનહકા, ફીતવાએબે, કુફ્લો હમ્મીવ, વગમ્મીન, સયનજહી, બકુદરતેકા, યા અહ્લાહ, યા અહ્લાહ, યા અહ્લાહ, બનબુવતેકા, યા મોહંમદ, યા મોહંમદ, યા મોહંમદ, બવીલાયતેકા, યા અલી, યા અલી, યા હાફી, યા માફી, યા સાફી, યા કાફી, યા સાફેજીલ અલ્હમ, યા મન્તુ, યા જન્તુ, યા સુબહાનુ, યા સુબહંમનુ, યા અમીરૂલ મોમીનીન, યા જલીલ, યા જલ જલીલ, યા રબ તુંહી ખુદાવંદા, યુના કર હમો દુર, હરબલાએ રહબાસદ, યા અમીરૂલ મોમીની, યા અલીયુંન, યા વલીયુંન, અનામલીન તુલધલિમે, વઅલી જિંમગા બેક. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, રખીલ અરસીલ અલ્હમે. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, રખીલ આલમીન. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, જખારીલ મુત કખેરો. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, ખાલેલીલખારીઓ. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, મુસવવેરીલ હર્કીમો. સુબહાને કાત આલાહુઅલા, મુસવવેરીસ સાલીકો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હેયુલ હેયુંમે, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બઆહીલ મુબારે. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, વાએસે રતતાલેશીન, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, આલીજીલ કખીરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલવાએદો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હમ્મીદુલ મજીદો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, અવવલુલ આખેરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બાતેનુજ અહેરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ કખુરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, અલ્હમુસ સત્તારો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ સમદો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, જકીલુલ કહીલો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હર્કીમુલ કરીમો, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, માલેકીલ કરીમો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, મુત આલુલ હકકો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બાએમુલ વાએસો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બઆકી મુદદ હાએમો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કરીમુલ મોબુદો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, મત્તાનીલ માબુદે સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હન્નાનીલ મત્તાનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, ગનીજીલ મોલ્જે. સુબહાનેકાત આલાહુ રબહીર રરફે. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હન્નાનીલ મુસતઆનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હખીયુસ મુલતાનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, વકીલુલ રીલો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ મુબદરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હેયુલ મુંજીમો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા. અહ્લાહો મુલકરીમો. સુબહાનેકાત

આલાહું અણા, સત્તારીલ ઓયુમે. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહાણુર રહીઓ. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, કળીરૂલમુતઆલી. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, સાદેકુલવાએદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, તેયમુત તાહેરો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહીણુલ વેહસરો લહુર્દીન. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહેયુલ બકીઓ. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વલીજીન નાસેરો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, સર્મજિલ બસીરો, સુખહાનેકાત આલાહું અણા, કવીયુલ અતમાંભો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, મેહેએરૂત તાજેઓ. સુખહાને કાત આલાહું અણા, મોમેનુલ મોહયમને. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, હવીયુલ હર્મીદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, મઆબોદુલ મજીદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, તળીયુલ વહાળો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ શહેર્દીન. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ નાસેરીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ હાકેમીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ ખાલેશીના. સુખહાને કાત આલાહું અણા, ખેરૂલમુત આબેદીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂન નાતો નીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂત તાહેરીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, હાજિલાએ જલુશી અણાહ, સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વલીજિલ કરીમો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વેહહહુ લાશરીકો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહોવા અલહ'મદોલીલાહો. વલમયુકા, ઐયા કાવલકાહેરો. હેયુલ ખાતેનો, યામને વાતો, હેયુલલા ચમુતો, બેયદેકલખેર. ઇમકા અણા કુલ્લો સ્વર્ધન કહીર, બકા જુલ જલાલે. ઐયુલ કનાએ, હરીકુલ કાહેરો, પુલ બહેરો વહોવા કુલજનુહર. ફલા અલાખે રહી, જુલકરીમા, ઇમાંનુલાહ, અલાહેયો. વતરજકો મંનતસાઓ, બેગ્ગરેહી સાબ અખરેદો, બાકી હેયો. અસતો હયમના વાવેતા, હોવા અજર્હીના, અલા કુરાનીલ, સુસતર્કમ, વઆજલો, કુલકેતાબ, યા બાકેરૂહા, યા કાહેરૂલાહા સુતર્કના, વળલાયા મુજલાહા, અખહુલાહો, અલા હે સુલાહો, અલા હેયુમ, કયુમે, વખલાયા, મુજર્હીના, સનેતા સીના, વયાસીન, વલ કુરાનીલ હર્કમ, વલેકુલ કલે માહા, વમેયસાઓ, તહેયાતો ઇમાંમ, તેયખાતો માતરા, બાકી જિલજનુના, વઇજલાહા, અજરૂનકવા કેબા, યા સર્મજિલાહો, સતર હુલાયકી, હંમતીલ વહાળો, કુલસાહેર્દીના, હંકંતવરાતા, વજખુરાના, વઇનજલા, વકુરાનીલ અજમે. વહાબાકુલ, હુજજેતાના, હુકમ અણાહો, અજમેઇન, અલાવ ખલાયા, યા કાહેરહુ, યા વાહેરહુ, વજલ જલાલહુ, વજઅલો અણા, તઆમુન બહરૈના, હર્મીદના, હંમદહુ કાલા અકુવા હંનુસાઅફના, માહુઉવા, યા અણાહ, યાનાસેરો, ઇનાવ ગિધ્યા અબલાહો, કુલબનીયા, વાહેલાને જમાંનહુ, હરૂ માહાબઓ. માસુમકા હેયુલમાના, અનુઅણાહો, મુલજના, યા સાદેયુલ અજમે, વાએજનાકમુમાં જનુના, સલામુન અણા, નહુન પ્રીલ આલેર્મીન

તાશીલના, કાલાઆશીના, રોગુજા સુસા, નાદે અલ્પતા, અલ્પા અરૂં
રસુલા, હુમાઈના અલા અસુરાના, મસલોકા, મવલાએહુ, અલાહો, બાર્મીન
અલાહ, ઈમાંના, ચા સુબહાના, અબુહુરૈના, વમાકુન્નાલના, અનારીયતીમીકી,
બસુલતાં નહાહ, બંનલકંનના, અકસસુ, લાઊલેતા, લેમાંના, અલુમાં, અલુલના,
જેઆલા કવલે કુરઆના, કીતાબુલ અલુમા ક્વારે કુલનાલા, હર્મીના, અલુ મોહ',
રીહવાંન અલાહો તઆલા, અદ્યર્હમ, અજમેઈન, કુરઆના જેઆલના,
બરીના, કુરઆના, ચા અલી, ચા રસુલુલાહ, સુસલેર્મીના અલાહો, અલહ'મદો
લીલાહ, રબીલ આલર્મીન, અલાહો અલા આખેરીત, તાજેબીના, મુસાવદના,
હેયુલ કમાલે, કુલહુવલાહો કુરઆના, કુલીલાહુમા. ચા રકુ, હાઊલાએ, રહકુલ
બલાએ, અમાયા ખમાહા, અલા અબહુ, શીલના, ખીલના, વઆયતેહુ, ફીબની
ઈસરાઈલા, વખઆકુલ કરીઆ, વખઆના, ઊકુલાહો, છ'ના કીતાબા કુરઆની હો,
અલા કવલેહી, અલાખેર ખલકેહી, અલાહો અલુમા, વતહેરતો, વલમેહેરતો.
બરેહેમતેકા, ચા અરહમર રાહેર્મીન, ચા અલાહ, નુર સમાવાતે, વલઅરદે,
ચા કરીમો, ચા રહીમો, ચા અલીયુલ અલુમો. હક લાએલાહા ઈલલાહો
મહ'મદુર રસુલલાહે.

બાજનાંમાંની ખાસીએત લખી છે.

૦૦

એ હોવા બાબુ કહે છે, તે ખુદાતાલા પાસેથી મેહેત્ર જીવરખલ લાવા છે.
એ હોવા લાવીને નખીચાહેબને સોંપી છે. એ હોવાનો સવગ કોઈ બલુતું નથી.
એક ખુદાતાલા બજે છે. એ હોવાની કજિવત બરતથી જમીન આસમાં
થર રહા છે. જે મલાએક અજરાઈલ, હુકમ ખુદાતાલાનો લેધને દુનીઆ માંહે
જીવ લેવા આવે છે. તે કજિવત બરતક સરવે બાજનાંમાંની છે. એ હોવા પડીને
તે આવે છે. એ હોવાની કજિવત બરતથી મેહેત્ર અસરાઈલ, સુરકુ'કે છે. તારે
દુનીઆ સરવે ઉકશે. એ હોવા બાબુની બાજનાંમાં કહે છે. તે બીસતને બારજે
લખી છે, તે મેહેત્ર જીવરખલ કહે છે. હરરોજ એ હોવા વાંચે, તથા સાંભળે,
તથા લખીને પોતાની જમણી બાબુએ બાંધે તો ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે, તેને
ધોરના આગળ દુઃખ નહિ થાએ, કાંચે તે જીવ હોજક પણ નહિ બજે. વળી
જે કોઈ સુરતા રાખીને વાંચે, તથા સાંભળે, તેને સાહેત મેહેરવાંની કરી પોતાના
ફરજનની પેઠે રાખશે, તે વહી જીવરખલ કહે છે. ઇયાં મહ'મદ સુસતકા, જે
કોએ તમારી ઊંમત માંહેથી સરવે ઉગર મધે વાર એક જીવતાં સુધી વાંચે
તથા સાંભળે, તેને સાહેત ખીતબરને ઠેકાંજી રાખશે. વળી કોઈને દુખ થયું
હોએ તો, એ હોવા લખીને ફક્ત મધ સાથે પાંચે તો, તેની દેહીના દુઃખ સરવે

જાએ, વળી કોઇને ઘેર ખાતર પડું હોએ તો, એ દોવા લાગીને ઘર ઉપર ચુકીએ, તો એ દોવાની કબીલત બરકતથી ચોર આવીને આંગણે ઉભો રહે. કદા દુસમનને હાથે આવા હોઇએ તો, એ દોવા પડીએ, તો સાહેબ છોડાવે સહી. વળી એ દોવા ફજરની નિવાજ વખતે વાર ત્રણ, તેવા દીન ત્રણ સુધી પડે તો મલાએક જણ સીતકંઠર તે બંદાની રખા કારણ જામા રહે. તે મલાએક જાનરઈલ કહે છે, જે કોએ તમારી જામત માંહેથી, હરરોજ એકવાર જીવતાં સુધી પડે, તેના સવાબ લખો છે. તે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. તેને બસત માંહે એક હજાર શહેર બકસીસ કરશે. એક એક શહેરમાં સીત કંઠર ઘર હશે. એક એક ઘર માંહે સીત કંઠર તખત રચા હશે. એક એક તખતના ઉપર સીત સીત હજાર હુરાં બેઠી હશે. એક એક હુરાંના હાથમાં સીતકંઠર જાતના મેવા ચીંતે ભરી હશે. તે બંદા એકને કાજે. તે ઇયાં મેહેત્ર જાનરઈલ કહે છે. ઇયાં મહંમદ મુસતફા તમારી જામત માંહેથી હરરોજ દસેંદ સાહેબને આપશે, તારપછી રજાખ કરશે. અને એ દોવા હરરોજ વાર એક જીવતાં સુધી પડશે, તે રોજ કયામતને દહાડે પુનમના ચંદરમા જેવા નરમલા ધારો. એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. તે વર્ષ જાનરઈલ કહે છે. જે ઇયા મહંમદ મુસતફા જે કોએ તમારી જામત માંહેથી એ બાજુની દોવા વાર અગીઆર દીન એક પરતે, તેવા દીન અગીઆર લગી પડસે, તો તેને વાસતે ખુદાતાલા પોતાનો ખુરાખ મોકલસે. તારે હકતાત્તા પાસે હજરત પેગંબર બેઠા હતા. તારે તે વેળાએ મહંમદર રસુલલાએ પુછું છે. ઇયા પાક પરવરદેગાર, એણે બંદે દુનીયાં માંહે કેવી કમાઈ કીધી છે. જે તમે પોતાનો ખુરાખ મોકલો છે. તારે ખુદાતાલાએ કહું છે જે, એણે બંદે દુનીયાં માંહે દીન પરતે વાર અગીઆર એ દોવા બાજુની પડી તથા સાંભળી છે તેવા દીન અગીઆર લગી પડી છે. તે જીકર બંદગીને વાસતે ખુદાતાલાએ પોતાનો ખુરાખ મોકલાવો છે. ઇયા મહંમદ મુસતફા તે વર્ષ જાનરઈલ કહે છે; જો એ દોવા ડુંગર ઉપર બેસીને પડે તો ડુંગર ચરચર ધડે. જો એ દોવા પડી પાણી ઉપર કુંક નાંખે તો પાણી પાછું ફરે, અને મારગ આપે સહી. એ દોવા જામીન ઉપર બેસીને પડે તો જામીન અજમડી થાએ. એ દોવા પડે તો ખુદાતાલા મેહેરબાની ઉપર આવીને તે બંદાના કુત્ર ગુતાં બકસે. એ દોવાની સફાએત રસુલ પેગંબરે ઘણી ઘણી કીધી છે. એ દોવા જેવી બીજી દોવા એકે નથી એ ખુદાતાલાઈ બાંધે દેહાએ છે. તે મેહેત્ર જાનરઈલ કહે છે. આ મહંમદ મુસતફા જે કોઇ દુસમનને હાથે આવા કંઈએ તો, એ દોવા પડીને જાએ તો, ફતેહ કરીને આવે સહી. એ બરકત સરવે એ દોવાની છે. ખાસીએત અંબુરજ છે.

દોવા રતનનામાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ.

ઇયા સતમલી, ઇયા સફીરંગી, ઇયા સળી ખાફીરંગી, ઇયા સાહા મીનાયા, ઇયા સંગીરી હસાહા, ઇયા સલાઆઈ ઊનાસ, ઇયા દોવા આઈ ઊનાસ, ઇયા સખીરીઈ શાહા, ઇયા તું નાતો શાહા, ઇયા શાહા સતમલી, ઇયા શાહા ખુતાંના, ઇયા શાહા સત ખુમાંક, ઇયા શાહા સેસુવા, ઇયા શાહાને હુવા, ઇયા રતન (૧) ઇયા રતન (૨) ઇયા રતન (૩) ઇયા રતન (૪) ઇયા રતન (૫) ઇયા રતન (૬) ઇયા રતન (૭) હક લાએલાહા ઈલલાહે મહંમદર રસુલલાહે.

રતનનામાની ખાસીએત લખી છે.

એ કોએ દુસમનાઈ કરતો હોય, અને ઘણું દુઃખ દેતો હોય, તો એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડે તો તેનો જીવ્યાનો જીવમ બંધ થાએ સહી (૧) વળી કોઈ મોટા માણસ સાથે તથા જુજરજ પીર પેમાંગર સાથે તથા સાહેબ સાથે દોરતી કરવા ચાહતો હોય, તો એ દોવા લખી તાવીજ કરી પોતાની જમણી બાજુએ બાંધે તો સાહેબ સરવે કામ સુધ કરે. મેહરવાની ઉપર આવીને, તે બંદાના કુલ ગુના બક્સે, અને બલા દઈ થાએ. બીજું વળી ખુદાતાલા કરે તો ધા, તીર, બંદુક લાગે નહિ. પાણી તથા આતંસ લોપે નહિ, સાહેબ કરે તો સીવ હજર બલા લોપે નહિ. સન્નેમાન પેમાંગર એ દોવા હરરોજ વાર એક પડતા, તેને દોવાની બરકતસું દોલત જુજરંગી પાયા. વળી એ દોવા હરરોજ વાર એક પડે તો તે બંદાના હરફ બાજર હોએ. તો તે સાહેબ આસાન કરે સહી. એ કોએ કામ સાહેબ પાસે માગે, તે કામ સાહેબ પુરે પાડે સહી. વળી કોઈને નાસુર ચયું હોય, તો મીઠા તથા લોબાનનો ધુપ ફંથએ. નાસકોરી ઉપર અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત તેવા દીન સાત લગી પડે, તો તે સાહેબ આસાન કરે સહિ. બીજું વળી દુસમન ઘણું બાજર દેતો હોય, અને આપણાથી રહી ના શકાતું હોય, તો તેના નામની નંઈએતે કરી, કાગળ ઉપર પુતળું કરીએ, અને એ દોવા હરરોજ વાર એકવીસ તેવા દીન એકવીસ લગી પઢીએ એને પુતળા ઉપર કુંક નાંખીએ તો, દુસમનનો સંકાર થાએ, દુસમન દઈ થાએ, વળી મનમાંહે જાણે એ દુસમન ગયો કરીએ તો

કામળાનું પુતળું પાણી સાથે ઘોઈ નાંખીએ, તો મુસકેલ આસાન થાય, આરામ ઉપજે સહી. વળી કોઈનો વાણીતર, ચાકર, શુભામ, બંધીવાન નાસી ગયો હોય તો એકાંત ડેકાણે બેસી લોગાનનો ધૂપ કરીએ ને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડીએ. તો પાછા ફરીને ઘેર આવે. વળી કોઈને કામણ કંઈ હોય અને માલમ પડતું ના હોય, તો ઘોળા મરગડાની કોઠે એ દોવા લખીને બાંધીએ તો જહાં કામણ કંઈ હોય તહાં જઈને મરગડો પગે ખોતરે તો કામણ હોય તે માલમ પડે સહી. વળી કોઈ બંદાને આજ્ઞર ઘણો હોય તો મોરના પીંછા લઈને આડો નાખીએ, અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડે તેવા દીન સાત લગી પડીએ, તો સાહેબ આશાન કરે સહી. વળી કોઈની આંખો દુખતી હોય, અને રહી ન શકાય તો મોરનાં પીંછાં લઈને આડો નાખીએ અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડવી, તેવા દીન સાત લગી ઉજણી નાંખીએ તો, સાહેબ આશાન કરે સહી. રતનનામાની ખાસીએત સંપુરણ છે.

અલીની અરજ.

ફરમાનજી ખીસમીસા હરરહેમાન નરરહીમ.

યા શાહઅલી (૧) શેર અલી (૨) શાહકાનઅલી (૩) મરદાનઅલી (૪) પંજ અલી (૫) આખર અલી (૬) અવલ અલી (૭) આગે અલી (૮) આધારે અલી (૯) એધારે અલી (૧૦) અનાચાસે આવે અલી (૧૧) આચારે અલી (૧૨) એાઝી નજરે ભાગે અલી (૧૩) અરજે અલી (૧૪) આભારે અલી (૧૫) અજીમ અલી (૧૬) અજર ટકે ત્યાં આવે અલી (૧૭) અઢારે અલીકા વાસ (૧૮) અઢારે વર્ણમાં વ્યાપિક અલી (૧૯) કોઈ ના જાણે અલીકી ગલી (૨૦) આણુ ચલે ત્યાં આવે અલી (૨૧) આતન અલી (૨૨) અર્થે અલી (૨૩) આપે અલી (૨૪) સાઝી અલી (૨૫) અક્ષર અલી (૨૬) અમ્મર અલી (૨૭) આઢારે અલી (૨૮) આલે અલી (૨૯) આવે અલી (૩૦) અહેશાને આવે અલી (૩૧) હયાએ અલી (૩૨) અસીએ અલી (૩૩) વસીલેથી જાએ અલી (૩૪) ઉમ્મેદે અલી (૩૫) ઉજમે અલી (૩૬) કેવળ જ્ઞાન કયે સો અલી (૩૭) ખેવટ અલી (૩૮) ખમરદાર અલી (૩૯) ખભા ઠોકીને તારે અલી (૪૦) ક્ષમા કરે ત્યાં આવે અલી (૪૧) બડાઈથી નાસે અલી (૪૨) એક તો મેં અલી (૪૩) પરવસે અલી (૪૪) ક્રિયાએ અલી (૪૫) કશણીએ અલી (૪૬) હસણીએથી ખશે અલી (૪૭) થતીમકે પાસ આવે અલી (૪૮) અર્થે લોભકુ ધાએ અલી (૪૯) ત્યાં નહિ આવે અલી (૫૦) આંકારે અલી (૫૧) અલીકા જ્ઞાન બિચારે (૫૨)

આખર અલી (૫૩) અલીકા ભેદ ભમાવે (૫૪) આગે અલી (૫૫) અલીકી અરજી માંહે રેહવે એ ઘર અલી (૫૬) અલીકા આશન યુગે, તો સખ કુચ્છ સૂજે. (૫૭) યુગ પડે તો સખ કુચ્છ પાવે (૫૮) દુઃખ દારીદ્ર ભાગકર જાવે (૫૯) અમ્મર બૂઠ નીકાલ કર દેવે (૬૦) સાચકર બંદગી કીજીએ તો અમ્મર સુખડા પ્રેમે લીજીએ (૬૧) સુખડા હોવે સખ દુઃખ જાવે (૬૨) એ યુગે આશનકી રાહ, તો પાવે અમ્મર અલીશાહ (૬૩) પેહેલી કીલી હિકમતની કીજીએ (૬૪) એ અલી અમ્મર ઘરમાં રહીએ (૬૫) દુલ્લ કીલી દાવા દૂર (૬૬) અમ્મર અલીકા વરસે નુર (૬૭) ત્રીજી કીલી તન પાક સાકી (૬૮) એ અલી પાસે રેહમત માગી (૬૯) ચોથી કીલી એકે ચતે (૭૦) પાંચમી કીલી પાંચે વાતો (૭૧) આશ રાખીને કીએ વિન્નતી (૭૨) છઠ્ઠીના કોલ કરાર તે પાલો (૭૩) સાતમી કીલી કશન ધ્યાન (૭૪) એ અમ્મર અલીકા બિચારો જ્ઞાન (૭૫) એઇએ આશન એક ઇમાન (૭૬) આશન અમ્મર કીએ વસ (૭૭) એ આશ રાખે તો પાસે છું (૭૮) દુઃખ જાવે (૭૯) દારિદ્ર જાવે (૮૦) ભૂતકા બિનર ભાનુ (૮૧) શયતાનકા શિર ઉઠાઉં (૮૨) વીરકું ખેદન કરે (૮૩) મેલીકું મલ મુગમે ઠાલું (૮૪) ચોકીકી ચોકી મેં જાણું (૮૫) દુલ્લા કરે ઉમે ઉભા બાલું (૮૬) બલતા રેહેવે (૮૭) અમ્મર બદતા (૮૮) અમ્મર જલતા (૮૯) અમ્મર દોજખ (૯૦) અમ્મર ભોમ (૯૧) ભેરવકે આગે બીત ઉઠાઉં (૯૨) શીકોતરીકું સાંકલ પીનાઉં (૯૩) કુલબલા જલ ભસમ હોવે (૯૪) સખકી અરજી અલીકી આજુ (૯૫) સંભારો અરજી સખ દુઃખ ભાજુ (૯૬) સંભારો અરજી ન હોવે જ્ઞાન (૯૭) અરજી ઉપર લાવો ધ્યાન (૯૮) અરજી અલી એમ બોલ્યા બયાન (૯૯) જીવતાં અવતરિયા ધ્યાન (૧૦૦) સંભારો અરજી અલી એક ઇમાન (૧૦૧) ઇમાનસે આવે અલીકા ભેદ પાવે (૧૦૨) એક બાર બાંચે તો ઇમાન રાખે (૧૦૩). દો બાર બાંચે તો કુલ દુઃખ ભાંજે (૧૦૪) ત્રીન બાર બાંચે તો કુલ બલા. જાંચે (૧૦૫) નિર્મલ હૃદય કરો તો અમ્મર થાંચે (૧૦૬) અરજી અમારી (૧૦૭) કર્મી તમારી (૧૦૮) રાખો જારી તો આવે અલી મુરારી (૧૦૯) ઝીતો અમરાપુરી સારી (૧૧૦) ઉઘડી બારી (૧૧૧) દોવા દૂર કરારી (૧૧૨) ઇકોતેરસો પરીયા તારીયા (૧૧૩) માયા મોહને મારોયા (૧૧૪) પંચ ભુતને વારીયા (૧૧૫) કરજો અલીની ચારી (૧૧૬) કરજો અલીની ઉવારી (૧૧૭) અલીવલી અલાહ સાચા (૧૧૮) એક ખુદા તું (૧૧૯) હકે લાએલાહા ઇલિલાહો મહમદુર રમુલિલાહે.

જન્નતનામું-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.

- એજ ગોર ઈમામશાહા જ્ઞાનજ યોલીઆ, અને યોલીઆ તે અમરત નુર; ૧
 પાંતી વહંથી ત્યારે પાસે નહોતા, નહિ હોતા રે બાવાને હંજુર.
 એજ સવંત પંદરોસો પીચિતેરો, અને કારતકનું માસ; ૨
 તારીખ સતરમીએ જોમું સીપારીઓ, પીર હસન કબીરહીન બાપ.
 એજ પ્રભાત વેલા જોમું સીપારીઓ, અને તે સીપારીઓ ઉચજ નગર માંએ; ૩
 ત્યારે જનાએ લઈ ગુરનો ચાલીઆ, અને ચાલીઆ છે ત્યાંએ.
 ત્યારે ગોર ઈમામશાહ કહે સાંભળીને ચાલીઆ, અને પીતાને જનાએ પાસ; ૪
 ત્યાં અટકાવી જનાએ એમ યોલીઆ, અમને પાંતી ન લીધી બાપ.
 તારે બાઇઓ મીલીને વીચારીઓ, અને વીચારીઓ સરવે સંસાર; ૫
 જે પીર ઈમામશાહા ઘેલા થએયા, તે હસાવે લોક અપાર.
 એજ સાત ઉંચના લોકજ મીલીઆ, અને મીલીઆ તે સરવે સંસાર; ૬
 તે રૂમાલ હાથે હસવા લાગ્યા, તે હસીઆ જ્ઞાનંત અપાર.
 સાંભળો ઈમામશાહા બાઇઓ કહે, તમને કહો તે સાચી કાજ; ૭
 પણ આ વેલા છે ખરચની, તમે પાંતી માંગો છો આજ.
 એમ કરતાં સવાપોર હીન ચડીઓ, અને રોડીઆ તેજી કામ; ૮
 તારે લોક સરવે લુખ્યા થઈઆ, ત્યાં થયો છે એવો કામ.
 તારે પીર ઈમામશાહા અરજ કરે, અને કરીઆ બાપને પાસ; ૯
 હવે પીતાજી વીલંબ ન કીજીએ, અને લોક કરે છે હારથ.
 તારે સંધુક માંહેથી સતગુરે, અને કાઢયો પોતાનો હાથ; ૧૦
 સંસાર સરવે ફેળતાં, એક તસળી આલી ઈમામશાહને હાથ.
 વળતાં ઈમામશાહા યોલીઆ, અને મુખેમું એવી વાણ; ૧૧
 એક તસળી લઈ નવ જાયે શું, પીતાજી કાંઈક બીજો આલો પરમાણ.
 તારે જનાએ ફાડી મુખ કાઢીઓ, અને જોઈઓ તે સરવે સાથ; ૧૨
 તારે મુખ માંહેથી સાકર કાઢીઆ, તે આલી પીર ઈમામશાહને હાથ.
 તારે લોક સરવે ઈમાન લાવીઆ, અને લાવીઓ સરવે જમાત; ૧૩
 હવે ગોર ઈમામશાહને માનીએ, અને માનીએ પુરે ઈમાન.
 ત્યાંથી જનાએ ઉપાડીઆ, હોઈ ચાલીઆ આપણે સ્થાન; ૧૪
 પીર હમસ કબીરહીનને ફઠનાવીઆ, પોતા તે આપણે મકાન.

તારે બીબીઓ સરવે રાઈડે, અને જમાયેથ રાઈ તેણે કામ; ૧૫
 આવી ઇમામશાહને બેસાડીઆ, અમારી પાંતીનું શું છે નામ.
 ચાલીસો ત્યાં પીરે પુરે કરીઓ, અને કરીઓ ઉંચજ માંહે; ૧૬
 ચાલીસો કરીને ચાલીઆ, અને આવીઆ તે સીંધજ માંહે.
 સીંધ માંહે તો ગુરજ આવીઆ, અને આવીઆ બુલુ બહીલામાંહે; ૧૭
 તે જમાયેથ માંહે ગુરજ આવીઆ, તે બેકા તે ખાનાં માંહે.
 ખાનાં માંહે જમાયેથ આવીઆ, અને સાંજની વેલા સાર; ૧૮
 તેણે હાંક મારીને કાડીઆ, અને કાડીઆ ખાનાથી બાર.
 એજ નવ ફાકા ત્યાં ચર્પઆ, અને પુરા તેણે કાર; ૧૯
 હસમે ફાકે ગુરજ ચાલીઆ, તે ચાલીઆ ખાનાથી બાર.
 ત્રણ લાકડીયું ત્યાં ગુરને મારીયું, અને મારીયું ને પાંસળી માંહે. ૨૦
 તોય ગુરજ બોલીઆ નહિ, અને દુખ ન લાગે તે દીલ માંહે.
 એજ તારે જમાયેથ સાથે ગુરજ બોલીઆ, અને બોલીઆ તેણે કામ; ૨૧
 ભાઈ સર્પયદ કરીને માનજે, આપજો પીર હસન કબીરહીનને નામ.
 ત્યારે જમાયેથ ત્યાં એમ બોલીઆ, પીર ઇમામશાહને સાથ; ૨૨
 ગુર હસન કબીરહીન કબુલીઆ નહિ, તમને પાંતી ન દીધી હાથ.
 ત્યારે પીર ઇમામશાહ બોલીઆ, તમે સાંભળો મોમન વીર; ૨૩
 અમે તમ પાસે નથી માગતા, તમે કાંય થાઓ રે અધીર.
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને ચાલીઆ તે ગામથી બાર; ૨૪
 ત્યારે પ્રેમજી બોલે કેટે દોડીઓ, તે આવીયો છે તતકાર.
 ત્યારે પ્રેમજી એમ બોલીઓ, અમ સાથે એવી પેર; ૨૫
 ગુરજ જમી કરીને ચાલજે, પીર પધારો આપજો ઘેર.
 ત્યાં હસતું ફાકો અમે છોડીઓ, અને પ્રેમજી નામે શીશ; ૨૬
 ત્યારે જમી કરીને પધારીઆ, અને ઘણી દીધી આશીશ.
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે લોમ ગામ માંહે; ૨૭
 એણી વાટે ચાલીઆ, હવે બાતું શાહાની ફરગાએ.
 ત્યાંથી સતાવીશ ફાકા કાઢીને આવીઆ, ગુર કહે આવીઆ તે પચ્છમ દેશ; ૨૮
 તારે હુમડો નવ મીલે પહેરવાને, અને ગરીબ અમારો વેશ.
 તારે અવતાર પાત્ર તુરશાહાનું, અરે સુખી ગુલામ તેના પાસ; ૨૯
 તેને ગુરજ બાંધ કરીને, અને કીધા તાનું બરહાસ.
 સાંભળો સુખી એક વાતડી, અમે ગરીબ અબીયાગત સાર; ૩૦
 પવિત્ર પાવન તો આઈએ, જે દેખાડો શાહાનું દીંદાર.

- ત્યારે મુખી શુભામ નહિ ઓળખ્યો, કોઈક દીસે છે ગરીબજ સાર; ૩૧
 તારે મુખી શુભામજ ચાહીઆ, તે આવીઆ હુલુર મીઠાર.
 કાચ ભેદી મુખી ઉભા રહીઆ, અને કરી છે અરદાસ; ૩૨
 શાહા ગરીબ એકજ આવીઓ, તેને દીદાર ભેવાની આશ.
 તારે હસી કરી શાહોજ બોલીઆ, અને સાંભળો મુખી એક વાત; ૩૩
 એ જીવ ઘણો મોટો છે, તેની ખીજમત કરજો બહુ ભાત.
 તારે અમર માની મુખી આવીઆ, તેણે શુરને દીધો છે માન; ૩૪
 ટોપી શીવીને ગયા વેચવા, તેનું આણીઓ અંન સમાન.
 ટોપી વેચીને લાવીઆ, તે ભોજન મેવા અંશુર; ૩૫
 સંપત પ્રમાણે લાવીઆ, તે આરોગ્યા ઇમામશાહા પીર.
 જમાડીઆ જુગતે કરી, તે સંતોખીઆ પીર ઇમામશાહા આપ, ૩૬
 તારે વળતાં મુખી બોલીઆ, કહો નામ તમારો બાપ.
 ત્યારે પ્રીત દેખી પીર બોલીઆ, અમે છઈએ તે ગરીબજ જાત; ૩૭
 દીદાર કારણ અમે આવીઆ, તમે સાંભળો મોરી વાત.
 તારે મુખી શુભામ નહિ ઓળખીઓ, કોઈક બોલે દીસે છે સાર; ૩૮
 પણ ત્રન દહાડા મુખી અરદાસ કીધી, તે દેખાડો શાહાનું દીદાર.
 ત્રીજે દહાડે શુરજ બોલીઆ, અને સાંભળો મુખી એક વાત; ૩૯
 દીદાર કારણ અમે આવીઆ, થયા ત્રન દહાડા ત્રન રાત.
 અરજ અમારી જઈ કરજો, અને કેજો બંદગી સલામ; ૪૦
 અનંત અસ્તુતિ કરીને કેજો, જે સઈયદ ઇમામશાહા નામ.
 ત્યારે મુખી શુભામે બાણીઓ, એ તો શુરજનો અવતાર; ૪૧
 ત્યારે આધિન થઈને વિનતી કરી, અને કરી તે સેવા અપાર.
 ત્યારે મુખી શુભામ કરી ચાહીઓ, તેણે અરજ કીધી છે સાર; ૪૨
 જે સઈયદ ઇમામશાહની વિનતી, શામી આલો તેને દીદાર.
 ત્યારે નરહર નુરશાહા બોલીઆ, અને આવશું તે થાવર રાત; ૪૩
 અમારો આસણુ ખાનામાંહે નાંખજો, ત્યાં દેશું દીદાર અને કરશું વાત.
 ત્યારે થાવર રાતે પ્રભુ પધારીઆ, આવીઆ ત્રન ભમણનું નાથ; ૪૪
 દીદાર કીધા શાહા અલી તણા, મન થઈઆ રહીયાત.
 એજ અનંત પ્રકારે આધિન થઈ ઉભા, અને શાહોજનું કીધા અરદાસ; ૪૫
 હવે મેહર કરો સાચા સાંહીઆ, હું છું તમારો દાસ.
 શામી તમને બાણી અમે આશજ આણી, તો તમે કરાવીઓ દીદાર; ૪૬
 હવે જીવ બંધણથી છુટીઆ, અને પામીઆ પેલે ખાર.

સામી અનંત આશા તમેજ પુરી, અને હું કંઈ છું અંરહાસ;
 અમને સ્વર્ગ એવાનું કોડ છે, તમે દેખાડો સરગ આવાસ. ૪૭
 તારે હસી કરી ગુરશાહા બોલીઆ, એ કાયા ન પોંકચે કૈચે;
 એ માટીની કાયા તે કેમ પોંચે, બાપ કાઢા તમારા બેચે. ૪૮
 તારે અરજ કરી ગુર ઉભા રહેઆ, શામી તમે સુષ્ટિના સરજનહાર;
 પણ પાંતીનું હક અમે માગીએ, તેનું દેખાડો સ્વર્ગ દાર. ૪૯
 ત્યારે અંદન વીરતા સાથે હીધા, તે હતો જીજ્ઞાસુનું અવતાર;
 તે આગળ થઈને ચાલીઆ, અને ગયા તે સ્વર્ગ મીંજાર. ૫૦
 ત્યારે ગોર વાટે ગુરજી ગયા, ત્યાં દીઠા તે અચરત સાર;
 એક તો નાગા રૂઢન કરે છે, અને એક તો અગન મીંજાર. ૫૧
 એક તો બાહોર રહી પુકારજ કરે છે, અને એક તો બેઠા માંહે;
 એક તો બુખે મરે છે, અને એક તો બેઠા બાય. ૫૨
 તારે હસી કરી ગુરજી બોલીઆ, તમે શું કીધા છે કાજ;
 તમે જવાબ અમને આપજો, તમે એમ કાં બેઠા છો આજ. ૫૩
 એજી ત્યારે તે જમાયથ ત્યાં બોલીઆ, ગુરજીનું કરી પ્રજ્જામ;
 કલજુગમાંહે જેણે દાન નવ દીધાં, તે બેઠા છે એણે કામ. ૫૪
 જેણે ઉઠાસણા નહિ કરીઆ, નહિ દીધાં તે વસ્તના દાન;
 નાગા બુખ્યા તે રહીઆ, તેને મહાદન લાગે નીદાન. ૫૫
 ગતગંગા માંહે જે નહિ મીલીયા, અને મીલીયા તે ગુરની વાટ;
 તે જુઠા બહુ રેતા ફીરે, જે ઉત્તમ બુલા ગાટ. ૫૬
 જેણે સુતક પાતક નહિ ઉતારીઆ, નહિ મીલ્યા તે ધર્મજત માંહે;
 તે પુકારે ને તોળા કરે, તેને મહાદન સુધી ત્યાંએ. ૫૭
 જે સતપંથના શીળે નવ ચાલીઆ, નવ દીધો તે દરોહનું દાન;
 તે બોજન કયાં થકી પામશે, તે બુખ્યા મરે છે નીદાન. ૫૮
 મહાદન વેલા તેને દુર છે, અને તાહાં સુધી દુખ સંગાથ. ૫૯
 પ્રીરી માહાદનનું લેખો શાહા લેશે, ત્યારે શું લઈ જશે રે સાથ. ૬૦
 ચેતણકાર તમે ચેતજો, અને મારગ છે હોયલો જણ;
 આજ દીડીયું વાતું તમને કહું, તે સત માનો નિરવાણ. ૬૧
 ભાંધી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે બીજે ગાર;
 ત્યાં એક તો ઢોલીએ પોટીઆ, અને દીઠા તે જીવ અપાર. ૬૨
 તે જીવ અર્વે રમલમ કરે, અને કરે છે રે આનંદ;
 ત્યારે હેતેશું હસી ગુર બોલીઆ, તમે પામીઆ પરમાનંદ. ૬૩

શું રે સેવા ભાંધ તમે કરી, અને શું સત સાધીએ સાર; ૬૩
 જેણે તમે સુખ પામીઆ, અને દીસે છે અનંત અપાર.
 ત્યારે તે જીવ તે ત્યાં બોલીઆ, અને સાંભળેા શુરજી વાત; ૬૪
 અમે પીર હસન કબીરદીન સેવીઆ, સેવીઆ તમારે તાત.
 તે સતશુર પીરસાદે અમે પામીઆ, અને રમણુ ઝમણુ સર્વે આનંદ; ૬૫
 જે રાજી પાણી તમારી કાઢે નહિ, રચા હવાલ તેના આજ.
 કર્તાવ્ય જેનાં જેવા હશે, તે તો તેવા કળ ખાએ; ૬૬
 તેને મહાદન તો આજથી કહીએ, તે મહાદન સુધી ત્યાંએ.
 પીર સદરદીન પીર હસન કબીરદીન શુર તેના કહીએ, જે બાપ તમારે જાણ; ૬૭
 અમલ તમારે જે માને નહિ, તેને મહાદન આવે નિરવાણ.
 શુર કહે રીખીસરે તમે સાંભળેા, અને શુરના જ્ઞાન વિચારી ચાલેા; ૬૮
 જે શુરના જ્ઞાન નહિ માનશે, તેના તે ખોટા હવાલ.
 ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને દીઠો તે એક દુવાર; ૬૯
 છીંદુ જીવ તે કહીએ, તે રહે છે તેણે ઠાર.
 જેણે જીવે આ જુગમાંહે કીયા કરી, તે આવીને બેઠા ખાય; ૭૦
 પણ સતપંથ માંહે જે જુઝીઆ, તેનો કાળો મોઢો થાય.
 સતશુર વિના જે કરણી કરે, તે તો છઠે આસમાને જાયે; ૭૧
 તે આખર અંતાં છંછી પડે, તેની કરણી રદજ થાયે.
 સતપંથ તો સાચો કહાએ, અને બીજા તે સર્વે ખોટા જાણ; ૭૨
 આલ હિમાનને જો માનીએ, તો પામીએ સાતમું બેહસ્ત નિર્વાણ.
 ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે બીજે દ્વાર; ૭૩
 મુસલમાન જે જીવ કહીએ, તે બેઠા તેણે રે ઠાર.
 તેમાં એક જાગે ને એક સોવે, અને એક કરે અરદાસ; ૭૪
 સાચે સીંધકે જેણે રસુલ માનીઆ, તે પોતા બેહેસત આવાસ.
 રસુલનું દીન સાચો કહીએ, જેમાં અલીજીનું અવતાર; ૭૫
 પણ ઝોળખ્યા વિના સર્વે કાચો છે, તેને નહિ થાયે દીકાર.
 જે જીવ જીન જીત ડેણુ ઠાકણુ કહીએ, અને દડ વીરનું બળ; ૭૬
 તે દુનીઆ માંહે ફેરા ફીરે છે, શુર નરના વચને થયા અજાણ.
 જેને પીર સતશુર નુર મીલીઆ, અને સલાદીન જ જાણ; ૭૭
 પીર શમશદીન શુર તેના કહીએ, પીર નસીરદીન તેના પ્રમાણ.
 પીર સાહેબદીન તેના કહીએ, પીર સદરદીન તે નામ; ૭૮
 સતજોર કબીરદીન તેના કહીએ, તેના પીર હિમામશાહો નામ. ૭૯

અમારી આલ તેતો ગુર કહીએ, તેને માની મુરીદ જે થાય;
 દસોંદ સાહેબજીને આલએ તો, મુખસું સ્વર્ગ માંહે જાય; ૭૯
 પીર કબીરહીન સાથે તેનું થાયેશે, તે દુખીઆ નવ થાય લગાર;
 માહાદનની માર તેને નવ પડે, તેને સાહેબ દેશે હીદાર. ૮૦
 રસુલ હીન ને રસુલ બ્રહ્મા, શાહા અલીજીની હતી વાર;
 તે હાટે જેણે નવ માનીઆ, તે આજ ઇમાન કેમ આણે જેમાર. ૮૧
 તે હાટેથી જુવા પડીઆ, અને જુવા પડીઆ જન ચાર;
 તેના ઇમાન અમલ અચ્છા નહિ, તાસું વાત મ કરએ લગાર. ૮૨
 સતગોર આપોહી આપજ બ્રહ્મા, અને છે પીરાણ પાટણ માંહે;
 તે હાટે વરણ કહાવેઆ, તેણે નહિ લાવીઆ ઇમાન. ૮૩
 પીર શમશ બ્રહ્મા પીર શમશ સાદેખ, તે શાહા નજરનું અવતાર;
 તે હાટે ઇમાન નવ લાવીઆ, તે ખાલ ઉતારી સાર. ૮૪
 શાહા પોતાની ખાલ ઉતારી, તે નગર મુલસ્તાન માંહે;
 ત્યાં જાહેર થઇને ઉમા રહીઆ, તેણે ન લાવીઆ ઇમાન. ૮૫
 પછે અમે ગુપતજ કામ કીધા, અને બ્રહ્મા તે નમ્રીરહીન નામ;
 તેના તે પીર સાહેબહીન હુઆ, તેણે કીધા તે ગુપતજ કામ. ૮૬
 પીર સદરહીન પંથ કીધા, અને જાહેર તે ખાનાં મકાન;
 પેલા ખાનાં તે આવી કરીઆ, તે કરીઆ કોટડા ગામ. ૮૭
 પીર સદરહીન જાહેર થઇઆ, અને હીંદુ કરીઆ મુસલમાન;
 તે લુહાણા ફેરીને જોબ કરીઆ, તેને આપીએ સાચા ઇમાન. ૮૮
 ખે.એ ગુલામ તે અલીશાહાનું, અને મુરીદ તે આલનું જાણ;
 ત્યાં પંથ સમારીને ખાનાં કરીઆ, અને પીરના જોધ પ્રમાણ. ૮૯
 આગળ ખાનું સુરજ રાણીનું કહીએ, તે ઘણે ગુપતજ પ્રમાણ;
 સતગુરે જ્ઞાન સંભળાવીઆ, તે કોટડા ગામ માંહે જાણ. ૯૦
 કોટડો ગામ તો લાહોર માંહે કહીએ, અને ત્રીકમ મુખી રહે તેણે કામ;
 તેણે જાહેર થઇ ઇમાન લાવીઆ, અને જોએ ધરાવીએ નામ. ૯૧
 એવા હીન તે ગુરજીના આલીઆ, ત્યારે શ્રી ઇસલામશાહાની વાર;
 આજ ઉચ મુલક જે કહીએ, ત્યાં અમારો છે ડાર. ૯૨
 તેનાથી પીર હસન કબીરહીન ગુર હુઆ, તેણે હીન કીધો વીસ્તાર;
 ઉચ મુલકથી પ્રજોપીઆ, તેણે રાખ્યો શાહાનું વેવાર. ૯૩
 હીંદુ ફેરી તેણે મુસલમાન કીધા, અને કીધા તે બહુ અપાર;
 તેને મુસલમાન કરી ગુરે જોધીઆ, તેણે રાખ્યો શાહીનું વેવાર. ૯૪

- તે વારે હંતો 'શ્રી ઇસલામશાહાનું', ધક્કા તે પીર હસન કબીરદીન બાણ; ૯૫
- અઢાર ફરજાંદ તેના કહીએ, અને સાત હરમ તેના પ્રમાણ. ૯૬
- એક તેની બેટી કહીએ, બાઈ જુઢાઇ તેનું નામ; ૯૭
- બફરી તેનો મઝહબ કહીએ, બફર સાદક કહે ઇમામ. ૯૮
- અલીશાહા હમારો દાદો કહીએ, અને દાદી તે ખીખી કાતમત સાર; ૯૯
- હસન હુસેન શાહાઅલીના કહીએ આલ ઇમામ તેનું પરિવાર. ૧૦૦
- રસુલ હમારો નાતું કહીએ, તે અબદલાનું પરિવાર; ૧૦૧
- ખીખી અમીના તેની માતા કહીએ, તે કહીએ અબદલાની નાર. ૧૦૨
- ખીખી ખતીજત કુબરા નાની કહીએ, તમે જુઓ તે એલમ વિચાર; ૧૦૩
- સમજુ હશે તે સમજશે, અને બુદયા સુરખે ગમાર. ૧૦૪
- આલ ઇમામ તેના શુર બાણને, તેનું તાત પીર હસન કબીરદીન બાણ; ૧૦૫
- ત્યારે નુરશાહાની વાર છે, એમ બોલીઆ પીર ઇમામશાહ પ્રમાણ. ૧૦૬
- ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ સતે આસમાન; ૧૦૭
- ત્યાં કલફ જુગના દેવ બેઠા, ત્યાં દીઠા બાપદાદા જાન. ૧૦૮
- ત્યાં પેલાજ, હરીચંદ્ર, જુએસઠજુ દીઠા, પીર સદરદીન તેના રે સાથ; ૧૦૯
- પીર કબીરદીન બંદગીમાં દીઠા, અને તસખી તેના હાથ. ૧૧૦
- ત્યાં અમે જઇને બિલા રહીઆ, અને બાપજી કરી અરદાસ; ૧૧૧
- અતિ કોઠે અમે આવીઆ, જે જોવા સ્વર્ગ આવાસ. ૧૧૨
- ત્યારે બેટે પ્રીતે એમ બોલીઆ, પીતા હસન કબીરદીન આપ; ૧૧૩
- એ માટીની કાયા તે કોઈ ન પાતા, તમે કેમ આવીઆ બાપ. ૧૧૪
- ત્યારે બીનતી કરી અમે બોલીઆ, તમે સાંભળો પીતાજી અરદાસ; ૧૧૫
- અમને નુરશાહાનું હુકમ છે, જે દેખાડો સ્વર્ગ આવાસ. ૧૧૬
- ત્યારે પીર હસન કબીરદીન કુંચી આલી, તે સ્વર્ગ જોવાને કાજ; ૧૧૭
- લીએ કુંચી બેટા તમ તણી, અને જુઓ તે સ્વર્ગનું રાજ. ૧૧૮
- ત્યારે કુંચી લઈને અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે સ્વર્ગને દાર; ૧૧૯
- ત્યારે ફરવાજે નુરી ફીરસ્તા રહે છે, તે બોલીઆ તેણીજ વાર. ૧૨૦
- કોણ તમારો નામ છે, અને કોણ તમારી અત; ૧૨૧
- કુંચી જો અમને આહો, તો દેખાડું સ્વર્ગનું આવાસ. ૧૨૨
- પીર ઇમામશાહા અમારો નામ છે, પીર હસન કબીરદીન અમારો તાત; ૧૨૩
- નુરશાહાના હુકમે અમે આવીઆ, અને કુંચી છે અમારે હાથ. ૧૨૪
- ત્યારે નુરી ફીરસ્તા સરવે ઉઠીયા, અને કીધા તે પીરને સલામ; ૧૨૫
- તમે પીરજી બહે આવીઆ, અને જુઓ તે સ્વર્ગનું હામ. ૧૨૬

- ત્યારે કુચ્ચી લઇને તાલો ખોલીઓ, અને ખોલીઆ તે દરવાજા ચાર; ૧૧૧
- સોનાનાં તાળાં ને સોનાની કુચ્ચીયું, એવા છે સ્વર્ગના દાર. ૧૧૨
- સોનાનીકું સાંકળીયું સોનાના નકુચ્ચા, હીરા મોતી માંહે જડતર શબ્દગાર; ૧૧૩
- ચોકે સૂરજ એમ જડીઆ, તે જડીઆ અપરમપાર. ૧૧૪
- સોનાના બારણા ને સાંખું રૂપાનીકું, ચોકે જડતર હીરા બાણ; ૧૧૫
- સોનાના દરવાજા કહીએ, તેમાં ચોકે મોતી પરમાણ. ૧૧૬
- દરવાજો ચારે સહજ સુરજ રહે, અને ચંદ્રમાનું નહિ પાર; ૧૧૭
- એક ત્યાં માણસ જડીઓ, તેનું અજવાળો જે ચોધાર. ૧૧૮
- દરવાજો માંહેથી મોહોલ પધારીઆ, ત્યાં સોનાની ઇંદ્રું કહીએ; ૧૧૯
- કરતુરીના ગારા તે તણા, તે દસોંદ વિના નવ લહીએ. ૧૨૦
- તે વીચ હીરા રતન જડીઆ, અને જડીઆ તે અનોપમ સાર; ૧૨૧
- ત્યાં પોતાને કારણે શેરડી કહીએ, તે સાથે ઇંદ્રું છે અપાર. ૧૨૨
- ત્યાં સોના કેરા મોભીઆં કહીએ, અને રૂપાની વળીયું સાર; ૧૨૩
- ઉપર સરવે હીરા જડીઆ, તે જડત્ર દીસે દુવાર. ૧૨૪
- ત્યાં સોનાનાં નરીઆં કહીએ, તેની જોત અપારજ બાણ. ૧૨૫
- ઝોશરી તણી એવી જુગતી કહીએ, તેનું નુર છે નિરવાણ. ૧૨૬
- ઝોશરી મેલો અમે ચાલોઆ, ત્યારે પેઠા તે મીંદર માંહે; ૧૨૭
- ત્યાં એક એક ઘરની એવી જુગતી, જેની વખાણુ તે કહી નવ જાય. ૧૨૮
- એક એક ઘરમા રૂપાના ઢાલીઆ, તેનું તેજ અતિ પ્રકાસ; ૧૨૯
- તે આગળ ઉભીયું અતિ શેભે, તે હુરાં દીસે પચાસ. ૧૩૦
- તે ઢાલીઆ ઉપર અમે જઈને બેઠા, તે અલી નખીની ચાલ; ૧૩૧
- ત્યારે હુરું તે લાગીયું ધુજવા, સુરજ કેવા તે થારે હવાલ. ૧૩૨
- પાનનાં બીડાં તેના હાથમાં, અને કરે કંઘની આશ; ૧૩૩
- જે ક્યાં થકી કંઘ પધારશે, જેને હંધએ પાન મુખવાસ. ૧૩૪
- ત્યારે હસી અમે ખોલીઆ, તમે સાંભળો હુરાં પચાસ; ૧૩૫
- કંઘ તમારા આવશે તે, પુરી કરશે તમારી આશ. ૧૩૬
- હુનીઆ માંહે જે કરણી કરશે, તે તમારા થારે ભરધાર; ૧૩૭
- તેને સંજે તમે શોભશે, ત્યારે સજજો રંગ રૂપ અપાર. ૧૩૮
- તે ઢાલીઆ સાંભળો મુનીવરે, હું કહું તેનું શું વીચાર; ૧૩૯
- સોનાના તેના પાયા કહીએ, અને રૂપાની ઇંદ્રું શોભાદાર. ૧૪૦
- તે હીરને દોરીએ વણાવીઆ, અને કહીએ તેનું રૂપ અપાર; ૧૪૧
- તેને નુરના વીછાણુ શોભતા, તેના પલંગપોશ છે ચાર. ૧૪૨

ચાર પાઇએ ચાર રતન જડીઆ, તેનું તેજ ભેત છે ચોધાર. ૧૨૭
 એક એક મલાએક ત્યાં ઉભો છે, તે છાંદે છે વીછાણ. ૧૨૮
 ભાં દીઆં કસ્તુરીના વાહ જ વાય, અને રાત્રીઆ અંબર વરસાય; ૧૨૯
 ત્યાં બોક તે બહુ હોએશે, જે જે કાર ત્યાં થાય. ૧૨૯
 ચાર ચાર ચોક તેનાં સોળ ફરવાળ, તે સહુના સરખોર સાર; ૧૨૯
 એવા એવા મોલ ત્યાં કહીએ, તેમાં આંછો નહિ રે લગાર. ૧૨૯
 ત્યાં સતરો હુરાંઈ સૂરજ રંગીકે, સતરો ચંદ્ર રંગીકે સાર; ૧૩૦
 ચાર ચાર દેવ કન્યાઓ જે કહીએ, તેમાં એક અરધ અંગની શીલકાર. ૧૩૦
 પાંચસો કુંવર નુરાની દીકા તે રહે છે ચોધાર; ૧૩૧
 હુરાંઈ પચાસ તે પામશે, કુંવર તેના હોઆશે નીરધાર. ૧૩૧
 ત્યાં ગુર કહે અમે આલીઆ, અને આવીઆ તે બાર આવાસ; ૧૩૨
 એક ત્યાં વૃક્ષ દીકા, બીજા ચાર તેના પાસ. ૧૩૨
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે આલીઆ, અને દીકા તે હોજજ ચાર; ૧૩૩
 એક માંહે તો મધ ભરીઓ, અને દુજ માંહે ભરીઓ દુધ સાર. ૧૩૩
 ત્રીજા માંહે ભરીઓ પાણી અમીનું, ચોથા માંહે શરાબ તહુરા જેલ; ૧૩૪
 એ ચારેહી હોજ ભરાઈ રહીઆ, તે એક એક બંદાને દેહ. ૧૩૪
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે આલીઆ, અને દીકા તે વૃક્ષજ એક; ૧૩૫
 તે વૃક્ષ ઉપર અનંત પંખી છે, તે ભાત ભાતના અનેક. ૧૩૫
 તે વૃક્ષનું નામ તો સુદ્ધ વૃક્ષ છે, તે હોજ માથે પ્રમાણ; ૧૩૬
 પાંચ કુરચી નુરાની છે, તે એક એક બંદાને આપશે સાર. ૧૩૬
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે આલીઆ, અને આવીઆ તે બાગજ માંહે; ૧૩૬
 તે બાગની વખાણ સાંભળો મુનીવરો, તે માંહે મણા નહિ રહી છે કાંહે. ૧૩૬
 ત્યાં પાંચસો પચવીશ ઝાડ છે, તે સુદ્ધ વૃક્ષ છે પ્રમાણ; ૧૩૮
 અવર ફળ છે ભાત ભાતના, તેનું પાર તે કોઈ નવ જાણ. ૧૩૮
 તે બાગ માંહેથી અમે આવીઆ, અને આવીઆ તે કોટ પાસે જાણ; ૧૩૯
 કોટ તેના આઠ છે, અને આઠ વજીર પ્રમાણ. ૧૩૯
 ચોસઠ તેના કોટ કહીએ, ત્યાં એક એક મોમન રાજ; ૧૪૦
 તે પાંચસો ગાઉ શોલા છે, તે એક એક મોમનને કાજ. ૧૪૦
 એકોતર પુરીઆ માઈના કહીએ, અને એકોતર પુરીઆ બાપના સાર; ૧૪૧
 સાત પેઢી સાસરાની કહીએ, ત્યાં એવા મુખ છે અપાર. ૧૪૧
 સ્ત્રીતેર હબરને સાતસો, કોટનું સીરવાળો સાર; ૧૪૨
 એક એક પુરખને એટલો આલે, તે આલે સ્વર્ગ મીનર, ૧૪૨

એવો કોટ જોઈને અમે ખાર આવીયા, ત્યારે અમે થયા ઘણો રજીઆત;	
ધન ધન ભાઈ તે મોમનને, જેણે સતગુરની માની વાત.	૧૪૩
સ્વર્ગ જોઈ અમે ચાલીયા, અને આવીયા છોડ આસમાન સાર;	
તારે બાપઠાઠા ઘણો રાજ થયા, ધન ધન પીર ઇમામશાહા અવતાર.	૧૪૪
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા પાંચમે આસમાન મીંજર;	
ઈંદ્ર રાજ ત્યાં રાજ કરે છે, તે રાજ ભોગવે છે બહુ અપાર.	૧૪૫
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા તે ચોથે આસમાન મીંજર;	
ધ્રુવ તારો ત્યાં રાજ કરે છે, તે રાજ ભોગવે છે નીરધાર.	૧૪૬
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા ત્રીજે આસમાન;	
નવલાખ જાત તારા ત્યાં રહે, તે તારા મંડળ જાત.	૧૪૭
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે બીજે આસમાન;	
ચંદ્રમાને રાજ છે, તે ચંદ્ર મંડળ જાન.	૧૪૮
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે પેલે આસમાન;	
સુરજ મંડળ તેને કહીએ, ત્યાં રાજ કરે છે રવી ભાજ.	૧૪૯
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા તે મેર પર્વત મીંજર;	
ત્યાં અતિ ઘણી લીલા છે, શું કરે રે વખાણ.	૧૫૦
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે આપ નગર માંહે;	
ઘેર આપણે આવીને બેઠા, માતા બીબી નુરકા સતી પાસ.	૧૫૧
પાંચ હઠાડા અમ ત્યાં રહીયા, અને વરી અમે લીધી વાટ;	
હાજરબેગને સાથે લીધા, તે બંદાને વરસ થયાં સાઠ.	૧૫૨
પીર ઇમામશાહ બોલીયા, બોલીયા જનમતની વાત પ્રકાશ;	
જે સાચા થઈને ચાલશે, તે પામશે એવા વાસ.	૧૫૩
સ્વર્ગ માંહેથી એક ઈંદ્રજ લાવીયા, તે રાખી છે જાંબુલીપ મીંજર;	
તખત અમારો ત્યાં બાજુએ, રણે બુલો તે ગેમાર.	૧૫૪
જ્ઞાન ગુણ માંહે જે પુરા થયા, અને સાચા સતપંથી સોહો;	
જ્ઞાન વિચારી જે ચાલશે, તેના આવા સ્વર્ગ વાસો હોયે.	૧૫૫
ગ્યાન ધ્યાનનું ભેદ લઈને ચાલજો, અને સમજો તે શુષ વીચાર;	
જેને અંતર ઉપજે ચેતના, તે ન આવે ભવ સંસાર.	૧૫૬
ગતમાંહે બેસી પારશાહાનું નામ લીઓ, અને કરજો તે વેદનું વિચાર;	
પીર બહોઈમામશાહા સુણો મુનીવરો, ભાઈ સતી જીવ પામશે મોક્ષ હીઠાર.	૧૫૭

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા વીસટોલ લખ્યો છે.

એક દીન મહંમદ મોસ્તફા મીત્ર હજાર સાહેબ બેઠા હતા, ત્યારે એક દન નળીસાહેબે ઉમતને કહું છે, બાઈઓ એક દન ખોદાતાલા કાન હોકર નીઠીએ તારે અઢારે આલમને પુછણું થાય છે. ત્યારે ખોદાતાલાને પેમાંબર પુછસે જે તે દાડે સી વધ થાસે, અને રહીઆત થાઆ અને મોમનને કહું બાઈઓ જે દાડે નળી સાહેબ મેરાજ ગયા હતા, તે દાડે નણે દીહતે તમુને સબલાણું પુ. જે દાડો રોજ કયામતને આવે છે, તે દાડે વીસટોલ નળીની ઉમતના પાસે તારે સરવેને પુછણું થાએ. એક સબલીને કરજે એમ કહીને નળી સાહેબ થાઆ ત્યારે બંદે પુછું જે સાહેબ તમે આવડા શા માટે દોચેલા થાઓ છો. તારે નળી સાહેબે કહું જે બાઈઓ તમે જાણતા નથી. જે દાડો કયામતને આવે છે, તે દાડો આગલ આવે છે. તારે બંદે કહું છે જે તે દાડો અમને સાંભલાઓ. અમે સાંભલાવાના ઉમેદવાર છઈ. તારે નળી સાહેબે કહું ને બંદા રોઆ. બાઈઓ તે દાડે વીસટોલ નળીની ઉમેતના થાશે, તે દાડે એક પત્ર લખીને બાણું નળીને, એક પત્ર લખીને મહંમદે આણુ ખોદાતાલાને, તેણે દાડે વીસટોલ પાસે. તે વીસટોલની વીધ જુજવી પુછાસે, તે જુજવી થાસે. તારે ટોલ એક પેલો આણીને ઉભો કરો છે. તેની વિધ જુજવી પુછાસે, એમ કહીને નળી રોઆ, તે પાસે સુમન બેઠા હતા તે પણ રોઆ, તારે નળી સાહેબે કહું જે બાઈઓ ટોલ ઓગણીસેને પુછણું થાસે, ટોલ એક સરખડૂ થાસે હે. તારે મેહર જમરાઈલને હકમ હસે, તારે ટોલ એક સરખડૂ થાસે હે, તારે ટોલ એક આણીને હજુર કરો છો.

લખીતંગ ટોલ પેલો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના પેટ કુટાં હસે, તેને આંતરડાં અરધાં પેટમાં હસે અરધા પેટમાંથી તારે ધરતી ઉપર ઘસડાંતાં હસે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જમરાઈલ એખંદો કોણ છે! એણે બંદે મરત લોકને વખે સાહા ધના કીધા છે, જે આવડાં દુઃખ મોગવે છે. તારે મેહર જમરાઈલે કહું જે સાહેબ વાચા, જે બંદા મરત લોકને વખે મોમન હતા, તે દન એમ વેપાર કરતા હતા; એણે બે તોલાં રાખાં, અને બે માપાં રાખાં હતાં, તે લેવાનું મોહું અને આપવાનું નાનું હતું. ઇણે જાણું જે ચતુર થઈને છેતરે છું. ઇણે સાહેબની બીક ન આણી, તે માટે એને પેટની તજરખ દીરી છે. પચાસ હજાર વરસનો એક દાડો થાશે. (૫૦૦૦૦) એવા સાડા ત્રણ દિવસ લગી અબધ ભોગવશે, તે વેદ કોરાનમાં લણું છે. તે તમે જાણું છે તમુને સાહેબે ફરમાણું છું, તો સાંભલીને ચાલજો બાઈ સુમનો. (૧) ટોલ પેલો સપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ બીજો આણીને ઉભો કરો છું.

તેના પેટ ઘડા કોઠી જેવડાં હશે, તેમાં વીંછુ ને સાપ બસાં છે, તેના પેટ માંહે કરડે છે, તેની વેદનાએ પડાપડાં ટલવશે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, બાઈ જળરાઈલ એ બંદા કોણ છે. એણે મરત લોકને વળે સાહા ધના કરે છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. ત્યારે મેહત્ર જળરાઈલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વળે સુમન હતા, તે એણે બંદે ગરીબાનો માલ ભેર કરીને લીધો છે, એણે બંદે લુટ ચોરીનો માલ સંધરે છે. અને વેચાજ વેરા કરતા તે લોકો લાગા એાસરતા નહી, એણે બંદે સાહેબની બીક ના આણી તે માટે એને પેટની તજરખ દીધી છે. જેવો એાજર પેટમાં ઉતરે છે, તેવી પીડા ભોગવે છે. તેને પચાસ હજાર વરસનો એક ઢાટો થાસે, (૫૦૦૦૦) એવા સાડાતણ દીવસ લગી પીડા ભોગવે છે. વેડ કોરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છે. તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે ઉમર થોડી છે. એવું જોઈને ચાલજો બાઈ સુમનો. (૨) ટોલ બીજો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ત્રીજો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના હાથ પગ થડ થડી વાંકાં છે, તે પડાં પડાં ટલવશે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઈલ એ બંદા કોણ છે. એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વળે સુમન હતા. તે બીજા સરવે આચાર પાલતા, પણ પડોસાને ઘણું દુઃખ દેતા, ઇણે રાજ દિવાને મેંહે લાંચુ આપે, ને ગરથને ભેરે કરીને મરાવા છે. એણે બંદે મારા બંદાને બે ઇજત કરાવાં છે. એણે ગરથ લખમી વોણાં કરાવાં છે. ઇણે પળે રાજ દિવાનોમે ચાકી ગયા છે, તે માટે એને પગની તજરખ દીધી છે. જે કોઈ પાડોશીને કાંકલસો ને વલી કકલાવસે. તે તો સાહેબનો ધનેધાર ચાર છે. પચાસ હજાર વરસનો એક ઢાટો થાસે, એવા સાડાતણ દિવસ લગી અજપ ભોગવશે. તે વેડ કોરાન મેંહે લખું છે. તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે પાડોસી કટમની પરે જાણજો, નહિ જાણો તો સાહેબ દોઆ સકોંત તેની નહી કરે. તે માટે જોઈને ચાલજો બાઈ સુમનો. (૩) ટોલ ત્રીજો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ચોથો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના હાથ પગ થડ થડી વાંકાં ને ઉના ધગ ધગતા માંડા છે, તે ઉપર ઉભા રાખા છે, તે ઉભા ઉભા ટલવશે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઈલ આ બંદા કોણ છે. ઇણે મરત લોકમાં સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ પામે છે. તારે મેહત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ મરત લોકને વળે સુમન હતા, તે સરવે આચાર પાલતા પણ માણસોને જુડી આદ

અડાવતા, તેનાં લોહી ઉકલાવતા, તે માટે એનાં લોઈ ઉકલે છે. તે માટે એને હાથ પગની તબીબી દીધી છે. તે માટે સુમન તા. થા. સુમનાંણી તા. થા. લોકોને જુઠી આલ અડાવસે, તે તેને માથે ઘોણનો માર પડશે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજપ ભોગવસે. તાંકાં લગી એણી પેરે ઉભા રહે છે. વેદ કોરાનમાં લખું છે તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે સહી કરી માનજો બાઈ સુમનો. (૪) ટોલ મોથો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ પાંચમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેને જીભ થડ થકી કાપી નાખીઈ છે, તેને મોઢાંની વાટે લોઈપાંચ વેહે છે. તેની વેદનાએ પડા પડાટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, બાઈ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ઘના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચ્યા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, તે સરવે લોકે એણે બંદો ગોર પીરનો પરમેસરની વેલા વખતે નામ લીધાં નહી, તે માટે એને જીભની તબીબી દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાટો થાય છે. એવા સાડાત્રણ દિવસ અજપ ભોગવે છે. ઇણે પેરે ઉભા રહે છે વેદ કોરાન મેહે લખું છે. તે તમે જાણો છો. તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે એ કાઈ સુમન વેલા વખતે જકર બંદગી નહી કરે, વેલા વખત નહી સાચવે, તેને માથે ફરજ છે. તે રોજ કયામતને ઢાટે ઘણી માર પડસે. તે સહી કરી જાણજો બાઈ સુમનો. (૫) ટોલ પાંચમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ છઠો આણીને ઉભો કરે છે.

તેની જીભ એઠની પાછલે કાઢીને લગાડી દીધી છે. તે દીવાની પેઠે બલે છે. અને તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે, ઇણે મરત લોકને વખે સા ઘના કરા છે. જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચ્યા, એ બંદો મરતલોક માંહે સુમન હતા, ઇણે બંદો મીઠું જીહું જોલીને માણસની થાપણ ખાધી છે. તે જીહું જોલીને મકરી ગયા છે, તે માણસ પરમેસરનો જાણીને મૂકવા આલી હતી તે માલ ખાઈ નેમ કરી ગયા છે. તે માટે તબીબી દીધી છે. જેવી થાપણ ખાધી તેવી પીડા ભોગવે છે. તે માટે એ કોઈની થાપણ સંધરે તે પાતાના જીવની પેઠે રાખજો. પાતાના જીવની પેરે જાલીને પાછી વાલી આલજો. એ નહિ આલો તો તેને માથે ફરજ છે. તેને માથે રોજ કરામતને ઢાટે ઘણું પુછણું છે. વેદ કુરાનમે લખું છે. તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે સહી કરી માનજો, જાલંબાની હીંટલે બાઈ મોમનો. (૬) ટોલ છઠો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સાતમે આણીને ઉભો કરો છે.

તેના લોહ ઉકલે છે, તેને એઢરીની વાટે અધવચમાં લેવાંચ વહે છે. તેની ગંધે કેએ પાસે ઉભું નથી રહેતું, તારે નળીએ પુછું બાઇ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે. એણે મરત લોકમાં સા ગુના કરા છે. જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે નળી સાહેબ બોલા બાઈ જળરાઈલ એ મરત લોકમાં મોમન હતા. સરવે કીયા આચાર પાલતા પછે અવરી હેડતા પર અસતરીથે પછુ તેણે એઢરી વાસના રાખી. પછુ તેણે બાણું અમે સંવાદ કરીએ છઇએ, પછુ ગતમાં છાનું રાખું, પછુ એ ગનો ગતમાં ના ઉતરે પછુ ગનો છોડાવી ન સકો તે સંસારમાં ગનો પરગટે કરી ના શકો. એક રાત, એક દીન, એક વેલા, એક પોહોર, એક ઘડી, એક પલક, એક સાએતેના સવાદને કાજ પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દીન સુધી એવી પીડા ભોગવે છે. કુરાન ક્રીતાબમાં લખું છે, એને વેદમાં સંભલાવું છું. જે મોમન થઇને એવી અઢરી નહોડ છે તમને સતગોર કહે છે. (૬) ટોલ સાતમે સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ આઠમે આણીને ઉભો કરો છે.

તે સરવે બાઇએનો છે. તેને લોહાંનાં બાલક અરધાં પેટમાં છે. અને અરધાં બાહેર છે, અને તેની પીડા ઘણી થાસે. જેમ બાલકનો જનમ થાએ છે, તે સરવે પોકાર કરે છે. એવાં બહુ દુઃખી થાએ છે. તેની પીડાએ રહેવાતું નથી, તારે નળીએ પુછું બાઇ જળરાઈલ એણે સા ગુના કરા છે જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે સાહેબ બોલા એણે છવે સાહેબની બીક નથી આણી. મરત લોકમાં પર પરબની સંગત કરી છે. અને અવલી હીંટો છે. એ કાંઇ એસરી નથી. સાહેબની બીકની લજ ન કરી, અને કલેલ એક પોતાતણું, તે માટે એવી પીડા ભોગવે છે. એક સંસાર મધે બાણીને અવર હેડંને, તે એવા સવાદને કાજે, એવી નસવાદી પીડા ભોગવે છે. પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દીન સુધી એવી ઉની કસણી ભોગવે છે. કોરાન ક્રીતાબમાં લખું છે. અને વેદમાં સંભલાવું છે. રજે કોઈ પરની સંગત કરતાં સાખી સતગોરે અમર કરી કહું છે.

લખીતંગ ટોલ નવમે આણીને ઉભો કરો છે.

તેના હાંત મોટા લાંબા છે, અને મોડામાંથી બાર નીસરા છે. અને તે દુરગંધાએ છે. તેની ગંધે કોઈ પાસે ઉભું નથી રહેતું. તારે નળીએ પુછું બાઈ એ કોણ બંદો છે. એણે મરત લોકમાં સાહા ગુના કરા છે. જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે સાહેબ બોલા એ મરત લોકમાં મુમન હતા. એણે બંદે ધરમ કરા હતા. પછુ બહુ કલકલીને લુડું બોલીને અસત બોલા અને સતગોરની વાચા ના પાલી. એણે સાહેબની બીક ન આણી તે માટે એને તબરખ દીધી છે. તે કોરાન ક્રીતાબમાં લખું છે, અને વેદમાં સંભલાવું છે. પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દન સુધી એવી પીડા ભોગવે છે. સતગોરે કહું છે.

લખીતંગ ટોલ દસમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના મોઢાં તો સુવરના સરખાં છે. તે તો નરકે ભરાં છે. તેની ફેલી નરકે ભરી છે. તે એણી રીતે ઉભા છે. અને તે પોકાર કરે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે. એ બંદો મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર, જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મુમન હતા. તે બારે માણસને કામ પડતો તારે તે માણસની પાસેથી જુદું બોલીને લાંચ લીધી છે. તેમાં લાચું જુદું બોલીને ખાધો છે, તે પરમેસર ભાગી બીતા નહિ, તે માટે લગરિક તબરખ દીધી છે. જેવો માલ જુદું બોલીને ખાધો છે, તેવી પીડા ભોગવે છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાડો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવશે. વેદ કોરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે કોઈ મોમન થઈને જુદું બોલીને લાચુંના ઢોકડા ખાસે, તે માથે મહાદંન મેહે ઘણું પુછણું થાસે. તે માટે ચેતીને ચાલજો ભાઈ મુમનો. (૧૦) ટોલ દસમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ અગીઆરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના મોઢાં વાંદરાનાં સરખાં છે. તેની જીભ બારે લડળડે છે. અને પડાંપડાં હાંફે છે, અને ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે. જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મોમન હતા. પણ પરાકી નિંદા ઘણી કરતા, પોતાનું ફૂં જાણતા, અને પારકું જુદું જાણતાં, તે માટે લગારિક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાડો થાસે, એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવશે. વેદ કોરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે ચેતીને ચાલજો ભાઈ મોમનો. (૧૧) ટોલ અગીઆરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ બારમો આણીને ઉભો કરો છે.

તે ટોલ ભેરાં બોખડાંનો છે, આંધલાંનો છે, તે પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ પામે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મોમન હતા. તે સરવે આચાર પાલતા, પણ વેદ શાસત્ર શીખીને સાંભલીને વીસારી મેલા, તે જુદું કરીને જાણતા, તે કેતા જે અમે સરવે જાણું છે, તે અમને સરવે આવડે છે. તે તો સરવે જુદું કરી જાણે છે, તે માટે લગારિક તબરખ દીધી છે; જે કોઈ મુમન થઈને વેદશાસ્ત્ર શીખીને વીસારી મેલાં, જેને નમ્રવાદ જુદું કરીને જાણે છે. તારે ભેરાં

બોબડાને આંધલાં થાએ છે. તેહે રોજ કયામતને દાટે ઘણી માર ખાસે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે, એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવે છે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે ચેતીને ચાલજો બાધ સુમનો. (૧૨) ટોલ ખારમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ તેરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેને ગલે દોકડાના હારડા ઉના ધગધગતા બાંધા છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું ને બાધ જળરાધલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે. ને આવડાં દુખ પામે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, પણ વીઆજ વોરા કરના, અને ડોડા સવાચા કરતા, તે ખોટો લાભ લેતા અને ખોટો લાભ ખાતા, તે લોભે લાગા એસરતા નહી. તે સાહેબની ખીક આણતા નહી, તે માટે લગારેક તજારખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવે છે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે વીઆજ વોરા ને ડોડા સવાચા થકી દુર ચાલજો. બાધ સુમનો. (૧૩) ટોલ તેરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ચઉદમો આણીને ઉભો કરો છે.

તે ટોલ તો સરવે આખો આંધલાંનો છે. તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું ને બાધ જળરાધલ એ બંદો કોણ છે, એ બંદો મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે, ને આવડાં દુખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે મોમન હતા. એણે વેદ સાસત્ર શીખીને જુહું કરી જાણા, તેણે વીસારી મેલાં છે, તે નસવાદ કરીને જાણતા, તે માટે લગારેક તજારખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવસે. વેદ કુરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તે તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે એથી પેરે ઉભા રહે છે. તે તમે સહી કરીને જાણજો બાધ સુમનો. (૧૪) ટોલ ચઉદમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ પંદરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના પેટ મોટાં ગોલા જેવડાં છે તેના પેટમાં દોકડા ઉના ધગ ધગતા ઘાલે છે, તેની વેદનાએ પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું ને બાધ જળરાધલ એ બંદો મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે ને આવડાં દુખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું ને સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે અમલદાર હતા, તે હકમદાર હતા. તે આગલે બ્યારે માણસને કામ પડતો તારે વાત લઈને આવતા તારે તેની પાસેથી લાચું લેઈને ન્યાય હતા તેના

અન્યાય કરતા, અન્યાય હતા તેના ન્યાય કરતા, એણે બંદે લાચુનાં દોકડા એમ લે કરીને ખાધા છે, તે દોકડા પેટ માંહે ઉતારા છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાડો થાશે. એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે. વેઠ કુરાન મેંહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે લાચુનાં દોકડા થકી વેગલા રેન્ને બાધ સુમનો. (૧૫) ટોલ પંદરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સોલમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેની જીભ કાંડીને લોડાંગી ધગધગતી ચોરી છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાધ જખરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે. જે આવડા દુખ ભોગવે છે, તારે મેંહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, પણ જુડા ગોવાઈ પુરતા જેના ન્યાય હતા તેના અન્યાય કરતા. જેના અન્યાય હતા, તેના ન્યાય કરતા. જે અન્યાયી હતા તેસે ખોસીઆલ થતા, હાથે પગે લાગતા ગયા, અને જે ન્યાયી હતા તે દલગીર થયા છે, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાડો થાશે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે. વેઠ કુરાનમે લખું છે, તે તમે જાણો છે, તે તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે સુમન થઈને કેની જુડી જુડી ગોવાઈ પુરસો નહી, જો કોઈ જુડી ગોવાઈ પુરશે તે તો રાજ કયામતને દાડે ધણી માર ખાસે, તે માટે તમે જોઈને ચાલજો બાધ સુમનો. (૧૬) ટોલ સોલમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સતરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના ગલા માંહે ઉના ધગ ધગતા ગજ ગાલસે, તેના સાસ પણ નીશરતો નથી. તેની વેદનાએ પડાપડા ટલવલે છે, તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાધ જખરાઈલ, એ બંદો કોણ છે. એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુખ ભોગવે છે, તારે મેંહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, તે ગરવ જોંકારની વાતો કરતા, તે સરવેને નાં કાંઈ કરીને જાણતા, તે સર્વેને કેતા જે તમે શું જાણો છો, તે જવાબ કેને દેતા નહી, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે, પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાડો થાશે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે, વેઠ કુરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જો મોટાઈ કરશે તો રાજ કયામતને દાડે ધણી માર પડશે. તે સહી કરી જાણજો બાધ સુમનો. (૧૭) ટોલ સતરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ અદારમો આણીને ઉભો કરો ન્હો.

તેના માથાના બાલ વલીને પાછા પગે તાણી બાંધે છે. તેની કોટ બાંધી રહી છે. તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બાંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બાંદો મરત લોકને વળે મોમન હતા, પણ વખત થાતો તારે કાંઈ આદર કરતા નહીં અને વાતો કરતા, અને વેપારે વલુધા રહેતા, તે નીંદરા મધે સુઈ રહેતા, તે જાણતા જે અમે ડાયા છું, તે સરવે અમે જાણું છે, તે ગરીબોમાં મેસતા સુગાતાં, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. તેને કદ પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦)નો એક દાડો થાસે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અજપ ભોગવસે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે તે તમે જાણો છે, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે મોટાઈસું ધના કરે છે તેને રાજ કયામતને દાટે ઘણુનો માર પડે છે. તે માટે જાલવીને હાંડને ભાઈ સુમનો. (૧૮) ટોલ અદારમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ઓગણીસમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના મોહોડામાં ઉના ધમધમતા લોહાના ગોલા ધાલા છે. તેની અણના ભડકા ચોફેર નીસરે છે. તેની વેદનાએ પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બાંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બાંદો મરત લોકને વળે સુમન હતા, અને તે પંડીત હતા, તે સહુ કોને શીખામણુ દેતા, તે સૌ કોને પરતે શુધ દેતા, તે સહુ કોને હાકલીને જપ તપ ધરમ કરાવતા, પણ પોતે કરતા નહીં, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦)નો એક દાડો થાસે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અજપ ભોગવસે. વેદ કુરાંન માંહે લખું છે તે તમે જાણો છે, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે કોઈ બીજને જપ તપ ધરમ કરાવસે, અને પોતે નહિં કરે, તે સાહેબનો ચોર છે એ કોરાનની વાતો છે, તે સહી કરી માનજો ભાઈ મોમનો. (૧૯) ટોલ ઓગણીસમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ વીસમો.

તારે નળી સાહેબે પુછું જે, એ ભાઈ જળરાઈલ અમારો વીસમો ટોલ તે ક્યાં છે ? તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, તમારો વીસમો ટોલ તે નળીના મુધા ખેત્રમાં છે. તમારો વીસમો ટોલ તે ભેસતમાં છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે ભેસતના ખારણાં ઉઘાડીને નળી સાહેબને માંહે તેડી ગયા છે. તાંહા ઠાલીઓ સોવણુનો ઢાલો છે. તે પલંગ ઉપરે સુમન મેકા છે. તેના શીર પી. ૬૧

ઉપર સોવણના સત્ર ગાંધા છે. તે સત્ર માંહે રત્ન પદારથ જળકે છે, તે મોમનને માથે સોવણના મોગટ હીરા જડીત ગાંધા છે. તેને સોનાવરણી કહ્યા પેરાવી છે. અને હાથે હીરાજડત્ર વેર ઘાલા છે. અને હીરાજડત્ર કોટે હાર પેરાવા છે. તાંહા કેટલાક ફરસતા અમરત ફળની થાળ લઇને ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા અમીના કચોલાં ભરીને જમણી પાસે ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા નુરની પાટલીઈ લઇને ડાબી પાસે ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા જમણે પાસે વીજળે વાએ ઢાલે છે. તે સુમનના મોઢાં ચંદરમાંની જોત સરખાં ગલકે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઇલ એણે મોમને મરત લોકને વળે સી કમાઈ ક્રીધી છે જે આવડી પદમી પામા છે. તારે મેહેત્ર જળરાઇલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વળે સુમન હતા, સંધ્યા ગાવત્રી સુધા આંકીને રહેતા. એ સુમનને ગોર પીરની ચોલખાણુ હતી, અને સાહેબ ગોર પીરતું વચન લોપતા નહીં, કરીઆ એક ચુકતા નહિ અને પાંચે એંદરી વસ રાખી અને ચાર દાન તે દીધાં છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, બાઈ જળરાઇલે કહું સાહેબ વાચા, (૧) પેહું દાન તે અત્રીત ભગતની સેવા કરવી. (૨) બીજું દાન તે દસોંદ સાહેબને દરગે દેવી. (૩) ત્રીજું દાન તે ગોર પીરને વચને ચાલવું. (૪) ચોથું દાન તેા જાગં દાન દેવું. મનદાન, તનદાન, ધનદાન, લગદાન દીધાં ને પાલે છે, વખત વેલા ચુકા નહિ કરીઆ ચાલીસે (૪૦) પાળી છે. ગોર ગતની સેવા ધણી કરી છે, બંદળી વેલા ચુકા નહિ. છાની જકર ધણી કરી છે. કુરાન મેંહે લખુ છે, જે સાહેબ વાએદો ક્રીધો છે તે પાલસે, અદારે આલમ દુનીઆ દેખતાં રાજ કરાવસે. મોટી કકરાઈ કરાવસે. જે સુમન સાહેબને એદ આદ કરસે હજાર તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે અનેક અનેક નુરના વજ્ર પેરાવસે, અનેક અનેક શણગાર પેરાવસે, અમરતના કચોલાં ભરી ભરી પાસે, તે આલમ દુનીઆ દેખતાં રાજ કરાવશે. સુમને સાહેબ બોલ વાએદો ક્રીધો છે. તે અમરાપરમાં વાસ આપસે. બાઈ સુમનો એંદર ઇમામશાહા બોલા છે. વીસ ટોલની હકીગત લખી છે, તે વીસ ટોલની જુજવી હકીગત લખી છે. વેદ કુરાન મેંહે જે નળીની ઉમતના વીસ ટોલ થયા છે, તે માંહે એક ટોલ સરખાં થાસે. જોગણીસ ટોલને હીસાબ માગસે, વેદ કોરાન માંહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે નળી સાહેબ તે સઈ કરી જાણુએ બાઈ સુમનો. ગોર એંદર ઇમામશાહાએ બાખ્યું છે. (૨૦) ટોલ વીસમો સંપુરણ સહી. એણી રીતે હિસાબ માહાદન માંહે બોલાતાલા પુછસે.

ગોર વાણી જ્ઞાન ૧ લું. .

રચનાર—સૈયદ ઇમામશાહ.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

- પીર ઇમામશાહ ગેનાન બોલીઆ, તમે સાંભળો મુનીવર બાઈ; (૧)
જો આંહી પ્રગટ ટાણે આવી મળે, તો વીરા સાચી તમારી કમાઈ.
બાઈ પ્રગટ ટાણાં જે કહીએ, જ્યારે ગટપાટની વેળા થાય; (૨)
ત્યાં તેત્રીસ કરોડી દેવ આવી મળે, ત્યાં સાહેબ પોતે રે આય.
ત્યાં બાળા મેઘા કેનર આવી મળે, અને ત્યાં આપે કરણ કલકના દેવ કરોડ; (૩)
જો તેણે ઠેકાણે તમે આવી મળે, તો વીરા થાશે તેમની જોડ.
ત્યાં સાચે ઇમાને જે કોઈ આવશે, અને સાચા મુનીવર સોય; (૪)
તેના એકોતરસો સ્વર્ગે સીધારશે, તેને રાહમાં ન રોકે કોય.
બાઈ લોક લજ્જા નવ રાખીએ, અને લજ્જાએ વણસે કાજ; (૫)
સગાં કુટુંબી એની બાંધવા, તે તો નહિ આવે જીવની સંગાત.
બાઈ જે બાવન ઘાટી ઉતરી ગયા, અને જઈ પહોંચ્યા સ્વર્ગ દાર; (૬)
તે તો હરણે અમરાપુરીમાં માલસે, તે જીવ છેલ નહિ પામે લગાર.
બાઈ શીરકા સાટા કીજીએ, તો સવા લાખ ગજોરા લખાય; (૭)
રાજ હરીચંદના જેવાં ફળ પામસો, વીરા તેથી અદકેરાં લખાય.
બાઈ ઢુનીયા હોલત એક પલ છે, અને તમે લોભે લાગાં બુલી ન જાઓ; (૮)
હાથમાંથી હીરા હારીને, પછે આગળ કયાંથી રે પાઓ.
બાઈ ચાર યુગ ગયા તમને હુંડતાં, પણ હજીએ ન લાધો છેલ; (૯)
અથરવેદને વાયકે ચાલસા, તો વીરા તેથી નીવેડા થાસે આણી દેહ.
બાઈ કલમે બાણે તમે સતનો, અને ખરી દર્શોંદી દેઓ ગોરને આજ; (૧૦)
આજ દશમે ગોરનર આવીઆ, મુનીવર બાઈનાં કરવા કાજ.
બાઈ ચેતી શકો તો ચેતજો, અને વેગા વહી વહી જાઓ; (૧૧)
એ આ હાથે હીધેલાં ફળ રાખજો, એ ફરી ફરી ફળ નહિ પાઓ.
બાઈ સતપથ સેવો સત બાવજું, અને જે મળીઆ સતગોર પીર; (૧૨)
જેણે દર્શન કીધાં પ્રગટ તીરથનાં, તેના વેકુંડ પોતા રે જીવ.
બાઈ ત્રણે જુગના ત્રણ ટ્રેણ બાંધીઆ, અને આજ ચોથે પ્રગટ હોએ; (૧૩)
જે જુગ માંહે દીન જગાવીઓ, તે તો અત્રી મેહેદી વીના નહિ કોએ.
બાઈ આપ સમાના સાહેબ કરશે, અને બાંધસે કાંટા તોલ; (૧૪)
આખરી કસોટી કસાવસો, તો વીરા પામસો મુલ અમુલ.

ભાઈ અમી રસની વેળા તો મોટી છે, તમે કાયર ન થાઓ મુનીવર ભાઈ;
 એ મહાદત્ત વેળાની સંપન્ન છે, તમને મુકતીની શક્ય પાઈ. (૧૫)
 ભાઈ ચાલીસ ઇમામ પુરા હુવા, અને અવતાર દશમે લખાય;
 અસુર કાણુવને સંકારશે, તેને શીર દૈત્યને મેલસે ધાય. (૧૬)
 ભાઈ નવે ખંડમાં જેજેકાર હોશે, અને રમેશરોને કરાવશે રાજ;
 સાહેબની પુજનાં ફળ તમે પામસો, તે તમે બાણુએ નર આજ. (૧૭)
 બહે એ'દર ઇમામશાહ સુણો મુનીવરો, અને તમે વેદ વીચારીને ચાલો;
 આંધ્ર લોચ ભંડારા કીજીએ, તો તાહાં જઈ અમરાપર માલો. (૧૮)

ગોરવાણી જ્ઞાન રત્ન.

સતગોર ઇમામશાહ વાચા,

ભાઈએ પીર વીના પાર ન પાઈએ, અને બાણુતાં પાંચે વેદ;
 જે દાવે લાગા તે દોજક ગયા, તેણે ન બાણુયા સતપંથના લેદ. (૧)
 ભાઈ પાંચમે વેદ ઉનાદ સુદ છે, તેનું નામ છે રત્નવેદ;
 ચારે ભુગમાંહે ચાર વેદ વરયા, ચોથા કલભુગના સુણો મુનીવર લેદ. (૨)
 ભાઈ બે ઇમાની અંધા ભયા, તેણે ન બાણી સતપંથની વાટ;
 જે ઘરેઘર હિંડે છે કણકતા; તે તો મોખ મુગતના નવ પાવે રે ઘાટ. (૩)
 કાયર મનમાંહે કાંપીઓ, અને જોડે જોત જોતર;
 જે નાંદા કરે ગોર પીરની, તેણે કમાઈ જોઈ ભુગ ચાર. (૪)
 આ મુરખ મનમાંહે નવ લરજીઓ, અને પર મંદર જેઠો રે બંધ;
 પતિવ્રતા તે તો વ્યભીચાર ભાઈ, તે તાહાં પાલવ કેનો રે સાથે. (૫)
 એ ધણી વિના તો ધણુ સુનાં, તે તો શોભે નહિ રે લગાર;
 શોહાગણુ હોતી તે તો દોવાગણુ ભય, તેનો ધણી નહિં કરે સંભાર સાર. (૬)
 કુટો મુરખ મનમાંહી રુગમગે, અને ભુઓ ભુગમાંહે વેદ વિચાર;
 આજ સાચી દરગાહ છે સાહેબની, તે સતપંથ વિના કેમ ઉતરે પાર. (૭)
 તમે બાણી જોઈને કાંઈ ભુલીઆ, અને બાણુતા વેદ પુરાણ;
 જે અકલહીણા અને ઇમાન વેણા, તે જીવ નરકે બંશે નરવાણ. (૮)
 ભાઈ આદે અતે સાહેબ એક છે, અને અવર દુબા નહિં કોઈ;
 જે કોઈ પીર શમસને પિછાણુસે, તે તો સાચા મુનીવર સોયે. (૯)
 ભાઈ ઘેર ઘેર પીર ના કીજીએ, અને ઘર ઘર પીર ના હોય;
 ઘર ઘર હીવા જળે કારમા પણુ હીવા સો અમર સોય. (૧૦)

સાચા પીર હોય તેને સેવીએ, અને ઘટમાંહે રાખીએ વિદ્યાસં;
 પાતક હરે એકોતેરસોના પછે પામે અમરાપુર માંહે ઠામ. (૧૧)
 બાઈ પીરશું પ્રીત કીજીએ, જો અંતર ઉપરે બ્રહ્મજ્ઞાન;
 મન મારીને મરસહો કીજીએ, અને રહીએ એક રે ધ્યાન. (૧૨)
 પીર પેગાંબર બુગ માંહે જોત છે, અને પુરે તે માનવની આશ;
 ત્યાં જીવ ના છુટે પોતા તણા, તે તો પડશે જમને રે પાસ. (૧૩)
 બાઈ પીરને આપે પીછાણીએ, અને પાંચે વશ રાખીએ ગટ માંય;
 જેણે અનંત કરેડી દેવ તારીઆ, તે તો પકડે આપણી બાંધ. (૧૪)
 આજ કલબુગ પુર્ણ જ્યાપીએ, અને કરશે ગત માંહે ભંગ;
 તે ભક્ષા ભલેરને ભુલાવશે, એવો કલબુગનો મોટો રે રંગ. (૧૫)
 એક કલબુગ કાલો કુતરો, અને જે હાંકે તેને ખાય;
 જે મંદર માંહે હીડે મલપતો, અને તે બાહર ન કાડે રે કાય. (૧૬)
 મન મારી તન ગાલે સતબું, અને ખધા ના કરે રે સોય;
 જો જકરે ફકરે અરાધીએ, તો કુત્તા કાળા ન લોપે રે કોય. (૧૭)
 બાઈ અથર વેળા રે આવસે, અને અથર મુનીવરના રે ચિંત;
 સાચ રાખીને જાડ દૂર કરો, તમે ગોરનરશું રાખો રે હેત. (૧૮)
 સતગોર મળેથી સતપંથ વહોરીએ, અને બાંધીએ સતની મોટ;
 પણ સતગોર વીના સોહા કીજીએ, તો તહાં બમણી આવે રે જોટ. (૧૯)
 ભણે એંદર ઇમામશાહ તમે સુણો મુનીવરો અને જુઓ વેદ વિચાર;
 જે વખડી વંળા આવસે, તેને વિલાંબ નહિ રે લગાર. (૨૦)

ગોરવાણી જ્ઞાન ૩ બું.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

- બાઈ હેતે મળો અને સતે ચાલજો, અને જુઠં કરો સર્વે દૂર;
 આ સતપંથ સેવા તો ફળે, જો મન નિર્મળ કરીને પીઓ નૂર. (૧)
 બાઈ નૂર પીએ અને નામ લીજીએ, અને મન લરજીને ઉજળા થાઓ;
 જો લોભ સ્વાર્થ કાળને વારીએ, તો તમે સહી અમરાપર જાઓ. (૨)
 બાઈ એણે કાળ કોષે શેર કુટા, અને કુટા તે અંથ બંડાર;
 હીરા રતન જવેર કુટીઆ, પછી કુટી તે વસ્તુ અપાર. (૩)
 તોયે મુરખ હંડય માંહે નવ જાગીએ, તેણે જોયો વસ્તુ સર્વે માલ;
 રોજ કયામત જ્યારે આવશે, ત્યારે કેમ કરી દેશે જવાબ. (૪)
 તેને ચોર કરોને સાહેબ બાંધશે, અને દેવરાવશે તે વખતે માર;
 જ્યારે ઉંચામાંથી અમી પરજળશે, ત્યારે જીવડો કરશે પોકાર. (૫)

ભાઈ સતી હોય ને અબુસતી કહાવે, તેના ફેરા વન જેવાં રે સુખ;
જે ઈમાન વિના ઉખડી ગયા, તેને મોઢે પકડે દોઝકની ધુળ. (૬)
સતપંથ લઈને જે ચોતલયા, તે તો પાકી હાંડી રે તોલ;
તે ટાંકર દેતા દુકલ હોય, તેને જમીન આસમાન ન સંવરે કોય. (૭)
જે કોઈ સતપંથ લઈને અગમ રહ્યા, તેને લાગે નીલનો રે પાશ;
વસાણું હતું તે તો છુટાઈ ગયું, પછે ખાલી રહ્યો સુવાસ. (૮)
ભાઈ કરમે કાળા તે સદાએ કાળા, સુનીવરે જ્ઞાન વીચારી જોય;
દુધે ઘોઘએ કોયલા તે તો કદી ન ઉજળા રે હોય. (૯)
ભણે જોઈર ઈમામશાહ તમે સુણો સુનીવરે, અને તમે રાખો આપણું આપ;
તમે જે પોતાં કરતવ્ય કરશો તો, તમને ખાચે વિંછી ને સાપ. (૧૦)

ગોરવાણી જ્ઞાન ૪ થું.

શ્રી સતગોર જીજ્ઞા વાચ્યા,

હેતે મળો ભાઈ સુનીવરે, અને સુખ હૃદયથી સાચી વાણી જોય;
ગત દેવના નીત નીત દર્શન કીજીએ, અને ગત માંહે સુતક પાતક જોલ. (૧)
ગોરની ગત ગંગા તીરથ માંહે નાહીએ, અને નીમંગ કીજે રે મન;
આ સતપંથ પદારથ તો પામીએ, જે આપણું પુરણ હોય રે પુન. (૨)
પુરણ પુન વિના નવ પામીએ, અને સતપંથ સાચી રે શાંખ;
પાંચે પદારથ તો રૂળ પામીએ, ભાઈ દીલ હોવે રે પાક. (૩)
ભાઈ પાક સાહેબનું રે નામ છે, તે તો જપીએ દિવસ ને રાત;
તમે દુર ન દેખો દીલ માંહે વસે, જેમ અંધા પુલ માંહે વાસ. (૪)
તેમ રોમે રોમે સાહેબ વસે, અને અંતરો નહિ એકતલ;
એમ જાણી જાણી ભક્તિ કીજીએ, જે પરતગ બેડા રે દલ. (૫)
ભાઈ સતે જોડો ને સતે ચાલો, અને રાત સમે નહિ સાર;
એક સકળ વિગ સરવે હેતે રચી, સતગોર સતે ઉતારો પેલે પાર. (૬)
તમે સતના છોડો ભાઈ સુનીવરે, અને સત છોડે પત જાએ;
ઈમાન સરીખો દીવડો તેણે અજવાળે સાહેબ પાએ. (૭)
રહેણી અજવાળાં અંદરનું, અને દિવસે અજવાળાં રે સુર;
તેમ ગટ માંહે અજવાળું ઈમાનનું, અને દોઝે કશા વરસે તુર. (૮)
સુર નારાયણનું તહાં વરસે, અને જે ગટ હોએ સાચું ઈમાન;
તેને દેવલોક પ્રધામ કરે, ભાઈ તે વેકુંઠ માંહે પામે ઠામ. (૯)
ભણે ઈંદ્ર ઈમામશાહ તમે સુણો સુનીવરે, અને સાચું ઈમાન રાખો આજ;
જે ઈનીયાં દુરીજન દૂર કરો, તો સરે છવોનાં કાજ. (૧૦)

ગોરવાણી જ્ઞાન પ મું

- શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા,
 મુનીવરો સાચું ધાઓ અને જ્ઞાન વિચારો, અને શુદ્ધ વિના જ્ઞાન ન હોય;
 જે મુરખ લોક મરમ બાણે નહિ, તે રથા માટે કરણી જોય. ૧
- ભાઈ મેં જોલા ઉન મેં ચલાઉં, અને મેં જોલાઉં ખાણ;
 મેં લાઉં મેં પીલાઉં, તે ઉત્તમ સાદારી રે બાણ. ૨
- મેં આચારી ને મેં વિચારી, મેં અકલ દેવું આપ;
 એ મીટી કેરી પુતળી માંહે, ભાઈ મેં બણુંવું રે બાપ. ૩
- ભાઈ મેં કરતા ને મેં હરતા, અને અવરથી કહું ન હોય;
 જો જોલ રેકમત મેં છોડું તે, પથરને જોલાવું રે સોય. ૪
- ભાઈ કાચે ભાંડે નીર નાં રહે, અને જળ ભરેથી ભાંગી જાય,
 ગ્રેહમાની કોઈ બેસ્ત ના પાવે. પણ આજે સોદાગણ થાયે. ૫
- ગાફલને સુધ ના મુરે, અને નિંદરાયે જોયું આપ;
 એને કાળ હવાયે દાળીયો, જ્યમ ઠંડીયો, તે કાળો સાપ. ૬
- જેને નાગ ઠસે તેને લાહેર લાજે, અને ગ્રેહ આંખે તે અધારાં થાયે;
 ત્યાં બહોત મળે ગાફી, પણ સતગોર વિના જોર ન જાયે. ૭
- આજ સાચા ગાફી સતગોર છે, અને તે સાચા તે ગોર કહેવાય;
 જેણે ચોંદે બવન સરજ્યાં, તે ગોર સત વિના નહિ પાય. ૮
- ભાઈ થોડા માંહે બહોતજ પાઇયે, અને ધરો સળુરી મોમન ભાઈ;
 તમે જકરે લાવો રે જીવડા, બંદા કરોને સતની કમાઈ. ૯
- બણે ઇંદ્ર ઇમામશાહ મુજો મુનીવરો, તમે સતની કરજો રે વાત;
 આ ગટમાંહે ખજાના જોત છે, તમે કીલી કરોને આપણે હાથ. ૧૦

ગોરવાણી જ્ઞાન ૬ ટું.

- શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા,
 આ જીવ છોડાવા સતપથે મળીયા, અને સાચું જોલો મુનીવર ભાઈ
 જો તલ એક જીવું જોલશે તો, તમે જોશે બવની કમાઈ. ૧
- કાળ કોષ લોભ સ્વાર્થને વારીયો, અને અબીમાન ન આણો રે મન
 જો મન મારીને મરસલો કીજાયે, તો પામીયો સાહેબનાં દર્શન. ૨
- સતપથ સાચા સાચ હે, અને સાચા પીર પીજાણ;
 દીન આંદરણા પરગડા, જેમ રહેલી ઉઘાડે બાણ. ૩

ત્યારે જુગમાંદે અંધાડું ટાળશે, અને હોશે તે એકજ વાણુ;
અથરવેદ માંદે એમ બાંખીઆ, સખ હિંદુ હોશે સુસલમાન. ૪
ત્યાર નવેળું માંદે હલ હલાકાર હોશે, અને હોલેલાં હોશે રે દીન;
જ્યારે ચાંદો સુરજ એક જાંપશે, ત્યારે કંપશે ત્રણે ભૂવન. ૫
સાહેબ આપે અસવારી કરશે, અને મેહેંદી ધરાવશે રે નામ;
સરવે કાફરોની કાશળ ટાળશે, ત્યારે પલટાસે સરવે જહાંન. ૬
સવાલાખ વરસનું એક પરખ રચાસે; અને નિર્મળ કરશે દેહ;
નુરવાયલ ફીરસ્તાને હુકમ હોશે, ત્યારે નુરના વરસે મેહ. ૭
ત્યાં જાંખા મેઘા કેનર આવસે, અને આવસે પાંચસાત નવખાર;
જ્યારે અનંત કરોડી દેવ આગળ હોસે, ત્યારે સહુ કોઈને દેશે દેહાર. ૮
ત્યાં ઢાલ હદામા ને અતી ઝોચ્છવ, અને ઘર ઘર મંગળ ગાય;
સાહેબને પુજવાના ફળ તમે પામશે, તેના સુખ કઠ્યાં નવ જાએ. ૯
ત્યાં દેવ દુનીઆનો હોશે પટાંતરે, અને પુજના ફળ તમે પાઓ;
મુનીવરની કાયા અમર હોશે, તાહાં દુનીઆ સરવે મરી મરી જાએ. ૧૦
ભણેએંકર ઇમામશાહ તમે સુણો મુનીવરે; અને કમર બાંધીને યાઓ હોશીઆર;
સોદન નહેડા આવીઆ, તેને વિલખ નહિ રે લગાર. ૧૧

ગોરવાણી જ્ઞાન ૭ મું.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

સતગોરશું સતપંથ જાણીએ, અને સાચા મુનીવર સોએ;
જેણે દુનીઆશું રંગ માંડીઆ, તે તો પુરણ પાપી હોએ. ૧
આંહી પેટ ધધો સૌ કોઈ કરે, અને જીવની ખજાર ન જુએ રે કોએ;
પણ જીવની ચિંતા જે કરે, આજ પુરી સોહાગન સોએ. ૨
આજ પુરી સોહાગન સો કહીએ, જેણે હરી ઝોળખ્યા આજ;
પણ સતપંથ અજવાળે જે જાગીઆ, તેનાં પુરણ સીધાં રે કાજ. ૩
બાઈ જેનાં સત તો સરવે ગયાં, અને વતના દેખું રે કાંઈ;
પણ જે પાવયાએ બાળક પ્રસવે તો બેઈમાની અમર હોય. ૪
આ સતપંથ વહોરી જેણે લીલ કરી, અને ચાલ્યા તે ચારે રે દેશ;
જેણે પીરશાહને નહિ ઝોળખ્યા, તેને હેયડે લાગી મેશ. ૫
જેણે મેહેંદી મઢી ન જાણીઆ, અને જે ઢાવે લાગ્યા રે ગેમાર;
તેણે કમાઈ ખોય જુગ ચારની, તેનો ભડ પડયો રે અવતાર. ૬
બાઈ શાહોજી પુનમના ચંદ્ર છે, તે ખેણુ ખેણુ પ્રગટ હોય;
જે આપે ન જગાવશે, તેની કળા ન જુએ રે કોય. ૭

સાહેબ સહેત્ર ઘોડા પલાણુસે, અને હોશે તે હલ હલકાર; ૮
જ્યારે દેત્ય કાઢીંગાને મારશે, ત્યારે ત્રણ જીવનમાં હોશે ભયકાર.
મહેલી સુલતાન જ્યારે આવશે, ત્યારે મુકરાંને કતલ કરાય;
એક આહર વેદ બહાવશે અને તહાં કાયર નાહા રે જાય. ૯
ભાઇ ધોરી હસે તે ધર ઝાલશે, અને તે પુરણ પાવે રે નર;
જેણે ગોરનાં વજન શીર ઉપર લીધા, તે તે સ્વર્ગ પામ્યા ભરપુર. ૧૦
બહે બેંદર ઇમામશાહ તમે સુણો મુનીવર, તમને નીંદ્રા કેમ કરી આશે;
આજ વખડી વેળા આવી પોતી, તેમાં જકરે દર્શન થાએ. ૧૧

ગોરવાણી જ્ઞાન ૮ મું

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

ભાઇ એ કહીયુગ માંહે કાંઠીગો આવશે, એનાં એ છે પેલાં એધાણુ; ૧
જે ઇમાન વોણાં ને અકલ હીણાં, તે જીવ જીવશે સારી રે જહાંન.
સાત પેઢીનાં સગાં દેખાડશે, અને દેખાડશે માયને બાપ; ૨
એણી પેરે સરવેને પરબોધશે, કાશી વિશનવ જાપાવશે જાપ.
તેના ચોવીસ ચેલા ચરપટ કરતા આવશે, અને મુખ માંહેથી બોલશે ભાંડ; ૩
તે પાણી મંત્રીને ઘરત નીપાવશે, વેળુ મંત્રીને કરશે ખાંડ.
કાઠીંગો અર્ચંગ આસન પુરી ને ગેસસે, અને પુરસે તે સહુ કોઈની આશ; ૪
એણી પેરે સરવેના ઇમાન લેશે, પછે સરવે કોઇ થાશે નીરાશ.
કાઠીંગો છ માસ લગી હથીયાર બાંધશે, તે તે શુદ્ધી કરસે પેર; ૫
સુરજ્વરાણી કમલા કુંવરને શીખામણુ દે, તમને મલશે પોતાને ઘેર.
કમલા કુંવરને રાજપાટ સોંપીઆ, અને તમે સઘળાં કરજો કાજ; ૬
અરથ ઘરથ ધનમાલ સોંપીઆ, અને સોંપીઆ મહાચીજી નગરીનાં રાજ.
કાઠીંગો ચરપટ ચાળા કરતો આવશે, તે નદી સરસવતીએ કરશે મેલાણુ; ૭
સતી લોકોનાં સત ચુકાવશે, એણી પેરે સહુ કોઈના લેશે ઇમાન.
આજ કહીયુગની વખડી વેળા છે, તેમાં તમે મુનીવર થાઓ હુશિઆર; ૮
કાલે કરતાં આજ કરજો, પછી શાહા અલી થાસે અસવાર.
જીસ દીન સંવત ચચોતરો પુરો હસે, અને ચેત્ર માસ ને ચુરવાર; ૯
તીસ દીન સાહેબનાં સેન ચડસે, ત્યારે અલી ઇમામ બાંધે હથીઆર.
ભાઇ વેળા પોતી ને રત પાત્રી, અને હેતના વરસે નર; ૧૦
જ્યારે સોએ નિસાન પુરાં હોશે, ત્યારે પછમ દિશાએ ઉગસે સુર.
બહે ઇંદ ઇમામશાહ સુણો મુનીવર, આ જીવને કાંધે પાડો રે જાંબળ; ૧૧
પેલાં ચેતી શકાય તો ચેતજો, પછી તુટશે પુનતી પાળ.

૧૦ ગુગરીનાં ગીનાન.

રચનાર-સૈયદ ઇમામશાહ.

ગીનાન ૧ બું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે ગુગરીકી પાસે એક મલાએક બેઠા, તે જુએ સાચા મુમનની વાટ હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ રાત દિવસ મલાએક સેવા માંહે ઉભા, કે સાચા મુમન ક્યારે આવે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરત લોકમાંહે જે કોઈ સાચી પ્રીતે જાગે, તે ગુગરીને નીચે આવે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ સાચી પ્રીતે જે કોઈ ગુરનરને આરાધે, તો તે ગુગરીને તલે બેસે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ ગુગરી તલે ગુરનર આપજ બેઠા, તે સાચા મુમન ત્યાંજ આવે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે ગુગરી જે દીડી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર હરે ભાઈ.

ગીનાન ૨ બું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તેનું તેજ અંદરમાં સરીખું હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તેની નીચે એક ઢાલણી તે ઢાલણી પર હુકું અપાર હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે હુરાં આગલ એક પરી જે બેઠી, તે પરીના હાથ માંહે તુર નીસાની હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરત લોકમાંહે જે કોઈ પ્રભાતે જાગે, તે પરી તેની જુવે છે વાટ હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે પરી જે દીડી, તે પરી જાણે તુરાની જોત હરે ભાઈ.

ગીનાન ૩ બું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે ગુગરી હેઠે એક રંગજ લાગે. દસ આસમાનથી મલાએક આવે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે મલાએક દરૂદ નીમાજ જ પઢે, તે સાચા રખીસરને કાજે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ અકબી રાતે જાગે, તેને કાજે છકર કરે છે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે ગુગરી જે દીડી, તે દીડીનું વાતુ હમ કહેવે હરે ભાઈ.

ગીનાન ૪ મું.

હરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેનું તેજ અનંત દીસે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે શુગરી નીચે એક સતીજ બેઠી, તેનું નામ તો મહાસતી કહીએ હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે સતીના હાથ માંહે એકજ માળા, તે તો ફેરવે ને છકર કરે છે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ મરત લોકમાં જે કોઈ સીલ સંતોષ રાખે, તે સતી તેની જુએ છે વાટ હરે બાઈ.
 હરે બાઈ બહુ પીર ઇમામશાહ અમે સતીજ દીઠી, તમે તે સહિ સાચું કરી બહો હરે બાઈ.

ગીનાન ૫ મું.

હરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેનું તેજ અનંત દીસે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે શુગરી નીચે એક રથ જો ખડા, તિસમે અનેક મલાએક બેઠા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે અનેક મલાએક છકર જ કરે ઉસમે જપ તપ કરે શાહાકા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ મરત લોક માંહે જે કોઈ દો પોકર બગે, તાકું વે મલાએક માગે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ બહુ પીર ઇમામશાહ અમે સાચું જ બોલ્યા, તે દીઠીયું વાતું હમ કહેવે હરે બાઈ.

ગીનાન ૬ મું.

હરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તે શુગરીનું તેજ અપાર હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે શુગરીની નીચે એક છુરાખ જો ખડા, સો છુરાકે નુરે નીપાયા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તેની આગલે એક પુરખ જ ખડા, તે તો અથ જાલીને ઉભા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે પુરખકે મુખમાંહે એસી જો વાણી, આવો આવો કરીને પુકારે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ શાહાપીરને પીછાણે, તો તે શુગરી નીચે આવે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે મોમન છુરાક ઉપર બથેકે ગે, તે તો સરગની સહેલ સરવે દેખે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ પીર ઇમામશાહ ઇયુંજ બોલ્યા, સાચા મોમન સોઠી પીછાણો હરે બાઈ.

ગીનાન ૭ મું.

હરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેની જોત નીરમલ હોયે હરે બાઈ.
 હરે બાઈ શુગરી નીચે બીછાંજા જો પડયાં, તીસ ઉપર પુસ્તક રાખ્યાં હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે પુસ્તક માંહે અખર અજબ, તે માંહે લોક કલમે લખ્યા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ તે પુસ્તક આગે એક મલાએક ઉભા, તેના હાથે હીરા જડેયા હરે બાઈ.
 હરે બાઈ ઉનકે અજવાલે તે પુસ્તક દીસે, ચોર સાહકી સફાઈતી કાઢાયે હરે બાઈ.

છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ રાત હીન જાગે, અને ગુના ગીનાન સંભલાવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મલાએક ઉભા તેનું વાટું જુએ છે, તે પુસ્તક પાસે વેલા આવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ જે શાહા પીરકી સાચી ફરોદજ આવે, તે તો ગુગરી નીચે આવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઉનું બીજાંજી ઉપર ઉનકું બીકાવે, અને પુસ્તક પાસે રાખે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે બીજાંજીપર બેઠા, તો તમે સાચું કરી માનો છરે બાઈ.

ગીનાન ૮ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તે ગુગરી છે સુરજ સમાન છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે ગુગરી નીચે એક છત્રજ ઢાળ્યા, તીસ છત્રકા તેજ અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ છત્ર હેઠે એક નર જે બેસેલા, તે તો સુમનની જુવે છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ એક મના રહેવે, તે તો બેસસે નર કે હજુર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે નર તો નુરે નીપાયા, તીસકે જીને જોત મીલાયા છરે બાઈ.
 છરે બાઈ છત્ર તલે બોહોત સજ્જાર કીધા, રાત દિવસ માલામ ન સુજે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ પીર એંદર ઇમામહીન સાચું જ કહેવે, નજરો નજર મીલાવું છરે બાઈ.

ગીનાન ૯ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તેનું તેજ તો છે અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે ગુગરી નીચે એક પુરસી જે રાખી, ત્યાં હુરાંઉ છે હજાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ હુરાંઉકે હાથ માંહે નુર કચોલા, તે ઉભી અરદાસ માગે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ ત્રણ ટાણું જાગે, તે હુરાં તેની જુએ છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે હુરાં જે દીકી, તેને નુર કચોલાં છે હાથ છરે બાઈ.

ગીનાન ૧૦ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તેનું તેજ જલકે અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તેની જલકાર સાતે આસમાન સુજે, અને દેવતા શીર નામે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ગુગરી નીચે તો મલાએક રહેવે, તે તો કરે છે શાહાસું વાત છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઉનકે પાસ એક સીંગાસણ રાખ્યાં, ઉનકા તેજ અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઇનકે આગે મીછે હુરાં જે ખડયા, તે તો કરે છે શાહાસું અરદાસ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે નારી આપજ રાખે, તે હુરાં તેની જુએ છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે સાચું જ કહેવે, તે નારી તો હુરાંમાંહે બસજે છરે બાઈ.

સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના મુળ સિંદ્ધાંત પ્રમાણે લૌણા હિંદુઓને ભરમાવી પોતાના પીરાણા સતપંથમાં મેળવી અંતે મુસલમાન બનાવવાનોજ ઇરાદો ખાસ ધ્યાનમાં રાખ્યો છે, અને એજ ઉદ્દેશથી પોતાના બનાવેલા દરેક શાસ્ત્રોમાં ઠેર ઠેર એ કલ્પીત પંથનોજ મહિમા ગાયો છે, અને સાથે સાથે સ્વાર્થ-બુદ્ધિને અનુસરી દરેક વિગેરે બીજાં અનેક લાગણ્યો જે આપે, તેમનેજ માટે સ્વર્ગ નિર્માણ થયેલું છે એવી એવી પણ અનેક લાલચો આપી છે. એ ઉપરાંત પીરાણા સતપંથીઓ સિવાયના અન્યધર્મીઓને માટે તો દોષકલ્પ નિર્માણ થયેલું છે એવું પણ ઠેર ઠેર પોતાના દરેક શાસ્ત્રોમાં કહી ગયા છે.

જીજ્ઞાસુ એટલે સ્વર્ગની જોઈ આગ્યાની ગપ કથા તેમાં પણ ઇમામશાહ જણાવે છે કે, ત્યાં જેટલા પીરાણા સતપંથીઓ હતા તેટલા સ્વર્ગનાં ઉત્તમ સુખો ભોગવતા હતા અને અન્ય સંખ્યાબંધ હિંદુઓ તથા મુસલમાનોને અસહ્ય દુઃખ ભોગવવું પડતું હતું. એવી એવી અનેક પ્રકારની ગપ કથાઓ ઇમામશાહ પોતાના ઉભા કરેલાં શાસ્ત્રો જેવાં કે; જીજ્ઞાસુ, વીસટોલ, ગોરવાણી અને દશ ગુગરીનું જ્ઞાન વિગેરેમાં વર્ણવી ગયા છે. એ સઘળાંની ટીકા કરવી એ પણ ફક્ત એકજ વિષયની પુનરેકતી કરવા જેવુંજ છે, કારણ કે પીરાણા સતપંથના દરેક શાસ્ત્રોના મુખ્ય મુદ્દા, હિંદુઓને પોતાના ધર્મથી બ્રહ્મ કરી મુસલમાન બનાવવા, તથા દરેકના દોકડા લઈ એ ભોળી પ્રબળ બીજા ભાગતી કરવી એ સિવાય બીજો કશો નથી. અને એ બધાની મુદ્દરૂપ ટીકા તો ઇમામશાહની જીવનરેખાના પ્રકરણ ૭ માં આપણે આગળ વાંચી ગયા છીએ. પરંતુ જીજ્ઞાસુમાં માં તો સૈયદ ઇમામશાહે હિંદુ અને મુસલમાન બંને ધર્મનું હડહડતું અપમાન કરી પોતાના એ કપોળ કલ્પિત સતપંથનો મહિમા વધારવાના હેતુથી સ્વર્ગ જોઈ આગ્યાનું વર્ણન કરતાં જણાવ્યું છે કે; નુરસાહે અંદનવીર કે જે જીજ્ઞાસુનો અવતાર હતો તેને પોતાની (ઇમામશાહની) સાથે સ્વર્ગ અતાવવા મોકલ્યો હતો.

ઇમામશાહ ત્યાં નજરે જોયેલા દેખાવનું વર્ણન કરતાં પ્રથમ દર્શવતું વિવેચન કરે છે કે, કેટલાક નાગાઓ ત્યાં રહન કરતા હતા, કેટલાક અગ્નિથી બળતા હતા, કેટલાક બાહરે ઉભા ઉભા પોકાર કરતા હતા, તો કેટલાક બેઠા બેઠા ખાતા હતા, તો કેટલાક ભુખથી પીડાતા હતા. આવો દેખાવ જોઈ ઇમામશાહે તેમને પુછ્યું કે; “તમે શું શું કૃત્યો કર્યો છે કે જેથી તમને આવી આવી વેદનાઓ ભોગવવી પડે છે.” ત્યારે નાગાં ભુખ્યાંની જમાત બોલી કે; “અમે મૃત્યુ લોકમાં સતગોરને ઝોળખી દાન કર્યું ન હતું તથા ખાનામાં ઉઠાસડું નહોતું કર્યું, તથા વસ્ત્રના દાન કર્યો નહોતાં, જેથી અમે વસ્ત્ર ન મળવાથી નાગા ઘઈ ભુખ્યા રહેવું પડે છે. આવું દુઃખ અમને મહાદાન સુધી ભોગવવું પડે છે.” વળી કેટલાક લોકો રોતા ફરતા હતા, તેના કારણમાં તેમણે જણાવ્યું

કે, જેઓ ગત જગ્યામાં લેવા થયા ન હતા, તેમને અત્યારે શેવું પડે છે, તથા જેમણે સુતક પાતક સતપંથના નિયમને અનુસરી ઉતાર્યાં ન હતાં, તથા ગત જગ્યા કેતાં ખાનામાં લેવા ન થયા હતા તેમને અત્યારે તોખાં તોખાં પેાકારવાં પડે છે, તથા દરોહ વિગેરે લાગા ન આપ્યા હોવાથી અત્રે બુખે મરવું પડે છે. આ ઉપરથી વગી ઇમામશાહ પોતાના સતપંથી સુરીદોને સમજાવે છે કે; “ ચેતલુહારા તમે ચેતજો, એટલે હે સતપંથી મુમનાઓ તમે ચેતીને ચાલજો, એટલે દરોહ વિગેરે બીજાં અનેક લાગાઓ આપજો નહિતર પછી ઉપર બતાવેલાં દુઃખો તમારે ભોગવવાં પડશે. ”

ત્યારપછી ઇમામશાહ આગળ વાલ્યા ત્યાં આગળ એક ઠેલીઓ બીછાવેલો હતો, તેના પર કેટલાક જીવો મુતેલા હતા, તથા કેટલાક આનંદ વિગેરે કરતા હતા, તેમને પુછતાં તેમણે જવાબ દીધો કે; “ અમે સતપંથ સેવ્યો હતો, તથા દરોહ વિગેરે લાગાઓ આપ્યાં હતાં, તથા તમારા બાપદાદા કમીરદીન, સદરદીનને પુજ્યા હતા, તેથી અત્યારે આનંદ ભોગવીએ છીએ. ” ત્યાંથી આગળ જતાં ઇમામશાહના જોવામાં અસંખ્ય હિંદુઓ આવ્યા. ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે જેટલા હિંદુઓ મરી જાય છે, તેટલા ત્યાં જાય છે. ત્યાં તેઓ પોતાની કરણી પ્રમાણે મુખ્ય દુઃખો ભોગવે છે, અને તેને માટે વધારામાં ઇમામશાહ કહે છે કે;

“ દુનીઆમાં જેની માટી બળે ભાઈ તેનાં મોઢાં કાળાં થાય.

સતગોર ઇમામશાહ વિના જે કરણી કરે તે હજી આસમાને જાય:

પછે આખરે જતાં જે પડે. તેની કરણી રદ જ થાય.

સતપંથ વિના તે ખોટા કહીએ અને ખોટા તે સર્વે ધામ,

જો આજ ઇમામની સેવીએ તો પોંચીએ ભેંસત સુકામ.”

ત્યાંથી ઇમામશાહ આગળ વાલ્યા, અને જુવે છે તો કેટલાક મુસલમાન જીવો જોવામાં આવ્યા તેમાં એક જાગે, એક મુવે, તો એક અરદાસ કરે એવી સ્થિતિમાં હતા, એ જોઈને સેયહ ઇમામશાહ પોતાના સતપંથી મુમનોને સંબોધીને કહે છે કે;

“ રમુલનું દીન તો સાચું કહીએ, જેમાં અલીજીનાં અવતાર;

પણુ ઓળખ્યા વિના સર્વે કાચું, તેને ન થાએ શાહના દીદાર. ”

એટલે કે મુસલમાની ધર્મ તો સાચો, પરંતુ તેમણે ખરા સતગોરને ઓળખ્યા ન હતા, જેથી તેમને આ દુઃખો ભોગવવાં પડે છે. એ ઉપરથી ખરા ગોર તો સેયહ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેના બાપદાદાઓજ છે એટલે કે; પીર નુર સતગોર, પીર સલ્તઉદ્દીન, પીર મમસદીન, પીર નલીરદીન, પીર સાહેબદીન,

પીર સદરહીન, પીર કબીરહીન તથા પીર ઇમામશાહ જ છે. *જેથી એ બધા શુદ્ધિએને માની તેમના સુરીઠ બની તેમના વારસોને દરોઠ વિગેરે આપે તેવાનેજ સ્વર્ગનાં અનેરાં સુખો મળવાની આશા હોય છે.

ત્યારપછી ઇમામશાહ આગળ જતાં સાતમે આસમાન જાય છે, અને તે જગ્યાનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે, ત્યાં બધા કલપસુગના દેવો એકઠા થયા હતા, તથા ઇમામશાહના આપદાદા પણ ત્યાં હતા, તે ઉપરાંત હરિશ્ચંદ્ર, યુધિષ્ઠિર વિગેરે પણ જીવતા ત્યાં હતા, ઇમામશાહને ભેધ પીર કબીરહીને પુછ્યું કે; “ તમારી આ દેહે તમે અર્ધિ ‘ સ્વર્ગમાં ’ કેમ આવી શક્યા ? ” ત્યારે ઇમામશાહએ કહ્યું કે, ‘ મને દુરશાહનો હુકમ છે જેથી સ્વર્ગ ભેવા આવ્યો છું, માટે સ્વર્ગની કુંડીઓ મને આપો. ’ જે ઉપરથી પીર હસન કબીરહીન પાસેથી સ્વર્ગની કુંડીઓ લઈ ઇમામશાહ સ્વર્ગના દાર પાસે જાય છે, ત્યાં પોતાની ઝોળખાણ આપવાથી મુરી કીરસ્તાઓ સ્વર્ગના ચારે દરવાજા ઉઘાડી આપે છે, તે દરવાજાઓનાં તાળાં કુંડી પણ સોનાનાં બનાવેલ હતાં તથા બારણા સોનાનાં હતાં અને સાપું રૂપાની બનાવી તે સઘળાં માંહે હીરા માતી જડયાં હતાં. તે ઉપરાંત એક એક દરવાજા આગળ ચાર ચાર હજાર સુરજ હતા, તથા ચંદ્રમાનો તો પારજ નહોતો. એવા એવા અનેક પ્રકારે તે દરવાજાઓનાં વખાણ કર્યા છે. તે ઉપરાંત ત્યાંના મહેલોનું વર્ણન કરવામાં તો કરી મણુજ રાખી નથી, તેની દીવાલો તો સોનાની ઇટે અને કેશર કસ્તુરીના ગાસથી ચણી બનાવેલી હતી. એવા એવા સુશોભિત મહેલો જેઓ ખરા સતપંથીઓ હોય તેમને મળે છે. ત્યાંથી આગળ વધી મહેલની અંદર ગયા, તેનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે, તેની અંદર રૂપાના ઢાલીઆઓ પાયરેલા હતા, કે જેના તેજનો પાર જ ન હતો. તે ઉપરાંત હરેક ઢાલીઆ આગળ પચાસ પચાસ સુંદર હુંડાંઓ ઉભી રહી હતી. એવા એક ઢાલીઆ ઉપર જઇને ઇમામશાહ બેસે છે, તેને અલી નબીની આલ જાણી સર્વે હુંડાંઓ ધુજવા લાગે છે કે હવે તેમના કેવા હાલ થશે, તે સર્વે કાચમાં પાનનાં બીડાં લઇને પોતાના કંથની વાટ ભેટી હતી, કે ક્યારે તેમના પતિ ત્યાં આવે અને તેને બીડાં અપાય તે સઘળી હુંડાંને સંબોધી ઇમામશાહ વળી પાછા પોતાના સેવકોને લલચાવવાના ઉદ્દેશથી કહે છે કે; “ હે રૂપવંતી હુંડાંઓ ! જેઓ મૃત્યુ લોકમાં સતપથ સેવશે, અને પુરી દરોઠ તથા બીજા લાગ્યાઓ આપશે, તેઓ તમારા ભરથાર થઇને આવશે, તેમની સાથે તમો ખરાખર રૂપ રંગ સજી આનંદ વિલાસ ભોગવજો. ”

આ ઉપરાંત વળી પોતે બેઠા હતા તે ઢાલીયાનું વર્ણન કરવાનું રહી ન જાય એવા હેતુથી જણાવે છે કે, હે સુનીવશે ! એટલે હિંદુ ધર્મથી પતિત થયેલા સુમનાઓ ! ! “ હું તે ઢાલીઆના શું વખાણ કઈ ! ” સોનાના તો

તેના પાયા હતા, અને રૂપાની ઇંચા હતી, તથા હીરની દોરીથી તે વણેલો હતો, તે ઉપરાંત તેની ઉપરના બીજાનાં પણ તુરના હતાં, તથા ચાર પાઇએ એક એક રત્ન જડેલું હોવાથી બહુ પ્રકાશમાન દેખાતો હતો. એ બધું એક એક સતપંથી મુમનને માટે સંયત્ત ઇમામશાહે સ્વર્ગમાં રીઝવડ કરી રાખ્યું છે; આ ઉપરાંત વધારામાં સત્તર સુરજદંગી અને સત્તર ચંદ્રદંગી હુરંગો, તથા ચાર ચાર દેવ કન્યાઓ, તેમજ એક અરધ અંગની અને પાંચસો તુરાની કુંવર (વગરે એક મુમનને આપવાની ગોઠવણ કરી રાખી છે. વધારામાં દુધ, મધ અને શરાબથી ભરેલા ચાર ચાર પ્રકારના હોળે દરેક સતપંથીઓને માટે રાખી મુક્યા છે ત્યાંથી આગળ જતાં કોટ દીકો, તેને વિસ્તાર પણ પાંચસો ગાઉ લાંબો અને પહોળો હતો તેની અંદર આવેલ ભાગનું રાજ એક એક સતપંથી મુમનને માટે નિર્માણ કરી રાખેલ છે. આવી આવી અનેક લાલચો આપી પોતાના સતપંથી સેવકોને કરમાવ્યા છે તથા એમ પણ કહ્યું છે કે, એકોતેરસો પરીઆ બાપના, એકોતેરસો માયના અને સાત પરીઆ સાસરાનાં નો એમ એક સતપંથીથી ઉદાર થાય છે. આ બધા ઉપરથી વળી પાછા ઇમામશાહ જણાવે છે કે; “ ધન ધન ભાઈ તે મુમનને જેણે સતપુરૂ ઇમામશાહની માની વાત. ” આ બધું જેઈ ઇમામશાહ પાછા છૂટું આસમાન આવ્યા, ત્યારે ઇમામશાહના બાપદાદાઓએ કહ્યું કે “ ધન ધન ઇમામશાહ અવતાર.”

ત્યારપછી ઇમામશાહ પાંચમે આસમાન બ્રજ છે, ત્યાં ઇંદ્ર રાજ રાજ કરે છે તેને જોતા આવ્યા, પણ ઇંદ્ર મહારાજની તો કશી કહીમતજ ન લાખી. ત્યાંથી ચાલ્યા અસમાને આવ્યા ત્યાં નવલાખ તારાનું રાજ્ય જોયું, ત્યાંથી ઇમામશાહ બીજે આસમાને આવ્યા, ત્યાં ચંદ્રમાનું રાજ્ય જોયું, ત્યાંથી આગળ જતાં પહેલે આસમાન પહોંચ્યા ત્યાં સુર્ય ભગવાનનું રાજ્ય જોયું કે જ્યાં સર્વોભાણ રાજ્ય કરે છે. એટલી વાત ઇમામશાહે જણાવી; પરંતુ ઇંદ્ર મહારાજ, હુ, ચંદ્રમા, તારા અને સુરજ ભગવાને તેમનો સત્કાર કર્યો કે કેમ તે તો જણાવ્યુંજ નથી. તેમ તે ભુવનોનો કશે ઉદ્દેશ પણ કરેલો નથી. ત્યાંથી આગળ વધતાં મેરૂ પર્વત ઉપર ગયા, ત્યાંની અનોપમ લીલા જેઈ ઘણા ખૂશી થયા, અને હાજરબેગ નામના ગુલામને સાથે લેઈ ઇમામપુરી કેતાં પીરાણામાં આવ્યા હતા.

ઉપર દર્શાવેલા પ્રકારનું સ્વર્ગ ઇમામશાહ જેઈ આવ્યા છે એમ લોકોને જણ કરવ ખાતર ત્યાંની નીશાની રૂપ એક સોનાની ઇંટ લેતા આવ્યા છે. કદાચ હીરા માણેક કરતાં એમને સોનાજ વધારે પ્રીય હોય એમ માલમ પડે છે.

ઉપરથી કથા વાચતાં હરકોઈ સતપંથીઓના મોઢામાં પાણી છુટે છે, દર્શોઠ દીધાથી અને સતપંથ પાળ્યાથી હીરા માણેકથી જડેલા મહેલો, પચાસ

હુંસાંચો, પાંચસો છેકરાઓ વગર મહેનતે તૈયાર મળે એ વાત કોને ન ગમે. આવી આવી અનેક પ્રકારની લાલચો આપવામાં ઇમામશાહે જરા પણ કંજુસાઈ કરી નથી. ખરી વાત તો એ છે કે, પરંપરાઓને વટલાવી પોતાના ખીચડીયા સતપંથમાં મેળવી, તેની યુર્જાઈનો ભોગ બનાવી પૈસા નીચોવી લેવાના જ નીચ હેતુથી ઇમામશાહ મોઢાના મીઠાસની ઉદારતા વાપરેજ ગયા છે અને પોતાથી બને તેટલી મહેનતે સ્વર્ગનું પણ એવું ઉત્તમ વર્ણન કર્યું છે કે જરૂર એ સુમના સતપંથીઓ લોકાયા વગર રહેજ નહીં.

એ ઉપરાંત વીસટોલ, ગોરવાણી અને દશ ગુગરીનું જ્ઞાન વિગેરે ઇમામશાહના બનાવેલ સઘળાં શાસ્ત્રોની ખાસ મતલબ પણ એજ છે કે, પોતાના સતપંથી સુમન સેવકોને મોટી મોટી લાલચો આપી દર્શોદના પૈસા કઢાવવા અને અતે તેમને સુસલમાની રાહત ઉપર લઈ જવા સિવાય બીજી કશી જણાતી નથી. દશ ગુગરીના જ્ઞાનમાં પણ ઇમામશાહ સ્વર્ગમાં નજર નજર જોયલી વાતો જ કરે છે. આનું પોતાના મતિહીન હિંદુ સુમના સેવકોને ગળે ઉતારવાના પ્રયત્ન સિવાય તેમાં કશુંએ નથી. તે સિવાય ચેયદ ઇમામશાહે પોતાના સતપંથી સેવકોને સ્વર્ગની જૂઠી લાલચો આપી પૈસા કઢાવવાના હેતુથી દર્શોદના લાગાના કર વિષે ભારે ભાર મેલીને બોધ કર્યો છે, અને તેના માટે સુમન ચેતામણી નામના પોતાના રચેલા શાસ્ત્રમાં જણાવ્યું છે કે;

“ એજ લજ ચોરાસી તો છુટીએ, બે રહીએ આપણા સતગુરુ કે કરમાન માંહે;
દર્શોદ દીજે સતગુરુ મુખે, તો વાસો હોવે અમરાપુરી માંહે.
એજ અમરાપુરી છે આગળે, તેનાં સુખ કહ્યાં નવ જાય;
સતગુરુએ કેતાં ઇમામશાહે દીઠી તેવી કહી છે, ત્યાં હુરમ લાયક માંહે.
એજ અનંત મેવા છે તે મહેલમાં તે ઘરની શોભા છે ત્યાંય;
મોમન રખીસર તે મહેલમાં લીજા લાડ કરશે ત્યાંય.
એજ એવાં ઘર તે જીવ પામસે જે ચાલસે આપણા સતપંથ માંયે,
ખરા દર્શોદી સુકીતવંતા તેની શાખ છે એલમ માંય માટે—ચેતન હારા તમે ચેતને.

વળી ઇમામશાહે દર્શોદ માટે કહ્યું છે કે:—

એજ એ ઘર દર્શોદ જ દીજીએ, તે માંહે આજસ ન કરીએ લગાર,
અનેક જીવ આગે એધથી તેજે બોળખીઓ પોતાનો ભરથાર;
એજ દર્શોદ વિના નહીં છુટસો સાંભળો સુનીવરો કહું છું વારંવાર.
દર્શોદમાં સુમન ન સમજે તેટલા માટે ઇમામશાહે ખુલાસો કર્યો છે કે:
એજ દર્શોદ તે કમાણીની દશમી પાંતી કહીએ તે તો આલો એ નરજીયું અહાર;
ચાળીઓ તે પીર મુખે આલીએ, એ છે સુમન તથો ખાસ વહેવાર.
એજ દર્શોદ કેતાં જે જીવ ડોલાવશે તેનું હાલ માલ નહીં રહે પરિવાર !!!
કિયા હીજા જીવ નહીં તરે, સતગુરુ ઇમામશાહ કહે છે પુકાર.
એજ કલજુગની સગ છે દોહલી, એ સુમનભાઈ તમે રહેજો હુંશીયાર;

દશેાંદ દેળે આ સતગુરુ મુખે (કહેતાં ઇમામશાહને) તેથી ઉતરશે પેલે પાર.
 એજ દશેાંદ નહીં દશે સતગુરુ મુખે તે તો કાયર થાસે ને ખાસે રે માર,
 તેના હેડામાંથી અમી ઉડસે તારે જીવડો તે કરશે રે પુકાર ! ચેતન
 એજ મહારે પદાર્થ સરીખો આ માનખો તેને સદગુરુજીએ ધર્મ દીધો સંભાળ,
 તે માંહે સાચા મુનીવર આપણા તેને સ્વામી રાજે લેશે ઉગાર.
 ખાસ કરીને તો એજ તે માંહે ખરા દશેાંદી જે સુકીતવંતા તેજી તો ખાંધી પુરની પાર,
 તે જ્ઞાન વીચારી ચાલસે તેને કલસુગ નહીં લોપસં લગાર.
 ખરી દશેાંદ તેને આલીએ એ તો ખટયા નીરે સંભાર,
 એજ તે સતગુરુની પાંતી અળગી કરે, અને બાકીનો કરે પોતાનો અહાર.
 તે માંહે થાસે ખરકત ઘણી (ભુખની !) તેનો સેસો મ આજીએ લગાર,
 ભાઈ રે દશેાંદ આપણને દીધા વિના નહીં ચાલસે, એ ગુરુનર લોલી નહીં રે લગાર.
 એજ દશેાંદ તે દશમી પાંતી કહીએ તે દેળે નરઅલીજીને અહાર,
 ચાળીઓ અમારો ચાલજે એ પીર મુરીદનો છે વેવાર.
 એજ સતગુરુના વાયકે તે સાચા ચાલજે, દેળે સતગુરુ મુખે દશેાંદનો અહાર,
 ચાળીઓ તે પીર મુખે આપજે અને કરજે તે સુકીત અપાર.
 એજ ખરાં દશેાંદી સુકીતવંતા તે તો આવસે અમારે દુવાર, (પીરાણામાં)
 આખરની વેળા જ્યારે આવશે, ત્યારે તે ઉતરશે પેલે પાર.

ઇમામશાહ બાર દધને પોતાના શિષ્ય મુમનોને કહે છે કે:—

એજ ઇમામશાહના વંશ સૈયદો જેવાને સુપાત્રે દાન દેતાં ઓહુ
 આણસે અને બીજે પાંખડે રાખસે વેવાર,
 તેને શ્રી સતગોર ઇમામશાહ પોતાનો નહીં કરે તે તો જસે નરગને દોવાર.
 એજ જે સૈયદ જેવા સુપાત્રને દાન દેતાં ઓહુ આણસે અને ચારે
 ચરખડે તે રહેશે હુશીયાર,

પણ ભાઈ મુમનો સતપંથ વિના ધર્મ છે જેટલાં તે તો સર્વે મીથ્યા સાર !
 એજ જેણે સતગુરુએ ધર્મ દધને ઇમામશાહના વંશ સૈયદ દેખાડીયા
 પ્રગટ હાજર બામું પાત્ર અવતાર,
 બીજા સંસારથી શુભજ રહીએ એક સતગુરુ સૈયદ મુખે રાખીએ વીચાર.

ઇમામશાહે ! આ કપ્રસ્તાની પથે ચડેલા પોતાના શિષ્યોને તેમની શ્રદ્ધા
 જોઈ જોઈને કુંડી કુંડીને દેલી ખાવાની યુક્તિ રચી છે, તે સાથે કંઈક આમ
 બેદનો પણ ઉપયોગ કર્યો છે. દશેાંદ દેવામાં જરા પણ મન કચવાય તો
 ઇમામશાહ કહે છે કે, એ મુમનોના હાલ મલ ને પરિવાર પણ નહિ રહે, એટલે
 તેનું નખોદ જશે ! હેડામાંથી અગ્નિ ઉડશે ! ચાણાઓ પાળે છતાં દશેાંદ ન ભરે
 તો કિયાહીન કહેવાય, એટલે તે તરશે નહિ એવું ઇમામશાહ પોકારી કહે
 છે. ઇમામશાહને પોતાનેજ નહિ પણ તેના પરિવાર સૈયદોને પણ દશેાંદ આપવી !
 બુઝો તો ખરા પોતાની પાછળ પેદીની પેદી સુધીના સૈયદોના પેટની પણ
 તે બિચારા જીવને કેટલી ચિંતા થઈ હતી; તેને ખબર તો હતી જ કે

આમળ જતાં બધું પોગળ ઉઘાડું થશે એટલે કહી રાખ્યું છે કે જીજ્ઞાસુ સંસારી માણસો અને તેમના ધર્મ કર્મ કે વહેવારમાં જોડાવું નહિ ! માત્ર સૈયદોના મુખનોજ વહેવાર રાખવો, એટલુંજ નહિ પણ સૈયદોને દાન દેતાં જે જોખું આણસે અને બીજા પાખંડ ધર્મો સાથે વહેવાર રાખશે તે નકે જશે જેથી એ બિચારા અધ્ધરદ્રાણુ અને અજ્ઞાન લોકો આ ઉપદેશ સાંભળી સૈયદોના મુખની પ્રસાદીને જ ઉત્તમ માનતા આવ્યા છે. બાજુ હિંદુપણમાંથી જાદુ થયેલાનેજ ભેસ્ત મુકામે લઈ જવાનો ઇન્કારો મેળવીને સૈયદ ઇમામશાહ ન આવ્યા હોય તેમ પોતાના અજ્ઞાન હિંદુમુમના સેવકોના ગળે ગૂંટડા ઉતાર્યા છે. સૈયદ ઇમામશાહના રચેલાં બધાં શાસ્ત્રો અને જ્ઞાનોમાં હિંદુધર્મ, ગાય, બ્રાહ્મણ, દેવતાઓ, મંદીરો અને હિંદુશાસ્ત્ર, પુરાણો વેદો વિગેરેની નીંદા કરી, અજ્ઞાન અને ભોળા લોકોને ભરમાવી તેમને ધર્મપરથી આસ્થા ઉઠાડી ઇસલામી બનાવવાના માટેજ રચવામાં આવ્યાં છે. એ ઉરતાંત સૈયદ ઇમામશાહે હિંદુધર્મથી પતિત થયેલા પોતાના મુમના સેવકોને તુરની જોળી દર્શોદ વિશેઠના લાગા આપે તથા પોતાની (ઇમામશાહની) આલ ઓલાદને શરૂ કરી પુણે તેનેજ સ્વર્ગ મળે છે, એવોજ મહીમા ગાયો છે. સૈયદ ઇમામશાહના બનાવેલાં શાસ્ત્રો જોકે આ પુસ્તકમાં ખાસ કરીને કેટલાંક તો આવી ગયાં છે, પરંતુ હજુપણુ જોવાં સેંકડો શાસ્ત્રો, જ્ઞાનો તથા ક્રિયાઓના અંશો બનાવેલા છે કે જે બધા આ પુસ્તક પછી પ્રગટ થનારા પીરાણા સતપંથની પોલ ભાગ બીજામાં આપવામાં આવશે. અત્રે તો હવે એ બધાં શાસ્ત્રો અને જ્ઞાનોને વિસ્તાર ભયથી સુદ્ધી દઈ, એક અગત્યનો વિષય કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિમાંથી લઈ આપવામાં આવશે, કે જે હમારી જ્ઞાતિ સાથે વિશેષ મહત્વ ધરાવતો હોવાથી તેને સ્થાન આપીશું, કદાચ કોઈ વાચક બંધુને એમ પણ જણાશે કે, પીરાણા સતપંથની પોલને અને કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિના ઇતિહાસને તે શો સંબંધ ! પરંતુ હવે પછીનું ૧૧ મું અને ૧૨ મું પ્રકરણ અથથી ઇતિ સુધી વાંચી જતાં જણાશે કે, પીરાણા સતપંથે અનેક હિંદુ જ્ઞાતિઓ અને તે ઉપરાંત કચ્છ દેશના અમારા કડવા પાટીદાર બંધુઓ કે જેઓ બધા એ પાખી પંથની બળમાં ફસાઇને એવી તો અધમ સ્થિતિ ભોગવે છે કે, આજે તેમને તેઓ પોતે અસલ કોણુ હતા, તથા કયાંથી કેવા કેવા સંજોગો વચ્ચે પોતાનું મુળ વતન ગુજરાત છોડી કચ્છના રેતાળ પ્રદેશ તરફ પ્રયાણ કરવું પડ્યું હતું. એ બધી બાબતોના સ્ફોટ કરવામાં આવશે. તેઓને તેમજ દુનીયાની જનતાને તેઓ કેવી અધમ સ્થિતિ ભોગવી રહ્યા છે, એ જણાવવાને માટે કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિના વિદ્વાન લેખક કર્મવીર બંધુ પુરુષોત્તમદાસ લલ્લુભાઈ વીરમગમવાળાએ અઘાગ પરિશ્રમ ઉઠાવીને સમસ્ત કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિને પોતાની અસલ સ્થિતિનું જ્ઞાન કરાવ્યું છે, કે જેના માટે અમારી આખી જ્ઞાતિ સદાને માટે તેમની રૂણી રહેશે.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

કણુખીઓના મૃગ પુરૂષ કૃમં રૂપિની ઉત્પત્તિ.

હિન્દની અસલ સ્થિતિનો ચિતાર જાણવા માટે આધારભૂત અને આમાજિક અંશે તરિકે આપણી પાસે આપણા વેદો મોજુદ છે. જ્યારે અસલમાં યુરોપ અમેરિકાદિ અન્ય દેશો સુધારાની બાબતમાં પછાત હતા, ત્યારે આર્યોવર્ત સંપૂર્ણ રીતે ઉત્પત્તિના શિખરે પહોંચી ચુક્યો હતો, એવું આપણા વેદો ઉપરથી દુનિયાને નિશંકપણે કબુલ કરવું પડે છે. તે વખતે આપણી સ્થિતિમાં ધાર્મિક સ્થિતિ પ્રાધાન્ય પદ પર હતી. જ્ઞાનના ભંડારરૂપ આપણા ઇશ્વર પ્રણિત વેદો, પરંપરાથી બ્રહ્માણ અને કશ્યપ મન્વાદિ તેમના પુત્રોને સુખપાઠે હતા, અને તેજ ક્રમસઃ એક પછી એક વિદ્યાર્થીને લેખનશૈલી વિનાજ તે મોઠે કરાવવામાં આવતા હતા. પરંતુ જ્યારે લેખનશૈલી શરૂ થઈ ત્યારે વેદોમાં પહેલવહેલો આપણો ઋગ્વેદ લખાયેલો હોવાથી, આપણા પ્રાચિન ઇતિહાસ જાણવાનું તે સુખ સાધન મનાય છે. તે જોતાં માલુમ પડે છે કે આપણા પ્રથમ વાસ અફઘાનિસ્થાનમાં હતો, અને ત્યાંથી હિન્દુકુશ પર્વત ઓળંગી ગૌઝરાટને માર્ગે આવી આપણે પંજાબમાં વાસ કર્યો અને ત્યાંથી પણ કેટલાક સમય પછી આપણે ક્રમે ક્રમે પૂર્વ તરફ ગંગા જમનાના રસાળ પ્રદેશમાં કેક બંગદેશ સુધી વિસ્તર્યા.

કેટલાક ઇતિહાસકારો એવું પણ અનુમાન કરે, છે કે આપણ આર્યોના, ઇરાનીઓના અને યુરેશીઅન પ્રજાના બાપદાદાઓ સાથે સાથે મધ્ય એશિયામાં અપસુ નદી પાસે પામિર નામના ઉચ્ચ પ્રદેશમાં વસતા હતા. ત્યાંથી એક ટોળી યુરોપ તરફ, અને બીજી ઇરાન તરફ અને ત્રીજી અફઘાનિસ્થાનમાં થઇ પંજાબમાં આવી. આ માન્યતા વિરૂદ્ધ ટીકા કરવા હું માગતો નથી, જમ્મે તેમ હોય ! આપણા આર્યો પ્રથમ હિન્દમાંજ વસતા હો, અગર તે મધ્ય એશિયાના પામિર પ્રદેશમાં વસતા હો, પરંતુ વેદો જોતાં તેમના અસલ સ્થળનું નામ ભરતખંડ હોય તેમ માલુમ પડે છે. તે પરથી મારું એવું માનવું છે કે ભરતખંડની મર્યાદા હાલ જે પંજાબની સરહદ પર સુલેમાન અને હાલા પર્વત તથા હિમાલયથી અંકાય છે, તેને બદલે અફઘાનિસ્થાન તથા તેની ઉત્તરના પામિરવાળા ઉચ્ચ પ્રદેશનો ભાગ પણ તેની હદમાંજ હોવો જોઇએ. આ વાતની પુરતીમાં એમ કહી શકાય છે કે, રામાયણ અને મહાભારત વખતના ભરતખંડની હદ હાલના હિન્દુસ્થાન જેટલીજ નહોતી; પરંતુ વિસ્તીર્ણ હતી. તેમ તે બંને ઐતિહાસિક મહાન. અંશે પરથી સ્પષ્ટ માલુમ પડે છે. ઋગ્વેદના મંત્રો ઉપરથી જણાય છે કે, આર્યોએ અફઘાનિસ્થાનના પ્રદેશમાં પ્રાચિન કુલા (કણુલ)

નદી પર ઘણા કાળ સુધી શાન્તિથી વાસ કર્યો છે. વળી તે સમયે અને તેજ સ્થાનેથી વેદના મંત્રોની લેખનશૈલી શરૂ થયેલી માનવામાં આવે છે; કારણ કે વેદમાંની કેટલીક ઋચાઓમાં કુંભા (કાળુલ), હસુ (કુરમ) અને ગોમતી (ગોમલ) નદીઓ વિષે વારંવાર વિવેચન કરવામાં આવેલાં છે. ત્યારબાદ તે પ્રદેશની અવર્ણનીય કુદરતી શોભા નિહાળતા અને તેની કૃણદ્રુપ જમીનમાં ખેતી કરતા તેઓ પોતાની ધાર્મિક કાર્યક્રીતિને પશ્ચિમમાં પંજબ તરફ ફેલાવવા લાગ્યા. પ્રથમ તેમાં પ્રચંડ સિંધુ નદી, સતલુજ (સતલજ), પીપાસા (બીઆસ), પુરંધુ (ઇરાવતી-રાવી), અસીકી કિંવા અંદ્રભાગા (ચિનાબ) અને વીતસ્તા (જેલમ) એ વગેરે નદીઓનાં વહુન આવેલાં છે. એ પરથી તેઓ પંજબમાં થઈ કમે કમે મથુરા તરફ આગળ વધ્યાનું માલુમ પડે છે. આ પ્રદેશમાં તેઓએ વધારે વખત સુધી વાસ કર્યો છે. તેમના મૂળ પુરૂષ તરીકે ભગવાન કશ્યપ ઋષિ હોવાનું આપણાં શાસ્ત્રો બતાવે છે, તેથી તેમનાથી આપણા મૂળ પુરૂષ અંદ્રવંશીય કૂર્મ ઋષિ સુધીનો વંશ બતાવવાની અત્રે આવશ્યકતા હોવાથી તે નીચે પ્રમાણે જણાવવામાં આવે છે.

જશિરે કદયપો હ્યાદી તસ્માદગ્રિર મુત્પુરા ॥

વિદ્યુત્તેજઃ સમો લોકે જાતો મિસ્તપસાપુરા ।

અગ્નિવલુઃ સમુત્પન્ન સ્તેજસાં પતિરીશ્વરઃ ॥

આહ્લાદકોહિ લોકાનામૌપર્ધાનાં ચ પોષકઃ ।

ધાત્વર્યસ્ય જ્ઞાત્સોપિ ચંદ્ર નામેતિ વિશ્રુતઃ ॥

ચદિ આહ્લાદને દીપ્તી ચેતિવાતો નિંપ્પન્ન ।

ત્વેનતસ્ય ચંદ્રનામત્વ મિતિચોષમ્ ॥

હીર સાગરમાં ભગવાન શેષશૂની શય્યાપર શયન કરી રહેલા વિષ્ણુનારા-વણની નાભીકમળમાંથી શ્રી બ્રહ્માજી પ્રકટ થયેલા છે. તેમનાથી સમગ્ર સૃષ્ટિના પિતા આદિ પુરૂષ શ્રી કશ્યપ ઋષિ ઉત્પન્ન થયા. તેમનાથી મહાત્મા અગ્નિ ઋષિ ઉત્પન્ન થયા. તેમજ અંબારરૂપ તેમનાં નેત્રોમાંથી સર્વ તેજના પતિ, ઇશ્વર, સર્વ લોકોને શાન્તિદાતા, સુધાકર અને અઢાર ભાર વનસ્પતિને પોષણ આપી તે દ્વારા સૃષ્ટિને જીવન આપનારા-પુષ્ટ કરનારા અંદ્રમા થયા. અંદ્ર એ શબ્દાબિધાન રાખવાનો હેતુ સાર્થક છે, ચદિ ધાતુ સુખ અને પ્રકાશનો ભાવ દર્શાવે છે તેથી તેમાંથી અંદ્ર એ શબ્દનો પ્રયોગ થાય છે. તે અંદ્રના પ્રકટ પછી,

તત્પત્ની રૂપ સૌભાગ્યા નામ્ના રુપાંગનાશુભા ।

તસ્યાચનિર્મિતઃ પુત્રો રુપલાવણ્ય સંયુતઃ ॥

વર્દાન્યો વારમિટ્ઠીરો વર કર્મ્મા વરાનનઃ ।
 નામ્ના બુધશ્ચિત્કયાતો બુધાનાં બોધકારક ॥
 પુરાણેષુ ચ સર્વેષુ વિશ્રુતોવરદો વિમુઃ ।
 તત્પુત્રઃ શ્રીમાતાં શ્રેષ્ઠઃ પુરુષો મહામતિઃ ॥

તેમની રૂપ તથા લાવણ્યમયી અને સૌભાગ્ય સંપન્ન રૂપાંગના નામથી વિખ્યાત થયેલી ઉત્તમોત્તમ શુભવાળી પત્નિથી અત્યંત દિવ્ય અને મનોહર રૂપવાળો નિર્માણ થયેલો પુત્ર થયો, જેનું નામ બુદ્ધ હતું. તે બુદ્ધ દાતા તથા વીર નરોમાં, સર્વ શ્રેષ્ઠ કર્મોને કરતો, શોભાયમાન સુખાકૃતિવાળો, સ્વયંવીરોમાં શ્રેષ્ઠ થયો. તે બુદ્ધિમાન પુરૂષોને બોધ કરનારો તથા સર્વ પુરાણોમાં પ્રસિદ્ધ સામર્થ્ય યુક્ત વરદાન આપનારો થયો. તેની પછી શ્રીમાન પુરૂષોમાં શ્રેષ્ઠ એવો તેને પુરૂષા નામનો મહા બુદ્ધિશાળી પુત્ર પેદા થયો.

પુરુષા ત્રયુઃ પુત્રોઽનુજોઽયારિત્યમૂત્ ।
 સ્કન્દપુરાણે, સહ્યાન્દ્રિયલ્લેખે, આદિરહસ્યે. અ ૩૦
 एतेषु श्लोकेषु प्रथमः कश्यपः ततो अत्रिः तस्माच्छंभुः
 तस्माद्बुधः तस्मात्पुरुषाः ततस्त्रयुः आयुश्च निर्णीतः ॥
 અગ્રેત્રયોઃ પુત્રપૌત્રાદીતાં વામ નામક કુશનામકાદીનાં વિસ્તારઃ
 तत्रैवस्कान्दे निरूपितः ॥ तत्रापि त्रयुवंशविस्तारकाणां
 प्रज्ञंशाबोधकाः श्लोकाः सन्ति ॥ तथाहि ॥
 भृतिमेतमहावीर्या लोक विख्यात पौरुषः ॥ ૩૮ ॥
 દેવીમત્તા મહાત્માનો બ્રાહ્મણાતિશ્યાકારકાઃ ।
 दाननिष्ठा स्तपोनिष्ठा वेदशास्त्रानु चिन्तका ॥ ૩૯ ॥
 ગુણહિંવંશ વિસ્તારો જાતો વંશુષ્ણાતલે ॥

આવા શ્રીમાન પુરૂષોમાં શ્રેષ્ઠ એવા પુરૂષા રાજાને ત્રયુ નામનો પુત્ર થયો. તેને આયુ નામનો લઘુ બ્રાતા હતો. આ ત્રયુ તથા આયુ બન્ને પુરૂષોના વંશની વિશેષ વૃદ્ધિ થયેલી છે. તેમાં આયુના વંશનો વિસ્તાર મહાભારતમાં વિશેષે કરી વર્ણવ્યો છે, અને ત્રયુના વંશનું વિવેચન સ્કંદપુરાણમાં નિરૂપણ કરેલું છે. આ ત્રયુના પુત્રનું નામ વામ હતું, અને તે વામનો પુત્ર કુશ થયો. એના વંશની વૃદ્ધિ કરનારા મહા પુરૂષોની સ્કંદપુરાણમાં બે શ્લોકોએ કરીને સારી સ્તુતિ કરી છે. તેઓ ધૈર્વવાન, અપ્રાકૃત પરાક્રમવાળા, લોકોમાં પ્રસિદ્ધ પુરૂષાર્થ કરવાવાળા અને દીર્ઘદૃષ્ટી મહાત્માઓ હતા. તેઓ બ્રાહ્મણનું આતિથ્ય

કરનારા, દાન તથા જપ તપમાં શ્રદ્ધા પૂર્વક એક નિષ્ઠાવાળા, અને વેદાદિ સત શાસ્ત્રોનું ચિંતન કરવાવાળા થયા. એવા મહાનુભાવ પુરુષોનો પવિત્ર ને વિસ્તીર્ણ વંશ આજ સુધી આ અવનિમાં વિખ્યાતિને ફેલાવતો રહ્યો છે.

પ્રતેષાં દેવીમક્તાનાં મધ્યણ્વ કૂર્મવંશસ્યનિરુપણં કૃતમ્ ।

તથાહિ । માલમાહિનીમક્તસ્ય કૂર્મ નામ્નો ઋષેઃ કુલે ॥ ૬૪ ॥

જાતઃ પ્રથમતો રાજા પ્રાણનાથ इतीरितः ।

तस्माच्चवीरसेनाया बभूवुः प्रीतिवर्द्धनाः ॥ ६६ ॥

स्कंद पुराणे आदिरहस्ये सत्त्वान्द्रि सण्डे. अ. ૩૨.

એ રીતે મહાનુ પ્રભાવશાલી મહાપુરુષોમાં કૂર્મ ઋષિના વંશનું સ્કંદપુરાણમાં વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. તેમના કૂળમાં પ્રથમ પ્રાણનાથ નામે રાજા થયા; જેમની પછી બાહુશાલી નામને ધારણ કરનારા રાજા થયા અને તેમના વંશમાં દીર્ઘબાહુ વગેરે થયા. આ પ્રસંગે કૂર્મી શબ્દ પ્રયોગ કેવી રીતે થયો છે તથા તેનો અર્થ અને મહત્તા શું છે, તે વિસ્તાર યુક્ત બતાવવું યોગ્ય ધારી નીચેનો ખાસ વિષય લખવામાં આવે છે.

કૂર્મી શબ્દનો સપ્રમાણ અર્થ.

સયુક્ત્મીનામ । एतद्वैरूपकृत्या प्रजापतिः प्रजा असृजत यदसृजता करोत्तयदकरोत्तस्मा-
ત્કूर्मः कदम्बो वै कूर्मस्तस्मादाहः सर्वाः प्रजाकाङ्क्षन्वहति ॥ शतपथ, का. ૭. अ. ૫. ब्रा. ૧.

સંસ્કૃત શબ્દકોષ પ્રમાણે કૂર્મી શબ્દનો નરજાતિમાં નીચે પ્રમાણે ભાવાર્થ છે.

કૂર્મઃ મૃઃ=પૃથ્વી, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=ભૂપતી, પૃથ્વીપતિ, રાજા, જેમકે સપ્ત (કૂર્મઃ) ઇમડપ્લલોકાઃ । શતપથ, કા. ૬. અ. ૫. બ્રા. ૧.

પ્રાક્રેસર મોનીઅર વીલીયમ્સનેા સંસ્કૃત અંગ્રેજી શબ્દકોષ નીચે પ્રમાણે અર્થ બતાવે છે.

કૂર્મઃ=વીર્યમ્=રસમ્=શક્તિ, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=વિર્યવાન, શક્તિવાન માણસ.

કૂર્મઃ=વીર્યમ્=વીરકર્મ=શુરવીર કૃત્યો, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=વિરકર્મો, વિરપુરુષ.

કૂર્મમુપદધાતિ । रसो वै कूर्मो रसमे वै तदुपदधाति योवै सपथां लोकानामप्यु प्रविद्धानां पराङ्-सोऽव्यक्तत्वं यप कूर्मस्तवै तदुपदधाति यावानुपैर सस्तावानात्मा सपथ इमडप्ललોકાઃ શતપથ, કા. ૭, અ ૫, બ્રા. ૧.

“ રસોગ્ધ્ય રસે સ્વાદે તિક્તાદૌ વિપ રાગયોઃ । શુક્કરાદૌદ્રવે વીર્યે દેહધાત્વમ્બુ પારદે ॥ ”
इतिविरचः ।

કૂર્મઃ યોઃ=સ્વર્ગ અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=દિવસ્પતિ, ઇન્દ્ર, સ્વર્ગપતિ.

“ પૂર્વાશ્ચિદ્ધિત્વે ભુવિકૂર્મીનાશસો હવન્ત ઇન્દ્રોતપઃ ।

તિરશ્ચિદ્યઃ સવના વસોગહિ શવિષ્ઠ શ્રુષિમેહવમ્ ॥ ”

૩૭૫વેદ, મંડલ ૮ સુ. સૂક્ત ૫૫ મો.

૫૬૨છેદ—પૂર્વાઃ । ચિત્ । હિ । ત્વે—ઇતિ । તુવિ—કૂર્મિન્ । આ શસઃ ।

હવન્તે । ઇન્દ્ર । ઋતયઃ । તિરઃ । ચિત્ । અર્યઃ । સવના ।

આ । વસોદતિ । ગહિ । શવિષ્ટ । શ્રધિ । મે । હવમ્ ॥

“ ઇન્દ્રઃ સશિષો મઘવા તરુત્રો મહા વ્રાતસ્તુવિકૂર્મિઃ ઋષાવાન્ ।

યદગ્રોધઃ વાધિનો મર્ત્યેષુ ક્રતે વૃષમ વીર્યાણિ ॥

૩૭૫વેદ, મંડલ ૩ સુ., સૂક્ત ૩૭ મો.

૫૬૨છેદ—ઇન્દ્રઃ । સુશિપઃ । મઘવા । તરુત્રઃ । મહા-વ્રાતઃ । તુવિકૂર્મિઃ ।

ઋષાવાન્ । યત્ । ઊમઃ । વઃ । વાધિતઃ । મર્ત્યેષુ । ક્વ । ત્વા । તે । વૃષમ । વીર્યાણિ ॥

શાચળુ બાપ્ય પ્રમાણે તુવિ+કુર્મી=સંશ્રામમાં નાના પ્રકારનાં કર્મ કરનાર વિરનર છે. ઉપરોક્ત દરેક અર્થમાં કૂર્મી શબ્દ ખાસ ક્ષત્રિયની સંજ્ઞા તરીકે વપરાયેલો છે. ખુદ ઇન્દ્ર પણ ક્ષત્રિ ગણાયેલ છે, જેનાં વેદ મંત્રોમાં ઘણાં પ્રમાણે છે.

“ અથવાદિ રાગન્યોયજતે ઇન્દ્રવાઙ્યં જયેન્દ્રાવવાનં વદતેન્દ્રવાજં જાયયેતિ ક્ષત્રલં હીન્દ્રઃ ક્ષત્રલં રાગન્યઃ ॥ ૧ ॥

શતપથ, કા, ૫, અ. ૧. બ્રા ૧ । અર્હ્યામાં ક્ષવલ્લીન્દ્રઃ ઇન્દ્ર ક્ષત્રિય છે, અને

“ ત્વમિન્દ્રાધિરાજઃ શ્રવસ્યસ્ત્વં મૂરમિમ્તિર્જનાનામ્

ત્વંદેવીવિંશદમા વિરાજા યુગ્મન્સત્રમજરંતે અસ્તુ ॥ ૧૨ ॥

અથવંવેદ, કાન્ડ ૬ ઠો. ક. ૬૮. ઇન્દ્ર ક્ષત્રિય છે તેનું આ પ્રમાણ છે. તે બિના વેદમાં ઘણાં પ્રમાણે છે, પરંતુ હવે માત્ર એકજ પ્રમાણ આપી આગળ વધીશું.

“ વ્રાતારમિન્દ્ર મવિતારમિન્દ્રં હવે હવે સુહવં શૂરમિન્દ્રમ્ ।

હયામિશકં પુરૂહૂતમિન્દ્રં સ્વસ્તિનો મઘવાવાત્વિન્દ્રઃ ॥ ” યજુર્વેદ.

આ મંત્રમાં પણ ઇન્દ્રને ત્રાતા આદિ વિશેષણો લગાડેલાં છે, તે પણ ક્ષત્રિયનો બાવ બતાવી આપે છે, ભૂપતિ એ શબ્દનો પ્રયોગ ક્ષત્રિને માટેજ થાય છે. તે સીના અનેક સંસ્કૃત અર્થોથી સિદ્ધ થાય છે. પ્રાચીન અને અર્વાચીન સમયમાં ક્ષત્રિઓજ રાજકર્તા તરીકે બહાર આવેલા છે, અમરકોષના કર્તા અમરસિંહે પણ જેટલા ભૂપતિ વાચક શબ્દો એકઠા કર્યા છે, તે સઘળાને ક્ષત્રિવર્ગમાં સુક્યા છે. વળી “ વીર્યવાન ” આ વિશેષણ માત્ર ક્ષત્રિનેજ લગાડી શકાય છે, તે માટે મનુ ભગવાન કહે છે કે:-

“ વિપ્રાણાં જ્ઞાનતો જ્યૈષ્ઠ્યં ક્ષત્રિયાણાં તુ વીર્યતઃ ।

વૈદ્યાનાં ષડાન્યધનતઃ દ્રાણામેવ જન્મતઃ ॥ ” ૧૫૧ ॥ અ. ૨

અર્થ—પ્રાણીઓનું જ્ઞાન, ક્ષત્રિનું વીર્ય (બલ), વૈદ્યોનું ધન ધાન્ય, અને શ્રદ્ધોનું જન્મથી આકરી કરવી તે પ્રાધાન્ય કર્મ છે.

“ શ્રૌર્યં તેજો ધૃતિર્દાક્ષ્યં યુદ્ધે વાપ્યપલાયનમ્ ।

દાનમીશ્વરભાવશ્ચ ક્ષાત્રં કર્મ સ્વમાવજન્મ ॥ ” ગીતા. અ. ૧૮-૪૩

અર્થ—શૌચ, તેજ (હિંમત), ધૃતિ (ધિરજ), દાક્ષ્ય (ચતુરાઈ), યુદ્ધથી ભાગતું નહિ, ઉદારતા, તપ તથા ઇશ્વર પર ભાવ ભક્તિ એ ક્ષત્રિનાં સ્વાભાવિક લક્ષણ છે.

આ પ્રમાણે વેદાદિ સત્શાસ્ત્રો તેમજ ઇતિહાસો વગેરે જોતાં કૂર્મીઓની પ્રાચીન કાળથી ક્ષત્રિ તરીકેની મહત્તા વિશે હવે લેશ પણ શંકા રહી શકતી નથી, છતાંપણ કેટલાક અજ્ઞાન માણસો એવી શંકા કરતા માલુમ પડે છે કે, તેઓ અસલથી રાજા હતા ત્યારે હાલમાં ખેતીવાડીનું કાર્ય કેમ કરી રહેલ છે ? તેમની આવી શંકામાં અજ્ઞાનતા સિવાય અન્ય કાંઈપણ નજરે આવતું નથી; કારણ કે આપત્તિકાલે પોતાની આજીવિકા માટે કૃષિકર્મ કરવું તે પણ તેમનો અસલથી જમીનદારીનો ભાવ બતાવી ક્ષાત્રકર્મનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ આપે છે. તદુપરાંત ખેતીનું કામ કરવું ત શાસ્ત્રોક્ત રીતે શ્રેષ્ઠકર્મ ગણાય છે.

“યવંવૃકેનાશ્ચિના વપન્તેષં દુહન્તા મનુષાયદસા ।

અભિદસ્યું ચકુરેણા ધમન્તોરુ ય્યોતિશ્ચક પુરાર્યાય ॥ ૨૧ ॥”

રૂ.વેદ મં. ૧ બ્રૂં. સૂક્ત. ૧૧૭.

શબ્દાર્થ—યવમ્=યવાદિવાન્યમ્, વૃકેગ=હલેન, અશ્ચિના=અશ્ચિનૌ, વપન્તા=વપન્તૌ, દવમ્=અજમ્, દુહન્તા=દુહન્તૌ, મનુષાય=મનુષ્યાયમનવે+વા, દસા=દસૌ શત્રુનાં દાસયિતારૌ દંપયિતારૌ વા કર્મણાં કૃત્વાદીનાંકાર યિનારૌવા, દસ્યમ્=ઉપસય-કારિણમ્, ચકુરેગ=પાસમાનેન વજ્રેણ જલસમૂહેનવા, અભિધમન્તા=અભિધમન્તૌ, ઉર=વિસ્તીર્ણમ્, ય્યોતિ=વ્રજાશં મહાત્મ્યંવા, ચકયુઃ=અકુરુતમ્ ।

અર્થ—હો દરો અશ્ચિનૌ, તમે હળ વડે જવાદિ ધાન્ય વાવી-વવરાવીને અત્ર નિપજાવીને અથવા દરુધુ (ખેતીવાડીના શત્રુ, અસુર-પિશાચાદિ વા દુર્ભીક્ષ) ને પ્રકાશવાન વજ્ર કે પાણીના સમુદ્ધ વડે નાશ કરીને આર્ય મનુષ્યના માટે આપના કર્મ વિષયક વિસ્તીર્ણ પ્રકાશ ઉત્પન્ન કર્યો; અથવા હો દરો અશ્ચિનૌ તમે આર્ય મનુષ્ય કે મનુના માટે હળથી જવ વગેરે ધાન્ય વાવી વવરાવીને આપતું વિસ્તીર્ણ મહાત્મ પ્રકટ કર્યું છે.

આ વગેરે બીજા પણ વેદિક મંત્રોવડે સિદ્ધ થાય છે કે ખેતી કરવી તે શ્રેષ્ઠકર્મ છે. એટલે કૃષિ સાથેના કૂર્મીઓના સંબંધથી તેમની ઉત્તમતામાં લેશ પણ ઉણપ આવતી નથી. કૂર્મીઓ હાલમાં ફરમી, ફગમી, કુણબી અને કણબી વગેરે શબ્દોથી ઓળખાય છે. તે કૂર્મી શબ્દનું અપભ્રંશ સ્વરૂપ છે, એમ વ્યાકરણો મહાભાષ્યાદિ બંધો વાંચવાથી પ્રતિત થશે. એવી રીતેજ કાળે કરી ઘણા સંસ્કૃત શબ્દોનો અપભ્રંશ થઈ ગયો છે; જેમકે અક્ષયત્રતાયાને બદલે અખાત્રીજ, સૂર્યને બદલે સુરજ. આમને બદલે ગામ, માતુને બદલે મા, દેવાલયને બદલે દેવળ, દેડ ઇત્યાદિ, ઇત્યાદિ. એટલે સુગ સંસ્કૃત કૂર્મી શબ્દના કાળે કરી ઘણા પ્રાકૃત શબ્દો થઈ ગયા છે, પરંતુ તે શબ્દોના સ્વરૂપમાં અસલ કૂર્મી શબ્દ સ્પષ્ટ દેખાઈ આવે છે.

કર્મી ક્ષત્રિય છે.

પ્રથમ ભાગના અવલોકનથી આપણને માલૂમ પડે છે કે કશ્યપના વંશજો પૈકી કૂર્મરૂપિના પુત્રો અસલ પૃથિવ્યપતિ હતા, અને હવે પછી જણાવવામાં આવશે તે પ્રમાણે તેઓ પંચજાના એક ભાગમાં રાજ્ય ભોગવતા હતા. જો કે હમણાં તેઓ કૃષિકાર જેવા થઈ ગયા છે, છતાં આધુનિક સમયમાં પણ તેઓ હરખારશ્રી, દેશાધીશ્રી, રાજા, જાગીરદાર, દેશપતિ, વતનદાર, તાલુકદાર, જમીનદાર, અમીન અને મુખી વગેરે વિશેષણો ધારણ કરી રહ્યા છે, તેથી આપણને તેમની પૂર્વગત મહત્તાની પ્રત્યક્ષ પ્રતીતિ થઈ આવે છે. સિવાય તેઓ ક્ષત્રિય હોવાથી ઉપવિત ધારણ કરી દીજ તરિકેનાં નિત્ય નૈમિત્ત્યાદિક કર્મો કરવા લાગ્યા છે, જેના માટે શ્રીમદ્ શંકરાચાર્યજી, શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજીના વંશજો, શ્રીમદ્ નથુરામ શર્મા, શ્રીમદ્ નૃસિંહાચાર્યજી આદિ આચાર્યો અને મહાત્માઓ-પંડિતો વગેરે સંમત છે. ઉપરાંત સિદ્ધાંતને સારી રીતે પ્રતિપાદન કરવા માટે ચુનાર જીવલમાં બરેહટા મુકામે તા. ૨૫ અને ૨૬ મી મે સને ૧૯૦૬ ના દિવસોમાં ગોસ્વામિ શ્રી ૧૦૮ શ્રી રાધાચરણ વિદ્યા વાગિશ, બ્રહ્મચરિ મેજસ્ટ્રેટ, શ્રી વૃંદાવન વાળાના અધ્યક્ષપણા નીચે એક જાહેરસભા યોજાવવામાં આવી હતી. તેમાં આ સિદ્ધાંતથી વિરૂદ્ધ અભિપ્રાય ધારણ કરનારા સઘળા સભ્યોને ખાસ આમંત્રણ કરી યોજાવવામાં આવ્યા હતા, ઉપરાંત કાશીના પંડિતો, મહાત્માઓ, બ્રાહ્મણો તથા અન્ય જ્ઞાતિના સભ્યો વગેરેને જાહેર આમંત્રણ કરી જુદાં જુદાં સ્થાનોમાંથી તેડાવ્યા હતા. તેઓએ લગભગ ત્રણહજાર માણસોની મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી. તે સભામાં “કણુખીઓ ક્ષત્રિય હોવાથી યજ્ઞોપવિતના અધિકારી છે,” એ વિષય પર બંને પક્ષોના વાદ વિવાદ થયો હતો, જેનું સવિસ્તર વર્ણન નીચે આપવામાં આવ્યું છે.

પધારેલા સર્વ પંડિતોની સંમતિ અનુસાર સભાપતિ તરિકે વૃંદાવનવાળા ગોસ્વામી શ્રીરાધાચરણજીની પસંદગી થઈ અને તેમની આજ્ઞાનુસાર કાર્યક્રમ શરૂ થયો. સભાના સેક્રેટરી મી. દીપનારાયણસિંહજીએ કણુખી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય વર્ગમાં છે અને તેમને ઉપવિત ધારણ કરવાનો અધિકાર છે, એ વિષયપર શાસ્ત્રોનાં ઘણાં પ્રમાણો સહિત સાડે બાપણું કર્યું. તેના સમર્થનમાં કાશી નિવાસી વિદ્વદ્ધર પંડિતજી દામોદર શાસ્ત્રીએ સ્કંધ પુરાણ વગેરેના દાખલા આપી કણુખી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય છે તેવું બતાવી આપ્યું. આ બંને મહાશયોના ઉપરાંત સિદ્ધાંતની વિરૂદ્ધમાં કાશીના પંડિત મહનમોહન પાઠકે થોડા સમય સુધી બાપણું આપ્યા બાદ દર્શાવ્યું કે,—

(૧) જો કણુખીઓ ક્ષત્રિય હોય તો એ લોકની રીનભાત અને ધંધો રાજગાર બીજા ક્ષત્રિયોના જેવા કેમ નથી ?

(૨) તેઓ સઘળા જનોઈ કેમ પહેરતા નથી ?

(૩) તેઓ બંતે ખેતી કરવાનું હલકું કામ કરે છે અને હાલના જમાનાના બીજા ક્ષત્રિયો સાથે રોટી બેટી વ્યવહાર કેમ રાખતા નથી ?

આ ઉપરથી હું એવા સિદ્ધાંત ઉપર આવું છું કે તેઓ ક્ષત્રિય નહીં પણ અન્ય વર્ણના છે.

તેમની શંકાનું સમાધાન કરતાં કાશીના પ્રસિદ્ધ પંડિત મહામહોપાધ્યાય સ્વામી રામમિશ્ર શાસ્ત્રીના શિષ્ય પંડિત રાજરામ શાસ્ત્રીજીએ નિચે પ્રમાણેના શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણોથી પધારેલા સઘળા પંડિતો અને સલાસદોને સાબીત કરી આપ્યું કે પંડિત મહનમોહનના કહેવા પ્રમાણે, કણ્ઠવીઓ અન્ય વર્ણ નથી પણ ક્ષત્રિય છે. કારણ કે;—

૧. ઉપનયન (જનોઈ) સંસ્કારની બાબતમાં મુસલમાનોના જમાનામાં બહા બહા સમશેર બહાદુર ક્ષત્રિયોએ પોતાની સમશેરા મ્યાન કરી કૃષિકર્મ કરવા માંડ્યું હતું, અને સમર્થ પંડિતોએ પણ પ્રાણ બચાવવા ખાતર ઉપવીતને ઉતારી પાઘડીમાં છુપાવી હતી. તેવી વિવિધ પ્રકારોની આફતોને લીધે ઘણા ખરા દિગ્ગેએ સમયસૂચકતાથી પોતાનાં કર્તવ્યો અમુક સમયને માટે અલગ કર્યા હતાં. તેથી દિગ્ગેમાં ગણાતી કેટલીક અન્ય વર્ણો હજી સુધી પણ ઉપવીત ધારણ કર્યો વિના ચલાવે જાય છે. તેવીજ રીતે આ જ્ઞાતિને માટે પણ અમુક સમયથી એવાજ પ્રકારનું અધેર ચાલતું હતું. હાલમાં જેમ ક્ષત્રિ મનાતી કેટલીક ઉપવીત નહિ ધારણ કરનારી બંતિઓ, શાસ્ત્રોક્ત કર્મ કરતી વખતે (યજ્ઞ યાગાદિ, લક્ષ પ્રસંગે, આધ સંવત્સરીમાં) અદ્ય સમયને માટે જનોઈ ધારણ કરે છે, તેમજ આ જ્ઞાતિ પણ કરે છે, માટે એ જ્ઞાતિ પર આવા પ્રકારનો આક્ષેપ આવી શકતો નથી.

૨. અન્ય ક્ષત્રિ વર્ગ સાથેના રોટી બેટી વ્યવહારની બાબતમાં જે શંકા બતાવવામાં આવી છે, તેના સમાધાન માટે મારે આપને જણાવવું જોઈએ કે, આજકાલ બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિ, વાળીઆ જ્ઞાતિઓનો અમુક વર્ગ, પોતાની જ્ઞાતિના જુદા જુદા વર્ગમાં પણ આપસ આપસમાં બેટી વ્યવહાર રાખતો નથી; તેજ પ્રમાણે કણ્ઠવી જ્ઞાતિ પણ પોતાના વર્ગ સિવાય બીજાઓની સાથે રોટી બેટી વ્યવહાર રાખતી નથી, એટલે એ શંકા પણ વજુદ વિનાની જણાઈ આવે છે.

૩. કણ્ઠવીઓ બંતે ખેતી કરે છે માટે તેઓ ક્ષત્રિય નથી, એમ કહેવું એ ભુલ ભરેલું છે; કારણ કે આ વર્ણમાંનો અમુક ભાગ તો જમીનદાર તરીકે અન્યની પાસે ખેતી કરાવે છે, અને કેટલોક ભાગ બંતે પણ ખેતી કરે છે; પરંતુ ખેતી કરવી તે નિન્દીત કર્મ નથી. તેમના એ ધંધો પણ અસલના સમયની તેમની જમીનદારીનો પ્રત્યક્ષ પુરાવો આપે છે. એ ઉપરાંત આપત્કાલમાં ખેતી કરવાની સ્મૃતિકારોએ પણ છુટ આપી છે. ક્ષત્રિયોષિ કૃષિ કૃત્તવા ॥ ૧૮ ॥ કૃષિ યાજિણ્ય શિલ્પકર્મ રાઃ ॥૧૧॥ (પારાશર સ્મૃતિ, અધ્યાય ૨ જે, શ્લોક ૧૮ અને ૧૯). એટલે કે ક્ષત્રિયો ખેતી; આપાર, અને સુતારાશિકનું પણ કર્મ કરી શકે છે.

અને ગૌતમ • પણ અધ્યાય ૭ માં માં લખે છે કે “રાજન્યો વૈવ્યકર્મા”
એટલે રાજાઓ પણ વૈવ્યનાં કર્મ કરી શકે છે. વળી મનુ ભગવાન પણ
પોતાની સ્મૃતિના ૧૦ માં અધ્યાયમાં કહે છે કે,—

અર્જીવંસ્તુ યયોક્તેન વાહ્મણઃ સ્વેન કર્મણા ।

જીવેત્સત્રિવર્ષમેળ મ હ્યસ્ય પ્રત્યનન્તરઃ ॥૮૧॥

ઉમામ્યામપ્યર્જીવંસ્તુ કયં સ્યાદિતિ વેદ્યવેત્ ।

કૃષિગોરક્ષમાસ્થાય જીવેદ્વૈદ્યસ્ય જીવિકામ્ ॥૮૨॥

જીવેદેતેન રાજન્યઃ સર્વેનાપ્યનયં ગતઃ ॥૯૬॥

અર્થાત્ બ્રાહ્મણે પોતાના યથોક્ત કર્મવડે નિર્બોધ ન ચલાવી શકે તો,
આકૃતના સમયમાં ક્ષત્રિયના કર્મો વડે તે પોતાનું ગુજરાન ચલાવી શકે છે;
કારણ કે તે વર્ગ તેના પોતાના નજીકનો વર્ગ છે (૮૧). બ્રાહ્મણ અને ક્ષત્રિ
બંને પોતપોતાના કર્મવડે પોતાનું ગુજરાન ન ચલાવી શકે તો, તેવા વિદ'બનાના
વખતમાં શી રીતે નિર્બોધ કરી શકે? આવી શંકા થાય ત્યારે સમાધાન
એ છે કે ખેતી કરવી, વ્યાપાર કરવો અને પશુપાલન કરવું એ વગેરે જે
વૈવ્યના કર્મો છે તે વડે નિર્બોધ કરી નિભાવવું (૮૨). ઉપાધવશ ક્ષત્રિ પણ
એજ રીતે વૈવ્યનાં કર્મોવડે પોતાના કુટુંબનું પોષણ કરી શકે છે (૯૫).

એ પ્રમાણે બ્રાહ્મણે ક્ષત્રિનાં અને બ્રાહ્મણ તથા ક્ષત્રિ બંને વૈવ્યનાં કર્મો
કરી શકે, તેવું બાળકાલ હરેક જગ્યાએ માલુમ પડી આવે છે. આધુનિક
સમયમાં હિંદુસ્થાનની ઘણી ખરી કોમો (બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર) થોડા
અથવા ઘણા પ્રમાણમાં આ ધર્મો પુરોશી પોતાના હાથે કરતી જણાય છે.
ઉપરાંત વરાહ પુરાણ એતાં પણ એવું જણાઈ આવે છે કે ખુદ જનકરાજ અને
તેમનાં પટરાણીએ પણ પ્રસંગોપાત જાતે ખેતી કરી પોતાનું અને પોતાની
પ્રજાનું કલ્યાણ કરેલું છે.

પંડિત બંશીધર શાસ્ત્રી બાળપાઠ અને કેલા બ્રહ્મચારી કાશીવાળાએ પણ
પંડિત રામરામજીના ઉપદેશક સિદ્ધાંતને અનુમોદન આપ્યું અને કહ્યું કે,
ધર્મશાસ્ત્રોનાં વચન પ્રમાણે અને પ્રાચીન સમયથી સર્વ કોમો ખેતી કરતી
આવી છે, તે લોકાચાર પ્રમાણે એતાં ખેતી કરવી એ કાંઈ હલકું કામ નથી.
તેથી સદરહુ પંડિતજીનો સિદ્ધાંત અમારે પણ માન્ય છે.

બાદ પ્રેસીડન્ટ સાહેબની ઇચ્છાનુસાર કાશીના શ્રીમાન પંડિત રામનાથ
શાસ્ત્રીએ કૂર્મશાસ્ત્રની વંશાવળી અર્થે સહિત સંભળાવી, એટલે કાશી નિવાસી
પંડિત વિરભદ્ર શર્માએ પણ ઉપદેશક મતને અનુમોદન આપ્યું.

આ સઘળા પંડિતોની વિરૂદ્ધમાં કાશીનિવાસી પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીએ
શંકા કરી કે કણુખી શતિને કૂર્મ રૂપિનો પરિવાર માનવામાં કોઈપણ આધાર
નથી; કારણ કે એજ સ્કંધ પુરાણમાં લખ્યું છે કે—“ગુણવંશે સમુચ્છિને નીચવોનો
સ્મિતોઽમવત્” કૂર્મ રૂપિની મુળવંશ નાશ થઈ ગયો છે, ત્યારથી તે વંશની નીચ

ચેનીમાં ગણના થાય છે. જ્યારે આધારભુત માનવામાં આવેલાં સ્કંધ પુરાણથીજ એવું પ્રતિપાદન થાય છે, ત્યારે એ લોકો કૂર્મ રૂપિનો પરિવાર છે તેવું શી રીતે પુરવાર થઈ શકે છે? ઉપરોક્ત પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીની કહેલી શંકાને પંડિત ભગવાનદત્તે અનુમોદન આપ્યું.

કાશીનગવાસાન્ગવેદ વિદ્યાલયાધ્યાપક શ્રીમાન પંડિત દેવીપ્રસાદ શાસ્ત્રીએ નીચે લખ્યા પ્રમાણે સદરહું બંને પંડિતોની શંકાનું સમાધાન કરતાં દર્શાવ્યું કે, કણ્ઠી જ્ઞાતિને નીચ જ્ઞાતિ ઠરાવવાને સદરહું પંડિતોએ સ્કંધ પુરાણનું જે પ્રમાણ આપ્યું છે તે અનર્થ છે. જે પોતે કહ્યો તે શ્લોક પુરેપુરો કહ્યો હોત તો સત્યવાતનો પડદો ખુલ્લો થઈ જત. જુઓ હવે હું તે શ્લોક પુરો કરું છું.

“અમિતામુર મિત્રશ્ચ પલાનિચ્ચ તતોમવત્ ।

મુલ્યવંશે સમુચ્છિન્ને નીચયોનો સ્થિતોઽમવમ્ ॥

આ શ્લોક પહેલાં તો સદ્યાંદ્રિ ખંડના ચૈત્રીસમા અધ્યાયમાં છે, અને કૂર્મ રૂપિની કથા તો તેત્રીસમા અધ્યાયમાં છે તેથી આ શ્લોકનો કૂર્મવંશની કથા સાથે કાંઈપણ સમ્બંધ થઈ શકતો નથી; માટે પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીજીએ આ શ્લોકનો આધાર તરૂન અપ્રાસંગિક આપ્યો છે; કારણ કે તેમના અર્ધ શ્લોકનો સમ્બંધ ચૈત્રીસમા અધ્યાયમાં વળુંવેલા પ્રાયણ રૂપિની સાથે થાય છે, છતાં પણ પંડિતજી પ્રાયણ રૂપિના વંશજોના નાશને બદલે કૂર્મ રૂપિના વંશજોના નાશ થયેલો બતાવે છે, તે તેમણે ગંભીર પ્રકારની ભુલ કરી છે.

વિશેષ જાત માહીતિને માટે સદ્યાંદ્રિ ખંડ આપની સમક્ષમાં હું રજુ કરું છું. જે જોવાની સૌ તકલીફ લેશે. પંડિત હામોદર શાસ્ત્રીએ સદ્યાંદ્રિ ખંડના તકરારી શ્લોકનું ભાષાંતર સૌને કરી બતાવ્યું અને તેથી કણ્ઠીઓની નીચ ચેની બાબતનાં પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીનાં પ્રમાણ સર્વથા અપ્રાસંગિક છે એ પૂરેપૂરું સાબિત થયું.

વળી સદરહું પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીએ કહ્યું કે કણ્ઠી જ્ઞાતિ કૂર્મરૂપિનો પરિવાર છે, એ વાત માની લઈએ તો પણ તેમનો ઉપનયન સંસ્કાર થઈ શકે નહિ; કારણ કે ધર્મશાસ્ત્રોના વચન પ્રમાણે બાવીસ વર્ષ સુધીમાં ક્ષત્રિજોને ઉપનયન સંસ્કાર થઈ જવો જોઈએ. તે ઉપરાંત હમ્મર થવાથી તેઓ પતિત થઈ જાય છે, કણ્ઠી જ્ઞાતિ તો કેટલાંય વયોથી માત્ર થતી આવી છે, તેથી તેમને સંસ્કાર થઈ શકતો નથી.

જેના પ્રત્યુત્તરમાં પંડિત દેવીપ્રસાદજીએ કહ્યું કે પંડિત પદ્મનાભજી હવે કૂર્મરૂપિના વંશજો તરીકે કણ્ઠીઓને કળુલ કરે છે, પરંતુ માત્ર તરીકે તેમનો ઉપવીત સંસ્કાર થઈ શકે નહિ તેવું દર્શાવે છે. તેમના મત્યુત્તરમાં નીચે મુજબ ખુલાસો છે.

જે વખતે 'લીનગાના રાજ્ય' કાશી નિવાસી પ્રતિષ્ઠિત પંડિત મહામ-
હોપાધ્યાય સ્વામિ રામમિશ્ર શાસ્ત્રીને માતૃએના સંસ્કારની બાબતનો પ્રશ્ન પુછ્યો
હતો, ત્યારે શાસ્ત્રીજીએ “માતૃ સંસ્કાર મીમાંસા” નામનું શાસ્ત્રના આધારવાળું
પુસ્તક રચીને છપાવી એ શંકાને દૂર કરી છે. તે પુસ્તક પ્રેસીડેન્ટ સાહેબની
સમક્ષ હું રજુ કરું છું, જેને પંડિત પદ્મનાભજી અર્થેતિ વાંચી ખંડન કરી લે.
આ સિવાય પધારેલા પંડિત મહાશયોની ધ્યાનમાં હશે કે સંવત ૧૯૬૧ ના
જ્યેષ્ઠ માસમાં.—

શ્રી મચ્છંકરાચાર્ય સ્વામિ ગોવર્ધન મહાધિશ્વરે વાંસવાડામાં પચાસ સાઠ
પંડિતો (પંડિત નંદકિશોર શુક્લ વગેરે) ની સમક્ષમાં કળુખીઓને જનોઈ
પહેરાવી હતી જ્યાં ઘણા પંડિતોએ શંકા લીધી હતી. તેમની શંકા નિવારણ
કરી તેમનાજ હાથથી સંસ્કાર કરાવ્યો હતો. તે સિવાય શકેશ્વર મહાધિશ્વર
શ્રીમદ્ જગત્પુર શંકરાચાર્ય સ્વામિ અને સનાતન ધર્મના મોટા મોટા
આગેવાન આચાર્યો અને પંડિતો વગેરે એ માતૃએને સંસ્કાર કરાવે છે તેથી આ
શંકા પણ ટકી શકતી નથી.

પછી પંડિત મહનમોહનજીએ પ્રશ્ન પુછ્યો કે કળુખી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિમાં
ગણાય છે તો એ જ્ઞાતિમાં થયેલા રાજ મહારાજ વિષે ઇતિહાસમાં કેમ કાંઈ
ઉલ્લેખ નથી ?

જેના જવાબમાં સહરદુ સભાના ચેકેટરીએ કેટલાક અંગ્રજ વિદ્વાનોના
અભિપ્રાયો રજુ કર્યા (જે હવે પછીના પાનામાં આપવામાં આવેલા છે).
છવટે આ વિષયમાં જેને શંકા હોય તેને પરિણામ ક્રમ માટે પ્રેસીડેન્ટ
સાહેબે સુચના કરી તેથી ખંને પક્ષના પંડિતોએ પોતાને સંતોષ થયેલો જાહેર
કર્યો, જે ઉપરથી પ્રેસીડેન્ટ સાહેબે નિચે પ્રમાણે પોતાનો અંતિમ ખુલાસો
જાહેર કર્યો.

દ્રેસલે.

“ ઉપરોક્ત સભાના પ્રેસીડેન્ટ તરીકે મારી પસંદગી થયા બાદ મારી
સમક્ષમાં ખંને પંડિત પક્ષોએ “ કળુખીઓ ક્ષત્રિ છે કે નહિ ” તે વિષય પર
શાસ્ત્રોક્ત વાદવિવાદ કર્યો, જે ઉપરથી હું નિશ્ચયપર આવું છું કે તેઓ ક્ષત્રિ
તરીકે સિદ્ધ થઈ ચુક્યા છે. વળી વધારામાં શ્રી ગોવર્ધન મહાના તથા શ્રી
શકેશ્વર મહાના શ્રી શંકરાચાર્યજીએ અને કેટલાક બીજા આચાર્યોએ અને
વિદ્વાન પંડિતોએ તેઓને લાંબા વખતથી માતૃ તરીકે રહેવા માટે મનુ તથા
આશ્વલક્યાદિ સ્મૃતિઓ પ્રમાણે વીધિસર પ્રાયશ્ચિત કરાવી ઉપનયન (જનોઈ)
સંસ્કાર કરાવેલ છે, અને કરાવે છે તેથી તેઓ ક્ષત્રિ તરીકે સિદ્ધ થઈ ચુક્યા
છે અને તેઓને ઉપનયન સંસ્કારમાં કશો બાદ નથી. ”

(સહી) શ્રી રાધાચરણ ગોસ્વામી, પ્રેસીડેન્ટ.

ફર્મીની મહત્તા વિષે ઇંગ્લેન્ડ ઇતિહાસકારોના અભિપ્રાય.

૧ “ હન્ટર્સ સ્ટેટીસ્ટીકલ એકાઉન્ટ ઑફ બેન્ગાલ. ભા. ૧૧મો. ”

શીવાજી અને ગ્વાલિયર તેમજ સતારાના રાજાઓ કણ્ઠી વંશમાંથી ઉતરી આવેલા હતા.

૨ “ કાનેંગીઝ રેસીઝ ટ્રાઈઝ ઓન્ડ કોસ્ટસૂઝ ઑફ આંધ્ર. ”

ગ્વાલિયરના સીંધિયા, સતારાના રાજા અને નાગપુરના શેંતલે કણ્ઠીઓ હતા અથવા તેઓના જેવાજ હતા. મી. કેમ્પબેલે દર્શાવ્યું છે કે, મરાઠાનું મૂળ કુર્મી તત્વમાંથી હતું, અને શિવાજી તથા તેના ઘણા સરદારો કણ્ઠી હતા. ગોરખપુર અને ગુજરાતમાં પણ કણ્ઠી રાજાઓ છે.

૩ “ ઈલીઅટ્સ હીસ્ટરી, ફ્રાંકલિન ઑન્ડ ડીસ્ટ્રીક્યુશન ઑફ રેસીઝ ”

મરાઠામાં કેટલાક કણ્ઠીઓ છે અને ગ્વાલિયર તેમજ સતારાના વંશ તેજ વર્ગના છે.

૪ “ રેવ. શેરીંગ્ટન ટ્રાઈઝ ઑન્ડ કોસ્ટસૂઝ ભા. ૨ ભે. ”

(મુંબઈ ઇલાકો અને મધ્ય પ્રાન્ત.)

પુના જિલ્લામાં વારંવાર મરાઠા અને કણ્ઠી એ શબ્દો એક બીજાને માટે બોલાય છે. ફર્મી અને કણ્ઠી ખરી રીતે એકજ વર્ગના લોકો છે. તેઓમાં કેટલીક ભેદો છે. તેઓ અંદરેઅંદર પરણતા નથી. તેઓ ઘણા ઉદ્યોગી, ખેતીલા, સાધારણ કરકસરવાળા, તન્દુરસ્ત અને વ્યવહારિક રીતે સુખી છે.

૫ “ ધ પ્રીન્સીપલ નેશન્સ ઑફ ઇન્ડીઆ. ”

કણ્ઠી પોતાની સ્વતંત્રતા મેળવવાના શોખીન છે. નીચેની તેની કેટલીક કહેવતો છે.

“ ત્યાં ગાજવીજ થાય છે ત્યાં કણ્ઠીઓ જમીનદાર છે. ”

“ કણ્ઠી વાસે કોડ કણ્ઠી કોઈ કેડે નહીં. ”

૬ “ કર્નલ કોલ્ટન ”

બંગાળમાં પહેલ વહેલા આર્યો તરીકે આવેલા બિહારના કણ્ઠીઓ હોવાનું જણાયે છે, અને કહે છે કે તેઓ ઘઉંવળી રંગના, સામાન્ય ઉંચાઈ અને સારા બાંધાવાળા, તેમજ જરા ઉંચા કાઠાવાળા અને સાધારણ દેખાવડા હતા. તેમની વ્યવહાર રીતભાત માન બરેલો છે. તેમના ગુરૂ ન હોય તેવા બ્રાહ્મણના હાથનું સંપેદું તેઓ ખાતા નથી. કેટલાક સ્થાનિક બ્રાહ્મણો તેમના હાથની મીઠાઈ ખાય છે, અને તેજ પ્રમાણે ઘણા લાયક ક્ષત્રિઓ પણ વરતે છે. બીજી બધી શક્તિઓ કોઈપણ તરફની આનાકાની સિવાય તેમના

લાયની મીઠાઈ ગાય છે. અયોધ્યામાં તો તેઓ કહે છે કે તેઓ ઘણા જુના વખતના જમીનદાર છે. મી. ખૂટ કહે છે કે લખનૌમાં પણ તેમજ છે, ત્યાં આગળ તેઓ હલકી જ્ઞાતિમાં ગણાતા નથી.

૨૫૧

૭ “ સરકારી હુકમ નંબર. ૮-૧૮૬ જ-૬ નો સાર. ”

(આગ્રીધ તા. ૨૧-૩-૧૮૬૬.)

નામદાર સરકાર જણાવે છે કે કણ્ઠીઓ એક ઉચ્ચ ખાનદાન કુટુંબના છે માટે તેમને સરકારી નોકરીમાંથી બાદ કરવા તે હિલગીર થવા જેવું છે.

૮ “ હિંદુસ્થાનનું ઈન્ફીરીઅલ ગેઝીટીઅર. નવી આવૃત્તિ, પુસ્તક ૫ મું, પાને ૯૭-૬૮, અમદાવાદ ડીસ્ટ્રીક્ટ. ”

હિંદુઓમાં કૃષિકારોનો મુખ્ય વર્ગ કણ્ઠી, રજપુત અને કોળી છે. તેમાં ગ્રીમઓ કરતાં કણ્ઠીઓ ખાસ અગત્યનો વર્ગ છે. કેટલાક સરકારી નોકરીમાં હોય જગ્યાએ ચડેલા છે, કેટલાકોએ વ્યાપારમાં પેસા મેળવેલા છે, પણ મોટો બાગ મુજરાતના ખેડુત જમીનદારો તરીકે ખેતીવાડી કરે છે. જો કે પાટીદાર અને કણ્ઠી માંડોમાંડે પરણતા નથી તોપણ તે બંનેમાં કંઈ ખાસ તફાવત જેવું નથી; પરંતુ કણ્ઠીઓ રજપુતો કરતાં ચડીયાતા છે.

૯ “ રેવ. શેરિંગ્ઝ હીન્દુ ટ્રાઇબ્ઝ ઍન્ડ કાસ્ટસ બા. ૩ બે.

પાનું ૨૫૮. હિન્દુ જ્ઞાતિઓમાં સંબંધ. ”

ખેતી કરતી જાતોમાં કૂર્મી-કનભી મુખ્ય છે. ખેતીવાડીનો ધંધો કરતી સઘળી જ્ઞાતિઓમાં તેઓ સારા આગળ પડતા છે. કણ્ઠીઓના પંજ તેમના રાજગારને લાયક કુદરતી રીતેજ મજબૂત હોય છે. તેમની આમળીનો રંગ ઘડું વર્ણો છે-કાળો તો નહિ પણ કાળાશ પડતો પણ નહિ. અર્ધાના તેમજ ઉત્તર હિન્દુસ્થાનના કૂર્મીઓ ઘણા ખરા ઉંચા, મજબૂત, બહાદુર, ઈજ્જતદાર અને સ્વતંત્ર વર્તનવાળા છે, અને શુદ્રો-હલકી જ્ઞાતિઓમાં દેખાતા કોઈ અવશુભો તેમનામાં નથી. પણ જામી એ છે કે તેઓ વિચાર શક્તિમાં જરા મંદ છે, પણ તેમના રાજગારને લઈને તેમાં નવાઈ જેવું નથી; કારણ દરેક દેશોમાં ખેતીને લીધે ખેડુતોની સમજ શક્તિ તેવીજ થાય છે. હલકી જ્ઞાતિઓમાં નહીં માલૂમ પડતા જુઠા જુઠા ગુણો આ જ્ઞાતિમાં માલૂમ પડે છે; અને ઉચ્ચ જ્ઞાતિઓની ધ્યાન ખેંચવા જેવી રીતભાત તેમનામાં હોય છે. ઉચ્ચ જ્ઞાતિની મુલાકાત દરમ્યાન હલકી જ્ઞાતિના લોકોમાં દેખાતી બચબીતતા તથા હલકી તાબેદારી તેઓમાં બિલકુલ નથી. પણ અસલ કણ્ઠીઓ બીજી રીતે સામાન્ય જુસ્સામાં રજપુતોને દરેક રીતે મળતા આવે છે. તે રજપુતોના જેવી

ધૈર્યતા અને હિમ્મતવાળા હોય છે. તેઓમાં હુન્ન્યાઈ અને તાત્કાલિક શક્તિ નથી. તેઓ બ્રાહ્મણથી કેટલીકવાર જુદા પડે છે. રજપુતો તેમના નમુના છે. જો તેઓને સારા સંયોગોમાં મુકવામાં આવ્યા હોય તો તેના નમુના પ્રમાણે બની જાય તેમાં લેશ પણ શંકા નથી. વળી તેમની મુખમુદ્રા બિલકુલ હલકી સ્થિતિએ જેવી નહીં પણ રજપુતના જેવી છે. જો વાત સાચી છે કે તેઓ રજપુતના જેવા વધારે રૂપાળા કે સુંદર નથી, તેમ છતાં પણ તેમના જેવાજ અહેરાવાળા અને તેવાજ દેખાવના છે. જો કે તેઓમાં સહનશીલતા અને શાંતિ છે તોપણ તે સઘળા ઉપરાંત ખરા હિન્દુઓનું જે મુખ્ય અને પ્રશસ્ય ભૂપણ સ્વભાવની લાગણી તે તેમનામાં છે. જેમ તે વારંવાર દેખાય છે તેમ ગરીબ હોય તો પણ તેના પ્રારબ્ધના આધારે તેની મહત્તાનો ભોગ આપતો, અને મનની કંગાલીયત ભરેલી સ્થિતિમાં દેખાતો, તમે તેને કદી જોશો નહિ. ઇર્ષ્યાંકુશળ જેડુતો કરતાં મુકાબલે તેઓ સાંસારિક સ્થિતિમાં સારા ને ઉંચા છે, અને વારંવાર બીજાઓ તરફથી તેઓ રૂબાળ પૂર્વક વધારે માન મેળવે છે. રજપુતોની મગરૂથી અને બ્રાહ્મણોના મિથ્યાભિમાનમાં નહીં જણાતું એવું માન તેમને તેમની ઉચ્ચ પદવીને લીધે મળે છે.

૧૦ “કાર્મસ સાહેબની રાસમાળા ભા. ૨ જો. પાનું ૨૮૬-૮૭.”

શુજરાતમાં ઘણાખરા જેડુતો કણબી છે છતાં તેમની ઉત્પત્તિ ક્ષત્રિથી થયેલી છે. તેઓ ઘણા ખરા ક્ષત્રિ જેવાં વિશેષણોથી ઝોળખાય છે. તેમાંના અન્ય જે તદ્દન ગરીબ જેડુત છે તેમને પણ ઇશ્વરે જે સ્થિતિમાં મુક્યા છે તે સ્થિતિને તેઓ આશ્ચર્યકારક રીતે માફક આવે છે.

૧૧ “બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ગેઝીટીઅર ભા. ૪ થો. ”

અમદાવાદ પા. ૩૬. ૧૫૧.

કેટલાક કણબીઓ કારીગર છે, કેટલાક સરકારી નોકરીમાં મોટા હોદ્દાદાર છે, કેટલાકે વ્યાપાર વજીજમાં સારી હોલત જમાવી છે, પણ બીજા ઘણા જેડુતો છે; તોપણ તેઓ ઘણા સફળુથી, શરમાળ, શાન્ત, ઉદ્યોગી, લગ્નનાં અને મરણનાં ખર્ચો સિવાય સાદા અને કરકસરીયા, યુનાહ અને અપલક્ષણોથી દુર રહેનારા અને કેળવણીના ઉત્તમ જેડુતો છે. પહેલાં જ્યારે ગામડામાં કાઠી વગેરેનાં ધાડાં પડતાં ત્યારે કાંતો તેમનું સમાધાન કરી સંતોષતા કે પછી આ બધાંદુર કણબીઓ અને રજપુતો મળી છવ ઉપર આવી લડીને તેમને હઠાવતા.

૧૨ બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ગેઝીટીઅર વો. ૧ ભાગ. ૧ પા. ૪.

“The main Gurjar underlayer are the Levas and Kardvas, the two leading divisions of the important class of Gujarati Kumbhis.”

સાર—“શુજરાતમાં આવી વસેલા શુજરાતો મુખ્ય ભાગ કંઠવા અને લેઉવા છે, જેઓ શુજરાતની કણબી સ્થિતિના બે અગત્યના આગેવાન વિભાગ છે.”

પંબળ પર સ્વારીઓ અને કૃર્મીઓનું પ્રયાણ.

ભગવાન મનુના પહેલા પુત્ર ઇક્ષ્વાકુએ પોતાનું રાજ્ય અયોધ્યામાં સ્થાપ્યું હતું. ત્યાં ઘણી પહેરીઓ થઈ, પછી શ્રી રામચંદ્રજી થયા. તેમના કુમાર લવે પંબળ પર સ્વારી કરી મનુના ચોથા પુત્ર દિલ્હના વંશજ વિશાળ વંશના અને વિશાલાવતી નગરીમાં રાજ કરતા જનમેજય રાજાને હરાવ્યો; અને રાવી નદીને કાંઠે પોતાના નામથી લવપુર^૧ વસાવ્યું. તેજ અરસામાં લક્ષ્મણે લક્ષ્મણાવતી^૨ અને કુશે પણ કુશાવતી^૩ વસાવ્યું હતું. પંબળમાં રાજકાંતિ થવા છતાં પણ કૃર્મીઓ પોતાના યુદ્ધ કૌશલ્યને લીધે રાજ્ય માંહેના કેટલાક ભાગ બળવી રહ્યા હતા; અને શુભરાત શહેર આસપાસના કરંડ તેમજ લેયા પ્રદેશમાં વિસ્તરી તેઓ આખાદ થયા હતા. ત્યારબાદ લાંબા સમયે અર્જુનના પૌત્ર પરિક્ષિતે આવી લવના વંશજ સુમિત્ર નામના રાજા પાસેથી પંબળનું રાજ્ય લઈ લીધું, અને ચંદ્રવંશમાં રાજગાદી ગંધ. ચંદ્રવંશના રાજાઓના વળતમાં ઇ. સ. પૂ. ૧૮૦૦ વર્ષ પર આસીરિયાની રાણી સેમિરામીસ પંબળ પર ચઢી આવી, પણ ત્યાંના સુબાએ હાથીઓની સેનાથી લડાઈ કરી તેથી દુરભનનું લશ્કર ભયભીત થઈને નાસી ગયું. કેટલાક સમય પછી મિસર દેશનો સેસોદ્રિસ રાજા પંબળ પર ચઢી આવ્યો. તે વખતે મગધ દેશમાં સહદેવના વંશજે બળવાન રાજા હતા. ત્યારપછી મગધ દેશના તક્ષક રાજાઓના અમલમાં ઇરાનના પારસી રાજા દરવેશ શુસ્તારપે ઇ. સ. પૂ. ૫૧૮ માં પંબળ પર સ્વારી કરી અને ત્યાંથી પુષ્કળ સોનું, અને જવાહીરની કિમતી હુટ, તેમજ હિન્દી લશ્કરી સિપાઈઓને લઈ ગયો. જ્યારે તે ગ્રીસ ઉપર ચઢ્યો ત્યારે તેની સાથે ગયેલા હિન્દી સિપાઈઓએ લડાઈમાં પરાક્રમ કરી દેશને દિપાવ્યો હતો, એવું ઇતિહાસો પરથી જણાય છે. ત્યારપછી ગ્રીસનો મહાન સિકંદર, તુર્કસ્તાન, ઇરાન, વગેરે દેશો જીતતો ઇ. સ. પૂ. ૩૨૭ માં પંબળ પર ચઢી આવ્યો. ત્યાંના રાજા પૌરવે પુષ્કળ પરાક્રમ કર્યું છતાં લડાઈમાં હાર્યો, તોપણ હિન્દી લશ્કરની બહાદુરીથી ભયભીત થયેલા સિકંદરનાં સૈન્યે આગળ વધવા ના કહી, જેથી સિકંદરને પાછું જવું પડ્યું. રસ્તે જતાં બાળીલેનમાં તે અપુત્ર મરણ પામ્યો, તેથી તેનું વીસ્તીર્ણ રાજ્ય તેના સરદારોએ વહેંચી લીધું. હિન્દની સરહદ સુધીનો પૂર્વ ભાગ સરદાર સેલ્યુકસ નેકટરના હાથમાં આવ્યો. તેણે પંબળ પર સ્વારી કરી પણ મગધ દેશના રાજા ચંદ્રશુપ્તે તેને હરાવ્યો, તેથી અને વચ્ચે સંધી થઈ અને સેલ્યુકસે ચંદ્રશુપ્તે પોતાની પુત્રી પરણાવી, ઇ. સ. પૂ. ૩૦૬ થી ૨૬૮. પંબળ પર આ પ્રમાણે વારંવાર સ્વારીઓ થવાથી થતી ઉચ્છ્વાસલને લીધે ત્યાંની પ્રજા કંટાળી હતી. જ્યારે પંબળ અને મગધ

દેશ લગ્ન સંબંધથી એક બીજાના પરિચયમાં આવ્યા ત્યારે ગાઢ સંબંધ બંધાયો, તેથી ઈ. સ. પહેલાંના ત્રીજા સદ્કાના અંતમાં ઈર્મીઓનાં કેટલાંક લડાયક કુટુંબો પંજાબ છોડી મગધ દેશની રાજધાની કુશાવત્તીમાં ચંદ્રગુપ્ત રાજાના લશ્કરમાં આવી રહ્યાં. ત્યાર પછી બાક્ટ્રિયા (બદખ) ના લોકોએ પંજાબ પર સ્વારી કરી કેટલોક ભાગ કબજે કર્યો, અને પંજાબને વિટંબણમાં મુકયો. ત્યારબાદ તાતાર દેશના શક લોકો ચડી આવ્યા. તેઓ પંજાબ છૂટી સિંધ, માળવા, અને છેક ગુજરાત સુધી વધ્યા હતા, ઈ. સ. પૂ. ૭૫. તેઓમાં શક રાજા કનિષ્ક બહુ પ્રસાદી થયો હતો. તેના મરણ પછી અવન્તિમાં^૧ વીર વિક્રમાદિત્ય નામનો બળવાન રાજા થયો. તેણે શક લોકોના રાજને હરાવી તેમની પાસેથી ગુજરાત, માળવા, સિંધ અને પંજાબ વગેરે દેશો લઈ લીધા, અને પરદેશીઓને દેશમાંથી હાંકી કહાડ્યા. તેમજ દિલ્લીમાં રાજ કરતા પરિક્ષિતના વંશજ રાજા રાજપાળને પણ હરાવ્યો. આ વખતે ઈ. સ. પૂ. ૭૮ ની લગભગમાં ક્ષત્રપ રાજા કનિષ્કના વખતમાં ગુજરાત શહેર આસપાસના પ્રદેશમાંથી ગુજરાતની એક મોટી સંખ્યાએ દેશ છોડ્યો, તેની સાથે સંખ્યાબંધ ઈર્મીઓ નીકળ્યા અને મથુરા સુધી ફેલાયા; ત્યાંથી તેઓ ક્રમે ક્રમે આનંત^૨ દેશ સુધી આવ્યા હોય તેમ જણાય છે^૩.

ઈર્મી કેમ લડાયક હોવાથી અહીં પણ તેઓ પ્રસંગોપાત યુદ્ધ કરતા અને બાકીની શાન્ત છંદગી ખેતીના કામકાજમાં વિતાવતા. પાછળથી બીજી ટોળીઓ પણ પંજાબમાંથી કોટા અને મહેસરને રસ્તે માળવામાં આવી.

આ પ્રમાણે પંજાબમાંથી છુટી પડેલી ટોળીઓએ કાળાંતરે પોતાની અસલ ભૂમિ અને જાત વિસ્મૃત થઈ ન જાય તેટલા માટે કરડ વિભાગના અસલ વતનીઓએ “કરડવા ઈર્મી” અને લેયા વિભાગના ઈર્મીઓએ “લેયા ઈર્મી” વિશેષણો ધારણ કર્યા. ગંગા જમનાંની બીણો તરફ આગમ વધતી અને ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં પોતાનો જમાવ કરતી ઈર્મીની બીજી ટોળીઓ મધ્ય હિન્દ એજન્સી, મધ્યપ્રાંત, ખાનદેશ અને દક્ષિણ તરફ આવીને વસી. તેઓના વશને અદ્યપિ પર્યંત લેયા અને કરડ વિશેષણો ધારણ કરી રહ્યા છે, તથા તેઓના મૂળસ્થાન પંજાબમાં પણ લેયા તરિકે તેઓ મશહૂર છે,^૪ એટલુંજ નહીં પણ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પોતાના અસલ વતન પંજાબના જુદા જુદા ભાગમાંથી નીકળી છેવટ ગુજરાતમાં—કાલ જ્યાં ઉંઝ ગામ છે તે ભાગમાં ઈર્મીઓની ટોળીઓ આવી આવીને વસવા લાગી, ત્યાં પણ પંજાબ અને ત્યાર પછી ઉત્તર હિન્દુસ્થાનના જે જે ભાગોમાંથી તે આવેલા તે અસલ વતનના નામથી તેઓ પોતાની સાંખો હલુ પણ જળવી રહ્યા છે. જો કે લાંબો સમય થવાથી અસલ સ્થાનોનાં નામો કેટલેક અંશે અપભ્રંશ થઈ ગયાં છે, તથાપિ નીચે જણાવેલી સાંખો અને સ્થાન પરથી તે હકીકત સારી રીતે સમજી શકાય તેમ છે અને કણબીઓ ક્ષત્રિય છે એ વાતને મજબુત પુરાવો આપે છે.

ગુજરાતમાં વસતા બાવન સાખના કૃર્મોચ્ચોની સાખો પરથી માલૂમ પડતાં અસંકલ સ્થાનો, પંબળ અને ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં છે, તે નીચેની હકીકતથી જણાઈ આવે છે.

સાખ.	ગામ.	ઠેકાણું.
૧ રૂસાત	રોહતાગઢ	જેલમ નદી પર.
૨ માંડલોત	માંડલેહ ...	મેવાડની ઉત્તરે.
૩ ભેમાત	ભામ	હોશીઆરપુર પાસે.
૪ મુંબત	મુંબ	ગુજરાનવાલા પાસે.
૫ ડાકોતર	.....	.....
૬ વિન્ધવત	વજીરપુરા	જીલ્લે આગા.
૭ ગામી	ગરખાર	માઉન્ટગોમરી પાસે.
૮ ગોઠી	ગોઠ	શરીફપુર પાસે.
૯ ફેક	ફેક' ...	લારખાના પાસે.
૧૦ મોખાત	...	...
૧૧ અમૃતિઆ	અમૃતસર	પંબળ.
૧૨ ટિલાટ	ટિલાયુ	શાહબાદ પાસે.
૧૩ મુંગલા	મંગલપુરા	લાહોર પાસે.
૧૪ ભૂત	ભૂતના	હુધીઆના પાસે.
૧૫ કંટવાતર	...	.....
૧૬ પહાણુ	પાન	ગોંઠાબલશમપુર પાસે.
૧૭ ભૂવા	ભોવા ...	લાહોર પાસે.
૧૮ ચંચાટ	.....	.....
૧૯ જુવાતર	જુવા	ઈટાવા પાસે.
૨૦ સોરઠા	સોનથા	પુરનીઅલ પાસે.
૨૧ લારી	લાર	ગોરખપુર પાસે.
૨૨ લાકોઠા	લાખોદર ...	લાહોર પાસે.
૨૩ ગોગઠા	ગોધા	બાવલપુર પાસે.
૨૪ તાકરીઆ	.....	.....
૨૫ મજીહીઆ	મજીમંડી	અમૃતસર પાસે.
૨૬ મનવર	.....	.....
૨૭ કેતવર	કાતના ...	મથુરા પાસે.
૨૮ દાણી	દાણાવલ	જલધર પાસે.
૨૯ ચેંલીઆ	...	.....
૩૦ ચપલા	ચપલ	મહુ પાસે.

૩૧ હરણીઆ	....	....	હર	....	મેદનીપુર પાસે.
૩૨ હોતી	...	....	હોતી	....	ચેંશાવર પાસે.
૩૩ ચપેલીઆ	....	....	....	....	....
૩૪ શેડીઆ	....	....	....	....	....
૩૫ લાહુઓટ	....	....	લાહોર	....	પંજાબ.
૩૬ કલારા	...	...	કાલ	....	જેલમ ઉપર.
૩૭ કાળપુંછા	....	...	કાળસાચા	...	બુધીઆણા પાસે.
૩૮ વગઢા	...	....	....	...	....
૩૯ ગોદાળ	...	...	ગોન્દા	...	અલીગઢ પાસે.
૪૦ સીરવી	...	....	....	...	....
૪૧ ભક્કા	....	....	ભક્કા	...	ગોપાળગંજ પાસે.
૪૨ કુંવારા	...	...	....	...	....
૪૩ હાન ટોડવા	...	...	હાનાપુર	...	ગોંડાળલરામપુર પાસે.
૪૪ હાંકણીઆ	...	...	....	...	....
૪૫ કરણાવત	...	...	કરંડા	...	ઘાસીપુર પાસે.
૪૬ ધોળુ	...	...	ધોળ	...	સુજરપુર પાસે.
૪૭ દેવાણી	...	...	....	...	....
૪૮ દેકાળ	....	....	દેખાલ	....	ફરીદપુર પાસે.
૪૯ પોકાર	...	...	....	...	....
૫૦ ચાપડા	...	....	....	...	....
૫૧ કોદાળ	...	....	....	....	....
૫૨ માંડવીઆ	....	....	માંડી	....	પંજાબમાં.

આ સિવાય પાછળથી નં ૪૨ કુટુંબો માળવા તરફ થઇને સિદ્ધરાજના સમયમાં આવેલાં છે, તાનું સવિસ્તર વર્ણન આગળ આપવામાં આવ્યું છે. "

ઈ. સ. પહેલાંના ત્રીજા સેકાના અંતમાં પંજાબ છોડી મગધ પ્રાંતની રાજધાની કુશાવતીમાં આવી વસેલી ટોળીએ કેટલોક સમય ત્યાંજ વિતાવ્યો. દરમ્યાન મગધ પ્રાંતના રાજકુમાર ગિંદસાર અને અશોકની માળવાની સુભાગીરીમાં સાથે રહી લશ્કરી સરહારી લોગવી ઈ. સ. ના પહેલા સેકાના અંતમાં તે ભાગનો કેટલોક પ્રદેશ પોતાના હસ્તગત કરી તે પ્રદેશની માધાવતી નગરીને પોતાની રાજધાનીનું શહેર બનાવ્યું હોય તેમ સુજરાતના પ્રાચીન ઇતિહાસ તથા દેશાઈ પટેલના વહીવંત્યાના ચાપડાની અંદરના લેખો ઉપરથી જણાય છે.

આ પ્રમાણે માધાવતીમાં કૂર્મીઓનું રાજ્ય ધવાથી તેમના અમલ દરમ્યાન માળવા, ઈર, વાંસવાડા, વગેરે નજીકના સ્થાનોમાં વસ્તા કૂર્મીઓનો ઘણો ભાગ ત્યાં આવી વસ્યો. તે સમયે હાલના સુજરાતની કેવી સ્થિતિ હતી, તેનો ચિતાર આપવાની અત્રે આવશ્યકતા છે, કેમકે કમે કમે તે પછી કૂર્મીઓએ સુજરાત તરફ આગળ વધી ત્યાં તેમનું ડાવમી ર્યાન બનાવ્યું છે.

પ્રાચીન ગુજરાતમાં કૃત્તીઓનો પ્રવેશ.

પૌરાણિક આધારોથી માલૂમ પડે છે કે, ગુજરાતમાં પહેલું રાજ્ય મનુના પૌત્ર આનર્ત^૧ હતું. તેને રેવત નામનો પુત્ર હતો. તેની રાજધાની કુશસ્થલીમાં^૨ હતી. રેવતને ૧૦૦ પુત્રો હતા, જેઓમાં રેવત મોટો હતો. તેને રેવતી નામની એક સુંદર કન્યા હતી, જેને શ્રી કૃષ્ણના ભાઈ બળભદ્ર સાથે પરણાવવામાં આવી હતી. જરાસંઘની સ્વારીઓથી કંટાળી યાદવો માથુર દેશ છોડી જ્યારે ગુજરાત તરફ આવ્યા ત્યારે તેમણે દ્વારિકાને પોતાની રાજધાની કરી અને સુરરાષ્ટ્ર^૩ ઉપર ઈ. સ. પૂ. ૫૦૦ સુધી રાજ અમલ કર્યો. ત્યારપછી ઈ. સ. પૂ. ૩૧૬માં મગધ પ્રાંતમાં રાજ કરતા મૌર્ય^૪ વંશીય રાજાઓનો ગુજરાત પર અમલ થયો, ત્યાં સુધી આ દેશ પર કંઈ ચોક્કસ સત્તાનો અમલ હતો, તે માલૂમ પડતું નથી. મૌર્યોની રાજગાદી મગધ પ્રાંતના શહેર કુશાવતી^૫ નગરીમાં હતી, અને તેમની તરફથી સુબાઓ આવી સૌરાષ્ટ્રના^૬ ગીરિનગરમાં રહી રાજ ચલાવતા હતા. હાલમાં જે ભાગને આપણે ગુજરાતના નામથી ઓળખીએ છીએ, તે ભાગના તે વખતે આનર્ત (આનર્તપુર-વડનગર), સૌરાષ્ટ્ર (દ્વારિકા-ગીરિનગર) અને લાટદેશ (ભરૂચ) એવા ત્રણ વિભાગ હતા. મૌર્ય વંશના અમલ અને સિકંદરના મરણ પછી તેના સરકારોએ તે દેશો વહેંચી લીધા, જેથી પંજાબ વગેરે દેશો ઓકોના હાથમાં આવ્યા, અને તેથી ક્ષત્રપ રાજાઓની ગુજરાત પર સત્તા થયા પહેલાં ઓક આફ્રીઝન, પાર્થિયન, સ્કીથિયન, હુઝન અને શક લોકોનો ગુજરાત પર અમલ હોય એવું ગુજરાતના મધ્યભાગ તેમજ કાઠીઆવાટમાંથી તેમના મળી આવેલા ઘણા પ્રાચીન શિક્ષાઓ, કૃવા, વાવ, મકાનો અને દેવાલયો પરના લેખો અને ખંડિયરો પરથી માલૂમ પડે છે. પાછળથી અવન્તિના^૭ વીરવિક્રમાદિત્યે ગુજરાત, માળવા અને પંજાબમાંથી તેમને હાંકી કઢાડી તે દેશો પર અધિકાર ચલાવ્યો હતો. તેની પછી મગધ દેશના ક્ષત્રપ રાજાઓએ ઈ. સ. ના પહેલા સદ્કામાં માળવા છતી ત્યાં પોતાનો સુબો મુક્યો, અને તે દેશના ત્રીજા રાજા જયદામાએ ઈ. સ. ૧૪૦માં સૌરાષ્ટ્રમાં આવી ગીરિનગરમાં રાજધાની કરી તેની આસપાસના મુલકો ઉપર જતે અમલ કર્યો હતો. આ સમયમાં ઈડર અને વાંસવારાના પ્રદેશોમાંથી કલ્બીઓએ આવી આનર્તપુરના શાન્ત પ્રદેશમાં વડનગર અને શ્રીસ્થળ^૮ આસપાસની ફળદ્રુપ પડતર જમીન પર વાસ કર્યો. આ ભાગમાં સંપૂર્ણ શાંતિ હતી, અને આનર્ત દેશમાં કોઈ મોટી સત્તાનો અમલ નહોતો, તેમજ ગીરિનગરમાં રાજ કરતા જયદામા વગેરે ક્ષત્રપ રાજાઓએ ગુજરાતના તે વેશન અને મધ્ય પ્રદેશ તરફ નજર નાંખેલી નહિ હોવાને લીધે તેઓ ખેતીવાડીમાં સારી રીતે આગાહ થયા હોય એવું ગુજરાતના પ્રાચીન ઇતિહાસો જોતાં માલૂમ પડે છે. હાલમાં જ્યાં અમદાવાદ છે તે વિભાગ તથા

૧. દ્વારિકા ૨. સૌરાષ્ટ્ર. ૩. પટણ. ૪. ગીરનાર. ૫. માળવા. ૬. સિદ્ધપુર.

ખેડા અને ધંધુકા સુધીનો ભાગ તે વખતે મહેવાસી હુદાસાઓથી ભરપુર હતો, અને તેથી તે સમયના ભાગેમાં કોઈની સત્તા નહોતી. ભરૂચ, નવસારી અને નાંદીપુરના^૧ રાજાઓનો ખેડા શહેર સુધી અવારનવાર અમલ થયો હોય તેવું ઇતિહાસ પરથી જણાય છે; અને છઠ્ઠા સૈકાની શરૂઆતમાં વલ્લભીપુરની સ્થાપના થઈ તથા સાતમા સૈકાના અંતે પંચાસરમાં ચાવડા વંશની શરૂઆત થઈ ત્યાં સુધી હાલના ગુજરાતનો મધ્યભાગ ખિલકુલ અધેરવાળી વેરાન દશામાં અરાજક હતો; તેથી સિદ્ધપુર અને વડનગર તથા દંડાબ્ય વગેરે વિભાગમાં ઃર્મીઓ કેવી સહેલાઈથી આગળ વધી આગાહ થયા હશે તેનો આપણને સંદેહમાં ખ્યાલ આવી શકે છે.

ક્ષત્રપરાજ્ય જયદામાના સમયમાં માધાવતીના ઃર્મીરાજ મજપાલજીને મહોત્તર દેશના રાજા ચંદ્રસેન સાથે લડાઈ થઈ, તેમાં પોતે હાર્યો, જેથી માધાવતી છોડી પોતાની માલમિલકત અને એક નાનો રસાલો લઈ આનર્ત-ગુજરાત તરફ આવ્યા, અને સિદ્ધપુરમાં માતૃ ગયા શ્રાદ્ધ કર્યું. જુદાં જુદાં ગામેમાંથી આવી ત્યાં વસેલા જાતિ ભાઈઓને મેળાપ થયો અને તેમના ઘણા આગ્રહથી વૃજપાલજી ત્યાંજ રહી ગયા. સંવત ૨૧૨, સને ૧૫૬ માં શુભમદૂર્ત જોઇ ઉંઝાગામ વસાવ્યું અને શ્રી શંકર-મહાદેવના તેઓ ભક્ત હોવાને લીધે પોતાની દેવી તરીકે શંકરનાં પદરાણી ઉભિયાજીની સ્થાપના કરી.

લગભગ ચોથા સૈકાના અંતસુધી ક્ષત્રપ રાજાઓનો અમલ રહ્યો અને પછી ઉત્તર હિંદમાં રાજકર્તા ગુપ્તરાજાઓનો ઇ. સ. ૪૧૦ થી ૪૭૦ સુધી અમલ ચાલ્યો. તેઓ ઉત્તરે કનોજમાં રાજ કરતા હોવાને લીધે પોતાના સુબાઓ મોકલીને ગુજરાતમાં અમલ ચલાવતા હતા. ગુજરાતની રાજધાની તે વખતે પણ્ડી ગીરિનગર હતું, એટલે આનર્ત અને ઉંઝાવાળા પ્રદેશમાં જુજ વસ્તી હોવાને લીધે સુબાઓનું તે તરફ લક્ષ દોરાયેલું નહીં એટલે ઃર્મીઓને કોઈ અગવડ પડી નહીં; તેમજ મજપાલજીના વંશજોને પણ્ડી સ્વતંત્ર રીતે રહેવામાં કોઈ રીતે વિધન આવ્યું નહીં.

પાંચમો સૈકો પુરો થયા બાદ ઇ. સ. ૫૦૯ થી તે સાતમા સૈકાના અંત સુધી સૌરાષ્ટ્ર ઉપર વલ્લભીરાજાઓનો અમલ ચાલ્યો. તેમની રાજધાની હાલના ભાવનગર નજીક વલ્લભીપુર નામે નગરમાં હતી. જો કે આ રાજાઓ પણ્ડી જુદ ગુજરાતમાં રહેતા હતા તેપણ્ડી ઉંઝા વગેરે સ્થળોથી રાજધાની ધણી દૂર હોવાથી અને મધ્ય પ્રદેશ તદ્દન અરણ્ય જેવો હોવાથી તેમણે દંડાબ્યમાં વસતા ઃર્મીઓના નાના રાજ પ્રતિ દૃષ્ટિપાત કર્યો હોય તેવું ઇતિહાસ પરથી જણાતું નથી. એજ સમયમાં ભરૂચ, નાંદોદ, અને નવસારી વગેરે ભાગમાં ચાલુક્યો અને ગુજરાનોનાં જુદાં જુદાં રાજ્યો હતાં, છતાં તેઓ પણ્ડી પોતાની નામની સત્તાને ખેડાગામ કરતાં વિશેષ આગળ વધારી શક્યા નહોતા. આ સમયમાં ઉંઝામાં વસતા

મજપાળજીના વંશજ સાથે ત્યાંના ગાંધા પટેલના પુત્ર શીવસિંહ પટેલને કારણ વશાત કાંધક વાંધો પડવાથી ઈ. સ. ૫૫૬, સંવત ૬૧૨,ના માર્ગશીર્ષ શુકલપક્ષ તીજને દિવસે પોતાને લાગતાવળગતા કૂર્મીઓને તથા તલાટી પ્રેમચંદ વીશાવાળીયા, નાગર ગૌર પ્રેમાનંદ, વળેસંગ સેલોત અને કેટલાંક વસવાયાંને લઈને ગુજરાતના મધ્ય ભાગમાં આવેલ બીહલ નગર ૧ આશાવદલીમાં આવીને તે (શીવસિંહ પટેલ) વસ્યા હતા. મજપાળજીના વંશમાં પણ અત્યાર સુધી ઉંઝામાંજ વડવીર, નંદજી, જીવરાજ, રઘુજી, લખુજી, જોગજી, વડવીર બીજો અને હરીકરજીજી એટલા પુરૂષો થયા હતા.^૩ તે સમયમાં વડલબીપુરનો નાશ થયો હતો અને ગુજરાત પર આવડા રજપુતોની સત્તા જામી હતી. તેઓના સરદાર જ્યશિખરીએ ઇ. સ. ૬૬૦ પછી રાધનપુરના રાજની હદમાં કચ્છના રણની નજીક પંચાસર નગર વસાવ્યું અને ત્યાં ગાદી કરી રાજ કરવા લાગ્યો. તેના રાજ્યારોહણ પછી શ્રીસ્થળ (સિદ્ધપુર), વડનગર અને ઉંઝા પ્રતિ તેની દૃષ્ટી ગઈ હોય તેમ ધારી શકાય; પરંતુ તેના રાજ અમલના ટુંક સમય પછી ઇ. સ. ૬૬૬ માં કચ્છાળી પતિ ભૂવટે ગડી ચાવી તેને હરાવીને માર્યો અને રાજ્ય પોતાના સ્વાધિન કર્યું. ગુજરાતનો રાજ અમલ ચલાવવા પોતાના તરફથી સુબો સુકી તે સ્વદેશ ગયો. તેના વળતમાં સ્વર્ગસ્થ રાજ જ્યશિખરના સેનાપતિ સુરપાલે તથા કુંવર વનરાજે બહારવટુ કરવા માંડ્યું. દેશમાં ઠામ ઠામ અંધાધૂની ચાલી, તેથી ઉંઝાના નાનકડા કૂર્મી રાજપ્રતિ તે સુબાને પણ દંષ્ટિ કરવા કુરસદ મળી નહીં. આખરે વનરાજે સંપૂર્ણ રીતે વિજયી થઈ શ્રીસ્થળ (સિદ્ધપુર) ની નજીક હાલ જ્યાં પાટણ શહેર છે ત્યાં ઇ. સ. ૭૪૬ માં અણહિલપુર પાટણ વસાવી રાજગાદી કરી, ને રાજની લગામ પોતાના હાથમાં લીધી; ત્યારથી ઉંઝા અને દંડાવ્યમાં રહેતા કૂર્મીઓને કુદરતી રીતે તેની સર્વોપરી સત્તા સ્વિકારવી પડી. પ્રધાન ચાંપરાજ એક બહાદુર સરદાર હતો, ઉપરાંત નિપૂણ રાજનીતિજ પણ હતો. તેણે આસપાસની જમીનનું મહેસુલ બરાબર ઉધરાવવા માંડ્યું અને ઘણા કાળથી પડતર રહેલી જમીન પણ ખેતીના ઉપયોગમાં લેવા વિચાર કર્યો. વસ્તુ સ્થિતિ આવી હોવાથી ઉંઝામાં વસતા મજપાળજીવા વંશજ બીજા મજપાળજીને પણ તેની સર્વોપરી સત્તા સ્વિકારવી પડે તેમ હોવાથી, તે પોતાની માલ મિલકત અને લાગતાવળગતાનો નાનો રસાલો લઈ સંવત ૮૦૨ માં ઉંઝા છોડી ઈંદર તરફ ગયા, અને ત્યાં કાવર નામનું ગામ વસાવી સ્વતંત્રપણે રહેવા લાગ્યા.^૪ તેમની સાથે હાલ જામળીઆ સંસાધારક પાટીદારોના પૂર્વજ પટેલ સંગજી પોપટજી વગેરે બીજા પણ બાહોશ કૂર્મીઓ તેજ સાલના મહા સુદ સાતમના દિવસે ઉંઝા છોડી ઈંદર પ્રગણના જામળા ગામે જઈ વસ્યા.^૫

૧. અસારવા ૨. અસારવાના વહીવંચાના ચોપડા ૩. દેશાદ પટેલના વહીવંચાના ચોપડા.

૪. દેશાદ પટેલના વહીવંચાના ચોપડા. ૫. તેમના વહીવંચાના ચોપડા.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

કચ્છમાં કણ્ઠીઓનો વિસ્તાર.

કણ્ઠીઓ પોતાના અસલ સ્થાનમાંથી ગુજરાતમાં આવી વસ્યા તે વિગેરે હકીકત આપણે આગળના પ્રકરણમાં જોઈ ગયા, પરંતુ ગુજરાતમાંથી કેટલોક ભાગ કચ્છ પ્રદેશમાં ટેલી રીતે અને ક્યારે ગયો તે નીચેની ધીનાપરથી ખરાબર સમજવામાં આવશે.

સંવત ૧૫૦૮ ના બાહરવા સુદિ અગિયારસને દિવસે સૈયદ ઇમામુદ્દીન ઇરાનથી હિંદમાં મુસાફરી કરતા આવી ગુજરાતમાં આવેલા અટુણા નામના ગામમાં આવીને ત્યાંની મસ્જિદમાં મુકામ કર્યો, ત્યાં ચમત્કારો જતાવી અમદાવાદ નજીકના ગીરમથા ગામની સીમમાં આવી રહ્યા. ત્રણ વર્ષથી વરસાદ નહિ વરસેલ હોવાથી ફકીર બાળી સહુ કણ્ઠીઓ તેને પુછવા ગયા તેના કહેવા પ્રમાણે વરસાદ થયો, તેથી લોકોની શ્રદ્ધા બેઠી અને તેને બહુ માન આપવા લાગ્યા. એટલુંજ નહિ પણ અમદાવાદના મુલતાન મહંમદ ખીજે (ઇ. સ. ૧૪૫૧) નજીકમાં શિકારે આવેલો તે ત્યાં આવ્યો તેને પણ અજાયબ થવા જેવો પરચો જતાવ્યો, તેથી તે ખુશી થયો અને પોતાની પુત્રીની સૈયદ ઇમામુદ્દીનના પુત્ર નુરમાહંમદશાહની સાથે શાદી કરી આપી, તેથી તો સૈયદ ઇમામુદ્દીનની પ્રતિષ્ઠામાં ઘોર વધારો થયો, અજ્ઞાન અને ભોળા લોકોમાં તેની ખીર અને મહાત્મા તરિકે સારી ખ્યાતિ થઈ. પ્રકરણ સાતમાં સૈયદ ઇમામુદ્દીનની જીવનરેખા જતાવેલી છે તેમાં તેના ઇલમ અને પરચાની જે હકીકતો લખવામાં આવી છે, તેને સાચી માની સૈયદ ઇમામુદ્દીનના ઘણા લોકો શિષ્ય થયા. દિન પ્રતિદિન તેની માનતા ચાલવા લાગી અને નજીક તેમજ દુર દુરના ઘણા લોકો તેના શિષ્ય થવા લાગ્યા; એજ પ્રમાણે કચ્છ પ્રદેશમાં વાસ કરી રહેલા કણ્ઠીઓના પૂર્વજો પણ આવા પરચાઓ જોઈ તેના શિષ્ય થયા અને તેમને ગુજરાતની જ્ઞાતિ તરફથી વિદગ્ધા પઠવા માંડી એટલે તે સઘળા કચ્છ દેશમાં જઈ વસ્યા તેની સવિસ્તર હકીકત નીચે પ્રમાણે છે.

ગામ માનકવા-સાખે વેલાણી:—તેમના પૂર્વજ પરખત પટેલ ચાંપાનેરમાં પટેલાઈ કરતા. ત્યાં પદીઆર સાથે વિચ્છેદ થવાથી તે ચુવાળ (વિરમગામ પાસે) માંહેના છનીઆર ગામે આવી રહ્યા. ગીરમથે યાત્રાએ ગયા અને કબીરદિનનો ધર્મ સ્વિકાર્યો. ખીર ઇમામશાહના હુકમથી સં. ૧૫૮૦માં વેલો પટેલ તથા નાકર પટેલે વાગડમાં આવી શીકર ગામ વસાવ્યું ને ત્યાં વેલાસર તળાવ બંધાવ્યું. આ બંને પટેલો પોતાનાં સંતાનોને એક એકને ત્યાં

પરજીવીને વેવાઈ થયા. વેલા પટેલના વંશમાં હરભમજી, તેનો મેગજી, તેનો શવજી, તેના જશજી અને તેના સં. ૧૬૮૦ માં પાંચ પુત્રો નામે ઢાતાર, જીભર, અને ભગત વગેરે થયા. તેમાંથી ગોપાલના વંશનો વાલો પટેલ સં. ૧૭૦૨ માં માનકવે આવ્યો, ત્યાંના ગિરાશીઆ સાથે યુદ્ધ થયું, તેથી પશ્ચિમ દિશાએ જેસિંહ, વાલો અને ભાંજીજી ડોસો મરાજી. ત્યાં હાલ પણ તેમના પાળીઆ છે. એમનો પરિવાર હાલ આ ગામમાં આવ્યાદ સ્થિતિમાં પટેલાઈ કરે છે.

માનકવા—સાખે ઘોઘાડી:—એમના પૂર્વજે અસલ અડાજલ (અમદાવાદ પાસે) માં રહેતા. ત્યાંથી મહુધા ગયા અને સાતે ભાઈ જુદા પડી નડીઆદ, ઉમરેઠ, બોરસદ, ડાકોર, બોલેસર, વસો, ઇટોલા વગેરે ગામે ગયા. તેમનો વંશ ઘોઘામાં આવી વસ્યો; અને ત્યાં અજા પટેલે પીરાણુનો પંથ સ્વિકાર્યો તેથી શીકરે આવ્યા અને ત્યાંથી કેટલાક વખત પછી માનકવે આવ્યા. હાલ પણ તેમના વંશજો આ રથળે આવ્યાદ સ્થિતિમાં રહે છે.

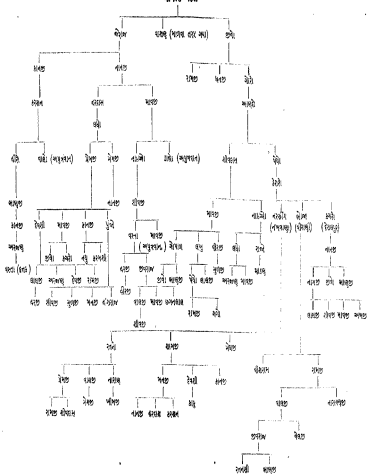
માનકવા—સાખે લીંબાણી:—એમના વડવાઓ અડાજલ (તા. અમદાવાદ) માં રહેતા ત્યાંથી નડીઆદ ગયા તેમના વંશજ ગોવા પટેલને જે રાજ વાસણ અને જીવો નામે ત્રણ પુત્રો હતા, તેમાંથી એક કંબોઈ બીજો માળવે અને ત્રીજો ગીરમથે ગયો. પેલાએ અને ત્રીજાએ પીરાણુ સતપંથનો ધર્મ અંગીકાર કર્યો, તેથી સંવત ૧૭૬૫માં તેઓ શીકરે આવ્યા, જેરાજના બે પુત્ર, કાનજી અને નાનજી. નાનજીના બે પુત્ર, હરદાસ અને માવજી. માવજીના બે પુત્ર ડાહો અને નાઈઓ. નાઈઓનો શીવજી. શીવજીના બે પુત્ર વસ્તા અને માવજી. વસ્તાના બે પુત્ર હરજી અને જીવરાજ. હરજીનો પુત્ર હીરજી હાલે હયાત છે. જીવરાજના ત્રણ પુત્ર વાલજી, માવજી અને જગનલાલ. વાલજીનો પુત્ર શીવજી. આ પ્રમાણે જીવરાજથી બધા હયાત છે. અને માનકવામાં આવ્યાદ સ્થિતિમાં રહે છે.

માનકવા—સાખે ચવાણુ:—આ સાખના મૂળ પુરુષ ઘોળકા તાલુકામાં સાબરમતી નદીના તીરે રાયસંગ બરોડા ગામમાં ગિરાશ હતો ત્યાં રહેતા હતા. તેમાંના સારંગજીએ પીરાણુનો પંથ સ્વિકાર્યો એટલે શીકરે આવી વેલા તથા નાકર પટેલના પ્રથમ આવી વસેલા વંશજો ભેગા રહ્યા ને આવ્યાદ થયા.

માનકવા—સાખે હલપાણી:—એમના પૂર્વજ અમદાવાદમાં રહેતા, ત્યાંથી બારેજ ગયા અને પીરાણુનો ધર્મ સ્વિકાર્યો એટલે શીકરે આવી વસ્યા. ત્યાંથી માનકવે આવ્યા અને ત્યાં હાલ ઠાકરાણી, ડોસાણી, ભાદાણી અને સોમાણી એવી ચાર સાખો પરથી પિછાનાય છે.

ગામ ભડલી—સાખે ઠાકરાણી:—એમના પૂર્વજ બારેજ (અમદાવાદ પાસે) માં રહેતા. ત્યાંથી ગીરમથે ગયા અને પીરાણુનો પંથ કબુલ કર્યો એટલે

ગુપ્ત પત્ર

શીકરે આબ્યા. ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષો પછી રાજો પટેલ તથા પુત્ર દેવસિંહ પટેલ બંને ખેડાઈ આબ્યા. અને ત્યાંથી સં. ૧૬૮૨ માં બડલી ગામે આવી રહ્યા. બીજા ગોવો પટેલ મુળ અમદાવાદ પાસે વસાઈ ટીંબામાં રહેતા ને પીરાણુનો ધર્મ સ્વિકારવાથી તે પછુ શીકરે આવેલા, ત્યાંથી સં. ૧૬૯૦ માં બડલીમાં આવી રહ્યા.

ગામ વિરાણી—સાખે નાકરાણી:—આ સાખના નાકર પટેલના પૂર્વજ સોમા પટેલ મૂળ ઉંઝામાં રહેતા હતા. ત્યાંથી તે લાલી (મહેમદાવાદ તાલુકો) આવી રહ્યા. સં. ૧૬૫૦માં પીરાણુનો ધર્મ સ્વિકાર્યો; એટલે શીકરે આબ્યા. ત્યાંથી તેમના નાકર સમાણાં ઢાગાને શીકરે સંગે અને પહેલાણુનો પુત્ર ભીમજી વિરાણી આવી રહ્યા. હાલ તેમનો પરિવાર આબ્યાહ સ્થિતિમાં તે ગામે પટેલાઈ કરે છે.

ગામ વિરાણી—સાખે દીવાંણી:—એમના પૂર્વજ અસલ અડાળજમાં (અમદાવાદ પાસે) રહેતા. ત્યાંથી ચાર ભાઇઓ મામાને ત્યાં ગીરમથે આબ્યા અને પીરાણુ પંથી થયા તેથી શીકરે ગયા. કેટલાંક વર્ષો ત્યાંથી દુધઈ આબ્યા અને ત્યાંથી સં. ૧૮૦૫માં આણંદજી પટેલ વિરાણી આવી વસ્યા.

ગામ વિરાણી—સાખે ઘોઘાદી:—એમના પૂર્વજ ભાલેજ (આણંદ પાસે) માં રહેતા, અને દેશાઈ કહેવાતા. જેસિંહ દેશાઈને ત્રણ પુત્ર હતા. તે માંહેથી બે ઉમરેક, તથા કંગોઈ (પાટણવાડામાં) વસ્યા અને ત્રીજો ભાઈ પીરાણુપંથી થવાથી શીકરે આબ્યો. તેના વંશમાં મુળજી પટેલ થયા. તેના જસોજી, હરગોવિંદ અને ભીમજી ત્રણ ભાઈઓ સં. ૧૮૧૩માં વિરાણી આવી વસ્યા અને તેમનો પરિવાર આબ્યાહ થયો.

ગામ અંગીઆ—સાખે ચોપડા:—મૂળ પુરૂષ દેવજી પટેલ ઉંઝામાં રહેતા. ત્યાંથી મેળામાં ગીરમથે ગયા અને પીરનો ધર્મ પાળ્યો તેથી શીકરે ગયા. ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષ પછી તેમનો પુત્ર જસોજી સં. ૧૭૬૮માં અંગીએ આવી વસ્યા.

ગામ કોટકા:—આ ગામમાં વસ્તા કણુબીઓ અસલ અમદાવાદના વાસી હતા; પરંતુ ગીરમથે ગયા અને પીરાણુનો પંથ સ્વિકારવાથી ગામ શીકરે સં. ૧૭૬૫માં આબ્યા અને ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષો પછી દુધઈ આબ્યા. ત્યાંથી પછુ સં. ૧૮૨૩માં માધો પટેલ તથા જીવો પટેલ આવી કોટકે વસ્યા. તેઓની અસલ શાખ પારેખની હતી; પરંતુ છ ભાઈનો વંશ એક એક પુત્રથીજ છ પેઢી સુધી ચાલ્યો તેથી છ ભઈઆ કહેવાયા છે.

ગામ નખત્રાણુ—સાખે પોકાર:—એમના અસલ પુરૂષો મેસાણામાં રહેતા. ત્યાંથી નીકળી કાનમમાં આબ્યા. સં. ૧૭૧૬ માં પીરનો ધર્મ પાળ્યો.

એટલે પુત્રે પટેલ શીકરે આવી વસ્યા ને ત્યાંથી દુધર્ધ આવ્યા અને ત્યાંથી પણ અખળ, જસો અને હરજી પટેલ ત્રણ ભાઈ સ. ૧૮૨૮ માં નખત્રાણા આવી રહ્યા.

ગામ નખત્રાણા-સાખે રામાણી:—એમના પુર્વજે ભાલેજ (આણંદ પાસે)થી સં. ૧૫૯૨ ના કારતક સુ. ૨ પીરના ધર્મમાં આવ્યા અને ગુજરાત છોડી શીકરે વસ્યા. કેટલાક કાળે તેમના વંશજે નખત્રાણે આવ્યા. તેમાંના કેશરાના વંશનો ખેતો. તેનો નારાયણ, તેનો ગોપાલ એ રામાણી તે જેરાજ લીંબાણીની પુત્રી સાથે પરણ્યા. તેમનો વંશ હજુ નખત્રાણામાં છે.

ગામ નેત્રા-સાખે સાંખલા:—તેઓ અસલ ઉડામાં રહેતા અને ત્યાંથી આણંદ ગયા ને ત્યાં પટેલાર્ધ કરી, તેમાંથી એક પુરૂષ માળવે, એક નારદીપુર (કલોલ તાલુકો) અને એક શીકરે આવી રહ્યા. તેના વંશજ માણેકવાડા અને ત્યાંથી બહારમાર આવ્યા. વાસણનો વંશ બાહરણ (તા. આણંદ)માં ગયો ને તેના બીજા પિત્રાર્ધ બાવળે (તા. ધોળકા) રહ્યા. અખળના પુત્ર ધનજી, રતનો અને લાલજી શીકરેથી નેત્રા આવ્યા. હાલ તેમનો તથા રતનાનો વંશ વેકરા ગયો છે.

ગામ વિથોણુ-સાખે સુરાણી:—એમના વડવા સુનાવમાં (ચરોતર) રહેતા. પીરનો ધર્મ સ્વિકારવાથી શીકરે આવવું પડયું. ત્યાંથી માનકવે ગયા, ત્યાં ગિરાશીઆ સાથે લડાઇ થઈ તેમાં ગોપાલ મરાયો, જેની દેરી પશ્ચિમ ભણી હાલ પણ છે; એટલે ગોપાલના પુત્ર મનજી તથા વિશ્રામ સં. ૧૮૦૧ માં વિથોણુ આવી રહ્યા, જેમનો પરિવાર હાલ પણ ત્યાં વસે છે.

ગામ કરબોઈ-સાખે ભાવાણી:—અસલમાં વસો (ચરોતર) થી બાવા પટેલ શીકરે આવ્યા; ત્યાંથી કાળે કરી તેમના વંશજે માણેકવાડા ગયા, ત્યાંથી તેમનો વંશ ધમઠકે વસ્યો; ત્યાંથી હરજી પટેલનો પરિવાર કરબોઈ આવ્યો ને કુવો બંધાવ્યો, ક્ષતિ જમાડી બારોતને સંવત ૧૮૩૧ માં થોડીનું દાન આપ્યું અને પટેલાર્ધ કરી.

ગામ નખત્રાણા-સાખે લીંબાણી:—એમના ઘરડા અડાલજ (તા. અમદાવાદ) માં રહેતા ત્યાંથી નડીઆદ ગયા. તેમના વંશજ ગોવા પટેલને જેરાજ વાસણ અને જીવો નામે ત્રણ પુત્રો હતા. તેમાંથી એક કબોઈ બીજે માળવે અને ત્રીજે ગીરમથે ગયો, પેલા અને ત્રીજાએ પીરાણા સતપથનો ધર્મ અંગીકાર કર્યો. જેથી સંવત ૧૭૬૫ માં તેઓ શીકરે આવ્યા, જીવાનો પરિવાર રામજી, ધનજી અને ગોરો. એ ત્રણ ભાઈ સંવત ૧૭૯૮ માં નખત્રાણામાં આવ્યા. ગોરાનો પુત્ર આણંદો તેનો પેથો. પેથાનો કેશરો પટેલ ને તેના ભોજ પટેલ થયા. તે ભોજ પટેલ નખત્રાણાથી સંવત ૧૯૦૩ ની સાલે સાસરાના પક્ષમાં વિરાણી આવી રહ્યા. ભોજ પટેલના વિશ્રામ અને રામજી બે પુત્ર. રામજીના બે પુત્ર વાલજી અને નારાયણજી. વાલજીના બે પુત્ર જીવરાજ

અને વેલજી. જીવરાજના બે પુત્ર રતનસિંહ અને ભાણજી. આ પ્રમાણે રામજીના બે પુત્ર વાલજી અને નારાયણજીથી ભાણજી સુધીના બધા હયાત છે, અને આખાદ સ્થિતિમાં વીરાણીમાં રહે છે.

ગામ મથલ—સાખે પોકાર:—તેમના વહવાઓ નદીઆદમાં રહેતા. ત્યાંથી મગન પટેલ કાનમમાં વસ્યા ને ત્યાંથી તેના પુત્ર હંસરાજ અને મોહન ગીરમથે આવ્યા. સં. ૧૭૧૦ માં પીરાણાનો ધર્મ લીધો તેથી શીકરે આવી રહ્યા. ત્યાંથી હંસરાજના પુત્ર દેવસિંહ તથા મેઘજી સં. ૧૭૪૨ જેઠ વદ ૧૨ ના દિવસે મથલ આવ્યા, ત્યાંના ગિરાશીઆએ તેમને પટેલાઇ આપી. મેઘજીનો પુત્ર હરભ, તેનો શીવજી વગેરે પરિવાર આજે મથલમાં છે.

ગામ ગડાણી—સાખે લાંબાણી:—મૂળ ગામ ઉંજે રહેતા, ત્યાંથી બાવળે વસ્યા. ત્યાંથી ગોવીંદ પટેલનો વંશ આજુદ આવ્યો, ત્યાંથી તેના વંશજ અરજજીના પુત્રો છગન, હરગોવીંદ અને ગોવિંદ ગામ લાલી (તા. મહેમદાવાદ) આવ્યા ને ત્યાંથી અમદાવાદ આવ્યા. પીરાણાનો પંથ કળુલ કર્યો તેથી સં. ૧૭૮૨ માં કાનજી તથા નારજી બંને ભાઈ માણિકવાટે આવ્યા ને ત્યાંથી ભડલી ગયા ને ત્યાંથી સં. ૧૮૧૩ માં કાનજીનો વંશ ખેતો ને અબજી બે ભાઈઓ તથા ખડેન જસુ ને ભાણેજ નથુ ગડાણી આવી વસ્યા.

ગામ ખોંભડી—સાખે પોકાર:—અસલ ધરડાઓ ધોળકા રહેતા હતા. ત્યાંથી પચાણ પટેલ સં. ૧૬૮૩ માં ગીરમથે આવ્યા ને પીરનો ધર્મ પાળ્યો તેથી તે શીકરે આવ્યા. ત્યાંથી વેલાણીમાં વસ્યા. પચાણ પટેલના વાલજી, રતનો અને મેઘજી ત્રણ પુત્રો હતા. તેમનો પરિવાર સં. ૧૭૦૪ માં ખોંભડીમાં આવી રહ્યો. મેઘજીનો પુત્ર માધો થયો. તેના અબજી અને પાંચો થયા. પાંચાના પુત્ર મનજી, રામો અને વિશ્રામ થયા.

ગામ મગવાણા—સાખે ચોપકા:—અસલમાં તેમના પૂર્વજ નાગજી પટેલ ઉંઝાથી નીકળી સાણંદ આવી વસ્યા. ત્યાંથી અમદાવાદ આવી પીરનો ધર્મ માન્યો અને સં. ૧૬૭૧ માં શીકરે આવ્યા. ત્યાંથી તેમના વંશજ જસો અને જીવરાજ અંગીએ આવ્યા ને ત્યાંથી સં. ૧૮૧૮ માં જીવરાજના પુત્ર ધનજી તથા પોત્ર ગોરો અને કચરો ગામ મગવાણા આવ્યા અને ત્યાં પટેલાઇ કરી આગેવાન ગણાયા.

ગામ દરંડી—સાખે પોકાર (હાલ બાધાણી):—મૂળગામ ધોળકાથી હાલાપટેલે સારંગ ચોહાણ સાથે ગીરમથે આવી પીરનો ધર્મ સ્વિકાર્યો, તેથી સં. ૧૫૬૮ માં નાકર તથા વેલા પટેલના કુટુંબમાં શીકરે આવી રહ્યા. સં. ૧૬૬૪ માં હાલાના પુત્ર રામજી તથા જેસિંહ ખેડાઇ આવ્યા. એક ભાઇનો નિવંધ ગયો. જેસિંહના અરજજી અને દેવસિંહ થયા. દેવસિંહનો પુત્ર મનજી સં. ૧૭૦૪ માં માનકવે વસ્યા. મનજીને રતનો અને લખુ બે પુત્ર થયા.

લખુનો પુત્ર અબ્બાસ સં. ૧૭૮૪ માં ઈશ્તી આવી વસ્ત્રો અને પટેલાઈ કરી ગામમાં પીરાણાના ધર્મનું સ્થાનક બાંધી સ્થાપિત જમાવી. અબ્બાસે ડુંગર, ગોપાલ, લક્ષ્મણ અને કરસન ચાર પુત્ર થયા. કરસનને પુત્ર સેવલ તથા બાબુલ થયા. લક્ષ્મણ ને પુત્ર વાલલ તથા પુત્રી દ્વીરબાઈ અને ગોપાલને પુત્ર દેવસિંહ તથા રતનો અને ડુંગરને પુત્ર બાબુલ તથા રતનબાઈ ને માનબાઈ પુત્રી હતાં. એ વગેરે અબ્બાસ પોકારનો વંશ છે.

આ પ્રમાણે વિક્રમના સોળમા સેકામાં તેઓએ પોતાનો અસલ હિંદુધર્મ બદલી મુસલમાનને શરૂ કર્યો, તેથી તેમને કુદુબ, સ્થાપિત અને ગામ સાથે પણ કલહ થાય તે સ્વાભાવિક છે, તેથી ધાર્મિક અગવડને લીધે સઘળા પીરાણાપંથી કણુળીઓએ ક્રમે ક્રમે શુજરાતના સિત્ર સિત્ર બાગોમાંથી નીકળી વાગડ (કચ્છ) માં શીકરા ગામે આવ્યા, અને ત્યાં પોતાના સહોદર સમાન સ્વધર્મીઓ સાથે મળી ભુદી સ્થાપિત કરી. કચ્છનો પ્રદેશ વધો થયાં ખેતીવાડીમાં પછાત હતો તેથી શુજરાતના કાબેલ ખેડૂતો કચ્છના રાવને અનાયાસે મલવાથી, તેણે તેમનો આશ્રય સ્વીકાર કરી જમીનો આપી તેથી શીકરેથી પછી સહુ સવડે સવડે ભુદાં ભુદાં ગામોએ જઈ રહ્યા અને આબાદ થયા. જે કે તેમણે મુસલમાનને શરૂ કર્યા હતા, તેપણ તેમની સઘળા પ્રકારની રીતભાત હિંદુનીજ હતી. તેઓ માત્ર વાર્ષિક એક પીરાણે મોકલતા; સિવાય મુસલમાનનું એક પણ વર્તન તેમનામાં નહોતું. આ પ્રમાણે કેટલાક કાળ પર્વત આવ્યું. તેમની વસ્તિ વધી પ્રથમનાં ૧૨-૧૩ ગામોનાં ૨૫-૩૦ ગામો થયાં. તેવામાં તેમને ત્યાં એકાદ વિવાહ પ્રસંગે પીરાણાનો ધર્મશુર પ્રાગળ કાકો, જે મહા કાબેલ હતો, તે આવ્યો અને તેમને હિંદુથી નિરાળા કરી શુદ્ધ પીરના અનુયાયી બનાવવા ખટપટ કરી, વહીવંચા તથા ગોર સાથે તકરાર પડાવી; તેનો મર્મ ન સમજતાં બિચારા અંધશ્રદ્ધાળુ કણુળીઓએ, તે પ્રાગળકાકાની સલાહ પ્રમાણે નખત્રાણા ગામે મળી, ગોર તથા વહીવંચાને સદાને માટે તથા દેવાનો દરાવ કર્યો જે નીચે પ્રમાણે છે.

ઠરાવ.

“સં. ૧૮૩૨ ના પોષ વદ ૧૩ ને દીને ગામ શ્રી નખત્રાણા મધે સ્થાપિત પંચ ભોળા ધર્મ બારોટ-ગવરીદાસ શામદાસ તથા ગોર જાની હયાશંકર ભગવાનજીને રજા લીધી છે. આજ દિવસ પછીથી બારોટ પાસે વહીવંચા લખાવવો નહીં, તેમ બારોટને કાંઈ પણ આપવું નહીં, તેમજ ગોર હયાશંકર ભગવાનજીના વંશજ, તેમજ કોઈ પણ બ્રાહ્મણ પાસે ચોરી તથા લૂચ પ્રસંગે પણ કાંઈ કર્મ કરાવવું નહીં, ને કોઈ ભાટ તથા બ્રાહ્મણને માનશે તે નાતનો શુનેગાર છે, બાકી ઇસ્તમશાના ધર્મને માનનાર આપણા કણુળી ભાઈઓ જેણે

સં. ૧૫૬૨ ના કાર્તિક સુદ ૨ શુક્રવારે બાવાનો ધર્મ અંગીકાર કરેલ છે, તે ભાઈઓએ આજીવન સુધી વહીવટો લખાવ્યો છે અને બ્રાહ્મણ પાસે સુતક કર્મ, મરણની ક્રિયા તથા લગ્નની ક્રિયા કરાવી છે, પણ હવેથી આપણા શુદ્ધ ઈમામશાના ધર્મનો ખરો રસ્તો બાવા ઈમામશાના વંશના સહીદો તથા હાલે જે પીરાણાની ગાદી ઉપર ટિલાચ્છેત કાકા પ્રાગજીના હુકમથી અને ધર્મને સમજીને બ્રાહ્મણ તથા ભાટને નહીં માનવા. નીચે મુજબ ગામના પટેલીઆનો પંચ ભેગો થઈ ઠરાવ કર્યો છે તે આપણી આખી નાતને કબુલ મંજૂર છે.

૧. ગામ નેત્રાના પટેલ લખમજી સુત નારજી નાકરાણી, પટેલ નારજી આગજીઆણી, તથા પા. સામા ભાવાણી.
૨. ગામ વીરાણીના પા. માંડજી તથા રેયા નાકરાણી, પટેલ પાંચા પાંચાણી, લાધા હીવાણી, તથા માના બાથાણી.
૩. ગામ શ્રી વિથાજીના પા. દેવજી, ભગત કાનજી, ગણેશ સેંધાણી, વાલા નાંધાણી, તથા વસંતરામ સૂરાણી.
૪. ગામ શ્રી નખત્રાજીના પા. ભોજ માંનાણી, પા. સૂરા, પા. નાંચા સેંધા, ગોરાવાલા, દેવરાજ, તથા કમા સુરાણી.
૫. ગામ મથલના પા. હરભમ પોકાર, મેધા નાંનજીઆણી, તથા રતના ચોધરી.
૬. ગામ શ્રી ગડાણીના પા. કેસરા, નીરજી, તથા પેથા પોકાર.
૭. ગામ શ્રી જોબલીના પા. પાંચા, તથા અબજી પોકાર.
૮. ગામ શ્રી અંગીઆના પા. અબઈ, મેધા, માંના, તથા કાનજી પારસીઆ.
૯. ગામ શ્રી ડોઝાપરના પા. મનજી સોમજીઆણી, પા. સુરા, મુખી જીવા, તથા ભીમા રઈઆણી.
૧૦. ગામ ઠશીડીના પા. ડુંગર, ગોપાલ, લખમજી, કરસન પોકાર, દેવજી સેંધાણી, ખેતા પુંજાણી, તથા હરભમ.
૧૧. ગામ શ્રી સરવાના પા. કેસરા, તથા કરસન હરજી પબાણી.
૧૨. ગામ શ્રી કરભોઈના પા. દેવસી, તથા મૂળા.
૧૩. ગામ શ્રી મગવાજીના પા. ગોરા ચોપડા, તથા કચરા.
૧૪. ગામ શ્રી ભડલીના પા. ગોવા ઠાકરાણી, તથા માંડજી ભોજાણી.
૧૫. ગામ શ્રી માનકવાના પા. કરમસી, સુત ભીમજી, ધનજી, રામજી, તથા કરસન.

નાત સમસ્ત મળી ખાંતામાં, ગામ નખત્રાજીનામાં, બાવાના પાટ આગળ કુપ હીવો કરી ઈમામશાના ધર્મના માટે નક્કી કરી, ગોર હયાશંકર ભગવાનજી તથા ગવરીદાસ સામઢાસને રજા હીધી છે. આખી નાતે મળીને કહ્યું કે સં. ૧૫૬૨ ના કાર્તિક સુદ ૨ શુક્રવારના હજીરાથી ધર્મ ઈમામસાંજી હીધું છે, તે

આજની સુધી ગોર તથા ભાટની પાસે પોતાનો વહીવંચો તથા કીચા કરાવો, હવેથી નહીં, તે દાનકી સંવત ૧૮૩૨ ના વરષે પોષ વદ ૧૩ ને દને રજા દીધી છે, તે માટે આજ્ઞાન પછી બ્રાહ્મણ કે ભાટને આવે તો ઉભા રહેવાની આંદ નહિ. આજ્ઞાદીવસ પછી ગોર તથા ભાટને માનસે તે નાતનો શુનેગાર થાસે. બાવા ઇમામશાના ધરથી નાત બહાર છે. તે ગામ શ્રી નખત્રાણના બાનામાં બાવાના પાટ આગળ ધ્રુપ કરીને આખી નાત મળીને લખત કીધું છે. અને કાકા પ્રાગજીના તથા બાવા ઇમામશાના વંશના સેયદ વલીમીઆની રૂબરૂ પ્રતિજ્ઞા કરી છે, તે આખી નાતને વંશ પરંપરા કણુલ મંજુર છે. આ લખતનો મસુદો ગામ વીરાણીના કણુખી માંડણ અળીઆણી તથા વીરજી વેલાણી તથા નાત સમસ્ત મળી પહોર દિવસ ચડે કર્યો છે.”

આ બનાવ પછી બારોટ અને બ્રાહ્મણોની તદ્દન ગેરહાજરીમાં તેઓને પોતાની અસલ સ્થિતિનો ઇતિહાસ બિલકુલ વિસ્મૃત થઈ ગયો, તે એટલે સુધી કે, તેઓ અસલ ‘ચેરી અને ચિતા’ એ ચડતા હતા, તે વાત માનવી પણ સુરકેલ થઈ પડી. વખત જતાં તેમનું વર્તન તદ્દન બુદ્ધા જ પ્રકારનું થઈ ગયું. સઘળી શુભ અને અશુભ ક્રિયાઓ પીરાણાના પ્રતિનીધિ તરિકે ગામે નીમાયેલા સુખી પાસેજ કરાવવા લાગ્યા. હાલ ધર્મમાં તેઓ પીરશાહ નો જાપ, હક લાગ્યેલાહા ઈલીલ્લાહો મહમ્મદુર રસુલીલ્લાહે નો કલમો પઢે છે, બાજનામું, તુરનામું, રતનનામું, અને મહોર નખુવતની દોવાઓ પઢે છે. શુક્રવારી બીજના દિવસે અપવાસ કરે છે. તાણુત કાંદતા નથી, સુન્નત કરાવતા નથી. દાદી રખાવતા નથી. છતાં પણ બ્રાહ્મણો પાસે કોઈ ક્રિયા કરાવતા નથી, અને મઠમાંને દાટે છે, તેમજ લગ્ન ક્રિયા પીરાણા સતપંથની દોવા પડી સુખી કરાવે છે. આ પ્રમાણે ઘણા કબજી કણુખીઓનું વર્તન બદલાઈ ગયું છે. છતાં હજી સુધી કોઈ પ્રકારનો ખાન પાનાદિનો બ્રહ્મચાર થયો નથી, તેમ થતો પણ નથી. આ પંથના કેટલાક કણુખી અનુયાયીઓ હાલે અમદાવાદ તથા શુજરાતના બીજા અન્ય ગામોમાં પણ વસવાટ કરી રહ્યા છે. પીરાણા પંથી કણુખી આગેવાનો કબજા દેશમાં પ્રાગજી કાકાની રૂબરૂ થયેલ ઠરાવ પ્રમાણે, બળ જબરીથી એ ઠરાવ જ્ઞાતિને પળાવતા હતા. એજ અરસામાં સ્વામી નારાયણના સાધુઓના ઉપદેશથી ગામ નેત્રાના કેશરા સુખી અને બીજા ચાર જણને કંઈક ભાન થયું, અને તેમના પૂર્વજોની થયેલ ગંભીર ભુલ જણાઈ આવી, એટલે તે ઠાઠ્યા અને દહ મનના એ ધર્મ સુધારક વીર નરોએ વિચાર્યું કે, ચેરી અને ચે બંધ થાય; બ્રાહ્મણોનું શુરપણું જાય; અને તેના બંદલામાં સેયદોને શરૂ કરાય તો તે જ્ઞાતિને સુસલમાન જ થવું પડે. એવા વિચારથી પોતે તેમજ પોતાના સોબતી ભાઈઓએ સંવત ૧૮૩૨ ની સાલમાં

જાતિએ પ્રાગલ્ભ્ય કાઢી અને સૈયદ વલીમીઆની સલાહથી કરેલાં ઠરાવ પ્રમાણે વર્તવા બંધાતા નથી, એમ જાતિને જણાવી તેજ દિવસે પીરાણા સતપંથને તણ કંઈ સ્વામી નારાયણ મતપંથના શિષ્ય થયા. આ બનાવથી કચ્છી કણબીઓમાં હાહાકાર થઈ ગયો, સઘળાએ એકઠા થઈ તેના સર્વોચ્ચ બહિષ્કાર કર્યો; એટલુંજ નહિ પણ તે અજ્ઞાન દશાવશ કણબીઓએ પોતાનો વાડો કુઠાવી બહાર જનારા તે કેશરા બક્ષત અને તેના સોબતીઓના પર અનેક પ્રકારના અત્યાચારો શુભચો, જે તેમણે શાંતિથી સહન કર્યો, અને ઇશ્વરમાં શ્રદ્ધા રાખી પોતાના અન્ય બંધુઓને પણ સદુપદેશ દેવો ચાલુ જ રાખ્યો. તેના સત્સંગથી વખત જતાં બીજા કેટલાક બાઈઓએ પણ એ પીરાણા સતપંથીઓથી જુદા પડી સ્વામીનારાયણનો સંપ્રદાય સ્વિકાર્યો અને ધીમે ધીમે તેમની સંખ્યા વધવા લાગી. હાલ તેઓ બારસો માણસની સંખ્યામાં થઈ ગયા છે. કચ્છના કણબીની આવા દયાજનક દશા સુધારવા, એક દયાળુ પરોપકારી પરમહંસ સ્વામી જ્ઞાનાનંદજીએ ગઢશીશાના પ્રખ્યાત પંડીત પીતાંબરજી (વિચારસાગરના ટીકાકાર) ની સલાહથી કેટલાક સમય પછી પ્રયાસ કરવા માંડ્યો; જેના પરિણામે એક પછી એક ગામો પીરાણા પંથની સાંકળમાંથી અંકોડાની માફક છુટાં પડવા લાગ્યાં અને કેટલાકોએ વેદ ધર્મ અંગિકાર કરી ઉપવીત ધારણ કર્યું.

સ્વામીજીના પરદેશ જવા પછી કણબી આગેવાનોએ વેદધર્મોત્સાહી સ્વામીજીના સઘળા શિષ્યોને, ઠંડી ઠંડી, જુલમ કરી કંઠી ને ઉપવીત ઉતરાવી નાંખી, પાછું ચાલતું હતું તેમજ પીરાણાપંથનું જોર ચલાવ્યું. ઝીંઝાઈ ગામના વૃદ્ધ પરેલ માનાબાઈએ અનેક સિતમે પણ લીધેલો ધર્મ ન બદલ્યો, આખરે સં. ૧૯૫૨-૫૩માં પોતાની માતાના મરણ વખતે, કોઈએ સુઠડું ન ઉઠાવ્યું તેથી ઠરી જઈ, કંઠાળીને ઠંડ આપી પાછો પીરાણાપંથીઓમાં પેઠો અને ચાલતું હતું તેમ ચાલવા લાગ્યું; પરંતુ ચારસો વર્ષથી ચાલતો જમાનો હવે બદલાયો હતો. ભાગ્યદેવીએ પણ કણબી પ્રતિ કચ્છુદ્રષ્ટી કરી હતી, તેથી જેતીવાડીમાંજ માત્ર જીવન ગાળનારા કણબી પુત્રો હુજર ઉદ્યાગ માટે દેશ છોડી પરદેશ જવા લાગ્યા. ત્યાં દેશાટજીથી જ્ઞાન વધે છે, તે સિદ્ધાંત તેમને યથાર્થ ફળદાઈ બન્યો. પરદેશમાં જુદી જુદી હિંદુકોમો સાથે પરિચયમાં આવતાં આંખ ઉઘડી અને પોતાના ધર્મ પ્રતિ, એક સાચા હિંદુ તરિકે તિસ્ફકાર આવવા લાગ્યો. તેમાં સુધારો કરવા કેટલાકની ઉર્મિઓ ઉછળવા લાગી, પણ પોતાના પહેલાં આવે પરમાર્થ કરનારને વારંવાર વેઠવો પડેલો ત્રાસ મનમાં તાજે હોવાથી કેટલાક આરંભશૂરાઓની ઉછળતી ઉર્મિઓ ઠંડી દબાઈ ગઈ; પરંતુ કેટલાક સાચા

શુરાઓને તે ^મ ધનમયિ સઙ્ગનસંગતિકા મન્વતિ મવાર્વતરણે મૈત્રા. એટલે કે એક સજીવર કરેલો સત્યંગ સંસાર સમુદ્ર તરવાને નૌકા રૂપ થઈ પડે છે; એજ પ્રમાણે ઉદ્ધારક લાગણી. વિટંબણના ડરથી હાથ ન જતી રહેતાં વિશેષ તીવ્ર બની અને આખરે કોઈ પણ કુટુંબીની, જ્ઞાતિજનની કે માતૃપિતાની સલાહ લીધા વિના માત્ર સાતજ બાઈઓએ પીરાણા વિરૂદ્ધ, ધર્મધ્વજ ખડો કરી વિરૂદ્ધ આરંભ્યો, જેની સવિસ્તર યીના, આ પુસ્તકની શરૂઆતના ભાગમાં પાનાં ૧૧ થી વર્ણવામાં આવેલી છે, તેમાં સ્વધર્મ વર્ધક અને જ્ઞાતિહીનચિંતક મંડળના કાર્યકર્તાઓમાંના મુખ્ય બાઈઓના નામો નિચે પ્રમાણે છે.

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ લીંબાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ રતનસીભાઈ કરસન છાંભેયા ગામ રાજપુરવાળા.

પટેલ રામજીભાઈ જેડા રંગાણી. ગામ ગદશીશાવાળા.

પટેલ વિશ્રામભાઈ દેવજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ કરસનભાઈ ભાણુજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ નાયાભાઈ શીવજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ હરજીભાઈ લધા રામાણી. ગામ લોડવાવાળા.

એ સાતે બાઈઓએ રાજકોટ નજીક ડોલરાના મૂળવતની વેદસાસ્ત્ર સંપત્તિ જ્યોતિષ શાસ્ત્રો સહગત શ્રી રામેશ્વર મેસારજીના ઉપદેશથી સંવત ૧૯૬૪ ના જેઠ સુદી ૫ ને શુક્રવારે પતિત પાવની શ્રી ગોઠાવરીના પવિત્ર તીરે શ્રી અમબકેશ્વર તીર્થ ક્ષેત્રમાં નાશિકના પ્રસિદ્ધ વેદવિત વિદ્વાન બ્રાહ્મણોદ્ધારા વેદીક ત્રિધીએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવીને ઉત્સાહ પૂર્વક ઉપવિત (જનોઈ) ધારણ કરીને વેદ ધર્મના પૂર્ણ અધિકારી થયા છે, અને તેજ દિવસથી એ પાપી પીરાણા સતપથનો ત્યાગ કરી, જ્ઞાતીને અને અન્ય હિન્દુભાઈઓને એ પંથના પાપપરોધી છોડાવવાની બીજમ પ્રતિજ્ઞાએ નાશિકના પવિત્ર તીર્થક્ષેત્રમાં કરી આપ્યા છે, તેને બરાબર પાળી રહ્યા છે, અને એજ સત્યનિષ્ઠા, તથા અડગ વૃત્તના પ્રતાપથી આજે પણ તેઓએ પીરાણા સતપથના કષ્ટદેશના અમાનુષી કણ્ઠથી જ્ઞાતિના લુપ્તમગાર આજેવાનીની સામે ટકી રહેવા, તથા બહુરે અળવળ કરવામાં ફતેહમંદ થયા છે.

એટલુંજ નહિ પણ એજ સાતે બાઈઓએ પોતાની તનતોડ અળવળથી બારસો (૧૨૦૦) જ્ઞાતિભાઈ બહેનો કે જેઓ આજે સ્વામીનારાયણનો ધર્મ પાળે છે તેમને પણ એ પીરાણા સતપથીઓના સંસર્ગથી લુહા પડયા છે; તથા શુજરાતના પ્રતિષ્ઠિત પ્રતિભાઈઓના સહવાસમાં આવી તેમની ઉદાર મહદ મેળવવા ભાગ્યશાળી થનાર પણ એજ સાતે બાઈઓ છે. એ ઉપરાંત સુવંક

મંડળ, તથા પરિષદોની સ્થાપના કરનારાઓ પણ એજ બંધુઓ છે. એ સર્વે કોઈથી અપરિચીત નથી. એટલુંજ નહિ પણ નીચે જણાવેલા ગામ ડયાપર, ઘાટકોપર, પાનેલી, રવાપર, તેમજ કરાંચીના ધર્મવીર બંધુઓ અને બહેનોને બચ્ચત કરી એ પાપી પીરાણા સતપંથની બળમાંથી મુક્ત કરી દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી, શુદ્ધ વેદિક ધર્મની દીક્ષા અપાવનારા પણ એજ ઉપર જણાવેલા સાતે બંધુઓ, તેમજ સુવક્રમંડળ અને પરિષદના કાર્યસંચાલક છે.

ગામ ડયાપરમાં પીરાણા સતપંથને તિલાંજલી આપી દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ લેનારાં બાઈબહેનોનાં નામો.

૧ પટેલ લાલજી રૈયા નુખે લીંબાણી.

૨ સૌ. પદમાબાઈ તે પટેલ લાલજી રૈયાના ધર્મપત્નિ.

૩ ચિ. ચતુલાલજી

૪ ચિ. વાલજી

૫ ચિ. હંસરાજ

૬ ચિ. મેઘજી

} તે પટેલ લાલજી રૈયાના પુત્રો.

૭ પટેલ ડાયા રૈયા નુખે લીંબાણી.

૮ સૌ. નાનાબાઈ તે પટેલ ડાયા રૈયાના ધર્મપત્નિ.

૯ ચિ. બહેન પુરબાઈ

૧૦ ચિ. બહેન રાજબાઈ

૧૧ ચિ. બહેન દેવકી બાઈ

} તે પા. ડાયા રૈયાની પુત્રીઓ.

૧૨ પટેલ મુલજી રૈયા નુખે લીંબાણી.

૧૩ સૌ. રામબાઈ તે પા. મુલજીબાઈના ધર્મપત્નિ.

૧૪ ચિ. કુંકુબાઈ.

૧૫ ચિ. બહેન હાંસબાઈ.

૧૬ ચિ. બહેન કેશરબાઈ.

} તે પા. મુળજીબાઈના પુત્રપુત્રીઓ.

૧૭ પટેલ નારજી રૈયા નુખે લીંબાણી.

૧૮ સૌ. બાનબાઈ તે પા. નારજીબાઈના ધર્મપત્નિ.

૧૯ ચિ. બાઈ વિશ્વામ

૨૦ ચિ. બહેન દાનાબાઈ

૨૧ ચિ. બાઈ નાનજી

૨૨ ચિ. બાઈ માવજી

૨૩ ચિ. બહેન પદમાબાઈ

૨૪ ચિ. બહેન લાલબાઈ

} તે પા. નારજીબાઈના પુત્રપુત્રીઓ.

૨૫ પટેલ રામજી વસ્તા. નુખે લીંબાણી.

૨૬ સૌ. કુંવરબાઈ તે પા. રામજીબાઈના ધર્મપત્નિ.

૨૭ માતાજી જમનાબાઈ તે પા. રામજીબાઈની પુત્ર્ય માતૃશ્રી.

- ૨૮ ચિ. બીઈ હંસરાજ }
 ૨૯ ચિ. બહેન હંસબાઈ } તે પા. રામજીબાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૦ ચિ. બહેન પુરબાઈ }
 ૩૧ ચિ. બહેન કેશરબાઈ }
 ૩૨ પટેલ શીવજી મેઘજી તુખે લીંબાણી.
 ૩૩ પૌત્ર ધનજી લધા " "
 ૩૪ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. ધનજીબાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૩૫ પટેલ રામજી હીરજી તુખે લીંબાણી.
 ૩૬ સૌ. રામબા તે પા. રામજીબાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૩૭ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ તે પા. રામજીબાઈના પુત્રી.
 ૩૮ પટેલ હરજી મુલજી. તુખે ચાંધરી.
 ૩૯ સૌ. જાનબાઈ તે પા. હરજીબાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૪૦ રાજબાઈ તે સૌ. જાનબાઈના માતૃશ્રી.
 ૪૧ ચિ. બીમજી }
 ૪૨ ચિ. દેવજી } તે પા. હરજીબાઈનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૩ ચિ. બહેન મરઘાંબાઈ }
 ૪૪ ચિ. બહેન માનબાઈ }
 ૪૫ પટેલ કરમશી લાલજી તુખે ચાંધરી.
 ૪૬ બહેન ધનબાઈ તે પા. કરમશીની પુત્રી.
 ૪૭ પટેલ મનજી જીવા તુખે નાંધાણી.
 ૪૮ ચિ. મેઘજી.
 ૪૯ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. મેઘજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૦ ચિ. ધનજી. }
 ૫૧ ચિ. બહેન લાલબાઈ } તે પા. મેઘજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૫૨ પટેલ લાલજી વીરજી તુખે ડોસાણી.
 ૫૩ પટેલ અરજજી વીરજી " "
 ૫૪ સૌ. લાલબાઈ તે પા. અરજજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૫ પટેલ જીવરાજ રામજી તુખે ડોસાણી.
 ૫૬ સૌ. રામબાઈ તે પટેલ જીવરાજના ધર્મપત્નિ.
 ૫૭ ચિ. લાલજી }
 ૫૮ ચિ. બહેન પાનબાઈ } તે પા. જીવરાજના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૫૯ ચિ. બહેન ગાંજબાઈ }
 ૬૦ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ }
 ૬૧ પટેલ વીરજી વીશ્રામ તુખે ચૈયાત.
 ૬૨ સૌ. માનબાઈ તે પા. વીરજીના ધર્મપત્નિ.

- ૬૩ ચિ. મનુ
 ૬૪ ચિ. માવલુ
 ૬૫ ચિ. બહેન ડાહીબાઈ } તે પા. વીરજના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૬૬ ચિ. બહેન પુરબાઈ
 ૬૭ ચિ. બહેન જોડીબાઈ
- ૬૮ પટેલ જીવરાજ ખીમજી નુખે રંગાણી.
 ૬૯ માતુશ્રી જનબાઈ તે પા. જીવરાજનાં માતુશ્રી.
 ૭૦ ધનબાઈ તે પા. જીવરાજના ભાભી.
 ૭૧ ચિ. બહેન પાનબાઈ } તે ધનબાઈની દીકરીઓ.
 ૭૨ ચિ. બહેન નાનબાઈ
- ૭૩ પટેલ માધા માંડણ નુખે જાહવાણી.
 ૭૪ સૌ. માનબાઈ તે પા. માધાભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૭૫ ચિ. વાલજી તે પા. માધાભાઈનો પુત્ર.
 ૭૬ પટેલ શવગણ ડાયા. નુખે વાગડીઓ.
 ૭૭ સૌ. જીવાંબાઈ તે પા. શવગણના ધર્મપત્નિ.
 ૭૮ ચિ. હંસરાજ
 ૭૯ ચિ. પ્રેમજી } તે પા. શવગણનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૮૦ ચિ. રતનશી
 ૮૧ ચિ. બહેન કાનબાઈ
- ૮૨ પટેલ શિવદાસ કાનજી. નુખે વાગડીઓ.
 ૮૩ સૌ. કાનબાઈ તે પા. શિવદાસનાં ધર્મપત્નિ.
 ૮૪ ચિ. બહેન નાનબાઈ તે પા. શિવદાસની પુત્રી.
 ૮૫ પટેલ ધનજી નારજી નુખે લખાણી.
 ૮૬ સૌભાગ્યવંતા તેમનાં પત્નિ.
 ૮૭ ચિ. બહેન રાજબાઈ તે પા. ધનજીની પુત્રી.
 ૮૮ પટેલ મેઘજી ખીમજી નુખે સાંખલા.
 ૮૯ સૌ. વાલબાઈ તે પા. મેઘજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૯૦ ચિ. હીરજી
 ૯૧ ચિ. શીવજી } તે પા. મેઘજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૯૨ ચિ. રતનશી
 ૯૩ ચિ. બહેન લાલબાઈ
- ૯૪ પટેલ કાનજી ખીમજી નુખે સાંખલા.
 ૯૫ સૌ. પુરબાઈ તે પા. કાનજીના ધર્મપત્નિ.
 ૯૬ માતુશ્રી ગોમતીબાઈ તે પા. કાનજીના માતુશ્રી.

- ૯૭ ચિ. પુઝે
 ૯૮ ચિ. વાલજી
 ૯૯ ચિ. બહેન બચીબાઈ } તે પા. કાનજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૦૦ ચિ. બહેન જેડીબાઈ }
 ૧૦૧ પટેલ જેડા પાંચા તુખે ઘોઘારી.
 ૧૦૨ સૌ. ગોમતીબાઈ તે પા. જેડાભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૧૦૩ ચિ. જીવરાજ
 ૧૦૪ ચિ. બહેન વેલબાઈ } તે પા. જેડાભાઈનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૦૫ પટેલ વિશ્વામ પાંચા તુખે ઘેઘારી.
 ૧૦૬ સૌ. ગોમતીબાઈ તે પા. વિશ્વામનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૦૭ ચિ. પુઝે તે પા. વિશ્વામનો પુત્ર.
 ૧૦૮ ચિ. બીમજી
 ૧૦૯ ચિ. બહેન કાનેબાઈ } તે પા. વિશ્વામભાઈના પુત્રપુત્રીઓ.
 ૧૧૦ ચિ. બહેન રતનબાઈ }
 ૧૧૧ પટેલ મેઘજી બીમજી તુખે કેશરાણી.
 ૧૧૨ સૌ. રામબાઈ તે પા. મેઘજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૧૩ માતુશ્રી વાલબાઈ તે પા. મેઘજીનાં માતુશ્રી.
 ૧૧૪ ચિ. માવજી
 ૧૧૫ ચિ. ફેચે } તે પા. મેઘજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૧૬ ચિ. હરજી
 ૧૧૭ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૧૮ પટેલ શોમજી બીમજી તુખે કેશરાણી.
 ૧૧૯ સૌ. ઠાહીબાઈ તે પા. શોમજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૦ ચિ. દેવજી
 ૧૨૧ ચિ. ઠાહ્યા } તે પા. મેઘજીનાં પુત્રો.
 ૧૨૨ પટેલ લાલજી ઠાહ્યા તુખે પારસીબા.
 ૧૨૩ સૌ. હીરબાઈ તે પા. લાલજીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૪ માતુશ્રી બાઈ આબાઈ તે પા. લાલજીના માતુશ્રી.
 ૧૨૫ ચિ. માવજી તે પા. લાલજીનો પુત્ર.
 ૧૨૬ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. માવજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૭ ચિ. બીમજી
 ૧૨૮ ચિ. કરસન } તે પા. માવજીના પુત્રો.
 ૧૨૯ ચિ. ખેતો }
 ૧૩૦ પટેલ રતનશી દાના તુખે પારસીબા.
 ૧૩૧ સૌ. હીરબાઈ તે પા. રતનશીના ધર્મપત્નિ.

- ૧૩૨ ચિ. લખમશી
 ૧૩૩ બહેન પદમાબાઈ } તે પા. રતનશીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૩૪ બહેન ગોમતીબાઈ }
 ૧૩૫ પટેલ કાનજી કેશરા નુખે પારશીઆ.
 ૧૩૬ સૌ. ધનબાઈ તે પા. કાનજીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૩૭ ચિ. શોમજી
 ૧૩૮ ચિ. કરસન } તે પા. કાનજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૩૯ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૪૦ પટેલ દેવશી કેશરા નુખે પારશીઆ.
 ૧૪૧ સૌ. રામબાઈ તે પા. દેવશીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૪૨ ચિ. માવજી
 ૧૪૩ ચિ. ધનજી } તે પા. દેવશીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૪૪ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ }
 ૧૪૫ પટેલ દેવજી કેશરા નુખે પારશીઆ.
 ૧૦૬ સૌ. જશુબાઈ તે પા. દેવજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૪૭ માતુશ્રી પુરબાઈ તે પા. દેવજીના માતુશ્રી.
 ૧૪૮ ચિ. મનજી
 ૧૪૯ ચિ. પ્રેમજી } તે પા. દેવજીબાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૫૦ ચિ. કરમશી }
 ૧૫૧ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ }
 ૧૫૨ ચિ. બહેન ગોમતીબાઈ }
 ૧૫૩ પટેલ રામજી રતનશી નુખે બાવાણી ગામ અકરીરાળા.
 ૧૫૪ સૌ. હીરબાઈ તે પા. રામજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૫૫ ચિ. ધનજી
 ૧૫૬ ચિ. ડાયા } તે પા. રામજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૫૭ ચિ. રણમલ }
 ૧૫૮ ચિ. હાંસબાઈ }
 ૧૫૯ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૬૦ પટેલ નયુ માંડણ બાવાણી. } તે રામજી રતનશીના ભત્રીજા.
 ૧૬૧ પટેલ માવજી માંડણ. „ }

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ગામ ડયાપરમં કુલે ૧૬૧ માણસે દેહ-
 શુદ્ધિ પ્રાયશ્ચીત કરાવી કચ્છના જુઝમી આગેવાનોના જુઝમી દોરને નાબુદ
 કરી એ પાપી ખીચડીયા ખીરાણા સતપંથને તીલાંજલી આપી શુદ્ધ વૈદિક
 ધર્મની દીક્ષા લીધાની વાત ગામે ગામ બહાર થઈ ગઈ છે.

ઘાટકોપરમાં દેહશુદ્ધી પ્રાપ્તિના લેનારાનાં નામ.

- ૧ બાઈ શ્રી. રતનસી ખીમજી ખેતાણી ગામ વીરાણીવાળા ઘાટકોપર યુવક મંડળના સેક્રેટરી.
- ૨ વેલજી ખીમજી ખેતાણી. ગામ વીરાણી.
- ૩ જીવરાજ ખીમજી " " "
- ૪ સો. મેઘબાઈ તે રતનસી ખીમજીના ધર્મપતિ.
- ૫ ચિ. બેન જમનાબાઈ તે જીવરાજ ખીમજીના દીકરી.
- ૬ પા. નાનજી દેવજી પોકાર. ગામ વીરાણી.
- ૭ માતાજી ડાહ્યાબાઈ તે નાનજી દેવજીના માતૃશ્રી.
- ૮ સો. રામબાઈ તે નાનજી દેવજીના ધર્મપતિ.
- ૯ ચિ. શવજી. નાનજીનો પુત્ર.
- ૧૦ ચિ. બેન પાનબાઈ તે નાનજીની દીકરી.
- ૧૧ પટેલ લધા વિશ્વામ માનાણી. ગામ વીરાણી.
- ૧૨ માતાજી નાચીબાઈ તે લધા વિશ્વામની માતાજી.
- ૧૩ સો. બાબુબાઈ તે લધા વિશ્વામનાં ધર્મપતિ.
- ૧૪ ચિ. મોંગીબાઈ તે લધા વિશ્વામનાં દીકરી.
- ૧૫ ચિ. કરમસી રૂડા માનાણીનો ભત્રીજો વીરાણી.
- ૧૬ ચિ. જમુ હીરા માનાણીનો દીકરો વીરાણી.
- ૧૭ પા. નારજી રેયા લીંબાણી ગામ ડયાપર.
- ૧૮ પા. કાનજી કેશરા પારસીયા. " "
- ૧૯ પા. રામજી હરજી લીંબાણી. " "
- ૨૦ પા. સોમજી બીમજી કેશરાણી. " "
- ૨૧ પા. ધનજી નારાજી લાખાણી. " "
- ૨૨ પા. હીરજી સામજી વાડીયા. " "
- ૨૩ પા. હીરજી રૂડા છાબાણી ગામ કોટડા જડોદરવાળા.
- ૨૪ સો. પાનબાઈ તે હીરજી રૂડાના ધર્મપતિ
- ૨૫ ચિ. જાનબાઈ }
૨૬ ચિ. ગોમતીબાઈ } તે હીરજી રૂડાના છોકરાં.
૨૭ ચિ. છોડ વેલજી }
- ૨૮ પા. રામજી કાનજી ચોધરી ગામ ગડુલી.
- ૨૯ સો. બાઈ કાનબાઈ તે રામજી કાનજીનાં ધર્મપતિ.
- ૩૦ ચિ. અરજી રામજી
- ૩૧ ચિ. બેન કેશરબાઈ તે રામજીની દીકરી.

૩૨ પા. કાનલ ઉકેડા પોકાર ગામ મગવાણા.

૩૩ પા. રામલ કાનલ " " "

૩૪ પા. વીશ્રામ કરશન " " "

૩૫ સૌ. જમનાબાઈ તે રામલ કાનલનાં ધર્મપતિ.

ઉપર જણાવેલા પાંત્રીસ બાઇબહેનોએ અષાઠ સુદ ૩ ને સોમવાર સં. ૧૯૭૬ ના દીને દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તીત કરાવ્યું છે.

ત્યારપછી ગામ પાનેલીમાં માતાજીના મઠના કારભારી. રા. રા. જટાશંકર કાળીદાસભાઈની સાહેતાથી ડયાપરવાળા કણ્ઠી શાંતિના હીનેચ્છુ મજીશંકર અંબારામ ત્રવાડી ના હાથે સં. ૧૯૭૬ અને કચ્છી સં. ૧૯૮૦ના આસો સુદ ૧૮ ને શુક્રવાર (વીજ્યા કશમી) ના દીને ગામ પાનેલીમાં નીચે પ્રમાણે શાંતિભાગ્યો તેમજ બહેનોએ પીરાણા સતપંથને તલ દઈને શુદ્ધ સનાતન હિન્દુ ધર્મની દીક્ષા લીધી છે જેનાં નામો નીચે પ્રમાણે છે.

પાયશ્વિત્ત લેનારનાં નામ.

૧ પા. રામલ પરબત તુખે વાગડીઆ ગામ પાનેલી.

૨ સૌભાગ્યવંતા બેન જસુબાઈ તે રામલ પરબતના ધર્મપતિ.

૩ હરલ રામલ તે રામલ પરબતનો દીકરો.

૪ સોમલ રામલ " "

૫ સૌભાગ્યવંતા બેન પુરબાઈ તે હરલ રામલના ધર્મપતિ.

૬ ચિ. અરજણ હરલ. તે હરલ રામલનો પુત્ર.

૭ પટેલ હીરલ રામલ વાગડીઆ ગામ પાનેલી.

૮ સૌ. બહેન કુવરબાઈ તે હરલ રામલનાં પતિ.

૯ ચિ. બહેન કેશરબાઈ } હીરલ રામલની દીકરીઓ.

૧૦ ચિ. બહેન લવાબાઈ }

૧૧ પટેલ વીશ્રામ રામલ તુખે વાગડીઆ.

૧૨ સૌ. લાલબાઈ તે પા. વિશ્રામના ધર્મપતિ.

૧૩ ચિ. બહેન ડાહીબાઈ તે પા. વિશ્રામની પુત્રી.

૧૪ પટેલ મુળલ પરબત તુખે વાગડીઆ.

૧૫ સૌ. કાનબાઈ તે પા. મુલજીના ધર્મપતિ.

૧૬ પટેલ કરશન મુલજી.

૧૭ સૌ. મેઘબાઈ તે પા. કરસનના ધર્મપતિ.

૧૮ ચિ. બહેન રતનબાઈ

૧૯ ચિ. બહેન મરઘાંબાઈ

૨૦ ચિ. લધારામ

} પા. કરસનના પુત્ર પુત્રીઓ.

પી. ૧૯

- ૨૧ પટેલ શીવજી મુલજી નુખે વાગડીઆ.
 ૨૨ સૌ. પ્રેમાબાઈ તે પા. શીવજીના ધર્મપતિ
 ૨૩ પટેલ જેઠા મુલજી નુખે વાગડીઆ.
 ૨૪ પટેલ હંસરાજ મુલજી. " "
 ૨૫ ચિ. બહેન ગાંગબાઈ તે પા. હંસરાજ તથા પા. જેઠાભાઈની બહેન.
 ૨૬ પટેલ રામજી રાવજી નુખે નાથાણી.
 ૨૭ સૌ. કંકુબાઈ તે ચિ. રામજીના ધર્મપતિ.
 ૨૮ પટેલ કરસન લાલજી નુખે નાથાણી.
 ૨૯ સૌ. મરઘાંબાઈ તે પા. નારાણજીના ધર્મપતિ.
 ૩૦ પટેલ કરસન લાલજી નુખે નાથાણી.
 ૩૧ સૌ. બચીબાઈ ઉર્ફે નાનાબાઈ તે પા. કરસનના ધર્મપતિ.
 ૩૨ ચિ. બહેન બાણુબાઈ તે કરસન લાલજીની દીકરી.
 ૩૩ સૌ. માનબાઈ તે પા. રામજી બીમજી નુખે કેશરાણીના ધર્મપતિ.
 ૩૪ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ
 ૩૫ ચિ. બહેન હાસબાઈ
 ૩૬ ચિ. બહેન જાનબાઈ
 ૩૭ ચિ. રતનશી } તે પા. માનબાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૮ પટેલ ખેતજી કેશરા નુખે વાગડીઆ.
 ૩૯ ચિ. ગોમતીબાઈ તે પા. ખેતશીની દીકરી.
 ૪૦ પટેલ દાના ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૪૧ સૌ. લાલબાઈ તે પા. દાનાના ધર્મપતિ.
 ૪૨ પટેલ મેઘજી ખેતશી. નુખે વાઘડીઆ.
 ૪૩ સૌ. પુરબાઈ તે પા. મેઘજીના ધર્મપતિ.
 ૪૪ ચિ. શીવગણ
 ૪૫ ચિ. રામજી
 ૪૬ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ } તે પા. મેઘજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૭ પા. કરમશી ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૪૮ સૌ. હીરબાઈ તે પા. કરમશીના ધર્મપતિ.
 ૪૯ ચિ. બહેન બચીબાઈ
 ૫૦ ચિ. વેલજી } તે કરમશી ખેતશીના પુત્ર પુત્રી.
 ૫૧ પટેલ વાલજી ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૫૨ સૌ. રતનબાઈ તે પા. વાલજીના ધર્મપતિ.
 ૫૩ ચિ. બહેન ગોમતીબાઈ
 ૫૪ ચિ. કાનજી } તે પા. વાલજીના પુત્ર પુત્રીઓ.

- ૫૫ પટેલ માવજી ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૫૬ સો. હીરબાઈ તે પા. માવજીના ધર્મપતિ.
 ૫૭ ચિ. માવજી } તે પટેલ માવજીના પુત્ર પુત્રી.
 ૫૮ ચિ. બહેન વાલબાઈ }
 ૫૯ પટેલ માવજી બીમજી નુખે હીવાણી ગામ ડયાપરવાળા.
 ૬૦ સો. વાલબાઈ તે પા. માવજીનાં ધર્મપતિ.
 ૬૧ ચિ. રામજી } તે પા. માવજીના પુત્ર.
 ૬૨ ચિ. રતનશી }
 ૬૩ પા. કાનજી લાલજી નુખે નાકરાણી ગામ ડયાપરવાળા.
 ૬૪ સો. ધનબાઈ તે પા. કાનજીના ધર્મપતિ.
 ૬૫ ચિ. વીશ્રામ }
 ૬૬ ચિ. બહેન પુરબાઈ } તે પા. કાનજીના પુત્ર પુત્રી
 ૬૭ સો. જનબાઈ તે પા. હીરજી દાના નુખે પારસીઆના ધર્મપતિ.

ઉપર જણાવેલા પાનેલીમાં ઘર ૧૬ અને એકંદર માણસોની સંખ્યા ૬૭ જેમણે દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચીત કરાવી છે. કચ્છના બુદ્ધી આગેવાનોની બુદ્ધી ધુસરી ફેંકી દીધી છે, તેમજ એ કચ્છસ્તાની પીરાણા સતપંથની સાથે તકન જટાછેડા કરી હીંદુ ધર્મની પાછી દીક્ષા લીધી છે.

એ ઉપરાંત કરાંચી પરિષદ બીજીના રીપોર્ટ છપાઈ બહાર પડ્યા પછી ઘણાખરા ભાઈઓને એ પીરાણા સતપંથના પાખંડી મતમાં રહેવું એ એક શરમ ભરેલું છે એમ લાગ્યું, પણ એ કચ્છસ્તાની પંથથી જટા છેડા કરવાની પહેલ કેમ કરવી, એમાંજ મુશ્કેલી હતી. હવે તો ડયાપર, પાનેલી, ઘાટકોપર ઇત્યાદી સ્થળે દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચીતનાં કાર્યો અપાટબંધ થતાં એઈ કચ્છમાં પણ અકેક બંને ઘરવાળાએ પણ આ કાર્ય કરવામાં હીંમત બતાવી છે, જેનો દાખલો ગામ રવાપરમાંથી આપણે બહુ શક્તિશું. સંવત ૧૯૮૦ ના કાસ્તક સુદ ૨ ને શનીવાર તા. ૧૦-૧૧-૨૩ ના રોજે જોશી નારાણજી ગોકળજીના હાથે ગામ રવાપરમાં નીચે જણાવેલા ભાઈઓએ દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચીત કરાવ્યું છે, જેની નોંધ આ પ્રમાણે છે.

- ૧ કણ્ણી અખેઈ ખેતા પોકાર ગામ રવાપર.
 ૨ સૌભાગ્યવંતા બાઈ કુંવરબાઈ તે અખેઈ ખેતાના ધર્મપતિ.
 ૩ સૌ. પાનબાઈ તે અખેઈના હીકરા વીશ્રામનાં ધર્મપતિ.
 ૪ ચિ. રામજી વિશ્રામ }
 ૫ ચિ. હરજી વિશ્રામ } પોકાર. ગામ રવાપર.
 ૬ ચિ. નીરજી વિશ્રામ }

હવે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તીતનું કાર્ય આગળ વધ્યું. મુંબઈ ઘાટકોપરમાં. સંવત ૧૯૮૦ ના કારતક સુદ ૩ રવીવાર તા. ૧૧-૧૧-૧૯૨૩ ના દિને નીચે પ્રમાણે બાઈઓએ હળવદવાળા શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે પ્રાપ્તીત કરાવ્યું છે જેની નોંધ નીચે પ્રમાણે છે.

૧ મુખી અરજી રામજી લીંબાણી. ગામ ડયાપર.

૨ પટેલ હીરજી દાના પારસીઆ. " "

૩ પા. કરમસી દેવજી બાધાણી ગામ ખીરસરા.

૪ પા. રામજી લીમજી કેશરાણી. ગામ પાનેલી.

૫ પા. વાલજી લીમજી ભગત. " "

૬ પા. લધા તેજી છાભેઆ. " "

૭ પા. કાનજી તેજી છાભેઆ. " "

૮ પા. શીવદાસ કરશન બાદાણી. ગામ મડુલી.

આ પ્રમાણે ઘણા બાઈઓએ ખીરાણા સપંથને ત્યાગી શુદ્ધ સનાતન હિન્દુ ધર્મ સ્વીકાર્યો છે. તે સિવાય ઘાટકોપરમાં સંવત ૧૯૮૦ ના કારતક વદ ૩ સોમવાર તા. ૨૬-૧૧-૧૯૨૩ ના રોજ હળવદવાળા પ્રખ્યાત પંડીત શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તીત નીચે જણાવેલા બાઈઓએ લીધું છે.

૧ પટેલ વેલજી ખીમજી ખેતાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

૨ માતાજી શેનબાઈ તે વેલજી ખીમજીના માતૃથી.

૩ સામાન્યતા લાલબાઈ તે વેલજી ખીમજીનાં ધર્મપત્નિ.

૪ સા. પુરબાઈ તે જીવરાજ ખીમજીનાં ધર્મપત્નિ.

૫ ચિ. દેવજી જીવરાજ.

૬ ચિ. મોંગીબાઈ જીવરાજ.

૭ ચિ. ધનબાઈ તે વેલજીનાં લીકરી.

૮ પા. વેશ્રામ અખેઈ પોકાર ગામ રવાપરવાળા.

૯ પા. પ્રેમજી અખેઈ. " " "

ત્યારબાદ મુંબઈ માટુંગામાં કારતક (વિદ ૦)) શનીવાર તા. ૮-૧૨-૧૯૨૩ ના રોજ હળવદવાળા શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે નીચે પ્રમાણે બાઈઓ તેમજ બહેનોએ ખીરાણા સપંથને તીર્થાંજલી આપી વેદીક ધર્મ અંગીકાર કર્યો છે. જેના નામની નોંધ નીચે પ્રમાણે છે.

૧ પા. પચાણુ રૂઠા રૂઠાણી. ગામ વીથોજીવાળા.

૨ પા. માવજી લાલજી " " "

૩ પા. મંજુ દેવસી " " "

- ૪ સૌભાગ્યવંતા રામબાઈ તે પચાણુ રૂડાના ધર્મપત્નિ.
 ૫ સૌ. દેવકીબાઈ તે માવણ લાલણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૬ સૌ. લક્ષ્મીબેન તે નથુ દેવસીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૭ ચિ. ધનબાઈ તે પચાણુ રૂડાની ઠીકરી.
 ૮ ચિ. વેલબાઈ તે માવણ લાલણની ઠીકરી.
 ૯ પા. પચાણુ દેવશી કાનાણી ગામ વીરાણી.
 ૧૦ પા. જેઠા દેવસી કાનાણી.   "   "
 ૧૧ પા. રામણ જેઠા વાગાણી.   "   "

આ હિસાબે કમ્મના કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિમાં જે ચળવળ ચાલી રહી છે તે બેઈ દરેક સાચા હીન્દુ બાઈબોને આનંદ થયોજ હશે.

ઘાટકોપરમાં તા. ૨૨-૪-૧૯૨૩ ના દિવસે પરિષદના સભામંડપમાં
 દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારા બાઈ બહેનોનાં નામો.

- ૧ બાઈશ્રી ખીમણ શીવણ રામાણી ગામ મગવાણાવાળા.
 ૨ સૌભાગ્યવંતા કંકુબાઈ તે ખીમણ શીવણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૩ ચિ. મનસુખલાલ. } તે બાઈ ખીમણ શીવણના પુત્રો.
 ૪ ચિ. જયંતીલાલ. }
 ૫ બાઈ માવણ પુંબ જળુવાણી ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૬ સૌ. બેન વાલબાઈ તે માવણ પુંબના ધર્મપત્નિ.
 ૭ ચિ. બેન મેધબાઈ. } તે માવણ પુંબની પુત્રીઓ.
 ૮ ચિ. બેન જસુબાઈ. }
 ૯ બાઈ હરણ વીરણ નાકરાણી ગામ (મોટી) વીરાણી વાળા.
 ૧૦ સૌ. બેન માનબાઈ તે બાઈ હરણ વીરણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૧ ચિ. બેન વાલબાઈ તે હરણ વીરણનાં પુત્રી.
 ૧૨ બાઈ હીરણ માવણ ધોણુ ગામ (મોટી) વીરાણી વાળા.
 ૧૩ બાઈ વાલણ વસ્તા પોઠાર ગામ વીશિણુવાળા.
 ૧૪ પટેલ જેઠા શીવણ વાસાણી ગામ વીરાણી (મહવાળી.)
 ૧૫ સૌ. બેન કુંવરબાઈ તે જેઠા શીવણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૬ ચિ. વેલણ તે જેઠા શીવણનો પુત્ર.
 ૧૭ બાઈ હરમસી જેઠાં સાખલા ગામ દેવસીવાણુ.

- ૧૮ માતાજી દેવકીબાઈ તે કરમશી લધાનાં માતૃશ્રી.
 ૧૯ સૌ. બેન લાલબાઈ તે કરમશી લધાનાં ધર્મપતિન.
 ૨૦ ચિ. હાઈબાઈ
 ૨૧ ચિ. બેન બેદીબાઈ } તે કરમશી લધાનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૨૨ ચિ. પ્રેમજી
 ૨૩ પટેલ અરજીજી ધનજી રંગાણી ગામ ગઢશીશાવાળા.
 ૨૪ ભાઈ મનજી દાના રંગાણી. ગામ ગઢશીશાવાળા.
 ૨૫ ભાઈ હરજી વીરજી. " " "
 ૨૬ પટેલ શીવજી વીરજી પોકાર ગામ ગઢશીશાવાળા.
 ૨૭ માતાજી જીવાંબાઈ તે શીવજી વીરજીનાં માતૃશ્રી.
 ૨૮ સૌ. બેન ભચીબાઈ તે શીવજી વીરજીના ધર્મપતિન.
 ૨૯ ચિ. બેન રામબાઈ } તે શીવજી વીરજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૦ ચિ. મીડું
 ૩૧ ભાઈ રવજી ગોપાલ.
 ૩૨ પટેલ માવજી માના નાકરાણી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૩૩ ભાઈ કરમશી માવજી. " "
 ૩૪ સૌ. બેન રતનબાઈ તે કરમશી માવજીનાં ધર્મપતિન.
 ૩૫ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે કરમશી માવજીના પુત્રી.
 ૩૬ ભાઈ કાનજી પચાણુ રંગાણી ગામ ગઢશીશાવાળા.
 ૩૭ માતાજી વાલબાઈ તે કાનજી પચાણુનાં માતૃશ્રી.
 ૩૮ ચિ. બેન ભચીબાઈ તે કાનજીનાં બેન.
 ૩૯ ભાઈ શીવદાસ કાનજી નાકરાણી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૪૦ સૌ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે શીવદાસ કાનજીનાં ધર્મપતિન.
 ૪૧ ચિ. વાલજી તે શીવદાસ કાનજીનો પુત્ર.
 ૪૨ ભાઈ રામજી બીમજી ગોગારી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૪૩ .... } બે ભાઈઓ મોટી વીરાણી વાળાના નામ
 ૪૪ ... } યાદ નહીં આવવાથી લખાયાં નથી.

કમ્પ ગઢશીશાવાળા સુપ્રસિદ્ધ પંડિત પરાશર શર્મા અને બીજા વિદ્વાન પંડિતોની સમક્ષ ઉપર જજીવેલા ભાઈ બહેનોએ સહામંડપમાં ઢેકશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ તેઓના હાથથી લીધાં છે.

સહાના કામકાજથી પરવારીને સૌ ભાઈઓ પોતપોતાને ઢેકાણે ગયા પછી કરાંચીમાં વસતા ભાઈઓ પૈકીના બે ભાઈઓએ સહામાં પીરાણા સતપંથને તજી દેવાની પ્રતીજ્ઞા કરી હતી. તે ભાઈઓએ કરાંચીમાં પૈશાખ સુધી જ આવ્યાં હતાં.

સંવત ૧૯૮૦ ના દીવસે વહવાણુવાળા સુપ્રસિદ્ધ શુકલ કાળીદાસ બહુરામના હાથે કણ્ણી બાઇઓના રહેવાના સ્થાન રણુછોડ લાઈનના મોટા કમ્પાઉન્ડમાં મંડપ બાંધીને ધણીજી ધામધુમથી વેઠ વીધી અનુસાર દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિત લીધું છે. જેની કમવાર સંખ્યા નીચે મુજબ છે.

પ્રાયશ્ચિત કરાવી શુદ્ધ થએલા બાઇઓ તેમજ બહેનોના નામની સંખ્યા.

૧ પટેલ રતનશી શીવજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા તંત્રી
“ પાટીદાર ઉદયના.”

૨ સીબાગ્યવંતા બેન મેઘબાઇ તે પટેલ રતનશી શીવજીના ધર્મપતિ.

૩ ચિ. વીરજી તે રતનશી શીવજીનો પુત્ર.

૪ પા. લાલજી સોમજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૫ સૌ. વાલબાઇ તે લાલજી સોમજીના ધર્મપતિ.

૬ પા. રામજી સોમજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૭ સૌ. બેન કેશરબાઇ તે રામજી સોમજીનાં ધર્મપતિ.

૮ ચિ. બેન ગોમતીબાઇ તે રામજી સોમજીના પુત્રી.

૯ પા. નથુ ધનજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૧૦ સૌ. બેન નાનબાઇ તે નથુ ધનજીનાં ધર્મપતિ.

૧૧ ચિ. દાનાબાઇ;

૧૨ ચિ. બેન પરમાબાઇ } તે નથુ ધનજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.

૧૩ પા. મુળજી ડોસા પોકાર ગામ નખત્રાણુવાળા.

૧૪ સૌ. બેન દેવકીબાઇ તે મુળજી ડોસાનાં ધર્મપતિ.

૧૫ ચિ. બાઈ નાનજી

૧૬ ચિ. બેન નાનબાઈ

૧૭ ચિ. બેન નર્મદાબાઈ

૧૮ પા. વાલજી લખુ પોકાર ગામ નખત્રાણુવાળા.

૧૯ સૌ. બેન જમનાબાઈ તે વાલજી લખુના ધર્મપતિ.

૨૦ ચિ. રાબાબાઈ

૨૧ ચિ. વિશ્વામબાઈ

૨૨ ચિ. બેન ચીચીબાઈ

૨૩ ચિ. બેન તુલસીબાઈ

૨૪ પા. વીરજી લખુ પોકાર ગામ નખત્રાણુવાળા.

૨૫ સૌ. બેન ધનબાઈ તે વીરજી લખુનાં ધર્મપતિ.

૨૬ ચિ. બેન ઠાહીબાઈ,

૨૭ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ,

૨૮ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ } તે વીરજી લખુની પુત્રીઓ.

- ૨૮ પા. ગોપાલ પેથા પોઠાર ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૨૯ સો. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે ગોપાલ પેથાનાં ધર્મપત્નિ.
 ૩૦ બાઈ લાલજી પેથા પોઠાર ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૧ બાઈ શીવજી પેથા " " "
 ૩૨ પા. શીવજી લધા નાકરાણી ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૩ સો. બેન દેવકીબાઈ તે શીવજી લધાના ધર્મપત્નિ.
 ૩૪ ચિ. જેઠાલાલ તે શીવજી લધાનો પુત્ર.
 ૩૫ પા. નારજી લધા નાકરાણી ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૬ સો. બેન ગોમતીબાઈ તે નારજી લધાના ધર્મપત્નિ.
 ૩૭ ચિ. બાઈ નરસિંહ }
 ૩૮ ચિ. બાઈ અચ્યુત } તે નારજી લધાના પુત્રો.
 ૩૯ પટેલ વિશ્વામ પાંચા પોઠાર (જાંગાણી) ગામ વીરાણીવાળા.
 ૪૦ સો. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે બાઈ વિશ્વામ પાંચાના ધર્મપત્નિ.
 ૪૧ ચિ. બાઈ પ્રેમજી
 ૪૨ ચિ. બેન લાલબાઈ }
 ૪૩ ચિ. લાલજી ઉર્ફે બાણુલાલ } તે વિશ્વામ પાંચાના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૪ પા. મેઘજી સામજી સાંખડા ગામ વીરાણીવાળા.
 ૪૫ સો. કુવરબાઈ તે મેઘજીના ધર્મપત્નિ.
 ૪૬ ચિ. બાઈ સીવદાસ
 ૪૭ ચિ. બાઈ શીવજી }
 ૪૮ ચિ. બેન રામબાઈ } તે મેઘજી સામજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૯ પા. દેવજી ભીમજી ગોગારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૦ સો. બેન જયુબાઈ તે દેવજી ભીમજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૫૧ ચિ. બાઈ તુલસીદાસ તે દેવજી ભીમજીનો પુત્ર.
 ૫૨ પા. મુળજી ભીમજી ઘોઘારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૩ સો. બેન હીરબાઈ તે મુળજી ભીમજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૪ પા. ઠાઠા ગોપાલ ઘોઘારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૫ પા. રામજી રૈયા ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૬ માતાજી કુવરબાઈ તે રામજી રૈયાનાં માતૃકી.

ઉપર મુજબના બાઈઓ તેમજ બહેનોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી પીરાણાના કબ્રસ્તાની સતપંથને તીર્થાંજલી આપી છે. તે સિવાય વિશેષ ગામમાં બાઈ વાલજી વસતા પોઠાર તેમના ધર્મપત્નિ તથા તેના બાળકોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ લીધું છે.

એ પ્રમાણે બે વર્ષની અંદર જુદી જુદી વખતે બપા મળીને ૪૬૧ માણસોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરી પીરાણા સતપંથ અને એ પંથને માનનારાઓથી છુટા છેડા કરી પેઢ ધર્મની દીક્ષા લીધી છે. તે સિવાય સંવત ૧૯૬૭ ના ફાગણ માસમાં સ્વામીનારાયણ સપ્તધ્યાને માનનારા ૧૨૦૦ બાઈ બહેનો કે જેઓ એ પીરાણા સતપંથી પાટીદાર બાઈઓ સાથે ખાવાપીરનો વહેવાર રાખતા હતા, તેઓ પણ એમની સાથેથી છુટા છેડા કરી અલગ થઈ રહ્યા છે. એટલુંજ નહિ પણ હાલમાં એક ભાગ એવો પણ છે કે જે પીરાણા સતપંથને માનતો નથી, તેમજ દશેઠ વિશેઠ અને બીજા લાગા પણ આપતો નથી, ફક્ત પીરાણા સતપંથને માનનારાઓની સાથે ખાવા પીવાનોજ વહેવાર રાખે છે. એવા બાઈ બહેનોની સંખ્યા પણ લગભગ ત્રણ હજાર માણસોની છે. તેઓ પણ થોડા વખતમાં પ્રાપ્તિ વિધીથી પાવન થઈ શુદ્ધ વૈદિક ધર્મની દીક્ષા લેશે એમાં જરા પણ શંકા નથી.

આ કપોળ કટિપત પીરાણા સતપંથને માનનારા કણ્ઠથીઓ આખા કર્ણ દેશમાં અત્યારે જુદાં જુદાં ૮૦ ગામોમાં વસવાટ કરી રહ્યા છે. તેના ત્રણ વિભાગ છે. તે દરેક વિભાગ પાંચાડા તરીકે ઓળખાય છે. તેમાં ઉગમણા પાંચાડામાં ત્રીસ ગામો છે. અને તેની વસ્તી આસરે સાડા સાત હજાર (૭૫૦૦) માણસોની છે. વચલા પાંચાડામાં ઓગણીશ મોટાં ગામો છે, તેમાં આસરે દશહજાર (૧૦૦૦૦) માણસો પીરાણા સતપંથને માને છે. આથમણા પાંચાડામાં એકત્રીસ ગામો છે તેમાં આસરે છહજાર બસો પચાસ (૬૨૫૦) માણસો પીરાણા સતપંથને માને છે. એટલે ત્રણે પાંચાડાના એસી ગામોમાં બધાં મળીને કુલે ત્રેવીસ હજાર આઠસો (૨૩૮૦૦) માણસો પીરાણા સતપંથને હજુ વળગી રહ્યાં છે. તે બધાને પોતાની કમાણીમાંથી દસમે ભાગ પીરજી આપવો બંધાઈ, એવી એ પંથની માન્યતા છે પરંતુ તેટલી રકમ તેઓ આપતા નથી, તોપણ સાધારણ ગણતરી પ્રમાણે ૬૦૫૦૦ કેરી દર્શોદના લાગા તરીકે આપવી પડે છે. એ ઉપરાંત કર્ણ દેશના પીરાણા સતપંથી બાઈઓને બીજા પણ અનેક લાગાઓ અને જુદા જુદા પ્રકારના કરો આપવા પડે છે. તે આ પ્રમાણે છે:-

- (૧) છાકરોનો જન્મ થયા પછી તેને સતપંથી બનાવવાનો કર.
- (૨) પરદેશ ગયેલા બાઈઓ જ્યારે દેશમાં બંધ ત્યારે પાવન કરવા તુરની ઓળી પાવનો કર.
- (૩) શુદ્ધવાર તથા ચાંદરાતે ચાળ કરવાનો અને શેકડા પેસા સુકવાનો કર.
- (૪) મરનારનો કાઠો ખાવા બંધ તેને જજી દીઠ દોકડા લેખે બરવાનો કર.

- (૫) મરનારના શુના છોડાવવા માટે એક માણસ દીઠ પચાસથી એકસો પચીસ કેરી સુધીનો કર.
- (૬) લગ્ન કે પુનર્લગ્ન કરે તો સાડીસાત કેરીનો કર.
- (૭) દોરની પ્રજા વધે તેના ઉપર હશોઈનાં કર.
- (૮) આગેવાનોનો અનાદર તથા નાતનો શુનો કરે તો ઠંડ રૂપી આપવો પડતો કર.
- (૯) સેયદોને શુરૂ કરવા માટે જોછામાં જોછી એક માણસ દીઠ બાર કેરીનો કર.
- (૧૦) પીરાણાવાળો મુજબર કાકો દેશમાં આવે ત્યારે શીરખંધીનો કર.
- (૧૧) ઘરસાલ પીરાણે જાત્રા કરવા આવનાર આસરે આસો માણસના સંઘને જોછામાં જોછી એક માણસ દીઠ રૂ. પચાસથી માંડી વધારેમાં વધારે એકસો રૂ. સુધીનું આવતું ખર્ચું.

આવા આવા અનેક પ્રકારથી કચ્છના એ પીરાણા સતપંથી કણુખી ભાઈઓને એક વર્ષની અંદર જોછામાં જોછા દોઢ લાખ રૂપિયા કરના આપવ પડે છે. તે સઘળા રૂપિયાઓ એ પીરાણા સતપંથની કહેવાતી પેઢીઓ એટલે ગામેગામ એ પંથના બતાવવા અને હિંદુઓને વટલાવવા ઉભા કરેલાં ખાનાઓમાં જમા થાય છે. પરંતુ ખરે જોતાં તો એ બધી ઉપર જગ્યાવેલ રકમની હુંડી તેઓ પીરાણે મોકલતા નથી. તેમાંથી મોટી રકમ તો આગેવાન પટેલો અને મુખીઓ ખરે જોતાં હજમ કરી જાય છે, એ બાબતની ઘણી વખત બહાર ચેલેંને પણ આપવામાં આવી છે, છતાં પણ કોઈ તેના માટે કશું જોલતાજ નથી. એ ઉપરાંત સેયદો તથા મુજબર કાકા પણ તે કચ્છવાસી સતપંથી ભાઈઓને કશું કહી શકતાજ નથી. કારણ કે જો તેઓ એ સંબંધમાં કશું જોલે તો કચ્છના આગેવાન પટેલો તથા મુખીઓ હાલે જે કાંઈ આપે છે તે પણ ન આપે, એટલે મુજે મોઢે જે મળે છે તે લઇ લે છે. આથી ખરી રીતે તો આગેવાન મુખી પટેલોને જ લાભ છે. પરંતુ મરો તો ફક્ત ગરીબ પાટીદાર ભાઈઓ કે જેઓ એ અર્ધદગ્ધ કબ્રસ્થાની પંથના સંકળમાં સપડાયા છે તેમનોજ છે. ૧૯૫૬ ના જેવા બુખમરાના દુકાળ પછી ૧૯૫૭ કે અઠાવનની સાલમાં પણ કચ્છના સતપંથી ભાઈઓએ પંચાવન હજાર રૂપિયાની હુંડી જ્યારે પાંચ ને છ કેરીના ભાવનો રૂપીઓ હતો ત્યારે પીરાણે મોકલી હતી. પરંતુ હાલે જ્યાં દોઢ કેરીનો રૂપિયાનો ભાવ છે, એવા વખતમાં ફક્ત પંદર અથવા વીસ હજાર રૂ. ની હુંડી પીરાણે મોકલે છે. એ પરથી એટલું તો જોખખી રીતે, સાબિત થાય છે કે ધીમે ધીમે એ પંથ પરથી એ લોકોની શ્રદ્ધા જોછી થવા માંડી છે. તેનું મુળ કારણ ફક્ત જ્ઞાતિસુધારક ભાઈઓની તનતોડ મહેનતનો જ પ્રયત્ન છે. પરંતુ હજુપણ કચ્છ દેશની પાટિદાર જ્ઞાતિના

કહેવાતા આગેવાન ગંદરાઓ પોતાનાથી બની શકે એટલો ત્રાસ કેટલાક જ્ઞાતિભાઈઓને આપવામાં બીલકુલ કચાસ રાખતા નથી. છતાંપણ એટલું તો કબૂલ કરવું જ જોઈએ કે હવે એ જુલમ અને ત્રાસ દિવસે દિવસે ઓછો થતો જાય છે. સુધારક ભાઈઓ તેમની પોલો ખુલ્લી કરતા જાય છે. પરંતુ તેમને પણ હવે એ આગેવાનો કશું કરી શકતા નથી.

જ્ઞાતિ બંધનો અને અંધશ્રદ્ધા ધીમે ધીમે મંદ પડતી જાય છે. કબુલી ભાઈઓ પોતાની ભૂલ અને સત્ય વાત શું છે. તે હવે તેઓ સારી રીતે જાણતા થઈ ગયા છે. પરંતુ તેઓ હજીસુધી પોતાની એ ભૂલ કાંતો હૃદયબળ ન હોવાથી કિંવા મમતને લઈ સુધારી શકતા નથી. એટલુંજ નહિ પણ હજી એ કચ્છી કડવા પાટીદાર ભાઈઓનો મોટો સમુદ્ધ કે જેઓ એ પંથમાં સપડાયા છે તેઓ, તથા શુજરાતના જુદા જુદા ભાગમાં વસતા એ પંથને માનનારા સતપંથીઓ પોતાની અજ્ઞ નતાને લઈ પીરાણા સતપંથને કલ્હીયુગના વારા પ્રમાણે એટલે સૈયદ ઇમામશાહે હિંદુઓને વટલાવી ખુસલમાન બનાવવા માટે રચેલાં શાસ્ત્રોમાં સુચન્નું છે તે પ્રમાણે ખરો સનાતન હિંદુ ધર્મ તો પીરાણા સતપંથ જ છે એમ માને છે. એટલુંજ નહિ પણ સૈયદ ઇમામશાહના વંશજો કે જેઓ પોતાને હરીવંશી તરીકે જાળખાવે છે તેને શરૂ કરી પોતાની કમાણીમાંથી દશમો ભાગ આપવાથી જ સ્વર્ગ અને મોક્ષ મળે છે એમ માની રહ્યા છે.

પરંતુ એ લોખા સતપંથી ભાઈઓને ખબર નથી કે જેને તેઓ હરીવંશી ગોર તરીકે પૂજ્ય માને છે, તેજ સૈયદો જાહેર પેપરોમાં જનતાને ખૂલી રીતે જણાવે છે કે;—“ સદરહુ પીરાણા સતપંથ ખાસ હીને મહંમદી ધર્મ છે.” ..

(શુજરાતી પંચ પાનું ૨૪ મું તા. ૨૪-૬-૧૯૨૩)

શ્રી પીરાણાના સ્થાપક હજરત પીર ઇમામશાહ સુત નુરઅલી મહંમદસા કુદરેશીકનનો બતાવેલો ધર્મ સતપંથ પાળનાર તમામને.

ચેતવણી

સદરહુ પીરાણાનો જાળખાતો ધર્મ નામે સતપંથ ખાસ હીને મહંમદી છે. (મુસલમાની) ને તે ધર્મ પાળનારાઓ સુમનભાઈ કહેવાય છે. તેને એ કોઈ સદરહુ ધર્મ પાળનારમાંથી હીન્દુ ધર્મ છે તેમ સાબીત કરી આપશે તો અમો તે કહેશે તે ધર્મ કબુલ કરવા ખુશી છીએ, માટે સદરહુ જગ્યાના સુબવશે કાકા તથા કોઈ પણ ધર્મી કહે તે વાત ગલત છે.

એજ તા. ૨૨-૬-૧૯૨૩.

હી. સદરહુ પીરની આજ્ઞાદના સાદાતોની પંચ પીરાણા.

હી. સૈયદ પુનર્માયાં હુસેનખાં,

સૈયદોએ ઉપરની ચેતવણી પ્રસિદ્ધ કરીને ખરે જોતાં તો હિંદુજનતા ઉપર એક પ્રકારનો ઉપકારજ કરેલો છે. કે જેને લઈ અન્ય હિંદુભાઈઓ પણ જે પીરાણા સતપંથીઓના સંસર્ગમાં આવતાં હશે અને તેને લઈ એ સતપંથી ભાઈઓ પણ શરમને લઈને કાંતો જનતાની ટીકાના ભયથી એ પંથની કપટ જાળમાંથી છુટા થવા પ્રયત્ન કરે.

સૈયદો સારી પેઠે જાણે છે કે તેમના વડીલ એટલે પીરાણા સતપંથના મુળ સ્થાપક સૈયદ ઇમામશાહનો મુખ્ય મુરો જોળા હિંદુઓને એ પંથની કપટ જાળમાં ફસાવી અતે મુસલમાની રાહત ઉપર જ લઈ જવાનો હતો. પરંતુ તેનાથી એ કામ ન જનતાં અધુરે રહી જવાથી તે કામ તેઓ (સૈયદ ઇમામશાહ) પોતાના ફરજદોને સોંપી ગયા છે, જેમ કહેવાય છે. અને તેજ મુરોને અનુસરી મોમીન શાહમહમદ સકકાભાઈ પોતા તરફથી સં. ૧૯૫૫ ના અવાઠ માસમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ ગ્રંથ “અનવારે હીદાયત યાને હીદાયતનું નુર” માં પીરાણા સતપંથીઓને ઉદ્દેશીને લખે છે કે;

“પીરાણા સતપંથના ત્રણ વિભાગ છે,

ભાગ ૧ લો સૈયદો કે જેઓ હજરત પીર ઇમામશાહની જોલાહના છે તેઓ શીઆહ ધર્મ પાળે છે.

ભાગ ૨ જો મોમન શેખ લોઈ વિગેરે કે જેઓ અડધો મુસલમાની ધર્મ પાળે છે.

ભાગ ૩ જો શુપતીઓનો કે જેઓ તફ્રી હિન્દુ જેવા છે પણ ખુશીની વાત છે કે અમદાવાદના મોમીનો પુરો મુસલમાની શીઆ ધર્મ પાળે છે તો તે મુજબ આ ધર્મના તમામ ભાઈઓને મારી અરજ છે કે હિન્દુ અને મુસલમાનની વચમાં નહીં રહેતાં એક કીનારો પકડવો સારો છે.

આપણા પીરે તો જેમ એક ભૂમીમાંથી બીજી ભૂમીમાં જવું હોય ને વચમાં ફરીયો આવે ત્યારે વહાણની જરૂર પડે છે તેવી રીતે આપણને હિન્દુ રૂપી ભૂમીમાંથી ખસેડી મુસલમાની ભૂમી તરફ લઈ ગયા હવે કીનારો પોહોવ્યવું આપણું કામ છે, નહીં તો એક સાધુની કહેવત પ્રમાણે:-

“ધર્મ ધામ પોંહોચ્યો નહી, નહિ વેકુંઠ નહીં વાસ,
અથ વચમેં લટકી રહ્યો, સાધુ મુંઠરાસ.”

જેવી રીતે ફરીયામાં રહેવા કરતાં એક કીનારો પકડવો બહેતર છે. કાંતો હિન્દુ થવું ને કાંતો મુસલમાન થવું પણ હિન્દુ થવું જમે નહીં તેથી મુસલમાની ધર્મ અમલર સમજી પાળવો જોઈ રીકે છે.

જુઓ કે અમદાવાદ વિગેરે મોટાં શહેરોમાં આવો સુધારો થઈ ગયો છે. પણ કમ્મ કાઠીઆવાડ-કાનમ ચરોતર વિગેરેમાં તો હજુ કંઈ પણ સુધારો થયેજ નથી જો કે આપણા પીરનો હુકમ છે કે, “રોજ નીમાઝને બંદગી ભાઈ કંઠમાં નામત ચીઝ.” કોઈ શખ્શને જોકનો જોક દીકરો હોય ને તે નાપાક એટલે જાડો પીશાય વાળો હોય તો તેનો બાપ નવરાબ્યા શિવાય ખોળામાં બેસાડશે નહીં તેમ આપણા પેઢા કરનારની પાસે આપણે નાપાકીની હાલતમાં જઈશું, તો તે આપણને કેમ મંજૂર કરશે. અર્થાત મુઠ્ઠાંબોને ગુસલની રીત પ્રમાણે નહીં નવરાવતાં એમને એમ ઢાટી દે છે અને જનાઝાની નીમાઝ પડાવતા નથી માટે કલમો નીમાઝ ગુસલ વિગેરેની રીતો જેવી આપણા પીરના ફરજંદો પાળે છે તે મુજબ પાળવી જોઈએ. જુઓ કે પીરાણામાં મસજીદ છે ઇમામખાનું છે મદ્રસો છે દરગાહમાં કુરાન સરીફની આયતો લખેલી છે. કુરાન શરીફ સીરહાને મુકલાં છે, વિગેરે રીતો તમે જોશો તો ખાત્રો થશે કે આપણા પીર કે જેઓ પાકા શીઆ મઝહબના તેમનો હેતુ આપણને પુરા મુસલમાન કરવાનો હતો પણ શરૂવાતની અંદર જેટલું કરવાનું તે તેઓ સાહેબે કરી જીંદગી પુરી થવાથી બાકીની હકીકત અધુરી રહી; તો ઉમેદ છે કે આપણા પીરના ફરજંદો (સેવદો) કાકાઓ તથા જમાતના આગેવાનો આ કામ માટે કોશીશ કરશે.” લેખકે આ પ્રમાણે લઘામણ કરી છે, અને તે વખતના પીરાણાની ગદીના મુખવર કાકા કરમસીના માટે લખે છે કે, ‘કરમસી કાકો હર વખત હઝરત અલીઅ અલેહીસ સલામને યાદ કરે છે. તેઓ પંજતન પાક અલેહીસ સલામની મીજલસો દર જુમેરાને તથા ચાંદરાતે પીરાણામાં કરે છે. અને આલીસમાં સુપી આકા ઇમામહુસેન અલેહીસ સલામના ગમની મીજલશે કરે છે.’”

આવા આવા અનેક પ્રકારના પ્રપંચો હિંદુઓમાંથી પતિત થઈ વટલી ગયેલા મુમનાઓ તથા ઇમામશાહના વંશજ સેવદો લોળા અને અજ્ઞાન હિંદુભાઈઓને ફેસલાવી બહાર મુસલમાન બનાવવા કરી રહ્યા છે. ખરું જોતાં તો એ પંથને માનનારા હિંદુભાઈઓના વર્તનમાં પણ દિવસે દિવસે પરિવર્તન થતું જાય છે. તેઓમાંના કેટલાક તો માત્ર પહેરવેશથી અને અસલની છુનિ પદ્ધતિ અનુસાર આપવામાં આવતાં નામો પરથી જ તેઓ હિંદુ છે એમ જોઈખાય છે.

પોતાને હિંદુ તરિકે જોઈખાવનાર આવા સતપંથી ભાઈઓ જો વેળાસર ચેતીને એ પ્રપંચી પંથની કપટ બાગમાંથી મુક્ત થવા પ્રયત્ન નહિ કરે, અને હલુપણ એ કપટ કુશળ સેવદોના કહેરા અનુસારજ પોતાનું વર્તન શખશે તો અલ્લે તેમને મુસલમાન થવુંજ પડશે.

ઉપસંહાર.

ભારતની વેદધર્મી હિંદુજનતાને રંકહૃદયની બહેર અપીલ.

ઠંડાલા ધર્મપ્રેમી વાચકો ! પ્રીય સનાતની હિંદુભાઈઓ ! ઠંડાલા આર્ય સમાજીઓ ! જીવલેખા પ્રચારક ઉદારચિત્ત જેનો ! બ્રાહ્મોસમાજીઓ ! સુધારક હિંદુભાઈઓ ! અને ખાસ તો સઘળા હિંદુધર્મના આચાર્યો, ધર્મગુરુઓ અને આગેવાનોના ચરણે નમ્રતાપૂર્વક ચાચના કરે છું કે, જે આપના હૃદયમાં પવિત્ર રૂપિ મુનીઓએ સ્થાપેલા અને પરમકૃપાળુ પરમાત્માની પ્રેરણાથી પ્રકાશ પામેલા શ્રી હરીની સાક્ષાત્સ્વયંજયોતિ સ્વરૂપ સનાતન વેદ ધર્મના માટે જરા પણ લાગણી કેવા સ્થાન હોય તો, આજે આપણા લાખો હિંદુભાઈઓ કે જેઓ ધરધર્મીઓના પ્રપચથી તેમની જાળમાં સપડાઈ પોતાની અજ્ઞાનતાનો ભોગ બની આપણા જ ધર્મદ્રોહી થઈ રહ્યા છે. તેમને એવા નિહુર થતા બચાવો.

આજે આપણા હિંદુધર્મ ઉપર પીરાણા સતપથ જેવા અનેક પાખંડી પંથો પોતાની કુટિલ છળનીતિ વાપરીને હંજારો ભાઈઓને આપણાથી છુટા પાડી વિધર્મી બનાવી રહ્યા છે. એ બધાનું મુળ કારણ રૂઝા આપણો પ્રમાદ અને શાસ્ત્ર પુરાણના મતભેદો તેમજ જુઠા જુઠા ધર્મપંથના વાડાઓની જુડી જુડી માન્યતાઓથી થતા ધર્મઝગડાઓજ છે. અને તેથીજ અન્ય વિધર્મીઓ આપણાંજ શાસ્ત્રના મન માન્યા અર્થ કરી, પોતાના નીચ હેતુઓ સિદ્ધ કરવા ભોળા હિંદુભાઈઓને તેમની કપટ જાળમાં ફસાવી આપણા શત્રુ બનાવી રહ્યા છે.

આવા લાખો ભોળા અને ભલા હિંદુઓ એ કાવચાંખોરોની કપટકળાને લીધે અજાણતાં જ તેમની ભયંકર પ્રપચ જાળમાં ફસાયા છે, અને પોતાને હાથે ધરનાં ધન ખર્ચીને પોતાના ધર્મ કર્મ લૂટાવી રહ્યા છે. તેઓ તો બિચારા અજ્ઞાન છે તેમને ખબર નથી કે સતપથને નામે કેવા ઉત્પટાંચ અધર્મ-દંડ્ય કબ્રસ્તાની પંથની કબરોમાં તેમના જીવતા આત્માને ફગાવી દઈ તેમને પોતાની મતલબના ભોગ બનાવે છે ! જગતમાં અતિનિંદ્ય અને શરમાવનારી સ્થિતિમાં લાવી મુકી કેવા તેમને પાયમાલ કરી મામકા હિંદુ બનાવવામાં આવે છે, જેથી જતે ફકાડે તેમની લાવી પ્રજા કાંતો વર્ણશંકર મ્લેચ્છ જાતિની થઈ જશે પ્રથવા તેમના કુળ અને નામને યોગી પવિત્ર હિંદુધર્મના હડહડતા શત્રુ થઈ બેસશે તેનું તેઓને આજે જ્ઞાન પણ નથી. અને પેલા કુટિલ કપટપંથ અજ્ઞાનનાં ચપલ બદ્ધગેરો બનાવવી ભય લાલચ તેમજ ધર્મની વિધી

તેમને પોતાની ભયંકર જાળમાં આકર્ષી, મજબૂત પકડી રાખી હુર અજગર જેમ પોતાની આંખોની વિજળીથી સારસ અને ચકલી જેવાં નિર્દોષ પક્ષીઓને પોતાના તરફ ખેંચી લઇ શિકાર બનાવી, ચાવી ચાવાને ખાઇ ભય છે, એવીજ રીતે) એ લાખો ભાઈઓને પોતાના છળભેદની વીજળીથી આંત્ર નાંખી પોતાના તરફ આકર્ષી પોતાનો શીકાર બનાવી, એ પંથના કારકુની કરતા કારકુનો પોતાના ભક્ષને જૂસી જૂસી નીચોવી નીચોવીને ગળી જવા લાગ્યા છે.

લાખો હિંદુભાઈઓ આજે તેમના પાપે પવિત્ર સનાતન હિંદુધર્મ છોડીને પટલી સુમના સુસલમાન બની ગયા છે, અને હજારો હિંદુભાઈઓને ખોટી ખોટી લાલચો આપી વટલાવતા ભય છે. અને હરિવંશ તો ભણે સતપંથ! અદર્શિયાની ડુગડુગીમાં જે સમાયેલો છે, એવું હંડકંડતું ભુકાણું સમજવી તેમના ધન, ધર્મ અને કર્મની પાયમાલી કરતાજ રહ્યા છે.

ગુજરાત, પંચમહાલ, અમદાવાદ અને આણંદ સુકામે તથા નાંદોદ રાજપીપળા રાજ્યમાં અંકેશ્વર પાસે, સુરત અને નવસારી જેવાં બહેરનગરોમાં તેમજ સિંધ, પંજાબ, મધ્યહિંદ અને કશ્મિર કાઠિયાવાડ જેવા અનેક દેશોમાં આવા પડયંત્રકારી કાવત્રાખોરોનો હિંદુઓને વટાળી ધર્મભ્રષ્ટ કરવાનો નીચ ધંધો ધમધોકાર ચાલી રહ્યો છે. ડેડ, ભંગી, કોળી, કાછીઆ, ગોલા, ધાંન્ડી અને કણ્ઠી અને બ્રાહ્મણ વાણીઆ જેવી ઉંચ કોમના પણ કેટલાક ભાઈઓ એ પંથની ફાંસા જાળમાં ફસાઈ ગયા છે. તેમાંના કેટલાક અજ્ઞાનતાથી કેટલાક લાલચથી, કેટલાક સમજવટથી તો કેટલાક દાવપેચના આંટાથી એમ અનેક પ્રકારથી તેઓ સતપંથી બને છે. અને વખત જતાં તેઓ બહેર સુસલમાન બની જશે અને જતે હંડાડે હિંદુ ધર્મના કટ્ટા શત્રુ અને ગૌભક્ષક તથા હિંદુધર્મ વિનાશક વિરૂધ્ધીઓ બનશે. આતું જોવા બહુવા અને સાંભળવા છતાં શું કોઈનું હૃદય નહિ ભગે !

જોવા વટલેલા લાખો હિંદુભાઈઓ પોતાની પ્રમાણીક કમાઈના લાખો રૂપિઆ એ પ્રપંચીઓએ જમાવેલી અધર્મની હોળીમાં હોળીને હાથે કરી હિંદુમાંથી ટળી, સુમના બને છે, અને જતે હંડાડે આપણા પાકા વિરૂધ્ધી બની જશે ત્યાં સુધી પણ આપણે નહિ ભગીએ ?

હિંદુ ભતિ અને હિંદુ ધર્મની ચાવી હૃદયભેદક દુદશો થતી જોઈને કોઈ પણ ધર્મભિમાનીનું કાળજું કમકમી નહિ ઉઠે ! હિંદુ આયોના ઇશ્વરનો, વેદનો આવો ભયંકર દ્રોહ ચાલી રહ્યો છે, તે જોવા બહુવા છતાં શું કોઈના અંતરમાં અરસાટી નહિ માથ !

ઓ મારા પરમપૂજ્ય ધર્મશુદ્ધો, સનાતન હિંદુ ધર્મરક્ષક પંડિતો, ધર્મોભિમાની બંધુઓ ! જાગો અને આ તમારી પ્રમાદ નીદ્રાને ત્યાગી ધર્મરક્ષણ માટે બંધુરક્ષણ માટે અને વેદ રક્ષણ માટે તમારી અગ્રાધશક્તિનો થોડો ઘણો તો સદુપયોગ કરી અજ્ઞાન અને ગરીબ ગાયો જેવા સ્વધર્મ કોળા બાઇઓને પ્રપંચીઓના પાસમાંથી બચાવી, લાગો નિર્દોષ માર્ગ કુવેજાઓને આપઘાતના અરે ધર્મનાશના ભયંકર મર્ગમાંથી પાછા વાળો અને તેમને અ.ગણે આંગણે પવિત્ર વેદના ગીતાગાન ગાણ રહે, અને તેમને બારણે બારણે પ્રભુનો પવિત્ર સંદેશો સંભળાય, તેમના છર્જીશીર્જ ગૃહોમાં પરમાત્માનો પવિત્ર પ્રકાસ પહોંચે કે જેથી તેઓ ચેતી જાગી સાવધ બનીને સર્વનાશના માર્ગમાંથી પાછા ફરી ચીરસ્થાયી શાંતિમય પવિત્ર પંથના પ્રવાંસી બને એવાં કાંઈક પ્રયત્ન કરો એજ અંતિમ પ્રાર્થના છે.

